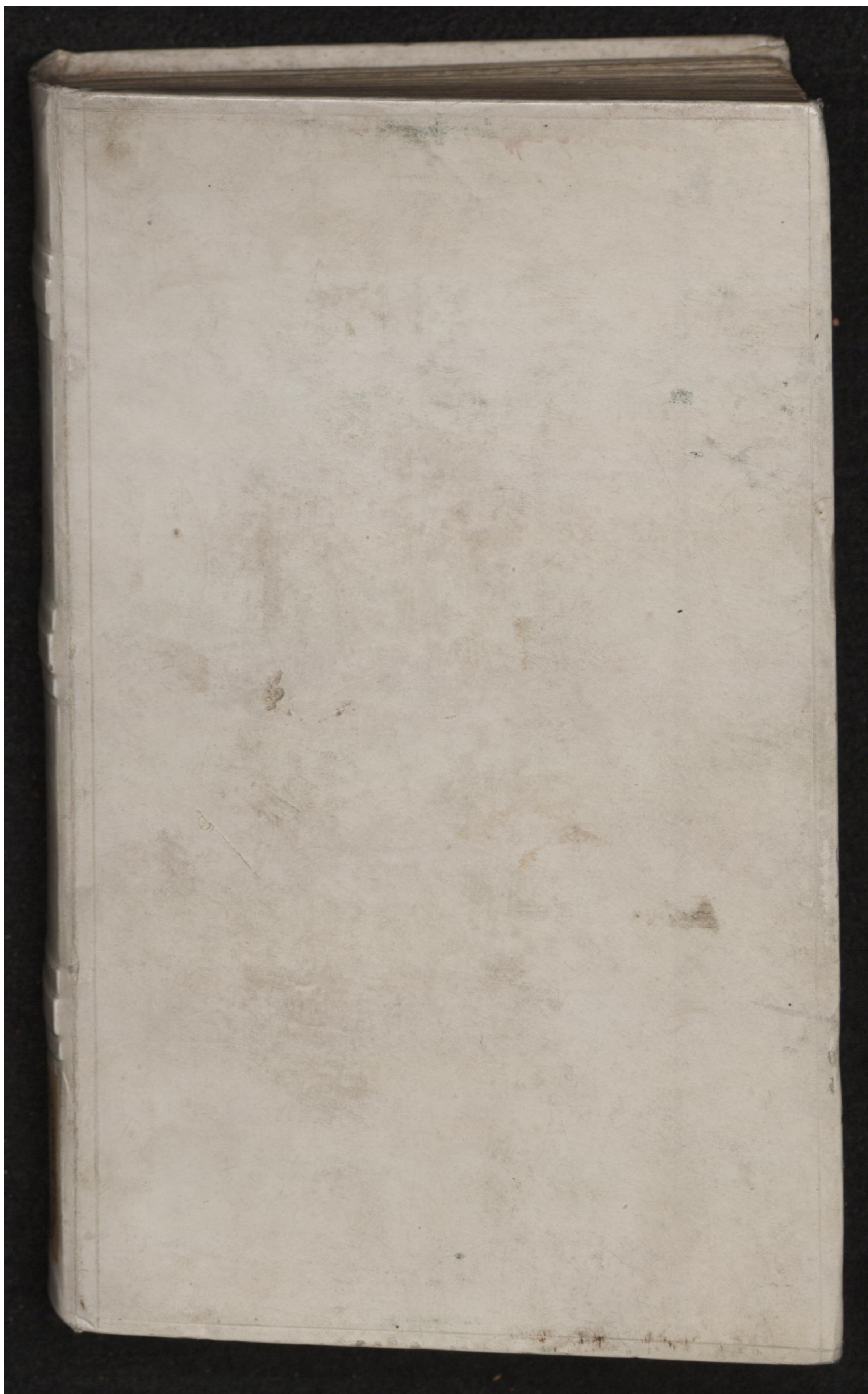
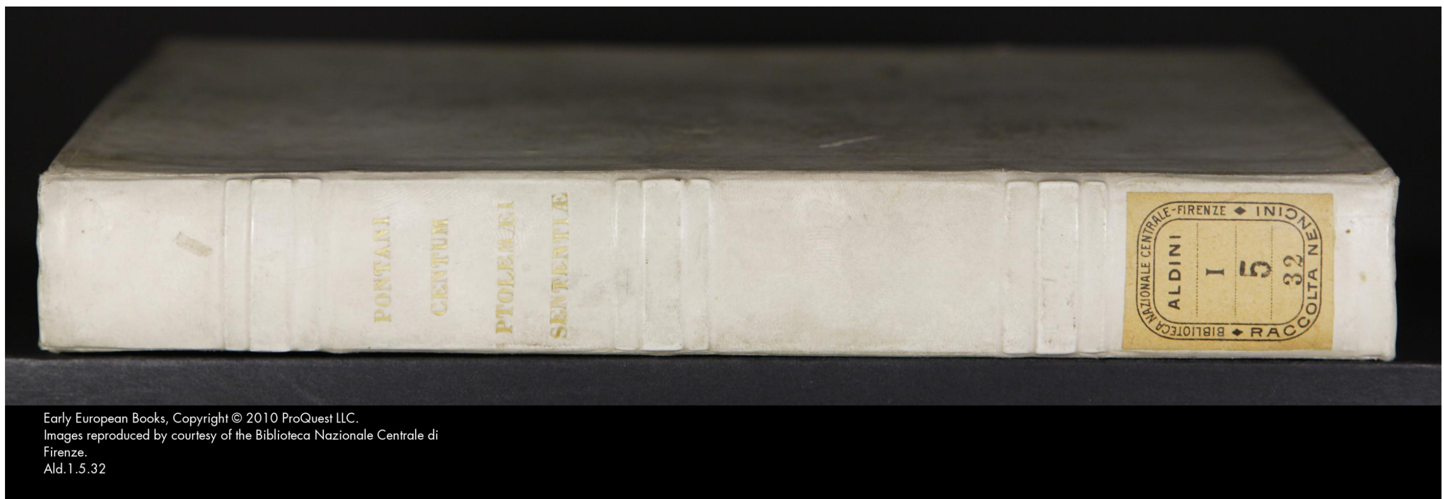
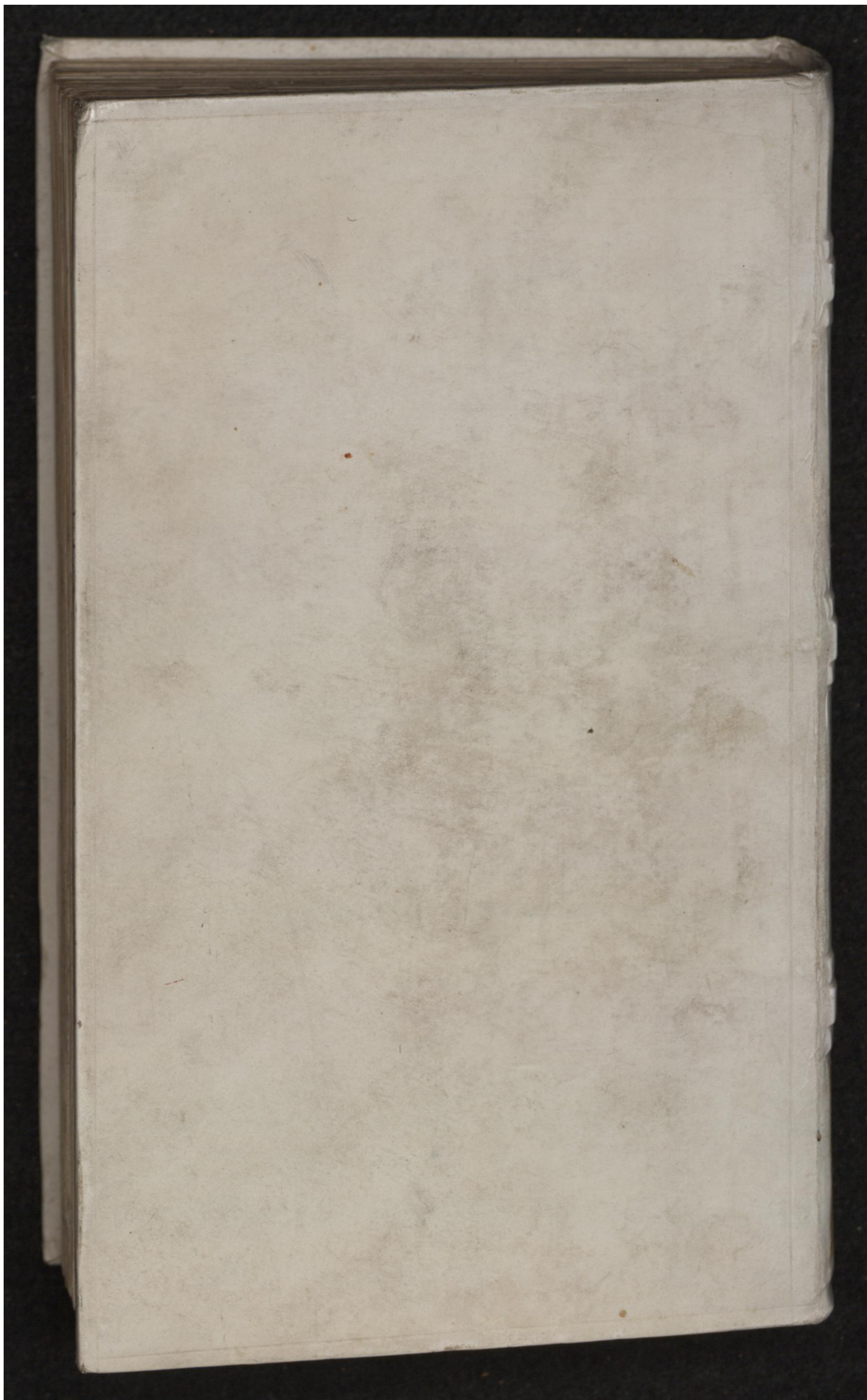

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Ald. 1/5

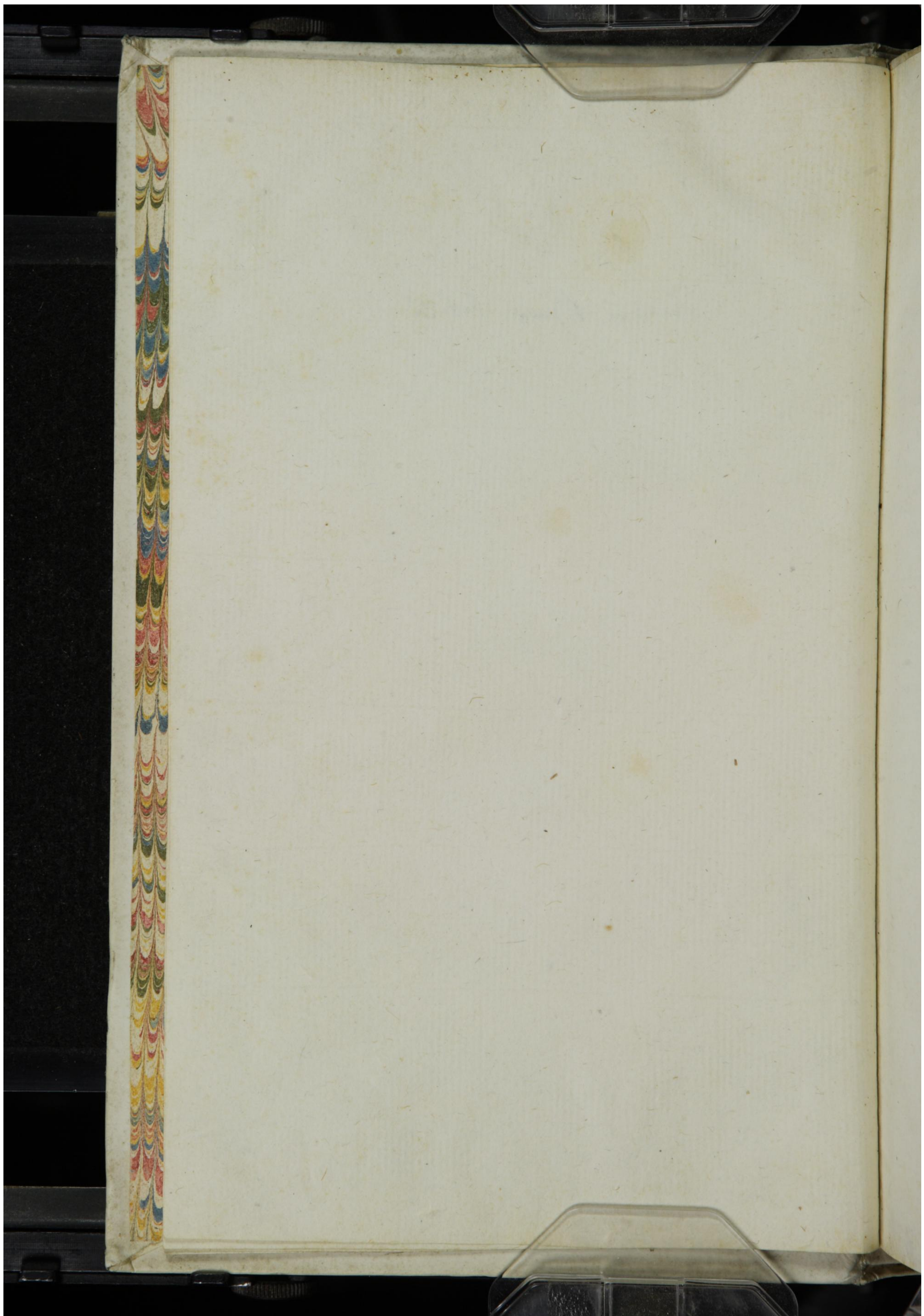
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Pontani Opera Vol. 3.°

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

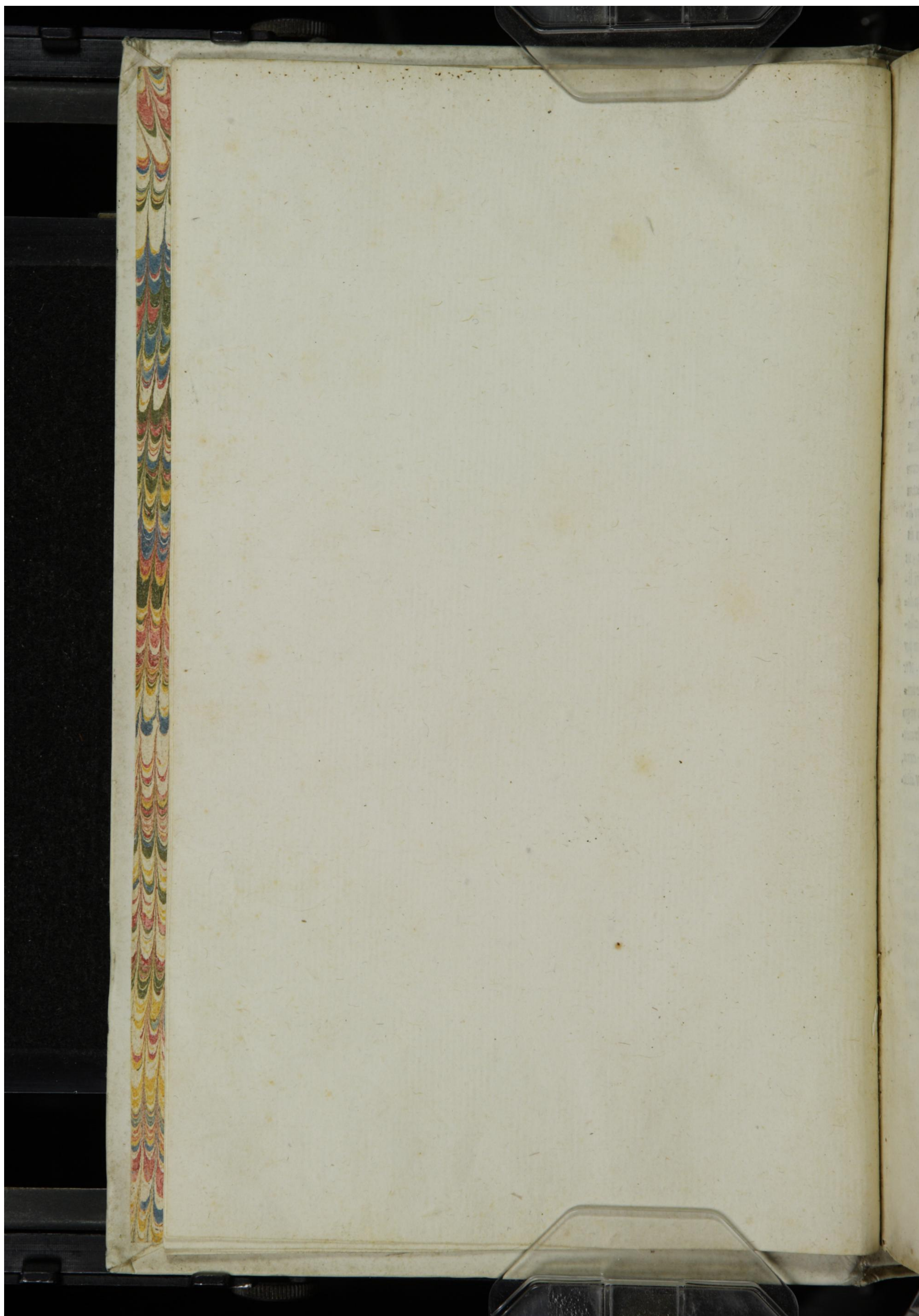
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

CENTVM PTOLEMAEI SENTENTIAE AD SYRVM FRATREM A' PONTANO E' GRAECO IN LATINVM TRALATAE, ATQVE EXPOSITAE.

EIVSDEM PONTANI LIBRI XIIII. DE REB. COELESTIBVS.

LIBER ETIAM DE LVNA IMPERFECTVS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Petrus Summontius Berardino Sanseuerinio Principi Bisin. Traiano Caraciolo Principi Melf. Loisio Iesualdo Comiti Cons. Traiano Cabanilio Comiti Mont. & Iacobo Caietano Comiti Morc. S.

Et uos quoq;, nequid Pontano desit, piam illi operam alijs cum regulis nauasse gaudeo, quippe quorum ea est ex antiquo genere nobilitas, ea uirtus, authoritasq;, ac fama, ut non parum ad illius gloriam accedere putem, quod tantis uiris fuerit post obitum curæ. Nec uero contemnenda hæc mihi felicitatis pars uidetur, quod negligentibus hæc Pontani hæredibus, tam faciles tamen inuenerimus doctissimos, atq; optimos quosq;, & in ijs quidem proceres, ac principes uiros, quorum liberalitate tandem licuerit meritam in lucem omnia illius scripta uindicare. Quod si adhuc plura superessent, non dubium est (ita multos uideo ad bene merendum paratos) quin & certatim alij concurrerent, summisq; quasi uotis optarent, suam hac in re liberalitatem exercere. Iure igitur gratulari Pontano hac etiam in parte possum, plenamq;, & cumulatam eius felicitatem dicere, ut qui post mortem, talem sit expertus amicitiam. Vos autem uiri liberales, ac uere magnanimi, qui Iouiano nostro hac in re non defuistis, sic habete beneficium uestrum ita bene à uobis fuisse collocatum, ut collocari melius alibi omnino non potuerit. Viuet enim per uos magnus Pontanus, dum lingua erit, doctrinaq; in pretio. Nec patres, maioresq; uestri in libris eius celebrati non & ipsi famæ immortalitatem consequentur. Volabunt & per hominum ora regio hæc, resq; nostræ, quas ille scriptis suis, quo ad potuit illustrauit. Vt merito quidem stabiliendæ illius famæ tanta uos habuerit cura, et de statua, ꝗ sæpe à uobis audio, merito etiam cogitetis. Valete.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI COMMENTATIONVM IN CENTVM SENTENTIIS PTOLEMAEI AD FEDERICVM VRBINI DVCEM LIBER PRIMVS.

Ametsi publicarum rerum administratio, bellíq; gerendi cura deterrere me iure possunt Federice dux fortissime, ne te maximis, difficillimis'q; occupatum rebus & bellicis, & urbanis intempestiuus adeam. Perspecta tamen mihi facilitas tua, & rerum plurimarum studiũ, atq; cognitio in eam opinionem, fidutiam'q; adduxere, uti existimem nihil te importunum, aut intempestiuum ducere, quod ad naturæ cognitionem, & ad eam, quæ scientia dicitur, facere intellegeres. Quam opinionem mirum etiam in modum auxere Romæ, Neapolíq; sermones inter nos sæpius habiti tum alijs de rebus, tum de cœlo, & illis sempiternis ignibus, quas erraticas, aut fixas stellas uocamus, cũ earũ inuestigationẽ rem admirabilẽ esse diceres, & homine maxime dignã, tum propter diuinitatis cõmunicationẽ, tũ ob rei difficultatem nobilitatem'q; materiæ. Quid enim cœlo nobilius? aut eius inquisitione præstantius? quid item admirabilius? quàm hominem in remotissimis à cœlo constitutum locis, ad cœli ipsius & stellarum quæ cœlo feruntur secreta penetrare? Illud uero supra quàm dici posset, molestum tibi esse intellexi, quod diuinam rem ab illis qui eam tractarent, indignius haberi cerneres. Aut enim nimis facile quæsitis de rebus pronuntiare, aut quædam in pronuntiando sequi, quæ ab obscuris tradita authoribus, aut male intellectis ueterũ sententijs, in usum recepta essent. Quibus è rebus maximi errores inoleuissent & in docendo & in pronuntiando, quos pro uirili extirpare conatus, Claudij Ptolemæi libellum centum enuntiata id est sententias continentem, olim male in latinũ conuersum denuo tibi trãstuli, cuius sola tralatione nequaq̃ cõtentus, singulis sententijs cõmentariolũ, quo sententiæ ipsæ clariores essent, subieci, stellarum significationes decretáq;, quantum res ipsa passa est, naturales ad causas rationes'q;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

accommodans. Ipsa autem commentatio nostra est tota, in qua laborasse iure fortasse gloriabimur, quando quod Graecorum Latinorumq; nullus adhuc praestitit, ipsi primi praestitimus, ut stellarum naturas, actionesq; ad naturae causas, effectionesq; accommodaremus. quod in alijs quoq; libris quos nondum emisimus, uberius, atq; expressius facimus. Sed de labore, studio, industriaq; nostra hactenus. Claudius Ptolemaeus libellum hunc ad Syrum fratrem scripsit, quē ait fructū esse librorum, quos ante de stellarū decretis scripserat, unde καρπὸς Graece inscribitur, in quo quaecunq; traduntur, usu, experientiaq; probata esse dicat, ueritatiq; maxime consentire. Monet autem nequis prius ad eum legendum accedat, quàm omnes scientiae coelestis partis attigerit. Atq; ille quidem haec Syro cum fratre agit. Nos uero te & hortari, & rogare non desinemus, uti commentationes has nostras sic legas, ut qui existimes magis iudicium à nobis tuum, propter singularem, quae in te est, peritiam postulari, quàm laborum studijq; huius nostri laudem inde quaeri.

PTOLEMAEVS I

*A' TE & à scientia. Fieri enim nequit, ut qui sciens est, particulares reū formas pronuntiet, sicuti nec sensus particularē sed generalē quandā suscipit sensibilis rei formā, oporteta; tractantē haec rerum coniectura uti. Soli autem numine afflati praedicunt particularia.

PONTANVS

n Ec medici, nec moralis philosophi sola est cognitio, sed quaedam etiam operatio, & medici quidem curatio, moralis autem philosophi actio, eaq; & honesta, & secundum uirtutem, rectamq; uidetur rationem esse. Idem etiam de Astrologo dicimus, siquidem non modo coelestium corporū cognitio, sed eorum quoq; quae ab illis portendantur, praedictio ad eū pertinet. Sed ipsam futurorum cognitionem, quam antiquis placuit appellare diuinationem, alij naturali quodam instinctu assecuti uidentur, studio & disciplina alij. Quócirca duplex uidetur esse futurorum praedictio, altera ad uim quandam homini insitam, atq; ad naturales quosdam eius motus solutos ac liberos, omni carentes arte, referenda, altera ad disciplinam, quae ratione constet, atq; obseruatione. Et prior illa uidetur à stellis excitari, nulla eorum quae di-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cantur, quæq; cœlestibus motibus indicentur, habita ratione aut consilio. Hos motus ut inconsultos, ac nulla humana arte, rationeq; temperatos appellare solemus fanaticos, & eos ipsos qui sic mouẽtur, tum fanaticos, tum lymphatos dicimus, quidam etiam dæmoniacos, uulgus spiritatos appellat. Quorũ omnis, ut dixi, prædictio statim referatur ad stellas. Quanquam prophetas diuino quodam afflatu uaticinatos credimus, quorum prædictiones, atq; uaticinia Dei ipsius habeantur oracula. Posterior arte, id est ratione, atq; obseruatione constat. Ac sub priori genere atq; in uaticinantium ordine collocari solent Sibyllæ, quas maiores nostri ut pote numine quodam afflatas tantopere uenerati sunt. Quin hodie quoq; Mahometani, furenteis homines, tanquam diuinum aliquod familiare numen habeant et beatos, & Deo caros dictitant, maximaq; ueneratione prosequũtur. In hoc uero posteriori & haruspices, & augures, et coniectores collocabantur à ueteribus. Sed uetera sint ista. nos autem omnem diuinationem bifariam partimur, & alteram furentium esse, alteram mathematicorum dicimus. Et furentes quidẽ quid ipsi dicant aut nõ intellegunt, aut quanam ex causa prædicant, prorsus ignorant. At mathematicus quia tum ratione, tum obseruatione nititur, quæ dicit intellegit, & quomodo prædicat nequaquam ignorat, cuius prædicta ab astrorum cognitione proficiscantur, hoc est ab actionibus passionibusq;, quæ ab illis excitari solent, ut longa obseruatione compertum est. quarum omniũ causa est motus, ad quem generatio referatur, atq; corruptio, itemq; ea quæ generatis ipsis accidere soleant. Ad hanc autem cognitionem, cuius magistra fuit experientia, quando ab antiquis obseruatoribus mandata est literarum monumentis, plurimum quoq; lectio conferet, præsertim doctissimi cuiusq;. Sed ut bonos Poëtas ars sola non efficit, plurimumq; in ijs natura ualet, sic neq; sola disciplina mathematicum perficit, in quo cum cœlestium significationum interpres sit, multo etiã magis quàm in Poëta necesse est uti natura ipsa uires suas exerceat, quando medicum quoq; & imperatorem asseuerent fortunatum esse oportere. quod natalium stellarum beneficio illis tribuitur. Hoc est igitur quod ait Ptolemæus, à te & à scientia, hoc est ab insita ui, & à syderum cognitione prædictio est, ut intellegamus eorũ quæ futura sunt, quæq; ab astris significantur, prædictionem proficisci, tũ ab instinctu naturali, atq; à facultate à stellis tradita, tum ab arte, atq; cognitione stellarum ipsarum et à diuturna obseruatione illorũ quæ à stellis significari sunt solita. quod etiam Manilius in carmine suo confirmat, cum ait.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

» Hoc quoq; fatorum est, leges edicere fati.

Etenim ut Cicero ait, nihil est faciendum inuita Minerua, hoc est natura repugnante. Quamobrem excellentem mathematicum duplici oportet præsidio uti naturæ, atq; eruditionis. Cum autem omnis futurorũ prædictio sit aut de singularibus, aut de generalibus, uidendũ est in uniuersum'ne, an singillatim prædicere mathematicus debeat. Atqui scientia, ut naturales asseuerant, de singularibus non est, nec de ijs quæ indiuidua dicuntur, sed de uniuersalibus potius. Ergo cum Astrologia scientia quædam sit, oportet mathematicum ab enunciandis singularibus abstinere. Quócirca recte Ptolemæus subiunxit, impossibile esse scientem, id est sola disciplina præditum porticulares rerum formas prædicere, ut qui procul rem aliquam uideat, neq; enim cum hominem à remotissimo uidemus loco, aut Lucium, aut Marcum, sed quia moueatur, quia rectus incedat, hominem esse sentimus. Et uocis quidem remotissimæ sonum tantum percipimus, cuius autem ea uox sit, aures minime distingunt. Age consyderemus hac etiam in parte medicos, quàm multa ab ijs præcipiũtur in curandis febribus ac morbis alijs recte quidem, atq; apposite, sed in indiuiduis quibusdam ut etiam ipsi dicunt, eorum præcepta mãca sæpissime reperiuntur. quod euenire necesse est propter multa quæ aut natura ipsa obstrusa sunt, aut quod raro, ac repente accidant incerta. Morales item philosophi licet omnia mediocritate metiantur, interrogati tamen medium illud quod sit, ad quod mediocritas ipsa referatur, respondere solent, illud à sapiente definiri, ac tale esse, quale recta dictet ratio, adeo de quibusdam particulariter loqui recusant. Quoniam autem medici propter diuturnum usum, multamq; obseruationem signa quædam sequantur, ex quibus euenturum quid sit in ægritudinibus iudicent, icirco Ptolemæus ait mathematicum conijcere res oportere, hoc est sequentem signa atq; ea quæ diuturno sunt studio obseruata, de futuris dicere. Quod si medicorum sæpe numero ingenia hæsitant, propter corpora ipsa nostra quæ cœlestes motus sequantur, atq; ob occultas morborum causas, quanto magis æquum est in prædicendis futuris titubare mathematicũ? tum propter rerum ipsarum quæ contingunt uarietatem, inconstantiamq;, tum propter stellas ipsas, quarum naturas incognitas habeat, ex illo enim infinito stellarum numero, paucarum admodũ uires, naturæq;, cæq; nõ usque quaq; humana solertia comprehensæ sunt. Adhæc satis compertum est pro subiecta eas materia, proq; locis, ac regionibus agere, quædamq; homini aut libera permissa esse, aut ea moderari ra-

tione, ac modo posse. Postquam autem Ptolemæus dixit impossibile
esse rerum cœli peritum particulares res prædicere, duplicem'q; di-
uinationem fecit, cũ omnis aut de uniuersalibus aut de singularibus
rebus prædictio esset, subiecit numine affiatos, id est diuino quodam
spiritu concitatos particulares rerum formas solos prædicere, ut uidea
tur disciplinam id est stellarum scientiam à prædictione particula-
rium omnino seiungere, eamq; solis illis relinquere, qui à stellis ipsis
id est diuino afflatu concitati uaticinantur. Sed quæramus ista etiam
diligentius, nam si de nullis particularibus mathematicus pronuntia-
bit, uix pauca quædam ei pronuntianda relinquentur, quando etiam
rustici ex Lunæ Solis'q; prognosticis diutius obseruatis prædicunt plu
uias crastinas, futuros item uentos, atq; à qua sint cœli regione flatu-
ri. Qui si de particularibus his certa pronuntiant, cur non Astrolo-
gus & ipse dicere de futuris quibusdam particularibus audeat? quo-
rum iudicium non tam sit à secundarijs, quàm à stellis ijs, à quibus
secundaria ipsa moueantur. Et medici quanquam multa in uniuersum
de febribus ac morbis disserunt, tamen de singulis etiam febribus
subtilissime, minutissime'q; præcipiunt. Iidem prædicunt quo die, qua
etiam hora periculosiores futuræ sint accessiones, quibus ante quàm
ueniant, remedia quoq; adhibent. Iubent etiam aliter iuuenem cura
ri, aliter senẽ, aliter æstate, aliter hyeme, aliter eum qui calefiat mul
to sanguine, quàm qui atrabili sit arefactus. Quæ nisi particularia
sint, nescio quid sit, quod dici iure possit particulare. sed tamen, ut di-
ctum est, in indiuiduis quibusdã hæsitant. Mathematicus quoq; ubi
intellexit ex stellis id significantibus bellum excitatum iri in Italia,
si urbiũ teneat genituras, hoc est signa ascendentia, & significatores
planetas, item quæ faueant, quæ'ue minitentur stellæ, compertum ha-
beat, nimirum prædicere poterit, his quàm illis urbibus magis bel
lum imminere. Idem de pestilentia, de caritate annonæ. Sed nec
attentabit ut etiam quærat quanti uenire habeat aut uini cadus, aut
frumenti sextarium, aut quot sint homines peste interituri, quis pronũ
tiare poterit, aut uinũ q̃ triticum futurum carius, aut ex biliosis plues
q̃ ex pituitosis, id est phlegmaticis interituros, propter naturas stellarũ,
quas planè cognitas habeat. Idem cum nati alicuius geniturã cõper-
tã habuerit, ferre poterit sententiã an futurus sit adulter, in'q; rebus
Veneris intẽperatus, quot autem sit cogniturus mulieres, & Clodiã
ne, an Albinam, Gaditanam'ne, an Syracusanam, ut nominatim ẽt
patriã, ac parẽtes explicet, prædicere mathematicus nec potest, nec de
bet. ẽ enim aut omnino ĩpossibile, aut maxime omniũ difficile. Toma-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ſutius qui patrum noſtrorum memoria i Vmbria clarus habitus eſt uates, Fulgineæ cum eſſet, & uatum more multa prædiceret, ciuibus quibuſdam conſulentibus quando Trincij qui in ea ciuitate principatum obtinebant, diē eſſent obituri, reſpondit, qua hora cāpana prætoria effringeretur, quod non multo poſt contigit. nam cum Fulginates aduerſus Trincios coniuraſſent, conueniſſetq; inter coniuratos de die, & item loco, ſignū autem adoriundi, prætoriæ illius campanæ ſonus conſtitutus eſſet, demandatumq; id ex coniuratoribus uni, is cum ſignū daret, et illi facinus ſigno accepto aggreſſi iā eſſent, inter primos pulſatus cāpana fracta eſt, ut eodem penè momento ipſi etiā domini cæſi fuerint. Paucis ante annis i Aegypto in urbe quā Cairū hodie uocāt, cum equites duo quos Mamalucos dicunt, ſimul equos ad fontē appuliſſent, uatem ferunt quendā exclamare cœpiſſe, ad eius autē clamores frequentem populum conueniſſe, quoſdam etiam percontatos eſſe clamoris cauſam, tum uatē reſpōdiſſe, uidere ſeſe duos ſimul Soltanos, ſic enim Reges appellant, equis inſidere, quod uaticinium non multo poſt cōprobatum re ipſa fuit, nā qui tunc regnabat diem cum obijſſet, duo illi de regno inter ſe digladiati dicūtur. Quæ Martius uates Romanis olim uaticinatus fuerit, tū alijs de rebus, tum Cannēſi de clade, apud Liuium eſt uidere. Hi ſunt igitur quos Ptolemæus ait particulares rerum formas prædicere diuino quaſi numine concitatos. quorū omnis ſiue furor, ſiue concitatio ab aſtris eſt, quorum ipſi nec ſignificationes teneant, nec illorū naturas aut motus intellegant, eſtq;, ut Ouidius inquit, Deus in illis, quo agitante caleſcant. quoniam ſedibus ætherijs ſpiritus ille uenit. Ex his quæ dicta ſunt, planè oſtenſum uidetur, quot ſint prædicendi genera, & quibus de rebus ſit tum mathematicorum, tum furentiū prædictio. Quare ad reliqua tranſeamus.

PTOLEMAEVS II

CVM is qui conſultat, ipſum melius ſcrutabitur, inter id et eius formam nulla rerum differentia erit.

PONTANVS

Hæc ſententia ad auſpicationes, conſultationes et rerum incœpta, atq; ad animorū motus, ubi quid primum decernimus, aut aliquid aggredimur maxime pertinet. Inquit enim quo tempore quis facere aliquid decernit, hoc ēqua hora aut agere, aut facere qppiā proponit, capitq;

consilium aut cogitationem rei cuiuspiam aggrediundæ, si cœli figuratio & cœlestium corporum status inspiciatur planè intellegetur, eius propositum, consiliumq́;, ac deliberationem cœli ipsius informationem sequi, talemq́; formam esse rei quæ agenda suscipitur, eamq; in animo decernentis factam impressionem, qualem & cœlum, & cœlestis figuratio informauit. Sed euagemur aliquanto liberius. si cœlestis motus causa est eorum quæ hic fiunt, atq; inferiora hæc corpora superiorum corporum agitationes sequuntur, necesse est ut inquirenti rerum inferiorum causas appareat ipsum melius, hoc est id quod præstat, quod primum est, &, ut ita dicam, principale, & à quo tanquã à meliori id est ab agente causa, hæc ipsa inferiora moueantur, id autem est cœlum, & quæ cœlo feruntur corpora, à quibus inferiora formantur, siquidem causæ sunt cur hæc ipsa fiant. Græce est τὸ κρεῖττον, quod nos nõ in conueniẽter fortasse cœli numen diceremus. Quoniam autem generatio non est à casu, & quæ genita sunt materia constant, ac forma, oportet materiam adesse idoneam, appositam, formæ ipsius aduentantis susceptibilem. Parare autem materiam, ac postea informare, quod utrunq; fit suo tempore, & cœli est, & cœlestium corporum. Quócirca cum nec actio, nec passio quæ est à stellis, sit à casu, sed pro natura tum suscipientis tum informantis, qui rimatus hæc fuerit, planè compertum habebit, talia hic fieri, qualium cœlestes causæ fuerint institutrices. Quamobrem serenitates, pluuiæ, tempestates, frugum prouentus, inopia, salubritas, pestilentia, quæq́; alia in terra, aqua, aëre fiunt, cœli naturam, ac cœlestium corporum agitatus sequuntur. Quin etiam ipsæ quoq; hominum mentes ab imaginaria ui pro natura planetæ imaginariam ipsam mouentis afficiuntur, talisq́; est hominis corporatura, qualem cœlum ipsum in generatione concinnat, habita etiam ratione parentum, ac patriæ. Ex quo fit, ut ingenituris, in consultationibus, in rebus incipiendis cœli figura, cœlestiũq́; corporum constitutio nihil prorsus differre habeat à formis ijs quæ ab ipso statuũtur, immo illis similẽ euentum indicat, effectumq́; promittit. Nec uero audiẽdi sunt q̃ opinãtur sentire hic Ptolemæũ de orbibus cœlestibus utpote animatis aduersus eos qui aliter crederent. hæc enĩ uerba nihil omnino eiusmodi præ se ferunt. Quin Ptolemæus, ut prudens & cautus author, cum de stellarum significationibus deq́; prædicendis earum effectibus præcepturus esset, in ipso statim initio docuit, qualia à cœlo decernerentur in terris fieri. quod nisi esset, uana omnis uideri poterat mathematicorum prædictio. At uide quàm apposite, quod cum superiori uerbo de mathematici dixisset officio,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

& quod esset, ostendisset, docuissetq; eum in generalibus prædictionibus uersari, statim subdidit, talia in composito hoc mundo fieri, qualia decernantur à stellis, ut ostenderet materiam in qua mathematicus uersaretur, nec uanam esse, nec fallacem. Non solum autem in genituris & inchoandis rebus, ut dixi, cœlum diligenter inspectum, ac stellarum figurationes, locorumq; naturæ probe examinatæ quid & qua le futurum sit indicabunt, sed in consultando quoq; & in ijs, quæ Interrogationes à recentioribus dicuntur, quamuis Interrogationibus ipsis fides non tam certa sit adhibenda, quod nonnunquam ea quæ naturalis commotio putatur, uoluntas est, mentisq; cogitatio à consilio, rationeq; proficiscens. Quamobrem sententia hæc non ad animi solũ commotiones, rerumq; incepta accommodanda est, sed ad alia quoq; quæ in ipsis elementis fiunt, & tanto quidem magis, quod elementa cœlestes commotiones propensius sequuntur, quibus humana mens nec statim accedere, & aliqua ex parte obsistere queat. Qui tamen Græce hæc Ptolemæi dicta explanat, de genituris & quæstionibus solum intellegit, Cuius uerba sunt hæc, In Interrogationibus geniturisq; iusta figurationes stellarum, ipsum melius id est cœli informans corpus nullam prorsus in aliquibus sui, rerumq; informatarum differentiã habet, uerum sui similem eis efficaciam indicat.

PTOLEMAEVS III

QVI ad rem quampiam aptus est, habebit profecto et huiusmodi significationis stellam admodum potentem in sua genitura.

PONTANVS

Superiori uerbo cum esset dictum species rerum earum quæ hic fierent agerenturue, cœli, ac stellarum decreta sequi, conuenienter subijcitur, naturalem ad rem aliquam hominis aptitudinem, eiusq; propensiorem applicationem cum facilitate & excellentia ab eisdem stellis id ipsum significantibus tribui, cum optime fuerint in natiuitatibus collocatæ. Neq; enim sine maximo fit cœli fauore, aut hostilitate, ut ille in disciplinis aut in re bellica, alius in facultatibus alijs admirabiliter excelleat. hic uero abiecta quadam torpescat ignauia, ut pote naturali beneficio destitutus. Etenim cum sit à Marte uirilitas, si uirilis hominis inspecta sit genitura, plane apparebit Martem in primarijs cœli

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

locis atq; in ſignis conuenientibus, ſiue in altitudine ſua cum aliqua
etiam fauorabili coniunctione, aut aſpectu eſſe collocatum. Item ſi in
tellegentes ſunt à Mercurio, inſpecta intellegentis hominis natiuitate,
ipſa nobis natalitiæ figuræ conſtitutio indicabit à ſignis, locisq; pro-
pitijs, Mercurij adeſſe præſidium, quibus ipſe in locis cum maieſtate
quadam poteſtatis ſuæ præſit. Experti prodimus. qui Mercurium in
Geminis in domo tertia collocatum habuit, atq; à Sole remotum, eua
ſiſſe clariſſimum in literis, ac ingenij ſui uiribus, aſſiduaq; lectione,
abſq; multa præceptorum opera conſequutum, ut & philoſophiam, et
aſtrologiam optime teneret. Etenim Mercurius in tertia genituræ domo
poſitus in ſuis præſertim ſignis ſi à nullo impugnetur, ſitq; à Sole re-
motior, admirandum præbet nato ingenium, ut quas ad artes eum
naturaliter impellit, illas non modo facile diſcat, ſed multa quoq; per
ſe natus ipſe inueniat, cunctaq; quæ ad eas quas ſequitur artes per-
tineāt, ingenij ſui felicitate & cito, & facile conſequatur. Idem & de
ſtellis reliquis dicendum. Sed quod de ſingulis dicimus hominibus, af
firmari etiam de populis recte poteſt. ſiquidem Athenienſes mirum in
modum fuere literarum ſtudioſi, Lacedæmonij uero contra. Syros
auaros efficit frigida Saturni ſtella, at uiolentus Martis ardor Gallos
ſtolidos, atque inconſultos reddit, ut hæc ipſa cœli, ac ſtellarum uis
etiam nationibus imperare uideatur. quod cur ita ſit uideamus.
Mens hominis quiq; intellectus dicitur, ſenſibus perinde, ac miniſtris
utitur, & quicquid agit per illorum miniſterium, ac famulatum
agit. Is ea quæ oculis cernuntur, auribus concipiuntur, naribus, lin-
gua, tactioneq; ſentiuntur, ſibi oblata diſtinguit, quorum etiam cauſas
quærit, quibus inuentis de ijs recte iudicat. Quo' circa uis ea quæ phā
taſia dicitur, quæ receptaculum eſt & tanquam penu eorum omniū
quæ ſenſus concipiunt, ad intellectum quæ concepit transfert. ea tum
uiſa, tum ſimulacra dicuntur à noſtris, Græci uocant φαντάσμα-
τα. Sed cum ſenſus ad phantaſiam hoc eſt ad imaginariam uim, ſic
enim appellare placet, imaginaria ad intellectum, atq; ad animum
concepta tranſmittat, ipſa quidē imaginaria ab humoribus mouetur,
celerius tamen aut tardius, acutius aut hebetius, pro humorum quali
tate ac natura, qui licet quatuor ſint, infinitas tamen, atq; incomprehē
ſas miſturas habent. Porrò humores ipſi elementorum naturas è qui
bus conſtant, ſequūtur, quæ cœleſti à motu, corporibusq; quæ cœlo fe
runtur, affici manifeſtū eſt. Tales itaq; cuiusq; inſtinctus atque com-
motiones ſunt, quales ab humoribus è quibus compactus eſt, excitan
tur. Igitur cum frigus metum, calor fidutiam gignat. Mars calorem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

impellens, animos facit. Saturnus frigus cohibens, & animum cohibebit, Et illum quidem imaginaria excitabit ad uirilitatem, ad liberalitatem, ad elationem, ad libertatem, quæ caloris sunt. hunc uero ad ignauiam, ad auaritiam, ad humilitatem, ad simulationem, quæ frigoris sunt. Atq; hoc quidem pacto & uia hac planetæ uires in nobis suas exercent. Has naturæ commotiones, & planetarum, ut ita dixerim, influentias, motus quoq; uoluntarij plerunq; sequuntur, & qui instinctus erat, applicatioq; naturalis, actio aut electio efficitur uolũtaria. Atq; uti stellarum temperamenta multiplicia sunt, sic ipsorum quoq; humorũ multiplices misturæ. Quibus è rebus hæc tanta existit igeniorũ diuersitas, totq; uarias ad res animorũ applicationes, ut quod in singulis uidemus hominibus, uideamus et in nationibus. Nanq; ut uis hæc Mariũ bellicæ, Ciceronem oratoriæ studiosum fecit, sic Athenienses ad literas, Romanos magis ad armorũ exercitationem excitauit. Quas ad res patrij mores, leges, institutaq; multũ etiã conferunt. In omni autem hoc libro planetas nunq̃, sed asteres semper Ptolemæus nominauit, quanquam asteres solum planetas intellegi uult. quem nos in his conuertendis secuti sumus, quod præmonuisse forsitan alienum non est, ut cum stellam legeris, nisi fixam addiderimus, planetam intellegas.

PTOLEMAEVS IIII

ANIMA ad cognitionem apta ueri plus assequitur, quàm qui supremum in modum se in scientia exercuit.

PONTANVS

Et à stellarum munere, & à rerum cœli peritia prædictionem esse superius est ostensum. Quando autem imitatrix naturæ est ars, dubitandum non est quin naturæ ipsius primæ sint partes ad prædicendi ueritatẽ, et quod à natura insit, uirium plerunq; esse maiorũ, q̃ quod ab arte. Itaq; si in quæstione sit, naturalis'ne uis, an studium cognitionis, atq; doctrinæ plus ad prædicendũ conferat, primæ partes concedẽdæ sunt naturæ. Siquidẽ anima à stellis concitata ea sentit ex se quæ ab ipsis stellis significata, ars quodãmodo mendicare uideatur. & quod superius de poëtis est dictum, prima in mathematico ut in poëta ingenij uis est, naturalisq; aptitudo, qua deficiente ars ipsa manca uideatur. Cum enim quæ à natura insunt perficere ars soleat, frustra studio

nitimur,

nitimur, ubi nullũ nobis adiumentum à natura tributum est. Quarta hac Ptolemæi sententia licet ipsa è superiore sententia enascatur, confirmantur tamen etiam illa quæ in primo uerbo dicta sunt à nobis, de instinctu & concitatione naturali. Illud etiam inspiciendum, quod uehemens uis ingenij, & insita à stellis aptitudo, etiam leuibus adminiculis adiuta magnos ex sese conatus habet, celeresq; commotiones & ad cernendum & ad iudicandum. uerbi gratia, Quæ dicuntur secundaria dubium non est quin significationes suas habeant, nam cum sint à stellis excitata propter proprias actiones in primis corporibus futuras indicant tum pestes tum sicitates, tum alia permulta, quorum quidem effectus est posterior, ipsa uero quasi quædã sunt eorum signa. Hæc igitur secuta ingenij uis, ac naturalis illa de qua dictum est aptitudo, et tanquam uestigijs quibusdam inhærens ea sentit, præuidetq; suo illo instinctu, insitaq; à natura sagacitate impulsa, quæ ars ipsa aut minimè, aut certe quàm difficillime assequatur. siquidem natura paucioribus, ars pluribus indiget. Quamobrem fateamur oportet ingeniosum hominem & à natura bene institutum ueri plus hoc est maiorem rerum cognutionem ingenio dum illud exerceat, assequi, quàm qui multo studio ad summam peruenerit disciplinam. Quæ sententia quoniam artes quoq;, ac disciplinas planè omnes complecti uidetur, sic quidem sentiendum est, qui philosophiæ, qui iuri ciuili, qui poeticæ dant operam, qui deniq; facultatibus alijs studẽt, eos & facilius & citius omnia consecuturos, quæ artis suæ fuerint, si naturali beneficio adiuuẽtur, q̃ qui repugnante quodammodo natura licet multo studio ad illa peruenire conantur. In illis enim exiguus etiam usus, exercitatioq; mediocris maiores profectus adducit, quàm in ijs maior eruditio, summis etiam uigilijs comparata. Neq; tamen hoc ita intellegendum est, ut natura non sit usu, atq; exercitatione etiam multa confirmanda. Sed ut sterilis ager licet sæpius subactus nunquã uberis agri, si is quoq; solertem colonum habuerit, felicitatem assequetur, sic hebetis hominis quamuis diligens studium, ac cura nunquam ingeniosi hominis, si is sibi non defuerit, laudes, atque excellentiam adæquabit. Illi enim euadere solent q̃ clarissimi, quibus à natura cũ excellens ingenium datum sit, illud hebescere non patiuntur. confitendumq; est naturam in plerisq; arte potentiorem esse. quod facile appa ret res humanas consyderanti. Nanq;, ut de Poëtis exempla tradamus, adolescentulos quosdam uidemus tenui doctrina præditos, maximis tamen ingenij uiribus adiutos, uersus egregios facere, cum ij qui in ea facultate consenuere, uix assecuti sint, ut uersificentur. Et cum in

Italia etiam sponte sua nascantur uites, eas quamuis magno cultu operaq; adhibita alere Cimbricus ager neqt. Hoc est igitur quod Horatius præcipit.

" Tu nihil inuita dices facies'q; Minerua.

Atq; ut Virgilius inquit,

" Nec uero terræ ferre omnes omnia possunt.

Quanquam autem in omnibus tum artibus, tum disciplinis insita à natura uis sanè multum potest, plurimum tamen in futuris prædicendis uis hæc pollet, quod in artibus consilium, ratio'q; et ipsa exercitatio maximum adiumentum afferunt. At in futuris diuinandis, quod ea uis à cœlo magis quàm ab arte proficiscitur, natalis cœli constitutio plurimum ualet. Quando consilium, diuturnior'q; cogitatio, ac rerũ pensitatio, quod in furẽtibus ac fanaticis secus est, naturales impedire commotiones solet. Quod autem ad tralationem ipsam attinet, ne à Græco uerbo discederem, animam dixi, quod accipi sic uolo, ut animæ uis intellegatur ea per quam sentimus, intellegimus, cogitamus, atq; ad rerũ cognitionem scientiã'q; pedetentim progrediendo peruenimus. Animũ maiores nostri dixerunt. et cum animam habere etiã pecudes dicerẽt, solis hominibus animũ Dei munere, atq; concessu datum arbitrabãtur. Illa inq̃ uis potestas'q; per quã sentimus, intellegimus'q;, atq; cogitamus & mens, & intellectus dicitur, quo qui acutiore, acriore'q; præditus est, ingeniosus dicitur. ut liceat hic dicere animam ad cognitionem aptam, id est ingeniosum hominem, atq; à natura ad cognitionem, atque ad γνῶσιν (ut Græce dicitur) aptum, natum'q; longe uerius per se futura sentire, atque uaticinari, quàm qui arte, longa'q; exercitatione, ac doctrina etiam summa fretus futura prædicit. Inde enim ingenium dictum est quod à natura ingenitum insit, quanquam tum agri, tum loci ingenium id est naturam licentia quadam loquendi dicimus.

PTOLEMAEVS V

POTEST qui sciens est, multos stellarum effectus auertere, quando naturam earum nouerit, ac se ipsum ante illorũ euentum præparare.

PONTANVS

Cum elementa ipsa inuicem conuertantur, necesse est ut corpora quoque nostra quæ ex illis cõstant, alternas immutationes suscipiant. Quod

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

si terra in aërem transit, quanto erit facilius adhibita diligenti opera, corporum nostrorum qualitates, hoc est calidum frigido, frigidum calido temperare, quod medicorum opus & studium est. Cum itaq; compactiones corporum, quæq; hodie dicuntur complexiones, incrementum, ac detrimentum suscipere aptæ sint, & quod calidum est transire ad frigidum queat, nimirum poterit calida natura adhibitis frigidis temperari, ac sicca humidis, humida item siccis, quod ars cura diligenti adhibita procul dubio præstabit, ipsa rerum non repugnante natura. Quócirca si ob minacem Martis aspectum cognitum sit astrologo, ex sua ipsius genitura, atq; ex anni conuersione fore, ut in ardentiores febres incidat, poterit solerti medicorum opera ante prouisa febris uel omnino auerti, uel magna saltem è parte leniri. nam cum febrē illam excitatum iri è nimio calore intellexerit, solers medicus cibis, potionibusq; frigidioribus diutius adhibitis calorem illum moderabitur. quo modificato urens illa Martis uis, cum in humecto incendi nequeat, uel omnino extinguatur, uel magna ex parte sedetur oportet. Item si hosticus Saturni aspectus perniciosos humores excitaturus intellegatur, idq; per atram bilem, hoc est melancholiam euenturum appareat, poterit prudens medicus aridum, frigidumq; humorem humectis calidisq; modo, mensuraq; adhibita temperare. Atque hæc quidem auersio non in ijs solum quæ ad morbos pertinent, uerum in euitandis quoq; aut leniendis humanis casibus momenti multum habet. Nam, si prouisum sit naufragium, poterit à mari, fluminibusq;, si uulnus, à contentionibus, ac pugna continere. si Mars uulnus pectori minitetur, thorace, loricaq; tectus incedere. qua ratione in conserēdis cum hoste manibus uulnera euitari sæpissime soleant. Etenim in casibus quibusdam, licet periculū euitari omnino nequeat, damnum certe prohiberi aut omnino, aut magna è parte solet. siquidem mucro thorace prohibitus pectus raro penetrat. Quoniam autem non omnia uinci prudentia possunt. icirco Ptolemæus dixit multos stellarum effectus auerti posse. Non posse uero omnia superari quæ à stellis significentur, tum alias sæpissime, tum nuper docuit tanta in ora Tarentina & Crotoniensi cœli siccitas, ut non armenta solum siti enecta dicantur, sed coloni iam cœperint alio imigrare, cum putei, fontesq; exaruerint, & pabula, segetesq; defecerint, aëre decimum iā mensem nullos hymbres mittente. Quamobrem quando auerti prudētia cuncta nequeunt, recte Ptolemæus subiunxit, posse instituere sese ad ea toleranda, que euentura sint acerba, & grauia. quæ enim prouisa sunt, minus lædunt, repentina uero afficere grauius solent.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Ergo cœli minæ, ut fames, id est annonæ caritas, ac uictus egestas, ut bellum, ut alia permulta diligenter prouisa, & cauta, necesse est multo minus offendant. Atq; hic quidem est fructus qui ex cœlestiũ significationum cognitione cum maxima etiam utilitate percipitur. Illud hoc loco monuisse lectorem uolumus, quæ Græce est ἐνέργεια, nos & effectum, & uim, & operationem, actionemq; solere dicere, expressius tamen efficacia dicitur, quo uerbo usum sæpissime uidemus Iulium Maternum rerum cœlestium scriptorem plane accuratum, ac diligentem.

PTOLEMAEVS VI

TVNC dierum prodest & horarum electio, cum tempus à genitura bene constitutum est. Si enim contrarium est nequaquam profecerit, quamuis bonum fortasse exitum respexerit.

PONTANVS

Ea cœli pars quæ hora natiuitatis supra terras ascendit, unde à nostris appellatur ascendens, Græci ὡρόσκοπον uocant, ea inquam cœli pars, id est primus cœlestis constitutionis ac figuræ locus principiũ & tanquam radix est omnium quæ nato uoluendis annis sint euentura, ut siquis complicatum funem explicet, omnis enim illa ad finem usq; explicatio ab ipso explicandi principio ortum & consequendi seriem ducit. quæcunq; autem ad finem contendunt, ea suis profecta pricipijs per media, quibus est ad finem uia, contendunt. nihil uero huiusmodi fit à casu, sed ordine constat suo. Cum itaq; nihil sit cœlo magis ordinatum, generatio autem, atq; corruptio, ut physici consentiunt, fit à cœli motu, satis constat quæ generata sunt sua per media ad corruptionem id est ad exitum, finemq; contendere, Cum autem corruptio non uno fiat modo, nec ex causa una, necesse est, media ipsa talia quidem esse, quæ fini, id est corruptioni conueniant. quæ si cum fine conueniunt, cum eadem ipsa media sint, per quæ ad finem eatur, non erũt ab ipso principio dissidentia, quando ab eo seriem, ac progressionem trahunt, quod esse necesse est, siquidem ordine constant, ac tempore.
Quamobrem futurorum series in hominis uita, quod cum hora natiuitatis connexionem, ac complicationem habeat, atq; ab illa explicari incipiat, recte dicitur, electiones dierum, horarumq; utiles esse, ubi cum genitura conuenerint. recte reprehenduntur qui nulla geniturae

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ratione habita solam sequantur electionem. Etenim in arboribus inserendis quanq; arborem ex quaq; arbore insitionis periti minime inserunt, sed quae naturalem inter se conuenientiam habeant, nec omnibus corporibus omnia alimenta conueniunt, aut idem morbis omnibus remedium est. Quocirca qui gerendis rebus initium à dierum, atq; horarum electione auspicantur, inspicere ante omnia debent quae fuerit in hora natiuitatis stellarum figuratio, qui situs, atq; significatio, quae series decernendi per loca singula, qui significatores & quales, quomodo etiam collocati, quid portendant triangula id est triplicitates, atq; earum domini, quis morum dator, quis artis, dignitatis, honoris, magisterijq;, quis itē geniturae dominus, et quàm sit commode collocatus in figura. Fortunae etiam pars cum primis consyderanda, & dominus loci eius, aspectusq; planetarum. Quibus postea in unum collatis, & tanquam temperatis, ferendum est de natiuita, fortunisq; iudicium, uidendumq; non solum à quibus stellis, atq; à quo coeli loco quid aut quantum sit sperandum, sed quo etiam tempore, annuarū quoq; conuersionum diligens ratio habēda. Quae omnia ubi constiterint, eritq; stellarum, ac coeli fauor perspectus, tum electiones ipsae nimirum profuturae uidentur. Sin natiuitas ipsa nil eiusmodi sperandum suaserit, inanis erit electio, ut siquis homini in ultima senectute constituto, ac uiribus defecto arma ad pugnandum affabrefacta paret, quae iuueni conueniant. Quid autem inanius q̄ cui nulla in religione dignitas à genitura promissa sit, eum diem, horamq; eligere suscipiendi ad pontificem itineris pro sacerdotio impetrando? Quin etiam cum à coelo tempora ipsa decernantur, quibus quid sit euenturum, & haec quoq; expectanda sunt. Poma nanq; tum iuuant cum sunt matura. atq; ut tempora ipsa constent, anni planetarum obseruandi sunt, & ad quem planetam annus ille, in quo fit electio, iam peruenerit. Nuper familiaris quidam meus annuae suae reuolutionis figuram ad mathematicum detulit, quae Solem ascendentis dominum habebat in coeli medio, partemq; fortunae bene collocatam. is mathematicus fore asseuerauit, uti natus ille eo anno maximo aliquo bono à principe afficeretur, eam enim reuolutionem magnificam & regalem esse, ac nato illi excellentem aliquam dignitatem portendere. hoc ego cognito uix risum tenui, quippe qui scirem nihil ei huiusmodi à genitura decerni, sed pauca quaedam eaq; exilia à Sole promitti. Vide quo res redijt. Vendiderat Rex castellum quoddam homini pecunioso, ad cuius possessionem tradendam familiaris ille missus est meus. Is eò cum uenisset, sedit regio more pro tri

bunali, iussitq; castellanos iurare in Regis primo, deinde in domini
illius uerba, cum interim ad eius pedes populus procumberet. qui ho
nos Regibus habetur. atq; hoc facto domum rediit. Hæc itaq; fuit eorũ
omnium summa, quæ à mahematico illo tam constanter promissa fue
rant. Quócirca i electione facienda natalitiæ stellæ si bene se habue
rint, omni oppressione, obstaculóq; liberæ nimirum bona accumula-
bunt, oportet tamen prudentem mathematicum natiuitatis significa-
tiones cum electionis significationibus comparare, et tempus quærere
à natiuitate decretum, ut omnia simul conueniant. Quod si hæc ipsa
ita quidem se habuerint, ut nec conueniant, quinimmo ut natalitiæ
stellæ oppreßæ, atq; impeditæ langueant, nihil electio ipsa profuerit,
licet felices stellarum applicationes, earumq; progressiones ad domi-
nantia cœli loca, suasq; in domos ingressus secuti fuerimus, ut siquis
nuptiis diem, horamq; auspicetur, qua Venus idoneum cœli locum te
neat, qua Luna ad Iouem feratur, idq; etiam obseruet, ut Venus aut
domum suam, aut signum in quo exaltatur ingressa sit. quod & si
commendari potest, tamen uidendum prius est quales nuptias natalis
cœli constitutio promiserit. Fieri enim potest ut locus qui hac in ele-
ctione septimus est, fuerit i natiuitate duodecimus aut sextus aut male
etiam fortunatus. quod ubi contigerit, auspicatio quantumuis prospe-
ra infeliciter uertet. Quin potius auspicandis nuptiis natale signum
bene feliciterq; collocandum est, ut benignis radiis à Ioue, Venereq;
illustretur, ut nuptiarum significator sit bene constitutus, ut Luna præ
sidium suum conferat. Sin hæc omnia conuenire simul nequeunt, il-
lud certe uidendum ne aduersus infelicium planetarum radiis feria
tur. Illud tibi ex Ptolemæi sententia affirmare nõ dubitem, si turpes,
atq; infelices nuptias natalis cœli constitutio portenderit, frustra horã
& diem eli g, frustra felices stellarum aspectus quæri, frustra plane-
tarum amicas coniunctiones expectari. Neq; enim arbor retorrida
quamuis uiridem, ac ualentem gemmam inseras, aut recipit, aut rece
ptam diutius alit. At ubi honestas, felicesq; nuptias genitura promise-
rit, boniq; electio auspicii fuerit, credibile est non paruum inde adiu
mentum natali bono accessurum. Sin secus, ut dixi, licet eiusmodi au-
spicatio subblandiri uideatur, parui tamen futura est momenti. ut lã-
guenti corpori, & in mortem iam inclinanti adhibita fomenta quam
uis aliquantulum iuuent, quamuis non nihil spei afferant, nihil tan
dem proficiunt. Quod si genitura ipsa infelix, infaustaq; nequaquã
fuerit, imbecillior tamen conferendis bonis uideatur, sperandum est
firmitatis, ac præsidii aliquid felici ex auspicatione collatum iri. Nã

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

& corpora imbecilliora ſumptis melioribus cibis confirmantur, non
tamen ut uires maiores ſupráq; corporis ipſius naturã accipiant. Sed
ad ipſorum uerborum Ptolemæi interpretationẽ redeamus, quæ qui-
dem eſt huiuſmodi. Electio dierum, & horarum tunc utilis futura
eſt, cum aduenit tempus, ipſáq; temporis opportunitas, quam genituræ
configuratio, ſtellarúmq; genitalium efficacia promittebat, ut figura
quidem genituræ, cum electionis figura conueniat. Fecit autem men-
tionem primo de dierum electione, poſt etiam horarum, quoniam in
quibuſdam electionibus ſatis eſt diem eligere, quo Luna coniungitur
planetæ accommodato negotijs, pro quibus electio fit, aut planeta ipſe
domicilium ſuum, aut altitudinis ſuæ ſignum ingreditur, aut ad fe-
licem aliquem aſpectum peruenit. Alibi uero ſatis non eſt diem ſolũ
eligere, niſi horam quoq; eligas, ac cœli totius figuram conſtituas, pri-
marijsq; in locis planetas & cardines ſtatuas, adhæc cardinum, ac re
rum ſignificatores bene feliciterq; colloces. In qua tamen electionis fi
gura ſtatuenda, ſtellisq; atq; cardinibus feliciter collocandis, illud in
primis uidendum eſt, ut perſpecta natali configuratione inſpicias non
ſolum ſi à genitura nato illi promiſſum eſt illud pro quo electio ſuſci
pitur, uerum etiã ſi tempus ipſum præſtandi promiſſi iã aduenit. ſi-
quidem alijs ſtatim in ipſa iuuenta bona promittuntur à cœlo, alijs
ad ultimam ſenectutem. Quócirca temporis à cœlo cõſtituti ratio in
primis habenda eſt. Mendicarunt multi in adoleſcentia, quos poſtea
ſenectus locupletiſſimos reddidit, quin etiam obſcuriſſimis quibuſdã
homuntionibus contigit in Pontifices Maximos euadere. Itaq; ſi tem-
pus à cœlo præſtitutum nõ dũ aduenit, nihil profuerit felicem electio-
nem feciſſe. Quamobrem duo hæc attendenda uidentur, alterum ſi à
cœlo eiuſmodi res promittitur, alterum ſi præſtandi promiſſi tempus
aduenerit, etſi tempus promiſſi ipſius aduenire nequit, ſi à cœlo bo-
num ipſum initio promiſſum non fuerit. Quod ſi contrarium fue-
rit, hoc ẽ ut tempus illud, temporisq; opportunitas à cœlo decreta nõ
dum aduenerit, electio ipſa quamuis benigna, nihil omnino profece-
rit. Etenim ſtirpem quantumuis ualentem ſi tempore non ſuo pan-
gas, haud multo poſt areſcet, et ſemen non ſua tempeſtate ſulcis ac ter
ræ etiam diligentiſſime cultæ commiſſum nullũ collono profectũ affe
ret, adeo in rebus ipſis tempus expectandum atq; obſeruandum eſt.
quod ubi obſeruatum non fuerit in electione ſuſcipienda iuxta
genituræ conſtitutionem, fruſtra quis eliget, quamuis bonum exi-
tum reſpexerit, cœlumq;, ac planetas ipſos ita in electione
ſtatuerit, ut ſtellæ totaq; ipſa configuratio benignum ac felicem exi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tum rei suscipiendæ polliceantur. Quod autem dicit fortasse, uult innuere, non putare se aliquem facturum figuram electionis præter geniture constitutionem, tamen si fortasse fecerit, affirmat eum frustra omnino fecisse.

PTOLEMAEUS VII

NON potest quispiam stellarum mixturas percipere, nisi naturales prius differentias mistur asq; cognouerit.

PONTANUS

Primo nobis uerbo declarauit Ptolemæus uersari mathematicum in futuris prædicendis, & quidem generaliter, duplicemq; esse diuinationem docuit. Secundo inferiora corpora cœli & stellarum motus, ac naturas sequi, nequis uanam opinaretur mathematicorum prædictionem, quæ à cœlo stellisq; deduceretur. Tertio tradidit, uehemẽtes animorum applicationes, & insitam à natura ad res aliquas propensionem proficisci à stellis atq; à magna alicuius earum in natiuitatibus authoritate ac uiribus, ut non solum in rebus alijs compositis mixtisq;, sed in homine etiam ipso ostenderet & cœlum & stellas uires suas exercere. Adhæc cum quæri posset, ars ne atq; eruditio, an uis naturalis atq; à stellis insita plus ad diuinationem, ad scientias, atq; ad facultates alias polleret, in quarto hæc explicauit. Et quia quæri item poterat, quæ foret utilitas hominum generi ex prædictione, futurorumq; cognitione, docuit in quinto, multa mala quæ à stellis portendantur, ubi cognita prius sint, auerti posse. Quoniam uero rerum futurarũ series quædam esset atq; connexio, auspicationesq; quas nunc uocant electiones à natiuitate defluerent, uerbo superiori aperuit, quando utilis futura esset electio. In hoc autem de quo nunc agitur uerbo, quia difficile uideretur, cum stellæ tam sint à nobis remotæ, qua uia actiones moresq; hominum qui ratione præditi essent temperarẽt, docet astrologum ea quæ de stellis tradat, ad physicas debere rationes accommodare, nec posse aliter recte iudicare. Ex quo palàm fit, quæ stellæ in nobis agant, ea naturaliter agere. qñ earũ est augere, imminuere, incẽdere, sedare, acuere, obtũdere humores qualitatesq;, ex qbus constamus, ex quarũ motu atq; effectione excitentur in nobis iræ, cupiditates, uisa quæ dicũtur phantasmata. quos motus, mẽtis nostræ cogitationes, ipseq; ẽt intellectus postea sequatur. Ad rẽ

itaq; ueniamus. Satis constat triplicem animæ uim esse, eiq; tres inesse, ut hodie uocant, potentias irascendi, appetendi, ratione utendi, id est uim irascibilem, appetibilem, rationalem. Iram, appetitionemq; uirtutes quæ dicuntur morales & contraria eis uitia sequuntur. Ratio uero quanquam est omnium magistra & moderatrix, tamen eæ quæ intellectiuæ dicuntur uirtutes, ad rationalem solam referuntur. Singulis his potentijs singuli præsunt planetæ, non quod aliorum radij ijs non multum etiam conferant. Mars præest irascibili, siquidem ira existit à sanguine ad cor efferuescente. Martis enim est rubra bilis, quæ Græce dicitur χολὴ. hodie tamen in ore omniū est cholera, quæ apud Celsum est morbi genus, & sanguis quidem ubi est efferuescentior, in choleram acuitur. Quocirca prudens mathematicus nati genitura inspecta potest tum de illius moribus affectionibusq; quæ ad irā referantur, ex Martis collocatione iudicare. tum de morbis qui excitantur à cholera. uerbi gratia. Si natus quispiam ascendentem Leonem habuerit, & in eo Martem aut suos aut Mercurij fines tenentem, nimirum iracundus erit, & ad rixas contentionesq; procliuior, tum propter signum quod pectori nostro præest, ubi sedes est iræ, cuius etiam signi natura feruentior est, tum propter naturalem Martis ardorem, quam ad rem finium quoq; natura plurimum conferet, siue sint Martis ipsius, siue Mercurij, qui & ipse retorridus est, motusq; concitatioris. Quod si quadrata Martem radiatione Sol ipse respexerit, magna hinc fiet ad iracundiam accessio, ut si arida igni fomenta adijcias. unde natus ipse futurus est iracundus & seditiosus & turbulentus & uiolens, qualis est natura choleræ. At si Martem, ut dictum est, in Leone cōstitutum de tertio Iupiter signo amicis radijs temperauerit, nimirum & ira nati temperabitur, inerit q; nato illi animi quædā magnitudo, uisq; naturalis ad res gerendas, magnas illas quidem & claras. Sed uideamus q̄ hæc physicis rationibus consentiant. Sanguinē affirmant choleræ temperamentum & tanquam frenum esse, cuius naturæ cū sit Iupiter, temperabit Martis uehementiores impetus & tanquam coercebit. adhæc calidi & sicci sursum cum sit ferri, qualis est cholera, animum Mars ad alta excitabit. ne autem cholera ipsa efferatur, & longius à modo recedat, sanguis id est Iupiter efficiet. Idē modus eademq; erit quærendi uia de Venere ac Mercurio et planetis alijs uel nocētibus uel iuuātibus, de quibus post suo loco dicemus. Vt igitur de nati moribus uerā possit mathematicus proferre sententiam, oportet rerū naturæ causas teneat, animæq; ipsius uires ac potestates cognitas habeat, proprietates itē, differentias, coniugationes, cōtrarieta

tesq; qualitatum, ipsarumq; temperamenta & mixturas, ad quas tũ stellarum aspectus, tum cuiusq; signi singularumq; stellarũ qualitates proprietatesq; & comparabit, et referet. Mixturas uocamus eas, quas Græci κράσεις dicunt, indifferenter etiam temperamenta, temperationesq; uocamus. Iulius Maternus ubiq; mixturas appellat. Recentiores philosophi Complexiones uocant, quod uerbum quomodo in hunc sensum receptum sit ignoro. Et quoniam qualitates ex quibus constamus, ut physici tradunt, & plus & minus suscipiunt, atq; alteram altera moderatur, hoc quoq; ad stellas transferens Saturni tristitiã cum Veneris hilaritate temperabit, ex qua temperatione moderatio existet in nato, eiusdem frigiditatem arriditatemq; cum humecta & calida Iouis natura mulcebit, feruorem Martis & rabiem contraria Veneris potestate sedabit, imminutum Lunæ lumen Marti familiariter copulabit. tunc enim Luna plurimum & humecto abundat, & frigido. qua è re Martis cholera, Lunæ pituita id est phlegmate temperatur. contra pubescentis aut plenæ Lunæ radijs torporem Saturni recreabit, siquidem tunc de Sole calefacta & toto corpore ab eo illustrata humenteis ac calefactos à Sole radios suos Saturno refundens senilem illius hebetudinem ita refocillat & tanquam fouet, ut exercitatum à Saturno siccum frigidumq; humorem humenti et calido temperet, ac melancholiam sanguine moderetur. Quæ omnia rerum harum peritus commiscens & temperans, corporis etiam nati fabricã qualis futura sit, probe intelleget, ad hilaritatem ne an ad tristitiam, ad temperantiam an intemperantiam, ad mansuetudinem, an asperitatem, ad liberalitatem, an ad auaritiã, ad taciturnitatem, an loquacitatem, ad celeritatem, an cunctationẽ nati anima pro corporis qualitatibus propensior sit futura.

PTOLEMAEVS VIII

SAPIENS anima confert cœlesti operationi, quemadmodum optimus agricola arando, expurgandóq; confert naturæ.

PONTANVS

Quanq̃ generi animaliũ est omni naturaliter insita tũ mali declinatio, tũ boni appetitio, homo tñ propter rationem cuius est particeps multo q̃ cætera animalia et mala ipsa cautius declinare, et bona quæ uidentur sibi adiungere cõmodius potest, duplici auxilio fretus & cõmunis naturæ, & propriæ rationis. In exquirendis autem utilibus, incommodisq; repellendis uersatur ea uirtus, quæ à prouidendis illis pru=

dentia nominata est. eius est enim utilis & inutilis, recti ac praui, ueri item falsiq; cognitio atq; distinctio. Sed exquisita prudentia nisi multo diuturnoq; comparari usu nequit, cuius ea laus est ut cæterarum uirtutum dux habeatur ac magistra. Quod sit tanta est prudentiæ authoritas ac uis, quanto maior debet esse sapientiæ? qua nihil est in homine diuinius, siquidem humanarum diuinarumq; rerum cognitionem habet. Quocirca si, ut ante dictum est, multa quæ à stellis portenduntur mala auerti atq; euitari possunt, ubi ante prouisa & cognita fuerint, cur non & bona quæ ab illis decernantur, ante etiam cognita, industria consilioq; poterunt tanquam allectari prius quàm eueniant, & postquam euenere, sapienti arte consilioq; magis ac magis confirmari? Etenim ut prouenturus è terra satisq; seminibus fructus plenior, atq; uberior esse solet, si agricolæ dilig̃etia cultusq; pro natura cuiusq; accesserit, sic conferenda quoq; à stellis bona, si sapiẽs consiliũ prudensq; adiuncta sit opera, ea tanquam procliuiore deflu ent riuo. Ac ne à medicis recedamus, hi nõ modo morbos curant, sed bonum quoq; habitum corporis adiuuant, sanitatem confirmant, plurimumq; opera sua naturali adiungunt robori. adhæc & horũ præcepta sunt de sanitate tuẽda, & agricolarũ de annona in horreis cõseruanda. Quamobrem sapiens uir, qui rerum naturalium cognitionem habeat, qui cœli stellarumq; proprias uires teneat, qui norit q̃d stellæ ipsæ decernant & quomodo, cum intellegat qubus à stellis, & à quo cœli loco, qua etiam ratione bona ipsa sint aduentura, si deesse sibi noluerit, uiam aduentantibus illis aperiet, & postquam peruenerint, firmitatem quoq; afferet, ut siquis aquam è superiore sit cliuo in hortos deriuaturus, potest sulcũ dirigere, obstanteis lapides remouere, purgamenta emũdare, quo fluẽtiore alueo decurrat in plãtas, quin ad illarũ radices fossã altiorẽ facere, quo aqua tũ abundãtius influat, tũ diutius ibidẽ immoretur. Itidẽ sapiens Mathematicus felicibus stellarũ promissis multũ conferre poterit, prudenter agẽdo, recte consulẽdo, & largã fœcundãq; animi spẽ arte consilioq; intendẽdo. Quocirca ad insitã à natura tũ mali fugã, tum boni appetitionẽ multũ in utranq; partẽ adiumenti habet rerũ cœlestiũ prospectio et cognitio futurorũ, ut quẽadmodũ medicina sanitatẽ procurat, alimentũ agricultura, sic astrologia utilitatẽ hãc hominibus sui studiosis procuret, et afferat. Quia uero auertẽdi mali studiũ prius esset, boni adipiscẽdi posterius, siquidẽ medici ꝑniciosos ante humores eijciunt, q̃bus postea eiectis sanitatẽ cõciliãt, iccirco Ptolemæus cũ ante de auertendis malis monitos nos fecisset, nunc docet posse bonis artibus,

prudentiq; consilio adiumenti plurimum promissis à cœlo bonis afferri, siquidem solertes agricolæ expurgatis prius noxijs herbis, ac terræ ipsius uitijs edomitis ad frugum ubertatem plurimum conferunt, ut non solum uberiores, uerũ etiam pleniores (ut dictum est) fœtus proueniant, nam & ars naturalibus etiam bonis magno præsidio esse solet, quæ cum defuerit, poma degenerant, armenta in annos hebetiora fiunt, bonisq; homini à natura datis nisi diligens adiũcta sit institutio, non est cur perfectũ aliqd suo in genere possis dicere.

PTOLEMAEVS IX

IN generatione atq; corruptione, formæ afficiuntur à cœlestibus formis. Iccirco qui imagines faciunt, ijs utuntur, cum eo stellæ ingressæ fuerint obseruantes.

PONTANVS

Vt supra est dictum, utq; inter physicos constat, generationis corruptionisq; causa est motus, & hic primum quidem ipse sibi materiam conciliat, quã conciliatam postea informet. Deinde (quia motus ipse nũquam consistit, ac nunc ad sexangula quadrangulaq;, nunc ad triãgula atq; opposita pergit, ac demum in se ipsum, id est unde cœpit, redit) necesse ẽ qualitates quæ insunt materiæ, nũc excrescere atq; impleri, nunc imminui, donec in excessum atq; exuperantiam abeant aliquã, ex qua interitus ipse sequatur. Quare si cœlũ est, ꝙ materiam informationi apparat, erit profecto materia ipsa rudis atq; informis, secus enim nequaquã apta esset, aliam atq; aliam formam suscipere, sicuti quod graue est, uti superna petat, institui nunquam potest, neq; enim lingua si certum à natura inditum haberet saporem, alium q̃ quem haberet, suscipere ipsa posset. cũ tamen ob insitam sibi uim nullum sit saporis genus, quod non etiam distincte sentiat. Eodem modo & materia cum sit informis, admotas formas induere apta est. Est igitur cœli cœlestiumq; corporum informare, nam si elementaris materiæ primaria informatio non est, & est alicunde, ut quidem est, erit profecto à cœlo, à quo elementa ipsa cientur & ad agendum & ad patiendum. Atq; ut ĩ ipsa materia uis inest aptitudoq; uarias à cœlo formas accipiẽdi, sic uicissim cœlo stellisq; uis inest illas imprimẽdi. Vtq; hæc quàm illa materia magis apta est, hanc quàm illam formã admittere, sic hæc q̃ illa cœli pars stellaq; hanc q̃ illam formã aptior est effigiare. quod ni esset, species ipsæ rerum confusæ essent. At in

cœlo ſtatuta ſunt omnia, ſecus enim homocerui naſcerentur & equipaſſeres. Eadem rurſus eſt corrumpendi uia ratioq;. Quo circa naturaliſſime dictum eſt à Ptolemæo & in generando & in corrumpendo rerum inferiorum formas cœleſtibus à formis affici. Nec uero quæ fabuloſe tradita ſunt à poetis, naturali ratione carent, Arietem, Taurum, Geminos, Aquilam, Canem, Leonem, Cygnum in cœlum trãſlatos, quando ea quæ ſunt generis eius æpud nos, ad ſua cœli ſigna referãtur. Paucis ante annis Saturni Martisq; coniũctio in Tauro, horridiſſima hyeme frigora cum excitaſſet, magnam bubus calamitatem attulit, & quanquam ouis tolerando frigori eſt imbecillior, in boues tamen uehementius peſtis illa deſæuit propter ſignum cœleſte ad quod terreſtris bos referretur. quæ coniunctio ſi fuiſſet in Ariete, nimirum in oues ſæuius graſſata eſſet. In hominum natiuitatibus cum pericula exquiruntur, ſi nocens ſtella minitetur è Geminis, nimirum malum id pro ſigni natura inferetur ab homine, cum ſignum illud humanum ſit. Cui uulnus in capite minaci à planeta infligitur, is Aerietẽ habuit male fortunatum in genitura, præeſt enim Aries capiti, Membrorum quoq; cæterorũ mala à ſignis, quibus hæc ipſa membra famulantur, ſi parũ fortunata fuerint in natiuitate, demanare ſolẽt. Quos currus obterunt, quos quadrupedes dilaniant, & hos infelicia genituræ ſydera inſectantur, quorum formis animales hæ formæ naturaliter ſubiectæ ſint. Rerum agri ſcriptores tradunt, non edi à muribus uitis eius uuas, quæ noctu putata fuerit, Luna plena Leonẽ peragrante. Refert Alexandrinus quidam ſcriptor uidiſſe ſe hominem grauiter à Scorpio percuſſum ſtatim fuiſſe liberatum ebibito thure contrito, in quo Scorpij cœlatum ſignum fuerat, ac ſciſcitanti ſibi in thure ne an alio commiſto aromate tam præſentanea uis ineſſet, reſponſum fuiſſe ab eo qui remedium id attulerat, in Scorpij ſigno, quod in anulo ſecum ferret tam præſentis uim ineſſe remedij. Impreſſam uero eã Scorpij figuram fuiſſe in lapide illo anulari, aſcendente Scorpio, cum Luna ibidẽ eſſet cardinaliter collocata. Ad ſanandos itaq; ſcorpij nocentes morſus imprimẽda eſſe eo ſigno aromatica, qua hora Luna in Scorpio cardinalis inueniretur, quæ poſtea contrita in aqua potanda præberentur. Author eſt Hermes prohiberi calculos, ſiquis in auro Leonis figurã renibus illigatam detulerit, quæ cælata ſit Sole Leonẽ tenente, dum tamen nec Luna ſextam domum aſpiciat, nec aſcendentis ſigni dominus intueatur Saturnũ, aut à Saturni coniũctione recedat, ſanari etiã morbũ hunc ſumpto thure, quod eo ſigillo eſſet impreſſum. Laurentius Miniatus familiaris meus amico ſuo doloribus capitis pe

ne quotidie laboranti impressa Arietis imagine remedium attulit, quam cælari in auro fecit, primo Arietis gradu ascendente, Ioue ibi constituto, nullisq; infelicium stellarũ radijs percusso, immo Luna Venereq; amice intuentibus. Quocirca qui signa facere aut imagines uolunt, dies horasq; idoneas eligere debent, cœlumq; inspicere ac cœli signa, quibus subiecta sunt animalia quorum figuras exprimant, habendaq; cum primis diligens ratio membri eius, de quo soliciti sumus, cui sit cœli signo dedicatum expectandusq; auxiliatoris planetæ in id signum ingressus, nec non salutares noxiæue configurationes aut ipsæ quoq; expectandæ, dũ fiant, aut donec præterierint. Dicere autem de imaginibus ac sigillis non est loci huius, de quibus non ignoramus multa etiam inaniter ac superstitiose tradita esse. Quod uero ad traductionem ipsam attinet, ubi nos conuertimus qui imagines faciunt, Græce unum uerbum est στοιχιωματικοὶ, quod est ac si diceremus elementarij. sed hoc uerbum Latine quidẽ neq; id quod Græce, neq; aliud quippiam, quod ad rẽ hãc faciat, significat. Sin conuerterimus imaginarij, uerẽdũ est, ne nõ ad imagines ac simulacra, sed ad mentis imagines ac sensa perperã quis referat. Sunt autem hoc in loco στοιχιωματικοὶ qui sigilla atq; imagines ex mixturis ad stellarum cursus faciunt, tum ad sanandos morbos, tum ad affectus alios uel corporis uel animi procurandos, & στοιχεῖον quidem quanquam Græce sit elementum, astrologi tamen pro imagine, forma ac signo utuntur, ut cum dicunt οὐράνια στοιχεῖα, hoc est cœlestes imagines, siue cœlestia signa, in qua significatione hac in parte accipiendũ est στοιχεῖον, & quod ab eo deducatur στοιχιωματικός.

PTOLEMAEVS X

IN dierum horarumq; electionibus utere maleficis, perinde ut optimus medicus ad curationem uenenis utitur moderate.

PONTANVS

Nec omnes morbi eisdẽ curantur remedijs, nec eadẽ medicamentorũ omniũ est natura. Etenim scamonea uehementer aluum citat, quæ sistunt mala cydonia, & quibus leuiores sunt morbi, leuiora adhiberi remedia solent, acriora qui grauius affecti iacent. his leuia si admoueris, nihil aut parũ omnino profeceris. illis si attuleris ualẽtiora, morbũ magis exacuas. Quamobrem solertes medici in curãda ægritudi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

rie, tum ægroti ipsius, tum morbi natura prius inspecta, medicamentis utuntur accommodatis, quin, ubi opus fuerit, etiam uenena miscent, quod illa salutarem aliquando uim habere intellegant, quandoquidem pestilentes humores nisi potionibus quam acerrimis, quæ aut calidissimis aut è frigidissimis tẽperatæ sunt, è corpore non educuntur. Atqui quæ frigida calida'ue ui exuperant, q̃uis humanis corporibus noxia sint, pro morbi tamen natura ubi solertis medici accessit opera, salutaria efficiũtur. Quod in morali quoq; philosophia præcipi solet, siquidem ipse aliquando excessus mediũ est, quod non nunq̃ inde quæritur ubi aliâs extremum constitutũ uidebitur. Itaq; non herbis modo radicibus'q; salutaribus, sed ijs non nunq̃ medici utuntur, quæ per se sunt perniciosa, letalem'q; uim habent. quam etiam rationem sequentur et mathematici in electionibus capiendis. Nanq; ut illi morborũ naturam scrutantur qua comperta, remedia quæ conducant adhibent, sic hi rei naturam qua de agitur ante perspicient, ea deinde perspecta stellas eligent, & signa et domos et aspectus ipsam ad rẽ conducentes. Vt siquis serendis arboribus tempus auspicetur, Saturnum, Lunam'q; cum primis debet inspicere, quãuis maleficã Saturnus uim habeat. Itaq; inspecta prius agri atq; arboris natura, tẽpus auspicabitur, quo Saturnus in bona cœli parte collocatus sit, aspiciat'q; horoscopum, quẽ Aquariũ aut Taurum eliget, in quorum altero sit etiam Luna constituta, quando Taurus est exaltatio Lunæ, Aquarius uero Saturni domiciliũ. Icirco autem Saturnũ Lunam'q; eligi serẽdas ad arbores iubemus, quod Luna maxime corporibus ijs quæ uegetabilia dicũtur, dominatur, Saturnus uero sationi ac seminibus præest. Qui hostem aggredi parat, in primis debet Martem aspicere, eumq; in ascendente collocare, uidebit etiam ut aut Mars ipse sit ascẽdẽtis dominus, aut à salutari stella, quæ sit ascendentis domina, familiariter aspiciatur. Videndum etiam, ut dominus secundæ domus aut sit in domo ipsa positus, aut Marti feliciter copulatus, sint'q; potentes ambo, & oppressionibus planè liberi, quo alter atrocibus radijs septimam impugnet domum, alter octauam, quæ loca sunt aduersarij. Eunti in uenationem statuendus est Mars in septima, uidendum'q; ut benefica stella tueatur ascendens. Qui cauere uult testamento ne sit irritum, eligat Saturnum, cum crescentis Lunæ radijs irroratur. Igitur ut ea quæ per se letalia sunt, pro morbi natura efficiuntur medicorum ope salutaria, sic et stellæ quæ maleficæ dicũtur atq; infortunantes, fiũt sæpenumero felices pro rei natura, mathematici'q; prudẽtia. Atq; ut medicus ueneno sa salutaribus temperat, sic nocẽtes stellæ salutariũ stellarũ aspectibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

coniunctionibusq́; sunt à mathematico temperandæ. In primis autẽ
nati genitura, cœlestiumq́; decretorum series consyderãda est, quod su
perius in capiendis electionibus est preceptum, multos enim natalitiæ
stellæ, quæ alioquin maleficæ iudicantur, adiuuant. Eorum etiam
quæ agenda proponuntur, natura diligenter inspicienda est. Videndæ
item stellæ quæ illis dominentur. siquidem bellis Mars præest, ædifica=
tionibus Saturnus, rebus alijs alij. Sin incerta genitura fuerit, poterit
patris natiuitas inspici, atq; inde quantum ars disciplinaq́; tulerit su
m. Adhæc nati ipsius mores, actiones, artesq́; consyderãdæ, eæq; suos
ad planetas referendæ. Stellas etiam ipsas commiscere oportet, Etenim
qui bellicis in rebus clari sunt, eorum actiones Mars bene collocatus,
bonisq́; adiutus aspectibus decernit. qui si male constitutus in genitura
fuerit, atq; ĩ deiectis cœli locis positus, artes dare solet quæ ferro igniq́;
exerceantur. Quó circa si fabri ferrarij, si centurionis cuiuspiã sit igno
ta natiuitas, pro quo auspicatio quæritur, Mars erit consyderãdus, si-
qdem ars ipsa indicio est in illius natiuitate Martem plurimũ ualuis=
se. Merito igitur accusandi sunt qui nullo rerum delectu habito, nul=
la geniturarum obseruatione adhibita, ubiq; stellas beneficas sequun
tur, maleficas negligunt, atq; illas quidem in bonis ac primarijs locis
statuunt, has uero in abiectis, in quibus languescant, ac tanquam
torpentes iaceant. Ptolemæus quos hodie nostri fortunantes aut infor
tunanteis planetas dicunt, καλοποιοὺς atq; κακοποιοὺς ἀστέρας uo
cat, nos eum in interpretatiõe secuti, ut uerbũ uerbo reddamus, bene=
ficas atq; maleficas, id est salutareis ac nocentes stellas dicimus. Et be
nefici quidem planetæ sunt Iupiter ac Venus, malefici uero Mars
atque Saturnus.

PTOLEMAEVS XI

DIEM HORAMQ́VE *non ante eligas quàm propositæ rei no*
ueris qualitatem.

PONTANVS

In ijs quæ ad electiones ptinent, primum hoc præceptum traditum est, ut
electio ipsa natiuitati conueniat. Secundum, ut maleficis etiam stellis
adhibita salutarium temperatione utamur. Tertium est, ut anteq̃ diẽ
aut horam auspiceris, rei ipsius q̃ tibi agendam proponis, naturã opti
me noscas, qua ignorata, eligere nequaquam recte ualeas. Siquidẽ pro

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

rei natura, tum planetæ ipſi, tum cœli loca ſignáq; aut fugitanda, aut
capienda ſunt. E` quibus efficitur, ut in diebus horiſq; auſpicandis
duo in primis conſyderāda ſint, agendæ rei qualitas, & eius qui age=
re uult natiuitas, quorum alterum ſi male fuerit obſeruatum, utilis
eſſe ſuſcepta electio uix poterit. Quandoquidem & agricola prius
quàm ſerit, tum agri ipſius naturam, tum etiam ſeminis qualitatem
conſyderat. Neq; enim, ut Virgilius ait, terræ ferre omnes omnia poſ=
ſunt. Itaq; quando non omnibus ſunt omnia à cœlo ſtelliſq; promiſ=
ſa, nec omnes planetæ in rebus omnibus æque influunt, non ſolum
geneſis ipſa inſpicienda eſt, ſed rei quam quis agendam ſibi propoſuit,
qualitas naturáq; penſitanda. qua penſitata & cognita, poterit in
electionibus cōmodas ſtellas admittere, illiſq; pro rei ipſius, ſuáq; ipſa
rum natura uti, quo ſimul omnia conueniant. ſiquidem citharœdi
ubi quam modulari cantionem uolunt, ante cantionis ipſius nume-
ros expendunt, chordas inde pretractant, & ijs quidem in lo-
cis, quæ cantici numeris conſentire habeant. Medici quoque non ante
remedium ægroto adhibent, quàm morbi naturam probe teneant.
Idem itaque eueniet aſtrologo, quod & medico, ut uterque pluri-
mum peccet, ille ſi morbi curandi, hic ſi rei pro qua fit electio, natu=
ram ignorauerit. Neq; enim artifex ignorata materiæ qualitate com
mode apparare illam operi ſuſcepto poteſt. Conuenienter itaq; Ptole-
mæus ſententiam hanc ſuperiori ſtatim ſubiecit, docens ſignis ac pla
netis pro ſubiectæ rei qualitate utendum eſſe. Etenim qui diem eque
ſtribus concurſionibus ſtatuit, uidere debet uti Luna Martem minaci
ter aſpiciat, ſitq;, ſi fieri poterit, in Martis domicilio collocata, atq; in
Ariete præſertim, nam Scorpius inſidijs aptior eſt. Qui ad concurrē
dum egreditur, horam eliget qua Mars ipſe uel ab orientis cardine
exurgat, uel ad cœli medium progrediatur, qui ſi Venerem ijs in lo=
cis elegerit, nihil dignum ea concurſione geret. Qui iter ſuſcepturus eſt,
domum nonam & item ſeptimam atq; octauam fortunabit, ſiquidē
nona eorum quæ in itinere euentura ſint, ſignificationem habet. ſe-
ptima locum indicat, ad quem iter ſuſcipitur. octaua uero index eſt eo
rum quæ illo ſint in loco euentura. Contra qui peregre domum reuer
titur, primam & ſecundam et tertiam fortunabit domum, quando al
tera locum ad quem regreſſio fit indicat, altera quid illic poſt redi-
tum, tertia quid in ipſa reuerſione ſit euenturum.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PTOLEMAEVS XII

AMOR odiumq; ne uera eueniant iudicia prohibent, siquidem minuunt maxima, augent minima.

PONTANVS

Amor odiumq; siue animæ sint affectus, siue hominis ipsius, qui ex anima constat & corpore, mentem à uero deflectere, rationemq; ipsam labefactare, ubi maiores uires habuerint, solent. Nam & in eos quos amamus, indulgentiores sumus, siquidem pro magno peccato paululũ supplitij satis est patri, & quos odio habemus, eorum supplitijs ac malis exatiari uix possumus. Has passiones et in consulendo et in iudicando plurimum obesse, non est qui dubitet. Nam & qui res publicas administrant, si amicitia simultate'ue uincantur, fieri non potest uti in commune consulant. Et qui de hominum capitibus sententias dicit, si affectus hos sequatur, illum quamuis grauiore pœna dignum, propter amorem aut absolutum dimittet, aut longe minori quàm quod à lege statutum est supplitio afficiet, ab hoc uero, quod odio præceps rapitur, pro leui peccato etiam grauissimas pœnas exiget. Nam in ijs quos amamus & grauiora errata præterimus, & uirtutes quanquam leuiore, magnificis tamen laudibus prosequimur. contra in aduersarijs leuissima peccata conuiciosissime incessimus, moresq; licet spectatissimos despicienter abijcimus, atq; obscuramus. Iure igitur Ptolemæus cauendos affectus hos præcipit & in natiuitatibus, & in electionibus iudicandis, ne si ex felici stellarum constitutione ocium, pecunia, supellexq; multa promittatur, rursus si ex ifelici radiatione labores, paupertas, grauiaq; pericula portendantur, odio aut amore uicti impediamur, quo minus ueras sententias proferamus. Quemadmodum itaq; prætor ac iudex æquus legum ipsarum personam in iudicando induit, sic uerus mathematicus stellas ipsas ac cœli statum decretaq; sequetur, à cuius significationibus, atque ab artis disciplinæq; institutis ob beneuolentiam maleuolentiam'ue nullo modo recedet aut demendo aliquid, aut addendo. Quamobrem in ferendis sententijs, futurisq; prædicendis non solum regulas quæ supra positæ sunt, seruare mathematicus debet, sed in primis cauebit, ne affectibus his uictus bona mala'ue à stellis decreta aut significata, maiora minora'ue futura pronũtiet, siue de amico seu de inimico iudiciũ sit laturus. Iudiciũ ac sententiam indifferenter dicimus, quod Græce est ἀποτέλεσμα.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nam & hodie astrologi iudicare dicuntur, & eorum prædictiones iudicia uocantur. alibi cum de stellis loquimur, & effectus & decreta & significationes, nec non euenta pro arbitrio dicamus.

PTOLEMAEVS XIII

CVM COELESTIS constitutio quippiam significauerit, adiutricibus etiam corruptiuis stellis, hoc est secundarijs utere.

PONTANVS

Dictum est in primo uerbo oportere mathematicum signa sequi atque coniecturas, quod etiam apud Ciceronem in primo libro de diuinatione Quintus frater confirmat, cum ait augurum, astrologorũ, quinetiam medicorum artem opinabilem esse, coniecturaq́; contineri, & iure quidem, quando & medici & agricolæ & nautæ signa sequũtur, ex quibus futura coniiciunt, in urina enim quæ cernuntur signa, magna ex parte morbum indicant. his accedunt uigiliæ, horores, pallor, suspiria. permulta in oculis, in naribus, in lingua, in uoce, in alijs etiam corporis partibus signa sentiuntur. Et uespertina matutinaq́; cœli siue serenitas, siue obscuritas, aut rutila innubilatio futuras tempestates decernũt. Adhæc pluuia solstitialis, hyems serena, uer pluuium & alia multa (est enim prognosticorum magna uis) futurum segetis prouentum indicant. nec uero diuturna obseruatio ratione caret. Atq; ut ad mathematicos ueniamus, signa quæ ipsi persequuntur sunt ea quæ secundaria dicuntur, quæ in elementis ipsis cernuntur, ut cometæ, ut motus terræ, ut uehementiores tum pluuiæ tum siccitates, ut uenti & eius generis alia. Motus igitur progressionesq́; coelestium corporum qualitates elementorum quæ illis subiecta sunt ciẽt, quorum postea mutationes corpora & ipsa nostra sequantur. Neque enim pestes, frigora, annonæ inopia, diluuiones, exustiones fiunt nisi à causis antegressis. Etenim quæcunque fiunt, ut ab aliqua fiant causa necesse est. Quo'circa mathematicus qui ab aliqua eclipsi, aut stellarum coiunctione quæ in aliquo cœli cardine facta est, aut pestilentiam, aut alud morbi genus indicari sentit, si hyeme plurimos austros, si uere continuas pluuias, easq; ab eisdem austris fundi uiderit, nactus hæc signa, cum intellegat futurum, ut aduentantibus caloribus humida illa uis corrumpatur, nimirum affirmare

poterit, multas æstate futuras ægritudines. quod & sagax quoq; medicus sentiet. Itaq; secutus signa hæc, ex ijsq; coniecturam capiens, cũ à secundarijs sese adiuuari intellexerit, ueras nimirum sententias proferet, intellectis enim causis, habitisq; causarum ipsarum signis, à futuris rerum euentis non decipietur. Ex quibus efficitur, ut quemadmodum prudentes medici non statim inspecto ægroto de illius morbo iudicant, sed signa prius uidere uolunt, prognosticaq; expectant, sic diligens cautusq; mathematicus in ijs maxime quæ in uniuersum spectant, ubi minaces eclipses aut coniunctiones uiderit, ut prædicere certiora ualeat, secundaria consyderabit, quæ ubi unà consenserint, uix illi relinquitur, an quod præsenserat de illo habeat dubitare. quod icirco dicimus, quod non semper actiuis passiua consentiunt. Vbi uero secundaria uisa fuerint, certum est patientium naturam suscipiendis agentium stellarum qualitatibus aptam esse. Stellæ autem corruptiuæ, quæq; cœlestium stellarum decreta adiuuant, sunt ea quæ in elementis cum exuperantia & ui quadam maiore fiunt, ut siccitates aut pluuiæ nimiæ, ut uenti diutius ab eadem mundi parte flantes, ut cometæ, ut frequẽtes traiectiones igniũ, qui per aerẽ ferũtur, ut serenitates assiduæ, diuturnæue innubilatiões, quæq; alia confirmãdis stellarum decretis plurimum momenti habent. Nam in reuoluendis mũdi annis, hoc est Sole Arietem ingrediente, si cœli constitutio morbos, pestilentiamq; indicauerit propter iniquam Martis, Saturniq; collocationem, et hyems humida, calidaq; præcesserit, hac tanquam secunda causa mathematicus ad prædicendum utetur. Siquidem ubi calidum humidumq; hyeme exuperauerit, propter eam quam habẽt corrumpendi naturam cœlesti constitutioni plurimum conferent, quæ icirco secundaria Ptolemæus appellauit, quod secundas uires habeant, quãdo prima uis in cœlo stellisq; cœlestibus inest, secunda in elementis quæ ab illis cientur. Vocauit & corruptiua, quod omnis elementorum exuperantia corruptionem adducat. conferre autem atq; opitulari propterea dixit, quod ubi elementorum qualitates accidentiaq; cum stellis ipsis consenserint, longe ualentius atq; acrius cœlestia influant corpora. quò circa secundas stellas nominauit propter secundam uim illis insitam. Secundæ uero hæ causæ primis non semper conueniunt causis ob præteritas stellarum constitutiones. Nam ubi planetarum configuratio prægressa est, huic de qua dixi Saturni Martisq; constitutioni contraria, quod illa prius elementa pro natura sua affecerit, nequaquam poterit subsecuta Martis Saturniq; constitutio, materiaq; sibi aduersantem nacta, tantam ad nocendum potestatem uendicare. Sunt tamen qui

men qui stellas has, id est secundaria, intellegi uelint stellas, quæ extra Zodiacum à septentrione, meridieq; ferantur, quod uires impares uiribus stellarum, quæ signifero feruntur, habeant, ac siquæ in ipso signifero collocatæ sunt pares uires, paresq; omnium irradiationes sint. Quocirca falsò uidentur opinari. quin Ptolemæus cum ad prædictiones faciendas, à signis coniecturisq; uehementer adiuuari mathematicum iudicet, de ijs potius stellis præcipit, in quibus signa & tãquam notæ futurorum cernantur, quas à uirium potestatisq; similitudine stellas uocauit, quod cœlestes stellæ primæ causæ cum sint, elementa ipsa secundæ stellæ, id est secundæ causæ essent. Atq; hæc quidẽ regula superiori regulæ rectè subiatur à Mathematicis obseruãda.

PTOLEMAEVS XIIII

QVANTIS in erroribus uersatur astrologus, cum locus septimus atq; eius dominus afflicti erunt.

PONTANVS

Cum multa præcepisset, quæ Mathematicis seruanda censeret, illud ẽt addit, quod inspici ante omnia in quæstionibus, hoc est interrogationibus debeat. Etenim si est aliqua cœli pars quæ detur interroganti, et mathematico sua dabitur. Datur autem interroganti ascendens, & iure quidem, quando ea cœli pars cum moueri supra terras incipiat, uĩ detur esse causa, cur aliquis ad consulendum id est interrogandũ moueatur. eius autem qui quærit interrogatio, & quærendi finis eò spectat, ut id de quo incertus est, sciat. Accedit is itaq; ut ignorans ad sciẽtem. ignorantia uero & scientia è regione sibi aduersantur. Dabitur itaq; mathematico ut pote scienti locus qui sit ignorantis loco oppositus. opponitur autem ascendenti occidens, itaq; occidẽs id est septima cœli domus in figura constituenda, danda est mathematico, ut consultoris sit prima domus, consulti septima. Scio quantos hinc mihi concitẽ aduersarios, sed ueritas præferenda est. quis est enim nostrorum astrologorum, uiuentium dico, qui nullo mathematicis loco attributo, occidentem cœli cardinem, id est septimam domũ non attribuat rei quæsitæ? Omnes hoc sentiunt secuti Arabes seu Syros quosdam scriptores, à quorum libris in linguam nostram male translatis utinã hic solus ductus error esset. Sed ne solus ipse hoc sentire uidear, quanquam hoc ipsum sentire Ptolemæum ex suis ipsius uerbis manifestum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

» est, ne solus inquam sentire hoc uidear, audiatur & Græcus quidam
» interpres. Ascendens eiusq; dominus ubi quis de re aliqua mathema
» ticum consulit, pro consultore accipiendus est, pro ipso autem consulto
» septima domus, atq; eius dominus, q si male affecti fuerint, astrologo
» damnum portendunt. damnum autem erit, ipsum ad quod quæsitum
» est, uera nullo modo responsurum. Quamobrem Indi mathematici,
» cum septimum locum eiusq; dominum male se habētes inueniebant,
» ad ea de quibus consulebantur, nihil respondebant, ueriti ne falsa pro
» nuntiarent. Hæc Græcus author. Accidet autem mathematico, cum domus septima, & eius signi dominus male se habuerint, quod acci dere solet cum offusæ oculis nebulæ prospectum eripiunt, quodq; & philosophis, & usu etiā probatis uiris sæpenumero accidit, ut ad pro positas de rebus etiam leuioribus quæstiones aliquando caligent, quod acumē eorum quodam quasi situ obducto intorpuerit, propter crassos hebetesq; humores, qui spiritus ipsos obtundunt. Græce ubi a nobis astrologus dicitur, est ἐπιςήμων, hoc est sciens, uti in primo & quin to enuntiato. Placuit autem hoc in loco magis astrologum dicere, quo= niam particulare nomen cum sit astrologus, sciens uero generale, rem expressiorē reddimus astrologum, quàm scientē conuertendo. Adhæc ubi Græce est κακωμένος, a nobis traductum est, afflicti. quāquā etiam posset nō minus proprie dici, male affecti. Alibi quoq; κάκωσιν afflictionem conuertimus. Quid autem sit afflictio, malaq; affectio seu malus loci aut planetæ habitus, declaratur a nobis trigesimo no= no & quadragesimo primo enuntiato. Sunt qui hodie dicant loci im= pedimentum, & planetam impeditum, & quod a nobis dictum ē male affecti aut afflicti, ab ipsis dicitur impediti.

PTOLEMAEVS XV

ASCENDENTIA inimicorum regni, sunt signa ab ipsius regni ascendente declinantia. Amicorum uero ascendentia, sunt cardines, locaq; succedentia. Idem & in dogmatibus.

PONTANVS

In natiuitatibus, in electionibus, in regnis auspicandis, in magistrati= bus ineundis, in icœptis deniq; omnibus primæ ac potissimæ significa tiones, quatuor sunt cardinum, secundæ succedentium illis locorum. Cardines uoco ortum, occasum, medium cœli, id est culmen et imum. eosdem etiam angulos, cuspidesq; cœli uocari a recentioribus uideo.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Græci appellãt κέντρα, loca uero eis ſuccedẽtia ἐπαναφορὰς. Primo cardini id eſt aſcendenti ſuccedit ſecunda domus cardini huic oppoſito id eſt ſeptimæ domui ſuccedit octaua. culmini id eſt domui decimæ ſuccedit undecima. imo cœlo quæ eſt quarta domus, quinta ſuccedit. Signa itaq; cardinalia in regno auſpicando illiſq; ſuccedentia indicant regni proceres, amicos, conſiliarios, fautores, defenſoreſq; illos fore, in quorum natiuitatibus aſcendentia ipſa fuerint. Verbi gratia, cui regno Aries aſcenderit, ſigna aſcendẽtia amicorum, fautorumq; eius erunt Libra, Capricornus, Cancer, & idem ipſe Aries, quæ ſunt ſigna cardinalia in ea figura. item Taurus, Leo, Scorpius, Aquarius, qui ſuccedunt illis. Contra uero ſigna ab ipſis angulis id eſt cardinibus declinantia aduerſantium inimicorumq; aſcendentia ſunt, Piſces qui cadunt ab Ariete, Sagittarius qui declinat à Capricorno, & Virgo quæ Libra cardinem tenente deſcendit. In tertio autem ſigno licet illud à cardine imo cadat, alia ratio ſequenda eſt, quod aſcendẽs ipſum amicis radijs intueatur, atq; ad illud feſtinet, ex infimo ad ſuperna progrediens. quæ ratio diuerſa eſt in domo nona, quãuis enim è triangulo domum primum aſpiciat, præceps tamen deijciatur, & ab alto deorſum ad occaſum rapitur. Nec uero hæc ſine ratione dicuntur, quando nec Virgo Libram, nec Sagittarius Capricornum, nec Piſces Arietem intuentur, quibus in ſignis regni de quo loquimur, cardines poſiti ſunt. Quanquam autem Taurus non intuetur Arietem, ſuccedit tamen illi tanquam auxilium allaturus, locumq; eius ſubiturus, eodem modo Aquarius ſuccedit Capricorno, Leo item Cancro, et Scorpius Libræ. Cum ſigna præcedentia & deiecta non ſolum non aſpiciant ſubſequentia, ſed illa deſerant, ab eiſq; tanquam præcipitentur, appareatq; alio ea tendere atq; inclinare. contra ſigna ſuccedẽtia ad angulos quæq; ſuos proficiſcantur, eoq; contendant. Quocirca priſcos Aegypti reges tradunt inſtituiſſe, ut eorum qui naſcerentur genituris inſpectis, ſi quorũ genituræ inuentæ fuiſſẽt horoſcopãtes in ſignis à regni horoſcopo decidentibus, quæ potentes, beneq; collocatos in figura dõinatores habuiſſẽt, ut ij ſtatim occiderẽtur, neq̃ aduerſum ſe mouere arma poſſent. In cuius uero natiuitate aſcẽderit ſignũ ex regni cardinibus, aut ex ſuccedẽtibus, is erit ex regni primoribus, atq; è regis ipſius familiaribus pro ſtellarũ benignitate atq; præſidio. Quod autẽ ait Ptolemæus idẽ et in dogmatibus, non nulli ẽt ad initia religionũ ac ſectarũ transferũt, ſed cum Cicero dogma decretũ interpretetur, ut de ciuilibus factionibus, decretis, edictiſq; ſentiamus, factionis cuiuſq; ſectatores, amiciq;, rurſus contẽptores aduerſarijq; eadẽ ratione

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cognoscentur. Ciuilibus item constitutionibus, decretisq́; publicis ferendis dissuadendisq́; qui aut suffragatores aut dissuasores futuri sint, eadem uia intellegetur. Vrbis etiam cuiusq; horoscopus, signum est illud quod ab oriente cardine in primis eius fundamentis iaciendis ascenderit à quo significantur quæcunq; seu bona seu mala cuibus euentura sint pro figuræ ipsius constitutione. Vbi quispiam ciuitatis alicuius dominatum adeptus est, ab ascendente adeptionis eius intellegetur, imbecilla ne an ualida futura sit in populo domini potentia. horoscopus dogmatis, siue edictum, siue decretum, seu factionem, sectam'ue interpretari uelis, est signum quod ascendit, ubi uel decretum fit, uel edictum publicæ edicitur, uel factio præualere in ciuitate incipit.

PTOLEMAEVS XVI

CVM in octauo loco beneficæ dominabuntur, damnū à uiris bonis afferunt. quæ si bene affectæ fuerint, illud dimouebunt.

PONTANVS

Maleficæ stellæ, quas et maleuolas et nocentes & infortunatrices uocamus, Ptolemæus κακοποιοὺς appellat. si mutare naturam pro locis in quibus reperiuntur, proq́; natura rerum quæ ab ipsis significantur solent, ut ante author ipse docuit, profectò consequens erit, uti beneficæ fortunatricesq́; pro rerum locorumq́; natura et ipsæ potestatis suæ naturam mutent, quod nunc docet, inquiens beneficam, si octauo loco præfuerit, damnum inferre. Sunt in figura loca quædam pigra, deiecta, minacia, quippe quæ nulla cum horoscopo radiatione iungantur, qualis est octauus & duodecimus locus eorum quæ sunt in parte cœli superiore, & huic oppositus sextus locus, in cœli parte inferiore. Quócirca Græci ueteres sextum locum malam fortunam, duodecimū uero malum dæmonem à nocendi potestate uocauerunt. Nostri autem alterum ægritudinis, alterum mœroris & carceris dicunt locum, at octauum, quod eius natura sit perniciosior, mortis locum nominant. Octauo itaq; loco quam ἐπικαταφορὰν Græci uocant, unde damna maláq; proficisci Ptolemæus innuit, benigna stella si præfuerit pp loci ipsius malitiā, detrimentū afferet, ꝙ probi & honesti uiri causa operáq; afferetur, quæ quidem opera honesta & recta per se sit, cæterum quæ nato illi uertat male, ut siquis arcessitus in iudicium abnegatæ pecuniæ gratia, integri alicuius uiri ad iusiurandum adacti testimonio conuincatur. An non uides damnum hoc dari, pecuniam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

abneganti, ob uiri boni teſtificationem perperam iurare nolentis? Ex
quo fit, ut beneficæ ſtellæ pro loci reiq́; natura uim poteſtatemq́; ali-
quando mutent. Quando autem inſita ſtellæ benignitas nõ facile uin=
citur à loci malitia, ſi felicibus ſtellæ alterius radijs benefica in octa
uo poſita illuſtrabitur, damnum illud felici hac illuſtratione prohibe=
bitur. Atq; hæc quidem ad Ptolemæi ſententiam explanandam ſatis
ſint. Sed conuertamus, ſi placet, hanc tam appoſitam naturalemq́; iu-
dicandi regulam, quod & quidam ante nos fecere, dicamusq́;, ſi bono
rurſum loco malefica ſtella dominetur, euenturum nato bonum im-
probi cuiuſpiam uiri opera & beneficio, ut ſi uili emamus à raptore
prædam, quam poſtea carißimo uẽdamus alijs, quod quidem lucrum
oblatum nobis eſt, raptoris ac nefarij hominis beneficio. Sed cum cœli
loca ſuapte natura ſint aut minacia aut fauorabilia, & planetarum
alij benefici, alij malefici eſſe cernantur, efficitur ut aliâs bonis locis
planetæ ſalutares præſint, aliâs noxij. rurſus ut locis malis nũc bene-
ficæ ſtellæ, nũc maleficæ dominẽtur. qua è re quatuor mixturæ, quæ
damq́; quaſi temperationes ſtellarum ac locorum fiunt. De quibus
ſingulis hæc præcepta traduntur, ut bonis locis ſi bonæ ſtellæ præfue-
rint, bonum, lucrum, fauorem, per bonos & claros uiros, ac bonorũ
uirorum opera, aut ex bonis artibus promittant. quæ ſi felicibus ſtel-
larum aliarum teſtimonijs adiutæ fuerint, promiſſa bona duplicabũ
tur, contra minuentur, ſi noxij planetæ infelicibus radijs eaſdẽ per=
cuſſerit. Sin maleficæ ſtellæ fauorabilibus locis præfuerint, ĩprobi et
nefarij uiri opera, aut per flagitium futurũ bonum decernitur, quod
accumulabitur ſi beneuolæ fuerint ſtellæ radijs illuſtratæ, ſin hoſtiliter
à nocente planeta feriantur, decreti boni magna fiet imminutio. Rur=
ſus ubi minacibus locis planeta infelix dominabitur, damnum ac ma
lum à uiris malis ſceleratisq́;, aut per impuritatem ac turpe facinus,
futurum obnuntiatur. quod augebitur, ſi maleficæ alterius uiolentia
acceſſerit. Sin bonus planeta malo loco præfuerit, boni & incorru-
pti uiri opera, aut benefaciendo recteq́; agendo malum damnumq́;
obueniet, quod erit maius ac nocentius, ſi nocens illum radius percuſ=
ſerit, contra prohibebitur, ſi, ut Ptolemæus ait, benefica ipſa ſtella be=
ne affecta, bonisq́; irradiationibus illuſtrata fuerit. Hæ ſunt igitur ſtel
larũ ac locorum mixturæ, ex quibus potiſſimũ tam multæ uariæq́;
bonorũ malorumq́; uiciſſitudines, tantaq́; rerũ uarietas contingit, ut
alios maleficia iuuent, alios benefacta condemnent, hos malæ artes ef
ferant, illi ob uirtutẽ deprimantur, huic proſint ſcelera, illi noceãt re
cte facta, huius bonæ actiones ob inuidiam ingratitudinemq́; nullũ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

præmiũ consequantur, illius locupletetur ignauia, hic ditescat per rapinas, ille dum continenter uiuit, omnia aduersa patiatur, quorum exemplorum uita mortalium plena est.

PTOLEMAEVS XVII

CVM de senis cuiuspiam uita iudicas, non ante iudicium feres, quàm dimensus fueris, quot ille possit annos uiuere.

PONTANVS

Hoc Ptolemæi dictum pleriq; sic interpretantur, ut putent non debere de nati uita, deq; eius euentis ante iudicari, quàm compertum fuerit, an ea genitura sit hominis, ne quando belluæ cuiuspiam genitura proposita, fortassis affirmaretur, diutius illam quàm à natura tributum est uicturam. quam nos opinionem minime condemnandam ducimus, potius tamen cum ipso Ptolemæo sentimus, qui in libris apotelesmatum ait, ridiculos esse mathematicos eos, qui de nati moribus, felicitate, euentisq; alijs ante iudicant, quàm uideant, an ille tam diu sit uicturus, dũ ad felicitatem infelicitatem'ue à cœlo decretam uiuendo perueniat, quod ipsum Ptolemæi uerba satis aperte dictant, quando ait, cum de senis alicuius uita iudicas, id est de ijs quæ illi obuentura sunt in uita, dum senescat, nolis prius iudicare quàm uideris quot eum annos à cœlo permissum sit uiuere, hoc est quàm probe noueris an decretum boni mali'ue tempus possit attingere, quod idẽ ait in tertio apotelesmatum libro, ut paulo ante testatus sum. Et profecto prima mathematica perscrutatio de constituto uitæ termino esse debet, quando ad uiuentes euenta rerũ non ad mortuos pertinent. Ac ne forte in hoc pertinaces uideamur, licet Græca uerba hoc non innuant, utrunq; tamen præceptum mathematico seruandũ statuimus in genituris inspiciendis, ut & uideat, ne fallatur belluæ forte genitura proposita, & diligẽter annos nati dimetiatur, quos exacte colliget, ut ante quàm de ijs quæ inter uiuendum euentura sunt, sententiam suam ferat, probe nouerit, quod illi uiuendi spatium sit ab astris tributum. Etenim sicut in auspicationibus faciendis seruandũ supra præcepit, uti propositæ rei qualitas ante diem horamq; capiendam inspiceretur, sic in genituris explicandis, ante quàm mala bona'ue obuentura pronuntientur, inspiciendum hic præcipit, an ad bona mala'ue à cœlo promissa natus ille peruẽturus sit. Nam si ad promissã à stellis felicitatẽ infelicitatem'ue peruenturus non est, frustra opera insumitur ad ea prædicenda, quæ in cassum cessura sunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PTOLEMAEVS XVIII

CVM ambo luminaria in eodem minuto fuerint, si ascendit benefica, natus æquæ sanè in omnibus quæ iciderint, bene fortunatus erit. Simili modo, si & inuicem opponentur ab ortu atq; occasu. Sin malefica est in ascendente, contrarium sentias.

PONTANVS

Post generaleis has regulas, paulatim ad explicandas planetarũ uires Ptolemæus progreditur. & quia Solis ac Lunæ maxima potestas est non in ijs solum quæ corporis sunt, sed quæ ad animum quoq; atq; externa etiam bona pertinent, de Lunæ Solisq; apotelesmatibus primo præcipit. Ac prima quidẽ de bonis malisq; externis sententia traditur, ut cum tanta utriusq; uis in externis sit, manifestior fiat eorũ in corporibus dominatus. Pars fortunæ in natiuitatibus explicandis, summa diligentia est uidenda. ea enim male cognita, quæ potest esse de fato hominis uera certaq; prædictio? hæc ab intercapedine, hoc est distantia Solis Lunæq; inter se capitur, deduciturq; ab ascendentis gradu, per signa locaq; subsequentia. Quocirca qui Solem Lunamq; in eodem minuto nascens habuit, salutari stella horoscopum tenente, is cum locum fortunæ in ipso ascendente, id est in primo cardine. ac præcipua cœli parte cum stella fortunatrice sortitus sit, in omnibus mirifice fortunabitur, rerumq; illi copia plurimarum affluet. ut propter ascendens, partemq; fortunæ, & beneficã illic præsidentem, in bonis tum corporis tũ fortunæ quàm fortunatissimus futurus sit, & (ut Græcus textus habet) in omnibus quæ ad ipsius peruentura manus sunt, quæq; ab ipso tractabuntur. Quod si contingat duo hæc cœli lumina Solem Lunãq; ab ortu atq; occasu i eodem opponi minuto, salutarẽq; stellã in oriẽti cardine collocari, qui geniturã hanc habuerit, erit etiã abunde felix fortunatusq;, quippe qui sortitus fortunæ partem in cardine occidenti habeat fortunatricem stellam cum altero luminari in ascendente. Contra uero multis ille malis undiq; uexabitur, in cuius natiuitate Solis hæc Lunæq; coniunctio oppositiõue contigerit, noxia stella ex horoscopo minitante. siquidem fortunæ pars in ortu aut in occasu posita hostilibus maleficæ stellæ radijs quæ in primo ac potissimo cœli loco principatum habet, infeliciter impugnatur.

PTOLEMAEVS XIX

VIS purgationis hebetatur, cum luna fuerit Ioui coniuncta.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PONTANVS

Corpora nostra Lunæ motum sequuntur, unde & dominari Lunam corporibus dicunt, idq; tum alias, tum maxime ægrotantibus nobis cernitur, quod physicorum nemo est qui neget. Etenim si corpora inferiora superiorum corporum motus sequuntur, cum sit Luna stellarũ ultima, terrisq; finitima, necesse ẽ ab eius progressionibus corpora nostra tũ uehemẽtius affici propter uicinitatem, tũ sæpius propter celeritatem. nam cum uelocissimo cursu diebus septem & uiginti cœlum omne circueat, interim à planetis quibus cum diuersis modis rationibusq; coniungitur, diuersas potestates mutuatur, mixturasq; multiplices suscipit, quas corporibus nostris refundit. Itaq;, ut inferius dicemus, cum incrementa nostri corporis ad Iouem referentur, ac uita ipsa nostra calido, humidoq; potissimum constet, cuius qualitatis Iupiter est dominus, quoties Luna Ioui copulatur, mirificum corpora ipsa nostra uigorem inde suscipiunt. Quæ ubi uegetiora facta sunt, uiresq; maiores sumpsere, uim pharmacorũ superant, & medicamẽta ipsa cõcoquũt. ex quo fit, ut ea noxios eijcire humores nequeãt. Hæc igitur ratio est, cur medici prouidere debeant atq; cauere, ne potiones ægrotis dentur, cum Luna Ioui coniungitur, ex qua coniunctione tantum corpori roboris adijcitur, ut uis potionis hebetata corpore fortiter reluctante succumbat. Quãtopere autem Lunæ cursus sit à medicis in curationibus obseruandus, docent tum septimi quiq; dies, tũ alia etiam multa, in primisq; quod miscери ægrotis potiones, cum Luna Soli cohæret, prohibitum est.

PTOLEMAEVS XX

MEMBRVM ferro ne percutito, cum Luna signum tenuerit, quod membro illi dominatur.

PONTANVS

Cum duplex sit medicina, & altera potionibus curet, altera manu, unde & χειρουργία dicta est à Græcis, de utraq; Ptolemæus præcepta tradit. Cumq; uerbo superiore Lunæ cursum in purgãdis corporibus obseruandum præcepisset, cauendamq; Lunæ, ac Iouis coniunctionẽ dixisset, hoc ꝙ statim sequitur enuntiato docet, in feriẽdis uenis, tuberculisq; cædendis cauendum etiam esse, ne Luna id cœli signum per-

meet, cui membrum feriendum sit attributum. Etenim cũ Luna totum corpus humectet, id tamen membrũ humoribus affluentius implet, qđ signo illi subiectum est, per quod tunc ipsa discurrit, ex cuius nimia humectatione magnum mẽbro nocumentum afferatur, si ferro tunc ictum fuerit, ex quo non modo difficilis, uerum etiam periculosa curatio sequatur, siquidẽ ulcera, neruorum distentiones, aliaq; item mala consequi soleant, Atq; ut quod signum cui mẽbro præsit exponamus. Caput attributum est Arieti, collum ac ceruix Tauro, humeri & brachia Geminis, Cancro pectus, latera & stomachus Leoni, uenter Virgini, Libra uendicat sibi renes ac uertebras, Scorpius pudẽda, coxas Sagittarius, genua Capricornus, Aquarius crura, Piscibus cũ sit ultimũ cœli signum, pedes hoc est postrema corporis pars cessit in sortem. Est itaq; prudentis & cauti medici, Lunæ cursum optime tenere, ne forte aliquam corporis partem scalpello feriat, quo tempore præter cæteras humectatur à Luna. Periculosiora sunt etiam uulnera illata Luna peragrante signum, quod parti uulneratæ dominatur. difficulter enim, ac uix absq; magno membri eius sanantur incommodo.

PTOLEMAEVS XXI

CVM luna fuerit in Scorpio aut Piscibus, dominusq; ascendentis stellæ sub terrã positæ copulabitur, bonum est purgationibus uti. Si uero copulatur stellæ supra terram constitutæ, potionem qui sumpserit euomet.

PONTANVS

Rerũ cœli peritia, et eorũ quæ Luna in corporibus nostris agit cognitio ad medicos uel in primis pertinet, ut salutaris remedij mixtura cũ stellarũ signorũq; mixturis ac temperationibus cõueniat, cœlestisq; actio rerũ terrestriũ actionibus consentiat. In signifero tria signa humentia esse perhibentur, unde et humida triplicitas hoc est triangularitas à nostris dicitur, Cancer, Scorpius, Pisces. Cum itaq; similia similibus uires addãt, contraria demant, humida signa uidentur plurimũ adiumenti purgãdo corpori conferre, ubi Luna corporũ ipsorũ domina ijs in signis collocabitur, ꝙ solertem medicũ, nisi maiora cogant pericula, expectare oportet, ut Lunæ signiq; auxilio addito, maiores uires educendis humoribus potio ipsa capiat. Quoniam autem medicus eò respectat, ut pestilentes sordes aluo subducantur, eligendum est tempus quo Luna ijs signis feratur, quæ tum humida sint, tum inferioribus nostri

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

corporis membris præsint, quales sunt Scorpius ac Pisces, ut non modo propter conuenientem signi qualitatem Luna magis ac magis sordes atq; aluum citet, sed quod citatum fuerit, ut ad loca inferiora præsidentis signi beneficio eiectet. Quod uero ad Cancrum attinet, licet Lunæ domus, licet humidum signum sit, citandis tamen deorsum humoribus non est aptus, siquidem ei præest corporis parti, quæ uomitum potius moueat. Quãdo autẽ, ut dictum est, maxima est ascẽdentis uis, inspicere medicũ oportet, ut qua hora purgatio datur ægro, ascendentis signi dominus si planetæ subterraneo aut aspectu aut coniũctione copulatus, quo duplicatis uiribus noxiæ sordes trudantur inferius. Nam si stella ascendentis domina coniungatur stellæ, quæ cœlo superiori feratur, excitata nausea mouebitur, stomachus. quẽ motũ subsequẽs uomitus purgatiõnẽ ipsam impediat. Quãobrẽ nõ modo potiones ipsæ temperandæ sunt, ut salutaris actio consequatur, sed cœli quoq; ac stellarum uires miscendæ, quando, ut in secundo uerbo dicitur, tales effectus, talesq; actiones aut passiones hic proueniũt quales cœlum stellæq; moliuntur.

PTOLEMAEVS XXII

VESTEM nec primum induas, nec incidas, ubi Luna fuerit in Leone collocata. Est autem peius, si eadem male affecta fuerit.

PONTANVS

Nec in cœlo quicquam est superuacuũ, cum ex omni parte tantopere constet sibi, tantoq; feratur ordine, nec eorum quæ ad generationem interitumq; conueniunt, est aliquid quod causa careat sua. cum nec generatio, nec interitus fiat à casu. Sed cum sit aliud alio diuturnius, longiusq; perennet, diuturnitas autem constet è spatio quod medium inter principiũ exitumq; interlabitur, quemadmodũ nec generatio nec corruptio, sic nec medium illud erit absq; ratione. nam cuius & principij & finis causa existit, existet etiam & medij interfluentis. Constat autem fieri hæc à motu, motusq; principiũ à cœlo esse, erit ergo et cœlestis motus diuturnitatis ac breuitatis causa. Ex quo factũ est, ut obseruatione usuq; monstrante dixerint in cœlo, id est in regione signiferi, unde generandi & moriendi causæ præcipue, deducuntur, esse signa quædam fixa à stabilitate uidelicet eorum quæ ipsis aut ascẽdẽtibus inchoarentur, aut à planetis significarentur ibidem collocatis.. Omnium autem planetarũ manifestissima in rebus mortalibus est Lu

næ Solisq; significatio ac potestas, et Sol quidem uitalis potentiæ fons, Luna naturalis esse perhibetur. Quod si est, ut quidem est, corporum dominatus ad Lunam maxime referendus uidetur, quæ cum, ut dictũ est, pro signi quod peragrat qualitate temperamentũ suscipiat, aliasq; atq; alias uires ac potestates adipiscatur, nimirum ea quæ in signis fixis collocata decreuerit, firmiora erunt. Res autem quæ corporis usus gratia fiunt, eiusmodi esse debent, ut corpori famulentur. Quod enim alterius gratia fit, imperfectius est eo ad cuius usum fit, quócirca cum præstantius sit, imperare debet. Igitur pallia, uestes, aliáq; indumenta, quæ uestiendi atq; ornandi corporis gratia fiunt, corpori ad cuius usum, subiecta esse debent, uidendumq; ne aut cum incidũtur, aut consutis illis cum primum induimur Luna sit in signis stabilibus collocata, ac præsertim in Leone, quod signum cæteris fixis signis efficacius est, quando terris nostris q̃ cætera fixa magis imminet, easq; directioribus radijs ferit. Quod ubi contigerit, uestes ipsæ cũ diutius perennaturæ appareant, fit significatio, aut morbos aut alia mala, causam futuram, ne illis uti possimus, aut saltem ut sepositæ atq; in arca conseruatæ ad nullos corporis domini usus comparatæ sint, ac tanto magis, si ab infelicibus radijs Luna percutitur, ex qua percussione, seu ex alio Lunæ ipsius malo habitu obnũtientur carcer, morbi, aut mala alia pro natura planetæ percucientis, ac pro loci signiq; & habitus ipsius malitia. Quócirca in faciendis uestimentis inspiciẽdum illud est, ut ea tanq̃ fluxa fragiliáq; ueterascant, corpus p̃maneat incolume, atq; ut ijs consumptis noui comparentur ornatus.

PTOLEMAEUS XXIII

LUNAE ad stellas figuratio, natum bene agilem facit, quæ si potentes fuerint, effectiuã, sin imbecillæ inertẽ ad agendũ cõmotionẽ indicát.

PONTANUS

Quanta in corporibus nostris etiam in ijs quæ contingunt extrinsecus, Lunæ potestas sit, licet ex ijs quæ dicta sunt patere satis posset, tamen ut & in ijs quæ ad animum quoq; pertinerent, uis eius manifestior fieret, docet nos Ptolemæus, & socordiam, ingenijq; hebetudinem, et dexteritatem, agilitatemq; à Luna nobis tribui, pro aspectibus coniunctionibusq; planetarum. nam cum sit corporum domina, corpora ipsa nostra afficit, perinde ut ab alijs ipsa stellis afficitur quoti-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

dianis diſcurſibus, applicationibus, coniunctionibus, defluxionibusq́; proprias illarum qualitates uiresq́; pro ſignorum ac locorum natura ſibi mutuata. Et quoniam ſatis etiam conſtat Solem generationis parentem eſſe, uitalemq́; ab eo ſpiritum, ueluti à fonte quodã fluere, idcirco in inſpiciẽdis natiuitatibus luminaria ipſa in primis conſyderanda ſunt, cum alterum corporibus præſit, alterum uitali ſubſtantiæ, Videndumq́; quibus ipſa cœli partibus ferãtur, & qua etiam radiatione, et à ſtellis quibus, & à quo cœli loco aſpiciantur, ut corporis ac ſpiritus nati qualitates mixturasq́; temperare poſſimus. Atq; ut de Luna loquamur, quemadmodum ipſa lumine proprio caret, accipitq́; à Sole ipſo lumen, ſic corpus cui Luna dominatur, uitalem à Sole ſpiritum haurit. Cumq́; Luna ipſa ut'pote infima, cæterorumq́; planetarum radijs ſubiecta propter celeritatem ſuæ orbiculationis uarias ab illis qualitates temperationesq́; ſuſcipiat, eius naturã affectionesq́; nati corpus ſecutum, ueluti materia quædã ſuſcipiendis impreſſionibus apta refuſas à Luna qualitates ſuſcipit, proq́; illarũ ſuſceptiõe afficiatur à qua ẽt affectiõe et anima corpori iũcta mouetur ſecuta motiones cõcurſatiõesq́; quæ in corde fiũt, atq; in diuerſis cerebri locis. ſiqdẽ ſentimus appetimusq́; prius q̃ aut itellegimus aut agimus. Atq; ut de ſingulis planetis ſingillatim aliqd naturæ cuiuſq; propriũ tradamus, Saturnus dat cunctationẽ, grauitatem, patientiã, taciturnitatẽ, parſimoniã, cautelã. Iupiter benignitatẽ, modeſtiã, maturitatẽ, probitatẽ, rectitudinem. Mars uirilitatem, fidutiam, perfidiam, iracundiam, crudelitatẽ propter uitatem. Sol nobilitatem, elationem, religionem, ſuperbiã. Venus ſplendorẽ, uenuſtatem, hilaritatem, ſimplicitatem, luxum. Mercurius aſtutiam, computationem, calliditatem, mobilitatem, concitationẽ, turbulentiam. Luna ipſa dat acumen, elegantias, nec non ſplendorem, gratiamq́; popularem. In cuius itaq; natiuitate Luna felici fuerit radiatione à Ioue conſpecta, bonitatem, moderationem ac rectitudinem, quam à Iouis ſtella ſibi mutuatur, nato refundet. quod eueniet propter ſanguinis temperamentum. ſiquidem, ut dictum eſt, Iouis ſtella ſanguini dominatur, ſanguinis autem moderatio plurimum ad animi ipſius moderationem confert propter motus ipſius temperantiam. Eadem Luna, ſi Veneris radios in alicuius genitura amico è loco ſenſerit, nimirum ad proprium ſplendorem multum de Veneris ſplendore, gratiaq́; adiunget. Contra ſi à Saturno reſpiciatur, diminuet de ſuo ſplendore proprijsq́; elegantijs, ac propter ariditatem, frigiditatemq́; ad parſimoniam declinabit. Etenim liberalitas eſt à calore, à quo & fidutia, at auaritia eſt à frigore, à quo & metus.

mutuabitur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

mutuabitur tamen à Saturno grauitatem, tarditatem, patientiam pro
pter frigus, siccitatemq́;. frigida enim aridáq;, qualis est terra, grauia
sunt & firma atq; ad tolerandum magis apta. Adhæc cum motus sit
caloris causa, quin etiam ubi uehementior est, cum ignem excitet, ma
le aptus est ad calefaciendum Saturnus propter tarditatem. Si Lunam
Mars de propitio aspexerit loco, ex hoc aspectu ad propriũ Lunæ splẽ
dorem, acumenq́; multum addetur. siquidem ignis penetrabilis &
splendens est, quin etiam de Martis uirilitate sibi non nihil assumet,
quod tribuat nato. Quod si à fauentibus Solis radijs in nati alicu-
ius genitura Luna conspecta fuerit, addet ad splendorẽ suum, addet
ad fauorẽ popularẽ, calefactáq; de amico solis igne, nati animum,
quando ignis sursum contendit, ad nobilitatem, ad magnitudinem,
ad honores excitabit. Cum uero Mercurij radios amico excepit aspe
ctu, ad proprium acumen adiunget calliditatem, mutuabiturq́; ab il-
lo concitationem & turbulentiam. Nam cum sit Mercurius retorridæ
ac penè exustæ naturæ, qualis est cholera, quæ ubi exusta est, in me
lancholiam declinat, procul dubio natus & cito mouebitur, & rixas
turbasq́; excitabit. quod est feculentiæ melancholicæ. Has itaq; stella-
rum proprias impressiones, naturasq́; miscere oportet, ijsq́; Lunam
ipsam temperare, pro stellarum ipsarum aspectu, potentia, aut debili
tate. Si enim potentes fuerint, Lunam potenter afficient, sin imbecillæ,
parum quid omnino ei conferent. Erunt autem potentes, si directæ, si
in suis dignitatibus constitutæ fuerint, si in cardinibus aut in succeden
tibus inuenientur locis, si alicuius stellæ fixæ, quæ eiusdem naturæ sit,
coniunctionem exceperint. Fit enim pro potentia imbecillitatéue, ut
nunc commotiones illæ, & animi ad agendum impulsiones principio
maiores uideantur, quàm re ipsa sint in exitu, nunc uero minores,
utq́; natus ille sit concitatior celeriorq́;, hic tranquilior ac tardior, &
alius quidem in ipsis actionibus obscurus & tacitus, alius apertus &
loquax, alius cautus, simulatorq́;, alius temerarius. Has itaq; stellarũ
qualitates, affectionesq́; corpora nostra referunt, à Luna dominatri
ce in genituris acceptas. Sed stellarum aspectus, qui plerunq; nocẽat,
sunt aut ex oppositis cœli locis, aut ab intercapedine signorum trium,
qui aspectus tum quadratus, tum quadrangulus dicitur, quod tria si-
gna quater ducta duodecim Zodiaci signa compleant. Itaq; planeta
in Ariete constitutus planetã in Libra positum opposito intuetur aspe
ctu, quadrato autem eum qui perambulet uel Cancrum uel Capri
cornum. Qui uero felices dicantur aspectus sunt aut sextiles hexago-
niq́; duorum signorũ interuallo interiecto. siquidem duo signa sexies

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

multiplicata totum conficiunt Zodiacum, aut trigoni triangularesq; q sunt ab intercapedine quatuor signorũ, quatuor enim ter ducta duo decim constituunt. Stella igitur in Ariete collocata uidet sextili aspectu stellam in Aquario aut Geminis positam, trigono quæ sit in Leone aut Sagittario constituta. Nec tamen ignorare nos oportet triangularem aspectum quadranguli uim aliquando suscipere, propter signa quæ paucorum sunt temporum, contra quadrangulum aspectum æquari triangulo, quando sunt multorum temporum signa. Habenda itaq; cũ primis horum aspectuum, itemq; coniunctionum ratio, et à quo planeta ad quem planetam Luna ipsa deferatur, ut possimus de uitijs & uirtutibus hominum ueras sententias dicere, qualitates, affectiones, impressionesq; stellarum miscendo & temperando pro Lunæ ipsius in nati corpus refusione. Videnda sunt etiam cœli loca, signaq; consyderanda, in quibus stellæ ipsæ reperiuntur in themate genituræ, id est in figura constitutioneq; natiuitatis. Adhæc diligentissime uidẽdum, sint ne regredientes an progredientes planetæ, ut paulo ante dictum est, in sua ne exaltatione, an in depressione, in finibus proprijs, an planetæ alterius positi, & cuius etiam planetæ, in domo propria an aliena, dominus etiam domus eius quomodo sit in figura constitutus, an propriã aspiciat domum. Hæc igitur aliaq; diligentissime sunt examinanda, ut (quod pictores faciunt in exprimendis lineamentis) possimus & nos in explicandis corporis nati qualitatibus tanquam adũbratis coloribus uti, planetarum qualitates miscendo, et Lunæ affectiones temperando, habita etiam signorum ac locorum ratione diligenti. Quod autem ad explicandam Ptolemæi sententiam attinet, Luna nati commotiones ad agendum pro stellarum aspectu configurationeq; indicat. quæ si uerbi gratia cum Ioue coniuncta fuerit, aut felici ab eo irradiatione illustrata, Iupiterq; ipse feliciter collocatus, ac bene affectus fuerit, nati actiones effectiuas significat, ut ad quod intendit natus ipse ex sententia consequatur, præsertim si ab alijs quoq; planetis præsidiũ afferetur. contra natus frustra agendo nitetur, inanesq; conatus eius erunt, si Iupiter imbecillus, maleq; affectus atq; infeliciter collocatus inuenietur. Qualitates autem actionum pro naturis stellarum ipsarum erunt, aliæ enim alias in animis natorum commotiones excitant. Quis autem dubitet inertem ignauumq; atq; inanem &, ut Græci dicunt, ἄπρακτον illum fore? in cuius natiuitate Luna sine aspectu configurationeq; ut destituta ac deserta &, ut ita dixerim, uidua per cœlum feretur.

PTOLEMAEVS XXIIII

DEFECTVS luminarum in cardinibus geniturae, annuarum'ue conuersionum noxius est, accipiunt autem locum ab interuallo ascendentis ac loci defectus. Vt autem ab hora Solaris eclipsis annos, sic ab eclipsis Lunaris horis menses capis.

PONTANVS

Si Sol ac Luna spiritus & corporis imperium habent, necesse est nos ipsos qui è corpore spirituq; constamus, affici perinde ut Luminaria afficiutur. Vnde quod ab Homero dicitur, ab ipso ēt Aristotele cōprobatur, tales nobis mentes inesse, quales singulis diebus Sol afferat planetarum princeps, ac moderator. Itaq; cum Sol Lunaq; patiuntur, et nos ipsos pati ac laborare necesse est. eorum uero manifestissimae passiones sunt, quos nos defectus & item deliquia atq; obscurationes, Graeci ἐκλείψεις uocitant. Nec uero sic aliquis accipiat, ut laborare ac pati eos in coelo credamus, quod corruptibilium est corporum, cum ipsi perpetui sint, nullisq; incommodis obnoxij. Sed nos ita loquimur, ut passiones eas ad nos nostraq; potius referamus, ut cum dicimus Solem nubilum, aut Lunam rubicundam, quae passiones sunt in aëre, indicantq; futuros uentos aut pluuias, quae à stellis ipsis excitentur. Sol autem cum deficere eum dicimus, nihil ipse prorsus patitur. prohibentur tamen eius radij terras attingere obsistente Luna. At Luna fortasse patiatur, q̄n corpus eius quod opacū est Solis radios terrae umbra impediēte nō accipit. Sed haec siue passio, siue accidens, siue quo alio nomine dici oporteat, nullum Lunari corpori detrimentum, nullum incommodum affert, sed elementis atq; corporibus quae ex illis composita sunt. Solis igitur Lunaeq; defectus nunquam non malum aliquod portendunt, tum uero maxime nocent, cum in cardinibus fiunt. Ipsa uero mala ualidiora erunt, ubi eclipses longiores fuerint, atq; à nocentibus stellarum radijs Luminaria ipsa percussa. Erunt autem mala ipsa ex natura locorum in quibus defectus ipse contigerit à cuius initio statim ascendens capiendum est, ab eoq; ad alia figurae loca progrediendum. Eclipsiū autem cardinalium perniciosior est ea quae fit in angulo geniturae, quàm quae in cardine reuolutionis, quippe quae loca natuitatis insedit, utsiquis arborem à radicibus succidat aut euellat. Cum itaq; continget defectus in signo quod

ascendebat in alicuius genitura, portenditur nato illi malum in corpore, uitaliq; substantia, eritq; malum ipsum magis minus'ue perniciosum pro eclipsis qualitate, constitutioneq; eorum, qui domini ac significatores fuerint in figura. Cum primis autem uidendum quomodo se habeat ascendentis ipsius dominus. Si autem contigerit in angulo medij cœli iuxta figuram natiuitatis, obnuntiantur damna non modo in uita, uerum etiam in magisterio nati, ac detrimentum dignitatis eius, portendunturq; mala quæ à potentibus & magnis uiris inferantur. Vbi autem in signo illo eclipsis facta fuerit, quod in natiuitate imum id est cardinem subterraneum tenebat, damna patrimonij denuntiantur, & rerum aliarum, quæ à domo quarta significantur. & sic deinceps in alijs genituræ domibus. Quæ ut acutius perspiciantur, repetendus est natalis cœli status, conferendusq; cum cœli statu qui erit eclipsis tempore. Inspiciendæ fortunatrices stellæ, num quo fauore loca illa tueantur, rursus an maleficæ impugnent è potentibus ac minacibus locis. nati etiam anni consyderandi, uidendumq; cuius stellæ imperio annus ille subijciatur, ne parte in aliqua iudicium titubet. Futuri uero mali decretum tempus hac ratione colligitur. Quoties Luna deficit, necesse est Solē ei è regione obsistere, id est integro ab ea hemisperio remotum esse, quod cœli spatiū centum & octoginta partium est, quos gradus hodie dicimus, qui signa sex constituunt, quod quidem cœli dimidium est. Constituamus itaq; Arietem in ortu, Libram in occasu, Capricornum in medio, & in eo Lunam deficientem, ubi genituræ tempore angulus fuerat, obseruemusq; à defectus principio ad finem, horæ quot interlabantur, eæq; sint tres, tunc dicemus trium Lunarium mensium tempus omne periculosum et noxiū nato fore, longe tamen medium tempus periculosius, quod est mensis unius integri & alterius dimidiati, quando cœli spatium quod erat à gradu Lunæ ad ascendentis gradum, est graduum octoginta, quæ portio est totius hemisperij propè media. Sed ut malum ipsum fiat manifestius, uidendū est eo tempore quo nam aspectu benefici planetæ locum aspiciant, et quæ sit cœli totius constitutio. Si enim cœlum male se habuerit, grauius malum erit, contra minus, si beneficæ stellæ præsidium accesserit. Sin Sol eodem in loco defecerit, erit post annum et mēses sex grauius malū pro natalis anguli qualitate. quod quidē perniciosius erit si in ipso angulari gradu defectus fit. Sin pluribus ab eo gradibus aberit, mali uis aut euanescet penitus, aut quicquid erit, periculum magis quàm damnum, & metus potius quàm discrimen erit. Singulæ autem horæ Lunaris eclipsis singu

los menses

los menses indicant, quo tempore Luna cursum suum conficit, Solaris uero eclipsis horæ annos, quo spatio Sol cursum suum peragit. Sed nec prætereũdæ sunt horarum fractiones et quæ minuta dicuntur, ut dierum quoq; certus colligi numerus possit. Quod autem Ptolemæus dixit, accipiunt, non accipis, indicio nobis est, omnes quidem astrologos idem hoc & ante ipsum & eius etiam tempore de horis sensisse, ac tam Aegyptios quàm etiam Persas.

PTOLEMAEVS XXV

DOMINATORIS progressionem cum in medio cœli positus est per sphæræ ascensiones, cum uero in ascendente constitutus est, per climatis ascensiones facito.

PONTANVS

Quia de temporibus colligendis, computandóq; illorum numero mentionem fecit, statim subiungit docens in percensendis temporibus, nunc sphæræ ascensiones, nunc climatis ubi constituti fuerimus, attendendas esse. Cum enim singuli gradus singulos annos denuntiare dicantur, hoc sic accipiendum est, ut gradus alibi plus temporis ascẽdẽdo occupent, alibi minus, idémq; in descendendo. Nam cum Leo antequã totus ascendat, horas duas & tertiam horæ partem occupet, Aquarius uero horam unam & horæ alterius partes octo, ut in partes duodecim horã distribuamus, efficitur uti Leonis gradus Aquarij gradibus maiores sint. quócirca æquandi uidentur ad pares ascendendi portiones, atq; ad eos æquatos anni referendi, quando singuli Aquarij gradus singulos annos non implent, Leonis uero unusquisq; gradus anno id plus occupet quod supra duas æquas horas totus Leo occupat in ascensu, tertiam illã horæ partem æquis sibi portionibus assumẽs, facta æquali in triginta gradus distributione. Sed iam ad rem ipsam ueniamus. In genituris inspiciendis, ut possimus decretum à planeta tempus pronuntiare, primum uidere oportet in qua cœli parte planeta ipse constitutus sit, qui si medium cœli tenuerit, iusta sphæræ ascensiones tempora metiemur, sin in oriente positus fuerit, iuxta climatis ascẽsiones tempora supputabimus. Quid autem sequendũ sit, si inter duo hæc loca constituatur, hic quidem Ptolemæus non aperuit, sed id intellegendum reliquisse uidetur, quod ipse aliàs docuerat, hoc est ut utræq; ascensiones capiantur, simulq; misceantur inuicem temperãdo. qua de re in tertio apotelesmatum libro à Ptolemæo multa traduntur præcepta, & nos aliàs longius atq; expressius disseremus. Præ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cipit igitur ut significatoris id est dominantis in figura stellæ progressionem, quam hodie & sanè inepte directionem uocant, hac ratione faciamus, Græci dicunt περίπατον, nos & inambulationem et permeationem & progressionem & peragrationem & profectionē recte dicimus, quæ uox tempus id est & annos & menses & dies significat, quibus ad locum illum quem quærimus cui planeta minabatur decurso spatio interiecto progressio peruenerit. ueluti cum Mars ex primo Capricorni gradu Arietis gradus quadrangulariter ferit, sumpto graduum interuallo, gradibusq́; ipsis coæquatis, quærimus post quot annos mensesq́; malum illud portenditur, quod tum quidem portenditur, cum ad gradum illum id est ad annum à gradu significatum progressio ipsa peruenerit.

PTOLEMAEVS XXVI

LATET planè res, cum stella eam significans aut sub terra aut in loco alieno Soli coniungitur, contra patet, cum è depressione in altitudinem tollitur, proprioq́; in loco collocatur.

PONTANVS

S olem si lucis fontem esse constat, omnis ab eo claritas erit. Si tenebræ de lucis amotione fiunt, erit Solis absentia tenebrarum atq; obscuritatis causa. occulta autem omnia obscura sunt, manifesta uero clara, et hæc quidem ob præsentem lucem, illa ob lucis amotionem. Solis igitur præsentia claritatis, absentia obscuritatis prima causa est. Adhæc si uoluntatem sensus excitant, à qua ipsi ad agendum impellimur, ipsi autem sensus corporei sunt, cum inferiora hæc corpora cœlestium corporum agitationes sequantur, necesse est uti actiones ipsæ hominum à cœlo ipso mouendi principium habeant. Docuit autem diuturna sapientissimorum hominum obseruatio, cui planetæ, cui etiam cœli loco, quod in duodecim loca domosq́; distribuerunt, quam rem actionemq́; attribuamus, siue laude, siue uituperatione digna sit. In quo quidem secuti sunt tum corporeorum humorum qualitates, uires, naturas, effectus, tum locorum cœli ipsius, motusq́; cœlesters, à quorum quidem humorum commotionibus, ubi moderatæ ipsæ fuerint, & actiones moderatæ proficiscentur, ubi uero modo mensuraq́; caruerint, immodicæ atq; inordinatæ erunt. Ex quo efficitur, ut actiones hominum aut moderatæ sint aut immoderatæ. nam aut medium retinebunt, aut in alterum extremum propendent, pro modo naturaq́; com-

motionum. Eædem autem actiones ſiue turpes, ut furta, adulteria, ſiue honeſtæ, ut dicta, factáq; commendatione digna, aut manifeſtæ et claræ ſunt, aut occultæ, obſcuræq;. quod euenit è Solis collocatione in cœlo ipſo agendi tempore, atq; è coniunctione et ſtatu planetæ, qui actionis eſt reiq; ſignificator. Verbi gratia, Nauauit egregiam quis operã aduerſus hoſtem, quo tempore Mars Soli coniunctus erat, aut ſub terra in hemiſperio inferiori, aut in loco improprio et alieno, ubi Mars eius actionis ſignificator nullam prærogatiuam, nullum ius habebat, puta in ſigno non ſuo, in finibus alienis, locóq; depreſſo, erit facinus id obſcurum, et fama id eſt hominum celebritate carebit. quo tempore ſiquis paricidium fecerit, latebit atq; ignorabitur, quod lucis author ſub terra abſit, ſignificatrixq; facinoris ſtella Solis radijs uicta oppreſſáq; ita deliteſcat, ut nec loci, nec ſigni, nec finium authoritate ulla efferre illud in lucem poſſit. Etenim candentiſſima lux minimum lumen hebetat, quod dies ipſe declarat. ſiquidem ſtellæ diurno tempore Solaris lucis maieſtate occuluntur, & accenſus cereus ſi meridianis Solis radijs admoueatur, nullum lumem emittit. Ex hac igitur Ptolemæi ſententia argumentari licet, hominum actiones facinoráq; manifeſta aut occulta futura pro collocatione Solis ſtelléq; ſignificatricis, tempore perpetrati facinoris. Erunt enim clara et nota ſi planeta ſignificator fuerit à Solis radijs remotus, liberq; uagabitur, eóq; notiora, ſi in cardinibus hemiſperij ſuperioris, ſi in ſua domo aut in altitudine inueniatur. contra oſcura atq; ignota, ſi ſtella ſignificatrix radijs Solis occulatur in hemiſperio inferiori, atq; eo magis ſi in ſigno alieno, et ubi mœret atq; deijcitur. Sed hæc ita temperanda ſunt, ut res ipſa planè latere dicatur, ubi omnia quæ dicta ſunt ſimul conuenerint, ſin non omnia, magis minus'ue manifeſta futura res eſt, perinde ut plura pauciora'ue conuenerint. Fieri enim poteſt, ut ſtella ſit Soli coniuncta in loco alieno atq; in depreſſione ſua, tamen in medio cœli cardine, contra ut in imo coniungatur, in exaltatione tamen ſua, atq; in finibus ſuis. Græci quam nunc exaltationem dicimus, ὕψωμα uocant. eadem à noſtris altitudo & ſubleuatio dici ſolet, & quæ à nobis depreſſio ab illis ταπείνωμα dicitur, quæ & humilitas et deiectio uocatur, à quibuſdam etiam caſus. Exaltatur autem Saturnus in Libra, deprimitur in Ariete. tollitur Iupiter in Cancro, deijcitur in Capricorno. ſubleuatur Mars in Capricorno, cadit in Cãcro. Sol in Ariete, Venus in Piſcibus. Mercurius ĩ Virgine. Luna ĩ Tauro cũ maieſtate reſidẽt, at in ſignis quæ ſunt his cõtraria, oppreſſi iacent. Quanq̃ autẽ Ptolemæus de re negotióq; hic loqtur, utrũq; enim ſonat πρᾶγμα, ſunt tñ qui

dicat, siqs ob patratũ scelus irã magistratus fugiẽs delitescat qua hora stella scelus significans' soli ut prædicitur coniuncta est, fore ut is aut pereat in latebris, aut saltem grauissima patiatur.

PTOLEMAEVS XXVII

VENVS nato uoluptatem affert in membro, cui signum in quo ipsa est, dominatur. Idem & in cæteris stellis.

PONTANVS

Cum triplex sit animæ nostræ uis, una ad Martem, ut dictum est, potissimum refertur. nam cum ira è sanguinis accensione concitetur, ob quã commotionem rubrabilis succensa efferuescat, iure uis hæc Marti tribuitur, qui huic humori dominatur, unde rixarum ac bellorũ Deus ab antiquis dictus est. Altera cuius proprium est oblectari & suauia quærere, Veneri ab antiqs attributa est. quod eius stellæ propriũ sit, in ijs quæ animalia dicuntur, uoluptatem infundere, atq; ingenerare. Etenim quæcunq; sensibus utuntur, ea necesse est oblectatione afficiãtur, sequanturq; læta ac iucunda, quandoquidem hæc naturaliter appetuntur. Si enim physicis credimus, quæ sensibus prædita sunt, oĩa et lætantur et dolent, lætantur iucundis, dolent tristibus, atq; ad ea quæ uoluptatis speciem præ se ferunt, ab appetitu mouentur, cuius quidẽ cupiditas dux est. neq; enim sine cupiditate quicquam appetitur. Iucũdorum autem licet non sit una species, omne tamen iucundum oblectat, contra quod est triste, dolore afficit, & illud quidem ut bonum & appetitur & cupitur & delectat, hoc ut malum & angit & turbat & cauetur. atq; ut ad illud naturali instinctu ferimur, sic mala fugimus, & pro uirili declinamus. Si igitur ita se res habet, sicq; à natura comparatum est, ut omne quod sentit appetat, quodq; appetit cupiat, cupianturq; iucunda, læta, & commoda, iure huic animæ parti quæ concupiscibilis dicitur, Venus præposita est, cum ex ea appetitione & cupiditate titillationes illæ in animalibus cieantur ad uoluptatem, cuius Venus conciliatrix esse dicitur, ideoq; à Lucretio hominum diuumq; uoluptas dicta est. Aptissime igitur ut Marti uis animæ irascibilis, sic Veneri concupiscibilis attribuitur, cũ eius stellæ propriũ sit iucundi cupiditatem in animalibus excitare. De tertia uero post dicemus. Nec uero eorum omnium quæ planetæ in nobis agunt, ubiq; sua ratio reddi potest. quæ ne in hærbarũ quidẽ actionibus sem-

per redditur. qua in re ſatis eſt dicere, quod ea uis à natura inſit,
quod'q; effectus ipſe ſic eſſe demonſtret. Venus igitur ab inſita ui pro-
pria'q; authoritate uoluptates excitat, id quod etiā uulgus non ambi-
git. Vnde & odoratus & iecur & caro Veneri attribuuntur, ac præ
ſidere illis dicitur. Volunt autem ex iecinore appetitionum & cupi-
dinum fontem emanare, ex quo fit, ut iure id Veneri membrū attri-
buatur. & in carne quidem, quod in ea tactus collocatus eſt, titillatio
nes poſitæ ſunt. Odoratus uero quantum conferat ad delectationem,
quæ humanæ naturæ præcipua quædam conſeruatrix & cuſtos eſt,
illud docet, quod à dolore & putore hominis natura, medicorū ſen-
tentia, ſic offendatur, ut ab iis proſterni & confici eam putent. Cū aūt
duodecim cœli ſigna alia aliis corporis membris præſint, plurimū ip
ſa ad animæ cōcupiſcentiā conferunt. quin immo uoluptas ac iucun-
di ſtudiū pro natura ſigni in quo genituræ tempore fertur, à Venere,
ſuſcitatur. quæ cauſa eſt, cur alij alias ad uoluptates ſtudia'q; propē-
ſiores ſint, quam quidem ad rem perſcrutandam, terminorum quoq;,
quos ueteres Latini fines, Græci ὅρη uocant, qualitates attendendæ
ſunt, uidendum'q; qui ſint ipſorum terminorum domini, & quomo
do in genitura collocati, quos etiam aſpectus ac temperamenta habe-
ant. Sed nec facies, id eſt ſignorum decani, quas decurias appellare
Latino uerbo placet, negligendi ſunt. qua in re imitandi potiſſimum
ſunt medici, qui non ſolum qualitates morbi, naturam'q; humoris qui
morbum excitauit, inſpiciunt, ſed ægroti quoq; ætatem & anni tem-
peſtates & regionem & uictum, quo dum ſanus eſſet utebatur, &
quas etiā artes ſit ſecutus, alia'q; huiuſmodi diligentiſſime cōſyderāt.
Nihil enim aut in medicina aut in aſtrologia artificioſius quàm miſce
re ac temperare. ſiquidem medicis inuenta morbi natura, mathema-
ticis cœli ſtellarum'q; locis compertis, tunc magna opus eſt arte, qua
illi ea temperent, quibus pernicioſo humore depulſo ſanitatem conci-
lient, hi quæ ad indicandas corporis atq; animæ nati qualitates, mo-
res'q; cōueniunt in genitura. In quo uis oīs medici quidē ad ſanitatē
reſtituendā, aſtrologi ad futura prædicenda uerſatur. Quócirca cum
appetibilē animæ uim Venus moueat, cōmotiones'q; eas ipſa mode-
retur, iure uoluptates ac iucūdi ſtudiū à Venere in genitura exigū
tur, pro ſigni natura, figuræ'q; cōſtitutione. Verbi gratia, Naſcēte ali
quo Venus aſcēdit in Ariete cōſtituta, qa capiti Aries dominatur, uo
luptates potiſſimū excitabit ab oculis, cuius ſenſus obiecta cū ſint colo
res, nati eius oblectamenta erūt ex ornatibus, picturis, atq; mūditijs.
Quod ſi Venus in ſuis poſita finibus erit, natus ille ex picturis laſci

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

uis et floridis atq; ex gēmis uestibusq; elegātiorbus uoluptatē capiet. Delectabitur itē unguentis, odoribus, sertis, & suauibus sonis, alijsq; quæ nares auresq; demulceāt, et comæ studiosus erit. Sin i Tauro collocabitur, natus q Venerē sic collocatā habuerit, amabit cantus et carmina poetica, delectabitur fabellis & cantilenis, capietq; uoluptatem ex gustu propter Taurū qui collū in homine possidet. eadē Venus libidinis appetitum magis prouocat in Libra residens, quod id signum in corpore nostro renes, uertebras & pectinē habeat. Sed aliorū planetarum boni mali'ue aspectus multum in utranq; partem conferūt & ad demendū de libidinis appetitu, uoluptatumq; aliarū, & ad illum augendum incendendumq;. Atq; hæc quidē ratio in reliquis signis sequenda est. In quibus iudicandis ne fallamur, summo studio uidendū est quis planetarū animæ qualitatibus magis imperet, et quis sit Veneri planetisq; alijs familiaritate coniunctus. quibus cognitis animæ nati qualitates tanquam lineamenta quædam adumbrari poterunt. Quoniam autem non sola Venus, sed cæteri omnes planetæ, pro natura signi quo feruntur, uires suas exercent, icirco Ptolemæus subiecit idem in cæteris stellis, hoc est erraticis sentiendū. siquidē signi naturam non solum in ijs quæ sunt corporis, sed quæ animæ quoq; sunt, sequuntur. Quas ad res conijciendas cœli etiam situs & natalis constitutionis series cōsyderanda ē. In primis autē intellegere oportet q̄d quisq; planeta in quoq; signo, et i q̄bus etiam cœli locis significet. Locū aūt Veneris iure Ptolemæus inspiciendū uel i primis monet, ꝙ appetibilē animæ uim prima omniū Venus moueat, ꝑ quā amamus, odimus, appetimus, abhorremus, lætamur, dolemus. Ne autem i aliquo falleremur, imo ut oīs nati qualitas manifesta fieret, signū ēt in quo unusq̄sq; planeta genituræ tēpore iuenitur, diligēter cōsyderādū subiunxit. ꝙ præceptū nō modo ad uoluptates, uerū ad oēs animæ qualitates inq̄rendas referendū est. Quas ad res si erraticarū oīum locus inspiciēdus ē, uidētur Martis, Mercurijq; loca præcipue cōsyderāda, qui quam uel artem uel disciplinā uel facultatem natus secuturus sit, decernere dicuntur.

PTOLEMAEVS XXVIII

CVM præstare non poteris, ut duabus Lunam stellis coniungas, id præsta, ut stellæ fixæ eam coniungas illarum mixturam habenti.

PONTANVS

In rebus inchoandis, principijsq; auspicandis cum primis inspiciēdum

uidetur aſcendens, ipſiusq; aſcẽdentis dominus, & item domus ea cui agẽda res attribuitur, ac dominus domus eius. Etenim ſi dominus aſcẽdentis & ſigni in quo negotiũ ſuſcipiendum collocatur, bene ſe habuerint, exitus rei eius bonus atq; ex ſuſcipientis ſententia portenditur. Quoniã autem præceptum hoc ad electiones potiſſimũ pertinet, meminiſſe debemus ſententiæ illius, qua monemur, electiones tunc utiles eſſe, cum tempus fuerit à genitura accommodatum. Quócirca natalis cœli conſtitutio in ijs ſuſcipiendis ante omnia conſyderanda eſt, ad eamq; electio referenda. Nã & agricolæ in ſemente facienda naturã ſoli primum inſpiciunt, qua inſpecta & genus ſeminis ſolo aptũ diligunt, & tempus ſationi ideneũ capiunt. Cum igitur Lunæ po teſtas ac uis tanta ſit, monet in ſuſcipiẽdis negotijs felicẽ eius configurationem obſeruandã, cum domino tum aſcendentis, tũ ſigni, cui peragenda res attribuitur. Quod autem de domino aſcendentis dicimus, et de domino medij cœli, deq; aliorũ cardinũ dominus dicimus, pro natura electiõis. Quod ubi præſtari non poterit, ut utriq; domino Luna iungatur, tunc ex ijs quæ fixæ dicuntur, ſtella perqrenda eſt, quæ naturæ amborũ ſit particeps, ex cuius coniunctione, atq; ob ſuſceptas à fixa qualitates illis familiaris efficiatur. Verbi gratia, ſi cũ dominus aſcendẽtis ſit Iupiter, ſeptimæ uero Mercurius, nec Lunã potes in opportuna utriuſq; configuratione collocare, fixã inquiras ſtellam Iouis & Mercurij participẽ, cum qua Lunã amice cõſtituas. Idẽ ſeruabis ſi dominus medij cœli Saturnus, duodecimæ uero domus Iupiter dominus fuerit, et ſic deinceps pro rei qualitate ac natura. Quod medici quoq; ſeruãt, q miſcẽdis potionibus ſi quo uel ſucco uel radice aut ſemine carẽt, ꝑſimili aliquo utuntur, ꝙ uires eaſdẽ habeat. Etenim Luna ſtellæ fixæ radijs feliciter illuſtrata ſi nõ per aſpectũ aut coniunctionẽ, per ſimiles tñ naturas planetis illis familiaris amicaq; effecta eorũ ſignificationes adiuuabit, et quędã tanq̃ mediatrix, ut ſic loquar, eoſdẽ ſimul cõponet, qbus cõpoſitis et in hãc familiaritatẽ adductis de felici euentu optime promittendũ erit. Similia enim ſimilibus cõferũt. Hoc ẽt ciuilibus in negotijs atq; cauſis obſeruare ciues ſolent, q dũ ad prætorẽ aut regẽ habere aditũ ipſi nequeunt, aliquẽ notũ atq; amicũ adeunt, cuius opera ſe inſinuẽt, negotiaq; cõmendẽt. Ex hoc Ptolemæi præcepto facile iudicari poteſt quàm ſolerter in rebus omnibus Lunæ curſus obſeruãdus ſit. Quócirca in natiuitatibus quoq; animaduertendum diligenter cenſeo an Luna cui planetæ per radios cõiuncta nõ eſt, ſit fortaſſe ꝑ ſtellã fixã ac ratione coniũcta? Neq; enim contẽnẽda eſt coniunctio hæc, quæ ſimilibus è qualitatibus poteſtatibusq; exi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

stit. quod enim possunt fines propter naturas dominorum, & stellæ fixæ poterunt propter similitudinem naturarum.

PTOLEMAEVS XXIX

STELLAE fixæ irrationabiles atq; admirabiles felicitates afferunt, quas tamen plerunq; calamitatibus insigniunt, nisi & planetæ ad felicitatem conueniant.

PONTANVS

Maiores nostri cum res cœli non satis compertas haberent, ignes illos ætherios tum stellas quod stare illas putarent, tum sydera à sidendo uocauere, ut Martiano placere uideo. post uero cum cœlestium motuũ cognitio quæ Astronomia dicitur, in lucem uenisset, septem has inferiores ab errore, hoc est peregrinatione, motusq; diuersitate erraticas, cæteras uero ꝙ earũ motus post centũ annos uix cerneretur, quod humanæ uitæ spatium longissimum uidetur, fixas cognominarunt. q̃q̃ nulla cœli pars est præter polos quæ firmamenta à posterioribus dicta sunt, quæ non continue moueatur. Erraticarum autem stellarum, quos πλανήτας Græci dixere, potestates naturæq; facilius comprehẽsæ sunt propter propinquitatem, motusq; celeritatem, nam & cursus earum et tempora quibus illos peragunt, et quid in coniunctionibus, quid item in aspectibus, & in singulis tum signis, tum locis annuntient, humana solertia pedetentim assecuta est. At ex infinito illo fixarum numero paucæ admodum notæ sunt, quas tamen nec frustra moueri, nec in cassum munera sua obire credendũ est. Diuturna itaq; obseruatio docuit, stellas quasdam maximas afferre felicitates solere, quoties nascente aliquo, in orientis aut medij cœli cardine aut cũ ipsa parte fortunæ aut cum Sole Lunaq; partiliter reperirentur. Sed quis lucidæ stellæ permultæ sint, & in uarijs signis, diuersisq; cœli locis positæ, quæ tamen regiæ atq; augustæ dicuntur, & perpaucæ sunt, & in quatuor tantum signis collocatæ, hoc est Tauro, Leone, & in ijs oppositis signis Scorpio, & Aquario. Quæ in primis quos dixi geniture cardinibus partiliter inuentæ maximas facultates decernunt, q̃n natũ ita extollunt, ut & legionibus præficiant, & moderandis populis principẽ ac regẽ statuant, licet ipse sit obscuris parentibus atq; humili loco natus. Hoc igitur illud est quod ait Ptolemæus irrationabiles et admirabiles. nã ꝙ filius magni ducis in re militari à patre institutus, ac primo sub illius auspicijs, deinde suis exercitũ ducat, atq; ut regis filius à patre institutus in regno paterno succedat, nec mi-

rũ uidetur, nec absq; ratiõe, quod Græce uerbũ ἄλογον significat. quã-
do institutio disciplináq; & ciuiles item leges in hominibus atque ho-
minum rebus tantopere ualent. At repentinum, id est sine ratione et
admirabile uisum est, Nicolaum Picininum lanij filiũ, Mutium Sfor
tiam agricolæ etiam ignobilis eò magnitudinis peruenisse. Sed cum
repentina & quæ sine ratione sunt, parum sint diuturna (uidentur
enim quodammodo uiolenta) idcirco insigni aliqua calamitate confici
consueuere. Græci quidam textus habent, Saturni calamitates, quod
Ptolemæi uerbis additum iudicamus, cum etiam Martis calamitati-
bus multos quibus stellæ fixæ ingentia bona contulerãt, perijsse scia-
mus. Iidem textus non habent id quod de planetis dictum legitur,
hoc est, nisi planetæ ad felicitatem conuenerint. quod licet additum ui
deri possit, summa tamen cum ratione dictum est, ut eorum præsidio
fixæ stellæ muniantur. Maximum autem præsidium Iouis uidetur
propter naturæ temperantiam. Bona quæ à Planetis conferũtur, par
cius, pedetentimq́; & per labores arte, industriáq; adhibita homines
assequi solent, contra quæ à stellis fixis dantur. obijci potius uiden-
tur, nullo quodammodo, aut perquam exiguo merito. quó circa ea ma-
gis repente obiecta, quàm ratione comparata uideri possunt. Sed cum
stellæ quas dixi tam sint remotæ, Luna uero finitima, ut pote omnium
citima, quas ab eis qualitates accepit, terris refundens, illarum actio-
nibus plurimum cõfert, quæ partiliter cum illis inuenta in primo aut
medio cardine immensas facultates promittit, præsertim si lumine ple
na sit, quas mirum in modum Iupiter stabiliet, si salubribus Lunam
radijs illustrauerit. Constituamus itaq; nasci aliquẽ regia stella Tau
ri, horoscopum tenente, eius stellæ uis natum eum supra paternas fa-
cultates euehet, sed uis ea nec satis stabilis, nec admodum fidelis ui
detur, cum propter radiorum tam longinquam remotionem, tum qa
connexione ac uinculis caret. Quæ enim nullis uinculis connexa
sunt, facile soluuntur. Luna igitur ut corporum domina si radios eius
exceperit, & tanquam media in natum transtulerit præsertim in sua
altitudine atq; in primo cardine posita, mirum in modum et augebit,
et confirmabit bona ab regia stella promissa. Quod si Venus Tauri
domina de Piscibus in quibus exaltatur, & Lunam et domum suam
aspexerit, plurimum addet & ad felicitatem et ad perpetuitatẽ. de cu
ius quidem felicitatis magnitudine constantiáq; nihil omnino ueren-
dum est, si Iupiter in Cancro ubi exaltatur, & in domo Lunæ con
stitutus ascendentem cũ regia stella Lunã intuebitur, præsertim si nec
Saturnus, nec Mars in hac constitutione infeliciter collocati fuerint.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Quo circa quæ bona planetæ largiuntur, stabiliora sunt, quoniam
& propinquiores ipsi sunt, & se ipsos inuicem aspiciunt, simulq;
congrediuntur, & mutuis præsidijs tuentur, ac uinculis propè quibus
dam innectunt, atq; ultro citroq; dant, accipiuntq;, cum stellæ fixæ
nec unà inter se coniungantur, nec ad mutuos aspectus accedant. Itaq;
tametsi ex altissimis cœli culminibus in elementa influunt, ipsarum
tamen influxus inconstantior est, si nullis planetarum præsidijs muni
tus, nec tanquam medijs quibusdam nexibus uinctus fuerit. Qua-
re fit, ut quod extimam & supremam sedem teneant, uires quidem
potissimas & admirabiles pro loci maiestate habeant, quod uero tã
sint remotæ, planetarum præsidijs quasi nexibus quibusdam indi-
geant, quibus deficientibus, tanq̃ præsidijs destitutæ quod largitæ sunt,
parũ tuẽtur. ex quo fit ut cõcessæ felicitatis finis calamitosus sit. Quod
nec mirum uidebitur res humanas consyderanti, quæ ita natura com
paratæ sunt, ut quanto maiores sunt, atq; altiore in loco positæ, tanto
& difficilius custodiantur, & periculosius concidant. Quoniam au-
tem stellæ fixæ & ad septentrionem et ad meridiẽ sparsim collocatæ
sunt, probe inspiciendum est ne gradus nos fallat. Linea enim à pri
mo Arietis gradu ad polos utrosq; deducta nobis qui in hoc climate
habitamus pari modo non exoritur. siquidem ubi pars septentrionalis
sese extulerit, australis depressa iacebit. ex quo fit, uti Sole in primo
Arietis gradu exoriente non exoriatur cum eo fixa in eadem li-
nea ad austrũ posita, sed aliquot post gradibus. contra ad septentrio-
nes posita, citius exorta Solem antecedat, ut nec cum Sole simul orian
tur, nec occidant. In omni autem sermone qui de stellis fixis habetur,
ante omnia uidendum est, beneficarum ne, an maleficarum stellarum
qualitates naturasq; sortitæ sint, ut certius de illis ferri iudicium pos
sit. Atq; hæc quæ de stellis fixis à nobis dicta sunt, sic intellegi uolu-
mus, ut existimemus potius eas ob insitam quandam uim efficaciamq;
talia efficere atq; præstare, quemadmodum de magnete ferrum ad
se rapiente, deq; quarundam herbarum admirandis uiribus dicitur,
atq; eo magis, quod illæ nihil elementare habent nihil caducum. Earũ
cũ aliæ qdẽ beneficis, aliæ maleficis planetis similes uires nactæ sint,
quin etiã sint non nullæ quæ nec maleficis nec beneficis simile ali-
quid habeãt, sed planetis illis similiores sint, q̧ communem quandam
naturam sequuntur, non omnibus eodem modo fidendum uidetur. nã
quæ Martiæ Saturninæq; qualitatis esse perhibentur, eas parum fide
les fore par est. Quod enim conferunt, propter insitam malitiam parũ
tuentur. sed nec illis omnino fidendũ uidetur, quæ benefici simul, male

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ficiq; planetæ uires tanq̃ è repugnantibus qualitatibus compositas ha
bēt. De ipsarũ uero stellarũ fixarũ naturis qualitatibusq́; hæc à maio
ribus tradita inuenimus. Stellæ quæ in Arietis capite collocatæ sunt,
Martis ac Saturni qualitatibus similes qualitates habent. quæ in ore,
Mercurium imitantur, quadam etiam ex parte Saturnum. quæ in po
steriore Arietis pede collocantur, Martis, quæ ad caudam, Veneris
qualitatem sequuntur. Taurus ab antiquis sic in cœlo formatus est,
ut pars eius posterior tanquam à reliquo corpore abscisa latere dica
tur. Stellæ igitur quæ ad Tauri abscisionem positæ sunt, Veneriæ tem-
perationis esse dicuntur, quamuis Sartuninum etiam quiddã unà mix
tum habeant. Stellæ autem illæ quæ à Babylonijs dicuntur atorage,
Græce πλειάδες, Latine uergiliæ, quod extremo uere, cum æstas in
cipit, oriantur, Lunæ ac Iouis naturas imitantur. has stellas qui hora
geniture cum Luna horoscopantes habuerit, magnus & clarus erit.
quas si Iupiter feliciter irradiauerit, exercitum ducet, ac terra mariq́;
multa geret, demum offenso principe mala morte peribit. Licet au-
tem, ut dictum est, Ioui æ naturæ sint, tamen qui eas ortus sui tempore
in occiduo cardine habuerit, à maleficis stellis percussas, naufragus
morietur. Quodsi beneficæ etiam stellæ illas feliciter intuebuntur, ni
hilominus repentina illi mors ex nimio coitu, aut inter uina epulasq́;
portenditur. Quin etiam si quis Lunam in pliadibus lumine uacuam
nascens habuerit, à Marte aut Saturno hostiliter percussam, oculis
capietur. quæ hoc in loco ideo attigimus, ut iuxta Ptolemæi sententiam
re ipsa intellegatur, finem plerunq; calamitosum ab stellis fixis infer-
ri. Ex hyadibus quas Latini ueteres suculas dixerunt, ut alij uolũt in
ore, alij in fronte, alij in Tauri capite constitutis, una illa fulgens ac ru
tila, quæ Græce λαμπαδίας, Chaldaice aldebaran dicitur, Martiam
efficaciã habet, reliquæ Saturninam, quamuis etiam aliquantulum
Mercurij habeant. Quæ in summus cornibus positæ sunt, solius Mar-
tis naturam sequuntur. Stellæ quæ ad pedes Geminorum constitutæ
sunt, similes Mercurio uires habent, quadam etiã ex parte Venerem
imitantur, limpidæ stellæ quæ in femoribus collocantur, Saturno simi
les sunt. Ex ijs quæ in capite anteriori splendescunt, altera quam
Caldæi uocant anhelar, Græce ἀπόλλωνος ἄστρον dicitur, ea Mer
curio similis est, altera quæ in capite posteriori fulget, Marti, à
Græcis ἡρακλέους ἄστρον stella cognominatur, à Chaldæis di-
citur abrachaleus. Stellæ quæ ad Cancri pedes sitæ sunt, easdem
quas stella Mercurij uires habent, Martis quoque naturam qua
dam ex parte sequuntur. Quæ sunt ad chelas, uocanturq́; à

Chaldæis a Zubene, Saturni ac Mercurij qualitates retinent. Nebula quæ est in eius pectore, quod præsepe complures è nostris uocant, Caldaice est meelleph, Græce νεφελωειδὴς συστροφὴ, Martis, Lunæque uires habet. Stellæ autem qui asini uocantur, ad ipsum præsepe constituti Marti ac Soli similes esse perhibentur. Duæ stellæ quæ ad caput Leonis describuntur, Saturno similes sunt, aliquantulum etiam Martis habent. Tres illæ quæ Leonis collum constituunt, Saturno et similes sunt. quadam etiam ex parte Mercurio, Lucida quæ est ad cor Leonis, uocaturque à nostris regia, βασίλισκος à Græcis, Marti ac Ioui similis est. Hanc stellam qui hora genituræ cum Luna crescente habuerit in horoscopo, aut in ipso cœli medio, ad magnas facultates magnaque imperia promouebitur, neque enim temere regia uocata est. quoties tamen Mars aut Saturnus ad eam peruenerit, rixas contentiones, et grauia illi bella concitabit. Lucidæ stellæ quæ ad lumbum caudamque Leonis formantur, Saturno Venerique, quæ in femoribus item Saturno similes sunt. quadam etiam ex parte Mercurio. Virginis signum alatum in cœlo formatum est, ad cuius caput, atque ad apicem australis alæ, stellæ constitutæ Mercurij naturam referunt, habent etiam Martis aliquantulum. Reliquæ stellæ eiusdem alæ, quæ quidem lucidæ sunt, similiter quæ ad pudenda figurantur, Mercurij, & quadam è parte Veneris naturam sequuntur. Stella lucida quæ est ad alam septentrionalem, qui uindemitor dicitur à nostris, à Græcis προτρυγητὴρ, à Caldæis almucedie alaraph, Saturni Mercurijque qualitates habet. Quæ autem uocatur à nostris spica, à Græcis στάχυς, Caldaice est alzimon alazel, Veneris qualitatem retinet, habet etiam Martis aliquantulum. Quæ est ad summos Virginis pedes, quæque dicuntur in ipsa ueste constitutæ, Mercurio & quadam è parte Marti similes esse perhibentur. Veteres Scorpium ita in cœlo effigiauere, ut duo illum cœli signa occupare uellent. & priorem quidem eius partem, quæ à nostris Libra dicitur, χήλαι Græci uocauere. Stellæ igitur quæ sunt ad summas chelas, quæ cornua dicuntur à non nullis Latinorum, Iouiæ, Mercurialisque qualitatis sunt. quæ ad medias chelas Saturninæ. quadam etiam parte Martiæ. Hæc de Libræ stellis. Lucidæ stellæ quæ in Scorpij fronte perlucent, Martias uires habent, Saturni etiam aliquantulum. È tribus stellis in Scorpij dorso distinctis media illa rutila quæ lucidior est, Martia est, aliquantulum etiam Iouia. ea Græce dicitur ἀυταρὶς à recentioribus Latinis cor Scorpij. Quæ in caudæ internodijs sitæ sunt, Saturninæ, quadamque ex parte Mercuriales sunt. quæ in aculeo, Mercuriales, Martiæque. Quæ

sequitur

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

sequitur nebulosa cateruа Martis Lunæq; naturam sequitur. has stellas in nebula hac cōstitutas Caldæi uocāt alacha, Græci νεφελοειδῆ συστροφὴν, id est nebulosum globum. Stellæ Sagitarij quæ sunt ad sagittæ cuspidē positæ Martiam Lunaremq; efficaciam habent. quæ sunt in arcu ad capulum, hoc est ubi manus arcū capit, Iouias, Martiasq; uires habent. Globus stellarum quæ in eius sunt corpore, Solis ac Martis naturam imitatur. quæ sunt in commissura atq; in dorso, Marti similes sunt, quadamq; è parte Mercurio. quæ in pedibus Ioui, Saturnoq;. Stellæ ad caudam positæ in figuram quadranguli, Veneris naturam sequuntur, habent et Saturninum quiddam. Stellæ in Capricorni cornibus positæ Venerem imitantur, licet Martis nō nihil habeant. quæ in ore collocantur Saturno similes sunt, quadamq; ex parte Veneri. quæ sunt in pedibus atq; in uentre, Martem, Mercuriumq; imitantur. quæ ad caudam, Iouem atq; Saturnum, Stellæ ad Aquarij humeros positæ, quæq; sunt in eius sinistra, atq; in ueste, Mercurio, Saturnoq; similia faciunt. quæ in femoribus, magis Mercurio, minus Saturno similes sunt. quæ ad effusionem aquæ, Saturni naturam sequuntur, non nihil etiam Iouis habent. Pisces cum Gemini sint & alter quidem νότιος, id est australis, alter uero βόρειος, id est septentrionalis, stellæ quæ sunt ad Piscis australis caput, eadem quæ Mercurius efficiunt, Saturni quoq; aliquantulū habent. Quæ in dorso, eadem quæ Iupiter & Mercurius agunt. Quoniam autem Pisces hi quodam filo colligati figurantur, quod alij linum, alij lineolă, alij ligamentum uocant, stellæ quæ sunt ad Piscis australis caudam, atq; ad lineolam australem, Saturninam naturam retinent, quadă è parte Mercurium quoq; imitantur. Quæ sunt in dorso & spina Piscis septentrionalis, Ioui similes sunt, non nihil etiam Veneris habent. quæ sunt in lino septentrionali, Saturni ac Iouis naturas sequuntur. In hac cœli parte, id est inter Pisces atq; Arietem sunt stellæ quædam in orbem dispositæ, Græci σύνδεσμον, Latini nodum cœlestem uocant. nodi huius lucidæ stellæ Martiæ sunt, quadam etiam ex parte Mercuriales. Atq; hæc de stellis fixis Zodiaci orbis, ut ab antiquis authoribus tradita sunt, prodimus. Quæ ad minorem Vrsam lucidæ sunt stellæ, Saturni qualitati similem qualitatem habent, aliquantulum etiam Veneriæ similitudinis. Quæ uero ad Vrsam maiorem. Martis similitudinem referunt. Chorus stellarum qui est sub huius caudam, Lunæ Venerisq; qualitatibus persimilis est. Lucidæ stellæ quæ sunt ad serpentem, quem alij draconem, alij anguem uocant, Saturninæ Martiæq; efficaciæ sunt. Stellæ Cephei qui à Babylonijs fi=

cares dicitur, sunt Iouiæ, itemq; Saturninæ. Quæ ad Booten sunt, Mercuriales, Saturninæq;. Rutila & fulgens stella cui nomen est arcturo, Chaldaice dicitur aZimec aramer, Martis ac Iouis qualitatem retinet. Quæ in septentrionali corona dispositæ sunt, quam Chaldæi uocant malfelcare, eadem quæ Venus ac Mercurius agunt. Quæ ad ἐγγόνασι qui Latine geniculatus dicitur, Mercurio similes sunt. quæ in lyra, quæ Chaldaice uocatur a sange, Veneri ac Mercurio. hoc signum à maioribus tum Græcis tum Latinis lyra dicebatur, nunc uulturẽ cadentem nostri uocant. Eandem quoq; Veneris, Mercuriiq; naturam sequuntur stellæ quæ gallinam constituunt. Quæ sunt ad Casiopiam, Saturni ac Veneris. quæ ad Perseum Iouis & Saturni qualitates retinent. Globus stellarum qui est ad capulum gladii Martius est. Lucidæ stellæ quæ sunt in eniocho, quem nostri aurigam uocant, Marti Mercurioq; similes sunt. Quæ in serpentario qui Græce ὀφιοῦχος dicitur, Saturni qualitatem retinet, habet & Veneris quidam. Quæ ipso serpente collocantur, qualia Saturnus & Mars efficiunt, Quæ ad sagittam positæ sunt. Martis naturam imitantur, nõ nihil etiam Veneris habent. Stellæ aquilam constituentes Martiæ ac Iouiæ naturæ sunt. hoc signum à recentioribus uultur uolans dicitur. Quæ delphinum constituunt, Saturno Martiq; similia operãtur. Lucidæ stellæ quæ ad equum sunt, Marti ac Mercurio similes sunt. Quæ in Andromeda Veneriæ, quæ in triangulo Mercurialis qualitatis esse perhibentur. Hæc de stellis quæ in signis ab orbe signifero in septentrionem uergentibus constituũtur, dicta sint. Earum quæ in austrum uergunt lucida stella quæ in Piscis australis ore fulget, operationes Venereis Mercurialibus similes facit. Quæ in pristice qui cetus etiam uocatur Saturninæ sunt. Earum quæ ad Orionem, quem recentiores fortissimum cognominant, stella quæ in humeris collocatur, Marti Mercurioq; similis est. Quæ aliæ lucidæ stellæ ibidem sunt, Iouis ac Saturni naturas imitantur. Earum quæ in flumine, quem Eridanum multi uocant, ultima quidem & fulgida Iouia est, cæteræ Saturninæ. Quæ in lepore Saturninæ ac Mercuriales. Quæ in cane Veneriæ sunt omnes, præter eam quæ in ore lucet, quæ Iouia est, aliquantulum etiam Martis habens. ea dicitur à Chaldæis asceher. In procyone, quem nunc antecanem uocant. Est lucida stella, quæ Mercurii qualitatem habet, nec non & Martis aliquantulum. Stellæ quæ ad anguem fulgent, qui & hydrus uocatur, recentiores tamen nescio qua ratione ducti magnanimum dicunt, Saturninæ sunt, atq; Veneriæ. Quæ in cratere similiter Veneriæ sunt, quadam etiam è parte Mer

curiales. Quæ ad coruum, Martiæ ac Saturninæ, Quæ in naui argo perlucent, Sartuni ac Iouis qualitates sequuntur. Quæ ad centaurum, hoc est stellæ illæ quæ in parte humana corporis sunt, Veneris ac Martis efficaciam habent. Quæ uero in parte splendescunt equina, tum Iouis tum Veneris uires assecutæ perhibentur. Quæ ad belluam id est lupum sunt lucidæ stellæ, Saturnum imitantur. habent et Martis quiddam. Quæ in thuribulo Veneriæ sunt atq; ex parte aliqua Merculiales. Stella quæ splendescit in australi corona, tum Mercurij tum Saturni qualitati similem qualitatem habet. Hæc de stellis fixis hac in parte dixisse sufficiat. aliàs fortasse uberius atq; expressius de ijs dicemus.

PTOLEMAEVS XXX

INSPICE primorum generis regum creationes. Si enim ascendens creationis conuenit cum ascendente genituræ regis filij, is regis successor erit.

PONTANVS

Superiori uerbo Ptolemæus docuit, eas esse fixarum uires, ut infimi loci homines aliquando in reges eueherēt. Sed regno stabilito, regijsq; rebus compositis, cum liberi succedere ex lege consueuerint, docet nunc ex filiorū genituris iudicari posse, quis è liberis patri sit in regno successurus, atq; ubi unicus fuerit, an ille successor sit futurus. Quo'circa primo inspiciendum iubet cœli statum, qua hora primus regni eius rex gubernacula accepit. antiqui creationem & designationem uocabant, nunc sunt qui coronationem uocent, alij qui throniZationem, deinde nati genituram considerandam, cuius ascendens si cum ascēdente paternæ id est primæ designationis conuenerit, is profecto regni successor erit. Signorū autem conueniētia potissimū uidetur ex triangulari et sexāgulari aspectu constare. q̄q̄ quæ maior conuenientia esse potest, quam si idem signū utriusq; sit ascendens? Nec uero prætereundum est quod dicit, primorum ex genere regum creationes, non primi, fit enim uti aliquando nepotis genitura cum auita designatione magis conueniat. quando & physica consentiunt, nepotes sæpenumero auitam corporis speciem & animæ quoque qualitates magis quàm paternas referre. Sunt qui alias rationes secuti dicant etiam à culmine, hoc est à loco medij cœli regiæ creationis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

indicari aliquando successorem, non nunquam etiam a statu cœli atq; a primis cardinibus coniunctionis Solis Lunæq; , aut oppositionis, quæ regiam creationem proxima antecessit. Memoriæ proditum est a Græco quodam mathematico, Aronem in Aegypti regno successisse Achimeto patri, idq; Temmen mathematicum ab eo consultum prædixisse, ex aui eius creatione, in qua Scorpius ascenderat, fueratq; Sol in Virgine, cum idem ascendens eundemq; Solis locum in Aronis nepotis genitura fuisse conspicaretur. Idem Græcus mathematicus, Græcum dico quod Græce scripserit, accusat eos, qui dicunt non successuros filios in regno paterno, ubi filiorum natiuitates, stellarum orientalitate, aut angularitate caruerint, cum magis inspicere debeant ascendentiũ, et item culminum designationis paternæ aut auitæ aut prim ex ea gẽte regis cum filij natiuitate conuenientiam, primos reges dico q primi in urbe et regno aliquo regnare incipiũt, ut Alexandriæ Ptolemæus. in regno Neapolitano Carolus, quãuis ipse alios ex eo pepulerit. ut non multis ante annis Franciscus Sfortia licet ipse Mediolanensem dominatum uxori suæ Blancæ asserere uideretur. ut nuper qui a Ferdinando rege aut duces aut barones instituti sunt. Sed hac ipsa de re idest de filiorum successione qui iudicaturus est, ante gentium ac populorum leges institutaq; consyderare ipsum oportet, cum uideamus apud Syros non Soltanorum id est regum liberos, sed aliquem e seruorum numero, qui soli apud eos militant, succedere, tametsi tanta interdum cœli uis, tantus stellarum fauor est, ut nothus legitimo præferatur. quod comprobatum est in Leonello Estensi, qui præteritis duobus fratribus legitimis, ipse spurius Nicolao Ferrariensi Marchioni sine ullo bello successit. Quid de Pontificum Romanorum? quid de Venetorum Ducum successionibus dicã? qui suffragijs tantum creantur. Apud Britanos non tam leges in obtinendo regno, quàm factiones bellicaq; uis possunt. Apud Gallos & Hispanos filius natu maximus, quẽ primogenitum uocant, in regno succedit, quo ante patrem mortuo, ex eo nepos regni hæres auo substituitur. Sed de hoc satis. Nunc id agamus, cur oriens mediumq; cœli et regnum & regni successorem denuntient, cum alijs in natiuitatibus ab imo patrimonium quæratur. Ac ne physicis semper rationibus agamus, quemadmodum in habendo senatu, atq; in capiendis de republica consilijs, locus eminentior, sedesq; augusta summo magistratui statuitur, sedetq; in suo rex solio, sic in imperijs, dominatibusq; exquirendis in natorum genituris, a cœli culmine id est sublimiore mundi parte res exigitur, iure quidem, quando summis summa conueniunt. unde

niunt. unde nanq; in terras radius aut rectior aut uehementior quàm à medio, ubi cœli culmen statutum est, mittitur? quo è loco apertissimus liberrimusq; in terras despectus est. Quod uero ad orientem attinet cardinem. Cum motus causa sit omnium quæ sub cœlo fiunt, ab oriente rerum principia metienda sunt. Sicuti enim principia in actionibus seriem ex se agendarum rerum explicant, sic orientis cœli motus reliquũ cœli uolumen secum trahit, qui motus quando maxime ordinatus est, necesse est ut ordinatam à principio ad exitum seriem adducat. Recte itaq; Ptolemæus iubet ascendens creationis regiæ, & regij filij natale ascendens obseruandum ad cognoscendã successionem esse. hæc enim si conuenerint necesse est, ut & res quarum principia ipsa sunt, simili modo conueniant.

PTOLEMAEVS XXXI

CVM regni dominator in locum climatericum inciderit, tunc aut rex aut è regni principibus magnus quispiam morietur.

PONTANVS

Græci quidam codices etiam hoc habent, Si in reuoluendo anno regni, stella in signo depressionis inuenta fuerit, magnus aliquis uir ex stellæ ipsius natura morietur. Sed ad sententiæ enarrationem ueniamus. Quod est ante dictum, ut generationis sic etiam corruptionis causa motus est, futurorumq; malorum, perinde ut bonorum indicia & causæ in cœlo constitutæ sunt, quando hæc est ad corruptionem uia. Etenim ut generatio interitui, sic felicitati miseria, bono malum aduersatur. atq; ut generationis est incipere, sic interitus est desinere. utrunq; autem à motu efficitur. Cœpit quispiam aliquando rex esse, desinet etiam aliquando, tunc uero desinet, cum minaces planetæ ad locum nocentem, atq; letalem peruenerint. Atq; ut corporis nostri fabrica ex contrarijs constat, sic et ipsa contraria ex quibus constamus à cœlo affecta corrumpuntur. Sunt itaq; & in cœlo contrariorum affectuum atq; effectuũ indicia, significationes & causæ. Neq; enim tanta rerum diuersitas inconstantiaq; esset ex sola materia, cuius tamen proprium est pati magis q̃ agere & affici potius q̃ afficere. Incommodorum itaq; & morborum & corruptionis & mortis, cæterorumq; malorum significationes ex noxijs locis aspectibusq;, qui illorum causæ sunt, oriuntur. quæ quidem mala tunc euenient, cum perniciosus planeta ad locum progredietur, in quo res cœpit, aut ad loca hostilia ac minacia, hoc est quadrata uel opposita, quæue minacibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tunc radijs feriebat, aut ad loca quæ Græce dicũtur ἀφετικὰ, à nostris hodie ilegialia barbaro nomine uocantur. Quæ loca quoniã Græci uocant climaterica, anni quoq; progressionis eius climaterici dicuntur. quod nomẽ inde ductum uidetur, quod ex ascensionibus planetarũ, secundum climatis rectum aut obliquũ circulũ, cognoscatur tempus, quo planeta sit ad locum eum peruenturus. Nos ea loca interimentia & letalia & perniciosa et noxia à loci malignitate uocamus. In creãdo igitur rege, ut certa & statuta coeli loca sunt, quæ tum regi tum regno felicitatem pollicentur, sic contra quæ infecilitatem minentur, & quia creati regis aliquando futurus est exitus, necesse est locum esse aliquem certum statutumq;, in quem cum dominator inaderit, rex ipse moriatur, si aut nullum omnino beneficæ stellæ præsidium contulerint, aut beneficarum ipsarum radij hebetes atq; imbecilli erunt. Fieri tamen potest, ut periculum mortis quod à creatione portenditur, rex ipse beneficio geniture securus euadat. Quócirca prius quàm de morte certum aliquid affirmetur, genesis inspicienda est, consyderandumq; regí ne mortem, an regis dignitati finem potius uideatur afferre, ipso rege superstite, an alicui ex regni primoribus mortem minitetur, ut nuꝑ in Roberto Principe Salernitano uidimus comprobari. De qualitate autem mortis consulendi sunt planetæ illam minitantes et loca et gradus et signa, in q̃bus atq; è q̃bus portenditur. Idem regni significator cũ in reuoluendis regni annis in depressione sua languere inuentus fuerit, potentis alicuius et clari uiri ex natura sua mortẽ denuntiat. Sed hoc (ut dixi) Græci q̃dã codices tantũ habent, q̃uis nec absonũ uideatur, nec ratione carere. Regni aũt dominator significatorq; is est, qui plures, potioresq; prærogatiuas in medij coeli cardine habet, quem tamen mutari contingit, siquidẽ aliũ par est fuisse Romani imperij significatorẽ, cum primi consules magistratũ iniere, aliũ cum decẽ tribuni, aliũ cum Iulius Cæsar in sella curuli regio more sedit, aliũ cum Imperator Constantinus imperiũ, atq; imperij iura Bizantium transtulit, aliũ cum uiginti quatuor ante annis Mahometus Turcarũ rex Constantinopolim cepit, cæso Imperatore, ac Græcorũ rebus attritis. quæ obseruari summa diligentia à mathematico debẽt.

PTOLEMAEVS XXXII

CONCORDIAM inter duos facit conueniens stellarum figuratio specierum rei significantium, ex qua beneuolentia in utriusq; genitura constituta est.

PONTANVS

De ingenij aptitudine, deq; naturali ad rẽ aliquam instinctu in uerbo tertio abunde dictum est. Quia uero in ijsdem non solum artibus, uerum etiam facultatibus disciplinisq; alij inter se inimicitias exercerent, alij singulari quodam consensu simul uiuerent, redditur hic à Ptolemæo & discordiæ & consensus ratio, quam ex natalitiarũ stellarum collocatione artem et facultatem eam significantium proficisci docet. Etenim si naturalis ad rem aliquam propensio à stellis manat, à quibus corporis est formata fabrica, si felices infelicesq;, amici inimiciq; in cœlo stellarum ipsarum aspectus sunt, si earum radij nunc coniuncti, nunc obliqui, nunc etiam aduersi irradiant, fieri necesse est, ut inter eos qui artes facultatesq; ab illis significatas exercent, concordia discordiaue pro radiorũ collocationisq; necessitudine aut hostilitate oriatur. Quo circa inspectis genituris eorũ q ad mercaturã, q ad easdẽ artes facultatesq; exercẽdas à cœlo applicantur, facile prudẽs Mathematicus iudicabit, futura ne sit inter illos concordia, an discordia, odiũ an familiaritas, commodatio an incommodatio. quod stellarum collocatio ac cœli status demonstrabit. Si enim facultatis eiusdem stella significatrix in eodem cœli loco signoq; in illorum natiuitatibus, aut in trigonis, hexagonisq; signis reperta fuerit, dubitandum non est magnum inter eos uiuendi consensum fore, contra si in signis, locisq; oppositis inuenientur, lites discordiasq; ob artem facultatemq; ipsam orituras. Quas ad res certius cognoscendas multum etiã conferent in utranq; partem aliorum planetarum irradiationes, atq; constitutiones. Quod si in figura natali nulla significatricis stellæ, nulla signorum locorumq; conuenientia, nullus etiam planetarum aliorum bonus aspectus accesserit, quæ inter artifices illos conuenientia familiaritasq; esse poterit? Itaq; exercebunt illi quidem artem, facultatemue à cœlo promissam, familiaritatem uero inter se nullam, quando parum à stellis conceditur, exercebunt.

PTOLEMAEVS XXXIII

AMOR odiumq; tum ex luminarium concordia discordiaq;, tum ex utriusq; genituræ ascendentibus deprehenditur. Adaugent autem beneuolentiam obedientia signa.

PONTANVS

Hominem natura sociabilem esse constat, unde et cœtus amat, et ciuitates

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

colit. Ad hanc naturalem ſocietatem accedit ea quæ dicitur amicitia,
quæ nomen ab amore duxit. Cur autem uni quàm alteri magis affi
ciamur, & beneuolentia iungamur maiore, Sol Lunáq; efficiunt, &
ſigna quæ grato aſpectu ſeſe intuentur. Etenim Luna cum ſit corpo
rũ domina, Sol ſpiritũ corporibus infundat, ita corpus animumq́; af
ficiunt, ut in quo maior ſimilitudo ſit, ad eum magis magisq́; aman-
dum impellant. Quócirca quia de familiaritate & conuenientia
illa, quæ à planetis ob artium ac facultatum ſimilitudinem concilia-
tur, abunde præceptum eſt, ſtatim ſubditur regula, per quam inſpecta
nati alicuius genitura amicitias eius iudicare poſſimus, & qui ſint
quos amore itimo natus is complexurus uideatur. quod ut apertius o-
ſtendamus, unius atq; alterius genituræ figuram ſubijciamus. Natus
eſt Marcus aſcẽdẽte Ariete, Sole in Ariete ipſo, Luna in Capricorno
conſtituta. Lucius uero natus eſt Capricorno aſcendente, Sole Capricor
num, Arietem Luna peragrante. Iudicandum eſt futuram inter hos
arctiſſimam familiaritatem propter commutata luminarium ſigna in
utriuſq; genitura. Similiter ſi Marcus habuiſſet Solem in Tauro, Lu-
nam in Piſcibus, Lucius uero Lunam in Virgine, Solem in Cancro,
quibus è ſignis, triangularibus ſe inuicem radijs Sol Lunáq; intuen
tur, aut ſi in Marci genitura Sol fuiſſet in Aquario, Luna in Geminis,
In Lucij uero natiuitate Luna in Sagittario, Sol in Leone, qbus è lo-
cis ſexãgulari è loco luminaria ſe aſpiciũt. Signa quoq; grato lumine
ſe aſpiciẽtia amorẽ conciliant, ea ſunt ſigna ſexangularia et triangu-
laria. Amabũt enim mutua ſe beneuolẽtia, in quorũ genituris aſcen
derint Aries, Leo aut Sagittarius, Taurus, Virgo aut Capricornus,
quæ ſigna triangulari, gratóq; aſpectu ſe intuẽtur, & itẽ qbus aſcẽ-
derint Libra, Aquarius, ac Gemini, ſeu Gemini, Leo, et libra. Arcti
us tñ uinculũ erit inter illos quos triangularia ſigna coniunxerint
pp maiorẽ conuenientiam qualitatum ac radiorum. Illorum tamen
arctiſſimum uinculum erit, quorum eadem ſigna, ijdemq́; gradus
fuerint aſcendẽtes hora natiuitatis. quæ ſigna ſi obediẽtia fuerint, mi
rificũ inter utroſq; amorẽ ingenerabunt, cũ ſingulari quadã conueniẽ
tia, et pacati animi æquabilitate, ut puta ſi in alterius genitura Scorpi-
us, in alterius uero geneſi Piſces aſcenderint, utrunq; enim ſignum o-
bediẽs eſt, et ſigna quidẽ obedientia natorũ animos ad inuicem ob-
temperandũ impellũt. qua è re conueniẽtia ſtabilitasq́; amoris cõpa-
ratur. At Leo Sagittariusq́; licet triãgulares ſint, tñ cui Leo aſcende-
rit, tametſi afficiatur erga eũ cui aſcenderit Sagittarius, illius tamen
amor erit cũ quodã quaſi imperio et authoritate, at huius cũ ſubie-

ctione & famulatu, cum Leo signum sit imperiosum, Sagittarius uero signum obediens. Sed ne in aliquo falsi simus, inspiciendũ etiam qua se planetæ signorum domini ratione conspiciant, num etiam signa ipsa maleficis à stellis occupata sint, aut inimicis radijs feriátur. quæ omnia miscenda sunt, ut de amoris magnitudine aut exiguitate, ac familiaritatis firmitate infirmitatéue certius tradi iudiciũ possit. De futuris uero odijs ac simultatibus facile iudicari poterit quoties ascendentia ipsa sibi inuicem aduersabuntur, nec luminariũ similitudo aut signorũ cómutatio accesserit, quæ odia tãto acerbiora erũt, si luminaria ipsa quadratum oppositum úe alterũ alterius insederit locum.

PTOLEMAEVS XXXIIII

DOMINATOR seu hospitator interlunij si cardinalis fuerit, quæcunq; illo mense futura sint, significat.

PONTANVS

Hæc sententia tametsi ad aëris statum ex Lunæ Solisq́; coniunctione cognoscendum planè pertinet, fuere tamen qui ad hominum genituras eam referrent, rati Ptolemæum de cardinibus geniturarum omnino sentire, ut locus dominatoris nouilunij aut plenilunij uni ex angulis genituræ congrueret, idq́; in hominũ tantum geniturís probatum esse, in ortu uero cæterorum animalium nequaquam contingere. Quod cur ex hoc Ptolemæi enuntiato conijcere uoluerint, non satis intellego, cum eius uerba manifesta sint. Dominus inquit loci in quo Solis Lunæq́; coniunctio fit, siquem coniunctionis tempore cœli cardinem tenuerit, index erit eorum omnium quæ mense illo ad alteram usq; copulationem futura sunt, hoc est, siccus ne an pluuius, an mixtum nũc pluuius nunc serenus, item calidus ne an frigidus, an moderati temperamenti mensis futurus sit, qui etiam uenti flaturi sint, et in qua mẽsis ipsius parte. De aëris autem statu sentire Ptolemæum, declarat etiá subsequens de Sole enuntiatum, more enim suo Solis Lunæq; apotelesmata simul annectit. Cumq́; sententia hac qualitatem mensis ex Lunæ Solisq́; coitu cognoscendam tradidisset, pro collocatione planetæ dominatoris, aut domini signi eius in quo coniunctio ipsa contigisset, statim subdidit de Sole sententiam, quem ait ciere aërem pro natura planetæ, ad cuius planetæ locum Sol ipse profectus fuerit. Adhæc Luna cum sit mensis domina, futuri mensis indicium ab hora & pũcto coniunctionis sumendum docet. De Sole uero cum sit anni totius dominus, sic præcipit, ut dicat à Solis reditu ad principium Arietis de-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cerni posse, quas commotiones in aëre Sol ipse intra annum factu-
rus uideatur, quo tempore ad planetæ cuiusq; locum perueniet. Sed
sententiam iam ipsam aperiamus. Dominus signi in quo Luna cum
Sole coit, siue planeta ille q plures ac maiores eo in loco prærogatiuas
habuerit, qualis mēsis ille p singulas sui partes futurus sit, declarabit,
si tempore interlunij (interluniū autem ac nouiluniū uoco Lunæ ac
Solis copulationem, quam σύνοδον Græci uocāt) in aliquo cœli car
dine dominabitur. quo dicto monemur menstruum hoc iudiciū à do-
minatore sumendum semper non esse, sed tunc solum cum in aliquo
cœli cardine præsidere inuentus fuerit, cardinalis enim prærogatiuæ
ratione tantum iuris atq; authoritatis illum sibi uendicare, ut ab eo
tanquam præfecto quodam iudicium exigatur. Hæc sentētia, ipsa per
se tametsi clara atq; absoluta uidetur, uolenti tamen iudicare aliquā-
to difficilior ac perplexior apparebit. siquidem natura planetæ ipsius
inspicienda est, item signi non solum ubi coniunctio fit, sed in quo
dominator aut hospitator ille reperitur, attendendæ coniunctiones &
configurationes toto mense futuræ, quæ item coniunctionum atq; aspe-
ctuū tempore signa ascensura sint, ortus quoq; atq; occasus syderum
considerandi, & Lunæ ipsius defluxus atq; configurationes, & quæ
mansiones dicuntur, quæq; alia multa exactissime, diligentissimeq; pē
sitanda sunt. est enim res plena difficultatis. Sed nec regionis qualitas,
aut anni pars prætereūda est. In primis autem scire oportet quæ sit
cuiusq; planetæ in elementis efficacia. alius enim densat, contra alius
rarefacit, alius humectat, alius rursum exiccat, hic frigus excitat, ille
calorem affert, est qui cogat, contra qui coacta soluat. Ipsorum quoq;
signorū gradus quales sint, & cuius planetæ finibus attribuantur
diligenter inspiciendum est. Cardinū quoq; ipsorū naturæ perquiren-
dæ, ne in parte aliqua decepti labamur. His dictis aperiendū relin-
quitur quem dominatorem, quem etiā hospitatorē uocemus. Differūt
enim inter se, quamuis idem ipse planeta simul & dominator & ho-
spitator aliquando inueniatur. Dominatorē eum dicimus qui Græce
est ἐπικρατήτωρ, inde dictus, quod epicratesim id est dominatū inter
alios planetas obtineat, sitq; in tota figura cæteris pollentior, qua è
re placuit Latine dominatorē nominare, q eius authoritas alijs præ
feratur, sitq; penes eum dominandi licentia. quidā etiā præposita præ-
positione qua rem magis exprimerent, prædominatorem uocauere. hūc
eundē significatorē aliquādo dicimus, qđ constitutionis, figuræq; totius
primā maximamq; significationē habeat. Hospitatorē intellegi eum
uolumus, qui Græce uocatur οἰκοδεσπότης. ac tametsi expressius dica

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tur pater familias, siue domus dominus, hoc enim Græce sonat, maluimus tamen uno quanquam nouo uerbo hospitatorem, quod domo sua suoq; hospitio alium accipiat, appellare. Græci hunc ipsum οἰκοδεσπότην aliquando κύριον γενέσεως id est dominum geniture uocant. quod etiam Iulius Maternus in matheseos libris testatur. Sed de domino genituræ aliâs. Dicitur autem planeta alterius planetæ hospitator & tanquam pater familias, cum in domo sua illum accipit, cuius etiam curam, patrociniumq; hospitij iure susceperit. nā si Venus in Virgine constituta sit, Mercurium Veneris hospitatorem, quod Virgo Mercurij domus est, dicimus. Si Sol in Ariete inueniatur, quod Aries domicilium Martis est, Solis patrocinium iure hospitij Mars accipit, quippe qui perinde ut pater familias propria Solem domo accipiat. Igitur qui mensis totius qualitatem prædicturus est, inspicere accuratissime debet, an quem cœli cardinem Lunaris coitus tempore teneat, aut dominator id est planeta plures ac maiores prærogatiuas in loco coniunctionis habens, aut hospitator hoc est signi eius dominus in quo Luna cum Sole coiuerit. Quid autem sequendum foret, ubi neuter cardinalis esset, Ptolemæus nō attigit, præceptum hoc ut minime fallax tradidisse contētus, ex quo conijci recte potest, in mēsis statu prædicendo non modo locū Lunaris cum Sole congressionis inspiciendū esse, uerum etiam cardines, cardinumq; ipsorū dominos, item planetas illic præsidentes, qui'ue ipsos cardines intuentur, ac quo etiam è loco & quali è signo aspiciant, obseruari oportere.

PTOLEMAEVS XXXV

SOL cum in alicuius stellæ locum deuenerit, uim eius excitat quam in aëre habet.

PONTANVS

Sol ut est tēporū author, ab eo enim ē et dies et annus, sic frigoris atq; caloris, humidi atq; sicci, quæ temporum anni qualitates sunt, excitator & index est, mouet enim qualitates aëris pro natura erraticæ stellæ quam in signo quod ipse permeat reperierit. ut si Mars in reuolutione anni fuerit in Geminis, Sol Geminos ingressus, et Martis loco uicinior factus calores excitabit, et quidem solito maiores, contra frigora & niues, si Capricornum ingressus illic Saturnum inuenerit, rursum si Geminos ingressus illic Saturnum inuenerit, remissior calor erit. item frigus remissius, si ad Capricornum profectus in Martis locum deuenerit. Quam ad rem qualitates quoq; signorū multū

conferent. signi enim calor ad Martis calorem plurimum addet, demetq; de Saturni frigore. contra frigida signi uis, Saturni frigus augebit, Martis calorẽ imminuet. Quocirca partes anni eã sequẽtur qualitatem, quam Sol ipse mouebit pro natura planetæ, quem planetam siue locum eius in signo quoq; illud ingressus inuenerit. nam cum planeta pro natura sua, proq; signi etiam qualitate aërem infecerit, Sol ad locum planetæ ipsius profectus, quod ab illo infectum erat, præsentia sua commouet, occultasq; planetæ commotiones manifestas facit. Aspectus quoq; & situs planetarum aliorum consyderãdi sunt, & Lunæ cursus in primis attendendus, ut tanquam in statera quadã examinari cũcta certius queãt, siue in maius, siue in minus propendant. Nec uero me præterit, opinari quosdã, dici hoc à Ptolemæo de Solis peragratione in signis quibusq;, ut Sole ipso in Ariete constituto, ea sit aëris qualitas, ni alia obstiterint, qualem Mars ibidem positus excitaret, sic in Piscibus, sic i Tauro, sic in Geminis, ac si Iupiter in Piscibus, Venus in Tauro, Mercurius in Geminis positus esset. Cui opinioni quo minus accedam tum alia multa, tum præcipue hoc me mouet, quod author ipse non signum dicit, sed locum. est enim Græce τόπον id est locum, non ζωδίον quod signum est. Nam signum est in Zodiaco cuiq; planetæ suum, & semper quidem suum. ubiq; enim Aries signum & domicilium Martis est, Pisces Iouis, Aquarius Saturni. sed loca mutantur, & qui nunc locus est Veneris, paucis post diebus poterit esse Mercurij, Martis, Saturni. Singulorum enim planetarum locũ eum dicimus, quẽ in cœli constitutione facienda unusquisq; planeta tenere tunc inuentus fuerit. Sunt enim loca occupantium, signa uero ac domicilia dominorum. & illa quidem hoc est loca mutantur pro tempore, hæc id est domicilia perpetua sunt, & uniuscuiusq; planetæ propria. Quidam textus ubi nos dicimus in aëre, habent in stella, ut sit sensus, Solem excitare uim, quam locus habet in stella, ad cuius stellæ locum Sol profectus est. Quocirca sunt qui putent sic intellegendum esse, si stella frigidæ naturæ ad locum hoc est signum (locum enim pro signo accipiunt) frigidum peruenerit, sitq; hibernum tempus, fore ut frigus magis ac magis augeatur, sin fuerit signum calidum, fore ut frigus remittatur, quod signi calor frigidæ stellæ frigus imminuat, et quodãmodo temperet. quod si calidum signum fuerit, & planeta calidus, planetæ calorem signi calore intendi. Idem in cæteris anni partibus, qualitatibusq;, cui opinioni nihil in hoc refragamur, in illo uero dissentimus, quod hi locum pro signo accipiunt, nos locum ipsum intellegendum censemus, & in anni reuolutione ut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

hoc inspiciatur præcipi a Ptolemæo iudicamus, ut superiori enuntiato diximus. Quid enim opus erat de Sole mentionem facere, nisi hoc ad Solem pertineret? Imminui enim planetarum qualitates à contrarijs qualitatibus signorum, augeri à similibus suapte natura contingit, Sole etiam longius à signis ubi planetæ fuerint remoto.

PTOLEMAEVS XXXVI

IN condendis urbibus stellis fixis quæ conferre habeant, utere. In ædificandis uero domibus, erraticis. Reges cuiuscunq; urbis quæ Martem culminantem habuerint, gladio plerunq; pereunt.

PONTANVS

Quanta cœli ac stellarum uis sit in corporibus, rebusq; inferioribus, singulis pene sententijs hoc libello nobis Ptolemæus ostendit, docetq; nõ ea solũ quæ in ipsis elementis naturaliter contingunt, ad stellas referẽda esse, sed hominum quoq; opera non alium euentum habere, quàm quem in operibus ipsis exordiendis cœli stellarumq; constitutio ab initio portenderit. Quo circa cum de Solis Lunæq; & planetarum aliorum actionibus in aëre, præcepisset, ut ostenderet hominum quoq; opera stellarum decreta sequi, ipsosq; homines plurimum conferre incœptis suis posse, felicem cœli statum eligendo, statim subiecit, quid obseruandũ in cõdẽdis urbibus censeret, quarũ magnitudo, fortunaq; siue prospera siue aduersa ædificationis hora cũ à stellis portẽdatur, docet humano fieri consilio posse, uti condendæ urbis tum firmitati tũ felicitati optime consulatur, ubi bonum cœli statum ædificationis tempore quis elegerit. Siquidem, ut ante dictum est, ab ipso mouendi initio reliqua motus series explicatur. Cumq; ab initio ad finem ipsum progressio sit, talia quidem rerum euenta futura sunt, qualia fuerant à cœlo in initio significata. In condendis igitur urbibus duo potissimum quærenda uidentur, urbis diuturnitas, ac felix ciuium status, quas ad res cum planetarum uires minores essent, fixarum uero bona quanquam locupletiora, solere tamen, ut dictum est, calamitatibus confici, nisi felicibus planetarum radijs iuuarentur. Icirco Ptolemæus iubet in condendis oppidis utrunque inspiciendum, ut & planetæ ipsi bene in cœlo constituti sint, & fixarum stellarum præsidium è felicibus ac primarijs locis accedat. Quamobrem Ptolemæus cum ait utendum esse fixis quæ conferant id est simul operentur, hoc enim

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

sonat Græcum uerbum συνεργοῖς id est cooperantibus, siue cooperatricibus, innuere uidetur, ut planetæ primum bene collocentur, deinde ut illorum uires fixarum præsidijs firmentur, aut simul eas coniungendo, aut in beneuolis aspectibus ac primarijs cœli locis collocando. Maxima uero cardinum uis est, qui cum sint quatuor, prima authoritas ac potestas est medij cœli & horoscopi. Cum primis autem cauendũ iubet, ne in primis iaciẽdis fundamentis Mars medium teneat, quod ea domus principi tribuatur, quodq; Mars cum sit sanguinolentus & minax, uiolentam principi mortem minitetur. Ideo autem dixit, plerunq;, non semper, quod felix Veneris, Iouisq; irradiatio tutari aliquando principem poterit, & à ui gladioq; defendet. Si enim Mars in domo & finibus Iouis repertus fuerit, ipse autem Iupiter feliciter collocatus, liberq; impedimentis, Martis rabies Iouis moderatione temperabitur, atq; eo magis si Veneris quoq; aut fixæ alicuius quæ Iouiæ Veneriæq; naturæ sit, præsidium accesserit, atq; ut Mars cauendus est, sic etiam fixa Martis naturam habens. quando noxij fixarũ effectus repentini sunt, & impetus acriores habent. Quocirca in auspicandis urbium fundamentis fixæ sunt eligendæ, quæ beneficorum planetarum Iouis ac Veneris naturam sequantur, uidendumq;, uti malefici planetæ, quantum disciplina ipsa fert, sic collocentur, ut ab illis fauor potius expectandus, quàm incommoda timenda sint. In domo autem ædificanda planetas magis sequendos iubet, quod minime tanta diuturnitas quæratur. neq; enim in plura secula ab eo qui domum ædificat prospici solet.

PTOLEMAEVS XXXVII

QVI Virginem aut Pisces horoscopum habent, ij potestatis suæ causa erunt. quorum autem ascendens erit Aries aut Libra, ij mortis suæ causa erunt. Eodem modo in cæteris signis ratiocinaberis.

PONTANVS

Cœli constitutio genituræ tempore nati uitam & artes & facultates et dignitates, quæq; alia euentura sunt indicat pro domorum qualitatibus, planetarum configurationibus, fixarum situ, signorumq; naturis, habita etiam parentum, regionis, & patriæ ratione. Nanq;, ut sæpius dictum est, omnem secum explicationis seriem motus ille natalis trahit, corporaq; inferiora cum cœlestium corporum agitationes sequantur, etiam quæ corporibus accidunt, ut candor, proceritas, breui-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tat, celeritas, tarditas, grauitas, leuitas cœlesti à cõstitutiõe deducũtur, habita, ut dixi, parentum ac patriæ ratione. Cũq; tales sint hominis cogitationes atq; affectus, quales à sensibus, imaginariáq; excitantur, instinctus quoq; naturales & aptitudines, propensionesq; ad has atq; illas res eadem è causa proficiscentur. Appetitiones item & cupiditates & studia quando ab humoribus pro cuiusq; natura, proq; ipsorum mixtura, temperationeq; commouẽtur, cœli quoq; humores ipsos afficientes naturam affectionesq; immutabuntur. Cum autem tam uariæ, multiplicesq; sint humanarum actionum diuersitates, & artium ac studiorum genera tam multa, aliusq; huic quàm illi rei magis minus'ue aptus sit, alius assidua industria, operaq; adhibita parum in ea quã exercet arte proficiat, alius leui & pene nullo labore studioq; ad magnos perueniat profectus, hoc ipsum non modo uoluntati rationiq;, sed cœlo, stellisq; natalibus magis attribuendum uidetur. Cumq; alius quamuis parce uiuendo, atq; in aëre salubri et è sanis parentibus natus assiduis morbis uexetur, alius liberalius uentri indulgendo, q̃uis in aëre grauiore ex infirmis ortus parentibus perpetuã sanitatem retineat, quod humoris natura ualidaq; corporis concretio præstat, hoc nisi à cœli constitutione, nataliumq; stellarũ contingere beneficio nequit. Quid autem hunc hilarem è tristibus ortum parentibus, aut illum tristem ex hilaribus natum nisi corporis fabrica, quàm cœlum informauit, efficit? Quid quod hic parentibus sit suis superstes, ille in incunabulis diem obeat? ille quamuis probus, q̃uis claro loco natus et honorum studiosus nullos assequatur magistratus, hic degener & obscurus prouincijs præsit. ille licet strenuus ac fortis nunq̃ tribunus, nunquam dux euadat. at hic ignauus et fugax cohorti præficiatur atq; exercitum ducat? Cœli inquam constitutio & stellarum uis, hæc cuncta efficit, & ne singula persequar quæ, ut dixi, homini eueniunt, ea ab ipso genituræ exordio, natalisq; cœli constitutione indicantur, quæ tamen, ut ante dictum est, partim adiuuari atq; amplicari consilio & diligentia possunt, partim minui, atq; impediri. Diuturna autem obseruatio docuit quid à prima genituræ domo, quid à secunda, quid à tertia, ac deinceps portendatur, quid etiam à domorum ipsarum dominis, atq; ab aliorum planetarum aspectibus, coniunctionibus, collocationibusq; significetur. Quoties enim genituræ tempore stella ascendentis domina cum stella dominatrice medij cœli bene collocata fuerit, nato felicitatem magisterij sui & dignitatem & honorem affert. contra uero cum utraque male fuerit collocata. Vtq; ad rem ueniamus. cui nascenti Virgo ascenderit, is habebit in

culmine Geminos utriusq; autem domicilij idem dominus est Mercurius, cuius potestas cum utriq; signo præsit, duplicatur. Quare si bene tunc fuerit collocatus, nato illi & honores et dignitates & magistratus confert, & felices actiones promittit. Simili etiam modo cui genituræ tempore Pisces ascenderint, is in culmine Sagittarium habebit, qua è re uires Iouis auctæ, quod domui utriq; præest, nato quoq; bonum ex proprio magisterio atq; actionibus proprijs honores authoritatemq; præbebunt, si tamen Iupiter feliciter collocabitur. eius autem boni causa sibi ipse natus erit. quando eadem stella est ascendentis domina, à quo motus orditur, & medij cœli, à quo dignitates magisteria et actiones significantur. quæ res eius ingenij, industriæ, consilijq; fore natum indicat, uti proprijs uirtutibus suaq; opera ad honores dignitatesq; prouehatur. Cui ascenderit Capricornus, is cum in secundo loco habeat Aquarium, quæ domus est rei familiaris & census, futurus est ipse sui peculij causa, quando Saturnus utriq; signo dominatur, cum labore tamen & difficultate propter stellæ ipsius qualitatem. Sin Aquarius ascenderit, cum duodecimam Capricornus domũ teneat, quæ est domus inimicitiarum, solicitudinis, atq; curarum, natus cuius hæc genitura fuerit, ipse sibi causa erit prouocandarum inimicitiarum, solicitudinis & mœrorum. Cuius horoscopus fuerit Scorpius, is suæ sibi ægritudinis causa futurus est, cum Aries sextam domum teneat, quæ domus est morborum & ægritudinis, Marsq; domui utriq; dominetur. Qui natus est horoscopante Libra, quia Taurus octauum locum, qui mortis est, occupat, quod utriq; etiam signo Venus dominatur, hic suæ morti causam afferet. Eodem etiam ille modo cui nascenti Aries exoritur, quoniam in domo quæ octaua est, Scorpius reperitur, præestq; utriq; Mars signo. hoc autem euenire poterit aut propter morbos, quod insania captus ex alto se præcipitet, aut propter desperationem, quod se gladio traijciat, aut propter temeritatem, cum facere quippiam prohibitus, legi ipsi parum obtemperans in pœnam capitalem quasi uolens incidat, aut cum prætorem aut dominum peruicaciter agendo in se prouocat, aut cum monitus ut hostem fugiat, facere id recusat, aut cum euitare periculum potest, quod tamen securus negligit. Sunt enim innumerabiles uiæ, rationesq;, quibus homines & mortis & malorum aliorum sibi causa esse possunt. Cuius horoscopus natalis fuerit Sagittarius, is comparando patrimonio sibi author erit, propter Iouem dominum signi ascendentis & signi in imo positi, quæ domus est patrimonij, & item ille, cuius ascendens fuerit Gemini, propter Mercurium dominum

signi ascendentis

signi ascendentis & quarti, hoc est Virginis. Sed bona malaq; ex his constitutionibus significata & minuuntur et amplificantur pro collocatione dominantium planetarum, proq; beneuolarum aut maleuolarum stellarũ aspectu, quanquã alia quoq; multa uidentur inspicienda.

PTOLEMAEVS XXXVIII

CVM Mercurius in altera domorum Saturni constitutus ac potens fuerit, coniecturatiuum nato dat intellectum, ac rerum scrutationem, in Martis uero domo ac præsertim in Ariete facundiam.

PONTANVS

Rationalis animæ uis ad Mercurium refertur, sicuti appetiscendi ad Venerẽ, ad Martem irascendi, quemadmodũ ante docuimus. At rationalis neq; in atra bili id est terreo humore collocabitur, quandoquidem obtusus est, ac nullius motus, neq; in aërio id est humido calidoq;, cuius uis tanti motus, acuminisq; non est ut merito collocari in eo rationalis uis debeat, quando ad inquirendum, contemplandumq; maxima ingenij celeritate, summoq; acumine opus est. Ad hæc humori terreo Saturnus præest, Iupiter aërio id est sanguini, Mercurius uero cũ ex quatuor humoribus quibus concretum est corpus, nulli præsit, uisq; ad eum rationalis referatur, nullo in humore collocare rationalem uim possumus. An fortasse ut intellectus in nulla corporis parte collocatus est, sic uis rationalis in nullo certo humore sedẽ habuit? Quæ tamen cum in uno q̃ in alio homine magis uigeat, quod è corporis textura proficisci par est, huius rei causam cœlum ac stellas esse necesse est. quod suptilius inquirendum uidetur. Solem generationis principem esse non est qui neget, à quo (cum sit ipse fons luminis, atq; caloris) corpora animantur, uitalesq; illis spiritus infunduntur. animatum autem corpus ac sentientibus spiritibus præditum, quod animal uocamus, necesse est irasci, dolere, lætari, appetere, abhorrere, alijsq; atque alijs affectibus commoueri. Quando autẽ homo nõ solũ est animal, sed rationale etiam animal, cuius propriũ est cogitare, quærere, distinguere, iudicare, causas nosse, scire, necesse est hominem ipsum ad quærendum, contemplandumq; moueri, celerius tamen aut tardius pro spirituum qualitate, ac spiritus item ipsos tum acui, tum obtundi. Quoniam uero nihil est in cœlo superuacuum, uidentur & alij planetæ Solis munus adiuuare, & quidam tanquam ministri generationis ipsius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

principi obsequi & obtemperare. Cum autem Mars, Venus ac Mercurius Soli propinquiores sint, ad uires animæ suscitandas propius auxilium afferunt. Itaq; Mars irascibilem ut pote superiore in loco positus concitauit, etenim rubra bilis cum sit ignea, sursum fertur, Venus concupiscibilem in loco inferiore posita, quando uis ipsa cupiditatum suscitatrix deorsum magis contendit. At Mercurius rationali præfuit, quando Soli comitatus nunquam ab ipso generationis, uitæq; authore longius abest. Ex quo efficitur, ut ratio primaria sit animæ nostræ uis, sitq; hominis propriũ ratione uti. Et Venus quidẽ ac Mars Soli seruiunt ad animal informandũ, ut qui sensus excitent, Mercurius uero ut qui intellectum moueat, ac propter motus sui celeritatem minime quiescere patiatur, sensus enim offerunt, quæ post intellectus perscrutatur. Etenim scire primum appetimus, deinde ad sciendum excitamur, post hanc autem commotionem intellectus & ea quæ mens dicitur inqrit ac contẽplatur. Ergo cũ Sol naturæ nostræ author & parens sit, iure Mercurio, qui Soli quàm proximus est, ratio attribuitur, nec est in humore aliquo aut ulla parte corporis collocata. Famulari autem Soli Mercurium in rationali parte hoc ipsum docet, quod cum Soli cor cerebrumq; sit attributum, ubi ueteres philosophi primariam animæ sedem statuere, Mercurio orationem, deliberationem, memoriam, linguam quoq; atq; fel rerum cœli scriptores attribuũt. Et oratio qdẽ animæ cogitationũ interpres est. Memoria thesaurus, ut inquiunt, & tanq̃ penu eorũ, quæ mente, & cogitatione, sensibus denique comprehensa sunt. Deliberatio est de utili aut inutili, recto aut prauo, bono malo'ue, turpi item aut honesto. de his enim deliberare homines solent, quod est rationis officium, hoc est sequantur nec ne, & quomodo etiam sequantur. Lingua instrumentum est ad ea efferenda, quæ animus cogitando & ratiocinando concepit. Fellis natura est acris, penetrabilisq;. atq; hic quidem humor quantas ad intellegendum contemplandumq; uires habeat, docet Aristoteles. Quoniam autem naturales operationes mixtæ sunt, ac sibi inuicem nunc opitulantur, nunc aduersantur, necesse est uti planetæ operationum ipsarum suscitatores sibi quoq; inuicem misceantur. Quocirca, cum tardi motus aridæq; naturæ Saturnus sit, fixas stabilesq; cogitationes Mercurio immixtus dabit. ad contemplandũ autem nihil tam confert, q̃ assiduitas cogitãdi. Adhæc cũ frigida & arida uis animũ cohibeat, cũctatio inde oritur, et in agẽdis rebus cautio, quæ prudẽtiã exuscitãt, è qua diligẽtia emanat. Timentẽ enim et caute administrantẽ necesse est multa simul circũspicere. rerũ aũt circũspiciẽtia &

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

contrariorum cautio prudentia est, quam Mercurius propter rationis inquisitionem, uerique perscrutationem, Saturnus hoc est signũ in quo ipse dominatur, propter cautiones & cogitandi assiduitatem nato pollicentur. Adhæc cum rationis cui Mercurius præest, propriũ sit quaque in re quid uerum sit cernere, addita à Saturno cogitationum assiduitate, necesse est natum contemplantem esse, atque in rerũ inquisitione uersari, multa simul & conijcientem propter signa quorũ est obseruator, & dispicientem propter naturale acumen. Sed hæc tũ coniecturatio, cōtēplatioq́;, tum etiam prudentia maior minor'ue futura est pro collocatione, utriusq; planetæ Saturni ac Mercurij & aliorũ planetarũ aspectu. In primis aũt uidēdũ est, ut Mercurius ipse potens sit, si enim aut repedabit aut cōburetur aut in deiecto loco erit, qa tũc imbecillus est, implere hoc non poterit. Quoniam autē eorum quæ mente concipimus, quæq; animo sentimus oratio (ut dictum est) interpres est, idē Mercurius in Martis domicilijs inuentus natũ facundum & eloquētem reddet, propter uim enim cholere ꝙ sentit efferre audebit, cumq; humor hic motus concitatiores habeat, uehementi quodam spiritu natus ipse pronuntiabit. Quãobrē adiutus à Marte Mercurius, hospitioq; acceptus sumministrabit ad eloquendũ & animi audaciã et linguæ celeritatem & in dicendo uehementiã. ideo autem in Ariete magis q̃ in Scorpio acceptus Mercurius hoc præstabit, quod id signum capiti præsit, in quo lingua & os & pleraq; orationis instrumenta sita sunt. quin etiam igneum cum sit signum, linguæ uolubilitatem maiorem propter siccitatem, & orationis uim acriorem propter calorem dabit. nam Scorpius cum humectæ naturæ sit, ad uolubilitatem largiendam nec tam idoneus est, nec ipse capiti præest.

PTOLEMAEVS XXXIX

AFFLICTIO undecimi loci in creatione regis, detrimentum significat & domesticorum eius & pecuniarum. Secundi autem loci afflictio, pecuniarum ouilis eius detrimentum significat.

PONTANVS

Sparsim iã et, ut ita dixerim, seminatim præcepta tradũtur et ad sciēdũ & ad iudicandũ. Cũq; de regis morte, deq; eius successione dixisset, docet hic quæ sint ĩ regis creatione obseruãda, duobus præsertim locis, undecimo et secũdo. quæ ut manifestiora fiãt, locorũ ipsorũ qualitates ac uires aperiēdæ sunt. Decima domus ĩ creãdo rege regi ipsi attribui=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tur propter loci celsitudinē ac maiestatē. Etenim locus is in tota figura domorumq; constitutione præminet, ab eoq; potentissimi stellarum radij iaciuntur. in terras Locus huic succedens hoc est undecima domus attribuitur consiliarijs et domesticis q regi tum cōsilio tū ēt opera ministrant et parati astant. Hic igitur locus in rege creando, reuoluendisq; creationis annis, si à maleficis stellis insessus, aut inimicis earum radijs percussus fuerit, damnum iacturamq; portendit in domesticis et ministris regis. quin etiā rerum eius familiarium, domesticiq; census detrimenta decernit. Si enim decimum creationis locum in ascendente constituas, locus qui erat undecimus in secundam concedet domum, quæ pecuniarum & rei familiaris est. Quocirca malus eius loci habitus, malaq; affectio tum regiorum ministrorum, tum regiæ substantiæ iacturā significat. Malum habitum atq; afflictionem & infelicem statū undecimi loci quæ κάκωσις Græce dicitur, intelligi uolumus non uno modo. nō solum enim is locus male se habebit, misereq; affligetur, si à malefico planeta quadrangularibus aut aduersis radijs atrociter ferietur, uerum etiam si dominus signi ipsius in depressione sua, atq; in deiecta cœli parte, mœrens & tanq̄ contemptus inuenietur, atq; à nocentibus stellis hostiliter lacessitus. Hæc quæ de rege dicta sunt, ēt de proceribus ac principibus alijs, & item pontificibus dicta sint. Infelix etiam status secundæ domus in rege designando et pnciosa ad eum locum irradiatio subiecti populi, populariumq; diuitiarū detrimenta significat. Primus enī locus id est ascendēs regiæ designationis subiecto populo attribuitur. Locus illi succedens populi pecuniam & censum indicat. Subiectus autem populus regis ipsius census & patrimonium est. si enim decimum creationis locum in ascendente statueris, primus q in creatione ascendebat locus quartæ domus locum occupabit, quæ patrimonium indicat. Quod autem regis patrimonium accipi rectius potest, quam populi gentesq; subiectæ? Quocirca secunda domus quæ popularem substantiam & censum demonstrat, à maleuolis stellis occupata, detrimenta poppulariū diuitiarum significat. Detrimenta uero ipsa pro signorū ac planetarum qualitatibus iudicanda sunt, quæ maiora futura sunt, si nullū illis beneficæ stellæ præsidium attulerint.

PTOLEMAEVS XL

CVM ascendens à maleficis oppressum fuerit, qui tunc natus est, sordidis rebus delectatur, ac male olenteis odores probat.

Pontanus

PONTANVS

Venerem elegantiarum deam ueteres esse uoluerunt. eius enim stella natum ad cultum, ad munditias, ad pigmenta, aliasq; deliciosas res inuitat. Iupiter dat animi claritatē, nobilitatē, splendorē, magnificē tiam. Animus generosus generosis ac magnificis rebus delectatur, turpia odit & sordida. Quia uero beneficentia opponitur maleficentiæ, bonitas malitiæ cum Veneris & Iouis stellæ beneficæ sint, contra Martis ac Saturni maleficæ, ipsæ sibi aduersabuntur, & Iupiter quidem ac Venus natum ipsum munditiarum, splendoris, nitidi ornatus, & rerum honestarum uoluptate afficient, contra Saturnus ac Mars ad immunda sordidaq; inuitabunt. Etenim Iouis Venerisq; temperātia sensus quoq; et animi motus temperat, contra Saturni Martisq; intemperantia sensus intemperatos efficit, ex qua intemperantia rerū quoq; sordidarum & male olentium & intemperati saporis delectatio nascitur. Corrupti enim sensus amant corrupta. quod in ægrotis facile cernitur. Quócirca qui in genitura sua horoscopū à maleficis obsessum habuerit, sordidis rebus, & corruptis capietur odoribus, probabitq; ea quæ inconcinni saporis erunt, aspernatus lauta atq; mūda, quin immo immunda & fœtida cum uoluptate sequetur. Cū autem ascendens concretionem corporis & qualitates indicet, ascēdētis ipsius dominus eas & minuet & amplificabit & immutabit pro collocatione sua & aliorū etiam planetarum communicatione. Si enim Saturnus ascēdētis dominus nulli immixtus fuerit, natus ipse acidis saporibus & fœtidis odoribus capietur. Si Mars acutis, amaris, et salsis saporibus, odore acri. Saturnus ad uetularum & sordentium mulierum coitus inuitabit. Mars ad incestus, adulteria, & parum legitimam Venerem. Sed hæc, ut dixi, temperabūtur, perinde ut stellarū aliarum mixturæ, temperantionesq; accesserint, ac nihilominus pars uoluptatis quo in signo, locóq; constituatur, diligenter inspicienda est. Igitur in cuius genitura horoscopus à maleficis obsessus fuerit, is probabit fœtida atq; immunda, abhorrebit à nitidis & suaue olentibus propter planetæ intemperantiam, signum id inficientis. & Saturnus quidem cum sit terrenus, ad sapores, atq; odores qui è rebus melancholicæ qualitatis sunt, natum inuitabit, Mars uero cum sit igneus ad sapores atq; odores qui cholericæ naturæ esse dicuntur. Cumq; cholera uiolenta sit, ad uiolentos hoc est illegitimos coitus Mars impellet. melancholia uero cum sit squalida, Saturnus ad sordidam Venerem sequendam impellet. Sed ascendentis oppressio siue obsessio duobus in-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tellegi modis potest, uno si malefica stella signum ascendens occupauerit, aut ibidem collocata, aut potentibus radijs illud percutiens, de qua oppressione hoc in loco sentire Ptolemaeum iudico, altero si ascendens ab utraq; malefica intercipiatur. quae interceptio, quam obsessionem quidam uocauere, hac ratione fit, ut si in alicuius natiuitate ascenderit Libra, Marte in Piscibus. Saturno in Tauro constituto, quorum alter cum ex opposito loco in Virginē, alter in Scorpium radios suos iaculentur, Libram hostiliter circunsident. Sed nec desunt qui obsessionem alia etiam ratione fieri dicant, ut si Virgo sit ascendens, & Mars in Ariete collocetur, cum Mars è trigono in Leonem ab opposito in Libram radios suos mittat, Virgo quae inter Leonē Libramq; constituta est, Martis radijs circunsessa uideatur. Ego de priore obsessione magis sentio. quod praesentis planetae corpus cum potentius inficiat, tunc potissimum hanc sensuum siue corruptionem, siue intemperantiā faciat. Nam interceptiones de quibus dictum est, magis naturalem signi uim impedire, quàm inficere uidentur. Et aliud est impedire, aliud inficere. nam qui impedimentum affert, alterius uires atq; conatus hebetiores reddit, eosq; imbecillos aut irritos facit. At quae infecta sunt, ea ut corrupta & tanquam naturali ui amissa, in qualitatem, naturamq; aliam transferuntur. & impedimentum quidem obsessionis magis id efficiet, ne natus suaueis odores sentiat, ne lauta et opipera sequatur, quàm ut foetidis capiatur, ac grauiter olentibus delectetur.

PTOLEMAEVS XLI

LOCI octaui dominiq; eius afflictionem tempore discessus caueto, at secundi atq; eius domini, tempore reditus.

PONTANVS

In itinere suscipiendo septima domus inspicienda est, cui locus quem uiator petit, attribuitur. octaua quae huic succedit, index est eorū quae uiatori postquam destinatum ad locū peruenerit, euentura sint. Quo circa locus hic diligēter obseruādus est. si enim utraq; domus, si uterq; dn̄s bene se habuerint, felixq; utriusq; status fuerit, et iter feliciter susceptū pficietur, & res quarū causa uiator profectus est, è sentētia cōficiētur. contra si loca et locorū domini male se habuerint, eorūq; status infelix fuerit, & iter & res quarum gratia profectio suscepta est, infeliciter & contra sententiam cedent. Verum ne fallamur, per

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ficiendi negotij qualitas probe consyderanda est. Neq; enim beneficæ stellæ ubiq; sunt eligendæ, ut superius ostensum est. in quo mathematici prudentia sane multa requiritur. Atq; hæc quidem ad electiones. Cæterum mathematicus ubi quempiam iter ingredi uiderit, octaua & septima inspectis, atq; illarum dominis, & item finibus in quibus domini domorum fuerint, ac finium dominis cõsyderatis, de itinere, deq; negotio id iudicium feret, quod domorum & finium & dominorum status, bonaq; illorum affectio indicauerint. Quoniam autẽ reditus motus quidam est sese in locum à quo cœpit reflectens, in reditu faciendo prima domus obseruanda est, et secunda huic succedens. Nanq; ut in abeundo septima domus locum indicat ad quem uiator proficiscitur, sic in redeundo prima domus est ad quàm uiator redit. Sunt enim contrariorum contraria. Et quia secunda domus succedit primæ, hæc ipsa domus significationem eorum faciet, quæ post reditũ euentura sunt. quæ si male affectæ fuerint, mala & aduersa ex hac mala affectione portenduntur. Malus uero habitus & afflictio ipsa locorum ac dominorum quæ Græce κάκωσις à Ptolemæo dicitur, est ubi loca fuerint à maleficis aut præsentia corporis occupata, aut hostilibus radijs petita, ut supra est dictum, ubi etiam domini eorum cadentes fuerint, aut retrogradi, quos ueteres repedantes dixere, aut à maleficis percussi, aut cum ijs iuncti, aut in signis depressionũ suarum collocati, aut in locis unde domos eas tueri nequeant. Sed, ut dixi, negotiorum qualitates inspiciendæ sunt, & afflictio, malusq; habitus qualis quantusq; sit exacte pensitandus. Quod uero infelicem statum octaui loci cauendum, potius quàm bonum sequendũ monet, non caret prudentia, cuius prima laus est cauere. quod & milites in congressionibus seruant, & medici in curandis morbis, & patres familias in tutanda re familiari sequuntur. Sed cũ è cõtrarijs cõtraria proficiscãtur, lectoris reliquit arbitrio iudicãdã cõtrarij cõsecutionẽ.

PTOLEMAEVS XLII

MORBVS qui cœpit, cum Luna fuerit in eo signo, quod malefica aliqua tenuit in genitura, siue in quadrangulo aut diametro eius, grauissimus futurus est. Si autem malefica respicit, periculosus. Sin in loco ubi genituræ tempore benefica fuerit, sine periculo erit.

PONTANVS

Lunæ cursum ĩ egritudinibus corporũ maxime obseruari debere dies q

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

critici uocantur docent, siquidem corporibus dominatur, cietq; humores, & cum sit omnium stellarum citima, acceptas ab illis impressiones corporibus familiariter infundit. Natalium quoq; stellarum loca siue ea felicia siue infelicia sint, per omne uitæ spatium ex genituræ decreto uires suas & ad iuuãdum & ad nocendum retinent. Tunc enim felicia genituræ loca, bona genituræ tempore promissa largiũtur, cum in annis uertentibus aut beneficos in se planetas aut è beneuolis locis felices illorum radios acceperint, contra infelicia genituræ loca, decreta mala tunc adducent cum à maleficis occupata aut earum radijs infeliciter percussa fuerint. Quæ mala ut notiora fiant, uidẽdũ est, quid quisq; planeta in anno reuoluendo cum in natalem alterius planetæ locum impegerit, portendat, quid etiam cum in anni reuolutione locum eundem beneuolo maleuolo'ue aspectu intuetur. Aegrotatio igitur quæ cœpit Luna signum permeante, quod malefica stella genituræ tempore aut occupabat, aut è loco quadrangulari uel opposito feriebat, difficilis admodum & grauis erit. Quod si perniciosus noxiæ stellæ aspectus accesserit, futura est non modo difficilis, uerum ẽt periculosa. quando natale ad malum adiungitur etiam temporale. At facilis & tuta ualitudo erit, si qua hora cœpit, tunc Luna eo in loco inuenta fuerit, in quo benefica stella genituræ tempore præsidebat. & hoc adde, tutissimam fore, si benefica tunc stella Lunam salutari conspicetur aspectu. Sed nec facilis omnino erit, si benefica illa quæ locum hunc genituræ hora tenebat, male atq; infeliciter ægritudinis hora collocata fuerit, quando præsidium eius serum atq; imbecillum est. Ac nihilominus alia quoq; multa consyderanda sunt. nam & Iupiter aliquando interimit. Videre etiam oportet quos morbos quis planeta afferat. siquidem eum qui ex humecto frigido'q; manat humore Venus adauget, Mars imminuit. quando (ut medici tradũt) capitis distillationi, quem Græco nomine κατάῤῥουν uocant, febricula non nunquam utilis est, quod suo illum feruore desiccet.

PTOLEMAEVS XLIIII

MALEFICAS gentis figuras contrariæ temporum figurationes intendunt,

PONTANVS

Quæ à Ptolemæo dicuntur σχήματα, nos hac in parte et figuras et aspectus & constitutiones appellare possumus. Hæc sententia ut cla-

rior fiat, longiore oratione tractanda est. Maleuola & infelix cœli figuratio & hostilis stellarum aspectus in cōdendis urbibus fit infelicior, maliq; magnum incrementum accipit, quoties in anni reuolutione atq; progredienti tempore perniciosa stellarum configuratio accesserit. natale nanq; malum magis magisq; augetur ubi noua fit accessio. uerbi gratia. Qua hora urbis cuiuspiam fundamēta iaci cœpere, ex primarijs cœli locis unus aliquis infestabatur, ac signi eius dominus in deiectiore cœli parte languebat, qua è re malum urbi & genti cuius urbs ea caput est portendebatur. ubi mali eius decretum tempus aduenit, si quadrangularis oppositus'ue perniciosæ stellæ radius signum illud male fortunatum, aut signi eius dominum percusserit, aut signum ipsum malefica stella insederit, aut alia nocens uis alicunde eruperit, fit ei malo ex noua hac hostilitate maior accessio. Quod si à contrarijs argumentari licet, malum ipsum ualde imminuetur, si felicium stellarum felix irradiatio signum illud tuebitur, præsertim si dominus eius bene fuerit collocatus. Atq; hoc quidem præceptum ad non pauca hominum negotia, resq; gerēdas accommodari recte potest. Sed nec prætereundū quid alij quoq; sentiant. adulteria inquiūt & furta & sacrilegia & puerorum infames coitus à natalibus stellis significati dum parantur, dum patrantur, si maleuolus nocentiū stellarū aspectus accesserit, si maleficæ stellæ potentes fuerint, magnū adiumentū accipiunt. Siquis enim furtum adulterium'ue aut crimen aliud quod honestati legibusq; aduersum est, animo conceperit, quàm ad turpitudinem natalibus à stellis impellatur, petere atque expectare maleficis à stellis auxilium debet, quod beneuolarum felix irradiatio, crimina illa ne fiant prohibitura est. Beneficæ nanq; stellæ pudorem, honestatem, ac leges tuentur. contra maleficæ ad impudentiā, turpitudinē, et legum contemptum inuitant. Quod uero ad Græca uerba attinet, quod nos temporum figurationes dicimus, Græce est κατὰ κάρσδον, idq; temporale dici commodissime potest. hi enim aspectus temporales sunt. At qui in ipsis hominū aut urbium geniturις, rerūq; inchoationibus contingunt aspectus, eos natales libenter uocamus, qui Græce sunt κατὰ γένεσιν. Infelicem igitur urbis populiq; alicuius figurationem ædificationis hora, id est natalem infelicitatem adaugent tēporales figurationes, ubi contrariæ atq; aduersæ fuerint. Quæ sententia non ad urbes ac populos solum accommodari potest.

PTOLEMAEVS XLIIII

NOXIVM est, cum ægri ascendens genituræ ipsius figuris refraga-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

gatur, neq; ad beneficium aliquem tempus peruenerit.

PONTANVS

Sunt qui putent sextum, octauum, & duodecimũ locũ intellegi debere, quod ea loca nulla horoscopo ratione iungantur, cum pigra & abiecta sint, & in deterrimam totius figuræ partem recesserint. Siquidẽ duodecimus locus carcerẽ ac tristitiam, sextus morbos, mortem octauus minitetur. Alij oppositum & quadrangularem natalis horoscopi locum significari arbitrantur, quod hæc duo loca horoscopum hostilem in modum feriant, cum enim ascendens natiuitatem & corporis fabricam significet, quoties loca natali horoscopo aduersantia oriuntur, qua hora languere æger incipit, uitæ nati & malum & periculum obnũtiant. Sed consyderanti uerba Ptolemæi non iniuria uideri poterit, de alijs quoq; quàm de quibus dictum est locis intellegendum esse. siquidem apud eum σχῆμα id est figura totam cœli constitutionem & planetarum aspectus significat, ut male se etiã habeat ægrotus quoties hora qua languere cœpit, non modo aliquis locorum de quibus dictum est ascenderit, uerum si ex ijs locis unus aliquis oriatur, quæ genituræ tempore aut felicibus stellis, aut domino horoscopi seu medij cœli, aut etiam fortunæ parti aduersa erant. Quãobrem cum generaliter doceret, non dixit perniciosum tunc esse, aut magno in periculo ægrotum uersari, sed male se habere, & contrarium id ac noxium esse. In generali præcepto, generale uerbum posuit ἐναντίον, quod sonat contrarium et noxium, et (ut latinius fortasse loquamur) male est, seu male habet. Leuabitur autem magna ex parte morbus, si tempus ad beneficam stellam peruenerit. Græce positum uerbum est χρόνος pro quo sunt qui annum intellegi uelint, ut magno præsidio sit, si in anni reuolutione beneficus planeta fuerit ascendentis dominus, isq; bene fuerit collocatus, aut si signum proficiscens fuerit ascendens, in quo geniture tempore beneficus planeta ferebatur. quod præsidium eo maius ac præsentius erit, si tum quoq; benefica stella aut ibidem fuerit, aut in primarijs cœli locis inuenietur. Sed nos nõ modo de reuolutione anni ægri ipsius intellegendum ducimus, uerũ etiam cum anni tempora hoc est menses & dies ad beneficũ planetã peruenerint. Etenim unusquisq; planeta uitæ nati decennium sibi uendicat & menses nouem, de quo toto tempore cæteris planetis cuiq; certum tempus permittit. Etenim Saturnus ex decennio suo & mensibus nouem, primos triginta menses sibi ipsi uendicat, è reliquis mensibus Ioui duodecim, Marti quindecim, Soli decem &

nouem, Veneri octo, Mercurio uiginti, Lunae quinq; et uiginti attribuit. Quae quidem distributio fit secundum seriem planetarum tempore genituræ. Principium autem distribuendorum annorum fit à Sole in genitura diurna, à Luna in nocturna. Sol igitur, Luna'ue ubi suos sibi menses assumpsit, si statim Mercurius subsequatur, uiginti Mercurio menses attribuit. si post Mercurium Iupiter, Ioui menses octo permittit, & sic deinceps. Quae quidem res in omnibus uitae nati actionibus, euentis'q; diligentissime consyderanda est.

PTOLEMAEVS XLV

QVISQVIS genituræ suae dominatores aut ascendens in signis humanis non habet, ab humanitate alienus, etiam sibi ipsi erit.

PONTANVS

Naturalis hominum propensio ad mansuetudinem & lenitatem aut ad passiones his contrarias natalibus à stellis tribuitur, pro signorum qualitate, in quibus ij qui genituræ dominantur, inuenientur, pro'q; ascendentis signi natura. Et signa quidem humanitatem, sociabilitatē, mansuetudinem, hospitalitatē, ciuilem'q; consuetudinē conferētia sunt illa, quae hac eadem causa de hominum nominibus uocata sunt Gemini, Virgo, Aquarius & Sagittarius à parte anteriore, quae signa dicuntur à nostris humana, propter affectus quos in hominum animus ingenerant. Contra quae nomina ferarum habent, inhospitalitatem, immanitatem, insolentiam, rapacitatem'q; adducunt, qualis est Leo. At Aries cum domesticum sit ac mansuetum animal, signū eius nominis nato mansuetudinem affert cum quadam humilitate et abiectione. Quócirca signum ascendens ac dominus genituræ & item ascendentis dominus, seu qui plures in eo prærogatiuas assecutus est, quiq; in omni figura reliquis est potētior, nati animum ad facilitatē, mãsuetudinē, sociabilitatē'q;, aut ad acerbitatē, immansuetudinē, inhospitalitatem'q; propensiorē facit, pro natura signi in quo repertus fuerit, qui si Leonē peragrabit, atrocē nati animū et uiolentum et ad tyrannidem, impotentiam'q; prolabentem indicat, omnia sibi iure iniuria'q; uendicantem. Erit enim natus is suapte natura rapax, impotens, & ad iniurias promptus. qui tamen affectus minores erunt, magis'q; domabiles, si dominatorum unus alter'q; in signo humano constitutus fuerit. Sed nec patris ingenium, nec nationis ac familiæ natura prætereunda est. hæc nanq; omnia simul mu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

scenda sunt. In primis autem uidendum, cuius naturæ signa sunt per quæ luminaria ferantur. ambo enim in signis feris inuenta cum spi ritui corporiq; dominentur, nati animum ad asperitatem, uiolentiãq; propellent, ut nullum familiaritati, nullum amicitiæ ius relinquat, præsertim ubi signum ferox horoscopum tenet. Idq; in planetis usu uenit quod in stirpibus ac seminibus, quæ soli naturam sequuntur, quando occultum terræ saporem referunt. Nam cum rerum semina in Zodiaco maxime dispersa sint, uis inde proueniens planetas sic ad se conuertit, ut quas à signis affectiones accepere, in gignendis atque animandis corporibus eas reddant.

PTOLEMAEVS XLVI

MAGNAE in genituris felicitates conferuntur tum à stellis fixis, tũ ab interluniorum cardinibus, tum à locis partis fortunæ regni, cum horoscopus in eis repertus fuerit.

PONTANVS

De felicitatibus quas stellæ fixæ conferre soleant, satis abũde diximus, hoc in loco Ptolemæus etiam alia in hominum genituris obseruanda præcipit. ait enim ad felicitatem nati plurimum conferri, quoties or tus eius tempore gradus ille ascenderit, qui aliquem cœli cardinem præsertim orientis & medij cœli tenebat, quo tempore Luna Soli fuit coniuncta, antequam matris utero prodiret infans. Gradus enim il li cardinales si ascenderint in genitura, mirum in modum nato con ferunt ad diuitias, ad honores, ad magistratus consequendos. Sed hoc non adeo simpliciter intellegendum est, ut nec planetarum status, figurationesq;, nec alia cœli loca, nec matutini, uespertiniq; exortus, Lunæq; defluxiones, & alia item multa metienda ac miscenda uideantur. Cur autem ab angulis coniunctionum interlunarium boni tantum emanet, ratio quærenda est. In omni themate & cœli constitutione cardines quatuor primas ac potissimas uires habent. Cardines uoco ortum, occasum, culmen & imum. Ptolemæus centra uocat, sed etiam anguli & cuspides à recentioribus dicuntur. hi cardines quãdo primas cœli partes obtinent, iure primas sibi uires atq; authoritates uendicant, quando cœlũ omne quadrare & figuram ipsam constituere uidentur. Cum autem cœli motus orbicularis sit, atq; ex eo series rerum constet, & quod cœpit perficiatur, perueniatq; ad exitũ, in motu hoc quatuor exiguntur, unde incipiat, & quo progrediatur, quæ quidem sese habent ut principium et finis, item media duo sum-

mum & imum. Videtur enim summum quod alio nomine culmen dicimus, medium utriusq; loci & à quo progressio incipit, & ad quem progressio suscepta est. rursus imum medium esse reflectentis se progressionis ad locum unde initio cœperat, ut rerum peruenientium series sibi constet, nulloq; unquam æuo desinat. Adhæc Sol & Luna eorum, quæ in mundo hoc fiunt, potissimæ ac manifestissimæ causæ cum sint, quando altera humoribus præest, materiamq; suggerit, alter animat atq; informat. Iure Solis Lunæq; coniunctio, quæ nati genituram antecessit à Mathematico diligenter obseruanda est, uidendumq;, an cœli constitutio, quæ in coniunctione luminarium natiuitatē proxime prægressa est, cum figura cœli natiuitatis hora conueniat, Iudicandumq; bene ac feliciter cum nato illo actum iri, ubi cardo antegressæ coniunctionis hora ortus ascendit. In hac uero obseruatione tametsi Ptolemæus alias consueuerit culmen ortui anteferre, ego tamen ortum iudico culmini præponendum, ꝙ tempore coniunctionis pars fortunæ in ortu atq; in ipso etiam minuto surgentis cœli statueretur, unde merito præferendus uidetur, propter ipsam fortunæ partem, quæ tantas ad felicitatem nati uires habeat. nisi forte cardo alius felicioribus radijs aut tum in coniunctione conspectus fuisset, aut nunc genituræ hora conspiceretur. Et quoniam ex contrarijs contraria emanant, illud quoq; subijciendum uidetur, ut nati uita multis sit ærumnis & grauibus malis exposita, si ex locis pigris abiectisq; prægressæ coniunctionis unus aliquis horoscopetur, sitq; ascendens cardo natiuitatis hora. Quæ omnia exactissime dimetienda sunt, ac moderatissime commiscenda. Beneficarum enim stellarum beneficus fauor promissa à cardine bona uehementius auget. contra maleficarum maleficæ impugnatio minuit. Quod autem Ptolemæus nullam de oppositione mentionem fecerit, admiratione non caret. quanquam & ab ipsa coniunctione uidetur oppositio deriuari, ac totius mensis series deduci. Tamen si quid argumentando liceat afferre, illud idem de oppositionis cardinibus affirmare quis poterit? nisi occidentis cœli cardinem, in quo tunc pars fortunæ collocabatur, uelit reliquis cardinibus anteponere in genitura, propter ipsius partis fortunæ authoritatem. Sed hoc, ut dixi, etiam atq; etiam consyderandum uidetur. & Ptolemæi dicta solam coniunctionem innuere uidentur. Atq; ut ad partis fortunæ locum transeamus. hic locus mirificæ potestatis est. ab eo enim uitæ qualitas, census'q; ostenditur, ab eo felicitatis atq; infelicitatis, paupertatis & opulentiæ series indicatur. hinc amores, uoluptates, atq; ut Maternus inquit, nati educatio, patriaq; deprehēditur. Quo circa

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cum in regia creatione locus hic tam augustæ maiestatis sit, ut regis magnitudinem, prosperitatem, honores, regniq; firmitatem, & futurorum bonorum euentum indicare habeat, iure natus is fortunatus erit censendus, in cuius genitura cardinaliter partis fortunæ regni locus ascenderit, quando cum regia felicitate hanc communicatio nem habet, ut q præstantissimus regiæ creationis ac regni locus erat, is in genitura nati primum figuræ cardinem teneat. Atq; ea quidem felicitatis communicatio eo maior erit, quo plures ad illam fauores accesserint. si Luna loci fortunæ domina bene fuerit collocata, si amicis radijs illustrata, si locum ipsum beneuolæ stellæ grato intueantur aspectu, si dominus signi eius, si dominus finiũ tam loci quàm Lunæ bene se habuerint. Perinde nanq; ut plura paucioraq; ex his ad eam se se felicitatem adiunxerint, bonorũ cumulus maior minor'ue futurus ẽ.

PTOLEMAEVS XLVII

IN genitura cum malefica in locũ beneficæ in alterius genitura inciderit, is q beneficã habet, ab eo q habet maleficã, detrimẽto afficietur.

PONTANVS

De concordia discordiáq;, item amore atq; odio superius explicauit, & qua ratione de alterutris iudicari posset, docuit. Nunc rationem ostendit per quam inspecta duorum genitura iudicari possit, futuri ne illi sibi inuicem sint commodi an incommodi, & damnum ne an utilitatẽ alter ab altero sit expectaturus. Si inquit Lucius cum nasceretur, Iouem in Piscibus atq; in secunda domo habuit, Marcus Saturnũ. quando hæ stellæ sibi inuicem aduersantur, contrariasq; qualitates habẽt, Marcus Lucio nocumentum inferet. Genus aũt inferendi dãni à loci proprietate iudicandũ est. Itaq; cum secundæ domui domestica substantia attribuatur, damnum id in pecunia futurũ obnuntiatur, & quidẽ per dolos, calumnias, fraudes, accusationes & occulta simulatáq; consilia, quorum Saturnus est significator. Quod si Mars ibi fuerit in-uẽtus, erunt dãna per uim, iram, direptiones, latrocinia, gladium, incendia, & alia mala, quæ à Marte significantur. Idem dices & in cæteris domibus pro cuiusq; proprietate. Rursus si Lucius & Marcus aut uterq; Iouem in secunda domo habuerint, aut alter Iouem alter Venerem, ipsi sibi magno inuicem usui futuri sunt, atq; ad familiarem comparandam rem alter alteri plurimum collaturus uidetur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Contra si alter Saturnum, Martem alter habuerit, aut eundem ipsum maleficum siue Martem siue Saturnum, inuicem alter alterius pecuniæ incommodus erit.

PTOLEMAEVS XLVIII

QVANDO culmen domini hoc est principis fuerit horoscopus subiecti, aut dominatores beneuola configurabuntur figura, diu inseparabiles permanebunt. Idem etiam cum sextus locus serui inuentus fuerit horoscopus principis.

PONTANVS

Inspecta heri atq; assectæ genitura, an diutius simul, concordibus'q; animis uicturi sint, hac ratione iudicandum docet, ut primo uideamus, an meridialis cardo geniture herilis sit oriens cardo genituræ clientis, deinde ut inspiciamus, an planetæ dominatores i figura gratis se aspectibus inuicem intueantur. quæ ubi omni è parte conuenerint, minister ille non solum diu, uerum etiam summa cum fide, obseruantia'q; domino suo ministrabit. Etenim summus cardo domini, ascendentem famuli cardinem subiens quodammodo unus factus è duobus mirificam uim ad diuturnam et constantem utriusq; familiaritatem pollicetur, adeo ut heri uoluntas in ministri influere animum, rursus famuli fides atq; obsequiū deuincire heri animum uideatur. quod uinculū magis ac magis obstringetur, si ad hãc quã dixi cardinū unitatem beneuolus dñatorū aspectus, figuratio'q; accesserit, hoc est si alter alteri coniunctus sit, aut è sexangulari seu triangulari signo se inuicem aspexerint, benignus'q; beneficarum stellarū radius illos complexus fuerit, aut si idē erit utriusq; dominator. Sed nihilominus si uerba Ptolemæi recte intellegantur, etiam si culmen domini nõ sit ascendens ministri, diutius in familiaritate permanebitur. Cū utriusq; genituræ dominatores bene amice'q; simul conuenerint. Neq; enim Ptolemæus copulauit, sed disiunxit alternationem cardinum & configurationem dominatorū. Quod si & medium & dominatores (ut dictum est) cõuenerint, non est quod ad fidelē et constantem familiaritatem optari amplius debeat. Cū autem cœli culmen domino tribuatur, sextus uero locus seruo ac ministro, cõuertamus quod supra dictum est, dicamus'q; diuturnū ac fidele futurū erga herū famuli ministeriū, heri itē in famulum constantem gratiam, quoties sextus locus serui ascendens locus

fuerit in natiuitate domini. Ea enim loca quod in unum concesserint, animorum ac uoluntatum conuenientiam & stabilitatem inter dominum ministrumq; conciliabunt. Illud quoq; addendum uidetur, futuram etiam stabilem domini in seruum gratiam, rursus serui gratam & fidelem in dominum operam, si utriq; dominatores concorditer collocati, ac sibi inuicem conuenientes inuenti fuerint. Medium autem cœli domino propterea conceditur, quod eius sit dominari, quippe qui superior est, atq; eminentiore in loco constitutus. seruire inferioris atque humili in loco siti. Humilis nanq; & abiectus figuræ locus est qui ab ordine sextus dicitur. Et quia inter herum, seruumq; aliqua conuenientia ex natali genitura esse debet, cœli medium, qui locus decimus est, sextum locum triangularibus atq; eminentibus radijs illustrans tuetur. Illud quoq; non sine ratione addendum uidetur, bene cum illo populo ac populi domino agi, cum ascendens urbis angulus ille fuerit, qui in domini creatione aut genitura cœli medium obtinebat, præsertim si beneuola dominatorum cõfiguratio accesserit. quibus è rebus subiectorum fidelitas, et obsequendi studium, dominiq; ipsius erga subiectos beneuolentia singulari cum firmitate conciliatur. Nec uero me fallit esse, qui ea quæ de sexta traduntur domo, ad quintam atq; ad septimam domum transferant, nec non & ad tertiã, ut inter uirum & uxorem fidelis & tranquilla coniunctio futura sit, ubi septimus locus qui uxoris est, fuerit ascendens uiri, & inter patrem filiumq; syncerus & constans amor, idẽ etiã inter duos fratres, ubi quintus locus filij fuerit ascendens patris. & tertius fratris locus, alterius fuerit fratris ascendens. ea enim loca tanq̃ in unum coeuntia easdem uoluntates, affectionesq; exuscitant. Sed has quidem ad res, atq; ad cœli significationes humanæ leges, ciuiliaq; instituta, & quæ cognationis iura dicuntur, plurimum adiumenti afferunt.

PTOLEMAEVS XLIX

CVM ascendens subiecti fuerit culmen in genitura domini, tantam subiecto illi fidem dominus adhibebit, ut ei ab illo imperetur.

PONTANVS

Cœli medium, ut ante dictum est, dominis ac regibus attribuitur. ab eo nanq; rectissimi, ualentissimiq; iaciuntur in terras radij, ac uis inde diffusa uehementissime influit, ut ab eminentissimo loco, cœliq; totius

dominatum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

dominatum tenente. Locus ab eo quartus qui est orientis cœli cardo, dominorum patrimonium indicat. Regum autem dominorumq; patrimonium sunt gentes populiq; subiecti. Efficitur itaq; magna quædam amoris studijq; reciprocatio domini in subiectum, ac rursus in dominum subiecti, quoties cardo ascendens in genitura subiecti inuenietur esse cardo meridialis in genitura domini. Quæ res efficit, ut herus ille ad clientis & ministri sui præscriptum uicturus sit, in cuius natiuitate angulus meridialis cardinis inuentus fuerit in ministri genitura cardinis ascendentis angulus. uerbi gratia. Statius siue subiectus siue minister in genituræ suæ horoscopo primas Arietis partes habuit. Marcellus Statij herus qua hora natus est, eosdem illos Arietis gradus habuit in culmine. Ex hac cardinum commutatione tanta uis existit, uti Marcellus Statij uoluntatem, atq; sententiam suæ præferat, illius consilijs murũ in modum credat, eius deniq; arbitrio suas res agat, quod propter fidelitatis atq; amoris studium, euenire necesse est. Quandoquidem idem ipse planeta dominus est signi ascendentis in assèclæ genitura, & signi quod in heri natiuitate cœli uerticem tenet. Qua è re fit, ut non nunquã homines infimo loco nati suis à dominis ad honores summos euehantur, ac non modo rei domesticæ cura, uerum etiam rei publicæ, ac potentatus moderatio illis credatur. Sed in huiusmodi genituris domini, subiectiq; planetarũ quoq; aliorum status & configurationes inspiciendæ sunt, ne quid in iudicando prætermissum uideatur. Ipse etiam Ptolemæus ex ijs quæ uerbo superiori pronuntiauit, nobis innuit, magnam quoq; ministri authoritatem apud dominum fore, quoties sextus ministri locus natale domini culmen fuerit. In quibus omnibus uidendũ est, ut ijdem illi gradus aut illis maxime proximi sint in ipsis angulis constituti.

PTOLEMAEVS L

NE prætermittas centũ & decem nouẽ coniunctiones. In his enim posita est cognitio eorũ quæ fiunt in mũdo et generationis et corruptionis.

PONTANVS

Rerũ inferiorum ortus atq; interitus prima uis, causáq; esse signifero in orbe, ut sæpius dictum est, perhibetur. Cum autem planetæ generationis atq; corruptionis ministri sint, ac sub ipso signifero diuersis ferãtur spatijs. iure illorum coniunctiones obseruare iubemur. tunc enim con-

iunctis ac multiplicatis uiribus ad res quas excitant cõsumandas utun tur. Nec uero nisi ex antecedẽtibus illorum coniunctionibus imperia, nouas religiones aut bella portendentium, aut regna aut religiones aut bella incipiunt, nec ante desinunt aut mutantur subuertuntur'ue, quàm tempus ab illis decretum peruenerit. Dicere autem quid quæq; coniunctio, & in quo signo, aut in qua cœli parte significet, loci huius non est. Quã autẽ hæc naturæ conueniant uideamus. Satis profecto constat cõplureis ac diuersas uires probe in unũ coactas longe potentiores esse. Constat etiam corpora inferiora è pluribus ac diuersis, quin etiã contrarijs è rebus componi. Nec est qui neget planetas ipsos diuersarũ uiriũ esse, et alios atq; alios ex se effectus parere. Illud etiã satis manifestũ est, ea ex qbus res constant, licet sint contraria, media quadam temperatione simul necti, atq; in unum coire. Erraticæ igitur stellæ ut'pote ministræ tum eorum quæ in elementis fiunt, tum etiam quæ in uita mortalium in alterutram partem siue ortus, siue interitus eueniunt, cum simul iunguntur, cum unà effectus suos miscent, tunc maxime fiunt peragendas ad res potentes. ac licet uiribus & potestate differant, quadã tamen æquabili mixtura copulatæ, sibiq; in utrãq; partem consentientes nunc rerum exordia, nunc excidia moliuntur. Cumq; omnia è contrarijs ac medijs constent, planetæ quoq; ipsi partim sibi inuicem contrarij sunt, partim mediam quandam potestatem habent, cuiusmodi etiam naturæ signa ipsa sunt. Quócirca ad ea quæ à coniunctionibus parantur, plurimum etiam signa conferunt. Cum igitur hæc sic se habeant, iure coniunctiones obseruandæ sunt à Mathematico, cum ex illis manet cognitio eorum quæ in mundo fiunt, siue ad ortum, siue ad interitum pertineant. quando potissimæ ac primariæ causæ illorum sunt. Quod si aspectuum ipsorum tanta uis est in utramq; partem, quanto maior uehementiorq; uis coniunctionis habenda est? cum non per obliquam aduersamq; ac remotam radiorũ commixtionẽ uires sibi suas partim communicant, atq; inuicẽ augent, partim ĩpediunt turbantq;. sed radios suos tanquã in unam massam coactos in terras simul proijciũt, et commixtis uiribus, cõmunicatisq;, ut ita dixerim, consilijs agendas ad res feruntur. Quócirca non iniuria accusandi uidentur qui de rebus toto anno futuris libellos emittũt, planetarum statum solum modo consyderantes, quo tempore Sol Arietis primam partem ingreditur. Cum enim coniunctionum ipsarũ significationibus tempus constitutum sit. nã nec agunt nisi in tempore, et ita quidẽ agunt, ut non semper aut statim aut paucis post mensibus an nis'ue ipsarũ significationes appareant, sed alias lõgiori alias breuiori

tempore, uidendum est an quo anno de rerum euentis sententiam ferimus, bona mala'ue ab praecedente aliqua coniunctione promissa tunc demum euentura sint. Ipsarum autem coniunctionum numerus sic colligitur. Duorum tantum planetarum coniunctiones, Solis Lunaeq; coniunctione excepta, sunt uiginti. Nam Sol Lunaq; luminaria, cum sint, ac singulis mensibus coeant, ab planetis seiungere eorum coniunctiones uoluit. quarum quidem obseruatio generalissima est, quippe cum ab illis omniũ iudiciorũ principia sumantur. Graeci nãq; codices nõ centum uiginti, sed centum ac decem & nouẽ coniunctiões habent. Qui autem ante me transtulit, aut qui post secuti sunt, parum animaduerterunt excludi à Ptolemaeo hoc loco luminariũ coniũctionem, quã addentes centum ac uiginti dici putauerunt. Quae quidẽ coniũctiones sunt Saturni et Iouis. Saturni et Martis. Saturni et Solis. Saturni et Veneris. Saturni et Mercurij. Saturni et Lunae. Iouis item ac Martis. Iouis et Solis. Iouis et Veneris. Iouis et Mercurij. Iouis et Lunae. Martis quoq; ac Solis. Martis et Veneris. Martis et Mercurij. Martis et Lunae. Solis etiam ac Veneris. Solis et Mercurij. Nec non Veneris & Mercurij, et Veneris ac Lunae. ac etiã Mercurij et Lunae. Triũ simul planetarũ coniũctiones sunt numero triginta quinq;. Saturni Iouis et Martis. Saturni Iouis et Solis. Saturni Iouis & Veneris. Saturni Iouis et Mercurij. Saturni Iouis & Lunae. Item Saturni Martis et Solis. Saturni Martis & Veneris. Saturni Martis & Mercurij. Saturni Martis & Lunae. Saturni quoq; Solis & Veneris. Saturni Solis & Mercurij. Saturni Solis et Lunae. Adhaec Saturni Veneris et Mercurij. Saturni Veneris & Lunae. ac Saturni Mercurij & Lunae. Dehinc coniunctiones Iouis Martis & Solis. Iouis Martis et Veneris. Iouis Martis & Mercurij. Iouis Martis & Lunae. ac Iouis Solis & Veneris. Iouis Solis & Mercurij. Iouis Solis & Lunae. Iouis Veneris & Mercurij. Iouis Veneris & Lunae. ac Iouis Mercurij et Lunae. Deinde coniunctiones Martis Solis & Veneris. Martis Solis & Mercurij. Martis Solis & Lunae. Item Martis Veneris & Mercurij. Martis Veneris & Lunae. ac Martis Mercurij & Lunae. Deinceps coniunctiones Solis Veneris & Mercurij. Solis Veneris et Lunae. ac Solis Mercurij et Lunae. Vltimo loco coniunctio Veneris Mercurij & Lunae. Quatuor simul planetarum coniunctiones sunt ẽt numero quinq; & triginta. Saturni Iouis Martis et Solis. Saturni Iouis Martis & Veneris. Saturni Iouis Martis et Mercurij. Saturni Iouis Martis et Lunae. Itẽ Saturni Iouis Solis et Veneris. Saturni Iouis Solis et Mercurij. Saturni Iouis Solis et Lunae. ac Saturni Iouis Vene-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ris & Mercurij. Saturni Iouis Veneris & Lunæ. nec non Saturni Iouis Mercurij & Lunæ. Praeterea Saturni Martis Solis & Veneris. Saturni Martis Solis & Mercurij. Saturni Martis Solis et Lunæ. Nec non Saturni Martis Veneris & Mercurij. Saturni Martis Veneris & Lunæ. ac Saturni Martis Mercurij et Lunæ. Adhæc Saturni Solis Veneris et Mercurij. Saturni Solis Veneris & Lunæ. ac Saturni Solis Mercurij & Lunæ. Item Saturni Veneris Mercurij & Lunæ. Coniunctiones quoque Iouis Martis Solis & Veneris. Iouis Martis Solis et Mercurij. Iouis Martis Solis et Lunæ. Item Iouis Martis Veneris & Mercurij. Iouis Martis Veneris & Lunæ. ac Iouis Martis Mercurij & Lunæ. Nec non Iouis Solis Veneris & Mercurij. Iouis Solis Veneris & Lunæ. ac Iouis Solis Mercurij et Lunæ. & Iouis Veneris Mercurij & Lunæ. Praeterea Martis Solis Veneris & Mercurij. Martis Solis Veneris & Lunæ. Martis Solis Mercurij & Lunæ. ac Martis Veneris Mercurij & Lunæ. et Solis Veneris Mercurij et Lunæ. Quinq; coniunctiones simul planetarum sunt una & uiginti hæ, uidelicet Saturni Iouis Martis Solis et Veneris. Saturni Iouis Martis Solis & Mercurij. Saturni Iouis Martis Solis & Lunæ. Saturni Iouis Martis Veneris & Mercurij. Saturni Iouis Martis Veneris & Lunæ. Saturni Iouis Martis Mercurij et Lunæ. Saturni Iouis Solis Veneris & Mercurij. Saturni Iouis Solis Veneris & Lunæ. Saturni Iouis Solis Mercurij & Lunæ. Saturni Iouis Veneris Mercurij & Lunæ. Saturni Martis Solis Veneris & Mercurij. Saturni Martis Solis Veneris & Lunæ. Saturni Martis Solis Mercurij & Lunæ. Saturni Martis Veneris Mercurij & Lunæ. Saturni Solis Veneris Mercurij & Lunæ. Item Iouis Martis Solis Veneris et Mercurij. Iouis Martis Solis Veneris & Mercurij. Iouis Martis Solis Veneris & Lunæ. Iouis Martis Veneris Mercurij & Lunæ. ac Martis Solis Veneris Mercurij et Lunæ. Sex simul planetarum coniunctiones sunt hæ numero septem uidelicet Saturni Iouis Martis Solis Veneris & Mercurij. Saturni Iouis Martis Solis Veneris & Lunæ. Saturni Iouis Martis Solis Mercurij et Lunæ. Saturni Iouis Martis Veneris Mercurij & Lunæ. Saturni Iouis Solis Veneris Mercurij & Lunæ. Saturni Martis Solis Veneris Mercurij et Lunæ. Item Iouis Martis Solis Veneris Mercurij & Lunæ. Quæ omnes præter Solis & Lunæ coniunctionem sunt centum decem & nouem. Septẽ simul planetarum coniunctione adiuncta.

FINIS.

IOANNIS

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD PETRVM COMPATREM NEAPOLITANVM

COMMENTATIONVM IN CENTVM SENTENTIIS PTOLEMAEI LIBER SECVNDVS.

q Veruntur de natura Petre Compater & quidem non pauci, quod ea prorsus iniusta atq; omnino imprudens sit, in distribuendis tum suis, tum etiam fortunæ bonis. Atq; utinam sola con questione contenti, ac non in cœlum modo, uerum in ipsos etiam Deos inuecti, maledictis illos atq; opprobrijs incesserent. Qui si reputarent corporis è quo ipsi constant compagem, & ciuitatis in qua uiuunt cœtum, desinerent pro fecto tam latranter obtrectare naturæ, abstinerentq; à conuicijs tam nefarijs, Quin sorte sua contenti, beatiores fortasse, nullo tamen modo non quietiores uiuerent. Nanq; ut de humoribus, & tanquã fermentatione corporis omnino taceam, Artus ipsi & ossa, neruiq;, uenæ item & quæ dicuntur arteriæ, hæc ipsa inter se in uniuersum atq; inter partes, non solũ diuersa sunt, contraijsq; qualitatibus prædita, uerum alia quidem aliorum ministerijs atq; officijs sic uidẽtur attributa & subdita ut ex ijs partes quædam dominari, contra ser uire aliæ uideantur. Situsq; ipse ac membrorum inter se collocatio et sedes alijs dignior, alijs abiectior ac penè seruilis sit constituta. Itaq; et uẽter et aluus et partes ipsæ obscœnæ queri possunt de situ, de textu, de ministerio quoq; suo, pectoriq; & humeris inuidere, pedes capiti atq; oculis, Cum ipsi totum sufferant corpus sintq; penè in assidua exercitatione & motu, etiam inter ambulandum spinis scrupulisq; ac minutissimarum rerum offensiunculis obnoxij, Caput autem sub lime ac tanquam in curru spectandum ab ipsis deuehatur. Oculi uero singula conspicentur & quasi uias animis aperiant ad intellegendum atq; decernendum, quo è ministerio, & penè officina prodeant eæ artes disciplinæq; quibus homines cæteris animantibus, & ipsi quidem inter se alius alij præstent atq; excellant. Ac deinceps mẽbra singula de seruitio, de positura, de onere ac munere queri possent, aliaq; aduersus alia, aut ob ministerij nobilitatem, aut pro pter collocationis excellentiam liuore affici, & odio. An non caput sola

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

atq; arenti cute tegitur, Cum coxæ lacertiq; carne etiam plurima succo'q;, perinde ac uallo quodam muniantur? Manus totæ articulatæ sunt. At collum penè uniuersum neruis consitum. Excipit nasus cũcta capitis excrementa, uentris anus atq; intestinorum. Pedum quidem articuli ad incessum atq; ad statum accommodati, manuũ ad agendum. Deniq; cum una quæq; corporis ferè pars famuletur, se cum indigne iniuste'q; actum succensere hac eadẽ ratione posset, id'q; in animato quoq; corpore, uiuenti cuicunq; succensendum atq; indignandũ contingeret, quo in corpore positus ipse textura'q; & uniuersa concretio, unde uita existit è contrarijs prouenit. recte tamen accommodate'q; dispositis. quod etiam in Musica quàm manifestissime cernitur, in qua uoces ipsæ chordæ'q; singulæ quidem cum inter se dissideant, simul tamen omnes consentiunt, & concentum illum reddunt tantopere suauem uirtute artificis ac temperatione. Nulla enim existeret Musica si uoces omnes nerui'q; uniuersi, soni item singuli essent sibi per quàm simles, atq;, ut ita dixerim, conuocales, perinde ut nullum existeret corporis officium, ne motus quidem de loco ullus, si totum è carne constaret aut è solis ossibus siue neruis. Age in oratione ipsa quæ solius est hominis, per quam etiam à cæteris animalibus differimus, quid tã contrarium quàm è quibus ea constat, uocales scilicet ac mutæ literæ? quæ tamen sparsim diffusæ, affabrefacte'q; inter se collocatæ auribus ipsis illabuntur tam significanter ac sonore. Cum primus uero ciuitates ipsæ cœtus'q; hominum qua ratione conseruari possent, nedum augescere, si ciues ipsi unà omnes aut lanificio telæ'q;, aut si malueris medicinæ agro'ue colendo, aut nauigationi, militiæ deniq; aut cuiuis uni quamuis etiam necessario artificio à natura essent ingenio'q; suo dediti? pessime profecto nedum inutiliter cum hominum genere esset actum. Quemadmodum igitur corpus ipsum nostrum in uarios artus, diuersa item membra ac membrorum officia dispositum, ac distributũ est, quo sibi ad ea adquæ homo natus est omni è parte cõsentiat, eadem ratione et uia totũ ut sibi ciuitatis corpus exacte cõueniat atq; examussim quadret, natura ipsa diuersa hominum studia, diuersas'q; animorum applicationes ad arteis etiam diuersas principio esse uoluit, neq; quod ad uitam uitæ'q; commoda, humanæ'q; societatis conseruationem generis'q; propagationem cõferret, neglexisse aut parum omnino curasse uideretur. Etenim ut in ipso nostro corpore partes quædam sunt sordidis etiam ministerijs appositæ, illis'q; solis accommodatæ, sine quibus corpus ipsum mancum esset atq; imperfectum, sic in ipsis quoq; ciuitatibus à natura nequaquã inerter prospectum

est, uti etiam culinæ quidam patinariæq; , quin etiam cloacis non nulli expurgandis sint ab eadem natura tanquam præparati. Ad quam tantam ministerij sorditiem artisq; (ut ita dixerim) nidorem qui electione atq; consilio sese applicaret, nemo profecto esset, nemo. nisi hæc ipsa natura ciuitatum consumationi, humaniq; coetus conseruationi prudentissime consulens, talis eos statueret, taliq; ingenio præditos uellet, quod coeli quidem stellarumq; quarum tam diuersæ actiones uariæq; adeo informationes sunt assequitur beneficio & munere. Cur non de alpium queratur iugis deq; illo tam uerticoso cacumine Rhætia? de tot tantisq; paludibus ac syluis Germania? de importuno illo syrtiũ tractu tantaq; uastitate Africa? de illa coeli soliq; siccitate Aegyptus? de assiduis ac feruentissimis æstibus Aethiopia, deq; gelu Sarmatia? Atqui tantum terrarum spatium neq; se habere aliter pro rerũ natura poterat. neq; terrenæ molis tam spatiosa uastitas alia ratione consistere, aut generationi rerum tam diuersarum probe perfecteq; consultum esse. Quasi non & Sol & Luna queri de deliquio, et minutissimi illi ignes de luminis exiguitate. erraticæ autem stellæ de motus progressionisq; suæ uarietate atq; inconstantia. elemẽta denuq; singula de loco & qualitate sua possent. Paulus ille Christianæ religionis antea impugnator, post assertor etiã quàm acerrimus monet unũ quenq; & tanquam hortabundus imperat, sorte sua contentum esse debere, in eaq; uti se exerceat, sequaturq; officinam, ad cuius opificiũ ac munus ab authore ac magistro Deo uocatus uideatur. Et Horatius humanæ uitæ non imprudens institutor docet sapientis uiri officio eum fungi qui sorte sua contentus ac lætus uixerit. Permittamus igitur naturam exercere magisterium suum quod ignobilibus quoq; artificibus etiam cum laude est permissum. An non utitur imperator pro arbitrio suo militibus, uniuersoq; exercitu? rex populis ac nationibus? Atqui imperat agris arator, uitibus uinitor, pastor etiam pecudibus suis pabulationem ac lanificium præscribit. Nolimus ergo naturæ, coelo & stellis, quin etiam Deo ipsi tam impudenter, ne impie dicã, præscribere, aut quod suum est illis officium eripere. At ego Petre Compater cum sim mortalis, immortalem me natum percuperem, frustra tamen. Hæc & eiusmodi cupiuntur. Cur non splendescere ẽt noctu ut stellæ, ut Sol die radios effundere ipsi cupimus? An quia non est hæc hominum id est nostra conditio? Cõponamus igitur questus tam illicitos atq; importunos, maledictisq; temperemus uel potius nos instituamus ad ea quæ nostra sunt, quæq; à natura nobis uel sunt insita, uel ab eadem ipsa præscripto quasi quodã tradita. Cumq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

intellegamus mortaleis nos esse, qua è re & mala nostra & querelæ omnes ortum ducant, quid opus est tam indignanter atq; improbe de illis queri, in quibus nihil omnino tu te tibi querendo proficias? præterquam si te ipsum uelis è misero miseriorem reddere, et cœlo, stellis'q; hoc est diuinæ constitutioni insolenter frustra'q; præscribere.

PTOLEMAEVS LI

IN quo signo Luna est genituræ tempore, illud in concœptu fac ascendens, Et in quo signo inuenta fuit in concœptu, illud aut eius oppositum fac ascendens in partu.

PONTANVS

PLinij Secundi ex septimo naturalis historiæ libro de partu hominis uerba sunt. » Cæteris animantibus & » pariendi & partus egerendi tempus statutum est. homo » toto anno & incerto gignitur spatio, alius septimo men- » se, alius octauo & usq; ad initia decimi. Ante septimum mensem » haud unquam uitalis est. Septimo uero pridie postero'ue plenilunij » die, aut interlunio concœpti nascuntur. Idem paulo post tradit, Cæsoniam Caij principis uxorem octauo mense genitam. Rufum etiam ciuem Romanum undecimo, Lucium Papyrium sextodecimo. Ipse à grauissimis uiris accepi, Nicolaum Picininum clarissimum ducem duodecimo mense editum. Hæc nos præfatos esse haudquaquam ab re fuerit. Hermen rerum cœlestium antiquissimum scriptorem tradunt affirmasse, illum ipsum cœli gradum horoscopare tempore genituræ, quem conceptus tempore Luna tenuisset. rursum'q; gradum illum tempore concœptus horoscopasse, in quo gradu genituræ tempore Luna fuisset inuenta. Ptolemæus uero qui multis etiam seculis post Hermen scripsit, quod obseruatio tot annorum aliter docuisset, primo non gradum eundem, sed signum, deinde non idem semper signum sed non nunquam signum oppositum ascendere apertissime dicit. quamuis quod de opposito signo traditur, non à Ptolemæo scriptum, sed à posterioribus additum, sint qui existiment. Eiusdẽ de signo aduerso opinionis fuisse uideo Habraamum rerum cœlestium scriptorem, non illum quidem antiquissimum, cuius etiam Iulius Maternus non semel meminit, sed alium quendam qui non multis ante nos ætatibus scripsit. Cuius uerba sunt. Ascendens gradus concœpti utero seminis, non erit omnino Lunæ locus genituræ tempore, sed aut ipse aut oppositus, neq; genituræ ascendens erit omnino Lunæ locus tempore con-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cœpti seminis, sed aut ipse aut oppositus. id quod sæpius à nobis obseruatum est. Tunc autem euenire uolunt, ut oppositus in genitura locus ascendat, cum Luna tempore concubitus in occiduo cardine inuenta ē. Sed ante quàm ad hæc ipsa ueniã, ratio reddenda est cur Ptolemæus de procreatione ac genitura simul mentionem fecerit. Hominis ipsius & unum & plura sunt principia. nanq; & ubi semen utero genitali conceptum est, & ubi membrorum dispositio fieri cœpit, etiam cum animatur fœtus ipse, & cum tandem in lucem uenit, principia planè sunt. Nihilominus hominis principia duo potissimum consyderanda sunt, alterum cum semen genitali loco admissum est, quod ex hoc ipso principio alia proficiscuntur, alterum cum fœtus in lucem uenit. Donec enim editur, fœtus est, cum primum utero egressus est, & aërem hunc hausit externum, homo uocari incipit, siue mas sit, siue fœmina. tunc enim uiribus suis uti, & suapte quodãmodo sponte agere primum aggreditur. Cum igitur duo hæc potissima sint hominis principia hoc est procreatio & genitura, iure sunt à mathematicis obseruanda. De uita enim deq; nati euentis iudicaturi ab hoc principio per quod in lucē, atq; ad actiones uenit, necesse est, uitæ totius, et corũ quæ contingunt seriem iudiciorum deducant. Iidem si de illis quæ ante partum consyderantur iudicare uoluerint, non alio à principio quã à tempore coitus, cum semen uterum impleuit, deducere iudicium possunt. quæ quidem principia quàm sit inuenire difficile, idem author in libris apotelesmatum ostendit. quibus nisi compertis iudicari de fœtus, deq; nati euentis nequeat. Atq; ut de principio seminali hæc in parte taceamus, quis nisi capto à genitura principio cum in lucem partus editur, de ijs quæ nato euentura sunt, dũ luce fruetur, pronuntiare generaliter poterit aut audebit? Quia uero duo hæc principia cõceptus ac genitura ut sibi conueniant necesse est. cum Luna corporum domina sit, ex loco Lunæ conuenientiã hanc omnino et cerni et quæri debere Ptolemæus docet, dicens signum illud in quo Luna tempore concœptus fuerat geniture tēpore, in ascendēti statuēdũ esse, et in quo signo Luna inuenta est, editi partus tēpore, illud tempore cõceptus in ascendente collocandũ. Quid his dici conuenientius potest? Qua de re multi quid sentiant, referemus. Gestandi utero fœtus triplex tēpus cõstituunt, minus, medium, maius. alij enim breuiori, alij productiori, non nulli medio quodam inter hæc tēpore nascuntur. Vnde minorē, maiorē ac mediã fœtuum mansionē, quæ ab ipsis mora dicitur, in utero esse dicunt. Nobis non placet morã dicere, quoniã fœtus in utero manet, non moratur, nisi dicamus fœtũ morari partũ, quod est in alia

significatione. Mediam mansionē è ducentis septuaginta tribus diebus
constare uolunt, cum Luna concœptus tēpore ascendit in ortu, quippe
quod orbes suos geniturę tēpore perfecto cursu iá peregerit. Minorē
è diebus ducentis quinquaginta octo, cum Luna concubitus tēpore in
occiduo cardine inuenta orbes non perfecerit, dū partus editur. Maio-
rem è diebus ducentis octoginta octo, quibus etiam hæc addunt, Lu-
nam tēpore editi partus aspiciendá esse. atq; ubi inuenta fuerit ab oc-
casu in ortum superiori hemisperio ferri, ibi capiēdos esse gradus in-
ter occasum Lunamq́; interiectos, eosq; bis ducendos, ac bis ductos, in
partes uiginti quatuor, quot horarū dies est, diuidēdos, quotq; gradus
inde deducti fuerint, totidē dies eē. quæ uero partes reliquæ fuerint,
quæ diuisionem non patiantur, horas esse. hos dies, itē horas mansioni
quæ minor dicitur adijciendos, quibus adiectis tum deniq; omni simul
numero capto mansionis tempus constitui. Tandem mansionem hanc
subducendam esse à tempore geniturę, animaduertendumq́; annum
intercalarē qui bisextilis nunc dicitur, Lunamq́; ipsam cum eo quod
reliquum est æquandam, & quo in loco tunc inuenta fuerit, eum lo-
cum horoscopum geniturę esse. Quod si Luna ab occasu ortū uersus
per inferioris hemisperij loca pergit, capiendum esse spatium quod
inter horoscopum & Lunæ locum interest, eademq́; ratione multi-
plicandum, deinde diuidendum, addendumq́; mediæ mansioni, post
etiam subducendum, demum etiam adæquandum. Atq; his in hunc
modum confectis, quo in gradu Luna inuenta fuerit, eum gradum
geniturę tempore horoscopare. Nos quod de gradu dicunt, affirmare
non audebimus, cum Ptolemæus signum dicat non gradum. Sed nec
illud affirmauerimus, cum Lunam in occiduo cardine reperiri conti-
gerit, signum oppositum horoscopare, quamuis Ptolemæus, & qui post
eum secuti sunt, dicant etiam signum oppositum solere horoscopare.
Quæ tametsi uerisimilia sunt, & à nobis ualde probantur, ut à peri-
tissimis uiris tradita, tamen si solis etiam uia quæratur, à mathema-
tica circunspectione alienum non est. Quam uiam secutum non dif-
fitebimur Georgium Trapezuntiū rerū cœlestium studiosissimū ho-
minem. In hominis corpore procreando finis alicuius rationem à
natura haberi affirmare quis dubitet? neq; enim temere tantum opus
aggreditur. Procreationis autem, concœptusq́; quis aut certior aut ma
gis proprius finis esse quàm ipsa geniturας potest? Cum enim fœtus
ipse manibus, pedibus, membrisq́; alijs præditus sit, finisq; instru-
mentorum non alius esse cernatur quàm ipsorum usus, atq; officia,
iure finis concœpti fœtus genitura uidebitur, per quam ad usus officiaq́;

tum membrorũ hoc est instrumentorum, tum sensuum ipsorum, postq̃ editus est fœtus peruenit. cum pedum, oculorum, aurium, manuum officium in utero fœtui nullum sit, quorum tamen post partum usus officiaq; paulatim incipiunt. Adhæc in inspiciendis genituris actiones à loco cœli decimo quæruntur. quócirca si locus decimus nati actio nes indicat, si finis procreationis est genitura, si deniq; genitura ipsa uiam & principium ad agendum aperit, recte natura ipsa hominem in lucem editura non aliud commodius expectare tẽpus debet, quàm cum generationis pater Sol in decimum peruenerit locum, decimum inquam locum progrediendo à loco illo, quem Sol ipse tempore conceptus peragrat, quem ad locum nisi nouem post menses non peruenit. quo tempore fœtus quem ad agendum natura procreauit nascitur, Sole generationis parente locum nacto, qui agendas ad res maxime idoneus est. Quia uero nunc aliquanto serius, nunc paulo citius fœtus ex utero prodeat, hinc fortasse triplex mansionis genus commenti sunt, illi scilicet, qui Lunæ loco in genitura comperto, mansionis tempus inde aucupati sunt. Hi enim post illius reuolutionem quod Lunam horoscopare inuenirent, tunc semen genitali utero concœptum arbitrati sunt, parum, ut mihi uidetur, consyderantes eiusmodi Lunæ motum esse, ut in quouis cœli loco eam constitueris, ac mansionis quam ipsi dicunt conuersionem feceris, tandem reuoluto illo tempore ascendere inuenias. Quæ quidem ratio Lunaris potius motus esse uidetur, quàm ut à genituræ tempore necessario sit ducenda. Dicet hic aliquis neminẽ ob rationem hanc quæ de cimo de loco dicta est, otius, seriúsue nasci, quod Sol statis semper temporibus decimum ad locum propter motus sui constantiam perueniat. Neq; autem Sol, neq; Luna ipsa sic dominantur corporibus, ut non cæteri quoq; planetæ iura in ijs sibi sua uendicent. Moratur sæpenumero partum Saturnus, quod stella eius tarda sit atq; difficilis, cuius nequaquam benigna uis & in ipso procreationis initio, & in membris corporis disponendis, & in edendo partu incommodo esse potest. Contra Mars quod præcipitantior est, propter calorem citius præstat omnia. Iupiter Venusq; propter insitam moderationem cuncta moderate. Mercurius suapte natura festinus & agilis, facile tamen in aliorũ sese naturam uertit. An nõ uidemus mares partum maturare, fœmellas producere? alias mulieres nimio plus in enitendo laborare, alias uix partum sentire? quæ cur accidant, non Luna solum causa esse potest, uerum aliæ quoq; & quidẽ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

diuersæ tum cœlestes, tum etiam naturales causæ. Adhæc neq; fœtum edi tunc dicimus, cum ad primum decimi loci gradum Sol peruenerit, sicuti nec Ptolemæus gradum ipsum dicat, sed signum, sed tūc edi fœtum existimamus, cum ad signum illud Sol peruenerit, ubi locus decimus constitutus est. hic enim locus ut cætera cœli loca quæ numero duodecim sunt, pluribus è gradibus constat. Quin etiam licet uerū sit, quod Sole constituto in imo cœli cardine atq; in primo Arietis gradu, medius cœli cardo in primo Libræ gradu statuatur, tamen si Sol in alijs figuræ locis, quæ loca figuræ cardines nō occupent, collocatus est, gradus ille in quo Sol collocatur, nō semper indicat illū ipsum decimi ab eo signi gradū, decimi'ēt loci principiū esse, q͞ propter locorum inæqualitatē, et signorū rectitudinē, obliquitatem'q; contingit. uerbi gratia. In Publij procreatione fuit Sol in uigesimo tertio Tauri gradu, qui gradus medij tunc cœli culmen tenebat. occasus autem fuit in uigesimo nono gradu Aquarij, qui est decimus à Tauro locus. quorū duorum locorum principia inter se graduum aliquot numero dissentiunt. siquidem angulus ille in quo Sol collocatur, uigesimumtertiū Tauri gradum occupat. angulus uero loci ab illo decimi uigesimū nonum Aquarij gradum obtinet, non nunquam etiam eorum locorum principia pluribus gradibus differunt. Sed iam ad Ptolemæum redeamus, cuius uerba manifestissime declarant, signum illud in cōceptu ascendisse, quo signo Luna partus tempore ferabatur. Rursum signum illud in quo Luna erat in conceptu, etiam ascendere in genitura, non tamen semper, cum compertum sit, non nunquam oppositū signum horoscopare. quibus dictis ostendit Hermæ regulam sibi omnino constare, cum Luna est in ascendente posita, ubi utero in ascendente non est, ita quidem sibi dissentire, ut aliquādo aduersum signū horoscopet, idq; contingere cū Luna est in occasu. Quod uero ad gradū ipsum attinet, nō ita q͞dē sentit Ptolemæus, ut gradū illū nunq͞ putet horoscopare, sed illud potius sentit, non illum semper, sed aliū atq; alium signi eius gradum ascendere, atq; ea ratione fieri ut signū illud semper horoscopet. Oritur autem ex ijs quæ de occasu diximus, quæstio sanè difficilis, idem ne an oppositum signum ascendat, cum in locis inter ortum, atq; occasum constitutis Luna inuenta est. Sed ea quæ de Sole diximus, persuadere nobis possunt, signum illud ascendere, quod pro motu Lunari concitatiore aut sedatiore ad nouē illos menses Solares, de quibus diximus, propius accedet. Sed ad Hermen redeamus. Si eius regula tam certa fuisset quàm ipse putabat, nunquam

Ptolemæus de inueniendo horoscopo tantopere solicitus fuisset. siquidem stante Hermæ regula, horoscopi ratio certa esset, quam alijs quibusdam uijs inuestigari opotere censet.

PTOLEMAEVS LII

DOMINI genituræ hominum proceræ staturæ in sublimitatibus sunt, & ipsorum horoscopi in signorum principijs. Eorum uero qui sunt breuis staturæ, in humilitatibus inueniuntur. Ad hæc inquirito signa ne recta an obliqua sint?

PONTANVS

Accidit corporibus nostris non qualitas modo quæ substantiæ comes est, uerum etiam quantitas, quæ tres simul iunctæ & animal & animalis corporaturam constituunt. Qualitatis quantitatisq; corporeæ cognitio, quod hæc ipsa corpora cœlestium corporum sequūtur agitatus, etiam ad mathematicum spectat. utranq; horoscopus ostendit, et ipse utriusq; significator et index est. Sed qualitatis cognitio à signo quod tempore genituræ ascendit magis quæritur. quantitas uero, licet eius inspectio etiam ad horoscopum referatur, alio tamen est modo cognoscenda. cuius cognitionis triplex obseruatio traditur. prima docet situm genituræ domini uidendum, secunda numerum graduum ascendentium in horoscopo. tertia signi horoscopātis ascensiones. quod signa ipsa alia sunt recta quæ dum ascendunt pluſculum temporis occupant, alia obliqua, quæ breuiori tempore sursum feruntur. Signi cuiusq; partes primæ, quod ab ipsis ut à principio productio incipit, atq; ideo maiorum sunt uirium, proceritatis causa sunt, extremæ breuitatis. quoniam quæ desinunt, impetus ac uires remissiores habent. Ex quibus cōijcere licet medias partes, quod mediæ potestatis sint, staturæ mediocritatem indicare. Signum etiam rectum quod tempus ascensionis suæ producit, nati quoq; corpus producere ac longiusculum facere uidetur, at obliquum quod tempus ascēdēdi corripit. nati quoq; corpus corripere ac breuiusculum præstare par est. Adhæc dominus genituræ cum in parte superiore orbis sui fertur, quia longiori uagatur spatio, longiorē staturam, cum in inferiori, quod breuiori spatio incedit, breuiorem corporis statum efficit. Itaq; tria hæc ubi simul conuenerint, ut signum rectum, ut primæ signi partes ascendant, ut dominus genituræ superiorem, ac remotiorem orbis partem teneat, procul du=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

bio natus ille longioris staturæ futurus est. uerbi gratia. Nascente Marco ascendit Libra, quæ plusculum temporis recte nascendo occupat, ascendit primus, secundus'ue gradus eius, aut tertius, aut etiam quartus, quintus'ue, inuenitur etiam Venus genituræ domina, quæ tunc orbis sui culmen spatiosius uagando peragrat. profecto Marcus procero corpore futurus est, atq; eo magis, si è parentibus bonæ staturæ, atq; in regione ubi homines productiores sunt, nascitur. Cum igitur tria hæc simul conuenerint, facile efficient ut ex breuiribus etiam parentibus proceri liberi nascantur. Contra ubi postremæ signi partes, & obliqui quidem signi quod breuiori spatio ascendit horoscopant, necesse est ut qui tunc in lucem editur breui corporis statura futurus sit, præsertim si genituræ dominus parte orbis contractiore feretur. uerbi gratia. Caius cum nasceretur, ascendebat Aries, ascendebant postremæ Arietis partes, inuentus est genituræ dominus Mars, isq; inferiorem & contractiorem orbis sui partem tunc tenebat. quis dubitet breui corpore Caium futurum, atq; eo magis si parentes quoq; & ipsi parui, ac regionis eius parui pleriq; homines sunt. Sed ad genituræ dominum redeamus. hunc multum addere ad proceritatem uolunt, si matutinus est, quod uires eius longe tunc maiores sint. quod licet ipse minime negem, à Ptolemæo tamen id ne innuitur quidem ac in parte. Græce est. si genituræ domini in ἀπογείοις, aut ὑπογείοις sunt. ὑπόγειον uerbum è uerbo expressum est subterraneum, cuius oppositum est ἀπόγειον, unde Græci imum cardinem ὑπόγειον dicunt, quod sit cœli cardo subterraneus, id est imus, cuius oppositum dicunt μεσουράνια, id est cœli medium. hoc tamen loco ἀπόγειον & ὑπόγειον uidentur significare orbium quibus planetæ feruntur, supremas atq; infimas partes, quarum summa pars à nobis maxime recedit. contra ima terris his maxime propinqua est. Cum autem orbes hi duo esse dicantur eccentricus, & qui breuis cognominatur, utriusq; consyderatio non parum etiam conferet. Ad faciendam igitur humani corporis proceritatem beuitatem'ue hæc simul omnia conueniant necesse est, quæ ubi non ex omni simul parte conuenerint, res ad mediocritatem quandam declinabit, perinde ut plura pauciora'ue conuenerint. Sed nec hospitator, id est dominus signi in quo signo geniturædominus reperitur omittendus uidetur, qui ubi in orbis sublimitate aut humilitate inuentus fuerit, non parum etiam in utranq; partem conferet. Dominus geniturae qui sit, & quibus rationibus capiendus, uideo inter authores parum constare. Alij nanq; geniturae dominum planetam eum capiunt, qui pluribus prærogatiuis ornatus est, ac plus

uirium in horoscopo habet, alij eum qui in quo signo positus est, in eo maiore cum potestate authoritateq; quàm cæteri in locis in quibus cõstituti sunt resideat. Alij planetam qui latitudinis Lunæ dominus compertus fuerit. Sunt qui dicant eum genituræ dominum in cuius finibus Sol interdiu, noctu Luna inuenietur. Quin etiam non nulli existimant genituræ dominum illum esse, ad cuius signum Luna primum transierit, post id signum quod peragrat in genitura, præterquam si ad Leonem aut Cancrum transeat, & planetam illum signi dominum, si diurna genitura fuerit cum Sole simul, sin nocturna est genitura, cum Luna genituræ ipsius dominatum suscipere ac gerere. Nos hanc rẽ quod maioris disputationis est, in medio nunc relinquimus.

PTOLEMAEVS LIII

DOMINI genituræ macilentorum hominum, latitudinem non habent, pinguium autem habent. Quod si latitudo australis est, agiles erunt, sin borealis, inagiles.

PONTANVS

Humani corporis mixtura qualis futura sit, et quem in humorem magis inclinatura, non solum quæritur à mathematico, uerum etiam natus'ne ipse crassior an macilẽtior sit futurus, quanquam qui obeso sunt corpore à calido magis recessisse uidentur, contra macilenti calore plurimum abundare, qui sic alimenta et cibos decoquant, ut nullo modo patiantur quicquam minus coctum relinqui, quod in crassum & pinguem humorem transeat. Quo'circa cum sit ostensum, corporum proceritatem breuitatemq; à situ domini genituræ quærandam esse, uidendumq; in summo an imo circuli sui feratur, adhæc cum longitudo lineam sequatur, cuius propria est protentio, recte sequitur de quærenda latitudine, hoc est crassitudine regula. Nanq; ut naturale corpus dare non est absq; linea, id est productione, quæ et longior & breuior esse solet, sic quod latitudine careat, naturale corpus dare non est. Itẽ quemadmodum sublimitas, humilitasq; orbis planetæ, longitudinem corporis, quam sursum protendendo metimur ostendit, sic latitudo planetæ in dextrũ aut sinistrum æquinoctialis lineæ latus digressi, amplitudinem corporis, quam quidem in sinistram aut dextram partem progrediendo metimur. Ac de longitudine quidem ut primo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

loco præciperet, ratio docuit, quod mathematicus lineam ante latum & profundum contemplatur. De latitudine quoq; ut secundo loco præciperet, eadem ratio fecit. cum secunda mathematica consyderatio sit, de latitudine, quam superficiem uocat, quæ constat longi ac lati dimensione, quæ duo profundum antecedunt. Maior igitur corporis nostri amplitudo quæ corpus ipsum crassum atq; obesum reddit, à domino genituræ arguitur, quoties is ab æquinoctiali linea digressus, in dextrum aut sinistrum latus declinando in meridiem, aut septentrionem uersus ascendendo excurrit. Contra macies quæ est latitudo contractior arguitur, quoties æquinoctiali lineæ inhærens genituræ dominus neutram in partem uergit. Sed ipsa siue macies, siue crassitudo maior minor'ue à propinquitate ac digressione, genituræ ipsius domini iudicabitur. Consueuit autem crassitudo ipsa & obesi corporis grauis habitus segnitiem quandam suapte natura ingenerare, unde crassum ingenium dici solet. nihilominus uidemus quosdam in magna etiam corpulentia agilitatem & ad res gerendas commotionem etiã uehementem retinere. Cuius rei ratio etiam à cœli regione proficiscitur. nam pars cœli meridialis, quæq; in austrum uergit, cum sit ob Solis præsentiam abunde calida, contra borealis, quod in septentrionem ab æquinoctio uergit, maxime frigida, frigus'q; motum impediat, quem calor exagitat, cum etiam illud partes concretiores faciat, & catenis quasi quibusdam liget, hic relaxet & soluat. procul dubio corpulentia illa quam genituræ dominus in septentrionali regione positus adducit, erit minus ac minus agilis, siquidem frigidioribus è partibus constat, q̃ quæ à domino genituræ per latitudinem australem uadente decernitur, quod partes calidiores habeat. Qua è ratione uidetur illud posse conijci, ut magis etiam corpulentus futurus sit is qui genituræ dominum in latitudine septentrionali gradibus duobus ab æquinoctiali digrediẽtem habuerit, quàm q pari spatio in latitudine australi. quod ille frigidiore mixtura compactus sit. qua è re futurum est ut cibos minus concoquat, qui ubi male concocti sunt, in alimentum membrorum non satis uertuntur, neq; facile penetrant, itaque resident, quod'q; humidi & mucosi, ut ita dixerim, sunt, simul hærent, et in crassum humorem abeunt. Parentum quoq; corporatura cœli'que ac terræ situs in utranque partem non parum conferent.

Ptolemæus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

DOMINATORES in ædificationibus ubi copulantur stellæ subterraneæ, ædificij erectionem impediunt.

PONTANVS

Hæc obseruatio ad ædificationem pertinet, in qua sicuti cæteris in rebus quæ ab hominibus fiunt, multa in utranq; partem euenire possunt. Cum igitur quis prima iacit domus, templi, ædificij publici uel priuati fundamenta, si stellam dominantem stellæ subterraneæ copulari uideris, copulatione ex ipsa conijcito, impeditum iri ædificium illud, quo minus cito consumetur. siquidem ex copulatione stellæ in hemisperio inferiori constitutæ uidentur mirum in modum hebetari atq; infringi uires stellæ, quæ fabricæ præest, quæq; hora iaciendorum fundamentorum horoscopo imperat. ex qua hebetatione id ædificium ad fastigium id est operis consumationem non facile perducatur. Euenietq; dominatori huic quod homini quamuis actioso eueniire solet, ut industria eius & in agendo celeritas ualde imminuatur, multumq; agilitati eius detrahatur, si quem socium collegamue hebeti ingenio & obtorpenti animo nactus fuerit. Cum enim humilia sublimibus opponantur, planeta in infima cœli parte constitutus fastigijs & culminibus aduersabitur, in quibus ædificia ipsa desinunt. Quamobrem in iaciendis fundamentis ad ea quæ superius dicta sunt de domibus ædificandis, hoc etiam addendum est, ut eum dominatorem eligamus, qui sit non modo superiori in hemisperio positus copulatusq; stellis quæ idem hemisperium teneant, sed qui nullam omnino cum stellis quæ inferius hemisperium peragrant, copulationem habeat, ut neque ab illis aspiciatur, neque in alicuius earum domicilio collocetur. quod etiam copulationis genus est. Dicet aliqs nonne beneuolus aspectus dominatrici stellæ præsidio suo multũ conferet? Alia rerum aliarum ratio est. Planeta in imo positus non potest adiuuare fastigium quod sursum tollitur, nec qui est sub terra id quod in aërem erigitur. q̃q̃ autem uideri potest ad fundamenta substruenda, et quæ in terræ propinquo fiunt, operã suam ex bono aspectu conferre, nihilominus ob loci naturam erectioni obest & culmini. Potest etiam natura stellæ ipsius, ipsaq; copulatio eiusmodi esse, ut nõ solum impedimentum inferat, ne ædificium celerius erigatur consumeturq;, sed ut prorsus obstet prohibeatq; ne unquam ad finem perdu

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

catur. Mihi quidem, quod omittere in animo non est, uidetur Ptolemæus, ut Syro etiam fratri affirmat, hæc quæ tradit usu ipso comprobata tradere, eamq; ob rem singula eius uerba q̃ diligentissime obseruanda esse, quoniam pluribus in locis multa ab interpretibus addita comperio, quæ an usu comprobata sint ignoro. quam meam opinionem ante quàm ulterius progredior, decreui testatam lectori relinquere, atq; eo magis quod in enuntiatis quæ sequuntur, non solum multa perperam tranlata sunt, sed plura etiam adiecta, quæ Græci codices non habent. Quod autem ad tranlationem ipsam attinet, dominatorem hoc in loco conuerti, quem duobus antecedentibus enuntiatis geniture dominum uocaui. hac de causa quod in enuntiato quidem q̃d est de proceritate cognoscenda scriptum Græce sic est, οἰκοδεσπόται γενέσεως, id est geniture domini. In altero quod est de macilentia, οἰκοδεσπόται tantum, pro quo etiam, domini genituræ. quoniam si à domino genituræ quæritur proceritas per id quod summum est, quod quæ in proceritatem crescunt, in editum crescunt et corpulentia à genituræ domino quæretur, per latitudinẽ, cum in dextrũ sinistrum'ue amplitudo promineat. In hoc tertio Græce legitur etiam οἰκοδεσπόται tantum, pro quo nos dicimus dominatores, quoniã ineptius nobis uisum est, dominos genituræ in rebus ædificationis dicere. cum in rebus, genituræ humanæ dici potius debeant. quanquam licentia quadam & domorum & urbium genituræ dicuntur. homines enim gignuntur et pariuntur, ædificia uero non. Quin etiam licet tam uitæ hominum quàm ædificiorum & urbium principium dicatur, homo tamen proprio uerbo gigni, illa uero non gigni dicuntur sed inchoari. Quod si id quod nomen ipsum præ se fert, domus dominum, qui quidem in re familiari pater familias à nostris dicitur, interpretari uoluerimus, non qui maiorem in ascendente iurisditionem habet, intellegendus erit, sed ille ipse planeta, qui ascendentis signi dominus inuenitur. nam οἰκοδεσπότης à domus dominatu dictus est.

PTOLEMAEVS LV

MARTIS *aduersus naues noxia uis imminuitur, cum neq; in cœli medio, neq; in undecimo est loco, in his enim locis nauem corrumpit, prædonibus per uim occupantibus. Incendetur autem nauis, si ascendens ab aliqua stella fixa quæ ex Martis mixtura sit, affligetur.*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PONTANVS

O bseruartio haec accommodanda ne sit tempori quo aedificari nauis incipit, an cum primum in mare deducatur, an cum è portu soluit, parum liquet. Verum cũ earum rerum iudicium quae inuita hominis postquam in lucem uenit accidunt, à tempore ipso quo editus est quaeratur, tunc enim homo dicitur, qui ante foetus erat, uidetur obseruatio haec ad nauis ipsius deductionem potius accommodari debere. siquidem cum in mare primum deducatur, tunc ad nauigandi officium, quod eius est proprium, institui nauigium incipit. quemadmodum homo matris utero eductus tunc primum ad ea quae hominis sunt iter ingreditur, cum ante partum nullius esset humanae actionis particeps. Verum cum planetae huius malitiam cauendam Ptolemaeus doceat, quid obfuerit? si ubiq; noxiam hanc martis constitutionem uitauerimus & in aedificanda naui, & in soluendo è portu. quando prudentis officiũ est cauere. Quo circa et cum nauim deducimus, et cũ è portu soluimus, et cum illius carinam hoc est fundamentũ iacimus, cauere summo studio debemus, ut neutrũ locorum horũ Mars insideat, quibus è locis praedonum uim minetur. Cur autem praedones à Marte significari dicantur, & ij qui uocantur piratae, non est ab re nouisse. Nihil est igne rapacius. ignis q̃ simillima est rubra bilis, quae cholera dicitur. huic humori Mars praeest. est igitur eius hois in quo cholera efferuescit, medium mensuramq; abijcere, quam qui abijcit, ad exuperantia excessumq; rapiatur necesse est. Rapit excessus ad iniuriam atq; iniustitiã. qui iniurij atq; iniusti sunt, ij sibi per uim rapinasq; quae cupiunt, comparare student. Quo circa in quorum natiuitatibus Mars potens inuentus est, ac geniturae dominus, si nullo stellae alius moderamento temperatur, eam choleram in hominum illorum pectoribus excitabit, ut appetitiones eorum iniustissimae sint, tumultus quaerant, bellis gaudeant, cupito quacunq; ratione potiri studeant. quales sunt latrones ac piratae. Mars igitur in decimo aut undecimo loco inuentus naui, rebusq; quae in naui comportantur, detrimento erit. quod ab ijs quidem qui Martiae naturae ac significationis sunt inferetur. Superest, ut cur haec potissimum loca obsint nauigijs ostendamus. Decimus locus, id est coeli medium magisteria, negotia, operationes atq; actiones, ut toties dictum est, indicat. Quo circa locus hic cum nauis aut in mare deducitur, aut soluit è porto, negotiorum nauis eius indicium facit, quem si Mars insederit, cum maleficus abunde sit, nauis negotijs officijsq; perniciosissime oberit, uim af-

ferens per arma, Latrocinia, ac prædonum rapinas, quæ Martis ipsi us sunt propria. Prædones enim sunt qui arma in mari exercent, atq; è rapinis uictitant, quamuis non nunquam etiam hostes significētur, qui belli sequuntur iura. Quod si naui nauisq; negotijs decimus attribuitur, consentaneum est, uti rebus quæ ipsa naui deuehuntur, undecimus dedicetur, sitq; significator peculij, censusq; naualis, aliorumq; etiam quæ negotijs ipsis adiuncta & cognata sunt, ad quæ peragenda & nauigatio ipsa suscepta est, & nauis in mare deducta. Peculium autem & census nauigij & illa quæ tum nauis, tum susceptæ nauigationis negotijs adiuncta sunt, merces ac bona quibus nauis honerata est, esse uidentur. Quocirca tum decimus tum undecimus locus à Marte occupatus & nauigijs & rebus quæ nauigijs comportantur, detrimentum allatum iri aut à piratis aut legitimis ab hostibus obnuntiat. Quod si Marte, decimum undecimum'ue locum insidente, dum nauis aut deducitur, aut è portu soluit, Martiæ naturæ stella horoscopum insederit, nauem ignibus absumendam portendit. Cum enim duo primaria cœli loca maleficis à stellis occupata fuerint, ac duæ igneæ stellæ simul ad malefaciendum conuenerint, ita quidem efferuescent, ut etiam per ignes incendiaq; corrumpenda nauis decernatur. Eadē fortasse maleficentia Mars utetur in loco undecimo positus, si suæ quoq; efficaciæ stellam fixam in orienti cardine sociam nactus fuerit. Videntur tamen signa diligenter consyderanda in quibus Mars erit positus, & domini signorum qua sint ratione collocati. Illi autem plerunq; piratæ futuri sunt, in quorum genituris Luna diurno tempore in horoscopo partiliter constituta Martem ac Saturnum uiderit alium genituræ cardinem occupare, aut secum ascendentes habuerit. Luna enim cum in mari potissimum dominetur, ubi in ascendente posita est, & genitura est diurna, decernit eum qui tunc natus est, nauticam exercitaturum, & quidem rapinarum ac prædæ gratia, si perniciosa Martis irradiatio coniunctio'ue accesserit. Quod si Saturni quoq; malignitas accesserit, ad Martis maleficentiam summa fiet accessio. qua è re futurus est natus ille peruersissimus & generi hominum maxime incommodans, cuiusmodi piratæ sunt, qui humani generis hostes sunt. Reliquum est ut sciamus Martem in alijs cœli locis positum non adeo perniciosum fore nauem in mare deducenti, aut è portu soluēti, quandoquidem uires eius in terra quàm in mari pollentiores sunt. Hoc enuntiatum satis me angit, quod uideo Græcos quosdam codices non undecimi loci, sed duodecimi mentionem facere.

Ptolemæus

CVM Luna est in primo quadrangulo, hoc est ex quo à Solis coniunctione recessit, corporum humiditates ad secundum usq; effluunt, e urliquis autem decrescunt.

PONTANVS

Ptolemæus ipse in primo apotelesmatum libro ait Lunam ab exortu ipso cum increscere incipit, quousq; semiplena sit, humiditatis amplius effectricem esse, inde ad plenitudinem usq; caloris, post plenitudinem autem donec iterum semiplena fiat, siccitatis, atq; inde ad coitum usq; frigiditatis. Quocirca Luna ipsa in primo orbis sui quadrante naturam aëris, in secundo ignis, in tertio terræ, in quarto naturã aquæ magis sequitur, hoc est ueris, æstatis, autumni atq; hyemis qualitates magis excitat, ac nihilominus humida semper est, cum sit eius qualitatis domina. Ipsa autem humiditas quoniam à calore, id est Sole excitatur, à quo Luna lumen suscipit, tam diu in Luna increscit, q̃ diu Solis in eam crescit irradiatio. Ipsius uero irradiationis incrementum per primam et secundam orbis quadraturam pedetẽtim procedit, donec peracta secunda quadra, confectoq; semicirculo, plena facta est. Deinceps quod decrescere in eius corpore Solis irradiatio incipit, decrescit etiam paulatim humiditas, quæ ab irradiatione calefacta excitabatur, donec Soli coniungitur. Interea Luna ipsa Solem bis quadrangulariter aspicit. ac primum quidem quadrangulum formari incipit, cum à Sole digrediens septimo post die semiplena cernitur, abestq; ab illo gradus nonaginta. Hoc igitur est quod ait, cum ẽ in primo quadrangulo ex quo à Solis coniunctione recessit. Secundũ uero quadrangulũ post plenitudinem incipit, quo tempore semicirculo confecto, ad Solem regrediens rursus illi propinquat, nonaginta tantum gradibus interiectis. Non peruenit igitur ad secundum quadrangulum, nisi post plenitudinem. eo usq; autem corporum humiditates effluunt. Siquidẽ Lunæ humiditatẽ sequuntur inferiora corpora, cum Luna ipsa sequatur excrescentẽ Solis irradiationem. quæ decrescẽte, ꝙ Lunæ quoq; decrescat humiditas, corporũ simul humiditates decrescũt. Quæ res in cædẽda materia, in cãcris fluuialibus, in cerebro, in uenis manifestissime cernitur. Crescente enim Luna, humidum in iis effluit, decrescente decrescit. Idq; nos carminibus testati sumus, cum de iis loqueremur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Aemulæ crescenti reparant à lumine uires,
Et multo in primis implentur corpora succo.

PTOLEMAEVS LVII

CVM septimum locum atq; eius dominum in ægritudine afflictum uideris, medicum mutato.

PONTANVS

Diximus superius septimum locum in quæstione mathematicis attribuẽdum esse, & cur ita sentiremus causas attulimus. Idem locus in constituenda ægroti figura medico attribuitur, ut quemadmodũ in consulendo mathematico ascendens attribuitur consultori, septimus locus cõsulto, sic in inspiciendo cœlo quo tempore quis ægrotare cœpit, prima domus ægroto ipsi, septima medico attribuitur. Perinde enim ad ægrotum medicus, ut ad consultorem consultus ex Ptolemæi sententia sese habet. Inquit igitur qui mathesim profitetur de ægroto consultus, aut de illius morbo sponte sua iudicium ferre uolens, quo tempore laborare æger cœpit inspecto, si septimam figuræ domum infeliciter affligi compererit, ut aut à malefico planeta insessa sit, aut quadrangularibus aduersis'ue radijs ab illo impugnetur. Adhæc si dominum quoq; domus eius male se habere compertum habuerit, suadebit ægroto uti dimisso primo medico, alium adhibeat. siquidem infelix loci huius atq; eius domini status curationem medici eius male cessuram, atq; offuturam languenti significat. Quale nanq; præsidium esse potest eius uel hominis uel artificis, qui nobis laborantibus & ipse quoq; laboret? miserabiliterq; affectus langueat? Nam septimus locus cum sit medici, dominusq; loci ipsius cum sit medici significator, si male se habuerint, hostilibusq; radijs feriantur, medici qui ante adhibitus est ingenium atq; operam sic turbari atq; præpediri significant, uti de illius opera nihil omnino sperandum sit, summouẽdumq; omnino esse, ne curatio eius in ægrotum male atq; infeliciter uertat. Loco enim male se habente, quæ loco illi attribuuntur ut male se habeant necesse est. cũq; loci dominus, id est medici significator affligitur, medici quoq; opera qui tunc ægroto curando assistit, male cessura uidetur. quocirca primo medico summoto, alium adhibendum iudicabit.

PTOLEMAEVS LVIII

CONIVNCTIONIS locum, quo in loco ab anni ascendente est,

inspice. siquidem cum profectio illuc peruenerit, tunc euentus erit.

PONTANUS

Quam ipsi nunc coniunctionem dicimus, Graece est σύνοδος, quae à Ptolemaeo ubiq; pro Solis Lunaeq; copulatione accipitur, nisi cuius alius planetae fuerit addatur. Quo magis quosdam demiror, qui de Iouis Saturniq; coniunctione tradi hoc omnino uelint. Sed ad rem ue niamus. Si Lunae Solisq; potestas tam efficax in nobis non esset, nequaquam in genituris contemplandis principe loco quaereretur, pleniluniumne an nouilunium quam contemplamur genituram praecesserit. Etenim cũ Sol Lunaq; spiritus atq; corporis, id est animati corporis authores ac domini sint, iure illorum coniunctio primum quaeritur, eaq; diligẽti studio ac summa opera examinãda praecipitur, idq; nõ solum in genituris exquirendis, sed in annorũ quoq; conuersionibus pensitandis (ut loco hoc monemur) studiosius faciendum est. Etenim (ut supra est dictũ) si ex coniũctionibus planetarũ emanat cognitio generationis & corruptionis rerũ, quae hoc in mundo fiunt, quo studio, qua etiam diligentia coniunctio luminarium, quae ante quàm utero quis prodijt facta est, consyderãda uidetur? Quandoquidem Sol princeps est ac moderator planetarum ipsorum, Luna uero continuis discursibus quinq; stellarum erraticarum radios ab alio ad alium transferens in corpora inferiora infundit, & (ut ita dixerim) trans mittit. Quócirca tum in genituris contemplandis, tum in annorum conuersionibis recensendis Solis Lunaeq; antegressa coniunctio diligentissime uidenda est. primumq; quo in signo, & in quo coeli loco contigit consyderandum. deinde à nocentibus ne an salutaribus à stellis, an partim à salutaribus, partim à noxijs irradiata fuerit. deinceps dominus signi & item finium qui sit, & in quo coeli loco collocetur, atq; à quibus aspiciatur. Item recto ne cursu feratur, an retrocedat, aut consistat? oriatur ne ante Solẽ, an Solem ipsum subsequatur? Quibus atq; etiam alijs inspectis, exacteq; pensitatis, facile erit decernere quid aut boni coniũctio illa promittat, aut minetur mali, quo cognito uidere ẽt restat quo anno bonũ malum'ue ipsum euẽturũ sit, si geniturã inspicias, sin anni cõuersionẽ, quo mẽse. Ac ne à Ptolemaei ipsius uerbis discedamus, cum praeceptũ hoc eius ad anni conuersionẽ pertineat, si in cõuertendis geniturarũ annis obuenturi mali aut boni quo illud euenturũ portenditur, certũ mensem colligere uolumus, signorũ profectio inspiciẽda est. Singulis enim annis signa singu

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

la iuxta signorũ successionem in genitura horoscopi authoritatem accipiunt. Nam cui ortus sui tempore Cancer ascendit, quia Leo Cācrũ statim sequtur, secundo anno nati eius principatũ Leo suscipit, anno tertio Virgo, & sic deinceps, ac si per manus aterum alteri signum iuxta seriem constitutionis dominandi potestatẽ tradat. Atq; hæc quidem signorum series, mutuaq; successio à nostris profectio dicitur, Græce περίπατος est. Eadẽ in conuertendis annis mensium ratio est. si enim anni profectio ad Arietem peruenerit, primus mensis Arieti, secundus Tauro, tertius Geminis attribuitur, & sic deinceps. Signo igitur locoq; inspecto ubi in anni reuolutione Solis Lunæq; coniunctio facta est, ac loco ipso cum genituræ figura pensitato, quid et quo mense portendatur intellegi poterit. Quam ad rem plurimum conferet annorum ipsorum, ac locorum climatericorum consyderatio. Locus quoq; partis fortunæ natalitiæ inspiciendus est, uidendumq; ad quem planetam temporum dominatus perueniat, & quid aut tunc in genitura, aut nunc in reuolutione uel prosperum uel aduersum planetarum status, cœliq; configuratio promittat. quæ miscendo ac temperando, qualia euentura sint, & quo etiam anno ac mense, iudicabimus. Hoc Ptolemæi præceptum tempestate nostra non modo non seruatur ut parum intellectum, uerum male conuersum ad Iouis Saturniq; coniunctionem refertur. quod ne somniari quidem Græce ex uerbis Ptolemæi ipsius potest. Quod autem ad tranlationem ipsam attinet, cum Græce dicatur σύμπτωμα, quod tum calamitas, tum ruina Latine dici potest, maluimus euentum, quod id uerbum communius ac generalius est, traducere.

PTOLEMAEVS LIX

DE absente quod occiderit ne pronũtiato antequam uideris, an temulentus factus sit, neq; quod uulnus acceperit, antequã exquisieris, an sanguis ei missus fuerit, neq; quod thesauros inuenerit, priusq̃ scrutatus fueris, ne forte depositum acceperit, cum omniũ figuræ similes sint.

PONTANVS

Sunt quædam rerum cognationes, quod natura ipsa comparatum est, ut difficile sit eas secernere. Nam & morbi quidam ita cognati uidẽtur, ut signa eadem sint, & uirtutes quædam morales adeo sibi coniunctæ, ut penè eædem uideantur, nec nisi multa suptiliq; cogitationẽ

secerni queant. Quæ res tum medicorum tum philosophorum ingenia non parũ exercet. Quare mirum uideri non debet, si astrologos quoq; similis difficultas male habet, quibus eo maior uenia danda est, quod cognationes rerum quæ astrologis offeruntur, longe plures aut certe non pauciores quàm morborũ ac uirtutum sunt. Monemur igitur siquando de peregre profecto atq; absente consulti fuerimus, ne pronuntiemus, illum diem obijsse ex cœli configuratione primo id aspectu portendente, nisi diligentius exactiusq; perspectum sit, an is de quo consulti sumus, tunc temporis quo consulebamur, ebrius fortasse esset, & uino, ut poëtæ inquiunt, sepultus? quoniam temulenti figura mortui figuræ persimilis est. Temulenti nanq; propter uinum, quo sensus obtorpuere, in somnos abeunt, quorũ somnus & profundior est, & propter grauissimum sensuum torporem morti similior, unde a poëtis morti somnus comparatur, ut

" Dulcis & alta quies, placidæq; simillima morti, &

" Perpetuus sapor urget, &

" Ferreus urget somnus. &

" In æternam clauduntur lumina noctem.

Vidimus ipsi gregarium militem uino uictum, triduum sub diuo iacuisse absq; ullo rerum humanarum sensu. Qua uero ratione discernere possimus, mortuus ne sit, an uino obstupefactus edormiscat, Ptolemæus non docet, contentus hoc in loco monitos tantum fecisse. quod nos difficilius arbitramur ex figura interrogationis discerni posse, nõ solum propter mortis ac temulentiæ somniq; cognationem, sed quod fieri etiam posset, ut morbo comitiali esset interceptus. Monemur etiã, ne si in consulendo cœlestis constitutio portendere uideatur illum de quo consulimur uulnus accepisse, pronuntiemus hostile ei uulnus inflictum, ante quàm probe perspectum habeamus, num uenam eius medicus ualitudinis gratia percuti iusserit? quid enim cognatius? cũ utrunq; ferro fiat, atq; ex utroq; sanguis effluat. Tertio etiam loco docemur, ne ante de inuento thesauro pronuntiemus quàm perspexerimus, an apud illum de quo quæritur, deposita pecunia fuerit? cum depositum atq; thesaurus ex pecunia constet, & depositum thesaurusq; simili modo repente obijciatur. Verum, ut dixi, alterũ ab altero distinguere maioris difficultatis, atq; operæ grauioris est. cum multa suapte natura lateant, neq; ad tam distinctam rerũ cognitionẽ, ut in principio dictum est, perueniri scientia possit. tametsi Ptolemæus consequi hoc ipsum posse nos nequaquam diffidit, cum uetet de absentis morte non ante pronuntiari quàm compertum sit, an is uino sopitus dor-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

miat. ac si diligenti solertiaque inuestigatione assequi mathematicus illud possit. Memoriæ proditum est Valentẽ mathematicum prædixisse, puerum qui Constantino Augusto natus esset, in sinu auiæ diem obiturũ. quæ mortua cum esset, prædictio eius ab omnibus irridebatur. cõtigit autem uti puer is in oppido moreretur, quod ex Helenæ auiæ suæ nomine dicebatur. quæ res omnium animos quibus prædictio illa nota erat, in admirationem conuertit.

PTOLEMAEVS LX

SVPER ægrotis criticos dies inspice, ac Lunæ peragrationem in angulis figuræ sexdecim laterum. ubi enim eos angulos bene affectos inueneris, bene erit languenti, contra male, si afflictos inueneris.

PONTANVS

Qui sint Critici dies non medicis solum, uerum etiam cuiuis aliquo ingenio prædito satis cognitum est. dicti autem Critici quod morborum ipsorum perinde ac iudices sint. siquidem ipsis illis diebus morbi ne an ægroti futura uictoria sit, potissimum iudicari potest, unde græce κριτικοὶ, id est iudicatiui, aut si malueris, discretiui, quod discernẽdi uim habeant, dicti sunt, quos esse septimum, quartum decimum, ac uigesimum primum diem ex quo ægritudo ipsa cœpit, generaliter quidẽ medici consentiũt. quippe quos maxime obseruant, cũ eorũ maximũ esse iudicium sentiant. Cur autem eos tantopere obseruent, ratio hæc est. Luna cum nostris corporibus dominetur ob insitam sibi uim ac potestatem, ipsos corporũ humores excitat, ac pro arbitrio moderatur. Quócirca locus eius ubi ægrotare quis cœpit, diligenter inspiciendus est, ac locus. Item huic aduersus, & utriusque medius à dextra ac sinistra. Cum enim tria hæc loca quem locum ægritudinis hora Luna tenebat aduersis, & ut Græci dicunt, diametris, ac quadrangulis radijs hostiliter feriant, ubi ad unum quenque locorum eorum Luna trãsierit, necesse est uti morbus ille maiorem quàm in alijs diebus commotionem faciat, propter aduersantiũ locorum naturam, ad quæ Luna peruenerit. Peruenit autẽ ad locum oppositũ quarto decimo seu quinto decimo die, ad loca uero quadrangula hoc est ad primum quidem quadrangulũ, qui locus medius est loci Lunaris atque aduersi, die septimo octauo'ue. ad secundum uero uigesimo primo secundo'ue die. quorum dierum quod iudicia manifestiora sunt, eá ob rem hi à medicis

potius obseruantur. Sed mathematico de morbis, deq; ijs quæ morbis accidunt, prædicere uolenti, alij quoq; dies obseruandi magna etiã diligentia sunt. Fieri enim potest tum propter coniunctiones fixarum stellarum quæ noxiæ qualitatis sunt, tum etiam propter nocenteis planetarum aspectus, uti Luna in alijs etiam diebus maiores atq; cõcitatiores commotiones humorum excitet. contra ut diebus quos ante diximus propter coniunctiones, aspectus'ue adiuuantium stellarum, motus minores atq; sedatiores fiant. quod ipse non semel obseruaui, ea prædicere ausus, quæ res ipsa comprobauit. Vt autem prædicere mathematicus hæc possit, figuram cœli tempore ægritudinis incipientis ita constituet, ut è singulis uiginti duobus gradibus particulis'q; minutis triginta unũ latus efficiat, qui numerus quater ductus quartam cœli partẽ implet. Quæ ratio docet gradus duos ac uiginti cũ dimidiato gradu, sexdecies multiplicatos, trecentos ac sexaginta gradus complecti, quot graduũ totus cœli ambitus est. Hæc sexdecim latera è singulis duobus ac uiginti gradibus partibus'q; minutis triginta constituta figuram sexdecim laterum faciunt. qua figura constituta, & laterum angulis probe consyderatis, non modo qui critici uocantur, uerum etiam cæteros omnes dies inspicies, iudicabis'q; pro statu Lunæ atq; angulorum ipsorum uel felici uel aduerso, commotiones ipsas aut sedatiores aut grauiores futuras. Quæ res si à medicis obseruaretur, & cum ipsis cautius, et cum ægrotis multo melius ageretur, neq; tam fallerentur quàm falluntur, ubi quo minime suspicantur die grauiores commotiones accidunt. Ne autem fallare, morbi qualitas cum stellarũ qualitate quæ Lunæ angulis'q; configurabũtur, comparãda est.

PTOLEMAEVS LXI

LVNA significat ea quæ corporis sunt, ut quæ ei pro motu similia sunt.

PONTANVS

Non solũ apte, uerũ etiam necessario enuntiatũ hoc à Ptolemæo subijcitur, quo docemur rationabile eẽ, uti Lunæ motus à medicis obseruetur, quẽ corpora ipsa sequantur. Luna inquit significationẽ atq; imperiũ habet eorũ quæ corporis sunt. Dixit autem corporis ꝙ ea quæ spiritus sunt, Soli magis attribuũtur. Quod aũt Luna corporibus imperet, incremẽta ac detrimẽta ipsius planè docẽt. siquidẽ excrescẽte Luna corpora iplẽtur atq; humoribus exuperãt, decrescẽte magis ac magis ena

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ciātur atq; arescūt, id quod in omni siluestri materia cædēda et à rusticis obseruatur. Nanq; materia cæsa cum Luna lumine aucta est, quae humidi fiat accessio marcet, ac breui etiam tempore carie conficitur, siquidem humidum ipsum suapte natura & facilius et citius corrumpitur. Contra materia cæsa cum decrescens Luna per quam exiguo est lumine diutius perennat. nam quod tunc siccior atq; attenuatior est, nō tam facile corrumpitur. Hoc ipsum etiam in conchylijs, cancrisq;, atq; in uulneribus capitis manifestissime cernitur, estq; res clarior quam ut probatione multa indigeat. Non mirum igitur si corpus febribus affectum pro motu ac statu Lunæ aliâs maiores, aliâs minores commotiones sentit. quando etiam ubi sanum ac firmum est, ad illus motum nunc abunde se implendo, nunc tenuiter extenuando naturaliter moueatur.

PTOLEMAEVS LXII

CVM minutum coniunctionis principium facies, potes de mutatione äeris in mense illo iudicare. erit enim iudiciū iuxta dominatorē anguli figuræ cuiusq;. uincit enim hic äeris naturam, assumens in his etiam præsentis temporis qualitatem.

PONTANVS

Quo maiorem atq; euidentiorem probationem afferat eorum, quæ de Lunæ obseruatione dixit in ualitudine corporum procuranda, subdit etiam äeris ipsius commotiones Lunæ qualitatem ac temperationem sequi, ne tantopere quis miraretur si quæ corporis sunt, Lunæ imperijs pareant. quando äer ipse in quo uiuimus, quem spiramus, Lunæ quoq; qualitates suis in affectionibus referat. quod ni sic esset, nunquam Ptolemæus concederet astrologo de totius mensis qualitate iudicandum. Nam cum Luna mensis domina sit äerq; pro Lunæ affectione commoueatur, & aliam atq; aliam temperationē suscipiat, docet totius mensis qualitatem posse ab astrologo prædici, si Lunæ motum cœliq; constitutionē, quo tempore cum Sole coit, probe solerterq; inspexerit. Ratio autem modusq; prædicendi hic est. Inspice minutā cœli partem in qua Sol cum Luna coit. minutam partem dico, quod ΛΕΠΤΟΝ Græci dicunt. nostri minutum hodie uocant. Vult autem nō modo gradum, uerum etiam minutum Lunaris cum Sole coniūctionis inspici. tantum in mathematico exigit diligentiam. Inspecta igitur minuta particula, quærenda est cœli pars ascendens puncto illo tem-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

poris, quo cum Sole Luna congreditur. qua parte inuenta pquirendus est dominator, id est planeta plures ac potiores prærogatiuas habens. De dominatore autē atq; hospitatore supra trigesimo quarto enūtiato satis multa diximus. Consyderādaq; tum ipsius, tum signi ascendentis, & signi in quo reperitur, qualitas, gradusq; ipsius natura. Videndæ etiam Lunæ configurationes cum stellis tam fixis quàm etiam erraticis. quousq; Luna ipsa quartam cœli partem ab hora coniunctionis dimēsa fuerit. id est dū Solē quadrato è loco quadrangulariter aspiciat. Tunc minuta etiam particula uidenda est quadrangularis ad Solem aspectus, quærendus item gradus ascendens ac dominator, et alia omnia quæ paulo ante dixi diligenter examināda, deinceps quærenda est minuta particula, et, ut hodie dicunt, minutū pleniluny, formandaq; cœli constitutio, ut dictum est. Hoc item faciendum, cum Luna ad minutā particulā alterius quadrangularis aspectus peruenerit, ut Lunæ cursu in quadrantes quatuor, quas tum circuli quartas, tum quadraturas hodie dicimus, diuiso, de singulis circuli Lunaris quadraturis suū ferri iudicium distinctius queat. Quibus omnibus probe inspectis, diligenterq; pensitatis, consyderata etiā anni parte, et regionis natura, in qua mathematicus futuri mensis statum prædicturus est, poterit de toto mense, deq; singulis quadraturis certa pronuntiare. Sed in singulis quadraturis illud in primis obseruabit, idem ne an alius dominator sit, et si idem fuerit, in qua sit quadratura potentior, sin alius, utrius maiores sint prærogatiuæ? comparandusq; totius mensis dominator cum particulari quadraturæ dominatore. configurationes quoq; ipsorū uidendæ, et an procedant an regrediantur, in austrū declinent, an in aquilonē consurgant? Sed nec prætermittendi sunt cometæ si qui præcessere. multo minus planetarū coniunctiones negligendæ. Turpe nanq; est præsentibus ac futuris ita intentū esse, ut præteritorū obliuisci are. Hæc ideo monemus, nequis cum Ptolemæi præcepta faciliora uideantur, incautior ad prædicendū fiat. Nunc uerba ipsa Ptolemæi planius aperiamus. Poteris inquit si minutum in quo Luna cū Sole coit obseruaueris, ab eoq; seriem menstrui cursus ceperis, prædicere quæ aëris commotiones uniuerso mense futuræ sint. Prædicendi uero modus erit, ut probe inspicias dominatorē anguli, hoc est cardinis figuræ cuiusq;. quibus uerbis admonemur quatuor figuras singularum quadraturarū Lunaris cursus faciendas esse. consyderandūq; dominatorē anguli cuiusq; quadraturæ, id est planetam potentiorē, quo tempore Luna minutā partem quartæ ipsius ingreditur. siquidem dominator is naturā aëris uincit, hoc est in aliā qualitatē pro natura sua mu

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tat, aut etiam auget. Si enim dominator anguli primæ quadraturæ pluuias commouerit, & qui sequitur dominator aut idem ipse aut similis conditionis fuerit, aëris humida uis augebitur. contra arescet si anguli secundæ quadraturæ dominator contrariæ naturæ atq; conditionis fuerit. Idem in reliquis duabus circuli quadraturis obseruandum, ut dominatores ipsi diligenter inspiciantur, q quidē aëris naturam uincunt ac moderantur quartarum ipsarum temporibus, accipientes etiā præsentis temporis qualitatem. Præsentis autem temporis qualitatem intellegit, aut quod dominator superata natura quadraturæ quæ statim præcessit, nouam sumat qualitatē, aut quod consyderare ēt oporteat qualitatem anni temporis. Verbi gratia. Si æstas fuerit, licet dominator pluuias excitaturus appareat, accipit tamen de natura temporis aliquid, hoc est demit ab humido particulam, ac temporis præsentis particulam suscipit. Sin dominator ipse calidæ naturæ, ac tempus æstiuum fuerit, mutuabitur ab æstate uires ad calefaciendum longe potentiores. Illud etiam addendum est, ut regionis ratio habeatur, cum Italiæ cœlum pluuium sit, Aegypti uero siccum. Meminisse hac etiam in parte debemus superioris enuntiati, in quo de loci Lunaris coitus dominatore tractat. ait enim dominatorē hospitatorem'ue nouiluny in cardine repertum, indicem esse omnium quæ mense illo futura sint. Quo'circa inspiciendis quadraturarum figuris primum studium esse debet, ut à dominatore hospitatore'ue, si is cardini præfuerit, generale mensis iudicium capiamus. Cæterum sententia illa locum habet iudicio meo solum cum figuræ cardinem dominator seu hospitator nouiluny tenuerit, cum hæc generalis sit, atq; ubiq; sequenda.

PTOLEMAEVS LXIII

CVM Saturnus Iupiter'q; coniunguntur, uter eorū sublimior sit uide, ac iuxta illius naturā pronuntiato. Idem etiam in cæteris stellis facito.

PONTANVS

Enuntiato supieriori docuit quoties futuri qualitas mensis quæritur, Lunarium quadraturarū angulos, ipsorum'q; angulorum dominatores inspiciendos esse, atq; ab ipsa Lunaris cum Sole congressionis minuta particula inchoandum, Quoniam autem cœteri planetæ omnes inuicem coniūguntur, atq;, ut dictum est, ex illorū coniūctionibus originem & causam ducunt quæcunq; in mundo hoc fiunt, consequenter

docemur quid in planetarum congressionibus quærere debeamus, ut cuius eorum maior uis atq; authoritas sit, plane intellegamus. Si inquit Iupiter Saturnusq; coniungantur, eius scias authoritatem maiorem, ac uires ad agendum pollentiores esse, qui superiore atq; eminentiore breuioris circuli sui parte feretur. Græci dicunt καθυπερτερεῖν hoc est superare, seu malueris superiorem esse atq; extolli. hodie dicunt qui è nostris recentiores, id est linguæ Latinæ imperitiores sunt, eleuare. quod uerbum apud maiores nostros significabat deprimere atq; deijcere, cuius contrarium est extollere. eleuare enim res aduersarij est eas uerbis imminuendo deprimendoq; contemptiores reddere. Qua uero ratione in coniunctionibus ipsis alterum planetam altero superiorem atq; eminentiorem cognoscamus, tabulæ ipsæ motusq; per numeros plane digestus ostendit. Quo comperto cum is qui superior fertur sit potior, atque, ut ita dicam, principalior in coniunctione, ab eo significationum ratio lexq; capienda uidetur. Eminentia quidem ac superlatio sublimitasq; planetæ in coniunctione est, cum in summo circuli breuioris qui Græco nomine ἐπίκυκλος uocatur, planeta ipse fertur, altero planeta partes demissiores tenente. eum locum quanquam usitato, peregrino tamen nomine augem nũc uocant. à nobis tum apex, tum circuli culmen, summumq; commodissime dici potest. Planeta igitur qui fuerit in apice, hoc est in sublimiore sui epicycli parte, aut ei parti propinquior, præferẽdus est in coniũctione planetæ, qui ab epicycli apice remotior est, magisq; à rotæ summo declinat. nam cum in apice, hoc est in epicycli culmine collocatus est, uidetur illic quodammodo regnare, sedensq; in solio ius dicere. alter uero ad illius pedes sedere, & perinde ac superiorẽ uenerari. Quo circa iure primæ illi partes in significatione traduntur. Cum autem fieri possit ut pari sublimitate aut declinatione ferantur, quid tunc seruandum esset, non expressit, relinquens nobis consyderanda permulta, quibus examinari uires utriusq;, atq; inuicem pensitari debeant.

PTOLEMAEVS LXIIII

VBI sciscitationis dominatorem inspexeris, quam hic in anni conuersione seu in ascendente nouilunij potestatem habet inspice, ac secundũ hæc pronuntia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PONTANVS

Dixit de ægrotis, de qualitatibus anni, de coniunctionibus planetarũ, id est quæ seruanda atq; inspicienda essent in prædicendis ijs quæ à cœli constitutione portenderentur in ægritudinibus, in aëre, in euentis, quæ à coniunctionibus planetarũ denuntiarẽtur. hoc in loco quid seruare debeat mathematicus, ubi de negotio aliquo suscipiendo, aut re perscrutanda consultus fuerit, docet. Si quis inquit aut te consulet de re quam facere in animum induxit, aut scire ex te quærat, num res illa conductura sibi sit, aut fortasse de bello suscipiendo, deq; humanis alijs tum negotijs tum rebus sciscitabitur, primum quæstionis, id est interrogationis ipsius dominatorem perquires. deinde illo inuento cõsyderabis siquam potestatem habeat in conuersione anni, eius ipsius qui te consulit. Quæ res admonet uti primum conuersionem anni hõis illius uideas, eaq; inspecta etiã pscrutere qualis, quantaq; dñatoris illius uis ac potestas sit in cõstitutiõe figuræ, annuæ illius cõuersionis. Quod si genitura cõsultoris, id est iterrogantis ignorabitur, qua ignorata conuersionis annuæ ratio haberi nõ possit, statum cœlestis cõstitutionis tẽpore Lunaris cũ Sole coitus, quæ interrogationẽ ipsam prægressa est, perquires, uidebisq; siquam sciscitationis dominator in ascendente Lunaris coitus prærogatiuam habuit. & iuxta regulam hanc pronuntiabis. Quæri hoc loco potest, cognita genitura, dimensaq; anni natalitij reuolutione, sit ne cœli quoq; status tempore Lunaris synodi, quæ sciscitationem ipsam antecessit, inquirendus. Mihi quidem nullo pacto perperam suasisse uidebitur, quisquis utrumq; seruandum suaserit. Nam si Ptolemæus ignorata sciscitantis hominis genitura, ad statum Lunaris coitus confugiendum censet, atque ideo censet, quod in ipsa Lunaris coitus configuratione magna quædam certitudo posita est, in cassum ne ad annuæ conuersionis prognosticationem Lunaris etiam coitus prognosticatio addenda uidebitur? ex qua prognosticorum series euidentior fiat. Quócirca ut respondere mathematicus consultus possit, uires, posituram, qualitatem, conditionem, prærogatiuas, naturasq; dominatorum ipsorum siue plures, siue unus idemq́ue sit, coueniant ne inuicem, an aduersentur? mœreant, an exultent? quo etiam aspectu, & planetis à quibus aspiciantur, quomodo etiam ferãtur in cœlo, sint ne cardinales an succedentes, declinantesúe, aut pigris ac deiectis in locis positi? quibus etiã hospitatoribus utantur, quæq; alia inspicienda sunt diligentissime consyderabit. Hisq; simul mixtis ac temperatis non temere ad

ferendam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ferendã sententiã accedet. Vbi enim natalitiæ conuersionis, Lunarisq́; coniũctionis dominatores inuicem dissenserint, ac rei quæsitæ domitoribus aut palàm aduersabuntur aut nullo amicitiæ iure sociabuntur, nil causæ esse uideo cur ipse debeat iuxta interrogationis significatorem sententiam ferre. cum hæc ex illis ueluti principijs atq; antecessionibus deducantur. Quid enim affirmare, aut certi tradere poterit, ubi quæstionis dominator neq; cum ipso dominatore Lunaris constitutionis, neque cum annuæ conuersionis dominatore commune aut consentiens quicquam habuerit? Neq; potestatem aliquam in conuersione anni aut in ascendente Lunaris coitus.

PTOLEMAEVS LXV

IN minima coniunctione, differentia mediæ coniunctionis, & in media maximæ coniunctionis differentia.

PONTANVS

PLeriq; hoc enuntiatum referri uolunt ad Saturni et Iouis coniunctiones, de quibus tamen Ptolemæus ipse nihil ante locutus est. Me uero angit, quod in Græcis codicibus uideo Solis ac Lunæ coniũctiões innui. siquidem coniunctio apud Ptolemæum ubiq; luminarium intelligitur nisi additum sit, quorum ea coniunctio fuerit, utputa Martis ac Mercurij, Iouis & Saturni, aut aliorum planetarum. Præterea quam Solis & Lunæ coniunctionem uocet maximam, quam mediam, quam item minimã, mihi non facile est intellegere. Quo circa tum sensus tum uerba ipsa magnopere me addubitare faciunt propter obscuritatem. Decreui igitur rem ipsam in medio, imo in incerto relinquere. cum sit de ea etiam atq; etiam cogitandum. Ac nihilominus quid alij sentiant, atq; in primis hospes ac familiaris meus Paulus Prassicius sacerdos Auersanus, disciplinæ huius omniumq́; bonarum artium maxime studiosus relinquere inexpressum nolui, idq́; est huiusmodi. Quod triplex cum sit Saturni Iouisq́; coniũctio, remotissima illa quæ singulis noningenis annis contingit, maxima dicatur, quæ autem post singulos uigenos annos ex quo coniuncti iam fuerint, minima. At quæ post singulos ferè ducenos ac quadragenos circuitus quod inter minimã hãc, hac maximã remotissimãq́; illam contingit, media, triplexq́; hoc ipsum coniunctionis genus per gradus quasi quosdam, perinde ac per filios nepotesq́; significationes profert suas, atq; ita sibi constat, ut

quarum rerum maxima coniunctio significatrix fuit, earundem certius ac distinctius indicium faciat media, Ab illa enim generali & pene ob remotionem confusa significatione mediæ coniunctionis beneficio atq; indicatione (quod ea quæ proprius cernuntur distinctiora appereant) ad certiorem apertioremq́; rerum illarum cognitionem, quæ à maxima coniūctione innuebantur progressio fit. Rursus etiā, quarum rerum significatrix est media coniunctio, earundem quoq; rerum certiorem ac manifestiorem indicationem affert coniunctio minima, siquidē ea quæ quàm proxima sunt, singillatim distinctéq; cernuntur, & tanquā digitis tractata particulatim numerantur, ut cum remotissimo è loco uidemus quippiam nos uersum progredi, quod loco moueatur, quodq́; incedat, iudicamus animal illud esse. Vbi autem proficiscendo propius factum est, equum esse cognoscimus aut asinum aut bouem, post uero ubi quàm proxime ad nos accessit, etiam colorem illius totumq́; eius statum cognitum ac certum habemus. Itaq; minima coniunctio res nobis à maxima coniūctione per nebulam quasi quādā præsignatas, atq; à media indicatas ante oculos ipsos uidetur exponere, expositasq́; explicatim distinctéq; notare quod in genituris quoq; usu uenit, ut quæ generali quadam indicatione à natalitia configuratione nati cuiuspiam portenduntur, ea post ab anni conuersione expressius decernantur, quæ post etiam singulis mensibus à profectione signi cuiusq; singillatim atq; (ut ita dixerim) minutatim declarantur. Quocirca si quæ à media indicantur coniunctione uidebuntur aliqua in parte differre inter se, aut ab illis fortasse quæ à maxima portenduntur coniunctione, inspicienda statim ac diligenter sunt ea quæ significantur à minima. quoniam quæ particulatim à minima significantur ambiguitatem tibi omnem generalis illius indicationis eripient. Rursus si confusa ea quæ à maxima portenduntur coniunctione, ambiguū te parte ex aliqua reddiderint, quod fortasse uideas significationes illas differre inter se, mediam coniunctionem inspice, qua inspecta nihil tibi ambiguum relinquetur, uult enim Ptolemæus mathematicum ea quæ prædicit futura particulatim sic metiri, ut prima medijs, media ultimus undiq; consentiant.

PTOLEMAEVS LXVI

OLA profectione ne utare, sed etiam attributionibus & ademptionibus stellarum.

PONTANVS

D icere nunc de datore uitæ, deq; uitæ ſpatio, nec ad enuntiati huius explicationem neceſſarium eſt, & res ipſa maioris eſt operæ quàm ut hac in parte ſuſcipienda ſit. Qua quidem de re tametſi Ptolemæus in apoteleſmatum libris multa diſſeruit, tamen & obſcurior illis explicandis fuit, & quædam minutius, ut ita dixerim, atq; enucleatius aperienda erant. Quibus in libris oſtenditur quæ loca ſint aſpiciēda ad uitæ ſpatium percenſendum. qui ſit uitæ dator, qui etiam ademptor. quomodo etiam quærēdæ ſint partes, ad quas ubi uitæ ademptor peruenerit, mortem, mortis'ue periculum afferat. quæ quidem partes letales atq; interimentes à nobis recte dicuntur, Græce ſunt ἀναιρετικαί. Mathematicus igitur de nati uita morteq; prædicturus uitæ ipſius tum datore, tum interemptore inuento, ante q̃ pronuntiet quot annos natus ille uicturus ſit, quoniam ſinguli planetæ annos ſuos decernunt, exacte uidebit, addatur ne uitali ſpatio an dematur aliquid annis à datore uitæ promiſſis, ex bono malo'ue aſpectu, atq; ex collocatione benefici malefici'ue planetæ. Quando autem obuētura mors ſit, iudicabit ex planetæ mortem minitantis profectione ad cœli partem illam, quam letalem interimentem'q; appellauimus. Ex numero etiam partium hoc eſt graduū annos computabit, ſecundum aſcenſiones ſignorū ac tempora, quibus ſignum q'q; oritur in climate ubi natus is eſt, de cuius morte pronuntiaturus eſt. Tot enim futuri ſunt anni, ut idē ait, quot fuerint partis cuiusq; horalia tēpora, atq; ubi dies fuerit, tempora ipſa diurna erunt, ubi nox, nocturna. Futurus'q; annorū ipſorum totus atq; integer numerus eſt, ubi planetæ in oriente collocati inuenientur, de quibus tamen demendum erit, iuxta portionē remotionis eorū, quousq; occidentem uerſus in nihilum deuenerit. quandoquidē ſtella in occaſu poſita neq; addit, neq; demit. Quamobrē uolenti mortē alicuius ac mortis tempus prædicere, profectio planetæ letalē ad locum obſeruanda eſt. ea profectio, ut aliâs dixi, Græce περίπατος eſt, nunc, ut plurima in aſtralogia inepte, imo barbare, abſciſio dicitur, et planeta ille abſciſor, et, quod ut dixi tam inepte atq; ĩproprie nūc dicitur, abſcindere, Græce eſt διέρχεσθαι. nos et proficiſci, unde profectio ducta eſt, et ꝑmeare et percenſere commodiſſime dicimus, et περίπατον ipſam tū profectionē, ꝑmeationēq;, tum etiā recenſionem, ipſum etiam planetā permeatorem recenſorēq; nō improprie uocare poſſumus. ſiqdē proficiſcendo recenſet id eſt dinumerat cœli ſpatium omne quod interiectum eſt, dū in partem illa præfinitam perueniat.

Iubet igitur Ptolemæus annis illis recensendis non modo attendendos esse annos à planeta promissos atq; ab interiectis gradibus, cœliq; interuallo significatos, uerum etiam felices infelicesq; beneuolarum, maleuolarumq; stellarum aspectus. Boni nanq; bonarum stellarum aspectus etiam addunt. malarum malæ irradiationes auferunt, multumq; de promisso uitæ tempore subtrahunt. In primis etiam uidendum detrimenta ne hæc euentura sint ex corporum stellarum ipsarum coniunctione, quæ recte dici corporalis potest coniunctio, an quod quadranguli, aduersi'ue radij impingantur? quanquam & hexagoni non nunquam radij obsunt, aliquando etiam trigoni, pro naturis signorum quæ multorum aut paucorum temporum sunt. Quæ autem stellæ annos adijciant, quæ'ue adimant, Ptolemæus docuit, inquiens beneficas addere, maleficas auferre, mediæ naturæ Mercurium esse. Quare non modo inspiciendum est post quot annos profectio illa locum partemq; letalem contingat, sed ne medio interim tempore perniciosa figuratio eueniat, quæ numerum illum impleri nullo modo patiatur. Rursus felix ne fellicium stellarum irraditio configuratioq; sit annis illis quippiam adiectura. Hoc præceptum ad morborum, cæterorumq; malorū tempora quæ à cœlo portenduntur siquis accommodet, fortasse improbandus non fuerit. Si enim perniciosa figuratio accesserit, malis illis fiet accessio, sin felix beneficaq;, malum id remittetur, eaq; remissio pro natura configurationis erit. Hoc igitur est quod ait, non sola profectione utendum, sed quid quisq; planeta uel addat uel minuat uidendum esse.

PTOLEMAEVS LXVII

DIMINVVNTVR anni ob accipientis imbecillitatem.

PONTANVS

Cum dixisset sola planetæ profectione letalem ad locum utendum non esse, sed consyderādum an qui planeta uel addat quid uel demat, recte uerbum hoc subijcitur, quo docemur quid à nobis obseruandum sit, ut quādo planeta de promissis annis ademptur us est, intellegamus. Quoties inquit imbecillus planeta fuerit, quiq; uitæ dator est, ob imbecillitatem suam propriū implere munus nequibit, siue longius uitæ spatiū, siue breuius, seu fortasse mediocre polliceri uideatur, annosq; illos, id est tempus promissum non absoluet, sed tum annos, tum men-

ses, diesq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ses, diesq; pro qualitate imbecillitatis demet. Ipsa autem imbecillitas manat tū a malo planetæ statu, cum regreditur, aut declinat a cardine, aut deiectus languet, aut domicilio aduersatur suo, aut ab illo decidit, tum ab perniciosa configuratione. Quócirca in recensendis uitæ annis, cum uitæ ipsius datorem ob unam aliquam aut plures ex ijs quas diximus causas languere atq; infeliciter sese habere mathematicus uiderit, ex tempore illo quod largiri suapte natura posset, auferet annos, menses, diesq;, perinde ut imbecillitas ipsa maior aut minor fuerit. quot autem annos singuli planetæ conferant, quot'ue pro natura imbecillitatis demant, hoc loco referre necesse non fuit. Siquidem Ptolemæus centum his præceptis magis instituit mathematicū quo modo recte prædicat quàm quid prædicat. De accessione uero annorū nullam fecit mentionem, ut arbitror, quod eorum quæ contraria sunt ratio similis sit. Implebit enim numerum suum firmitas atq; potētia & felix planetæ status, si infirmitas, infelix'q; eius habitus demit. adijcietq; annos nedum confirmet tempus a uitæ datore promissum felix beneficæ stellæ radiatio, contra infirmabit imminuetq; hostilis infelicis stellæ aspectus atq; coniunctio.

PTOLEMAEVS LXVIII

MALEFICA cum matutina est, casum, uespertina uero morbum significat.

PONTANVS

Vitæ non solum exitus id est mors, mortis'q; dies ac qualitas a mathematico quæritur, uerum etiam illa quæruntur quæ accidere corporibus solita sunt, siue ea uitia sunt, hoc est membri alicuius debilitas, mutilatio'ue, siue morbi, aduersæ'q; ualitudines. quæ quidem mala quando ex infelici genituræ constitutione intellegi possunt, cum nati alicuius uitam inspiciamus, uim statum'q; maleficarum stellarum, signa item ac loca quibus minantur, & unde etiam minantur, probe consyderare debemus, uti & partem illam corporis cui malum portenditur, & malum ipsum cuius futuri sit generis noscere possimus. Videbimus etiam ab aliquo ne pernicioso aspectu maleficæ uires ad nocendum adiuuentur, sit ne malum propterea euenturum. quod malefica stella signum ac locum ipsum corpore insideat, an quod hostilibus radijs feriat. quæ singula inspicere nos oportet. Malum autem ipsum maius aut minus erit, quo plura pauciora'q; ad nocendum cōiurauerint. etenim ubi benefica stella opem attulerit, si bene in cœlo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

collocata fuerit, aut omnino prohibet malũ atq; in melius refert, aut magna ex parte lenit. Sed utrũ futurũ sit damnum rei familiaris, iactura calamitas, direptio'ue, an febres, an quod aliud morbi genus, ex maleficæ obseruatiõe stellæ intellegi posse Ptolemæus docet, inquiens matutinã portendere uitia, pericula, calamitates, rixas, uespertinã morbos, aduersam'q; ualitudinem. Vitiũ uoco perpetuum aliquot corporis malum, ut oculorum orbitatem, ut claudicationem, ut manuũ mutilationem, ut alia huiusmodi. Cum dico morbum, intellegi uolo febres, lienteriam, ophthalmiam, iecinoris, capitis'q; mala, item alia generis eiusdem. Inquit igitur, malefica quæ malum minatur ubi matutina fuerit, decernit uulnera, impedimenta, contentiones, aut rerum iacturam familiarium. Vbi uero uespertina, langorem, aduersam ualitudinem. Qualis autem futura sit ualitudo, dãnum'q; illud ferro ne an igne aut ruina infligendũ sit, atq; ab homine ne an à quadrupede, seu uenenosis à belluis inferendum, accipiendum'q; in corpore an in bonis externis, an in fratribus, amicis, cognatis, parentibus, maleficæ ipsius qualitas ac signi loci'q; natura diligẽter cognita indicabit. Cur autem maleficæ stellæ ubi uespertinæ fuerint morbum potius quàm uulnera, membrorum'q; infelicem habitum decernant, illa uidetur eẽ causa, quod uespertinæ non tantum uirium ad nocendum habeant, matutinæ autem, quod uiribus utantur maioribus, deteriora mala inferunt, maximis'q; ac perpetuis incommodis afficiunt. Matutinas dico stellas quas Græci ἀσέρας ἑώους, uespertinas quas ἑσπερίους uocant.

PTOLEMAEVS LXIX

ERIT in uisu nati uitium, cum Luna Soli aduersa est, ac nebulosis stellis coniungitur. Item cum Luna est in occiduo cardine, ambæq; maleficæ stellæ in cardine orienti, Sol quoq; cardinalis est, natus ipse oculis capietur.

PONTANVS

Quod præcessit enuntiatũ generalem quandam uitiorũ ualitudinum'q; nati regulam demonstrat. quæ sequuntur enuntiata singularia uitia, mala'q; exponunt. & hoc quidem ad oculos solum pertinet. Itaq; cũ luminaria corporis nostri oculis præsint, atq; ei sensui qui uisus dicitur, in cuius genitura luminaria ipsa hoc est Sol & Luna sibi aduersabuntur, atq;, ut Græco uerbo utar, diametrabuntur, malus oculorũ

eius habitus indicatur, præsertim si hoc quoq; accesserit, ut Luna stellis fixis quæ nebulosæ sunt, coniungatur. de quibus quidem nebulosis stellis supra satis dictum est. Arguuntur enim ex hac nebulosarum stellarum coniunctione luminariumq; aduerso aspectu oculorum ualitudines et uisus ipsius caligatio, perniciosiq; humores uisum ipsum hebetantes, quandoquidem aduersus luminarium aspectus, cum sit suapte natura perniciosus, oculis ipsis perniciem minatur, & fixæ illæ nebulosæ cum sint, caliginem oculis tenebrasq; offundunt. Quócirca natus ille lippitudines, ophthalmias, suffusionesq; oculorum patietur aut alia oculorum mala pro natura configurationis. Quod si Luna in cardine occidentis cœli, Saturnus Marsq; in cardine cœli orientis inuenientur, Sole etiam in aliquo cardine constituto, natus ille oculis capietur. Cum enim luminaria ipsa in hac constitutione sint cardinalia, & ambæ maleficæ cardinales, ac sibi partim opponantur, partim quadrangulentur, aut etiam coniungantur propter maximas simul omnium ad nocendum uires, necesse est oculorum sequatur orbitas. Neq; enim seruari incolumes oculi poterunt, tot simul oppugnantibus, id est causis ipsis quæ primitiuæ sunt tantopere aduersantibus. Cæcitas autem ipsa quibus è rebus inferenda sit, an ab ignis afflatu, an ex uitiosis capitis humoribus, an ex ferro, planetæ ipsi pro natura tum sua, tum etiam signi, atq; ut quis potentior erit, indicabunt.

PTOLEMAEVS LXX

IN furentibus Luna Mercurio non copulatur, neuterq; ascendenti in dæmoniacis. in hac figura Saturnus quidem noctu, Mars autē interdiu cardinem tenebit, maximeq; in Cancro, Virgine, ac Piscibus.

PONTANVS

Furenteis hac in parte intellegi uolumus, quos in primo enuntiato numine afflatos uocauimus, hi sunt qui furore concitati uaticinantur. In genitura inquit eius qui numine afflatus est, quem Græci dicunt ἐνθουσιῶντα, unde Sibylla Enthea dicta est, inuenies Lunam nulla prorsus cum Mercurio copulatione coniungi, nullo simul cognationis genere colligari. Simili etiam modo in genituris laruatorum procerritorumq; quos hodie Græco nomine dæmoniacos dicimus, inuenies Mercurium Lunamq;, nullam cum horoscopo copulationem habere, nullo ei uinculo iungi, nulla deniq; ratione horoscopum complecti. Quin etiā in genitura ipsa siue furentis siue dæmoniaci, si no-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cturna fuerit Saturnum, sin diurna Martem cardinalem inuenies, eritq; uterq; longe potentior ad furorem lymphationemq; excitandã, si tunc in Cancro aut Virgine aut Piscibus collocatus fuerit. Si enim, uti dictum est, rationi Mercurius præest, Luna corpori, quis consilio aut rationi eẽ in eo homine locus potest, in cuius genitura Luna Mercuriusq; nullo simul uinculo colligantur, nec horoscopum qui corpoream nati illius fabricam significat ullo pacto complectuntur? imo quod perniciosius est, Saturnus noctu, quod tempus propriæ Saturni conditioni aduersum est, Mars interdiu, cuius stella nocte gaudet, cœli cardinem tenens, in corpore nati eius perniciosos & insaniam excitaturos humores ingenerat, cum uterq; planeta alter atræ bili, alter rubræ præsit, & utraq; bilis id est cholericus melancholicusq; humor ubi uehementior fuerit, in insaniam uergat. Cur uero in Cancro, Virgine, ac piscibus magis quàm in alijs signis? an quia Mars Saturnusq; pessime se habent in Cancro? in quo positus Mars altitudini suæ, Saturnus propriæ domui aduersetur. in Virgine, quod illic constitutus Saturnus cadat ex Libra in qua exultat. in Piscibus uero Mars positus ex Ariete id est ex domicilio suo decidat. An fortasse quod cum Luna Mercuriusq; nulla inter se nec cum horoscopo colligatione iungantur, hoc etiam Saturnus noctu, Mars interdiu, quando nocentiores sunt, ad malũ utriusq; habitum adiungant, ut Cancrum Lunæ, Virginem Mercurij domum insidens magis ac magis infestet? cumq; in tam perniciosa configuratione necesse sit Iouem Veneremq; male affici, ad malum etiam Iouis Venerisq; habitum hoc quoq; addãt, ut Pisces corpore suo inficiant, Iouis domum, Veneris altitudinem, Cancrum item Iouis? An quod in Cancro ac Piscibus humores plurimos excitent? cum lymphati maxime humidum cerebrũ habeãt, inde enim lymphati dicti mihi uidẽtur, in Virgine uero bilẽ illã maxime exustã, cuius alumna uidetur insania. An potius dicendũ erit, ab insita naturaliq; quadã potestate hoc fieri? idq; ita se habere obseruatio ipsa docuerit. Qui locus uti fieret aliquanto illustrior ac distinctior, placuit Ptolemæi ipsius uerba ex tertio apotelesmatum libro af
» ferre, quæ sunt hæc. Epileptici nanq; plerunq; sunt qui Luna Mercu
» rioq; nec aut inuicẽ colligatis, aut cũ orientali finitore, Saturni quidẽ
» stellã interdiu, Martis uero noctu cardinalẽ habent, quæ superiore
» è loco figurã despiciat. Cũ uero contrariũ in his accidit, ut Saturnus
» noctu, Mars interdiu figuræ dominator sit, ac maxime ĩ Cãcro, Vir
» gine, aut Piscibus insani sunt. Vexatos à dæmonibus qui humido ca
» pite sunt, maleficæ faciunt, cũ ita se habentes Lunã Soli configuratam

obtinebunt, Saturnus quidem in nouilunio, Mars in plenilunio, præ
ſertim in Sagittario ac Piſcibus. Sole itaq; maleficæ ſtellæ, quo dictũ
eſt modo, figuræ ſuſcipientes dominatum & incurabiles & latentes
& quæ oſtentui ſint quas diximus paſſiones & animæ morbos in ea
parte quæ intellegit, faciunt. Quibus ſi beneficarum ſtellarũ Iouis
ac Veneris ſocietas acceſſerit, atq; ipſæ quidem maleficæ occiduũ car-
dinẽ tenuerint, beneficæ uero oriẽtalẽ, quæ oſtẽtui ſint, paſſiones fa
ciunt, curabiles tñ medicorũ remedijs hoc eſt ſubductione & potione,
& hoc ꝑꝑ Iouẽ, ſortibus uero ac deorũ ope ꝑꝑ Venerẽ. At cum ma-
leficæ in oriẽtalibus cardinales fuerint, beneficæ in occiduis, morbos
faciũt incurabiles pariter ac diuulgatiſſimos, maximéq; nobilitatos.
Morbũ aũt comitialẽ cõſequuntur cõpreſſiones, clamores, pericula ẽt
letalia. Inſaniam, mentiſq; externationem motus incõpoſiti, rerũ fa-
miliarium diſſipationes, corporũ denudationes, execrationes & alia
huiuſmodi. Lymphationem & humidi exagitationem conſequuntur
furiæ, numinũ afflatus, uerberationes, quæq; huiuſmodi oſtẽtui ſunt.
Priuatim autem et cõtinentium locorum figura confert. loca enim So-
lis ac Martis ad inſaniam maxime conferunt, Iouis, Mercurijq; ad
morbum comitialem, Veneris ad dæmonum uexationes, Saturni Lu
næq; ad humidi exagitationes ac lymphationes. Videamus quid de
his quoq; Iulius Maternus dicat. Saturnus et Mars ſolidis in ſignis po-
ſiti ſi diametra ſe radiatione reſpiciant, aut unus in horoſcopo ſit, alter
in occaſu, aut unus in imo alter in medio, epilepticos faciunt, ſi uero
in tropicis ſignis cõſtituti hac ſe radiatione reſpexerit, caducos efficiũt,
et qui nulla poſſint ratione ſanari. Item ſi Mercurius in Virgine aut
in Piſcibus conſtitutus in horoſcopo ſit partiliter poſitus, & eum Sa-
turnus & Mars quadrata radiatione reſpiciant, inſanos efficient. Si
Mars & Saturnus ita ſint collocati, ut unus ipſorũ in medio cœlo ſit,
alter in imo, ex prauis humoribus uitioſam ægritudinem faciunt, ſed
ſi hos Mercurius quadrata radiatione reſpexerit, deorum illis præ-
ſidio ſanitas comparatur. Si uero his in locis poſiti partili ſint radia-
tione cõiuncti, ut æquas partes poſſideant, inſanos efficiunt, & qui
nunq̃ poſſint ab his criminibus inſaniæ liberari. Si uero ĩ finibus ſuis
ſint poſiti, aut in Saturni finibus ſit Mars, & in Martis finibus Satur
nus, & ſint in quibus diximus locis in initijs inſaniæ conſtituti liberã
tur, poſteaq̃ Martis quintus decimus annus aut Saturni trigeſimus cõ-
pleti fuerint. Sed et cũ Iupiter et Mars ſimili ſe radiatione reſpexe-
rint, epilepticos faciunt. Si uero ſic, ſicut diximus, poſiti in ſuis parti-
bus fuerint collocati, aut Iupiter in finibus Martis & Mars in finibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

" Iouis in initijs eius ualitudinis constituti liberantur. sed quando pri-
" ma stellæ tẽpora transierint, id est aut Martis quintus decimus annus
" aut Iouis duodecimus, Si Iupiter in horoscopo fuerit inuẽtus et, Mars
" in diametro eius collocatus Solem & Lunam qualibet radiatione re-
" spiciat, aut insanos efficiet aut lunaticos. Sed & si Luna aut synodica
" aut plena in cardinibus posita Martem quadrata radiatione respexe-
" rit, & Saturnus ei per quadratum aut per diametrũ iungatur, eadẽ
" uitia decernũtur. Si in signo Saturni uel in signo Martis horoscopus
" fuerit inuentus aut certe locus fortunæ, Sol uero in horoscopo sit parti-
" liter constitutus & cum eo Mercurius equis partium societatibus iun
" ctus, Saturnus uero & Mars in septimo sint ab horoscopo positi, epi-
" lepticos faciunt, sed biothanatos. Si Mars aut Saturnus in undecimo
" ab horoscopo loco fuerit inuentus, aut si unus eorum in ipso sit loco po
" situs, alter uero cum Luna sit collocatus, aut eam quadrata radiatione
" respiciat, & Saturnus aut Mars Mercurio qualibet radiatione iunga
" tur, facit insanos, epilepticos, biothanatos. Sed hoc peius erit si Mars in
" undecimo ab horoscopo loco fuerit inuentus, & Saturnus in sexto.

PTOLEMAEVS LXXI

IN marium genituris cum utrunq; luminare in signis fuerit mascu-linis, actiones eorum secundum naturam erunt. In genituris uero mu lierum, actiones ipsæ intendentur. Idem de Marte Venereq;. matutini nanq; masculescunt, uespertini fœminescunt.

PONTANVS

Luminaria id est Sol ac Luna cum alterum corpori præsit, alterum spiritui quis dubitet cum in signis masculinis quo tempore quis in lu cem uenit inueniuntur, id præstare atq; efficere, uti actiones eius ma-sculinæ sint, hoc est quæ marium naturam sequantur. cum & corpus et animam sic afficiant, ut is marem sese intellegens, quæ maris sunt, præstare atq; exercere contendat. Quod si quæ nascitur fœmina fu-erit, cum eius animum supra muliebrẽ naturam efferat masculina hæc luminarium uis, nimirum in agendo maribus quàm fœminis si milior futura est. Mars item Venusq; matutini in maris fœminæq; ge nitura inuenti hoc idem præstant. contra uespertini et marem & fœ minam molliorem reddunt. Eadem luminaria in signis fœmininis inuenta uiri animum muliebrem reddunt, qualem scilicet esse mulie-

ris decet. De Marte ac Venere dixit, quod Mars præsit iræ, Venus cu-
piditati, sintq; morum datores de luminaribus quod Sol uitæ, Luna
corpori præsit. utrunq; autem luminare simul animato corpori quod
animal constituit. Non ab re erit quid hac de re idem author in tertio
» apotelesmatum libro tradat, referre. cuius uerba sunt hæc. Cum sola
» luminaria in masculinis fuerint signis, mares secundum naturam,
» fœminæ contra naturam in exercendo masculi anim opere uehemen
» tiores erunt. Cum autem Martis ac Veneris stella, siue ipsarũ altera,
» siue utraq; masculina fuerit, mares ipsi naturalem in Venerem pro-
» cliuiores futuri sunt, adulteri, scortatores, turpis atq; illegitimæ Vene
» ris rebus semper dediti. Mulieres præter sexus sui naturam coibunt,
» eruntq; lasciuæ, procacibus oculis, tribades, quæ puellas ad turpẽ co-
» itum solicitent, clàm quidem & in occulto ubi sola Veneris stella, pa
» làm uero cũ solus Mars in signo masculino fuerit, ut etiam nõ nunq̃
» perinde ac legitimis cum uxoribus rem agere sese ostendant, Rursus
» cũ luminaria ipsa sola in fœmininis constituentur signis, fœminæ mo
» litie ac muliebritate animi quãquam secundum naturæ leges, mares
» aduersus naturã ipsam mirũ in modũ excedent. Veneris stella cum
» fœminina fuerit, mulieres erunt in libidinẽ pronæ, adulteræ, quæq;
» naturaliter subigi gestiant & semper & à quibuscunque, ut quæ à
» nullo quanquam turpi atq; illegitimo coitu abstineant. Mares ipsi mol
» les, naturalemq; ad Venerem incensi, passuri etiam quæ fœminarum
» sunt, clam tamen & caute. Iidẽ cum stella Martis fœminina fuerit,
» utroq; libidinis genere absq; rubore ullo, fœde, cõfidẽterq; laborabũt,
» exercentes quæ fornicis sunt, ac promiscuæ maximeq; opprobriosæ et
» infamis Veneris speciem, eo usq; inquinati, ut inde infames habean-
» tur, ac maledictis notentur. Quin etiam orientales matutinæq; Vene
» ris ac Martis figurationes ad agendum quod mariũ est uehemẽtius
» apertiusq; impellunt, occiduæ ac uespertinæ, magis magisq; molliũt
» & ad patiendum inuitant. Simili etiam ratione Saturni stella con=
» stituta, ut libidinosius, impurius, opprobriosiusq; exerceat utroq; (ut
» dictum ẽ) modo adiuuat. At Iouis stella ut pudẽtius, modestius atq;
» cautius agat, Mercurius uero ut publice magis, atq; cum affectuũ
» horum maiore excitatione atq; attentione, pluribusq; etiam modis,
Quoniam autem de corporis animiq; tum uitijs tum morbis aliquot superioribus enuntiatis præcepta tradidit, estq; inferius de uiolentis mortibus traditurus, recte quod sequitur enuntiatum interposuit, quod quidem ad educationem nati atq; ad ea quæ ad uitam faciunt cognoscendam pertineret.

PTOLEMAEVS LXXII

QVAE sunt educationis, à dominis triangularitatis ascendentis capito. Quæ uitæ, à dominis triangularitatis luminaris conditionarij.

PONTANVS

In libris apotelesmatum abunde multa dicuntur à Ptolemæo quæ obseruanda sunt uolenti nati uitia ægritudinesq; cognoscere aliaq; item permulta, quæ inter uiuendum obuenire solent mala. Iisdem etiam libris præcepta continentur, quibus obseruandis cognoscatur an qui natus est, educationis tempus impleturus sit. Educationem nutritionemq; intellegi uolumus eam quæ Græce est ἀνατροφή. hoc uero loco tantum instituimur unde, et planetis à quibus capere significationem debeamus tam eorum quæ ad nutritionẽ, quàm quæ ad uniuersam uitam à stellis decretam pertinent. Si uis inquit probe ac distincte scire, quæ ad nati educationem pertinent, hoc est an illi sit à cœlo concessũ ut crescat, quæq; si creuerit in illo enutriendo à primulis statim annis euentura sint, inquirendi tibi sunt domini triangularitatis signi quod ascendit in genitura, uidendumq; quomodo sint in cœlo collocati, & quibus à stellis irradientur. bene enim collocati, feliciterq; irradiati educationem & quidem bonam pollicentur, secus uero aut educationem difficilem aut ante annum, postq; paucos menses uitæ exitum decernunt. Quam rem collocatio ipsa, naturæq; dominorum ipsorum, illosq; aspicientium planetarum, aut una coniunctorum significabũt. Cũ autem domini triangularitatis cuiusq; duo sint, accedatq; tertius quidam dominatus ipsius particeps, diligenter tũ nocturnus tum diurnus dominus, ac tertius ille particeps inspiciendus est, & ubi diurna genitura fuerit diurnus, ubi nocturna nocturnus dominus primo loco cõsyderabitur. quibus consyderatis iuxta ipsorum collocationem configurationemq; pronuntiabis. Quod si nato illi stellæ ipsæ integrã salubremq; educationem, primaq; infantiæ tempora promiserint, uti exacte pronuntiare possis quæ ad reliquam illius uitam pertinent, dominos triangularitatis luminaris conditionarij diligentissime uti contempleris oportet. Luminare conditionarium dicimus illud quod temporis conditionem sequitur. siquidem cum genitura nocturna est, quoniam Luna nocturnum luminare est, domini triangularitatis signi per quod Luna fertur, aspiciendi sunt. cum diurna, quod Sol diurnum est luminare, domini triangularitatis eius, cuius est signum

quod tunc Sol peragrat, uidendi sunt, & iuxta illorum naturas, collocationem, configurationemq; pronuntiandum. Quam Græci astrologi αἵρεσιν uocant, nos Iulium Maternum secuti conditionem dicimus, atq; ut illi αἱρετικὸν πλανῆτα ab hæresi, sic nos à conditione conditionarium uocamus, quod sit eiusdem conditionis seu diurnæ seu nocturnæ. Quocirca si diurna genitura fuerit, & Sol in Tauro sit inuentus, domini Taurinæ triplicitatis inspiciantur, & primo, ut dictum est, loco diurnus propter eandem conditionem. Quam nunc triangularitatem alibi etiam triangulum dicimus, Græci τρίγωνον dicunt. recentiores quidam è nostris triplicitatem propter trium signorum connexionem, quem nos dominum triangularitatis, Græci uno uerbo τριγωνοκράτωρα dixere, nec nos fortasse inconcinne triangulatorem diceremus. Iubemur autem quæ sunt educationis à triangulatore ascendentis quærere, quod cum ascendens principium uitæ nostræ sit, iure principium educationis ad triangularitatis eius dominos spectet. Quæ uero ad totam uitam si longior conferatur pertinent, à triangulatoribus signorũ per quæ Sol ac Luna feruntur quærere docemur. cum uterq; planeta uitæ hominum præcipue dominetur. Siquidem Solem uitalis potentiæ, Lunam naturalis fontem esse constat.

PTOLEMAEVS LXXIII

SOL VBI repertus fuerit cum capite Gorgonis, si neq; aspicitur à benefica stella, neq; benefica octauo loco præest, dominusq; conditionarij luminaris Marti opponitur, aut eum è quadrangulo percutit, ei qui natus est, caput truncabitur. Quod si luminare culminabit, corpus eius sauciabitur. Sin copulatio à Geminis aut à Piscibus fuerit, manus ac pedes eius amputabuntur.

PONTANVS

Sequuntur de mortibus uiolentis obseruationes quædam, & primo quidem loco de Gorgonis capite. Hoc cœli signum quod fabulose caput Gorgonis uocatum est à Græcis, à Babylonijs Algol, infelix & perniciosum est, uideturq; fabula illa qua fertur, Medusæ caput gladio abscisum à Perseo, non ab re signo hinc fuisse accommodata, quod qui nascens Solem unà cum eo sydere habuerit, securi percutiendus sit nisi beneficæ stellæ obstiterint, quæ aut octauum locum qui mortis est corpore suo tueantur, aut malignam Solis ac Gorgonei capitis copulatio-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nem felici aspectu leniant. Hæc tam infelix mors tunc futura decernitur, cum ad Solis cum capite Gorgoneo copulationem illud etiam accesserit, ut dominus signi in quo luminare conditionariũ inuentum est, Martem hostiliter aspiciat, neutra benefica Solem aspiciẽte, aut mortis locum tuente. Copulationem dicimus eam quæ Græce est συναφὴ, recusamus autem dicere coniunctionem, nequis solam coniunctionem intellegeret, quæ corporalis est, nomine enim copulationis intellegi uolumus aspectus quoscunq;. Nec me fallit codices non nullos eosq; præsertim qui è Caldæorum lingua traducti sunt, non de Sole sed de Marte dicere, hoc est ut Mars cum Gorgonis capite reperiatur. Quod cur probem, efficit primum quod Mars & Saturnus sunt uiolentarum mortiũ authores, deinde quod Ptolemæus ipse in quar
" to apotelesmatum inquit. si stella Mercurij Marti configurabitur à pi-
" ratis aut latronibus grassatoribus'ue dilacerari facit in signis etiam
" mutilatorum membrobrum atq; imperfectis, siue iuxta Persei stellas
" quæ sunt capitis Gorgonei, aut caput eius abscindet, aut membra mu
" tilabit. In hac etiam genitali configuratione si luminare culminaue-
" rit, id est medij cœli culmen tenuerit, nati eius corpus sauciabitur, multisq; uulneribus afficietur. Cum luminare tantum dicat, nec Solem aut Lunã exprimat, dubitari potest de utro sentiat, cum ante conditionarium luminare dixerit, utrunq; complectens, & genitura ipsa tum diurna tum nocturna esse possit. Sol & Luna cum medium in natiuitate cœlum possident, iuxta Ptolemæi sententiam efficiuntur Græco nomine ἀφυταὶς, Babylonico ileges, nostro id est Latino nomine radiorum emissores, seu iaculatores, aut etiam proiectores. Quo'circa cum medium cœli utrumuis ipsorum luminarium occupauerit, siue Sol fuerit, siue Luna, efficitur ilegis hoc est emissor. Quod'q; ascendens è summo mundi loco quadrangulariter ferit, uidetur nati corpus cuius fabrica atq; compactio, uita etiam ipsa ab ascendente præcipue significatur, miserabiliter afficere. Sed esto ut Sol hoc efficiat, an Luna etiam hoc idem præstabit? cum uideri possit ex uitiosis potius humoribus aut ex suffocatiõe mortem allatura. mihi quidẽ uidetur tam de Luna quàm de Sole intellegi debere. siquidem hoc idem Lunam quoq; præstare, in eodem apotolesmatum libro cum de mortis qualita
" te loqueretur, Ptolemæus docet, cuius uerba sunt hæc. Violentæ atq;
" insignes mortes decernũtur, cum ambo malefici planetæ in locis letali
" bus hoc est interimentibus dominantur, aut coniuncti aut in quadran
" gularibus oppositis'ue locis collocati, aut cum alter ipsorũ, aut uterq; So
" lẽ Lunam'ue, aut utrũq; luminare affliget. Et mortis qdem iniquitas

» ab utriusque conuentione statuetur, magnitudo autem à luminari-
» um testificatione. qualitas uero ab aliorum planetarum aspectu,
» & à signis maleficos in se planetas habentibus. & paulo post. Mars
» autem cum Soli Lunæ'ue præter conditionem, aut è diametro aut è
» quadrangulo aduersabitur, in humanis quidem signis constitutus, in
» ciuilibus seditionibus aut in prælijs facit interfici. Vides mortis uiolen
» tiam maleficis à stellis afferri, magnitudinem uero à Solis Lunæq;
» aspectu. Sextum quoq; ac septuagesimum enuntiatum in quo de mor
tibus Saturninis fit mentio, cum utrunq; luminare complectatur, hoc ipsum confirmare uidetur. Quia uero signa etiam ipsa qualitatē mortis decernant, ut paulo ante dictum est, recte subditur, hominis eius pedes manusq; præcidendas, in cuius genitura ad ea quæ scripta sunt illud accesserit, ut Martis copulatio id est oppositus aut quadrangularis eius aspectus ad quadrangulatorem id est dominum signi conditionarij luminaris à Geminis aut Piscibus proficiscatur. cum Geminorum signum manibus, Piscium humani corporis pedibus præsit. Atq; ut ad Martem Solemq;' cum capite Gorgonis inuentum redeamus, siue de Sole intellegendum sit, ut Græci codices, illi quidem quos ipsi uidimus habent, siue de Marte quemadmodum Ptolemæus ipse alibi tradit, & supra ostendimus, certe sic sentiendum est, eam mortis uiolētiam &, ut ita dixerim, carnificinam à Marte inferri non à Sole, quando, ut dictum est, Mars Saturnusq; uiolentarum ac truculentarum mortium authores perhibentur. Quod autem aliâs monuimus nūc quoq; monemus omnia diligentissime pensitanda esse, cum fieri possit ut benefica aspiciat, ac nihilominus imbecilla sit ac male collocata, contra ut Mars ipse sit in finibus beneficæ stellæ positus, ac benefica ipsa potens sit, feliciterq; constituta. quæ res de Martis iniqtate plurimum detrahet. benefica enim integras uires retinens benefaciendi naturam retinet, ac sua iura, suosq; fines strenue tuetur.

PTOLEMAEVS LXXIIII

QVICVNQVE Martem ascendentem habet, omnino cicatricem in facie habebit.

PONTANVS

Martis stella cum malefica sit, ac uulnerum illatrix, ascendens uero cū sit prima natalitiæ figuræ pars, atq; iccirco primam hominis partē id est faciē significet, eiq; præsit, pro natura sua, proq; ascēdentis significa

tione, si partiliter in horoscopo inuenta fuerit, hoc est in primis exorientis signi partibus, faciem hominis eius cuius ea genitura fuerit, uulnere fœdabit, & cicatricosam reddet. Non me præterit in Græcis quibusdã codicibus scriptum etiam hoc esse, præterquam si Mars signi dominus fuerit. quod siue additum fuerit, siue ita Ptolemæus scriptum reliquerit, ratione non caret. siquidem Mars domum suam tueri dicitur, quam cum tueatur, non fœdabit os eius in cuius genitura in Ariete horoscopabit. Quod quidem ab iis quæ in sequenti enuntiato dicuntur, plane confirmari uidetur.

PTOLEMAEVS LXXV

CVM Sol ascendentis domino coniungitur in Leone, nec Mars aliquam in ascendente prærogatiuam habet, nec benefica in octauo loco est, qui natus est exuretur.

PONTANVS

Quibusdam in codicibus non Sol sed Mars legitur, quod magis probo propter præpositas rationes, neq; ratiõe hoc caret. uidetur enim Martis rabies Leonis feruore magis magisq; accensa non ad ferrum ac uulnera, sed ad ignem incendiaq; se conuertere. Cum Leo maxime igneũ signum sit, ac Mars in eo collocatus mirũ in modum incendatur, atq; ob ardorem acerrime sæuiat. Sed ad Solem redeamus. hic in Leone, in domo sua, atq; in flagrantissimo cœli signo positus si ascendentis signi dominum secum coniunctum habuerit, eum sic radiis suis comburet, ut nati corpus urendũ portendat. Nã cum ascendentis signi dominus uratur, nati quoq; corpus urendũ significat, nisi in octauo loco benefica, ut dictum est, fuerit collocata. Mars etiam ipse si dominus ascendentis fuerit, aut in ipso ascendente prærogatiuam habuerit, cum iura rationesq; suas tueatur, ne cõburatur prohibebit. Sed utrũ casu aliquo, an prætoris sententia natus ille comburendus sit, aliorum etiã planetarũ aspectus indicabit. Hæc enim oĩa exactissime consyderanda sunt.

PTOLEMAEVS LXXVI

CVM Saturnus cœli medium tenet, opponiturq; ei conditionarium luminare, ac terrenum signum est in imo, qui natus est ædificiorum ruina interibit. Quod si humidum signum est, a quis suffocabitur.

Si uero

Si uero humanum, ab hominibus strangulabitur, aut laqueo flagellis'ue peribit. Verum si benefica octauo in loco est, propior his erit, non tamen morietur.

PONTANVS

Hoc siue præceptum siue obseruatio ad uiolentam quoq; mortem pertinet, atq; ad eos qui βιοθάνατοι, ut Græci dicunt, moriuntur. Vt autem mors ex ferro ad Martem refertur, sic mors ex ruinis, naufragijs'q; ad Saturnum referenda est, pro signi tamen qualitate. Post Martiales igitur mortes, cum uiolentarum mortium Mars Saturnus'q; authores sint, consequēter Saturninæ subijciūtur. Qui inquit nascitur Saturno cœli medium tenente, Luminari conditionario è diametro illum percutiente, ædificiorum ruinis obrutus interibit. si in imo id est in cardine cœli subterraneo signum aridæ qualitatis, &, ut hodie dicunt, terrenum constitutum fuerit. Quod si aqueum hoc est humidæ naturæ fuerit, aquis submersus extinguetur. At ubi signum id humanum fuerit, hominum manibus occidetur, aut enim manibus laqueo'ue strā gulabitur, aut flagris ac uerberibus ad necem cæsus interibit. Quod si benefica stella in octauo loco bene collocata fuerit, natus hic licet uerberibus cæsus, licet ruinis obrutus, ac fluctibus iactatus, licet collo laqueum acceperit, non tamen morietur, beneficæ stellæ præsidio tutus, atq; ab ijs periculis liberatus, quæ stella primo mortis locum præsentia sua tuetur, deinde imum cœlum triangularibus, medium sexangularibus, hoc est amicis radijs aspicit, quibus è rebus fit, ut si periculum prohiberi nequit, mors tamē ipsa prohibeatur. Illud prætereundum non est, luminare diurnum, id est Solem non posse iuxta conditionem suam diurno tempore in diurna genitura opponi, Saturno in cœli medio collocato, nisi cœli medium etiam pro imo cœlo ponatur, ut sit cœli mediū tum superius tum inferius, Qua ratione atq; uia Sol in diurna genitura in superioris cœli medio collocatus ex opposito loco Saturno aduersabitur, in medio inferiori, atq; i aduersa cœli parte constituto. aliter enim luminare conditionarium id est Sol in diurna genitura, Saturno cœli medium tenenti opponi non potest. ac tametsi, μεσουράνια plerunq; pro superioris cœli medio Græce accipitur, tamen etiam pro imo id est inferioris cœli medio aliquando capitur. μεσουράνια (ut uerbū uerbo reddamus) est cœli medium Latine, siue cœli culmen. Et Græci quidem à uoce hac uerbum etiam formāt μεσουρανεῖ quod significat cœli mediū tenet. Nos uero, cum structuræ

uerborum huiusmodi parum apte in lingua cadant Latina, a uoce simplici hoc est a culmine deduximus culminare. sicuti a fulmine ductum est fulminare, & a nomine nominare, ut sit culminare culmen tenere, id est in cœli medio constitutum esse. Num autem benefica stella prohibere quod dictum est possit, uidendum est etiam atque etiam. multa enim sunt quæ stellam ipsam imbecillam & minus potentem reddere soleant.

PTOLEMAEVS LXXVII

ASCENDENTIS profectionem pro iis quæ corporis sunt facito, partis fortunæ pro iis quæ sunt externa, Lunæ pro corporis animæq; connexione, medium cœli pro actionibus.

PONTANVS

In prædicendis iis quæ inter uiuendum homini euentura sunt, primum consyderanda est ualitudo, sanitas, & quæ tum mala, tum bona corpori accidunt. deinde ea quæ ad rem familiarem atq; ad diuitias pertinent, hoc est bona malaq; externa, quæ fortunæ dicuntur. post ea quæ ad corpus animamq; simul pertinent, hoc est quales affectiones habiturus homo sit, cum contingat nunc dolore, nunc uoluptate, nunc tristitia, nunc gaudio, & aliter, atq; aliter pro tempore ipsum affici. hos affectus ac passiones Aristoteles non animæ, sed hominis potius qui ex anima constat & corpore, iure putat esse. cui sententiæ Ptolemæus accedens ait, hæc ad corporis animæq; coniunctionem spectare, id est ad tertium quod ex ea coniunctione constituitur. Deinceps consyderandæ sunt hominis ipsius actiones, & ea quæ exercitaturus atq; administraturus est in uita. Quæ omnia ut distincte atq; expresse intellegi possint, hæc a Ptolemæo seruanda traduntur. Ac primum quidem ut bona mala ue corpori obuentura facilius cernantur, ascendentis gradus profectionem faciendam iubet, per quam inspecta prius genitura, ad cognitionem eorum quæ corpori accident, & quo etiam tempore accident, perueniettur. Progressio enim gradus eiusdem ad loca perniciosa & aduersa, occursusq; atq; obuiationes maleficorum ac nocentium planetarũ indicant morbos, ægritudines, quæq; alia mala corpori accidunt. Nec te illud moueat, quod planetarum apheticorum, id est ilegialiũ, proiicietiumq; profectiones grauissimos morbos, mortem deniq; obnuntiare habeant. Leuiora enim mala, morbiq; remis

ſiores, quæq; aliæ paſſiones corpori clementius accidunt, etiam ab aſcē
dente ſignificantur. Siquidem minores etiam magiſtratus ex parte ali
qua exercere ſolent iuriſditionem, quam etiam maiores magiſtratus
exercent. licet iudiciorum ac rerum ſumma penes maiores magiſtra=
tus ſit, quorum eſt de uniuerſa quoq; re publica ſtatuere, ac pro arbi-
trio de rerum ſumma decernere. Deinde quid ſeu proſperi ſeu aduer
ſi externis in rebus euenturum ſit, quo apertius intellegatur, profectio
nem gradus partis fortunæ id eſt loci in quo genituræ tēpore pars for
tunæ inuenta eſt, obſeruandam docet. cuius acceſſus ad loca felicia in=
felicia' ue, occurſus quoque fauentium aut nocentium planetarum re=
rum familiariū acceſſionem iacturam' ue, externorum'q; bonorum
felicitatem aut infelicitatem indicabit. Tertio loco profectionem gradus
Lunæ quo genituræ tempore ferebatur inſpiciendam monet, ex cuius
progreſſione, atq; ex maleficorum beneficorum' ue planetarum oc-
curſibus atq; aſpectibus indicentur luctus, mœrores, iræ, triſtes cogi-
tationes, curæ'q; grauiſſimæ. aut uiuēdi hilaritas, gaudia, uoluptates,
animi tranqllitas, ac ſecuræ mentis cogitationes. Quarto loco ut de
actionibus atq; adminiſtrationibus certa ferri poſſet ſentētia, profectio
nē gradus culminantis. id eſt cœli medij genituræ tempore inſpicien=
dam præcipit, ut ex eius qualitate, ac planetarū naturis quales actio
nes futuræ ſint coniecturā capere poſſimus. Huiuſmodi enim profectio
nobis ſignificabit, an q magiſtratus fungendi, dignitates'q; conſequen
dæ hoc uel illo anno ſint, an potius repulſa ferenda, deponendus'q; ma
giſtratus ante geſtus, quæ'q; alia ſunt generis eiuſdē. Quoniā autem
quatuor hæc loca præcipue in hominū genituris obſeruāda ſunt, aſcen
dens, cœli mediū, pars fortunæ, ac Lunæ locus, iccirco Ptolemæus horū
profectiones inſpiciendas ſuadet. ſiqdē ex ijs profectionibus pronuntia
ri poterit qcqd obuenturū ſit in corpore ſanitatis uel ægritudinis, in re
familiari proſperi uel aduerſi, in paſſionibus iucūdi, uel acerbi, ī ad
miniſtrationibus ac dignitatibus honoris uel inhonorationis atq; infa
miæ. Hæc eni maxime ſunt in uita cōſyderāda, quippe cū in ijs uita
hoīum præcipue uerſetur. In libris è Babylonico trālatis uideo de So
lis ēt loco fieri mentionē, quā in Græcis uoluminibus nullā eē intelle
go. Neq; hoc tantū loco, ſed cōpluribus ēt locis Babylonij mathematici
ad Ptolemæi dicta nō pauca addidere, ꝙ trālatiōes ipſæ quæ nūc habē
tur cū Græco exēplari collatæ docēt. Sed, ut dixi, quatuor illa in homi
nū uita præcipue cōſyderāda ſunt. Ex loco aūt Solis īdicari uolūt do
mini uolūtatē erga hoīem ipſum cuius natiuitas īſpicitur, hoc ē ſit ne à
domino bñficijs an maleficijs afficiēdus. Quod ſi ulteriora libet quæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

vere, cur non et facienda erit profectio partis filiorũ, partis amicorũ atq; inimicorum, partis uoluptatum, & aliarum quæ in uita & genituris hominum consyderãtur. Sed, ut dixi, quatuor illa ut uitæ principalia inspicienda traduntur à Ptolemæo.

PTOLEMAEVS LXXVIII

EXERCET sæpe uires stella quo in loco nullas habet uires, lucrũ inexpectatum nato afferens.

PONTANVS

Iulius Maternus singularis uir disciplinæ obscuram & maxime utilem uiam & cognoscendis & pronuntiandis cœlestibus decretis aperuit, cum antisciorum, dodecatemoriorumq; scientiam nobis aperuit, quam Ptolemæum arte quadam celasse ipse author est. de quorũ
» cognitione & usu hæc tradit. Siquæ itaq; stellæ in ordinanda genitu
» ra se non uiderint, quærendum est, an sibi per antiscium sociata ra-
» diatione iungantur. Cum enim antiscium sic emiserint, ut trigonica per antiscium uel quadrata, uel diametra, uel hexagona radiatione iũgantur, sic stellæ ipsæ decernunt, ac si sint simplici ordinatione constitutæ. q̃d cum inspexeris oĩa quæ in fatis hominum quærũtur facile poteris inuenire. Dodecatemorijs quoq; tantam fidem adhibendam censet, ut Aegyptios dicat ad explicanda stellarum decreta ijs potissimum usos, q̃ppe qui existimarent ex dodecatemorijs omnem uitæ substantiam inueniri posse. quorum ratio sic traditur, ut inuento gradu in quo planeta collocatus est, eum gradum duodecies ducas, summãq; inde constitutam, ab eo signo in quo planeta positus est incipiens, per sequentia signa distribuas. In quo enim gradu summa ipsa desinet, ille ipse gradus dodecatemorij locus erit. quo loco inuento, è cuius planetæ finibus gradus ille sit, cuius etiam decuria à quibus planetis aspiciatur, & finium dominus quomodo sit collocatus uidebis. Etenim si dodecatemorion Lunæ præsertim crescentis in finibus Martis inuentum fuerit, malum portendit, quod nocens Martis uis afferat. Huius supputationis non aliud exemplum afferemus, quàm quod ab Materno ipso allatum est. Esto Sol in Arietis parte quinta, & minutis quinq;, ipsæ quinq; partes duodecies multiplicatæ sexaginta partes constituunt. Simili ratione ex quinq; minutis sexaginta constituuntur minuta, quæ partem unam id est gradum unum implent. uniuersa hæc

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

summa constituit gradum unum & sexaginta, quos sic distribues, ut ab Arietis principio incipiens cui triginta gradus tribues, moxq; per Taurum progrediens reliquos triginta gradus Tauro annumeres. unus ille reliquus dodecatemorij locum ostendit, isq; Geminorum primus gradus erit, qui gradus cum sit è Mercurij finibus, si à Mercurio ipso hexagona irradiatione aspiciatur, id efficiet ut uideri possit sexangulari aspectu Sol Mercurio iunctus esse, ex qua copulatione ea significabuntur quæ significari solent, cum planetæ sexãgulariter se aspiciunt. Quin etiam ut Mercurius ipse locum eum nõ aspiciat, tamen ratione finium societas & familiaritas quædã inter eos initur. ex quo fit ut si tunc Sol bene collocatus fuerit, & locus ille bene illustratus, ex eo gradu bonum aliquod ob Solem offeratur inspe ratum quidẽ, quando nullo id aspectu portendebatur. Ac licet Aries Geminiq; hexagona radiatione coniuncti sint, tamen etiam si nulla se radiatione aspicerent, bonum illud dodecatemorij ratione futurum esset. Mars in aduerso genituræ loco positus, etiã ex loco dodecatemorij minitatur. nanq; ut feliciter collocati planetæ bonum, sic infeliciter constituti malum portendunt è dodecatemorij gradu, quod & augetur & minuitur pro qualitate irradiationis. Multum in utranq; partem conferet finium dominus, in quibus dodecatemorium reperitur, cum uel bene uel male in figura genituræ constitutus est. Nomen ipsum dodecatemorion ductum est ab eo quod est Græce δώδεκα id est duodecim & μόριον pars, quod pars una duodecies supputetur. Latine uno tantum è duobus compacto nomine parum commode exprimi potest. quocirca fortasse non insignificanter à nobis duodenaria uocabitur. ac de dodecatemorijs hactenus. Antisciorum ratio & difficilior & occultior est, eaq; è graduum æqualitate proficiscitur. Constituamus hinc Cancrum, hinc Geminos, prima pars Geminorũ in uigesimam nonam Cancri partem mittit antiscium, secunda in uigesimam octauam, & sic deinceps. Rursum Cancri pars prima mittit antiscium in uigesimam nonam Geminorum partem, secunda in uigisimam octauam, & deinceps eodem ordine. quod uicissim etiam faciunt Taurus ac Leo, Virgo & Aries, Libra & Pisces, Scorpius et Aquarius, Sagittarius & Capricornus. Idem etiam usuueniet, si ab his ultimis Sagittario & Capricorno incipies, & in Cancrum Geminosq; ordine contrario regrediare. Planeta igitur in primo Geminorum gradu inuentus magnam sibi in uigesimo nono Cancri gradu prærogatiuam uendicat, propter antiscij authoritatem. & quãuis gradũ illũ non aspiciat, tamen aliquando pro natura figurationis ac

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

qualitutis suæ non expectatum ex eo loco bonum aut malũ afferet. quod graduum æqualitas præstat propter suam ipsorum affinitatẽ.. Siquidem Solis Lunæq; et planetarum cæterorum eadem est super terras mora, cum in alterutro graduum horum fuerit. Par enim dies est Sole peragrante primum gradum Geminorum ei diei qui est Sole uigesimam nonam Cancri partem tenente. Idem nanq; interuallum ab æstiui solstitij atq; utriusq; æquinoctij punctis ad hos gradus inuenitur. nec alia diuersitas est, nisi quod dies primi Geminorũ gradus etiam crescit, contra uigesimi noni gradus Cãcri dies decrescit. Pari tamen portione & planeta in primo gradu Geminorum constitutus ad solstitium accedit, at in uigesimo nono Cancri positus à solstitio recedit pari etiã interuallo. Hec æqualitas & cognatio graduũ ipsos simul iungit, & quasi quodam affinitatis uinculo obligat. ex quo fit ut planeta in horum altero positus alteri amicus efficiatur. Nã & hospes in domo nostra acceptus hospitij iure, etiam cognatis nostris domesticus efficitur. Hæc ratio multos planetarum effectus significationesq; ab aspectibus non indicatas patefacit, quod ipse ẽt expertus affirmauerim. Habuit aliquis cum nascitur in cœli medio Virginẽ, Iouem in Ariete. Iupiter itaq; ex Ariete in Virginem antiscium mittens occulto hoc præsidio natum ad magistratus adipiscendos adiuuat. Interturbabit autem Iouis præsidium & magistratus administrationem Mars antiscium Iouis hostilem in modum aspiciens. Contra Venus ad Iouis beneficium adiumenti plurimum conferet, & administrationem felicem efficiet, si antiscio illi beneuolis è locis suffragium suum contulerit. Occultissimas has planetarũ significationes, quæq; è dodecatemorijs, antiscijsq; proficiscuntur, Ptolemæus innuit, cum ait planetas sæpenumero bonum aliquod & quidem non expectatum, hoc est ab aspectibus non denuntiatum afferre ex locis in quibus ius non habent. nam nec uires authoritatemq; ijs in locis habere uidentur ullam, cum neq; loca illa intueantur, neq; in signis ijs aut altitudinem aut dominatum habeant, nihilominus antisciorum dodecatemoriorumq; beneficijs ac meritis lucrum afferunt, et, ubi minaces stellæ offuerint, damnum atq; incommoda. apud Meroen Aethiopiæ, quæ æquinoctiali circulo est subiecta, Sole ab ea ad nos progrediente, diebus nonaginta Solares umbræ orbis nostri umbris contrariæ iaciuntur, deciduntq; in aduersum atq; in sinistram partem. Vnde populos eos Antiscios ætate sua uocatos Marcellinus refert. cum regionum nostrarum umbræ in dexterã ubiq; decidant. Itaq; Antiscij nomen ab umbræ uidetur contrarietate dictum. Non tamen quod in hoc ipso

orbe, nostrisq; in regionibus, ac sub hoc tractu cœli, aut ĩ aduerso illo tractu gradus Geminorum Cancri gradibus contrarias umbras iaciãt, aut Sagittarij gradus Capricorni gradibus aduersentur. Neq; quod primus alicuius signi gradus umbrã mittat contrariã umbræ quam uigesimus nonus alterius signi gradus mittat, sed quod alterũ signũ mittat umbram excrescendo, à Capricorno enim dies crescũt usq; ad solstitium Cancri. Contra alterum mittat umbram decrescendo, siquidem à Cancro usq; ad solstitium Capricorni dies decrescũt. ac nihilominus idem cõtingit dierum ac noctium spatium, idem lucis ac tenebrarũ tempus, quoniam partes ipsæ æqualiter à solstitialibus punctis absunt. Ac de antiscijs hactenus, quorum obseruationem maximarum, manifestissimarumq; significationum esse ipsi sæpenumero experti sumus.

PTOLEMAEVS LXXIX

MARS cum in undecimo est loco, qui hunc sic habet, domino suo non dominatur.

PONTANVS

Superius duobus in locis ante oculos Ptolemæus nobis posuit genituras eorũ siue clientium, siue subiectorũ, qui heris dominisq; suis non modo cari acceptiq; futuri essent, uerum tantam apud illos authoritatem habituri, ut imperare eis uiderentur, illorumq; uoluntates pro suo arbitrio moderari. Hoc uerbo quando contrarium futurum sit, nobis ostendit figura proposita, ex qua clientis studium aduersus dominum, rursusq; domini in clientem beneuolentiam mutuamq; inter se conuenientiam non modo nullam futuram intellegere possimus, sed rixas potius & odia contentionesq;. Atq; ut ad rem ipsam ueniamus, decimus figuræ locus, quod non semel dictum est, heris ac dominis attribuitur. undecimus ipsorum domesticis atq; clientibus. Mars igitur cũ sit dissidiorum author, ac discordiarum excitator propter uehementissimos choleræ cui præest motus, uidetur id efficere uti natus ille in cuius genitura ipse in undecimo loco fuerit inuentus, parum fideliter cõcorditerq; sit cũ domino suo uicturus. Quin immo simultates, rixas ac discordias etiam manifestas Mars sic collocatus inter herum ministrumq; excitabit, ac siquando in certamen uentũ fuerit, ministri partes lõge imbecilliores ac deteriores reddet, cũ locus undecimus decimo lõge sit authoritate ac uiribus ĩferior. Mars enim cũ rapax et incõtinẽs

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

& audax sit, natum illũ rapacem futurum indicat et infidelẽ et profusorem & temerarium, quibus uitijs qui præditus fuerit non modo in administrandis rebus domino satisfacere non poterit, qui nil prius maiusq; à ministro exigit, quàm ut fidelis et continens et ingenij maxime moderati sit, sed illum in odium iramq; prouocabit, cum propter audaciam temeritatemq; in certamen cũ domino descendere dubitaturus non sit. Hæc Mars in undecimo loco genituræ clientis positus præstat, qui locus cum domini etiam substantiam ac res familiares indicet, uidetur ob Martis præsentiam significare ministrum illũ domini pecuniam infideliter administraturum, ac rebus illius familiaribus incommodo futurum. quibus è rebus ea quæ dicta sunt necesse est proficiscantur.

PTOLEMAEVS LXXX

CVM Venus Saturno coniungitur, habetq; hospitatorem aliquem in loco septimo, qui natus est sordidi coitus erit.

PONTANVS

Appetitus libidinis, & ea uis animæ quæ hodie concupiscibilis dicitur, Veneri attribuitur, ut ante docuimus. Sed cũ alij in coeundo sint elegantes mundiq;, alij sordidi atq; inquinati, hoc unde proficiscatur Ptolemæus ostendit, docens sordidi coitus Saturnum authorem esse, si Veneri in genitura misceatur. Non solum autem Venus Saturno coniuncta, uerum in Saturni finibus inuenta genituræ tempore spurcæ libidinis cupiditatem mouet. Quocirca natus ille qui Saturno Venerem commixtam habet in genitura, fœdissimi coitus erit propter Saturni squalorẽ ac sordentẽ naturã, cuius cõtactu Venus ipsa licet elegãtiarum habeatur dea, mirum in modum inficiatur ut pote contagione corrupta. quod tunc omnino continget, cũ hospitator hoc est dominus signi aut finium in quibus Venus posita est, aut planeta qui plures in signo eo prærogatiuas habet, in septimo collocatur, qui locus nuptiarũ & rerum Veneris est. Cum enim hæc omnia simul cõuenerint, fieri non poterit quin homo is sordidæ libidinis futurus sit. Ipsa uero coeũdi sordities ac turpitudo unius generis non est, sunt enim qui puellas oderint, uetulas sequantur, alij q relictis ingenuis ancillas ac seruas depereant, alij qui nisi fœdissimas atq; abiectissimas meretrices nolint cognoscere, nõ nulli qui manibus obscœna patrent, aut cognatio-

nis iure uiolato sanguini id est filiabus neptibusq; non parcant, aut mulieribus ipsis obsceno more utantur. Quócirca hospitatoris natura qualitasq; signorum consyderanda est, uidendusq; planetarum ipsorum hoc est Veneris, Saturni & hospitatoris status ac figuratio, ut uitia ipsa notiora fiant, cum fieri possit ut coeundi turpitudo sit etiá diuersi generis.

PTOLEMAEVS LXXXI

TEMPORA modis septem deprehenduntur. ab interuallo duorum dominatorum, ab interuallo configurationum inter se, ab accessu alterius ad alterum, ab interuallo inter se alterius ipsorum, & loci rē quæsitam significantis, ab occasu stellæ cum additione atq; ademptione, et á mutatione dominatoris, & ab accessu planetæ in locum suū.

PONTANVS

Qua ratione quibusq; regulis obseruandis cognoscamus quo tēpore perficiendum aut quando euenturum sit id de quo mathematicus consulitur, quod'ue iam cœptum aut animo destinatum est, Ptolemæus hac in parte docet. & prima quidem regula est, uti ambos dominatores hoc est ascendentis & loci in quo collocata est significatio rei consultæ siue inceptæ aut iam incipiendæ, animóq; destinatæ diligenter inspiciamus, & illorum configurationes statum'q; consyderemus, hoc est quemadmodū sint in cœlo collocati, quibus ēt planetis copulentur, et ad quæ loca quas'ue stellas ferātur, quæ habeāt præsidia, sint ipsi ualidis uiribus an imbecillis, quæq; alia multo studio uidenda sunt. q̄ppe cum ex hac inspectione euentus qualitas intellegatur, sit ne res ipsa facilis an difficilis factu, uentura ad finem destinatū, an in ipso principio siue in medio cursu destituenda, et si quibus adiumentis fulcienda, aut contra impedienda. quorum omnium ipsa cœli figuratio diligenter consyderata index erit. Sed nec obliuisci debemus eorū quæ supra de Luna, deq; Solis Lunæq; coniunctione ac de domino reuolutionis anni præcepta sunt. Nec prætereundum est id quod de Lunæ obseruatione traditum est id est an sicui planetæ corpore aspectu'ue non copulatur, forte per aliquas stellas fixas qualitatis eiusdem copuletur. Quibus omnibus consyderatis atq; in bilance, ut ita dixerim, suspensis, quæretur rei ipsius tempus, hoc est quando res incepta destinata'ue perficienda sit. quod quidem tempus colligetur ex dimensione graduum inter ipsos dominatores interiectorum. quam interiectionē

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Græci διάστασιν uocant. nos & interuallum & intercapedinem et interstitium dicimus. recentiores distantiam uocitant. Gradus igitur interlabentes seruata lege ascensionum, tempus demonstrabunt. atq; hæc quidem prima inspectio est. Secunda contemplandi temporis uia ratioq; est, uidere qui tunc inter dominatores sit aspectus, atq; ubi nullus, aut non dum perfectus fuerit, quot interiecti gradus sint, dum ad coniunctionē aut mutuū ad aspectum ueniant, numerare. Quin etiam ut rei facilitas difficultasq; intellegi possit, sit ne etiam res illa consumanda? dum ipsi dominatores aut coniunguntur, aut se inuicem aspiciunt, uidenda est tum configurationis huius collocationisq; planetarum aliorum tum etiam signorū qualitas ac natura. Frustra enim tempus quæritur, ubi destinatum opus in cassum susceptum est. Tertia regula temporum inueniendorum, siue anni siue menses diesq; futuri sint, hoc præcipit, ut obseruato dominatorum inter se interuallo, uideamus quo tempore alter sit ad locum alterius peruēturus, siue dominator ascendentis ad locum dominatoris rei quæsitæ aut destinatæ, siue dominator rei ad locum eius qui est ascendentis dominator, siue ambo coituri sint, quo tempore eadem illa quæ diximus consyderāda sunt. Quartus colligendi temporis modus hic traditur, ut iuxta legem ascensionum dimetiamur spatium quod est inter locum rei quæsitæ et alterum dominatorum, quos duos esse dictum est. Ipsum enim spatium, id ē gradus īteriecti annos mēses, diesq; planè significabūt. Quinta obseruatio docet inspicere, uter dominatorum prior ad occasum sit peruenturus, is enim cardo rerum exitum indicare cum primus creditur. quo inspecto uidendum est quanto tempore id est post quot menses annos'ue ad occasum id est ad locum occidui cardinis proficiscetur. Et per hunc maxime modū efficiendæ rei celeritatem tarditatem'ue aut mediocritatem intellegemus. quod tempus ut exactius definiri possit seruandum est, quod in uitæ spatio dimetiendo seruari debere à Ptolemæo præceptum est. Siquidem uidēdæ sunt stellarum configurationes, et quid quisq; planeta uel addat uel demat, quamuis fortasse nō eodem modo & hic & in spatio uitæ temporum ratio habenda sit. Nequaquam etiam signorum qualitas relinquenda est inobseruata, quando & ipsa quoq; ad tarditatem celeritatemq; non parum collatura uidentur. cum signa ipsa alia tarda, alia festina, alia mediocris motus esse perhibeantur. Sexti modi ratio est ut cum dominator regrediens &, ut hodie dicunt, retrogradus fuerit, quod uires ad præstandum aliquid parum ualidas tunc habeat, non ante sententiam de pollicitis eius, si quid polliceri uidebitur, feramus, quàm recto cursu

progredi cœperit. itaq; interualli eius nullam rationem habebimus, donec recto cursu ferri incipiet. sed regressionis stationisq; tempore prætermisso, interuallum distantiamq; ex eo loco capiemus unde recte progredi cœperit. Gradus enim directionis progressionisq; interualli principium erit, quo interuallo cognito, temporis quoq; interuallum cognoscetur. Idem seruãdum erit, cum dominator Solaribus radijs occuletur & , ut hodie dicunt, combustus fuerit. quid enim oppressus ac latitans præstare dominator potest? quócirca expectandum est dum Solis euadens radios, suiq; iuris factus, atq; aliquanto longius ab illa digressus oriri incipiat, ac matutinus appareat. tunc enim ab eo gradu in quo matutinus efficitur, sumenda distantia est, qua sumpta de tempore ipso sententia ferri poterit. Septimo præcepto docemur uidere quo tempore dominator qui significantior est, in locum suum peruenturus est, & domũ exaltationem'ue suam, aut locum in quo prærogatiuam obtineat ingressurus. Ex duobus enim dominatoribus significantior præferendus est, siue is rei consumationem promittat, siue contra difficultatem inceptumq; ipsum frustrari uideatur. Is enim domiciliũ suum ingressus, uiribus auctus, tunc quid futurum sit decernet. Quod ut manifestius fiat. cœli figuratio inspicienda est, cum domum ipsam aut exaltationem ingreditur. Præceptis his etiã præcepta illa pro rei natura uidentur accommodanda, quæ supra tradita huic inuestigationi utilia erunt. Quid enim aut difficilius ẽ, aut exactiore diligentia indiget, quàm non solum qualis rerum euentus futurus sit prædicere, uerum etiam euẽtus ipsius certum tempus diemq; præscribere?

PTOLEMAEVS LXXXII

CVM figuræ æquales erunt nouilunij aut plenilunij, horoscopum inspice, quæ si etiã æqualis fuerit, ad ferendã sententiã ne properes.

PONTANVS

Hoc præceptum & generale uidetur, quippe quod rebus omnibus accômodari potest, de quibus mathematicus consulitur, & singulare cum regulis quæ de perscrutando tẽpore traditæ sunt, recte annecti queat. Atq; ut generaliter traditũ intellegamus, referamusq; ad ea omnia de qbus cõsulimur, quæq; an futura sint, et qualia futura sint ipsi pscrutamur, sic mihi uidetur obseruãdũ, uti figura cõstituta, planetarũ sitũ,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

prærogatiuas, conditionem, aspectus, defluxionesq; inuestigemus, & cardines, cardinumq; ipsorum, ac rerum significatores, de quibus cõsulimur, quasq; agendas suscipimus obseruemus. Quibus reliquisq; necessarijs probe inspectis, qui planetæ ad rẽ perficiendã conducant, qui ne fiat obstent, diligenter animaduertemus. Vbi enim & ualidiores & plures maximeq; superiores planetæ adiumento ac præsidio esse inuenerimus, contra qui aduersentur pauciores imbecilliores q;, licet aliquo cum impedimento ac difficultate rei illius euentus futurus sit, incommodiq; aliquid in medio interim cursu aut in ipso initio aut deniq; propè exitum passura sit, ex sententia tamen eius qui rem ipsam agendam suscepit, conficiendam pronuntiabimus. Quod si æquales uires auxiliantium aduersantiumq; uiderimus, eademq; utriusq; partis authoritas fuerit, tunc ne incerti huc atq; illuc feramur interlunium, seu plenilunium antecedens consyderandum est. ad quod ubi confugerimus, cœli figuram constituemus, & cardinum dominos, figuræq; dominatorem, et planetarum aspectus, collocationesq; contemplabimur. Qua in figura si amicos inimicosq; paribus uiribus munitos, æqualiq; potestate præditos inuenerimus, sententiam differemus. Quod autem Ptolemæus dicat festinandum nõ esse ad prædictionem, innuere nobis uidetur, adhuc quærendum atq; expectandum esse aliquid, quod tamen pro natura rei fieri non semper poterit. Nam si res ipsa eiusmodi est, ut si nunc omittatur, fieri amplius nequeat, nescio quid ultra quærendum expectandumq; relinquatur. Sin eiusmodi est quæ alio tempore suscipi, aut suscepta intermissaq; instaurari ac rursum, ut ita dixerim, resumi queat, non frustra expectandum esse præcipitur. Quam ob rem in negotijs huiusmodi, ubi post æqualẽ figurarum librationem uiderimus non multum temporis absuturũ, dum aduersantes illi planetæ in loca depressa atq; abiecta corruant, suamq; omnem authoritatem amittant, contra ut planetis auxiliaribus maiores uires et amplior potestas accedat, in id tempus iudicium nostrum reseruabimus. Sed nec obliuisci debemus quid genitura, quid anni conuersio, quid temporum dator promittat. Si uero præceptum hoc ut particulare superiori regulæ adijciemus, hoc seruabimus, ut figuras ipsas, interualla accipiamus, ex quibus tempora colliguntur, ac si septem quas tradidit uias secuti, eadem tempora inuenerimus à pluribus atq; potentioribus significari, tunc ore libero pronuntiemus. Sin ea differentia fuerit, ut cernere nequeamus in quam potius sententiã eundum sit, ad figuram Lunaris cum Sole coitus, aut oppositionis, ut dictum est, confugiemus, quæ ubi æqualis fuerit, ancepsq; apparebit,

prudentis est mathematici nihil pronuntiare. In hac uero plenilunij seu nouilunij figura, ut in alijs, obseruandus erit numerus graduũ, qui inter horoscopum & dominatores de quibus ante dictum est, intererunt.

PTOLEMAEVS LXXXIII

TEMPVS impetrationis inter impetrantem ac regem affectionem indicat. Cathedra autem indicat ea quæ actionis sunt.

PONTANVS

Hoc enuntiato monemur quid obseruandum, immo quid indicandũ sit, cum magistratus, præfectura, sacerdotium, potentatus'ue aliquis confertur, ut cum à regibus dono aut uirtutis gratia conferũtur oppida, tetrarchiæ, & qui hodie baronatus dicuntur. hora inquit qua quis à principe, magistratui, muneri'ue, aut baronatui præficitur, id est cœli figuratio quo tempore rex, princeps, pontifex'ue sacerdotium, administrationem, præfecturam'ue confert, declarat animum atq; affectionem et eius qui confert, et eius in quem munus ipsum confertur. Fieri enim potest, ut eiusmodi collatio, aut magistratus designatio ab inimico potius quàm ab amico proficiscatur animo, aliumq; q̃ qui existimatur finem respectet. quod planetæ tum benefici tum malefici, eorumq; configurationes, cardinum'q; hoc est ascendentis ac culminis qualitates, eorumq; dominatore significabunt. Tempus igitur designati magistratus aut sacerdotij aut collati muneris diligenter à mathematico inspectum, animum mentem atq; affectionem dantis atq; accipientis quales inuicem tunc sint, quales etiam sperari post debeant declarat. Cathedra id est tempus quo is qui magistratui præpositus est sedere pro tribunali aut in sella curuli primum cœpit, aut collati muneris sacerdotij aut tetrarchiæ, dynastiæ'ue possessionem adipiscitur, demonstrat quales futuræ sint actiones eius, qui tetrarchiam, sacerdotium, magistratum'ue gesturus atq; administraturus est. sit ne etiam administratio ea futura cum laude, quæstu, ac subiectorũ populorũ beneuolẽtia, an contra? Sed in ipsa possessione adipiscenda illud consyderandũ est, quod non una est ubiq; tradẽdæ accipiendæq; possessionis ratio. alibi enim insignia quædã traduntur, quibus acceptis per urbem ornatus incedit is qui magistratui præfectus est, alibi ascenso prætorio in solio sedet, alibi alius atq; alius mos seruatur. Hoc præceptum planè decla

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

rat errare illos q ad prædicendũ qualis administratio futura sit, horam concessi magistratus capiunt. neq; enim magistratus designatio gerendi eius principium est, neq; ante rei cuiuspiam dominus quis dicitur, quam rei ipsius possessionem ceperit. Quæ Græce καθέδρα dicitur, hodie nouo quodam & Græcanico nomine intronizatio uocatur. Cathedræ autem nomine possessionis adeptio intellegenda est, quacunq; ratione possessio capiatur. dum illa sit traditæ administrationis principium. Ipsa cathedra commodissime à nobis solium dici posset, quod solium dignitatis sedes sit. non minus commode diceretur etiam sella curulis, quamuis sella curulis non omnium magistratuum sed maiorum olim esset. Quæ à nobis dicta est impetratio, Græce dicitur προσβολὴ, à recentioribus uocari solet obtentio. Sed de uerbo soliciti ne simus, dum res ipsa plane intellegatur. Impetratio igitur siue obtentio intellegatur actio illa regis principis'ue, qua subiectum, familiarẽ, uel amicũ præfectura, tetrarchia aut dominatu aliquo donat, aut prætorẽ designat. Cathedra autem actio illa, cum ipse prætor designatus præturam init, aut præfecturam, aut collatæ ab rege tetrarchiæ primam & solennem illam possessionem de more patriæ capit. Sunt etiam qui προσβολὴν non impetrationem obtentionemq; intellegi uelint, sed petitionem, sicq; transferendum censeant. Tempus petitionis inter rem petitam ac regem affectionem indicat. quod mihi nõ placet. nam cum subdat cathedram, id est tempus captæ possessionis indicem esse futurarum actionum, nec possessio sequatur, nisi impetratio concessioq; antecesserit, de impetratione prius mentio faciẽda erat, præsertim cum petitiones sæpenumero uanæ sint, frustraq; susceptæ. Adhæc de affectione regis non erga rem petitam, sed erga eum cui cõcessa est, dubitari ac quæri magis conuenit.

PTOLEMAEVS LXXXIIII

MARS cum est ascendentis dominus tempore captæ possessionis, præestq; secundo loco, aut copulatur domino secundi, multum damnum afferet.

PONTANVS

Cum dixisset tempus cathedræ significare qualis futura esset administratio eius qui magistratum iniret, aut gubernandæ ciuitatis habenas acciperet, subdit præceptum quod arbitramur à Ptolemæo traditum tanquam re atq; usu ipso comprobatum. Quod ut clarius fiat, non ab re

fuerit ea repetere quæ superius dicta sunt, cum de malitia undeci-
mi ac secundi loci loqueremur. Dictum est autem in creandis princi
pibus ac regibus locum decimum ipsis regibus attribuendum, quod
idem fit in creandis magistratibus, præfectis, ac baronibus, quiq; ciui
tatibus ac prouincijs imperitant. Primum uero locum subiecto popu
lo attribuendum. Dictum est etiam locum undecimum attribuen-
dum censui principis ac regis, nec nō præfecti, dynastæ, ac tetrarchæ
qui creatur, secundum autem subiectorum populorum censui, dome
sticisq; facultatibus, quod undecimus locus decimo, secundus primo suc
cederet. Tempore igitur cathedræ decimus locus præfecto ac baroni,
primus populo qui eius temperationi, imperioq; committitur, secundus
populi censui attribuitur. Qua è re fit ut populi census, subiectorūq;
facultates à præfecto ac tetrarcha illo diripiēdæ ac uexandæ sint, in
cuius cathedra Mars ascendentis dominus fuerit, atq; in secundo loco
collocatus, aut saltem domino loci ipsius aliqua ratione copulatus. Siq
dem malitia secundi loci rerum familiarium populi detrimentum in
eiusmodi creationibus cathedrisq; decernit, quæ direptiones eo sæuio
res erunt, quo Mars ipse ualidior fuerit. Etenim Martis qualitas ut
ignea feruensq; cum admodum uiolenta sit, arguit præfectum, tetrar
cham, & principem illum uiolentum, rapacem, et iniurium fore, cu
ius animus manusq; temperare à rapinis nequeant. Copulatio autem
ipsa intellegenda est non modo cum Mars ac secundi loci dominus con
iuncti eodem in signo fuerint, uerum etiam cum se aspexerint, aut
si quo conuenientiæ ac societatis genere mutuo se complectentur. Inficit
profecto Mars locum secundum, siue illum corpore suo insideat, siue
domino eius aliqua irradiatione societateq; misceatur. Cumq; ascen
denti signo imperet, cuius quidem dominus est, imperium graue, ad
ministrationemq; uiolentam portendit. Porrò imperandi acerbita-
tem atq; in administrando uiolentiam, improbitatemq; necesse est po
pularium diuitiarum direptio sequatur. Quod si à contrarijs argu
mentari licet, facilis & æqua gubernatio futura decernitur, quoties
tempore quo præfectus primum in solio sedet, aut rex regni habe-
nas suscipit, Iupiter ascendentis dominus est, ac secundo in loco collo-
catus, aut secundi loci domino copulatus. Arguit enim moderato-
rē iustum et temperatum, ac popularis boni studiosum, iuxta naturæ
suæ benignitatem ac moderationem. In ferenda autem sententia præ
cipue uidendum est cuius naturæ sit planeta secundi loci dominus
cui Mars copulatur, atq; in qua cœli parte positus, & à quibus aspi
ciatur, & quo etiam aspectu, ut sententia ipsa undiq; sibi constet, et q

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

eam laturus est, sciat illam ratione temperare, ubi uidebitur ob radiationem quampiam temperanda.

PTOLEMAEVS LXXXV

CVM ascendentis dominus secundi loci domino configurabitur, sponte princeps multas impensas faciet.

PONTANVS

Et hæc & quæ antecedit obseruatio cathedris id est magistratibus, præfecturis, regnisq; auspicandis accommodatur. Nam si configurationes huiusmodi in alicuius genitura contigerint, alia ratione contemplandæ sunt. Et superiori quidem uerbo de Marte tantum locutus est, hoc uero quod sequtur de planetis omnibus. In auspicando inquit magistratu præfectura, dominatu, ac regno, hoc est quo tempore qs primũ init magistratum, præfecturam, dominatum, regnum si ascendentis dominum secundi loci domino configuratum habuerit, is siue præfectus siue princeps pecuniam multam sponte erogaturus est. Quid si Mars fuerit, ut est dictum? ne autem in hoc ipsi peccemus, aut Ptolemæum ut sui ipsius oblitum accusemus, sic interpretabimur, ut superior obseruatio ad populum subiectum referatur, consyderetur q; ut ad ciues ipsos pertinens, quippe qui sint male, impotenterq; habendi, ac domini præfecti' ue manibus diripendi, hæc uero non ad subiectum populum, sed ad ipsum tantum principem referatur. Fieri enim potest, ut urbium rectores rapaces sint, & nihilominus quod rapiunt ad splendorem ac munificentiam conferant. contra ut abstinentes sint, commodorumq; publicorum studiosi, ac nihilominus propriæ pecuniæ nihil parcant, sintq; de suo liberales ac magnifici. Quoties igitur qui magistratum init, aut regnum, dominatum' ue auspicatur, planetam ascendentis dominum secundi loci domino coniunctum, aut utrunq; inuicem se aspicientem habet, cum domini locorum uires authoritatemq; communicent, & alteri alter commisceatur, ita quidem animo afficietur, ut in sumptus magnificentiam, splendoremq; suam conferre pecuniam uelit, & sumptus quidem faciet propter dominum loci qui est census atq; pecuniarum, ac iuxta loci ipsius proprietatem, sponte uero propter dominum ascendentis qui animi commotionem eam non aliunde magis quàm à se ipso excitat. Quales autem futuri sint sumptus, & quibus pro rebus, ex ipsa figuratione

quærendum

quærendum est. Fieri enim poterit ut futuræ sint profusiones in conuiuia, res'q; amatorias & uoluptarias.

PTOLEMAEVS LXXXVI

SOL est fons uitalis potentiæ, Luna naturalis.

PONTANVS

Hactenus de cathedris magistratibus'q; ineundis, dominatibus'q; capiendis. Quoniam autem Solem Lunam'q; animato corpori præesse satis constaret, hac in parte Ptolemæus explicat nobis cui potentiæ animalis ipsius quod ex corpore & anima constat, præsit Sol, cui etiā præsit Luna. Quam ad rem aperiendam antequam uenio, placuit prius uerbum ipsum quod potentia à nobis traducitur, quod Græce sit declarare. Id nomen Græce δύναμις est, quod nomen tum potentiā, tum uim, potestatem'q; significat. Sed quia nomen uis genitiuo singulari caret, icirco potentiæ uitalis dicimus, loco uitalium uirium, quod Græce sit genitiuus singularis non pluralis. Sed hæc uis potentia'q; id est δύναμις ab his qui nunc philosophantur etiam uirtus appellatur. Et quanquam uirtus sit animi, atq; assuescendo comparetur, sit'q; eius contrarium uitium, uoluere tamen scriptores quidam hanc quoq; uocem ab animo ad alia trāsferre, ut cum dicunt uirtutes hærbarum uirtutes generandi ac nutriendi, & stellarum quoq; atq; elementorū uirtutes. Quod fecisse pluribus in locis M. Vitruuium, qui Augusti tēporibus scripsit uidemus. nam & aquarum & materiæ & arborū uirtutes dicit. Quod ideo hic attigimus, ut qui agrestius philosophantur, sciant nos potentiam uitalem dicere eam quæ ab ipsis uitalis uirtus dicitur. Virtus igitur potentia'q; ac uitalis uis siue potestas, à qua est, ut per generationem uita utamur, ad Solem referenda est. à Sole enim tanquam à fonte quodam manat, cum sit princeps ac moderator luminum reliquorum, sit dator lucis, unde & qui nascuntur, in lucem uenire dicuntur, author etiam generationis, quippe cum calore suo & moueat, & mota uiuificet. Quid enim aliud uita est quàm uiuificati corporis continuus motus? quod ita esse mors ostendit. Et quia cæteræ uires uirtutes'q; atq; potentiæ, nisi uiuificatum corpus sit, inesse corpori, ipsi'q; animali nequeunt, icirco uitalis potentiæ fons Sol esse dicitur, quod ab eo tanquam à fonte & uita et cætera alia ueluti à principio manent ac fluant. Naturalis uero uis potentia'q; per quā corpo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ra uigent, & (ut hodie dicunt uegetantur) ad Lunam referenda est. quod ea ipsa in frigido humectoq; dominatur. & cum à Sole illustretur, Solis ipsius ministerium adiuuans, materiam ipsam & conciliat, & à Sole uiuificatam uegetat, illa etiam quæ uegetandis corporibus necessaria sunt subministrans. Quid autem sit uegetare omnes intellegunt, qui arborum atq; hærbarum corpora contemplátur, quæ quidẽ sine ira, cupiditateq; ipsa per se fouentur ac uigorem retinent. Vnde Sol ipse spiritus, id est uitalitatis, ut sic loquar, Luna corporis domina uocatur. Sed ad Græca nomina atq; ad tranlationem ipsam redeamus. Græce φύσις natura est, & φυσικὸν naturale, item φυτὸν planta seu stirps ac germen, & φυτικὸν uegetatiuum. Hoc propterea dicimus, quod sunt qui arbitrentur Ptolemæum potius scriptum reliquisse φυτικὸν per literam. T. hoc est uegetabile, quàm φυσικὸν per literam. S. naturale. ac dixisse Lunam fontem esse potentiæ uegetabilis potius quàm naturalis. Illud etiam omittendum non est, & huic enuntiato & compluribus alijs Chaldæos tranlatores multa addidisse quæ Græce scripta non sunt, & ipsis quoq; Ptolemæi uerbis à Græcis interpretibus etiam aliquid adiectum, dum non nulla quæ à prioribus explanationis gratia adiecta sunt, sic à posterioribus acceptæ fuere, ut ea Ptolemæi esse crederent. Adiecta sunt igitur loco huic, quod Saturnus esset fons eius potentiæ quæ retentiua dicitur, quãuis sint qui rationalem ad Saturnum referant, Iupiter eius potentiæ ad quam incrementa referuntur. Mars potentiæ irascibilis. Venus concupiscibilis. Mercurius dissertiuæ, quod logistica hoc est dissertiua uis ac rationalis ad eum referatur. Mihi uidetur Ptolemæus de Sole Lunaq; tantum enuntiasse, ut quoniam in rebus cunctis prædicendis, Lunæ Solisq; coniũctionem oppositionem'ue inspiciendam in primis præcepisset, hac sententia mirum id uideri nequaquam debere ostenderet, cum alter uitalis potentiæ, altera uegetabilis origo sit, ab ijsq; uita & uitæ alimentatio fluat & ueluti suis à fontibus deriuet.

PTOLEMAEVS LXXXVII

MENSIVM conuersiones fiunt ex diebus uignti octo, horis duabus, ac minutis circiter decem & octo. Quidam autem à peragratione Solis iudicant, cum partiliter exæquatus est gradui ac minuto quod in initio obtinet.

PONTANVS

Olim annus qui nunc è duodecim constat mensibus, non eam quam hodie rationem habebat, propter paruam enim cognitionem rerum cœlestium diuersus erat, aliusq; apud alios populos habebatur. Et Romæ quidem primum decem fuit mensium, post duodecim Numa Pompilio authore. ac ne tum quidem ipse sibi constabat, donec Iulius Cæsar eũ probe constituit, unde Iulianus annus dicitur, cuius menses ita quidem distribuit, ut alios è pluribus, alios è paucioribus diebus statueret. adiecta post quadriennium die una. Quæ Cæsaris distributio (tametsi mensis à Lunæ cursu uocatus putatur) Solari rationi magis conuenit, cum diebus tantum uiginti octo, horis duabus ac minutis circiter decem & octo cursum Luna suum conficiat. siquidem hoc tempore à gradu signi ubi cum Sole coijt digressa, perq; alia signa progrediens ad eundem illum gradum reuertitur. Atq; hic quidem est menstruus Lunæ cursus, qui (ut dictum est) ex uigenis octonisq; diebus, horis duabus & minutis circiter denis octonisq; constituitur, quot diebus, horis ac minutis cœli duodecim signis peragratis, ad locum unde moueri cœperat Luna partiliter redit. Quocirca mensis Lunaris solari minor est mense, nec iuxta Cæsaris constitutionem capiendus. Ptolemæus igitur ne in reuoluendis mensibus erraremus, dierum nos admonuit, è quibus Lunaris mensis constaret. siquidem mensium profectiones finito tempore (quod dictum est) incipiunt, neq; trigesimus aut trigesimus primus dies expectandus est, iuxta ciuilis mensis constitutionem. Atq; hæc quidem de reuolutionibus mensium faciendis Ptolemæi opinio est, quanquam alij non nulli sentire aliter uiderentur, qui non à Lunæ sed à Solis cursu mensem reuoluendum putabant. Nam cum annus ad Solem referatur, menses quoq; ad Solis cursum referendos iudicabant, tuncq; insequẽtem mensem incipiendum esse, cum Sol ad eum partiliter gradum ac minutum insequentis signi peruenisset, à quo gradu minutoq; antecedentis signi præteriti mensis initio discedere cœperat, ut à quot partibus prioris signi antecedentis mensis initio Sol moueri cœperat, à tot etiam partibus signi posterioris insequẽtis mensis principio motus sui seriem inchoaret. Super hac re quæri multa possent, & fortasse in ijs quæ ad Lunam maxime pertinent, Lunaris mensis profectiones, in ijs autem quæ ad Solem, Solaris mensis profectiones seruandæ potius sunt. quod nos in medio relinquimus. Menses autem Lunares propè tredecim Solari anno continentur, quod supputatio ipsa docebit, si dies trecentos ac sexaginta

quinq; in dies uiginti octo, horas duas & minuta decem & octo ter decies partiare.

PTOLEMAEVS LXXXVIII

CVM partis fortunæ profectionem in toto reuolutionis anno facere uolumus, à Sole in Lunam, ac tantundem ab ascendente capimus.

PONTANVS

Cum de mensibus reuoluendis sententiam suam tulisset, & è quot diebus constituti essent Ptolemæus docuisset, ne in inuenienda parte fortunæ titubaremus, et hoc quoq; docere nos uoluit, quod huiusmodi est, ut inuento gradu, quem Sol peragrat, ab eo gradu profecti, omnes gradus insequẽtes dum ad Lunæ gradum peruenerimus numeremus. q̃bus probe numeratis ab ascẽdẽtis gradu exorsi tam diu subsequẽtes gradus numerabimus, donec summa illa finiatur, in quo autem gradu finita fuerit, is gradus partis fortunæ locũ nobis ostẽdet. Hæc regula superiori regulæ conueniẽter subijcitur. illa enim mensiũ cõuersiones facere, hæc in annorũ reuolutiõibus partẽ fortunæ iuenire nos docet. In toto autẽ id est uniuerso reuolutionis anno ideo mihi dixisse uidetur, ne singulis mẽsibus partẽ fortunæ quæreremus, quod locũ illũ totius ãni significatiõnẽ habere cẽseat, hoc ĩ loco ut cõ pluribus alijs in locis quædam de genitura sunt adiecta. Sed qui Græce sciunt, aperte intellegent Ptolemæum de sola anni reuolutione mentionem facere id est de parte fortunæ in reuoluendis annis inuenienda. Inuento autem partis fortunæ loco, diligenter inspiciendum est quibus irradiationibus & à luminaribus & à planetis illustretur, qualis sit status ac natura domini signi in quo fortunæ locus repertus est, seu dominatoris qui plures digniores q; in eo prærogatiuas habet, nec nõ hospitatoris id est domini signi, quod damnator ac dominus signi partis fortunæ peragrat. signorum quoq; ipsorum qualitas consyderanda, uidendum q; cum profectio menstrua peruenerit ad id signum in quo est pars fortunæ collocata, qualis sit cœli totius status. Quandoquidem bonum malum q; quod portendi uidebatur, si tunc cœli configuratio perniciosior, aut fauorabilior fuerit, pro natura configurationis uel accumulabitur, uel minuetur. Sed ad opinionem Ptolemæi de fortunæ parte redeamus, præsertim cum pleriq; astrologi noctu à Luna in Solem proficiscendum arbitrentur. quod ipse in libro apotelesmatum sic improbat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

" tum sic improbat. Pars quidem fortunæ die noctuq; semper a numero Solis in Lunam colligenda est, ipseq; numerus per totidem gradus ab horoscopo in subsequentia signa producendus, ut quam Sol rationem figurationemq; ad orientem finitorem habet, eãdem ad fortunæ partem habeat Luna, sitq; perinde ac Lunaris horoscopus. Pari autem & eodem modo se habet, ut ab antiquis scriptum est, siquis nocturnis in genituris uoluerit a Luna in Solem per signa præcedẽtia numerare, qua ratione idẽ fortunæ locus, eademq; figurationis ratio inuenietur. Hæc Ptolemæus. Sed q̃d ueteres illi de parte fortunæ colligenda senserint, alienum non est referre, aliter enim quàm nũc sentiebant. Siquidem Petosiris ac Necepso in quos omnis fere astrologiæ laus referebatur, noctu a Luna in Solem numerandum censuere, non tamen per signa progrediendo subsequentia, ut fit cum a Sole numeramus, sed per ea quæ antecedunt signa, contrario quàm fit cũ a Sole numeramus modo. quod cum fecerimus, nimirum idem utroq; modo partis fortunæ locus inuenietur, aut a Sole in Lunã per signa subsequentia, aut a Luna in Solem per antecedentia proficiscendo. Verbi gratia. In diurna genitura ascendit Arietis gradus primus, Luna quidem in primo Cancri, Sole autem in uigesimo gradu Piscium collocatis, si a Sole in Lunam numerando progressus fueris per signa quæ insequuntur, inuenies Solem a Luna gradibus centum abesse. hoc facto a primo gradu Arietis per insequentia signa proficiscere, donec summa centum graduũ desinat. desinet autem in decimo Cancri gradu, qui partis fortunæ locus erit. Sit rursus nocturna genitura in qua primus etiã Arietis gradus ascendat, habeatq; Solem in uigesimo gradu Tauri, Lunam in primo Virginis constitutam, si tunc a Luna in Solem proficisceris per signa quæ antecedũt, a primo gradu Virginis per Leonem, Cancrum, Geminos, ac Taurũ recedẽdo, inuenies a Sole Lunam gradibus centum abesse. quem rursus numerum inuenies, si a Sole in Lunam per signa subsequentia progredieris, tunc ab ascendente principio capto, fortunæ locus in decimo gradu Cancri eadem ratione comperietur. Quæ causa Ptolemæum adducit, ut die noctuq; in Lunam a Sole numerandum censeat. Iulius tamen Maternus & pleriq; omnes nostri temporis nocturnis in genituris a Luna in Solem per signa quæ subsequuntur eundum iubẽt. Nos tantam rem atq; inter tantos authores in medium relinquemus. Iudicat autem Ptolemæus horoscopum ipsum diurnum ac Solarem, locum autem partis fortunæ nocturnum ac Lunarem esse, & quam Sol ad horoscopum rationem habet, eandem habere ad partem for-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tunæ Lunam. Cum enim Sol ac Luna uegetare ac uiuificare animantia uideantur, & horoscopus quidem qui nati corpus, uitalemq́; eius qualitatem significat, Soli ascribatur, iure pars fortunæ cuius locus eandem ad Lunam quam ascendentis locus ad Solem proportionem habet, Lunæ ascribenda est, ut sit quodammodo Lunaris quidam horoscopus, & quemadmodum horoscopus statum qualitatemq; animati corporis & eorum quæ corporis sunt significat, sic pars fortunæ ueluti Lunaris alter horoscopus externas res, quæ scilicet exterius accidunt significet, unde fortunæ pars dicta est. Cum igitur Solem uitalis potentiæ, Lunã uegetabilis fontem esse dixisset. conuenienter duo hæc quæ præcedunt enuntiata subiunxit, quorum altero ostendit in reuolutionibus annorũ quæ quidem in hominum uita significationes ualidissimas habent, menses ad Lunam referendos esse, altero partem fortunæ quæ ualidissimæ etiam potestatis est, à Sole capiendam esse.

PTOLEMAEVS LXXXIX

QVAE sunt aui septimo à loco, quæ autem patrui, à sexto uide.

PONTANVS

In cõstituẽdis geniturarũ figuris quartus patri locus, fratri tertius ascribitur, atq; ut tertius locus fratris, sic quartus patris statum & qualitatem demonstrat. Quócirca si quartus genituræ locus patrem, tertius fratres indicat, pater enim unus est, fratres esse plures sæpenumero cõtingit, interdum etiam nullos, quid mirum est si locus septimus auũ, sextus patruum, patruosq́; significare habet? Si enim quartus genituræ alicuius locus in loco horoscopante constituatur, tunc locus q erat genituræ septimus in locum quartum concessisse inuenietur. Itaq; si locus quartus in genitura nostra patrem nostrum indicat, locus septimus qui est ab eo quartus, patris nostri patrem, qui auus noster est indicabit. simili modo si tertius genituræ nostræ locus fratres nostros significat, sextus quoq; patrum nostrorum fratres qui patrui nostri sunt significabit. Vterq; igitur locus sextus ac septimus bene diligenterq́; inspectus, alter patrui, alter aui statum qualitatemq́; declarabit. Planetæ enim loca illa insidentes aut aspicientes, signorumq́; qualitates, & illorum domini qui & quales sunt significabunt. Quod licet sit non omnino facile decernere, prudens tamen mathematicus diligenti cura adhibita hoc etiam assequetur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PTOLEMAEVS XC

CVM dominator aſcendens uiderit, res quæ occulta eſt ſecundũ aſcendentis naturam erit. quod ſi non uidet illud, erit ſecundum naturam loci in quo ipſe eſt dominator. Et horæ quidem dominus colorem eius, Lunæ uero locus tempus demonſtrat, eritq; res noua, ſi ſupra terram, ſin ſub terram, uetus. Fortunæ pars quantitatem eius, longa'ne an breuis ſit demonſtrat. Dominus finium, imi ac medij cœli, item Lunæ, ſubſtantiam eius demonſtrat.

PONTANVS

Siquando, inquit, tibi in mentem uenerit, ut aliquid quod abſconditum, occultum'ue ſit, aut quod alia ratione lateat perſcrutari uelis, primo dominatorem inſpice. Erit autem qui pluribus ac maioribus prærogatiuis præditus eſt. Hoc inſpecto contemplare an dominator is gradum ſigni aſcẽdẽtis in figura à te cõſtituta intueatur? Si enim primos illos gradus horoſcopantes intuebitur, quale ſit id quod occultum noſſe quæris, aſcendentis ipſius qualitas tibi ſignificabit, aſcendentis enim naturam ſequetur. Quócirca ſigni illius qualitas, natura, ac propria eius uis diligenter cognoſcenda atq; examinanda eſt. Atq; ut rei illius qualitatem magis ac magis introſpicias, ſigni eius domini naturam conſyderabis, & quæ res planetæ illi attribuatur uidebis. Non ſolum autẽ uidere oportet, ſit ne ſignum illud humidum an aridum, ſed poteſtates, uires, cæteraéq; qualitates, tum eius, tum loci diligenter attendẽdæ ſunt, ut natura rei illius clarior fiat. Sin dominator ipſe aſcẽdẽs nõ aſpexerit, locum in quo dominator inuenitur contemplaberis, cuius naturam, uires, qualitatemq; cum probe conſyderaueris, de qualitate rei illius, id eſt qualis ſit, ſententiam feres. ſiquidem res ipſa loci ſigniq; illius naturam ſequetur. Vt autem res ipſa expreſſior, & magis ac magis certa appareat, cum tot rerum ſimilitudines atq; affinitates ſint, & color quidem magnum rei indicium faciat, poſtquam hæc quæ dicta ſunt, contemplatus fueris, rei quoq; illius color inueſtigandus eſt, quem horæ dominus indicabit. Singulæ nanq; horæ ſingulis planetis diſtributæ ſunt. quæ diſtributio incipiẽda eſt à planeta illo qui nomen dat diei. Si enim eſt dies Lunæ, hora prima Lunæ, ſecunda Saturno, tertia Ioui, ac deinceps aſcribetur in circuitum ad finem uſq; diei noctiſq; progrediendo. Oportet itaq; te nõ ignorare, quis color cui planetæ dedicatus ſit. Quin etiã ubi horæ do

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

minus id est coloris indicator alij planetæ commixtus erit, ipsos quoq; colores ut misceas oportet. Horæ dominum dicamus eum, qui Græce διέπων est. Post hæc ut quàm diu res illa latuerit, aut quanto post tē pore in lucem uentura sit, cognoscas, locum Lunæ indagabis. Quod si Lunæ situs subterraneus fuerit, rei illius uetustatem, sin superterraneus, hoc est ut Luna in superiori hemisperio feratur, rem ipsam recē tem esse testificabitur. non nulli tamen in his cognoscendis non Lunæ situm, sed dominatoris attendendum magis existimant, ut dominator ipse cum occiduus fuerit ac uespertinus, uetustatem præ se ferat, cum matutinus, orientalis'ue (orientalem enim hodie dicunt, qui Græce est ἀνατολικὸς) rem ipsam nouam ac recentem esse significet. quod Ptolemæus à Lunæ tantum loco iudicandum decernit. Nam Luna sub terra constituta, quod ipsa à nobis absit, ueterem rem esse indicat. uetusta enim sunt quæ à temporis huius præsentia remota sunt. Sed uetustas illa maior minor'ue iudicari poterit à collocatione Lunæ in hemisperio inferiori, quæ cum in secundo loco posita est, propinquior nobis est quàm cum in quinto aut sexto loco. Eodem modo nouitas, et, ut ita dixerim, recentia iudicabitur. in hemisperio enim superiori constituta cum ipsa præsens sit, rem præsentem id est recentem portendit, eaq; recentior portendetur, cum Luna in loco undecimo, quàm cum in octauo collocata inuenietur. Hæc eadē consyderatio palàm nobis faciet, sit ne diutius res illa in occulto atq; abdito futura, an citius manifestanda atq; in lucem uentura? Verum si Ptolemæi uerba probe cō syderentur, locus Lunæ tempus ipsum id est rei antiquitatem, nouitatem'ue magis quàm diuturnitatem occultationis, aut breuitatem indicationis significabit. Nā cum ait locus Lunæ tempus monstrat, eritq; res noua si super terram, sin sub terram uetus, uidetur declarare tē pus illud non ad diuturnitatem, breuitatem'ue occultationis, sed ad nouitatem aut uetustatem rei referendum esse, ut si noua sit uestis aut uetus. Et quoniam rebus ipsis tum longitudo, tum breuitas accidit, quantitate enim continentur, ut ex hac inspectione res illa certius cognoscatur, pars fortunæ consyderabitur. cuius locus ac signum pro qualitate sua, naturáq; configurationis, sit ne res illa longa, an contra breuis, an fortasse mediocris staturæ, spatij, aut mensuræ manifesto declarabit. Hoc autem à parte fortunæ quæri debere, ratione non caret. Cum enim ascendens et locus partis fortunæ præcipuæ authoritatis sint, & in rebus consyderandis qualitatis quantitatisq́; præcipua ratio habeatur, & qualitas ipsa ab ascendente significationem accipiat, quæ sequitur quantitas à loco partis fortunæ iure significationem accipiet.

Ac ne te substātia rei lateat, neq; enim res quæ corporea est carere substātia potest, cum tria hæc prædicamenta (sic enim a philosophis uocantur) substantia, qualitas, quantitasq; res ipsas manifestent, ac nihil corporeum absq; ijs sit, ut substantia inquam ipsa rei deprehēdi possit, fines inspiciendi sunt tum medij tum etiam imi cœli, & ipsorū quoq; finium dominus qui a Græcis ὁριοκράτωρ dicitur, ipse enim finiū dominus siue unus siue duo fuerint (fieri enim potest ut fines medij cœli sint alterius planetæ quàm imi cœli fines) rei tibi substantiam indicabunt. His præceptis, obseruationibusq; tenendis rei substantia, qualitas, quantitasq; deprehendetur. Sed uideamus quàm conuenienter, appositeq; hæc dicantur. A cardine medij & imi cœli, hoc est a domino finium qui cardines ipsos cum dominatu quodam tenet, substantia, a cardine ascendentis cœli qualitas, a loco partis fortunæ quantitas quæritur. quæ cum sint in omni consyderatione primaria, primarijs figuræ locis attribuuntur quærenda. Domino enim finium medij cœli propter cardinis prærogatiuam merito substantia quæ prima est ascribitur, dominatoris loco qualitas, si ascendens non aspexerit. sin aspexerit, ascendenti. Loco partis fortunæ qui Lunæ ascendens esse perhibetur, estq; secundus quidam horoscopus, quantitas cuius est tertia consyderatio attribuitur. Adhæc quoniam res hominum quæ hoc modo quæri a mathematico possunt, principium aliquod habuere, & quæ aliquando facta sunt, necesse est ut in tempore facta fuerint, ac si nuper fieri contigit sunt noua, sin olim, uetera, hæc inquisitio magna cum ratione Lunæ delegata est, tum quia Luna propter continuas defluxiones & accessus celerrimos ad alium atq; alium planetam, eorum quæ fiunt excitatrix & princeps causa est, tum quia mensiū domina est, ex quibus anni constituuntur. Ac tametsi Sol dierum atq; annorum author est, tamen nec quod annum latuit recte dicitur paulo ante latuisse, nec diu abditum fuisse quod diem tantum unū aut paucos forte dies latuit. Quócirca rei occultæ aut abditæ uetustas nouitasq;, & an res ipsa quæ latet uetus an recens sit, a mensium enumeratione rectius quæritur. hæcq; inuestigatio Lunæ loco iure dedicatur.

PTOLEMAEVS XCI

MALVM signum est, cum ægroti dominator combustus est, maxime si fortunæ pars affligitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PONTANVS

Planetæ sub Solis radijs constituti male se habent, quippe qui maiore à potestate superati perinde ut prostrati atq; attriti iacẽt. eos Sol exustos authoritatem, prærogatiuamq; propriam retinere non patitur. Quid enim Solis radijs flagrantius? aut eius maiestate augustius? Quocirca male se res habet, si quo tempore ægrotare quis cœpit, significator ægroti ipsius aut in radios Solis iã incidit, aut parũ abest, dũ incidat. multo autem deterius se res habebit, si tum quoq; pars fortunæ natalitiæ, seu conuersionis anni illius, infeliciter affecta fuerit, à maleficis maleficarum stellarum cõfigurationibus exagitata, aut in loco abiecto reperta. est enim res hæc indicio, ægroti illius uires à morbo superatum iri. Græce ὕπαυγος dicitur planeta sub radijs Solis positus id est subradiatus, quod uerbum quia uideretur asperius, magis placuit recentioribus combustum uocare. Significator igitur hoc est planeta qui in figura ægrotationis pollentior inuentus est, combustus à Sole, ac si in carcerem coniectus esset, nullum ægro afferre posse auxilium uidetur. ut si pater familias aut dux exercitus in carcerem coniectus catenisq; uinctus sit. neq; enim aut pater familias laborantem familiarem, aut dux militem ab hoste circumuentum opera sua tueri poterit, cum sui iuris non est. Locus quoq; partis fortunæ cum sit tanquam locus opis, subsidij, atq; externi fauoris, hoc opresso uidetur etiam auxilij atq; suppetiarum uia obstructa, quod signum nisi pessimum esse nequit. Icirco autem futuræ mortis signum non dixit, quod tempus uitæ à genitura promissum inspiciendum sit, quod uidenda sint loca perniciosa, quod consyderandus planeta emissor, quod item obseruandum quàm lato spatio planeta ipse ab æquinoctiali linea feratur, & quæ sit signi obliquitas, & alia etiam non nulla prius quàm de morte pronuntietur.

PTOLEMAEVS XCII

SATVRNVS orientalis non adeo nocet ægro, sicuti nec Mars occiduus.

PONTANVS

Si inquit Saturnus in figura languentis dominator inuentus fuerit, recedatq; à puncto in quo Soli cohæserat, non tamen ut omnino à ra

dijs Solaribus se explicauerit, non adeo nocens atque aduersus erit, nec tantum ægro periculum imminet, neque morbus ipse usque adeo perniciosus futurus est. Martis uero stella minus noxia futura est, neque morbus tantopere grauis periculosusque, si tempore incipientis morbi aliquanto remotior à Sole fuerit, ut non dum Soli partiliter iungitur. Mars enim occiduus, Saturnus orientalis minus nocet. cuius rei ratio hæc esse uidetur, quod Saturni stella cum sit frigidissima, Solis radijs calefacta postquam ab Sole ipso sese explicauit, Solarē illam tepefactionem & quodammodo temperamentum aliquandiu retinet, quo temperamento cum frigida uis eius remissior facta sit, usque adeo nocere non potest. Contra Martis natura cum sit feruentissima, Solis radijs perinde ac repressa, uimque potentiorem sentiens non nihil remittitur antequam Soli iungitur. ex qua remissione quod feruor eius, temperationem quandam se adeptum sentiat, efferuescere minus poterit, nec tam noxius erit. Cuius rei facere fidem potest, quod siquando digitum prunæ aut carboni negligentius admouimus, ex qua admotione digitum torruerimus, si eum digitum flammis ignique feruētiori admouerimus, admotumque diutius reprimi ac retorreri ab igne siuerimus, tostura ipsa sedatur ac minus minusque sentitur. Quin etiam si lucernam magno et perflagranti igni admoueris, suam flammulam conseruare non poterit. quando, ut inquit Aristoteles, magnus ille ignis exiguū ad se rapit. Itaque Mars potentissimos Solis aduētantis radios sentiens de suo calore plurimum amittit. Sed Ptolemæi uerba diligenter animauertenda sunt, nō enim dicit eas stellas cum maleficæ suapte natura sint, non nocituras, sed minus noxias fore, quod, ut dictū est, remissiores fiant. Ex quo fit, ut Mars Soli propinquior factus, nō tamen coniunctus, Saturnus à coniunctione recedens non tamen ut omnino à Sole sit explicatus, in morbis ipsis minus graues inueniātur. Sunt qui alia ratione interpretentur, existimentque tum ob cœlestium regionū, tū ob Martis, Saturnique conditionem sic accipiendū esse, ut cum cœlum in quatuor partes distributum sit, et pars quæ oriētalis dicitur Saturno ascripta sit, Saturnus ipse minus aduersus ægro futurus sit, si oriētalis hoc est in parte sua inuentus fuerit, Mars minus perniciosus, si occiduus id est in parte occidua sibi attributa incipiēte morbo collocatus inuenietur. Quæ opinio causa fuit, ut tametsi in codicibus Græcis de maleficis tantum id est de Saturno, Marteque fiat mentio, additum tamen à Babylonijs sit, Iouis benignitatem accumulari, cum in parte septentrionali, item Veneris cum in parte meridiali incipientis morbi tempore reperiri contigerit. Me non mediocriter reddit dubium, quod

plerunq; quos matutinos seu uespertinos planetas nos dicimus, Ptolemæus ἀπηλιοτικοὺς & ἑσπερίους dicit, quos autem nostri, orientales et occiduos, ipse ἀνατολικοὺς et λιβυκοὺς siue δυτικοὺς uocat. Plerunq; tamen, ut dixi, non semper, cum non nunquam promiscue apilioticum & anatolicum capiat. Atq; hæc quidem obseruatio superiori recte subijciatur cum utraq; ad morbos pertineat.

PTOLEMAEVS XCIII

EX figuris non ante iudicabis, quàm coniunctionem feceris. Principia enim in una quaq; coniunctione transmutantur. quocirca ambas misceto, nec errabis.

PONTANVS

Non semel, uerum etiam sæpius Ptolemæus nos admonet Lunaris cum Sole coitus contemplandi, nec profecto absq; summa ratione, cum enim Sol mediam mundi regionem teneat, eius in ipso mundo authoritatis potestatisq; est, cuius in corpore animalium est cor. atq; ut corpori uniuerso cor, sic cœlo ac mũdo Sol præest. Luna quoq; qđ terris finitima, non modo Solis uerum etiam cæterorum planetarum radios atq; influxus ab illis acceptos terris refundat, ac cursus sui pernicitate singulis mensibus eisdem coniungatur, iure etiam potestas eius secundo loco habetur, iure utriusq; coniunctio cum primis obseruanda præcipitur. Monemur igitur cum de re negotioq; quopiam suscipiẽdo consulimur, licet interrogationis figuram constituerimus, licet planetarum configurationes collocationesq; probe inspexerimus, licet etiam coniunctionẽ Solis ac Lunæ quæ præcessit questionem consyderauerimus, ne ante quid cœlum promittere uideatur iudicemus, aut negotiũ de quo quæritur suscipiendum censeamus, quàm coniunctionem etiam Lunæ ac Solis proxime futuram contemplati fuerimus. quod principia singulis coniũctionibus mutari soleant, id ẽ quod significatio illa cœlestis quæ ab antecedente coniũctione portendebatur, influxusq; cœlestes in elementis, rebusq; elementaribus, à coniunctione in coniunctionem menstruam mutationem suscipiant. hoc autem eiusmodi est. Quærit scire ex nobis Marcus, an commodum futurum sit, si ipse cum familia rus migret. Nos constituta consultationis huius figura, quæ ab ipsa figura portendantur, primum uidebimus, deinde ne decipiamur, figuram etiam Lunaris cum Sole coitus qui proxime antecessit inspiciemus, et

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ipsas figuras significationesq; conferemus. Quia uero huiusmodi interrogatio paulo ante finem mensis facta est, & principia, ut dictum est, singulis Lunæ cum Sole coniunctionibus mutantur, figuram etiam futuræ coniunctionis Lunæ cum Sole constituemus, quam cum præteritæ coniunctionis figura conferemus, & secundum qualitatem collationis iudicabimus, significatione significationibus comparando. Hoc est igitur quod Ptolemæus præcipit, ut utranq; figuram misceamus, figuram scilicet coniunctionis eius quæ antecessit, & eius quæ mox insequetur. Hoc autem propter principia quæ singulis Lunæ cum Sole coniunctionibus iuxta naturam qualitatem'q; cœlestis configurationis mutantur. Quibus figuris, earum'q; significationibus inuicē comparatis, exacte'q; pensitatis, in ferenda sententia errari non poterit. Sunt qui præceptum hoc ad principatus ac regna referant, nec Solis, Lunæ'q;, sed aliorum planetarum coiunctiones intellegendas censeāt. quin etiam ubi nos principia transtulimus, ipsi transferant intellegant'q; imperia. Græce enim ἀρχὴ utrunq; significat principium & dominatum. Iuxta quorum opinionem uerba Ptolemæi uertenda sic erunt. ex figuris non ante iudicabis quàm coniunctionem feceris. Imperia enim in una quaq; coniunctione mutantur, capiendo coniunctionem non Solis Lunæ'q;, sed cæterorum planetarum coitum. quod huiusmodi est. Imperia, regna, & pontificatus maximi non ante cœperunt quàm à potenti aliqua & maxime ualida planetarum coniunctione significarētur. qbus inceptis ac permanētibus, necesse est post aliæ atq; aliæ et quidem diuersæ planetarum coniūctiones sequantur, ac pro figurarum coniunctionum'q; qualitate dominatores mutentur, ac nunc hi nunc illi dominatum suscipiant. Quamobrem in rebus prinpatuum, regnorum, ac pontificatus maximi prædicendis, nō semper primi illi dominatores attendendi sunt, sed potius qui pro tempore fuerint, cum mutari eos contingat. Fieri enim potest, ut dominatus qui principio Saturni aut Iouis fuit, transferatur in Martē propter authoritatem coniūctionis post insecutæ, ex qua mutatione Saturnini aut Iouij in Martiū dominatus, necesse est, rerū regni, pontificatus'q; mutatio sequatur, pro natura rerū significationum'q; quæ à Marte portenduntur. Ne igitur (si de ijs iudicaturi sumus) aut sponte nostra, aut consulti ab rege, pontifice'ue, inconsultius aliquid pronuntiemus aut respondeamus, figuras constituemus tum coniunctionis quæ regno pontificatui'q; initium peperit, tum coniunctionis quæ post insecuta causam præbuit initij cum ipso dominatore mutandi. Figurasq; ipsas probe constitutas inuicem conferemus, collatas'q; miscebimus, atq; alterius signifi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cationes cum alterius significationibus miscendo temperabimus. Quibus temperatis, rebusq́; de quibus prædicturi sumus pro natura sua pensitatis, uix fieri potest, ut in pronuntiãdo respondẽdoq́; labamur. Hanc nos opinionem ut sanam etiam atq; etiam probamus, ueremur tamen ne nõ satis huic Ptolemæi enuntiato conueniat, consueuit enim Ptolemæus quoties σύνοδον id est coniunctionem dicit, Lunæ Solisq́; coniunctionem capere. cum autem planetarum aliorum coniunctionem significare uult, quorum ea coniũctio planetarum sit, nominatim exprimit. Quocirca cum hoc in loco synodum tantum dicat, Solis ac Lunæ synodus intellegenda uidetur iuxta consuetudinem eius. Adhæc ubi dicit ambas misceto, si de coniunctionibus planetarum aliorum, quàm de Solis Lunæq; coniunctionibus intellegeret, ambas nõ dixisset. Nam ex quo regnum principatusue cœpit, cum alias atq; alias planetarũ coniunctiones fieri contingat, singulisq́; coniunctionibus initia (ut ipse ait) mutentur, nõ ambas id est duas tantum diceret, sed quod fuisse contigisset. Sin duas tantum postremas intellegi uellet, non dixisset ambas misceto, sed duas postremas. Verba ipsa Græca sunt ἀμφότερα χήματα id est ambas figuras, siue utrãq; figurã. Igitur cum σύνοδον tantum dicat, nec cuius sit addat, sitq; mos Ptolemæi Solis Lunæq; coniunctionem significare, quoties σύνοδον tantum dicit, adhæc cum ambas, non omnes nec duas postremas dicat, & planetarum coniunctiones plures ac diuersæ sint, ac regno principatuq; permanente, multas fieri contingat. Contra cum interrogationes ipsas necessario proxima una Solis Lunæq; coniunctio antegrediatur, altera item una proxime sequatur, hæq; tantũmodo sint duæ, iure cum ambas dicit, duas has Solis Lunæq; coniunctiones dicere uidetur, quarũ altera, ut dictum est, proxime antecessit, altera proxime sequitur, ipsaq́; Ptolemæi uerba sic erunt intellegenda. Ex figuris scilicet interrogationis ac nouilunij, quod nouilunium interrogationem ipsam proxime antecessit, non ante iudicium feres quàm figuram nouilunij mox insequentis feceris propter principia quæ in unoquoq; nouilunio mutantur, atq; ubi coniunctionis utriusque & antegressæ & futuræ constitutionem, feceris, simul utranque miscebis & conferes, significationesq́; inuicem comparabis, quibus mixtis, cõparatisq; errare non poteris. Poterit autem qui hæc uiderit suum quoq; iudicium utraq; de opinione ferre.

PTOLEMAEVS XCIIII

LOCVS potentioris ex dominatoribus ea quæ in cogitatione sciscitantis sunt, indicat.

PONTANVS

Qui ad nos consulturus uenit, de re profecto aliqua quam aut destinauit facere, aut destinaturus est, ut cōsulat uenit, forsitan etiam tentaturus uenit. Vtcunq; sit, non sine animi sui motu uenit ad consulendū. Qualis autem motus eius, quæq; consultoris mens sit, & quam in rem intendat, dominatorum princeps monstrabit. Cum enim interior animi motus causa sit quæ illum ad interrogandum adducat, cognito atq; inspecto planeta, qui motus eius excitator est, mens uoluntasq; consultoris ipsius apparebit. Prima igitur motus illius causa ab dominatorū principe, ubi plures dominatores erunt, id est qui ex omnibus maxime pollens est, quæretur. Pollentissimus autem erit q in cardine collocatus & plures et digniores prærogatiuas habebit ac felicius illustrabitur, et quacūq; parte consyderatus maiore authoritate præditus erit. Hoc autē inuēto, loci quoq; et signi in quo positus est qualitas animaduertenda est. Nanq; si decimo in loco erit, mens, cogitatio, propositūq; eius de ijs rebus erit, quæ loco decimo ascriptæ sunt, puta de gerendo magistratu, de dignitate, de magisterio, de regno, deq; actionibus ad hæc ipsa pertinētibus. Quin etiam ut propositum consultoris et id in quod ipse intentus est magis magisq; introspiciatur, natura dominatoris illius q cæteris præest probe examinanda est, ac uidēdæ res quæ potestati significationiq; eius attributæ sunt. Nec ab re fuerit, aspicientiū qualitates consyderare, ut unà miscere, siquid miscendū uidebitur possis. Oportet enim mathematicum solertem esse, cuius solertia in miscendis temperandisq; signorum ac planetarum qualitatibus, eorūq; significationibus potissimum perspicitur. Hoc enūciatum cum ad interrogationes planè pertineat, sitq; superiori subiectum, uideri fortasse poterit non nihil opinionem nostram sustentare, ut quæ superiori traditæ sunt præcepto, de Solis Lunæq; non de aliorum planetarum cōiunctionibus intellegenda sint. Consueuit enim Ptolemæus eiusdem materiæ præcepta coniungere.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

QVAE cum singulis oriuntur decurijs, ea nati uoluntatem ad artem quam tractat comprobant.

PONTANVS

Quanta mathematici cura & quàm intentum studium esse debeat, singula Ptolemæi non modo præcepta, sed propè uerba nos docent. sunt enim tum multiplices, tum maxime difficiles eius consyderationes. Atq; ut ad rem, qua de agitur, quæ quidem obstrusissima est, ueniamus. Vetustissimorum mathematicorum sententiæ conuenere, ut in singulis decem gradibus signi cuiusq;, quos decem gradus Græci δεκάνους, ego sæpius decurias uocaui, recentiores satis inepte facies appellant, imagines quædam atq; simulacra cum ipsis quidē decurijs oriantur. ea Græce dicuntur παρανατέλλοντα, à nostris hodie, ut dixi, uocantur imagines. ego libentius uocarim simulacra. Hæc inquam simulacra in genituris, natalitijsq; stellarum decretis cum primis sunt consyderanda, quod ad imaginariam uim imprimendam plurimum conferant. Quamobrem ut intellegere possimus quas ad res natus ille cuius mores, ac fatum quærimus, propensior futurus sit, non parum profuerit perscrutari, quod cum ascendente nati eius simulacrum exortum sit. siquidem in orientis cardine constitutum, ac uim suam in imaginaria illius imprimens, magis ac magis nati phantasiam excitabit, qua excitata uoluntatem etiam ingenerabit, atq; à planetis signisq; ingeneratam etiam augebit, ut eas artes sequatur, atq; in ijs uersetur, illis demum ipsis delectetur, quæ à simulacro ipso significantur, ad quæ exercenda ab insita ui simulacri commouetur. Ausimq; affirmare secretas quasdam appetitiones, animorumq; propēsiones ab his potissimum simulacris defluere. Dicitur autem cum prima Arietis decuria nigri hominis simulacrum oriri stantis quidem & albo induti, præcinctiq; atq; irato similis, magno quidem corpore, rufis oculis ac ualidis uiribus. In secunda decuria mulieris simulacrum cuius uestis exterior quidem rubra, interior alba est, & ipsa pedem alterum protendere uidetur, ac si ornatum, uestem, ac filum inquirat. In tertia simulacrum albi hominis, cæterum rufo capillo, ac uestitu rubente, ipse inquietus atq; irato similis, aureamq; armillam manu gestans, ligneum baculum præferat, eo mentis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

acumine, ac nouorum artificiorum studio, ut uideatur bona multa præstare uelle, quæ tamen ut cupit implere nequeat. Hæc de Ariete attigimus, ut ex his lector intellegere aperte possit quæ sint hæc simulacra de quibus Ptolemæus præcipit, atq; ut ex simulacri cuiusq; habitu quid nato portendatur conijciat.

PTOLEMAEVS XCVI

SIGNIFICANTIA eclipsis decreta sunt eius quæ propius cardines. Consydera etiam naturam stellarum simul consistentium tum erraticarum, tum fixarum, ac etiam simulacra coorientia, & secundum hæc pronuntia.

PONTANVS

Lunæ Solisq; obscuratio Græce ἔκλειψις, à maioribus nostris deliquium & defectus indifferenter dicitur. Eius uires rebus his inferioribus afficiendis potentissimæ et, ut ita dixerim, principalissimæ sunt, quandoquidem luminaria ipsa corpori spirituiq; id est uitæ dominantur, ac radijs agitationibusq; suis elementa ipsa, quæq; ex elementis constant, sic moderentur, ut rustici etiam id intellegant. Iure igitur à mathematicis quoties contigerit, diligentissime obseruanda est, siue ea Solaris, siue Lunaris eclipsis fuerit, atq; eò magis quod docti indoctiq; eclipses ipsas mirum in modum formidant. Quid enim horribilius quàm fulgentissima illa corpora tenebris atq; obscuritate obducta, repente oculis eripi? Ipsorum autem defectuum significationes maiores minoresúe tum pro ipsorum magnitudine aut exiguitate, tum etiam pro cœli locis in quibus fieri eos contingit, esse consueuere. Cardinales enim pollentiores sunt, ac uehementius afficiunt, quippe cum cardines sint prima mundi loca, in quibus planetæ collocati cum maiestate præsideāt. Quocirca recte Ptolemæus dixit, eclipsis decreta illa quidem significantia id est admodum potentia esse, quæ propius cardines sunt, uidelicet quæ significantur portenduntur q; à defectu qui fit in gradibus cœli angulo proximis, aut in loco cardini finitimo ea fore maioris efficaciæ. Verum ad significationes ipsas exactius cognoscendas duo in primis à mathematico uidēda sunt, spatiū defectus, id est quantitas obscurationis, & cardinum propinquitas. Quibus uisis restat etiam consyderare quæ stellæ siue fixæ, siue erraticæ cum Sole Lunaúe simul sint, dum ipsa luminaria deliquescunt. Simulacra quoq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

quæ diximus Græce uocari παρανατέλλοντα quæ uidelicet cum horoscopo atq; ascendente decuria exurgunt uidenda. Quibus uisis, inspectisq; pro natura loci & stellarum coniunctarum, proq; simulacri significatione iudicium proferemus. Atq; (ut distinctius pronuntiare possimus, quibus in regionibus significationes illæ casuræ sint, aut quibus minentur urbibus) mundi declinationes, quæ Græce dicuntur κλίματα considerabimus, nec non cardines id est ortum, occasum, mediũ & imum, conuersiones etiam regnorum & urbium & geniturarũ, ut intellegamus qbus regibus, regnis, populis, nationibus, ciuitatibus, hominibus deniq; ea quæ portenduntur immineant, quibus etiam in rebus damna sint obuentura, in domesticis ne facultatibus, an in dignitatibus, an in uxore, liberis, prædijs, rebus'ue alijs, an deniq; in uita, pro natura loci quem signum illud obtinebat in genituris hominum, in fundationibus urbium, in creationibus regum, in figura cõuersionis anni, quo in signo defectus factus est. Tempus autem quo significationum effectus manifesti fient ex præceptis quæ superiore libro tradita sunt, intellegetur. Horæ nanq; & horarum minutæ partes annos, menses, ac dies indicabunt. In primis autem considerare nos oportet, an cardo eclipsi proximus, sit cardo diei noctis'ue, qua deliquium fit, an figuræ conuersionis anni, an creationis regis, an fundationis urbium, an genituræ, & si est cardo diei noctis'ue, quem locum signum id tenebat in genitura, in fundatione, in regis creatione, ut iudicium quod ferendũ est, constare sibi possit. cum errare necesse sit, ubi hæc fuerint neglecta. Quod reliquum est, quod'q; aliâs diximus, nos indifferenter pro arbitrio atq; ut locus ipse magis suadet. nomen ἀποτέλεσμα conuertimus nunc effectum, nunc significationẽ, nunc decretum, ut hoc loco, nunc iudicium, nonnunquam operationem, actionem, efficaciam.

PTOLEMAEVS XCVII

RES de qua est sciscitatio, breui perficitur, cum nouilunij seu plenilunij dominus cardinalis est.

PONTANVS

Hoc præceptum ad quæstiones hoc est interrogationes tantum pertinere, authoris ipsius uerba declarant, & ipsum per se quidem patet, Tãta autem uis authoritasq; cardinũ esse perhibetur, uti negotiũ de quo

consulimur, non solum faciundum, sed breui etiam perficiundum decernat, si dominus nouiluníj, pleniluníj'ue in cardine sit inuentus. Licet autem dominus ipse cardinalis sit, uidendum tamen ne in depressione sua langueat, ne'ue à maleficis stellis hostiliter irradietur. hæc enim negotium ipsum non parum impediunt. Quod autem ad translationem ipsam pertinet, Græce ubi à nobis dominus dicitur est κύριος. ne quis pro domino accipiat dominatorem, qui Græce dicitur ἐπικρατήτωρ. Et dominator quidẽ est qui pluribus maioribusq; prærogatiuis præditus est, dominus qui signo præest. uerbi gratia. Mars est dominus Arietis, Sol Leonis, Mercurius Geminorum. Vbi etiam Græce est πρᾶγμα nos res transtulimus. Nam & rem & negotium Græce πρᾶγμα significat. Meminisse etiam debemus superiore libro dictum esse. ubi dominator nouiluníj cardinalis esset, significare quæ toto essent mense futura. quod quidem non mediocriter confirmat hoc quod nunc de negotio conficiendo dicitur, sed illic de dominatore tantum nouiluníj mentionem facit, hic de domino etiam pleniluníj. In enuntiato sexagesimo secundo, item sexagesimo quarto nullam de pleniluníj dominatore mentionem facit, præ se ferens aliam in rebus ac negotíjs alíjs consyderationem habendam esse, & nouilunium quidem principalius est, plenilunium secundæ cuiusdam authoritatis, cum nouilunium mensis cursusq; seriem inchoet, plenilunium nõ ab se, sed ab nouilunio principium trahat. Dominum hunc pleniluníj nouiluníj'q; non putamus intellegendũ qui signo dominetur, in quo coniunctio oppositio'ue facta est. nam de more suo dominum loci nouiluníj aut pleniluníj dixisset, sed potius signi dominum, quod coniũctionis oppositionis'ue tempore horoscopat. Vidẽdus est igitur dominus pleniluníj, si pleniluniũ antecessit interrogationem, sin nouilunium præcessit, dominus eius inspicietur. Huic enuntiato adiecta etiam non nulla sunt in libris qui ex Chaldæo conuersi sunt, quæ & si uana non sunt, à Ptolemæo tamen hac in parte non traduntur, neq; Græcis in codicibus leguntur.

PTOLEMAEVS XCVIII

TRAIECTIONES atq; crinitæ secundas partes in iudicíjs ferunt.

PONTANVS

Cum dixisset maximas ac ualentissimas eclipsiũ significationes esse, hoc

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

in loco docere nos uoluit, quam & cometarum & traiectionum habere rationem debeamus. Eclipses enim in cœlo fiunt, cometæ in aëre. Et cometæ quidem cum stellæ non sint, ita tamen ignescunt ut stellæ putentur, contra Sol ac Luna cum sint stellæ & quidem luminares, fulgore repente ablato ac si deficiant, obscurantur. quæ obscurationes eclipses uocantur. Eam inquit de crinitis traiectionibusq; cũ in aëre cernentur, rationem habere nos oportet, quæ habenda de ijs est, quæ non proprijs sed alienis, non primis sed secundis potestatibus nituntur, uiribusq; utuntur minoribus. Et secundaria quidem, sic enim uocari par est, ab stellis excitata, ac sursum ducta, raptaq;, in corpusq; obdensata, in aëre cernuntur, quæ stellarum ipsarum opera, ut ab illis effecta merito dicuntur. At stellæ cœlo feruntur, suntq; efficientes causæ. Itaq; primæ ac potissimæ illarum partes ad significandum atq; efficiendum sunt. quam ob causam prima maximaq; tribuenda ijs authoritas est, secunda uero authoritas et, ut ita dixerim, mutuatitia potestas secundarijs. Quæ autem sint quæ dicuntur secundaria Ptolemæus docet, crinitas & traiectiones nominans, quas ipse διάττοντας, & κομήτας sua id est Græca lingua uocat. Et cometæ quidem qui sint omnes intellegunt, traiectiones uero sunt, quas transcurrẽtes stellas nouo nomine quidam uocant, quales sunt ignitæ trabes & faces et titiones et iacula, quæ à iaciendo sicuti traiectiones à trayciẽdo nomen traxere, de quibus à physicis cum de meteoris agunt, multa dicuntur. & nos ea uersibus complexi sumus. Hoc loco memores esse debemus etiam tertij decimi enuntiati, quod est, cum cœlestis affectio quippiam significauerit, adiutricibus etiã corruptiuis stellis, hoc est secundarijs utere. Nã nec propterea secundarijs utendum est, quod primæ significationes earũ sint, sed quod causæ primitiuæ cũ nõ tam sint in promptu, sitq; mathematico coniectura opus, ut in ipso initio dictum est, secundaria ipsa ut effectus quidã ex causis primitiuis manantes, signa quædam sunt, quæ causas ipsas indicant. Ea signa secutus mathematicus de causarum significationibus iudicium ferre certius poterit, quemadmodum medicus, qui & ipse quoq; signa sequitur de morbis. Sunt enim secundaria ipsa, indicia quædam cœlestium causarum, sicuti signa quæ in morbis obseruantur, indicia causarum, unde morbi ipsi generantur. Igitur & hoc ipsum et quæ sequuntur enũtiata, cum traiectiones, & crinitæ secundæ quædam stellæ sint, post præcepta obseruationesq; de stellis quæ cœlo feruntur traditas, conuenientissime obseruanda traduntur.

Ptolemæus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

TRAIECTIONES aëris siccitatem indicant, quae si ad unam partem feruntur, ab angulo illo uentum indicant. Sin in diuersas feruntur partes, aquarum immunutiones, aëris turbationes, & exercituum incursiones indicant.

PONTANVS

Consentaneum erat, ut traiectionum crinitarumq; significationes quas secundas esse uult in iudicando, distinctius explicaret. Cum autem Ptolemaeus ipse alias traiectionum, alias crinitarum significationes esse cerneret, primo loco de traiectionibus, secundo de crinitis praecipit. Traiectiones igitur quod à traijciendo dicantur, ipso nomine declarant cuius naturae sint, quodq; nunc in hanc, nunc in illam, nunc in aliam atq; aliam mundi regionem traijciantur, siquidem ab uno coeli tractu uersus alium impetu quodam actae feruntur. unde etiã à quibusdam discursus uocantur. Quoties itaq; ab uno coeli tractu alium uersus feruntur, uentum ab eo à quo discedunt tractu flaturũ denũtiant. uerbi gratia. Cum ab occiduo cardine orientem uersus discurrunt, futurum indicant ut ab occasu uentus paulo post oriatur, quod tractus ille unde traiectio ipsa labitur, uaporũ abunde plenus
» sit. Quod sentiens Plinius ait, Fieri uidentur & discursus stellarum
» nunquam temere, ut non ex ea parte truces uenti exoriantur. quod nos carminibus quoq; testati sumus nostris.

Quin etiam qua se incandens nocte extulit ignis,
Ille quidem claro signans liquidum aëra tractu,
Inde ruet portis quam primum uentus apertis.

Vbi uero diuersis è mũdi regionibus, pluribusq; simul è partibus traiectiones rapiuntur, uẽti quoq; plures ac diuersi erupturi sunt, ipsaq; uentorum uarietas aërem turbabit. Indicatur etiam aquarum penuria ac raritas pluuiarum. Cum enim è uarijs traiectiones partibus ferantur, necesse est ut partes illae siccis aspirationibus admodum abũdent, è quibus traiectiones ipsae constant, cuius etiam qualitatis uẽti sunt. siquidem aridos halitus eos esse physici uolunt. quin etiam aëris turbationem sequi necessariũ est. multitudo enim exhalationum uarijs aëris tractibus impulsa, cum & uenti & ipsae sibi inuicem exhalationes aduersentur, turbas ut excitet oportet. Tãta haec aridarũ exhalationum copia, sine pluuiarum raritate et aquarum penuria esse nequit. Pluuijs enim cessantibus, ac terra ipsa exhalãdo exucta

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

exiccatáq; adapertis terræ foraminibus, cum aër inclusus exalet, necesse est fontes quoq; ipsos arescere, quorũ generatio est ab aëre in intimis terræ locis concreto, qui frigore addensatus in aquã conuertitur, qua manante fontes scatent, ac fluuij labuntur. Atq; hæc quidem in aëre terrisq; à traiectionibus significantur. Quod uero ad homines qui in terris uiuunt, atq; ex aëre spiritum ducunt attinet, sic se habet. Traiectiones hæ præsertim ubi frequẽtiores atq; maiores fuerint, hostium incursus obnuntiant. Cuius rei ratio hæc uidetur esse, quod exhalationum harum causæ sint stellæ calidæ siccæq; temperaturæ, quæ non aërem solum inficiunt, illum arefaciendo, sed calefacto atq; exiccato humani corporis sanguine, rubram bilem quæ cholera nunc dicitur magis ac magis incendunt, cuius proprium est propter insitam efferuescentiam ad impetus uiolentos ac rapaces ferri. Quo fit, ut homines impellente cholera, sanguinis freno abrupto ad rixas, discordias, rapinas, demum ad arma rapiantur. quarum quidẽ rerum traiectiões sunt significatrices. Cæterũ causæ penes stellas sunt, quarũ motibus agitationibusq; elementa in diuersas qualitates ita uertuntur, ut nunc hæ, nunc illæ qualitates exuperent, de quarum exuperãtia hæc ipsa quæ quotidie uidemus, efficiuntur. Ex his traiectionibus eæ quæ trabes dicuntur à multis, emicuisse referuntur, cum Lacedæmonij classe superati Græciæ imperium amisere. Fulsisse etiam in cœlo sanguinea quædam species, quo tempore Philippus Græciæ urbes afflixit. Generantur autem & trabes et faces et iacula, quæq; alia sunt eius generis hac ratione & uia. Terra Solis radijs calefacta cum uaporum multorum plena sit, eos emittit foraminibus apertis atq; à calore dilatatis. Quod nostris etiam corporibus accidit, ut calore atq; æstu sudorem plurimum mittant. Ipsa terræ exhalatio duplex est, altera humidior, quippe quæ uaporosior est, altera siccior, quod exucto terræ humore qui exhalat spiritus fumidus est. Igitur halitus hic à calore sursum raptus, ubi ad altiores aëris partes perlatus est, assiduis exhalationibus auctus, tandem incenditur, incensusq; emicat, & pro ipsius longitudine latitudineq; nunc in facis speciem, nunc trabis, aliâs iaculi, aliâs etiam draconis ignescit. Ex eadem arida aspiratione & uenti generantur. Siquidem uentus (ut Aristotelica definitione utamur) est agitata quædam circa terram aridæ è solo aspirationis multitudo. Quócirca cum arida ex aspiratione & traiectiones & uenti fiant, naturale est, ut è qua parte traiectiones impelluntur, ex eadem et uenti perflent. Fit enim significatio, regionẽ illam siccis halitibus refertam esse.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PTOLEMAEVS C

COMETAE quorum intercapedo est undecim signorum à Sole, si apparuerint in cardinibus, regni alicuius rex, aut ex principibus regni aliquis morietur. Sin in loco succedente, bene se habebunt quæ thesauri eius sunt, suum tamen gubernatorem mutabit. Quod si in loco declinante, morbi ac repentinæ mortes erunt. At si ab occasu mouẽtur ad ortum, externus hostis regiones incursabit, sin non mouentur, prouincialis hostis erit.

PONTANVS

Stella crinita, quam comatam non minus recte diceremus, quia noctu quidem conspici solet, ea matutino tempore in orientis cœli parte primum apparere, nisi undecim à Sole signis remota nequit, si tamen à Sole in crinitam per signa subsequentia numerando progrediamur. quemadmodum fit in quærẽdo loco partis fortunæ tempore diurno. Hac enim ratione undecim signis à Sole enumeratis, si comata stella in horoscopo fuerit, inuenietur Sol triginta sub terram gradibus aut circiter ab horoscopo distare. quoniã si propinquior esset, cerni cometes nõ posset, qppe q Solari splẽdore afflatus, ac tanti luminis maiestate uictus omnino delitesceret. Eadem comata stella in parte occidui cardinis uespertino tempore apparere nequit, præterquam undecim à Sole signis remota, si tamen à Sole in crinitam, quemadmodum fit in quærẽdo loco partis fortunæ nocturno tempore, per signa quæ antecedunt numerando pergemus, propter eandem quæ dicta est causam. Sol etenim triginta gradibus à crinita remotus, ac sub terras ab occasu præcipitatus occulere nobis illam nequaquam potest. uerbi gratia. Si cometes est in ortu atq; in ultimo Arietis gradu cerni mane poterit, Sole primũ gradũ Geminorũ in hemisperio inferiori tenente, cũ integris triginta gradibus à Sole absit. Poterit et uesperi in occasu cerni ubi in primo Libræ gradu fuerit, si tñ Sol in ultimo gradu Leonis cõstitutus triginta gradibus fuerit sub hemisperio nostro præcipitatus. Eadẽ etiam ratione uespertino tẽpore crinita stella in principio octaui loci qui succedit occasui, uidendam sese nobis offeret, si triginta gradibus à Sole distet, hoc est si eius intercapedo sit undecim à Sole signorum, numerando à Sole in cometen, per signa antecedentia, ac Sole prius sub terras delato, Necesse est igitur cometes ipse in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

octauo cœli loco conspectus, primasq́; Cancri partes insidens, quo uideri possit, uti Sol ultimas Tauri partes peragrans, sub terris feratur. Item in loco declinante hoc est in duodecimo, matutino tempore cometes positus oculis se nostris subtrahet, nisi triginta saltem gradibus sit ab Sole remotus, hoc est ut undecim ab eo signis Sol recesserit, ab ipso Sole in cometen per signa subsequentia facta dinumeratione. Aliter enim in ipso Sol oriente, aut propinquiore in parte splendens, uisu nostro hebetato, cometen occulet, qui ut matutino tempore atq; in duodecimo loco & ultimo gradu Piscium constitutus appareat, necesse est saltem ut Sol in principio Tauri constituatur, dum tamen horoscopum non attingat. Hæc est ratio, cur dixerit undecim signorũ à Sole atq; in loco succedente ac declinante, non autem succedentibus ac declinantibus. Quoniam locus succedẽs in parte cœli superiore præter octauũ alius nullus est. Neq; locus declinans nisi tantum duodecimus intellegi potest. In loco enim nono qui à cardine medij cœli decidit, conspici cometes nequit, Sole undecim signis, ut ante dictum est, ab eo remoto, hoc est locum cœli undecimum tenente. siquidem necesse est meridianum penè tunc tempus esse. Cardines plurali numero protulit, quod in occasu & in ortu hoc contingeret, qui duo sunt cardines. Hæc ita sunt accipienda, ut de matutino ac uespertino cometæ ortu dicta intellegãtur, utq; ĩ locis his cometes mane aut uesperi oriri nisi undecim ut dictum est, signis inter Solem cometenq́; interiectis non possit. Sed iam loquendi obscuritate discussa ad iudicia significationesq́; ueniamus. Stella igitur crinita si ortum matutinum uespertinum'ue in cardinibus faciet, matutinum in gradibus orientis cœli, uespertinum in gradibus occidentis, mortem ob cardinum dignitatem regis regni eius quod signo in quo apparet subiectum est indicat. sin minus, magni certe alicuius principis ex ijs principibus qui in regno illo dominatus habent. Quæ mors citius accidet, ubi crinita matutinũ ortum faciet, serius cum uespertinum. Siquidem matutini exortus otius agunt, uespertini tardius. Eadem crinita cum exortum uespertinum in succedente hoc est octauo loco fecerit, mortẽ indicat regij administratoris, eius uidelicet, qui thesauris, ornamentis, regiæq́; supellectili præpositus est, & cuius curæ est illa gubernare. Cum enim cardo regem denuntiet, qui cardinem ipsum sequitur locus, quod is locus censum denuntiet, & crinita quoq; eius qui regij census hoc est thesauri, ornatus, supellectilisq́; curam gerit, mortem denuntiabit. Matutinus crinitæ ortus in declinante hoc est duodecimo loco morbos mortesq́; ignobilium hominum decernit. Locus enim duodecimus cum ab cardine

declinet nec horoſcopum uideat, ſitq; hac ratione ignobilis, ignobiliũ hominum morbos, atq; ex morbis mortes et quidem repentinas, quandoquidem eius repentinus exortus eſt, ſignificat. Cum igitur crinita in cardinibus orientis aut occidentis cœli apparens regis mortem, in octauo regiorum theſaurorum, ornamentorumq; præfecti, in duodecimo ignobilium hominum mortes denuntiet, argumentari ex his poſſumus crinitas ſtellas ortus matutinos, ueſpertinoſq; quos diximus facientes, mortes ſemper portendere, ac nihilominus bella, bellorumq; caſus ſignificare. Sed bella ipſa ab externo mouebuntur hoſte, ſi crinita ita in cœlo mouebitur, ut appareat in ortum ab occaſu ferri, qui motus manifeſtior erit in ortu ueſpertino. ſiquidem hoc pacto crinita incedens a Sole magis recedit, quàm cum eſt in ortu matutino, quod tunc Solem uerſus feratur. Ex quo fit, ut breui deliteſcat radijs Solis umbrata, ut interdum diebus ſeptem conſpiciatur non amplius. Sin crinita ipſa ſteterit, ac perinde ut fixa manſerit, bellum non ab peregrino & longinquo ſed finitimo ab hoſte inferetur. Motus enim ille crinitæ ſtellæ a loco in locum, motum quoq; hoſtilem ab una in alterã regionem indicat. Licet autem non moueatur, bellum nihilominus portendit, ipſaq; ſtabilitas atq; immotio hoſtem non aliunde moturũ, ſed in eadem regione finitimiſq; locis rebus nouis ſtudentem bellum excitaturum ſignificat. ut non nunquam domeſticus hoſtis futurus ſit, ut cum ciuile mouetur bellum, non nunquam finitimus, ut cum finitimus populus in finitimum populum armatus inſilit. interdum ex natione eadem, ut cum duæ nationis eiuſdem gentes ſimul concurrunt. Quibus è rebus hoc quoq; argumentari licet ueſpertinos matutinoſq; harum ſtellarũ ortus non ſolum mortes ſed bella quoq; ſemper portendere. Vnde nõ temere ab docto illo Poëta dictum eſt, nunquam cœlo ſpectatum impune cometen. Virgilius quoq; Iulij Cæſaris mortẽ quæ ciuile bellum peperit, cometen ait anteceſſiſſe.

Non aliâs cœlo ceciderunt plura ſereno
Fulgura, nec diri toties arſere cometæ.

Quid quod uulgus genteſq; in eandem hanc ſententiam conueniunt? Ac de his hactenus. Quoniam autem diximus crinitum ſidus niſi noctu conſpici non poſſe, uideamus quid Plinius ex Imperatoris Augu-
" ſti uerbis referat. His ipſis meorum ludorum diebus ſidus crinitũ
" ſeptem dies in regione cœli quæ ſub ſeptentrionibus eſt conſpectum,
" id oriebatur circa undecimam horam diei clarumq; & omnibus ter-
" ris conſpicuũ fuit. Quomodo igitur niſi noctu conſpici comata ſtella nequit, quæ circa undecimam diei horam conſpecta eſt? An hoc ſic

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

accipiendum est, ut dies non pro Solari, sed pro toto lucis ac tenebrarum spatio, quod est horarum uiginti quatuor, accipiatur? atq; undecima illa hora nō diurni sed nocturni tēporis fuerit. Nāq; coronae et circuli qui circa Solis orbem cernuntur, q nisi diurno tempore nō fit, in numero crinitarum de quibus diximus, non habentur, neq; de his author hic noster sentit. Illud omittendum non est, cardines et locum succedentem, declinantemq; accipiendos hic non esse aut geniturae, aut creationis sed figurae ortus crinitae ipsius, hoc est iuxta positionem ac coeli situm tempore quo conspici coepta est, iuxta quam figuram iudicare debeamus. Nequid autem omissum à nobis uideatur quod ab Ptolemaeo ipso de crinitis stellis secundo apotelesmatum libro traditum est, illud statim subijciemus, quod est huiusmodi. Obseruandae autem crinitae stellae siue illae eclipsiū tempore siue quandocunq; conspectae sunt, generaliter etiam, ut quae dicuntur trabes, litui'ue aut dolia, quaeq; huius generis, quippe quarum naturae sint, ea facere quae Martis ac Mercurij propria sunt, bella et aestus, quaeq; ex quibus haec significantur, eorum ciendorum uim habent. Earum significationes capiuntur à partibus signiferi in quibus conspiciuntur & à figuris comae innuētibus loca, quibus mala imminent. Species, euētus & genus rei eius in qua detrimentum accidet, à signis in quibus sunt, à mora temporis malorum productio, & ab habitu ad Solem initium eorum. Etenim crinitae in oriente plerunq; apparentes celeritatem designant, uespertinae tarditatem. Ne autem quae remotissima sunt à nostra memoria, semper referantur, prius quàm Tamyris siue ille Tamorlanus uocatus est, Scytharum ac Parthorum rex, cum innumerabili manu Asiam inuaderet, longinquis è terris mouens in orientis coeli cardine ingens cometes conspectus est, qui ortum uersus ferretur. hunc haud multo post ingens Asiae penè totius clades secuta est. Nobis adolescentibus insignis etiam cometes ad orientem in Cancri Leonisq; regionibus multis diebus fulsit, tantae lōgitudinis ut amplius quàm duo coeli signa comae suae tractu occuparet. Eū secuta est Alphonsi regis mors quae Aemiliam, Sabinam, Campaniam, uniuersumq; regnum Neapolitanum & longo & graui bello implicauit. Secuta est & pestilentia aliquanto diuturnior. Annis his superioribus cometes alius tenui primo capite, comaq; admodum breui conspectus est, mox mirae magnitudinis factus ab ortu deflectere in septentrionē coepit, nunc citato motu, nunc remisso, et, quod Mars Saturnusq; uterq; repedabat, auersus ipse praegrediente coma ferebatur, donec ad ipsas arctos peruenit. inde cum primū Saturnus ac

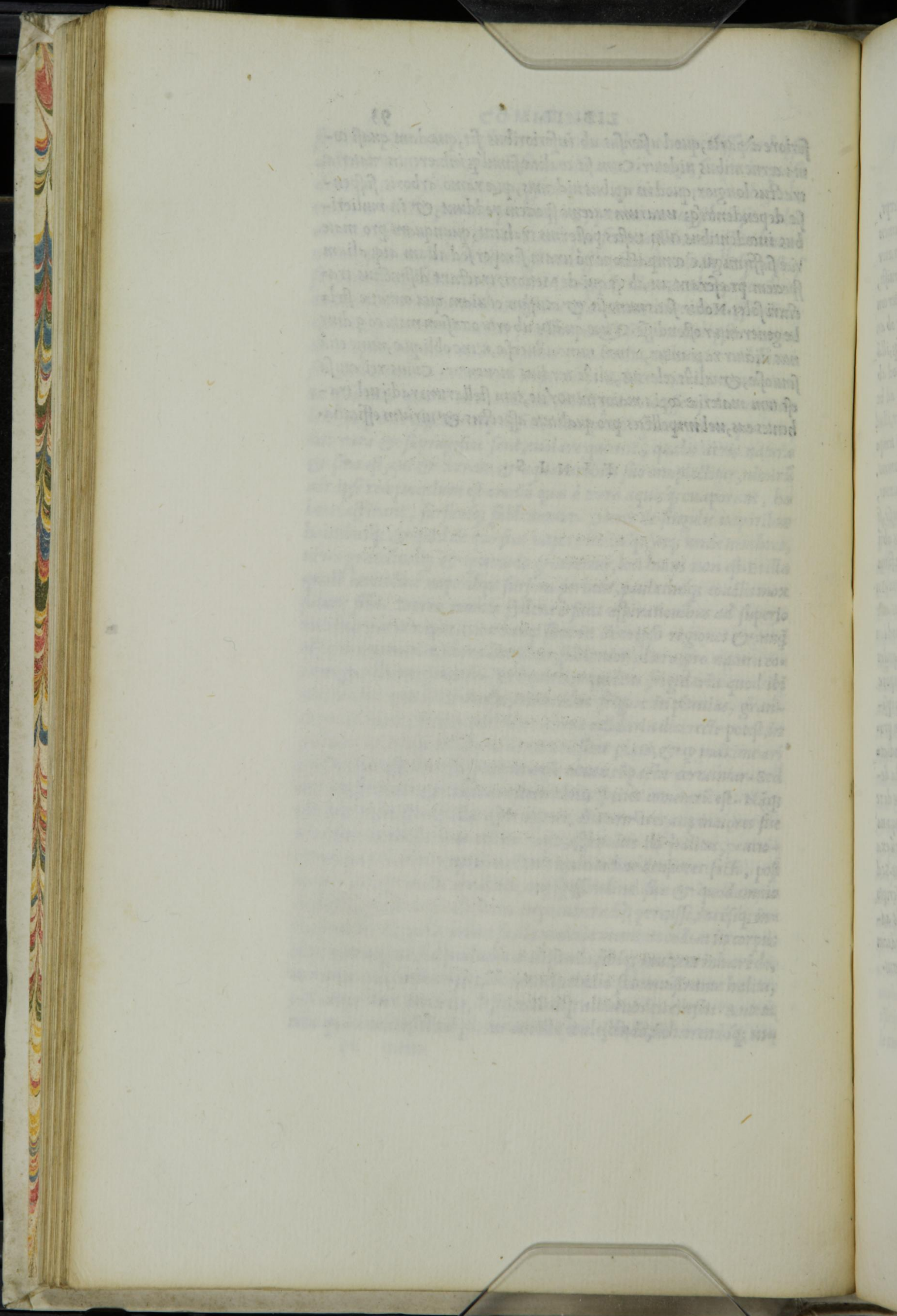
Mars recto cursu pergere cœperunt, in occasum iter flexit, tanta cele=ritate, ut die uno ad triginta gradus emensus sit, atq; ubi ad Arietem ac Taurum peruenit, uideri desijt. Hic & dies plurimos fulsit et quẽ initio breuior uisus est, adeo creuit, ut quinginta gradus atq; etiã am=plius occuparet. Non multo post Vssonus Cassanus Parthiæ atq; Ar-meniæ rex, ad Euphraten profectus eo consilio ut Asiam inuaderet, collatis signis cum Mahometo Turcarum rege ita dimicauit, ut qui in=gentem & inferret & acciperet cladem. Duo enim potentissimi exer citus, duo maximi duces in paucis diebus bis conflixere. Eodem tempo re Alphonsus Portugalliæ rex satis magna classe in Africam traij ciens duas nobilissimas urbes Tingin et Argillam ui cœpit, oramq; Tingitanam armis subactam imperio suo adiecit. Sensimus ijsdẽ tem poribus uniuersam Hispaniam quassari bello, & Erricum regem diẽ obijsse, Carolum quoq; Burgundiorũ ducẽ aduersus finitimos quosdã populos regulosq; eo impetu mouisse arma, ut multorum etiam anno rum bellum excitauerit, quod nuper eius morte uix finitũ est. Anno millesimo ducentesimo sexagesimo quarto à natali Christi die, mense Augusto crinita stella in orientis cœli parte uisa est, quæ ab ortu ipso ad medium cœlũ crines diffunderet, fulsitq; circiter mensibus tribus, nec ante desijt uideri, quàm Vrbanus Pontifex Maximus diem obijt. Quid etiam secutum ẽ? Mouit ẽ Gallijs cum exercitu Carolus, supe ratoq; Manfredo regnum Neapolitanum occupauit. biennio post Pœ ni in Hispaniam traijciunt, magnasq; clades inferunt, tandemq; fu gati ac cæsi. In Hetruria quoq; magni tumultus excitati, ac prelia fa cta sunt. Anno tertio ab comete Banducar Babyloniorũ atq; Assy-riorum rex Armeniam ingentibus copijs inuasit, Antiochiam expu gnauit, stragemq; ingentem Christianorum edidit. Anno post Corra dinus uictus captusq; à Carolo rege de quo dictum est, ac securi per cussus. Anno sexto ab comete Ludouicus Gallorum rex in Africam traiecit, Carthaginẽ ui cœpit, nec ipse multo post mortuus est, magna parte exercitus pestilẽtia absumpta. Cuius morte cognita Carolus de quo dixi cum in Africã traiecisset, Pœnorũ regem ad tributa quotan=nis pendenda compulit. Anno post Scythæ quos Tartaros hodie dici-mus, Armenijs opem ferentes, Assyrijs hoc est Sarracænis fugatis ui=ctisq; Asiam liberauerunt, quam Christianorum concessu diutius te-nuerunt. Atq; ut qua etiam uia crinitæ stellæ fiant pateat, ipsa rerum natura contemplanda est. Terra ut grauissima, sic etiam in-fima & media est eorum corporum, quæ quod sint rerum princi-pia, elementa dicta sunt, in quam ut mediam & infimam cuncta

ferantur. Nam & cœlestium corporũ radij in eam rectissimo lapsu descendunt, & quicquid sustinere diutius aër neq̃t, suopte impulsu decidens terræ sese insinuat. Ipsa uaporis & halitus nutricula, Solis radijs calefacta quos accepit humores, quos etiam aut sibi insitos celat aut extrisecus acceptos uapores utero suo fouet, assidua uicissitudine remittit, quos rursum ab aëre ipso remissos, atq; ab Sole stellisq; discussos, moxq; dissolutos accipit ultro citroq; nũc illos exorbẽs, nũc cõtra euomens, alternis his uicibus assidue usa. Cuius alternæ uicissitudinis cum Sol generationis author potissima causa sit, tam diu ipsa remittendi accipiendiq; alternatio constabit, quàm diu cœlum ac cœlestium sex stellarum moderator ipse ac princeps Sol terram circumuehetur. Et quoniam quæ è terra euolant, in aliquem necesse est locum euolent, neq; è densissimis atq; infimis locis præterquam ad ea quæ minus rara & suprapo sita sunt, euolare queunt, qualis aëris natura & situs est, qui & terram & aquas ambitu suo complectitur, nimirũ aër ipse receptaculum est omniũ quæ è terra aquisq; euaporant, halant, aspirant, sursumq; subleuantur. Dicere de singulis uaporibus halitibusq; & quid de quo fiat uapore halituq;, atq; unde himbres, niues grandinesq; & quomodo generentur, loci huius non est. Et illa quidẽ humidis è uaporibus sursum perlatis, paulatimq; coactis mox solutis fiũt. Contra comata sydera è siccis aspirationibus ad superiores aëris partes raptis. Duæ nanq; sunt in aëre ipso regiones & tanq̃ cellæ promptuariæ, altera humilior, sublimior altera, pro natura eorum quæ ibi recipiuntur. Et humilior quidem frigidaria quod ibi conueniant quæ mox coacta, concretaue frigore in pluuias, grandines aut niues abeunt. Sublimior altera calidaria dici recte potest, in quã quæ aridioris, calidiorisue natura sunt plata, & ꝙ maxime arida sint incensa, diuersa specie in unũ tamen cõpacta cernuntur. Sed minime frequens & maxime admirabilis species cometarũ est. Nãq; ubi aridæ terrestresq; illæ aspirationes, diuturniores atq; maiores fuerint, tunc in calidariam cellam rapti, effumãtes illi halitus, pauciores primo ac rariores, mox accedente multitudine densiores facti, post magis ac magis coacti arriditate, atq; spissitudine sua & quodammodo in fuliginem uersi cœlestium corporum radijs percussi, incẽsiq; inflammantur. Quodq; uniuersa illa materia momento eodem in corpus illud non cogitur, sed paulatim coalescendo, sibiq; inuicem inhærẽdo, iccirco ex quo cœpit crescit, alimenta incendio subministrante halitu, post exuperante incendio, deficientibusq; alimentis euanescit. Ante tamen quàm euanescit conglomeratio illa coalescendo, inhærendoq; in-

feriore à parte, quod ascensus ab inferioribus fit, quædam quasi co-
ma cernentibus uidetur. Cum sit coalitæ simulq; inhærentis materiæ
tractus longior, quod in apibus uidemus, quæ ramo arboris suspen-
sæ dependentesq; uuarum racemi speciem reddunt, & in mulieri-
bus incedentibus cum uestes posterius trahunt, quanquam pro mate
riæ suffumigatæ compactione nō unam semper sed aliam atq; aliam
speciem præferant, ut ab ijs qui de Meteoris tractant distinctius tra=
ctari solet. Nobis satis nunc sit & causam et uiam qua comatæ stel=
læ generantur ostendisse. Quæ quāuis ab ortu occasum motu eo q diur
nus dicitur rapiantur, tamen nunc aduersæ, nunc obliquæ, nunc etiā
sinuosæ, & aliâs celerius, aliâs tardius mouentur. Cuius rei causa
est tum materiæ copia maior minor'ue, tum stellarum radij uel tra-
hentes eas, uel impellētes pro qualitate aspectus & uirium efficatia.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PONTANI DE REBVS COELESTI BVS LIBRI XIIII.

EIVSDEM LIBER DE LVNA IMPERFECTVS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

P. Summontius Andreæ Matthæo Aquiuiuo, Hadriensium Duci S.

Etsi statueram, editis iam Pontani carminibus ac dialogis, eos deinceps, quos ille de Philosophia scripsisset libros, potissimum edere. Tamen cum à Syncero ac Puderico nostro nuper essem admonitus, te præter egregias alias tum pacis, tum belli artes, quibus ipse à puero floruisti, Astrologiæ quoq; studio mirifice delectari, mutaui sanè libenter consilium, ut ad eam conuersus, tibi præcipue gratificarer. cui siue ob antiquam generis nobilitatem, siue ob integritatem uitæ, raramq́; illã (ut alia omittam) animi mansuetudinem, nihil omnino est, quod ab omnibus non debeatur. Valent enim hæc (ut scis) plurimum ad beneuolentiam conciliandam. quæ ut uehementior tibi exhibeatur, illud etiam est in causa, quod ex principibus uiris, ac regulis nostri temporis, quos quidem colere ipso dignitatis iure solemus, aut nulli omnino, aut perpauci sint, tantum ab antiquorum institutis degenerauimus, quos æque ac te literarum studia commendent. ut mirum non sit, si præter multa fortunæ ornamenta, plurimaq́; animi bona, quibus abũde clarus, atq; omnibus carus es, literarum quoq; ac doctrinæ fama ad amoris atq; obseruantiæ cumulum tantam faciat accessionem. In illis nanq; ita cupide uersaris, atq; ita eas rebus planè omnibus anteponis, ut dicentẽ nõ semel multi audierint, si è duobus malis (quod longe absit) eligendũ forte minus esset, malle te cunctas simul opes, quàm literas amittere. O' uocem generosam, o' rarum nostro hoc tempore exẽplum. Sed iam ad Pontanum. Huius tibi nomine, quicunq; ipsius ex academia sumus, magnas iure gratias habemus. Ea enim prosecutus es mortuum pietate, ut, dum à tenebris scripta eius uindicarentur, neq; pecunia nobis, qui hæc curauimus, neq; ulla re alia defueris. Quamobrem accipe nunc magnum hoc Pontani tui opus de rebus cœlestibus, iam pridem tibi authore ab ipso dedicatum, atq; unà exquisitissimas in centum Ptolemæi enũciata commentationes, cũ exactiori etiam ipsorũ è Græco in Latinum sermonem conuersione. Sed de rebus cœlestibus illud in primis testatum uolo, non licuisse scriptori summam operi manum imponere. quippe qui et recogniturus adhuc esset singula diligentius, & libros quoq; alios his quatuordecim (ut ipse pollicebatur) duos aut tres de climatum ratione additurus.

Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD ANDREAM MATTHAEVM AQVIVIVVM HADRIENSIVM DVCEM DE REBVS COELESTIBVS LIBER PRIMVS.

ARISTOTELES rerũ naturæ indagator solertiss. Andrea Matthæe, manare cœlitus tradit generationis nostræ primordia, indéq; tanq̃ potiore à natura proficisci. Cœlestia enim ac superiora illa sempiterna quidem esse censet, immortalisq; conditionis sorte prædita. At inferiora hæc nasci, augescere, nunq̃ prorsus consistere, numeratimq; interire, tametsi sua quæq; à specie conseruantur. Qua ratione & ipsa quoq; æternitatem sint adepta, conditione autem longe inferiore. Quando illa ipsa agendi, ut superiora, hæc autem, ut inferiora, patiendi sint naturam consecuta. Et altera quidem inducendæ formæ prærogatiua authoritateq; ornentur, altera uero subministrandæ tantum materiæ seruiant, peculiariter ministerio huic apposita. Vt tantum prope quidem, ne exa minatius loquamur, interesse uideatur, si comparatione, hac in parte uti liceat, quantum mares interest ac fœminas, in ipso hominum genere. quos natura ipsa, sexu quoq; suo discreuerit. Quippe quæ perfecti imperfectiq; rationem discriminatim esset habitura. Rursus eos ita simul in generatione ad procreandum conciliat, ut ex illorum conciliatione & copula, generatio passim substituatur. Qua in conciliatione & coitu mas eo apparet agnosciturq; præstantior, authoritatisq; magis perspectæ, quod ei ut mouenti ratio inest, & cum ratione simul forma. Secus autem usuuenit in fœmina, cui materiæ unius in dita est tantum suppeditatio. Siquidem motus ipsius principium, omnisq; authoritas penes marem existit, cui ut authori, quod dictum est, ratio inest ac forma, cuius ipse moueatur gratia. Quam etiam utranq; inesse fabro in ædificandis nauigijs, & figulo in fingendis amphoris certum est, motu ipso hoc præstante. Quod igitur inest artificij in effigiandis statuis, in consuendis uestibus, in generanda prole maribus, an non inerit & cœlo, à quo, ut certum est, generationis

rerum ducantur primordia? Siquidem cœlum per se ipsum mouetur, cæteraq; mouet omnia. Inde nanq; defluit sempiterna illa quidem agendi ac procreandi facultas, inde calor ipse animalibus insitus ac seminibus, à quo rerum fœcunditas, et ea quam prolificationem appellare placet, proueniunt, inde suscitatio spirituum, omnisq; animalis commotionis existit causa atq; origo. Hic etenim ipse calor alimenta in usum corporis ac uitæ sumpta ita concoquit, ut in sanguinem uertat, per quem decoctum defecatumq;, ac per uenas meatusq; digestum, & tanquam instillatum, generatio existit ac uita. E cuius etiam sanguinis modificatione & habitu, corporum status, animorumq; applicationes et studia, mores item ipsi hominum proficiscuntur. Perinde uidelicet ut sanguis ipse tenuis aut crassus fuerit, liqdus aut turbulẽtus, syncerus aut corruptus, fluidus seu lentus, rufus aut forte albidus, feruẽtior aut remissior, proq; alijs affectionibus uariauerit. Hæc autem ipsa uarietas è motus temperatione, atq; excrementorum qualitate manat, deq; Solis cum primis euectione, stellarũq; erraticarum, per cœli partes ac signa. Siquidem uti domicilium sanguinis est cor in corpore animalium, quæ sanguine quidem constant, suusq; idem ipsum existit uitalium spirituum fomes, Sic Sol ipse quidam quasi fomes ac fons est caloris, ut uitæ quidem ipsi & author et constitutor. Atqui fabrile æs & excuditur & informatur ferrario à fabro, pro mensura tum caloris, utq; ignitum illud et candẽs fuerit, tum pro magnitudine acmodo ictuũ, fabrilisq; uersationis, hoc est pro quantitate motus, motorisq; temperamento. Cœlestes igitur agitationes (si de cœlo cœlestibusq; actionibus in hunc loqui modum fas est) procreando in homine, marium quidem partes obeunt, inferiora uero hæc corpora fœminarum. Ac quemadmodum cor, quod primum est in animali constituendo, partes corporis reliquas procreat ac disponit, pro affectione quidem sua, proq; insita ui ac potestate, Sic Sol ipse cœli cor, mundiq; totius, perinde atq; affectus fuerit, inferiora hæc, seruitioq; apta corpora mouet ac disponit, quæ quidem ipsa materiam illi subministrent, perindeq; ut mulier uiro subseruiant. Ne autem ab hominis ipsius generatione recedamus, qua ratione, quaq; uia uirile semen in menstruũ fœminæ sanguinem sese insinuat, insinuatumq; atq; immixtum, sensim eum afficit, affectumq; paulatim informat, eadem utiq; ratione Sol horum (ut sic loquar) excrementis corporum insinuatus, suisq; in illa illapsus radijs, motu caloreq; ea suo afficit, affecta temperat, temperata fouet, animamq; per quam quidem ipsam, animata hæc uocantur, & quorum ipsa substantia est, il

lis pro natura excrementorũ, proq́; obiecta sibi materia indit. Vt mihi quidem iure maximo dixisse uidear, si dixero terram hanc aquis obsitam mundi totius uterum esse, in quam ueluti in mulieris uterum excrementa generationi accomodata conueniant, quæ de Solis calore fota, post concipiant, ac si genitali à semine calefacta, & penè dixerim fermentata, suosq́; tandem conceptus, tempore etiam suo proferant. Atq; ut minutulæ illæ, & quidem non paucæ corporum ipsorum uenæ passim duabus à uenis, quæ maiores dicuntur, deriuantes, ad uterum pertendunt, fœtuiq; sufficiunt alimenta, Sic à Sole Lunaq́; (nam & Luna tanquam fœmella materiam & ipsa humectando comparat ac sufficit) errantium maxime stellarum radij digredientes, mixtimq́; ab utroq; temperati, atq; ut ita dixerim, imbuti, alimentum quasi quoddam de utriusq; aspectu copulationeue mutuati, fœtui illud exhibent. E` cuius ipsius affectione & qualitate corpus quoq; afficitur. Nam & capellæ & oues & buculæ, quem salem, hærbarum ante pastum delinxerint, eius salis (ut Virgilius inquit) occultum post in lacte saporem referunt, Et mella delibati ab apibus roris gustum pro florum natura hærbarumq́; repræsentant. Ad hæc in ipso corde ut in principe atque authore constituendi corporis membra insunt etiam omnia, partesq́; informandæ, quæ in initio quidem nullæ apparent, sensim tamen & disponuntur distributim cunctæ, & in uniuersum suo & loco constituuntur & ordine, pedetentimq́; coalescendo perficiuntur. Idem quoq; contingit in Solis calefactione ac radijs, quod in rerum seminibus, è quibus post erumpunt uiuentia, atq; eo quidem magis, quod Sol ipse seminum est omnium altor & disseminator, atq; (ut Virgilius eidem assurgens canit) Terrarum flammus opera omnia lustrat. Quod quidem ipsum non tam mihi pertinere uidetur ad lucem per orbem terrarum à Sole diffusam, etsi pulcherrimum hoc quidem est, quàm ad opera ipsa terrarum, id est ad res è terra prouenientes, atq; in lucem editas, quas irradiatione Sol sua inuisens excitat, fouet, animat, animataq́; tuetur ac conseruat, nec patitur aut pereuntes prorsus interire, aut interadentes nusquam quidem resurgere. Quin etiam terra ipsa ut parens animantium, utq́; illorũ altrix, cum ea ex anima constituantur & corpore, corpora quidem sponte sua, suaq́; ex alimonia illis tribuit. Etenim plena est materiæ atq; excrementorum, quæ usui sint tum fingendis, tum augendis conseruandisq́; corporibus. Quippe cum uterus ea sit mundi (ut dictum est) totius, id quod fœminæ quoq; ipsius quocunq; in genere proprium est gignendis atq; alendis fœtibus.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Corpus enim foetus ipsius maternum quidem munus est. At uero maris officium ac suum eius omnino munus est, foetui sensum indere, à quo indito existit ac nominatur animal. Quocirca coeli quoq; suum ac peculiare opus est, animam uegetabili adiungere, eam scilicet quae sensu suo praedita moueatur, seq; etiam gerendis rebus peculiari ingenio & instituat & accomodet. Quam ad rem seruitio aëris ac ministerio uehementer utitur, quando necesse est animal ipsum, quod sensu diuersis quoq; utatur modis, etiam spirare. Spiritus autem ipse calidus & humens est. Vt igitur natura haec inferior coelesti ab illa tantopere degenerans, cuius ipsius proprium est generare, & corrumpere, magisterio utitur ac principatu cordis unius ad animalem procreationem. Sic natura illa superior, inferioribus his fouendis Sole utitur, in cuius quidem motu atq; calore insunt haec ipsa omnia, quanquam alio modo, perinde ut in corde membra insunt, partesq; omnes corporis dum formatur. Quin etiam ut cor ipsum postmodum officio utitur operaq; praecordiorũ, ab se ipso authore ac magistro constitutorum, Simili Sol modo utitur errantium stellarum ministerio, afficiendis ac uariandis rerum inferiorum qualitatibus, eisdemq; diuersa etiam ratione ac uia temperandis. Quarum è temperationibus inferiora haec constant sibi, ac ne intereant earundem stellarum praesidijs est prospectum. Quocirca sapientissime quoq;, atq; è re ipsa dictum est, generationis nostrae primordia è coelo duci, & tanquam fundamenta ab eo iaci. Quid? quod ut è sanguine atq; à corde ortus noster, id est hominis ducitur procreatio, & quo etiam modo sanguis ipse in initio affectus fuerit, futuri etiam sunt hominis cuiusq; affectus, animorumq; propensiones ac studia. Itidem sanguis ipse futurus est, quo modo, quoq; habitu, qua etiam mixtura ac fermẽtatione à Sole affectus fuerit, alijsq; item à stellis temperatus. Haec autem ipsa stellarum, coeliq; actionum ac significationum cognitio, eius est disciplinae propria, quae à Graecis dicta est ἀστρολογία, è nostris quidam Syderalem uocauere, de qua quidem scribere aggressi sumus, tum propter cognitionis ipsius nobilitatem, omnis nanq; de coelo, deq; syderibus, qbus nihil est in rerum natura nobilius, consyderatio est, tum etiam ob utilitatem, & eam quidem maximam. Futurarum eni rerum euentibus cognitis, infelices ubi portenduntur, licebit multo prius instituere animum ac confirmare ad ferendos casus fortiter, si euitari forte nequeant, aut si euitabiles ipsi fuerint, uel prouidentia lenire eos, uel solertia omnino fugere, ac tanquam elabi ex insidijs. Sin felicitas promittitur, consiliũ, industriam, operamq; illi propriam

adiũgere, an est aliud quàm adhortari atq; excitare currentẽ? Quod
in agro quãuis fertili usuuenit, ut uberiores ex eo segetes proueniãt,
ubi diligens cultus accesserit, reíq; rusticæ studiosa procuratio, ac ui-
gilans cura. De necessitate uero cœlestium significationum, déq; illa-
rum euitatione & fuga disserere argutius, magísq; expresse atq; enu-
cleate, in aliud tempus locúmq; differimus. Illud in parte hac tan-
tum admonemus, cœli syderúmq; decreta, alia prorsus esse ineuitabi
lia, alia quæ non facile euitari queant, quædam etiam quæ facillime,
ac propria tantum uoluntate cohibita. Ac tametsi cognitio hæc parte
sui non exigua coniecturalis est, ut Medicina, ut Oratoria, ut milita-
ris, ac naualis res, Nihilominus quantum ingenio assequi ac labore
possumus, quatenus etiam disciplina ipsa patitur, significationibus ipsis
naturales adiungere causas nitimur, éq; naturæ abditis rationẽ eru-
ere, & qua etiam uia proficiscantur ostendere, id quod scriptorum
nullus, quorũ memoria habeatur, hactenus præstitit. Quorũ siue rerũ
naturaliũ ignoratione, siue lãgore animi ac negligentia factum est,
ut admirabilis ac diuina res penè anilis ac ridicula sit effecta. E ue
teribus autẽ qui Latine de his scripserint, qui quidẽ fuere permulti,
et clari admodũ uiri, hodie nullius scripta extant, præter paucos è
multis libros, eosq; non integros, quos Iulius Maternus ad Mauortiũ
scriptos reliquit, qui si omnes simul extarent (dicere hoc ausim) haud
multum disciplinæ huic defore ad perfectam cognitionem significa-
tionum ipsarum. Hortatu autem tuo effectum est Andrea Matthæe,
ut rem supra uiginti annos intermissam Regias ob administrationes,
rerúmq; (ut scis) maximarum curam, senex iam et annis confectus
ac curis, profligata Gallorum incursu, bellicísq; impressionibus ma
gna è parte re familiari, exutúsq; ipse honoribus, quos maximo la-
bore, summa integritate, ingentibus periculis, meo tantum unius in-
genio, proprijsq; animi uiribus mihi comparaueram, eam nunc ex
integro susceperim, potius quàm resumpserim.

PRINCIPIO satis constat inter Philosophos &
nascendi & moriendi causam esse motum. Mouendi
autem & si nec principium nec finis est ullus, hic
tamen atq; ille motus & incipit & desinit suo tempo-
re. Cum uero tempus fluat è motu, sitq; eius obser-
uatio quasi quædam, quin etiam cum sit utriusq; naturalis quædam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

atq; orbiculata successio. Nimirum ut ex initio finis, sic occasus prouenit ab ortu, estq; ex alio in aliud ordinata quædam, sibiq; ubiq; cōstans immutatio, atq; conuersio. Quando nec ab initio ad finē absq; medio est uia, nec in occasum ab ortu nisi per meridiem. A' uere autem in autumnum nisi per æstatem, rursus in hyemem ab æstate nisi autumno intercurrente transitio nulla est. Has anni temporumq; conuersiones sequitur rerum, animantiumq; tum uita & mors, tum generatio & corruptio. Quæcunq; autem generantur, ea quatuor constant è principijs, igne, aqua, spiritu, qui Græce aër est, ac terra. Quæ cū sint corpora, nihil ex ijs fieri nisi corporeum potest. Porrò rerum prouentus atq; incrementa fiunt à calido, humido, frigido, & sicco. Nemini autem dubium est calorem ac siccitatem die atq; à Solis radijs augeri, humecta uero atq; frigentia noctis umbra foueri atq; excrescere, tum propter absentem Solem, tum ob Lunæ præsentiam, cuius motum naturamq; humida maxime sequantur, æstas quoq; et hyems, uer item atq; autumnus, dies quoq; ipse hæc manifestissime declarant. Quare cum à motu sit procreatio, à quo ipso corporum cientur qualitates, ipsius uero motus dimensionem quasi quandam tempus esse appareat. Nimirum generatio ipsa cum primus uidetur ad Solem referenda, qui author est & temporis & caloris. Atqui cum Sol & ipse moueatur, sitq; aliâs aut propinquior nobis, aut remotior, agatq; pro ea cœli regione quam peragrat, ipsum etiam cœlum uel maxime conferet generationi.

Cur ab Ariete sit principium Zodiaci.

In eo autem cœli tractu quem Sol medium secat, Signiferq; à nostris est dictus, loca sunt quatuor sibi è regione aduersantia. Ad eum itaq; locum qui in septentrionem tollitur, fitq; terris nostris propinquior, Sol ubi peruenit, ardentissimos æstus è sublimi atq; imminente cœli parte excitat. Quòcirca cum oporteat genitalem calorem esse moderatum, uidetur locus hic procreandis rebus minime idoneus, huic uero oppositus multo minus, quod in austrum recedens Solem ipsum è longinqua atq; obliqua parte nobis abstulisse uideatur. Efficiturq; ut frigora inde intemperantissima subsequantur. E' duobus reliquis licet mundum æquis uterq; diuidat partibus, pariq; à nobis distet spatio, tamen alter cum in frigidum à sicco abeat, in mortem potius spectare quàm in generationem ui-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

detur. Quo fit, ut qui humidum calido temperat locus, is procreandis rebus sit quàm accommodatissimus. Itaq; uere solum fieri rerum prouentum uidemus, contra uero quæ autumno consenuerāt, hyeme tandem confecta concidere, unde rerum naturæ doctissimus Poëta inquit.

» Non alios prima crescentis origine mundi
» Illuxisse dies, aliumúe habuisse tenorem
» Crediderim, uer illud erat, uer magnus agebat
Orbis. – Cur autem ita crederet, rationem hanc affert.
» Ver adeo frondi nemorum, uer utile syluis,
» Vere tument terræ, & genitalia semina poscunt.

De duodecim signis in triginta gradus singillatim distributis.

Ab hoc itaq; loco, eius quem diximus Signiferi principium fecere rerū cœli periti, atq; in duodecim æquas partes dimensi singulas apellauere Signa, unde circulus ipse à nostris Signifer, à Græcis ζωδιακὸς est uocatus. Ac primum quidem signum in quo Sol ab austro regressus lucem tenebrasq; ex æquo diuidit, uocauere Arietem. Singula autem signa in triginta sunt æquas dimensiones partiti, easq; à Solis gressu recentioribus placuit scriptoribus appellare Gradus, quas Latini ueteres Partes uocauerāt, cum à Græcis dicantur μόρια. Et primi quidem illi stellarum inspectores cum die Solem, noctu Lunam tenere cœli principatum cernerent, sentirentq; quanta utriusq; in terra, aquis, atq; aëre uis esset, Lnam nocti, Solem diei præfecere. Quodq; intellegerent singulis trginta diebus unà eos congredi & tanquā coire, illud omne cœli spatiū quod interim dum Luna redit ad congressum, Sol ipse peragrasset, signum unum esse uoluerunt, à primo Arietis gradu exorsi. Quantum autem cœli die uno Sol incessu confecisset suo, hoc totum spatium signi partem uocauere. Qua è re factum est, ut ipsum illud interuallum quod appellare signum placuit, in gradus id est partes triginta æqua ratione diuiderent. Quin etiam cum obseruatio ipsa docuisset Solem ad Arietis initium partibus trecentis ac sexaginta peragratis regredi, omnem eum circulum in signa duodecim diuisere. Etenim triginta illæ partes duodenario ductæ numero, quam diximus summam omnium Signiferi partium integram faciunt. Hac igitur potissimum ratione uni

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

uersus ille orbis in duodecim ab eis est signa distributus. Id autem quod interlaberetur temporis, dum ad Solem Luna regreditur, ab ipsa Luna dictus est Mensis, à Solis uero ambitu, dum ipse ad locum reuertitur, unde duodecimo ante mense discesserat, interiectum illud tempus uocatus est Annus, utrunq; perapposite. Nec uero me præterit, Aegyptios quosdam scriptores existimasse eos qui primi cœlum in signa duodecim diuisere, hanc fuisse rationem secutos, quod quatuor essent anni tempora, quorum singula tribus constarent mensibus, quo numero quatuor illa tempora semel ducta duodenarium numerum conficerent, Alios quod quatuor essent rerũ principia, unde omnia fierent, eaq; tribus his, principio, medio, ac fine continerentur. Itaq; quaternarium illum numerum ternario hoc productum ad Zodiaci signa fuisse tranlatum. Atqui magis secundum rationem fuisset, antea consyderare, cur signum quodq; è triginta eẽt momentis constitutum, quo cognito facilis quidem erat reliquæ constitutionis explicatio. Sed iam ad alia transeamus. Quando de motu, de Luna, de genitali cardine, de Zodiaco cur in duodecim distinctus sit signa, cur etiam signa ipsa è triginta fuerint momentis confecta, abunde iam disseruimus.

De Qualitatibus duodecim signorum.

Nec uero eorum quæ gignuntur quicquam fieri nisi è quoquam potest, materiam enim existere oportet aliquam, è qua quid efficiatur, Quod quidem in fabrili & iis quæ manu fiunt artibus uidemus. Quócirca cum materiæ proprium sit formam suscipere, erit eiusdem quoq; proprium, hoc ipsum non modo pati, uerum etiam ad patiendum naturaliter affectam esse, quippe cum ut marem fœmina, sic materia ipsa suapte natura formam appetat, cui suscipiendæ præsto semper est. Quócirca cum hoc ipsum pati materiæ proprium sit, nec forma nisi ab aliquo queat authore dari, cuius proprium sit agere, uidendum est cuius sit hæc uis propria. Requirimus enim id quod nec immutari, nec corrumpi ualeat, nullasq; sibi aduersantis uires sentiat, in quod nec aliud conuertatur, nec eius in aliud sit conuersio. Hæc autem ipsa uis & cœli & stellarum, quæ cœlo feruntur, propria esse uidetur, maxime uero stellarum earum, quæ terris sunt propinquiores, eiusq; cœli tractus, i quo stellæ ipsæ cursus suos errãdo conficiunt. Harum autem stellarum cum Sol princeps sit ac mo-

derator, à quo aliæ quidem abeſſe niſi breuibus quaſi quibuſdam de-
ambulationibus nequeant. Aliæ uero ubi longius proceſſere, quaſi con
ſpectum eius requirentes, retro ad eum conuertantur, Luna quoq;
ipſa, cum lumen ab illo quotidianum mutuetur, Nimirum quem
quærimus authorem procreationis & tanquam parentem Solem eſſe
manifeſtum eſt. Hinc ueteres Liberum eum patrem agnominarunt.
Quando autem nec cœlo, nec ſtellis fruſtra eſt motus à natura datus,
ac motum ipſum procreationis cauſam eſſe conſtat, uidemusq́; inferio
ra hæc corpora cœli ac ſyderum orbiculationes ſequi, tantasq́; fieri
rerum omnium uarietates ac uiciſſitudines pro loco tamẽ ac tempore,
dubitandum non eſt, aliquos eſſe cœli tractus, qui hæc quàm illa cor
pora, ipſorumq́; corporum qualitates magis minus'ue afficiant. Ad
quæ loca ubi Sol, Luna'ue, aut ſtellarum aliqua, ſiue ipſa ſola, ſiue
alijs coniuncta peruenerit, aut hoſtilibus ea radijs percuſſerit, amicis'
ue illuſtrauerit, tunc mirum in modum locorum uires augeri, præſi-
dio addito, aut ab hoſtica configuratione imminui. Quam tum con-
uenientiam, tum diſſenſionem elementa ipſa, quæq́; ex elementis con-
ſtant, non in qualitatibus modo, uerum etiam in ſubſtantijs ipſis re-
ferant. Et alia quidẽ ſtatim, alia uero ſerius, pro rerum, ſyderumq́;
natura. Etenim quatuor hæc corpora quæ ignem, aquam, terram, ſpi-
ritum id eſt Græco nomine aërem dicimus cum rerum ſint principia,
nec præter ea ſit aliud rationis eiuſdem, ſintq́; tam ſubiecta motibus,
quàm uidemus, neceſſe eſt etiam in cœlo à quo mouentur eiuſmodi
uim ineſſe, quæ quodammodo foueat, & tanquam aſtruat materiam
in qua ſeſe exerceat. Quócirca ſigna ipſa alia ignea, Arietem, Leo-
nem, Sagittarium, alia aquea, Cancrum, Scorpium, Piſces, eſſe com-
pertum eſt. Atq; ut Signifer ipſe quadraretur, quoniam Taurum,
Virginem & Capricornum terræ, Geminos, Libram et Aquarium
aëris magis qualitates ciere, diuturna obſeruatio docuiſſet, hæc qui-
dem aëria, illa uero terrena eſſe dixerunt. Cum enim tantas fieri re
rum uarietates, ac ſuo quodam ordine cernerent, eorumq́; quæ effe-
cta uiderent, cauſas cum requirerent, has ipſas principes eſſe cauſas
comperiebant. Eadem ratio & Medicos mouit, ut calidum quippiam,
aut frigidum dicerent, quod ita uſus docuiſſet. Siquidem Medicina
maxime conſtat experimentis. Vſus enim non rerũ modo plurima-
rum cognitionem, uerum etiam uiuendi rationem, quæ ſapientia di-
citur, hominibus attulit. Nec uero ij ſumus, qui ut hærbas, elemen-
taq́;, ſic ſtellas, cœlum'ue humidum aut ſiccum dicamus. Corru-
ptibilium hoc eſt corporum, ac uiciſſitudines ſubeuntium. quarum

profecto cœlum penitus expers est. Itaq; ut res ipsa id est experientia magistra docuit, trahi à magnete ferrum, à qua quidem experientia ratio ipsa profecta ostendit uim eam à natura magneti insitam ferri attrahendi, Sic cœlo, cœliq; partibus, sic stellis ipsis suas quoq; uires inesse. Qua è re factum è, ut tales esse stellæ, talia èt signa dicerentur. Quod si & hanc & illam uim naturamq; & his & illis inesse primis corporibus atq; ex ijs constitutis dicimus, cur non hoc ipsum de cœlo dicere deq; stellis debeamus? à quibus hæc ipsa corpora uim eam aut accipiunt, aut si sua est cuiusq; propria, ab illis certe cietur. Quæ qui negant, ij uidendi, audiendi sensum negant, Vere florescere arbores, easdem crescere æstate, maturescere autumno fructus, terram ipsam hyeme ita quiescere, ut se se instituat ad uernam procreationem diffitentur, Lucem deniq;, ac dies & noctes tollere uidentur. Ad hæc cum prima corpora, & qualitates primæ sibi è regione aduersentur, sunt enim omnino contraria, quippe cum alia ratione principia rerum esse minime possent, pugnare inter se, & nunc cedere, nunc superare necesse est, ut existat rerum tum procreatio, tum corruptio, quæq; tam multæ eueniunt rerum uicissitudines. Quando autem similia conueniunt similibus, dissentiunt quæ sunt dissimilia, consentaneum est in cœlo utrasq; ad res uires inesse. Quod si album nigrumq; in eodem simul esse loco nequeunt, nec humidi quidem nec sicci uis simul esse in eadem atq; una cœli parte potest. Quocirca recte accommodateq; alia humida signa, alia sicca esse dixere, id est hanc illam'ue qualitatem magis minus'ue fouere, auctare, excire. Quod quidē procreandis rebus, ijsdēq; ubi procreatæ sunt, nutriendis non modo peropportunum, uerum etiam omnino necessarium est. Quotidianæ quoq; obseruationes eorum quæ subinde contingunt, docere hæc satis queunt. Siquidem Luna in humido aut arido signo constituta ea plerunq; excitat, quæ signi eius naturam sequantur. Ac de primis signorum qualitatibus dictum sit hactenus. Vt autem singula elementa binas habent qualitates, sic etiam signa, proq; natura elementi, cuius ipsa naturam excitant. Aëria enim signa humida sunt & calida, terrena sicca & frigida, quæ ignea sunt, calida simul & arida, at quæ aquea, frigida & humecta. Sequitur de Masculinis & Fœmininis signis explicatio.

De Signis Masculinis seu Fœmininis.

Cum autem gignendis rebus duæ simul naturæ conueniant, & quæ agendi uim habet, & quæ patiendi, hinc prior illa uis Actiua, posterior hæc Passiua uocata est à Physicis. Quin etiam altera Masculina dicta est, altera Fœminina, exemplo animalium, è quibus mares agunt, fœminæ patiuntur. est enim uniuiscuiusq; animalis plerunq; duplex genus, & masculina quidem atq; actiua uis plus in se caloris retinet, altera uero illa fœminina, & ad patiendum nata, ut caloris minus, sic humidi plusculum in sese habet, utraq; tamen qualitas fœcunda & genitalis. Qua in re natura ipsa mihi uidetur temporis ipsius conditionem secuta, quod quidem ipsum cum diebus constet ac noctibus, dies calidiores, & ad agendum ualentiores, at noctes ut humidiores, sic ad patiendum magis aptæ sunt. Vt autem tempus die constat ac nocte, sic animalium genus è maribus constituitur ac fœminis. Quócirca cœli signa cum non parum conferant generationi, placuit maioribus nostris hac etiam ratione ea inter se distribuere, ut alia masculina uocarentur, quod plus ad agendum uiriū haberent, alia quod essent ad patiēdum accommodatiora fœminina, quod'q; mascula uis naturaliter præferenda esset, primum signum id est Arietem marem fecere, secundum fœminam. Vt enim diem nox, sic fœmina marem sequitur. Quapropter certa & statuta successione masculino fœmininum signum suo succeditor dine. Nam quæ tertia natura sit, alia nulla est. Iure autē Aries quod ab eo dies, quod calor, quod Sol procreationis parens, uires sibi assumerent, quod etiam signum ipsum calidæ, Solaris'q; naturæ esset, mas est dictus. Quod'q; nox statim sequatur diem, Luna'q; ipsa lumen à Sole mutuetur, ac perinde ut mulier uiro aluum, sic ipsa Soli materiam præstruat, habeatq; secundas ad procrandum partes, appositissime atq; conuenientissime Taurus quod signum Arietem statim sequitur, fœmininus est habitus. Vnde (ut paulo post dicemus) in Ariete Solis altitudinem, in Tauro Lunæ esse putauerunt. Quidam etiam rationem hanc è Pythagoreorum disciplina mutuati sunt, ut quoniam impar numerus haberetur masculinus, quod esset perfectus, impartibilis, efficax, par contra fœmininus, quod imperfectus, diuisibilis, imbecillus, eodem pacto in dinumerandis signis masculina dicerentur, quæ impari hoc est efficaci, fœminina, quæ pari & imbecillo numero comprehensa computarentur. Qua ratione primum, tertium, quintum, septimum, nonum atq; un-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

decimum signum, masculararum esse uirium, at quæ parilis ac partibilis numeri successione comprehensa essent, fœmininarum esse uirium dixere. Ineptiuscule igitur ueterum quidam à Cancro exorsi fœmininorum primo, deinde masculinorum explicauere signorũ seriem. In qua struenda fœminam mari, materiam formæ, Lunam Soli à quo illustratur, noctis ac tenebrarum incrementum, quod à Cancro incipit, lucis ac dierum incremento, cuius principium est Aries, deniq; intemperantissimos æstiui solstitij æstus, uerni æquinoctij temperamento anteponerent. Sunt autem masculina signa quæ ignis atq; aëris qualitates excitant, Aries, Leo, Sagittarius, Gemini, Libra et Aquarius, Fœminina, quæ terræ atq; aquæ naturæ opitulãtur, Taurus, Virgo, Capricornus, Cancer, Scorpius, Pisces. Reliquum est ut de alijs signorum qualitatibus & (ut ita dixerim) prærogatiuis explicemus.

De Signis Aequinoctialibus, Cardinalibus, & Solstitialibus.

Accidit autem tempori, quoniam eo motum ipsum metimur, ut uere quidem dierum incrementum, autumno autem noctium fiat. Et quoniam incrementis suus quoq; statutus est modus, ut sicut excrescentis diei terminus est quidam, sic etiam noctis, nec uero aut excessus aut defectus est ullus, nisi ab æquo & temperato, signa in quibus hoc ipsum contingit, ut ab æquali tenebrarum ac lucis spatio tum dies tum nox procedere incipiat, ex eo agnominata sunt. Nã quod in primis Arietis ac Libræ partibus dierum ac noctium æqualitas proueniat, tum æquinoctialia, tum æquidialia signa uocari placuit, & à primis quidem Arietis partibus ad primas usq; Cancri dies augescunt. Inde uero dierum fit ac lucis conuersio. Quantum enim ab Ariete in Cancrum dies creuerat, tantum post à Cancro in Libram mutatis uicibus noctes succrescunt, dies imminuuntur. Siquidem à septẽtrione in austrum conuertere se Sol incipit, à qua conuersione signũ ipsum Græci τροπικὸν uocauere. At in Capricorno, quod signũ huic aduersum est, secus accidit, nanq; ubi ad primas eius partes Sol profectus fuerit, aquilonem uersus ab austro conuertere iter incipit, rursumq; uersis uicibus dies augescunt, decrescunt noctes. Merito igitur, atq; ex ipsa re utrunq; tropicum est à conuersione agnominatũ. Quin etiam cum sint quatuor anni tempora, eaq; elementorum qualitates imitentur, ipsorumq; quatuor temporum principia quatuor his

sumantur à signis, quod per ea fiat ad temporum mutationes aditus, & quasi ianua quædam patefiat, hinc Cardinalia sunt nominata. Itaq; quatuor uisi sunt esse Signiferi orbis cardines, primus ueris in Ariete, secundus æstatis in Cancro, autumni tertius in Libra, Brumæ ultimus in Capricorno. Qua è re non parua signis ipsis accessit authoritas atq; prærogatiua. Cum altera id est æquinoctialia æquas temporum partes statera quasi quadam suspendere uideantur, atq; ab ipsis tanquam à principijs quibusdã nocturnæ diurnæq; progressionis uicissitudines incipiant. Altera summos atq; imos cœli uertices teneant, & tanquam finiũ inter austrum aquilonemq; custodes, ac recedentis à nobis aut aduenientis Solis duces, frigoris claustra caloris'q; relaxent. Ex quo fit ut inter cætera signa id iuris habere uideantur, quod inter ciues ipsos, ciuitatis principes, quos ex eo tum proceres, tum optimates uocamus. Eadem hæc duo signa Cancer & Capricornus Solstitialia dicta sunt, quod ubi Sol ad ea profectus est, antequàm eius ad septentrionem euectio, aut in austrũ declinatio manifestior facta sit, stare aliquandiu credatur.

De Signis Mobilibus, Fixis, & Communibus.

Nec uero ab re est, quod alia mobilia, alia fixa ac solida esse uoluerunt, alia quod utriusq; naturæ partem retinerent, communia atq; mediocria. quàm autem apposite atq; conuenienter sic statuerint, paucis uideamus, Rei alterius in alteram conuersio nisi per motum non fit, neq; enim hyemis in uer transitio, neq; deinceps ueris in æstatem contingeret, nisi Sol in orbe signifero moueretur. Hæ autem ipsæ transitiones temporum, atq; conuersiones in signis his cardinalibus fiunt. Nã quanquam motus ipse continuus est, tamen euidentior tum apparet, cum qualitatum earum quæ tempora comitantur, fit immutatio. Locus quoq; ipse hanc ad rem plurimum confert. Quo'circa signa ea, in quibus mutationes has fieri manifestius apparet, mobilia à re ipsa sunt dicta. Quod autem tempus progrediendo procedit, & ab ipsa progressione qualitas in quam mutatio facta est, incrementum suscipit, hinc efficitur, ut ea qualitas ubi maioribus uiribus aucta est, tunc firmius consistere ac præsidere alijs uideatur. Loca igitur, ac signa, in quibus hæc eueniunt, solida stabiliaq; iudicata sunt. Et profecto ita se res habet in circulo, ut in insequẽtem fieri qualitatem transitio nequeat, nisi quæ præcedit ad summum uirium prius sit euecta.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

An non in hominis ætate idem hoc contingit? quæ ab infantia in pueritiam, à pueritia in adolescentiam, ac deinceps suis uicissitudinibus mutatur. Motus enim ipse ab ætate in ætatem tum moribus, tum rebus alijs permultis intellegitur, in quibus secundum ætatis naturam diutius psistitur. Hoc ipsum & in febribus medici obseruant quæ ubi ita excreuere ut ulterius nequaquam progrediantur, in statu esse suo illas dicunt. Ab hac igitur immoratione atq; in culmen prouectione & (ut ita dixerim) statu, qualitatis unius paulatim fit ad alteram declinatio, ut quantum illi demitur, tantũ huic addatur, interimq; qualitatum ipsarum communitas quasi quædam fit, atq; mediocritas. Quo circa signa, in quibus hoc efficitur, tum communia ac media, tum mediocria dicta sunt, Græci uocant δίσωμα, hoc est bicorporea. Ex his effectum est (cum singula anni tempora, quæ quatuor esse è Solis constat euagatione per tria signa, habeant principium, immorationem, ac declinationem) ut primum quodq; signum sit cardinale ac mobile, secundum stabile & solidum, tertium commune ac particeps, & Græco more bicorporeum. Sunt igitur Aries, Cancer, Libra & Capricornus mobilia signa. Quæ uero singula statim hæc sequũtur, solida, Taurus, Leo, Scorpius, Aquarius. Reliqua communia sunt, Gemini, Virgo, Sagittarius & Pisces. Quoniam autem actiones quoq; hominum in tempore fiunt, atq; ubi mobilitas est, ibidem et celeritas, ubi autem stabilitas illic mora tarditasq;, quoties negocium aliquod cœptum est, fit significatio pro natura signi, quod tunc oritur, quæ sit agendi negotij eius futura qualitas. Ac de signis ipsis, quæ æquinoctilia, quæue tropica, ac solstitialia, quæ item mobilia aut solida, quæ etiam communia, satis dictum sit.

De Planetarum domibus.

Hinc de planetarum domicilijs, deq; eorum altitudinibus ratio explicanda est, ut plane nota sit omnis Signiferi constitutio. Quam partem ante quàm aggredimur, de planetarum naturis pauca pro loco dicemus. Lunã frigidæ atq; humescentis eẽ naturæ, tum maria ipsa declarant, quæ motum eius ac uices sequuntur, tum alia plurima, in primis autem corpora ipsa nostra, & quæ uel pubescente illa uel senescente contingunt in cerebro ac uenis. Placet autem antiquis Astrologiæ institutoribus, ipsiq; Ptolemæo exhalantes è terra uapores ad altiores aëris partes trahi à Luna. Atq; hinc qualitates eas frigoris

atq; humoris ipsam suscipere. Quod fieri quomodo possit, non uideo. Neq; enim humidi est suapte natura sursum moueri, quando natum est ima petere. Sed à calore potius uiolentia quadam sursum rapitur. Quócirca ubi ad mediam aëris regionem uapor ille sublatus est, à calore paulatim destitutus, coactusq; à frigore abit in pluuiam. Atqui aërem quàm spatiosissimum esse oportet, cum terras mariáq; operiat. Ignem quoq; cum locum id est orbem & ipse suum petat, quàm potest, ad sublimem aëris ipsius regionem euolare necesse est. Quo fit, ut supremus ille aëris tractus qui calidissimarum atq; efferuescentiũ aspirationum plenus est, exæstuet. Quod ita esse & stellæ comatæ quæ illic incenduntur planè docent, & apud rerum naturalium studiosos liquido constat. Quod si est, ut quidem esse manifestum est, rationabilius profecto fuerit, Lunam ipsam (quod huic tractui sit stellarum omnium propinquissima) calorem ariditatemq; ab æstu proximo mutuari. Cum orbis ipse igneus loco ei uiciniore feratur, quod si naturam propinquioris ignis, æstuantisq; regionis non suscipit, humidi tam remoti, ac tam longinquo spatio subsidentis quónam modo suscipiet? Qua suscepta necesse esset Lunæ corpus ea pati, quæ inferiora hæc corpora patiuntur. Quod si esset, syderum corpora, ut hæc ipsa nostra corrumperentur. Quamobrem Lunæ effectiones humidas frigidasq; uideri atq; existimari propter accedentes in sublime uapores sanè ineptum est dicere. Etenim si solis est proprium calefacere, cur non Lunæ sit proprium humectare? Ad hæc quando calida uis Solis nec est ab ignis orbe, nec ab æstuosis terræ aspirationibus, ne Lunæ quidẽ erit uel frigida uel humecta ab euaporationibus. Iisdem authoribus placet, Mercurium quod Soli sit quàm proximus, torreri ab eo, quo quid dici potest inconcinnius? Nam quæ ratio ualet in Mercurio, cur non eadem ualeat in Venere? cuius eadem ferè propinquitas est. Sed de Venere, Mercurioq;, deq; tribus reliquis suo loco plenius dicetur. nunc unde abijt redeat oratio. Similia similibus conuenire ut nemini est dubiũ, sic minime obscurũ est, duas simul cõuenientis naturas ad agendum uiribus uti maioribus. Quócirca quia Cancer, ut dictum est, in humida frigidaq; corpora suapte natura influit, cum in eo Luna fuerit collocata, quod idoneam sibi nacta est regionem, quod in subiectas terras quodam quasi perpendiculo radios diffundit, multo maximas atq; acerrimas ad agendum uires tunc colligit. Quibus adducti rationibus Lunæ domicilium in Cancro constituere, quadam rerum ciuilium similitudine usi, quippe qui existimarent illam uires ac potestatem suam in Cãcro, perinde

ut matrem familias in domo propria liberius exercere, atq; eo magis, quod Cancer esset fœmininæ quoq; qualitatis, naturæq; mobilioris. Eadem ratione Solis domicilium Leonem esse dixere, quod tum calidæ arescentisq; naturæ, uiriumq; masculinarum esset, tum quia nullo è signo conuenientis secum omni è parte naturæ, stabilisq; qualitatis in terras nostras Sol radios suos rectius ac propinqore è loco figeret. Aequũ autem erat ut Soli ac Lunæ quos uiderent in corporibus his dominari, in maxime propinquis inter se atq; imminentibus signis domicilia constituerẽt. Quod si liceat in explicanda sydeꝝ maiestate nostrorum corporũ uti comparatione, quod in corpore humano cor, quod etiam cerebrũ iuris habet ad sensus ipsos citandos, idẽ Sol Lunaq; in corporibus procreandis, fouendis, auctandis ius habent, uiresq; perinde suas exercent, ut ijs merito corporũ spirituumq; ius atq; arbitrium sit à rerũ naturæ peritis attributũ. Quibus etiam placuit post hanc domorum constitutionem Signiferum ipsum in duos partiri semicirculos, alterũ à Leone per signa subsequentia usq; ad Aquarij principium, eumq; Solarem nominauerunt, alterum à Cancro ꝑ signa antecedentia in finem usq; Aquarij, quem Lunarem uocauere. Vtroq; in semicirculo singulis erraticis stellis singulas domos attribuerunt, ea rõne ut in Lunari semicirculo erraticæ stellæ domus Lunari domui, in Solari autẽ Solis domui configurarentur, hostili amicaue irradiatione pro erraticæ ipsius natura. Quando Saturni ac Martis stellas maleficas arbitrati sunt, Iouis ac Veneris beneficas, at Mercurium communem & uersatilem quandam naturam ad bonum malumq; habere uoluerunt, de quibus plura post suo loco, nunc ad ipsam domiciliorum constitutionem reuertamur.

De Domibus Veneris.

Satis autem constat Venerem, Mercuriumq; circa Solem ferri, quo fit, ut quàm Martis, q̃ Iouis, ac Saturni stellæ, terris sint propinquiores. Aequum itaq; uisum est in signis propinquioribus utriusq; semicirculi illorũ sedes statuere, ac Veneris in Tauro, Mercurij in Geminis, quæ signa Lunaris quidem sunt semicirculi, at in Solari, Mercurij in Virgine, Veneris in Libra domiciliũ collocare. Quid autem secuti etiã fuerint, diligentius est uidendum. Venerem bonam esse fortunam, ac radios eius felices, qui de stellis scripsere omnes, ut dixi, consentiunt. Ea felicitas ab astri ipsius temperantia ortum habet. Nam si Saturni, Martisque infelices sunt stellæ, atque huius quidem propter uehementem feruorem arefactionemque, illius uero

propter torpescentem naturam, hoc est ob intemperantissimos utriusque radios, Nimirum Veneris ac Iouis salubritatem à radiorum temperatione necesse est proficisci. Etenim è calido humidoq;, è frigido item atq; humecto æqualiter atq; è portione temperatis uita constat. Quæ ubi adeo excesserint, ut calor humidum exusserit, frigus extinxerit calorem, tum penitus arefacta atq; à calore destituta corpora statim occidunt. Temperandis autem radijs magnam habet uim locus. Sed quæramus hæc aliquanto etiam subtilius. Duæ inuicem sibi aduersantes naturæ coire in unum simul corpus nequeunt, nisi alia quapiã conciliante natura, quæ æquabilem se se atque moderantem aduersus utranq; præbeat. Quod in uocum concentu, & ea quæ harmonia dicitur, uidemus. Siquidem dissidentes secum graues atq; acutas uoces mediæ illæ æquabiles & utriusq; participes temperant. Qua è temperatione efficitur concinentia illa tam blanda & suauis. Age ipsam rerum naturam inspiciamus. Aquam ignemq; tam sibi inuicem obsistentia principia medius coniũgit aër, humoris atq; caloris particeps, terrã aëri media conciliat aqua, huic per humorem, illi per frigus concordi quodam nexu coniuncta. Qua è coniunctione, naturaliq; principiorum fœdere omni hæc quæ uidemus, quæq; sentimus fiunt. Ac ne à nobis ipsis recedamus, uita ipsa nostra è rubra bili quæ hodie est cholera, item è pituita hoc est phlegmate, contrarijs humoribus, tẽperãte sanguine atq; atra bili, quæ à Græcis μελαγχολία dicitur, constat. Quæ ubi æqualiter temperateq; mouentur, tum existit corporum sanitas & incolumitas animantium ipsorum, rursus autem uocum in concinnitas, chordarumq; dissonantia à contrarijs existit sonis, nullo medio temperamento eos moderante. Siquidem acuti & graues soni tantam facere in ijs consonantiam soli nequeunt, quin imo ijs commixtis, ubi maior in alio facta est accessio, fit dissonantia illa nostris auribus tam grauis. Vt si bili aut pituitæ eiusmodi quoq; fiat accessio, necesse sit corpora ipsa ægrotare. Quare ut uocum consonantia, ut uita, ut sanitas temperamento constant, sic radiorum felicitas ab æqualitate quadam, suaq; moderatione, quibus, ut dixi, radijs si maior aliqua qualitatum earundem simul atq; eodem tempore fiat accessio, necesse est tale ob additamẽtum fieri eos intemperatiores. Quam quidẽ ad rem cœli locus plurimum momenti habet. Quo circa fortunantibus id est moderati temperamenti syderibus Veneri quidem, cum sit humidiuscula, quando è mari nata est, ut Poëtæ iocantur, attributa sunt signa pro anni temporibus, hoc est uere sicum frigidumq;, qualis est Taurus, cui per frigidum non inconueniens sit, autumno atque

in Solari semicirculo calidum & humectum, qualis est Libra, à qua propter communem humiditatẽ non dissentiat, Ioui autem, cum sit humectus & calens in Lunari semicirculo, atq; in parte cœli ad nos iam uergente, post Pisces enim sequitur cœli pars humecta & calida, siquidem quod est Signiferi ab Ariete in Cancrum ueris qualitates habet, frigidũ atq; humectum signum est attributum, quales sunt Pisces, quibus propter humectationem quadam quasi affinitate coniunctus est. At in Solari semicirculo, quæ à Libra in austrum recedit quod ea pars sit remotior, Sagittarius est attributus, propter conueniẽtem simul caloris naturam. At Marti ac Saturno maleficis stellis, quæ ob radiorum intemperantiam dictæ sunt infelices, attributa sunt signa tum litem excitantia propter dissidentes naturas Scorpius et Aquarius, tum exuperantiam parientia propter accessiones similium qualitatum Aries & Capricornus. His hunc in modum explicatis ad rem ipsam proprius accedamus, ut quæ dicimus omni sibi è parte constare uideantur. Temperandis itaq; errãtium stellarum radijs non modo cœli locus ut dixi, uerum etiam anni pars plurimum confert. Atq; ut de Venere primo dicatur, eius natura humida est, habetq; frigidulum aliquid, de cuius quidem qualitate ac temperatione alibi uberius disseremus. Veris humida & calida temperatio est, Tauri sicca frigensq;. Itaq; per frigiditatem Tauro Venus cõuenit, ueri per humiditatem. Ex hoc fit, ut habita temporis, signi, atq; astri ratione, radij eius æquabilitatem suam retineant. Siquidem ueris humiditas ac frigida signi uis astri naturam adiuuãt, rursus calor ueris, ac Tauri siccitas obstant ne frigus atq; humectatio syderis in aliquam intemperantiam excedat. Quod fieri necesse esset, ubi duæ consimiles naturæ simul iungerentur, nulla ui alia eiusmodi quodãmodo impetus moderante. Reliquum est ut ostendamus Venerẽ nisi uerno tempore non posse Taurum permeare. Quo ostenso liquido constabit quàm conuenienter in constituendis domibus Taurus ei in sortem cesserit. Satis autem certum est Venerem ipsam siue ante Solem, siue post eum feratur, longius duobus signis ab illo uel, ut expressius loquamur, gradibus paulo pluribus quinquaginta non recedere. Sole igitur ultimas Piscium partes peragrante, si uespertina Venus fuerit, & à Sole quàm remotissima, per Tauri medias extremasúe partes necesse est ipsam ferri. Rursus Sole in ultimus Geminorũ partibus collocato, si matutina Venus est, & ab illo quàm maxime abest, circa Tauri initia, aut medias eius signi partes diuersabitur. Quamobrem siue in Geminis, siue in Ariete aut Tauro Sol constitutus fuerit, non

potest Venus nisi uerno tempore per Taurum euagari. Siquidem omne hoc tempus quo Sol quam diximus cœli regionem peragrat, à uere occupatur, quanquam & aliquando æstate iam incipiente Venus adhuc moratur in Tauro. E' quibus satis apparet temporis, signi, ac syderis, ut est dictum, ratione habita, Taurum accommodatissimam Veneris domum esse, è qua conuenientia constare sibi radiorum eius æquabilitas ualeat, quam nec præstare Aries poterat propter calorē, quippe qui & à uere & à signo auctus Veneris naturam pluscu-lum incendisset, ariditate etiam signi non parum adiuuante, sed nec Gemini, quibus tametsi per humidum affinitate quadam iungeretur, tamen calore signi geminato à uere iā in æstatem declināte, radij eius nimio plus incanduissent. In Libra uero quæ Veneris etiam domus est, diuersam ab hac rationem secuti sunt. Nam cum in Libra Venus esse nequeat, nisi anni parte maxime sicca, aut ea iam in frigus atq; hyemē inclinante, placuit quod esset humectæ, calentisq; naturæ signum ei decernere, cui per humidi naturam conciliaretur. Nanq; ut ueris autumniq; contrariæ qualitates sunt, sic Vernæ Veneris domui autumnalis erat domus opponenda. Vtq, uere prospectum est in attribuendo domicilio, ne Veneris humens uis permadesceret, Sic autumno ne uis eadem nimio plus aresceret, ne ue illic ab exuperantia, hic à defectu efficeretur intemperantior. Huic constitutioni illud quoq; mirum in modum conuenit, quod cum Venus beneficæ naturæ sit, eius domicilia Solis ac Lunæ domicilijs sexangulari irradiatione coniunguntur in utriusq; semicirculis. Sunt enim Taurus & Cancer in Lunari, Libra & Leo in Solari hexagonalia signa, ad hæc fœcunda sunt & genitalia, cum sit Venus ipsa fœcundæ naturæ. Diximus de Veneris domicilijs. Nūc de alterius beneficæ stellæ domibus explicemus.

De Domibus Iouis.

Iouis stella felix esse ac salutaris dicitur, cuius est natura eadem quæ aëris ac sanguinis, humecta & calida, æquabili ratione temperata, huic domum in Piscibus Sagittarioq; statuerunt, At uide quàm conueniēter, q̄ apte, quod in parte Signiferi remotissima, quæ est propè hyemalem conuersionem, signum calidum siccumq; delegerunt ei. Nam cum è remotissimo atq; obliquo loco radios ad nos lentiores, & penè imbecillos mitteret, quod Solis ipsius radij declarant, qui ex eo loco obliqui feruntur, maximeq; imbecilli, socio signi calore resocillandus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

erat, uidendumq; ne calida eius ui restincta, humido adaucto efficeretur humentior. quod ne accideret, signi etiam ariditas prohiberet. Contra in parte Signiferi propinquiore, à qua in humidum calidúq; procedat annus, Pisces attribuerunt, ut ueris, æstatisq; aduentantibus caloribus, signi frigore aditus posset obsistere, ne arefacto humore, calida ui exæstuante, ureret potius quàm foueret. Appositissime quidē, quod cum sit ipse beneficus, benefica id est triãgulari configuratione Sagittarius Leonem in Solari, Pisces Cancrū in Lunari semicirculo intuētur. Quin etiam cum sit Iouis stella fœcunda, uentorumq; excitatrix, uētosa ei signa et genitalia sunt concessa. Adde quod in Lunari semicirculo Lunaris naturæ signum, in Solari autem Solis naturæ consentiēs signum, peculiare Iouis stellæ decreuere. His explicatis de maleficarum stellarum Martis ac Saturni domibus disseramus.

De Domibus Martis, & Saturni.

Martis stella torrida & feruens est, Saturni autem frigens ac torpida, magnaq; in utroq; ariditas, hinc infelices dicti, quod utriusq; radij sint intemperãtissimi, Illius propter aridam atq; urentem naturam, huius ob torpescentem nimiamq; frigiditatem. Vtraq; autem exuperãtia maxime noxia est, Ad hæc dictum est supra Lunam Solēq; in cœlo dominari, & alterum die imperare, alterum nocte, ac Lunam quidem humectare materiam et quodammodo præstruere ad res procreandas, Solem calefacere, informare, &, ut propè magis dixerim, animare. Atq; ut à calido humidóq; est procreatio, sic contra à maxime frigido atq; arefacto mors, qualis est pniciosa Saturni natura. Qui etiam cœli pars ea, quæ ab Ariete in Libram porrigitur, uitalis est, & generationi uitæq; accomodata, quæ uero à Libra in Arietem corruptioni ac rerum excidio. Hæ igitur rationes impulerunt primos illos rerum cœlestiū obseruatores, ut in Capricorno atq; Aquario Saturnum collocarēt, quando ea signa Solis ac Lunæ domos aduersis radijs impugnarent, qui minacissimus maximéq; noxius esset aspectus, atq; ex eo cœli tractu, qui ea quæ genita essent, uitalibusq; uiribus prædita in interitum traheret. Quin etiam quod Saturnus à Sole Lunáq; quàm longissime planetarum abesset omnium, ut domus quoq; eius in utroq; semicirculo longissime ab illorū abessent domicilijs, prouiderunt. Et saluberrimo quidem Iouis syderi decretæ sunt domus, quæ non unius prorsus eiusdémq;, sed alterius tantum participes qualitatis essent, pro illius æquabilitate conseruanda. Con

tra uero perniciosiſſimo Saturni numini, quod moderatiſſimæ Iouis
æquabilitati eſſet aduerſum, domus decretæ ſunt, quæ tum unius eiuſ
demq́;, tum aduerſantis utraq; è parte qualitatis eſſent, quando in-
temperata uis eius foret, ut enim calidum calido additum mirum in
modum igneſcit, ſic frigidum frigido accedens mirificæ retorpeſcit.
Eademq́; hac ratione inareſcunt magis ac magis quæ ſunt ſicca, eli
queſcunt humecta. Quócirca Saturni frigus Capricorni frigiditate
cumulata ſupra modum rigeſcit, & ſtellæ ſiccitas ſigni ſiccitate am-
plificata, mira quadã inæquabilitate in arefactionem excedit. Eædẽ
enim, ut dictum eſt, qualitates ſimul iunctæ in exceſſum atq; intem-
perantiam abeunt, nulla media qualitate conciliante. Duo etiam con
traria propè ſi ſtatuantur, nullo obſiſtente medio litem concitant.
Quare cum Saturno Aquarius contentionem exuſcitat à contra-
rijs qualitatibus nullo prorſus moderante. Vt autem miles bello con-
tentionibusq́;, graſſator præda ac latrocinijs, ſic ijs Saturnus læ-
tatur ſignis, quæ tum intemperantiam eius augeant, tum diſſidium
moueant ac litem, quæ moderationis eſt concordiæq́; inimica. Qua
in re illud mihi uidetur uſuuenire, quod in frigore matutino, aduen
tante iam die, ac calore, tunc enim frigus ipſum nocturnum ſuas in
ſe omnes cogit uires, inſurgitq́; aduerſus ingruentem hoſtem multo
acrius. Nam quod ait Ariſtoteles, per conatus illos aduerſos, con-
traq́; obiectos, ac ſumme infeſtos, perq́; eam quam ipſe ἀντιπερί-
στασιν uocat, efficitur, ut frigus etiam urat, quod ignis eſt proprium.
His explicatis, de Martis domicilijs iam dicemus.

Quando igitur minacis, nocuiq́; ſyderum aſpectus duplex eſſet ratio,
& eius qui ab oppoſito loco, & qui à quarto irradiaret, ac Saturni
domos Solis Lunæq́; oppoſuiſſent domibus, quippe qui eſſet Marte
pernicioſior, relinquebatur ut Martis diuerſoria in quadrangulari-
bus collocarẽtur ſignis. Siquidẽ Aries in Lunari ſemicirculo quadra
tis Cancrũ radijs ferit, Scorpius Leonem in Solari, in quibus idẽ con
tingit, quod in Saturni domibus. Aries enim Martis qualitates unà cõ
ſentiendo uehementius accendit, Scorpius uero dum utraq; ab illo qua
litate diſſentit, prouocando laceſſit, atq; irritat. An fortaſſe quod in Lu
nari ſemicirculo ut pernicioſæ naturæ ſyderi, ſignũ Lunari naturæ
aduerſum dedicare uoluerũt? ĩ Solari uero, naturæ Solis repugnãs.
ut undequaq; uis eius ad nocendũ magis ac magis irritaretur, hic
Lunæ naturæ in peculiari ſemicirculo, illic Solis qualitati in Sola-
ri aduerſans, qua è re lis, diſcordiaq́;, quæ Martis eſt propria, conci
taretur. Siquidem, ut de Achille ab Horatio traditur, Mars ipſe ira

cundus est, inexorabilis, acer, iura negat sibi nata, deniq; nihil nõ armis arrogat. Sed quod de conatibus contra obiectis, deq; Aristotelica illa Antiparistasi supra in domestica Saturni ratione iam diximus, idem illud hac in parte dicendum est, atq; asseuerandũ. Feruor enim Martius magis magis'q; in se se ipse cogitur, uires'q; æstuosiores suscipit ob aduersantem Scorpij naturã. Quemadodũ faber dum ferrarius efferuescentibus in fornacula carbonibus aquam superinspergit. Qua è re ignis ipse cogitur, amplius'q; incãdescit intus, qui antea qdẽ sparsim efflabat, nullo penitus aduersante. Illud etiam in hac constitutione & penè dixerim domorũ structura uel cũ primis consyderãdum uidetur quod in Musicis concentibus apertissime cernitur. In ijs enim temperandis necesse est nõ modo ut plurima, uerũ ut unà oĩa concinnatim conueniant. Contra & uoces & numeri concentus'q; uniuersus statim uti dissentiat oportet, ubi nõ modo paucula inter se parum consenserint, uerũ ubi eadem ipsa tum uox, tum numerus plusculum aut excesserit in altitudinem, aut se se contra demiserit, seu productior fuerit, ubi breuitas exigitur, seu breuior, ubi productionẽ ratio cõcentus exigit. Eadem itaq; ratione ac mensura in temperandis felicium stellarum radijs omnia uti conueniant necesse est, quæ ad felicitatem conducant. Secus autem in maleficas, siquidem perquam paucis siue in qualitatibus excessum inducentibus, siue aduersum nitentibus lis excitatur, atq; ad malefaciendum procliuitas. perinde ut uoculæ, neruiq; unius dissensio omnem prorsus concinnentiam labefactat atq; dissoluit.

De Mercurij domibus.

His explicatis ad Mercurium reuertamur, eius stella retorrida esse dicitur, eaq; abesse à Sole longius uno signo, eoq; non integro nullo modo potest, cuius illud ingenium est, ut in alias se atq; alias facile naturas transferat. Vnde Virgilius obseruandum præcipit,

Quos ignis cœli Cyllenius erret in orbes.

Eandem ob causam Deorum eum nuntiũ dixit antiquitas. Et uero necesse erat inter stellas tã diuersarũ naturarum unã esse aliquam, quæ communitatẽ &, ut ita dixerim, uersabilitatem quasi quandã haberet, quæ quidẽ inesse communitas minime posset, nisi nũc in hanc, nũc in illam, mox in aliã atq; aliam naturam transiret, facile'q; conuerteretur. Quocirca cum Soli in Leone, Lunæ in Cancro, Veneri in Libra Tauroq; domicilia essent constituta in ea Signiferi parte, quæ propius nos aspiceret, reliqua duo signa quæ Solis ac Lunæ domibus

adiuncta essent, Geminos ac Virginē Mercurio decreuerūt. Quādo autem natura eius tam esset uersatilis, ipseq; Mercurius in Geminis esse nisi uere iam procedente, aut æstate incipiente nō posset, quo tempore uires Sol genitales excitat, excitatasq; exuscitat, ac fouet, ut et uerni temporis, et Solis procreātis naturam indueret, signum ei humidum, calidumq; attribuerunt. Calida nanq; & humecta tum gignendis rebus, tum ijs quæ genita sunt fouendis maxime idonea sunt. Etenim Aries ac Taurus retorridam Mercurij uim magis magisq; exicassent, cum etiam à Solis domo longius abessent. Ac tametsi Geminorum humida uis naturalem Mercurij ariditatem quadam è parte imminueret, in quo generationi est consultum, ut dixi, tamen tum ab imminentis æstatis siccitate atq; calore, tum à Solis propinquitate, à quo quàm dixi longius abesse nequit, naturalem illam atq; arescentem eius uim foueri nihilominus intellegebant, Contra quod æstate autumnoq; nulla esset habēda procreationis ratio, quo tempore quæ procreata essent, enutrita iam, ac plena in maturitatem inclinarent, diuersorium Mercurio in arido & frigenti signo posuere, quod necesse esset propter torridam anni partem ne uis eius magis magisq; incensa atq; à re, facta deflagraret, admota frigiditate prohiberi. Quaè re id effectum est, ut uere quidem in signo ueris naturam habenti domū Mercurio statuentes, ueris naturam imitari eū facerent, autumno uero, ut autumni naturam sequeretur, in signo autumnalis qualitatis diuersorium ei collocatrent. Ac de errantium stellarum domicilijs dictum sit hactenus. Plura tamen siue Punicis, siue Arabibus ab authoribus in hac domorum distributione tradūtur, quæ referre nec necessariū uidetur, et Physicis cum rationibus parum omnino conueniunt.

Quod Domorum constitutio sibi maxime consentiat.

Quam autem hæc domorum constitutio omni sibi è parte consentiat, illud docet, quod domorum ordo ipsorum quoq; planetarum ordinem ac situm sequatur. Nam post Solis Lunæq; domos gradatim hinc atq; illinc Mercurij primum, qui Solis propinquitate præ cæteris gaudet, post Veneris, hinc Martis, deinde Iouis, ultimo loco Saturni domicilia subsequuntur. Illud quoq; prudenter prospectum est, quod domicilia stellarum infelicium domos Lunæ ac Solis qui generationis authores sunt, tum ab opposito, tum à quadrangula cœli regione hostiliter lacessunt. Rursus felicium stellarum quæ generationem ac rerū prouentum adiuuant Solis ac Lunæ regias triangulari ac sexangulari aspectu irradiant, & tanq̄ uenerantur. Nā Pisces

triangulari, Taurus sexangulari aspectu Cancrum uident, Libra Leonem sexangulari, Sagittarius triangulari aspicit. Quin etiam cum perniciosissima Saturni stella radiatione maxime noxia, Martis uero quod minus esset perniciosa, minus etiam noxio è loco Solis ac Lunæ diuersoria oppugnarent, cautum & perspectum est, ut saluberrimum Iouis sidus aspectu maxime salutari, Veneris uero, quod lumen eius minus esset ualidum, è locis non adeo cognatis domos eas intuerentur. Quandoquidem ut maximo maxima, sic minori debentur minora, quod tum naturæ legibus, tum etiam ciuilibus est cautum. Sequitur post hæc explicatio ea quæ ad Altitudines pertinet, sic enim ueteres appellauerunt, quæ hodie dicuntur Exaltationes, Græce sunt ὑψώματα, unde recte dici possunt & Celsitudines, & Sublimitates, quin etiam Subleuationes, quarum quidem rationes hæ traduntur.

De Altitudinibus planetarum.

Solem authorem procreationis esse, eamq; Signiferi partem, quæ ab Ariete incipiens sexto in signo desineret, uitæ consulere, ac tueri ea quæ nata essent, paulo ante diximus. Quo fit, ut exacta iam hyeme ubi Sol è remotis Zodiaci partibus magisq; corruptioni aptis ad Arietem peruenit, quasi in patriam, atq; ad gerendam rem publicam redierit, lætetur, & tanquam gaudio exiliat, ut qui et generationis regionem, & conuenientis secum naturæ signum sit ingressus, in quo & augescere dies incipit, quem præsentia eius efficit, et calor qui est Solis proprius singulis diebus incrementum accipit, Sole ipso sublimiorem iam cœli partem peragrante. Quando autem Soli primus iure suo locus ut in generatione, sic in hac cõstitutione datus ẽ, merito secũdus Lunæ conceditur, quæ secundam post Solem authoritatem iure sibi uendicat. Quócirca Lunæ altitudinem esse in Tauro uoluere, quod signum est à Solis altitudine secundum. Ad hæc cum Luna ipsa lumen à Sole, annus uero principium ab eodem Sole capiat in Ariete constituto, si cum Sole Luna in altitudinis eius parte coeat non ante, post coitum apparere incipiet, ac lumen suum terris diffundere, quàm Taurum ingressa sit. Iure igitur altitudinem Lunæ constituerunt in Tauro. Quod si procreationis rerum parentes lætantur signis primum cardinem orientis plagæ tenentibus, par est, ut Saturnus qui generata ad interitum adducat, aduerso altitudini Solis loco, primoq; occidẽtis cœli plagæ cardine lætetur atq; exultet. Quapropter eius al-

titudini Libra est attributa, a qua, ut dictum est, motus in decliuia incipiat, progrediaturq; in rerum interitum, decrescentibus diebus, frigoreq; augescente. Cum etiam ut Saturni domus Solis domicilio, quod sit ipse maxime noxius, nocentissima irradiatione aduersetur, sic etiam Saturninae altitudinis signum Solaris altitudinis signo perniciosa irradiatione obsistat, quo e loco etiam Aquarium domum suã triangulariter aspicit. At Iouis altitudini Cancer designatus est, ubi enim maxime salutaris stella laetari magis aut potest aut debet? quàm in eminentissimo coeli loco, unde terras has rectis & sua se sponte demittentibus radijs illustret ac foueat? Quo etiam e loco septentrionales uentos commodius excitet, quorum haec stella maxime foecunda est, et Pisces domum suam trigonali radiatione tueatur. Cum autem, ut saepius dictum est, rerum progenitarũ conseruatio sit ab humido calidoq; simul temperatis, e quibus etiam generatio ipsa constet, cuius quidem naturae atq; aequabilitatis est Iupiter, utq; Saturni altitudo Solis altitudini opponitur, quando hic genitalis est, ille perniciosus, sic Ioui uitae custodi & conseruatori laetanti in Cancro, Mars opponetur uitalem exurens humorem. Itaq; recte in Capricorno exultare Mars dicitur, atq; in ea Signiferi regione, quae corruptioni est accommodatior. Nam cum ea regio sit australis, & suapte natura exusta, Mars illic magis ac magis efferuescit, atq; incenditur, quin etiam eo e loco Scorpium peculiarem domum hexagonaliter intuetur. At Venus in Piscibus collocata merito laetitia exilit, quippe quae genitalis cum sit, gaudet propinquitate eius coeli plagae, quae etiam genitalis est, ad quam plagam e Piscibus statim proficiscatur, cumq; humecta ipsa sit, humecto laetatur signo, e quo sedem suam id est Taurum sexangularibus illustrat radijs. Mercurio autem cessit altitudo in Virgine. Nam cum sit retorridior, atq; eiusmodi qualitas non sit omnino uitalis (retorrida enim humore carent) altitudinem eius constituere in decliui signo, atq; in regionem eam uergẽti, quae in interitum res adducit, eq; uirili aetate declinat in seniũ. Etenim si Veneris subleuatio Solis subleuationi assistit, genitalis qualitatis gratia, cur non altitudo Mercurij, cuius qualitas huic est qualitati contraria, Saturni assistat altitudini? quem perniciosissimum esse diximus. Vt autem Saturni exultationem Solis exultationi, Martis quoq; exultationem Iouis exultationi opposuere, cur non exultationem Mercurij Veneris exultationi opponerent? Siquidem eorum quae contrariae naturae sunt, eadem habenda est ratio. Quócirca apposite atq; conuenienter distributa sunt errantibus stellis signa, quibus laetarentur singulae, tanquam ad pro-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

prium opus peragendũ aptis atq; idoneis. Deijci autem & penè mœrere in opposito altitudini suæ signo unus quisq; planeta dicitur. Nam si subleuatur Sol in Ariete, qđ terris fiat propinquior, qđ genitalem cœli tractum inuisat, qđ diem augeat, qđ calorem excitet, tristari eum necesse est ac deijci in Libra, dum terras deserit, dum corrumpendis rebus accommodatam regionem ingreditur, dum & dies imminuitur, & calor incipit à frigore superari. Idem dico de Saturno, reliquisq; quos æquum est mœrere, et tanquam deijci animo, dum deiecta in loca, atq; altitudinibus suis oppositas ad regiones perlati cõtrariũ obire munus coguntur. ut in lucẽ ueniat, qui gaudeat tenebris, eat in tenebras, qui gaudeat luce, sentiat calidũ, qui lætatur frigido, liquescat in humido, qui arescere cupiat in sicco, torrescat in arido, qui quærat humentia, quæq; alia propriæ sunt naturæ contraria, patiatur. unde Græce dicuntur ταπεινώματα. maiores nostri Deiectiones, Humilitatesq; uocauere, quod tanquam deiecti planetæ illic essent, & in humili ac depresso loco sine authoritate sordescerent, unde hodie Depressiones dicuntur & Casus, & planetæ ipsi in ijs locis positi, depressi ac deiecti existimantur. Illud etiam in decernendis altitudinibus prudentissime consyderatum est, quod cum Sol primas in generatione partes habeat, triangularisq; irradiatio primæ sit ad beneuolentiam authoritatis, Soli in Ariete, qui Leonem triangulari aspectu intuetur altitudinem decreuere, Lunæ in Tauro qui Cancrum sexangulariter aspicit, qui quidem aspectus cum secundæ sit authoritatis ad gratiam ac fauorem, in constituenda Lunæ altitudine obseruatus est, Quippe cum Luna ipsa secundas in generatione partes retineat. Idẽ seruatum est in decernenda Saturni ac Iouis altitudine, quorũ stellæ diurnæ sunt, ac Solaris conditionis, ut è sua uterq; altitudine proprias sedes triangulariter aspiceret, in Martis uero ac Veneris statuendis subleuationibus id etiam perspectum est, ut ex ijs sedes suas hexagonaliter intuerentur, quod hi planetæ nocturni sint, Lunæq; conditionem sequantur. Mea quidem sententia uidentur prisci illi constituẽdis altitudinibus hanc potissimũ rationem secuti, ut quẽadmodũ peregre redeuntes mirificam eo in loco uoluptatem capiũt, ad quem ubi peruenere, patrium inde solum prospicere incipientes, Lares ipsos summa cum iucunditate lætitiaq; salutant, Sic ipsi quoq; arbitrarentur errantes stellas, ac tanquam peregre uenientis, exultare eo in signo, de quo domicilium quæq; suum, amicoq; intueatur è loco. Atq; in Sole quidem, Ioue item ac Saturno, quia diurnæ, masculæq; conditionis essent, triangularem secuti sunt aspectum, quippe

qui authoritatis esset maioris, in nocturnæ uero, fœmineæq; conditionis stellis sexangularem, qui minore esset authoritate prædictus.

E x ijs quæ iam explicata sunt, satis patet, Solem, Lunam, Iouem, ac Venerem in ijs, de quibus diximus, signis extolli, & tanquam Reges proprio in solio ius dicere, authoritatemq; suam præ se ferre, tum gignendi, tum quæ genita essent conseruandi gratia, contra Saturnum, Martem, & Mercurium eorundem perdendorum causa. Cum autem singula quæ nascuntur, semel tantum nascantur, semel uiuant, semel etiam moriantur, iure in uno non in duobus aut pluribus signis cuiq; planetæ altitudinem decreuere. Cur autem stellis singulis binas præter quàm Soli ac Lunæ domos dedicauerint, illa uidetur esse ratio, quòd penes Solē Lunámq; cœli totius esset ac signorū omniū iurisditio, & eorum quæ fierent moderatio. quemadmodū penes Regē Reginámq; ius curaq; regni totius est. Consueuere tamen una in urbe sedē tribunalq; sibi statuere, in qua eorum existimetur Maiestas uenerabilior, ac iuris dicundi potestas accommodatior. Quocirca alteri Leonem, alteri Cancrum dedicauere, in quibus coniuncta utriusq; esset regia. Atq; ut uxor uiro, sic Luna Soli proprior assisteret. Cū enim (ut dictum est) munus Lunæ sit, materiam præparare, Solis informare, ubi nam facilius, commodiusq; quàm in signis similium qualitatum, ijsdemq; proximis, & in parte Zodiaci præsentissima præstare hoc ipsum poterant? Cæteris autem quasi famulantibus cum aliâs Solem antecedant, aliâs sequantur, ac nunc sint in ortu, nunc in occasu (ac si duplex ipsorum ministerium ac munus esset) domos etiam duplices decreuere, unã, quæ esset à dextera, alterã, quæ à sinistra, ut regias dominorū ĩ medio ac tanq̃ ĩ arce positas domibus suis cingerēt.

De aspectibus, & Configurationibus.

Quoniam autem de configurationibus atq; aspectibus sæpius à nobis mentio facta est, qui & quales aspectus ipsi sint, aperiendum relinquitur. Configurantur itaq; in Zodiaco septima quæq; signa à loco sibi aduerso, seq; oppositis inuicem radijs intuentur. unde aspectus hic oppositus, & configuratio opposita uocatur, Græco uerbo Diametra, nec non Diametralis dicitur, quod Signiferum ipsum à primo ad septimum signum protracta recta linea æqualiter metiatur. Si enim ab ortu ad occasum usq; rectam lineam produxeris, cœlū omne in duas æquas partes, quæ uocantur hemisphæria diuides. Cum autem uniuersus Signifer è duodecim constet signis, signaq; ipsa è trigin-

בלתס

ta partibus, si partes ipsæ duodecies multiplicatæ fuerint, tercentum ac sexaginta partes constituent, quam totam summam ubi sexies duxeris, in duas æquas partes diuides, eæq; singulæ erunt è centum octoginta partibus. Vt enim duodenarium numerum sex bis ducti æqualiter diuidunt, sic centum octoginta partes bis ductæ uniuersam quam diximus Zodiaci ac duodecim signorum summam, bifariam æquali sorte patiuntur. Vt si à primo gradu Arietis rectam lineam in primum Libræ gradum protendas, cœlum omne in sex signa, gradusq; centum octoginta bifariam distribues. Hæc diuisio, seu rectæ lineæ protractio rectum constituere angulum dicitur. Rursus senarius numerus è ternario bis multiplicato constat. Si igitur unum signum, id est triginta cœli partes ter duxeris, cœlum ipsum, ipsaq; duodecim signa in quatuor quadras æqualiter distribues. Singulæ autem seu quadræ, seu quadrangula, seu quadrantes è nonaginta constabunt gradibus. Quæ partes quater ductæ integram Zodiaci summam, uniuersasq; duodecim signorum partes complebunt. Eadem hæc diuisio rectum quoq; angulum constituit. Hic autem aspectus à primo quoq; signo in quartum ducta linea figuratur, unde à Græcis τετράγωνος, à nostris tum Quadratus, tum Quadrangulus, Quadrāgularisq; dicitur. Sequitur aspectus ille qui τρίγωνος Græce dictus est, Latine Triangulus, Triangularisq;, Quidam è recentibus uocant Trinum, quamuis non satis Grammaticæ. cōtinet hic signa quatuor, partes uero centum uiginti. Si enim signum unum id est partes triginta quater multiplicaueris, quot diximus signa, quot etiam diximus partes implebis, quatuor autem signa ter producta duodecim signa id ē omnem Signiferū complectuntur. Qua ratione Signifer orbis in triangulos tris distinguitur, indifferenter enim et masculino genere, & neutro triangulum proferimus. Hæc configuratio fit, ubi à primo quoq; signo digressus in quintum usq; progrediere, angulum autem constituet nequaquam rectum, sed obtusum, continentemq; angulum unum rectum, ac tertiam etiam recti particulā. At hexagonus quem Latine Sexangulum ac Sexangularē dicimus, Sextilem non nulli malunt, duo tantum signa continet, gradusq; sexaginta, partiturq; omnem Signiferum in figuram habentem sexangulos. Si enim signum unū, eiusq; triginta partes bis produxeris, signa quidem duo, partes autem sexaginta conficies, quæ Zodiaci totius est pars sexta. Progrediere autem à primo quoq; signo in tertium, qua ratione hæc ipsa sexangularis forma acutum angulum, hoc est duas recti tertias continebit. Qui numeris delectantur, figurisq; Arithme-

tias, hæc quæ dicimus, ad Sesquialteram & Sesquitertiam rationem commodissime referunt. Igitur si ab Arietis parte prima numerare incipias, quæ quadrata dicitur configuratio, ea tria signa hoc est Arietem ipsum, Taurum, ac Geminos ad primam usq; Cancri partem cõplectetur. Sin Arietem, Taurum, Geminos, Cancrũq; complexus fueris, ad primam usq; Leonis partem triangularem configurationem formabis. At si ab eadem prima parte Arietis ad primam usq; Geminorum proficiscare, sexangularem figuram constitues. His rationibus Signifer ipse continebit hemisperia duo, id est æquales semicirculos duos, ut si ab Ariete incipiens in Libram proficiscare, rursusq; à Libra regrediare in Arietem, continebit item quadras quatuor, quarũ prima complectitur Arietem, Taurum, Geminos, secunda Cancrũ, Leonem, Virginem, tertia Librã, Scorpium, Sagittariũ, quæ ultima est, Capricornum, Aquarium, Pisces, triangulos uero tres tantum, primum ex Ariete, Tauro, Geminis, Cancro, secundum è Leone, Virgine, Libra, & Scorpio, tertium qui unus reliquus est, è Sagittario, Capricorno, Aquario, Piscibus, sexangulos uere sex, primum, ex Ariete & Tauro, secundum è Geminis, et Cancro, tertium è Leone & Virgine, quartum è Libra & Scorpio, qui duo sunt reliqui, alterum è Sagittario & Capricorno, alterum ex Aquario & Piscibus. Aries igitur sexangulari aspectu Geminos, quadrangulari Cancrum, triangulari Leonem, opposito Libram irradiat, & sic deinceps alia signa se inuicem intuentur minaci, beneuola'ue irradiatione. Qua de re mox dicemus.

De Aspectibus Beneficis & Maleficis.

Quadranguli, oppositiq; aspectus, ac diametræ, tetragonæq; configurationes minaces sunt & noxiæ, contra triangulares ac sexangulares beneuolæ & adiutrices, quod cur fiat uideamus. Radij sibi inuicem aduersantes (quod obuiam facti, et alteri in alteros uiolenter impacti collidunt se se) discordiam atq; inimicitias excitant, inde aspectus ipse noxius & hostilis est. Radij quoq; quadrangulantes tametsi aduersis frontibus sibi non occurrunt, tamen è rectis angulis progressi, & tanquam alteri in alterorum latera incursantes percutiunt se se, dumq; neutri uidentur uelle cedere, contentionem exuscitant, quo circa & hæc quoq; irradiatio minax est. Docet hoc uentorum pugna, ubi aut auster opponitur septentrioni, aut austro ipsi, qui à meridie flat, fauonius occurrit ab occasu, transuerso impetu. Secus autem in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

triangulorum, sexangulorumq́; contingit irradiationibus, siquidem radij ipsi neq; sibi occurrunt aduerso impetu, neq; se interturbant, aut tanquam è latere atq; ex insidijs inuadunt, quin imo perinde ac socij miscent se se, ac ueluti in unam aciem conuenientes simul procedunt. Qua è re utraq; beneuola irradiatio dicitur, quod inuicem coniunctis uiribus sibi auxilio sint. Ptolemaei hac ipsa de re uerba sunt haec, Ex his configurationibus trigonae quidem atq; hexagonae dicuntur consentientes, quippe quae è generis eiusdem signis statuũtur, aut foemininis omnibus, aut masculinis, inconsentientes uero diametrae et tetragonae, quod iuxta ἀντίθεσιν eiusdem generis situm nactae sunt. Prima quidem Ptolemaei ratio sibi constat, siquidem signa intuentia se è triangulo aut sexangulo genere consentiunt. Aries enim & Leo & Sagittarius sunt signa masculina, Taurus, Virgo, & Capricornus foeminina. Idem in omnibus trangularibus signis euenit. Eadem quoq; sexus conuenientia iunguntur sibi sexangularia signa, Aries ac Gemini, Taurus item & Cancer, & sic deinceps. Secunda uero ratio, quae est de Antithesi quàm sibi constet, non intellego. Cum signa quadrangularia genere ipso differant, ut Aries & Cancer, Taurus ac Leo, opposita uero conueniant genere, ut Aries ac Libra, Taurus & Scorpius, Gemini & Sagittarius. Itaq; non satis patet, quae nam sit haec Antithesis, id est eiusdem generis signorum oppositio. Quo'circa nec ratio ipsa sibi quadrat. Nam si in triangularibus idem genus conuenientiam faciat, atq; consensum gignit, Quo nam modo in oppositis dissensionem atq; inimicitias excitabit? Signa quoq; triangularia conueniunt secum ob easdem elementares qualitates, Arietina enim triãgularitas ignea est, Taurina terrena, aëria quae nomen habet à Geminis, aquea quae à Crancro. At in quadrangularibus signis hoc ipsum non est perpetuum, ut sibi omnino aduersentur ab utraq; qualitate. Cancer enim et Libra in humido conueniunt, tametsi Aries atq; Cancer utraq; qualitate differunt, Taurus quoq; & Leo in ariditate simul consentiunt, at Gemini ac Virgo prorsus dissentiũt. Signa quoq; opposita eandem seruant regulam, ut nequaquam se contrarijs omnino qualitatibus impugnent, Aries enim ac Libra consentiunt in calore, Taurus & Scorpius in frigore. Idem in sexangularibus contingit. Aries enim ac Gemini inuicem calido conciliantur, differunt humido et sicco. Taurus et Cãcer consentiunt in frigido, dissentiunt in humido. Quo'circa aspectus ipsi nõ ab elemẽtariũ qualitatum similitudine, aut dissimilitudine, aut ab eiusdẽ generis societate, opsitione'ue beneuoli aut maleuoli dicendi mihi uidentur, sed à situ po-

tius, atq; à radiorũ uel concursu socio, uel occursatione aduersa. Cancer enim ac Leo, Capricornus & Aquarius, Pisces & Aries, Virgo & Libra ratione ea se se hostilem insectarentur in modum, aduersantibus qualitatibus, non insectantur autem, quia situs quadrangulus, seu oppositus, radiorumq; hostilitas minime id patitur. Non inficiamur tamen qualitatum similitudinem aut dissimilitudinem, ad augendas tum familiaritates, tum odia multum etiam conferre.

De Signis Auersis & Disiunctis.

E duodecim igitur signis septimum quodq; ab illo à quo numerare cœperis, item quintum, quartum, ac tertium se intuentur, ob eamq; rem coniuncta inter se dicuntur. Quod uero secundum, sextum, octauũ, aut duodecimum fuerit ab eo, à quo numerum ordiris, sibi nullo modo configurantur, neq; enim secundum signum aspicit primum, unde quod nulla inuicem configuratione iunguntur, quin quod à se ipsis auertunt aspectum, tum disiuncta, tum auersa dicuntur signa, Græce sunt ἀσύνδετα. Taurus enim quod secundum ab Ariete locum teneat, Virgo quod sextum, Scorpius quod octauum, Pisces quod duodecimum, nulla dicuntur cum Ariete aspectus societate coniungi. Eadẽ est aliorum inter se signorum secundum hunc ordinem ratio. Et illa quidem quæ se intuentur, siue duplicata, siue triplicata, siue etiã quadruplicata circulum uniuersum implent. quod in auersis, atq; disiunctis secus accidit.

De Inæqualitate dierum & noctium secundum climata.

N ec uero cum de dierum ac noctium tum incrementis, tum detrimentis mentio facta sit, prætereunda uidetur ratio cur id eueniat. Nam cum Signifer orbis uiginti quatuor tantum conuertatur horis, singula signa duabus horis integris si supra finitorem circulum, quem Græci ὁρίζοντα dicunt, ascenderent, numirum dierum ac noctium inæqualitas nulla contingeret. Ex hac itaq; temporum inæqualitate indicatur ipsa ortus signorum atq; occasus inæqualitas, nec unum esse ascensionis spatium, quæ res ad terrarum situm mundiq; positurã referẽda prorsus est. Quo enim à linea æquinoctiali septentrionẽ uersus propius accesseris, sub æstatem maior fit diebus accessio, sub hyemem ue-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ro noctibus. Quo'circa obliquitas ipsa signiferi orbis, ac recessus
terrarum ab æquinoctiali ad septentrionalem cardinem, hanc ip-
sam temporum inæqualitatem efficit. Quam inæqualitatem prisci il
li rerum cœlestium obseruantissimi ut manifestiorē facerent, spatium
omne quod est terrarum à linea æquinoctiali ad septentrionis uerti
cem ad quem qui ab austro recedunt, uidentur continue ascendere, in
septem climata, inclinationesq́; &, ut ita dixerim, cliuos diuiserunt.
Et primum quidē siue illud clima, siue potius cliuū, aut etiam tractū,
aut inclinationem uocaueris, tum diem maximum sub æstiuum solsti
tium, tum noctem longissimā sub brumale, tredecim tantum horarū
habet. neq; enim ultra hoc spatium aut dies aut nox illic producitur,
neq; citra undecim subducitur. Hic tractus quoniā Meroen Aegypti
pertingit, inde à Græcis διαμερόης est agnominatus. In secundo autē
climate dies et noctes ad horas tredecim adijciunt horæ unius dimidi
um, ubi maxime productæ sunt, ac tantundem demūt ubi subductæ.
Quod quoniā Syenem, quæ est plagæ illius urbs notissima, tractu
suo cōplectitur, ab ea nomē accepit διασυήνης, Et ille quidem tractus
Meroensis, hic uero dici à nobis Syenensis potest. in tertio quod ab Ale
xandria dixere Alexandrinum, dies noctesq́; maximæ illæ quidem
sunt horarum quatuordecim, minimæ autem decem. In quarto, quod
Rhodium est uocatum, ad horas has quatuordecim accedit horæ unius
dimidium, rursusq́; tantundem demitur è decem. Quintum quod
Romanum dicitur, habet dies noctesq́;, ubi productissimæ sunt, hora
rū quindecim, ubi subductissimæ nouem tantum. Sextum quod agno
minatum est Hellesponticum, addit ad horas has horæ alterius dimi
dium, ac tantundem demit è nouem. Septimum Borysthenicum ha
bet horarū sedecim tum dies, tum noctes, ubi ad summum excre-
uere, at ubi quo decrescant amplius non habent, horarum octo.
Quidam addidere octauum, Idq́; Rhiphæum à Rhiphæis monti-
bus, Quin etiam Hyperboreum uocauere. hoc in tractu maxime
frigido & ab æquinoctiali linea quàm remotissimo quo propius
ad uerticem septentrionis accesseris, eo amplius augescunt sub æstatem
dies, sub hiemem noctes, siquidem compertum est ad horas uiginti ac-
cedere. Ac de his nūc hactenus. alibi distinctius atq; uberius. Ipsa ue
ro æquinoctialis linea æquales semper dies noctibus efficit, quoniā nul
la illic contingit terrarū aut signorū obliquitas, Secat autē interiorē Li
byā per sinū Hesperiū, ultra fortunatas insulas, perq́; montē, q deorū
currus dicitur, ac montē eiusdē tractus nomine Arualtē, inde transit
per interiorem Aethiopiā ultra Garamanticā et Arangim montē, ac

per Pyleos

per Pyleos montes, item Coloan paludem ac Lunæ montes, ac Nyli paludes profecta, secat Indicum pelagus, extremaq; Taprobanæ et Chersonesi eius, quæ aurea dicitur, indeq; per Sinarum sinum pertingit locum, ubi Saenus fluuius in sinum ipsum influit, ultra uero regio est nobis ignota.

De Signis Obliquis aut Rectis.

In ijs igitur tractibus, quos ab ipsa æquinoctiali linea septentrionẽ uersus octo esse posui, signa sex quæ sunt ab initio Capricorni usq; ad Cancri principium, quod obliqua oriuntur (recedunt enim ab austro, atq; in aquilonem assurgunt) singula minus duabus horis occupant in ortu, quócirca lucem citius nobis afferunt, & quod ad occasum recta descendunt, in ipso descensu singula duabus horis amplius occupant. Quo fit, ut cum celerius oriantur, occidant tardius, diesq; ipsi tam diu crescant, dũ ad Cancri initium Sol peruenerit, quo è loco quod signa ipsa recte incipiant exurgere, ob circuli conuersionẽ lucem tardius ad nos afferunt, quodq; in occasum præcipitantur, & obliqua decidunt, singulaq; breuius horis duabus descendunt, lucem citius auferunt. Quócirca noctes tam diu producuntur, dum ad contrariam circuli conuersionem, quæ fit in prima Capricorni parte, Sol ipse lucis author profectus fuerit. Quæ igitur signa breuiori tempore, q̃ quod est horarũ duarum ascendunt, ea obliqua dicuntur, ascensionumq; paucarũ. At quæ duabus horis amplius supra finitorem tolluntur, recta, multarumq; ascensionum. Ex hac autem obliquitate, & oriendi rectitudine id efficitur, ut signa obliqua licet singula è triginta constent partibus, tamen quod ad horarũ pertinet spatium, pauciores habere partes dicantur. Siquidem idem ipse Aries, quod signum sub æquinoctialẽ lineam triginta partium est, in ipso primo climate ea celeritate ascẽdit, ut non plures quàm uiginti quatuor gradus, ac uiginti minutas partes gradus unius habere uideatur. At Cancer tanto tardior eo exurgit in eodem primi climatis tractu, ut ad triginta illas partes tres etiam gradus adijcere intellegatur, quin etiam minutas partes uiginti. In septimo autẽ climate usq; adeo properare ortum Aries sentitur, ut quindecim gradus integros nullo modo impleat. Contra Cancer immoratur adeo, ut amplius etiã q̃ septem ac triginta gradus occupet. Hoc quod de gradibus dicimus, ut ad temporũ atq; horarum spatia referamus, tale est, Cóstituamus locũ in quo dies maximus sit horarũ quatuordecim, ad quas etiam addat plusculum aliquid tẽporis, hoc in loco Cancer, quod rectum signum esse diximus, totus oritur ho

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ris duabus, adiecta etiam duodecima parte horæ alterius. At Capricornus qui huic aduersatur, et obliquus exurgit hora una et deunce, siquidem è duabus horis surripitur ei horæ unius pars duodecima. Quod enim Cãcro adijcitur ad horas duas, illud ipsum id est tãtundẽ demitur è duabus horis Capricorno. Leo itẽ oritur horis duabus & triẽte, Aquarius hora una, triẽtibus duobus, Virgo exurgit tota horis duabus, trientibus item duobus id est partibus octo horæ alterius, Pisces huic cõtrarij hora una, triente uno. Quod enĩ Virgo sibi addit ad horas duas, Pisces imminuunt. Libra quoq; dũ tota oritur, hoc ipsum tempus horarũ duarũ et trientiũ duorũ implet, at Aries horæ tantũ unius et triẽtis unius spatiũ, Scorpius horas duas et triẽtem unũ occupat in ortu, Taurus horã unã et triẽtes duos, Sagittarius horas duas, et duodecimã horæ partem, perinde ut Cancer, at Gemini perinde ut Capricornus horam unam cũ deunce, id est horas duas dempta tantum duodecima horæ parte. In horum autem occasu ratio mutatur, quantum enim duabus horis demitur, aut illis additur in exortu, tantum subducitur, aut adijcitur in occasu. Quæ ratio efficit ut Sole in prima Cancri parte constituto, dies sit horarũ quatuordecim, adiecta etiã alterius horæ parte, sexta. Ac nihilominus horis uiginti quatuor signifer totus conuertitur, signaq; sex hemisperio superiori, altera uero sex inferiori deferantur. Hæc quæ nũc dicimus manifestiora fiunt è regulis cõputationũ pro locis, ĩ qbus ascensionũ ipsarũ ratio quæritur.

De Signis Præcipientibus & Obedientibus.

Ex hac tamẽ oriendi inæqualitate efficitur, ut signa quædã quod æqualiter absint ab æquinoctialibus punctis, habeant gradus inuicem sibi æquales, ultima enim pars Piscium contigua est æquinoctij uerni puncto, quemadmodũ prima, sic etiã Pisciũ uigesima nona, uigesima octaua, uigesima septima, ac deinceps ijsdẽ spatijs, quibus secunda, tertia et quarta Arietis ab eodẽ puncto absunt eadẽ ratio est partium Tauri et Aquarij, Geminorũ et Capricorni. Siquidẽ trigesima Aquarij, & item uigesima nona, ac deinceps aliæ partes signi eiusdem, rursus prima & secunda Tauri, & quæ post sequuntur tantundem ab Arietini æquinoctij puncto remotæ sunt. Vltimæ quoq; partes Capricorni, primæ item Geminorum, & conuerso ordine, Geminorum ultimæ ac primæ Capricorni partes æquis portionibus puncto ab eodem distãt. Eadẽ hac ratione atq; ordine partes Virginis Libræ partibus respondẽt, partes Leonis partibus Scorpij, partes Cancri partibus Sagittarij. Singulæ enim uerso ordine ab æqnoctij autumnalis

puncto æqualiter distant, quàm ob causam easdem etiam ascensio-
nes ac descensiones habent. Pisces enim et Aries æquatis, ut dictum est,
temporibus exurgunt et occidũt. Idẽ seruãt inter se Taurus et Aqua
rius, itẽ Gemini et Capricornus, quó circa Græce dicũtur ἰσαναφόρα,
quod æquatis ascendant temporibus, qn etiam à multis dicuntur æq
pollentia, qđ mutuis utantur uiribus, eadẽ est in ortu atq; occasu æqua
litas inuicẽ Virginis ac Libræ, Leonis et Scorpij, Cancri et Sagittarij.
Hæc igitur partiũ æqdistantia, eadẽq; ab æqnoctialibus pũctis tũ re
motio, tũ propinqtas, è qbus ascensionũ ac descensionũ similitudo ma
nat, cõueniẽtiã iter se quandã atq; consensum, et familiarẽ, ut ita dixe
rim, affectionẽ ingenerãt, atq;, ut Græci dicũt, συμπάθειαν. Quod in
uita quoq; ciuili contingit, ut annorum æqualitas, ætatisq; ac morum
similitudo beneuolentiã et coniunctionem pariat. Pueri enim ob æta
tem pueris, senes senibus, cõtinentes continentibus conueniunt. Quod
si à natura inest hominibus, an non cœli ipsius partibus inerit? à q=
bus profecto efficitur, ut illis hi, his illi, alijs alij tum magis, tũ minus
natura ab ipsa cõcilieẽtur. Singulis enim hoibus naturalis quædã affe
ctio, atq; propẽsio, et, ut hodie dicunt, inclinatio insita est. Quamobrẽ
in pronuntiãdis sententijs atq; apotelesmatibus oportet Mathematicũ
partes has considerare, et qd ex ipso partiũ consensu, atq; æqpollentia
fieri possit, inspicere. Prisci quoq; tũ Aegyptij, tum Græci alterũ semi
circulũ, à cuius initio postq̃ Sol ad eum peruenit, dies excrescere inci=
piũt, æstiuũ dixere, alterũ uero hyemalẽ, quod ubi Sol ad eũ descen
derit, dies superentur à noctibus. Quod dies igitur præferatur nocti,
qđ calor frigori, lucis incrementũ detrimento, hinc signa ipsa æstiui se
micirculi, qđ lucis, quod diei, quod ẽt caloris augmentum afferãt, un
de rerũ prouẽtus existit ĩ terris, honoris gratia dicũtur im pare, quæ
uero ĩn hiemali circulo collocãtur, tãq̃ subiecta illis obedire. Etenim in
bene cõstitutis urbibus magistratus ipsi ac principes, qđ maiori sint au
thoritate præditi, præferũtur cæteris ciuibus, et ĩ pretio habentur ma=
iori. An nõ propter lucis authoritatẽ, calorisq; præstantiã inter plane
tas ipsos Sol excellit? Iure igitur ut ꝑtes quædã partibus ob germanã
æqualitatẽ cõsentire, inuicẽq; familiariter iũgi existimãtur, sic ex ip=
sis signis alia præcipere, cõtra alia obedire iudicãtur. Quid.n. magis
secundũ naturã, q̃ ut quæ potiora sunt, minus præstantibus præferan
tur atq; præsideant? Hæc quoq; cõsyderatio ad intellegẽda stellarum
decreta plurimũ adiumẽti disciplinæ huius studiosis affert. Nec uero
explanandis his recusabimus quæ Porphyrius de præcipiẽtibus, atq;
obediẽtibus signis et sentit et tradit, statim subiũgere. Obediũt inqt si

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

» gnis signa, Libra quidē Arieti, quod Aries diem augeat, ipsa uero mi» nuat, Pisces Tauro, quod Taurus plurium est ascensionum, Pisces pau» ciorum, eodem modo Aquarius Geminis, Capricornus Cancro, Sagit» tarius Leoni, Scorpius Virgini. Hæc Porphyrius. Ex his igitur satis liquet Solstitij æstiui signum imperare signo sibi opposito, itemq; uerni æquinoctij signum imperare Libræ, ob dierum lucisq; magnitudinem atq; incrementum, atq; ob hanc ipsam rationē signa quæ ascendunt ab Ariete ad Cancrum imperare signis à Capricorno ad Arietem proficiscentibus, item signa quæ à Cācro declinant in Librā, imperare signis à Libra in Capricornum declinantibus. Atq; hæc quidem præcipiendi, obediendiq; regula & ratio ab antiquis hunc in modum traditur.

De Antiscijs & gradibus sibi respondentibus, & signis se uidentibus.

Est etiam inter signa ac partes ipsas alia quædam, magnaq; consensio, & tanquam cognatio, quam profecto nouisse operæpretium fuerit. Nam licet Aries ac Virgo nullis se radiationibus aspiciant, mirifica tamen societate & quodam quasi fœdere iunguntur, adeo ut planeta in Virgine positus, quanquam Arietem non aspicit, nihilominus uires suas in Ariete magis ac magis exercet. Hoc autem cuiusmodi sit, aperiamus. Tametsi à Iulio Materno & à nobis ipsis in cōmentationibus nostris abunde est explicatum. Duo nanq; cum sint solstitialia signa, ab altero decrescere quidem dies, augescere autem noctes incipiunt, contra ab altero noctes decrescere, dies uero augeri. Signum Geminorum præcedit Cancrū, Sagittarij Capricornum. singulæ autem partes Geminorum uerso tamen ordine singulis partibus Cancri, itē partes Sagittarij Capricorni partibus sunt æquales, tantundem enim à solstitialibus punctis absunt. Ac Sole in eis constituto idem contingit noctium ac dierum spatium. Sol enim constitutus in primo Arietis gradu abest à puncto æstiui sulstitij tribus integris signis. Tantundem etiam abest, si in ultima parte Virginis collocetur, eodem Sole ijsdem in partibus collocato, idem etiam contingit dierum ac noctium spatium, idem lucis, ac tenebrarum tempus. Eadem hæc æqualitas est inuicem partium Tauri & Leonis, Libræ & Piscium, Aquarij & Scorpij. Græci has partium mutuas consensiones dixerunt ἀντίσκια, ac si gradus signi unius, gradui alterius contrariam umbram iaciat. non quia primi gradus Arietis, quos æquales ultimis gradibus Virginis diximus,

gnis diximus, cōtarias inuicē umbras iaculentur, sed quod ab Arietis ascensu dies excrescunt, à Virginis uero descensu uergāt in detrimentum, atq; inde superare noctes incipiant, hoc enim solo gradus illi differunt. quod Sole ab alteris ascendente dies ita procedunt, ut noctibus semper aliquid surripiant, ab alteris uero descendente ut semper aliquid amittant. Ammianus autem Marcellinus tradit eos, qui Meroen Aethiopiæ habitant, uocatos esse Antiscios, quod cum ea terrarum pars æquinoctiali subiaceat circulo, diebus nonaginta, umbræ quæ illic sub Sole fiunt, nostris aduersentur. Ponam ipsius Iulij Materni uerba, Geminorum pars prima in uigesimam nonam partem Cancri mittit antisciū, rursus Cācri uigesima nona pars i primā Geminorum partem antiscium mittit, secunda in uigesimam octauā, & uigesima octaua in secundam, tertia in uigesimam septimam, et uigesima septima in tertiam, quarta in uigesimam sextam, et uigesima sexta in quartam, quinta in uigesimam qintam, & uigesima quinta in quintam, sexta in uigesimam quartam, et uigesima quarta in sextā, & sic deinceps. Singulæ nanq; partes à qua parte Antisciū excipiūt in eam rursus à se remittunt. Quemadmodū igitur Gemini et Cācer mutuis utuntur antiscijs, atq; inter se ratione hac reciprocantur, sic Taurus & Leo, sic Virgo & Aries, sic Libra & Pisces, sic Scorpius & Aquarius, sic Sagittarius & Capricornus. Trigesima tamen pars signi, ut ipse ait, nullam in partem antiscium iacit, nam quo eā iaciat, aut à qua in ipsam reijciatur, non habet. quod supputatio ipsa manifestum efficit. His in partibus Sole constituto, ut qui æqualiter à punctis absit solstitialibus, dies diebus, et noctes noctibus sunt æquales, hoc solo differunt, quod hæ ascendunt ad punctū solsticiale, contra illæ à puncto descēdunt. Quod facile intellegetur, si constituto in cœli medio solstitij æstiui puncto, à uigesimo gradu Geminorum rectam lineam protenderis in decimum Cancri gradum, quæ partes inuicem & mittunt & remittunt antiscium. Inuenies enim utranq; partem tantundem à puncto abesse, ac triangulum duobus æquis lateribus dextra sinistraq; super protentam lineam constituere, & gradum quidem Geminorum sursum ferri, at Cancri deorsum inclinare. Idem hoc continget, si lineas duxeris è partibus Tauri in partes Leonis, & è partibus Libræ in partes Piscium. eo quo dictum est ordine, rursum si ad alterum solstitium à Capricorno atq; Sagittario exordiare, eadem contingent. Hæ igitur signorum partes ob hanc quam diximus societatem atq; cognationem, ac propter lineæ ab altera in alteram productæ æquationem mira quadā so-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cietate iunguntur, sibiq; inuicem suffragantur, quocirca uidere inuicẽ se signa hæc dicuntur, ob amicitiam et consensum. Etenim qui inuisi nobis sunt, ij non solum dissentiunt à nobis, uerum odio habentur, et quos odio habemus, uidere eos nolumus. Molesta quoq; omnia inuisa sunt, & inuidia ipsa ab animi ægritudine cum odio & maleuolẽtia nascitur. Quamobrem si quæ stellæ in alicuius genitura licet mutuis irradiationibus se non aspexerint, hac tamen antisciorum societate iungantur, plurimum profecto authoritatis nanciscuntur. Nec tamen nos fallit, Porphyrium, aliosq; nõ paucos de signis se uidentibus alio modo sentire. Porphyrij ipsius uerba sunt hæc, Videntia signa sunt quæ & diebus & noctibus æqualium temporum spatium tribuunt. Etenim Sole in Cancro constituto, maximus dies est horarum quindecim, minimus uero nouem, cum Sol in Capricorno fuerit, Pares autem dies in Libra & Ariete. Igitur in Geminis & Leone dies est horarum quatuordecim, in Tauro & Virgine tredecim, in Ariete & Libra duodecim, in Scorpio & piscibus undecim, in Aquario et Sagittario decem, quocirca signa hæc se ipsa uident, ac si dicat, ob hanc ipsam dierum æqualitatem mutuo inter se amore afficiuntur. Singillatim uero intuenti signorum ipsorum partes, facile apparebit, quæ à Porphyrio dicuntur nõ usquequaq; sibi constare, neq; enim singulæ partes Leonis singulis Geminorum æqualiter respondent partibus. Si quis enim à decimo Geminorum gradu in decimum Leonis gradum Lineam protendat, ac super primã Cancri partem, in qua maximus contingit dies, triangulum statuat, inueniet latus alterum, quod est à prima Cancri parte in decimam Leonis partem, è triginta nouẽ gradibus constare, at latus alterum, quod est ab eadem Cancri parte in decimã Leonis, uiginti non amplius graduũ esse. Non igitur æqualiter ab eodem puncto solstitiali distant. Nam & si Gemini ac Leo tantundẽ à toto Cancri signo distant, non tamen æqualiter à solstitij puncto absunt, ultimus enim gradus Geminorũ punctum ipsum solstitij contingit, à quo tamen ad primam Leonis partem uiginti nouẽ Cancri gradus interiecti sunt. Sin à primo Geminorũ gradu ad primum Leonis portenta linea triangulũ super punctum solstitiale statueris, erit quidem utrunq; latus æquale, & dies æquales, quoniam primi ipsi gradus à puncto æqualiter absunt, cæteræ tamen partes omnes inæquali distant spatio. Quo fit, ut dies quoq; inæquales sint, adeo ut præter hos ipsos duos dies, ac primos utriusq; signi gradus neq; interuallis à puncto solstitiali, neq; temporum æqualitate conuenientiam inter se ullã Gemini ac Leo habeant. Quocirca ea quæ de An-

tiſcijs ante ſunt prodita, magis probanda uidentur, & ſigna ea magis
q̃ hæc uidere ſe inuicem iudicāda, ſibiq; mutuis fauoribus ſuffragari,
ob partiũ æqualem à ſolſtitio intercapedinem, tametſi aſcenſionibus
differunt. Ipſa autẽ partium æqualitas exiſtit, ut dixi, ex cõparãdis
ultimis partibus alterius ſigni cũ primis alterius. Itaq; hoc ipſo ordi-
ne hinc atq; illinc ſingillatim progrediẽdo, Ptolemæus ſigna ipſa ſe
uidẽtia putat æq̃pollere, hoc enim Græcũ uerbũ præ ſe fert. Cũ igitur
de præcipiẽtibus atq; obidiẽtibus præcepiſſet ſignis, ſtatim ſubiecit, Rur
ſum aũt æq̃pollere inter ſe dicũt partes, ab utroq; ſigno tropico æqua
liter diſtantes, quoniã Sol ad utrũuis eorũ profectus dies diebus et no
ctes noctibus, interualla quoq; horarũ ipſarũ exæquatis temporibus
efficit. Hæ aũt et uidere ſe ipſæ dicũtur, propter ea quæ dicta ſunt, et
ꝙ utrunq; ipſorũ ex iiſdem oritur finitoris partibus, & in iiſdem
occidit. Videtis Ptolemæum de partibus ſignorum magis quàm de
ſignis ipſis ſentire, quæ partes in eodem collocatæ ſunt parallelo, ac
propterea ex iiſdem ſemper & ſurgunt & decidunt locis. quo fit, ut
ſe ſe ipſa uideant, & dies noctesq; ſibi inuicem æquales reddant.
Quamuis autem hic ipſe Ptolemæus de ſignis audientibus in inſti-
tutione ſua nihil omnino præcipiat. Sunt tamen & clari quidam
uiri, atq; in iis Porphyrius, qui tradant ſigna æqualium aſcenſio-
num, quæ diximus Græce uocari ἰσαναφόρα, ut Arietem & Pi
ſces, Libram & Virginem, Taurum & Aquarium, Geminos
& Capricornum audire ſe inuicem, non autem uidere propter um-
bram terræ, eaq; ob hanc rationem æquipollere inter ſe putant.
Quod igitur auditus quàm uiſus aliquanto ſit hebetior, atq; hanc
ipſam æqualiũ aſcenſionum cognationem, et, ut ita dixerim, affini-
tatem hebetiorem ac minus ualidam exiſtimarent, dixerunt ſigna
ipſa ſe ſe audire, hoc eſt beneuolentia quidem inter ſe affici, non
tamen tanta, quanta quæ uidere ſe dicuntur. Quócirca, ut diximus,
hæc ipſa ſignorum cognatio, quæ ab aſcenſionum æqualitate profi-
ciſcitur, conſyderanda eſt in ferendis ſententiis. Cæterum quod pro-
pter terræ umbram ſe ipſa non uideant, neſcio quàm ſit probandũ.
Primum quod umbra terræ eò cœli non aſcendit, ut ad fixas ſtellas
penetret, deinde quod inter Piſces et Arietem, Virginem ac Libram
continuata inter ſe ſigna umbra obiici poteſt nulla, quin etiã ſi lineã
à quouis Piſcium gradu in quem libuerit Arietis gradum exten-
deris, terræ corpus nulla parte intercipies. cum uideamus Lunam ſtel
larum omnium citimam tunc ſolũ in terræ umbram incidere, cũ ab
ea ad Solẽ protracta linea terra media intercipitur, neq; alia ratione

posse eã deliquescere, tenebrasq; obducere sit compertũ. Itaq; anile putandũ est, q͂d ab ijs hac in parte de terræ umbra dicitur. Quã ob rem ad alia trãseamus. Qui igitur aspectus, atq; configurationes, et quot etiam sint, quæ partes se inuicem uideant, quæ'ue præcipiant, aut obediant, hactenus dictum sit.

De signis Alienis & Inconiunctis.

Quæ uero signa neq; ex oppositis locis, neq; triangulariter quadrangulariter'ue neq; è sexangulo sibi configurantur, adhæc quæ neq; præcipiunt, obediunt'ue inter se, item quæ se nequaquã uident à partibus æque distantibus, neq; etiam audiunt, ea cũ nulla inuicem familiaritate atq; societatis genere coniũgantur, Aliena dicta sunt, atq; Inconiũcta, quod'q; se nõ uideãt, Auersa, Græce sunt, ut dixi, ἀσύνδετα.

De Decurijs seu Decanis.

Sunt & aliæ quædam familiaritatis atq; coniunctionis species, de quibus deinceps dicendũ relinquitur, & primo quidẽ de Decanis, ut Græci uocant. Omnis enim hæc cõstitutio eò spectat, ut singillatim de planetis, id est quid singuli planetæ singulis in signis, signorũ'ue partibus collocati portendant, sententia ferri possit. Cũ igitur una & eadẽ domus pariat in ciuitatibus cõiunctionẽ eã scilicet per quã q ex eadẽ domo sunt domestici dicuntur & familiares, hanc ẽt ad similitudinẽ planetæ ipsi dicuntur habere domos proprias id est signa quædã adeo sibi cõueniẽtia, ut in ijs cõstituti, perinde ut patres familiarũ in domibus imperẽt proprijs. Est igitur inter signa et erraticas stellas ẽt genus hoc coniũctionis præcipuũ quidẽ, maximeq; obseruandũ. Ac nihilominus quoniam permixtæ qualitates sunt, quemamodũ inter ciues ipsos aliæ atq; aliæ sunt coniunctionis ac beneuolentiæ species, sic etiã inter signa planetas'q; usuuenit, ut alias quoq; ob caussas simul concilientur. Atq; ut in ciuitatibus, quoniã & ipsæ quoq; distributæ in partes sunt, tum uicinia eadem, decuria'q;, tum etiã tribus deuincit ciues inter se, eodem pacto singula signa distribui placuit in regiones treis, ut singulæ decem essent graduũ, unde sunt δέκανοι à Græcis appellati, Nobis placet appellare Decurias, tum ne peregrino utamur nomine, cum habeamus nostrum, quanquam & illud uideri nostrũ potest, tum ut ciuilem constitutionem sequamur. Nam & urbs Roma non in centurias modo, uerum etiam decurias fuit diuisa, unde à decurijs dẽcti Decuriones. Singula igitur signa cum sint in treis decurias distrĩbuta, singulæ quoq; decuriæ habebunt decurionem suum, cuius distrĩbutionis hic ordo atq; hæc tradita est à maioribus regula, de qua Ptolemæus in libris Apotelesmatum nullam, ut ego uideo, tradit præce

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ptionem, tametſi de ipſis decanis mentionem non ſemel fecit. Arietis primos decem gradus, primamq́; decuriam Marti aſcripſerunt, ſecundam Soli, tertiam Veneri. Sunt igitur in Ariete ut tres decuriæ, ſic ēt tres decuriones, id eſt decanorum domini, ſic deinceps per ſigna cætera quo cœptum eſt planetarum atq; decuriarum ordine progredi oportet. Nam prima Tauri decuria eſt Mercurij, qui Venerem ſequitur, ſecunda Lunæ, quæ poſt Mercurium fertur, tertia Saturni, à quo rurſus ordo continuandus eſt. Ex hac igitur decuriarum diſtributione per ſigna ſingula fit mixtura, & communitas quaſi quædam planetarum inter ſe, quod item fit in ciuitatibus, quæ licet Reges ſuos habeant, qui ciuibus uniuerſis, ac reipublicæ imperant, tamen ſinguli domos, prædia, uillasq́; proprias ſub eodem Rege poſſident. Quibus ē rebus miſcentur inter ſe, & coniuncti dicuntur. Dominatur autē Tauro Venus, nihilominus Mercurius, Luna, & Saturnus ſub Venere tanquam ſub domino decurias habent, non aliter quàm qui prædia poſſident in agris, qui agri nihilominus domini imperio ſubiacent. Eſt & hoc magnū utiq; coniunctionis uinculū, magnáq; ad propriā cuiuſq; authoritatem acceſſio. Etenim planeta in ſuo decano poſitus maiores decani ſui præſidio uires cōcipit. Atq; ut agelli proprij poſſeſſor ſuam in illo iuriſditionem exercet. ſic planeta in decuria propria collocatus. Quæ autem mixtura communicatioq́; ſequatur, ubi aliquis planeta in decano alieno repertus fuerit, exemplo hoc aperiemus, Sol ea potiſſimum ſignificat in nato, quæ ad animum pertinent, quócirca ſi in prima decuria fuerit Arietis inuentus, qua hora quis naſcitur, cū ea ſit Martis propria, mutuabitur ab illa quæ ſunt ſecūdum Martis naturam. Quócirca nati illius animo inerit uirilitas quædā, & tum belli, tum armorū ſtudiū, quæq́; alia ſunt Martis propria. In ſecūda decuria inuentus, quæ ſua ipſius eſt Solis, uiribus ſuis multum addet. Itaq; natum illū excitabit ad claritudinem, & titulis atq; honoribus illuſtrabit, efficietq́; ambitioſum, & gloriæ percupidū. In tertia quæ Veneris eſt decuria, poſitus mutuabitur à decuria ipſa ea quæ ad Venerē referūtur, eritq́; natus ille procliuior ad laſciuiā, ad mollitiē, ad corporis uoluptates. Fit igitur planetarū ſignificationibus ex decuriarū ſocietate tum magna acceſſio, ubi planeta in ſua fuerit decuria cōſtitutus, tum ēt permixtio & temperatio, ubi in aliena decuria collocabitur. Harum autem rerū obſeruatio ipſa magiſtra fuit, quippe quæ non decuriarum modo diſtributiones inuenerit, uerum etiam finiū ac partium. Siquidem quinq; ſtellæ erraticæ ſingulis in ſignis certos fines poſſident, de quibus ſuo quidem ordine diſſeretur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

De Finibus Signorum.

GRæci uocant ὅρια, maiores noſtris fines. Nanq; ut in diſtributione terrarum atq; agrorum Thuſci, Vmbri, Campani, ſinguli item populi fines habent ſuos, in quibus iuriſditionem liberius exercent, ſic ad hãc fermè ſimilitudinẽ ſingulæ ſtellæ erraticæ ſingulis ĩ ſignis fines habẽt diſtributos, in quibus ipſæ poſitæ potentiores efficiũtur. Qua de re diuerſæ ueterum fuere ſententiæ, quibus tamen minime repudiatis Ptolemæi potius opinionem ſequimur. Is, ut ſcripta eius indicant, uidetur de finibus non parum dubitaſſe, cum non nullorum ſcriptorum rationes parum probet. Refert ſe ſe tandem in codices uetuſtiſſimos incidiſſe, quanquam magna ex parte carie exeſos, ac uetuſtate conſumptos, explicantes tamen ipſorum finium ordinem ac numerum, ex obſeruatione diuturna præteritarum genitutarũ collectum, quæ res in diſciplinus coniecturalibus præcipue ſequẽda eſt, ut in medicina, in augurali, in militari, ut in hac ipſa diſciplina, quæ quidem ex obſeruatione potiſſimum quibuſdam ſumptis principijs poſt in præcepta atq; inſtituta relata eſt. Ac primum quidem Soli Lunæq; fines attributi ſunt nulli. Nam cum regnare inter planetas uideantur, quid opus fuit certos eis fines decernere? cum ſigniferi totius imperium penes ipſos eſſe intellegeretur. Etenim ut illorum naturas ad hominum res componamus, Luna corporum atq; humorum eſt domina, Sol ſenſuum atq; ſpirituum. Vtriuſq; igitur dominatus in hominibus talis eſt. Ad fingendum igitur corpus hominis, uitalibuſq; inſtruendum ſpiritibus, quæ Solis ac Lunæ officia ſunt, ſicuti ducibus atq; imperatoribus militum opera miniſterijſq; opus eſt, ita Soli ac Lunæ quinq; erraticarum officijs. Quócirca quemadmodum militibus attributa ſunt loca ſua in agmine, in acie atq; in ipſis caſtris, ſic erraticas quinq; tanquam militibus loca quædam ſunt decreta, ſingulis in ſignis, perinde ut in caſtris atq; in agmine, cum duces ipſi pro arbitrio huc atq; illuc progrediantur, nec ullis ſe ſe certis locis contineant. Quando autem ſignifer totus conſtat partibus trecentis ac ſexaginta, ratione finium attributæ ſunt Saturno ſeptem & quinquaginta, Ioui nouẽ & ſeptuaginta, Marti ſexaginta ſex, Veneri octoginta nouem, Mercurio ſeptuaginta ſex, quæ ſimul coactæ ſummam uniuerſam duodecim ſignorum explent, conueniuntq; cum annis maioribus, quos ſinguli planetæ conferunt. Singulorum autem ſignorum diſtributio ac diſtributarum partiũ numerus talis eſt, Arietis primæ partes numero ſex, Iouis finibus decernuntur, quæ ſtatim ſequuntur octo Ve-

neris sunt finibus attributæ, quæ deinde sequuntur septem Mercu-
rij, quæ post has quinq; Martis reliquæ quatuor Saturni finibus an-
numerantur. Tauri octo partes quæ primæ quidem sunt, Veneris
finibus ascribuntur, quæ deinceps septem sequuntur Mercurij, quæ
item alteræ septem Iouis. Post has quatuor Saturni, reliquæ item qua
tuor Martis, Geminorum septem primæ partes sunt in Mercurij fini
bus collocatæ, quæ deinde septem Iouis, aliæ deinceps septem Veneris,
quæ dehinc quatuor Saturni, reliquæ numero quinq; Martis, Cancri
primæ partes numero sex Martis finibus ascriptæ sunt, septem quæ
has sequuntur Iouis, post has alteræ item septem Mercurij, adhæc
aliæ quoq; septem Veneris, tres ultimæ Saturni, Leonis quæ pri-
mæ sunt sex partes ascribuntur Saturno, quæ sequuntur septem
Mercurio, quæ post has numerantur sex Veneri, quæ alteræ sex Io
ui, quæ reliquæ sunt quinq; Marti. Virginis fines hoc ordine ac nu-
mero distinguũtur, primæ septem partes annumerantur Mercurij fi-
nibus, sex quæ statim sequunturVeneris, quæ dehinc quinq; Iouis,
quæ dehinc sex Saturni, quæ reliquæ sunt sex Martis, Libræ pri-
mæ sex Saturni, quinq; statim insequentes Veneris, quæ subsequun
tur octo Iouis quæ post has sequuntur quinq; Mercurij, reliquæ sex
Martis, Scorpij sex primæ sunt Martis, insequentes octo Iouis, quæ
post sequuntur septem Veneris, quæ deinceps sex Mercurij, tres ulti-
mæ Saturni, Sagittarius partes suas hac planetis ratione distribuit,
primas octo Ioui, sex quæ statim sequuntur Veneri, quæ deinde se-
quuntur quinq; Mercurio, sex insequentes Saturno, ultimas quinq;
Marti, Capricorni partes diuiduntur hoc modo, primæ sex dãtur Ve
neri, alteræ sex Mercurio, septem subsequentes Ioui, quæ has sequun-
tur sex Marti, reliquæ quinq; Saturno, Aquarij primæ sex sunt Satur
ni, alteræ sex Mercurij, octo insequentes Veneris, quinq; Iouis, reli-
quæ quinq; Martis, Piscium primæ partes octo numero sunt Vene
ris, sex insequentes Iouis, alteræ sex Mercurij, aliæ item sex Mar
tis, quatuor reliquæ Saturni. Atq; hic quidem ordo ac numerus di
uidendorum per singula signa finium à Ptolemæo proditus ac pro-
batus est. Nos rem hanc ut difficilem nec satis notam aperire enuclea
tius tentabimus, Atq; eo magis, quod alijs ampliores, arctiores alijs fi
nes ascribuntur, ut non satis æqua uideri distributio ipsa queat. Si
enim æquis è partibus facta esset inter quinq; erraticas stellas finium
diuisio, sex tantum partes cuiq; in sortem cessissent, quod secus quidẽ
accidit, cum uideamus nunc pauciores partes, ut quatuor, ut quinq;
nunc plures, ut septem, ut octo alij atq; alij distributas esse.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Ratio de numero & ordine finium.

In omni ciuilis iustitiæ distrubutione ea esse solet regula, ut singulis ciuibus eadem mensura metiendũ non sit, siquidem & ætatis & familiæ, & rerum gestarum ratio habenda est. Quócirca gradus quidam honorum ac magistratuũ constituti sunt. Neq; enim ciuilia munera debentur omnia omnibus, uerum alijs alia, & ijsdem ipsis alio atq; alio tempore. Similis tum ratio tum regula diuidendorum finiũ seruata mihi uidetur inter planetas, cum & altitudinis & triangularitatis, & domicilij ratio prorsus sit habita, præferaturq; altitudo triangularitati, & utraq; simul domicilio, ac planeta, cui in eodem signo duarum prærogatiuarum sors obtigisset anteponatur ei, q̃ una tantũ utatur prærogatiua. Qua è re factum est, ut pro seruãda prærogatiuarum æquabilitate, finium ipsorum inæqualis numerus sit in distribuendo seruatus. Neq; enim aliter iuxti atq; æqui recta ratio teneri poterat. Exquiramus igitur primo loco fines Arietis, hoc signũ Martis domus habetur, eiusdem signi triangularitas est Iouis. triangularitas autem præfertur domui, quoniam ea trium simul signorum amicitiam & fœdus coniungit. Iure igitur Marti Iupiter præponitur, iure ut honoratiori primus finium locus conceditur, præsertim cum sit natura Iouis benefica & salutaris, contra Martis noxia & perniciosa. Datur hinc secundus locus Veneri, quoniam post Arietem Taurus incedit. Sunt enim tria simul signa capienda, uidendumq; quam quis prærogatiuam in tribus his signis, aut in ipsorum aliquo retineat, Tauri domina est Venus, eadem etiam domina est Taurinæ triangularitatis, quócirca secundus finium locus iure Veneri concessus est. Cur autem Ioui sex, Veneri octo partes ascribantur, prætereũdum non est. Nimirum Ioui sex debentur propter æquabilitatem distributionis. Singulis enim quinq; planetis in signo quolibet sex debitæ sunt partes. quinquies enim sex ubi produxeris, triginta partes id est signum unum æquis portionibus constitues. Huic pars una addenda esset, propter triangularitatem, septẽ ut essent partes. Sed Venus quæ statim sequitur duplici munita præsidio domus ac triangularitatis eripit ei partem illam quam sibi ipsa iure uendicat. duæ nanq; prærogatiuæ uni præferuntur. Venus igitur ut una è quinq; erraticis accipit sibi partes sex, ad quas addit partes duas iure domus ac triangularitatis, quarum alteram Ioui eripit habenti unam tantum prærogatiuam. Habet igitur ob has ipsas causas Iupiter partes sex, Venus octo. Sed cur non Venus sicuti partium numero præcellit, ordine etiã Ioui

antefertur? An quia Iupiter cum Arietinæ sit triangularitatis dominus & maxime beneficus, ordine præferendus est Veneri? quæ nec adeo benefica est, & triangularitatis iura in Tauro subsequenti signo exercet non autem in Ariete. Est enim in suo quàm in alieno prætorio magistratus quisq; honoratior. Quia uero post Taurum sequuntur Gemini, in quibus Mercurius duplicem habet domus ac triangularitatis prærogatiuam, iccirco tertius finium locus Mercurio attributus est. Ad sex igitur partes illi debitas, ut uni è septem erraticis addita est pars una, ut essent Mercurij fines è partibus septem. Præfertur ei Venus & ordine & numero, quia Taurus cuius Venus est domina Arieti coniungitur, connexius autem uinculum est uicini quàm tribulis. Præfertur ipse Ioui numero partium ob duplicem prærogatiuam, Iupiter ei ordine quia beneficus & triangularitatis Arietinæ dominus est. Sequuntur Martis fines, quoniam in Ariete domesticam habet iurisditionem. Præferuntur autem ei Iupiter Venus, & Mercurius, quoniam triangularitas præfertur domui, & duæ prærogatiuæ uni anteponuntur. Quócirca Mars una tantum prærogatiua ornatus quartum locum retinuit, amisit autem è sex partibus, quæ illi debebãtur ut planetæ, unam, quam sibi Venus asciuit, prærogatiuarum & beneficentiæ titulo. Vltimus locus relictus est Saturno ut planetæ, ac nihilominus habenti triangularitatis iurisditionem in Geminis, quod signum est ab ariete tertium, hic de iure suo partes duas amisit, quarum alteram Mercurius, alteram Venus sibi arrogauit, cum duplici præsidio munirentur. Restat etiam quærere cur de Saturno & Ioue potissimum fiat partium ademptio, nec minus etiam de Marte, cum raro admodum de Venere Mercurioq; partes auferantur? Nimirum Saturnus ac Iupiter planetarum omniũ tardissimi sunt, Mars quoq; quàm inferiores longe tardior est. Veneri igitur ac Mercurio quod breuiori tempore singula signa peragrant, plures partes attribuere placuit, ut quod aufertur eis temporis, pensetur in partibus, contra à Saturno, & Ioue adimere, quippe cum diuturniori tẽpore in signis ipsis atq; in partibus immorentur. In hoc enim ipso ratio quoq; habita est æqui iuxtiq;, ut plus habeat partium qui minus immoratur, rursus minus partium qui immoratur diutius. Quæret hic aliquis, cur in finibus distribuendis habita sit ratio solum triũ, quæ insequuntur signorum, nec ad quartũ sit facta progressio. An illa est causa? qđ annus ipse in quatuor diuisus est tẽpora, ipsa uero tẽpora in signa tria id est i mẽses tres, pinde ut signorũ orbis diuisus est i quadras quatuor, quarũ singulæ tribus tãtũ signis cõstẽt. An qđ nõ minus rationabile ui

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

detur, qa quartũ quoq; signũ ẽ male amicũ ob aspectus hostilẽ irradiatione? quo circa neq; præsidiũ ab eo loco neq; authoritas quærẽda eẽt.

De Finibus Tauri.

Sed Arietis finiũ distributione explicata, Tauri quoq; distributionẽ exequamur, eadem ratione tertium ab eo signum perquirẽtes, ut intellegamus qs domicilij quis triangularitatis atq; altitudinis prærogatiuã in tribus ipsis signis obtineat. Cum igitur (ut dictum est) domicilij ac triangularitatis huius Venus sit domina, duplicis prærogatiuæ ratione duas ad sex illas sibi debitas partes adiunxit, quin etiam quod benefica est, iure in signo suo prælata est Mercurio, ac primum locum sortita. Iure etiam secundus locus concessus est Mercurio, cum in secundo & succedenti signo domus ac triangularitatis teneat prærogatiuam, quãobrẽ ad sex illas unam sibi arrogauit, ut Veneri octo, Mercurio septem sint partium fines ascripti, tertium sibi locum uendicauit Iupiter, quoniam in Cancro, quod tertium signum est, altitudinis ius habet, unde unam sibi partem ascripsit. septem partibus sibi uendicatis. præponuntur tamẽ ei Venus et Mercurius, cũ duabus uterq; eorũ prærogatiuis utatur, in signis Cancrũ antecedẽtibus. Quartus locus permissus est Saturno, quoniã in Geminis habet triangularitatis prærogatiuam, Marti quintus ob idem triãgularitatis ius in Cancro. Posthabitus autem est Mars omnibus, quoniam Cancer tertium & ultimum signũ est in Taurina distributione examinanda, Iupiter uero prælatus est Saturno & Marti, quoniam altitudo præferenda est triãgulo. Adhæc cum Venus, Mercurius ac Iupiter quatuor sibi partes prærogatiuarũ iure arrogauerint, relinquitur, ut tam à Saturno, q̃ à Marte qui unam ac parem inter se prærogatiuam habent, fiat adẽptio. Quo circa è sex illis partibus utriq; debitis ut planetis duæ à Saturno, alteræ item duæ auferantur à Marte.

De Finibus Geminorum.

Placet dehinc explicare Geminorum de finibus distribuendis causas. Ac primus quidem locus datus est Mercurio, duplici domus ac triãgularitatis suffragio, unde parte una arrogata fines sibi partium septẽ uendicauit, secundus Ioui locus ẽ partibus item septem duplici suffragio et altitudinis in Cancro, qui Geminis succedit, & triangularitatis in Leone, qui sequitur Cancrũ. Quam ob causam unam sibi partem arrogauit, & Veneri prælatus est, cui tertius est locus attributus partium etiam septem, ob iurisditionem Cancrinæ triãgularitatis, in qua

Venus authoritatis plurimum habet. Quartus locus datus est Saturno propter iura triangularitatis in Geminis. Præfertur autem hac in distributione Saturno Mercurius propter duplicem prærogatiuam, Iupiter propter altitudinem, Nam & duæ prærogatiuæ præferuntur uni, & altitudo antecedit triangularitatem. Nec uero prætereundum est, cur Saturnus Veneri prælatus nõ fuerit, cum Gemini in q bus habet Saturnus triangularem iurisditionem, præcedant Cancrũ, in quo Venus quoq; triangularem habet iurisditionem? An qa natura Veneris benefica est, contra Saturni malefica? Etenim in bene constitutis ciuitatibus probitas ac benefaciendi studium præfertur improbitati ac malitiæ. Retinuit autem sibi Saturnus partes tantum quatuor, Mars uero qnq;, cui ultimus finium relictus est locus. Et à Saturno qdem ablatæ sunt partes duæ, quoniã tardioris est motus, à Marte uero una. Quæri autẽ iure potest si in tertiũ quodq; signũ progrediendũ est, cur nõ Ioui primus datus est locus, si enim in Leone progrediemur, ius triangulare in eo Iouem habere inueniemus. Itaq; et propter altitudinẽ, & propter triangularitatem in hac ipsa distributione uidetur præferendus. Prælatus tamen est Mercurius, quoniã eius iurisditio est in Geminis, quorum est hæc finium distributio, cum iurisditiones Iouis consyderentur in Cancro & Leone subsequentibus signis, quam ob causam Saturnus quoq; prælatus est Marti.

De Finibus Cancri.

In distribuendis uero Cancri finibus primus Marti concessus est locus, cum sit Cancrinæ triangularitatis dominus, retinuit tamen sibi partes tantum sex, Ioui secundus, quoniam dominus est triangularitatis Leonis, qui Cancrum sequitur, habetq; in Cancro ipso altitudinem, uendicauitq; sibi propterea partes septẽ, tertius Mercurio, quoniã tertio loco Virgo sequitur in qua domicilij atq; altitudinis ius habet Mercurius, atq; ob eam rẽ partes etiã septem sibi uendicauit, quartus Veneri ob iurisditionem triangularem, cum in Cancrina triangularitate plurimũ ualeat, ob qualitatẽ atq; conditionẽ, unde ptes quoq; septẽ sibi asciuit, priuilegio ẽt beneficentiæ ac celeritatis. Vltimus locus ẽ tribus tãtũ partibus relictus ẽ Saturno, nullã in Cãcro, Leone et Virgine prærogatiuã habẽti. Quo' circa tres ei sunt ptes adẽptæ, quarũ singulas Iupiter Mercurius ac Venus sibi arrogauerunt. Quæri põt hac in Cancri distributione, cur Mars præferatur Ioui, ac Mercurio, cum uterq; duplici utatur prærogatiua, ipse tãtũ una sit fretus, An propter Lunã quæ est Cãcri domina? cui cũ fines attributi sint nulli, ob eas quas diximus rõnes, placitũ ẽ prærogatiuã Lunarẽ Marti concedere,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

iure domestico in eum tranlato, atq; ad triangularitatis ius adiuncto, qua è re primi loci tantum sibi prærogatiuã uendicauit, non tamen ut quàm sex plures sibi partes asciuerit, ut si ob Lunæ rationem præfertur in ordine, uincatur tamen partium numero, ratione triangularitatis atq; altitudinis, & quia maleficus est.

De Finibus Leonis.

Eadem ratione primæ sex Leonis partes attributæ sunt Saturno, iure Solis, qui Leoni dominatur in Saturnum tranlato, non tamen ut plures sex ei partibus ascribantur. Satis enim uisum est ob Solis suffragium locum ei primum conferre. Secundus locus tributus est Mercurio, propter succedentem Virginem, in qua domicilium atq; altitudinem sibi constituit, uendicauitq; propterea partes septem, tertius Veneri propter Libram insequentem, in qua domicilium habet, retinuit tamen partes tantum sex, quoniam in Virgine Venus deijcitur, quartus Ioui, iure triangularitatis, quod habet in Leone, quam ob causam uidetur Veneri anteferendus. Etenim triangularitas præfertur domui. nihilo tamen minus Venus ipsa triangulare ius exercet in Virgine. Sunt enim Virgo & Taurus ex eodem triangulo. Ipse etiam Iupiter sex tantum partes sibi è Leonis desumpsit partibus. Vltimus locus è quinq; constans partibus relictus est Marti, cui pars à Mercurio ablata est una propter ius altitudinis & triangularitatis eodem in signo. Quid autem causæ est cur in domo Lunæ Marti, in Solis uero domo primus Saturno concessus est locus? An quia Mars & Luna sunt nocturnæ conditionis? Sol & Saturnus diurnæ? qua è re non parua familiaritas conciliari uidetur.

De Finibus Virginis.

Virginis primæ septem partes ascribuntur Mercurio, ut qui domum illic habeat & altitudinem, sex insequentes Veneri, quoniam est triangularitatis huius domina & Libræ, quæ statim sequitur. Ad sex autẽ partes nullam arrogauit, quoniam ipsa in Virgine deijcitur, Ioui ascribuntur tantum quinq;, ut qui nullam in tribus his signis Virgine, Libra & Scorpio iurisditionem exerceat, unde facta est ab eo partis unius ademptio. Post Iouem Saturnus uendicauit sibi partes sex, quoniam altitudinem ac triangulare ius habet in Libra, quam ob causam partem unam Ioui eripuit, tametsi Iupiter ordine prælatus

est ei, ob naturalis beneficentiæ priuilegiũ. Vltimæ sex Martis sunt,
est enim Scorpij dominus, cui etiã Iupiter prælatus est, nullũ in his
signis ius exercens, sed ob naturalem, ut dictum est, beneficentiam.
Hanc autem ob causam ultimus semper locus maleficus relinquitur
in distributione finium singulis in signis, præterquam in Cancro &
Leone, propter Solis ac Lunæ maiestatem, aut ubi plures prærogati
uas habent, ut in Libra & Scorpio. Ab ipsa enim natura bonum
malo præfertur, & à ciuilibus institutionibus probitas improbitati,
temperantia immoderationi.

De Finibus Libræ.

E xercet in Libra Saturnus altitudinis ac triangularitatis iura, quo'cir
ca primæ illi partes ascribuntur, non tamen plures quàm sex, cum
sit maleficus atq; omnium tardissimus. Secunda iura sunt Veneris,
tum propter domum, tum etiam ob triangularem iurisditionem succe=
dentis Scorpij, in quo magnam sibi Venus authoritatem uendicat, reti
nuit autem partes tantum quinq;, Ioui unam insequenti concedens,
sola quidem prælationis prærogatiua contenta. Vnde sibi Iupiter par
tes octo uendicauit, cum in Sagittario tertio à Libra signo & domus
& triangularitatis prærogatiuã exerceat, cui tamen prælata Venus
est, quoniam Libra & Scorpius antecedunt Sagittarium. Post Iouem
quinq; partium locus datus est Mercurio, quoniã habet in Libra triã
gularitatis prærogatiuam, cui à Ioue pars adempta est una, cũ sit du
plici munitus præsidio. Vltimo loco sunt partes sex Martis propter do=
mesticam prærogatiuam, quã habet in Scorpio succedenti statim signo.

De Finibus Scorpij.

E iusdem Scorpij partes sex quæ primo loco numerantur, Marti sunt at
tributæ, propter iura domus ac triangularitatis, quæ post has octo nu
merantur, Ioui debentur ut maxime benefico, & habenti in Sagitta
tario, q statim succedit, triãgularitatis ac domicilij iura, est autem præ
latus ei Mars, quoniam iura Martis sunt in ipso Scorpio, Iouis autem
in succedenti signo. post fines Iouis, partes septem Veneri decretæ
sunt, ut beneficæ ac retinenti triangularem iurisditionem in Capri-
corno, qui est à Scorpio tertius, succeditq; Sagittario. Post Veneris
fines partes sex Mercurio ascriptæ sunt. Post has Saturno decernun-
tur quæ tres sunt reliquæ, cum sit Capricorni dominus, cui tamẽ præ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

latus est Mercurius ob naturæ suæ communitatem, eripuit autem Saturno Iupiter partes duas, ob duplicem prærogatiuam, Venus unam, ob prærogatiuæ suæ dignitatem. Etenim triangularitas domui antefertur. Adhæc utraq; stella benefica & salutaris est.

De Finibus Sagittarij.

Sagittarij partes octo quæ primæ numerantur, Ioui sunt attributæ, propter domum ac triangularitatem, sex quæ statim insequuntur partes Veneri, propter ius triangularitatis, quod habet in Capricorno, qui succedit Sagittario, quinq; deinde Mercurio, propter triangulare ius in Aquario, qui succedit Capricorno, sex post insequentes Saturno ut Capricorni et Aquarij domino, quamobrē nulla facta est ab eo partium ademptio, ut tametsi ob ius trianguli sit ei prælatus Mercurius, integrum tamen ipse retinuerit partium numerum, quē Mercurius non retinuit satis habens, quod prælatus illi fuerit. Vltimæ partes quinq; numero Marti ascribuntur habenti in Capricorno altitudinem, ob quam Saturno præferendus esset, nisi ius ipsum Saturni geminaretur, Cum & Capricorno & Aquario imperet, esset etiam Mercurio præferendus, sed communis Mecurij natura Martis maleficentiæ antefertur. Siquidem Mercurij insita uis ad bonum quàm ad malum non minus est accommodata.

De Finibus Capricorni.

Capricorni partes sex quæ primo numerantur loco, Veneri propter triā gularitatem signi eius attributæ sunt, Mercurio itē sex propter trianguli prærogatiuam quam habet in Aquario statim insequente, Ioui septem ut Piscium succedentium domino. Præferuntur ei Venus & Mercurius ordine, propter trianguli prærogatiuam, illis ipse numero partium, quoniam maxime salutaris, Marti sex propter altitudinem, ob quam nihil ei est adēptum, tametsi posthabitus est, ut maleficus, Saturno quinq; partes reliquæ, ut domino signi à quo pars una est adēpta, quod signi dominatus postremo habetur loco, & ipse maxime tardus est.

De Finibus Aquarij.

Aquarij primus locus sex complexus partes debetur Saturno, ut signi ac trianguli domino, secundus qui ē sex item constat partibus Mercurio, propter triāgularitatem, tertius qui partes octo cōplectitur, Vene

ri, propter iura trianguli atq; altitudinis insequentium Piscium, quæ
quidem prælata est Saturno numero partium propter prærogatiuam
altitudinis, quæ potior est triangularitate, item Mercurio, quia duæ
prærogatiuæ uni anteferũtur. Rursus illi ordine ipso præferuntur Ve
neri, quoniam Aquarius antecedit Pisces, quartus locus quinq; par-
tes continens Ioui habenti solum domesticum dominatum in Piscibus,
ultimus qui similiter est è quinq; partibus Marti, habenti domesticam
prærogatiuã in Ariete, qui est ab Aquario tertius, facta est ab utroq;
ademptio propter prærogatiuarum inferiorem authoritatem, quódq;
Pisces & Aries sequuntur Aquarium.

De Finibus Piscium.

Prima Piscium distributio è partibus octo concessa est Veneri, propter
altitudinis ac trianguli iura, secunda Ioui è partibus sex, quoniam
est Piscium dominus Arietinǽq; triangularitatis, tertia Mercurio
è partibus item sex, quarta Marti ex eodem partium numero, quin-
ta è quatuor reliquis Saturno. Est autem prælatus ambobus his Mer-
curius ut maleficis, Saturno Mars, quoniam Arieti dominatur, qui
Piscibus succedit. Adhæc Saturnus nullũ sibi ius in tribus his signis
Piscibus, Ariete & Tauro uendicauit. Fuimus hac in parte & in
hoc de finibus tractatu aliquanto longiores, dum ignoratam à recen
tioribus scriptoribus rationem persequimur, & corruptam à poste-
rioribus ueterum traditionem emendare tentamus. Qua in parte
peccari uix à quoquam poterit, si ubi de quo signo quæritur, primum
contemplatus fuerit, qui è planetis quinq; in eo, atq; in duobus insequẽ
tibus signis plureis potioresq́; prærogatiuas habeat, deinde benefico-
rum maleficorumq́; delectum habuerit, ac quibus addendum, qui
bus auferendum sit, meminerit, si rationem Solis ac Lunæ in Can-
cro et Leone, si Mercurij communem naturam intuebitur, si deniq; in-
tellexerit altitudinem triangularitati, & hanc ipsam domui præfe-
rendam, atq; in tribus continuis signis primum secundo, secundũ ter=
tio fore anteponendum. Hæc autem tum decuriarum tum finium con
stitutio uidetur mihi nullis certis rõnibus nisa, quis obseruatiõe ab ip=
sa, magna utrisq; authoritatis facta sit accessio in utrãq; felicitatis atq;
infelicitatis significationẽ. Qui tamẽ primi et decurias et fines statue
re, uidentur id secuti, quod natura ipsa secuta est in constituendo ho
minis corpore, dum multitudine uenarum ac uarietati sparsim &
quasi per lineas quasdam illud figurat, neruorumq́; textu artificioso

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

re connectit, qua è figuratione & nexu totum quidem secum integratur, habileq; & efficax ad mouendum, atq; ad sentiendum redditur, ut singulis itidem in finibus decurijsq; suas inesse uires facultatesq; arbitrati, pro naturis planetarum illas distribuerent, perinde ac per membra singula, partesq; ipsas corporis proprias uires ac uirtutes natura partita est, pro qualitate uenarum, neruorumq; contextu. Quãuis autem de finibus à Ptolemæo probatis deq; illorum distributione ratio sit à nobis reddita, nihilominus constitutionem quoq; Aegyptiorum subiungemus, quam pleriq; sequuntur, & in ijs Iulius Maternus. Cuius quidem constitutionis ratio nec probabilis ulla ab illis redditur, nec cur probanda sit, per se ipsa apparet. Itaq; qui illa sequũtur, uidentur solam prorsus Aegyptiorum scriptorum authoritatem secuti. Ipsa autem constitutio finiumq; distributio, huiusmodi ab illis traditur. Vt Arietis partes sex quæ ab illius principio numerantur, sint Iouis quæ subsequuntur alteræ sex sint Veneris, quæ post eas octo Mercurij, quæ deinceps quinq; Martis, quæ reliquæ sunt quinq; Saturni. Tauri partes octo quæ primæ numerantur Veneris, quæ statim sequuntur sex Mercurij, quæ deinceps octo Iouis, quæ post eas quinq; Saturni, quæ tres reliquæ Martis. Geminorum partes sex quæ primæ, Mercurij, quæ statim sequuntur alteræ sex Iouis, quæ post eas quinq; Veneris, quæ deinde septem Martis, quæ ultimæ sex Saturni. Cancri quæ primæ sunt septem numero Martis, quæ post sex Veneris, quæ inde alteræ sex Mercurij, quæ deinceps septem Iouis, quæ ultimæ quatuor Saturni, Leonis primæ numero sex Iouis, quæ post sequuntur quinq; Veneris, quæ post eas septem Saturni, quæ deinde sex Mercurij, quæ reliquæ sex Martis. Virginis partes septem quæ primo loco constitutæ sunt Mercurij, quæ statim post has numerantur decem Veneris, quæ deinceps quatuor Iouis, quæ post has septem Martis, quæ duæ sunt ultimæ Saturni. Libræ quæ primæ sunt sex Saturni, quæ post eas octo Mercurij, quæ deinde septẽ Iouis, quæ deinceps alteræ septem Veneris, quæ duæ sunt reliquæ Martis, Scorpij quæ primæ sunt partes septem Martis, quæ post eas quatuor Veneris, quæ statim octo insequuntur Mercurij, quæ post quinq; Iouis, quæ ultimo loco sex Saturni. Sagittarij quæ duodecim primæ numerantur Iouis, quæ post quinq; Veneris, quæ deinde quatuor Mercurij, quæ deinceps qnq; Saturni, quæ reliquæ sunt quatuor Martis. Capricorni quæ primæ sunt septem Mercurij, quæ post alteræ septem Iouis, quæ deinde octo Veneris, quæ post has quatuor Saturni, quæ ultimæ sunt alteræ quatuor Martis. Aquarij septem quæ primæ sunt partes Mercurij, quæ deinde

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

rij, quæ deinde sex Veneris, quæ deinceps septem Iouis, quæ post has
quinq; Martis, quæ ultimæ sunt alteræ quinq; Saturni. Piscium par
tes duodecim quæ primæ numerantur Veneris, quæ statim sequũtur
quatuor Iouis, quæ post illas, tres Mercurij, quæ deinde nouem Mar-
tis, quæ duæ sunt reliquæ Saturni. Quapropter ad ea quæ restãt trã-
seamus. Ac primo quidem de triangularitatum dominis, de quibus
toties supra mentionem fecimus, disseremus.

De Dominis Triangulorum seu Triplicitatum.

Triangularitas, ut dictũ est, è tribus constat signis, ea Græce est τρίγω-
νον, unde Latine etiam triangulus dici potest, recentiores triplicita-
tem dixere, à tribus quibus ipsa composita est signis. Prima, ut iam di
ximus, tribus è signis constat igneis, masculinis secum maxime con-
sentientibus ob qualitatis conditionisq; similitudinẽ, et cõfigurationis
beneuolã irradiationem. Huic dominari Sol ac Iupiter dicũtur pro-
pter qualitatis cõditionisq; consensum. Sol enim ac Iupiter calidi sunt,
masculini, ac diurni, & Sol quidem cum sit lucis ac diei author, die
magis dominatur, noctu uero Iupiter, quippe qui Soli cesserit, maie
statem illius ueneratus. Adhæc Sol i Ariete altitudinem, Iupiter aũt
in Sagittario, & idem ipse Sol in Leone domesticam habent prærogã
tiuam, secunda triangularitas est è Tauro, Virgine & Capricorno,
fœmininis ac nocturnis signis, cui Luna & Venus imperant, cum
ipsæ quoq; nocturnæ ac fœmininæ sint, noctu tamen Luna, cum lu-
minare nocturnũ sit, potiores sibi in imperio partes uendicat. utraq;
autem in Tauro suam habet prærogatiuam domicilij Venus, altitu-
dinis Luna. Quæ sequitur triãgularitas è Geminis, Libra & Aqua
rio, ascripta est Saturno & Mercurio, cum signa ipsa sint mascu-
lina & diurna, cuius conditionis est Saturnus, qui sibi Mercurium so
cium asciuit, tum quia mediæ conditionis est, tum quia domesticam ha
bet in Geminis prærogatiuam. retinuit tamen ipse sibi principatum
diurnum, & quia diurnus, & quod altitudinem habet in Libra, ac
prærogatiuam domesticam in Aquario, nocturnum uero Mercurio
permisit. Vltima triangularitas è Cancro, Scorpio & Piscibus fœmi
ninis ac nocturnis signis, Martis dominatui permissa est, cum sit &
ipse nocturnæ conditionis, atq; in Scorpio domesticum ius exerceat,
asciuit tamen sibi socias, atq; in partem dominatus Lunam ac Ve-
nerem propter nocturnam fœmineamq; conditionem, cum Luna
etiam dominetur Cancro, et Venus habeat in Piscibus altitudinem,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

in nocturno tamen principatu Veneri prælata est Luna, cum sit luminare nocturnum, & corporum atq; humorum domina. Fuit autẽ à primi trianguli principatu Mars exclusus, tametsi domum in eo habeat, qđ esset nocturnæ conditionis, Saturnus uero à principatu secundi, quod diurnæ, rursum Venus à dominatu tertij, quod noctis sequeretur conditionem, adeo in principatibus triangulorum constituendis conditionem diei ac noctis sequi placuit, quam multi è scriptoribus secuti, & in ijs maximæ authoritatis uir Dorotheus singulis in triãgulis tertiũ etiã dominũ statuere, qui esset dominatus totius particeps. Quòcirca prima in triãgularitate Saturnum, ob diurnam conditionem Soli ac Ioui collegam addidere, fuere qui Martem, propter domesticam in Ariete iurisditionem, in secunda item Veneri ac Lunæ Martem, quod nocte pariter letarentur. Sunt qui Mercurium quoq; in Virgine ipsa adiunxerint, in tertia Saturno ac Mercurio Iouem, quod ipse quoq; esset diurnus & masculinus. Est autem Saturno præpositus Iupiter in primo triangulo propter domum, Ioui Saturnus in tertio propter domum atq; altitudinem. Quòcirca in hominum genituris, ubi genituræ ipsæ diurnæ fuerint, primo Solem, deinde Iouem, ultimo loco Saturnum, at cum nocturnæ, Iouem primo, Solẽ deinde, postremo Saturnum consyderandum iubent in Arietino triangulo. Verũ de trangularitatũ significationibus, earumq; effectionibus sparsim multa à nobis dicentur. Græci hos ipsos triãgulorũ dominos uocãt τριγωνικράτωρας, à nobis fortasse non inconcinne Triangulatores dicentur, qui non in geniturís modo hominum, uerum etiam in urbium & in annorum conuersionibus summo studio uidendi sunt.

De Signis & Ventis.

Huic parti quoniam in aëre & sæpius & manifestius stellarum uis cernitur, subijcienda statim uidetur de uentis explicatio, qui cum ex aspiratione terrestri, ac maxime arefacta constent, dubium non est à Sole potissimum eam aspirationem cieri. Ipsi autem uenti cum à quatuor spirent cardinibus, ipsorum quoq; cardinum qualitates accipiunt. Etenim partem eam mundi quæ ad ortum est, cum Solem qui caloris est author singulis ad nos diebus afferat, calidam quidem, & quia Sol inde assiduus uenit, siccam quoq; esse par est, aduersam uero huic aduerso modo humidam atq; frigentem, quod Solem ipsum terris auferat, è cuius abitu frigus necesse est sequi, cuius rei nox ipsa indicio est, Atq; ut à calore diurno siccitas, sic nocturno à frigore humiditas

sequatur oportet. Subsolanus igitur qui ab oriente flat cardine, siquidem flatus ipse, ut Aristoteli placet, quædam aëris est impulsio redũdantis'ue aspirationis commotio, perinde erit affectus, ut dies, ipse, ut regio à qua fertur. Huic contrarius fauonius, quod noctis naturam, quod occasus qualitatẽ sequitur, erit contrario modo affectus, ut enim aduentus Solis ac præsentia calorem, sic recessus atq; absentia frigus parit, atq; ut illius increscentis comes est siccitas, sic huius humiditas est socia, Atq; ut duo hi aduersi cardines sunt, sic dies & nox, sic calor & frigus, sic aridum & humectum, contrarij effectus, contrariæq; qualitates ab eis manant. Vt autem cardines hi mundum ab ortu atq; occasu æquis diuidunt partibus, ducto per ipsos circulo, sic qui summũ atq; imũ cœli uerticem duo cardines à dextra atq; sinistra illorũ secant, paribus quoq; partiuntur interuallis, quorum alter id est septentrionalis cardo ab utroq; cardine surgentis atq; cadentis Solis singulas tantum qualitates sibi conuenientes assumit. Nã si ab eo Sol abest cardine, frigescere admodum illum necesse est, nimij autem frigoris siccitas comes est. Ergo ab orientis Solis cardine siccitatem, ab occiduo frigiditatem mutuabitur, ut enim humiditatem ab hoc capiat fieri non potest, cum siccum atq; humidum simul coire natura minime patiatur, quocirca & uenti qui ab hoc flant cardine, aridi atq; frigẽtes sunt. Ad oppositum uero huic cardinem id est meridiei plagam, cũ Sol sit ei maxime familiaris, ob hanc ipsam Solis familiritatem plaga uehementius concalescit, unde spirantes inde flatus à finitimo cardine atq; à Solis uicinia calorem accipiunt. Quamobrem non temere Aristoteles affirmat subsolanum libenter transire in notum, hoc est in meridianum flatum ob ipsam qualitatis calidæ similitudinem. Cum autem parte ab altera hæc ipsa plaga meridialis declinet in occasum, ab ipso quoq; occasu mutuatur humiditatem, unde flatus ipsi illinc calidi, hinc humidi sint oportet. Quãobrẽ ut uenti septentrionales frigidi sunt atq; aridi, sic ex aduerso meridiales calidi atq; humẽtes sint necesse est. Horũ socij ut ad hunc quàm ad illum cardinem magis declinant, sic ex hac q̃ ex illa qualitate plus minus'ue mutuãtur. Tãta aũt uentorũ atq; aëris mutatio cũ aliunde fiat, necesse est ut ad planetas atq; ad cœli referatur signa. Verũ Soli ac Lunæ cũ nulli certi flatus attributi sint, siquidẽ Sol author ac parẽs horũ ẽ motuũ, et spiritus ipse ẽ uel aëris ĩpulsio, uel redũdãtis humoris cõmotio, cui Luna dominatur, inter quinq; uagãtes stellas distributio hæc flatuũ uidetur potissimũ faciẽda. Quẽadmodũ obseruatio ipsa disciplinæ huius magistra iã docuit. Est igitur Saturno subsolanus, Marti fauonius oĩo fami

liaris, Veneri auster, Ioui septentrio addictus. Hinc prima triangularitas uẽtos excitare septentrionaleis magis creditur, ꝑꝑ Sagittarium, quæ domus Iouis est, hinc etiam septentrionalis dicta est, nihilominus occiduum quoq; uentum, cui nomen est Caurus propter Arietem Martis domum prouocat. Quócirca flatus occiduus qui in septentrionem declinat, facile in boream conuertitur. quando, ut Aristoteles tradit, & ipse cum spirat, boream mouet. Si igitur subsolanus propter diurnam conditionem Saturno addicitur, cuius quidem conditionis dominus est Sol, non immerito fauonius addictus est Marti, propter nocturnam, cui Luna præsidet, conditionem. Vt autem Solis conditionem Saturnus, sic Lunæ Mars sequitur, unde & Mars in occasu fœmininam hoc est Lunarem assumere naturam dicitur. Secundam uero triangularitatem austris maxime familiarem esse, unde austrina dicitur, satis compertum est, propter Venerem Tauri dominam, quæ hunc flatum excitare creditur. Ac nihilominus triangularitas ipsa subsolanum sæpe euocat ab exortu, propter Capricornum cui Saturnus dominatur. Quæ res efficit ut auster subsolanusq; non raro misceantur, q uentus Græce est εὐρόνοτος. Nec mihi satis placet quod Ptolemæus tradit, gigni à Venere austrũ, propter calorem humorẽq;, Ioui enim potius conueniret, à quo tamen septentriones gigni ipse met affirmat. Quid autem minus consentaneum, quàm ut Mars qui calidus & siccus est, humidum tamen & frigentem flatum suscitet? Quócirca excitendorum uentorum ratio non à qualitate frigidi calidi'ue, aut sicci humentis'ue ducenda mihi uidetur, sed à conditione potius et alia quadam ui, quod obseruatio ipsa docuit. Forsitan & illa Ptolemæum mouit ratio, qđ ut suo post dicemus loco, cum orbis hic noster in quatuor distributus sit cardines, Saturnoq; ortus, Marti occasus, Ioui septentrio, Veneri meridies addicatur, ex eo uenti ipsi cardinales à cardinis præside excitentur. Tertius triangulus habet subsolanum sibi admodum peculiarem, propter Aquarium Saturni domum, qui quoniam è masculinis signis est, & Saturnum habet dominum, diurnum quidem ac masculum, non nunquam sibi aquilonem adiungit, nã & Iupiter eiusdem quoq; conditionis est, unde fit subsolani ac septentrionis mixtura quædã. Hũc uẽtũ Ptolemæus βορραπηλιωτικὸν uocat, Latine hic ipse uẽtus suo nomine est aquilo. Vltimus triãgulus fauonij suscitator dicitur, ꝑꝑ Martẽ ac Lunã, et quas ante posui causas. libẽter tamen ꝑꝑ Venerem ẽt à meridie flatum euocat, est enim Venus tum eiusdẽ trianguli domina, tũ etiam nocturnæ conditionis, unde africus huic ipsi triangulo perquã familiaris est, quẽ à Ptolemæo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

uideo notolibycum uocari. De Mercurij autem ſtella in ſuſcitandis uẽ
tis præcipere hoc poſſumus, quoniam uerſatilis ſit, & luminarium na
turam ſequatur, eam nunc nocturnam, nunc diurnam conditionem
ſuſcipere, Ac pro ipſa conditione nunc in hunc, nunc in illum uen-
tum proniorem eſſe. Quócirca huius ſtellæ natura Solis ac Lunæ con
ditionibus accommodanda eſt, ut de uentis ac uentorum diuerſitati-
bus certius ferri iudicium poſſit. Hæc autem in hunc quidem modũ,
fortaſſe etiam breuius quàm res ipſa exigit, cum non tantum diuerſa,
uerum etiam contraria inter ſe rerum harũ ſcriptores & dicant &
ſentiant, hac in parte dixiſſe ſatis, ac pro loco fuerit. Poſt uero cũ de ſi
gniferi partibus præcepta ſingillatim ꝑ fines ſigni cuiusq; tradentur
& plura et accõmodatiora, magiſq́; appoſita à nobis referẽtur. Itaq;
quoniam diximus de Decurijs, de Finibus, & eorum diſtributione,
de Ventis quoq;, reliquum eſt de Simulacris etiã ut aliquid dicamus.

De Simulacris quæ cum ſignis ipſis oriuntur.

Ad eam igitur partem in qua de decurijs agitur, adiungenda uidetur
ſimulacrorũ eorum explicatio, quæ cum ipſis oriuntur decurijs, unde
Græce dicũtur παρανατέλλοντες, à recẽtioribus Latinis uocantur
Imagines. Singulis itaq; cum decurijs ſingula enaſcuntur ſimulacra,
quæ ſeptẽ quoq; planetarũ naturas ac uires ſequuntur. Horũ ſimula=
crorũ enarratio quod recentiorum authorũ ſcripta declarant, anilia
multa continet. Nos eã partem, quantũ in nobis fuerit, expurgare ali
quãdo tentabimus, de qua ſcripſiſſe fideliter ac diligenter apud Por-
phyriũ inuenio Teucrũ Babylonium uetuſtiſſimũ Mathematicũ, deq́;
Decanis ac Paranatellontibus ſignificationes ſententiasq́; ſingillatim
protuliſſe, ſed eius libri maiorũ incuria temporumq́; iniquitate hodie
omnino extãt nulli. Ipſorũ autẽ ſimulacrorũ uidetur ea uis eẽ, quo
niã cum ipſo naſcũtur horoſcopo ut imaginariã uim eius qui naſcitur
pro qualitate ac natura ſua afficiat, & quodãmodo affectã ĩprimat,
qua ex impreſſione cupiditas et ſtudiũ quoddam in anima nati in=
generetur ad eas artes ſequendas ad quas à ſignis planetisq́; ipſis ac
planetarũ occultis uiribus ĩpellitur, atq; ab ipſius ſimulacri peculiari
ui trahitur. Ab his ẽt ipſis ſimulacris manãt ſecretæ q̃dã appetitio-
nes, naturaliáq; nõ nulla oblectamẽta, et inſitæ in animis ipſis ad res
alias atq; alias propẽſiones, nõ ab electione aliqua, ſed ab ipſa natu=
ra profectæ. Ipſa uero ſimulacra ſequũtur tũ planetarũ naturas, tum
ſignorũ ac decuriarũ, cũ quibus oriuntur, ut dixi. Sed nec minus et
ipſa quidẽ ꝑ ſe ſignificationes ac poteſtates ſuas habẽt, unde non te-

mere formas illis, atq; effigies quasdã effinxere, à quibus simulacra imaginesq; dicuntur. Quarũ explicatio otij est diligentiæq; maioris, atq; ob eã rẽ in aliud à me tempus differtur. Hæc tamen interim quæ dicemus, obiter explicasse, neq; ineptũ sanè, neq; intẽpestiuũ fuerit. Generando in homine satis constat, cor primũ gigni, ab eo mox suo tẽpore atq; ordine reliquũ corpus, ut pote à principio, insunt enim corde in ipso ab initio generationis atq; ab insita ui partes illæ quidẽ oẽs, quæ postmodũ progressu suo perficiunt corpus. An eodẽ hoc fortasse modo in cœli parte prima, in ipsoq; principio de quo cõstitutio corporis tota deducitur, usuuenit? Atq; uti à uirtute uigoreq; cordi insito sensim reliquũ constituitur corpus, sic ab ascendentis cœli parte prima, signiq; exorientis decuria in genitura induuntur, et tanq̃ imprimũtur nascentibus uires, quædãq; facultates aut propẽsiones potius ad alia atq; alia, resq; ad diuersas? Neq; enim ita oĩa referenda erraticas ad stellas sunt, ut cœli ipsius continentis obliuiscamur, in quo quidem insunt, & à quo etiam defluunt rerum omnium semina. Vt enim cor hospitium est sanguinis, ex quo cuncta corporis statuuntur membra, sic cœlum ipsum hospitium est syderum, quorum opera ministerioq; ac motu quoq; cum primis suo cuncta moderatur & efficit. Quo fit, ut quæ de simulacris his traduntur, contẽnenda nequaquã sint. licet quæ Punicos apud scriptores leguntur, aniliter tradita uideãtur.

De aspectibus Dextris ac Sinistris.

Aspectibus quoq; planetarum & configurationibus tum quadrangularibus triangularibusq;, tum se è sexangulo intuentibus subijciẽda uidetur ratio, per quam qui dexter, qui sinister sit aspectus intellegi ualeat. Per multum enim refert à dextro ne an sinistro latere locus ipse aspiciatur, ac num sequatur? num antegressus sit planeta qui locum aspiciat. Cum in ipso quoq; homine quid dextrum, quid sinistrum sit, non parum referat. Quippe cum sinistra manus fœminea quodammodo & imbecilla, hebesq; sit, dextra uero mascula, robusta & maxime agilis. Quod idẽ usuuenit in configurationibus. Si cui enim Aries ascenderit, isq; in Leone Martem, in Sagittario Mercurium habuerit, cum horoscopus eius triãgulariter hinc à Marte, illinc à Mercurio irradietur, nimirum à Mercurio dextrum optineri latus in cõfiguratione affirmabimus. Vniuscuiusq; autem signi quæ dextra, quæ sinistra irradiatio sit, hac uia intellegemus, si ubi signum ipsum in horoscopo collocauerimus, quæ signa prægrediãtur, quæ etiam se-

quantur, statim inspexerimus. Sit igitur signum ipsum, cuius latera quærimus, Aries, quē si de Capricorno stella aliqua intuebitur, dextro eum è quadrangulo intuebitur, Sin de Cancro è sinistro, simili modo è sinistro sexangulo aspiciet stella quæ de Geminis Arietem aspexerit, dextro quæ de Aquario. Hoc ipsum etiam aliquanto apertius ostendamus. Collocato in orienti cardine signo eo cuius dextras ac sinistras configurationes quæris, uide num quæ stella in medio cœlo sit posita? qui decimus locus dicitur, qua inuenta dices stellam illam è dextro quadrangulo signum illud aspicere, è sinistro eam quæ in imo cœlo id est in quarto reperta est loco. Item quæ stella collocata fuerit in loco undecimo, qui succedit medio cœlo, eā è sexāgulo dextro intueri dices, è sinistro quæ in tertio loco inuenta fuerit. Omnis igitur cœli cōfiguratio cum duodecim sit in loca distributa, sex loca inferiori occupantur hemisperio, id est primus, secundus, tertius, quartus, quintus & sextus, reliqua loca hoc ē septimus, octauus, nonus, decimus, undecimus ac duodecimus hemisperio superiori continentur. Stellæ igitur positæ in hemisperio superiori dicuntur aspicere horoscopum dextra irradiatione, siue ea hexagona, siue tetragona, aut trigona fuerit, rursus sinistra, quæ in hemisperio collocantur inferiori. Locus igitur nonus dextro è triāgulo horoscopū aspicit, sinistro qntus, Locus decimus dextro quadrāgulo, quartus sinistro, Locus undecimus dextro è sexāgulo, tertius sinistro ascendentem locum intueri dicuntur. Quo fit, ut quoties signi alicuius quocunq; cœli loco positi dextrum sinistrum'ue latus quæris, eo signo in horoscopo collocato dicas dextrum esse quodcunq; signum in hemisperio superiori compereris, sinistrum quodcunq; in hemisperio inferiori. Atq; hac ratione dextras sinistrasq; irradiationes facile intelleges. Cur autem dexter aspectus sit sinistro ualētior, primum ea ratio est, quod planeta in nono, decimo aut undecimo collocatus citius ad horoscopū motu suo progreditur, quàm qui in tertio, quarto aut quinto loco repertus est, ille enim accedit ad horoscopum, & tanquam properat sua sponte, hic abit, ac longius recedit, deinde quod suapte natura locus decimus præfertur quarto. Etenim cœli mediū quod terris ipsis imminet immo ualentius est, undecimus præfertur tertio, siquidē decimo succedit, nonus uero antefertur quinto, quādo nonus ipse id est planeta illic positus incessu suo ad horoscopum properat, ac terris ipsis imminet, tertius uero id est planeta illic positus motu suo recedit ab horoscopo, ac sub terris latitat. Hinc itaq; fit, ut dextri aspectus iure ualentiores habeantur, imbecilliores qui sinistri sunt.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

De triplici genere aspectuum & configurationum.

Quin etiam aspectuũ atq; configurationum ipsarum tria sunt genera, ab integris partibus, à signis ipsis tantum, & ab ascensionum temporibus. Partilis aspectus dicitur, cum à stella ad stellam numerantur tot cœli partes quot cõfigurationẽ ipsam constituunt. Etenim sexaginta partes integræ ad constituendam sexangularem configurationem numerandæ simul sunt, nonaginta ad quadrangularem, centũ uiginti ad triangularem, centum octoginta ad oppositam regionem, tot enim sunt singulis in configurationibus ad constituenda latera partiũ interiectarum numeri. Aspectus qui est à signis tantum, quem Græce πλατυκὸν dicunt, tum existit, cum signa quidem ipsa se aspiciunt. Plures tamen aut pauciores partes inter stellas ipsas statuuntur, exempli gratia, Cancrum Aries quadrangulariter aspicit, stella tamen in uigesimo octauo gradu Arietis posita stellam in decimo Cancri gradu collocatam partiliter non aspicit, complures enim desunt partes ad implendum aspectum eum scilicet, quem partilem dicimus. Rursus stella in primo Arietis gradu collocata nequaquam partili intuetur quadrangulo stellam in uigesimo octauo Cancri gradu constitutam, siquidem longe plures interiectæ sunt partes quàm quæ partilis quadranguli latus astruunt. Quocirca aspectus hic imbecillior uidetur propter partium ipsarum aut defectum aut exuperantiam, unde communis ac generalis uocatus est aspectus. At configuratio quæ ex ascensionum temporibus constituitur, alia ratione quærẽda ẽ, neq; enim aut communis est, aut partilis, quales iam ostendimus, quæ tamen ipsa sit, hac ratione colligitur, Leo, Virgo & Libra in exortu suo amplius horis sex occupant, sex horæ quartam diei partem implent, at quarta pars diei est quarta etiam circuli portio, quæ uero quartam circuli portionem continent, quadrangularem figuram statuunt. Quocirca planeta in principio Leonis positus non sexangulariter iuxta signorum numerum, sed quadrangulariter secundum ascensionum tempora planetam in ultimis Libræ partibus collocatum intuetur, & hic quidem aspectus magnarum est significationum, quem & Antigonus nobilis Mathematicus, & Ptolemæus, & post eum Porphyrius, & alij quidam non ignobiles authores obseruandum præcipiunt. Quo fit, ut in signis obliquis pauciorumq; ascensionum stellæ quæ secundum numerum signorum uidentur triangulariter se aspicere, si ad numerum ascensionum tempora ipsa redigas, quadrangulari potius irradiatione se aspiciant. Sed aperiatur hoc

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

etiam expreſſius. Eſto Sol in Arietis gradu primo, Iupiter in Leonis
gradu ſexto, Mars in eiuſdem Leonis gradu undecimo, cõſtituamusq́;
quo in loco ac terrarum parte ſint hæ ſignorum aſcenſiones, tribua-
musq́; primum Arieti unam & uiginti, deinde Tauro quatuor & ui
ginti, poſt Geminis octo & uiginti, deinceps Cancro quatuor & tri-
triginta aſcenſiones, hac ratione Arietis, Tauri, Geminorum et Cã
cri aſcenſiones omnes ſimul coactæ tempora centum ac ſeptem pari-
unt, quibus ſi addideris ſeptem etiam Leonis tempora (ſiquidem ſex
eius gradus ſeptem occupant aſcendendo tempora, uolumus enim Leo
nem habere aſcenſiones quinq; & triginta) fient omnino tempora
centum quatuordecim. Implendis autem centum uiginti temporibus,
quod latus eſt æquilateri trianguli, ſex deſunt tempora. Fit igi-
tur ex hac ſupputatione, ut Sol quidem & Iupiter è ſigno ſe tan-
tum aſpiciant, quando aſcenſionum tempora integrum trianguli la=
tus non implent, Sol uero et Mars utroq; modo et è ſigno et tempora
liter, hoc eſt ſecundum plena aſcenſionum tempora ſe conſpiciant,
cum undecim Leonis gradus in q̃bus Mars inuenitur tredecim illa
tẽpora quæ ad implendũ latus deerant ſumminiſtrent. Hæc igitur
ſunt tria configurationũ genera, quæ maximã tum amicitiã conſen=
ſionemq́;, tũ ſimultatẽ diſſenſionẽq; inter ſtellas cõparant. Qua in re
illud quoq; prætereũdũ nõ eſt, quod cũ è duabus ſtellis ſe intuẽtibus
altera nõ nunquam in ſeptentrionem longius euecta ſit, altera in me
ridiem humilius declinauerit, efficitur hac uia, ut latus ipſum trian-
guli non nunquam longius quàm par eſt producatur, quæ res uires
authoritatemq́; aſpectus ipſius non parum imminuit. Aſpectus igi=
tur qui eſt ex integro nequaquam partium numero, neq; ex perfe-
cta graduũ dinumeratione conſtat, uerum aut pluribus aut paucio-
ribus è partibus, qui Græco nomine dicitur πλατικὸς è ſignis tantum
eſſe perhibetur, debilis quidem atq; imperfectus, quem fortaſſe non
inconcinne tum remotiorem, tum laxiorem uocabimus, quoniam ab
integro perfectoq́; intutu propter deficientes aut exuperantes partes
pluſculum diſtent. Remota enim dicuntur quæ à nobis diſtant. qui
uero ex integris conſtat partibus, cuiq́; plurimum uidetur tribuen-
dũ, iure Partilis uocatur, quemadmodũ Iulio Materno placere uideo
rerum cœleſtium diligentiſſimo ſcrutatori. Illum autem qui ex aſcen
ſionibus, aſcenſionumq́; temporibus colligitur non improprie Tempo
ralem uocabimus, ut ex ipſa cognominatione aſpectus cuiusq; qua-
litas differentiaq́; appareat.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

De Duodenarijs signorum.

Nec uero me fallit ueteres quosdam scriptores signa ipsa non solum in decurias finesq́;, uerum etiam in minutiores multo partes diuisisse, ad signorum ipsorũ numerum, ut signo quoq; in duodecim partes distributo, duas partes & item semis alterius Dodecatemorium uocarent, nos duodecumanam & duodenariam uocare possumus, singulas autẽ duodenarias singulis planetis attribuebant. Fuere etiam qui nouenas seu malis nonarias constituerent, ijsq́; dominos etiã suos decernerẽt. Nos huiusmodi distributiones ambitione, aut potius uanitate quadã, magis quàm ratione, aut ipso rerum usu conquisitas ab hac nostra institutione explodimus, deq́; ijs ut consilio rationeq́; repudiatis nihil omnino tradimus.

De Duodenarijs planetarum.

Ne autem genus aliud Dodecatemorij hoc est Duodenariæ Duodecumanæ'ue contempsisse uideremur, subdemus eius rationẽ. Græci uocauere δωδεκατημόριον, quod pars una duodecies multiplicaretur. Ipsum autem Dodecatemorion hac ratione colligitur. Collocato Ioue, aut Saturno, aut quouis planeta in tertio gradu Arietis, illum ipsum tertium gradum duodecies produces, quo producto summam omnem colliges, ac deinde ab Arietis ipsius principio numerabis, tum quo in signo, quaq́; in parte summa ipsa desierit uidebis, siquidem is erit Dodecatemorij ipsius locus. Tres igitur partes duodecies productæ gradus sex ac triginta constituunt, Horũ graduũ ubi suos Arieti attribueris, inuenies Dodecatemorium id est planetæ duodenariam in sextum Tauri gradum incidere. Qui locus ubi bene affectus atq; illustratus fuerit, bonum, rursus malum, ubi male affectus atq; infeliciter irradiatus fuerit, obnuntiabit. Hæc igitur est Duodenariæ planetarum singulis in signis ratio. Oportet autem non integram modo partem in qua planeta collocatus est, duodecies producere, uerum etiam particulas minutas, deq́; ijs omnibus summam unam colligere, collectamq́;, ut dixi, ab initio signi in quo planeta ille collocatus est, per signa subsequentia æqualiter distribuere, & in qua signi parte, aut in minuta particula desinat, illic duodenariã statuere. Iulius Maternus, de quo facturi sæpius mentionẽ iure sumus, tradit ex dodecatemoriorũ obseruatione atq; efficacia, finiumq́; in quibus inuẽta ipsa fuerint, posse omnem cœlestiũ significationum uim explicari, quicquid enim in ge-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nituris celetur, ex dodecatemoriorũ et finiũ cognitione indicari, ideoq; Babylonios in dodecatemoriorum significationibus cœlestium decretorum summam statuisse. Nos etsi Babyloniorum, & tanti uiri authoritatem sequendam ducamus. Nihilominus idem ipse Iulius dicat Ptolemæum antiscijs solum summam authoritatem tribuisse. Et antiscia quidem manifesta naturaliq; admodum ui nixa sunt, cum ex ipsarum partium æqualitate similitudo & cognatio quasi quædam, ut iam docuimus, ingeneretur. Quid enim magis secundũ naturam, q̃ ut similia conueniant similibus? Præsertim cum ea conuenientia sit et temporis & intercapidinis à punctis solstitialibus, quæ duo cœlestibus significationibus plurimum conferunt. In dodecatemorijs autem nihil physicum inesse intellego, nec aliam esse causam, præterquam qđ computentur duodenario numero, qui signiferum conficit è signis duodecim, Quã autem in rebus physicis numeri ipsi repudientur ab Aristotele, norunt omnes, qui naturalẽ scientiam tractant. Verũ cum à Iulio Materno authore maximo ac doctissimo, et à Babylonijs hæc ut obseruatione diuturna comprobata tradantur, nõ possum eorũ sententiæ nõ accedere. Nec me ignoratio causæ deterruerit, dum obseruatio, atq; euentorum usus ita esse docuerit. Cum disciplina hæc ab obseruatione cœperit atq; in rebus compluribus effectus pateant, eorum tamen causis ignoratis.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD ACTIVM SYNCERVM SANNAZARIVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER SECVNDVS.

Erum esse naturæ æternitatē Syncere Acti, sunt qui opinentur, & quidem non pauci, Contra, qui principium earum atq; ortum tradant, causasq; utriq; suas afferant. Siue autem ex æterno ipsæ constiterint, siue aliquando forte suoq; aliquo tempore primum cœperint, consuetudo certe atq; obseruatio explicandis atq; inueniendis illis primas sibi omnino parteis uēdicarunt. Tametsi à consuetudine profecta uidetur obseruatio. Medicinam enim hæc ipsa obseruatio reperit, Nauigationē consuetudo, Bellicam disciplinam usus, Rhetoricam omnem facultatem exercitatio peperit, ut assiduitas Agriculturam. Cum primus autem stellarum motum, atq; significationes eadem docuit obseruatio. Quanquam natura ipsa comparatum esse arbitror, in tot annorum ac seculorum millibus, ut unum quandoq; aliquem interiectis uidelicet multorum tēporum interuallis protulerit, ac tandē etiam aliquando sit in lucem prolatura, posteaquam res ipsæ obliteratæ seculorum uetustate ab hominum memoria exciderint, ut quidem et sæpius excidere, et etiā excident, qui cœli secreta diuino quodam afflatu maioreq; q̄ homuntionum impulsu reserauerit, sitq; suis etiam seculis reseraturus, ad quæ neq; obseruatio antea penetrauerat, neq; cōsuetudo q̄uis diuturna uiam monstrauerat obseruationi. Sed ferant utraq; merito laudē suā, dum tamen præclara quorūdam hominum ingenia, rationemq; ab illis summo labore studioq; peruestigatam, suosq; in numeros ac præcepta redactam laudibus etiam suis minime fraudemus. Hæc igitur ipsa obseruatio cum pspexisset, res easdē quoties idē ipse stellarū motus incidisset, rursus effici, haberetq; planè animaduersum et cognitum, nihil omnino à præteritis præsentia quæ tunc essent, differre, cuiq; motui, cuiq; etiam tum erraticæ tum fixæ, quas multas in unam etiam formam & corpus quasi quoddam figurauerat, certam illam propriamq; significationem attribuit, cuius in orbē suosq; per circuitus esset reditus ac peculiaris effectio. Quin etiam, quod Poetæ faciūt,

ut hominibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ut hominibus nomina affixerint pro illorum uirtutibus ac uitijs, signa ipsa & stellas etiam singulas diuersis sed suis tamen nominibus uocauere, atq; illis maxime nominibus quæ quandam per similitudinem aut animalium aut rerum, signorum ipsorum proprietates indicarent, effectionesq; quandam per imaginem referrent, & constituẽdis hominum corporibus, & animorum applicationibus indicandis. Qua potissimum ratione et uia duodecim signorum Zodiaci orbis, cæterorumq; quæ cœlo reliquo distributa ferũtur, à primis illis obseruatoribus suo tẽpore progressimq; notata sunt nomina, ac cum ipsis illis nominibus etiam significationes, potestates ac decreta. Quibus quidem nominum inditionibus, decretorum ac potestatum notis ornamenti plurimum attulere Poëtæ, dum commentis suis illam quoq; cognitionis partem, quæ ad stellas pertineret, intactam inornatamq; relinquere noluere. Neq; ab re igitur neq; per iocum indita fuere stellis ac cœlestibus signis nomina, neq; dicendi aut fingendi lasciuia comparata, quando ea commenta est obseruatio rationi coniuncta, atq; illius socia, quo & naturam proprietatemq; cuiusq; indicaret, quandamq;, ut dictum est, per similitudinem transferret ad posteros, et alterum ab altero signum propria ac sua cuiusq; appellatione distingueret. An non idem quoq; ab hominibus ipsis seruatum est imponendis notis, appellandisq; suo nomine rebus singulis? quibus hominum cœtus uteretur, ac sine quibus constare humana societas nulla ratione posset. In quibus id præcipue animaduersum est, ut notæ ipsæ rerum ab effectionibus potissimum proprietatibusq; deducerẽtur, ut Mamæ à manatu lactis dictæ, ut à papãdo Papæ, quæ deinde factæ sunt Papillæ, ut etiam Mamillæ, ut à lambendo Labia, à lingendo Lingua, à fundendis aquis Fontes, à fundendis quæ usui domestico opportuna essent, Fundi, à suppetendo supellex. Iam uero quibus in rebus agri cultura uersatur, artesq; ipsæ manuum tam uariæ ac multiplices, earum rerum appellationes quoq; sunt quàm appositissimæ, ut laudi quoq; dandum sit Astrologiæ inuentoribus, si hoc idem seruarunt, dũ occultissimas signorum ac stellarum significationes uocibus insigniuere perquam accommodatis, quod à medicis itidẽ in plerisq; herbis, medicamentisq; fuit familiarissime usurpatum. Sed reuertamur iam ad obseruationem, quæ inde habet originem quod homini insita est à natura sciẽdi cupiditas, eaq; à cœlo proficiscitur, è cuius motu et gignũtur homines, & illa ipsa proueniunt, quæ assiduis uicibus & generantur & corrumpuntur cuncta. Neq; enim cum primum natus est homo, membra singula, quæ tuendo corpori natura fabricata est, sic af

fecta sunt, ut exerceri statim possint administrandis illis ad quæ à natura ipsa fuere comparata. Tempore igitur opus est, dum interim & paulatim perficiuntur, & sensim etiam meditantur quod suum cuiusq; futurũ est munus, ut pedes, ut manus, ut lingua. Eadem quoq; illorum est ratio, quæ ad comparandã sunt scientiam necessaria. Itaq; cum primus tempore, atq; ipso etiam longiori opus est, dum quæ animo famulatur mens, ea progressim instruitur. Omnis autem mentis instructio corporeis à sensibus ortum ducit, qui dum gustando sapores, uidendo colores, olfaciendo odores, audiendo sonos ac uoces, tãgendóq; cum durum, molle, asperum, lene offerunt animo, ibi mens muneri satis suo ut faciat, cogitat diutius, uersatq; illa secum, exquirendo causas, contemplando rerum naturas, hæsitando in dubijs, componendo multa simul ac diuersa, pensitandóq; et quæ contra offerantur, et quæ etiam adiumento sint, quibus postea diu multumq; pensitatis, introrsúsq; perspectis et tanquam concoctis, ea tandẽ probat è multis, quæ undiq; sibi constare, ac rata esse intellexerit. unde ratio est nominata, Qua inuenta tum animus ipse merito post labores plurimos conquiescit, quodq; exercitus dux atq; imperator etiam facit, post tot erumnas ac pericula uictoria parta, ipse quoq; sibi indulget animus, conquiescitq;, post enuntiati aut quæstionis eius quã ignorabat, scientiã comparatam. Quo in negotio nõ aliter meo quidẽ iudicio sese habet ignorantia, quàm informanda in materia Priuatio, siue eam maluerimus appellare Carentiam, de qua tam multa dicuntur à physicis. cum autem mens ipsa plurimum nitatur similibus, atq; illis maxime, quæ aut sunt, aut certe uidentur eadem, ipsæq; similitudines nõ qualitatum modo sint, uerum etiam motuum ac temporum, his tanquam medijs quibusdam usa, similitudines eas simul comparat, quarum è comparatione ubi omni è parte unà conuenerint, enascitur comprobatio atq; consensio illa, quæ mirificam in se uim habet & ad conijciẽdum, et ad decernendum. Mens igitur comprobationem hanc, similitudinumq; inter se consensionem secuta, ea representat animo, per quæ uiam illi monstrat, & tanquam iter insternit nunc ad ea quæ rationis ipsius sunt, nunc ad illa, quæ coniecturæ, quæ si non omnino certa ac necessaria sunt, plerunq; tamen euenire, atq; ita sese habere sunt solita. Omnis igitur rerum cœli, stellarumq; cognitio partim ratione constat, partim coniectura, ratione quidem constat ea quæ Astronomia dicitur, siqdem cognitionem ac certitudinem secum habet motuũ, temporum, numerorum. Illa uero quæ uocata est Astrologia parte è quadam rationalis est, quoniã à natura, rebusq; naturalibus mi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nime recedit. Cum enim à Mathematico pronuntiatur Saturnum aut Martem pestilentiam inducturum, an aliud pronuntiatur, quàm mo tu suo humores corporum, continentem'q; aëra corrupturum, indeq; infecturum sanguinem, uniuersam'q; concretionem, qua ex infectione necessitate quadam naturæ pestis sit oboritura, Parte etiam è quadā coniecturalis, ut cū à Mathematico prædicatur, bellū à Marte portendi. nam nec semper inferiores hæ, hoc est humanæ causæ cœlestibus cum causis usq; consentiunt, quippe cum potentiores nonnunquā hæ q̃ illæ sint, hominum'q; quorum in manu est, bellū mouere, uoluntates ac consilia hinc atq; illinc uarient. Quamobrē significationibus prædictionibus'q; non nullis ratio comes adiuncta est, uel dux illis potius præposita, in quibusdam uero coniectura locum magis optinet. Atq; hæc quidem Syncere Acti, in hanc sententiam prolocutos nos esse, nec alienum est ab institutione hac nostra, & naturæ ipsi rerum de quibus præcipimus maxime consentaneum.

S Vperiore libro quæ signa essent Cardinalia, cur etiā nomine hoc appellarentur, qui item mundi Cardines, quot'q; essent planè expressimus. Cum autem propter cœli orbicularitatem, signorum'q; successionem contingat diebus singulis nunc hoc, nunc illud, inde aliud atq; aliud signum Cardinum locis succedere, consentaneum uidetur de Cardinibus ipsis, de'q; uniuscuiusq; significationibus explicatius disserere. Itaq; cardines ipsi, loca'q; Cardinalia quatuor omnino sunt, ea Græce sunt κέντρα, à nostris autem uocantur tum ortus occasus'q;, tum oriens atq; occidens, Item cœli medium ac summum, quod alio nomine tum culmen, tum cacumen uocamus, est & imum huic aduersum, quod etiam infimum (summo enim opponitur) recte dici potest. Græce sunt ἀνατολή, δύσις, μεσουράνημα, ὑπόγειον. Quin Mensurane ma ipsum inuenio etiam Apogeon uocari, quod medium cœli locum supra terras occupet, cuius contrarium sub terris teneat Hypogeon. Recentes etiam rerum cœlestium scriptores neq; inepte, neq; insigni ficanter uocant angulos. Loca quidem hæc in omni rerum inuestigatione, siue genituras inspicimus, siue futurum aliquid sciscitamur, seu quippiam inchoamus, aut faciundum decernimus, cum primis inquirenda sunt, unde etiam à recentioribus principalia sunt cognominata. Quæ uero loca Cardines ipsos statim sequuntur, à nobis dicuntur succedentia. At quæ præcedunt, atq; ab his declinant, & tanquam decidunt, tum declinantia, tum cadentia à re ipsa nominata

sunt. Cardo ipse cœli exorientis atq; angulus à Græcis ὡρόσκοπος, à recentioribus Latinis Ascendens dicitur. Verum ut de cardinibus hac in parte alia quadam ratione loquamur, regio quidẽ ipsa quæ cardinem unum constituit, complectitur & antecedentem, & succedentem cœli portionẽ in diuidendo Zodiaco. Quocirca treis in partes ratione hac cardo distribuitur. Ac prima quidem distributio, hoc est cœli pars prægrediens à Græcis dicitur ἀπόκλιμα, qđ ab ipso declinet cadatq; horoscopo, à nobis proprie dici potest Declinatio, & gradus ipsos Horoscopum antegredientes (si Latinum uerbum ducere Græco è uerbo uolumus) Declinantes recte quidem uocabimus. Nec est cur recusemus etiam Descensum aut Descensionem uocare. Siquidem hæc ipsa distributio constat è declinatione, ascensioneq; ac medijs gradibus inter utranq; interiectis, qui medium locum constituunt, & hic quidem Cardo signa tria id est quartam cœli partem complectitur. Cardo item, apexq; medij cœli, quod esse diximus Mesuranema, in partes quoq; diuisus est tris. Et prima qdem pars in Apoclimate posita est, quam tum Descensionem, Descensumq; tum Declinationem uocari Latine posse diximus, eaq; à quibusdam Cadens pars agnominata est, quin etiam tum Deculminatio, tum Decacuminatio dici à nobis recte potest. Etenim si cœli mediũ Culmen, Cacumenq; appositissime uocatur, pars ab illo decidens & Decacuminatio & Deculminatio etiam appositissime uocabitur. Nam & rerũ agri scriptores non recusant uti uerbo Decacumino, quod quidem sine ulla ueterum scriptorum authoritate, studentibus nobis uendicare disciplinam hanc à scriptorum quorundam barbarie concedendum esset, ne uideamur uerborum inopia laborare, quibus etiam abundamus. Eadem partitio est occidui cardinis atq; imi, quorum alter horoscopo, culmini alter opponitur. Quæ tertia est pars in ipsa distributione, sequiturq; cardinis cuiusq; partis medias, ea Græco nomine est ἐπαναφορά, Nos subsequentiam, successionemq;, gradusq; ipsos tum subsequentes, tum succedentes uocare recte possumus, qđ statim medios ipsos subsequantur, mediæq; ipsi parti continuo succedant. Atq; ipsi quidem cœli cardines ratione hac quadrifariam trina tamen per signa diuiduntur.

De quatuor cœli quadraturis.

Fit autem, ut cum signa duodecim signiferum constituant, duodecim quoq; cœli loca, siue duodecim, ut hodie à nostris uocantur, domus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

constituendæ sint. Omnem igitur cœli orbiculationem ab horoscopo progressi, eodemq; regredientes in loca duodecim partiemur. Quod autem inter medij cœli apicem, gradumq; horoscopantem spatij interiacet, tum Quadram, tum Quadraturam, Quadrantem'ue uocabimus. Quo fit, ut signifer ipse quatuor etiam in partis ratione hac distribuatur, unde Quadræ sunt dictæ. Eæq; aliam quàm quæ de cardinibus tradita ẽ, rationem sequuntur, Siquidem singulæ quadræ ab altero in alterum protenduntur angulum. Nec uero propter signiferi obliquitatem, inæqualemq; signorũ ortum Quadræ ipsæ ex æquo ubiq; diuiduntur. Quanquam Quadræ sibi oppositæ quæ paribus semper ẽ gradibus, siue pluribus siue paucioribus constant, simul utiq; congruunt. Quadra etenim quæ inter ascendentem cardinem, atq; imũ cœlũ iteriacet, ubiq; numero partiũ aduersæ, quadræ quæ inter occasum & culmen locum optinet, respondebit. ut si ea nonaginta sex ẽ gradibus constiterit, totidem aduersa illa ẽ gradibus constet, sin ẽ partibus octoginta quatuor, totidem & illa contenta sit. Eadem ratio est, idemq; responsus quadræ illius, quæ est ab imo cœlo ad occasum, & eius quæ à medio cœlo pertinet ad orientem cardinem, quæ sibi ẽ regione aduersantur. Contingit autem inæqualitas hæc propter signiferi obliquitatem, ac terrarum, ut diximus, situm septentrionem uersus propius assurgentium, aut in meridiem declinantium, non tamen ut computato omni quadrarum ac signorũ numero (quod enim quadris duabus demitur, alteris adijcitur) aut supersit aliquid, aut desit gradibus ipsis, qui signa duodecim, cœlumq; uniuersum complectuntur. Ac tametsi ab ortu ad occasum centum atq; octoginta partes semper interiacent, non tamen nonaginta semper partes, hoc est numeri totius media summa inter occasum & culmen ac rursus inter culmen & ascendentem cardinem æquis portionibus interlabuntur. Quod item in hemisperio inferiori ab occasu ad imum, ab imo ad horoscopum usuuenit.

De distributione ætatis ac uitæ hominum.

Vt autem quatuor sunt anni tempora, quibus de motu Solis annus conficitur, singulaq; tempora tribus constant ẽ mensibus, Sic ipsa hominum uita quatuor in partes diuisa, proinde ut quatuor signiferi orbis cardines tribus ẽ partibus constant, & ipsa quoq; treis in partes distribuitur. Atq; ut menses ipsi constant diebus, uita hominis annis, sic cardines quoq; partibus quisq; suis, ex æquo quidem triginta, cæterũ pluribus, aut paucioribus, pro signorum ipsorum, Zodiaciq; rectitudi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ne aut obliquitate. Quo circa & ipsi cardines ut anni tempora, hominisq; item uita (siquidē hæc ab illis deducta uidetur) triplici diuisione partiendi sunt. Singula aūt uitæ, ut anni tempora et principio & medio & fine constant. Finis itaq; cardinis ætatis illius finem, medium item eiusce mediū, quod præcedit, quodq; in apoclimate collocatum diximus, ætatis eius principium designat, Non iniuria igitur hoc quoq; præstandū a nobis uidetur, ut distinctius atq; appositius hæc ipsa intellegantur. Cœli pars ascendens genituræ tempore, qui ὡρόσκοπος Græce dicitur, primā nati ætatem indicat, culmen id est cœli mediū, ætatem nati eiusdem mediā, occasus ipse ultimam, imum mortem, uitæq; ipsius exitum, quiq; post mortem futuri sint honores aut opprobria. Recte quidem atq; apposite hæc omnia. Etenim si cœli ac stellarum motus orbiculatioq; causa sunt omnium quæ in parte hac mundi tum generando tum corrumpendo fiunt, & est aliquod, ut quidē est, uitæ principium, quemadmodum homo in lucem uenire, hoc est in uitam dicitur, quo tempore utero matris prodit, sic cœli pars ipsa quæ supra terras tunc exit, comitaturq; motu atq; aduentu suo prodeuntis hominis ex utero motum, uidetur primæ huius commotionis, primæq; ætatis ius, indiciumq; penes se merito quidem assumere, quæ uero ei opponitur occidens cœli pars obitus atq; corruptionis. unde a nobis in Vrania nostra non temere dictum uideri potest

Vita tibi, motusq; animi quærendus ab ortu,
Vnde etiam toto lux ipsa effunditur orbe.
Surgit ab occasu mors importuna maligno,
Qua tenebræ, qua nox nigrantibus aduolat alis.

Perinde etiam ut cœli medium, summusq; Zodiaci uertex eorum quæ in media contingunt ætate, significationē præ se fert, amplitudo enim & honores ipsi cū inuita ciuili de summi boni genere habeātur, iure summo a cœli loco indicantur, sic infimus cœli locus illi aduersus, quæ post mortem futura sunt, eorū omnium significationē habet. Vtq; cœli mediū amplitudinem, deiectionemq; uenientis in lucem hominis pro qualitate felicis infelicisq; cōfigurationis designat, sic immū honorationis inhonorationisq; post lucem obitam, itemq; opprobrij commendationis'ue indicationē perhibet. Quin etiam ut non est dare corporeā corruptibilemq; substantiā aliquam animatam scilicet quæ accidentibus non sit uarietatibusq; subiecta. Sic non est concedendum, quod quidem singulis in hominibus cernitur, siue ad salutem, siue ad perditionē spectet, accidere aliquid, cuius non in cœlo uestigiū appareat. Homo enim cū sit a natura hoc est a cœlo, stellisq; ita cōstitutus,

ut honores, ut quæ bona existimãtur ciuilia suopte instinctu appetat,
an nõ in cœlo inesse dicemus ut substantiæ, qualitatisq; corporeæ, ani=
matiq; corporis, sic eorũ quæ animato corpori accidunt, significationẽ?
siue ea prospera, siue aduersa sint, siue in uita cõtingant, seu post mor=
tẽ atq; in ipsa etiã morte eueniant, eadẽ enim horũ omniũ ratio est,
q̃uis pro qualitate cõfigurationũ locorumq; diuersa. Adhæc cũ homi
ni possessio cõtingat rerũ plurimarum, quæ è terris, aëre, atq; aquis
cõstant, ex ijsdemq; proueniũt, ex ijs enim uiuimus, ijsq; aut egemus
aut abũdamus, atq; ad eas appetendas cõquirẽdasq; natura impelli-
mur, sintq; hæc ipsa oĩa tã subiecta q̃ sunt stellis, stellarũq; orbicula
tionibus, id qđ aptissime cernitur, scilicet nõ in cœlo ipsorũ quoq; acci
dẽtiũ signa significatiósq; inesse dicemus? cũ horũ ipsorũ possessio ĩ uita
ipsa, et postq̃ in lucẽ prodijt contingat homini. neq; enim matris ex ute
ro secũ hæc deuehit, sed appetionẽ tantũmodo secũ illorũ defert, un=
de externa dicta sunt bona, quæ etiam fortuita, ut fortunæ ipsi, id est
cœlestibus motibus exposita, non tantum à plebeijs hominibus, uerum
etiam à sapiẽtissimus uiris cognominãtur. Sunt igitur pinde ut uitæ,
ut corporeæ constitutionis, animatæq; substantiæ in cœlo & stellis no
tæ, sic eorum quoq; quæ homini ipsi ex anima constanti & corpore
accidunt, significationes in cœlo repositæ, quod tot seculorum obserua
tio minime quidem fallax & docuit & quotidie etiam docet. Age
consyderemus generatim bona ipsa, quæ felicitatem constituunt. ea
profecto sunt aut corporis, aut animæ, aut de genere externorum. Ac
primũ qdẽ bona ipsa corporis, ut robur, ut celeritas, ut sanitas, aliaq;
huiusmodi, quæ corpori insunt, & à cuius cõpage existunt, cũ ipso si
mul corpore ingenerata sunt, atq; ab illius cõglutinatione ducuntur,
neq; enim extra corpus sunt posita, uerũ corporis ipsius prorsus textu=
rã sequũtur, corpus aũt generationi atq; corruptioni utiq; subiectũ est.
Atqui dictũ etiã et cõprobatum est, quicquid generationis corruptio-
nisq; in orbe hoc euenit à cœlo stellisq; proficisci. Ergo & bona hæc
corporis cœli, stellarumq; cõmotionibus sunt exposita, à quibus &
sunt & cientur, nam quanq̃ sani esse semper cupimus, nõ tamen ubiq;
ualẽtes sumus, et uires ipsæ nostræ tũ cõsenescũt, tũ multis grauibusq;
interim accidẽtibus infirmãtur, quæ q̃dem oĩa à cœli, stellarũq; quæ
cœlo ferũtur agitationibus proueniunt. Mutatur siquidẽ aër, mutantur
ẽt corpora, quæ aëre cõtinentur, et illũ spirant. mutantur annorũ tẽpo
ra. mutãtur quoq; et hominũ ætates, et corporũ tẽperaturæ, sentiũt ele
mẽta tũ diuersitatẽ, tũ etiã uarietatẽ superiorũ cõmotionũ, eãdẽ etiã
uarietatẽ sentiũt corpora, quæ ipsis ex elemẽtis cõstãt, et ab illis atq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ex illis uiuũt. Quid suauius uere, quid hilarius adolescẽtia, quid tristius hyeme, quid erumnosius senectute? Vini, olei, tritici prouentus tales sunt, quales aër terræq; concinnant. Aëris autem terræq; concinnatio à cœlo, atq; è stellis prouenit. quis hoc negauerit? qđ natura docet, agricolæ cõfitentur, quod res ipsa cõprobat. Aniculæ quoq; ex aëris et stellarũ prognosticis ac signis hæc ipsa pronũtiãt, et rerũ terræ tum inopiam, tum copiam prædicunt. Sed ne longiores hac in parte simus, quæ per se ipsa nota satis est, redeamus ad externa bona, de quibus paulo ante tametsi multa diximus, pauca tamẽ quædam adiũgenda necessario uisa sunt. Numerantur autem in externis bonis ædes, prædia, armẽta, nauigia, domestica supellex, aurum, argentũ. Quid his ipsis magis expositum est cœli motibus, stellarumq; agitationibus? Videmus enim agris flauescentibus segetes ipsas repentinis tum hymbribus, tum grandinibus persæpe concuti, ac fœtu suo spoliari, domos nũc fulminibus, nunc terræ motu quassari ac dirui, armẽta gregesq; modo à torrentibus rapi, modo à morbis corripi, nauigia aliâs fluctibus mergi, aliâs scopulis impulsa lacerari, familiarem quoq; supellectilem sæpenumero conflagrare incendio, non raro aliјs atq; aliјs casibus corrumpi ac dissipari, aurum atq; argẽtum furto surripi, aut ui extorqueri, fraudẽue auferri, atq; hæc quidẽ non semel, utinamq; non tam sæpe re ipsa cernerentur, ut ea fortasse non tam dici possint temere contingere, quàm ordine quodam suo, causisq; suis proueni-re, accidunt tamen homini & quidem præter spem ac uoluntatem, quæ quoniam cœlestibus excitantur à motibus, nullo pacto diffitendũ est, horum signa cœlo esse insita, eaq; ordine ac serie sua futura, pro nascentis hominis configuratione ac cœli statu. Dices, quis hæc docuit? Obseruatio, qua nihil est in hominum rebus antiquius, docuit experientia, quæ est hominum magistra, item disciplina, quæ tum obseruatione experientiaq;, tum ratione ipsa constat, qua una nihil est in homine ipso, neq; in hominum rebus diuinius. Veniamus hinc ad animi quæ dicũtur bona. ea sunt, ni fallor, aut animi ipsius actiones, quæ hodie operationes dicuntur, aut ex ipsis animi operationibus existũt. Nolumus partem hanc subtilius discutere, sed crassa, ut dicunt, & populari agere Minerua. Animi actiones hæ aut solius sunt animi, aut sine corporis præsidio adminiculisq; esse nequeunt. Si animi solius sunt, quoniam præceptio nostra de ipsis illis solum est, quæ corporis, elementorumq; naturam sequuntur, earum consyderationem disciplinas ad alias, aliamq; cognitionem in præsentia relegamus, Sin ut animi cum corpore simul, corporeaq; per instrumenta agentis, con-

cedendum est, ad hanc potissimum præceptionem spectare earum indagationem, deq; his nos debere, & uelle quærere. Non est igitur animi solius, ut arbitror, uersus facere, neq; enim omnes qui animo utuntur, uersus faciunt, sed hominis ipsius ex animo & corpore existentis. Atqui perpauci etiam homines faciendis uersibus dant operam. Cũ tñ quidã quasi diuinitus informati ad hos ipsos pangendos uideãtur. Vnde hoc igitur? an à cœlo, stellisq; hæc ipsa semina in ipsa procreatione ac genitura miscẽdis, et, ut ita dixerim, fermentãdis humoribus, indita sunt? Vnde nõ minus uere q̃ præclare dictũ ẽ à doctissimo Poëta

" Sedibus æthereis spiritus ille uenit.

Nec uero semper Poëtæ arbitrij ac iuris est carmen ipsum fundere, quin expectandus motus est, qui humores illos, seminaq; ipsa cõcitet, à quibus uisa ipsa, quæ phantasmata dicuntur, ueluti è somno expergiscantur, pro quorum etiam qualitate ac temperatione alius Lyricum pãgit, alius Elegiacum, ille Iambicum sequitur, hic Heroicũ, ut nihil prorsus nisi bellicum personet, adeo seminũ ipsorum diuersæ sunt qualitates ac naturæ, quæ quidem neq; in animo solo, neq; in hominibus singulis sata perspiciuntur, sed in mixturis corporum & in hominibus quàm paucissimis. An non uinum idem cuius etiã una uis est, in ebrijs pro qualitate potoris hæc eadem præstat? cum alius in risum diffundatur, in lacrimas alius, hic choreas agitet, ille in furorem actus lapides, truncosq; proijciat, ut non unum esse omnino genus ebrietatis appareat. Si igitur à cœlo existunt hæc & à stellis, à quibus semina ipsa humoribus immixta indũtur, num erit tanta quispiam peruicacia, dicere ut audeat, cœlestibus hæc configurationibus tribuenda non esse? quando ab illis & principio manant, & post nisi ab illis excita, et tanq̃ fota uix fructus suos cum laude ferũt. Nullus euasit bonus Poëta, cuius in genitura Venus Mercuriusq; in signis accommodatis, in locis idoneis, in appositis configurationibus inuenti nõ fuerint. Nanq; ab ijs potissimũ stellis Poëtæ formantur. Maluimus de Poëtis loqui, licet nec medicus, nec artifex ullus perfectus euadat, ne duces quidem ipsi bellorum exercituumq;, nisi à cœlo genitalibusq; configurationibus ducant facultatis excellentiæq; suæ originem atq; causas. Nos qui hæc scribimus nullo à præceptore aut ad carmen componendum, aut ad philosophiam ediscendã, aut ad cœli significationes intellegendas instituti sumus. Sola enim natura insitaq; animi uis, ac ueterũ scriptorũ lectio assidua, ad hæc ipsa nos traxit, quorũ & pater, auusq; ignorantissimi fuere, et mater satis habuit lanificio ac telæ intenta eẽ. Ad cœlũ igitur stellasq; quãdo ab illis qui-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

dem manant, iure hæc uidentur referenda. Atq; ut corporũ mixturæ qualitatesq; à cœlo stellarumq; posituris ac configurationibus proueniunt, sic eorũ quæ corpori accidunt, quæ homini, qua è corpore exi stit, qua corporeis instrumẽtis utitur, quæq; aut insunt, aut eueniunt, autq; qua elementaribus è partibus ipse constat, quaq; ipsis ex ele mentis uictitat, quæ quidem ex elementis tam multa proueniunt, eorum inquam causæ cœlo, et ijs quæ cœlo feruntur, syderibus tanquam sua ad principia releganda sunt, è quorum motu cuncta & gignuntur, & corrumpuntur, aut in alia ex alijs conuertuntur. Sed iam ad ea unde digressa est oratio, redeamus.

De quatuor cardinibus, eorumq; distributionibus.

Constat primus cœli cardo, ut dictum est, horoscopo, ad quem ipsorum corporum substantiæ constitutionisq; qualitas referẽda est, et ætas item hominis prima. Cum autem tris in partes illum distribuerimus, quæ pars horoscopum antecedit, ea indicium & significationem habet eorum, quæ nato ante ortum, dum matris utero fouetur, contingunt, dolorum item, erumnarumq; & accidentium aliorum, quibus matres ipsæ, dum grauidæ sunt, dum fœtus gestant, afficiuntur. Quocirca tempora illa ad eam quæ antecedit horoscopi partem, accommodãda sunt. Ea pars in ipsa cœli declinatione tota quidem constituta est, quæ horoscopũ quidẽ prægreditur, quãq; ἀπόκλιμα Græce uocari diximus. horoscopus autem ipse partum, quæq; post partum tempora infantẽ consequantur, infantiæq; ipsius euenta enuntiat. Qui sequitur cõscensus, cœliq; acclinatio atq; successio horoscopo cõtinuata reliquũ primæ ætatis, ultimaq; illius significat tum tempora, tum euenta. quo fit, ut hæc prima distributio, hoc est ascendens, quæq; illud antecedit cœli declinatio, quæq; coniuncta insequitur acclinatio atq; successio, tempora nati ipsius omnia complectantur, scilicet ex quo fœtus ipse conceptus, uteroq; matris mẽsibus suis gestatus, indeq; in lucem editus, ac pedetẽtim ab infantia in pueritiam, ex eaq; ad ephebos transiẽs, ætatis primæ fines transgressus fuerit. Quemadmodum autem fœtus ipsius cõceptio principium est proditionis eius in lucem. à conceptione enim natiuitas prouenit, atq; à tenebris, ut ita dixerim, fœtus in lucẽ exit, eodẽ modo pars illa declinãtis cœli quæ statim præcedit, uidetur quodãmodo ad se rapere mediã illam partem, quæ horoscopũ cõstituit, perinde ac subterraneis è locis in aperta et clara illã euocet. Atq; ut hæc ipsa cœli pars ascẽdẽs consequẽtes atq; acclinantes gradus secũ rapit, in quibus ultima primi cardinis cõstituitur pars, sic et

& illa quæ primæ ipsius ætatis ultimũ terminum constituunt, tẽpora cuncta cõplectitur. Quod si principio primisq; locis debẽtur prima, quæq; illis sortito obtingunt, & medio quoq; quæ media sunt, quæq; ipsi medio, iure quodã naturæ, motusq; ratione spectauerint, ascribẽda uidentur. Quócirca cœli medio, quod culmen libenter uocamus, tanq̃ medio cardini mediã ætatem dedicamus, ab eoq; mediæ ætatis euenta portendi, tẽporáq; delabi non iniuria credimus, & in ipsius quidẽ apoclimate descensuq; significationes rerũ earũ quæ in primis mediæ ætatis temporibus euenturæ sint, collocatas esse dicimus. Omnis enim ætas initium, terminum & statum, sic enim hodie uocamus spatium ac morã eam, quæ inter principium & terminum media interlabitur, ac si stare ipsa inter utrunq; uideatur, simili ratione cõplectitur. Itaq; mediæ ipsius ætatis mediũ tempus ab ipso culmine indicium et pronũtiationẽ deducit eorũ quæ nato id temporis sint euẽtura. Quæ uero cardinis huius ultima pars est, quæq; in acclinatione annexáq; cœli subsequẽtia collocatur, ultima ætatis mediæ tẽpora, quæq; illis ipsis in tẽporibus casura sint, indicat. Quoniam autẽ exoriens cœli pars uitam, primamq; uitæ hominis ætatẽ denuntiat, iure locus ei aduersus, hoc est occidẽs contraria quidẽ illi significauerit. Primæ itaq; ætati cũ opponatur ultima, contrariorumq; sint contrariæ actiones, hic ipse locus ultima uitæ tempora perinde ut uitæ principiũ oriẽs indicabit, utq; ab illo uenitur in lucem è tenebris, sic contra ab occasu itur è luce in tenebras. Significatio igitur temporũ euentorũq; quæ in medijs ultimæ ætatis spatijs futura atq; casura sunt, ab ipso occidentis cœli situ manat, & quodã quasi è fonte deriuatur. Nã quæ in primis ætatis ultimæ tẽporibus cõtingũt, à prælabẽte declinatiõe, occasusq; apoclimate deducũtur. In ultima uero ætatis ultimæ parte qualia casura sint tẽpora, ipsa cœli subsequẽtia, acclinatióq; occasui coniũcta præmonstrat. Quócirca ut apoclima declinatióq; horoscopi, quæ partum antecedũt, natiq; ipsius in lucem aduentum planè significat, Sic quæ huic opponitur pars, hoc est occidentis cœli declinatio, quæ uitæ ultimos terminos, atq; in tenebras abitionẽ prægrediũtur, denũtiat. Atq; ut horoscopi subsequẽtia et acclinatio, quæ ĩ ipso uitæ, primæq; ætatis uestibulo tẽpora accidũt, præ se fert, ita et occasui cõiuncta cœli acclinatio, quæ in ipso uitæ termino, ultimisq; actibus euẽtura sint, indicat. Imus et subterraneus cœli situs nati in tenebras ac sub terras abitionẽ id ẽ mortẽ, quæq; mortẽ ipsam statim aut antecedũt, aut sequũtur, portẽdit. Declinatio.n. præcedẽs tẽporũ significatiõnẽ habet, quæ mortẽ prægressura sunt. Imũ ipsum mortẽ ipsam. quæ subsequtur ac-

clinatio tẽpora quæ mortẽ insecutura sunt, annũtiat. Horũ igitur locorũ ac cardinũ quatuor situs, tris ĩ partes distributus totius uitæ, quæq; ante ortũ ẽt in utero fuerint, quæq; post obitũ tẽpora futura sint præsentiaq; ac futura pro quaq; ætate complectitur, geniturarumq; ipsarum inspectoribus indicat. Quo fit, ut quatuor hæ cœli distributiones in cardines quatuor cum suis quæq; acclinationibus, declinationibusq; id est epanaphoris apoclimatibusq; diuisæ omnia natorum tempora uitamq; omnem perinde ut duodecim signorum, quæ Zodiacũ constituunt, circuitũ complectantur. Placet autem Ptolemæo, cæterisq; disciplinæ huius institutoribus partis quinq; horoscopum prægressas ipsi horoscopo attribuere, atq; inde proficisci, donec triginta graduũ numerus compleatur, idq; etiam cæteris in locis è triginta simul partibus statuendis seruandum tradunt. etsi propter signorum obliquitatem rectitudinemq; loca ipsa nunc pluribus nunc paucioribus è gradibus statuuntur. Quod non temere institutum uidetur, siquidem natus ipse non momento nec puncto tempore (ut Lucretianis utar uerbis) uerum spatio quodam, moraq; prodit ex utero. Eoq; censent nõ gradum eum tantummodo ab Astrologo notandum, quo natus infans terram attigerit, uerũ etiam antegressos quinq; gradus, quo quidem temporis spatio, quaq; immoratione luctatur, ut prodeat, perinde ut socios laborũ, ac fœtum ipsum in lucem prouocantes. Etenim rostra longarum nauium cienda in pugna quanquam ipsa quidem triremes extra uidentur extare, nihilominus quanto præsidio sint, res ipsa docet, quando & à rostris ipsis rostratæ sunt dictæ. In militaribus quoq; conflictibus de antecursoribus, ferentarijsq;, quiq; primi pugnam capessunt, aut ad certamen prouocant, ea à ducibus, imperatoribusq; ratio haberi solet, ut ex illorum successu pugnam reliquam aut detrectent, aut prosequantur. Quid autem est aliud fœtum ipsum exire in lucem, quàm in certamen prodire, tot laborum ærumnarumq;, tot etiam præmiorum successuumq;, quibus aut felicitas cõparatur, aut felicitati contraria miseria. Sed iam ad reliqua nostræ huius institutionis explicanda progrediamur.

De Duodecim Signiferi locis.

H anc cardinum distributionem iure sequitur duodecim etiam locorũ Zodiaci distributio, quibus è locis generalis quædã oritur obseruatio rerum earum, quæ uitam comitantur, ac sine quibus uita ipsa esse nequeat. Quoniam autem qui utero matris prodit, is in lucem id est

in uitam prodire dicitur, cœliq; pars aſcendens ſubterraneis è locis cũ
eo non ſecus q̃ è tenebris in lucem atq; in apertum prodit, iure primo
huic loco nati uita tribuitur, illiusq; corporaturæ & animalis conſti-
tutionis ratio ab eodem quæritur, quippe quæ ſigni ipſius quod locum
primum occupat, qualitatem ſequitur, nec non ſtellæ ſigni ipſius domi
næ, quæq; ſignum etiam ipſum irradiat, pro natura etiam irradia-
tionis, ſigniq; à quo irradiat. Vnde Ptolemæus recte præcipit, quæ cor
pori accidunt, quæq; hodie dicuntur corporis accidentia ab aſcenden
te loco quærenda. Generalis itaq; uitæ nati obſeruatio corporeæq; cõ
ſtitutionis atq; animalitatis primo aſcribitur loco, primæq; aſcendentis
cœli domui. quando ſigniferum omnem in duodecim domos lociq; di
ſtribuere maioribus noſtris placuit. Et quoniam nec uita conſiſtere,
nec corpus officio ſuo fungi absq; alimentis poteſt, ſecundus locus ob-
ſeruandã ſibi ſumpſit qualitatem cenſus, peculij atq; ſupellectilis, quæ
domeſtica ſubſtantia uocatur à quibuſdam, quod ea & corpus alitur,
& uita ipſa conſiſtit, Quid autem accommodatius, q̃ ut ſecundus lo-
cus habeat eorum ſignificationem atq; indiciũ, quæ uitæ corporiq; ali
moniã ſubminiſtrent? Locus hic habitus eſt ab antiquis piger ac deie
ctus, ſic enim uideo appellari eũ à Materno, quod nulla cũ horoſcopo
radiatione iungatur, quin etiam pene infami eũ notauerũt nomine,
Infernã portam appellantes. Ac nihilominus aſcendentem ſtatim locũ
continuateq; ſebſequitur, ſubitq; illius uicem atq; authoritatẽ, ut ſi eũ
neq; aſpiciat, neq; irradiet, ei tamẽ ſuccedat. Itaq; nec mirũ eſt, nec ir
rationabile, ſi pro cõparãda re familiari, cenſuq; domeſtico tot obeũtur
labores, moleſtiæq; tã multæ ac difficultates ſuſcipiuntur. quando in-
de euenit, quod locus hic ſecundus primo loco, nullo prorſus familiari
tatis coniungitur uinculo. Cũq; ſit homo ſociabile animal, neq; aliud
fortaſſe tam ei ſit ab illa inſitum, q̃ ſocietatis ſtudiũ, iure tertius locus
fratrum ſororumq; ſignificationem ſibi uendicauit. Quæ enim aut
prior aut potior quàm fratrũ ſororũq; ſocietas atq; coniunctio dari à
natura poteſt? Siquidẽ uxor nec ijſdem exiſtit è parentibus, nec pueris
opus eſt re uxoria, quippe quæ ſuſcipiendæ prolis gratia in adulta iã
ætate ſit inſtituta. cũ tamen ſocietatis præſidio et pueri indigeant, eaq;
mirũ in modum natura duce capiantur, et ætas reliqua tali egeat præ
ſidio, neq; arctior ſocietas eſſe queat, q̃ quæ ijſdẽ è parentibus, atq; uno
eodẽq; conſtet è ſanguine. Appoſitiſſime igitur ut ſecundus locus pri-
mo, ut alimonia uictui corporeo, quo uita conſeruatur, ſtatim conne
ctitur, ſic prima ſocietas tertio aſcribitur loco, qui prima cũ aſcendente
cœli loco ſocietate, primãq; cũ illo irradiatione coniungitur, primãq;

conſtituit inter naſcentes cognationis ſocietatem. Habet etiã locus hic ſi
gnificationẽ non mediocrẽ amicitiarũ, familiariũq; conſuetudinũ, cũ
ſit homo (ut dictũ eſt) ſociabile animal, tamen à fratribus nomen ce-
pit. quando fratrũ ſocietas natura ipſa prima eſt. habet etiam peregri
nationis non tenue indicium. quando & peregrinatio comparauit in
ter homines hoſpitia, peperitq; hoſpitalitatem arctiſſimum coniunctio
nis genus. Hunc ipſum locum ſua à bonitate Deã nominarunt, ſicuti
nonum locum Deũ, diſcreuerunt autem maris fœminæq; appella-
tione, quod nonus locus eſſet maioribus uiribus atque authorita-
te præditus. ſiquidem de hemiſperio ſuperiori horoſcopum amica in-
tuetur radiatione. Dei itaque ac Deæ appellatione nobilitauerunt
utrunq; locũ, quod Deorũ ſit proprium benefacere. Conſequitur quar
tus id eſt imus ordine ſuo locus, à quo exurgere cœlum ipſum, et ex
infimis ad ſuperna progredi pedetentim incipit. quando antecedẽ-
tis partes hic ipſe locus ſurſum atq; in apertum impellendo cogit, au
thor quaſi quidam horoſcopi ſupra terras citatu ſuo protollendi. An
non pater ipſe author eſt prodeuntis in lucem hoc eſt in uitam filij?
Vt autem non eſt dare liberos ſine patre, nec ſuo abſq; authore prin
cipium, ſic nõ prodibit ſupra terras primus Arietis gradus, niſi Can-
cer imum cœli locũ tenens motu atq; detruſu ſuo gradus illos Arietis
in altũ propellat, extollatq; in apertum. Eſt igitur ut Cancer author
quaſi ꝗdam prodeuntis Arietis in apertũ angulari ſuo impulſu, ſic pa
ter proditionis in lucẽ filij. Cũ igitur pater ſit author filij, recte fratrũ
locus patris loco coniũgitur. nã et fratres ab eodẽ patre proueniũt. Iu
re etiã quartus locus naſcentis filij cardinẽ, de cardine genitoris irra-
diat. Iure ẽt quæ patris ſunt ab eodẽ ipſo loco quærũtur. Habet ẽt lo
cus hic ſignificationem patrimonij, rerumq; paternarũ, facultatũ ẽt
domeſticarũ, quæq; patrimoniũ ipſum, domeſticasq; facultates etiã oc-
cultas conſtituunt. Cũ autem maxima atq; arctiſſima in hominũ gene
re, filiorũ ac patrũ coniunctio ſit, iureq; prima & dicatur & habea
tur ſocietas, iure ẽt loco maxime ſociabili attribuitur, qui ordine ſuo in
orbe ſignorũ aſpectu cũ primus ſociabili horoſcopo coniungitur, quo
circa cum huiuſmodi quintus ſit locus, filijs merito dedicatur. Nam
ſi tertius locus addictus eſt fratribus, propter primam aſpectus con-
iunctionisq; cum horoſcopo ſocietatem, quæ tamen ſocietas aliquanto
imbecillior eſt, cur nõ quintus locus filijs addicetur. Quãdoquidẽ ut
nulla eſt arctior ꝗ̃ filiorum ac patris coniunctio, ordine ac lege natu
ræ, ſic nullus cœli aſpectus, nulla ſignorũ coniunctio ꝗ̃ quæ eſt è tri
angulo arctior ac propinꝗor inuenitur in ſerie atq; orbicularitate pro

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

gredientiũ ab horoscopo signorũ. Merito autem uidentur inter prima
naturæ bona liberi, cum ex ijs genus ipsum hominũ propagetur. quip
pe cum sola hæc causa sit generis conseruandi. aliter enim species ipsa
funditus atq; in uniuersum interiret. Præterea ut liberorũ quæ prima
naturæ dona sunt, locus hic significator est, sic etiã & donorum quæ
tum ab amicis, tum etiã à principibus ac regulis conferuntur liberali
tatis ac beneuolentiæ gratia. Quamobrem hunc ipsum locum à ma-
ioribus nostris bonam Fortunã agnominatã inuenio ac propter na
turalem beneficentiam Veneris syderi dedicatum. E contrario sex-
tus locus ut deiectus ac piger nulla cum horoscopo societate, nullis
prorsus connectitur uinculis. Quid igitur inde boni uenienti in lu-
cem puero puellæ'ue defluere aut subministrari poterit? Siquidem
deserta loca & ab hominum frequentia quàm maxime remota nõ
fera tantum animalia, uerum ẽt uenenosa gignunt, nec minus etiã
stirpes et hærbas plurimas succi q̃ nocentissimi. Nõ aliter itaq; sextus
locus feracissimus est, & quidam quasi fomes ægritudinum, malorũq;
plurimorũ, quæ corpora infestant, uitãq; labefactant, unde mala For
tuna ab infelicitate sua agnominatur ab antiquis, locusq; ipse Mar-
tis stellæ propter insitam maleficentiã attributus. Etenim si in orbe si-
gnifero loca sunt è q̃bus gaudia, uoluptates, salutariaq; adiumenta,
ac diuersa bonorum genera portendantur hominibus, danda ẽt sunt
eodẽ in orbe loca, è quibus ægritudines morbiq;, et item mala tum ani
mi, tũ corporis indicẽtur. cum homo ipse mortalis sit genitus. huiusmo
di sextus est atq; duodecimus locus propter situs ipsius malitiã, auer-
samq; naturã. nihilominus possunt ab hoc ipso ẽt loco bona ẽt felicita
tesq; manare, quoties de medio cœlo benigna stella collocatam in eo
stellam triangulari radiatione respexerit. Adhæc quoniã in orbe ipso
nihil est superuacaneũ, & qui locus ab uno aliquo disiungitur, alij
atq; alij loco familiariter coniungitur. Cumq; sextus hic secundũ lo
cũ, q̃ est alimentorũ, reiq; familiaris, beneuola societate cõplectatur,
triangulariq; inuicẽ se foueãt atq; intueãtur aspectu, seruos utiq; no
bis, seruiliaq; animalia denũtiat, sunt enim hæc omnia rei domesticæ
adminicula, ut etsi seruus atq; herus sibi inuicem aduersari propter
dominatum ac seruitutẽ uidẽtur, tñ cũ res familiaris absq; ministris
familiaribusq; administrari nequeat, hoc quoq; è loco præsidia do-
mesticis rebus, familiariq; alimoniæ innuũtur. In hac igitur genitalis
figuræ constitutione uidere licet q̃ loca hæc omnia sibi quadrẽt, de fra
trũ, patrum, filiorũ, itemq; seruorum societate. Cum autem ad con-
stituendam rem familiarem desit uxor, sequitur septimus locus à quo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nobis ea indicatur. opponitur autem locus hic horoscopo, cumq; alter
feratur sursum, atq; impellat, alter declinet atq; deijciatur, qui motus
contrarias habent qualitates. alter enim agit, patitur uero alter, iure
suo ab hoc loco uxor portenditur. siquidē uir agit, uxor patitur. hæc
paret, ille imperat. Adhæc cum uterq; angulus sit in figura prima-
rius, uterq; etiam uir & uxor rē familiarē simul administrant, dome
sticamq; supellectilem, ille tamen ut primaria ui actiuaq;, ut ita dixe
rim, authoritate prædibus, hæc ut secundam quandam prærogatiuam
in uiri sui domo retinens. Nec uero mirum est in re sua communi &
familiari inter uirum atq; uxorem lites plurimas excitari, quando
hæc ipsa locorum, atq; angulorū inter se connexio aduerso conciliatur
aspectu. Nā etsi naturalis est ipsa maris fœminæq; copulatio, nec ge
nitalis uis ius suum exercere absq; agente ac patiente ualet, atq; hæc
quidem coniunctio ab ipsa existit natura. Actio tamen & passio natu
raliter sibi inuicem aduersantur, seseq; aduersis etiam frontibus impu
gnant. Quócirca ab hoc ipso etiam loco contentiones portenduntur,
atq; simultates, damnaq; ex ijs prouenientia, agnominatus tamen est à
nuptijs ac re uxoria propter domesticam constitutionem. Octauum ab
horoscopo locum inuenio de maioribus nostris à morte cognomina-
tum, & quidem iure, quando nulla cum horoscopo familiaritate con
iungitur, nullis illum radiationibus illustrat, nec illustratur ab eo,
quinimo locis maxime nocentibus connectitur, triangulo quidem duo
decimo loco, de quo post dicemus, sexangulo uero ægritudinis ac mor
borum, quem locum sextum esse diximus. Adhæc cum locus hic succe
dat septimo id est occasui, qui Solē ac diem sub terras præcipitat, qua
è præcipitatione nox tenebrarū mater subsequitur, nec alia ratione
mors uitæ, cuius ipsa priuatio est, succedat, appositissime quidem locus
hic agnominatus est mortis. Atq; ut secundus locus huic ipsi sanè ad
uersus nati hominis substantiam, è qua uitam ducturus est, indicat, sic
è contrario internitionē, corporisq; ipsius ac uitæ labem octauus hic
portendit. Quócirca à bonis authoribus habitus est nō modo piger ac
deiectus locus, uerū etiam innatam ob malignitatem nocuus. Nihilo
minus quoniā angulo succedit occiduo, Luna nocturnis in genituris
hoc in loco bene collocata, felicitatem decernit. quod ipse sæpius obser
uaui, & à Iulio Materno non temere traditum est. Ex hoc ipso loco
non solū mortis genus portenditur, siquidē de triangulo imum cardinē
id est quartū locū respiciat, quē nati in tenebras ac sub terras abitionē
indicare paulo ante diximus, uerū etiā hæreditates, quæq; ad mortuo
rum censum, occultasq; etiam facultates, ac thesauros pertinent, indi
cantur. Qui

catur. Qui locus nonus est, huic de religione nomen est inditum, nec iniuria, cum enim in hemisperio superiori iungatur ascendenti dextro à latere, aspectuq́; maxime familiari, & ascendens locus, ut dictum est, corporis temperationem, corporeæq́; conglutinationis accidentia significet, uitæq́; ipsius qualitatem, hic ipse locus non immerito nati aptitudinem, propensionemq́; et, ut ita dixerim, applicationem ad religionem indicat, pro qualitate quidem signi, itemq́; signi ipsius domini, eiusdemq́; domini constitutione in figura. Cum autem prima quidem uirtus religio sit, quoddamq́; quasi fundamentum ad bonos mores, rectamq́; animi institutionē, aspectus hic superiori è semicirculo & benignus et felix quid benignius, quid felicius portendere nascenti potest? quàm ut ad religionē, quæ uirtutum mater est, à genitali eum principio ducat, & tanquam manu prehensum aris admoueat? Vt enim agricola in solo bene subacto semen iacit, talesq́; postea fruges proueniunt, qualis natura fuit seminis, eadem uia in cópage glutinanda corporis, loca ipsa locorumq́; domini, ipsorumq́; dominorum constitutiones atq; aspectus pro natura sua semen quasi quoddam ad uirtutem seu ad uitium natis indunt, & quodammodo fermentant. quo è semine prognata germina in informandis animis, moribusq́; constituendis fruges ipsas pro natura sua uel ad probitatem uel ad improbitatem, ad rectum uel ad prauū proferunt, præsertim ubi ad temperaturam bene seu male procreationis initio conglutinatam, proba improbaue institutio post accesserit. Nam et institutio in utranq; partem non exiguum confert. Merito igitur locus hic pium ac uenerabile sibi religionis nomen uendicauit. Et profecto si substantiæ, si fratrum, si parentum, liberorum, ægritudinis, uxoris locus, ac rerum harum cuiq; suus in cœlo est attributus, cur non fidei, religioni, pietati, rectæq́; animorū informationi, quæ hominem ipsum maxime spectatum efficiunt, locus etiam attribuatur suus? accomodatior autem quàm nonus atribui poterat nullus, tum propter triangularem situm ad horoscopantem partem, tum propter hemisperij superioris dignitatem ac meritum, cum etiam locus ipse nonus Soli sit adiudicatus, qui religionis author est & parens, atq; ab insita benignitate Deus cognomentum acceperit, eam ob rationem, quam tertio in loco attulimus. Habet etiā significationem sectarum, nec mirum, quando sectæ ipsæ religione comprehendūtur, item diuinationis, somniorūq́;, habet et peregrinationis, legationisq́;, quippe cum à puncto medij cœli hæc ipsa cœli pars digrediens, aliò proficiscatur atq; contendat, ab exortu enim profecta ad medium, atq; ab eo digrediens, uertit se in oc

cæſum. Huic locus honorum ac magiſtratuũ merito adiungitur, atq;
ordine quidem ſuo, qui decimus eſt, atq; in ſumma cœli parte conſtitu
tus. Perinde nanq; ut honor inter mortales ac ciues ipſos maximum
quoddam habetur bonum, quod etiam primum inter homines exiſti
matur, locus hic ipſe decimus in altiſſima mundi parte, ueluti editiſſi
mo in ſolio conſtituitur. Cũ enim homo natura ſit ſociabilis, primum
natura ipſa duce ſocietates colit, ac cœtus amat, qui è ciuibus con-
ſtant, deinde cum ſit etiam honoris appetens, inter ciues ipſos excel-
lere nititur, quo fit, ut honoris ut gloriæ euadat quàm appetentiſſi-
mus. certando enim animus magis ac magis efferueſcit. Atq; ut nume-
rus ipſe decimus alios complectitur numeros, eſtq́; cæterorum termi-
nus quaſi quidam, ſic ciuilium bonorum primarius finis eſt honor
& gloria. An non magiſtratus etiam ipſos, quiq́; magiſtratibus præ
ſunt, ut in populo eminentiſſimos, in edito atq; illuſtri ſedere loco ne-
dum in urbibus, in quibus locum habet humanitas, honorisq́; dele-
ctus, ſed etiam apud barbaras nationes cautum et conſtitutum eſt? quo
rum maieſtate nihil eſt apud gentes ipſas antiquius. Neq; indigne igi-
tur, neq; irrationabiliter à decimo loco medijq; cœli cardine magiſtra
tus atq; honores quæruntur. Quin merito etiam ſuo, ei bono quod
maxime inter ciues expetitur, locus is in cœlo dedicatus eſt, qui hono
rum ipſorum denuntiationem præ ſe ferat. Adhæc idem hic locus et
patriam, & actiones, artis quoq; ac uitæ genus, quin etiã animi pro-
pẽſiones, ſtudiaq́; uirtutes item ac uitia indicat, tanta uis, authoritasq́;
propter cardinis maieſtatem, ei eſt inſita. Vndecimo loco adicti ſunt
amici, conſiliarij, ſuffragatores, aſſiſtit enim decimo, perinde ut conſi-
liarij aſſiſtunt magiſtratibus ac principibus. Etenim ut ipſa ſine ami
cis uita, ſic magiſtratus abſq; conſiliarijs, principes ciuitatum ſine aſſe-
clis ac clientibus, reges ipſi deniq; ſine miniſtris tueri honores, magi-
ſtratusq́; ipſos gerere, ac ſubiectos moderari populos nequeunt. Suffra
gatur autem locus hic aſcendenti tum è parte cœli ad culmẽ progrediẽ
te, tũ aſpectu ſexangulo et amico. quando ſine amicitia uita humana
manca eſt ac deſtituta. À fauore igitur, à ſpe, à fide ac benignitate lo
cus ipſe Latine bonus Genius, Græce ἀγαθὸς δαίμων cognominatus
eſt, ac Iouis ſtellæ, quæ maxime benefica eſt, additus. Secus autem uſu
uenit in loco duodecimo, ſiquidem nullo aſpectu aſcendenti coniun-
gitur, quin ab eo deficit, tanq̃ qui deſciſcat. Quócirca merorum, triſti
tiæ, erũnæ, inimicitiarũq; cognomento nobilitatus eſt, inſitamq́; ob
malignitatem ac nocendi poteſtatem, mali Dæmonis titulo notatus eſt,
cum etiã morborũ indicationẽ habeat, ſeruilisq́; ſubſtantiæ, eaſq; ob

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

res Saturni stellæ sit addictus, cuius qualitas est malefica. Hunc igitur in modum omnis duodecim locorum signiferi figura constitutioq; distribuitur, ut uix aliquid in uita boni aut mali, honoris aut opprobrij, uitij aut uirtutis, ualitudinis secundæ aut aduersæ nascenti sit euenturum, quod non ijs è locis, eorumq; statu ac dominorum situ constitutioneq; portendatur. Etenim loci ipsa licet illarum potissimum rerũ significationem habeant, quibus à rebus cognominata sunt, à singulis tamen locis aliæ atq; aliæ res negotiaq; et indicantur & quærũtur. Quod etiam in magistratibus usuuenit, quippe cum una tantum è re nomen adepti sint, ijdem tamen compluribus negotijs & præsint & prospiciant. Initio nanq; consules quod rei publicæ domi consulerent dicti sunt, ijdem tamen foris bellum gerebant, & cum imperio prouincias administrabant, deq; recto & prauo, iusto atque iniusto iudicium ferebant. Eadem ratio Aedilium, Prætorum, Censorum, Dictatorum. Grammatici quoque ipsi nominantur à literis, quæ Græce sunt γράμματα, Latine literatores dicti, non modo autem de literis et syllabis et dictionibus cognoscendis horum studiũ est, uerum et Poëtas interpretantur, et historias noscitant, deq; moribus adolescentulorũ uitaq; instituenda præcepta tradũt. A singulis igitur locis pro qualitate rerũ locorũq; plura ad diuersa inter inuestigandũ, sciscitandũq; et exiguntur et denuntiãtur. quemadmodũ suo tempore de singulis dicetur, ut nihil ferè maiusculum in uita sua nascenti contingat, cuius non ex ijs locis indicium sumi queat. Ac de duodecim locorum constitutione, ordine ac nominibus satis sit hæc nunc attigisse.

Nec uero reticenda sunt à nobis, quanq̃ scribendis his minime aut ambitiosis, aut superstitiosis, quæ de duodecim locis, atq; eorũ siue dominis, siue patronis tradita sunt à Caldæis Babylonijsq; authoribus, quæ quidẽ sic referentur, ut ne tanq̃ artis præcepta, institutaq; disciplinæ, &, ut sic dixerim, postulata aut uideri, aut teneri ea uelimus, cum tamen probabilia appareant. Aiunt itaq; Saturni stellã et tenebrosam esse, et erraticarũ omniũ supremã ac primã, Quodq; infans è tenebris in lucẽ ueniat, ac primus Signiferi locus, hoc ẽ prima è duodecim domus inferiori ab hemisperio, æque ac è tenebris in lucem prodeat, nascente aliquo, iccirco primũ locũ, ac domũ primã Saturno dedicarunt, eo ẽt libẽtius, quod ijdẽ ipsi authores sunt Saturni sub dominatu eẽ, q̃ diu matris in utero fœtus fuerit. Hac eadẽ ratiõe adducti primũ mensem generati in utero fœtus Saturno etiam ascripserũt, secundũ autem et mensem et locum Ioui, quod secundo scilicet post Saturnũ orbe feratur

Iupiter, quodq; fœtus ipse post conceptionem alendo & perficitur & conseruatur, ortumq; infantis educatio confestim sequitur, honus educationis ipsius (quod ordo sic ferret sphæræ) Ioui in sortem ac patrocinium cessit. Qua è re & domus hæc, quæ census ac substantiæ dicitur, unde uitæ alimenta subministrantur, & educatio infantis Ioui est attributa. Tertius ordine suo et mensis conceptus, & signiferi locus ascriptus est Marti. Quócirca locus is quoniam propter generis propinquiorem agnominationem sanguinisq; societatem appellatus est à fratribus, & fratrum & sororum significatio dedicata est Marti. sunt enim fratres post primum partũ à patre ipso tertij. Quartus mensis, itemq; signiferi quartus locus Soli ex ordine dedicatur, & quia locus is denominatus est à patribus, patrũ quoq; significatio in genituris Soli est adiudicata, habetq; Sol in genituris patris ipsius indiciũ. est enim formæ dator, quod patris ꝗdem officiũ est in creãda prole. Et mensis & locus qui sequitur numero quintus Veneri est attributus, quod quinto septem inter erraticas orbe fertur, quodq; hic ipse locus filiorum est ac prolis, congruitq; Veneris naturæ omni è parte, quippe quæ & genitalis est, et uoluptatis ac deliciarũ dea. Mercurius quod sextum à Saturno inter planetas orbem obtineat, sexti et mensis & loci patrociniũ suscepit. Quodq; locus ipse nomen habet ab ægritudinibus ac mancipijs munus quoq; rerum harum significandarum sibi assumpsit, quãdo motus eius Soli maxime addictus est, solaribus penè radijs semper oppressus, nec sui iuris, permultumq; repedando laborans, & tanquam languens ob assiduas uersationes. Luna uero quod sit in ordine hoc septima, locum ei septimum adiudicarunt. Quodq; Martis munus in generatione, ut patris Sol obeat, locum eum qui uxorum esset, quod ma res eæ ex connubio fiant, Lunæ dedicauere, cum septimo quoq; mense. Atq; inde fieri uolunt, ut septimo qui nascuntur mense uiuant. Præstat autem ut Sol patris uice formam, sic Luna in generando materiã. Octauus autem & mensis & locus in signifero redit, suo ad Saturnum ordine, & quia mortis agnominatur locus, & quod Saturni stella exitialis est. Itaq; dedicatio ipsa & loco congruit, et numini, quemadmodum rursus noni loci dedicatio Ioui. Nã et locus à religione nomen accepit, et Iupiter pietatis fidei, cultus, rectitudinis, æquitatis, ueritatisq; est author, & uitæ, propter salutarẽ uim ei insitam, conseruator. Et quia nono partus mense perficitur, Iouis est muneris hæc ipsa perfectio, propter stellæ temperamentum. Et profecto si Zodiacus orbis generationi rerum locum exhibet, si Sol qui medium illum secat, ijs quæ nascuntur, for

mam quidem,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nam quidẽ, at materiam ſubminiſtrat Luna, ſi reliquæ numero qui
dem quinq; adminiculãtur utriq;, an tibi uideãtur quæ relata ſunt
à nobis, quæ'q; fundamenta quaſi quædam iacta fuere priſcis ab au-
thoribus, ratione carere? et tanquam parum firma debere contemni?
quibus obſeruatio etiã aſtipuletur, ac rerũ ipſarũ euenta conſentiant.

De Locis peculiaribus planetarum.

Primæ autem ad ſignificandum partes ſunt Cardinum, id eſt angulo-
rum, hoc autem loco Cardines intellegi uolumus, non quatuor illas
ternorum ſignorum comprehenſiones, de quibus haud multo ante di
ſputatum eſt, ſed quatuor illas angulares cœli partis, Græco uerbo
κεντρικὰς, & penè dixerim noſtro Cuſpides, in quibus erraticæ ſtel
læ conſtitutæ ualentiſſimas ad agendum uires nanciſcuntur. Perinde
ut principes, ut reges in ſolio conſtituti authoritatis plus obtinent ac
uirium, & ſi cum principes, tum reges in ſua quiſq; ditione tum arces
quaſdam tum oppida peculiaria magis habent, in quibus et amplius
delectantur, & iura ſua libentius exercent. Quo fit, ut in hac ipſa
duodecim locorũ conſtitutione ob alias quàm quas diximus cauſas, Sol
ſibi nonum, Luna octauum peculiariter uendicauerit locum, Iupiter
undecimum, Venus quintum, Mars ſextum, Saturnus duodecimum.
Quod cur ita comparatum ſit, ratio prætereunda non eſt. Primus igi
tur maximeq; propitius cœli ad aſcendentem partem aſpectus nono
eſt à loco. Quócirca cum aſcendens pars nati uitam, animatiq; com-
pagem corporis ſibi uendicet, ſit'q; Sol ſpiritus ac uitalitatis, ut ita dixe
rim, author, idem'q; pater, habeatq; inter planetas id iuris, quod iter
corporis membra cor ipſum habere traditur, iure uitalitatis authori
atq; conſeruatori locus eſt maxime beneficus attributus, in eoq; potiſſi
mum lætari atq; exultare creditus eſt. cum etiam Sol ipſe ſit lucis ac
diei author, per'q; eũ locũ de die duntaxat feratur. Neq; enim locus
ſubterraneus Soli erat dedicandus, cũ luci tenebræ aduerſentur. Iu-
piter etiam, cũ ſit ſtella eius maxime ſalutaris, ac luce gaudet, ſequa
tur'q; diurnã Solis conditionem, undecimũ ſibi locũ deſumpſit. quo è
loco felicibus radijs aſcendentẽ partem & illuſtret & foueat. Nam
cũ uita è calido & humido potiſſimũ conſtet, cui quidẽ qualitati Iu-
piter præſidet, mirificũ irradiatione ſua corporibus affert præſidiũ.
Felix igitur ſtella felicẽ ſibi locũ in quo gauiſura peculiari quadá hi
laritate eſſet, ſibi uẽdicauit. quo è loco et aſcendentem intuetur partẽ,
& ad cœli medium progreſſura loco ſibi tantopere accommodato
magis ac magis lætatur. At Venus ut'pote nocturna pp qualitatem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cui dominatur, itemq; ut salutaris & benefica, quintũ sibi delegit locum, quo è loco maxime beneuolo aspectu ascendentẽ intueretur coeli partem. appositissime hoc quidẽ, nam & de triangulo aspicit, id est benefico è loco, cum sit ipsa benefica, & cum propter humectationẽ nocte gaudeat, locus ipse quitus ut subterraneus, naturã Veneris mirum in modum adiuuat. Adde quod genitalis cũ sit, sobolis etiã locum sibi delegit ut merito etiam suo gratũ. Quando Iupiter quod lætaretur maxime actionibus, locum etiam actionibus appositum sibi desumpsit. Maleficæ uero stellæ propter maleficentiæ similitudinem, &, ut ita dixerim, societatem, loca nocentia, exitiosáq;, in quibus maleficiendo, & quorũ auxilijs nisæ lætarentur, sibi delegerunt, Saturnus q̃dẽ cum sit diurnæ conditionis duodecimum, Mars uero sextum. nocturnus enim quod esset, in locum subterraneũ concessit. Cumq; Saturnus tristitiã, mœrores, & carcerem inferat mortalibus, locũ his inferẽdis accómodatũ sibi maluit, at Mars ut q̃ eẽt ægritudinũ author, locũ ægritudinibus ac morbis maxime idoneum. Neuter autem locus ascendentem ullo modo aspicit, sed ac si odio illum habeat, auersatur. Itaq; hic ille tanq̃ carceris ipsius custos ad fores excubat, gaudióq; ibi exilit. hic uero quasi quodã ex ergastulo seruos inde id est morbos uitiáq; ad infestandos mortales emittit. Locus autem Mercurij in hac ipsa distributione non temere præteritus est ab antiquis authoribus. naturæ nãq; tam uersatilis cũ eẽt, ut ad beneficiũ maleficiũq; facile conuertatur, nullus eiusmodi locus uisus est Mercurij naturæ idoneus. Etenim loca, de quibus dictũ est, suapte positura ac situ aut aduersantur ascendenti, aut illud amicæ aspiciunt, aut etiã cũ illo nulla prorsus societate iungũtur, neq; unq̃ situs ipsius qualitatẽ mutãt. Quócirca recte in hac ipsa locorũ distributione præteritus est Mercurius. recte etiã Lunæ quæ Solẽ non secus q̃ in distribuẽdis domicilijs, in huiusmodi quoq; locis partiendis comitatur, octauus attributus est locus. ut enim Cãcer antecedit Leonẽ, sic locus octauus nonũ. Adhæc cum Luna sit corporũ ipsorũ parẽs ac nutricula, materiæ enim præest, in hemisperio superiori locus ei deligẽdus fuit, ne à Solis loco uiciniáq; recederet, cuius desyderio fomẽtisq; teneatur, perinde ut formæ cupiditate materia. Lætatur aũt eo loco Luna, ibidemq; constituta gaudio exilit, nocturno scilicet tẽpore propter conditionis similitudinẽ. Nã et Iouẽ nocturno tẽpore, simile est ueri, in undecimo, quanq̃ suus ẽ ipsius locus, pp̃ códitionis dissimilitudinẽ non adeo exultare. Genialis igitur Lunæ locus ẽ octauus, in quo noctis tẽpore Luna ipsa inuẽta ad felicitatẽ plurimũ confert, fota códitionis suæ beneficio, quippe

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cũ diurno quidẽ tempore non tã delectetur loci ipsius situ, q̃ diurnæ, sibiq́; aduersante qualitate offendatur. Nullus autem cardo è quatuor angularibus cœli locis, planetæ cuiq̃ peculiariter est attributus. quod uidelicet quocũq; in angulo planeta quiuis inuentus uires amplissimas ad agendũ mutuatur, à loci ipsius potestate atq; excellentia. Nihilominus quidã ascendentẽ locũ Mercurio ascripsere, quod eius stella hoc in loco potissimũ exultaret. cũ enim rationi præsit, uoluerunt hoc eũ loco delectari, cuius esset significatio ac potestas in corporis animæq; cópage. Cumq́; eadẽ stella motu cũ primis gaudeat, lætari horoscopo, unde natus ex utero prodiens in lucẽ atq; ad actiones ueniret, putauere. Hac eadẽ ratione adducti uoluere Lunã tertio loco gaudere, q̃ is locus peregrinationis significationẽ haberet, cuius est propriũ mutare locos, deq́; regione in regionem proficisci. Id́q; ratione nó caret, nam & ascendentem locum aspicit è sexangulo, & cum sit nocturnum luminare, ac fœmineum, de inferiori hemisperio intuetur horoscopum, perinde ac Sol, cum sit diurnum ac masculum de triangulo hemisperioq́; superiori. Quandoquidem utrunq; luminare corpori ac uitæ præest. De Mercurio autem à Iulio Materno uideo hæc tradi, cæteras omnis stellas duodecimo in loco uires suas quadã cum pigritia exercere, solũ autem Mercurium illic positum ingeniorũ præstantiæ plurimum conferre tum ad disciplinas ediscendas, tum ad forenses defensiones, causarũq; patrocinia magno cũ successu tractãda. Nec sine causa prudentissimos scriptores hunc ipsum locũ notasse, tempusq́; partitudinis cũ ipsa parturiente ibidẽ collocasse. Quocirca mihi neq; ascendens locus Mercurij gaudio ascribẽdus uidetur, nec Lunæ omnino tertius. Etenim primi illi rerũ cœlestiũ exploratores i hac distributiõe cõditionẽ diei noctisq́; secuti sunt, ac diurnæ Solẽ, nocturnæ Lunã præfecere, et Soli qdẽ Iouẽ ac Saturnũ socios addidere, Lunæ Venerẽ ac Martẽ, beneficas ac maleficas stellas partiti pro diurna nocturnaq́; códitione, de qua statim dicemus. Mercuriũ uero præterierũt i hac distributione, cũ sit eius natura tãtopere uersatilis. Locos quoq; felicia i hemisperio superiori attribuerũt Soli nonũ, tanquam principi, Ioui undecimũ, ut benefico, cum inde ascẽdẽs intueatur de sexãgulo, Saturno autẽ duodecimũ, cũ is locus Saturni naturã sequatur ad diuersa maleficiorũ genera, In hemisperio aũt inferiori quintum Veneri, ut beneficum locũ beneficæ ac nocturnæ stellæ, sextũ Marti, ut locum ei accommodatum ad malefaciendum, pro malefica ipsius irradiatione, lociq́; natura. In qua distributione, ut dixi, Mercurius quoq; præteritus est. Quocirca qui recentiores scriptores

ascendentem Mercurio locum attribuerunt, uidentur mihi maiorum instituta, consiliaq; parũ consyderasse, cum stella eius nec beneficis nec maleficis sit stellis annumerata, præterq; Solem & Lunã nulla sint alia luminaria, quæ diei noctiq; dominẽtur. Quod uero tertiã ad domum attinet, sicuti nonus locus maxime propitius ascẽdẽti in hemisperio superiori datus est Soli, ut diurnæ conditionis principi, ita dandus erat quintus maxime propitius ascẽdenti in hemisperio inferiori Lunæ, nocturnæ cõditionis dominæ, tertius uero locus Veneri, stellæ salutari, quẽadmodũ Ioui undecimus. Quæ res indicat octauum Lunæ locũ à priscis illis fuisse attributum, ne gaudij atq; exultationis Lunaris locus disiungeretur à Solari loco, perinde ut neq; altitudines neq; domicilia inuicem disiunguntur. Sed sit suum cuiusq; hac de re iudicium, quando hæc neq; tantifacienda ducimus, ut propterea digladiandũ uideatur. Neq; fortasse à mediocritate ipsa recesserit, si quis nocturnis in genituris octauũ Lunæ locũ, tertiũ in diurnis eidẽ ascripserit. tametsi ambitiosior fortasse ascriptio hæc, locorumq; partitio uideri potest. Adhæc cum Luna matrem portendat in genituris, nescio quanã ratione locus tertius ut peculiaris ac uoluptarius ascribi Lunæ debeat. cũ in eo cõstituta loco matrẽ aut ignobilẽ aut infamẽ significet, nihil deniq; boni hoc è loco suapte natura promittat. Ac de locis ipsis quibus tum felices, tum infelices stellæ, luminariaq; item ipsa gaudeant, hac in parte satis sit pauca hæc explicasse.

De Conditione stellarum diurna seu nocturna.

Cum autem tempus ipsum sit quædam quasi motus obseruatio, diebusq; ac noctibus potissimũ constet, omniaq; quæ ad generationẽ ac corruptionẽ spectent suo fiant in tempore, stellæ quoq; erraticæ pro natura sua aliæ diurno tempore, nocturno aliæ magis delectãtur. Quo fit, ut earum actiones in elementis rebusq; mortalium uehementiores contingant, ubi cum tempore temporisq; qualitate congruerint, hæc autem ipsa conuenientia, & quidam quasi consensus qualitatum, Conditio à maioribus nostris dicta est, Græce ẽ αἵρεσις. Itaq; diurnus in genituris planeta diurnus bene collocatus plurimum quidẽ ratione conditionis uiribus suis adiungit. Snnt autem diurni planetæ uidelicet qui Solis naturam sequuntur, Iupiter ac Saturnus, alter beneficus & salutaris, alter malignus atq; calamitosus planeta, nocturni uero Mars ac Venus, Lunæ enim qualitate delectantur, alter quidem maleficus, salutaris altera. Iupiter igitur, quod calidæ humescentisq; temperationis est dominus, quæ natura generationi maxime ac-

commodatur, adhæc quod calidum ubi ab humido superatur, fit ad generandũ remissius. uis enim ipsa genitalis à calore mouetur, iccirco die lætatur, quandoquidem inducendæ formæ studiosior est, noctem uero propter humidi exuperantiã reformidat, quócirca uires eius die maiores sunt ac uehementiores, noctu minores ac remissiores, propter caloris ipsius remissionem, humidiq; excessum. Saturnus autem propter insitam frigiditatem, quæ natura senum est, à calore Solis refocillatus uires ad agendum potentiores suscipit, adaucta etiã siccitate, quæ ipsius est propria. cum utrunq; etiam Solis sit & calefacere, et exiccare. Quin etiam aduersantis conditionis tanta uis est, ut sæpenumero stellæ ex hac ipsa dissimilitudine parum conuenientes sibi qualitates induant, & tanquam indignatæ contrarios etiam effectus inducant. Quod in hominibus ipsis etiam bene institutis usuuenit, ut cum secus quàm sua ipsorum institutio fert, aliquid moribus eorum aduersum tentetur, indigne id ferentes, ab insito naturaliq; ingenio nõ modo longius recedant, uerum etiam ad ea transeant, quæ ingenio aduersentur atq; institutioni, indignitate rei commoti. Illud autem mirum, quod naturæ feruentioris cum sit Mars, nocturna tamen humectatione capiatur. An fortasse quod calor ille diurno etiã calore magis ac magis incensus, & penè euanidus factus dissipatur & effluit, nocturno uero frigore humectoq; in se se repressus, & tanquam intra uallum munitior factus uires suas in imum colligit, & magis ac magis inualescit. Nam & fabri ferrarij ne ignis uis illa per flãmas exhalata dispergatur, incensos carbones guttis frequentioribus sæpiusculéq; inspergunt, qua ex inspersione ignis ipse in sese collectus uires spiritusq; uehementiores assumit. Irati etiam dum nimio plus excandescunt, debilitãtur ita uiribus, ut in pedibus uix cõsistant. Ignis enim propter leuitatem ac siccitatẽ facile in aperto dissipatur, inclusus uero feruentior efficitur, sæuiusq; exæstuat. Veneris autem stella cum sit genitalis, suapte natura humecta est, quócirca noctis umbra gaudet, recreaturq; similitudine, quod in amicitijs quoq; contingit, siquidẽ amici ipsi morum capiuntur similitudine. Quin etiam hac in stella illud idem usuuenit quanquam dispari qualitate, quod in Ioue, ille enim reformidat, ne calor insitus nocturna uictus humectatione succũbat, hæc ne humecta uis diurno à calore superata relãguescat, cum sit ipsa per se apparandæ materiæ appetentior. De Mercurij uero communi uersatiliq; natura paulo ante dictum est. Ptolemæus autem putat Mercurium sequi diurnam conditionem, ubi matutinus fuerit, uespertinum uero atq; hesperium nocturnam. Quod ratione nõ

ceret, siquidem matutina regio propter accedentem atq; insequentem solem incalescit, redditurq; aridior, quæ diei qualitates sunt, contra uespertina pp Solis recessum efficitur frigidior atq; humectior, quod noctis est proprium. Quod si præstare hoc regiones possunt, ut Ptolemæus uidetur existimare, propter qualitatũ similitudinẽ, nihil causæ uideo, cur non tempora ipsa hoc est dies ac nox potius præstent, ut die diurnus, noctu uero Mercurius sit nocturnus, quorum profecto tem porum hæ ipsæ qualitates sociæ sunt ac ministræ. An fortasse Ptolemæus, prisciq; Astrologi Soli hoc ascribere uoluerunt? ut cum Mercurius nunquam signo uno, eoq; non integro longius ab illo recedat, diurnam quidẽ conditionem assumeret, ubi ante Solem proficisceretur, contra nocturnã, ubi illum insequeretur, uesperiq; post eũ occideret. Siquidẽ Iulius Maternus in illa mundi genitura quæ ab ipso traditur, dicit Mercurij stellã communẽ fuisse habitã ab Aesculapio atq; Anubi, eorũq; sectatoribus, quod neq; Solem neq; Lunã de quadrangulo, triangulo'ue, aut ex opposito loco intueretur, delectari ĩn de die, ubi matutinus fuerit, Sole, de nocte autem Luna, ubi fuerit uespertinus. quod ille diurnæ, hæc nocturnæ conditioni præsideat. Huius autem tẽporalis conditionis domini sunt Sol et Luna, et Sol quidem diurnæ, nocturnæ uero Luna. Cumq; uterq; generationi præsit, alteraq; materiam præstat, uitam alter inducat, reliqui planetæ pro naturæ similitudine utriq; auxiliantur, nunc ualidius, nunc remissius, qualitatem conditionis secuti. Cui opinioni tot annorum ac seculorũ obseruatio astipulata est, doctissimorumq; hominum consensio. Nec uero, quod ante à nobis abunde dictum est, huiusmodi qualitates corporibus stellarum insunt, ut ipsæ quoq; perinde ac elementa, corporumq; nostrorum humores mutentur, quippe quæ agant, uiresq; suas exerceant in qualitatibus. quibus ex actionibus tales eas esse dicimus, quales in elementis corporibusq; inferioribus qualitates excitant, id quod generationis atq; corruptionis gratia maxime necessarium est. Neq; enim natura ipsa hac quoq; in parte recessit ab artificio suo. etenim cuiq; ferè rei propria ac peculiaria quædam sorte sua insunt, idq; quanquam oculis minus cernitur, ipsæ tamen effectiones indicio nobis sunt, quæ quidem maiores, minores'ue existunt, perinde ut alia quoq; adiumenta illis accesserint.

Mutari qualitates planetarum pro cœli regione.

Ortus item, occasusq;, & ipsæ à media linea declinationes in austrum

ſeptentrionemq́;, à quibus diuerſarum quoq; qualitatum uẽtos fla-
re iam diximus, nunc quidem augent ſtellarum ipſarum qualitates
ac uires, contra nunc imminuunt. Etenim Saturnus in parte quæ eſt
ad orientem de die conſtitutus pp calorem ſiccitatemq́; regionis, inde
nanq; dies exoritur, non parum hinc ſibi uirium adiungit, hoc eſt
radijs eius uis inſita. Secus autem in regione, quæ eſt ad occaſum pro-
pter frigiditatem humectationemq́; regionis, è qua nox ſurgit, quãdo
humidum frigidumq́; ob Solis diſceſſum unà increſcit, uiribus eius
er multum detrahitur. Quod à ſolerti Mathematico in conciliandis
ſtellarum effectionibus non minus quàm à medico in miſcendis po-
tionibus remedijsq́; adhibendis obſeruandũ uidetur. Neq; enim tot ac
tam inconſtantes rerum, morũ, euentorũ, temporum diuerſitates con-
tingerent, niſi ob tantam immutationem ac diuerſitatem qualitatum,
motus, ſitus, aſpectus, configurationisq́; cœleſtis. Vt nulla meo quidẽ
iudicio in cognoſcendis aut explicandis ſtellarum ſignificationibus
maior exiſtat difficultas, neq; ubi ſolertius adhibendum ſit ſtudium,
quàm in illis perſpecte temperanterq́; commiſcendis.

De Erraticarum qualitatibus.

Quoniam autem dum de Zodiaci conſtitutione diſſerimus, paulatim ſer-
mo noſter ad erraticas peruenit, non inconuenienter deinceps de ipſis
quoq; erraticis, idq́; aliquanto diffuſius diſſerendum uidetur, quarum
effectiones in elementis tã ſint, elementaribusq́; corporibus manifeſtæ,
ut ne nubecularum quidem commotiones in aëre, præterquam illis
excitantibus fieri omnino contingat. Conſtant autẽ, ut ueri eſt ſimile
atq; ut Phyſici arbitrantur, ſtellarum ipſarum corpora ex concretio-
re orbium ſuorum parte qui nec elementa quidem ipſi ſunt, nec ele-
mentare quicquam continent, non calidum, non frigidũ, non ſiccum,
non humidum, ſed alia quædam illarum ſiue natura, ſiue, ut hodie
dicunt, eſſentia eſt. Nec cum dicamus ſtellas, quædam eſſe corpora per-
inde ut de elementaribus corporibus, intellegi uolumus. ſiquidem ap
pellamus eas corpora, quod dimenſionem recipiant, quod ſuis circũ
terminis ſcribantur. ſed nec mutãtur, ut noſtra corpora, nec corrũpũ
tur, ut inferiora hæc, aut in alias ex alijs qualitatibus ac naturis trã-
ſeũt, cœleſtia ſunt, atq; ut cœlũ ipſum, cũctaq́; cœleſtia oĩs prorſus cor-
poreæ commutationis, elementarisq́; alternationis expertia, mouẽtur
aſſidue, ſed nec tamen ut inferiora corpora, aut perinde ut elementa

ipsa, ex quibus constamus, uerum eo motu, qui cœli, cœlestiumq́; cor porũ suus ac proprius est, rerumq́; immortaliũ peculiaris. Quocirca nec Solis corpus calidũ est, tametsi qualitas hæc ad inducendam formam est aptissima, nec Lunæ humidum, quæ natura est ad suscipiendam formam maxime idonea, nec cæterarum erraticarum aut frigida aut sicca sunt corpora, aut alia atq; alia qualitate prædita, uerum sua quadam ratione dicuntur aut calida aut frigida, humida, aut arescentia, uidelicet quod in elementis ipsis, elementaribusq́; corporibus, eiusmodi qualitates moueant, atq; alternis agant, non eadẽ tamẽ ratione & uia, sed quod una quæq; stella pro insita ui moueat, excitet, afficiat. Sarnensibus in fontibus, quæ decidunt ac subsidunt frondes, ramuliq́; lapidescunt certo quodam tempore, & quanquam alij etiã fontes, riuiq́; illos aut superant aquarũ cruditate, aut æquãt, hoc tamen ipsum non præstant, adeo in rebus ipsis naturalis quædã uis est insita, qua multa quidem efficiuntur, quarũ tamen ratio nulla nobis certa appareat cur ita efficiãtur. Quod si elemẽtaribus ac passiuis in corporibus tanta inest uis, quid mirum in actiuis illis ac cœlestibus semperq́; consistentibus inesse uim propriam & peculiarem ciendas ad qualitates? easq; motu atq; irradiatione sua alternãdas? Vt enim passiua hæc sunt ad patiendum nata, sic ad agendum illa, unde ab innata ad agendũ ui, atq; ab effectionibus sempiternis agnominata sunt actiua. Quocirca non quod qualitatibus eiusmodi prædita sint, id agunt, uerum quod à natura sic illis inest, atq; attributũ est. Vtq; ad rem ipsam propius accedamus, ferrum ipsum frigidum est admodũ, à Sole tamen diutius percussum concalescit adeo, ut admota propius fomenta incendat. quod in speculis æneis liquido cernimus. Ergo & Lunæ corpus, quod frigidæ compactionis esse uolunt, à Sole percussum incandescat necesse est, Aqua etiam igni admota feruescit. Igitur et Luna cum sit maxime humida, Solis tamen radijs percussa, eadẽ ratione ut efferuescat oportet: qua è re fit ut Lunæ corpus crescendo magis ac magis ferueat. Nõ erit igitur minus calida, quàm aut humida, aut frigida. præsertim cum Ptolemæus putet ab euolãtibus è terra uaporibus hoc ei contingere, quod falsum esse supra ostensum est. Quin Lunam ipsam, cum plena est, tunc uel maxime calescere dicendum esset. Quam ob rem Lunæ corpus nec frigidũ, nec humectũ putandũ est, siqdẽ affectiones eæ mortalibus, nõ cœlestibus contingũt corporibus, uerũ ab insita ui frigido atq; humido dominari, quo rerũ inferiorum generatio sequatur atq; alternatio, ac pro calore quem à Solis irradiatione radij eius concipiunt, nunc magis, nunc minus hoc

ipsum præstare atq; efficere. Id quod de cæteris etiam erraticis dicendum est pro sua cuiusq; peculiari ad agendum natura, aliter enim rerum generationi pessime consultum esset. Etenim terræ corpus unũ cũ sit, regiones tamen eius nõ uno modo affectæ sunt, cum alibi humor, alibi siccitas regnet, hic calor æstuet, illic frigus obtorpeat, suisq; etiã in locis sit maius quoddam elementorum temperamentum, quædamq; æqualitas qualitatum. Cœlum item ipsum unum est, non uno tamen modo afficit subiecta sibi corpora, quæ passiua uocari diximus. Eadẽ etiam ratione stellæ afficiunt pro concretione sua, cœliq; situ, in quo feruntur. Aliter enim tanta rerum alternatio immutatioq; nullo modo contingeret. Nostro in corpore aures, oculi, nares, lingua diuersa ratione afficiuntur, ac nihilominus uni eidemq; insunt corpori, quod licet unum sit, sensus tamen ipsi hoc est instrumenta sentiendi ex una cõcretione nequaquam sunt, tametsi corporea è compage cõstant. Quod de Saturni, Iouis, Martis, stellarumq; omnium corporibus, quæ in parte generationis instrumenta quædam naturæ ad agendum sunt, dicendum atq; sentiendum censeo. ut mihi etiam uideatur idem esse ius Solis in cœlo, quod cordis in animalium corpore, idem Lunæ, quod cerebri ad mouendum atque afficiendum. Atque ut cerebrum à cordis fouetur calore, sic de calore Solis Luna hoc est uis eius in actionibus proprijs, utq; à cerebro manat defluctio quædam humentior per membra partesq; corporis, sic à Luna demanat quidam qua si defluxus ꝑ corpora hæc orbi eius subiecta. A maioribus autem nostris uocata est defluctio, à fluendo ut fluctus, quæ nunc à recentiorũ plerisq; usurpatur tũ defluxio, tum defluxus. Igitur quod nec frustra, sæpius tamen dicitur, stellarum corpora nullis sunt elementaribus qualitatibus addicta, sed omnino libera, eiusmodiq; ab alternationibus atq; immutationibus penitus uacua, quibus & ipsæ dominãtur, & pro natura sibi insita easdem citant, alternant, moderantur, quippe quæ imperium in illis habent, earumq; commotionibus pro arbitrio præscribunt. qua è re dicuntur eiusmodi earum esse corpora, cuiusmodi qualitates ipsæ stellæ in rebus cient inferioribus. Est itaq; Luna excitatrix ac fotrix humidi maxime, item frigidi, unde ipsa qualitatis frigidæ atq; humectæ ab antiquis est habita, nihilominus radij eius à Sole calefiunt. qua è re adiuta per calorem sibi immixtum uapores sursum in editam aëris regionem rapit. quod quidẽ est calidi, nõ humidi aut frigidi, quorũ potius propriũ est deorsum uehi atq; ad ima deferri. Eadem Luna procedit crescendo ac decrescendo per ætates, quatuorq; anni tempora, siquidem prima eius ætas dum

à Solis coniunctione digreditur, apparetq; corniculata, humido plu-
rimum abundat. quale uer, qualis hominum pubertas atq; adolescen
tia. Aetas secunda quàm diu ad plenitudinem accedit, prætumidoq;
apparet corpore, multum in se caloris habet, uelut æstas, ac iuuenta.
post plenitudinem, quæ tertia quædam ætas uidetur, declinat in sicci
tatem, ut autumnus, ut uirilis ætas, atq; ubi iterum ad corniculationẽ
redit, frigescit admodum, ut hyems, ut animalium senectus. Nec sen-
tit tamen senectutem Luna, nec est unquã puella, uerũ radij eius, dũ
noua est, humidum magis ac magis euocant, frigus uero, dum redit
ad Solis coitum, & tanquam calore defecta consenescit. Nullum ha-
bet sibi insitum saporem lingua, nullum oculus colorem, omnes au-
tem hic colores, cunctos illa sapores suscipit, passiuũ utrunq; corpuscu
lum, comparatumq; à natura instrumentum ad sentiendum. Minus
igitur mirum uideri debet, si Luna sydereum atq; actiuum corpus
potissimumq; naturæ instrumentum ad generationem parãdam, quos
diximus qualitates alternationesq; mouendo atq; afficiendo suscitat,
& ex alia in aliam mutando conuertit. Saturni frigidam esse natu-
ram cum primis uolunt, item & siccam, qualis est senectus, præci-
pue tamen dominari frigido, in eoq; permultum excedere, inde ra-
dios eius letales esse, uitæq; admodum animaliũ aduersari. Vt enim
motus ipse cœlestis et gignẽdi et corrũpẽdi causa est, corruptio autẽ in-
de proficiscitur, qđ nihil in quo genitũ est statu, ꝑmanet, sed in assiduo
uersatur motu, Sic stellæ ipsæ & generationis & corruptionis sociæ,
uel quædam quasi instrumenta aliæ magis parandam ad generatio
nem contendunt, ad corruptionem magis aliæ, perinde ut Saturni stel-
la, quæ frigiditate sua uitalem calorem hostiliter petit, ut Martis, cu-
ius uis est urẽdi magis quàm calefaciendi. Nanq; ut genitalis ille calor
uitalem uim fouet, sic feruor uitalem humectationem è contrario exu
rit, penitusq; exiccat. quod uidemus in segetibus, quas Sol quidem fo
uet, atq; ad maturitatem perducit, ignis uero incendit, incensasq; o-
mnino perdit. Siquidem Saturni radij quodam quasi ueneno frigidi-
tate nimia uitalem uim conficiunt, Martis autem radij tanquam in-
iectis flammis exurunt. adeo in utriusq; radijs effectionibusq; nihil
inest moderati. Quando & calidum & frigidum quoddam dandũ
est, quod sit etiam sua in qualitate temperatum. est enim & calidum,
quod foueat, & frigidum quod refrigeret, utrunq; autem uitæ ani-
mantium opitulatur. Contra immoderatum ac nimium destruit, uita
lemq; fermentationẽ labefactat. Mercurij stellam alio tempore hume-
ctam, alio arefactam ac retorridam esse putant, retorridam quidem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

propter Solis propinquitatem, humectam uero propter orbis Lunaris confinia, et quia concitatioris esset motus, eãdem quoq; uelocitatem concitationemq; in ipsis qualitatibus alternandis, quamuis inter se contrarijs retinere. Mihi quidem difficile admodum uidetur, parumq; omnino naturæ consentire quod illinc de propinquitate Solis, hinc de Lunaris sphæræ orbita contingat tanta diiuersitas aut aduersitas potius atq; contrarietas, ut modo summum in modum siccus, modo humidus Mercurius sit habendus. Quo nam enim modo Lunaris orbis exhalata aspergine humectabitur? si summa illa & ultima aëris plaga, de qua ante etiam diximus æstuosa tota est, & suffumigationum, ustarumq; aspirationum receptaculum ac tanquam cella promptuaria. Cuius rei fidelissimi testes sunt cometæ. Atqui hac potissimum ratione arescere Mercuriũ magis ac magis necesse esset. Cõtendunt etiã de Solis propinquitate hoc idem ei euenire. quod si est, utraq; de causa Mercuriales radij exarescent. Qua igitur ratione et causa humescet? cum utraq; ex affinitate uehementius exuri, ac duabus quasi fornacibus supra infraq; par sit excoqui? An fortasse stellæ huius corpus spõgiosum est? (liceuerit autem aliquantulum iocari) cum spõgiæ propria sit ariditas, quæ tamen aquis admota statim turgescit, mox expressa plurimum liquorem effundit. Quod ut dem, nihilominus ostendi mihi uelim, qui sit spongiæ ipsius expressor? Nam Mercurius stellæ dominus, ut deorum nuntius deferendis ac reddendis literis assidue occupatus est. Quia uero quæcunq; in hac disputatione traduntur ad Solis calefactionum referri uidemus, placuit & qd ipsi hac de re sentiamus, & quid naturalis dictet ratio, aliquanto uberius explicare. non quod libenter aliorum, maximeq; ueterum scriptorum opiniones insectemur. sed ne ueritas in obscuro relinquatur, quæ cæteris rebus omnibus optimo est cuiq; præferenda. Sequitur itaq; de Mercurio, & planetis alijs quæstio.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD
IOANNEM PARDVM DE RE
BVS COELESTIBVS.

LIBER TERTIVS.

INTER rerum naturæ indagatores liquidissime quidem constat Ioannes Parde, quæ cœlo feruntur corpora, ea minime corruptibilis concretionis esse, omnis item alternationis expertia, corporeæq; conuersionis, nihil etiam elementare, nihil elementaris conditionis penitus in sese admittere, quinimmo corporibus his elementaribus, ipsisq; elementis omnino imperare, illaq; pro arbitrio afficere, & in alias atq; alias qualitates formasq; conuertere, inde etiam eorum quæ genita sunt interitum sequi, rerum mox aliarum generationem aliam atq; aliam, Quibus ex alternationibus conuersionibusq; illud quoq; iure effici, ut inferiora hæc corruptibilia & censeantur & sint, contra cœlestia ipsa perpetua, semperq; in se se consistentia, quippe quæ alterius cuiusdam, sibiq; ubiq; constantis naturæ sint, atque essentiæ. Quam ob rem si corruptibilium propria sunt corporum siccitas humilitasq;, caliditas item atq; frigiditas, si quod paulo ante calidum erat, occupatur mox à frigore, & quod aridum ab humore. quibus ab immutationibus sequitur tandem rerum interitus, Nimirum stellarum corpora nequaquam hac afficientur atque alternabuntur uia. incorruptibilia siquidem sunt, nullisq; eiusmodi immutationibus obnoxia. Nihil habet ergo Sol quod in stellarum corporibus calefaciat. quomodo ergo stellarum calefactio manabit à Sole? quomodo ab euaporationibus terrestribus illarum humectatio? Adhæc qualitates hæ generationis atq; corruptionis ministræ sunt, ac penè dixerim nutriculæ. Nulla autem in cœlo generatio, cum nulla illic sit corruptio. Quocirca ut nulla in cœlo generatio, sic nullæ stellarum corporibus huiusmodi qualitates aut accidunt, aut insunt. Nec Sol igitur illorum calefaciet corpora, nec illa de Solis calore concalescent. Quid quod, ut in his ipsis elementaribus uidemus corporibus, Solis calor concipitur de radiorum eius reflexione, quæ quidem ipsa

dem ipsa fit in aëre, ac per aërem. At in cœlo nullus est
aër, nihil omnino aërium, quia nihil omnino in cœlo corru-
ptibile, nullaq́; ex alia in aliam qualitatem transitio· nulla igitur
illic de reflexione radiorum Solis calefactio. Falsò igitur, ac sine ulla
uera naturaliq́; asseritur causa, Mercuriũ de Solis propinquitate per=
arescere, quam quidem arefactionem contendunt de finitima Solis re=
gione proficisci. Quid illud, quàm inepte, quàm etiam desipienter?
stellæ qualitatem ab eius colore iudicari, ut Martis feruorem à colo=
re illo rutillo, ac si qualis cernitur in aëre, talis omnino color insit eius
stellæ corpori, ac non potius rutilescat in aëre· cum unus idemq́; etiã
color eandẽ semper qualitatem non indicet, ut in calce, niue, ossibusq́;
iudicari potest, quæ quidem albo colore pariter sunt prædita, neq; ra
dij solares in occasu appareant, quales in ortu, quin etiam Martis, Ve
neris, Iouis, Saturni colores uariantur, & dum per regionem ferun-
tur, quæ est ad ortum, & dũ per eam quæ uergit in occasum· Nam et
aër medius, & radiorum tum rectitudo, tum obliquitas, & eorum
aut maior aut minor à terris recessus, aduentus etiam ad nos ac di
gressio à nobis, mutationes eiusmodi colorum ut afferant, necesse est.
Quócirca syderis qualitas seu calida seu frigida non debet à colore
iudicari, nõ tñ ut color ipse sæpenumero propriã rei qualitatem nõ in
dicet, sed quod p̃sæpe ẽt fallat. Adhæc eadem lex esse nõ debet nec esse
omnino potest in cœlestibus elementaribusq́; corporibus. Non minus
etiam inepte sentiunt qui calefacere Solem ex eo arbitrantur, quod me
dius inter erraticas constitutus sit, ac si loca media calorẽ excitent, quia
medij ipsius natura hoc ferat. Quod si detur, terra, quæ totius mundi
medium tenet, esset omnium corporum calidissima. Accidunt autem
hæc, quæ de calefactione dicuntur, in aëre & per aërem. Quamob=
rem cum in cœlo nusquam sit aër, ne calor quidem illic excitabitur.
perinde ut nullus excitatur strepitus ex tot uagantium stellarum, cœ
lestiumq́; corporum orbiculationibus. Quod si in cœlo quærimus ea
quæ ad oculos atq; ad aures pertinent, cur non etiam ea quæ ad na
res? nam & de calido odores etiam efflantur. Adde quod nec, Sol me=
dium ita tenet inter erraticas locum, ut tantundem à Luna atq; à Sa
turno distet. Quod si medium aliquod iuxta Mathematicam dimen-
sionem metiri uolunt, legant Aristotelẽ impugnantem in causis natu
ralibus numeros, numerorumq́; potestatem ac regulam. cuius senten
tia cognita, satis scio, nihil eis quod cum ratione aduersus afferant,
relinquetur. Nulli igitur colores insunt syderibus, uerum fulgores ac
splendores potius, qui per aërem diffundentes se se, non uno quidem

modo afficiuntur, tum pro natura corporis è quo ſplendor exilit, tum etiã pro natura aëris ipſius, aëriæq; regionis, ac pro rectitudine, obliquitate'ue radiorum, quam ad rem non parum etiam ſua illorum imbecillitas confert, è remotiſſimis atq; altiſſimis orbibus defluẽtium. Itaq; neq; Sol in orbe ſuo calidus eſt, nec ipſe ſtellarum corpora in cœlo calefaciendo afficit, uerum inferiora hæc corpora, quæ & à ſe, & ab illis mouentur, affectáq; in aliam atq; aliam qualitatem ac temperationem tranſeunt. Nam ſi ſtellas Sol calore ſuo afficeret, perinde ut corpora, quæ ex elementis conſtant, afficit, et cœlũ quoq; ab illo calefieret, de cuius cœli cõcretiõe ſtellæ exiſtunt. unde et hemiſperiũ hoc ſuperius frigeret noctu, contra inferius concaleſceret. quod nihil eſſet aliud, q̃ ut et cœlũ & ſtellæ, & ipſarum ſtellarum orbes eadem illa paterentur, quæ elementa ipſa, resq; elementares patiuntur, nunquamq; in ſtatu ſuo conſiſterent. nihil etiam prorſus exiſteret in rerum natura à corruptione atq; à morte tutum. Eadem profecto ratione nec Saturni frigida in cœlo ſtella, nec Martis ignea, nec Iouis ac Veneris temperata eſt, nec item Mercurij arida, Lunæ humida ac uaporoſa. Sed in elementis ipſis, elementaribusq; rebus, eiuſmodi qualitates ſtellæ ipſæ mouendo, atq; afficiendo moderantur, quo rerum elementarium prouentus ſequatur, alternatioq; qualitatum, è qua generatio exiſtit atq; corruptio. Quid autem mirum, ſtellas à natura ſic inſtitutas ad agendum pro qualitate orbis atq; concretionis ſuæ? quãdo quæ in terris, quæ in aquis, atq; aëre uitam ducunt, diuerſa etiam ratione ad patiendum, recipiendasq; in ſe ſe illarum effectiones nata atq; inſtituta ſunt. An non in noſtro corpore pulmones, iecur, lienis, renes, cor, quorum miniſterio & ſpiramus & uiuimus, diuerſa ratione & mouentur & mouent? Abſit igitur, cum de cœleſtibus loquimur corporibus, quæcunq; iniuria. Quid enim ignominioſius dici, aut excogitari aduerſus cœlum, diuinamq; ſtellarum maieſtatem poteſt, quàm ut corruptibilibus, et nũquam in ſtatu ſuo conſiſtentibus qualitatibus prædita eſſe illa aut dicamus, aut exiſtimemus? Iterum dicam, abſit tanta hæc, tamq; nefaria cœleſtibus ſempiternisq; à corporibus iniuria, deq; illis ut de immortalibus æternisq; corporibus, inferioraq; hæc moderantibus pie recteq; & ſentiamus, et prædicemus. Habeat igitur Sol & Luna inter ſtellas, ſingulæ item erraticæ ſingulis in qualitatibus id iuris, authoritatisq; ad generandum, alendũ, alternandumq;, quod cor, quod cerebrum, in corporis animalitate (utar enim ſæpius inuſitato, ſed fortaſſe non inconcinno uerbo) quod alia item membra, quæ dicuntur primaria, &, ut hodie uocant, prin

cipalia. Atq; ut qualitates ipsæ plus minus'ue mixtæ inter se uarias in
corporibus temperationes faciunt, unde tanta diuersitas affectionum
prouenit, eadem ratione stellarum radij mixti inter sese, atq; in unũ
conuenientes misceant, temperent'q; uires atq; actiones suas, qua è re
prouentus multiplex, ac tantopere uarius existat in elementis, atque
ex elementis, item'q; corporibus, ex eorum commixtiõe conflatis. Arbi
trantur etiam Mercurij stellam maxime uentosam propter continu-
am motus sui seriem, quippe cum nunquam consistat, sed in assidua
semper agitatione uersetur. Omnes enim erraticæ & cum regredi,
rursus'q; cum progredi incipiunt, dicuntur gradum sistere, complu-
ribus'q; diebus eodem in momento stare, qua è re singulæ erraticæ bi
nas dicuntur stationes facere. Solum autem Mercurium uolunt etiã
in stationibus constitutum, nunquam adeo pedem sistere, ut non die-
bus etiam singulis, aliquot quamuis tamen paucas breuis circuli sui
partes emetiatur. adeo stella eius concitata est, assiduo'q; semper mo-
tu gaudet. Ex hac igitur concitatione, perpetua'q; motus agitatione,
cum etiam à Sole tanquam turbo quidam uolutetur, raptatus'q; uerse
tur, uentos excitare contendunt, usi ea comparatione, quæ similis ad-
modum uideretur. Siquis enim flagello quamuis tenui aërem uehe-
mentius uerberet, flabrum profecto licet tamen tenue excitabit, cum
eiusmodi uerbationes sibilum saltem aliquem necesse sit excitent, qua
de causa Mercurium uentos semper gignere, quoniam semper moueã
tur, existimant, cum cæteri planetæ in stationibus uideantur quan-
doq; conquiescere, ac Sol ipse propinquus, semper & moueat & cale
faciat. Hi mihi quidem uidentur aliquid dicere, nequaquam tamen
exacte, atq; ad appendiculum omnia, siquidem ut leuissimarum etiã
frõdium tenuissima commotio flabrum cieat, flabrum tamen ipsum,
seu quædam quasi subobscura sibilatio ex aëris impulsione fit, quæ
Græce est ῥοῖζος. Cum autem in cœlo nullus sit aër, uentus'q; sit
aëris quædam impulsio, seu redundantis aspirationis commo-
tio, quo nam modo Mercurius aut stationarius, aut incedens uen-
tum excitet, motu sui corporis aëre impulso, non uideo. Alia igi-
tur ratio quærenda est, quæ ab illis quidem quæ paulo ante di-
cta sunt, originem ducit. Nam quæ dicuntur de Sole calefaciente,
eodem'q; circum raptante, ea sunt eiusmodi, ut astrum astro uim
inferre credant, parum omnino uidentes ex illata ui corruptionem
sequi necesse esse. Quocirca dicendum ac tenendum prorsus est, Mer
curij stellam radijs suis, hoc est ab insita ui excitare aspirationes, fu-
midas illas scilicet, et tanquam fuliginosas, è quibus uenti existunt, ut

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

qui aridas exustasq; terræ fumigationes per aërem perlatas magis ac magis moueat atq; afficiat, quarum ex agitatione uenti gignantur. Quam ad rem plurimum etiam Solaris uis confert, dū radijs suis Mercurij radios fouet, illisq; adminiculatur, ad hauriendas subducendasq; è terris effumationes, quæ post per aërem exagitatæ impelluntur, eædemq; impellunt.

Quoniam autem in stellarum stationes, earumq; mentionem disserendo incidimus, rei huius explicationem non minus libenter quàm necessario exequemur. Quod erraticæ igitur moueantur, & certis atq; dinumeratis temporibus cursus suos peragant, non solū ex dimensione cōstat ac numeris, uerum oculis quoq; cernitur. Mouētur certe non modo per spatiosam illam longitudinem signorum duodecim, ad ortum ab occasu, qui suus ac proprius erraticarum est motus, uerum etiam per certam atq; unicuiq; perscriptam latitudinem, quæ hinc in boreā protenditur, illinc ad meridiē. hæc tamen ipsa latitudo à media Solis linea, per signiferum non una est planetarum omnium, uerum aliorum alia. Mouentur autem orbiculariter, nam & earum sphæræ orbiculatæ sunt, & corpora ipsarum orbiculata. Vbi uero tres superiores à Sole ita recesserint, ut inter ipsas & Solem quatuor interiacēāt signa, hoc est cœli partes centum uiginti, paulo plus minus'ue, retro pedem referre incipiunt. Ante tamen quàm earum apparere repedatio incipiat, ac si nullo pacto moueantur, compluribus diebus uidentur consistere, ac nullo modo progredi, eamq; quæ prima dicitur, stationem facere, tametsi nunquam adeo consistunt, ut non aliquātulum moueantur. Græci statum hunc uocant στηριγμὸν, ac dehinc continuato cursu repedationis ac regressus, quam nunc retrogradationem libentius pleriq; uocant, antequam recto progrediantur itinere, iterum consistunt, secundamq; stationem faciunt. Quo interim tempore tantum cœli Sol dimensus est, ut quatuor item signis, hoc est centum uiginti partibus, quod ante de prima statione dictum est, ab illis absit. Pleriq; autem ueterum authorum arbitrati sunt planetarū omnium regressum Sole ab ipso causam ducere, quod ubi planetæ quos diximus, Venus item ac Mercurius certum ac decretum sibi spatium à Sole digressi essent, tanquā ab instituto itinere reuocati, retro ab illius radijs retraherentur, famulari quodam officio Soli addicti. Ego uero Solem ipsum inter stellas principem, ut sic loquar, esse duco, proprij luminis maiestate, tamen ut qui tyrannidem inter stellas exercere illum minime putem. Neq; enim hamatis Sol radijs utitur, ut tanquam

tur, ut tanquam unco atq; harpagone tractos à solito naturaliq; di-
strahat illos munere, cogatq; ueluti captiuos uictoris ipsius catenas se-
qui. Num fortasse magnetino Sol præditus est corpore, erraticæ autē
ferreo? Nam qui hæc opinantur colorem suum erraticæ cuiq; attri-
buunt. Atqui nec Saturnus, nec Iupiter, nec Mars, nec planetarum
quispiam ferreo est colore, multo Sol minus magnetino, qui ne exu-
stione quidem illa Aetiopica, cum quàm rectissimus flagrantissimisq;
utitur radijs, uel semiuncem lapillum è terra subleuare in aëra sur
sum potest. Num raptabit calore suo, qui in cœlo nullus est, retroq;
ad se trahet, ingentissima illa corpora? ac si obsessa externo frigo-
re, post Solari irradiatione delinita, blandissimo illo tepore capiātur,
captaq; proprij muneris sic obliuiscantur, ut, quod ebrijs accidit, sui
nequaquam sint iuris. Atqui sponte sua mouentur quadrupedando
testudines, rependo serpentes, natando ac lubricando pisces, aues uo-
litando, pedes alternatim protendendo homines, quadrupedatim pe-
cudes, atq; ubi progressæ sunt, suopte arbitrio regrediuntur, ac pe-
dem sistunt. Videmus aues nunc sursum, nunc contra deorsum, mox
ad dextram, sinistram'ue uolatum facere, pisces item natatum, non
raro etiam illas in aëre, hos in aquis sydere, sic enim à natura insti
tuti sunt. Quid mirum igitur si erraticarum corpora per orbis suos
peculiari motu, sibiq; insito mouentur, cursusq; suos nunc proceden-
do, nunc recedendo peragunt? interim etiam ita gressum retardan-
do, ut oculis intuentium uideantur sydere, unius cuiusq; proprij cur
sus cum sit hæc natura. Nam si ab occasu mouentur in ortum, nulla
tamen cœlo ui illata, quod qdē cœlū ab ortu fertur in occasum, ac ni-
hilominus & cœlū illis, & illæ cœlo aduersis incedunt motibus, nul
la Solari calefactione tracta, cur non naturali insitoq; sibi motu stel
læ quæ ex hoc dictæ sunt errantes, & procedant, et retrocedant, &
statiōes faciāt, nulla à Sole ui illata? nullis externis uiribus illas cogē
tibus? Est enim alia cœli, qntæq; illius essentiæ natura, alia aëris, reli
quorūq; elementorū. Sit igitur motus hic earū uel incedentiū uel repe
dantiū non uiolentus, sed naturalis, nō coactus, sed suus et proprius,
incedantq; pro arbitrio ac ui cuiq; insita, nō trahātur ut captiui, alie
noq; addicti imperio, sed numeros atq; ordinē sequantur sua sponte,
naturali suoq; nunquā ab officio recedētes. Neq; enim alia ratione sem
piternæ illæ res sempiternitate sua fruerentur. Quod si mortalia hæc
ordinem suū, quiq; mortalitatis proprius est tenorē seruant, generā-
do atq; corrumpendo, uimq; continua alternatione sibi inuicem infe
rēdo, cur nō etiā immortalia illa pro natura immortalitatis ordinē

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

*suũ, suosq; numeros sequentia, ubiq; illũ seruẽt, nulla externa ui,
nulla forinsecus necessitate adducta? Quandoquidẽ in nostro quoq;
corpore uis inest illa, qua & ipsum totum & membra eius singula
mouentur & gubernantur. Etenim ubi loquendum est, statim os se ip
sum nullis externis adminiculis adhibitis aptat instruitq; ad eloquẽ
di officium. Sed omittamus præstantiora quæ sunt corporis officia, ut
oculorum, ut aurium, Patet uia gulæ qua cibus ac potus ad uentri-
culum defertur, spiritus autem, ac uocis meatus hoc est guttur tanquã
foribus quibusdam clauditur. Quoties itaq; cibus potioq; hauritur,
canaliculus ille seu potius ductus qui uiá spiritui ac uoci facit, claudi
tur, at contra lingua ipsa se se attolente aperitur, quoties spiran-
dum ac loquendum fuerit. Vesica quoq;, ubi emittendũ urinæ quid
fuerit, se se aperit ac relaxat, qua emissa confestim se se claudit, quasi
foribus serã obdat, nulla hic exterior adhibetur uis, sed ea tãtũ quæ
corpori à natura est insita, qua corpus ipsum suis cũ partibus at actio
nes singulas singulaq; ministeria, ubi opus est à se met, suaq; sponte
afficitur, ultroq; ad illa affectum mouetur. Neq; enim de actio-
nibus affectibusq; cælestibus perinde ut de nostris sentiendum est,
quippe cum cælestia ipsa corpora nullius externæ opis indigeant, nul
lis egeãt adminiculis, perfecta quidem per se, suisq; uiribus integra.
Quocirca nõ aliter mea quidem sententia tenendum ac sentiendum
est, q̃ ut cælestia illa corpora motus suos suasq; orbiculationes sponte
utiq; sua, peculiariq; potestate exerceãt, nullis externis uiribus adiu
ta, nulla Solis calefactione retro ad eũ tracta, sed sola prorsus natura
ministrãte. Miris tamen laudibus prosequẽdi mihi uidẽtur, qui etiam
ἐπικύκλους (sic enim Græce uocãtur) commẽti sunt. Quo enim ha
berent ubi intellectus beneficio sensus cõquiesceret, oculis quoq; expo
suerunt minusculos illos circulos, quibus corpora planetarũ imposita,
antorsum, retrorsumq;, sursum ac deorsum orbiculatim ferrẽtur, mo
tus cuiusq; dimensione seruata. Quid autẽ in disciplinis utilius, quid
ad docendũ accõmodatius? q̃ ut sensus uires præsidiumq; intellectui
sumministrent? & quod intellectus contemplando assequitur, ut ocu-
lis quoq; uidendũ exponatur? Quẽadmodum in horologijs, astrolo-
gicisq; machinulis ac tabellis usuuenit, ut diuina hæc potius q̃ huma-
na sint inuẽta iudicãda. Verũ ut existimemus stellas ipsas impositas
circulis, ac tanq̃ curriculis quibusdã suis uehi, omnino est absurdissi-
mum. Primum circulos illos quis mouet? qui si moueãtur suapte
natura, cur non stellarum quoq; corpora sua etiam ui naturaq; sic
moueãtur? quid enim opus exterioribus uiribus, ubi propriæ uires sa*

tis sunt? Deinde corpora stellarum ipsa oculis cernuntur, quoniam è
cõcretione orbis sui constant. quod si quod delatum ẽ, cernitur, quoniã
è concretione constat, circulos quoq; qui deferunt, è concretione consta
re par est, concretos'q; oculis se se uidendos offerre. non cernũtur autẽ
quoniã re ipsa nulli sunt, sed cogitatione tantum concipiũtur, docendi
atq; cõprehẽdẽdi gratia. Etenim tot lineæ intersectiões'q; linearũ re
ipsa in cœlo quidẽ nullæ sunt, uerũ docendi ac demonstrãdi gratia
solertissimi uiri cõmẽti eas fuerũt, qñ uix ratione alia disciplina cœ
lestis, cœlestiũ'q; progressionũ cognitio tradi posset. Quid qđ animaliũ
se se mouentiũ nullũ externo instrumento, sed tantummodo proprio si
bi'q; naturaliter indito mouetur? Insunt enim uolucribus, piscibus, ho
minibus, pecori sua cuiq; instrumenta. nullũ deniq; animal externo
alieno'q; instrumento, sed proprio sibi'q; à natura indito ad se se mo-
uendum utitur, motu scilicet eo, qui suus cuiq; ac naturalis est. Multo
autem minus q̃ animalium horum corpora, externis adminiculis in-
digent cœlestia, quibus quidem neq; iumentis, neq; uehiculis opus est
ad euagandum. Itaq; & circuli & epicycli cum toto hoc genere ha
bendi sunt imaginarij, non autem ut qui re ipsa sint in cœlo, sed in-
uenti prorsus atq; excogitati ad motus demonstrandos, eosdemq; ipsos
etiam oculis exponendos. Augures dum auium uolatus captãt, aërẽ
omnem lineis partiuntur, eumq; in regiones, suis quam'q; cum fini
bus diuidunt, anticam, posticam, dextram, sinistram'q;. Qui terra-
rum spatium metiuntur, lineas etiam ab ortu ad occasum inter par-
tes ipsas & ea quæ dicuntur climata, quod in septentrionem ascen-
dant, producunt, uentorum quoq; regiones lineis distingunt. nullæ ta
men in terris lineæ, nullæ in aëre, multo minus in orbibus sunt cœ-
lestibus. Ostendat mihi uelim quantumuis acutis utatur oculis qui
uera illa existimat stellarum obseruator, ubi linea, quæ Arietem di-
stinguit à Piscibus, quæ gradum à gradu, decuriã à decuria, quæ
latitudinem Zodiaci à meridie septentrionẽ uersus, quæ obliquitatem
eiusdem à Capricorno in Cancrũ designat? Intueor ego stellas, con-
templor earũ motum. Lineas omnino nullas perspicio, nullas orbium
distinctiones, aut circulorũ curuaturas, quandoquidem nullæ sunt,
neq; illis stellæ indigent, quippe quæ sese ipsæ moueant, nullis ex-
ternis adminiculis adiutæ, uel deferentium circulorum, uel uo-
lutantium rotarum. Pictores etiam inertes lineas suas colore no-
tant, quo distinctio ipsa appareat, Inertissima ergo, ac sibi ipsi
maxime auara fuit natura, quæ nullo prorsus colore, tanquam
ei rubrica nulla esset, tot lineas, circulos'q; tam sæpe sese intersecantes

distinxerit, distinctasq; notauerit. Sint hæc igitur ad docendum demonstrandumq; diuina quadam uirtute comperta, credamusq; ita quidem sese habere, donec oculis etiam ducibus in tabella, quæ de stellarum motibus scrutamur perdiscimus, numerisq; ac dimensionibus comprehensa tenemus. Vbi uero mens abunde exacteq; illis imbuta fuerit, notioq; inhæserit animis, re ipsa lineas circulosq; ab astronomis designatos multo minus in cœlo esse, quàm haruspicum in aëre iudicemus. Nam imaginarios eos esse illud planè docet, quod quæ oculis non cernuntur in cœlo collocata corpora, ea nusquam sunt. Siquidem ea sunt, aut lucida aut opaca, si lucida uidentur per se, sin opaca, clarescunt in luce, quod probatur in corpore Lunari. Etenim circuli epicycliq; si ex opacis constarent corporibus, perinde ut Lunæ corpus, illustrarentur à Sole, aut ab eo sydere, quod epicyclo ipsi putatur insidere, aut etiam ab utroq; nam lucida ea nequaquam esse obtutus ipse noster indicat. corpus autem in cœlo constitutum, quod sit tertij generis, nullum est dare, sicuti præter diem ac noctem, tempus aliud nullum, nec præter cœlum elementaq; tertij generis est aliud, quod quidem corporeum sit.

Sed iam ad erraticarum qualitates redeamus, quæ licet nullæ illis insint, tales tamen esse illas dicamus, quales in corporibus inferioribus ac passiuis humores excitant, excitatosq; moderantur. Opinantur autem ut in Luna, sic in quinq; erraticis usuuenire, ut eæ matutinæ, hoc hoc est postquam à Solis coniunctione digressæ apparere iam incipiunt, in humectationem magis inclinent, quousq; confecto itineris quodam quasi triente, consistere iam putantur, inde calfacere arbitrantur, donec uespertinæ repedando effectæ sunt. Ex hoc uero tempore, quousq; iterum consistant arefacere, frigus inde inducere, donec rursus cum Sole coeant. Quod enim in annuo Solis circuitu contingit, ut principio humectet, qua è re uer humidius prouenit, inde calfaciat, quo fit ut æstas sit ardentior, deinde siccet, quæ res autumnum sicciorem efficit, deinceps frigus inducat, unde hyems frigidior reddatur, idem quoq; in planetæ cuiusq; epicyclaris cursus conuersione contingere putauerunt. Nam & elementorum conuersiones eiusmodi sunt, & animalium ipsorum ætates hanc eandem seriem progrediendo retinent. Dictæ autem sunt matutinæ, quod mane ante Solis exortum postquam à coniunctione eius recesserint, in ea oriantur cœli regione, quæ est ad Solis ortum. Quod ut manifestius fiat, exemplum statim subijciam. Sit Saturni Solisq; coniunctio in primo Cancri gradu, ex hac coniunctione compluscul is diebus Saturnus Sola-

ribus radijs occuletur, à quibus ubi sese explicauerit, matutinum facere exortum, quod ante Solem orientem mane appareat, dicitur. Vbi uero ad Leonem Sol transierit, antelucano Saturnus tempore, hoc est duabus ante Solem horis, plus minus'ue radios ab oriente cœli parte suos exercet. At postquam ad Virginem Sol transierit, nunc quatuor, nunc quinq; ante Solem horis, aut etiam amplius intempesta nocte Saturnus sese ab exortu ostentabit. Tandem ubi Libram Sol ingressus fuerit, eamq; peruagabitur, ad mediã noctem Saturni ortus differetur, siquidem Cancro exoriente Libra imum cœli cardinem obtinet, in qua Sole tanquam demerso, media nox ut sit necesse est. Ex eo tempore, quoniam confecto itineris recti spatio repedatio incipit, sistit Saturnus gradum, aliquot diebus, perinde ac si dat, sic Iupiter, sic Mars eadem qua Saturnus ratione, pro cursu tamen uterq; suo, ac tam diu retro graditur, quàm diu Sol Scorpium, Sagittarium, Capricornum'q; permensus, Aquarium iam perambulat, id est alterum Zodiaci trientem progrediendo conficit, tunc enim iterum sistit gradum seq; à repedatione ad rectam progressionem dirigens iter instaurat, donec confecto signiferi triente tertio (non minus enim libenter trientem, quàm triangulũ uocamus) Sol ipse iterum post annuum suum cursum cum Saturno coniungitur. Locuti autem sumus de Saturno, Ioue & Marte, quoniam Venus ac Mercurius cum Sole ab opposito, quadrãgulo, triangulo aut sexãgulari loco nunq̃ cõfigurãtur, sed sola tantum coniunctione, quæ corporalis dicitur, cũ eo familiaritatem ineunt. Quandoquidem neq; Mercurius triginta, neq; Venus sexaginta gradibus plenis, quin etiam aliquot subductis à Sole longius recedunt. In media uero repedatione, cum Sol ad Capricornum peruenerit, ipso Sole occidente, ac sub terras delato, Saturnus uersperi ab opposita hoc ẽ oriẽte cœli regione exoritur, utq; sex ante mẽsibus, quod mane oriebatur, à tempore ipso uocatus ẽ matutinus, sic post uespertinus, quandoquidem post Solem occasum apparere iã incipit, noctu'q; hemisperio hoc superiori uidendus defertur. Constituerunt autem ut Lunæ cursus, sic etiam erraticæ cuiusq; ætates omnino quatuor, primam quæ magis ac magis humectaret, secundam, quæ calefaceret, tertiã quæ exiccaret, quartã, quæ maiorẽ in modũ frigus induceret, secuti anni ipsius ex alia in aliã qualitatẽ transitionẽ, in hoc etiã consentiẽtes, ut commixtæ inter se & addant et demant plus minus'ue pro natura commixtionis. Quantum autem mixtura ipsa qualitatum tum ad augendum, tum ad minuendum ualeat, cum primis medici docent, quorum proprium uidetur officium in adhibendis

remediјs miscere ac temperare. Ex hac profecto commixtione unius atq; alterius, item'q; complurium inter se planetarum contingunt in corporibus inferioribus tam multa illa ac diuersa, quae partim quidẽ cernuntur oculis, partim ingenio assequimur, ipsis'q; ex effectionibus, quorum prorsus omnium causae ad configurationes ipsas erraticarum referendae sunt. Statuerunt itaq; primam erraticae cuiusq; aetatem ab exortu matutino, quem Graeci dicunt ἠῶον, ad primam usq; stationem. Ab hac ipsa statione aetatem secundam, usq; ad ἀκρόνυκτον hoc est dum de nocte iam media Saturnus (ne ab exemplo quod posuimus, recedamus) ortum ab ascendente coeli regione facit, quod contingit Sole Libram ingresso, tunc etenim surgente Saturno, media hoc est profunda nox, quod Graeca dictio indicat, existit, Sole imum coeli cardinem iam tenente. Ab Acronycto id est ab ipso exortu, quem nocte media facere primum incipit, ad secundam usq; stationem, tertiam planetae aetatem esse uolunt. Quartam eamq; ultimam, quàm diu erratica ipsa ab initio secundae huius stationis ad Solem regressa ei coniungitur, cuius etiam radiјs oppressa delitescit, mox'q; ab illius subradiatione liberata, mane exoritur, denuo'q; efficitur matutina. Has igitur erraticarum quinq; perinde ut Lunae Solaris'q; anni aetates quatuor, prisci rerum coelestium scriptores statuerunt, in quibus stellae singulae utiq; quas diximus qualitates uehementius excitant, pro aliarum tamen stellarum mixtura plus minus'ue, non tamen ut à se ipsis sua'q; natura omnino discedant. Dicimus autem mouere qualitates, easq; afficere libentius quàm elementa, quod hoc idem magis sibi placere Aristoteles ostendit, cum ait, È triplici compositione primam quidem constitui è primordiјs iјs quae à nonnullis uocentur elementa, quae'q; ipse dicat terram, aquam, aërem, ignem, sed rectius fortassè dici posse ex elementorum uirtutibus. appellat enim uirtutes frigiditatem, caliditatem, humiditatem, siccitatem, quae materia corporum sint compositorum, quas postea differentiae sequantur aliae, ut grauitas, leuitas, densitas, raritas, quae'q; alia sunt generis eiusdem. Videre etiã oportet in quam coeli partem à media signiferi linea erraticae magis uergant in austrum ne an in septentrionem? Praeter Solem enim caeteri omnes planetae ab ipsa linea deerrando spatio quodam suo declinant, & alius quidem magis alius uero minus. Fit igitur ex hac digressione per signiferi latitudinem ab eius medio, ut aliàs meridiales austrinae'q;, aliàs septentrionales boreales'q; dicantur stellae, qua è re uires cuiusq; erraticae, in quam uergit partem, magis intenduntur propter radiorum propinquitatem ac rectitudinem. quod cum primis

Mathematico in enuntiãdis cœli decretis obseruandum uidetur. Declinare autem eas nunc in austrum, nunc assurgere in septentrionem, atq; aliâs magis, aliâs minus non solum numerorum collectione, motusq́; dimensione constat, uerum etiam oculis ipsis cernitur. Quid enim euidentius, quàm quotidianus Lunæ discursus? cum hoc mense uideamus eam nunc Iouis, nunc Saturni, nunc Martis sociari aut Veneris corpori, in eodem etiam latitudinis gradu. Siquidem non nunquam accidit erraticæ corpus inter Lunæ cornua comprehensum uideri, insequenti uero mense compluribus gradibus per latitudinem ab illo distare, cum per longitudinem eodem in gradu copuletur. Quæ res manifestissime indicat erraticarum corpora, ut non nulli contendunt, cœlo ipsi infixa nequaquam esse, si enim cœlo infixa, ab eodem ferrentur, eandem semper latitudinem retinerent, quam minime retineri, utiq; multa docent. Primum enim in coniunctionibus corporalibus non semper sub eadem latitudinis coniunguntur linea, quæq́; stella priore in coniũctione fuerat australior, eadem in posteriore reperitur in boream ascendere, rursus in alia atq; alia, sic deinceps copulatur, ut corpora ipsa uideantur sese penè contingere, atq; in unum coire. Deinde ut de Luna, cuius cursus est maxime perspectus, expressius loquar, in menstruis eius cum Sole coitionibus aut semper Solis deliquiũ fieret, atq;, ut Græco utar uerbo, ἔκλειψις, aut omnino nunquã. Rursus quoties Soli opponitur, aut eius defectus nunquã contingeret, aut in singulis quibusq; oppositionibus deliquesceret. Vtrunq; autem falsum est, quando utriusq; contrariũ uidemus contingere, idq́; ob Lunæ peruagationẽ euenit per signiferi latitudinẽ, quæ quidẽ latitudo in eius menstruo cursu eadẽ semper esset, si cœlo infixa cũ illo & ab illo tantũ moueretur, perinde ut cũ naui & à naui mouẽtur ea, quæ nauis ipsius tabulatis affixa sunt, q̃n potius Luna cæteræq; erraticæ sic mouentur, ut uectores, ut nautæ, q̃ & cum naui longius procedendo iter suum conficiunt, & per eã à dextro in sinistrũ latus, rursusq́; à sinistro in dextrũ oblique discursantes officiũ suũ peragunt. Nam ut orbibus affixa sint suis, ab illisq́; ut rapiantur, hoc idem est dicere, quod paulo ante de epicyclis dictum est. Cur enim ab orbibus suis potius quã à se ipsis ferantur, ratio nulla est, cum multo sint perfectiora, q̃ nostra hæc corpora, nec ad mouendũ exteriorĩbus indigeant adminiculis, q̃bus ne corpora quidẽ nostra licet mortalia, minusq́; perfecta indigent. Nisi fortasse ut infantulis instrumẽta quædã natura parauerit, q̃bus se se ad incendẽdũ instruerent, ac nihilominus tempus quoddam ijs constitutum est, quo decurso, infantes ipsi

reiectis instrumentis sponte sua ac per se huc illuc & eunt et redeūt. Nisi maluerimus cœlestium illorum corporum primā infantiā æternam esse, quæ in nobis breuissima quidem est, persuasumq; uelimus exterioribus instrumentis, quæ re ipsa nulla omnino sunt ea perpetuo indigere, ijsq; uti, dum differendi studio, atq; argutijs hoc ipsum per tendimus. Sint itaq; orbes ipsi imaginarij, quando cœli moles continua tota est, & ad docendum, ipsisq; oculis exponendū repræsentandumq; stellarum motum diuina quadam inuentione comperti, quo intellectus habeat sensibile aliquid, in quo ab initio perscrutationis suæ cō quiescat, ex eoq; paulatim progressus abiecta tandem imaginaria orbium configuratione, numeris, numerorumq; rationibus assequatur quod suum est. Dedit natura ab ipso initio animatis omnibus corpora pro constitutione & habitu cuiq; aptissima. Habent homines, habent iumenta, feræ, alites, pisces, reptantia commotionibus suis apta cōcinnataq; corpora, ex toto atq; etiam è partibus, Cur non & cœlestia? quādoquidem orbiculata sunt, quod necesse nequaquam fuisset, nisi ipsa ēt à se orbiculatim mouerētur. Quod si cœlo ipsi, aut orbibus quæq; suis infixa sunt, superuacaneum, ac perquam ineptum fuit, ea ex omni parte orbiculata constitui. At nihil omnino inepte, nihil frustra natura statuit, cum appositissime singulis quoq; consuluerit. Quocirca nequaquam illa superiore à parte quod oculis cernimus, in orbem cō formasset, quin potius aut acuisset ea, ut tanquā aculeata, orbibusq; infixa penderent, perinde ut in cubiculorū laquearibus, cælatisq; testudinibus uidemus, aut complanasset utiq;, complanataq; commissuris perpolitis cœlo ipsi aut raptantibus illa circulis glutinasset. At non à superiore, uerum ab inferiore sui parte orbibus infixa sunt, quod si est, cur non pars hæc, imaq; ipsa curuatura, ut pote alij corpori infixa latet? quod secus quidem eē aspectu constat, cum rotunditas ipsa corporū tota, omniq; à parte circū appareat. Ex his igitur, alijsq; quæ supra dicta sunt, efficitur, ut neq; cœlo, orbibus'ue suffixa sint erraticarum corpora, et euagari per signiferi latitudinem planè cōstet, ut aliâs magis, aliâs minus eadem ipsa aut in austrum procumbant, aut in aquilonem subleuentur. Quid quod siquis diligenter obseruet è planetis quemuis unum quouis etiā in signo, & in quacunq; eius latitudine collocatū, qui scilicet hoc anno calendis Martijs nocturno tempore aut oriatur aut occidat, annisq; item subsequentibus, ubi idē ipse planeta ad idē illud signū ac signi gradū reuerterit, in pluribus profecto eius reuersionibus uix hoc cōtinget, ut in eadē illa signi latitudine per partes easdem oriatur aut occidat, quod singulis qui-

dem mensibus in Lunæ peragrationibus ſubinde, ut dictum eſt, cerni
tur. Adhæc ſignificationes ipſæ planetarum, propriæq́; effectionis effi
caciæ, eædem ubiq; ſemper eſſent, tam in locis auſtrũ uerſus, quàm in
aquilonem proclinantibus. Quod ſecus euenit, propter maiorem ipſo
rum propinquitatem in alterutram mundi declinationem, quorum,
ut dictum eſt, fieri nihil omnino uideremus, ſi cœlum & ipſi illi or
bes tantopere celebrati quaſi clauo quodam in una certaq́; ſui parte
fixa ſecum traherent, ac tanquam raptarent errantium ſtellarum
corpora. Ariſtoteles diuino uir ingenio huius ſiue ſentẽtiæ, ſiue opinio
nis uel author quidem fuit, uel patrocinator. Nec uero nos ij ſumus,
qui ad uerſus acutiſſimum & ſolertiſſimum naturæ rerum indaga-
torem uideri uelimus hæc ſcripſiſſe. Cæterum dum illæ ad ſe, natu-
ralisq́; philoſophiæ cognitionem trahere uult omnia, ab ijs longiſſime
diſſentit quæ poſt à Mathematicis inuenta ſunt & tradita, quæq́;
multo aliter quàm ipſe ſentiat, habere ſeſe ratione comprehenſa ob-
ſeruationeq́; etiam ipſa comprobantur. Vtcunq; tamen hæc ipſa quæ-
rendi ſtudio magis quàm quod ita prorſus ſentiamus à nobis tradun
tur, nec tam ea affirmamus, quàm poſteros adhortamur ad ea ipſa me
lius ac diligentius pquirenda. Latet cauſa lactei circuli, atq; ita qui
dem latet, ut quæ de eo traduntur, inania quædam fabuloſaq́; ma-
gis quàm phyſica uideantur. Quid mirum latere etiam partem hãc
cœleſtis philoſophiæ, quaſi noſtra hæc ipſa mens aſſequi poſſit quæ-
cunq; in rerum ſint natura, & quo quidq́; fiat modo, ac geratur ordi
ne. Eſt etiã antiquæ ac penè dixerim confirmatæ ſententiæ inter cœ-
leſtium ſignificationum exploratores erraticas ſtellas inuicem ſe aſpi-
cere et contueri, ubi quantum inter ipſarũ domicilia interiacet ſpatij,
tantundem inter ipſarum copora interiectum fuerit interualli, Græ
ce hoc aſpiciẽdi ac inter ſe diſtandi genus eſt ἰδιοπροσωπεῖν quod bar
bare eſt Almuega, Latine non improprie dicetur contueri. Idq́; tale
eſt, atq; ut de Venere exemplũ tradam, conſtituo eam in Tauro, Lu-
nam in Cancro, Solem in Piſcibus, nanq; contutus hic inter erraticas
luminariaq́; eſſe dicitur. Hac in conſtitutione Venus eſt cum Sole ue-
ſpertina, contra cum Luna matutina, abeſtq́; utroq; à luminari, quã
tum Taurus propria domus à Cancro Lunæ domo, quantum etiã Li
bra propria item domus à Leone Solis domicilio. Hicq́; contutus inter
Solem & Venerem, item Lunam, ſexangularem habere uim credi
tus eſt ab antiquis. Mihi quidem uidetur aſpectus hic non à domorũ
intercapedine, uerũ à ſextante circuli, ſexangulaq́; ſignorũ ipſorũ ra
diatione iudicandus. Etenim Piſces Taurum, Taurus item Cancrum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ſexangulariter aſpicit. Quo'circa Venus Solem è Tauro in Piſcibus conſtitutum quo poteſt optutu, eoq; non integro, ſaxangulariter tamen intuetur. Quod Mercurio contingere neutiq; poteſt, quippe cum abeſſe à Sole ſexangulariter nequeat. Qua igitur ratione, ſi cum Sole Mercurius ſexangularis eſſe nullo modo poteſt, ſexangularem cum illo inire familiaritatem poterit? quam quidem ſexangularem familiaritatem inibit, cum Lunam in Cancro poſitam, de Tauro intuebitur, non quod ab ea tantum diſtet, quantum eſt inter Virginem, ſuam ipſius domum & Cancrum diſtantiæ, ſed quia ſexangularibus è ſignis ſexangulariter ſe ſe aſpiciunt. Abeſt à Leone Taurus cœli quadrantem, aſpectus hic quadrangularis eſt. Nunquam autem poteſt Venus à Sole quadrangulariter abeſſe, nunquam igitur inter utrũq; quadrangularis aſpectus intercedet uis atq; conciliatio. Quo'circa anile hoc totum eſt, ut & alia quidem multa, fruſtra'q; de domorum diſtantia obſeruandum in Veneris ac Mercurij ſignificationibus præcipitur. Veniamus iam ad Solis ac Saturni domos, ac domorũ diſtantias. Abeſt Aquarius Saturni domus à Leone Solis domo diametro interuallo. Quoties autem Sol ac Saturnus in ſignis conſtituentur diametris, erunt ipſi inter ſe diametri, nõ propter domorum propriarum intercapedinem, ſed quia ſigna ipſa in quibus collocantur, inuicem ſunt diametra. Sagittarius Iouis domus à Leone diſtat triangulari intercapedine, eodem ſpatio Aries domicilium Martis. Quoties autem Iupiter & Mars tantundem à Sole aberunt, aſpicient illum triangula irradiatione, non domiciliorũ diſtantiæ gratia, ſed ſignorum aſpiciet etiam Mars Solem quadrangulariter, quandocunq; ab illo tantum aberit, quantum abeſt à Leone Scorpius ea, ſcilicet de cauſa, q̃d è quadrangulo ſeipſos intuentur. Quam ob rem quid ineptius quàm exiſtimare hoc ipſum contingere propter domorum diſtantiæ conſimilitudinem? Sunt à Leone octauũ ſignum Piſces, Capricornus eſt ſextum, hæc inter ſe ſignorum diſtantia nullum parit aſpectum, nullã gignit beneuolentiã. Quãdocunq; igitur Saturnus ac Iupiter à Sole tantundem aberunt, quam rogo beneuolẽtiam quæ nulla mutuo ex aſpectu inter ſe ſignorum eſt, quam inquam conciliare familiaritatem poterunt? Itaq; anilia mihi quidẽ hæc uidentur omnia. Quæ autem ratio de Solis ac planetarũ domibus, earũq; inter ſe interuallis tradita eſt à nobis, eadem de Lunæ domicilijs, domiciliorũq; interſtitijs inter ſe ac planetarum domicilia ſi tradatur, eadẽ profecto obſeruationis huius uanitas inuenietur. Multa quoq; Aſtrologi ueteres à regum ac magiſtratuũ gubernaculis ad

stellas transtulere, ut cum dicunt erraticas ipsas in thronis suis, & tanquam regia in sella perinde ut reges consules'ue publicæ ius dicere, unde Ptolemæus ait stellas in suis quidem fulgoribus ac thronis constitutas tum dici, cum in quibus reperiuntur signis ac locis duas saltem ineundæ cum eis familiaritatis causas, de quibus ante dictum est, nactæ fuerint, quod propter consimilis cognatæq; signorũ qualitatis affinitatem, magnũ inde sibi fauorem atq; adiumentum uendicent, magnaq; ex hac conuenientia, et quodã quasi animorũ consensu fiat earum potestati ac iurisditioni accessio, ut uideri iure possint tanquam in solio sedentes ius mortalibus dicere, ac maiore cum authoritate potestatem in populis exercere. Id autem est eiusmodi, Iupiter inuentus in Geminis, in finibus suis, undecimo in loco, diurno etiam tempore, & à loco in quo lætatur, & à qualitate signi humecta & calida, & à conditione, est enim masculinum, atq; ex eo diurnum, mirificum ex hac ipsa conuenientia effectionibus suis adiumentum assumit, cum non mediocris etiam à potestate finium fiat accessio.

De parte fortunæ.

In loco autem ac parte fortunæ plurimum etiam authoritatis uno omnes ore Astrologi repositum eẽ consentiunt. Cuius tamẽ rei ratio cũ non extet ab illis tradita, uidetur à nobis qui non tam facile dictis illorum acquiescimus, diligentius perquirenda, cum ex tanta credulitate id deniq; effectum sit, ut peruagata ferè habeantur & uana, quæ de cœli significationibus id est Astrologorũ prædictis hodie feruntur in publicum. Quo'circa uisum est, debere hoc ipsum à me quæri, cur disciplinæ huius constitutoribus placitum sit, inter alia nõ nulla, quadam quasi sanctitate obseruanda præcipere ea, quæ de fortunæ parte hac traduntur, à qua quidem parte & loco potissimam ac maximam eorum quæ in uita eueniunt portionem arbitrati sunt defluere. Itaq; ut se se habent in generatione materia et forma, rerũ principia, ut genus quod è mare constat et fœmina, ut tempus, in quo nihil nõ à natura efficitur, idq; è die ac nocte cõstituitur, sic sese habẽt Sol & Luna, ut generationis ipsius authores & penè dixerim parentes, ut primæ quoq; ac potissimæ generationis & uitæ causæ. Præstruit enim Luna aptatq; materiã, Sol autem inducit formã, hic diurnũ moderatur tẽpus, illa nocturnũ, Luna corpori præstat alimoniã, Sol animalitatẽ conseruat, nihil ille negligit eorũ quæ spiritui ac sensibus, quæq; animato conferant corpori, nihil hæc eorũ quæ ipsi accidũt homini, ut uterq; simul Sol ac Luna tum corporis sensuũq; id est ani-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

malitatis, ac hominis deniq; ipsius, tum accidentium atq; euentorum, quæ in uita eius tam multa contingunt, tum authores, tum ministri prorsus uideãtur ac suppeditatores. Cum autem horoscopus, uti dictũ est, nascentis hominis animalitatem indicet, animæq; eius cum corpore conglutinationem, cui rei Sol, ut dictum est, præest, erit ascendens ipsum Solis iurisditioni in hominis genitura subiectum, cui in uniuersa uita ius à Sole ipso dicetur, quo fit, ut nati horoscopus in genitura Soli addicatur. Atqui Luna ubiq; potestatem in his suam cum Sole simul exercet, ac iuxta etiam præsidet, habent enim coniuncta tempora, diem & noctem, coniunctas actiones, materiam & formam, coniũcta domicilia, Leonem et Cancrum, coniuncta etiam loca, in quibus libentius ius dicunt, nonum atq; octauum in cœli figuratione locum. Par est igitur in nascentium genituris, uti Sol quidem horoscopũ sibi assumat, Luna uero ut aliquod etiã sibi ascendens pro socia potestate uendicet, quo parte ex omni rerum se nostrarũ communes uterq; exhibeant tum authores, tum ministros & curatores, coniunctamq; simul potestatem exerceant. Dandum est igitur suum etiam Lunæ in genituris ascendens, quod autem esse illud debeat, quærendum relinquitur. Sed nec ascendens ipsum Lunæ ab ascendente genituræ, quod Solis est, distare par fuerit, nisi quantum Luna Sole ab ipso abesse comperta fuerit genituræ tempore, quo ascendentia etiam utriusq; loca eadem simul distantiæ ratione iũgantur. Iungentur autem ratione eadem si quot signiferi partes inter Solem ac Lunam interiectæ fuerint hora genituræ numeraueris, ipsæq; tot rursum partes ab ascendentis prima parte retro progrediẽs collegeris, q̃bus post collectis quo in loco numerus ipse partium omniũ desierit, illic fortunæ partem hoc est Lunæ ascendens constitueris. Quæ constitutio ita quidem constare mihi uisa est, ut omni è parte eius constituendæ ratio examussim sibi consentiat, atq; undecunq; quadret. De qualitatibus autem partis ac loci huius deq; significationibus eius uberius suo loco dicetur.

De Stellis quando masculas uires suscipiunt, quando fœmineas.

Nec uero una tantum uia stellarum uires incrementum accipiunt, aut damnum, cum mutare etiam genus secundum ipsarum situm ac statum existimentur, quod huiusmodi quidem est, ut stellæ ob qualitates q̃bus præsunt, aliæ dicantur masculinæ, contra aliæ fœmininæ. Putantur aũt fœmineæ qualitatis Venus ac Luna, propter humidi, cui dominantur, naturã. siquidem humidũ ipsum in generatione materiam

sumministrat,

sumministrat, Sol uero existimatur esse uirium masculararum propter calorem, quem excitat, cuius proprium est formam inducere, calfaciendo humidum, atq; animando calefactum. Mascularum etiam uirium habentur Iupiter ac Mars propter calorem. Mercurium mediæ naturæ putauerunt, unde Poetæ genitum ex eo hermaphroditum fingunt, siquidem stella eius nunc humidum abunde euocat, nunc uehementer exiccat pro situ suo ac motu. Mutantur uero, ac modo quidem augentur, modo uero minuuntur qualitates hæ tum tempore, nam calor augetur die, minuitur nocte, contrario modo humidum, eadem quoq; est frigidi & sicci ratio, frigidum enim sequitur noctem, siccum potius diem, tum regione & situ. Etenim masculescunt stellæ constitutæ in eo cœli quadrante ac tractu, qui est ab oriente cardine ad cœli medium, et in opposito item quadrante qui ab occasu in imum protenditur, contra fœminescunt duabus in reliquis cœli quadris, hoc est ea quæ cœli culmine occasúq; continetur, & ea quæ illinc immo, hinc continetur exortu. Nec uero quod nunc dicimus eo spectat, ut mutare genus stellas credamus, quod nullum est in cœlo, uerum ut qui cœli decreta promulgant, facilius intellegant cœli ipsius uires, nunc maiores, contra nunc remissiores eē, quod in rebus ipsis nostris uidemus, nãq; regionum qualitates pro temporũ qualitate et remittuntur & intenduntur, dies item ipse idem illud patitur, quod uita etiã nostra patitur, quæ non modo pro qualitate anni temporum, uerum etiam ætatum mutatur, nunc crescendo, nunc decrescendo, cum assiduo in motu ac uarietate uersetur. Nec uero mirum sit cuiquam, quadrantem ipsum qui est ad imum ab occasu concalescere, quemadmodum concalescit propter assurgentem Solem quadrans ille, qui est ad medium ab exortu. Siquidem qui noster occasus est, is subterraneis regionibus id est terris habitationi nostræ aduersis Solis ortum denuntiat, contra exortus occasum. Mutantur etiam stellæ pro habitu ad Solem suo, ut quasi masculescant, hoc est maioribus utantur uiribus, cum à Solis complexu digressæ antecedentesq;, matutinis oriuntur temporibus. Matutina enim qualitas robur maius et, ut ita dicam, masculas sumministrat uires, tum propter suum à sole digressum, orientisq; cœli regionem, tum propter stellarum adolescentiam. Contra debiles eas atq; imbecillas uespertina reddit conditio, ubi Solem subsequuntur tanquam fessæ decurso spatio, atq; senescentes, qua è re stellæ ipsæ uidentur quodammodo fœminescere. Quod si de cœlo & stellis cum loquimur, non alijs uerbis utimur, quàm ubi de animalium qualitate, genere, ætate, moribusq; disserimus, merebimur iure

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ueniam, quando alijs uti uerbis q̃ trãlatitijs nequimus, quam ueniã, ubicunq; locus ac sermor exigit, dandam nobis deposcimus.

De Collocatione planetarum in angulis.

In perscrutandis autem stellarum uiribus atq; effectionibus hoc quoq; seruandum uidetur, ut non signa modo ac loca cœli Solisq; uel antegressio, uel subsecutio, status item seu uespertinus, seu matutinus, ad hæc tum incessus repedatioq;, tum diurna, nocturnaq; conditio, ac quadrantum positura probe inspiciantur, uerũ etiã suis ut numeris, exactaq; ratione colligantur cœli quoq; totius cardines, hoc est ortus, occasus, medij atq; imi partes. Stellæ nãq; in illis, finitimisq; in partibus præsertim succedẽtibus collocatæ plurimũ in utrãq; partẽ ad felicitatẽ infelicitatem'ue sibi uẽdicant, angulorũ ipsorũ authoritate munitæ. Etenim in cœli medij culmine cõstitutæ, proximisq; in partibus, uires regias, regiamq; potestatem adeptæ uidentur. Qua è re quod aut benigne promittunt, aut aduersus minantur mali, nisi potentioribus impediantur radijs, constantissime præstant. Verum de angulorum obseruatione, planetarumq; in illis consistentium, suo loco plenius dicetur. nunc satis sit de efficacibus illorum uiribus pauca quædam disserere. Igitur medij cœli prærogatiua, & (ut ita dixerim) maiestas augusta quidem est, cum locus ipse teneat mundi totius culmen, quo è loco radij cum in terras iaciantur quàm rectissimi, ijdem in res inferiores illabuntur quàm potentissimi. At ab ortu atq; occasu cum non recti, sed obliqui potius, neq; superioribus deferantur è locis imbecilliores, minusq; ualentes sunt. Cuius rei idem Sol, ijdemq; Solares radij nunc è medio, nunc ab horoscopo, occasu'ue irradiantes testes sunt locupletissimi. Quo'circa propter loci maiestatem, radiorumq; ualentissimam proiectionem planeta in culmine collocatus plus habet uirium quàm in ortu, et in hoc ipso exortu, amplius quàm in occasu. Ab ortu nanq; radij ad nos cum luce ueniunt, ab occasu eripiuntur, cum luce simul. Quoniam autem de occasus atq; imi cœli angulis dubitatio non nulla incidit, hoc est utrius authoritas præferenda sit, placet Ptolemæi ipsius è primo Apotelesmatum libro uerba ponere, deinde authoris eius qui uerba ipsa explanauit. Ptolemæi uerba sunt hæc, Culminantes enim, siue ad cœli culmen proficiscentes in primis potentes sunt, secundo autem loco, quando in ipso finitore fuerint, siue ad illum accedentes feruntur, magisq; cum in orientali, minus uero cum sub terris immo in loco culminauerint, siue

» alia ratione orientali loco configurantur, aliter uero constituti imbe
» cilli prorsus sunt, Verba hæc ipsa Ptolemæi (cum duo sint finitores, al=
ter ad ortum, alter ad occasum) uidẽtur innuere, planetam in occiduo
finitore collocatum minus ualidis uti uiribus, quàm cum in orientali,
hoc est efficaciæ multo maioris esse, cum in ortu constitutus fuerit, quàm
cum in occasu. Cum autem subdit, Minus uero in angulo subterraneo
collocatus, uidetur innuere, imum cœli locum, quàm occasum authori
tatis utiq; minoris esse, planetamq́; illic constitutum uiribus uti non
adeo ualẽtibus. At explanatoris uerba aliud omnino sentiunt. Nec
uero cuiquam sit mirum, si orientales atq; occidentales planetas dici-
mus, cum hæc duo uerba hodie tam sint in usu, & à recentioribus
scriptoribus sic recepta, ut alijs, ac maxime suis appellationibus uix
» utantur. Inquit igitur explanator, Orientales enim, addentesq́; ad nu
» merum, potentes sunt, occidentales uero, numerumq́; minuentes, imbe
» cilli, in medio item cœli, seu in oriente cõstituti, potentes sunt, at in imo,
» atq; in occidẽte imbecilli. Nec multo post subdit, Primũ quidem cœli
» medium, secundus est oriens, tertium imum, quartus occidens. Succes=
» sionũ autem prima q̃dẽ medij cœli, secunda horoscopi, tertia imi, quar
» ta occasus. Quibus è uerbis planissime intellegitur explanatorem, in
terpretemq́; hunc, imum cœlum præferre hac in parte occasui, hoc est
stellam in occasu occiduoq́; finitore positam, minoribus uiribus instru
ctam esse, quàm quæ sit in imo cœlo collocata. Addentes ad numerũ
planetas dicimus, quos Græci προσθήτας uocant, hoc est admotus suos
appositos, imminuentes uero numerum, quos illi ἀφαιρέτας dicunt,
quoniam de motu demant, tardioresq́; effecti sint. Hac itaq; mensu-
ra & circunspectione uti Mathematicum oportet, in cœli atq; erran
tium stellarum significationibus primo expendendis, post etiam pro
nuntiandis, quo prædictio ipsa non solum à coniectura, uerum etiã
à ratione, quantum assequi humanum potest ingenium, profecta ap-
pareat, quantumq́; disciplinæ instituta, diuturna obseruatione com-
probata doceant. Pro erraticarum enim loco, situ, signo, prærogatiua,
configuratione, uiribus deniq;, atq; aspectibus aut fauentibus eis, aut
nocentibus, significationes ipsæ, erraticarũq; effectiones futuræ sunt
aut imbecilliores, ac minus certæ, aut magis ualentes, uiribusq́; fir-
mioribus præditæ.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD FRANCISCVM PVDERICVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER QVARTVS.

h VMANI uis ingenij natura duce, quæ sciendi nobis cupiditatem infixit, eo cogitandi, disserendiq; Francisce Puderice peruenit studijs, ut difficile dictu sit quantum in omni rerum fecerit cognitione operæpretium. Hac enim ipsa duce mortales non nulli, quanquã perpauci illi quidem, nam in quoq; genere nisi perquam paucorum uix existit perfectio, in id peruenere cogitandi assiduitate, ac perspiciendi acumine, coniuncta etiã disserendi argutia cum diuidendi perpensione, itemq; concludendi cautione ac ueritate, ut mundum ipsum omnem, mortaliumq; atq; immortaliũ naturas ingenijs subiecerint suis, duplici uia progressi. Nam quo ratio ipsa quibus dictum est artibus penetrare haudquaquam poterat, signa quæ rebus ipsis inessent, de quibus soliciti erant, quæq; indicia uiderentur habere earum naturæ, & secuti sunt illa, & contemplati. Quo effectum est, uti quæ ratione ac dissertionibus comprehendi minus poterant, diuturniore ex inspectione ea tandem in cognitionem deuenerint consyderantissimorum hominum. Qua in obseruatione, subsecutisq; illam coniecturis etiam maximæ uersantur facultates, eæq; potissimum, quæ non ingenij solum uiribus, uerum etiam corporis præsidio indigeant, cuiusmodi quidem sunt orandi, militandi, medẽdiq; facultates. Verum ut facessere has à dictione nostra, hac nunc in parte & hoc in loco iubeamus, explorandis quidem ac cognoscendis hominum ingenijs, propensionibus, moribus, quid obseruatum olim ab illis fuerit, quid effectionibus ipsis cognitum, tum alij permulti ante Aristotelem, tum Aristoteles ipse & retulit fideliter, & constantissime asseuerauit. Maior inquit frons animi segnitiem, minor instabilitatem, latior mentis agitationem, ad eamq; exercendam facilitatem, rotundior iracundiam indicat. Supercilia quoque rectius porrecta mollitiem animi, secundum nares inflexa austeritatem nõ sine acerbitate, secundum uero tempora dissimulatorem animum ac derisorem, at omnino demissa inuidentem significant. Hæc principio

studiosorum

studiosorum ac perspicacium hominum & animaduertit sedulitas,
& obseruauit diligentia. Quam uiam post ingressa ratio & capitis
contextum, & cerebri posituram, qualitatem, quantitatemq́; contem-
plata, eiusq; naturẽ pẽsitate dimensa, de animi quoq; ipsius applicatio-
nibus (etsi institutio ipsa, legesq́; ciuiles, ac gentis studia in utrãq; par
tem permultum ad mores ualent) & iudicium tulit, & causas est
ipsas propensionum complexa. De auribus quoq; perinde atq; animo
rum indicibus signa hæc ab eodem authore perhibentur, quod earũ
quidem mediocritas proborum index sit morum, magnitudo uero,
earumq; arrectio, aut stultitiæ aut loquacitatis. Ex oculis quoq; signa
hæc animi propensionum traduntur, eorum angulos ubi quàm æquũ
est productiores ipsi fuerint, morum esse peruersorũ, improbitatisq́;
animorum indices, eosdem ubi naribus propius inhæsissent, animi
malitiam indicare, ipsos uero oculos neq; penitiores, neq; nimis expo
sitos atq; emissitios, sed mediocrẽ nactos situm morũ æqualitatem quá
dam promittere, mediocrem quoq; illorum conniuentiam, eandemq́;
temperatiorem, commotionum animi temperamẽtum innuere, at qui
rigidius conniuent, aut properantius, alteros impudentiæ, alteros in-
constantiæ testes esse. Sed nec pedum constitutio ab iisdẽ fuit neglecta
authoribus. ponam uerba non minus spectati quàm eruditi uiri Thes
salonicensis Teodori, qui Aristotelis de animalibus libros fecit Lati-
nos, cuius ego memoriæ tantum iudicio tribuendum, quantum illi, qui
in media rerum ignorantia lumen cæcutiẽtibus aut potius nihil ui
dentibus accenderit, tametsi ipse ut Græcus homo Latinus quibusdam
literatoribus nimium fortasse indulsit. Eius uerba sunt hæc in Ari-
" stotelica tranlatione, Quibus hominibus plantæ pars interior non
" caua est sed ita plena, ut solum toto attingat uestigio, ij uersuti sunt et
" fraudulenti. De dentibus quoq; traduntur hæc, quibus animalibus
" plures insint, ea magna è parte uiuaciora esse, quibus hominibus tum
" pauciores, tum rariores, eos plerunq; uitæ breuioris esse. Hanc itaq;
" uiam ad multa eaq; obscura et abdita diuturnior diligensq́; aparuit
obseruatio, præbuitq́; ad illa aditum rationi. Ac tametsi frustratur
aliquando obseruatio ob repentinos occursus, eosq; parum prouisos,
in uniuersum tamen minime fallit, constatq́; ipsa sibi ut explorata et
uera. Igitur si pedũ, frõtis, supciliorũ, si oculorũ, auriũ positus atq; con
textio alia atq; alia ẽt ad morũ qualitates atq; affectus uarios, idicia
significationesq́; habẽt suas, quãto significãtiora secũ afferũt, certio-
ráq; indicia, Solis Lunæ, stellarũq; aliarũ collocationes, habitus, con
figurationes? è quarum constitutionibus ac decretis & illa confor-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

mantur, & tantas inter se mutationes suscipiunt, ac uarietates, tum texturæ corporis totius, tum animi quoq; affectionum. Idem est author Aristoteles affectus ipsos nostros sanguinis sequi cordis'q; proportionẽ ac naturam, & cum purus, tenuis, fœcundus, calidus, fluens ille fuerit, & ubi contra crassus, turbulentus, aridus, tepidus, exiguus, et cũ alio atq; alio modo afficietur. Atq affectiões ille sanguinis à Sole Luna'q; potissimũ atq; à stellis manant, qñ inferior hæc natura superiore ab illa temperatur. Nec tibi autem Puderice, nec cuiquam uideri mirum debet, si tam sæpe eiusdem rei tam etiam studiose commonemus Mathematicos, hortamur'q; eos ad metiendum pensitate stellarũ commixtiones ac temperaturas, è quibus tot, ac tam non modo uariæ, uerum etiam diuersæ & corporum formantur effigies, & animorũ excitantur propensiones atq; affectus. Quæ ubi ualidiores fuerint, maiore'q; authoritate præditæ et ex obscurissimis parentibus illustres edunt fœtus, & ex illustribus maxime abiectos atq; obscuros, de'q; formosis fœdos, rursum'q; è deformibus & pulchros & peruenustos. Quod in frequentibus præsertim ciuitatibus ac populis penè quotidie & uidemus, & miramur contingere.

q Vartus hic liber Erraticarum uires, quales quantæ'q; in rebus his inferioribus appareant, quæ item earum significationes sint ac decreta, continet. Quibus explicandis & ueterum authoritatem, & probatissimi cuiusq; authoris cum primis sequimur, quantum'q; ingenij nostri uires ferunt, physicas è causis rationes eruere, erutas'q; in mediũ afferre moliti sumus ipsarum & uiriũ & significationum. Neq; enim uideri uolumus partem eam cognitionis quæ cœlestibus agitationibus maxime est cognata, neglectam omnino deseruisse. Qua in re si traditio hæc nostra, manca, ut ingenij fert tenuitas, reperietur, in quo ueniam petere non erubescimus, compensabitur ab æquis fortasse lectoribus cum eo, quod primi quidem hæc prodimus, alios'q; ad perscrutandum solertius, hoc est ad tantam promerendam laudem labore industria'q; hac nostra inuitamus, à Sole primum exorsi, propter euidentiam magnitudinem'q; eorum omnium quæ in elementis ipsis, elementaribus'q; corporibus, illorum'q; qualitatibus, quas uirtutes etiam ab Aristotele uocari diximus, assidue efficit annua sua per signiferum euagatione atq; incessu, unde cuncta hæc quæ uidentur, & oriuntur & occidunt, è'q; alio in aliud conuertuntur, post de Luna, deinceps de reliquis ordine suo dicemus.

De Sole.

P rincipio homo fit ex aliquo, quoniam ipse est aliquid, est enim ani-
matũ corpus, cuius principia sunt materia & forma, quæ ubi in unũ
per generationem conuenere atq; animam, accidit ijs quæ gignuntur
ea quæ dicitur uita, unde uiuentia dicuntur corpora, quæ ex ijs simul
constant. Constat autem uita ipsa è calore maxime, qui humidũ ipsum
animat, siquidem generatio è calido existit & humido, quibus ut cor-
pora ipsa quadrent, quando quadratio è contrariorum constitutione
manat, frigidum adiungitur, quæ qualitas ferè humidi comes est, &
siccitas, quæ tũ frigoris est, tum caloris socia, cuius cũ Sol ipse fons sit,
erit & uitæ idem quoq; ipse author, atq; uiuentium pater. Iure igi-
tur ad Solem generatio refertur, ut pote formæ inductorem, uitæq;
ipsius datorem atq; artificem. Viuere autem homo ipse, quàm diu spi-
rat, dicitur, ergo & spiritus ipsi, qui corpus mouent, qui sensus excitãt,
cogitationesq; ac mentem nostram & fouent & agitant, ad Solem
quoq; referendi sunt, qui caloris est author, quo etiam authore spiritus
ipsi uitam constituunt, constitutamq; conseruant, donec calor ipse cum
uita simul corpus tandem destituat. Quam ob rem uitalis animæ uis
qualitasq; spirituum, et ea quæ animalitas nouo nomine, ut dictum
est, à nobis uocatur, Soli est attribuenda. Hæc autem ipsa animalitas
ac uita lucis ipsius maxime mihi uidetur similis, quæ statim Sole se
ab ortu ostẽtante mundũ omnem illustrat, eaq; illustratio tã diu per-
manet, q̃ diu Sol sub occasum se præcipitet, è qua præcipitatiõe tenebræ
oriũtur, noxq; exurgit luci cõtraria. Eadẽ ratione et uia uita nostra
pmanet, dum calor corpus ipsum fouet, quo destituente, uita recedit, mo
rsq; repẽte seqtur, ut calor ipse lux sit quodãmodo corporis, pinde ut
Sol est mũdi. Oportet aũt his in corporibus partẽ eẽ, sedẽq; aliquã, in
qua calor locũ suũ ac ius retineat, et tanq̃ in prætorio quodã exerceat
quo è loco cæterũ corpus foueat, fotũq; inspiret et moueat. Hic aũt ip
se caloris locus, ac potius fomes qdã est cor, in quo calor ipse humido
coniũctus, in unũq; agens ac patiẽs uis cõueniẽtes altera concoquẽdo,
altera fouẽdo se se de calore, sanguinẽ ingenerãt, ingeneratũq; fœ-
cundant & ad procreandũ & ad alendũ. Hæc autẽ ita se habere
docent tum cordis ipsius constitutio, cum interius & cauũ & spissum
sit, cauum scilicet quo sanguinem contineat, quem per uenas diffun-
dat, spissum uero, ut calorem tueatur, ne si rarum sit, euanescat, tum
etiam situs ipse ac positura, cum paulum ad leuam declinet, quo re-
gionis ipsius frigida ui refrigeretur. Leua enim pars in homine

præcipue est frigidior, contra uero cor est omnium calidissimũ. Quæ re principatus illi inter cæteras corporis partes membraq; attribuitur, efficiturq; ut cor ipsum iure Soli sit etiã dedicatum, dedicenturq; eidem & nerui, quibus multis præditum cor est, hiq; intendendo ac remittendo sese efficiuntur caloris instrumenta tum ad motus alios, tũ ad sentiendum, ut Sol, id est calor ab eo defluens sit quoddam quasi sensuum animæ, mentisq; conctabulũ etiam ad cogitandũ atq; ad contemplandum. Siquidem titillationes illæ sensuum ac spirituũ à calore proficiscuntur omnes, eæq; animæ subseruiunt, uiamq; illi aperiũt ad ea quæ intellectus propria esse dicuntur, unde nõ immerito à Cicerone animi ipsius satellites uocantur. Est autem radiorum Solis & caloris proprium propter tenuitatem atq; acumen ad interiora penetrare. Vt aũt imperatori milites parẽt, milites uero ipsi armis quisq; suis instruuntur, Sol item perinde atq; imperator in his se se gerit, sensus uero uti milites. Nerui, uenæ, præcordia, partes item reliquæ habendæ sunt ut arma, tela, sagittæ. Ad imperatorem uero cuncta referuntur. Quoniam autem calor, corporis lateribus tanquam uallo quodam continetur, ne exhalando euanescat, latera quoq; ipsa Solis eẽ dicuntur, & item caput, intra quod, corde ipso cerebrum ibidem conclusum calore suo fouente, copiasq; ac uires suas cum illo tanquam socio communicante, instrumenta uisus, auditus, olfatus, gustatus & mouet & afficit ad officium quodq; suum. Quapropter à priscis illis sententia, à recentioribus sensualia, sensiuaq; dicta sunt animalia, q̃ à calore id est corde caloris ipsius fomite ad sentiendum moueãtur. Nam & aqua lebete contenta ubi ignem sensit, quæ prius stagnabat, moueri statim incipit, moxq; pro caloris exagitantis temperamento plus minus'ue feruescit. Quodq; lux est à Sole, oculi etiam ac potissimũ dexter illi adiudicati sunt, nam de sinistro post dicemus. Adiudicatur etiã Soli è coloribus aureus, licet color omnis in luce quidẽ appareat, quippe qui dempta luce nullus existit. Etenim aduentante Sole mane primo cũ diffundi tenebræ, pauxillatimq; illustrari aër cernitur qui cœli affectus Aurora est uocata, color quidem subrufus croceo immixtus apparere primum incipit, quod in igne quoq; primum accenso cernitur, isq; paulatim rarescendo clarescit, donec clarissima illa illustratio & fulgor toto pariter orbe candescat. Quocirca color is merito peculiaris esse Solis dicitur, quãdo aduentu eius primus hic in aëre color apparet. Merito etiam è saporibus acutus atq; acer ad Solem refertur. Quid enim Solis radijs acutius, aut eius calore acrius? È terræ quoq; frugibus triticum hordeumq;, è metallis aurum Soli etiam

dedicantur, An quia auro nec materia, nec colore, nec usu aliud inter metalla præstantius, nec quod à calore ipso concoctius sit, atq; defecatius? sicuti inter stellas nulla est, nec luce, nec calefactione Soli comparabilis, nec è qua hominum præcipue genus maiorem sentiat utilitatem, quod idem è frumentorum commodis accidit mortalium generi. Quid quod tritici genus quoddam Martio mense seri, dum Sol Arietem peruagatur, oportet, natura seminis ipsius, agricolarumq; disciplina ex obseruatione profecta hoc postulante. Ac tametsi semen omne & hærbarum et arborum ad Solem, ut generationis principē, referendum uidetur, tamen cum primis triticeum, quod, ut obseruatio docuit, perinde prouentum affert, ut aër è Solis affectione fuerit etiā ipse affectus, Luna simul operam suam conferente, quæ Solis ipsius ministra est &, penè dixerim, uicaria. Siquidem ut in gignendo homine forma quidē è à patre, corpus uero à matre, propter alimentum quod è materia suppeditatur, sic à Luna conferuntur alimenta corporibus quæ à Sole formam accepere. Vtq; una absoluam sententia, generandi uis omnis seminibus insita est à Sole, ut pote à principe, tametsi stallarum cæterarum accedit etiam opera, quemadmodū & uenarum & neruorum & arteriarum accedit opera cuiusq; sua præsidio cordi. Ab ipso nanq; Sole ut ab authore ac principio generatio cum existat, itemq; à corde tanquam principio corporis totius procreatio ac uita, cætera quidem omnia quæ ad generationem ac uitam conferunt, perinde se habent, ut media quædam instrumenta, quæ subministrandi fungantur officijs, obtemperentq; architecto, ad quem opificium ipsum & quidem totum refertur. Ac mihi quidem uideri illud idē in generatione solet, quod in bene constituta re publica, ut magistratus unus temperatorq; rei totius quædam partim agat ipse per se, partim faciūda innuat, alijsq; peragenda permittat, quædā & gerat ipse, & aliorum simul in gerenda re utatur opera, alia uero nunc decernat ab his aut illis administranda, nūc imperet quibus sit obtemperandum, ac nunc præscribat, nunc geri ex officio cuiusq; rem, atq; ex usu annuat, ipse tandem unus ille ac solus sit, ad quem omnia referantur, et cuius nutu administrentur cuncta. Quoniam autem à calore, ut dictum est, spiritus excitantur, qui quo uehementior quidem fuerit, eo uehementiores hos exuscitat, à quorum magnitudine, animorū quoq; appetitiones incenduntur ad res magnas illas quidem, maximeq; honorabiles, hinc & prouinciarum præfecturas, & ciuitatum magistratus, principatus quoq; & populorum & nationum Solis stella sibi uendicat. Cumq; & honorum & do-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

minatus duplex sit genus, alterumq; ad regēdum, atq; imperādum duntaxat spectet, ad Deorum immortalium cultum atq; ad religionem alterum, quamuis non nunquā idem quoq; magistratus utrūq; exerceat, atq; ut est apud Virgilium,

Rex idem hominum Phœbiq; sacerdos,

Nimirū uterq; honor utrunq; dominandi genus Soli ascribendū uidetur, propter suam ipsius maiestatē, numēq; augustissimū. Quócirca sacerdotia, pōtificatus, uaticinia, potestas ac iudiciū uitæ & necis, magistratus, præfecturæ, principatus, regna, imperiaq; à Sole primū proueniūt, à quo etiā honores, tituli, fasces, corōæ, statuæ, felicitatis, ciuiliūq; bonorū euenta, nec non ab infimo ad summū locū euectio. Atq; hæc in bonis quidē externis. Ex animi uero bonis à Sole quoq; proficiscūtur et intellegendi acumē, et ea uirtus quæ prouidētia dicitur, grauitas item in cōsulendo, & quædā quasi generositas, forma quoq; corporis et speciosa mēbrorū cōpositio. Etenim cū sit generatiōis pater ac formæ dator, iure à Sole species corporis uidetur exigenda. Cumq; idē ipse sit fons caloris, ac de calore ingeniū foueatur, iure etiā intellegēdi uis, quæq; intellegentia à priscis dicta est, animiq; ipsius bona Solis potestati, beneficioq; ascribēda sunt, pro illius scilicet statu ac tēperatione, genituræ cuiusq; tēpore. Ab hoc ēt qđ formā materiæ, uitāq; indat corpori, pater q sit & qualis in filij genitura, patrisq; itē status, aperte indicatur, atq; ab ipso Sole quærēdus est. Et uero ut rerū substantijs suo quidē iure coniuncta statim quædā sunt, quæ illas naturaliter sequūtur ijsq; tanq̃ affixa inherēt, Sic Solē, Lunam, stellasq; alias earum effectiones ac uires, perinde ac ex ijs quæpiam dominatū in genituris susceperit, permulta insequūtur quæ post et in ijs quæ ad corpus ac sensus, et in illis quæ ad animū, uitæq; actiones pertinent se se ostēdūt. An quod in cæpa, halio, ruta, sisymbrio usuuenit, non eueniet in illis à quibus hæc ipsa existunt? & à quibus afficiuntur, conseruantur, deniq; etiam corrumpuntur, atq; è corruptione intereunt, & in alia post atq; alia conuertuntur.

De Luna.

Quod aūt in generatione Luna sumministratrix sit materiæ pp humidū, cui præest, sitq; Solaris lucis uicaria quasi quædam, de illius enim radijs illustratur, aliaq; inde ipsa illustrat, quodq; ab illa suscitatum est humidū adulterino, ut ita dixerim, fouetur calore, icirco Solis in generatione et comes habetur & socia, perindeq; ut patris uices Sol, ita maternas Luna in generatione uices retinet. Hæc uero ipsa hominū generationi quātopere cōsentiant, illud planè docet, quod genera

ipsa animaliũ, eorumq; potissimũ quæ sanguine cõstant, in mares diuidũtur ac fœminas, & fœminæ quidẽ materiã tantũ, sanguineq; excrementitiũ, quæq; menstrua dicũtur, ad generationem conferunt, mares autem semen ipsum, quod calore suo menstruosam illã massam cogit, ac paulatim concoquẽdo fermẽtat, postmodũq; informat. Haud dissimiliter Sol et Luna, maris alter, altera fœminæ subeũtes officiũ animantium generationi consulunt, Sol calorem, Luna humidũ suggerendo. quo fit ut genitale semen & calidum sit & humidum. Atq; ut à matre infanti præbentur alimenta, sic à Luna uires animato corpori sumministrantur, quas assidua peruagatione ac reuisione quasi quadam à Sole primum, deinde cæteris à planetis mutuatur. quo fit ut uitæ, animalitatisq; sit etiam particeps in cuiusq; genitura, ac tum matris, tum materni status indicatrix, quin etiam ut concepti in utero fœtus significationem ac dominatum obtineat, quippe quæ discursibus, agitationibusq; suis fœtum ipsum assidue fermentet, consumandæq; informationi apparet, qui postmodum de Lunæ ipsius alimonia, deq; Solis calefactione fotus, tandemq; perfectus ac consumatus in lucem editur, editusq; inter uiuentes numeratur. An non è qua materia concipitur, ex eadem quoq; in utero fœtus alitur? calore illam cõcoquente. Etenim materiæ ipsi ut uis procreationi commoda, sic etiam educandis fœtibus insita est idonea ac perutilis. Eiusdem etiam Lunæ ius est in utero ac uulua, quæq; hodie à physicis matrix dicitur, in qua fœtus ipse & concipitur et fouetur, in mammis item è quibus lac manat, infantulorum alimentum, quæ duo muliebria membra sunt, alterum quidem ad concipiendum fouendumq; à natura constitutũ, alterum uero ad educandum, postquam in lucem fœtus uenerit. Adhæc cum sit Solaris etiam luminis, ut dictum est, uicaria & (ut ait Aristoteles) paruus quidã Sol sinister ei oculus, in corpore attribuitur, ut ocularis etiã luminis sit cum Sole particeps. Quin etiã quod generationis ac luminis socia, uitæq; simul custos est, ab eadem ipsa corporis quoq; status quærendus est, aspectusq; ipsius qualitas, & ea quæ effigies dicitur, exigenda. E membris quoq; interioribus præcipue dominatur stomacho, ut pote receptaculo eorũ omniũ quibus corpus alitur, uentri quoq; uesicæq;, quibus cibi potionisq; excrementa deijciuntur. Potissimum uero in cerebro potestatem suam exercet, quod ita quidem se se habet ad cor, quemadmodum ipsa ad Solem Luna. Nã quod mediocritas temperatis constet è contrarijs, idcirco temperando cordis calori cerebrum obiectum est, natura sua frigidum atq; humidum, similiter etiam temperandis commotionibus quarum prin-

cipium ſit in corde conſtitutum, cum cerebrũ ipſum omni prorſus ſen ſu ſit uacuum, ut pote ſummum in modum frigens humens'q;, cui quidem qualitati Luna præſidet. Qua è re qui cerebrum male affectũ habent, atq; ex eo uitio repente cadunt, Lunatici dicuntur. Lunaris etiam iuris eſt membrana cerebrum ipſum complexa, quem panniculum ſunt qui hodie uocent, inter præcordia dominatur lieni, neq; enim aut iniuria aut ab re quidam membrum hoc Lunæ aſcribunt, ut quemadmodum Soli cor propter ſimiles utriuſq; poteſtates, ſic Lunæ lienis dedicetur, trahit enim ad ſe, quod Lunæ proprium eſt, ſuperfluentem humorem è uentriculo, quem concoquat. nam & lienis ſanguineus eſt, iecinori'q; opitulatur. Præterea quia cum Sole coit, et tanquam uxorias cum illo exercet uices, coniugiũ quoq;, coniugalis'q; ſocietas quæ ſuſcipiendæ prolis gratia initur à Luna quærenda eſt in genituris. Qua de ratione, ſocia illa uiri uxoris'q; in adminiſtranda re familiari cura ad Lunam quoq; merito quidem pertinet. Eadem etiam dominas, reginas, auguſtas propter Solis uicariatum denũciat. Et, quoniam, ſicuti ſupra diximus, neceſſe eſt plurima, maxime'q; diuerſa in hominum uita contingere, unde & in externis bonis, quæ fortuita etiam dicuntur, multa ſubinde accidunt, lucra quidem ipſa, item & damna, & bonorum augmenta, iacturæ'q; maritimæ, item uectationes, comportationes, mercimonia, & quibus merces ipſæ deuehuntur nauigia ad Lunam quoq; referenda ſunt. Propter uarietatem enim inconſtantiam'q; luminis, ac celeritatem diſcurſuũ ac traiectionum eius nunc ad hanc, nunc ad illam ſtellam corpore, intuitu'ue ſeſe adiungentis atq; ab alia ad aliam defluentis, uarietates hæ in hominum actionibus euentis'q; contingunt. Quo'circa iure hæc omnia Lunæ aſcripta ſunt, ſimili etiam ratione itinera, peragrationes, & qui errores uocantur, quales ab Homero Vlyſſis dicuntur fuiſſe. Quidam enim non tam negotiorum gratia, quàm diuagandi cupiditate trahũtur, ac palantes errant, hos errones maiores noſtri à uoluntarijs erroribus uocauere, inde enim errare ſunt dicti, quod nunquã conſiſtãt, et ab alijs ad alias terras incertitudine quadam cupiditatum ſtudiorum'q; ſuorum ferantur, huc atq; illuc paſſim uagãter'q; diuertentes. Ex ijs uero quæ ad domeſticum cenſum, rem'q; familiarem pertinẽt, Luna ignobiliori ſordidiori'q; præeſt ſupellectili. Siquidem Lunæ corpus ſuapte natura mirifice opacum eſt, atq; ex eo inter erraticarum corpora ſatis ignobile propter maculas quæ in illo apparent, cum reliquarum corpora inſignia ſint, ſingularem'q; nitorem præ ſe ferant, unde plebem ſignificare dicitur, ignobiliſſimam ciuitatis ipſi-

us partem. Præest etiam uitro, quando illud perinde ut aqua colo-
rem quidem omnem accipit, prospectumq; intra se oculorum admit
tit, utrunq; enim perspicuum est, naturæq; persimilis. E coloribus
autem attribuitur Lunæ uiridis, siquidem etiam arbores & hærbæ,
quæ à Luna potissimum ali creduntur, folijs frondibusq; uiridibus
uestiuntur, eæq; humido uel plurimum abundãt. An non ligna foco
admota, quo plus habent humoris, eo ex ijs incensis flamma uiridior
exilit? Veteres tamen non iniuria putauerunt album Lunæ colorem
attribuendum, aquis enim dominatur. quæ ubi concreuerint, inalbe
scunt. Nec temere à Virgilio quanquam fabulose dictum est,

" Munere quin etiam lanæ, si credere dignum est,
" Pan deus Arcadiæ captam te Luna fefellit
" Per nemora alta uocans, nec tu aspernata uocantem.

Inter sapores quoq; is qui salsus est, Lunæ putatur peculiaris. nam
cum in arido sapor concipiatur et quidẽ madefacto, cũq; ariditas atq;
salsitudo terræ sit propria, nimirum terrã ui sua propriaq; irradiatio
ne humectans, iure saporẽ hunc Luna sibi uẽdicat. Sinistræ quoq; par
tes omnes nostri corporis Lunæ subiectæ sunt, quemadmodũ Soli dex
teræ. Quo circa partes ipsæ dexteræ mascularum id est robustiorum
sunt uirium, sinistræ imbecilliorum. fœminea nanq; ubiq; imbecilla
sunt, quando marium est agere, fœminarum uero pati, & Sol qdem
agendo formam inducat, patiendo aũt Luna eam suscipit. Quodq; à
duobus his generatio quasi parentibus à qbusdam fiat, iure corporũ
dominatus utriq; permittitur, atq; huic ut matri sinistræ partes, illi dex
teræ ut patri conceduntur. Reliquæ uero stellæ partim huic, partim
illi in generatione assunt, pinde ut huic q̃ illi magis conciliantur tum
qualitate ac natura, tum etiam conditione. Qua de re statim dicemus.

De Quatuor elementis, & quinq; planetis.

Quatuor hæc corpora quæ rerum inferiorũ naturam & constituunt et
referunt, ita quidẽ inter se propter adiũctas qualitates connexa sunt,
ut secerni tantum ingenio, re aũt nullo modo possint. Siqdẽ terra sic est
arida, aqua sic frigida, aër sic humidus, ignis sic calidus, ut nec terra
sine frigore, nec aqua sine humido, neq; aër absq; calore, aut ignis sine
arido usq̃ in his sit. Cũ in ipso etiã terræ corpore insint hæc omnia, nã
et aquarũ fontes riuiq; è terra manant, et ignes plurimis è locis scin-
tillant, ac tã multi halitus euaporationesq; ex ea euolant, q̃ quotidie
ac singulis pene momentis uidẽtur et sentiũtur. Quo circa cõposita cũ
inter se sint, neq; eni aliter cõuertibilia essent aut ulla generationẽ ape
riretur uia, corpora quoq; ipsa nostra quæ ex illis cõstant, cũ sint etiã

compoſita, mixturas longe plurimas in ſe ſe ut habeant neceſſe eſt, quo ēt fit, ut tam multæ corporum, ingeniorũq; uarietates & ſint, et re ipſa uideãtur in nobis. Nihil omnino profecerit in generatiõe Sol, omnisq; eius actio fruſtra ceſſerit, ubi humidum in quo ſe ſe exerceat nullũ fuerit, nihil in uiuentibus atq; ſentientibus cor, aut aliud quippiam cordi ſimile absq; cerebro aut humido aliquo cerebri q̃ ſimillimo. Sunt adminiculatores utriuſq; &, pene dixerim, famuli, nerui, uenæ, arteriæ, pulmones, iecur, lienis, renes. Eadē ratione et uia Saturnus, Iupiter, Mars, Venus ac Mercurius in generatione cõſtituẽdisq; corporibus. Lunæ Solisq; ſocij atq; adiutores ſunt, qua è re uarietates ipſæ ēt innumerabiles, ut dictũ eſt, proueniũt et corporũ et ingeniorũ, cũ eorũ unuſqſq; miſcẽdis fermentãdisq; corporũ humoribus operã ſuã conferat, ſuoq; fungatur officio. Cuiusq; enim pro natura ſua talis eſt opera, qualis eſt ad Solē, Lunã, ſtellasq; inter ſe alias figuratio, atq; in Zodiaco poſitura, ut tametſi Sol & Luna principes generationis ipſi ſunt, erraticæ tamen cæteræ et per ſe et per configurationes plurimũ etiã generationi conferant. Neq; enim absq; illarum opera auxilioq; uarietates ipſæ prouenirēt tã multæ cũ corporũ, tũ ēt ingeniorũ, quin generatio ipſa mãca qdē eſſet, nihilq; in ſuo exiſteret genere pfectum atq; cõſumatũ. Quod ſi et mare et aër pro uẽtorũ agitatione uariat, et quæ parẽtia natura ſunt, ſi eorũ quæ imperãt præſcriptis obediũt, cũ ēt à natura ipſa nihil fruſtra conſtitutũ ſit, plurimũ quoq; ad has ipſas mixturarũ uarietates, quinq; erraticarũ motus conferẽt. nã ex illarũ uaria commotione poſituraq; uarietas quoq; corporũ atq; ingeniorũ prouenit. Cor ēt licet et ſpirãdi, poſtmodũ et loquẽdi cauſa primaria ſit, præſtare tamē hoc neutiq; poteſt abq; pulmonum arteriarũ et linguæ miniſterio. Ante tamen quàm de his dicam, non alienum fuerit, quid Ptolemæus, quid Porphyrius quoq; de membrorum attributionibus ſentiant, referre. Putat enim Ptolemæus, Saturnum dextræ auri præeſſe, adhæc & ueſicæ, & lieni, & oſſibus, & pituitæ, Iouem pulmoni, arterijs & genitali ſemini. Martem ſiniſtræ auri, uenis, renibus, genitalibus. Solem aſpectui, cerebro, cordi, neruis, atq; in uniuerſum dextris corporis partibus. Venerē odoratui, iecinori, carni. Mercurium ſermoni, linguæ, felli, & naribus. Lunam guſtui, ſtomacho, uentriculo, uentri, uuluæ, partibusq; ſiniſtris omnibus. Porphyrius à Ptolemæo diſſentit in quibuſdam, ut qui exiſtimet Ioui et hepar, & neruos, & quæ ſub ſtomachum ſunt, tribuenda eſſe, Marti ſanguinē, renes, meatusq; genitalis ſeminis. Veneri pulmonē ac fel. Mercurio auditum arteriam ac linguam. Huic parti illud etiam acce

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

det, ut qđ Zodiaci signũ cui corp9 nostri mẽbro impet, explicemus.

De Duodecim signis, & corporis nostri membris.

Licet enim à Sole ac Luna tanquam generationis authoribus, corporis
ipsius proficiscatur informatio, ipsa tamen duodecim signa per quæ
stellæ feruntur, disponẽdis membris, partibusq́; corporis cæteris ope
ram cum primis suã conferunt. Motus nanq; cum generationis ipsius
causa sit, quæ mouentur cœli loca præsertim signiferi uel maxime opi
tulãtur generationi. Etenim motus ipse per ea quæ mouẽtur corpora,
opus suũ perficit. Singulis autem corporbius ac signis suam inesse uim
tum natura ipsa rerũ, tum obseruatio tot seculorum & docuit iam et
assidue docet. Inest agris ac terris et sua cuiq; uis. Videlicet non in=
erit cœlo? eiq; præsertim cœli parti, quæ signifera est, perq̃ tanq̃ co-
loni semina dispergentes erraticæ stellæ uires suas diffundunt, propri
asq́; facultates illius facultatibus miscent. Quã ob rẽ ordine suo ab
Ariete quod primum signum est, atq; à capite, quod etiã primũ corpo
ris nostri locũ obtinet, distributionẽ fecere, hac quidẽ ratione, ut Aries
præsideret uniuerso capiti. Taurus collo, ceruici, iugulo. Gemini hume
ris, scapulis, lacertis, manibus. Cancer pectori, costis, lateribus. Leo
transuerso sæpto, quod Græce est διάφραγμα, et stomacho et uentri.
Virgo precordijs, quæq; non nulli uocant subchartilaginosa, Græce
sunt ὑποχόνδρια, & ilibus. Libra renibus, uertebris, clunibus. Scor
pius pudẽdis ac genitalibus locis. Sagittarius femoribus, coxisq́; in=
guinũ tenus Capricornus genibus ac poplitibus. Aquarius suris, ti=
bijs ac talis. Pisces pedibus. Quã uero apposite, illud docet, quod ho
mo capite ac pedibus totus includitur, cœlestis uero cingulus Ariete ac
Piscibus. Quã ob rẽ non incócinne Iulius Maternus dicit, caput ho
minis in signo Arietis est, ceruix in Tauro, humeri in Geminis, cor in
Cãcro, significare illud uolẽs, partes has nostri corporis illis signiferi
partibus ascriptas esse. Idem ẽt dicit, pectus et stomachũ esse in Leo-
ne uentrem in Virgine, renes ac uertebras in Libra, naturã in Scor
pio, femora in Sagittario, genicula in Capricorno, tibias in Aquario,
pedes in Piscibus. Hæc aũt ita se habere, effectiones ipsæ signorũ pro
beneuola maleuolá'ue stellarum configuratione ac situ geniture tem-
pore, manifestissime declarãt. Siquidẽ ægritudines, tubercula, uitia,
uulnera, maliq; membrorum habitus ratione hac colliguntur. Pro-
pter domicilij aũt familiaritatẽ erraticæ singulæ in partẽ, societatẽq;
domnatus mẽbrorũ recipiuntur à signis illis, quibus stellæ ipsæ præsi
dẽt. Eteni Mars propter Arietẽ et Scorpiũ, domesticũ utrũq; signũ, ius
quoq; suũ in capite ac pube exercet. Venus in collo, ceruice, renibus,

natibusq́;, propter Taurum ac Libram. Mercurius in scapulis, bra-
chijs, manibus, præcordijs, locisq́; chartilaginosis, ilibus quoq;, Gemi-
norum ac Virginis gratia. Luna in pectore, costisq́;, propter Cancrũ.
Sol in transuerso sæpto, stomacho, uẽtre, propter Leonis domesticam cõ
iunctionem. Saturnus in genibus, tibijsq́;, propter Capricornum atq;
Aquarium. Iupiter in femoribus ac pedibus, quoniam in Sagittario
ac Piscibus domum sortitus est suam.

De Saturno.

Stella Saturni, ut quæ Solis est Lunæq́; in generatione adiutrix, ari-
dum simul ac frigidum fouet, quodq́; Solis est etiam excitare, Soli
hac in parte, hocq́; auxilij genere opitulatur, nec minus etiã fouendi
frigoris gratia subseruit Lunæ, itaq; propter qualitatũ communicatio
nem, socias utriq; uires adiungit, quo circa terrenæ præesse qualitati
existimatur. Cũ autem neq; generatio fiat sine calido, cuius comes est
siccitas, neq; absq; humido, cui libenter comitatur frigiditas, cum etiã
terræ, quæ una è quatuor principijs est, Saturnus dominetur, illiusq́;
qualitates foueat, merito Soli Lunæq́; in generando atq; corrumpen
do stella hæc adesse dicitur. Quin etiam quia frigus aquæ q̃ peculia
rissimum est, siquidem frigiditas ex erraticis solius Saturni per q̃ fa-
miliaris est, atq; inter elementa aquæ ipsius propria, illiq́; à natura
addicta. Vtimur aũt libẽter his dictionibus, Frigiditas, Humiditas,
Caliditas, quippe cũ significantius q̃ frigus, q̃ humidum, q̃ calor, in-
nuant quod animo cogitationeq́; intenditur. Lunæ quoq; hac in parte
Saturni stella socia efficitur in eo humore conseruãdo, quod φλέγμα
Græci uocant, Latine pituita est, ut sæpius diximus. Quo fit, ut huic
humori, q in corpore aĩantiũ inest, Saturnus ẽt dominetur. Nec uero
mirũ cuiq̃ uideri debet ĩ Saturno illud usuuenire, quod in uẽtis quoq;
euenit, quando, ut Aristoteles ait, subsolanus qui calidus simul &
siccus est (ab ortu enim spirat) facile uentum in meridianum transit,
qui calido humidoq́; temperatur, uidelicet propter regionum cõfinia,
calidiq́; communicationem. Quod et auster etiã facit ob humidi cõmu
nicationẽ, transiens in fauoniũ humidũ ac frigentem, pro cardinis occi
dui natura. Adhæc cum duæ tantum erraticis è stellis maleficæ sint
Martis quidẽ ac Saturni, duoq́; sint etiã nocui humorum excessus è
calido scilicet atq; humido, bene perspectũ uidetur, ut Marti qdem q
è calido, Saturno uero q ex humido excessus est, dedicetur. alter enim
ob exustionẽ prolabitur in nimiam ariditatem, quæ exitiosa & leta
lis est, alter de nimio madore in frigidũ. Neq; enim prolabi in exces
sum humiditas potest, nisi ob caloris defectum, è quo frigus existit.

Non temere igitur hac ratione & uia pituita in Saturni iuriſditio-
nem conceſſit. Cui opinioni tam multorum ſeculorum, ac doctiſſimo-
rum hominum obſeruatio accedit, quæ plurimum in omni diſcipli-
na & cognitione ualet. Nam & ſenectus arida cum ſit ac frigida,
humeſcit tamen extrinſecus efficiturq́; ueternoſa. Eſt enim Veternus
ſiue habitus humidior ſenilis corporis, dum excrementa non concoq̄t,
ſiue morbus q̄ de ſuperfluenti humectatione gignitur. Nec non Satur
nus & mari, ac nautis, nauticamq́; præſidet exercentibus. Tametſi
nequaquam oīa quæ inferioribus his corporibus accidunt, qualitati-
bus aſcribenda ſunt, potiuſquam inſitæ cuidam ui cœleſtibus illis cor
poribus, quod res ipſa comprobat. In eodem etiam animalium cor-
pore, propter aridum ac frigidum, dominatur oſſibus, quin etiam ner
uis, fiunt enim exiccato interiore à calore, humido, conſtituendis illis
idoneo, præterea iteſtinis, ueſicæ, uuluæ, quæ neruoſa admodū ſunt,
lieni quoq;, item genibus, poplitibus, ac tibijs propter Capricornum et
Aquariū. Nec uero Sol et Luna licet totius corporis principatū teneāt,
licet utraq; ſtella membris quibuſdam peculiariter præſit, alias tamē
ſtellas non admittunt in ſocietatem, moderandorumq́; membrorum
miniſterium, tanquam ſubminiſtras quaſdam officij ſui, quem morē
Reges quoq;, rerumq́; publicarum temperatores moderandis populis
ſeruant. Eiuſdem etiam ſtellæ poteſtati, propter inſitam qualitatem ac
uim, ſubijcitur plumbū, ſubijcitur materies, ſiue ea è ligno, ſiue è lapi
de conſtet, pleraq; enim ea terrenæ compactionis habent in ſe pluri-
mum. Artifices quoq; qui in hac illáue materie ſe exercent, eidē ſtel
læ ſubiecti putantur, item agricolæ, quiq́; terræ culturā exercēt, unde
inuentor ſationis ab antiquis fuiſſe Saturnus ꝓhibetur, uitis item atq;
inſitionis repertor. Excitat autem ſtella hæc latentis atq; pernicioſos
humores, quod in ſenibus maxime cernitur, cum ætas ea Saturninæ
qualitatis ſit, & eā præcipue bilem quæ atra dicitur in corporibus
noſtris regit, unde ad eandem ſtellam referuntur morbi ex aqua in
ter cutem ex nimia alui deiectione, ac torminibus, inteſtinorumq́; læ
uitate, coliq́; dolore atque inflatione ex dolore articulorum, ex
neruorum reſolutione, ex grauedine, tuſſi, tabe, ex lienis dolo-
re, tumore, malaq́; affectione, hernia quoque, quæq́; febres cum
frigore & horrore ſunt, ac præſertim quartanæ, item quæ
ex uitijs ac morbis diuturnioribus ac lentis, quiq́; tabem inducunt,
ſunt ad Saturnum referendæ. Quó circa quæ mortes à Saturno infe
runtur, his è morbis originem ducunt, item mortes eæ quæ de nau-
fragijs, aquarūq; ſubmerſionibus, ſuffocationibus, uenenis, ueneficijs,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

carceribus, uinculis, ad Saturnum referuntur propter syderis malignitatem, uimq́; peculiariter ei insitam. Ab eodem etiam sunt sterilitas, orbitas, uiduitas, impuritas quoq; coitus in agendo & patiendo, lites, captiuitas, expositio, mendicatio, luctus. Inficit etiam animos ob insitam malignitatem inuidia, auaritia, solicitudine, solitudinis studio, austeritate, simulatione, squalore, humilitate, abiectione, mœrore, tristitia, fraudulentia, prigritia, quæ uitia Saturninam fermentationē in generatione comitantur, propter humoris aridi, frigidiq; qualitatem, astriq́; ipsius naturam, cum etiam effectiones quædã occultæ atq; ignoratæ tum rebus alijs, tum uero hærbis, etiam parum cognitis causis, insint propriæ, ut hærbæ cui nunc nomen est Scatapotio, & deijciendæ alui, & uomitus ciendi tanta uehementia. Sed nec minus complura etiam animorum bona ab eadem conferuntur stella, ut rectitudo consiliorum atq; prudentia, ut rerum occultarū contemplatio atq; cognitio, item in agēdis rebus cunctatio atq; pēsitatio, seueritas quoq;, constantia, firmitas, propositiq́; pertinacia atq; uictoria. Nec uero hac in parte me ipsum aut puduerit aut piguerit, pauculos uersus ex Vrania referre, qui sunt,

Nigra seni facies, tardus gradus, horrida barba,
Et cani crines, & membra effœta senecta.
Ingenio tamen ipse bonus, nec inutile pectus
Consilijs, constansq́; anim, prudensq́; futuri.

De Atra bile.

Neq; etiam ab re fuerit hoc præsertim loco de atra bile, hoc est de humore ipso, quæ Græco nomine μελαγχολία est, aliqd disserere. Hic aūt humor supremum quidem in modum q̃q̃ est aridus, humor tamen est, quiq; è sanguinis calore feruentiore gignatur, atq; ab eo manet, quo fit, ut facile etiã tametsi refrixit, post recalescat, seruetq; diutius calorem, de quo genitus est. Efficatur etiam ut humor hic sit de calefactiõe penetrabilis, sit etiam tardior, quando lentiuscule ignescit, diutiusq́; hac ipsa causa permaneat, cum nõ tam repente exhalet, aut in flammas euolet, ut cū lapis quispiam ignem concepit, neq; enim aut statim, aut modo aliquo in flammas exilit, quin calorē potius conceptum diutius fouendo retinet, deq́; eo nõ efflato candescit. Ac mihi qdē lapis is ꝗ silex dicitur, atræ bilis ꝑsimilis uidetur, ꝗ ferro ꝑcussus, aut lapide alio attritus ignem cõceptū euomit, qua etiã ratione excitata bilis recalescit, mouetq; uim eã, cuius propriū est cogitare ac contemplari, moxq́; decernere. Atq; ut ignis accensus querno in stipite & calefacit

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

amplius, et calor ipse diutius permanet, q̃ in populeo aut abiegno trũco, sic humor hic uariat, pro natura fermentationis, cæterorũq; humorum commixtione, ac præsertim pro qualitate sanguinis, de quo in initio tanquã liquefectus feruescendo atq; arescendo prouenit. Quod in ebrijs facile apparet, cum idem uinũ alios ad risum excitet, ad lacrimas uero alios, hunc ipsum tristitia, at gaudio illum alium afficiat, quosdam silendi studium, non nullos loquendi importunitas ut capiat, facit. sunt quoq; quos in soporẽ, quos etiam in furorẽ uertat. Licet enĩ idem sit uinum, non eadem tamen est ebriorum omnium concretio, humorumq; e quibus constant, mixtura. Cum ex ignitis quoq; materijs fiat non una euaporatio, alia enim flamma euaporat ex abiete aut picea, alia ex alno aut uite, cum tamen ignis eadem natura sit. Quo circa propter huius ipsius humoris fixam stabilemq; qualitatem, quam ad artem quispiam animum applicuerit. humoris huius ductu, in ea exercenda fixiores, magisq; assiduas cogitationes habeat necesse est. qua e re cogitando assidue, pscrutãdo diligenter, mentem ubiq; continenterq; in ijs quæ artis eius sunt, exercẽdo, in illa ut excelleat, omnino futurũ est. Proficiscuntur etiã hac de causa ab eodem humore consilia recta, grauia, multũ pẽsi habentia, atq; (ut ita dixerim) concocta propter cogitationũ pscrutationũq; assiduã ac continuatam operam, ut cũ ignis continuatus, diutiusq; liquandis hærbis admotus est, num liquor ex illis manat maxime defecatus? Quamobrẽ licet Saturni stella malefica admodũ sit, et in corruptionẽ procliuior, probe tamen temperata in agendis rebus, consultandis dubijs, pertendẽdis propositis, causisq; explorandis maximam quoq; excellentiã parere cõsueuit. Nã & medici uenenis quibusdã arte tamen industriaq; temperatis sanitatẽ ægris representãt. Et uina licet salubria, tñ intemperãter sumpta et aĩo et corpori plurimũ nocẽt. Quoniã autẽ qualitatũ diuersitas, colorũ quoq; ac saporũ diuersitatẽ affert, suus ẽt tũ color, tũ sapor Saturno attribuendus est. Quo circa neq; de saporibus dulcis, q humidi calidiq; plurimũ habet, uerũ acerbus, q et siccus est admodũ, atq; ad maturitatẽ non dũ uenit, et attactu linguã id est uim illã degustandi saporis astringit, et tanq̃ obstipat, quod est propriũ sicci atq; immaturi, Saturni proprius sapor est, qui de Græco etiam uerbo συφω, Stypticus a medicis nostri temporis dicitur, cum dulcis utiq; saporis sit laxare linguã, uehementiusq; aperire propter humidum calidũq; abũde simul mixtũ, contra sicci sit acerbioris cogere, atq; contrahere propter aridi concretiq;, atq; (ut proprie magis loquar) ob crudi immaturiq; conditionem. Saporem hunc Neapolitani Ponticũ (ut ar-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

bitror) à pungendo dicunt, quo uerbo medici quoq; præsertim Cāpani libenter utuntur. Is autem sapor neq; linguam acuit, neq; eo lingua acet, ut acidus dici recte queat, quando ab acendo acidum dicitur, indéq; etiam acetum, neq; acer est. cum acria sint calidiuscula, ac non nunquam sternutamentum moueant, neq; austerus est, quanquam huic quàm illis propinquior uidetur. Siquidē austera neq; dulcia sunt, neq; aut acida aut acria, qui sapores aut blandiuntur linguæ, qđ præstant dulcia, aut eam cogunt acescere, & tanquam à sensu ipso abhorrere, quod est acidi saporis proprium, aut linguá ipsam sic afficiunt, ut aliquantulum calfaciant, non nunquam etiam suburant, quod acer quidem sapor efficit, neq; (ut eodem redeamus) est asper, cui quod lene aut mite est, opponitur. ac tametsi asperitas ipsa ad tactum magis refertur, quàm ad saporem, tamen & gustatus quoq; ipse tactus est. Verum sapor hic, quem tum acerbum, tum ponticum, aut stypticum nouis appellationibus dicimus, linguam ipsam ita pungit, aut potius submordicat, ut neq; sapor ipse reformidetur ut acidus, neq; eo relaxetur ligua. qđ euenit gustādis dulcibus, qn potius de submordicatóe illa gustandi uis astrigitur, neq; mó ullo sensus ipse offenditur. Hanc ipsam gustandi affectionē, ea quæ concocta nó dū sunt, neq; maturitatē adhuc sentiunt, id est quæ acerba sunt inducūt. Hi autem sapores in uino maxime distinguntur, cum uina quædam sint dulcia, quædam acida, quædá acria, & (ut hodie non nulli parum in loquēdo cauti appellant) fumosa, quædam lenia, aut contra aspera, atq; alio noie immatura. quæ tamen in ipsis dolijs sensim æstate maturescunt, sunt etiam quædam austera, quæ medium quasi quoddam inter hæc retinent, habenturq́; à medicis magnopere salubria, quorū sapor pontico huic finitimus est. de quo quidem hæc nunc disserimus, quoniam non uidemus de hoc genere saporis à maioribus nostris ita dīsputatum, ut sapor hic ponticus distingui ab austero aperta ac discreta quadam possit differentia. cum ponticus quàm austerus longe magis astringat, sentiaturq́; in eo maior quædam siccitas, quam lingua etiá gustatu ipso refert. quod in demorso mansóq; cydonio manifestissime sentitur. Ad hæc in hominū moribus institutionibusq́; aliud est quod austerū, aliud quod siccum dicitur, abest enim à madore siccitas, unde sicci sobrij dicuntur, austeritas à lenitate recedit, inde austeri dicti quī paulo seueriores sunt. Quin etiam inuenias uina quædam lenia, quæ post ad austeritatem transeunt, cum eadem ipsa lenia ponticum acerbumq́; saporem nunquam assumant. Nec uero alienum uidetur, quid medici de saporibus ipsis sentiant, paucis referre. Omnino enim

fieri saporem

fieri saporem uolunt terrena è materia, eamq; aut crassam esse, ac spissam, aut tenuem ac subtilem, aut forte inter has ipsas qualitates mediã, eandem quoq; materiam aut calidam esse, aut frigidam, aut temperatam. Itaq; terrena è materia quæ crassa & spissa est, dum tamen sit calida, saporem educi amarum illum quidem, at frigida ubi fuerit, ponticum, hoc est acerbum, de quo satis multa iam diximus, dulcem uero è temperata & media. Tenuis uero ac subtilis materia cum fuerit, simul & calida, ex ea saporem existere acrẽ, quẽ et acutum nominant, at cum frigida, acidum, quæ si æqualis et media fuerit, unctosum & pinguem, ex ea autem quæ mediũ inter spissum tenet ac subtile, sic calida ipsa est, saporem inde salsum exprimi, sin frigida, stypticum, de quo diximus, quod à põtico aliquantum distet, at ubi media, insipidum eundem ac fatuum. Acrem autem saporem amaro longe calidiorem, salsum uero ab utroq;, calore superari, contra ponticum styptico frigidiorẽ, utriq; uero cedere in frigore acidũ. E` coloribus autem neq; uiridis Saturno dedicari potest, quod humidi plurimum habeat in se, neq; rufus, quod ignei succi abunde multum neq; niger, cum luci maxime aduersetur densitate sua, ac purpureus fiat è nigro à luce postillustrato, atq; ubi lucis aliquanto plus accesserit, transeat in croceum. Itaq; qui Græco nomine ὠχρὸς est, nostro pallidus ac subliuidus, atq;, ut proprie magis loquamur, plũbeus, Saturno addictus est color, quemadmodũ è saporibus stypticus atq; acerbus, quẽ colorem radij quoq; eius pene representant, est autem color hic terreni maxime coloris similis. Terra enim exiccata atq; in puluerem redacta colorem hunc aut huius maxime similem refert, ita enim inalbescit, ut liuore tamen quodam retento perpalleat. Nec uero prætermittenda duximus quæ à Ptolemæo de Saturni stella scribũtur tanquam ab optimo disciplinæ huius authore tradita, prætereũtes tamen non pauca, quæ ab eiusdem authoris studiosis aniliter quidem suggeruntur utpote rerum naturæ parum peritis, quasdamq; coniecturas, potius quàm aut rationem aut naturã sequentibus. Quoties igitur Saturnus in alicuius genitura ita sibi dominatum arrogauerit, ut solus ipse in tota configuratione, & quo ad cardines spectat, et quo ad motum ac progressionem suã, item quo ad aspectus, reliquamq; positurã, cum Sole præsertim ac Luna nec non cum Mercurio, qui rationis author est, opportune dominanterq; se habeat, quadamq; quasi cum maiestate præsit, ex ipsius Ptolemæi sententia, natos faciet sui ipsius amatores, sibiq; uacantes, pertinaces, abunde sapientes, austeros, suæ sententiæ addictos, laborisos, dispensatores, animaduersores, affi.

entes, auaros, uehementes, pecuniarũ aggestores, inuidos. Cõtra uero ubi stella ipsa Saturni iacuerit, faciet sordidos, attenuatos, suæ ẽt setẽtiæ addictos, inuidos, meticulosos, seductores, maledicos, solitarios, luctuosos, impudentes, superstitiosos, laboribus deditos, sine affectione, insidiatores domesticorum, tristes, suiq; met osores.

De Ioue.

Iouis stella quod humido calidoq; humori præsidet, putatur ẽt præesse liberorum procreationi, ac genitali semini, pariq; in generatione opera & Soli propter caloris sui tẽperantiã, & Lunæ propter humidi moderationẽ adminiculari. Itaq; non iniuria sobolis ad Iouem procreatio ab antiquis relata est, tametsi penes Solem Lunamq; generationis potestas, primaq; existit prærogatiua, sicuti penes cor ac cerebrũ uitæ, atq; animalitatis. Quod si de rebus his cœlestibus hunc in modum loqui mihi fas sit, quod semen genitale maribus præstat officiũ, quod manus, quodq; instrumenta ipsis artificibus, uidetur illud ipsum Iupiter in generatione Soli præstare. Etenim genitalis seminis cũ sit calida humidaq; natura, insiti autem caloris uis cum sit moderata et temperans, retineatq; certum quasi terminum in humido calfaciendo, iure uidetur Iupiter ob insitam peculiaremq; temperantiam Soli, ut ita dixerim, semen subministrare, eum quoq; aduersus Lunam se se gerere, quale se se gerit semen ipsum in muliebri menstruaq; materia, quam ipse calefaciendo & concoquendo sensim afficit ab insita quidẽ sibi facultate ac ui. Cũ semen ipsum, si Aristoteli credimus, excremẽtũ sit alimenti sanguinei probe concocti atq; ad exactũ defecati. Loquimur autem de his atq; disserimus hunc in modum, ueniam à lectoribus exposcentes, cœlestia enim ac superna inferioribus aut coaptare, aut comparare est omnino difficile, et fortasse accommodate fieri quoquouersum nequit. Eadem stella propter summum radiorum temperamentum & benefica & felix dicta est, atq; à iuuando nomen duxit, ab eius enim moderatione, salutariq; aspectu plurima in animis hominũ infunduntur bona, ut æquitas, rectitudoq; iudiciorũ, ut iuxti, honestiq;, ac ueritatis studium, ut amicitiarum, familiaritatumq; appetitio atq; conseruatio, fratrum quoq; ac cognatorũ complexio et in eosdem beneuolentia, ut beneficentia, liberalitas, probitas, fides, promissorumq; obseruantia. Humorũ enim quibus præest moderatio, stellæq; ipsius uis propria moderatas ẽt commotiones in animis faciũt, easdẽq; cõponunt, hacq; è re actiones ipsæ commotionibus similes proficiscuntur tum sequendis honestis, tum etiam fugiendis ac prohibendis turpibus. Purissimus enim cordis ipsius calor, ut inquit Aristote-

les, cum hominis cerebrũ maxime humidum ſit, temperamẽtum pro
fecto intellectus ſignificat. Non iniuria etiã tactus ipſe ac uis ea quæ
tangendi ſenſum gignit, ſtellæ huic aſcribitur, nullus enim è ſenſibus
nec prius inhæret nobis, quàm tactus, nec etiam magis cum nullum
quidem ſentiens corpus abſq; humido calidoq́; cui Iupiter præſidet, ui
tali munere fungi queat, nullus etiam aliorum ſenſuum ſine tactu
exiſtat, cum eo deſtituente, uita quoq; corpus deſtituat. Eiuſdem etiã ta-
ctus proprium eſt de calido, frigido, humido, ſiccoq́; contrarijs qualita
tibus è quibus conſtamus decernere. Si enim Iupiter & genitali ſemi
ni & fœtus procreationi præſidet, quod è fœtu prouenit animal, ſine
tactu eſſe nulla ratione poteſt. Itaq; tactui etiam ſicuti procreationi
Iupiter præſidebit, quin etiam pulmoni atq; arterijs, quæ ſpiritũ cor
pori ſubminiſtrant. Spiritus enim aërius eſt, nec temere ab antiquis
præſidere aëri putatus eſt Iupiter. Femorum, coxarumq́;, pedum itẽ
cura Ioui tribuitur, propter Sagittarium ac Piſces. Verũ de duodecim
ſignorũ dominatu paulo ante dictum eſt. È metallis ſtagno præeſt,
inter ſapores dulci de quo paulo ante diximus. Quo fit, ut Iouis ſtella
& uitam nobis afferat, quando ab eo exiſtit procreatio, & illã tuea-
tur. Siquidẽ dulcia potiſſimũ alunt, cuiuſmodi etiã ſanguis eſt, et ſa-
por ipſe dulcis è calido atq; humecto gignitur, quæ duo gignendi atq;
alẽdi principia ſunt et cauſæ. Eſt etiã ſtellæ huius propriũ moderari
tũ Saturni, tũ Martis pueruſos conatus. Itaq; eius fauore ac ſuffragijs
recuperatur amiſſa libertas, reuocãtur ĩ patriã exules, principũ iræ
miti gãtur, ſedãtur odia, cõponũtur bella, quæq; aduerſa ac triſtia ani
mum uexabãt, cõmutata poſt ſorte, in lætitiã uertuntur ac felicitatẽ,
pinde ut exacta iã hyeme, pulſisq; frigoribus, appetẽte uere oĩa mu
tantur, quæq; terræ ſterilitas fuerat, in fœcũditatẽ cõuertitur, è tan
taq; illa triſtitia aër ac terra liberati lætari iã incipiũt, et cũ illis ri-
dere ſimul cuncta. Quoniã aũt nihil in rebus hominũ aliquãdo cœ-
pit, quod deſiturũ tandẽ aliquando nõ ſit, neq; humidi calidiq; æqua
litas eſſe poteſt tãta, ut nõ ad corruptionẽ atq; interitũ quãdoq; dela-
batur, mortes quidẽ illæ quæ à Ioue innuuntur, ortũ ducunt ut ẽt
Ptolemæus arbitratur, aut ab angina, qui morbus occupare fauces cõ
ſueuit, neq; reſpirare animam patitur, Græce συνάγχη eſt, aut à
uitio maloq́; pulmonis affectu, quæ Græce eſt περιπνευμονία, aut
à neruorum reſolutione, quæ interdum totum corpus, interdum ex
parte illud occupat, Græco uerbo tum ἀποπληξία, tum παρά-
λυσις uocatur, ex hoc etiam genere eſt corporis ac mentis ſtu-
por ille, quo qui affecti ſunt, attoniti dicuntur, ex eo ſic uocati

quod non nunquam afflatu fulminis malum hoc contingat, neq; enim de nihilo à Poëtis fulmina Ioui assignantur, aut etiam à dolore capitis, quæ affectio Græce est κεφαλαλγία, aut à neruorum distẽtione & spasmo, aut à cardiaco morbo, qui (ut Celsus tradit) de nimia corporis imbecillitate, stomachiq́; languore proficiscitur, quo fit, ut in ægroto ipso, uenarum exigui atq; imbecilli pulsus sint, sudorq́; nimius ĩ partibus corporis superioribus, aut ab illis deniq; corporis affectibus ac morbis, qui ex inflatione, quæq́; hodie à medicis nostris uentositas dicitur, oriuntur. Cum autem inflatio fiat ab humido, ubi calor illud exciuit, quod in olla cacaboq́; apparet, in quibus intumescit atq; ebullit aqua, igni admotis, iure ad Iouem hæ mortes referuntur, qui humido calidoq; imperitat, iure etiam mortes illæ, quæ à cohibendo atq; corrumpendo spiritu eueniunt, cum idem ipse Iupiter spiritui atq; arterijs præsit, quæ humido calidoq; extinctis, ipsæ quoq; extinguuntur. Quod uero ad colorem qui fusculus est, attinet, quoniã humidum abunde in se coactum nigri speciẽ præfert, quod arborum frõdes, herbarum item declarant folia, quæ ubi humidi plurimum suscepere, subnigrescere uidentur, quin etiam quoniã calor ubi humidum ipsum temperauit, rarefaciendo nigrorem ipsum disperdit, efficitq; ut quantum ex hac dispersione atri perdidit, albidi tantum assumat, iccirco fuscus hic color, qui huius est, modi, Ioui ẽt ascribendus uidetur, propter humidi calidiq; admixtum temperamentum. Itaq; natura ipsa duce, quæ fusca sunt, perinde ut dulcia ad Iouẽ referuntur. De hac autem ipsa Iouis stella ubi sola dominabitur in genituris, opportuneq́; in cœlo collocata & cum dignitate in configuratione præsidebit, à Ptolemæo sic traditum est, eos scilicet qui nascentur, futuros magnanimos, munificos, religiosos, honorificos, uoluptarios, humanos, magnificos, liberos, iuxtos, magniloquentes, honestos, suis negotijs deditos, misericordes, eloquentiæ studiosos, inuentores, beneuolos, ductores. Contra ubi stella ipsa minime opportune, indigne abiecteq́; collocata fuerit, licet sola præsideat, tamen easdem ipsas animorũ applicationes et, ut ipse Ptolemæus uocat, φαντασίας, hoc est uisa, mutabit atq; corrumpet, siquidem sublimia deijciet, atq; obscurabit illustria, nullo recto iudicio delectuq́; adhibito, Itaq; pro magnanimitate subijciet luxum ac prodigentiam illam, quam etiam Cicero Græco nomine ἀσωτίαν uocat, Enniusq́; luxu perditos uocat ἀσώτους, pro religione ac Dei cultu suggeret superstitionem pro pudentia, rusticum quendam pudorem, & (ut ita dixerim) lucifugum, pro honestate non eius quidẽ usum, sed speciem quandã, ut eã

tantum prae se ferat, re autem ut eius sit ostentator, pro humanitate fatuitatem atq; insulsitatem quandã, ut etiam contemptibilis appareat, pro elegantia ac munditie, uoluptatem conquisitam atq; odibilem, pro animi elatione seu magniloquẽtia stoliditatem, pro libertate licentiã, quaeq; his similes affectiones sunt. Omnino autem quod in prole suscipienda, idem in significationibus atq; affectionibus stellarum usuuenit. Vbi enim genitale semẽ exactissime cõcoctũ fuerit, numerosq; oẽs secũ suos habuerit et concoquendi, et constituẽdi, et secernẽdi, facultatumq; aliarum, mas utiq; procreabitur, & quidem patris ipsius similis, corpore etiam omni è parte probe constituto. At ubi parũ exacte concoctum, destitutumq; facultatibus concoctionis fuerit, procreatio ipsa in foeminam recidet. Cui si cognatitia facultas desit, foemella ipsa non patris aut proauorũ, sed matris potius similis futura est. Quod si multis à partibus semen destitutum fuerit, numeriq; defuerint illi quidem, qui sexum, qui patrem, paternamq; cognationem referant, quiq; maternam etiam originem, quod uitium etiam insit in materia excrementitia, quae à foemina sufficitur, proles ipsa nihil paternum nihil maternũ, aut omnino auitum referet, sed ea tantum, quae hominis id est generis sunt. Eo autem fit, quoniã facultates ipsae omni ferme è parte defectae sunt, ut partus quandoq; ipsi mõstrosi gignãtur. Itaq; planetae in geniturıs excellẽter collocati, iusq; perinde ac è tribunali dicentes, suaq; cum maiestate, actiones illas quidem praeclaras atq; illustres decernunt, mores item spectatos, honores primarios uitamq; omni è parte suo in genere commendabilem promittunt. Mediocriter autem collocati mediocria omnia. Qui si quanquam dominatum sortiti, abiectis tamen in locis humiliter langueant, illustria quidẽ in obscura, probãda in opprobria, uirtutes in uitia cõmutabũt.

De Marte.

Martis stella ignea est, calorq; eius urens, ac propter intemperantiã noxius, quam ob rem praeesse putatur bili, quae rubra dicitur, quin etiam quod propter intemperantiam torrida quaedã ei siccitas adiũcta est, malefica atq; infelix, ab eaq; & uitia & mala plurima tum externa, tum etiam corporis atq; animi inferri existimantur, ut bella, rixe, contentiones, uiolẽtiae, iurgia, opprobria, contumeliae, inimicitiae, proscriptiones, exilia, uirginum corruptiones, puerorũ raptus, adulteria, incestus, illegitimi coitus, abortus, perfidia, iracundia, temeritas, stoliditas, audacia, impudentia, implacabilitas, ferocia, grassatiões,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

latrocinia, furta, prædæ, periuria, uulnera, mutilationes, cædes, incē
dia, rapinæ, orbitates, cruciatus, tormenta, supplicia, fustigationes, suspē
dia, iudicum seueræ sententiæ, febres, pustulæ, tubercula, ulcera, car
bunculi, inustiones, præcipitationes, casusq́; è locis editioribus, damna,
periculáq; ex quadrupedibus, ex igni, ferro, ex hominum uiolētia,
superbia. Itaq; stellæ huius effectiones propter naturalem malignita=
tem ad corruptionem, quàm ad generationem spectare magis uiden-
tur. Licet enim calor generationis principium sit, Martis tamen calor
urit, potius quàm calefacit, et excitat magis quàm fouet, cū sit igneus
neq; ex igni quicquam generetur. Ex intemperato igitur Martis ardo
re, ac rubræ bilis, cui præest, uehementi commotione in animis homi
num excitantur intemperatæ similiter cómotiones, quas incompositæ
quoq; actiones, uiolentiq; atq; inconsyderati sequūtur affectus, unde
ira, temeritas, impotentia, sanguinolentia, crudelitasq́; proficiscuntur,
è quibus ciuilibus in rebus atq; in hominū uita mala proueniunt plu
rima, sanguinis item efferuescentia, bilisq́; rufæ inflammatio nimia
ab eadem stella defluit, de qua febres oriuntur, diuersáq; morborum
genera. È corporis aūt partibus, ipsisq́; è sensibus sinistro Mars præest
auditui, ut qui à Sole propter calorē in societatem excitandorum sen-
suum receptus fuerit, quodq́; Lunæ conditionem sequatur, sinistra illi
auris attribuitur. adhæc renibus ac uenis, propter signū quoq; Arietis
capiti, propter Scorpium genitalibus præsidet, È metallis ferro, an for
tasse quod ex ea materia fiunt enses, armáq;, Martis id est bellorum
instrumenta? an quod artes eæ quæ igni exercentur, plerisq; ferreis
utuntur instrumentis? Dominatur etiam uino, propter propriā qua-
litatem, È coloribus uendicauit sibi rutilum, propter ignis simulitu-
dinem, è saporibus amarum, qui dulci opponitur, propter calidi exu-
perantiam, humidiq́; defectum atq; exustionem. Quoniam autem
belli principia & causæ originem præcipue ducunt ab odio atq; ira,
quæ animum ad uindicandum incitat, atq; ab auiditate habendi, eaq;
de nimia sanguinis ac bilis calefactione incensa, animū ipsum ad in=
ferendam uim præcipitat, eoq; impellit, ut nihil agi moderatum patia
tur, icirco ad Martem rapinæ, belláq; referuntur, traditumq́; est, ob
diuturnam obseruationē in hominum genituris honores dignitatesq́;
militares pro qualitate configurationis ab eius stella portēdi. Quoniā
autem mors ipsa aut uiolenta est ac ui infertur, aut est naturalis, uide
licet cum à morbis atq; ab annis uita eripitur, quæ mortes aut è fer
ro uulneribusq́;, aut ex igne, aut è præcipitatione ac præruptis è lo=
cis, aut à bestijs infliguntur, ad Martē referendæ sunt, ut uiolentū atq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

immanẽ, Simili modo quæ aut tertianis è febribus, hemitriticisq́;, nã et hemitriticæ febres inter tertianas numerantur à medicis, aut è sanguinis quacunq; profusione, aut ab igni sacro, cancris, ulcerumq́; inflammationibus, quiq́; morbus ἠρυσιπέλας dicitur à Græcis, aut à renum ægritudine, aut ex abortu, aut è partus malignitate, aut è pestilẽtia, aut denuq; è sanguinis calorisq́; maiore exuperantia, præsertim ab insania, quæq́; uulgo phrenesis dicitur. Quócirca non iniuria fortasse Porphyrius, ut initio libri huius dixi, sanguinẽ Marti ascribendũ duxit, cum Ptolemæus genitali tantũ semini putet Iouẽ præesse, non sanguini. Qua in re quid ipse sentiam, non fuerit fortasse alienum paucis explicare. Si enim uitæ principia à calido humidoq́; proficiscuntur, cui humori præfectus est Iupiter, unde tanquam subminister quidam procreandis animalibus Soli Lunæq́; attributus est, quodam quasi iure naturæ sanguis Ioui ascribitur, in quo uitalis illa uis humidi calidiq́; una coniuncti æqualiter inest. Quod uero accidat in calido humidoq́; exuperantiam perinde ut in frigido fieri, ubi calor ille efferbuerit adeo, ut tanquam in flammas euolet, eaq; inflammatio rubram in bilem abeat, iramq́; ipsam prouocet, hac ratione & uia placet inflammationem ipsam sanguinis, è qua ira gignitur, ad Martem referri, cuius exuperantia hæc propria est. Perinde enim ut è qualitate in qualitatem, sic ab unius stellæ dominatu ad alterius fit imperium iurisditionemq́; transitio. An non administrãdæ iustitiæ qui præsident, ita quidem illam moderantur, populi ipsius iussu, constitutis, decretisq́;, ut alij iurisditionem eam tantum quæ ciuilis dicatur exerceant, eam alij quæ uersatur in puniendis flagitijs ac criminibus? unde crimnalis iurisditio uocata est. utraq; tamen potestas ad iustitiam pertinet. Quam ob rem sanguis ipse, ac præsertim temperatissimum, & defecatissimũ illud semen, quod generationi submĩnistratur, Ioui debentur. Exuperantia autem illa efferuescentis sanguĩnis, quæ tanta est, ut morbos procreet, Marti iure tribuitur, alteri quidem ut temperanti ac salutari, alteri uero ut intemperanti et noxio. Etenim bilis cui Mars præsidet, excrementum est, quædãq́; superfluentia efferuescentis sanguinis, sicuti pituita humentioris, ut pote cuĩ perexiguus calor inest, de caloris nanq; egestate atq; carentia frigus existit. Adhæc pituita ut humido frigidoq́; abundat plurimum, sic bilis rubra calido atq; arido maxime affluit. Itaq; ut pituita, quod dictum est, Saturno attribuitur, sic bilis Marti attribuenda, cum sit uterq; humor exitiosus, atq; in exuperantiam prolabatur. Quoties autem Martis stella sola in genituris

excellenterq; præsederit, perq; opportune in ipsa figura collocabitur, è Ptolemæi sententia, natos faciet potentes, concitatos, bellicosos, uersutos, ualidos, stolidos, incautos, periculis se se obiectantes, indomabiles, peruicaces, promptos, feruidos, arrogantes, tyrannicos, efficaces, iracundos, ductores. At ubi stella ipsa secus se habuerit, crudeles faciet, conuiciatores, sanguinolentos, seditiosos, sumptuosos, clamosos, percussores, proteruos, uinosos, rapaces, maleficos, immites, præcipitosos, insanos, suorum osores, ac religionis, deiq; contemptores.

De Venere.

Veneris stella propter humidi temperamentum cum sit etiam genitalis ac prolifica, non solum Lunæ ad fouendam humectationem, Solisq; ad informãda corpora, plurimum adiumenti affert, in generatione, uerum propter naturalem benignitatem, salutaris dicta est, atq; inde felix beneficaq; a gnominata. Quemadmodum enim calorem ipsum alium esse qui foueat, alium qui urat, diximus, idem quoq; ipsum de humido affirmandum ducimus. Siquidem & humidi ipsius mensura quædam est, tum in generando & in alendo, tum etiam in corrumpendo. Stella itaq; Veneris ex hac humidi temperatione, insitaq; sibi ui suapte natura benefica est, & salutaris, quod etiam obseruatio tot seculorum docuit, in genituris, uniuersaq; hominum uita. Ne autem à generatione animalis recedamus, quod paulo ante de Ioue, deq; genitali diximus semine, dicemus item de Venere, deq; materia illa excrementitia menstrui sanguinis, cui semẽ ut materiæ se insinuat, additus est Iupiter Soli subminister in suggerendo semine. nam & idem die lætatur, Solisq; sequitur conditionem. Et quoniã natura ipsa nullam aut gignendi, aut educandi animalis partem necessarijs destitutam præsidijs reliquit, adiuncta quoq; Venus est Lunæ subministra & adiutrix in sufficienda accommodandaq; materia, cum et noctu gaudeat, & Lunæ conditioni sit addicta. Quodq; natura ipsa rerũ generationi æqua lance consultum iri uellet, recte à nobis fortasse dictum est aduersus Ptolemæi opinionem, Venerem humidulam eẽ, ac frigidulam, eamq; seruare mensuram in humido, frigidoq; temperãdis, quam in calido & humido Iupiter. Hæc est enim iuxta naturæ ipsius perpensio, æquabilisq; circunspectio, & libratio quasi quædam. Quod autem dicamus Venerem roridam esse ac frigidulam, intellegi sic uolumus, uti utraq; in qualitate temperamentum retinea: suum. quod de uere sentiunt medici, quod ita humidum haberi & calidum

uolunt, ut sit omnino temperatum. Perinde igitur uti parte ex agente, quæ Solis est, ac genitalis seminis, calori inesse oportet mensuram certam terminatamq; in calefaciendo, ne aut remissior si calor sit, quàm oportet, det locum frigori, aut ne si feruētior, ustulet potius quàm calefaciat. Itidem ex parte patiente quæ quidem est Lunæ ac materiæ, frigido necesse est tantam inesse moderationem, ut nec humidum concrescat, & tanquam gelascat aduersus calorem, eoq; insinuationem in se caloris non admittat. Quo'circa quod Soli ex parte seminali officium præstat Iupiter, idem Lunæ præstat Venus ex parte materiali. Ut enim caloris potentiæ admixta est exiccatio, sic humidi potestati refrigeratio coniuncta est. Cum exiccatio quidē sit à Sole propter calorem, refrigeratio uero à Luna propter humidum. Ab hac autem ipsa Veneris stella propter insitam, uim temperatamq; humectationem (cum materiæ sit formam appetere, siquidem humidum in generatione, materiæ locum ac uim optinet) manant cupiditates atq; oblectamenta. Etenim uoluptas concupitis è rebus capitur, eas ubi adepti sumus. hinc amor, hinc rerum diuersarum quæ uoluptatem afferant, studium, ut munditiarū, ut cultus, ornatusq; ut pigmentorū, ac picturarū, ut leporum, ludorum, histrioniarum. Cum enim natura duce & utilia quæ sunt, & quæ iucunditatem afferunt, appetamus, huic appetitionis parti, quæ iucundi studium habet, Veneris præficere stellam uoluerunt, atq; inde effectum est, ut inter corporis partes, iecur illi attribuerint, in quo cupiditatum titillationes, fomentaq; collocata esse putauere, ut sicuti à corde est uita, quæq; à nobis tam sæpe dicta est animalitas, sit à iecinore appetitio, sine qua esse sentiens animal nequeat, unde iecur dictum, quod iuxta id est secundum cordis uires, potestatem suā exerceat, ac tanquam illi assideat, in appetitione suscitanda. Omnis enim appetitio ad uitæ ipsius conseruationē spectat. Post ipsum autem cor iecur maxime omnium sanguine abūdat, Utq; existimare uidetur Aristoteles, cæteris è uisceribus præter hoc, animali necessarium est nullum, neq; enim sine appetitione est animal, cum materia è qua constat, formæ sit appetens, nec forma agere nisi subiecta in materia queat. Sanguis autem alimentum est animalis ipsius, cuius ut proprium est alere, sic iecinoris, quod eo abundat, appetere. Animalium autem appetitioni Venus præposita est, atq; hinc habita uoluptatum ministra. Ascribitur etiam stellæ huic odorandi sensus, ex ijs profecto rebus quæ extrinsecus influentes, ac sensum ipsum uoluptate afficientes deliniunt animal. Ac mihi quidem nec fortasse inconcinne ea quæ odoratum mouent, duplia uidentur ra

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tione partienda, ut altera ſcilicet ſenſum moueant, alendi ac paſcen
di corporis peculiari cupiditate, inſitoq; à natura ſtudio, quales ſunt
dapes, cibiq; guſtum excitantes, cum etiã uideamus uultures, miluios,
ſimias, lupos olfatu ipſo trahi ad guſtum ac paſtum, altera quæ tan
tummodo delectent, ut amatoria odoramenta, quæq; ad ſolam nariũ
uoluptatem uidentur comparata, etſi & hæc quoq; ad alimoniã cor=
poris non nihil conferunt. Iure igitur uis hæc odorandi ad Venerem
relata eſt ab antiquis diſciplinæ huius ſcriptoribus, iure etiam caro
ipſa quæ corpus totum inglutinat Veneri aſcribitur, in qua uolupta=
tum incitamenta poſita ſunt, & tanquam ab ea pullulant. Etenim ut
iraſcendi Martis ſtellæ, ratiocinandi Mercurij, ſic ſyderi huic appe-
tendi uis aſcripta eſt. Quibus de rebus poſt cum de hominum loque
mur artificijs, uberius fortaſſe diſſeremus. È corporis etiam parti-
bus præpoſita eſt collo propter Taurum, & clunibus, uertebriſq; pro
pter Libram, È domeſtica ſupellectile gemmis, unionibus, toreumati=
bus, ornamentis, quæq; alia generis huius in delicijs habentur, ac de
lectationem afferunt. È fortunis prædiorum, oleo fortaſſe, propter ſa=
poris qualitatem, quodq; obſeruatio ipſa ſic docuerit. È coloribus al
bo, nam & aqua quæ humida & frigens eſt, ubi concreuit, alba effi=
citur. Sunt qui arbitrentur uiridem colorem Veneri attribuendum,
album uero Lunæ. Vtraq; autem attributio, propter humidi naturã,
ac frigidi, non caret ratione. È ſaporibus pingui, cum enim Ioui tri
buantur dulcia, propter calidi humidiq; temperamentum, non imme
rito Veneri tribuũtur ea quæ pinguioris ſunt ſaporis, quando ſub eo=
dem dulcis genere collocantur & pinguia. Et media, ut dictum iam
eſt, aſſeuerant, è tenui ſubtiliq; materia ubi tamen media inter calorẽ
ac frigus æque fuerit, pinguem ſaporem confici. Quo autem genere
mortis quiſpiam interiturus ſit, ubi eius in genitura Venus ſignifica
tionem aſſumpſerit, declaratur ab ijs morbis, qui ab illa denuntian=
tur, hoc eſt à mala ſtomachi, iecinoriſq; affectione, atq; ab alui profu
ſione, ut Ptolemæus arbitratur, item à fiſtulis, potionibus, ueneficijs,
lichenibus, quem morbum Tiberij Cæſaris principatu in Italiam ir
repſiſſe Plinius eſt author, appellatumq; mentagram, ut prodagram,
quod à mento plerunq; incipiens, os deinde, uultumq; omnem occupa
ret, moxq; in colla, pectus, ac manus deſcendens ſerperet, contagio-
neq; alios præſertim oſculando inficeret, quodq; ei malo nullum in
initio inueniretur remedium, ex Aegypto, unde morbus tranſierat,
medicos euocatos fuiſſe. Hunc eundem morbum poſt tot etiam ſecula re
greſſum in Italiã ſunt q arbitrentur, ingruente in regnum Neapoli

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tanum Carolo Octauo Gallorum Rege, cum ingentibus copijs terestri itinere, contra uero ingenti nauiũ numero suppetias ferente Ferdinando Hispaniarum Rege, quo tempore permulti & Galli & Hispani milites eo morbo correpti Siciliæ, Italiæq; partem non paruam denuo infecere, quam ob causam hic ipse morbus ab alijs Gallicus, Hispanicus ab alijs hodie uocatur, teter sane atque abomnabilis, siue ipse idem, siue alius sit à lichenibus. Ab omnibus denique declaratur morbis, qui de nimia humiditate, eius'ue corruptione gignantur. Etenim Venus humido etiam præest, ut Lunæ socia, ut eius in suggerenda materia subministra. De cuius sydere, ubi in figura geniture digne excellenterq; collocatum fuerit, ipsumq; solum dominabitur, hæc à Ptolemæo traduntur, eos scilicet qui nascuntur futuros mansuetos, bonos, deliciosos, sociabiles, facundos, comptos, puros, saltatores, æmulatores, prauorum osores, artificiosos, decentes, appetentes, beneficos item, ac misericordes, contractandis rebus aptos ac uoti compotes, Veneriq; omnino deditos, quorum etiam affectiones non modo propẽsæ sint ad beneuolentiã, familiaremq; consuetudinem, uerum etiam nocturna eorũ uisa iucunda, læta, quæq; bonam ubiq; spem polliceantur, Secus autem, facit desidiosos, amatores, mulierosos, uxorios, nihil audentes, abiectos, uituperabiles, obscuros, ac probrosos.

De Mercurio.

Mercurij stella uersatilis naturæ cum sit, pro stellarum quidem aliarũ configuratione, in has illas'ue qualitates magis minus'ue conuertitur, nihilominus proprium est eius imperium in ijs maxime quæ rationi subiecta sunt atq; orationi, qua è re & disciplinarum inuentor Mercurius dictus est, & deorum ipsorum nuntius habitus, propter rationem scilicet atq; orationem, quibus præsidet. Humor enim ille qui ab hac stella excitatur, maxime penetrabilis & acutus cum sit, hominum cogitationes (homo enim animantium unus, ut oratione sic ẽt cogitatione utitur) ad inquirendũ atq; ad contemplandũ incitat, et ad ea quæ ipse inuenit, ac contemplatus est, alijs atq; alijs explicanda. Nam quod homines sciendi cum primis cupiditate teneantur, ab hac ipsa stella, excitatoq; ab ea humore potissimum proficiscitur, atq; hinc progressa ratio, rerũq; cognitio linguæ officio post depromitur inter mortales, fitq; hac uia ministerioq; rationis inter eos communi

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

catio, unde homo rationabile agnominatum eſt animal. Cui ſanè qđ ſoli data eſt ratio, data etiam ſoli eſt locutio, et ea quæ ratiocinatio dicitur. Itaq; fortaſſe non improprie orationale etiam animal dici atq; finiri poteſt. Eſt autem Mercurialis humoris propter propriam agilitatem excitare ſpiritus, qua in re Soli cum primis opitulatur ex eaq; cõmotione uidendi uis illa, quæ Græco nomine φαντασία eſt, et concitatur & acuitur. Quo fit, ut animus perueſtigando ad rerum cognitionem ſcientiamq; perueniat, dum quærendo inuenit, inueniendo cognoſcit, ex eaq; cognitione ſciens efficitur. Itaq; nõ temere humor ille de quo paulo ante diſſeruimus, cum de Saturni ſtella mentio facta eſt, Mercurij ſtellæ adijcitur, quanquam & Saturnus eidem præeſſe iure ipſo, naturæq; ſimilitudine potiſſimum exiſtimandus eſt. Nam et cogitationes ab illo excitæ nanciſcuntur à Saturno ſtabilitatem, efficiunturq; tenaces admodum ac fixæ, atq;, ut ita dixerim, peruicaces propter terrenæ ariditatis qualitatem ac firmitudinem, à Mercurio uero celeritatem atq; acumen ſibi uendicant, ſiquidem ab eius ſtellæ calore ſiccitas illa incenditur, ignis enim et cito mouetur, & penetrat, atq; ob hanc ipſam uim Mercurij natura retorrida eſſe dicitur, quod calidi ſicciq; plurimum exuſcitet, quodq; irradiatione ſua qualitatem hãc generationis tempore fœtibus ipſis, ſanguiniq; infundat. Atq; hinc rationalis animæ uis ſtellæ ipſius adijcitur, itemq; oratio, quæ cõceptæ rationis explicatrix eſt. Artes quoq; omnes, in quibus ratio plurimum ualet, eæq; præſertim, quæ in numeris, in menſuris, in mercatura, commutationeq; uerſantur, Diſciplinæ item omnes ad Mercurij ſtellam referuntur, de quibus poſt uberius, cum de artibus, quæ ab hac ſtella portenduntur in genituris, explicabimus. Sermo autem hoc eſt oratio, ut dictum eſt, uisq; intellegendi cum dedicetur Mercurio, merito etiam lingua, quæ rationis atq; intellegẽtiæ miniſtra eſt, eidem addicitur, fel quoq; propter humoris melancholici qualitatem de qua multa diximus. Ariſtoteles autem putat fel nullius gratia ſenſus eſſe, nullumq; eius ad ſentiendũ officium, eoq; erraſſe qui ſentirent partem animæ quandam in iecinore ſitam mordicando ab eo excitari. Cum equi, muli, aſini, cerui, felle careant, quædamq; aīalia affixũ illud iecinori neutiq; habeant, uerũ aut diſperſum, cõcluſumq; uenulis ꝗbuſdã, aut ꝑ inteſtina diſcretũ, cũ ẽt ex hoībus reperti ſint ꝗ felle uacui eſſent. Quócirca excrementum eẽ ait purgantis ſe iecinoris, nõ ſecus atq; alui ſordem, inteſtinorũq; ſedimentum. Nec deſunt qui nares quoq; aſcribendas Mercurio putent, quæ olfatui ſubminiſtrent. ut enim odores ſentiantur, calido ſiccoq; in primis opus eſt. È metallis

autem liquido

aũt liquido plũbo Mercurius præsidet. è substantia numis propter cõmutatione, è membris corporis, humeris brachijs, manibus, digitis propter Geminorum signum, adde & præcordijs propter Virginem, et quoniã orationis ac sermonis arbiter est, commercia quæ officio sermonis exercentur, stellæ quoq; attributa sunt eius. Portenduntur aũt ab eadẽ hac stella genera mortis illa, quæ de mẽtis alienatione, stupore, delirioq; eueniunt, de morbo item comitiali, tussi, sputo, morbisq; alijs q ab atra bile profecti melancholici dicũtur à medicis, qua in re à Saturno neutiq; dissentit. Nã etsi atræ bili uniuersim Saturnus imperitat, Mars rufæ, ea tamen quæ facile, uehementerq; incenditur, ac multum habet retorridi, Mercurio tribuenda est. Nam etsi aurum Soli dicatur, numus tamen aureus, ut argenteus atq; æreus Mercurio ascribitur. Ager etenim Neapolitanus cum regi subijciatur, prædium tamen Antinianum quod est agri Neapolitani meum est, quiq; inde proueniunt fructus mei. morbiq; item ipsi coniuncti, atq; ab uno tanquã riuo defluentes, nil mirum si ad utranq; stellam, aut ad ipsarum alteram pro genituræ configuratione referuntur. nam & uitia & uirtutes quædam sunt sibi finitimæ. Item colores, sapores, attactus, anaphoreticæ itẽ affectiones, Mercurij stellæ referendæ sunt. Cuius astrũ è Ptolemæi sententia opportune insigniterq; in genituris collocatum, si solum, quãq; oportet potestatis suæ excellentia configurationi præfuerit, natos faciet intellegentes, ingeniosos, sagaces, æmulatores beneficos, computatores, coniectores, cõtemplatores, mathematicos, mysteriosos, uoti compotes. Vbi uero secus abiecteq; se habuerit in figura, uafros faciet, proteruos, obliuiosos, impetuosos, inanes, leues, quos ob animi inconstantiam incepti, paulo post pœniteat. Iidem ipsi sub fatuorum speciem erunt nequam, maligni, proq; configurationis abiectione insipiẽtes, mendosi, mendaces, instabiles, infidi, iniuxti, quiq; excellere ac præesse quoquo modo aueant, cogitationibus uero adeo dubijs ac periculosis, ut inde de gradu suo deiecti sæpenumero maximas in calamitates incidant.

Nedum autem cœli, quæq; cœlo feruntur stellarum uires, effectiones, facultates, earumq; causæ ignotæ non paucæ nobis sunt, sed è rebus etiam inferioribus, quæq; sensibus subijciuntur, earũ causæ permultæ adhuc incomprehensæ. Itaq; ut in ijs sensus multa quidem ipse asseq tur, quorum causæ tamen parum omnino compertæ sunt, sic obseruatio remotissimorũ temporum magistram quasi quãdam rerum sese plurimarum exhibet. Quid enim apparet causæ cur dextra potius auris quàm sinistra Saturno ascribatur, Marti uero sinistra? aut audi

tus magis quàm odoratus utriusq; ? cum & audiendi, & olfaciendi instrumenta id est meatus illi, & ductus quasi quidam, aerij ipsi sint. Neq; enim sonus nisi in uacuo, concauoq; fieri potest, quæ loca ab aëre occupantur, neq; olfatus nisi per aërem ac per nares, quæ uacuæ & ipsæ quoq; sunt. Adhæc aër hic ipse, cœli erraticarumq; omnium com motionibus æque subiectus ac parens est, qui cum sit calidus atq; humidus, Saturnus tamen frigidus & siccus, Mars uero calori addiderit siccitatem, eo fit, ut uterq; siccitate, alter etiam frigiditate, aëris ad uersetur qualitati. Cur igitur ĩ auditu authoritatis plus habere Mars, Saturnusq; existimandi, quàm Iupiter, quàm Venus, quorum alter aëriam ex utraq; qualitate temperationem amplectitur, altera per humiditatem cum illo congruit. Nam quod auris dextera tribuatur Saturno, potest hoc diurnæ cõditioni ascribi, dextera enim Solis sunt, cum nocturnam Mars, hoc est Lunæ conditionem sequatur, cui sinistra dedicantur. Verũ his in rebus ea ut habeatur quæ debet, quæq; potest ratio, consyderandum est, in animalibus procreandis à corde animal ipsum constitui, quod de sanguine constitutũ eodem quoq; uegetat, animatq; ac per uenas arteriasq; uiscerum ministerio ac præcordiorum alit, atq; conseruat. Itidem Sol naturam hanc inferiorem, subiectáq; hæc corpora informat calore suo, erraticarũ etiam ministerijs usus, signifero cum primus operam suam conferente. Quis aũt causam sibi pspectam omniq; è parte notam afferet, cur qspiam naribus ubi caseum admouerit, nauseet, euomatq; illico? qualem ipsi nouimus hominem, cum præsertim caseus è lacte cogatur, quod primum hominus alimentum est. Cur aliquis ad rutæ olfatum repente concidat? Habui ego catulũ indelicijs, qui statim ex ædibus se proripiebat, ubi edendam gallinacei pulli carnem obiecissem. Ladislai Neapolitanorũ regis tempore, è familia Tomacellorũ Neapoli fuit q nunquã potum hauserit, cumq; à rege in conuiuium adhibitus rogatu eius poculum tentasset, non mediocriter inde affectus indoluit. contingunt & multa talia, quæ sentiuntur quidem, particulares tamen eorum atq; enucleatæ nesciuntur causæ. Amplissimos uiros referentes audiui, uidisse se in Hispania ulteriore puellam, quæ comederet nihil, haustuq; tãtum aquæ uiueret, esseq; tum cum eã uiderunt duorum ac uiginti annorum. Ex obseruatione igitur quia sit animaduersum Saturnum ac Martem obesse auribus, morbosq; earum ac uitia, à malo illorum statu, configuratióeq; oriri, hinc traditum atq; acceptum est, in ijs quæ ad aures atq; ad auditum pertinent, Saturni statum ac Martis in geniturıs obseruandum esse. quid enim causæ, cum Veneri olfatus sit at

tributus, ut nares quæ instrumenta odoratus sunt, Mercurio, uti Ptolemæo placet, assignentur? instrumentum enim artificem sequi suum debet. uidelicet quod obseruatione prospectum sit ipsa, malum in genituris Mercurij habitum, uitium post modum ægritudinem'ue aliquam in naribus peperisse. Multa quoq; eiusmodi traduntur his alijs'q; in rebus ab obseruatione magis quàm à naturalis causæ cognitione deducta. Cum enim effectus sit ipse posterior, ratio tamen causáq; illius minime apparuerit, idem'q; ipse effectus aut semper aut plerunq; successerit iam atq; succedat, standum uidetur obseruationi, nec si quandoq;, rarissime tamen ea fallat, aut accusanda ex eo uidetur, aut reijcienda omnino. Nam et in animalium generatione, quæ naturalem sequitur constitutionem, aliquando etiam accidit, uti natura ipsa ab ordine diuertat suo. Sed iam ab erraticis ipsis ad signiferum transeamus.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD MARCVM MVSVRVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER QVINTVS.

Voniam in explicandis naturis signorũ quæ in orbe constituta sunt signifero, in uentorum sæpenumero mentionem incidendũ est, non ab re fortasse uidebitur Marce Musure, cum scriptorum de his opiniones tantopere dissentiant, si pauca prius quàm de signis ipsis dico, explicatius disseruerim, meamq; si non sententiã, perpensionem tamen potius quasi quandam, in tanta opinionum diuersitate attulerim. Non quod præferri meam aut ipse uelim alijs, aut contendam, uerum ut collatis simul alijs, qui hæc legerint, possint iudicium quiq; suum maiori penso adhibito temperare. Nam etsi ea quæ supra de uentis diximus, Aristotelis maxime dictis conueniunt, tamen de signorum triangularitatibus, de errantium effectionibus magna est inter scriptores ipsos controuersia, cum ijdem etiam uenti uarias subinde qualitates suscipiant, pro naturis regionum ac locorum situ, neq; idem ipse uentus eodẽ tempore finitimus perflet in locis, cum etiam è uentis ipsis quidam terris quibusdam peculiares sint, ac certo tantum constitutoq; spirent tempore. Quócirca de toto hoc tractatu pauca quædam, eaq; uniuersim non tam præcipiam, quàm admonebo iudicantes, eaq; sunt huiusmodi. Terræ anhelatio cum sit duplex, altera quidem calida & sicca, quæq; suo nomine dicitur aspiratio, altera humens & calida, cui nomen est euaporatio, utriusq; in aërem subducendæ propter calorem author est Sol, cum autem similia naturaliter conferant similibus, subducendæ quidem aspirationi præsto sunt Mars ac Mercurius, Solis ipsius suffragatores propter calidi societatem & item sicci, euaporationi uero, quæq; etiam exhalatio dicitur, Luna & Venus propter humidum, quo utriusq; lætatur stella, signa etiam ipsa. Nam et situs, & locorum ratio adiumenti plurimum afferunt, & utranq; ad anhelationem summum in modum conferunt. Ipsorum enim signorum alia terræ naturam fouent, alia aëris, aquarum alia, aut ignis. Calore igitur ac siccitate prædita Marti ac Mercurio uires maiores suggerunt, aquatica Lunæ ac Veneri, terrena

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ri,terrena Saturno,licet ſenex hic obſtringere uideatur potius quàm
laxare,aut ſurſum ab imo educere,tamen à Sole calefactus,& ipſe
quoq; Soli uires adiungit.Quæ aëria ſunt plurimum et ipſa Soli ma
teriæ ſufficiunt ciendis flatibus. calor enim humidum mouet , qua è
commotione flatus gignitur.quod uidemus in ollis & cacabis bullien
tibus. Quócirca & Iupiter qui calidæ humidæq; naturæ præſidet,
maiores hinc ſibi uires aſſumit,quas Soli etiam communicet,in aëreq;
ipſo exerceat,utrunq; ad halitum educendum. Adhæc quemadmodũ
ſuo etiam loco dicemus,ſigna quædam ſponte ſua, alia è parte qua-
dam,ex toto alia uentos cient. Cardines item ipſi non tenui adiumen
to ſunt,cum ſiccus ſit ortus,meridies calidus,occaſus humidus, ſepten
trio uero frigeat,eamq; ob rem cœli cardines qualitatem quisq; ſuã
uentis impertiat inde flantibus.Itaq; & ortus dicatus eſt Soli propter
ſiccitatem,qđq; inde lux emicet at occaſus Lunæ, propter humecta-
tionem,quãdo etiam tenebræ ab eo erumpũt.Hæc autem à nobis in
hanc quidẽ ſententiã phyſicis à rationibus neutiq; ab horrẽtia di-
cta ſunt.Parte ex alia ſunt qui aſſeuerent Iouem tota cum triangu-
laritate ignea excitare uẽtos à ſeptentrione,qui frigidi ſunt et ſicci,
quæ qualitates tum Ioui,tum triãgularitati igneæ tota fronte aduer
ſantur . Martem autem cum triangularitate aquatica euocare flatus
ab occaſu humidos quidem ac frigidos,cum ſit Mars ipſe & uſtilans
et excitans.quid tam omnino inter ſe diſſentiens ? triãgularitatẽ uero
terrenam quamuis frigidam & arentem,Veneris tamen ſtellæ addi-
cunt licet humidæ, eamq; excitandis auſtris præficiunt,calido et hu
mido præditis. At Saturnũ cum triangularitate illa aërea ſtatuũt
ſubſolani excitatorem ob unam ipſam peculiarem'q; ſiccitatem . qua
in re ſolam noctis dieiq; conditionẽ ſequuntur . Nec uero Aegyptij
ſcriptores dubitant ſeptentrionalis uentos ſalubres eſſe dicere ac tem
peratos,quia Iouis ſtella illorũ ſuſcitatrix ſalutaris ſit , ac maxime
temperata. At qui in Britania, Germania, finitimis'q; in regionibus
ſunt, ij quidem turbulentiſſimi planéq; intemperantiſſimi propter
niues ac frigora,cum natura Iouis tranquilla ſit ac moderãs. Quod
igitur ſitus ipſe,quod'q; ſpatium terrarum efficit, Iouis moderationi
attribuunt.Nã & auſter ubi oritur nequaq̃,ut in Italia , æſtuat,
neq; tam ualide humet,ac fortaſſe pluuius minime illic eſt,ſubſolanus
quoq; qui in ortu oppido q̃ eſt aridus,ingentiſſimos ſolet hymbres dif
fundere noſtris in regionibus quos colligit in aduentu. Sunt qui flãtẽ
à meridie ſpiritum Marti aſſignent,ab occaſu uero Saturno.Nec de-
ſunt qui primam triangularitatem ex Ariete ,Leone,& Sagittario

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

addicant ortui, uelintq; cum Sole illam ac Ioue dominus, cumq; Saturno eiusdem participe euocare uentos à mundi exortu. Secundam triangularitatem è Tauro, Virgine, & Capricorno, eiusq; dominos Venerem, ac Lunam, Martemq; eiusdem participem excire flatus meridianos, Tertiã triangularitatem è Geminis, libra et aquario, Saturnumq; ac Mercurium eius dominos cum Ioue participe uẽtos agere ab occasu. Quartam deniq; triangularitatem è Cancro, Scorpio, et Piscibus cum eius dominis Venere, ac Marte, & Luna socia flatus à septentrionis cardine suscitare. Hæc autẽ quãtopere ipsa inter se penè digladientur, contrarias ob qualitates, facile est iudicatu. Ecce alius quàm affert diuersa, inquiens, Aries medium tenet oriẽtis cardinis excitatq; subsolanum. Assistit Arieti à parte dextra Sagittarius, à quo efflatur uentus illi propinquior inter ortum ac meridiẽ nomine suo eurus. à sinistra Leo, de quo fluit uentus ei propior à septentrione, cui nomẽ est uulturnus. Itaq; ab hac una triangularitate tres hi uenti emittuntur, perinde ac tribus è coniũctis carceribus. A secunda triangularitate uẽtos fluere meridianos existimat, à Capricorno quidem quod cardinem tenet, austrum, à Tauro qui astat ei à sinistra euronotum, qui ei propior est à parte orientis, à Virgine quæ è ad dextram propius assistentem ei, occasum uersus, libonotum. A tertia triangularitate oriri uult, de Libra scilicet, quæ cardinem illum obtinet, fauonium, ab Aquario qui adest illi propius ad sinistrã, septentrionẽ uersus, argestẽ, qui ab ea parte propinquior est, à Geminis africũ, q est illi coniũctior à parte dextera ad meridiẽ. De quarta triangularitate putat efflari à Cancro, qui tenet septentrionis centrũ, uentũ eum, cui nomen inde est septentrio, à Scorpio qui statim adest ei à leua uersus ortum, aquilonẽ, à Piscibus circiũ propinquiorẽ illi uentũ, occasum uersus à dextera. Quis igitur inter tam dissidenteis secũ opiniones, de uentis iudicare recte poterit? cũ nullæ ex ijs rationes bene sibi, firmiterq; inter se quaq; è parte cõstent. Nec nos ij sumus, qui in re tã incerta et lubrica certã ferre sententiã aut possimus, aut audeamus. Cũ psæpe regiõis qualitas aduersetur cardinis qualitati. Nã et auster qua uergit in meridiẽ Sicilia, abũde aridus est, cõtra septentrio pluuius, maximeq; procellosus. cũ in Cãpania alter qdem sit summũ in modũ humidus ac turbulentus, alter uero aridus ac serenus. Principio uẽtorũ oĩum materia è qua ipsi cõstant, fumida est, calida qdẽ ac sicca, euehitq; secũ terrenæ qualitatis nõ modicũ, è terra enim aspirat, unde hic ipse halitus aspiratio dicta est, quæ neq; educi sursum posset, neq; agitari tã ualide q̃ agitatur dextra sinistraq;,

nisi ob ingenitã siccitatẽ. ob quã unã, tantũ aspiratio ipsa sibi caloris
arripit, ut uehemẽtius calefacta eò deferatur, quo Solis eã calor euexe
rit. Cardines aũt et ipsi sua q sq; qualitate præditi sunt. cuius qdẽ rei
idẽ Sol author est et causa. Caloris eni atq; aduenıẽtis ad nos Solis p
petua cõtinuatio siccitatẽ parit. qua de re ut oriẽtis cœli cardo siccus ẽ,
sic è cõtrario humidus occidẽtis. ut enim præsentia Solis atq; aduẽtus
calorẽ adducit, calor aũt siccitatẽ, sic absentia ac remotio humiditatẽ,
humiditas uero frigus. Duóq; hi cardines inuicẽ sibi aduersantes, quo
reliqui ẽt duo sibi aduersentur, efficiũt. Sole siqdẽ lõgius à septẽtriõe
di gresso, necesse est septẽtrionalẽ plagã nimio plus algere, præq; fri
gore ac gelu illã et siccari et cogi supremũ in modũ, contra meridia-
nũ terræ tractũ incalescere uehementius ac relaxari, déq; finitimo oc
casu humidi secũ multũ asciscere. Horũ aũt omniũ Solis, ut dictũ ẽ,
præsentia aut absentia, propinqtas aut remotio causa est, id qđ anni
ipsius partes uer autũnus, hyems, æstas itẽ edocent. Neq; cardines igi-
tur, neq; signa p se hoc præstant, adiuuãt tñ, sed Solis ipsius p signa,
per'q; cardines, siue illos uersus peragratio, uigor'q; illi inditus, qppe qđ
mũdi est ipsius cor, elemẽtariũ'q; commotionũ principiũ, ac rerũ infe
riorũ primaria causa, à qua manẽt et cæteræ. In prædicẽdis igitur
uẽtis pricipe Sol loco attẽdẽdus est, cursus'q; ipse prædicẽdi ad Solem
quasi ad metã dirigẽdus ẽ certã. Erratica dei de sydera præsertiMars
ac Mercurius probe cõsyderãda, quæ loca teneãt, quã ẽt ferãtur ratio
ne aut regione cœli. Nã etsi Saturni frigida et sicca natura est, quæ sua
qdẽ spõte cogit atq; agglutinat, eius tñ radij à Sole calefacti, & ipsi
quoq; foti externo hoc adminiculo (motus siquidẽ calorẽ exuscitat) &
subtrahũt sursum, & agitant ẽt palanter. Quócirca in hac tam diffi
cili cõsyderatione & causa, errãtiũ stellarũ oĩum status, habitus, situs,
collocatio, cõfiguratio inter se, & in his Saturni quoq; partes exami-
nandæ sunt, qs ẽt è planetis ipsis pollere, et tanq̃ dominari inter alios
uideatur. Quibus recte simul ac dili gẽter perpensis, terrarũ inde si
tus, regionũ habitus, anni partes aduertendæ dili gẽtia summa sunt.
Cum sæpenumero sit animaduersum (id quod in quaq; etiã regione
animaduerti potest) spirare septentrionalem flatum in Campania
aut Hetruria aut Liguria non à cardine quidem illo tam remoto euo
catum, sed à uicinorum montium ac uallium habitu, propter niues
aut pluuias, pro'q; anni ipsius tempore. Itaq; flatus illi referendi po-
tius uidẽtur ad eos planetas, qui ipsas aut niues excitarunt aut plu-
uias. Post Solem uero secundo loco uidenda est Luna, Solaris et lucis
& caloris uicaria, in copulationibus, in oppositionibus, in quadran-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

gulis, triangulisq́; qualem se se cum Sole habeat, & quas etiam ad
stellas feratur, & per quæ signa, qualis sit etiam eius habitus ad Mar
tem præsertim ac Mercurium. indicet siccitatem ne an humiditatem
an sit anceps. Quæ res simul omnes maximam efficiunt prædicendi
difficultatem, quippe cum sæpenumero natura regionis cœlestibus re
pugnet indicationibus. Ac mihi quidem uidentur rerum harũ scri-
ptores eo dissensisse inter se tantopere de uẽtis, deq́; suscitatoribus eorũ,
aut agitatoribus. quod unus quisq; è primis illis authoribus regionis
suæ naturam, & quid in ea contingeret, obseruabat, quos etiã quisq;
planeta flatus illic excitaret, & è qua parte, et quod qui in initio fla
re siccus cœperat, paulo post inhumescebat ratione loci. Ioãnes Angli
cus qui multa quidem super his et tradidit ipse ex semet, et ab alijs
præcepta retulit, nõ inficiatur Iouem in Aegypto ciere septentriões,
quanquam Iouis qualitatibus parum putat conuenire. tamen asseue-
rat cõstãtem in modum à Saturno prorsus in Britania spiritus illos
frigidos ac niuosos exciri, eademq; ratione ab erraticis alijs spiritus
alibi alios. Cum uideamus passim regiones tum palustres, tum flu-
uiales aut uallibus profundioribus interruptas assidue humectari.
Sat quidem scimus cœlum Campanum esse perquam humidũ, Apu
lum contra præsiccum, Solem aut ipsum in Apulia calidas aspiratio
nes subducere, easdemq; perquam siccas, at in Campano tractu eua
porationes subuehere illas qdẽ planè humentis et calidas. Quo fit,
ut idem ipse Sol nisi alia stella impedierit, eodem pariter tempore et
æstuosam in Apulia siccitatem euocet, & in Campania pluuias. Itaq;
quod idem fit in exiguo & finitimo terrarum spatio, fit etiã in car
dinibus, remotioribusq́; orbis terrarum tractibus. Excitabit hinc Sol
suffragio etiam Martis ac Mercurij peculiarem suamq́; & illorum
simul aspirationem, illinc euaporationem, Venere ac Luna, forte ẽt
& Ioue opem suã conferente. Eodem igitur tempore in diuersis hæ et
fortasse ijsdem subducuntur regionibus, moxq́; per aërem raptatæ,
ac simul permixtæ nũc huc nunc illuc distractim feruntur incertæ
palantesq́;. Perindeq́; ut existit in aëre alituum ipsorum pugna, sic
est etiam exagitãtiũ illos stellarũ in signifero certamen. Accedit aũt
& his omnibus altera, atq; item altera consyderatio, hoc est tũ ortus
atq; occasus fixi alicuius syderis, tum partiũ signorũ, quæ sua spõ
te uentosæ sunt, quemadmodum deinceps ordinatim dicemus, cum ad
ipsas signorum partis peruenerimus. quas quidem ad partis ubi Sol
Luna'ue coniunctim, seorsum'ue concesserint, seu uentosarũ stellarũ
aliqua, aut eas forte minaciter percusserint, necesse est ea tũc euenire,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

quæ ab illis decreto naturæ statuūtur. Quid autē ortus, quidq; occasus
ferant syderū, obseruatio tot seculorum adeo manifestauit, ut ea sint
etiam rusticis q̃ notissima, nedū nautis ac nauiū gubernatoribus. Ara
ti Poëtæ scripta nihil ferè curare aliud aut præcipere uidentur. Sol
igitur locis illis propinquior factus, aut coniunctus, aut contra ijs
aduersus & suas & partium ipsarum ac locorum uires pro natura
etiā tēporū quibus ipse moderatur, magis ac magis exuscitat. Hæc ha
bui Marce Musure, in parte hac de uentorū prædictione quæ dicerē,
ut qui tn̄ admoneā, non præcipiā. Cū liquere satis possit, quæ de triā
gularitatibus, triāgulatoribusq; illarū traduntur, nec naturis rerum
conuenire, & uana pleraq; aut incerta esse, pro situ regionū, ac positu
ra locorū, et terrarū & cœli. Cæterū sit suū cuiusq; arbitriū de his et
sentire ut uoluerit, et iudicare. Quocirca ad explicationē signorū tū
uniuersim, tum secundum partis cuiusq; ac fines progrediamur ab
Ariete exorsi.

De Ariete.

Sol ad Arietem progressus quod ab australi declinatiōe ad cliuū se=
ptentrionalē redit, fitq; terris nostris propinquior, quos hyems plu-
rimos coegerat, paulatim tepefacto solo uapores aspirationesq; uehe-
mentiore quadam ui educit è terra, quo fit ut pluuiæ suscitentur ali=
quanto frequentiores, q̃ cum Pisces atq; Aquariū permeat, quo tempo
re aër ipse propter Solis radiorum imbecillitatem in niues magis q̃ in
hymbres resoluitur, tonitrusq; etiam crebriores fiunt, propter multā
tum uaporum, tum aspirationum eductionem ab humo. Quin etiam
calefactis uaporibus, qui crassiores tunc sunt, Sole non dum illos ex-
coquēte, urere aër uidetur, unde Sol ipse Martius, ut rustici loquun-
tur, noxius habetur. Ob hanc autem ipsam causam, licet signum hoc
calidæ existimetur siccæq; temperationis, hymbres tamen plurimos
excitat, sæpenumero etiam grandines, quod aër ipse eo tempore sic
afficiatur, ut licet calor in dies increscat, repentino tamen subinde cor-
ripiatur frigore, qua ratione qui uapor in pluuiam abiturus erat, a
frigore correptus, aut ob inimicam caloris uim coactus ipse in se se
atq; concrescens, rigescit mox in grandinem. Eodem quoq; tempore
contingit tonitrus multos in aëre conciri, propter aspirationes ipsas ca
lidas sursum euectas, dum impactæ simul nubes concursu suo, aut fri
gidā ob uim pugna exorta igneus ille halitus exploditur, inde Arie

tis signum tum grandinosum, tum etiam tonitruosum existimatum est à disciplinæ huius authoribus, Sole has aëris affectiones, dum id signum permeat, excitante, easq; fixis à stellis, quæ signum ipsum constituunt uehementer, adiuuari, alienum non est existimare. Quam ob rem Ptolemæus dixit in uniuersum quidem Arietis signum tonitruosum atq; grandinosum esse propter accessum Solis ad locũ æquinoctialem, quo ad partes tamen ipsas plus minus'ue primas quidem eius partes pluuias atq; uentosas, medias uero temperatas, postremas urere pestem'q; afferre existimat, quæ'q; partes in boream exurgunt, illas & urere & corrumpere, quæ in austrum declinãt, frigus glaciem'q; inducere, quod naturæ rerum mirifice conuenit, quæ enim partes ab æquinoctiali puncto consurgunt in boream, quod Sol per eas incedens nobis efficitur propinquior, calefaciant plusculum necesse ẽ, qua è calefactione sequatur etiam corruptio, cum è calido humido'q; corrumpendo generatio rerum proueniat, quæ uere potissimum fit. Contra partes illas, quæ ab æquinoctiali puncto declinant in austrũ, frigidiusculas esse, cum hymalem in regionem uergant, ratio ipsa docet. Quod uero ad corruptionem ac pestem attinet, quoniam eo tempore multi ex aëre funduntur hymbres, quos terra in se se recipit, eosq; post in uaporem conuersos, multos quidem ac crassos euomit, cum Sol concoquere illos nequeat, terra'q; uehementius à Sole irradietur, hinc aër ipse noxius ab infectione ea redditur, inde'q; pestifera uis enascitur. Quoniam autem signa ipsa in diuersos distributa sunt fines, qui singuli planetis singulis, uti ante diximus, ascribuntur, hæ quoq; partes tractãdæ sunt à nobis, quarum significationes cognoscendis atq; prædicendis cœli decretis plurimum conferunt. Atq; eas quidem ut ab alijs traditas referimus, magis quàm ut comprobare rationibus studeamus, naturam duntaxat syderis, cui fines ipsi ascribuntur, indicare contenti. Quid autem de finibus ipsis sentiamus, quæ'q; differentia inter se scriptorum sit, supra explicauimus. Quod'q; de finibus ipsis qui & quot erraticæ cuiq; attributi sint, aliter Aegyptij scriptores, aliter Ptolemæus sentiat, cuius opinionem nos supra confirmauimus, ita quidem de ijs trademus, ut ordo numerus'q; illorum qui sit, tum ex Ptolemæi, tum ex Aegyptiorum sententia facile cognoscatur. Primi itaq; fines qui è partibus constant sex, cum Ioui sint attributi, Iouis ipsius naturam sequuntur, qua de re salutares ac benefici, quin etiam fœcundi, &, penè dixerim, multisemines habiti sunt, bonæ'q; admodum temperationis, qualis natura Iouis est. Quo'circa probatos nati mores, qui multis etiam prodesse, sua'q; opera iuuare ue

lit quàm plurimos, quiq; in actionibus ac negotijs temperamentum se quatur, cuius etiã modestia, probitas, rectitudóq; in amicitijs, ciuilíq; consuetudine integritas magna appareat, eo magis portẽdunt, si fines ipsos in cuius hi genitura ascenderint, Iupiter aspexerit. quando ad agri fœcunditatem si coloni studium se adiunxerit, maior fiat acces= sio. Neq; enim temere in uulgus manauit dictum illud, oculos domini saginare equum. Secundi fines, qui è partibus constant octo, è Ptole- mæi sententia, Aegyptiorum uero sex, Veneríq; addicti sunt, Vene= ris naturam sequuntur, siquidem in genituris promittunt animorum hilaritatem, splendorem, munditias, elegantiam, continẽtiam, integri tatem, studium etiam cultus atq; nitoris, & in quibus nati uersabũ- tur artibus quandam quasi affabrefactionem, ingeniíq; dexteritatem, ac tum operæ, tum operis gratiam, quin etiam coloris bonitatem quã dam, &, ut ita dixerim, uenustatem pollicentur, ut non iniuria docti quidam uiri arbitrati sint, signum hoc ad quintam decimam usq; partem salutare ac benignum esse. Qui sequuntur tertio loco fines, continentq; partes septẽ, ut autem Aegyptij arbitrãtur, octo, à Mer curij natura, cuius peculiares sunt, minime recedunt, præstant enim ingenij bonitatem, acumen, solertiam. Erunt tamen nati, in quorum genituris ascenderint, in deliberando ancipites, atq; in capiendis con silijs dubij, quiq; in utranq; partem pensi multum adhibeant. Eædem partes in aëre commotionem uehementiorem pro situ tamen naturáq; regionis excitant, qua è commotione uenti tempestatesq; suscitantur cum grãdine, tonitru, coruscatione, fulminibus. Quartæ distributio= nis fines è quinq; tantum partibus, Martem cuius sunt, immutantur, sunt enim ignei, corruptioníq; accommodati. Cum primis autem in animis hominum instabilitatem, inconstantiam, petulantiam, proter= uitatem, impotentiamq; ingenerant, atq; ad maleficiendum inuitant, adeo ut non minorem in animis hominum, quàm in aëre ipso cor ruptionem inducant. Fines ultimi quatuor tantum partes complexi, utq; Aegyptij arbitrantur, quinq;, quod sint sub Saturni tutela, fri= gus ac sterilitatem afferunt, animosq; ipsos inuidia, ac nocendi stu= dio notant. Partes igitur ipsæ quæ aëris commotionem exuscitant, præcipue consyderandæ sunt, ubi in illis Lunæ contingunt Solísq; coniunctiones aut oppositiones, quadrangulationes'ue, aut illorum etiam planetarũ, qui cõmotiones ipsas augeant. Eædẽ quoq; partes di ligẽter uidẽdæ, ubi in cõfigurati õibus his ascẽderint, si enim fuerint à maleficis insessæ, aut minaciter irradiatæ, tẽpestates ipsæ lõge qdẽ maiores insurgẽt. In genituris ẽt pro qualitate insidẽtiũ, atq; aspi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cientiũ stellarum, significationes ipsæ finiũ aut augentur, aut mutantur, aut etiam alias atq; alias mixturas admittunt. Quoniã autẽ signum hoc Martis hospitium est, ac non modo Solis altitudo, uerũ etiã in Solis ipsius ac Iouis triangularitate numeratur, hac tanq̃ cognatione, ut ita dixerim, atq; affinitate fretum, natos reddit insignes, imperiosos, magnanimos, quiq́; permagna in loquendo libertate utãtur, propter Martem autem ipsum minaces, libidinosos, audaci consilio, propter Solem elatos, nobiles, ceruicosos, propter Iouem opulentos, liberales, iuxtos, quiq́; à turpitudine abhorreãt. Pro mobilitate quoq; sua signum ipsum eosdẽ efficiat incõstantes, quiq́; facile propositum mutent, quorum etiam fortuna sit infirma ac uariabilis, ut nũc diuitijs abũdẽt, nunc præmãtur egestate. Quod uero igneũ, auget ea, quæ à tribus his planetis portenduntur, ut uigor animi in natis ipsis maior sit, spiritusq́; etiam uehementiores, qua è re animi generositas atq; ingenij sublimitas quædam exoritur. Non parum etiam signi eiusdem uiribus authoritatiq́; situs ipse adijcit, cum ex æquo cœlum omne, diẽ item ac noctem ingressu in ipsum Solis discriminet, unde κριὸς à Græcis, quod de dierum ac noctium æqualitate inæqualitateq́; iudicium ferat, hæc autem ipsa quæ à signo portenduntur, & augentur & minuuntur pro situ atq; configuratione trium harum stellarũ genituræ cuiusq; tempore. Igitur cui Aries ascẽderit, is erit ore libero, forti consilio, mente elata, proposito inconstanti, fortuna uaria, iuuentute multa, erit imperiosus, populo carus, rerumq́; publicarum studiosus, flagitiorum insectator, fratres autem aut uix sortietur, aut si sortitus fuerit, ferè omnis efferet, propter Martis perniciosam uim, idem pro susceptis laboribus, pro collatis beneficijs uix gratiam ullã, quin potius ingratitudinem pro collata inueniet opera. Nec uero ab re fuerit, uersus hoc loco nostros ex Vrania repetere,

Hinc quibus effulsit nascentibus aureus Helles
Corniger, & primo radiarint uellera cœlo,
Hos animi uigor insignes, hos libera corda
Audaces reddunt effando, & recta monentis.
Imperiosa uiris maiestas. hi sua plebi
Describunt iura, & populo dominantur, & urbi,
Quiq; ipsi norint parere, & ducere, & alta
Ceruice excussisse iugum, atq; odisse nocentis.
Inconstans uitæ tenor, ac mutabile pectus,
Elatum tamen, at cupidum rectiq; probiq;,
Quod facile ingentes uersent iræq; minæq;.

Qui uero geniturae suae tempore Arietē medio in coelo collocatum ha
buerit, propter loci ipsius maiestatem, principum ac regum aulas fre=
quentabit, ac inter administratores rei publicae, optimatesq́; uersabi=
tur, exq́; hoc uitae genere rem sibi familiarem comparabit, hono-
resq́; assequetur. nihilominus fortuna eius uaria & inconstans erit,
ac uitae tenor non unus, propter signi mobilitatem, Itaq; nunc amit
tentur ab eo parta, nunc rursus colligentur amissa. Erit autem & iux
ti & honesti appetens, propter situm aequinoctialem, ac potentibus
uiris, propter summum cardinem coeliq́; ipsius culmen familiarita-
te coniunctus. At qui geniturae suae tempore Arietem in occasu sorti=
tus fuerit, lucrum is sibi aquaticis è rebus, aut aquosis in locis compa
rabit, propter anguli situm humidum, cardinisq́; praerogatiuam. Ni-
hilominus (quoniam occasus in noctem uergit, eiusq; qualitas Arie-
tis qualitati aduersatur) in pericula frequentius incidet, dum in pe-
regrinationibus uersatur, ac per deserta et in culta loca iter facit, rei
etiam uxoriae infamia, occultoq́; aliquo corporis uitio laborabit, pro
pter inditam à Marte signo huic malignitatem, ac nocendi studiū,
cum etiam angulus hic sit mortis dator, ut uitae est horoscopus, cui ipse
opponitur, ortui enim occasus aduersatur. Iouis tamen benignitas cum
ei succurat, auxiliumq́; allatura uideatur, post Martis labores ac peri
cula, post grauissimos ēt errores, senectutem tandem quietiorē atq;
feliciorē promittit. In imo coelo qui signum hoc collocatum habuerit,
is diu multumq́;, propter Martem, peregre conflictabitur, multaq́; in
ter peregrinandum incommoda patietur, tandem uero sedatis labo
ribus Iouis beneficio conquiescet. Genus uitae eius uarium atq; incon
stans erit adeo, ut nunc emineat, nunc deprimatur, quod ei continget
propter magnorum uirorum amicitias, quas sequetur. Vxorem ac
primum filium, si plures ei filij nascentur, aut efferet, aut saltem gra
uibus illos ualitudinibus pressos conqueretur. Ariete nanq; cardinem
imum tenente, ascendit ab ortu Capricornus Saturni domus, Martisq́;
altitudo, descendit autem ab occasu qui uxoris locus est Cancer, Mar
tis deiectio atq; triangularitas. à Saturno igitur atq; à Marte cardi
nes hos iurisditione sua inficientibus portenduntur damna haec, cum
occasus ipse & opponatur horoscopo, & imo quadranguletur cardi=
ni, et Libra culminans sit etiam Saturni, altitudo. Nam quod ad libe
rorū ualitudinem, aut iacturam attinet, Leo ab Ariete quintus octa
uum in locum, qui perniciosus est, incidit. Si enim Arietem in ortu cō
stitueris, liberorum locum Leo subibit. Verū in Tauri signo qua ra=
tione puestiganda multa sint, diligentius à nobis explicabitur. Itaq; nō

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

solum stellæ, quas dixi, & item aliæ pro qualitate configurationis, signi naturam aut adiuuant, aut imbecillam reddunt, aut aliqua è parte mutant, uerum etiam situs ipse cœli, diuersitasq; angulorum hâc ad rem plurimum conferunt. In hac autem tam difficili ac uaria morum, euentorumq; cognitione explicanda, primum natura signi, dein de cardinis, post erraticæ stellæ, quæ signo præest, consyderanda est, deinceps uidendum qua in parte cœli, erratica ipsa posita sit qua etiā ratione stellis alijs tum fixis, tum erraticis misceatur. Dominus quoq; genituræ, qui ēt signi dominum hospitio suo accipiat, circunspiciēdus. Vidēdi ēt planetæ qui in ipso signo, aut altitudinis aut triangularitatis iurisditionem habeant, qua ēt ratione sint in ipsa genituræ configuratione collocati. Mensura quoq; genituræ, generisq; qualitas eius q nascitur, cum primis pensitanda, ne in ferenda de nati moribus, deq; animi, corporis ac fortunæ eius bonis fallamur sententia. Quemadmodum autem membra quædam nostri corporis Arieti addicta sunt, sic etiam orbis terrarum regiones aliquot, quæ orbis ipsius membra quasi quædam perhibentur à maioribus nostris addicta signo huic inueniuntur. Eæ uero iuxta Ptolemæi opinionem sunt insula Britania, cui nunc nomen est Anglia, eaq; Oceano cingitur, qui ab ipsa Britanicus est dictus et Gallia, cui post à Francis è Germania erumpentibus, illamq; occupantibus factum est nomen Francia, Includitur autem Oceano, Pyreneis montibus, Rheno flumine, atq; Alpibus, abluiturq; latus eius amari Narbonensi. Addicta est item Germania, quæ hodie Alemania uocatur, utq; olim in superiorem atq; inferiorem diuidebatur, eandem nunc in altam atq; humilem partiuntur. Nec desunt, qui uno nomine Teutonicos uocitent. Continetur autem Rheno, Oceano, Rhetijs, ac Noricis montibus, iungiturq; Sauromatis, ac Pannonibus. Adijcitur Arieti Bastarnia quoq;, quæ ad Borysthenen, atq; Axiacen fluuium, Amodocamq; paludem iacet in ea Sarmatiæ parte, quæ est in Europa. Quidam à Peuce palude omnem gentem Peucinos uocarunt. Quo autem uno ac certo nomine nunc uocetur, non ausim affirmare, propter tam multas occupationes diuersarum nationum, quæ res nouas molitæ sunt, ex quo Romanū corruit imperiū, complures tamen gentes complectitur, Syriæ quoq; pars illa, quæ inferior est, quæq; à Græcis κοίλη appellatur, quàm è nostris fuere, qui curuam transtulerint, alij qui tum concauam, tum profundam, eaq; finitima est Arabiæ, complectiturq; Palæstinam, Idumæam, Iudæam.

De Tauro.

Qualitates temporum de Solis præcipue accessu ac recessu non solum
mutantur inuicem, uerum etiam incrementum suum aut accipiunt,
aut pro motu illius minuuntur. Motus autem ipse à cœli situ, Zodia-
ciq; positura has ad res adiumentum & legem quasi quandam acci-
pit. Quo'circa cœli situs cum Sole simul anni constituit tempora, quæ
in partis quatuor, tanquam ætates quasdam diuiduntur. Vna quæq;
autem ætas qualitatibus suis est prædita, eaq; hominum ætati psimi
lis in qualitatibus, uer adolescentiæ, quæ humido, calido'q; simul abū
dat plurimum. Intellegi autem uolumus ita abundare calido atque
humido, ut temperatum quidem, quod medici dicunt, uer ipsum sit,
rursus autem ita temperatum, ut pedetentim tamen ab humido in ca-
lidum progrediēdo dilabatur. æstas iuuentuti, in qua calor efferue-
scit adeo, ut siccato magna è parte humore cuncta subarescere iam in
cipiant, autumnus ætati prouectiori, quæ uirilis dicitur, primæ'q; quo
dammodo senectuti, cum siccitas ita excreuit, ut exhalato maxima
è parte calore, ingruere frigus incipiat hyems ultimæ ac præcipiti se
nectuti, quæ à calore destituta, atq; à frigore occupata tota in corru-
ptionem uergit, ingruente iam humido quod occupato quidem sicco,
ultimam frigori accessionem facit, qua è re corruptio atq; è corruptio
ne mors sequitur, rerum'q; inferiorum quædam quasi internitio. Eæ-
dem ætates, ætatum'q; qualitates anno insunt, quo'circa cum uer sit
prima anni ipsius ætas, constet'q; ætas omnis principio, medio, &
fine, hac ratione fit paulatim ab ætate in ætatem, de'q; qualitate in
qualitatem transitio. Veris igitur principium cum sit in Ariete con-
stitutū, prima pars ætatis eius humido plusculum abundabit, medi-
um id est pars secunda cum in Tauro collocetur, ac medium ipsum
inter principium constituatur ac finem, humido calido'q; sic affici-
tur, ut ab altero in alterum pedetentim abeat, crescente iam die,
ac Sole in altiorem cœli partem gradatim succedente. Quo fit, ut
finis uerni temporis hoc est ultima ætatis eius pars sit calidior, cum
Sol ipse Geminorum signum altissime prouectus peruagatur. Est
itaq; Taurus temperatum signum, cum sit calidi atq; humidi parti-
ceps ac medius, atque ita quidem particeps, ut finis eius in calidum
longiusculé recedat ab humido. Quo'circa Ptolemæus ὑπόθερμον
quod Latino nomine subcalidum dicetur, uocat, tradit'q; initia
eius, ac præsertim loca Pliadibus proxima uentos ciere, item'q;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

terrarum motus, multam'que caliginem sursum uehere, medias uero partis plusculum humescere, ac tanquam refrigerascere. siquidem ex humectatione refrigeratio sequitur, quod experientia ipsa docet. At ultimæ partes, quǽq; signi finem constituunt, maxime quæ Hyadibus finitimæ sunt, & concalescunt plusculum, et fulmina coruscationesq́; prouocant, quæ omnia ut consequantur necesse est, Sole magis ac magis uapores sursum effumationesq́; euehente. Qua de re uapores ipsi sæpius soluuntur in pluuias. Non raro autem pugna inter frigus caloreq́; exorta, ac si tuba signum dederit, tonitrus exaudiuntur, sentiunturq́; iactus fulminum per aëra, & medijs in nubibus ita coruscat, ut cœlum ipsum uideatur incendi. Quodq́; Taurus ipse partis habet alias quæ in austrum uergunt, alias quæ in septẽtrionem assurgant, septentrionales partes sunt temperatiores, propter diei incrementum, ac septentrionalis plagæ uiciniam, austrinæ minus temperatæ, quin magis magisq́; incompositæ, ac penè dixerim seditiosæ, quod de turbulentis dicere ciuibus solemus, quippe cũ in aëre motus plurimos excitent, qui tunc magis magisq́; apparent, cum eadem loca aut insidentur ab intemperatioris naturæ erratica aut ibidẽ aliam alij copulari contigerit. Signum igitur Tauri uniuersim ac diuisim tale est, utq́; expressius naturam eius explicemus, primæ eius partes, quas Aegyptij tradunt octo, itemq́; Ptolemæus, quoniam Veneri ascribuntur, ea portendunt in genituris quæ Veneris sunt propria, atq; eo magis si stella eius ibidẽ inuẽta fuerint, intueatur'ue propitio è loco, aut si fuerit in figura feliciter collocata, ac genituræ domina. Sunt autem partes ipsæ humidulæ, indeq́; genitales ac multæ sobolis, eædem ad coitum inuitant, & quidem uenalem atq; opprobriosum, ut persæpe cogant corpus prostituere. In hac finium partitione facienda alios quidem scriptores, & in ijs Iulium Maternum Aegyptiorum tantum numeros, alios autem à Ptolemæo probatos magis sequi uideo, quos & ipse hac in parte ita sequor, ut nihilominus ordinem quoq; ac numerum quem Aegyptij seruant, referam. Quæ subsequuntur partes septem, quas Aegyptij sex tantum opinantur, cum sint Mercurij, in horoscopo quidẽ collocatæ, genituræ tempore, nascentum animos solertes faciunt, multaq́; & intellegentes & circunspicientes, ad malefaciendum tamen procliues, ipsos uero fœdo aspectu, nec satis fœcunda prole. Semper autem finium dominus obseruandus est, uidendũq; an partis ipsas aspiciat? illas'ue fauore aut insessu suo tueatur, quo etiam in statu reperiatur, pro habitu enim ac situ suo, aliarumq́; stellarum configuratione fines moderatur. Quæ deinceps septem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ceps ſeptem partes ſequũtur, quas Aegyptij octo dicunt Iouis naturã
præ ſe ferunt, quippe quæ in animis naſcentiũ magnitudinem quan-
dam exuſcitent, incendant'q; illos ad uirtutem & gloriam, atq; ad
actiones præclaras illas quidem ac uiro dignas. Erunt autem nati
ipſi facundi, ac modeſtiæ honeſtatis'q; ſtudioſi, qui tamẽ imperare alijs
cupiant, cum natura ipſa imperioſos eos genuerit. Hæc autem pro ſi
tu, habitu, & configuratione Iouis ipſius aut augentur aut minuun-
tur. Quatuor partes quæ proximæ his ſunt, quas Aegyptij quinq;
exiſtimant, quoniã Saturno aſcribuntur, malæ omnino temperationis
ſunt, nam & prolem naſcentibus denegant, ſiquidem aut euiratos, aut
ſteriles eos faciunt, niſi à felicibus ſtellis eorum malignitas compeſca-
tur. Afficientur autem nati, qui has ipſas partis horoſcopantes habue
rint, non raro contumelijs opprobrijs'q;, notabuntur infamia, uexa-
buntur laboribus, conficientur triſtitia ac mœrore, ac nihilominus dele
ctabuntur præſtigijs, uerſabuntur'q; in ſpectaculis, ac ſpectaculorũ
ludis, miniſterijs'q;. Quæ reliquæ ſunt quatuor, quas Aegyptijs tris
eſſe tantum placet, Martis naturam ſequuntur, nam etſi natorum ani
mos, neq; ignobiles reddunt, neq; à uirilitate alienos, eos tamen ad
ſcelera, ſacrilegia, impuritatem, impotentiam, atq; ad uim, cædẽ'q;
inferendam compellunt, præſertim ſi à Martis etiam collocatione
& ſtatu ad hæc inuitabuntur. Omnino autem partes hæ infidæ
atq; inconſtantes ſunt, corruptionem'q; rebus inferioribus inducunt.
Cum primis uero loca Pliadibus coniuncta commotiones in aëre atq;
in terris excitant, nam & fulmina tonitrus'q;, & terrarum ſuſcita
re motus ſolent, adhæc ita corrumpunt, ut peſtem quoq; afferant, qua
rum rerum Sol propinquior illis factus, author atque excitator eſt,
dum terrarum cauernas ad euaporandum, atq; effumandum reſe-
rat, calefactione ſua, protrahit'q; in editum quæ ſunt hauſta, ac uim
Pliadibus inſitam prouocat, prouocando'q; adminiculatur. Quo'circa
coniunctiones planetarum, quas his in locis fieri contigerit, probe no
tandæ ſunt, tunc enim effectiones ipſæ locorum ac finium manifeſtio
res apparebunt. Etenim licet Sol rerum earũ omnium quæ in aëre,
aquis, ac terris fiunt, excitator et author ſit, ut dixi, nihilominus tũ
erraticæ, tum fixæ ſtellæ uires illi ſuas adiungunt, neq; enim fruſtra
in cœlo ſunt repoſitæ. Quod ẽt loca ipſa poſſint, dubium non eſt, quæ
quidẽ cum Sole ſimul æſtatem, hyemẽ, uer, autumnũ'q; moderantur.
Coniunctionũ quoq; effectus, efficax'q; illarũ opera pro ſignorũ ac
locorum cœli diuerſitate uariant. Quo'circa nec Soli, nec anni tem-
poribus commotiones hæ ſic attribuendæ ſunt, ut non etiã ſigna par

teſq; ſignorum, fixæ item ſtellæ conſyderandæ ſint. Oriri etiam ſignum hoc à poſterioribus uolunt, obuerſis in Geminos capite ac cornibus, quod ideo traditum eſt, quia cum Tauri robur in collo, capite, ac cornibus maius exiſtat, calor qui excreſcere cum primo Tauri exortu manifeſtius iam cœperat, ubi ad capitis partes Sol peruenerit longe feruentior appareat, feriatq; ſubiecta loca radijs ſuis, qua atrocitate percutere Taurus cornibus conſueuit. Quia uero Taurinæ triãgularitati Venus Lunaq; dominantur, cum primiſq; nocturnis in genituris Luna poteſtatem ſuam exerceat, inſpiciendus eſt ſyderis utriuſq; ſtatus, configuratioq;, hoſpitatores item hoc eſt domini ſignorum, in quibus Luna Venuſq; inueniuntur. Siquidem hæc ipſa quæ à ſigno portenduntur, & augebuntur, & minuentur, pro ſitu atq; configuratione utriuſq; ſtellæ, cum alterius hoc eſt Veneris Taurus domicilium ſit, alterius altitudo, utriuſq; uero triangularitas, quæ ab ipſo Tauro nominatur. Quæ autem hac in parte à nobis obſeruanda præcipiuntur, eadem in uno quoq; ſigno ſimiliter inſpicienda præcipimus. Igitur qui Taurum aſcendentem habuerit in genitura, cum terreſtre id ſignum ſit, delectabitur agricultura, inſitione, hortis, ac rerum ruris ſtudio capietur. Nam cum à Venere ingeneretur in animis naſcentium delectatio ac uoluptas, excitabitur ea è re ſtudiũ, ſtudijq; oblectatio ea, quam ſignum ipſum ſignificauerit. à Tauro autem cui Venus ipſa præſidet, ſignificantur res quæ in agris exercentur, quam ob rem pro natura tum Veneris, tum ſigni, qui hoc habuerint in aſcendente cœli cardine, dum in lucem ueniunt, colendi ruris ſtudijs delectabuntur, colendi quoq; atq; exornandi corporis uoluptate tenebuntur, eruntq; nitidi, elegantes, mundi, ſequentur amores, dabunt operã muſicæ, cantibus, choreis, conuiuijs, uerſabunturq; inter pigmenta & odores. Quando autem ſignum ipſum ſolidum eſt, pro ſigni etiam natura futuri ſunt firmo animo, conſtanti propoſito, minimeq; urianti conſilio. Quia uero, quod dictum eſt, Lunæ ac Veneris ſtellæ Taurinæ præſunt triangularitati, ubi hæ ſtellæ feliciter collocatæ in genitura fuerint, non augebunt modo quæ diximus animorum ſtudia, applicationeſq; præſertim ubi nocturna genitura fuerit, ſiqdem triãgularitas hæc fœminina eſt atq; nocturna, uerum etiam natos ipſos prouehent ad honores atq; inſignia, præponent illos templis, præficient ſacris, ſacrorumq; ornamentorum cuſtodiæ, inſignibuntq; infulis, coronis, purpura, ut in ijs præcipue, quæ ad religionem ac deorũ cultum pertinent, uiuant maxime honorati, atq; à populis culti. Quia uero ſigna ipſa quatuor in cœli cardi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nibus, propter cardinũ ipsorũ prærogatiuã uires præcipue suas exercent, cui Taurus quidem horoscopauerit, is initio uitæ, multis laboribus afficietur, quodq; in prima ætate sibi cõparauerit, facile post amittet idq; deinde aut recuperabit, aut maiori cum lucro, fortunarumq; incremento compensabit, tandemq; fortunam propitiam sentiet, prostratis atq; attritis aduersariorum uiribus. Cui autem culminauerit, is publicis in muneribus se se exercebit, aut in templis, seu templorũ rebus administrandis, unde rem sibi familiarem comparabit, uxorẽ ducet aut ignobili genere, aut ætate iam prouecta, quæq; aut uidua sit, aut ab alio cognita, ut omnino matrimonium non sit futurũ absq; infamia, honorabitur autem atq; digniorem in gradum promouebitur uel à rege uel à principe ciuitatis, aut qui maximis sit facultatibus præditus. Qui Taurum habuerit in occasu, laborabit aduersariorum multitudine, quos ipse tandem uidebit uario malorum genere oppressos, in amores, resq; Veneris admodum procliuis erit, inerunt q; in eius oculis titillationes amatoriæ, quibus in amorem rapiatur, nec sine nota quadam sui nominis. In ijs autem quæ ad patrimonium spectant, uaria utetur fortuna, ut nunc quod sibi comparauerit, admittat, nunc amissum rursus compenset. Qui uero Taurũ in imo cœlo positum nascens habuerit, ut in Vrania diximus.

Ille inter proceres, atq; intra limina regum
Versatus, longaq; fide spectatus in aula
Magnarum curas rerum ac molimina magna
Suscipiet, credentur opes, credetur & amplæ
Summa domus, claris & famam extendet in actis.

Quin ad ultimam quoq; senectutem perueniet, si illud ẽt accesserit, ut in hora natali, genituræ dominus bene sit feliciterq; collocatus, ac non solum in primarijs configurationis locis, uerũ in signo finibusq; suis positus, quiq; conditionem propriam sic retineat, ut quod uitæ spatium promiserit, implere omnino ualeat. Quare autem, quoq; modo hæc fiãt, semel à nobis dicendũ est, ut de hac ipsa Tauri collocatione ĩ oriẽtis cœli cardine genituræ alicuius tẽpore exẽplo sumpto, facile sit ĩ cõstitutione signorũ cæterorum pro cardinũ positura iudicare, deq; illorũ significationibus ferre sententiã. De cardinũ autem ipsorum potestate ac prærogatiua, quæ & quanta ea sit, à nobis ante dictũ est.

Horoscopante igitur Tauro, cœli culmen ab Aquario, occasus à Scorpio, imum à Leone occupatur. Tres hi cardines significationes suas Tauri significationibus cõmiscent. Erunt autẽ significationes ipsæ tum pro natura signorũ atq; cardinũ, tum pro qualitate stellarũ, quæ signis ipsis

in cardinibus constitutis dominantur, hoc est quorum domicilia altitudines'ue aut etiam triangularitates fuerint, hæc enim omnia significationibus ipsis pro uirili quæque sua multum conferunt. Quo fit, ut pensitate commiscenda sint omnia, quæ tamen & minuūtur & augentur pro situ atq; irradiatione stellarum erraticarum illis præsidentium, proq; positura & configuratione aliarum etiam erraticarum ad ipsa loca, atq; etiam inter sese. Sed nec fines ipsi in quibus cardines partiliter reperti fuerint, nec item stellæ fixæ ibidem collocatæ non multum etiam momenti habebunt ad significationes ipsas aut implēdas aut minuēdas. Igitur Tauri signum cum sit suapte natura laboriosum (quod agrorum studium ab eo nascentium animis inditum significat, neq; enim temere hoc ipsum nomen sed ab effectione ipsa maiores nostri indidere, cum taurorum hoc est boum sit terram inuertere, solaq; trahendo aratro rescindere) portendit nato uitam laboriosam et grauē, quadā cum continuatiōe, quando solidum ac stabile signū est. Quia uero Venus ei præsidet, Lunaq; in eo altitudinem, utraq; autem triangularitatis ius habet, signum ipsum ab utraq; stella mutuabitur quod quidē utriusq; ipsarum est peculiare. Itaq; natus ipse ob Veneris beneficentiam multa sibi comparabit, auxiliante etiam Luna, quæ nascentibus agilitatem largitur ad peragenda negotia, cum labore tamen propter horoscopantis signi naturā. Idem hic in prima ætate parta amittet tum propter Lunæ mobilitatem atq; inconstantiam, tum propter Aquarium culminantem. cum enim sit Saturni hospitium, horoscopum inficit suo id est Saturnino liuore ac malignitate, idq; eo magis, quod Taurus frigidæ siccæq; compactionis est, cui naturæ Saturnus præest. Adhæc Venus mœrere putatur in Aquario, decidit enim è Piscibus, in quibus est sua Veneris ipsius altitudo. Quoniam autem Saturnus post primi cursus sui confectum spatium mitigatur, Venusq; à benefica id est sua natura nunquam recedit, quod primo comparatum cum labore inde cum dolore amissum fuerat, id demum non modo recuperabitur cum uoluptate, uerum etiam cumulabitur magno cum incremento atq; compēdio. Aquarius in medio cœlo collocatus faciet natum ipsum cum potentibus & magnis uiris, atq; in plublicis actibus negotijsq; uersari. Etenim cum Aquarius humanum sit signum, & cardo ipse medij cœli sit summus, indicetq; hominum actiones, stellaq; Saturni omnium erraticarum existat suprema, nimirum fit significatio nati consuetudinem futuram cum primarijs uiris, quiq; maxima potestate funguntur, cum quibus etiam amicitiā coniunget ac familiaritatem.

Versabitur autem in publicis ac notis actibus tum propter præstantiam cardinis, qui actus hominum, exercitationesq́; decernit, tum propter Mercurium, qui cum Saturno simul præest huic triangularitati. Quodq́; Saturnus ipse aquis præsertim marinis præsidet, aquaticas in negotijs, aut quæ in aquis, aquaticaq́; secundũ loca exercẽãtur, occupabitur. Quin etiam quod Saturni stella infidelis est, multumq́; laboriosa (quæ enim præstat, cum labore præstat, atq; ubi præstitit non satis constanter tuetur) natus ipse fortunarum ac facultatum suarum nunc incrementum sentiet, nunc iacturam. Laborabit etiam inuidia, & accusationibus propter Saturni stellam, cuius naturam signum ipsum sequitur, cum humanum sit, accusationes autem ipsæ potissimũ ab inuidia proficiscentur. Quod autem in domorum constitutionibus ante dictum est, septimus locus id est occasus cum uxori tribuatur, Scorpius ibidem constitutus in alicuius genitura cum sit Martis domicilium, atq; è Martis triangularitate, uxorem efferendam portendit nato illi, in cuius genitura occasum tenuerit, aut si mulier fuerit, uirum. Propter Martis quoq; peruersam naturam, et propter locum, qui horoscopo aduersatur, contentiones minatur ac lites, procurationes tamẽ promittit & acumen ac solertiam in illis exercendis. Leo uero quarto de loco, qui locus est domestici census, patrimonijq́; significator, portendit natũ ipsum ingenij uiribus, suoq; labore patrimonium sibi cõparaturũ domesticamq́; substantiam. Etenim Leo laboriosum signum est, neq; Leonis nomen signum hoc accepit à generositate tantum, uerũ ẽt à labore quærendi pastus, ex eoq; non temere dictũ est à nobis in Vrania.

Spelunca fremit in magna, dominatur in altis
Montibus, Aethiopumq; tremunt deserta leonem.
Quærendo tamen insudat per deuia pastu.

Cum autem sit Solis domicilium, sintq; Sol & Iupiter eiusdem triangulatores, utriusq; stellæ beneficio cõparatio bene ampli patrimonij, multarumq́; etiam facultatum collectio denuntiatur. Eæq; facultates propter signi naturam solidam ac constantem erunt admodum stabiles, atq; apud eum firmiter permansuræ.

Ne autem Arieti qui signiferi principatum obtinet, iniuriam fecisse uideamur, non erit nobis molestum de cardinali eius configuratione, deq́; totius figuræ cardinum significationibus causas rationesq́; afferre, ut ad Arietis Tauriq; imaginem atq; exemplum de cæterorum signorum cardinali in genituris positione, rerum harum studiosus qui fuerit scienter non minus quàm diligenter sententiam ferre queat. Quid autem, & quam ob causam Aries in horoscopo positus decer-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nat, paulo est ante dictum. Quia uero eo nascente Capricornus cœlo in medio culminat, estq; signũ mobile, aridæ, frigidæq; cõpaginis, atq; fœmineum, domiciliũ Saturni, altitudo Martis, triãgularitas Lunæ ac Veneris, natorum ipsorũ animis ad ea quæ Aries indidit fermentationem quoq; suam adiunget. Quocirca quia signum hoc est & tropicum, quia culminans, natus ipse futurus est gloriæ appetentior. quam etiã assequetur tum Saturni præsidio, qui est signi dominus, ac Martis, qui habet in eo altitudinem, tum etiam Veneris ac Lunæ beneficio, quæ triangularitati præsunt. atq; eo magis si hæ bene in cœlo collocatæ fuerint. unde negotijs etiam quibusdam præficietur, e qbus gloriam sibi comparabit, domesticamq; supellectilem, multisq; etiam alimenta exhibebit. Indet huic nato Saturnus studiũ priscarũ, maximeq; reconditarũ rerũ naturæ, cognoscendarũ propter Capricorni domiciliũ. Mars ad gloriam adhibebit stimulos propter altitudinem. Luna conferet ingenij agilitatem propter triangularitatem. Venus item fauorem suum cum has ad res omneis pollicetur, tum etiam ad mysteria religionũ cognoscenda, cũ ex omni parte benefica sit. Quibus etiam e rebus simul coniunctis efficitur, ut natus is futurus sit graui consilio, solerti ingenio, mente peruestigante, generoso animo, uoluntate integra, non nihil tamen inconstanti, propter signi naturam, demum ijs erit animi dotibus præditus, eaq; authoritate, ut rebus plurimis non modo cõmodus, uerũ etiã necessarius iudicetur. Quocirca magnas etiã res administrabit, illisq; administrãdis præpositus erit. Libra occasum tenens, quia mobile signum est, uitæ quoq; cõmutationem decernit. Quia uero domus Veneris, quia Saturni altitudo, iteq; triangularitas, in qua socium sibi Mercuriũ adiunxit, quia signum etiam uirile atq; æquinoctiale, consuetudinem nati ipsius futurã denuntiat cum maximis uiris, aut in principum & regũ aula, cuius tñ status facultatesq; instabiles, ac non satis certæ futuræ sint, tum pp incõstantiã signi, tũ uel maxime propter Saturni maleficã qualitatem quippe q nunq̃ illũ ita prouehet, ut nõ post de statu deijciat, ex altoq; atq; illustri loco i humilẽ obscurũq; deturbet, cũ sit stella hæc ueneno quasi quodã liuoris intincta, ut qd boni collatũ a se fuerit, nõ patiatur cõsistere. Quocirca & cõtentiosas lites aliquando mouebit, & in re uxoria molestias ac tristitiã afferet, propter cœli sitũ. a Cancro imum cœli cardinem tenente, cũ sit signũ etiã tropicũ, Lunæ domus, altitudo Iouis, triangularitas Martis, in qua Lunã ac Venerẽ sibi socias assumpsit, promittuntur nato honores, honorũq; ac uitæ ornamẽta, nominis itẽ claritas, et magistratuũ ac dignitatũ insignia, unde sibi

rē familiarē fortasse etiam è tēplis ac deorū redditibus cōparabit.
Affines tamē quosdā aduersanteis sibi experietur. neq; eni Martis tur
bulētior uis potest ita cōgescere, ut nō intemperatus eius impetus ali
cūde prorūpat. Hæc igitur singillatim in uniuersumq; cōsyderāti, & pē
undecūq; signorū, cardinū, locorū, atq; erraticarū uires naturasq; pē
sitāti, simulq; cōmiscenti facile fuerit, aut certe nō oīo difficile denū-
tiare qd in genituris signū quodq; ī ortu, occasu, medio, aut imo posi
tū aut promittat boni, aut minitetur aduersi. Cū primis aūt inspiciē
dū est, quo in loco signorū ipsorū domini, triāgulatoresq;, q́q; altitu-
dines in signis habēt, cōstituti sint, quo ēt è loco respiciāt, status quoq;
atq; cōditiones singularū erraticarū, fines itē ac finiū domini diligen
ter colligēdi atq; obseruādi, partes quoq; corporis qbus præsunt, et itē
rerū qualitates nequaq̄ negligēdæ, domini quoq; genituræ, q etiā ho
spitatores & quales, quiq; eorū etiā status, ut cognitis, primū significa
tionibus unius cuiusq;, post in unā tanq̄ massā permixtis redactisq;,
tandem penso adhibito illas temperet, temperatasq; simul concinnet.
Cum primis tamen nati qualitas ac patriæ, parentum, generisq; con
ditio consyderanda est, neq; enim ex agro macilento atq; infœcundo
ea prouenire fertilitas potest, quæ è fœcundo et pingui solo. Quócir-
ca patriæ ipsius generisq; mensura in utranq; partem ad ea quæ à
cœlo stellisq; decernuntur, accommodanda est.

H is autem in hunc modum explicatis ad Taurum redeamus, cui ut in
hominum corporatura collum ceruixq; addicuntur, sic è terrarum re
gionibus tanquā membra quædā addictæ sunt Parthia, Media, Per-
sis, Cyclades, Cyprus. Pertinet autem Media à septentrione ad mare
Caspium, quod & Hyrcanum dicitur, ab occasu Solis maiori Arme-
niæ, atq; Assyriæ iūgitur, ab ortu Hyrcaniæ, à meridiæ Persidi, quæ
& ipsa Tauro subiecta est, adhæretq; ab occasu Susianæ, ab ortu Car
maniæ, à meridie mari abluitur, quod Persicum dicitur. Parthia ue-
ro ab occasu Mediæ ipsius partem attingit, à septentrione Hyrcaniā,
ab ortu Ariam, à meridie deserta Carmaniæ, Cyclades quoq; in-
sulas, Cyprum item notissimam insulam Taurus sibi uendicat,
Asiæq; minoris orā omnem maritimā, quæ Græce παραλία dicta
ē, eaq; abluitur ab occasu Solis Propōtide, Hellespōto, Aegæo atq; Ica
rio mari. Asia uero ipsa minor cōtinet Mysiā, Troadē, Phrygiam,
Ioniā, Lydiā, quæq; Mæonia dicta ē, et Cariā, ab ortuq; annectitur
Lyciæ, atq; huic quoq; à meridie ac Pāphyliæ, à septentrione Bithy
niæ, à Græcis hodie Natolia uocatur oīs ille tractus à nostris Turcia,
q̄ à Turcis, occupata diutius fuerit, anteq̄ ij Constātinopoli potiti sint.

DE Geminis.

Quoniam Geminorum tractus ad punctum uſq; Solſtitiale ſe ſe extendit, neceſſe eſt, Solem per tractum hunc euagantē, uehemētioribus radiorum uiribus ad calefaciendum uti, imminuto præſertim humore, qui in prima ueris parte multus erat. Cum enim uer ſit in initio humidius, ac ſatis calidum, propter Solis progreſſionem ad æſtiuū Solſtitium, humiditas illa pedetentim minuitur calore ſuperante, quo fit, ut Geminorū ſignum ſit quodāmodo temperatum, exhauſta magna è parte humidi exuperantia, calore autem ſic adaucto, ut nullo tamen pacto eripiat æſtati quod ſuum ac proprium munus eſt. Quo' circa tametſi ueris pars ultima in calorem omnino uergit, æſtuoſior tñ ac torrētior illa caloris uis æſtati relinquitur, qua è re dicta eſt æſtas. Atq; hinc efficitur, ut ueris pars ultima ſuapte natura temperatior ſit, licet, ut dictum eſt, in calorem magis uergat, humore diminuto. Nihilominus (cum ſignum hoc humidum perhibeatur ac calidum, Sol'q; ad æſtiuū punctum properet, euehat'q; in aëra uapores plurimos ac uehementer craſſos) accidunt etiam hoc tempore non nullæ quidem pluuiæ, licet rariores, tamen uehementiuſculæ, nimbi'q; interdum etiam procelloſi. Itaq; maiores noſtri quamuis uniuerſim dixerint ſignum hoc temperatum, ita tamen totum diſtinxere, ut primam eius partem humectam, procliuem'q; in corruptionem exiſtimarēt, mediam temperatam, ultimam uariam atq; inconſtantem, propter Solis potentiorem uim, protrahendis in editum uaporibus, qua è protractione generantur in cœlo pluuiæ, non modo repentinæ, uerum etiā procelloſæ, grandine non nunquam ac uentis mixtæ, quorum quidē omnium cœli ſitus, ac Sol ipſe authores ſunt. Non parum etiam cum ſtellarum fixarū, tum erraticarum ſtatus ad hoc ipſum conferunt, quando in iis etiam quæ in agris contingunt, ad rem'q; pertinent ruſticam, nec Sol, nec cœli ipſius, aut terrarū ſitus ita præſtant omnia, ut non humana etiam induſtria, labor'q; hominum plurimum illis conferat, quod experientia ipſa monſtrat quotidie, arando, fodiendo, ſtercorando, irrigando, quæ'q; alia humana adinuenit induſtria faciēdo, multo cum ſudore & cura, ut nec Soli, nec ſitui, quamuis ab illis manent omnia, cuncta ſint penitus referenda, cū ſtellarū fixarū actiones non parū ēt conferant. Quæ uero partes in boreā eriguntur, eæ uētos, ac terrarū motū excitare cóſueuere, quæ in auſtrū uergunt, ſiccitatē & æſtū, tametſi & in hoc ipſo et in cæteris itē ſignis, ut ea quæ de partiū qualitatibus à Ptolemæo aliis'q; diſciplinæ huius ſcriptoribus tradūtur, q̄d ſcilicet primæ cuiuſq; ſigni partes ſint unius naturæ,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

reliquæ uero duæ dissimilis ac diuersæ, sic partes illas, quæ ad au-
strũ aut septentrionem pertinent, arbitror lõge plurimũ uariare, ali
ter'q; partis ipsas se habere, in regionibus sub arctũ, atq; in septen-
trionẽ positis, aliter austrum uersus ac sub meridiem. Neq; enim Sol
cunctis in regionibus eadẽ radiorum potestate, iisdemq; uiribus uti-
tur, eodem'q; illo tempore, mouẽdis in aëre qualitatibus, cũ nõ omniũ
regionum idem situs, eademq; sit ratio. Atq; ut semel quidem dicam
quod sentio, non modo pauca quædam, uerum etiam permulta ab
Aegyptiis Chaldæis'q; authoribus ex obseruatione cœli ac plagæ il-
lius sunt tradita, quæ post à Græcis Latinis'q; scriptoribus accepta
& probata, terris tñ nostris potissimũ'q; in septentrionẽ uergentibus
parũ consentiunt, tum excitandis uentis ac terræmotibus, tũ hymbri-
bus diffundendis aut niuibus. cum maxime differant tractus ipsi si-
tus'q; regionũ. neq; Solis ipsius eadem sit ubiq; irradiatio. Adhæc par
tes signorũ in austrum, septentrionem'ue promotæ quid ad Solem? cũ
Sol per signiferi orbis tractum mediũ feratur. ni forte stellæ illis in
partibus collocatæ & fixæ uel ad calorẽ augendũ conferant aliquid
propinquitate sua uel ad pluuias inducendas. quod profecto perleue
nescio quid uidetur. Neq; enim quod ĩ Aethiopia aut Arabia, ex illa
fixarũ propinqtate cõtingit, id ẽt usuueniet ĩ Germania aut Brita-
nia, nec qđ in Germania id etiã in Garamantibus & Nasamonibus.
Qua enim ratiõe in Italia nedũ in Britania possũt Aquarii partes
urere, ut Ptolemæo placet, in septentrionẽ spectãtes, cũ quæ in austrũ
uergunt, niues maximas eodẽ ipso authore moliãtur, quo qdem tẽpore
Sol partibus iis Aquarii tũ austrinis tũ septentrionalibus non multis
post brumã diebus æque propinquet. Quæ igitur prouenire inde ca-
lefactio, ne dicã urendi maior uis potest? Quod si hæc à Ptolemæo
dicuntur ob erraticas stellas in eas partes latius breuius'ue pro motu
ac diuagatione sua cuiusq; digredientes, parũ qdẽ proprie dictũ uide
tur, eas urere, siue de Mercurio dicatur siue de Marte, cũ aëris adu-
stio, ac maior illa calefactio ad Solẽ referenda sit, non ad erraticas.
Nã Saturnus calorẽ reprimit, id'q; ipsum sponte sua præstat Luna, Iu
piter uero potius temperat. Hæc igitur hoc præsertim in loco atq; in
hũc modũ ita dicta sint à nobis, ut aliis ẽt locis opportune accõmodẽ-
tur. Illud tñ nõ inficiabimur. erraticas stellas, ubi in ea loca delatæ
fuerint, et calefieri et humectari et refrigescere, magis minus'ue su-
pra naturã propriã partibus ab illis posse, ac præsertim Lunã, quæ si
gniferi latitudinẽ omnẽ libere magis puagatur, fixas uero illic collo-
catas tantũ qdẽ pollere, ut q̃ ratio tẽporis, q̃ regionis uis plus ualeat,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

uel ad calorẽ excitandũ, uel ad frigus, mihi q̃dẽ consentaneũ parum
omnino uidetur, q̃n rebus his inferioribus uariãdis situs ipse regionũ
plurimũ cõfert, neq; uarietas ubiq; terrarũ, cœli uarietati uel oĩo cõ
sentiat, uel penitus aduersetur, ac persæpe lõginquis è terris uapores
plurimi à uẽtis cõuehãtur, qui qua in regione cõsederint, illic repẽte
tẽpestates excitent, easq; præter tẽporis ac regionis naturã intẽperãtio
res. Est igitur Geminorũ signũ huiusmodi. Fines aũt signi ipsius, natu
ras has referũt in genituris, primi nãq; septẽ Mercuriales sunt, ac pro
pterea natũ ipsum ad studia rerũ earũ quæ Mercurio ascribũtur, al-
liciũt ad sciẽtiã, ad actiões, ad exercẽda negotia. Erit itaq; natus ipse
solers, atq; in tractãdis negotijs artificiosus ac uersatilis, moribus ẽt
tẽperatis ac trãquillus, et ad suscipiẽdã prolẽ abunde aptus. Qui se
quũtur statim fines numero septẽ cũ Ioui sint addicti, natũ ipsum mo
destũ ac tẽperantẽ reddent, beneficũ bonæq; institutionis, fœcundũ,
quiq; in athleticis, ut Græci dicunt, certaminibus uersetur, nec uero
Poëtæ temere finxerũt Castorẽ ac Pollucẽ Iouis filios, à quibus si-
gnũ ipsum nomẽ accepit, equestri pugillariq; certamine tãtopere ualu
isse. Tertij loci fines numero ẽt septẽ qui Veneri ascribũtur, præstabũt
natũ ipsum ĩ cuius genitura horoscopauerit, studiosum musicæ, elegã
tiæ, Poëticæ, pigmẽtariæ, odorũ, rerũq; earũ, quæ uoluptatẽ afferãt,
quæq; ingenerẽt in animo lætitiã, ac iocũditatẽ. Hactenusq; signi hu
ius fines genitales admodũ prolificosq; tradiderũt. Nã & signũ hu-
manũ est, et itẽ calidi humidiq; tẽperamẽti, et finiũ domini sunt etiã
fœcũdi. Quatuor q̃ subsequũtur fines, Saturnoq; ascribũtur, natũ ef
ficiẽt moderatũ, intellegẽtẽ, notũ, prudẽtẽ, resq; sibi cõmissas egregie
dispẽsantẽ, quiq; magnitudine animi, ac gerẽdis rebus præstet. Hæc
aũt eo maiora sunt futura, si Saturnus triãgulator cũ Mercurio socio,
ac signi domino feliciter collocatus fuerit genituræ tẽpore. Cũ eni Mer
curius præsit rationi, Saturnus cõsilio, ac cogitationi, bene uterq; collo-
catus hoc ipso præsertim signo horoscopãte, nati animũ ad rerũ natu-
ræ cognitionẽ, ad sapiẽtiã, bonarũq; artiũ institutionẽ, solertẽq; nego
tiorũ administrationẽ, unde clarus euadet, inuitabũt. Qui reliq̃ sunt
fines quinq;, q̃d Marti addicũtur, maleficã et ipsi Martis naturã in
animo ac uita nati representãt, quẽ et fratribus orbabũt, et labori-
bus in multis, molestijsq; cõstituent curas animo difficillimas afferẽt,
prolẽ uix annuent. Erit aũt natus ipse atrox, acerbus, cõtentiosus, im
mitis, qui tñ abũdet re familiari, gaudeatq; peregrinationibus, ac lo
corũ mutationibus, multisq; negotijs se se libẽter ĩplicet. cũ stella Mar
tis tũ natura sua, tũ suffragio Mercurialis signi multo ẽt prõptius hæc

sit præstitura. De numero aũt finiũ signi huius, deq; eorũ etiã dominorũ ordine Aegyptij aliter sentiũt, siquidẽ Mercurij fines primo loco sex tantũ esse uolũt, totidẽq; secũdo loco, Iouis, tertio aũt Veneris quinq; non amplius. at quarti loci fines numero etiam septem Marti dedicant, reliquos uero quinti atq; ultimi loci Saturno, eosq; sex esse cõtendũt. In quorũ itaq; genituris Gemini ascenderint, ij erũt intellegẽdis perscrutandisq; naturæ rebus apti, curiosi, facũdi, Poëtici, numerorũ, literarũ, ac disciplinarũ studiosi, exercebũt mercaturas, implicabũtur negotijs, rẽq; familiarẽ prudẽter administrabũt, erũtq; prudẽtes dispẽsatores, et honesti boniq; æqui iudices, delectabũtur interpretationibus, ac perscrutatiõibus rerũ occultarũ, præsertim si Mercurius fuerit, artiũ ac magisterij dator. Itaq;, ut in Vrania diximus,

Hi rerum occultas causas, arcanaq; sacra
Rimantur, uerbisq; modos, & carmina neruis
Adiungunt, pretio aut capti fora multa frequentant.
Aut ueterum monumenta docent, & scripta uirorum,
Aut operam impendunt linguis interprete cura,
Et decus, & quicquid monstrat sapientia, norunt
Cœlestes Gemini concordi fœdere iuncti.

Quocirca cui ascenderint in genitura, is in primo uitæ suæ tirocinio, laboribus non parum fatigabitur, non tamen ut ei ad uictum desint necessaria, instituetur bonis artibus in quibus ingenij sui uires exercebit. Nam & Mercurius signi dominus rationi præest, & Saturnus cum eodẽ triangulator ingenium acuit, impellitq; ad cognoscẽda rerum naturæ occulta. Signũ etiã ipsum cũ humanũ sit, rationẽ quæ propria est hominis ut sequatur, cõpellit. Quibus è rebus efficitur, ut natus ipse ad ea quæ ratiõis atq; ingenij sunt, animũ applicaturus sit, ac nõ sine labore molestijsq;. Nã et Saturni stella laboriosa est, et Mercurius nati animũ, primãq; adolescentiã, cui præst, ita exercebit, ut quiescere illũ uix patiatur. Versabitur itaq; cũ præstãtibus uiris, cũ qbus amicitiã seruabit, atq; hoc pacto cẽsum sibi rẽq; familiarẽ cõparabit. Quodq; signũ hoc, qđ alij cõmune, ut dictũ est, ac duplex, alij bicorporeũ uocauere, inter ueris finẽ æstatisq; principiũ cõstitutũ est, atq; hãc ob causam cõmunitatẽ quandã utriusq; tẽporis retinet, iccirco nati etiã animus et in agendo & in cõsultando mediocritatẽ quoq; retinebit, neq; enim aut statim de proposito dimouebitur, ut leuis appareat, aut in illo ita obdurabit, ut pertinaciæ accusari debeat. Idẽ Gemini in quorũ genitura cœli cacumẽ possederint, eorũ animos ꝑ suã dominiq; naturam multarum artiũ ac disciplinarũ studiosos facient,

quippe qui admodum docti euasuri sint, rerumq́; abditarum natu-
ræ magnopere periti. Quam ad rem Saturni quoq; stella multum cō
feret, quæ triangulo signi huius præposita ē cum ipso Mercurio simul,
quam ob rem natus ipse magnam sibi docendi atq; instituendi autho
ritatem procedente ætate, atq; in ipsa senectute uēdicabit. Ex his aūt
aut è publicis administrationibus uitæ sibi præsidia comparabit, pro-
pter cardinis maiestatem, aut forte è templorum, aut sacrarū rerum
prouentibus, suffragante etiam Virgine ab horoscopo, quod signū na-
turaliter religiosum est, multarumq́; disciplinarū scium, eiusdemq;
Mercurij hospitiū. Geminis occasum tenentibus, qui in lucem ueniunt,
futuri sunt ingeniosi, solertes, eruditi, quiq́; alios etiā erudiant, scribæ
atq; à secretis ministri, secretarūq; literarū interpretes, quod Mercu
rij stella præstabit, erunt etiam rerū cœlestium periti, aut sacrorum
præfecti, antistitesq́;, quam ad rem Saturnus triāgularitatis dominus
ac socius operā quoq; suam impendet, præstabitq́; ut ijdem ipsi dolo
res atq; erumnas æquissime ferant, ut simultates odiaq́; dissimulent,
ut iustitiam colant, & in senectute sua rem familiarem uberem atq;
amplā possideant, ut filios quoq; ac nepotes suscipiant. Vbi uero imū
cœli cardinem Gemini occupabunt, qui tunc nascentur, multis in uita
ægritudinibus, multis etiam doloribus erumnisq́; opprimentur, labo
rabūt occulto aliquo corporis uitio, patrimonia resq́; partas amittent,
quæ mala Saturni nocens astrū inferet, præsertim ubi nocturna ge-
nitura fuerit, post uero mutata fortuna, diuitias sibi multas acquirent,
multa etiam compendia quasi ex improuiso eis offerentur. Senes tan-
dem peregre, ac fortasse repente morientur, præterq̄ si, ut Iulius Ma
ternus tradit, geniture dominus felici sua collocatione hoc ipsum pro
hibuerit. Subiciuntur autem Geminis regiōes hæ Armenia, quæ à se-
ptentrione iungitur Colchidi, Hiberiæ, atq; Albaniæ, à Solis occasu
Cappadociæ, ab ortu Hyrcano abluitur mari, inhæretq; Mediæ, à me
ridie Mesopotamiæ atq; Assyriæ. Hyrcania quæ à septentrione non
exigua parte Caspio mari abluitur, qua è re Hyrcanū quoq; a gnomi
natum est, annectiturq́; Mediæ ab occasu, à meridie Parthiæ, ab ex-
ortu Margianæ, quam uideo uocatam etiam Mantianam. Hæc ipsa
Margiana Geminis quoq; attribuitur, estq́; ab occasu Hyrcaniæ fini-
tima, à septentrione Scythiæ, à meridie Ariæ, ab exortu Battrianæ,
duxit aūt nomen à Margo fluuio, qui illam penè mediam secat è Sa-
riphis defluens montibus, Oxoq́; immixtus in Hyrcanū influit, clau
ditur aūt ferè cōtinuatis montibus, præterq̄ ab ea parte quam mare
abluit. Nec uero quispiam miretur, qđ hac in explicatione, regionum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

etiā fines tradamus. Id enim eo consilio facimus, quod cum nequeamus subiectorum locorum noua nomina certis limitibus cōscribere, finibus illa complectimur iisdem, quibus maiores nostri ea descripsere. Cyrenaica quoq;, ac Marmarica, Aegyptusq́; inferior Geminis addictæ sunt. Finitur autem Cyrenaica ob occasu Syrti maiore ac Philenorū aris, à septentrione Libyco mari, quod et Punicum uocatur, ab ortu Solis Marmarica, à meridie Libyæ desertis locis. Ipsa uero Marmarica cum Aegypto, cuius ipsa pars est, ab occasu Cyrenaicæ cōiungitur, à septentrione Aegyptiaco mari abluitur, ab oriente Iudeæ, atq; Arabiæ Petrææ, à septentrione uero Aethiopiam pertingit.

De Cancro.

Primū Cancri punctum, quod post q̃ Sol eo loci peruenit, non habeat, quo septentrionē uersus progrediatur ulterius, sed cursum potius suū in austrū conuertat, uocatum est Græce τροπικὸν, à conuersione, à qua efficitur, ut dies ex eo pūcto decrescere, è contrario augescere nox incipiat. Quodq́; per aliquot dieculas detrimētū ipsum lucis uix appareat, tanq̃ Sol ipse sistat, tempus illud appellatum est Solstitiū, & Cancri signū tū Græco nomine τροπικὸν tum Latino Solstitiale dictum est. Sol igitur ubi eo profectus fuerit, ex editissima illa mundi specula, ac tanq̃ ex arce quadam rectissimos radios, maximeq́; uehementes in caput nostrū proiicit, qua è re feruentissimi calores excitati aërem accendūt, fitq́; in regionibus præsertim septentrionalibus maxima uaporū in aërem euectio. Quapropter repentinæ pluuiæ, hymbresq́; procellosi ex eo tempore incipiunt, quas ēt ab hac ipsa conuersione hodie Tropeas peruulgate dicimus, easq; flatus ipsi septentrionales in Italiā impellunt, magno et procelloso impetu. Nihilominus si signū ipsum serenum apparebit, si in uniuersum naturam eius consyderabimus, fluunt enim ex eo propter Solis radios q̃ rectissimos, calores ingentissimi, quin etiam si particulatim illud metiemur, qua præ sæpe situm est, ex ea regione exæstuare cœlū uidetur, et aër ipse ita torrere, ut pene exanimentur animalia, ac nonnunquam terrarū etiam motus cieantur. quod nuper quidem accidit. Efficitur etiam ut aër ipse caliget de nimia fumigatione, aridisq́; aspirationibus ex interiore Soli tractu ui caloris euectis. Ac tametsi partes mediæ temperatiores existimantur, quæ tamen ultimæ sunt, uentosiores habentur, quæ in boream, aut austrū tendunt, torrent potius q̃ calefaciunt. Hæc autem in hunc modum ut se habeant necesse est, haurit enim Sol ex altissimo ac rectissimo cœli culmine interiorem terræ sinum, efferiq́;

inde aspirationes illas, quas exiccato penitus humore, matris naturam sequi, hoc est maxime terrestris ac fuliginosas eẽ necesse est. Ex eoq; fit, ut caligo admodum densatum aërem occupet, tum eam ob densitatem cœlum æstuet, uentiq; tandem uhementiores suscitentur, qui terrestri ex aspiratione gignuntur, quæ quidem, ut non semel iam diximus, à Sole præsertim, atq; à cœli situ proueniunt. Multum etiã confert terrarum ipsarum positura, ut hic magis q̃ alibi & caligo maior constet, & procellæ maiores inhorreant, quin etiam ut alibi caligo ipsa magis magisq; exusta in uentos uehementiores abeat, alibi ut madefacta aut uaporibus humentioribus immixta, & tanquam infecta in hymbrem post dissoluatur, multo uento immixtum. siquidem Aethiopia hymbribus penè demergitur Sole Cancrum peragrante. Quanq̃ autem sunt qui alia ratione signum hoc partiantur, Ptolemæus tamen cœlestem Cancrum, qualem iam diximus, esse perhibet. Quibus autem nascentibus Cancer horoscopauerit, quod Lunæ domus, quod Iouis altitudo, quod Martis, Veneris, ac Lunæ triangulum, hi acuto erunt ingenio, compositis moribus, suaui consuetudine, magna seueritate. nam & uitia grauiter insectabuntur, & in improbos acerrime animaduertent, & quanquam in iram facile prolabuntur, propter Martem triangulatorem, facile etiam mitescunt, ira composita, propter Iouem ac Venerem. Plubicorum quoq; munerum studiosi futuri sunt, propter Lunam, unde censum sibi familiarẽ, diuitiasq; acquirent. Tractabunt res publicas, aut regiarum rerum administratores erunt, propter naturam autem signi ipsius erunt inconstantes, neq; unum sequentur uitæ genus, ac persæpe aliud in ore, aliud in pectore habebunt. Delectabuntur peregrinationibus, ac libenter errabunt, propter naturas autem erraticarum quas dixi, & propter cœli situm. Erunt etiam gloriæ cupidi, factiosi, turbulenti & auræ popularis seditionumq; studiosi, ludis etiã dediti, atq; in libidinẽ, resq; uoluptarias procliuesq;. Quibus uero Cancer culminauerit, ijs, ut in Vrania diximus, Felix multa cum laude senectus.

Continget, tum clarus honor præstantibus actis.
Ac ueluti lento sensim per littora passu
It cancer, tardusq; graui sub mole laborat,
Paulatim sic diuitias, sic lentus honores
Accumulat, donec grauidos complerit aceruos,
Vix tamen ut gemino fœcundet uiscera partu.

Iulius Maternus tradit horũ pueritiam atq; educationem futuram in locis religiosis, aut publicis, ultimũq; uitæ tempus nobilitatum iri di-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nitijs, splendore, gloria, filiosq; aut nullos, aut unicum suscepturos, nisi Iupiter locum ipsum aspectu suo irradiauerit. Nos uero existimamus etiam ea quæ de educatione in locis sacris aut publicis dicuntur à Ioue manare, cuius altitudo est in Cācro, & item à Venere, quæ est trianguli ipsius domina cum Lunæ etiam suffragio, quæ publicis rebus putatur præesse. In occasu Cancer positus portendit eos qui nati tunc fuerint, maximis molestijs laboraturos affinium suorū gratia, grauissima etiam pericula obituros, Mars enim trianguli dominus ab occasu magnam sibi ad nocendum potestatem assumit, propter loci naturam. Adhæc Venus septimo in loco non satis bene collocatur, præsertim tropicis in signis, siquidem infamiam parit ob coitus impuritatem. Ab imo loco id est subterraneo à cardine Cancer affluentiā promittit rei familiaris, dignitates, honores, titulos. Quócirca diligenter inspiciendum est, si Iupiter locum ipsum aut tenuerit, aut feliciter aspexerit, ut promissorū qualitas plane iudicari possit, Nihilominus squalorem nescio quem, ac uestitus sordem innuit, propter oppositionem Capricorni, cuius dominus est Saturnus, cum eius stella sordidior sit, ac tristitiā cum squalore afferat. Signi autem huius primi fines qui sex constant è partibus, quoniam Martis naturam sequuntur, fulmina in äere excitant, atq; in animis nascentium intemperantiam, qua è re futurum est, ut temeraria, peruersáq; sequātur consilia, motusq; inordinatos, profligentq; bona sua. Minatur etiam affinium causa contentiones ac molestias. In libidinem ac flagitia præcipites ferentur, quippe qui futuri sint impuri admodum ac flagitiosi. Secundi fines qui partibus è septem constant. Iouiq; addicuntur, natos portendunt modestiæ, temperātiæ, probitatis, iustitiæq; cultores, magnificos, generosos, gloriæ atq; honoris cupidos, quiq; regios mores præ se ferant, artisq; sequantur imperatorias. Eædem partes natos ipsos ad omnem probitatem atq; ad bonas artes inuitant. Tertij fines septem è partibus constituti quia Mercurio ascribuntur, natos indicant populares, diligentes, solertes, rapaces, publicorū bonorū direptores, publicanos, opulentos, multáq; cum re familiari. Quarti fines q septem constituuntur è partibus, Veneriq; addicuntur, innuunt nascentiū animos inconstantis, uarios, libidinosos, infames, opprobriosos, dolosos, seditiosos, turbulentos. Ipsæ uero partes humidæ perhibentur. Vltimi fines, qui partes tantum tres complectuntur, Saturnini esse perhibentur, atque omnino mali, nam & rem familiarem nati qui eos horoscopantes habuerit, dissipabunt, & illum in summam tandem egestatē redigent, fines etiam hi humidi admodum esse traduntur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Aegyptij uero primos fines septem è partibus constare uolunt, secundos autem non Iouis esse, sed Veneris, ac sex tantum è partibus, Tertios item partibus è sex, quartos Iouis esse, ultimos omnino partibus è quatuor. Famulantur autem Cancro Numidia, & Africa minor, quæ maioris pars est, ex Asiæ uero regionibus Bithynia, Phrygia, & Colchis. Minor igitur Africa, cuius olim princeps fuit Carthago illa æmula Romani imperij, nunc uero caput est Tunes, uocaturq; hodie Barbaria, finibus his continetur, ab occiduo cardine Mauritania, Cæsariensi, atq; Ampsaga flumine, à septentrione mari Punico, ab ortu Cyrenaica à meridie Libyæ, hoc est Africæ ipsius desertis. Numidia pars est eius, qua pertinet ad Ampsagam fluuium, quaq; ad oceanum qui ab ea Numidicus dicitur, atque ad audum montem, hac tempestate uix oppidis aliquibus habitatur, Arabibus hoc est Nomadibus infestantibus, qui Scytharum more palabundi errant. Bithynia, Pontusq; ab occasu, ore Ponti, è regione Constantinopoli, atq; Propontide, à meridie minore Asia, de qua iam diximus, ab ortu Paphlagonia, Galatiaq;, à septentrione Ponto Euxino includitur. Phrygia uero, itemq; Lydia ac Mæonia, minore Asia continentur, cuius oram maritimam diximus Tauro esse subiectam. Colchis est ad mare Euxinũ, ab occasu Sarmatia finitur, quæ est illi ad septentrionem. labitur per eam Phasis fluuius Caucaso è monte defluens, quo monte ab Hiberia diuiditur ortum uersus, à meridie fines habet cum Cappadocia, Armeniaq; maiore. nomen obtinuit à Colcho urbe, quæ quantopere celebris fuerit, ea quæ à Poëtis de aurato ariete feruntur, deq; Iasonis nauigatione, Aeta item rege, ac Medea, docent. Aetate nostra ignobilis squalet, parsq; est Tartariæ.

De Leone.

Nomen ipsum Leonis uidetur præ se ferre feruorem quendam incensi aëris. hæc etenim præcipue ratio signo nomen dedit, nam etsi rectissimi ac ualentissimi è Cancro radij proijciuntur à Sole, nihilominus feruor ille tam æstuosus & penè suffocabundus, atq; ut Græci dicũt, πνιγώδες, in Leone concipitur, id quod etiã domesticis in balneis usuuenit, ut eæ postq̃ bene concaluere, exæstuent, difficileq; admodum sit, illas pati. nimius enim ille calor & angit animam, & spiritus penè suffocat, atq; elidit, nec solum in balneis, uerum etiam in cubiculis cœnaculisq;, ubi diutius in eis ignis efferbuit, hoc ipsum cõsueuit accidere. Diuturnior enim caloris immoratio in locis præcipue conclusis, æstum ingenerat. Sol etenim è Geminis prius post è Cancro im

terræ meatus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

terræ meatus caminosq́; adaperuit, fumigationibus terrestribus cœlũ sic impleuit, ex humectis locis usq; adeo succos exhausit, ut cum ad Leonem peruenit, perq́; eum uagatur, aër ipse tanquam effumare uideatur, caligineq́; spissiore constare, ut nec auræ fluuiales, aut maritimæ spirent, nec uenti usquam, flatusq́; illi aërij sentiantur, fitq; ut sæpenumero hymbres intemperantissimi, procellæq́; turbulentissimæ prorumpant ex aëre ob hanc tantam fumigationem, caligantiumq́; aspirationum redundantiam. Merito igitur signum ipsum ab hac efferuescentia uocatus est Leo, quando, ut Ptolemæus scriptum reliquit, in uniuersum calidum atq; æstuosum est, cuius etiã priores partis æstuare tradat, posteriores humescere, corruptionemq́; inducere, quanquã medias temperantiam retinere quandam existimat. Et enim in signis ipsis usuuenit, quod in animalibus, ipsisq́; terrarum locis ac tractibus, quodq́; etiam in fontibus, & aquis, ut uniuersim quidem sua quadam communiq́; natura prædita sint, ac nihilominus peculiaris, &, ut ita dixerim, natiua, priuataq́; alia quædam uis illis sit insita, quæ ab uniuersi qualitate dissentiat. Quid quod in agro Baiano, Puteolano, Neapolitano serpentes quidam sunt, ueneno qui careant, licet serpentũ genus omne dicatur uenenosum. Fontes quidẽ ipsi humidi sunt, perinde ut aquarum genus omne, quarũ etiã propriũ est sitim extinguere. Aquæ tamen non nullæ tum fontanæ, tum fluuiales epotæ sitim magis ac magis accendunt, bibendiq́; auiditatem. Biliosi qui sunt probilis ipsius natura rationeq; concitati esse, uehementiorisq; commotionis consueuerunt. Inuenias tamen è biliosis non paucos, qui sint q̃ lentissimi, ut contra è pituitosis, phlegmaticisq́; uehementes et concitatos. Coruos ego, ceruosq́; complures uidi albo colore, qui ab horum genere natura ipsa remotus atq; alienus est, quin etiam pauones quosdã omnino candidos, quorum tamen pennis nihil in auium genere eadẽ natura uariabilius fecit. Nihil etiam Apulia terra, ut Aegyptũ præteream, siticulosius, lacus tamen & ipsa quosdam habet in ora tum Rodia, tum Sipontina, & aliquot etiam fontes. Itaq; natura illa uniuersa persæpe in omni rerum genere uarietates quasdam suscipit, quæ uideantur ab ipso uniuerso penitus differre. Quodq́; de Leone nunc dicimus, de alijs etiam signis dicimus, ut uniuersim quidem naturæ unius atq; conditionis sint, particulatim uero naturæ alius ac diuersæ. Igitur in hoc ipso Leone partes quidem boreales concitatæ sunt et igneæ, quod cum signi natura conuenit, at quæ in austrum uergunt, humidæ. Sunt etiam qui Leonem hunc in modum partiantur, atq; ad uigesimam usq; partem æstuosum adeo esse tradant, ut etiam suffo

œt, exanimetq́; ſubiectis in regionibus animalia, ad dextram item partem concitatum atque ardentem, qua uero in auſtrum uergit, humectum & igneum, in inferioribus autem partibus omnino perniciosum atque exitiabilem, in medijs uero atq; ad ſiniſtram temperatum. Nos hæc regionum potius ſitui poſituræq́; aſcribenda ducimus, ſoliq́; naturæ, q̃ ſigni partibus. Futuri autẽ ſunt qui ſub Leone naſcentur, nobiles, ac probitatis, iuſtitiæq́; cultores, mente elata, ceruice indomita, atq; ab adulationibus alieni, quod ſi Sol ipſe ſigni dominus cardine in aliquo inſederit, aut felicibus ſtellis amicæ conciliabitur, futuri ſunt ſplendidi atque illuſtres, dominatumq́; exercebunt. Huius autẽ ſigni fines primi ſex è partibus conſtituti, Saturnoq́; dedicati natos reddent peritos atq; experientes admodum, uerum meticuloſos, rerum quoq; naturæ ſtudioſos ingenioſos, parcos, occultorum indagatores, myſticos, artificioſos, cautos, callidos, ſteriles, atq; in rebus Veneris penè frigidos. Qui ſubſequũtur fines partibus quidem è ſeptem coacti, Mercurioq́; attributi natos futuros innuunt literarũ ſtudioſos, eloquentes, ſcios, legum decretorumq́; ciuiliũ peritos, in rebus Veneris continentes, parumq́; prolificos quiq; popularibus delectentur, atq; in auditorijs, audientijsq́; libenter uerſentur. Tertij loci fines partibus è ſex compoſiti, Vene[illegible]q; aſcripti natos ipſos temperatos, quietos, ac ſapientes facient, in quorum etiam animis iucunditas multa inſideat, ac uoluptatis ſtudium, remiſſio item quaſi quædam à curis ac moleſtijs. Quarti loci fines partibus item è ſex coacti, Iouiq́; addicti natos eos in quorum genituris aſcenderint, reddent uiriles, experientes, in quorum etiam animis nihil humile, nihil abiectum inſit, q́q; imperare ſtudeant, ac militari in diſciplina proficiãt. Quinti loci fines quinq; è partibus confecti, Martisq́; dominatum ſequentes, natos reddent corruptis atq; contaminatis moribus, flagitioſos, maleficos, uitioſos, ignominioſos, ualitudinarios, ĩfelices. Particulatim itaq; ac pro finium naturis Leo talis eſſe perìbetur. Hæc autem in hanc à nobis ſententiam tradita ſunt, ſequentibus numerum finium, atq; ordinem dominorũ, qui à Ptolemæo probatus eſt, uti ſupra docuimus. Aegyptiorũ uero opinio longe quidem ab hac ipſa diſſentit, nam & primos fines Ioui attribuunt, eosq; ſex è partibus conſtituunt, ſecundos Veneri, partibus è quinq;, tertios Saturno è ſeptem, quartos è ſex Mercurio, Marti ultimos, eosq; è partibus item ſex. Opinionem autẽ à Ptolemæo probatam nos ſupra abunde confirmauimus, à qua Aegyptij quantopere diſſentiant, facile hic uidetur. Quócirca mirum uideri debet nemini, ſi hac nos in parte, tantáq; in diſcrepantia no-

strum adhibere iudicium nullum uolumus. Qui autem hoc signo in horoscopo constituto nascentur, erunt propter signi naturam firmo ac constanti proposito, in iram tamen atq; indignationem proni, solerti ingenio, elata mente, uehementibus cogitationibus, propter Solem autem signi dominum imperiosi, superbi, propter Iouem triangulatorē improbos ac nefarios odio insectabuntur, propter utranq; stellā clari, nobiles, ciuiliū, militariumq; honorum appetentes, magnis, atq; inuictis animis, primorūq; locorū semper auidi, quiq; primi inter alios esse atq; haberi uelint, res nouas molientes, earumq; moliendarum artifices studiosi. Etenim Leo regiū signum est, quo fit, ut si à Sole, ac Ioue feliciter irradietur, regios spiritus in natis ipsis excitet, regiamq; generositatem. Hæc igitur quædam quasi nascentium indoles, à Leonis signo in uniuersum præfertur, quo ascendēte, in lucem q ueniunt, pro mensura geniturae, hoc est generis, ac patriæ, parentumq; proq; erraticarum situ, atq; irradiatione erunt noti, honorum appetentes, rei familiaris studiosi, quam insudando ac multum laborando, seq; periculis obiectando comparabunt. est enim Leo signum laborisum, ydē erunt iracundi, elati, cupidi, manu prompti, quiq; præferri alijs semper uelint. Culminante Leone qui nascentur, grauia atque aduersa permulta patientur, uersabunturq; in laboribis plurimis, quos fortiter etiam obibunt. assequentur tamen magistratus, & in potestate aliqua constituentur, tandemq; procedenti tempore & honorem & rem familiarem tantam sibi comparabunt, adaucto paterno censu, ut magnam etiam alere familiam queant, alienosq; opibus suis pascant. nam & Leo laboriosum signum est, & Sol ac Iupiter id præstabūt, ut per labores atq; erumnas honores assequantur, constituanturq; in magna aliqua pæfectura. Hoc eodem signo occasum tenente in lucem qui prodeunt, in re uxoria parum fortunabuntur, quippe qui uel ab alijs cognitam, impudicamq;, uel degenerem atq; indignam sortiētur uxorem. cum qua etiam assidue rixentur, ac propter aduersantis illius mores continua iurgia contentionesq; exerceant, aut illam sibi per uim, ac præter legem, aut forte per rapinam comparabunt, Sol enim signi huius dominus in occasu qui locus uxoris est, infeliciter collocatur. Quodq; occasus aduersatur ortui, non solum uxorem indignam denuntiat, uerum etiam aduersarios multos, uimq; inimicorum, atq; insidias portendit. Si Leo in infimo cœli loco constitutus fuerit nascente aliquo, is sibi patrimonium, domesticumq; peculium proprijs laboribus propter signi naturam, ut dictum est, comparabit, comparataq; conseruabit, eadem industria & opera, insidijs tamen

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

sæpius petetur, forsitanq; ex hæreditatibus atq; è mortuorum bonis lo cupletabitur, Sagittario qui eiusdem est trianguli, octauum locum tenente. Verum (ut sæpius dictum est) ac singulis penè in locis dicendū, inspiciendæ sunt stellæ non modo erraticæ, quæ aut præsidio sint, aut uires suas contra ferant, quibus eæ in locis insideant, quo etiam aspe ctu loca ipsa irradient, uerum etiam fixæ. Quoniam autē regiones ipsæ, omnisq; terrarum orbis, quæq; in orbe uniuerso euenunt, cœli, stellarumq; agitationes sequūtur, huic cœli parti quæ Leo dicitur, præcipua quadam seruitute obnoxia, ac tanquam è gleba ascripta est Italia oīs, præter Hetruriā, addita etiā parte illa, quæ olim Galliæ fuit, quæq; Alpibus adiacet, Padoq; intersecatur, itē Sicilia insula. Fo uet etiam Leo è regionibus quæ mediterraneæ magis sunt, Phœnicē, Chaldæam atq; Orcheniam. Est autem Phœnix Syriæ pars mari ex posita, quæ ab ipsa nomen accepit, pertinetq; Iudæam uersus, ad Car melum usq; montem, à tergo tum Libano, tum Antilibano montibus clauditur. At Cassium uersus montem præterfluit eam Eleutherius amnis, qui in mare delabitur è Libano. Fuere in ea quondam celebres Tyrus ac Sidon, nunc Tripolis tantum. Chaldæa Babylonis pars est adiacens montibus, qui eam dirimunt ab Arabia deserta, flu uius etiam Euphrates à Mesopotamia, pertinetq; ad Mardocen paludem. Claruit hæc olim regio doctissimus uiris, qui disciplinam hāc illustrauere. Orchenia cum Arabia deserta includitur, dirimitur à felice perpetuis montibus, nec minus à Babylone, ab ijsdem illis mon tibus, qui Chaldæā dirimūt à deserta, pertinet aūt ad sinum Persicū, cuius litoris lōgitudo ab alteris montibus ad alteros media extēditur.

De Virgine.

Rerum qualitates ordine quodam suo alteram altera sequitur necessitate naturæ, id quod in anni temporibus usuuenit propter Solem signiferum peragrantem. Siquidem ex ardentissimus caloribus quibus aër accenditur, dū Sol Cancrum ac Leonem permeat, orbiculariter succe dit, ut exucto humido, summa subsequatur ariditas, quæ desinentem æstatem ineunti Autumno coniungat, quoad enim humidum in Piscibus excreuit, uergente in uer hyeme, eatenus in Virgine opposito Piscibus signo ariditas humiditati contraria augetur, declinante iam in autumnum æstate, efficiturq; de Solis circuitu quemamodum quatuor anni temporum sic ipsarum qualitatum in se naturalis illa de qua dictum est alternatio. Quibus è rebus nunc incrementum, nunc

*imminutio proficiscitur, tanta cum uarietate, & commutatione, ut fi-
cale interitus sequatur rursus ex interitu procreatio & uita. In hac
igitur signiferi orbis portione, quæ Virgo appellatur, arescũt sic oĩa,
ut siccitas quæ suapte natura generãdis rebus male idonea est, regna
re iam incipiat, quamobrem signum ipsum Virginis sterile putatũ
est, quod'q; Græci dicunt ἄγονον hoc est infœcundum, parum'q;
omnino genitale, quin etiam ab artium humanitatis studijs Anthro-
pides uocatum est, efficit enim natos bonos, honestos, uerecundos, deli-
ciosos, literatos, eruditos, mysteriorum atq; arcanorum gnaros, com-
putatores, rationales, dispensatores, morũ institutores, scribas, negotio-
sos, curiosos, quæ uirtutes hominum sunt propriæ, nec immerito in
Vrania nostra huic signo tantopere assurreximus. Quin ẽt ut homi
nis ipsius initia erumnosa sunt, etenim infans cum primum terram
attigit, in fletum prorumpit, sic qui nascẽte Virgine in lucem ueniũt,
primos uitæ annos difficiles, ac solicitudinis & laborũ plenos exi-
gunt, post uero ætate progrediente fructus uitæ uberes consequun-
tur cum honore & laude. Ipsius autem Virginis signũ in uniuersum
quidem humidum perhibetur, ac tonitruosum, diuisim tamẽ habetur
huiusmodi, ut quæ antecedunt partes sint calidæ, corruptioni'q; accõ-
modatæ, quæ mediæ temperatæ, quæ ultimæ humentes ac pluuiæ,
partes uero septentrionales uentosæ, quæ tamen in austrum tendunt,
moderatæ. Est autem hoc naturæ temporis illius maxime accommo-
datum, ut quo tempore Sol Virginem permeat, frequentiores in aëre
tonitrus fiant. Nam & diurni Solis ardores minuũtur noctibus iam
crescentibus, & exhalationes illæ calidæ in cœlo multæ simul coeũt,
nec tamen regio illa humidis quoq; uaporibus uacua est, quos nec
Sol omnino die potest absumere, & noctes refrigescere iam incipiũt,
quæ alimentum illis præbent. Iure igitur tonitruosum signum cogno
minatũ est, cæterũ ut uniuersim quidem humidũ sit, non uidetur oĩo
probabile, q̃uis eiusmodi esse in aliquibus fortasse regionibus propter
terræ situm eueniat. Vltimas uero partes humentes ac pluuias puta-
re, naturale omnino uidetur, siquidem eo tempore & multi & ma-
gni hymbres è cœlo funduntur, Sole ipso signiferi'q; orbis conuersione
hoc præstante. Qua è re fit, ut hæc ipsa signis accidere putentur, quæ
tamen mutantur pro terrarũ situ, nec ullo modo perpetua sunt. Nã
& in Italia Campaniæ tractus abũde humens ac pluuius ẽ, è con-
trario Apuliæ non modo siccus, uerũ etiam siticulosus. Fines autem
Virginis traduntur esse huiuscemodi, ut primi fines qui septem è par
tibus constant, Mercurio'q; addicuntur, natos futuros indicent subli-*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

mes, excellentes, generosos, gnaros, rectores, administratores, rerũ ma gnarum dispositores, probos, moderatos, æquos, mansuetos, solertes, ingeniosos, Venereis tamen in rebus male fortunatos, quas ad res signum hoc uniuersum quidem male idoneum esse putant, cum primas tamen septem has de quibus nunc loquimur, parum felices esse, An fortasse quod Venus in Virgine deijcitur, & tanquam corruit? cũ sit altitudini eius aduersa, exq; eo fiat, ut ab eiusmodi rebus proficiscã tur accusationes, atq; infamia. Sex quæ sequuntur partes è quibus Veneris fines constant, natos reddũt opprobriosos, infames, quiq; in rem uxoriam turpiter prolabantur, ijdem exercebunt se in ludis ac spectaculis, rebusq; theatralibus. Quæ post has sequũtur partes qq; Iouis finibus attributæ, agriculturæ studiosos, mansuetos, ac recti probiq; amatores, fœcũdos, quiq; aliorum procurationes exerceant. Quæ deinceps insequuntur sex, Saturni finibus dedicatæ nati mores futuros portendunt contaminatos, flagitiosos, despicabiles, ac ridiculos, ipsum autem frigidum ac parũ uiuacem. Sex ultimæ quæ Martis fines constituunt, natos faciunt uiriles, atroces, sæuos, seditiosos, cõuiciatores, popularium turbarum concitatores, fallaces, falsarios, calũniatores, impositores, quiq; noctu atq; in tenebris grassentur, tandẽq; in uinculis ac carceribus macerentur. Aegyptij uero primos Virginis fines partibus è septem coactos Mercurio attribuunt, Veneri secundos è decem, Ioui tertios è quatuor tantum, quartos Marti partibus è septem, Saturno ultimos duntaxat è duobus. Quibus itaq; nascentibus Virgo horoscopabit, quoniam hoc in signo Mercurius habet etiã altitudinem, non modo domesticam iurisditionem. Adhæc quia Venus, Lunaq; præsunt huic triangulo, hi futurorum prudentes erunt. nam & ipsarum insomnia quædam quasi oracula futura sunt, & deorum se illis mentes aperient, per responsa, per sortes, aut per magicam disciplinam, religionum sectatores erunt, suasq; actiones ad deos immortalus potissimum referent, iucundi, humani, amicitiæ obseruatores, docti, rerum abditarum perscrutatores, bonarum artiũ gnari, facundi. Ineunte tamen ætate (quod supradictum est) labori bus ac difficultatibus implicabuntur plurimis, uitæq; eorũ principia solicitudinis atq; egestatis plena erunt, post tamen procedente, atq; ingrauescente ætate abundabunt re familiari, magnæq; illis facultates obuenient, quarum comparandarum diuersæ causæ rationesq; futuræ sunt, propter Mercurium ac triangulatores quos dixi. Nam aut per negotiationem, aut per legationes, aut per disciplinas, quæ Mercurij sunt munera, aut per sacerdotia, ac sacrorum genera, quæ

ſunt Veneris, aut per adminiſtrationes, promotionesq́;, quæ ad Lunam potiſſimum referuntur, diuitias, cenſumq́; ſibi comparabunt. Eorum autem adoleſcentia futura eſt mollis ac delicioſa, quippe qui à laſciuia uicti totos ſe amori dedent, & (ut inquit Iulius Maternus) omnium mulierum concubitus concupiſcent, poſt uero ſuperata ſigni anaphora atq; aſcenſionibus, ſedata cupiditate, modeſtiam induent, ac intra uerecundiæ gyrum redibunt. Cum Virgo culminauerit, natos ipſos ad magiſtratus atq; adminiſtrationes promouebit, conferetq; magnæ poteſtatis licentiam, proponetq; tribunalibus, atq; eorum iuſſa audientur à ſubiectis, præſcriptisq́; parebitur, quin ab eiſdẽ multa quoq; in alios beneficia conferentur, ſiquidem opera, ingenio, atq; authoritate ſua profuturi ſunt quàm plurimis, quos ingratos experientur propter Martis, Saturniq́; maleficentiam, quorum alter domicilium habet in Capricorno, altitudinẽ alter. Etenim Capricornus cum Tauro Virgineq́; triangulatur. Occidente Virgine qui naſcentur futuri ſunt diuites, cordati, ſecretorum miniſtri, fideles atq; in amicos officioſi, uxores incomparabili complectentur affectione, quas non nunquam parum gratas, maleq́; in amore beneficijsq́; reſpondẽtes inuenient, quarum etiam dolore aut liberorum ex eis ſuſceptorum infortunijs laborabũt. Licet enim locus hic uxorũ ſit proprius, ſuo tamen ſitu aduerſatur aſcendenti. Quòcirca neceſſe eſt, ſitus ipſius naturam ſequatur, ne ab inferendis moleſtijs diſcedat. Qui in lucem uenientes Virginem ſubterraneo in cardine habuerint, hi primam ætatem grauem ac laborioſam ſentient, poſt mutata fortuna uita feliciore utentur. Illud quoq; aduertendum eſt, quod Virgine ortum tenente, Gemini culminant, ea culminante Gemini occaſum poſſident, ea rurſum occaſum tenente, imum Gemini cardinem tenent, ijdem quoq; horoſcopabunt, imum illa cardinem poſſidente, plurimum enim adiumenti confert, ut eadem ſtella præſertim bene collocata duobus ſimul cœli cardinibus domicilij ſui authoritate præſideat. Regiones autem Virgini ſubiecte ſunt Meſopotamia, Babylonia, & Aſſyria. Finitur autem Meſopotamia qua ſeptentrionẽ ſpectat, maioris Armeniæ mõtibus, ac Tauri parte, quæ ab occaſu flumine Euphrate, q ijſdẽ defluit è montibus, qua Syriã diuidit ab ea, ab ortu Solis Aſſyria et Tigri fluuio, à meridie quoq; idem Euphrates inter eam Babyloniamq́; elabitur, etenim flumen ipſum à Chaldæa de qua diximus flecti incipit, ſinuoſiorq́; perlabitur, donec Tigridi miſcetur, unde Meſopotamia hoc eſt interamnia dicta eſt. Babylonia quæ à Babylone urbe nomen accepit, nam & regio etiam ipſa Babylon dicitur, qua ſeptentrionem ſpectat Euphrate terminatur, qui eam Meſopota-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

miamq; interfecat, flexuosius illabens, ut dictum est, qua meridiem sinu Persico, ad occasum uero Arabia deserta, montibusq; qui illam à Chaldæa diuidunt, quam Leoni subiectam diximus, ad ortum Susiana, iisdemq; fluminibus, qui eodem alueo mare Persicum, duobus tamen hostiis ingrediuntur in eum sinum, qui Mesanites dicitur. Assyria coniūgitur Armeniæ, mōtibus iis è quibus Tigris defluit, à septētrione, ab occasu autē Mesopotamiæ, à qua Tigris eā disiūgit, à meridie Susiana, ab ortu Media. Græciæ quoq; pars ea quæ quondam ἑλλὰς uocata est, item Achaia, & Creta insula subiiciuntur Virgini, de quibus hæc tLibrademus. Hellas antea fuit quæ postea Græco à rege uocata est Græcia, Eadem fuit etiam Thessalia & Aemonia, ut Plinio placet, atq; ab Achaia diuersa, nunc utraq; Græcia est, quin etiam Græcia ipsa Macedoniæ bonam partem, Thraciamq; ipsam hodie complectitur.

De Libra.

Libræ signum quod uetustissimi Græcorum χήλας uocauere libētius, ex toto quidem uariabile & incertum est, propter anni tempus Solisq; declinationem ad imum cardinem, cum orbis ipse anni temporūq; eius qualitatū peruenerit ad eam partem, de qua ab arido in frigidū fit trāsitio, exuctis ac penè exhaustis terræ uisceribus, subductisq; in aërem aspirationibus quàm plurimis, quas crassiores esse necesse est, ac terrestris admodum, quippe cum ex intimo terræ sinu adapertis meatibus ui quadam adhibita sursum perlatæ sint, ea spissitudine, ut occupato cœlo caligare illud compellant. Quoniā aūt aspirationum earū ea natura est, ut uentos maxime generent, declinante die, succrescēte nocte, aridoq; in frigidum trāseunte, necesse est cœlū ipsum uentorū ui assidue mutari, quin etiam ob uarietatē ipsam uētorū aspirationumq;, cum Sol excoquere uaporē omnē nequeat, misceri ac turbari non solū ambientem nos hunc aërem, uerū etiam terras, quas incolimus, mariaq; interfluentia. Quantoq; regiones ipsæ magis euaporant, atq; exhalant, aut propter sitū conualliū montiumq; maiores uaporū euectiones atq; exhalationum fiunt, tanto cōturbationes ipsas maiores ac uehementiores fore necesse est, cœliq; statum sic mutari, ut in horas penè singulas euariet. Quo circa mirū uideri debet nemini, si omnino signū hoc uariabile iudicatum est, ab aëris ipsius affectionibus tam incōstantibus, si autumnum ipsum tum uētorū, tum morborum, qui ex aëris inconstantia potissimum generantur,

patrem dixere. Adhæc signa omnia quæ cœli cardinibus præsident, mutabilia sunt ac suapte natura uariantia. Diuisim uero primas ac medias Libræ partis temperatas esse uolunt, ultimas humuscenteis, quæ in boream surgunt, uentosas, quæ in austrũ declinant, humidas & corrũpenteis, quæ quidẽ omnia cum natura temporis illius hoc est autumni conueniunt, quando ea pars anni pluuia ac pestilens est, uentorumq́; concitatrix. Qui uero finium naturas explicant, Ptolemæiq́; comprobationem sequuntur, ita quidem tradunt, ut fines primi sex è partibus constituti, quod Saturno subseruiant, qui hoc in signo altitudinis iurisditionem exercet, sint regiæ excellentisq́; naturæ, maxime in diurnis geniturис. Quam ob rem natos ipsos magnas ac generosas ad res impellunt, maximisq́; negotijs implicant, steriles tamen sunt. humidamq́; ob qualitatem corruptionem afferunt. At qui Aegyptiorum opinioni assentiuntur, quanquam primos fines partibusq́; è sex Saturno dedicant, fines tamen secũdos, partibusq́; ex octo conflatos Mercurio tribuunt, tertios septemq́; è partibus Ioui, quartos Veneri item è septem, ultimos duabus tantum è partibus Marti. è Ptolemæi igitur approbatione secundi loci fines quinq; è partibus cõparati, Venerisq́; potestati addicti in animis natorum studium ingenerant honestatis, pietatis, ac religionis, item picturæ, sculpturæ, toreumaticæ, uersuũ, canticorumq́;. Erunt autem nati ipsi in re uxoria fortunati, atq; in plerisq; felices. Tertij loci fines partibus quidem ex octo compositi, cum sint Iouis, natos locupletabunt uenalitijs quidem è lucris, ijsdemq́; immundis ac sordidis. Quarti loci fines quinq; è partibus cõpacti, Mercurijq́; stellæ ascripti natos ipsos ad ea quæ Mercurij sunt, impellunt, ad mercaturam, ad forum, ad commercia rerũ uenalium, commutationesq́;, ad studia item Grammaticæ, scripturarum, epistolarum, quorum quidem animi nec à iustitia recedent, & res suas prudenter administrabunt. Vltimi loci fines sex è partibus coniuncti, Martiq́; attributi natos ipsos militaribus in rebus exercebunt. ducent enim ordines ac robur animi, strenuitatemq́; præ se ferent, rapinis gaudebunt, atq; in exercitatione militari, req́; bellica satis felices erunt. ineritq́; illis magna animorum fiducia, uigor item elatioq́;. fratribus aut carebunt, aut cum illis male conuenient. Hæc Libra portendere pro natura finium existimata est ab authoribus nõ ignobilibus. Quibus igitur ea ascenderit, ij futuri sunt iustitiæ, modestiæ, honestatisq́; studiosi, deorum cultores, liuidi tamen admodum, quiq; alienis bonis inhiẽt, quæ uitia de Saturni malitia ortum ducũt, qui non modo altitudinis, uerum etiam triangularitatis ius exercet

in Libra. Genus uitæ eorum erit inconstans & uarium pro natura signi. Ipsi multis litibus cõtentionibusq; uexabũtur, uersabũturq; in ministerijs annonæ, ponderũ mensurarũq; atq; inter pigmentorũ operumq; officinas, quarum etiam rerum administrationi præsidebunt. Generaliter autem, ut in Vrania scriptum est.

Hoc igitur signo genitos primum æqua probumq;
Delectant, lucrumq; olei & Baccheia merces.
Præcipites sed liuor agit, tum pondera tractant,
Annonamq;, unguentaq;, & æquis corbibus instant.
Sed uariat fortuna suis mutabilis alis,
Et molles animum mores, & auara cupido
Inficiunt. Igitur Libra fulgente per ortum
In lucem quicunq; uenit, non ille deorum
Contemptor, non recta animi sententia mentem
Deseret, aut claris exurgens gloria factis,
Sed uitæ tenor inconstans, morbusq;, laborq;
Turbabunt, & multa nouis discrimina rebus,
Nunc lites, atq; immeritis certamina causis,
Nunc aduersa fori uexabunt arma, sed ipse
Inuictus feret, ac multo se robore firmat,
Quem tamen amissis prosternent funera natis.

Saturnus itaq;, ut dictum est, hinc lites & contentiones causasq; dolorũ atq; erũnarũ suscitat, illinc animi firmitudinem ac robur in aduersis præstat. Venus autem signi domina præsidiũ quoq; suũ non denegat et, inter tristitiã ægritudinẽq; lætitiã miscebit, peculiariq; uoluptate sua leuabit tristitiã, lenietq; ægritudinẽ. Horũ ẽt hominum iudiciũ erit rectũ, sententiæ plenæ fidei atq; prudentiæ propter utranq; stellam Veneris ac Saturni. Nec deerit illis Mercurij fauor, signi ipsius triangulatoris pro collocatione tamen cuiusq; in genitura, ac geniture ipsius mensura. Qui nascentur Libra culminante propter Venerem erunt eloquentes, eorumq; oratio suauis & grata, religionibus item dediti, uerecundi, modesti, eiusdem etiam stellæ beneficio liberabuntur à grauibus periculis, quod dijs immortalibus acceptum referent. Procedente etiam tempore fortuna secundior eis futura est, actionesq; felicius succedent. Siquidem ob Saturni etiam stellam obijciẽtur eis aut hæreditates, aut thesauri, aut è secretiore ac uetustiore re, negotio'ue bona conferentur, aut è rebus alijs quæ à Saturno denuntiantur. Occasum tenente Libra, in lucem qui uenient propter naturã signi inconstantis, & propter cardinẽ, eorum uitæ genus nunquam cer

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tum erit, sed continuatione quadam inconstanti et lubrica uariabit adeo, ut ex imo ad summum sæpius locum subleuentur, ad imum à summo postea deturbētur. eodem modo è lætis ad tristia, è tristibus ad læta iocundáq; transferentur, ut tanquam alternis gaudiū mœror, felicitas atq; infelicitas inuicē certent, deq; uictoria inter se digladiētur. Horū autē hominū uita consuetudóq; futura est in aula regū, aut apud ciuitatis principes, aut in publicorū munerū administratione propter Saturni pertinax ac potens sydus, quod licet sit laboriosum ac difficile, natos in ipsos extollit, & ab imo ad summa bene potenterq; collacatū effert. Qui in lucem uenient Libra infimo in cœlo collocata, paternū censum amittent, partasq; à maioribus diuitias non retinebunt, prementurq; à laboribus multis, uitam autem longiorem sortientur, nec i obitu sepulturæ honore cariturí sunt propter Aquarij, ut arbitror, triangularitatem, quem octauo in loco cōtingit reperiri, Libra in imo consistente. Adhæc cœli locus imus ea denuntiat quæ post obitum obuentura sunt, ut supra iam diximus, Versabuntur autem in muneribus, ac ministerijs popularibus, ita tamen ut uix ad primum negotij qđ administrabunt locū perueniant. Quas ad administrationes beneficio literarum euehentur, præsidio potissimum Geminorum, Mercurijq; eorum domini, qui de triangulo fauorem suum loco huic subministrantes afferent. Quodq; ipsi Gemini duodecimo in loco pigro scilicet atq; abiecto reperiuntur, non poterunt nati ad primū administrationis suæ locum, ut dictum est, peruenire. Hæc igitur Libra in aliquo cœli cardinum quatuor constituta nascentibus denuntiat. Libræ subiacet Bactriana, Casperia, & Serica. Harum prima contingit ab occasu Margianam. à septentrione ac Solis exortu Sogdianos, atq; Oxum flumen, à meridie Ariam. Serica ab occasu habet Scythiam, quæ est extra Imaum montem, à septentrione terram incognitam, similiter ab exortu. at à meridie Indiam, quæ est extra Gāgē. Casperiam diuidunt à Sacis montes, è quibus defluunt Indus, quiq; in Indum influunt Bidaspus, Sandabalis, & Zuadris. Est autem statim post Indum, pertinetq; ad Zaradrum fluuium, qui eam à Gymnosophistis diuidit, adiacetq; Sacarum montibus. Oasis quoq;, ac Thebais, quæ quidem diuiduntur à montibus, qui Libyci appellantur, Libræ addicuntur. Est autem Oasis sita post mōtem, qui Aegyptiaca lingua Arenosus uocatur, ac secundum Solis fontem, ac Meridem lacum. Duxit autem nomen ab urbibus duabus eiusdē nominis, quarū altera quæ parua cognominata est, uergit ad Meridē, altera quæ magna, ad mōtē Arenosum. Thebais quæ inter montes Libycos,

& Nilum portenditur, quæq; ab urbe quondam celeberrima dicta ē, Aegypti partem occupat, Item Troglodytica, quæ iacet ad mare rubrum, sinumq; Arabicum, quiq; Adulicus dictus est, pertinetq; ad Elephantum montem. Labitur autem per eam flumen Astabora, qui è Garbato monte in Nilum influit, ad Meroen insulam unà cum amne Astapode, qui è Coloa palude per Struthiophagos decurrit.

De Scorpio.

Peragratis à Sole Chelis, caligante summū in modum aëre, sursumq; euecto omnis generis halitu, aridoq; in frigidum declinante, cum et dies minutatim decrescat, & Sol ad infima orbis sui declinet, necesse ē cœlū ipsum turbari, atq; i dies dēsius obnubescere, calido frigidoq; inter se certantibus, dum ignitæ fumigationes cōtendunt, ut ad æstuosam illam regionem sursum penetrent, aut dum inclusæ frigescentibus à uaporibus exploduntur, ac tanquam fugatæ constrepunt, tonitrus quoq; frequentissimos in cœlo fieri. Quocirca signū Scorpij quod uetustissimi Latini Nepā dixere, non iniuria tonitruosum ab illis omni è parte iudicatum est, nec minus etiam fulminosum, quo tempore & coruscat cœlū sæpius propter densitatem uaporum exhalationūq; inter se certantium, & fulgetræ plurimæ, inflāmationesq; per aërē discurrentes cernuntur. Quodq; frigida uis in dies crescentibus noctibus, hebescente Sole, mirum in modum augescit, hymbres ferre continui è cœlo funduntur. Quin etiam cogente frigore, non hymbres modo uehementer frigidi sæpius decidunt, uerum etiam niues, nec solū in montiū cacuminibus, in quibus frigus ipsum regnat, uerū etiam in planis, locisq; demissioribus. Itaq; Scorpij partes primæ nimbosæ sunt, exuperantiq; iam frigore nimbos in niues cogunt, procellasq; atrociores exuscitant. Quoniā autē expurgato iam aëre, solutis in hymbrē ac niuem uaporibus, naturale est cœlū ipsum dies aliquot conquiescere, hinc efficitur ut mediæ Scorpij partes reddātur temperatiores, quo tempore sedatio quædam in aëre accidit. Post uero euaporante ac fumigante terra, frigescēti cœlo, multis rursus coactis nubibus, res omnis ad pluuias, nimbos, ac niues redit. qđq; post largam pluuiā serenitates, post austros qui tunc potissimum regnant, boreæ subsequuntur, indeq; terræ superficies gelu concrescit, nec exhalari è terra inclusos flatus permittit, terræ ipsius motus quoq; fieri aliquādo cōtingit. Vnde postremæ signi huius partes concussiones terrarū excitare, quod res ipsa non raro cōprobat, iudicātur. Quibus de causis autumni potissimū tempore, motus hi fiunt. hicq; quidā quasi morbus, noxiaq; affectio

à terra concipitur, ut non solum pars hæc anni in animalium corporibus, uerum etiam in uasta illa terræ ipsius mole morbos ingeneret, tremereq; deinde eam cogat. Partes autem signi huius quæ septentrionales perhibentur, æstuosas ac torridas esse uolunt, australeis uero humidas. Qua uero rõne partes hæ nostris in regionibus æstuent ac torreant non uideo, cum Sol ad eas nisi declinante iam autumno non accedat, quo tempore frigora iam intenduntur. Neq; enim in hoc terræ situ tanta esse potest fixarum uis, si quæ æstuosioris naturæ in proximo collocatæ sunt, ut temporum naturam exuperent, etiam proximo à Sole calefactæ. Quod uero ad fines ipsos attinet, eiusmodi est, ut primæ partes, quæ sex sunt numero, Martiq; addictæ, ut autem Aegyptij arbitrantur septem, tumultus, seditiones ac rixas excitent, mutabilitatem, infirmitatemq; animorum, nec non iracundiã, atq; indignationem exuscitent, natos ipsos uerbosos, parumq; in loquendo moderatos, eosdem etiam ardenteis in cupiditatibus atq; in uita inordinatos faciant, resq; ad militares impellant, quin etiam ut peregre multum proficiscantur cogent. Eædem partes ut fratres complures, sic filios rariores promittunt. Partes octo quæ statim subsequũtur, Iouisq; fines constituunt, pontificatus, purpuram, honores, prætextas, magistratusq; decernunt, deorum etiam cultum, beneficentiæ, itemq; humanitatis ac mansuetudinis studium, natos ipsos gerendis atque administrandis rebus deditos, magnopereq; actiosos significant. Vt enim à negotio negotiosos dixere, utq; ab actu actuosum duxit Cicero, sic nos ab actione hoc est ab agendi studio habituq; actiosos deducimus. Hos autem fines quatuorq; duntaxat è partibus Aegyptij Veneri attribuunt. At qui Ptolemæum sequi uolũt, partes septem, quæ Iouis finibus coniunctæ sunt, Veneri ascribunt, quæ nuptialibus in rebus felicitatem, erga deos cultũ, erga homines dilectionem, mutuamq; beneuolentiam illorum portendant, rerum itẽ familiarium affluentiam, eorũq; quorũ uoluptate nati capiantur copiam, multæ prolis susceptionẽ, uitæ item suauitatem ac iucunditatẽ. Partes sex quæ deinceps sequuntur, Mercurioq; attributæ sunt, armorũ atq; athleticorũ certaminũ studiũ denuntiãt, eosq; q nati fuerint, contentiosos, conuiciatores, detractores, qui tamen flagitiosos ac nefarios insectentur, ipsos aũt salaces ac multi coitus. Aegyptij fines hos qnq; è partibus constituũt, Iouiq; addicunt. Reliquæ tres Saturni, ut aũt Aegyptij arbitrãtur sex, male quidem felices perhibentur, filios enim ac fratres uix largiũtur, nati ipsi futuri sunt tristes, osoresq; mulierũ ac suorũ, uenena miscebunt, multorũ etiam scelerum conscij atq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

occultis uitijs infecti, ſuſurrones, flagitioſi, contumaces, deteſtabiles,
adeóq; etiam contaminati, ut eos dij, homineſq; abominentur. Gene-
raliter autem Scorpij ſignum pro ſua Martiſq; natura natos efficit ira
cundos, uerſutos, ſubdolos, acutos, ingenioſos, uiolẽtos, infidos, proter-
uos, ſicarios, rapaces, alienorũ cupidos, ſuíq; ſtudioſos, ueneficos, male
ficarumq; potionum miniſtros atq; authores, cædis etiam, ſcelerumq;
plurimorũ conſcios inſidiatores, periuros, quíq; nihilominus præſidijs
deorum innitantur, aut eorum inbuantur ſacris. Horoſcopans autem
Scorpius largitur naſcentibus acumen ac dexteritatem ingenij, orna
tum ac dicendi copiam. Erunt autem ipſi in prima ætate laboribus
multis oppreſſi, laborabuntq; diuerſo genere infortuniorum, à qui-
bus poſt procedente tempore liberantur, patriam domiciliáq; muta-
bunt, in aduerſis deorũ præſidia requirent, aut ſacris etiam initia-
buntur. delectabuntur rerum nouitatibus, amicorum etiam cauſa
in pericula ſæpius incident. Nam & ornatus uerborum, ſuauitaſq;
ſermonis, & præſidia à dijs immortalibus petita, ſacrorumq; ini-
tiatio à Venere proficiſcuntur, quæ triangularitatem habet in Scor-
pio et in Cãcro, q horoſcopante Scorpio reperitur nono in loco, qui eſt
religionis ac pietatis. Prohibitio item, atq; auerſio periculorum, &
aduerſantis fortunæ in proſperam commutatio à Ioue, nec ſine Vene
ris ipſius Lunæq; beneficio proueniunt. Nam & Iupiter altitudinem
ſuam habet in Cancro, domiciliumq; in Piſcibus contriangularibus
ſignis, et Luna Venuſq; in eiſdẽ ſignis triangulare ius exercent. La
bores autem ac pericula à Marte, cuius malefica natura eſt, obijcien-
tur. à quo etiam ſtudium, rerũq; nouarum oblectatio gignetur. cui
etiam Lunæ inconſtans natura non parũ adijciet, à qua ingenij apti
tudo dexteritaſq; conferetur. Quod autem Mars triangulo huic pa-
trocinatur, maleficentia ſua triangulum omne inficit, quócirca libe-
ris quoq; nocebit, cum Piſces, horoſcopante Scorpio, quintũ hoc eſt pro-
lis locum teneant, amiſſam tamen ſobolem ob Martis peruerſam na
turam Iupiter ſigni dominus inſtaurabit, ac Venus, quæ quinto loco,
ut ante dictum eſt, præſidet, beneficæq; qualitatis ẽ, habetq; in Piſci
bus altitudinem. Idem Scorpius culminans animi quidem robur, mo
res tamen difficiles naſcentium denuntiat, quos et mutare patriam co
git. Quodq; locus decimus id eſt cœli culmen nõ patriã modo, uerũ ar
tes quoq;, actioneſq; deſignat propter Martiam infectionem, nati ipſi
principio ad indigna, ſeruiliaq; miniſteria compellentur, qui tamen
paulatim ab hac ipſa negotiorum humilitate poſt ſubleuabuntur, po
tentis alicuius uiri auxilio & opera præſertim ſi locus ipſe decimus

fuerit alicunde feliciter illustratus, ac Venus Lunaq; triãguli patronæ bene collocatæ fuerint. In re item uxoria initio erũt male fortunati, præsertim Leone de quo dictum est, locum septimum, q̃ uxoris est, te nente. Idem quoq; in suscipienda prole sentient, siquidem Mars Scor= pij dominus, ut etiam Maternus tradit, in septimo genituræ loco con stitutus, coniugis ac filiorum locum acerrime insectatur. quo'circa si= gnum ipsũ in eandem domini malignitatem decimo etiam è loco in uxorem ac liberos euomit. Septimum in genitura locum tenẽs Scorpi us natos reddet gnaros ac bene cordatos, quiq; in actionibus suis pru denter industrieq; sese gerant. Etenim Mars ingeniũ calore suo acuit, neq; animos desidia marcere patitur. In infimo cœlo positus Scorpius administrationibus quibusdam natos præficit, in q̃bus primum ẽt lo= cum tenebunt. Illud uero aduertendum est, Martem quocunq; in cardine collocatum, nascentibus diuersa mala periculaq; obijcere. Quo'circa Scorpius ipse suapte etiam natura peruersum signum, do= mini sui naturam in cardine constitutus induit, ac siquid boni decer= nit, illud de cardinis potius natura potestateq; prouenit, quàm ab eius suffragio. Ascribuntur autem Scorpio Mauritania, Metagonitica, ac Getulia, item Syria, Commagena, & Cappadocia. Est autem Mauri= tania sita ad oceanum Atlanticum, ac fretum Gaditanum, cuius etiã latus mari Hispano abluitur, eiusdemq; partem illam quæ ad fre- tum est, Metagoniticam Ptolemæus uocat, in qua est Tingis oppidum hodie quoq; celebre mutatis literis Tanger, à quo regio quondam Tin gitana. Ipsa autem Metagonitica qua Atlantico clauditur mari ad Atlantem minorem pertinet, qua Hispano ad Metagonitem pro- montorium à quo uidetur nomen duxisse. Omnis autem regio qua Baleario ac Sardo mari abluitur, ortum uersus, ad Ampsagam flu uium pertinet, qui eam ab Africa minore diuidit, à meridie clau ditur Atlante maiore, post quem sunt Getuli. Plinius uero ait Nu- midiam appellatam Metagonitidem, de qua diximus, ac Masinissæ regnum fuisse. Ptolemæus autem, ut dictum est, eam finit ad fre tum Gaditanum, Metagonitemq; promontorium, cum Numidia sit post Ampsagam flumen, atque in parte minoris Africæ. Ad= hæc Ptolemæus Numidiam & Africam Cancro Metagoniticam Scorpio subijcit. Getulia sita est post Atlantem maiorem ad ocea- num occiduum, quo monte disterminatur à Mauritania Africaq; minore. pertinet autem ad Garamantes, Libyæq; interiora, ac so- litudines. Syria finitima est Ciliciæ à septentrione, ab occasu ma ri tunditur, quod ab ea Syrum dicitur, continetq; Phœniciam, quam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tam diximus Leoni subiectam esse, à meridie Iudææ, atq; Arabiæ, quæ Petrea agnominatur, ab ortu uero Arabiæ desertæ. Commagena Syriæ coniuncta est, aut eiusdẽ potius pars ad Euphraten sita post Amanum montem ac Taurũ, quibus à Cilicia Armeniaq; diuiditur. Cappadocia quæ à flumine nomẽ sortita est, habet ab occasu Galatiã hoc est Paphlagoniam, ac Pamphyliam, à qua Taurus illam separat, itẽq; à Cilicia, quæ est illi à meridie posita. At qua exortum spectat iũgitur Armeniæ ad Euphratẽ, qua uero septentrionem Ponto Euxino abluitur. Est in ea Trapezos, quæ post dedit nomẽ regioni, propter imperium unde hodie Trapezuntia uocatur. deleuere autem imperium ipsum paucis ante annis Turcæ, imperante Mahometo.

De Sagittario.

Rerum cœlestium scriptores, ac princeps eorum Ptolemæus tradunt Sagittarij signum penitus uentosum esse, quamuis quo ad triplicem partiũ diuisionem, primam quidẽ humidam, secundam temperatam, tertiam calidã urentemq; esse uelint. Nec mirum q̃dẽ si primæ partes humidæ, ultimæ calidæ sint, medias temperamentum quoddam seq, desinente iam autũno atq; appetente hyeme. Cur autẽ uẽtosum sit præteritarum pluuiarũ ratio palàm indicat, siquidẽ ea natura uentorũ est, ut post pluuias statim cessent, sedeturq; aër, è cuius sedatione uentorũ etiam cessatio sequitur. Cũ enim uẽtorũ materia sit terrestris illa aspiratio, maxime arefacta et torrida atq; à calore q̃ illã torruit sursum rapta, multumq; agitata, ea humectantibus atq; refrigerantibus hymbribus prorsus extinguitur, qua extincta uentorũ uis emoritur. Consueuere aũt, Sole Libram & Scorpiũ permeante, fieri magnæ et ferè cõtinuæ pluuiæ, nimbiq; admodũ procellosi, q̃bus madefacta terra aspirationes illas suas, quas uẽtorũ materiã esse diximus, tãdiu intra aluũ continet, donec pluuios illos uapores, quibus terra diluta madescebat, in aërẽ de more suo Sol sustulerit, q̃bus sublatis multã rursus aspirationem sustolli simul necesse est. Cũq; aër eo tẽpore non mediocriter frigescat, aspiratio ipsa arefacta et fumida sursum perlata, ubi frigus sensit, deorsum ab illo reijcitur, q̃d q; leuitate ac fumositate sua nequeat deorsum omnino retrudi, unde exhalauerat prius, obliquo itinere atq; cõtortis spatijs aërẽ ĩpellit, agitatq; in diuersum, quo fit ut Sole Sagittarium permeante, uenti plurimi gignantur, ac signum ipsum uentosum iudicetur, taleq; plerunq; contingat esse ijs in affectionibus, quæ in aëre eueniunt. Quod uero ad genituras & hominũ mores attinet, Sagittarij signũ natos efficit generosos, liberales,

magnanimos,

magnanimos, iustos, maturos, beneficos, moderatos, faciles, misericordes, in tractandis tamen rebus subobscuros ac duplices, cum signũ ipsum duplici ét natura sit præditum, fratrũ item, cognatorũ, amicorũq; studiosos, & , ut ita dixerim, fratricolas, amicicolasq;, honorũ etiam appetentes, iudicijs ac tribunalibus præpositos, quiq; amissa facile recuperent, ac repensent compendijs damna prius accepta, non tamen ut multa prole abundent, quandoquidem Sagittarius igneus est, nec abunde fœcundus, & , ut Græci dicunt, ὀλιγόγονος. Sequitur autem signum ipsum in ijs quæ dicta sunt Iouis naturam, sub cuius est dominatu ac triangularitate. ijdem nati Solis etiam suffragio qui cum Ioue triangulum hoc possidet in contentionibus ac certaminibus aduersarios suos prosternent. Quo ad fines autem ac finium partes Sagittarius ita distinguitur, ut primæ octo partes quæ Iouis sunt, homines actiosos faciant hoc est ad peragenda negotia, ipsasq; ad actiones accommodatos atq; efficaces, utimur enim uerbo hoc libenter, easdem etiam genitales esse uolunt, quæq; fratres, liberosq; complureis promittant, quo uero ad qualitatem humectas quidem, certo tamen cum temperamento. Quæ deinceps sequuntur sex cum sint è Veneris finibus, in animis nescentium pietatem, temperãtiam, gloriæ laudisq; cupiditatem ingenerant. arbitrantur etiã conferre honores, coronas, authoritatemq; & apud populum, & apud principes. fratres ac filios complures promittunt, diuersisq; è mulieribus. Tertio loco numerantur partes quinq; Mercurij finibus attributæ, quas perhibent eloquentiæ, sapientiæ, rerumq; cognitionis studium atq; cupiditatem in animis nascentium, earumq; indagationis ita infigere, ut nati ipsi excellere in aliquo doctrinæ ac scientiæ genere contendant. Quarto loco numerantur partes sex Saturni finibus attributæ, quas steriles, frigidas, noxias, uitiosas, damnosas, despicabiles, & in cunctis male felices arbitrantur. Quinq; reliquas Martis finibus ascriptas tradunt esse igneas quidem, ac periculosas, iniurias, contumeliosas, impudenteis, corruptas, contaminatas, atq; infidas. Denuq; Sagittarij signum ex omni parte in hominum actionibus peruarium esse uolunt. Aegyptij uero in constituendis finibus, numero duntaxat dissentiunt. Siquidem primos Iouis fines duodecim è partibus statuunt, Veneris secundos è quinque, Mercurij tertios è quatuor, Saturni quartos è quinque, Martis quintos, eosdemq; ultimos partibus è quatuor. Constitutus autem in horoscopo genituræ alicuius Sagittarius, natum illum probitate, honestate, fide, ingenioq; admodum uersatili adornabit, ut tum artium, tum disciplinarum di-

uersarum cognitionem ac peritiam assequatur, utq; in publicis negotijs administrationibusq; uersetur. quod Iupiter signi dominus cum Sole triangularitatis socio præstabit, quam ad rem multum etiam cõferet natura signi, quod ex priore parte humanum est, odornat enim animum dotibus ijs, quæ hominis sunt propriæ. Patrimonium censusq; illi domesticus obijcietur præter spem atq; opinionem, atq; unde minime fortasse rebitur. Hoc autem eueniet propter Pisces, qui ascendente Sagittario imum cœli locum hoc est quartum optinent, quare aquosis in locis conuersabitur, aut negotia secundum aquas res'ue aquaticas ministrabit, hac enim ratione Iupiter duobus simul cardinibus dominatur, & ascendenti, & imo, fauoremq; suum utroq; à cardine pro loci natura præstabit, multum etiam eidem adiumenti adhibebit Mercurius tum locupletandis ingenij bonis, cognoscendisq; disciplinis, tum etiam administrationibus negotijsq; obeundis, qui reliquis duobus cardinibus idest occasui, & culmini dominatur. Idem etiam multum terrarum & quidem sponte peragrabit, propter Leonem nono in loco qui peregrinationis est, constitutum. Etenim Leo ac Sagittarius eiusdẽ sunt trianguli cũ Ariete, q̃ quintum in locum incidens sua quidem natura bonum ac felicem, inde auxilium etiam suum conferet. Verum, quod sæpius monui, uidenda est geniture qualitas ac mensura, loca item ipsa quomodo irradientur, domini quoq; ac triangulatores qua sint in cœlo ratione collocati. Laborabit etiam natus hic aduersariorum odio. atq; insectationibus, etenim Sagittarius in ortu, in medio, atq; in occasu constitutus geniture tempore, nascentibus inimicos decernit, eosdem etiam peregre proficisci diutius cogit, propter signi naturam igneam, nec sibi omnino constantem. Humanitas enim ac feritas inter se se male omnino conueniunt, cuiusmodi constitutionis est Sagittarius, cum sit ex parte humanum, ex parte autem ferum atque atrox signum. Equi uero hominisq; societas ab arte existit, potius quàm à natura. Sed nec de nihilo traditum est signum hoc partim quidem ex homine, partim autem ex equo constare, quaq; homo fingitur, sagittis instructum esse, ac, tractantem spicula, uulnera meditari, atq; ob feritatem, agresteq; ingenium palabundum esse, peregrinationibusq; gaudere. Idem signum in culmine positum geniture tẽpore eum q̃ nascitur agilẽ atq; idoneũ agendis rebus pro natura sua decernit. amicitiæ studium, eiusq; obseruantiam, fidelem item conuersationem domini beneficio, atq; horoscopantium Piscium cognatione promittit, &, quod dictum est, inimicorum opera laborare, peregreq; proficisci, ac non mediocribus periculis iactari coget, Iouis etiam beneficio quod amiserit instau

raturum denuntiat. Arbitramur autem iacturam partæ prius substantiæ, hoc est rei domesticæ originem & causam ducere ab Ariete contriangulari signo, quod secundum id est substantiæ locum optinet, Sagittario in culmine consistente. Cum sit Aries signum igneum ac uarians, infectumq; domini sui Martis ueneno ac maleficentia, quæ iactura postmodum Iouis benignitate instaurabitur. Idem hic natus rebus erit amatorijs deditus, nec mirũ, cum Venus in Piscibus, quod signum culminante Sagittario horoscopat, altitudinem suam habeat, Marsq; triangularitatem. Huiusmodi autem genituraru̅m secreta hac à me iudicantur ratione uestiganda, quamuis complura sint à re id est effectione ab ipsa potius iudicanda, quàm certa omnino ratione quærenda. Sagittarius in occasu positus genituræ cuiuspiam tempore nato ipsi soliciutudinem animiq; inquietem, plurimaq; aduersa ob rerum uarietatem denuntiat, odia item, atque inimicitias, uitamq; extra patriam externis in locis degendam minatur, cum fratribus, affinibusq; contentiones graues, atque damnosas. Etenim signa ipsa ignea, maxime Leo, ac Sagittarius, nam Aries Martis signum est, Marsq; ipse lætatur occasu propter noctem, cum ipse Lunæ socius atq; comes sit, nõ satis commode hoc in cardine sese habent, forsitan quod regio illa humida & frigens est, Solq; signorum ipsorũ triangulator, ac lucis pater, quam ab ortu diffundit, tristatur regione illa, quæ luci contraria est, eiusq; qualitati q̃ maxime aduersatur. Adhæc signa ignea uitalia sunt, occasus letalis, ut enim ab ortu uita proficiscitur, sic mors ab occasu. In ima cœli sede collocatus Sagittarius natum efficit agendis rebus accommodatum, agilem, eruditum, amabilem, notum, sacricolam, quiq; felicem rerum suarum euẽtum Deo acceptum referat, idq; precibus, sacrificijsq; testetur. atq; hæc quidem propter naturam signi ac domini. Idem hic natus susceptam prolem lugebit, post uero noua suscepta sobole mitigato dolore mœror ipse cessabit, atq; in lætitiam uertetur. Eueniet autem hoc propter malam constitutionem contriangularium signorũ Arietis et Leonis, quorum alterum constituitur in octauo, alterum in loco duodecimo, quo tempore Sagittarius imum cœli locum tenet. Si enim Sagittariũ in horoscopo collocaueris, locus filiorum incidet in Arietem, si Leonem, prolis locus incidet in Sagittarium. Vtrunq; autem signum Aries ac Leo deiectum ac perniciosum occupat locum, ubi Sagittarius imam cœli partem sortietur. Quo'circa malignitate loci liberis damnum infertur, quod postmodum Iupiter benignitate sua noua prole instaurabit. Rem autem familiarem natus ipse accumulabit

propinquorum suffragio atq; opera, Signa enim ipsa cardinalia inuicem cognata sunt. Ad hæc in eadem hac genitura (cum orientis & culminantis cœli signa Mercurio dedicata sint, infimi atq; occidentis Ioui) efficitur, ut cognatio hæc ipsa uideatur sibi inuicem suffragari. Ac de genituris hactenus. Paret autem signo huic Hetruria, quæ et Tyrrhenia, hodie Thuscana est, Italiæ qdem pars, quæ à Luna, Lunæq; promontorio incipit, qua è re ipsa regio ætate hac Lunesana id est Lunensis dicitur, protenditur autem ab ipso promontorio per oram maritimam ad hostia Tyberis. Sunt autem in Hetruria Luca, Pisæ, Florentia, Sena, Clusium, Aretium, Perusia, Suana, Sutrium, Nepete. quo circa uidetur claudi Apennino monte, Tiberi flumine, & mari Tyrrheno. Huic item paret signo ea quæ Celtica à Ptolemæo uocatur, Hispania quoq;, quæ & Hesperia, & Iberia dicta est, clauditurq; oceano, qui tum Hesperius, tum Ibericus ab ea nominatur, mariq; mediterraneo, quo satis angusto freto à Mauritania seiungitur. seperatur autem à Gallia Pyreneis montibus. Quæ uero Celtica à Ptolemæo dicitur, ea Galliæ pars uidetur intellegenda, quæ Narbonẽsis prouincia est, quam Ptolemæus Sagittario subijcit, in qua est Narbon, unde Narbonensis, & Massilia nobilis urbs, tunditurq; à mari, quod Ligusticum dicitur, quo fit, ut ora quoq; Ligustica, quæ Celticæ atq; Hetruriæ media est, Sagittario attribuatur, cui item attribuitur Arabia, quæ felix à nostris agnominata est, à Græcis Eudæmon. ea est ad oceanum exposita, ac mare rubrum, clauditurq; à duplici sinu, ab occasu Arabico, ab ortu Persico, à meridie mari rubro, seperaturq; ab Arabia Petrea, itemq; deserta montibus, qui à septentrione insurgunt.

De Capricorno.

Peragente cursum suũ Sole, qualitatibusq; inuicem se uertentibus, dieq; ad ultimum lucis detrimentum iam redacto, frigida uis usq; adeo iã excreuit, ut regnare prorsus in aëre uideatur. Cumq; Solaris ille calor labefactatus maxima è parte iam refrixerit, nec quos uapores sursum euexerit, concoquere ullo pacto queat, terra ipsa madescente, necesse est, hymbribus ac niuibus pro regionum natura cœlum permanare. Etenim conuectis in editum uaporibus, terra mirum in modum grauida, obsistenti quoq; sua in regione frigore, uapores ipsi aut in hymbrem diffluunt, aut in niues concreti dilabuntur. Quo circa Capricornus ad quem Sol Sagittarium permensus confestim præterit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

merito humidus ab antiquis est dictus, quandoquidem eo ipso Solem hospitio suo accipiente, multæ ac ualidæ decidunt pluuiæ, fitq; ut, uniuersim putetur signum ipsum humescere. Diuisim aũt Ptolemæus putat primas eius partis uehementer urere, simulq; corrumpere, humidum enim à calido facile corrumpitur. quæ quidem omnia signo huic cæterisq; item alijs obueniunt, propter Solis progressionẽ, orbisq; Solaris à punctis æquinoctialibus euectionem ac declinationem. Finitime etiam stellæ non parum sua de qualitate conferunt. Medias autem temperamentum quoddam retinere idem Ptolemæus est author, ultimas uero maxime pluuias esse, hymbriferasq; arbitratur, quod fore necesse est tum propter rationes quas attulimus, tum quia partes austrinæ septentrionalesq; utraq; è parte suas ob causas humectant admodum atq; corrumpunt, quæ quidem authoris eiusdem opinio est. Non uidetur autem aduersari rationi, neq; repugnare rerũ naturæ, quod Capricorni signum cum sit, ut initio diximus, terrenũ, fiat humidum ab euentu, atq; ex aëris accidentia. Siquidem non raro uidemus æstates maxime pluuias, contra hyemes admodũ siccas. Qua autem uia primæ Capricorni partes urere habeant nostris in regionibus non uidemus, in quibus frigora tunc maxima contingunt Sole Capricornum ingresso, quo tempore niuibus etiam complentur omnia. Plurima enim secus Aethiopibus atq; nobis accidunt. Cancer enim illis plurimos ac penè assiduos hymbres fundit, æstus autem nobis ingentissimos. Forte igitur ut nobis Capricornus propter remotionem, frigora, sic illis contrario modo ob propinquitatem æstum addunt. Nam ut stellæ fixæ urentis naturæ hoc præstent, fieri ex parte potest, ratio tamen hyemis in terris nostris plus pollet ad frigiditatẽ. Quo ad fines autem, finiumq; ipsorum rationem, quæ sit signi huius significatio, statim explicabimus. Partes sex primæ, quæ Veneri ascribuntur, Veneris ipsius significationibus sunt appositæ, siquidẽ luxum eius ac profusionem referunt, faciunt enim natos helluones, libidinosos, pathicos, discinctos, infames, ac luxu ipso perditos. Quæ sex aliæ insequuntur partes Mercurio addictæ, natos indicant futuros hystriones, mimos, scænicos, personarum fictores atq; imitatores, lenones, ganeones, allectores, captatores, quiq; hac uia lucris inhiẽt, homines quidem degeneres atq; abiectos, gratos tamen atq; opulentos. Partes septem quæ statim sequuntur, cum sint Iouis, natos reddũt, in ipsa etiam copia inopes, in honore ac gloria inglorios atq; inhonoros, in alto gradu constitutos humiles atq; abiectos, eosdẽq; sordidos, atq; incultis moribus, nec non steriles, aut qui fœminas tantũ gignãt,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ac fortasse monstrosas. Nos hæc ab antiquis scriptoribus Græcis, Aegyptijsq; hunc in modum proditas referimus, mirati à Ioue ac Venere talia decerni, ni forte natura signi à Saturno Marteq; infecti propter altitudinem ac dominatum tum Veneris nitorem ac munditias, tum Iouis generositatem contaminet ac nobilitatem. Sex quæ insequuntur cum sint Martis, natos extollunt ad potentiam, ad ordines, honoresq; militares, ad dominatus, ad tyrannidem, eosdẽ faciũt adulteros, propriarum facultatum dissipatores, cognatorum insectatores, peregrinationibus, homicidijs, cõtẽtionibusq; gaudẽtes. Quinq; reliquæ cum sint Saturninæ, natos gignunt austeros, tristes, difficiles, morosos, acerbos, dolosos, liuidos, tardos, futuris de rebus solicitos, frigidos, sine filijs, itemq; sine fratribus. Dissentit autem & numero, et ordine, omniq; è parte finium hæc constitutio ab Aegyptia constitutione. Siquidem ab Aegyptijs primi fines Mercurio, secundi Iouis septenis è partibus ascribuntur. Tertij partibus ex octo Veneri, quarti Saturno, quinti Marti è quaternis utriq;. Signum autem ipsum Capricorni pro qualitate sua, proq; natura Saturni ac Martis, alterius domini, alterius in eo altitudinem habẽtis, natos efficit plerũq; agriculturæ studiosos, rerumq; abditarum, ac naturæ exploratores, laboriosos, sedulos, uigilanteis, erumnosos, simulatores, superstitiosos, quæ à Saturno proficiscuntur, uerbosos item, mendaces, inconstantes, insidiosos, libidinosos, fœdos, puerorũ amatores, quæ uitia Martis sunt. ijdem propter Venerem trianguli huius participem delectabũtur uerborum lenocinijs, capienturq; dicendi suauitate. Capricornus igitur in ortu constitutus prodeunte in lucem aliquo, animi eius applicationem futuram indicat erga itinera uisendi orbis studio obeunda, idq; à natura signi mobilis, & in orbis parte tropica constituti decernitur. Cum etiam Virgo contriangulum signum in loco nono, qui peregrinationis est collocetur. Rei item familiaris alimonia, satisq; amplæ facultates denuntiantur, cum idem Saturnus & horoscopanti signo, et domesticæ facultatis domicilio præsit. tametsi Saturni stella difficilis est ac laboriosa. Indicatur etiam cognitio quædam rerum naturæ occultarum, aut cerimoniarum, sacrorumq;, aut humanorum etiam secretorum. quarum rerum inuestigatio atq; peritia Saturni propria est, nec non in administrandis rebus cautio, atq; prudentia portenditur, quadã quasi cum simplicitate mixta. Etenim Saturnus propter innatum timorem & cauet, et simpliciter in agendo progreditur, ne dolus appareat, & superstitione potius quàm religione animos imbuit, atq; ad Deorũ preces uotaq; in aduersis cõuertit. Quodq; Mars propter

altitudinem signum ipsum malignitate sua inficit, cum etiam Taurus eiusdem triãguli signum Venereum ad rem inuitet, natum amatorijs in rebus ardentiorem reddet. Sunt enim Martis propria adulteria, amoresq; intemperati, qua ex intemperantia efficitur, ut quam in delitijs habuerit, paulo post odio insectetur, infamiaq; afficiat, nec minus ipse quos beneficijs affecerit, ingratos post, contumacesq; experiatur. Idem Capricornus cœlo in medio collocatus, nascente aliquo, præficit eum negotijs administrationibusq;, è quibus gloriam sibi uẽdicet, domesticasq; accumulet facultates cum ornatu et copia. Largitur etiam acumen ingenij, multamq; cognitionem rerum à natura arte ue abstrusarum, præsertim cœlestium rerum peritiam. Idem erit propter ingenij dexteritatem, multis rebus negotijsq; accommodatus adeo, ut iudicetur non utilis modo, uerum etiam necessarius. Hæc autem præstantur à Saturno. Nec Mars tamen acuendo ingenio fauorem suum denegat. siquidem Saturnus cum atræ præsit bili, is humor calefactus ubi fuerit, mirum in modum tenuatus acuitur. Nec iniuria emanauit etiam in uulgus dictum illud, omnis melãcholicos ingeniosos. Etenim ignis ipse ubi querno inhæsit stipiti, quod lignum est admodum terrestre, & calorem emittit maiorem, & diutius in eo seruatur, quàm in populeo, aut abiegno stipite, in quo quasi è uestigio ignis extinguitur, euaporata repente flamma. Itaque Saturnina ingenia pertinaciora sunt, suaq; pertinacia atq; obduratiõe ad occultiora penetrant, assequunturq; pertendendo quod quæritant. In occasu etiam collocatus natum similiter ingeniosum, rerumq; obscurarum indagatorem ac scium præstabit, quiq; propter situm ac naturam cardinis ac domini, Martisq; hostilem qualitatem, insidijs plurimis laboraturus sit, magnaq; passurus incommoda, propter calumnias, accusationes, atq; occulta odia, è quibus tandem emerget, uiuetq; quietior, quin etiam occultis corporis aut animi doloribus ac uitijs laborabit. Vt autem hoc è loco Capricornus insidias, plurimaq; parat incommoda, sic ex imo loco qui est paternæ substantiæ, euertit illam, quodq; antea partum est dilacerat. Post uero laborando, agendo, multumq; insudando natus ipse aut amissa recuperabit, aut nouas sibi parabit facultates, quibus senectutem suam tranquille admodum traducat. Liberos aut non suscipiet, aut ignobiles quidem atq; è matre humili & abiecta suscipiet, aut illos sibi adoptabit, quod idem Saturnus efficit, qui non solum quarto loco, qui census est, uerum etiam quinto in quo Aquarius succedit, dominatur, illumq; corrumpit. Saturni tamen malefica uis post primum decur-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

sus sui spatium mitigatur, & quod in acerbis pomis usuuenit, maturescit. Capricorno autem dedicatæ sunt regiones hæ India, Ariana, Gedrosia, quæ quidem in Asia sunt, in Europa uero Illyrium, Macedonia, ac Thracia. Secernitur autem India qua septentrionẽ spectat, à Sacis, Imao monte, à Gedrosia uero Indus eam seperat, ipsáq; Gedrosia diuiditur à Carmania mõtibus qui Persici dicuntur, percutiturq; Indico mari. At Ariana iungitur Parthiæ, ac Carmaniæ solitudinibus. Duxit autem nomen ab Ario flumine, qui eam secat, ac lacum efficit. de quibus (quoniam remotissimæ à nobis sunt) aliud non uidetur dicendum. Illyrium autem quod in se continet Liburniam, ac Dalmatiam, hodieq; ex parte uocatur Sclauonia, itemq; Croatia, ex parte Albania, à septentrione habet Pannonias, quæ hodie Hungaria est, à qua distinguitur montibus, ab occasu Istriam, quæ Italiæ annexa est, ab ortu Mysiam superiorem, quæ hoc tempore Hungariæ pars est, à meridie Macedoniæ partem, abluiturq; ab occasu Hadriatico sinu, à quo Macedonia protenditur ad mare Aegeũ, coniungiturq; Thraciæ, à solis exortu, ad Strymonis amnis ripas. seperatur autem ab Illyrio, ac Mysia montibus, itemq; ab Epiro, atq; ab Hellade, & Achaia, de quibus iam diximus. Græcia hodie omnis ea regio à nostris dicitur, Epiri tamen pars, Albania uocatur. Thracia iungitur à septentrione Mysiæ inferiori, ipsius autem Mysiæ pars, itemq; Thraciæ Bulgaria nunc est, ab occasu Mysiæ superiori, quam Hungari tenent, itemq; Macedoniæ, cui etiam iungitur à meridie, ab ortu Solis habet Propontidem, hoc est mare, quod è Callipoli ad Constantinopolim procurrit, & Bosphorum, qui Thracius dictus est, ea quoq; regio Græciæ nomine nũc cõprehẽditur, in qua Turcarũ reges solium sibi constituere, propter urbis Constantinopolis magnitudinẽ.

De Aquario.

Aquarij signum hybernum id est frigidum, atq; humidum qualis hyems est, ab antiquis esse dicitur. Tunc enim & maxima ingruunt frigora, demersis penè ab euaporatiõibus Solis radijs, et hymbribus, pruinis, aut niuibus inhorrescunt oĩa, quando ui frigoris de gelu glacieq; occupantur. Vltimas autem partes (cum primæ humidæ, mediæ uero temperatæ tradantur) uentosas esse perhibent, nec sine ratione. Si enim primæ partes pluuiæ, ac magnopere nimbosæ, mediæ autem tẽperatæ sunt, dum scilicet uenti cessant, ob præteritas pluuias, quæ uim illam fumidam, è qua uenti gignuntur, extinxere, necesse est pe-

detentim post tantam terræ madefactionem, congelationemq́; , aspirationem quoq; multam à Sole subduci, quæ cum materia uentorum sit, ut eos plurimos citet, per quàm naturale quidem est. Bene igitur atq; apposite traditum est, primas Aquarij partes admodum madescere, ultimas abunde flare, quæ aũt ad boreã spectent, urere. quod nostris in regionibus per anni tempus quo pacto contingat, non uideo. quæ uero ad austrum, niues plurimas fundere opinantur. Hæc itaq; uniuersim in aere contingere, Sole Aquarium peragrante, uolunt. Quod uero ad hominũ genituras cœliq; decreta pertinet, tale est, ut natos plerosq; gignat molles, propter signi naturam, est enim humanum signum, qua è re fit, ut animi nascentium emollescant otio, deuitentq́; laboriosa & aspera, ut quasi effœminentur. Propter Saturnum autem signi dominum faciet eosdem parcos, sordidos, inuidos, osores suorum, astutos, cautos, consiliorum suorum celatores, pertinaces, elatos, delatores, atq; calumniosos. Quo circa quibus Aquarius in genitura ascenderit ob artis aliquas, rectamq́; institutionem noti erunt, ac potentibus uiris accepti, faciet hoc Saturnus signi dominus ac triangulator. Quodq́; Mercurius habet etiam in hoc signo triangularem prærogatiuam, suffragabitur eis beneficio literarũ atq; eruditionis, nec non etiam Venus præsidio religionis, ac sacrorum, cum Libræ præsideat, quam nonũ id est religionis locum tenere manifestum est, quoties Aquarius in horoscopo collocatus fuerit. Huius ẽt stellæ fauore ac beneficio liberati maximis è periculis euadent, q̃ ob rem à laboribus erumnisq; circumuenti natura duce ad aras, deorumq; auxilia refugient. Iidem bona parta, ob Saturni maleficentiã hominumq́; inuidiam amittent, amissa repensabunt opera utiq; atq; industria sua. Bonus quoq; affluentibus, in multos beneficia conferẽt, deq; suo erogabunt, quorum illi quidem ingrati erunt atq; immemores. In remunerandis enim beneficijs, gratiaq; referenda Mars ac Saturnus aut auarissimi sunt, aut ingratissimi. Quibus Aquarius culminauerit in genitura, & propter cardinis maiestatem, & propter Saturni præsidatum, nati illi diuersabuntur apud potentes & magnos uiros, publicosq́; magistratus gerent, quibus gerendis rem sibi familiarem comparabunt. administrabunt autem res plerũq; aquosas, pro signi ipsius natura, aut in locis fortasse fluuialibus ac maritimis. laborabunt hominum inuidia, ac fortunæ uarietate. In loco septimo hoc est in occasu constitutus, ueniẽte in lucem homine Aquarius ipsum illum multa rerum inconstantia uersabit, ac quatiet, ut siquid ante

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

commodi, ac bonæ fortunæ præbuerit, haud multo post tantundē incommodi atq; aduersi obijciat. Cardo autem ipse horoscopo aduersans aduersarios atq; accusatores decernit, criminaq; ob inuidiam, lites etiam atq; infamiam, nec non solicitudines uxoriæ rei gratia, uitia insuper corporis, aut occultos decernit dolores. Siquidem Saturnus signi dominus, itemq; triangulator, Mercurius quoq; eiusdem trianguli particeps septimo i loco positi uitia corporis naturaliter inducūt. Ac nihilominus Saturnus hoc è loco senectutem bonam atq; opulentam pollicetur, quod signum ipsum suo à domino mutuatum in natis referet. Adhæc contriangula signa Gemini ac Libra tenente occasum Aquario alterum ab undecimo, alterum à loco tertio felici tuentur aspectu. Ex imo etiam cardine Aquarius uidetur natos insectari, minatur enim non in aquis modo labores, incommoda, periculaq;, uerum etiam hæc ipsa mala propè loca aquosa, aut secundum flumina, lacus'ue aut paludes, ac maria, Saturnus enim maleficentiam in aquis suam maxime exercet. Qua in re illud etiam aduertendum signa contriangula in locis pigris, disiunctisq; collocari. Siquidem Libra duodecimo in loco, Gemini in octauo ita desident, quoties Aquarius imum cardinem optinet, ut contagione quasi quadam pariter ægrotent. Qui uero de finibus signi huius præcepta tradunt, Ptolemæi approbationem secuti sic quidem sentiunt, ut primæ partes sex Saturno attributæ maleficæ quidem atq; infelices sint, quippe quæ sterilitatem afferant, filios ac fratres penè abnegent, uitia in uisceribus ingenerent, ac præsertim in membris è chartilagine, aquam quoq; intercutem, neruorūq; distentiones, hydropem, spasmumq; exuscitent. Quæ sex autem insequuntur, Mercurioq; addictæ sunt, ut nati animum cogendis diuitijs exacuant, ut diligentiam, sedulitatem, curam, atq; prudentiam in actionibus largiantur, ut legum etiam peritiam, instituendi rationem, doctrinarū cognitionem, ingeniumq; admodum uersatile, cum innata quadam aptitudine ad res administrādas, domesticasq; ad rationes dispensandas, cum perpetua animi solicitudine atq; metu. Tradunt etiam insequentes octo partes Veneri ascriptas in animis nascentium ingenerare summum pietatis atq; amicitiæ studium, ueri honestiq; amoris affectionem, fore etiā arbitrantur, ut cœli benignitate magis quàm aut labore, aut industria, sed tanquam ex improuiso nati ipsi locupletentur. Iidem in Venerem intemperati, impuriq; futuri sint, siquidem cum uetulis, aut sagis, magicisq; mulieribus consuescent, aut cum eunuchis, sterilibus, exoletis,

cinædis'ue se miscebunt, ex hac'q; coitus impuritate diuitias sibi pa-
rabunt. Forsitan & ijdem nauiculariam res'q; maritimas exercebũt.
De quinq; partibus insequentibus Ioui dedicatis ita sentiunt, ut qui
partibus his horoscopantibus in lucem uenerint, futuri sint fortunati,
qui tamen minutissima quæq;, quin etiam uilia, ac sordes ipsas cu-
rent, gloriam ac famam negligant, obscuritate letentur, liberos susci-
piant, fratres tamen odio insectentur. De partibus quinq; reliquis fi-
nes ultimos statuentibus, Marti'q; attributis hæc tradunt, ut eæ nato-
rum corpora occultis morbis uitijs'q; infestent, animos contaminent,
ignauos ac secordes reddant, inuidos ac dissolutos faciant, torturis,
supplicijs'q; proponant, & ad omne flagitij genus præcipitent. At
qui Aegyptios secuti sunt, fines hac ratione partiuntur, ut Aquarij
partes septem Mercurio primum, deinde sex Veneri, deinceps septem
Ioui, post has, quinq; Marti, ultimo totidem Saturno. Famulantur
autem signo huic de terrarum partibus ac prouincijs Sauromatia,
Oxiana, Sogdiana, Arabia, AZania, media'q; Aethiopia. Iunguntur
autem simul Oxiana ac Sogdiana. habent autem fines ab occasu atq;
à septentrione cum Scythis, quos supra Sacas uocauimus, nam Persæ
sua lingua Sacas uocabant, qui nostra erant Scythæ, nũc uero sunt
Tartari, ab ortu item cum Sacis, in quibus numerantur Massagetæ
qui & Alani à meridie cũ Bactrianis. Vtraq; cepit nomen à flumi-
nibus, Oxa enim qui & Ossus dicitur, atq; à Caucaseis montibus
qui Oxij dicuntur, fluit, dedit alteri nomen, quod altera assecuta est
à geminis fluminibus eiusdem appellationis, duo eius latera præter-
labentibus. Sauromatia pars est Sarmatiæ, spectat'q; ad Mæotidem
paludem, permagnus'q; est gentis eius in Asia, atq; in Europa tra-
ctus. Nam à finibus Mysiæ inferioris, quæ est ad hostia Danubij,
quam regionem hodie Valachiam uocant, ad Hyperboreos montes
citra ultra'q; Tanaim, atq; ad mare Caspium Sarmatia pertinet, in
eaq; habentur Rossia, Transiluania, ac Polonia. De Arabia felice iã
est dictum. hæc autem ipsa Arabia intellegenda est Petræa ac deserta,
utraq; autem est inclusa duobus à lateribus, hinc Syria ac Iudæa,
illinc Mesopotamia, à tergo autem felici Arabia hoc est Eudæmone,
ac sinu partim Persico, partim etiam Arabico, ab ipsa uero felici di-
sterminatur montium perpetuitate. Media uero Aethiopia sita est
post Marmaricam, iacet'q; inter Libyæ deserta, paludes'q; Nubam ac
Chelonidem, Nilum item flumen ac Meroen insulam, per quam
etiam altissimi procurrunt montes, qui Aethiopici uocantur. regio au

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tem ipsa uasta est, A Zania est ad sinum Arabicum, in qua plurimi elephantes, coniungiturq; regioni Cinnamiferæ. Sunt in ea Masta, ac Py'ei montes, Coloa palus, protenditurq; illinc ad Nili paludes, atq; ad Anthropophagos, Aetiopes, hinc iungitur Troglodytis uersus mare rubrum, & Memnonibus, ubi duo illi amnes simul miscentur, postq; in Nilum influunt.

De Piscibus.

Qui uenti à septentrione spirant, mensi quidem Februario ualde familiares sunt. Siquidem Sol ante Capricornum, post Aquariũ emensus, cardiniq; æquinoctiali propinquior factus in regionibus, quæ positæ sub septentrionem sunt, concalescere aliquantulum, iam cum cœperit, uapores passim multos, multamq; aspirationem in aëra sursum euehit, qua ex euectione fit, ut aspiratio ipsa deorsum à frigore, geluq; reiecta, in nos, regionesq; has deuexiores ingruat, uehementiore et cum impetu frigoris ac niuium. Itaq; accommode atq; è re ipsa traditum est à maioribus nostris Piscium signum omnino frigidum ac uentosum esse. Etenim de natura orbis Solis atq; anni cum hyems frigida & humens sit, frigidum ipsum eo processit, ut cedere iam humido naturaliter debeat, aduentante etiam uere. quo tempore humida uis incrementum suum accipit, qua de re fit, ut Pisces sint maxime frigidi, in humidumq; declinent. Opinatur autem Ptolemæus primas signi huius partes temperatas esse, medias humectas, quæ ultimæ sunt urere. Quod hæ quidem urant, illæ uero temperatæ sint, in Ptolemæi regionibus potest usuuenire, minime autem in nostris, atq; ad septentrionem, quæ uero ad boream, uentos spirare, quæ ad austrum, pluuias fundere. Qui uero fines partiuntur, è Ptolemæi opinione de significationibus eorum, quæ singulis à finibus portendũtur, hæc quidem tradunt, ut primæ partes octo numero, quæ Veneri dedicatæ sunt, hilares, iucundæ, suaues, lasciuæ, uoluptariæ, urbanæ, gratæ, petulcæ, genitalesq; esse perhibeantur, itemq; beneficæ, dijs acceptæ, atq; amabiles, quippe quæ huiusmodi affectiones in animis nascentium ingenerent. Partes insequentes sex cum sint Iouis, arbitrantur esse rerum naturalium studiosas, peritas, experientes, eloquentes, concionatrices, curiosas, populari auræ, ciuiliq; clientelæ deditas, fratrumq; ac filiorum fœcundas. Quæ deinceps sex aliæ insequuntur, Mercurioq; addictæ sunt, eas esse perhibent honorabi-

les, præpositas magistratibus amicitiæ appetentes, gratas, misericor des, religiosas, pias, modestas, officiosas, atq; etiam genitales. Sex item alias insequentes, Martiq; addictas, actionibus deditas, efficaces, ma ritimis rebus gaudentes, hinc eripientes, illinc profundentes, loqua ces, uarias, inconstantes, nefarias, scelerum magistras, quæq; uiolen tam mortem portendant. Quatuor reliquas Saturno ascriptas asse- runt humidas, noxias, quæq; neruis obsint, malosq; humores instil- lent, ac fortunæ bonorum damna, iacturasq; denuntient, quiq; il- lis horoscopantibus nascuntur, eos utiq; eiusmodi tũ uitijs, tum uirtuti- bus præditos fore autumant. Qui uero Aegyptiam partitionem se- quuntur, ij Veneri duodecim, Ioui quatuor, Mercurio tres, Marti no uem, reliquas duas partes Saturno tribuunt. Fines autem domini sui naturam ubiq; ferè sequuntur. Plerunq; autem sub Piscibus nascun- tur, qui libenter peregre proficiscantur, uisendi orbis studio capti, quo rum etiam uoluntates ancipites sint, atq; incerta consilia, quod signi ipsius natura præstat. ijdem post ab erroribus ad quietem transibunt. à laboribus ad otiũ ac tranquillitatem. futuri etiam sunt sedatis atq; compositis moribus, fideles ingeniosi, religiosi, rerum popularium stu- diosi, fœcundi, pro natura Iouis, signi domini, atq; item Veneris, quæ altitudinem, ac triangularitatem eamq; cum Luna simul habet in Pi scibus. quam ob causam futuri sunt etiam molles, lasciui, procaces, conuiuijs, cantibus, lusibus, reiq; amatoriæ dediti. Horoscopantibus igitur Piscibus, in lucem qui ueniunt, futuri sunt ingeniosi, amicitiæ cultores, sano consilio, fideli beneuolentia. præponentur autem nego- tijs, aut magistratibus, è quibus gloriam consequantur, ex ijsq; gra- datim ad alios transferentur. in itineribus uersabuntur, qua è re in magnam hominum notitiam uenient, tandem procedente tempore di uitijs reíq; familiari multum abundabunt, aduersariorum iniquita- tem facile superabunt, quæ omnia stellarum quas supra posui fauore illis præstabuntur, præsertim cum Iupiter sit etiã medij cœli domi- nus oriẽtibus enim Piscibus Sagittarius culminat. ijsdem Piscibus in medio cœlo collocatis, ubi quis ex utero matris prodit, is in locis mariti mis, fluuialibus'ue, aut aquosis negotia sua actiõesq; exercebit, patri moniũ et amplũ et opulentũ sibi cõparabit, alienisq; è facultatibus, contributionibusq; locupletabitur, nec uno tantum in loco possidebit, cum Piscium signum bicorporeum sit, quæ quidem bona non tam car dinis quàm Iouis ac Veneris beneficio conferentur, auxiliante etiam Luna Cancri domina, quod signum culminantibus Piscibus secun-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

do in loco id est in domesticæ rei parte inuenitur, quibus è locis signa ipsa sibi contriãgulantur. constitutis in occasu Piscibus, qui in lucem uenit is in itineribus assiduus erit, peregréq; notescet, gratia, beneuolentiáq; multum apud homines ualebit, in conuersationibus, familiaritatibusq; gratus erit, præstabit ingenio, atq; administrandis negotijs continue occupabitur, quibus è rebus etiam ditescet. Videntur autem signa humida, quæq; Lunæ, Martis, ac Veneris triangularitatem conficiunt, secus atq; ignea, propter similitudinem qualitatis occasu quodammodo gaudere in hominum genituris. In imo positis Piscibus quicunq; in lucem uenit, ille multa fide, integritate, ingenijq; dexteritate præditus erit, atq; ob hanc rem, magnam sibi authoritatem in administrandis negotijs conciliabit, cuius etiam patrimonium, reiq; familiaris suppeditatio uidetur futura aut ex aquosis locis, aut è ministerijs, quæ in aquis, aut per aquas exercentur, propter signi, cardinisq; naturam. À re autem uxoria aut abhorrebit, aut erga uxorem coniugali beneuolentia parum afficietur, moresq; illius detestabitur. Quod propter Saturnum continget, quem triangulatorem esse Geminorum, Aquarij, ac Libræ diximus. Siquidem Piscibus imum coeli tenentibus, Gemini in occasu reperiuntur, quem locum uxoris esse traditum est. Quam igitur malignitatem signum à triangulatore suo accipit, cardini quoq; infigit, ex eaq; contagione rem uxoriam uexat. Adhæc Mercurius Geminorum triangulator & dominus, septimo in loco genituræ, ut ante quoq; dictum est, non satis bene sese habet, diurno præsertim tempore. Illic enim inuentus eum qui nascitur impuræ quidem libidinis cupiditate fœdabit. Hacq; è re signum ipsum, domini ac triangulatoris sui contactu quasi quoddam male affectum, quem concepit habitum, in re uxoria, maritaliq; coniunctione referet. Sub Piscibus sunt Phazania, Garamantica, Nasamonica, Lydia, Cilicia, Pamphylia. Sunt autem Garamantes ultra minorem Africam, postq; Libyæ solitudines, è quorum montibus decurrit Cinyps fluuius, qui Africam ipsam perlabitur, & ex alijs item montibus Bagrada. Protenduntur autem uersus Aethiopiam quæ est in Aegypto, latere ab uno, ab altero uero Getuliam uersus, tenduntq; in interiora Lybiæ. Nasamonica pars est Marmaricæ eius quæ est ad montes Anagombros, iungiturq; Ammoniacæ, Mesamonicam sunt qui uelint olim dictam, quod loca tenerent inter arenas sita. Phazania sita est in Africæ solitudinibus, uersus minorem Syrtim, porrigiturq; uersus deserta, in quibus mons est ab exustione uocatus, atq;

ad Garamantum fines. Lydia minoris Asiæ pars est, quæ & Mæonia quondam dicta, in qua sunt Hermus & Pactolus celebrati à Poëtis fluuij, ac Sipylus, & Tmolus montes. Pamphylia terminatur ab occasu Lycia, atq; Asia minore, à septentrione Galatia, ab ortu Cilicia, & Cappadocia, à meridie mari Pamphylio, ab ipsa cognominato. Ipsa uero Cilicia habet ab occasu Pamphyliam, ab ortu montem Amanum, & Armeniam, à septentrione Cappadociam, ac Taurum montem. à meridie mare in quo est Cyprus insula, & sinum Issicum ab oppido in ora sito appellatum propè portas Amani montis per quas in Syriam est aditus.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD SVARDINVM SVARDVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER SEXTVS.

p Inum hanc (in hortis enim sumus) admirari te magnopere uideo Suardine Suarde, proximamq; illi nucem, ob tantam uidelicet stirpiū, ut arbitror, proceritatem, laxitatemq; ramorum, adoleuere nanq; mirificum in modum, plurimumq; in crassitudinem dilatauere sese, quanquam pro sua stirpis utriusq; natura. Me uero non tam ipsa proceritas trahit in admirationem, tametsi admiratione per quàm digna res est, quàm quod paucæ admodum radices, infixaq; maioribus radicibus capillamenta, & quidem pertenuia ac perminuta tantam alere sumministratione sua, pluribus etiam seculis atq; ætatibus molem ualeant. Quæ enim Deus optime maxime exuggendi è terra succi uis radiculis illis inest tanta? ut & alere tam diu materiam tam grandem possit, & tam uberem frugum copiam ferre, ut ad hominum non solum usum, uerum ad plurimorū quoq; animalium alimoniam adiumenti tantum conferant? Vbi autem mecum ipse reputo, minutissimis è principijs corpora ipsa proficisci, atq; è tantulo nucleo tantæ prouenire proceritatis arborē, desino iam admirari, cum præsertim uideam paucissimis è uocults ac literis manare tam uberem uerborum copiam, tantamq; uerbis ipsis uim inesse, ut & oratio finitis è literulis progressa in infinitatem abeat, et animos hominum ad iram ac uoluptatem, contrariasq; inter se affectiones sic impellat, ut dominari in animis ipsis nostris oratio uideatur. Atq; hæc quidem ipsa in hunc maxime modum à natura comparata sunt. Quocirca si educendo è terra succo pertenues etiā radiculæ tantum adeptæ sunt uirium, quas inesse stellis facultates, quo etiam robore ac potestate præditas illas existimabimus, immittendis è cœlo illisq; è corporibus radijs, et tanq̃ imprimendis notis in ijs ipsis è q̄bus constamus humoribus? Afficiatur ipse q̄dē per quē spiramus aër ab eius uero affectione sensus, mox etiam animus titillatur, ubi aut per ignē, aut per suffitum myrrhæ tantulum, Arabicaue cuiuspiam odoramenti naribus obiectū fuerit. Nō concipiuntur tū naribus stellarū effectiones, non

nes, non auribus, at actionibus ipsis hominum, animorumq; commo tionibus sentiuntur. Non sentitur attactu, non odoratu uis pestifera. quæ tamen sit, quàm etiam letalis, docent funera, & orbitates quodá modo urbium ac populorum. Inhærent solo infixæ arbores, contra mouentur homines atq; incedunt. Atq; ut hæc ipsa contraria sunt of ficia, sic diuersa admodum ratione & arborum & hominum consti tuta sunt corpora. Ducit alimentum à radicibus imis arbor, qua par te stipes infixus est terræ, at homo summo à capite, ubi & os forma- tum est, per quod alitur, & lingua sita est, per quam sapores sentit, & aures dispositæ sunt, & item nares, quarum & audit & olfacit ministerio. Oculi quoq; eodem sunt inclusi capite, quorum ipsorum officio luce fruitur, mundiq; intuetur pulchritudiné, ac contemplatur. Hæc autem omnia per aërem homo assequitur, in quo perinde ut pa tentissimo quodam in campo stellæ uires suas assiduis agitionibus, di scursibusq; exercent. Etenim oculi quorum nullum esset absq; aëre officium, sciendi atq; intellegendi uiam nobis aperuere. À motu enim cœli stellarumq;, atq; è diuersitate tum rerum, tum temporum, quam tantam esse cernerent, in admirationem conuersi cœperũt præstantis simi quidam uiri rationem, causasq; exquirere. Quibus è princi- pijs rerum ac naturæ ratio in eam peruenit cognitionem, quæ nunc scientia dicitur. Itaq; ut à terra stirpes alendis corporibus, sic ab aëre homines exercendis sensibus opem mutuantur, quem maiores nostri tum spiritum, tum animam uocauere, quod ex eo potissimum ui- ueremus. In eo igitur stellarum uires maxime ostenduntur, quod manifestissime omnium docent Sol ac Luna, propter principatum al- ter lucis ac caloris, propter propinquitatem altera. Quod uersibus etiam decantatum est à nobis in eo libro qui Meteorica inscribitur. Atq; ut tranlationes arborum, itemq; insitiones peperere eam quæ nunc est, fructuum diuersitatem, dum rerum semina inter se commi scentur, aliudq; atq; aliud in solum transferuntur, coagmentatis si- mul libris atq; corticibus. Sic ingeniorum quoq; proueniunt diuersita tes tam multæ de commixtione radiorum, quos stellæ diuersis è si- gnis ac locis, diuersis etiam è configurationibus miscendo iaculãtur. Quemadmodum igitur paruis è principijs profluunt corpora, sic è te nui humorum mixtura, atq; à uarietate radiorum, diuersitateq; agitata & fota uarietates proueniunt corporum atq; ingeniorũ. Ete- nim ingenia siue acuta ea sint, siue obtusa, pro humorum qualitate cor porumq; textura & acuuntur & obtunduntur in nobis. Anima eni suis instrumentis usa, quod artificis est proprium, tum materiæ ipsi,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tum instrumẽtis sese accommodat, proq; materiæ atq; instrumentorum natura aut hebetius mouetur, aut solertius ad agendũ, qua è cõmotio ne actiones ipsæ quoq; proueniunt eiusmodi, ut à corporeæ fermentationis ac natura haud ita multum tamen discędant. Ac tametsi animæ sit officium imperare sensibus, perinde ut artificis est materiæ atq; instrumentis, nihilominus artifex ipse sic materiæ, sic instrumentis imperat, ut illis utatur etiam pro sua ipsorum qualitate ac temperatione. Neq; enim faber statuarius scabroso è tofo statuam sic formabit, ut, quod Poeta inquit, uiuos perinde ut de marmore uultus ducat. Tãta itaq; ac tam diuersa ingeniorum uarietas minime à parentibus ortum habet. Quotus enim in tanta multitudine, & auium copia inuenitur filius, qui paternum parte ab omni ingenium referat ac mores? Quin infinitus penè filiorum potius est numerus, qui diuersas artis, diuersa studia, diuersa etiam à paternis instituta consectentur, cum sæpenumero tota illis (ut dici solet) fronte sint aduersi. quæ res exemplorũ locupletatione minime indiget. Proficiscuntur igitur hæc omnia ab erraticarum natura, configuratione, habitu, situ, radiorumq; inter se complicationibus atq; mixturis, quæ quidem infinitæ cum sint, infinita quoq; uarietate humores è qbus constamus, ut afficiantur, necesse est. Has autem affectiones in actionibus etiam suis refert anima, quæ tametsi institutione atq; exercitatione plurimum adiuuatur & colitur, tamen, ut Horatius non minus probate quàm eleganter dicit,

Naturam expellis furca, tamen usq; recurret,

Quod in agris quoq; usuenit, ut q̃uis agricolæ cultu, diligentiq; non minus quàm assidua opera multum sibi ad ubertatem frugum, ac probitatem comparent, ad naturam tamen statim redeant, ubi opera ipsa cultusq; defuerint. Nihil enim natura potẽtius, quãdo uis eius per petua quidẽ est, cum habitũ ipsum mutari sæpenumero aut externam ob uim aut per electionem uideamus. Sed nos postq̃ non ab re præfati hæc tecum Suardine sumus, ad ea quæ rerum cœlestium explicandarum ordo iam postulat, redeamus.

De Saturno & Ioue simul geniturae imperantibus.

q Voniam autem quas in animis affectiones ingenerent erraticæ singulæ, ubi solæ genituris præfuerint, abunde iam diximus, consentaneum uidetur, earũdem quoq; significationes, ubi binæ simul æquata eti-

am potestate genituris dominabuntur, ordine suo explicare. siquidem earum è commixtionibus quæ uidentur, diuersitates proueniunt morum atq; ingeniorum. A' Saturno igitur exordiemur, qui ubi cum Ioue simul dominatum obtinuerit, & uterq; bene atq; opportune collocatus suam cum authoritate dignitatem in figura retinuerit, natos ipsos ad probitatis ac modestiæ studium excitabit. Quapropter inerit in illorum animis summa ac singularis tum aduersum senes natuq; maiores obseruantia, tum erga magistratus atq; institutores, eosq; in quibus signa sapientiæ uirtutisq; apparuerint. Etenim Iouis id est sanguinis ipsius temperatio Saturni frigus siccitatemq; ita fouet, ac tanquam refocillat, ut in natorum etiam animis eius opera idem temperamentum agendis referatur in rebus, utq; illorum ipsorum instituta pro humorum corporis moderatione sint etiam moderata. Sequentur itaq; probitatem, uerecundiam, modestiam. erunt in conuersationibus, familiariq; consuetudine suaues & grati, colent iustitiam & honestatem. seruabunt in iudicijs, in arbitratibus, in ferēdis sententijs & iuxtum & honestum & leges. ab æquoq; & bono nequaq̄ recedent. in consilijs grauitatem retinebunt. in electionibus, delectibus, administrationibusq; mensurā ac rationem adhibebunt, amicos, domesticos, ac notos homines beneuolo prosequentur affectu. mansuetudinem, lenitatem, æquabilitatem ubiq; præ se ferentes, atque in distributionibus faciendis benignitatem ac rectitudinem. quodq; ait Virgilius, ut alio etiam loco testati sumus, cum de pascendis capellis præcipit, occultum eas in lacte saporem salis referre, ad nostram hanc institutionem transferentes, eiusmodi uisiones in hominibus excitatum iri dicimus, cuiusmodi in procreandis, atq; informandis illis fuerit corporum humorumq; fermentatio ac temperatura. Has autem ipsas uisionum commotiones, quibus animi post afficiūtur, natura duce sequūtur etiam actiones, mores item, assiduaq; ab exercitatione habitus. Etenim liquandis hærbis, succisq; expurgandis ubi ignis moderanter admotus fuerit, liquores ipsi moderationem quoq; suam retinent, ubi uero admotus ignis uehementior fuerit, aut exuretur liquor, aut penitus exhalando euanescet, aut uitium omnino aliquod contrahet pro ignis ipsius intemperantia ac uitio. Hæc Saturni Iouisq; temperatura, atq;, ut ita dixerim, condimentum, quod Saturnus contemplationem atque pensitationem habeat in se se, quod Iupiter moderationem ac mensuram, natos ipsos prudenteis, graueis, atq; consyderatos efficiet, ex illis enim prudentia constituitur, eosdem etiam reddet bene faciendi ac proficiendi alijs studiosos, quiq; in cōmune etiā bonum cō

ſulant, atq; arcendo iniuriam, tueantur oppreſſos. Quippe cum Iupiter natura beneficus ſit, Saturnus oderit uiolentiam. Neq; enim frigidi & ſicci eſt uim inferre, cum è contrario ſanguinis id eſt humidi calidiq; proprium ſit fouere corpus, ac tutari illud. Ex hac temperatione ac natura nati ipſi efficientur defenſores iuxti atq; honeſti, propulſabunt iniurias, arcebunt uiolentiam, ijdem erunt magni animi, quem Saturno Iupiter propter calefactionē ſubminiſtrabit. Siquidē, ut ſupra de atra bile diximus, humor hic natus eſt oblatum ſibi calorem accipere, acceptumq́; etiam fouere diutius, quod in lapidibus, qui in calcem excoquuntur, aperte cernitur. erunt rei ruſticæ ſtudioſi, amabunt prædia & fundos. Siquidem Saturnus terræ præeſt, Iupiter affluentiam amat & copiam. atq; in noſtris corporibus nihil eſt ſanguine ipſo uberius, copia uero domeſticæ rei ex agris ac fundis prouenit, fundiq́; à fundēdo dicti. Neq; philoſophiæ illis bonarumq́; inſtitutionum ac legum ſtudium defuerit, neq; tolerandis duris patientia ac fortitudo, cum hæc ipſa animi fortitudo ab ipſius magnitudine proficiſcatur, quam quidem magnitudinem, ut dictum eſt, Iupiter præbeat. Terreſtris autē uis, cui Saturnus præeſt, ſit cū primis ſolida, ac ferendis oneribus potiſſimum accommodata. Cumq́; Iupiter ſit honeſti defenſor, tribuatq́; iudicij rectitudinem, Saturnus contemplationem amet, rerumq́; abditarum cognitionem, Quin etiam cum morum grauitatem, & in agendo maturitatem ſectetur, ab hac ipſa harum inter ſe duarum ſtellarum commixtione atq; communitate etiam philoſophiæ excitabuntur ſtudia, cuius propria eſt rerum naturæ cognitio atq; ſcientia, uitæ item grauitas, rectaq́; animorum informatio, ac ſapiens illa & in docendo & in agendo inſtitutio & ueritas. Hæc tamen omnia non modo imminuentur, uerum etiam in contrarium facile uertentur, ſi aut utrunq; ſidus male collocatum in genitura fuerit, perinde ac propria dignitate amiſſa, aut ipſorum forte alterum abiectum proſtratumq́; ignobiliter iacuerit. Quod ubi euenerit (quoniam Saturni uis quæ in malum prona eſt, nihil habet quod malignitati obſiſtat ſuæ, quin eadem ipſa ob infelicem cœli ſitum atq; habitum magis magisq́; ad malignitatem impellatur) eo in ſtatu qui naſcuntur, futuri ſunt alieni ab amicitijs, atq; ab hominum beneuolentia & ſocietate. Quid quod liberos ipſos, ſuamq́; progeniē odio inſectabuntur, uiuentq́; in ſolitudine, qua mirifice capientur. ijdem erunt ſuſpicaces, ſimulatores, ficti, ſuorumq́; conſiliorū celatores, ſacrilegi, templorum ac ſacrorum uiolatores, inertes, languidi, imbecilli, queruli, ſuſurrones, ſine delectu, ſine iudicio, indiſcrete con

fuſéq; ſe ſuáq;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

fuseq; se suaq; administrãtes, sine fide, sine fiducia, inepti, fatui, igno rantes, tamen ambitiosi ac patientes. Eosdem forte aut furor quãdoq; agitabit ac uesania illa quæ Græco uerbo μανία est, aut inuidia odiumq; compellet ad miscenda uenena, mortesq; potionibus perpetrã das, fortasse etiam pretio capti illas procurabunt. Vides igitur quid mixtura faciat, quid felix infelix'ue stellarum collocatio ac positura? ut ab illa de qua diximus beneficentia, animiq; magnitudine fiat permutatio ad uenenorum ministeria, mortesq; pretiosas. Hæc autẽ ipsa uarietas tam diuersa morum ingeniorumq; (ut cœli res ad hominum artificia quæstusq; transferamus) maxime apparet in pictura, & ea quæ suo nomine tinctura dicitur, siquidem ex colorum ipsorum permixtione nunc pluscula, nunc minuscula, nunc pusilla, nũc mediocri, infinita pene colorum diuersitas oritur, quod in pannis tum è lana, tum è serico, atq; in tabulis pictis uulgo cum summa etiam admiratione cognoscitur. Cum tamen colores ipsi qui simplices dicuntur, nequaquam multi sint, quin potius pauci admodum, & quinq;, ut sic loquamur, digitis comprehensi. Itaq; ab ipsa cõmixtione, proq; commixtionis tẽperatura cuncta hæc proficiscuntur, quod mathematici est non secus ac medici, omni arte diligentiaq; perspicere. Cum etiã (ne ab ipsa pictura discedamus) in maximis quoq; pictoribus uideamus alios excellere in effigiandis senum simulacris, alios in adolescentum, hos in uariandis pratis ac syluis, illos in auiculis, aut feris animalibus exprimendis. Quod in Poëtis etiam usuuenit, ut quos natura ipsa forte extulit Heroo in carmine, deprimat in Iambico, quos in Elegiaco, eosdem Heroicis in numeris sordescere omnino faciat. Atq; hæc quidem neutiq; parentum semimo, cum maiores ipsorum neq; pictores fuerint, neq; Poëtæ, sed cœlo ipsi stellisq; tribuenda sunt, earumq; fermentationi ac mixturis.

De Saturno & Marte simul.

Quo circa his iam explicatis, ueniamus ad Saturni, Martisq; commixtiones, quorum stellæ intemperantes sunt, ac propterea maleficæ atq; infelices habitæ. Iulius autem Maternus de stellis his ubi coniunctæ simul partiliterq; in genituris fuerint, tradit alteram alterius aduersantem uim cohibere ac modificare, quod ignis etiam ipse frigido in loco accensus præstat, cum locum eum calore suo tepefaciat, qua è tepefactione locus ipse ita temperatur, ut neq; omnino frigeat, neq; penitus exæstuet, cum inter frigidum æstuosumq; mediũ quasi quoddã

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tepor teneat. Ignea enim atq; exæstuans illa Martis natura frigescen tem atq; obtorpidam Saturni uim fouet, quo è fomento temperamentum tale enascitur, ut qui tunc in lucem ueniunt, nec ira rabieq; praecipites eant, neq; atram ob bilem obtorpescant adeo, ut nullam ad rē aggrediundam incaleant, quin potius eiusmodi euadant, ut hinc Marte, id est rubra bile compellente, illinc Saturno, hoc est atra retrahente, incerti sint utram in partem declinent, hoc ne an illud consilium prius sequantur. Hæc autem Mars Saturno coniunctus eadem insigni particula præstat in genituris, in quibus quidem eædem stellæ authoritatem & prærogatiuam simul suam cum quadam quasi maiestate retinentes, natos ipsos faciunt laboriosos, multisq; erumnis comprimunt, quod utriusq; stellæ, cum maleficæ ambæ sint, propriū est præstare. Siquidē hinc nimius feruor incitat, illinc frigus angit, alter nimio plus impellens, alterum cohibens atq; deterrens. Quo fit, ut non solum & laborent, & angantur, & soliciti admodū sint, uerum ut & aliquando supra quàm oportet, audeant, & ijdem haud multo post metu uicti ab incœpto turpiter desistant, sintq; ostentatores et gloriosi, magis quàm fortes, atq; ad ferociam feritatemq; potius declinent, quod est bestiarum proprium, & illarum quidem quæ suo nomine feræ dicuntur. Itaq; Græco nomine de audacia metuq; composito θρασύδειλοι uocantur. Iidem quod nequeant quiescere, nūc metu cogente, nunc caloris ipsius impulsu conciti turbas excitant, seditiones ac discordias serunt inter ciues, nihil quietum patiuntur, rixarum ac contentionum cupidi, siquidem alia ratione nequaquam securos fore se arbitrantur, odiorum ubiq; ac iniuriarum memores, cum Saturnus parcere ob metum nesciat, Mars uero propter iram nequaquam patiatur inultum se abire, ac suapte natura subinde dolor recurset. Qua è re immites, immisericordes, implacabiles, inclementesq; redduntur, nedum ut sint austeri, ac perdifficiles. Arida enim et sicca male flectuntur, cum accedente calore, siquis reliquus succus inerat, exiccetur penitus atq; inarescat. Et quoniam illinc metus, ut dictum est, hinc fidutia eosdem, & reuocat, & compellit, neq; quod aggredi parant, uirtute se assecuturos confidūt, plerūq; insidijs ac fraude nituntur in dolū prorsus conuersi. nihilominus habendi cupiditate expugnati, quoniā utraq; stella perq̄ cupida ē, tyrānicos mores exercebunt, efficienturq; intolerabiles, odio, maleuolentiaq; ciues ipsos persequentes infestabunt, ut pote ab omni iustitia, modestiaq; alieni, quæ uitia tyrannorū sunt propria, quos hinc metus, dum sibi præti- ment ad immania etiā impellit, omni prorsus pietate, humanitateq;

exutos, hinc cupiditas urget, uim manus'q; humanis ac diuinis ut infe rant rebus, promiscue'q; undiq; rapiant, quam ob cupiditatem & obiectent se periculis, & militiam sequantur. Itaq; huiusmodi homines futuri sunt fallaces, subdoli, infestatores, seditiosi, deceptores, alios contemptui habentes, aliorum bona occupantes, terrifici, formidabiles, dum enim magnopere timent, id agunt, ut alijs formidinẽ incutiãt, qua uia securiores se futuros arbitrantur, neq; in hominũ despectum uenturos. peruersis deniq; atq; corruptis erunt moribus, uti'q; de Catilina scribit Sallustius, ingenio malo, prauo'q;, agiles tamen, administrandis'q; negotijs apti, quos etiam, ut quod ardenter concupiscunt, omnino cõsequantur, non pudeat, & inter agendum, & inter loquẽdũ de loco, iure'q; ei cedere, à quo impetrare aliquid studeãt, illius'q; indigeant opera, cum etiam assentatorum personas induant, nihilq; ipsorum sit uerbis blandius, aut uultu gestu'q; summissius, tametsi contemptui alios habent, & praeferri caeteris student. Qua è re iudicari etiam potest, quàm sint inanes ac uentosi. Illud quoq; praetereundum non est, quod cum sint praecupidi, ex alia etiam parte sunt non nihil incuriosi quodq; aliunde corraserunt, per incuriam quoq; labi aliquando aut patiantur, aut negligant. Quod si stellae ipsae importunae, ignobiliter'q; collocatae fuerint, ut altera temperare alterã nequeat, neq; retineri pensi quippiam possit, Mars'q; bilem illam suam accenderit adeo, ut Saturnum quoq; contactu suo calfecerit, se'q; in frigidam, atq; arentem illius naturam calore suo insinuauerit, quod fornacalibus in lapidibus cernitur, nascentium animos sic inficiet, ut futuri omnino quidem sint rapaces, grassatores, adulteri, malis plurimis expositi, & ipsi quidem malefici, turpibus atq; infamibus quaestibus dediti, improbi, contumeliatores, insidiatores, furaces, periuri, sicarij, paricidae, comedones, uoraces, atq; ita in uentrem proni, ut ne illicitis quidem cibis abstineant. quin etiam ab omni pietate, humanae'q; societatis affectione sic alieni, ut ueneno mortales petant, quorum etiam cadauera spolient, ac sepulcra uiolent, templa polluant, sacris manus inferant, incesti, sacrilegi ac omni è parte contaminati. Quibus omnibus in bonum, malum'ue perpendendis, attendenda signa sunt in quibus stellae ipsae geniturae temporae inueniũtur, qui sint signorum ipsorum domini, quo etiam intueantur aspectu, & quo in loco figurae collocentur, an praerogatiuam suam libere, aut ex alterius praescripto exerceant, ut ex hac perpensione iudicari examussim de animorum propensionibus, de'q; futuris nascentium uirtutibus queat, aut uitijs.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

De Saturno & Venere.

Saturnus suam in genituris cum Venere potestatem commiscens communicatis inuicem uiribus non nihil de tristitia sua demit. Siquidem Saturnina ariditas Veneris liquore humectata redditur temperatior, de sterili etiã fœcunda, quæq; antea dura, & rigens erat, emollescit, lenitate quasi quadam superinducta. Arida enim mollescunt humore adhibito, ac lentescunt quæ dura sunt. Ex hac igitur Saturni, Venerisq; temperatione modificatis utriusq; humoribus, ut neq; Veneris mollities nimis diffluat, neq; Saturni durities, tristitiaq; obrigescat, his socijs beneq; collocatis q̃ nascũtur, futuri sunt bona, suauiq; cõuersatiõe, tẽperatis moribus, proba istitutione, singulari uerecũdia ac pudore, summa etiã reuerentia. Rẽ aũt uxoriã fideliter, constanterq; seruabunt, ac nihilominus Zelotypia, riualitatisq; affectu uehemẽter laborabũt. Cumq; abstinentes ipsi sint, indigne ferent, ubi perperã, atq; indigne actum secum uiderint. Itaq; & indignatione magis magisq; afficientur & hac in parte ab insita modestia ad impatientiam declinabunt. Iidem multa taciturnitate præditi erunt, ut cogitare q̃ loqui malint. Saturnus enim, quod atræ bilis propriũ est, i hominibus ipsis cogitationes fixiores, magisq; assiduas ingenerat, qua è re taciturni efficiuntur. Etenim qui mentẽ uehementius exercent, linguã libentius cohibent. Loquacitas nanq; tum modestiæ, pudoriq; aduersatur, tum cogitationes impedit, mentemq; ab officio illo suo ad linguæ munus detorquet. Quoniã aũt pudentis, beneq; instituti est animi, pietatem colere, ijdem quoq; religiosi, Deorumq; cultores erunt, sacrificuli, mysteriorũ, ac cærimoniarũ scij, quiq; libenter in templis uersentur, sacerdotia administrabunt, sacrorũ arcana cognoscent, aut ipsi quoq; uaticinabũtur. Cũ autẽ religio metus quidã Deorũ sit, is aũt metus in mulierculis maxime regnet, sitq; Veneris stella naturæ, qualitatisq; fœmineæ, naturaliter à stellis his religionis, diuinarumq; opinionũ studiũ portenditur. Verũ de uaticinijs, uaticinantiũq; furore suo loco diffusius ac distinctius à nobis disseretur. Has igitur animis hominũ applicationes Saturnus ac Venus indũt, ubi utriusq; in genituris stella opportune, excellenterq; collocata, communicatis simul uiribus dominabitur. At ubi aut utraq; stella, aut ipsarum altera ignobiliter oppressa iacuerit, quoniã tẽperãtia illa quæ de amborũ mutua cõmixtione prouenit, retineri nullo pacto potest, nati ipsi futuri sunt lasciuij, petulãtes, in libidinẽ ita proni ut neq; sexui, neq; ætati parcant, ac ne à belluis quidẽ abstineãt, honestatẽ, uerecũdiã, pudorẽ in pro-

patulo habeant. quorum etiam ipſorum ſtudium ſit puellas nubiles,
nuptasq; ſolicitare, ſolicitatas decipere, uitamq; in ganeis inter ſcorta
et popinones agere. Omni tandem genere turpitudinis, obſcœnitatis, ſer
uiliumq; impuritatum contaminabuntur, ac (nequa uirtute redēpti
ſint à uitijs, ut de Criſpino Iuuenalis prædicat) ſacra, profanaq; pro
miſcua habebunt, humanitatem, pietatem, diuinum cultum contem-
nent, uenena miſcebunt, falſis teſtamentis ſubſcribent, omni deniq; fla
gitij genere inquinabuntur. Hæc aūt ipſa flagitia maiora minoraq;
futura ſunt, magisq;, aut minus nota pro ſtellarū ignobilitate, ac ſi-
gni cuiuſq; natura, proq; aſpectu beneuolo aut aduerſo. Quoniā aūt
dum de ſtellarum harum communitate loquimur, de libidine quoq;
mentio facta eſt, non uidetur alienum, uini quoq; hac in parte ſimilitu
dine uti, quod ſpiritus quidem plurimos gignere, uehementiusq; infla
re uenas, ſpuma ipſa & dum miſcetur in poculis, & dum humi dif-
funditur, docet, quo enim uinum potentius, hoc etiam ſpumoſius eſt,
ſpiritusq; uberiores creat, inflari autem uenas ab atra bile, uenarū
ipſarum plenitudo ac tumor in ijs hominibus qui melancholici dicun-
tur aperte monſtrat, ſiquidem illorum uenæ plenæ ac tumētes ſunt, nō
tam præ ſanguinis copia, quàm ſpiritus eaſdem inflantis. Id quod in
ijs non euenit, qui ſanguine multo abundant. Itaq; ut uini calor libi
dinem excitat (neq; enim niſi è re ipſa tam diuulgate dicitur, Vene-
rem frigeſcere ſine Baccho) eodem modo bilis atræ calor illā accendit,
ſiquidem magnopere, uinum ut ipſum, inflat. Cieri autem concubitū
ab inflatione, iudicari inde poteſt, quod genitale membrum de frigore
iacet, ubi uero calorem ſentit de inflatione à calore ſuſcitata turgeſcit
ac tenditur, flatusq; ipſe per meatus à calore immiſſus ſemen impel-
lit in coitu. Quocirca naturale eſt, qui homines atra bile, eaq; cali-
da abundent, eos libidinoſiores eſſe propter multum ſpiritum à calore
ſuſcitatū ac per uenas impulſum. Pleraq; enim inflantia, ut terræ tu
bera, Venerē inuitant. Quod ſi Saturnus propter humorē hunc atræ
bilis libidinem prouocat, Veneri quidē coniūctus, cuius ea appetitio
propria eſt, tanto illā ardentius prouocabit, nec modū in ea retinere
aliquē patietur, præſertim ubi naſcentiū animos, ꝑꝑ infelicem collo-
cationē, in uitia, exuperantiaq; impellit. Eſſe autem bilem atram hu-
iuſmodi naturæ, Simiorum genus aperte docet, cum animal illud &
abundet plurimū hoc humore & ob libidinē etiā ſæuiat, uertaturq;
in rabiē. Eſſe uerō tā ſpirituoſam q̄ profecto eſt, palàm oſtēdit puluis il-
le intra ænea tormēta bōbardasq; incenſus, qui huic humori maxime
ſimilis eſt etiam colore nedum ſiccitate. Is enim puluis, ut dictum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

est, incensus tātos flatus progignit, ut ingentis magnitudinis saxeā, aut ferream pilam longum per aëris tractum eiactet, et quo iactauit quæ habuit obuiam cuncta prosternat ac diruat.

De Saturno & Mercurio.

In hac ipsa nostri corporis & animæ cōpage Mercurius eā sibi partem uēdicat, quæ rationalis dicitur, qua de re post abūde suo loco disseretur. Cū igitur rationi Mercurius præsit, ac Saturnus ꝑꝑ naturam atræ bilis, quæ pertinax admodum est, ac magnopere spirituosa, libenter contēpletur, perquiratq; rerū causas, quarum cognitionē multū cogitando, diutiusq; in illis peruestigādis, atq; intellegendis persistendo cōsequatur, quoties ambo simul excellenter opportuneq; collocati in genituris fuerint, ac uires simul suas contulerint, soliq; una principatū tenuerint, erit natus ille i cuius genitura hoc cōtigerit, in ijs uel artibus uel negotijs in quibus uersabitur, abūde diligens, atq; in ijs administrandis singulari utetur sedulitate & cura, sciscitabitur occulta, studebitq; incumbens ad arcana penetrare, rerum ac naturæ causas inquiret, ciuiles cōstitutiones non ignorabit, hominū explorabit secreta. Quo fiet, ut pro natura signi cōfigurationisq;, ac pro genituræ mēsura, uel ad medicinæ, rerumq; naturaliū, uel iuris ciuilis, uel grāmaticæ, literarumq; cognitionē, uel ad numerorū, aut rerū cœli peritiam ingeniū suum applicet, uel ad hominū secreta intellegenda, cōsiliaq; pernoscenda, aut ad epistolas scriptitandas, aut ad mandata explicanda, quod munus oratorū est propriū, aut ad alienas res dispēsandas, negotiaue administranda. In uniuersum aūt erunt eiusmodi homines diligentes, sagaces, seduli, sciscitatores, inuestigatores, cauti, negotiosi, cōputatores, arithmetici, astrologi, hærbularij, medici, iurisperiti, grāmatici, scribæ, sacerdotes, ac mystæ, ꝗq; ingenij uiribus, ac pertinaci opera quod sibi proposuerint, tandē consequātur. Forsan ēt euadent uiatores, cursores, nuntij. Erunt sanè acerbis atq; asperis moribus, ꝑꝑ humoris ipsius asperitudinē. arida enim attactu ipso aspera sunt, ac propterea in cōuersationibus non oīo tractabiles, aut satis iucūdi et faciles. Cōtra uero stellis ipsis male indigneq; se habētibus, ꝗ nascūtur, euadēt tristes atq; ab omni iucūditate remoti, ꝑuersi, dolosi, imites, seductores, isidiatores, fallaces, proditores, tortores, ac suppliciorū ministri, ꝗq; odio maleuolētiaq; alios prosequātur, fures, noctiuagi, magici, uenefici, uenenorūq; ministri, falsarij, captatores, ꝗq; fraude, ueneno, illecebrosisq; captationibus, ac malis artibus cupiditati satisfaciant suæ. Etenim ut corrupto corpore à uitiosis humoribus, ac febribus laborāti, sensus quoq; corrūpūtur, ac præcipue gustus, ꝑ quē potis-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

simũ alimur, sic corrupta ratiõis natura, hacq́; animæ ipsius parte, ne
cesse ẽ ut aíæ quoq; uirtutes corrũpãtur, q̃bus corruptis, ea quæ dixi
mus uitia, flagitiosæq́; applicatiões necessẽ ẽ subsequãtur. Quod enim
corruptis corporũ accidit humoribus, ut gustatus, et uis ea per quã ap
petimus, etiam quæ aliena sint à sanitate, cum primis appetat, idem
in animæ quoq; actionibus usuuenit, qua à uisis corrupta, naturales
illæ propẽsiones, relicta ratione ad improba dilabũtur ac flagitiosa.

De Ioue & Marte.

Peracta iam ea parte quæ ad Saturni communicationem cum plane
tis singulis in hominum genituris attinet, transeundum est ad Iouẽ
ad easq; animorum applicationes explicandas, quas in genituris Iu
piter futuras decernit, ubi cum inferiorum planetarum aliquo sin-
gulatim dominatum communicauerit. Ac primum quidem de com-
municatione eius cum Marte, deinde ordine suo cum Venere, Mer-
curioq́; explicabimus. Quoties igitur Iupiter ac Mars soli in genitu
ris communicatis uiribus dominabũtur, eritq́; uterq; magnifice atq;
ẽ sententia collocatus, qui tunc nascentur, procedente ætate gerent ma
gistratus, præsidebunt administrationibus, adipiscentur honores, præ
ficientur tribunalibus, uitæ, necisq́; potestatem exercebunt, deq́; liti-
bus, causis, ac criminibus sententiam ferent. Horum enim corpora
cum sanguine atq; calore potissimũ foueãtur, sitq́; ignis proprium,
propter leuitatem sursum ferri, atq; in altum elabi, eorũ animi abũ-
de calefacti ad eorum quæ summa sunt appetitionẽ affectationemq́;
accendentur. Rerum autem humanarum omnium uitæq́; ciuilis sum
ma penes honorem putatur consistere, atq; in muneribus administran
dis, cum inter ciuilia, quæq́; πολιτικὰ dicuntur bona, primũ honor
locum obtineat. Ex hac igitur accensione animi extolluntur ipsi qui-
dem, ab elatione autem suscitatur appetitus ad gerendos magistratus,
ad præfecturas moderandas, quoq; animus ipse magis incenditur, ma
iorq́; existit, eo ẽt maior est, honorumq́; maiorũ appetitio, pro q̃bus
adipiscẽdis nihil non parati sunt & agere & pati, ut sæpenumero
relictis bonis artibus impellantur ad ea quæ sine turpitudine fieri ne
queant. Quoniã autem nimius calor, ac præsertim qui à Marte ac-
cenditur, consueuit incandescere, ignis uero ipse, ubi uehementius exa
gitatus est, in flammas euolat, eaq; inflammatio irã gignit atq; ex-
candescentiã, hinc nati ipsi futuri sunt iracundi, elati, insolentes, aspe
ri, truculenti, quiq́; alijs subijci nulla ratione patiantur, quippe cum
in omni contentione euadere superiores uelint. Propter animorũ au-
tẽ uehementiã, atq; id quod quærũt ut assequãtur, incauti, præcipitesq́;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

in pericula sæpe incurrũt nimio plus ad appetendũ, atq; audendum cupiditate inciti. Atq; ut iidẽ ipsi impigri admodũ ac maxime acres sunt, administrãdisq; negotiis apti, uehementerq; in agendo efficaces, propter caloris ubertatẽ, ac sanguinis copiã, sic ẽt sunt magnopere cõtentiosi, rixisq; atq; litigiis dediti, quibus etiam lætari uideantur. Vbi uero stellæ ipsæ deiectæ fuerint, earũq; status ignobilis, q nascẽtur facile in conuicia, opprobriaq; prorũpent eruntq; obstinatis animis, singulari peruicacia, summa petulantia, magna ingratitudine, fluxa fide, infirmis promissis, perdito luxu, immensa profusione, uarianti cõsilio, mutabili uolũtate, mira leuitate, corruptis moribus, inexorabili duritia, ingẽti cupiditate, quos ẽt iuuet discordiã serere, turbas excitare seditionẽ mouere, rapto uiuere, uim, rapinasq; exercere, uulnerare, cædere, iure atq; iniuria multũ queri, criminaq; ẽt immerentur impingere, quos forte & deliriũ aliquãdo occupet, & ipsi mente capiãtur. Oppresso enim Ioue id est sanguine, humidoq; exusto, ob intẽperatũ Martis ardorẽ, uehementioresq; rubræ bilis inflammationes, ratio retineri nullo pacto poterit, ex eoq; aut uesania, aut deliriũ nascatur oportet, aut eiusmodi eorũ actiones futuræ sunt, quæ furorem præ se ferant ferinamue immanitatem, pro locis tamen proq; signis, partibus, atq; aspectibus utriusq; stellæ. In hac autẽ Iouis Martisq; communicatione, æquataq; inter eos uirium potestate, ubi Iouis moderatio, sanguinisq; temperies adeo corrupta fuerit, ut Martis retinere impetum nequeat, Martis uero effrenata uis ac rufæ bilis ardor in immensum efferbuerit, illud usuuenit, quod in uino maxime dulci, ubi inacuit, fit enim acetum ipsum cousq; acre, ut linguam exurat, ustuletq; palatum.

De Ioue & Venere.

Coniunctio ipsa Iouis ac Veneris in genituris ubi bene fortunata fuerit, facile indicat, quid in iisdem genituris utriusq; stellæ habeant portendere, ubi potestatem æquato iure solæ sibi uendicauerint, quales ẽt animorum applicationes futuræ sint, quæ item actiones, atq; affectus. Veteres igitur scriptores & in iis Iulius Maternus scriptor maxime probatus, ex harũ coniunctione stellarũ in genituris, ubi ea bene feliciterq; contigerit, decerni tradunt honores & quidẽ insignes, magnorũ etiã uirorũ familiaritatẽ atq; amicitiã, mores quoq; probatissimos, fidẽ, religionẽ, integritatem, honestatem, nitorem, lautelam, cum illustribus mulieribus consuetudinem, ex eaq; domesticarũ facultatum affluentiã, felix coniugiũ, prolis gratam susceptionẽ, cupiditatemq; ad

res Veneris ſemper accenſam, & penè inſatiabilem. Quamobrem in
hac communitate uiriũ ac poteſtatis inter ſe ubi Iupiter ac Venus ſoli,
feliciterq́; collocati præſidebunt in geniturıs, natos ipſos efficient pios,
religioſos, beneficos, puros, ſimplices, innocentes, mundos, iucundos,
bene inſtitutos, uenuſtos, publici boni ac iuſti honeſtiq́; cultores, elegan
tes, gratos, modeſtos, pudentes, dapinatores, ut Plautino utar uer-
bo, uoluptarios, amatorijsq́; rebus deditos, quæ quidẽ applicationes à
Iouis, ſanguinisq́; moderatione atq; à Veneris quæ appetionem mo-
uet, natura proueniunt. Hæc autem ipſa commotio à Ioue temperata,
nec à Veneris recedens natura, quæ tranquilla & modeſta eſt, mores
eiuſmodi exuſcitat, ut nati erga Deũ futuri ſint pij, erga homines bene
fici et iuxti, in ijs quæ ad utilitatem ſpectant, frugi, moderati, et conti
nentes, in referenda gratia memores ac grati, in cogitationibus recti
& ſimplices, in cultu atq; ornatu mundi, nitidi, elegantes, quoſq; indi-
ctis factisq́; multa uenuſtas gratiaq́; ſubſequatur, nec tamen ipſi ama
torijs in rebus recedent ab honeſtate. Itaq; et caſti & pudentes erunt,
neq; in ipſa uoluptate modeſtiæ pudorisq́; obliuiſcentur. Et quoniam
à natura ipſa non ad ea tantum quæ utilia ſunt, uerũ ad iucunda ue
hementer trahimur, præterq̃ quod nati ipſi uoluptatibus erunt dediti,
illis præſertim quæ è coitu capiuntur ac dapibus, delectabuntur mu
ſica, cantibus, uerſibus, ſpectaculis, mimis, ludis theatralibus, agoniſti
cisq́;, picturis, tabellis, ſtatuis, margaritis, gẽmis, unguentis, odoribus,
illis etiã artibus, quæ ſubminiſtrandis uoluptatibus repertæ ſunt, quæ
q̃dem uoluptates uidendo, audiendo, odorandoq́; et excitantur et capi
untur. Quodq́; corporea concretio naturũ ipſorũ de Iouis, Venerisq́;
humoribus temperanter fermentata eſt, uisq́; illa uidendi, & repreſen
tandi, quæ phantaſia dicitur, nihil niſi moderatum, rationiq́; conſen-
tiẽs ſuggerit intellectui, bene utiq; ipſi ſentient atq; in bonis rectisq́;
cogitationibus exercebũtur, qua de re et recti et probi et ſapientes erũt,
quietisq́; admodũ ac tranquillis conſilijs, et actionibus dediti, recta
etiã honeſtaq́; ubiq; ſequentes, et in iudicando, et in conſulẽdo, quos ẽt
cupiditas laudum gloriæq́; propter Iouem non nihil ad ſe trahet. in
q̃bus tamen aſſequendis adipiſcendisq́; non recedent ab inſita modera
tione ac temperantia, neq; à bonis artibus, quibus honor gloriaq́;
comparari debet. Ac mihi q̃dẽ ubi Iupiter Venusq́; in unũ ſimul cõ
uenerint, uidetur fortaſſe non iniuria dictum, formã ipſam materiãq́;
ita ſimul coire, ut temperamento illi quod recte informandis homini-
bus conuenit, nihil omnino deſit. Cũ utraq; ſtella ſua in qualitate mode
rata ſit, et altera perinde ut Solis in generatione ſocia formæ ſtudeat,

altera ut Lunæ adiutrix materiam instruat, aptetq; informationi, ob id'q; necesse sit, temperamentum animati corporis omnino consequi, ex eoq; temperamento actiones etiam homine ipso dignas, mores'q; quàm probatissimos. At ubi indigne, abiecteq; in hac potestatis communicatione stellæ ipsæ se habuerint, erunt qui nascentur, in quibus diximus rebus maxime intemperati, ut luxu, delicijs'q; eorum animi emolliti eneruati'q; effœminentur, in cœnas conuiuia'q;, res'q; amatorias pecuniam effundant, pudicitiam uenalem habeant, uitam in ganeis atq; inter scorta turpissime agant, ac tanq̃ sues cœno libidinis uolutati infames habeantur, quippe qui artes etiam lenonias, quæstum'q; meretricium sint exercitaturi, aut ubi minus infames fuerint, euadent histriones, pantomimi, citharœdi, chorearum magistri, qui'q; ex his, similibus'q; e quæstibus uitam ducant. Atq; hæc quidem omnia & in hac Iouis Veneris'q; communicatione, & in cæteris omnibus ita miscenda & temperanda sunt, ut signorum, locorum, aspectuum, finium, altitudinum, deiectionum ratio quàm diligentissime habeatur.

De Ioue & Mercurio.

Iupiter ac Mercurius æqualem in genituris potestatem nacti, soli'q; simul imperantes, ac suam in configuratione dignitatem retinentes, natos præstant ingeniosos, quorũ applicationes futuræ sint tum ad ea quæ ciuiles ad mores ꝑtinent, tum ad illa quæ ad animos spectant, cognitione excolendos ac rerum scientia. Itaq; pij erunt, religiosi, frugi, benefici, ciuiles, patrocinia, procurationes'q; exercebunt, rem familiarẽ cumulabunt, pecunijs abundabunt, plebi accepti erunt, quibus è rebus honores dignitates'q; assequentur, eloquentiæ operam dabunt, atq; in contionibus plurimũ ualebunt, magnam'q; inde authoritatẽ sibi cõparabunt. Iidẽ animos excolent, grãmaticæ geometriæ, mathematicæ, philosophiæ, poëticæ artium'q; bonarũ studijs, euadent'q; docti & clari, qui'q; suasionibus, admonitionibus, consilijs'q; suis & docendo, & instituendo, ac recte prudenter'q; consulendo plurimum alijs conferant. Ex hac enim Iouis Mercurij'q; communicatione, &, ut ita dixerim, condominatu alterius leuitas cui acumen etiam perquam tenue inest, alterius grauitate ac penso temperatur. Cum enim Martis idest rubræ bilis sit propria celeritas uehementior'q; festinatio, Saturni uero ac bilis atræ tarditas, quædam'q; quasi oscitatio, solius quidem Iouis, hoc est sanguinis moderatio est, motus'q; maturus ac pensitatus. Quo'circa Mercurij uelox atq; acuta uis Iouis pensitatione,

freno quasi quodam retenta ita perficitur, & tanquam conditur, ut huiusmodi hominum ingenia futura sint nō solū acuta & prompta, uerum matura & recta, sententiæ graues, consilia fidelia, facundia grata, atq; authoritatis plena, doctrina exquisita, iucunda consuetudo atq; familiaritas, mores plane ciuiles, res familiaris opulenta. Cū enim Iouis stella felix sit, & honorum ac diuitiarū ministra, diuitiæ, honores, dignitates per artes operasq; Mercuriales illis conferētur cum authoritate & gloria. Quod si stellæ ipsæ ignobiliter abiectéq; iacuerint in hac ipsa uirium inter se communicatione, natorum applicationes longe different ab eisdem, quas diximus. Siquidem ipsi futuri sunt, pro qualitate abiectionis ignobilitatisq; stellarum ipsarū bardi, stulti, insipientes, stupidi, nebulones, non nunquam autem nugatores, mordaces, irrisores, sapientiæ simulatores ac uitutis, multa sibi arrogantes, fallaces, circulatores, quiq; in triuijs multarū rerū peritiā profiteantur, sæpe ēt profitebuntur in scholis, aliquando tanq̄ numine afflati futura prædicent, lymphatiq; diuino, ut creditum est, furore agitabuntur. Atq; hæc quidem uarietas ab habitu manat naturaq; atræ bilis. Etenim ut uinum, quod supra iam diximus, suapte natura peridoneum est ad prouocationem libidinis, risus, lacrimarum, itemq; ad mouendam lætitiam, tristitiam, ad inducendam taciturnitatem uerbositatem, metum, fiduciam, aliasq; atq; alias affectiones, sic atra bilis, animos hominum ad alias atq; alias maxime diuersas res, studiaq; ad diuersa applicat, & propensos facit. Quanquam autem hæc ipsa bilis naturaliter frigida est, ita tamen est frigida, ut calorem etiam concipiat, atq; alias quidem modicum, alias uero pluscalum, non nunquam ut maximum quoq; in modum incalescat.

De Bili.

Ab ea igitur, ubi frigescit, metus gignitur, & animi consternatio. quo fit, ut eiusmodi humore qui plurimum abundant, sint meticulosi, suspiciosi, stupidi, a spe ipsa sæpenumero destituti, ut ob desperationem uitam finiant aut laqueo, aut gladio, aut alio uoluntariæ mortis genere. Contra ubi concaluit spem ac fiduciam gignit, quoq; calor ipse maior est, tanto etiam maior excrescit fiducia, a qua excitatus animus uehementior efficitur ad ea comparāda, quorum studio trahitur, moueturq; cupiditate. Vt enim uinum ipsum eiusq; concalefactio & spumas agit, & spiritus excitat, sic atra bilis ubi concaluit, spiritus etiam gignit, excitatq;, animū tanquam adhibitis stimulis, nec conquie-

scere illum patitur, eaq; inquies atq; commotio propter continuationem (inhæsit enim calor in arido ac solido) id præstabit atq; efficiet tandem, ut perueniat quo sibi iam proposuerat. Quã ob causam qqui praeclara in re excelluerint aliqua siue Philosophi, siue Poëtæ siue rerũ publicarum administratores, ne de humilioribus loquar artibus, pictura, sculptura, musica, architectura, eos melancholicos fuisse compertum est. Quid plura? Hercules huiusmodi fuisse, Cæsarq; perhibentur, quod morbus indicare comitialis potest. Nec qui Alexandi res gestas moresq; examinate consyderauerit, non illum melancholicum fuisse uel asseuerauerit. Quod & à Seneca dictum est, atq; in prouerbij loco habitum, nullum magnum ingenium absq; dementiæ specie, cuius rei bilis atra causa est, quæ ubi efferbuit, non nisi uehementior esse atq; excandescentior potest, quod in aqua potissimum cernitur, quæ natura cum sit frigidissima, tamen feruefacta non solum carnes excoquit, uerum etiam exedit, uellitq; ab ossibus. Atq; ut aqua et tepesit, & calesit, atq; etiam efferuescit, subiectis ignibus, proq; igniũ qualitate ac continuatione plus minus'ue à calore afficitur, sic atra etiam bilis perinde ut affecta ipsa fuerit, hominũ mouet afficitq; ingenia. Quo fit, uti melancholicorum hominum genera sint admodum diuersa, & in multis etiã artibus multa. Ciceronem quoq;, qui irridere uidetur uelle quod iam diximus, authore Aristotele, ac medicorum optimo quoq;, uel cum primis atra bile affectum ac percitum fuisse inueniet, siquis mores eius, eloquentiæ ac philosophiæ studia, honorũ tantam illam appetitionem, ac primi in re publica loci affectationem, tot ac tantas obinde susceptas contentiones, omnem deniq; uitam eius probe exacteq; examinauerit. Huic autem atræ bili licet Saturnus ob frigus atq; ariditatem præsit tñ qua humor ipsa concalescit, qua exercendæ atque inquirendæ rationi ingenia præparat atque exacuit, qua etiam spiritus suggerit, qui animum conquiescere nullo modo patiantur, dum eo perueniat, quo uis illa compellit, nimirum Mercurio subijcitur, cuius stellam retorridam esse diximus. Quæ enim torrida sunt, diutius ignem fouent, qui in arido ac solido, quæ natura terrestris est, potissimum alitur. Quo circa fotus à Ioue Mercurius, atraq; illa bilis à Iouis igne calefacta, atque ab eius humectatione temperata, ne'ue exuratur penitus de calore continuo, humido quidem ipso materiam suggerente, magnorum author est ingeniorum, magnasq; in animis hominum commotiones, spiritusq; exuscitat. Quapropter præclari ac maxime noti euadent, siue arma sequantur, siue literas, siue alias ad actiones animos

nes animos

nes animos suos applicent, in quorum genituris Iupiter ac Mercurius
bene feliciterq́; collocati, suamq́; cum dignitate authoritatem retinen
tes, prærogatiuas suas, suam etiam potestatem una communicauerint,
æquatáq; inter se iurisditione ius suum exercuerint. Quócirca nec
immerito Iouis filius à Poetis Mercurius est dictus.

De Marte & Venere.

Mars & Venus quoties soli sibi in geniturarum configurationibus do-
minatum arripuerint, suamq́; cum dignitate authoritatem retinue-
rint, quoniam Veneris humecta uis, Martis feruorem mitigat, Mar-
tis uero uirilis ille calor fœmineam Veneris naturam fouet, ac fouen
do calfacit, ut nõ inepte Poetæ finxerint Vulcanum Veneris maritum,
natorum animos sic afficiunt, affectosq́; ita moderantur, ut futuri illi
sint læti, hilares, iucundi, beneuoli, simplices, grati, concinni, ludis ac
spectaculis dediti adeo ut ipsi etiam mimos agant, in uoluptatem, atq;
in res Veneris proni ac procliues, ne à maribus quidem temperaturi
sumptusq́; his in rebus plurimos facturi, obtrectationis quoq; mor-
bo, et ea quæ Græce ζηλοτυπία est, laborabunt, Veneris etiam bene-
ficio concupita facile consequentur. Itaq; hæc ipsa inter Martẽ ac Ve
nerẽ dominatus in genituris communicatio tale temperamentũ affert
nascentiũ concretioni, ut commotiones ipse sensuũ ac naturæ nihil nisi
iucundũ ac uoluptarium animis representent. Qua è representatione
assidua & grata, quod dictũ est, efficitur. At ex ignobilitate, ac male
affecta configuratione, nati ipsi præter modũ ac mensurã à libidine ra
pientur, nullus ab eis honesti respectus habebitur, nihil illis sanctum
erit, quippe quorũ etiam oculi procaces futuri sunt, gestus lasciui ac pe
tulantes, uerba illecebrosa, & lenocinij plena, ac molliẽdis corrum-
pendisq́; mulierum animis nata. Siquidem nuptas, uirgines, matro-
nas omni arte solicitabunt, nec conuicijs, contentionibusúe, aut rixis
parcent, facile etiã ob innatam libidinem periurabunt. Fas & iura
promiscua habebunt, plurima etiam per temeritatem patrabunt. Nec
uero à natura rationeq́; alienum fuerit, ut post tantam, tamq́; conti
nuatam intemperantiam comitiali infestentur morbo, aut mente etiã
capiantur. Martis igitur Venerisq́; ignobilitas, infelixq́; configura-
tio, ubi soli simul genituris dominabuntur, compagem corporis atq; ani
mæ sic inficiunt, ut sensus quoq; animumq́; inde ipsum labefactent.
Qua è labefactione actiones quoq; corruptæ intemperantesq́; profici
scentur, mores item peruersi, neq; corporis habitus satis bonus.

De Marte cum Mercurio.

Martis ac Mercurij commixtiones ingenium ut facile acuunt, sic difficile admodū est, animum ut temperent, cum uterq; propter naturā humoris cui præest, sit cōcitatus ac subitaneus, Marsq́; naturaliter uiolentus, Mercurius autē inconstans & uarius. Rufa enim bilis ubi incensa est atq; incanduit, nihil nisi iracundum immoderatumq́; repræsentare animo potest, eaq; ubi atram exciuit, deq́; feruore etiā suo illam calefecit, mutuo se uterq; humor mirandum in modū & fouet & uires inuicem sumministrat. Quo fit, ut commotiones illæ quæ ab utraq; proficiscuntur stella, utriusq; naturā in animis hominum atq; in actionibus eorum referant. Itaq; ubi ambo, soliq; in genituris dominabuntur, suamq́; authoritatē cum dignitate retinebunt, erunt qui nascuntur, acuti, ingeniosi, impigri, uersatiles, agiles, efficaces, astuti, captiosi, subdoli, circunuentores, terguersatores, fraudulēti, simulatores, insidiosi, quiq́; ad ea quæ uolunt facile, summaq́; cum dexteritate se accommodent, consequanturq́; concupita. Iidē erunt etiam loquaces, nec satis sibi cōstantes, malis ēt artibus imbuti ac formidabiles, curiosi alienorūq; consiliorū ac uolūtatū exploratores, q́q; alios inter se artibus suis committant, atq; hac ratione in simulatates & contentiones impellant atq; ut ijdē ipsi in hostē acres atq; uehemētes sunt, sic de amicis optime mereri studēt, quos sibi ipsis similes eligunt. magistratus gerent, in quibus armati præerunt, forsitan & ipsi in militiā proficiscentur. Tales deniq; futuri sunt, q negotijs laboribusq́; magnopere delectentur. Malus uero habitus stellarū ipsarū, ignobilitasq́; collocationis in genituris, atq; in hac ipsa potestatis communicatione, ijsdem applicationibus, humorūq; commotionibus accessionem uehementer grauem ac noxiam facient, qua ex accessione id efficitur, ut nati ipsi futuri sint puersis moribus, præcipiti consilio, mente elata, audacia uel summa & temeraria, nulla religione, aut in Deū reuerentia, manibus contaminatis lingua petulanti, ac profana, fide incerta, inconstantiq; proposito, ut quod proposuerint, facile mutent, quin ēt incepti cōuentiq; pœniteat, nec stare pactis uelint, factūq; infectū cupiant uerbis blandis ac fallacibus. Horū quoq; peculiaria sunt mendacia, furta, periuria, latrocinia, grassationes, seditiosæ factiones, parricidiorum patrationes, falsæ obsignationes, uenenorū ministrationes, magicæ incantationes, ærarij cōpilationes, sepulcrorū uiolationes, pecuniarū profusiones, criminum impositiones, templorū spoliationes, nocturnaq́; incendia, atq; eiusmodi generis scelera plurima. Quamobrē Martis Mercurijq; mixturæ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

temperari uix poterunt, ubi soli sibi imperiū assumpserint. Etenim rufa bilis cum è sanguinis inflammatione, déq; illius excessu ingeneretur, ubi diutius feruescendo exilijt, indéq; paulatim subsedit, mox'q; in cineres deferuescendo abijt, tandē in atrā iā bilē refrigescendo transit, ut quemadmodū rufa ipsa è sanguinis inflammatione gignitur, pari ēt modo atra de rufæ excessu exuperantiáq; gignatur, uidelicet post rufæ ipsius concrematam incandescentiā, cū quo ulterius procedat, nō habet extinctis iā fomentis. Quo fit, ut ex horū humorū commotionibus actiones nisi intemperantes ac peruersæ proficisci nullo pacto queāt.

De Venere cum Mercurio.

Veneris ac Mercurij socia potestas in genituris ubi utriusq; stella feliciter se habuerit, corporis concretionem sic afficit, ac temperat, ut de ingenio ac nati moribus, parentes quæcunq; ad ingenij excellentiam, morum'q; temperantiam spectent iure sibi promittant. Etenim Mercurialis illa bilis, de qua supra iā diximus, Veneris humore non aliter temperatur, quàm ubi terra hortensis, tenuis ac suauis pluuiæ irrigatione madescit, qua è madefactione, accedente post moderata Solis irradiatione germinat, suasq; hærbas fundit, multa cum uenustate & copia. Neq; enim aptiorem afferre similitudinem hoc in loco iudicio nostro possumus. Siquidem humor ille retorridus hoc ipso genitali Veneris atq; admodum feraci humore large fotus in natorum ingenijs ea præstabit, quæ in hortis bene cultis, ac pulla terra lenior præstiterit pluuia. Cū enim Mercurius rationi, præsit, Venus appetitioni hæc q̄dē ipsa ad rationis perscrutandæ studiū, nati appetitū assidue excitat, et in appetendo, et in p̄scrutando uoluptatē, quæ Veneris est propria, quasi rorē quendam diffundit, qui perscrutationis laborem non modo leuet, uerū ēt suauitate ad illū sua inuitet ac trahat, ac primū q̄dē ad excolēdū ingeniū, sequēdasq; artes ingenio dignas, illius cogitatiōes spiritus'q; exuscitat. De qua q̄dē exuscitatione cōtinua et grata et q̄dē naturali, animi ipsius applicatio, ígenitáq; propēsio ad illud assidue recursat, ac uolēs eo fertur, quod natura ipsa q̄dē tāta cū uoluptate sequēdū proposuit. Dignæ aūt ingenio artes perhibētur, quæ í illis q̄dē uersantur, quæ animi dicūtur bona. Præcipuū aūt ac maxime gratū iucūdū'q; animi bonū ē sciētia, rerū'q; cognitio, í qua mēs ipsa, mētis'q; p̄uestigatrix illa euagatio cōqescit. Quócirca q̄ eiusmodi erūt ígenio, Veneris ac Mercurij dono præditi, ij futuri sunt naturæ ipsius penè artifices, rerū'q; naturæ magistri, Philosophi, Poëtæ, q'q; sciētes ac intellegen

tes dicuntur, optiméq; instituti sunt, quorũ animi affecti atq; etiã ornati erunt pietate, mansuetudine, lenitate, hilaritate, comitate, urbanitate, in amicos beneuolentia, in Deos reuerentia, in miseros misericordia, in omnis bonos caritate. Quibus profecto efficitur, ut ament honesta, probent, æqua, sequantur legitima, rem familiarem frugaliter tueantur, studeant, prodesse q̃ plurimis, reprehendant ac detestentur facinorosa & impia. Eorundem etiam iudicia erunt iuxta, præceptiones æquabiles, sermo suauis & gratus, cogitationes quæ nihil nisi bonum atq; honestum respectent, mens etiam in rerum cognitione ac scientia semper occupata. Ipsi autem propter ingenij bonitatem, atq; assiduam mentis operam, cogitando, perscrutando, commentando, quarũ rerum studijs capientur, à semet ipsis eas discent, ac cito etiam discent. Illorum etiam quæ manu exercentur, artifices erunt non minus lepidi, q̃ ingeniosi & probi, nec minus in ijs quoq; quæ ad machinas atq; architecturam pertinent, in cunctis demum artificijs siue manu fiãt, siue ingenio elaborentur, solertes erunt ac seduli, & opera eorum affabrefacta. Quodq;, ut diximus, Veneris lætitia affiati sunt, erunt blandi, deliciosi, elegantes, ornatus ac munditiarum studiosi, nec cantus suauitas, & ea quæ musica dicitur, minus q̃ uerborum gratia, ac sermonis facilitas futura est eorum comes. Quibus è rebus omnibus, atq; à morum suauitate amabiles reddentur, eruntq; populariter dilecti. Vtinam autem aut in re amatoria, ac præsertim uxoria nõ sint obtrectatorum suspitione laboraturi ac riualitate, q̃ nos uulgus secuti in Obedientiæ libris Gelosiam uocauimus, aut puerorum amoribus turpissime dediti, séq; morumq; nobilitatem tantam hoc infamiæ genere lasciuientes fœdent. Animi autem dotes tam egregias, donaq; cœli tam rara subuertet, aut magna saltem è parte corrumpet stellarũ ipsarũ ignobilis infelixq; collocatio in genituris. Nã pro linguæ sermonisq; suauitate utentur maledicẽtia, dicacitate, obscœnitate, pro ingenij acumine, intellectusq; agilitate artes manuũ & quidẽ sordidas exercebunt, criminabuntur innocentes, decipient quos familiaritate uideri uolunt fuisse complexi, fallent in commercijs ac promissis, periurabunt libenter, exultabunt dolis atq; insidijs, calumnias struent, mares fœminasq; ob libidinis impotentiã uitiabunt, cũ alijs aliter loquentur, séq; nunc cum his sentire, nunc ab eisdem dissentire una eademq; in re ostendent, homines deniq; incompositi, contaminati, incommodi, maledici, male sentientes, peruerse cogitantes, obtrectatores, infamatores, corrupti, et ob hæc atq; huiusmodi uitia iudicum sententijs expositi condemnabuntur, meritasq; aliquando pœnas dabunt.

FINIS.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD PETRVM BEMBVM DE REBVS COELESTIBVS. LIBER SEPTIMVS.

POëtæ qui primi de natura rerum per confabulationes quasi quasdam scripsere Petre Bembe, tradunt Geryonem quendã regnantem ad Hispanicum Oceanum treis animas, tria etiam corpora habuisse, hisq; tribus fuisse usum. Nimirũ triplex corporis genus, triplex etiam animæ mirificis his è dictis innuere uoluerunt. Siquidem genus unum est corporis arborum, herbarumq; proprium, idq; à uegetatione, soláq; corporis ipsius alimonia atq; enutritione uegetabile dictum est, animæq; huius aliud officium est nullum præterq̃ educatio ipsa sola, soli etiam inhæret corpori, neq; extra quicquã se mouet, nisi quantum succos ipsos è quibus uegetatur ad se se trahit, ac trahendo corpori insinuat, in proceritatemq; conuertit. Secundũ corporis atq; animæ genus est, quod à sentiendo nomen duxit, nam & corpus ipsum mouetur per loca, & uictum hic atq; illic quæritando, alitur, et anima ipsa uidendo, audiendo, olfaciendo, gustando sic afficitur, ut corpus ipsum moueat, impellatq; ad ea exterius quærenda, quæ profutura sentiat, contraq; ad ea fugienda, quæ uideantur nocitura. Neq; enim sine motu esse, sensus ipsius opera potest ulla, aut motus aliquis per loca corporeus ac suus absq; sensu. Hæc ipsa anima uiribus his suis usa, per uisum, per auditum, per olfactum extra corpus ipsum pene egressa, ea quæ extrinsecus posita sunt, uidetur sentire, atq; ita quidẽ sentire, ut ẽt diiudicet, quid ex illis profuturum, aut offuturũ naturæ sit suæ, indeq; sentiens anima uocitata. Atq; hæc quidẽ corporis atq; animæ duo genera naturaliter seruilia sunt, tertioq; illi generi, quod rationale genus est animæ, obediunt. Hoc autem ipsum rationalis animæ genus, quantũ à uegetante, atq; à sentiente recedit anima, tantũ superiori illi naturæ, aut potius, ut nunc loquũtur, essentiæ quæ diuina dicitur, se se adiũgit atq; inhærescit. Quo circa aliud quoddam corpus huic rationalis animæ generi attribuitur, tũ figura, tum temperatione diuersum. ut si & uegetetur, & sentiẽtibus utatur uiribus, ueluti ea corpora, quæ tũ uegetabilia, tũ sensibilia dicta sunt, tamen alio quodã modo, & figuratione, & membrorum dispositione, & humorũ præcipue temperatione affectũ est. Tertium

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tamen illi nomen nullum ineſt, niſi quod eſt genus corporis aptum na=
tum rationali animæ ſubſeruire. Atq;, ut Ariſtoteles tradit, in ipſa
anima ineſſe partes alias rationi obtemperantes, alias quæ nullo mo
do rationi uelint ſubiici, ſic mihi partienda uidetur ſenſibilis corporis
ſpecies, ut alia quidem ſit, quæ nobis cum beluis ſit cõmunis, alia quæ
tantum ſit noſtra id eſt hominis ſolius propria. Quam ob rem non
inepte à Poëtis traditum eſt, Geryonem triplici anima, triplici etiam
corpore fuiſſe præditum. Quoniam autem rationalis animæ impe-
rium eſt proprium, uegetantis autẽ ac ſentiẽtis ſeruitium, ut Sallu-
ſtiano utar uerbo, ita quidem ſentiens uis ſubſeruit ratione utenti, ut
eius tanq̃ miniſtra atq; exploratrix exq̃rat, præparet, repræſentetq́;
illi omnia, quæ uiderit, audierit, olfecerit, guſtauerit, quoq; etiam mo
do tetigerit. Quibus repræſentatis, & tanq̃ oculis eius id eſt intelle
genti ui expoſitis ſic omnia conſyderat, atq; perpendit, eadem illa tanq̃
in trutina expẽdendo ſecernat, ſecernendo ſingillatim inſpiciat, de=
mum iudicet, ſicq́; inſpiciendo ac iudicando in illa illabatur & pe
netret, ut poſtmodum eorum omnium rationem & cauſas appoſitiſ=
ſime reddat. à qua effectiõe quoniã hac in parte præſtat atq; excellit,
rationalis cognominata eſt anima. Ab hac autem ipſa anima hominũ
proficiſcuntur actiones, quarum aliæ membrorum corporis miniſte
rio aut ſolum aut maxime indigent, aliæ aut parũ, aut fortaſſe nihil
præterq̃ q̃ anima ſenſuũ ſumminiſtratione, operaq́; illorũ utitur. Nã
et cogitãdo, et pſcrutãdo, et diſtinguẽdo, et diſcutiẽdo, et multa ſimul, ſe
paratim'ue cõtẽplãdo, ſenſus quoq; fatigãtur. Inſunt ẽt animæ huic
tres ſiue potẽtiæ, ſiue uires, ſiue affectiões, ſunt q̃ uirtutes uocauerint.
Nam & M. Vitruuius arborũ uirtutes atq; hærbarũ uocat. Nec M.
Cicero hoc ipſum non ẽt innuere uidetur, cũ ait, Nã nec arboris, nec
equi uirtus quæ dicitur. Eas aũt tum ab ira, quæ de ſanguinis accenſiõe
gignitur, iraſcibilẽ, tum à cupiditate utilis ac iucundi concupiſcibilẽ
nũc uocant. De rationali uero cur ita nominetur, iã diximus. Quo'
circa cũ erraticæ ſtellæ humoribus è quibus homo conſtat, præſint,
hiq́; ab illis moueantur, motus aũt uiſiones exuſcitent, hæq́; animam
afficiãt, anima uero uiſionibus ipſis excita eo tandẽ propendeat, atq;
applicet, quo aſſiduo quaſi quodã uento agitata impellitur. Hinc effi-
citur, ut nos ipſi eas artis actionesq; ſequamur ad quas natura ab ipſa
impellimur et quodãmodo inſtituti ſumus. Neq; enim niſi impulſus qua
ſi quidã, perinde ut uẽtorũ eſt, aſſidua illa uiſionũ recurſatio. Atq; eo
quidẽ maior ẽ et uehemẽtior, q̃ uẽtus exterior quidã impulſus eſt,
uis'q; aliũde adueniẽs. at uiſionũ impulſio interna eſt ac potius natu=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ua. His autem partibus hoc est irascibili, concupiscibili, rationali, tanq̃
earũ motores, ac rectores quasi quidã præsunt Mars, Venus, ac Mer
curius. Cur aũt præsint, etsi ratio satis per se manifesta est, nihilo-
minus in hac etiã parte disserendũ esse aliquid duximus. Iræ motus
hoc est calefacti sanguinis excitatio animã mouet. motus aũt hic ipse
maior ac minor futurus est, pro excitationis ipsius mensura. Cõmotio
aũt hæc animæ hominẽ ipsum ad agendum impellit. Actiones uero
eiusmodi futuræ sunt, cuiusmodi calefactio illa sanguinis fuerit, ea ue
ro Martis qualitatẽ sequetur, qui Solis astro hac in parte assistit, &
tanq̃ administer informatori adest, generationisq́; authori. Qualẽ igi
tur temperaturã inflãmato sanguini, ac rufæ bili, quæ inde, ut Phy-
sicis placet, prouenit, Mars in genituris adhibuerit, talẽ temperaturã
inflãmatio ipsa in mouendo animo retinebit. Mars igitur & excita
tor cõmotionũ earũ, & temperator iure dicitur, iure etiam irascibilis
pars moderationi eius imperioq́; subijcitur. Quoniã autẽ artes ipsæ
quas homines sequũtur, actiones quædã sunt, & continuatæ quidem
actiones, ac propterea quodãmodo naturales, secũdũ enim naturales
cuiusq; proclinationes artes ipsæ existunt, hæ quoq; suas ad stellas re-
ferendæ sunt. Artes igitur siue ingenuæ, atq; ab animi generositate
profectæ, siue quæstuosæ, quæq́; manu exercentur, quæ à sanguinis
inflammatione deq́; rufæ bilis humore portendũtur in genituris, quo
niam à Marte ipso portenduntur, ab ipso etiam Marte quærendæ
sunt. Pro eius enim collocatione, altitudine, deiectione, dignitate, igno
bilitate, aliarumq́; erga illũ stellarũ aspectu artes ipsæ futuræ sunt
in hoc ipso artium genere nobiles aut ignobiles, utiles aut inutiles,
felices aut infelices, celebres aut infames. Itaq; & irascibili parti Mars
præest, eiusq; moderator ac rector est, & artes similiter, quæ à bile
rufa, sanguineq́; inflammato portenduntur, ad Martem quoq; ut ea-
rum suscitatorem referendæ sunt, atq; ab eius statu quærendæ in
genituris ac pronuntiandæ. Appetitioni autem, eiq; animæ parti, quæ
concupiscibilis uocatur à Philosophis nostri temporis, Veneris stel-
la præsidet, ea in aptanda, suggerendaq́; ad generationem materia,
Lunæ, ut diximus, socia est atq; adiutrix. Cuius quidem materiæ
ut proprium est formam appetere, sic etiam sua ac propria utriusq; est
conseruandi sui appetitio, postquam in unũ coiuere, qua è coitione
constitutum est animal, quod quia sentit, ut appetat quoq; necesse est.
Quibus enim sentiendi uis inest, & ijs pariter appetendi uis est in-
dita. Conseruatur aũt formæ ipsius, materiæq́; connexio atq; societas
ut eorum adeptione, quæ utilia et iucũda futura sunt, sic inutiliũ ac

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tristium euitatione & fuga. Versatur igitur concupiscibilis atq; appetens animæ uis in appetendis illis quæ utilia & iucunda existimantur. Qualis autem quantaq; appetẽdi uis hæc futura sit in anima nati, à Venere in illius genitura portenditur, pro sua ipsius collocatione & statu, eodem etiam modo quam sit artem secuturus, eã nãq; sequetur, quam uisiones ac titillationes ipsæ à Venere excitatæ animo ac menti repræsentauerint. Quod autem de artibus dicimus, de actionibus quoq; dicimus, quæ futuræ quidem sunt pro eusdẽ stellæ collocatione & statu, geniture tempore. Vis autem rationalis nullo in corporis humore, nulla in eius parte collocatur. eam tamen uim sensus qui corporei quidem sunt, adiuuant, fouent, & tanquam itineris duces uiam quasi quandam ad exquirendam, assequendamq; rationem demonstrãt atq; aperiunt. Huic animæ parti ac uirtuti eius, ut etiam in commentationum libris ostendimus, Mercurius præsidet, atq; ita quidem præsidet, ut Soli hac in parte subseruiat ad perficiendũ hominem, quod rationale animal de ratione ipsa uocatum est, idq; ut pficiatq; absolui à Sole posset, quatuor primũ humoribus opus fuit, sumministrante materiam Luna, tanq̃ generationis socia. Itaq; uice aëris, sanguinem sibi à Ioue Sol mutuatus est, qui calore quidem Soli, humido autem Lunæ opitularetur, loco terræ bilem atram à Saturno, qui frigiditate sua Lunæ adesset, siccitate uero ei, siccitas enim caloris est familiarissima, pro igne autem bilem rubram à Marte, qui calore ac siccitate sua suffragaretur, quemadmodũ Venus frigido atq; humecto Lunæ. His igitur elementis, atq; humoribus, his etiam auxiliatoribus in fingendo humano corpore usus est Sol, et quidem appositissime. Primum enim quod generatio futura esset è contrarijs, Sol se pro uiro ac mare gessit, usus Luna pro coniuge ac muliere. Itaq; hinc forma ex parte Solis, illinc materia ex parte Lunæ simul conuenere. Quoniã autẽ duo aduersantia atq; omnino contraria conueni re in unũ nequeant, nisi medijs adhibitis, quæ contrarietatem atq; repugnantiam utrinq; temperent, nec forma ipsa impingi nisi per calorem in humidam posset materiã, cui tamen frigiditas ei insita repugnaret, media adhibita sunt, quæ inuicem seq;, omniaq; simul mixta moderarentur, siccitas, quæ tum calori, tum frigori familiaris esset, hæ enim qualitates agentes sunt, & feruor Martius, qui calori adesset Solari, ne ab humido extingueretur, tum etiam Saturninum frigus, quod humidum à calore atq; exarescentia tueretur, præsertim quod animal hoc mortale futurum esset. Calori Solari, qui genitalis esset adiectus est feruor Martis urens ac corrumpens, Lunari autem fri-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

gori adiecta eſt Saturnina frigiditas, quæ ueneni uim quãdã ĩ cor-
rumpẽdo retineret. Nullis igitur in humoribus corporis ſita eſt ratio,
nullis in membris, non Ioui addicta, qui dominatur ſanguini, à quo
corpori alimentum ſufficitur, non Marti, qui rubræ bili quæ de ſan-
guine ipſo excernitur, non ſaturno, qui atræ, non Lunæ, aut Veneri
quæ pituitæ. Quomodo enim in terreno humore ratio collocabitur, q̃
tantopere obtuſus eſt, nulliuſq; cõmotionis? quomodo in aqueo, cuius
motus eſt etiã magnopere tardus, uis aũt hebes ac retuſa? cũ aëria ẽt
qualitas nequaq̃ tãti acuminis ſit, tantæq; celeritatis ac penetratiõis,
ut rationalis poteſtatis ſedes in ea collocari debeat. Nã ignea ac Mar
tia uis ſi idonea eſt iræ, parũ tamen apta eſt cõquirendæ rationi, cui
motus temperatior, minimeq;, præcipitatus accõmodari debeat, ipſum
aũt acumẽ ut penetrabile, ſic minime attenuatũ ac frãgibile, ne tanq̃
furtim ſurrepat, hucq; atq; illuc fugitiuus diſſiliat. Sol igitur uim hãc
rationalẽ ſibi ipſi retinuit, atq; ut author præſtantiſſimus humani cor
poris, partẽ hãc hominis præſtantiſſimã ſibi adiudicauit, ea tñ con-
ditione, ut regiã ſibi maieſtatẽ retinens in poteſtatis rationalis uim au
thoritatẽq; Mercurio ſubrogauerit, ut pote maxime ſibi uicino & fa-
miliari, ut natura tantopere uerſatili prædito, ut nulli omnino quali-
tati addicto, ut qui facile ſe in aliorũ naturam non modo cõuerteret,
uerũ etiam naturas, mores, applicationeſq; indueret, cuius ad eũ ac-
ceſſus, itemq; ab eo receſſus eſſent etiã frequentiores, qua è re fami-
liaritas tanto maior atq; obſtrictior inter ipſos iniretur. Nã Veneris
natura (licet eius ſtella ſit etiam Soli proxima) quia fœminea, quia
Lunæ ſocia, quia uerſatilis nequaq̃ eſſet, ſi cupiditati apta eſt, nõ tñ
idonea eſt, quæ præſideat rationi. Mercurij itaq; ſtatus in genituris
rationalis animæ futurũ ſtatum denuntiat, actiones item atq; artes fu
turas, illarumq; qualitates. Si enim bona cũ Saturno familiaritate iũ
ctus fuerit, mutuatus ab eo tarditatẽ firmitudinẽq; cogitandi, et inda
gandi conſtantiam, atq; è tarditate cõſtantiaq; cõtemplationẽ, ac rerũ
penſitationem, celeritatem ſuam, inſitumq; ſibi acumẽ tẽperabit, quin
etiam perſiſtet diutius in cogitationibus atq; in ſuſcepta inueſtigatione
firmius perſeuerabit. ſingulaq; magis ac magis intuebitur, et cautius
conſyderabit, maturiuſq; ex eo de illis iudicium feret. à Ioue mutua
bitur rectitudinem ac mẽſurã, iudicijq; integritatem cũ æquabilitate
& penſo, pro natura familiaritatis atq; aſpectus. Hæ enim ipſæ af
fectiones tum Saturni, tum Iouis, humorum quibus illi præſunt, natu
ras ſequuntur, à Marte alacritatem, uehementiam, fidutiam, ut ſit
acris atq; alacer in ſuſcipiendis cogitationibus, uehemens in perſuadẽ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

do, atq; in iudicando generosus & liber. à Venere suauitatem, bonitatem, iucunditatem, ut sit in suadendo iucundus, in iudicãdo bonus, cogitationes uero eiusdem suaues ut sint, ab omniq; acerbitate alienæ. à Luna uero mutuabitur non ea solũ quæ Lunæ sunt propria, uerũ & illa quæ ab stellis alijs ipsa sibi mutuata fuerit, assidua decursione sua. Hæc tamen omnia pro cuiusq; statu ac suo, quæ tamen ipse & ad Solem referet, & à Sole ad ipsum referentur, neq; enim alia ad rationẽ inueniendã est uia, nisi huc atq; illuc discursando, hæc atq; illa aut sequendo aut fugiendo, alia consyderando, alia reiiciendo, his inhærendo, ab illis recedendo, quædã probando, quædã contra improbãdo, præterita memorãdo, præsentia pensitando, futura præsagiendo, singula deniq;, seq; ipsum, resq; suas metiẽdo. Atq; ut ad Solẽ ipsa tandẽ refertur generatio, sic ea quæ ad perficiendã rationẽ accommodatæ sunt, tanq̃ ad principẽ unum aliquẽ referenda sunt ad iudiciũ, à quo rationis rectitudo ueritasq; emanat, iudiciũ autem confertur à Sole authore omniũ ac magistro. Eorum uero quæ iudiciũ antecedunt inquisitio, inuestigatio ac repræsentatio, unius Mercurij est propria. Atq; ut Mercurij qualitas est retorrida, sic inuestigatio omnis, omnis item iudicatio concocta esse debet, nihil enim retorridũ, quod non omni etiam sit parte concoctum. Adhæc humor ille quẽ Mercurialẽ diximus, q́q; Saturni iurisditioni proprie tamen attribuitur, neq; enim nisi ex euentu (atq; ut nouo, idoneo tamen utamur uerbo) ex accidentia quadam attribui Mercurio potest, multũ à natura ipsa parti huic rationali cõferet, ut tametsi à natura Saturno sit addictus, accidentia tamen quadam efficiatur Mercurio persamiliaris, ac penè Mercurij ipsius suus. Efficit enim hic ipse humor cogitationes fixas ac permanẽtes, atq; exinde concoctas & defæcatas. Et quia ubiq; dubitat, undecunq; etiam quærit, & quia quocunq; se se offert, sciscitabundus perscrutatur singula, ac perscrutando ad secretiora penetrat, aperitq; quæ prius erãt obscura & incognita, quin etiã proficiscitur ulterius ad intentata, dũ non solum acuit spiritus, uerum etiam fidentiores illos facit, redditq; indefessos. Præesse autem rationi Mercurium, illud etiam docet, quod ab eodem Mercurio manat oratio, quæ rationis ipsius, rationalisq; animæ interpres est ac ministra. Attribuerunt etiam ueteres ac probati scriptores Mercurio linguam, item fel humoris illius persimile, de quo iam multa diximus, ac dicturi sumus. Aristoteles tamen arbitratur fel inutile iecinoris excrementum esse, nec cunctis animalibus sed ne omnibus etiam hominibus inesse. Quoniam autem hæc ipsa potestas est illi à Sole tradita, diligentissime uidendum est qualis sit

eius cum Sole status, sit ne matutinus an uespertinus, orientalis ne an occidentalis, recto ne itinere, an regrediendo incedat? sit Soli proximus, an ab eo remotior, aut quàm fieri potest remotissimus? Praeterea feratur ne eodem cum Sole signo, an alio? signa etiam ipsa qualia sint, signorumq; ac partium domini quomodo sint in figura collocati amice ne an hostiliter conspecti, ut quale futurum sit nati ingenium, quae uis rationalis animae eius, absolutius iudicari queat. Quia uero satis probatum est, tris illas animae potestates irascendi, appetendi, ratione utendi Marti, Veneri, ac Mercurio ascribendas esse, ab ijsdemq; solis actus hominum artesq; proficisci, reliquum est, ut de singulis, cum honus ipsum tradendae artis acceperint, disseramus, hoc tamen praefati, primum attendendum esse nati ipsius genus, generisq; mensuram, qui enim nobili è genere nascuntur, diuitijsq; abundant, uix unquam artes, quae manu fiunt, secuturi sunt, quamuis coelum sic ui deatur decernere. Saepenumero enim humanae leges, ciuiliaq; instituta coelestibus praeferuntur. Deinde patria uidenda est, cum sat notum sit non omnis artes quocunq; in oppido exerceri posse. Quis enim unguentariam exercebit in Apennini iugis, aut Alpium appendicibus uitam ducens? Cauenses pleriq; omnes aedificiorum structores sunt, Anglonenses ferrarij atq; aerarij fabri, Sulmonenses aurifices. In Marsis non pauca inuenias oppida, quorum oppidani praeter ouium pasturam aliud omnino nihil aut exerceant, aut curent. In Apulia qui agro colendo tantummodo studeant. Tertio loco climata, terrarumq; acclinationes, cum differant inter se, nec eaedem sint in illis significationes, ac stellarum decreta.

De Marte datore artis ac magisterij.

Mars igitur cum fuerit magisterij atq; actionum dator, proq; dignitate ac excellentia praefecturae huius suae collocatus, si feliciter, felicibusq; à stellis conspectus illustrabitur, nocturna quidem in genitura (siquidem nocturno gaudet Mars tempore) decernit militiã, decernit militari ab exercitatione ac disciplina, bellicisq; item ex artibus gloriam, honorem, magistratus, praeclaraq; pollicetur insignia. Praeficietur enim natus ille aut cohorti, aut legioni, aut tribunus erit, aut equitum magister, aut ductabit exercitum, aut maximam aliq̃ potestatẽ maxima cũ licentia exercebit, quae quidẽ Martis decreta minuentur ex dignitatis authoritatisq; eius imminutione. Quod si authoritas imminuta fuerit adeo, ut ad artis opifices, ac manuum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

magisteria descendendũ sit, tamen ut in his decernendis dignitatem quoq; Mars suam magna è parte retineat, natus ipse quæ circa ignẽ, aut quæ circa ferrum uersatur, artem exercebit, quadam cum nobilitate atq; præstantia, interq; artifices alios commendatione et fama. Erit autem ars quæ igni exerceatur, ubi Mars Soli ratione aspectus aliqua configurabitur, qualis est ars fabri ferrarij, aut furnarij, aut fornacarij, aut fusoris, conflatoris'q;. Vbi uero nulla cum Sole aspectus ratione iungetur, ars ipsa ferro administrabitur, futurus'q; ẽ natus is aut agricola, aut lapicida, aut faber lignarius. Quod si aspirare ad illa Martis ipsius status eũ non patitur, artes minus nobiles ac minus honestas aut ex igni aut è ferro nihilominus sequetur, futurus aut lanius, aut faber ferrarius, aut cultrarius, spatharius'ue, aut loricarum thoracum'q; fabricator, aut æreorum uasorum, aut tympanorum, aut æneorum tormentorum fusor. Sin Mars in pigris ac deiectis constitutus locis fuerit, aut in signis, in quibus ipse parũ lætetur, artes decernet multo ignobiliores, maiore'q; cũ ignobilitate exercendas, ut qui lapides in calcem uertunt, qui'ue animaliũ intestina in cacabis grandioribus ad esum coquunt, ut qui fossores sunt ac lignatores. Si enim Saturni aspectus accesserit, erit faber naualis natus ille aut purgator sentinæ, aut coriarius, aut sentinarius, aut coquus. Si uero Iupiter Martẽ ĩtuebitur, erit aut publicanus, aut gregarius miles, aut caupo, aut portitor, aut famulabitur. Futuræ aũt sunt artes atq; actiões ipsæ utiles, honorificæq;, lucra'q; ĩde magna q̃dẽ prouẽtura, si Mars beneuolẽtibus à stellis beneuolẽter ad hæc ipsa præstãda conspectus atq; adiutus fuerit. Sin à maleuolis tãtũ stellis, maleuole hostiliter'q; irradiabitur, labores artificia'q; infeliciter cedent, nati'q; ipsi nõ alijs modo uiuent obnoxij ac subiecti, uerum inopia laborabũt, ac multis prementur ærũnis. Quo'circa singula oĩa adamussim metiẽda sunt, ut quæ decernãtur artes actiones'q; bene cognitum ac perspectum mathematico sit, & q̃bus cũ lucris celebritate'q;, aut cõtra q̃bus cũ dãnis quaq; cũ ignobilitate sint exercendæ. Hæc aũt colligẽtur ab aspectu statu'q; tũ beneuolarũ, tũ maleuolarũ stellarũ, à signis, à finibus, à locis, in q̃bus cõstitutæ fuerint, et ab ipsorũ signorũ ac finiũ dominis. Sint ne beneuolæ stellæ an maleuolæ, potentioribus prærogatiuis præditæ, an et felices, et infelices simul cõspiciãt, an solæ aut beneuolæ faueãt, aut ĩpugnẽt maleuolæ. Qualis enim beneuolarũ et maleuolarũ status fuerit, tales ex artibus obuẽtiones, redditus, cõmẽdationes'q; futuræ sunt, talia ẽt tũ dãna, tũ infamia. Quod enim sæpius nostris ĩ libris et q̃dẽ libẽter admonemus, oportet mathematicũ in his pronũ-

tiãdis à medici officio nullo modo recedere, stellarũq; significatiões si mul miscere ac temperare, singula i unũ colligere, tandemq; de ijs in unum collectis sententiam ferre. Sed neq;, ut paulo ante dictum est, aut parentum, aut patriæ, aut regionis, terræq; declinationum immemorem esse par est.

De Venere quando erit domina magisterij.

Veneris stella ubi conferendæ artis, actionũq; potestatẽ sortita fuerit, ac bene feliciterq; collocata, felicibus etiam beneuolarum stellarũ radijs conspecta fouebitur, suis in signis, suis etiam in finibus, primarijsq; in locis constituta, actiones decernet nobilissimas maximeq; insignes, præsertim si nocturna genitura fuerit, quibus ex actionibus magnæ facultates atq; opes, magna item cum gloria prouenturæ sunt. Quinetiam hominum beneuolentia et ciuium gratia tanta inde conciliabitur, ut nato illi in cuius genitura hæc contigerint, certatim unusquisq; prodesse contendat, maximusq; illi uel ab uxore, seu uxoris gratia, uel à matrona præstanti aliqua matronæue suffragio fauor conferetur. Venus enim patrocinationem suam per mulieres ac matronas potissimum exercet. Non omittemus hac in parte quod Iulius Maternus de Venere actus conferente in quarto Matheseos libro tradit. Futuri sunt inquit regum imperatorumq; q̃ simillimi, in tanta potestate, tantisq; constituentur opibus quicunq; suis in genituris, decernendisq; artibus atq; actibus Venerẽ habuerint in domicilio suo constitutã, suisue in finibus, partiliterq; in horoscopo, aut in culmine, aut in undecimo, quintoue in loco præsidentem, cui Iupiter feliciter trianguletur, Lunaq; immunuto ad illũ feratur lumine, sitq; Iupiter item ipse suo tanq̃ in solio cõstitutus, dignãq; Ioue maiestatẽ retineat. Impertitura est igitur nato huic Venus cui se in conferendis artibus benignã præbuerit, magnos honores, amplas dignitates, honestos magistratus, ornamenta senatoria, authoritatẽ inter ciues bñuolẽtiã in populo, propter iustitiã, morũq; suauitatem, procurationem annonæ, ac publici horrei, sacerdotia, sacerdotiorumq; primaria loca. Quæ quidem omnia maiora minoraue futura promittuntur, pro Veneris ipsius statu, ac prærogatiuis. Vbi enim tanta fiet imminutio, ut non modo in signis, in locisq; de qbus dictũ est, non inueniatur, uerũ in alienis signis finibusq;, & in locis alijs q̃ quæ diximus, aut si non hæc illi desint omnia, uerũ ex ijs pars aliqua, sitq; ad manuũ magisteria declinandum, erunt magisteria ipsa honesta & munda, nati enim futuri sunt pictores, chorearũ magistri, cantores, organarij, indusiarij, bracteatores, aurifices, auri

argentiq; artifices, textores pannorū ex lino, aut lana, aut serico, pannorūq; tinctores, unionum ac gemmarum exquisitores ac magistri. Quod si stella hæc in deiectis ac pigris locis inuenta languerit, artes ipsæ aliquanto ignobiliores atq; abiectiores decernentur, ipsiq; artifices erunt unguentarij, aromatarij, popinones, caupones, aut cauponum pueri, rerumq; illarum aut uenditores, aut artifices, quæ uoluptatem aut sumministrent, aut homines illius admoneant, aut ad oblectandos sensus potius quàm animos spectent. Hæc autem decernenti Veneri, si beneuolæ stellæ felix suffragabitur irradiatio, erunt magisteria utilia magniq; inde quæstus prouenient. Sin suffragatores nulli affuerint, contra hostiles offuerint irradiationes sordescent artes, ac magisteria, ipsiq; artifices erunt immundi, sordidi, alijs subiecti, ac propter sordē despecti, ut fartores, obsonatores, cuppedinarij. At ubi fauor hinc stellarum accesserit, illinc iræ, minæq; ingruerint, adhibendum erit, de quo supra dixi, commiscendi simul ac temperandi iudiciū, ne prædictio ac denuntiatio mendax futura sit, omninoq; inanis & uana. Si enim Saturnus Veneri artem tribuēti suffragabitur, natus erit aut sumministrator, aut mercator rerum earum, quæ uoluptati subseruiant, animosq; emolliant, aut forte erit ueneficus aut leno, atq; huiusmodi è quæstibus rem sibi familiarem comparabit. Iouis uero suffragium faciet athletam, atq; in certamine uictorem, præmiūq; ac coronam inde referentem, quiq; magno in pretio habendus sit, atq; à matrona seu matronæ alicuius beneficio in gradū quēpiā promouendus.

De Mercurio magisterij & artium datore.

Artes, actus, magisteria, ubi eorum author ac distributor Mercurius fuerit, plerunq; ingenio, linguaq; exercebūtur. Itaq; ubi in conferendis artibus inuentus fuerit in signis ac finibus suis et in locis cœli primarijs, atq; à beneuolis stellis feliciter irradiatus, in primisq; Soli conciliatus, præficit eos q in hoc cœli nascentur statu tribunalibus, prætorijs, iuri dicundo, aut regijs, publicisq; rationibus, fiscaliq; administrationi. Futuri enim sunt præsides, rectoresq; prouinciarū, causarū auditores ac iudices, aut quæstores, exactoresq; publicæ regiæue pecuniæ, aut regiorum thesaurorum custodes, procuratoresq;, aut regum ac maximorū principū institutores, ac magistri, aut illorū census ac rei familiaris dispensatores aut uicarij. De his aūt omnibus quo certius ferri à mathematico iudiciū queat, signa ipsa in qbus Mercurius inuenietur, diligenter consyderanda sunt. Si enim solidū signum fuerit, natum præficiet prætorijs, tribunalibus, prouincijs, iuriq; inter popula-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

res dicundo, aut publicis regijsq́; rationibus, pecuniarũ administratio
nibus, thesauris custodiendis, portorijs exigendis aut fisci iuribus pro
curandis, tuendisq́; ab iniuria et fraude. Sunt aũt signa solida Tau
rus, quod Veneris domicaliũ est, Leo, quod Solis, Scorpius, quod Mar
tis, Aquarius, quod Saturni propriũ hospitiũ est. Quó circa uidendũ
quoq; est, quo in statu sit dominus signi solidi, per quod tunc Mercu-
rius fertur, qua etiã cũ Mercurio familiaritate, irradiationeq́; coniun
ctus, plurimũ enim hoc ipsum conferet ad decreta intellegenda, atque
ad ferendã sententiã. Si uero fuerit tropicũ hoc est aut Cãcer, aut Ca-
pricornus, nati officiũ uersabitur in rerũ commutationibus, mercibusq́;
peregre comportandis atq; in emũdo et uẽdũdo. Has aũt artes à Mer
curio denũtiari Plautus innuit in Alcmena fabula. Quoties aũt fue
rit æquinoctiale, siue Aries, siue Libra, natus ipse præficietur publicis
pódcribus illorũq; inter artifices distributioni. Vbi aũt fuerint signa
duplicia, siue Gemini, siue Sagittarius, siue Pisces, natus portenditur fu
turus aut medicus, aut iuris ac legũ peritus, aut astrologus, aut arith
meticus, aut geometra, aut inuẽtor, aut literator, aut epistolarum ma
gister, q́q; nunc Secretarius dicitur, aut haruspex, aut somniorum con
iector, cum primis aũt natus erit igeniosus, gnarus, atq; abũde corda
tus, multaq́; eruditione præditus. His igitur è rebus nati ipsi compara
bunt sibi tum diuitias plurimas, tum summam commendationẽ ac fa-
mam, cum singulari etiã authoritate & gratia, si Mercurius in his de
cernendis beneuolarũ stellarũ fauore suffragijsq́; adiutus fuerit. secus
uero cum à beneuolis destitutus atq; à maleuolis impugnatus. Vbi
autem Mercurij status mediocris fuerit, decernuntur mediocria mune
ra, magistratusq́; mediocres, siquidem futuri sunt nati notarij, biblio-
polæ, exscriptores. Quod si Mercurius in pigris ac deiectis inuenietur
locis, artes quoq; quæ decernuntur futuræ sunt humiles atq; abiectæ,
ut custodia portoriorum, nequid in cõportandis aut exportandis mer
cibus fraudis fiat, ut portarum urbis, nequid detrimenti patiantur
uectigalia, ut disquisitio fraudum ac furtorum, ut alia eiusmodi siue
onera, siue munera, quæ persæpe habentur nõ solũ humilia, atq; in-
honesta, uerũ ẽt infamia. Aspectus aũt atq; familiaritas stellarũ alia
rũ in hac artium distributione atq; in agendis rebus quid præstet,
prætereundum ne id quidem est. Si enim Mercurio Saturnus affuerit
natum faciet in actionibus suis, suóq; magisterio tacitum, maturũ, suspẽ
sum, grauem, austerum, qui tamen quandam mansuetudinem præ-
se ferat, qui consilia sua in pectore contineat, qui occulta animi super
bia inflammationeq́; laboret, qui multa sibi ipse persuadeat, multa ẽt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

aut dissimulando prætereat, seq; curare parum ea ostendat, quæ quidem sit uel admodum curaturus, aut simulando procuraturum quodammodo promittat, quod etiam sponte præteriturus sit, deniq; sua q cōsilia, quodq; animo destinauerit, celare alios semper cupiat, cautus, obscurus, difficilis, rigidus, futurorum prospector, præsentium prolatator, atq; in exequendis rebus cunctator. Hæc quoq; Saturni cū Mercurio familiaritas atq; configuratio natū faciet rerum alienarum dispensatorem, aut somniorum coniectorē, aut interpretē, aut hariolū, aut futurorū prædictorē, aut numine afflatū, aut q in tēplis conuersetur. Vbi aūt Mercurio Iupiter suffragator astiterit, in administrandis rebus nato præstabit animi magnitudinē, in iudicādo rectitudinē, in coercēdo moderationē, in reddendo iure iustitiā, in moderādo populo grauitatem, in deliberando pēsitationē, in sedādis seditionibus animi robur ac firmitatē, in cōponendis odijs, simultatibus, inimicitijs dignitatē ac superciliū, in puniendis facinoribus seuerā animaduersionē in pace cōseruanda studiū q̄ diligentissimū, in interpretādis legibus circūspectionē, in cōdendis prudentiā, deniq; in singulis actionibus natus ipse præ se feret æqui, recti, honesti, publiciq; boni curam, itē continētiæ, atq; æquabilitatis, dictorum, conuentorumq; obseruantiam & fidē, de honore, laude, uituperatione, infamia summam solicitudinē, eritq; ita institutus à natura, ut iussis ac præceptis suis plane optemperari uelit, ac nihilominus i contumaces placabilitate utetur pro tēpore, rerūq; cōditione. Hoc aūt ipsum Iouis suffragiū faciet natū iurisconsultum aut rhetorē, aut sophistā, q deniq; cū primarijs uiris conuersationē habeat familiaritate coniungatur. Quoties uero Mars Mercurio suffragabitur, nati animū et i actionibus, et in artibus quas exercebit, atq; i rebus gerēdis īstruet fiducia, audacia, uirilitate, festinatione, contumacia, peruicacia, iracūdia, pfidia, uiolētia, incōtinētia, rapacitate, stoliditate, leuitate, uarietate. Nā et promissorū neglector ac cōtēptor erit, & facile de proposito, inceptoq; mouebitur, ac propter animi uehemētiā erit in cautus, fraudibusq; expositus, quiq; ut per uim, iniuriāq; superare alios nititur, sic ab alijs facile capiatur, pronus, promptusq; ad res aggrediendas nouasq; suscitandas, atq; in gerendis illis incōpositus, inordinatusq;. à Venere aūt beneuolente, ac fauorē suū liberaliter offerente, mutuabitur sibi Mercurius in Magisterijs, in artibus, in agēdis rebus, in exponēdis mādatis, animiq; cōsilijs explicādis elocutionē, lenitatē, claritudinē, pietatē, misericordiā, cōmiserationē, gratidinē iustitiā, simplicitatē, beneuolentiā, reuerentiā, bonitatē, pudorē, gratiā, cultus atq; ornatus studiū, consuetudinis facilitatem, splendoris

nitelam,

nitalem, cœnarum lautelam, in Deum metum, ac cerimoniarum eximiam curam. Idem nec irasci sciet, iratus autem facile sedabitur, motusq; animi componet. Hæ autem affectiones à stellis ipsis hominum animis inditæ sequuntur, ut à nobis supra ostensum est, humorum ipsorum è quibus corpora compacta sunt, qualitatem, atq; efficaciam quam post in uitijs, uirtutibusq;, atq; in rerum administrationibus referunt. Eadem etiam ratione hoc ipsum in disciplinis referent, ut alij acutiores sint, atq; celeriores, alij hebetiores, tardioresq;, alij in disserendo arguti & cauti, alij captiosi & lubrici. his ut placeant obscura & perplexa, illis clara & explicata. Deniq; ut siqui medici euaserint, in curandis morbis alij felicissimi sint, alij infelicissimi, Itemq; qui astrologi, in prædicendis stellarum significationibus ut quidam sint ueracissimi, contra non nulli maximum in modum uani.

Quando uel duo uel tres fuerint datores magisterij.

His autem è tribus qui nam sibi tradendi magisterij authoritatem artiumq; exercendarum capiat, cœli quidem situs ostendet, locorumq; constitutio. Qui enim eorũ in cœli culmine aut in horoscopo aut in occiduo seu imo in cardine aut in potioribus cœli locis repertus fuerit in genitura, cum reliqui tamen duo humilioribus in locis collocentur, neq; bene se habeant, illi utiq; tradendarum artium prouincia uni erit decreta. Sin & alter paribus ac similibus prærogatiuis suffultus fuerit, uterq; simul æquata potestate actiones, magisteriaq; decernet. Quod ubi mathematicus uiderit, uires ac facultates utriusq; stellæ in decernendo miscebit. simulq; temperabit quàm poterit exactissime. Vbi autem contigerit tris hos artium dispensatores pigris, atq; deiectis in locis mœrentes iacere, & tanquam sordescere, omnibus quidem præsidijs ac fauoribus uacuos, aut forte hostiliter ab aduersantibus stellis oppressos, in quo nã hominũ numero natus ille habendus sit, nesciã, quippe q̃ præter effigiem uix sit hominis aliud habiturus. Si uero contigerit duos simul ex ijs æquata potestate, tradendæ artis sibi ius desumere, hiq; Mars ac Mercurius fuerint, natus ille in cuius genitura Martis hæc Mercurijq; societas forte euenerit, futurus est aut accusator, aut medicus, aut chirurgus, aut statuarius, aut scutarius, atq; armorum faber, aut diuinarum fictor imaginũ, aut figulus, moribus t̃n haud satis cõpositis, siquidẽ futurus est adulter, falsarius, maleficus, idẽ quoq; palestrã luctator frequenter exercebit. Cui societati si Saturni quoq; aspectus accesserit, ad mores tã incompositos illud ẽt adiungetur, ut sit ho

micida, grassator, rapax, latrunculus, abactor. Vbi autẽ Iupiter illos aspexerit, natus futurus est pugnax, efficax, uehemens, armorum exercitator, atq; alienorum occupator bonorum, quibus artibus rem sibi familiarem comparet. Si uero societas ipsa Martis ac Veneris fuerit, decernet unguẽtariam, tinctoriam, tonstrinariam, fusoriam, è stagno plumbo, ære, argento, aut auro, agriculturam, ueneficariam, medicinam, eam uidelicet quæ potionibus curat. Huic autem ipsi societati si Saturnus testem se præbuerit, illud adiũget, ut medicus ille inter alia curandarũ ægritudinum remedia Deorum quoq; signis ac simulacris utatur, magicisq; carminibus, & illud quoq; præstabit aspectus hic Saturni, ut nati futuri sint polinctores, bustuarij, funerum curatores, quiq; celebrandis exequijs, decantandis mortuorũ laudibus, næniisq; deplorandis præficorum fungantur officio. Forsitan & correpti furore utpote lymphati dei cuiuspiam numine afflabuntur. Quoties autem testem se Iupiter exhibuerit, augures futuros denuntiat, haruspicinæq; peritos, quiq; sacris in locis uersaturi sint, aut sacra ipsa custodituri, uel solemnibus in pompis illa delaturi, aut matrimonia conciliaturi, copulamq; maritalem, quibus ex artibus uoluptariæ admodum uiuent, nihilominus periculis sese libenter obijcient. Quod si tradendarum artium societas ipsa Mercurij ac Veneris fuerit, nimirum hac è societate indicantur studia musicæ, cantus, tibiæ, lyræ, item uersuũ poeticorũq; numerorũ, præsertim si domiciliorũ propriorũ inter stellas ipsas fiat commutatio, quin etiam scænæ, scænicorũq; ludicrorum, chorearum, ac mimorum. Forsitan et nati ipsi exercebunt texturam, aut picturam, aut ceram fundent, aut mangones ipsi, uenũ dabunt seruitia, aut musica instrumenta, chordasq; conficient, aut in uendendis muliebribus ornatibus, delicijsq; puellaribus uersabũtur, si Saturni stella illos conspexerit, quandoquidem ijsdem sequendis artibus uehementer radijs suis Saturnus adminiculaturus est. Iouis autem aspectus Veneri ac mercurio in tradendis artibus adiunctus, q hoc in statu nascentur, eos futuros promittit causidicos, aut qui rationibus publicis præponantur, quiue publicis administrationibus, seu regendo populo, plebiq; præficiantur moderandæ, aut qui puerorum institutores morumq; moderatores euadant.

De Magisterijs ipsis, & eorum qualitatibus.

Quamuis autem de actionum, artiũq; traditione satis multa dixerimus, nequaq̃ tamen hoc qđ reliquũ est, prætereũdũ uidetur, in omni quá-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

titate tria esse consyderanda, qđ maximum, qđ minimū, et quod me-
dium est. Artes igitur et quæ à planetis traduntur magisteria, ubi ea-
rū dator tanq̃ in maiestate quadã collocatus præsidet, decernuntur &
ipsæ primariæ atq; excellentes. Si enim Mars in decernēdis nati actio-
nibus, uiriū suarū amplitudine utetur, nihil fabrile, nihil sordidum in-
nati animū per simulacra illa quæ à sensibus offeruntur, insinuabit.
Magni enim ignes postq̃ candenter accensi sunt, nihil fumidū euapo-
rant. Itaq; natus ille quod ignis, quod rubræ bilis propriū est, sursum
moueri ac ferri, nihil nisi altū atq; excellens aut appetet, aut conabi-
tur. Quo circa fauente authore ipso artiū ac datore, auxiliáq; prima-
rijs è locis summittente, consequetur magistratus, præfecturas, tribuna-
tus, authoritatēq; imperatoris, cū summa ēt potestate ac licentia, præ-
sertim ubi aliæ stellæ fauorem quoq; suū fauentibus è locis conferent.
Vbi uero Mars ipse magisterij dator humiliter atq; abiecte collocatus
fuerit, artes quoq; abiectas & despicabiles decernet. Quoniam autem
omnis tum maxima, tū minima quantitas, quæ partibilis quidem sit,
latitudinē habet aliq̃, ut siquis constituat, centum summi loci culmen
obtinere, decem minimi, ubi quis propter Martem nequeuntem cente-
narium implere numerum, non poterit dux atq; imperator exerci-
tus euadere, euadet præfectus equitum, quippe cum Mars illi nona-
genarium tantum numerum decreuerit, euadet tribunus militum,
aut centurio, aut præfectus fabrorum, cum tribuno illi octogenariū,
centurioni septuagenarium, fabrorum præfecto sexagenariū tantum
numerū decreuerit. Eodē modo in tradēdis artibus ignobilioribus,
futuri sunt gradus ignoblilitatis, & eius cui nouē, et eius cui octo, et
eius cui septem, aut cui sex, et deinceps ut sui cuiq; definiti sunt nu-
meri. atq; ut summus ille numerus imperatorē constituturus est exerci-
tus, ita infimus uindicē rerū capitaliū, atq; carnificem. Inter summū
aūt et imū, quando mediū interiacet, et ipsum quoq; mediū habet nu-
merorū atq; graduū suorū constitutionē. Nā et in manuarijs id est sor-
didis artibus quæ igni exercentur, aut ferro, gradus quoq; constituti
sunt sui. Faber eni ferrarius præfertur fornacario fabro licet uterq;
artē igni exerceat, et cóflator, fusórq; ænearū statuarū antefertur fur-
nario, ac panicerio. Itaq; et q in latitudine summi, et q in latitudine
medij constituūtur aut imi, habebūt dimensionē suā, suūq; numerū per
inde sortientur, ut Mars ipse pro collocatione atq; cófiguratione sua
constituet, próq; alicuius stellæ bñficio, aut maleficentia. Iupiter enim
auxiliator aliquatenus abstersurus est artis sordē atq; ignobilitatē. Si
eni natus ille absq; Iouis præsidio futurus erat coriarius, mutabitur ob

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

hoc præsidiũ in publicanum, aut uectigalium exactorem, aut in hospi tatorem meritorium, ut non temere dictus sit Iupiter dare iura hospitibus ut est apud Virgilium. Corruptum enim illum Martis humorẽ aliqua sanguinis atq; humoris sui admixtione Iupiter subtemperabit. Contra Saturnus conquinabit sordentius, siquidem ad corruptionem à Marte profectam adiunget suam, cum utriusq; stellæ natura sit corruptioni accommodatior, ut qui faber naualis futurus erat, illũ ipse conquinatione suã compellat ad emundandã sentinam, aut ad latrinas expurgandas, cloacariamq́; exercendã. Hoc idẽ et maximũ, et minimum, et mediũ consyderandum est etiam in artibus atq; actionibus à Venere decretis pro eius aut egregia regaliq́; constitutione, cũq; stellis alijs configuratione, aut pro mediocri eius statu atq; conspectu ad stellas alias, aut pro abiectione atq; ignobili collocatione eiusdẽ. Cum enim à Venere appetitiones suscitentur in hominibus, ubi ipsa tanquam regia in sella collocabitur, & quadam cum ueneratione ab alijs cõspicaetur, appetitiões ille nihil nisi magnificũ atq; honoratũ affectabunt, ipsaq́; ut appetitionum genitrix, ut illarũ muneratrix, magnificos atq; honorabilers magistratus nato illi sumministrabit, quin etiam pontificatus, sacerdotia, præfecturam annonæ publicæ, splendidaq́; inter ciues ornamenta cum summa & singulari ciuium beneuolentia, perinde ut numeros cuiq; suos constituerit. At ubi pro statu suo, suaq́; collocatione ad summum aspirare gradũ nequierit, aut ad honores eos, qui intra summi loci latitudinem includuntur, decerneta; mediocria, in hac ẽt mediocritate locus nato cuiq; suus integer seruabitur, ut si aut pictor, aut textor, aut aurifex futurus denũtietur, in illa ipsa arte maiorem retineat prærogatiuam, pro situ atq; configuratione Veneris ipsius, stellarumq́; conspectu, ut tametsi Marcus & Publius indicentur futuri aurifices, alter tamen sit ingeniosior & clarior, alter minus notus, minoriq́; ingenio præditus, alterq́; sordescat inter plebeia opera, in lucem alter ueniat, eiusq; opera circunferantur ad principes ciuitatum ac reges. Eadem est ratio artium ignobilium à Venere decretarum, ut si natus ipse decernatur artifex rerũ uoluptariarũ, accesseritq́; decreto huic malus aliquis aspectus, artifex ille futurus sit magis magisq́; congnatus atq; infamis. Etenim si corrupto illi humori corruptionẽ quoq; Saturnus suã immiscuerit, nati ingeniũ cogitationesq́; conuertet ad artis lenonias, ad philtra, ueneficiaq́; amatoria, aut magicas incantatiões, amoris ac uoluptatis fruẽdæ gratia. At Iupiter retrahet ab hac illũ turpitudinẽ & infamia, nanq; admixtione sanguinis atq; humoris sui animum illius ab ea tur

pitudine

pitudine auertẽs ad generosiores actiones subleuabit. Itaq; faciet illũ
athletã, quiq; in spectaculis, ludisq; theatralibus pugnãs uersetur,
non sine honore et laude. Cũ enim à Venere proficiscantur ludi et spe
ctacula, sunt nanq; uoluptatis gratia instituti, Iupiter refocillabit ca=
lore suo nati animũ, quo fotus ille tametsi à Venere statuatur inter lu
dios theatrales, generosior tñ effectus Iouis aspectu, ac maiore captu
q̄ ut minimum saltet, certamen inibit, ut suo etiã certamine et specta-
tores deliniat, et gloriã populari è uoluptate sibi cõparet. Mirari aũt
hæc ipsa nemo debet, modo sit aliqua ingenij maturitate præditus, neq;
enim mirabitur, si frugiferarũ naturas arbuscularũ cõsyderabit. Pi=
rus i hortis meis nata et alta fructũ suũ profert succo suaui et sapido.
Eadẽ è piro alio tranlata planta, soliq; alterius succo enutrita pirũ
profert non modo minus suaue, uerũ etiã insipidũ. Rursus ab hac ipsa
arbore, atq; ab hoc ipso solo aliud in solũ delata atq; infossa planta
fructum & crassiorẽ, et succi salsioris feret. Itaq; eadẽ ex arbore aut
generosa, aut degenere tranlatæ plantæ pro succi atq; alimenti cõ-
mixtione diuersitateq; diuersos à matre sua fructus proferunt, atq;
ita quidẽ diuersos, ut qui à matre ducti sunt generosa degenerent, q̄
à degenere nobilitẽtur, mutato ẽt calore, sapore, et corticæ. In uitibus
quoq; transferendis idẽ hoc apertius cernitur. Cuius rei uinũ ipsum
manifestissimã probationẽ ac fidẽ facit, quid enim uini genere uariã-
tius? hæc aũt uarietas prouenit à uarietate soli, et eius in quo uitis pri
us nata, et eius in quod postmodũ tranlata est. Quod terra efficit in
hærbis atq; arboribus, an non cœlum efficiet? quæq; cœlo feruntur
stellæ, nostri seminis, generisq; artifices, in uariandis hominum arti
bus, cogitationibus, ingenijs, disciplinis? perinde ut uariantur cætera
etiam animalia, ora quoq; ipsa nostra, item corporatura, sermo, mo=
res, atq; habitus, quin etiã ut uariantur oculi, quod uidemus in Sauro
matis, ut nares & labra, quod uidemus in Aethiopibus, ut etiã in pe
dibus, femoribus, coxis, quod uidemus in gente Simantopodum, qui à
pedum atq; à genuum tortu accuruationeq; agnominantur.

De Mercurij commixtione cum alijs planetis.

Quæ lex, quæq; obseruatio est & artium, & actionum quæ à Marte
Venereq; decernuntur, eadem est etiã in illis distribuendis, quarum
author est Mercurius, & tanquam legis cuiuspiam seu lator, seu pro
mulgator. Quocirca eadẽ tum ratio, tum obseruatio, aut constitutio in
artificijs, magisterijs, actionibus quæ à Mercurio decernuntur quo-
cunq; in genere tenenda est, atq; eo maiori studio, quod ingeniorũ ma

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

ior est diuersitas, q̃ artiũ sordescentiũ, cũ tandẽ artes ferè oẽs ingenio tẽperentur. quoq; ars clarior est aliqua, eo maioribus utatur ingenij uiribus. Est Saturni propria inquisitio et contẽplatio ꝑꝑ atræ bilis naturã, de qua nõ pauca quidẽ à nobis dicta sunt, Iouis propriæ sunt actiones ꝑꝑ sanguinẽ, qui calore suo ad agendũ nos cõmouet. Tẽperationẽ nanq; sanguinis sequuntur non modo sensus, uerũ etiã mores. Ad Venerẽ referenda est quæcunq; suauitas, animorũq; oblectatio, ꝑꝑ appetitionis dominatũ, quæ quidẽ appetitio informatæ materiæ hoc est sentiẽtis corporis est sua. Vbi enim sensus, illic et appetitio. Saturnus igitur decernẽti artẽ Mercurio assistens ingenium excitabit ad cõtẽplanda nõ solũ ea quæ tanq̃ præsentia oculis exposita sunt, uerũ etiã quæ futura. Quócirca natus ille insõmniorũ quoq; obseruator, illorũq; interpres atq; coniector erit. Animi enim atq; ingenij eius uis atræ bilis humore excita, ad hæc quoq; intellegẽda penetrabit, aut per coniecturã somniorũ, aut ꝑuolatũ & cantũ auiũ, aut ꝑ furorẽ illũ fanaticũ, quin ẽt ꝑꝑ multã diuturnamq́; consyderationẽ ac parsimoniã, quæ Saturnini humoris ẽ peculiarissima, rerũ itẽ dispẽsandarũ optimus administrator erit, hacq́; de causa dispẽsandis rebus, rationibusq́; familiaribus à magnis et præclaris uiris natus hic præficietur. Si uero Iupiter tradẽdis artibus, actionibusq́; Mercurio suffragabitur, nati ipsi uersabuntur in ijs quæ rhetorũ, aut iurisconsultorũ sunt propria, aut sophistarũ. Etenim actiones ipsæ quæ à Ioue suffragatore decernẽtur, in uerbis, in oratione, ĩ disputatiõe potissimũ uersabũtur, quæ Mercurio addicta sunt. Verba enim ipsa beneficio aëris exprimũtur, q calidus ẽ, et humidus, qualis ẽ Iouis natura. At ubi stella Veneris Mercurio affuerit in cõferẽdis artibus, nati ipsius uerbis orationiq; addet suauitatẽ, addet leporẽ et gratiã. Cultui quoq; splẽdorẽ atq; elegãtiã, et ornatui nitelã, atq; administrãdis sacerdotijs cærimoniarũ peritiã obseruãtiãq; adiũget. Quoniã aũt signa illa in q̃bus Mercuriũ inueniri cõtigerit genituræ tẽpore, lõge quoq; inter se differre continget, tũ qualitate, tũ significatione, ut paulo ante ostensum est, uideamus primo quid causæ sit, cur solida tribunal decernant aut iuris dicundi, aut pecuniariæ rationis tuendæ, aut thesaurorũ conseruãdorũ, siue instituendi principis cuiuspiã, siue regij filij, dignitatẽ et honus. Nimirũ signa solida magnã sibi ex ipsa primũ soliditate prærogatiuã assumũt. Solida enim oĩa et stabiliora sunt, & diutius durãt. Adhæc quatuor cũ sint, eorũ singula regijs stellis ornata sunt, quod cæterorum signorum contingit nulli. Itaq; propter regiã hanc dignitatẽ, quia regis est ius dicere, ac præesse rationibus

publicis, & pp soliditatem suã, tribunal id est præfecturã in conferẽdis artibus decernuntur. Quia uero Mercurius rationi præest atq; orationi, præfectura ipsa futura decernitur ijs in actionibus, quæ ratione administrantur & oratione, ut est iurisditio in populis, quæ tũ ratione constat, tum oratione, ut quæstura, quæ pecuniarũ tũ exigendarũ, tũ distribuendarũ curã gerit, habetq; numerorũ ac computationis rationẽ, ut custodia publica ærarij, aut regiæ supellectilis, hæc enim omnia cõputatione, gubernãtur ac ratione, nec non scripto, nam & ea scripto constant, quo & continentur & cauẽtur, siquidem iura scripto sanciunt, adhæc pecuniarũ administratio, omnis deniq; cõputatio, numerorũ quoq; ac literarũ inuentio à Poëtis ad Mercuriũ refertur, oĩs itẽ disciplina, omnisq; institutio. Forsan etiã signa hæc solida institutionẽ puerorũ edocendorũ decernent, aut magni alicuius principis, aut principis ipsius liberorum. Nam & Gemini puerile signum, & item Virgo puellare docere satis possunt instituendorum liberorum prouinciam Mercurio esse decretam. Quam ob rem merito signi cuiusq; natura consyderanda est mathematico in omni artium distributione facienda. Quod si æquinoctiale signum fuerit, in quo Mercurius artiũ dator præsidebit (quia signa ipsa æquinoctialia temporũ æqualitatẽ tanq̃ in libra suspẽdunt aliqua) decernet natũ illũ ea munera, easq; actiones authore Mercurio exercitaturũ, quæ ponderũ ac mensurarũ ius habeãt. Vbi uero τροπικὸν fuerit signum, quando τροπικὰ ipsa commutationem in se temporũ habent, artes quoq; decernet Mercurio, rationis, ac computationis magistro, quæ in commutãdis, ac peregre comportandis rebus mercibusq; uersabũtur, quæq; artes constant pmutatione, emptione, uenditione, atq; commercijs. Quæ autẽ duplicia sunt, quæq; alio noĩe dicũtur cõmunia, ac pleraq; hominum sunt nominibus prædita, primũ indicant natos futuros ingeniosos, & agiles ad ea quæ ingenio potissimum exercentur, deinde, propter ipsam ingenij agilitatem, exercitaturos ingenium ijs in rebus, quæ sunt ingenij ipsius propriæ. Quodq; omnes à natura ipsa et scire, et nosse cupimus, eodem duce Mercurio disciplinarũ magistro operã impendent nati aut ad ea studia quæ sunt medicinæ, cuius cognitio est rerum naturæ, & in curandis ægritudinibus eius uersatur actio, aut ad studia cognoscendi iuris, ciuiliumq; constitutionum, quarum cognitionis atq; peritiæ actio uersatur omnis in iure dicundo, causisq; definiendis, aut in studijs epistolarum, quæ actiones humanas, per literas his atq; illis significant, ac tum consilia publica, tũ secretas principũ cogitationes notant, quod munus est scri-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

barũ et illorũ qui hodie parũ uetustis nominibus partim Cãcellarij,
partim Secretarij dicuntur, aut ad studia hæc cœli et stellarũ, cuius
disciplinæ actiones uersantur in prædicendis futuris, ac stellarum ip
sarũ decretis pronuntiandis, aut ad ea forsitan studia, quæ cognitio
nem afferũt haruspicinæ, auguralis, aut somniorũ coniiciẽdorum. Cu
ius cognitionis propriũ officiũ est, uoces ac uolatus auium, & quæ in
somnis uisa sunt interpretari atq; coniicere, eaq; consulentibus respõ
dere. Quod aũt Mars ac Mercurius accusatores, chirurgos, medicos,
statuant in actionibus definiendis, ubi ambo simul ad has statuẽdas
conuenere, quod Mars Venusq; myropolas, tonsores, ueneficos. quod
Mercurius ac Venus poëtas, musicos, cantores, tunc aperiemus, cum de
ipsarum erraticarum coniunctionibus ac configurationibus differe-
mus. Etenim ex iis quæ stellarum copulatio aspectusq; decernunt,
iudicari etiam poterit, quid societas quoq; decernendarum artium,
actionumq; portendat.

De collatione signorum in dandis magisteriis.

Nec uero hac præsertim in parte omittenda duximus ea quæ à Ptole=
mæo tradũtur, cũ de hac ipsa magisterij traditione in quarto Apote
» lesmatũ libro præcipit, inquit enim, Signa illa per quæ fertur genitu=
» ræ tẽpore actionũ distributor, non nihil pro qualitate sua actionũ na
» ti qualitatibus conferunt. Etenim signa quibus humanũ inditũ ẽ no
men, quæq; ipse ἀνθρωπόμορφα nominat, mirũ in modũ conferũt
ad omnẽ cognitionẽ earũ sciẽtiarũ, quæ propriæ sunt hominũ, atq;
ab iisdẽ ipsis ad cõmunẽ usum excogitatæ atq; inuentæ. Signa uero
quadrupedũ animaliũ ad effodienda metalla, ad exercẽdã mercatu=
rã, ad ædificãdas domos, atq; ad fabriles artis sequẽdas. τροπικὰ
aũt signa quæq; æquidialia sunt, cõmutandis mercibus, cõtractãdis
negotiis, agrisq; colẽdis, mensuris item, rebusq; geometricis ac sacris.
Terrena uero signa, & itẽ humida magisteriis, quæ in humidis, uel
per ea quæ humidæ naturæ sunt, exercentur. quin ẽt cognoscẽndis
hærbarũ naturis, atq; illarũ usui, exercẽndis nauiũ fabricas, atq; ad ea
quæ ad sepulturas ptinẽt, quæq; ad salis usum, resq; sale cõtingẽdas,
quæq; itẽ ad sapores uoluptarios subministrãdos inuẽtæ sunt, quarũ
rerũ si suo tẽpore Apitius magnus fuit artifex, nõ minor in nostra
ætate siue magister, siue recitator fuit Bartholomæus Platyna. sed ad
Ptolemæũ redeamus. Maximũ inquit actionũ ipsarũ indiciũ faciet
Luna, cũ à coitu digressa, atq; ad locũ ubi Mercurius reperitur delata
cũ illo copulabitur. Si enim fuerit in Tauro, aut in Capricorno, aut in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Cancro, faciet augures, immolatores, q́q; per patinas uaticinentur. In Sagittario, aut Piscibus dæmonũ elicitores. In Virgine, aut Scorpio magos, astrologos, prognosticatores, quorũ ẽt sermo sit plenus grauitatis, authoritatis atq; sententiarũ. In Libra, in Ariete, in Leone numine afflatos, fanaticos, quiq; tum lymphati, tũ procerriti dicuntur, somniorũ coniectores, exorcistas. Quæ qdẽ omnia diligentissime contemplanda ac metiẽda esse, illud docet, ꝙ quæ dominatũ hunc suscipiũt stellæ, ubi heoæ fuerint, aut cardinales, actiones decernũt, et qdẽ cum authoritate, natisq; ipsis primariũ in illis locũ statuũt. Occiduæ uero aut à cardinibus declinantes, nequaq̃ primarios, uerũ subiectos alijs potius suis in artibus atq; actionibus illos fore annuntiant, qbus si bñficarum stellarũ fulgor affuerit, eæq; in apice circuli sui effulserint, artes, actionesq; decernẽtur cũ celebritate, lucro, laude, atq; existimatione. Sin maleficæ offuerint, cum abiectione, indignitate, dãno, ac periculo. Siqdẽ impugnante Saturno, ob segnitiẽ ac simulationẽ nocumenta ipsa obueniẽt, Marte uero aduersante, per pericula et publicatiões. Vtroq; autẽ simul impugnãte, siue ab apice atq; ab eminẽtia, siue ab humilitate ac deiectiõe circulorũ suorũ, euersio ac tanquã diuastatio quædã indicatur pro situ ipsorũ, proq; in partẽ uel heoam, uel occiduã positura. Hæc itaq;, atq; in hãc sententiã à Ptolemæo tradita sunt, ac minus fortasse explicate, q̃ res ipsa ferebat. Siqdem facta diuisione signorũ quadrupedũ, post ita subdit æquidialia, ac si Aries quadrupes nõ esset, subdit ẽt signa terrestria, post factam mentionẽ signorũ humana specie figuratorũ, ac si Virgo nõ esset ex horũ signorũ numero, aut tropicorũ ẽ numero Capricornus, cum post adiungat signa terrestria. Quócirca desyderio quodã disciplinæ huius in apertiorẽ atq; cõpositiorẽ formã uindicandæ, de inexplicatione cõquerimur. Quã ob rem parti huic, quæ de artiũ est datore, illã etiã adiũgemus, quæ ad inueniẽdũ cognoscendũq; geniture dominũ tota pertinet. qđ insequẽti libro præstabimus. Si enim actionũ dator artes, actionesq;, quas natus ipse secuturus est, indicat, & geniture ipsius dominus oẽs tibi nati propensiones, mores quoq; omnis sic exprimet, & tanquã in pictura sua ꝑ lineamenta inumbrabit, ut facile his oibus simul mixtis, consyderatisq; nati animus per fenestras quasi quasdã introspiciatur. Nec uero geniture dominatus tribus dũtaxat erraticis ꝑmissus est, ut artium atq; actionũ, uerum etiã erraticarũ cuiq; suo loco conceditur. Solẽ tamen ac Lunã sic excipimus, ut pote quos pudeat partis cuiuspiã patrociniũ suscipere, cũ uitæ totius ac fortunæ uniuersæ ĩperiũ penes se habeant, quæq; ad corpus ac spiritũ ꝑtineant, moderentur oia.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD PETRVM SVMMONTIVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER OCTAVVS.

ISTE hic oculos Petre Sūmonti, in hortis enim deambulamus, nostra cum Antiniana, germenq́; illud contemplare, quod ab humo prodire iam nititur, ut solū superiniectum tametsi tenaciusculum, passim tamen diffiderit, ut fossoris negligentia aggestum etiam lapidē pedetentim tamen subleuando propulerit. Rem profecto, ut pleraq; omnia naturæ opera, summa etiā admiratione prosequendā. Verū autem quid pilo tenuius? cute rursum ipsa quid densius? quam assidua tamen propulsione perforat res tenuis admodum atq; imbecilla. sensim increscūt hærbæ, frutices, arbores, ipsaq́; animantiū corpora. Incrementum tamen ipsum nequaquā sentitur. Quid ꝙ, ut Horatius ė natura ipsa rerum ait, fama, ut arbor quoq;, æuo crescit occulto. Quid ꝙ animus ipse qui pueris nobis tantopere rudis atq; etiam ignarus est, paulatim progressimq́; ita instituitur, ut ė summa ignoratione atq; inscitia ad summam tandem rerum perueniat cognitionem atq; scientiam. Quanti uero, qualesq́; progressus cognitionis fiant, itemq́; sciētiæ singulis neq; horis neq; diebus ne ab eodem quidem percipitur animo. Res tamen ipsa, tempusq́; quod interim delabitur, postmodū declarant, & quæ & quales cum incrementi corporei factæ sint progressiones, tum ac multo fortasse manifestius sui ipsius animi, institutionis atq; peritiæ. Quo'circa temporis hæc omnia naturam sequuntur, quod ė momentorum, ut sic loquar, insensibilitate prolapsioneq́; tam tenui atq; impartibili profectum, pedetentim continuateq́; progrediendo motus omnis ita metitur, atq; in numerum redigit, ut quod initio non sentiebatur, post tandem luce ipsa clarius appareat, claritudineq́; etiam splendescat sua. Videmus, cernimus, experimur hæc omnia in nobis quidē ipsis, ac pauca admodum quinimmo rarissimi sunt qui ea tamen consyderent. Hoc igitur maxime modo stellarum actiones procedunt. Neq; enim earum effectus sentiuntur, donec multum iam profecerint, tametsi commotiones atq; impulsus ipsi nunquā desinunt, quando assidue ꝗdem, atq; insensibiliter agunt, quodq́; tempus aut agere, aut egisse iam uidetur, sempiternis illæ commotionibus atq; insinuationibus suis agunt. Sentitur palàm Solis calor, eiusq; ap

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

paret illuſtratio, tenebrarum tantarum expultrix. At nō apparent cæterarum erraticarū effectiones, ſcilicet ꝙ nō æquæ oēs calidæ, tan taq; luminis maieſtate ſunt præditæ, differuntq́; omnino qualitates ipſæ inter ſe ſe, ac ſi lucerna qdē ipſa ubi primum accenſa eſt, tametſi calor eius nequaquã ſentitur, atrium tamen omne non irradiet, ſiue oleo lumen id paſcitur, ſiue adipe aut aruina. Et quãuis uitæ ipſius no ſtræ fundamenta in corde collocata ſint, in eiusq; calore ac commo- tione iacta, ſcilicet ob hoc pulmones, iecur, cerebrumq́; officium ſuū nequaquã faciunt. Nec uidemus oculis, nec ſenſu ſtatim capimus, qua uia uerba per aures ad animum tranlata moueant illū, mouent tamē atq; adeo qdē & mouent, et afficiunt, ut à triſtitia in hilaritatem, à metu in ſpem, ab ira in tranquilitatem, à duritia obſtinationeq́; in facilitatem, placabilitatēq́; repente transferant. qd plura? ut animum tandē maxime ſcientē reddant, qui in initio fuerat ignorãtiſſimus. Sentitur qdē, naribusq́; hauritur & fœtidus, & ſuauis odor. At nō ſentitur naribus nocens illa uis aëri immixta, è qua peſtilentia gi- gnitur. Mortes uero tam uiolētæ ac penè repētinæ declarant, quãtū illi ueneni inſit, quantaq́; ad interimendū noxa ſit indita. Quid uio lentius q̃ uenti, qd magis etiã repentinū, q̃ flatus ipſi aërij? Aſpira- tio tñ illa, è qua uenti fiūt, ipſiq; flatus effluunt, nullo modo, neq; in tenebris, neq; in luce oculis cernitur. res autē ipſa procellarū tantam illã uiolentiã impetusq́; demonſtrat. Sed qd uētos citamus ad dicendū teſtimoniū? qs noſtrum obſecro ſentit ubi, aut quomodo aërē attra- hit, quē tamen attractū ſtatim ſpirat, ac remittit. Quod ſi hæc ipſa in nobis, noſtrisq́; corporibus, in cerebro, in uenis, quin ēt in aëre, atq; in aquis fiūt, atq; eueniunt, et quod initio nō ꝓſpicitur, ſi per ſe tandē euadit q̃ clariſſimū, quãto tū ſolertius penetrabiliusq́;, tum ēt inſenſibilius cenſendū eſt, ſtellas ipſas efficaciſſimam illã uim ſuã in nobis, inferioribusq́; his corporibus exercere, in illaq́; illabi? Cū cor- pora ipſa è qbus conſtituti ſumus, ſint illis prorſus obnoxia, iiſdēq; à natura pareant, nec tam à ſeipſis, q̃ à ſtellis moueãtur, neq; enim ali- ter rerū ipſarum natura conſiſteret, fruſtraq́; fulgentiſſimi illi ignes qui lumen id eſt uitam inferioribus his in animantibus accendūt, cœ lo illo quàm eminentiſſimo, quod omnia quidē continet atq; comple ctitur, tanto ordine, meatibusq́; tam indefeſſis ferrentur, ni luce ſua, ſuisq́; radijs his ipſis uitas inſpirarent, quæ quidem inſpiratio nec cernitur, nec apparet, niſi poſtquam res ipſæ in lucem eam, quæ ui- ta dicitur, prodiere. Adhæc quod ſemina, radicesq́; præſtant hærba- rum atq; arborum, quod cor, qđ cerebrum, quod uerba, qđ ſpiritus,

ut dictū est, an non cœlestia præstabunt semina? quæ prima q̄dē sunt, & à quibus hæc ipsa, quæ naturalia dicuntur semina, perpetuo etiā fouētur, ac nequa intereant, assiduis ubiq; agitationibus suggeruntur, quin etiam ab his ipsis existit seminibus, ut insensibiliter rerum fiant incrementa, perinde ut cœlestium illorum corporū momenta sunt insensibilia, id quod ingenium tibi tuum Summonti, quo solertissimo præditus es, declarare melius, exactiusq; quàm disputatio ulla potest nostra, penetrat enim in initio ad ea quæ nulla quidē uidentur, neq; è uestigio penetratio ipsa sentitur, post uero uires ita suas colligit, suáq; præ se fert operam, se séq; intendit adeo, ut magna atq; magnifica inde prodeant, quæ antea aut re ipsa nulla erant, aut nullo esse modo cernebantur. Quod autem ingenium tuum præstat, quod quidem tuo isto continetur tam angusto corpore, non præstabunt corpora illa, tanta in maiestate constituta? quorum opera, ductu, auspicióq; geruntur quæcunq; in inferiore hoc mundi tractu fiunt, administrantur, aguntur, sempiterna cum animantium generatione, perpetuóq; rerum omnium satu. Atq; ut tuum istud ingenium, animusq; ut iste tuus commentandis, atq; efficiēdis ijs, sensibus proprijs utitur. Sic æthereí illi ignes, perinde ut instrumentis quibusdam suis, suáq; materia, elementis utuntur è q̄bus ipsi constamus, intra quæ, et ꝑ quæ uitam quoq; ducimus, cū aëre operiamur ipso, ac per illum spiremus, unde aër spiritus à Latinis perquam proprie dictus est, qui quidem illis ipsis quàm proximus ac contiguus est, quiq; tenuitate sua & aquas ineat, & intra densissimum ēt terræ corpus se se per rimulas quasi quasdam insinuet. Quin etiam ueluti supra terras perlatus auras Sol agitat, qua ex agitatione cuncta calfacit, hacq; ratione & uia alia exiccat, alia eliquat, ac nunc cogit, nunc relaxat, nunc durat, nunc emollit, adhæc alia decolorat, alia candificat, illa fugat, hæc contrahit, sic stellæ quoq; & ipsæ per spiritum hunc maxime, quem aërem esse diximus, in humores è quibus constamus, uim quæq; suam sensim assiduéq; pro sua natura insinuantes, illos continuate afficiunt, quibus affectis uisa cientur illa, quæ postmodum mentem atq; animos commouent, & ad commentandū, et ad agendum, pro ui naturáq; excitantis syderis atq; humoris, ut non modo constitutiones ipsæ corporū naturas cõmotionesq; sequantur eas, uerū actiones etiam ipsæ illas repræsentent, ad quas ubi ratio se se nunc ducem, nunc comitem adiunxerit, id efficitur, ut iure homo rōnale tantū animal et dicatur solus, et habeatur, nec sit in terris aliud quippiam, quod deorū immortaliū tantam æque similitudinem aut agendo referat aut cõmentando. Quādo animal quoq; nullū neq; cum

cœlo, neq; cū stellis quæ cœlo feruntur tantam omnino cognationem
habeat atq; contagem. Neq; enim uerebimur Contagem appellare eā,
quæ Græce est συμπάθεια, quam Cicero ipse contagionem uoca-
uerit. Quæ quoniam ita se se habeant, eo libentius prosequemur
quod cœpimus, ut et naturas cōmixtionesq; stellarū explicemus, et cau
sas simul naturales illis accōmodemus, quātum ars, quantū natura re
rū patitur, mōstratq; diuturnior solertissimorū hoium obseruatio.

De Domino genituræ.

Eteres, ut uideo, scriptores non una uia genituræ do-
minum quærendū censuerunt, quem uno uerbo Græ
u ci οἰκοδεσπότην uocant. Verum alij diurnis in geni
turis illū genituræ totius dominatum assecutum iudi
cabant, in cuius finibus Sol, in nocturnis uero, cuius
in finibus Luna inueniretur. Idq; ea ratione instituisse uidētur, ut cū
Sol ac Luna generationis authores sint, particularē hunc dominatum
stellæ illi tanquam subministræ delegarent, in cuius stellæ finibus Sol
ipse diurno, Luna uero nocturno inueniretur tempore. Siquidē diur
num imperium propter lucem ac calorem, qualitatisq; similitudinem
cessit in sortem Soli, nocturnum autem propter opacitatem, Lunæ.
Alij censuerunt planetam illum genituræ dominum, qui Lunæ latitu
dinis esset dominus. Cū enim Luna motus sui celeritate, suisq; discursi
bus cæterarum stellarum affectiones à se acceptas in nostra refun-
dat corpora, & tanquam nutrix quædam alimenta undiq; conqui
rat, in genituræ dominatu stellam illam tanquam ab educatricē qua-
dam substitui putauerunt, in cuius stellæ finibus, Lunæ ipsius latitu-
do inueniretur, plurimi enim referre putauerunt, sub cuius iurisditio
ne Lunæ latitudo in boreā, aut in austrū diuertentis esset. Alij uero,
atq; in ijs Iulius Maternus, cuius apud me authoritas tanta est, ut si
scripta eius extarēt integra, uix aliquid arbitrer in hac ipsa discipli
na desyderandū, censuerūt erraticæ illi genituræ dominatum in sor-
tē cedere, ad cuius statim signum Luna progrederetur, post peragra-
tū signū, in quo ipsa genituræ tempore inuenta esset. Si enim in Marca
genitura Luna Arietem permeabat, permeato Ariete, quã statim conce
dit in Taurū, quod signū Veneris domiciliū est, Venus Martianæ hu
ius genituræ sibi dominatum assumit, tanq̃ hospitij merito à Luna con
cessum. Qua in re illud mihi uidetur penè contingere, quod in re cō
tingit rustica. Planta enim ab eo in quo nata est loco euulsa, atq; aliud
in solū tranlata ei cedit solo, in quo post effossa succrescit, & alitur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Luna enim ipsa tanquam editi à se foetus mater atq; altrix sociam sibi alendo illi quæritans, in cuius primum stellæ domum incidit, eam sibi stellam adiutricem & tanquam comministram deligit, cum qua labores ac curas educationis partiatur. Omnis autem coeli actio, ut admodum mirifica est, sic ex omni sibi parte quadratissime constat. Neq; enim tanta prouenire atq; effici ingeniorum, applicationum, studiorum, morum diuersitas posset, nisi tanta ac tam diuersa etiam esset stellarum mixtura, atq; inter stellas ipsas inuicem uirium mutuatio. Mutuatur igitur sibi auxiliũ Luna, atq;, ut nouo utar uerbo, comministeriũ à domino genituræ, genituræ autem dominus à domino finiũ, in qbus ipse inuenitur, et à domino item signi, rursus signi ac finiũ domini à stellis, à quibus aspiciuntur, uel in quorum errant finibus, atq; à locis etiam ipsis in quibus constituti sunt, à coniunctionibus itẽ, atq; à conditione diurna seu nocturna, à culminatione, atq; eminentia orbiculi sui, ab incessu, statu, regressu, à regione matutina seu uespertina, à signorum qualitatibus ac proprietatibus, quæ quidem ipsa tantarum sunt uirium, ut ex his atq; ab his ingeniorum nostrorum uarietas omnis proueniat. Quócirca genituræ domini idem mihi ius uidetur esse in nati uita, quod gubernatoris in naui, ipsáq; in nauigatione, quando ab illius gubernatione quæ in mari geruntur omnia, ac pro claui cui assistit moderatione regulã ac legem accipiũt. Siquidẽ ministri ipsi data ab illo signa, iussásq; ab eodẽ operas obeundis in ministerijs et sequuntur, et exhibent, neq; ab illius moderatione ac præscriptis recedũt. Felicẽ itaq; aut infelicem constitutionẽ genituræ domini aliæ quoq; stellæ in utrãq; seu felicitatis seu infelicitatis partem adiuuant, atq; adeo qdẽ constanter adiuuant, ut bene ipse ac pro authoritate sua collocatus annos uitæ à se distribuendos, integros q;dem nato illi impartiatur. Pro qualitate igitur collocationis atq; configurationis suæ cum stellis alijs, próq; natura & sua & stellarum, à quibus uel fouetur, uel impugnatur, ac signi per quod fertur, & signi eius, ac finium domini, quid nato obuenturum sit in totius uitæ decursu per seriem decernit. Iuréq; in prædicendis nati moribus atq; euentis, genituræ dominus in primis obseruandus est, quem ea de qua ultimo loco dixi ratione facile inuenies. Illud uero prætereũdum nõ est, Lunam è signo quod peragrat natali die si in Cancrũ domum suam, aut in Leonem Solis hospitium statim pertranseat, nequaquã aut ipsam patrociniũ genituræ suscepturam, aut Solem propter hospitium. Dedignantur enim cum generationis uitæ, animalitatisq; authores sint, ad particulare ministerium, ac famulatum quasi quẽ-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

dam tanto è gradu descendere, quam ob rem quod post Leonem in Virginem transitura statim est, Mercurium signi eius dominum in genituræ dominatu Luna substituet. Quid igitur singulæ erraticæ genituræ dominatum nactæ decreturæ sint, singillatim ordine suo explicabimus.

De Saturno geniturae domino.

Nostram quidē uitam metiri, ni fallor, trifariam oportet, & per ea quæ ad corporis texturam pertinent, & per ea quæ ad animum ac mores, quæq; etiā ad fortunæ, ac rerum euenta spectant. Bona enim hominum omnia aut corporis sunt, aut animi, aut fortunæ, dicunturq; externa. Horum autem omnium geniturae dominus denuntiator erit, pro natura, collocatione, & configuratione ad alias stellas sua, proq; signorum etiam peculiariter attributa cuiq; ui ac natura, in primisq; pro humorum quibus præsunt, temperatione ac mixtura. Saturnus igitur hac ratione & uia traditum sibi à Luna geniturae dominatum accipiens, primum in concernendo corpore, tametsi ad hanc concretionem plurimum qualitas parentum confert, multis illud ac uitiosis humoribus uexabit, præsertim ubi nocturna genitura fuerit, Lunaq; imminuto lumine ad illum feretur, qua è re & pallor multus sequetur, & corporis ipsius non parua debilitas, quod quidem et modicum erit, & propter latentium humorum defluxionem, imbecillum ac ualitudinarium. Quinetiam natus ipse uentre, stomachoq; multum laborauit atq; intestinorum doloribus. Ob hanc autem ipsam occultiorum humorum defluxionem et copiam, uitiato magna è parte corpore, generari tandē consueuit hydrops, et quæ aqua inter cutem dicitur, aut podagra, morbusq; articularis, aut qui tum uulgo caducus, tum comitialis uocatur, aut laterum dolor, aut neruorum distentio, aut pulmonum uitium, aut longæ, grauesq; ualitudines, quæ natum cōficiant, morbi autem, ægritudinesq; quarum Saturnus author est, plerūq; ab atra bile originem ducunt, quanquā non raro etiā à pituita. Nec uero his ab humoribus oculi tuti erunt, nā & suffusionibus, lippitudineq; sæpius offendētur, et ubi uis maior ingruerit, forte etiam illis capientur. Caput quoq; non solum doloribus infestabitur, uerū etiā aut caluitio, aut depilatione afficietur. Hæc autem uitia magna è parte minuentur, ubi in tradendo dominatu Luna crescenti ad Saturnum feretur Lumine, qppe cum Saturnus ipse crescentis Lune familiaritate lætetur, ab eiusq; humore tepefacto iā de Solis irradiatiōe refocilletur, atraq; illa bilis, cui præest, non exiguū adiumentū ab hac ipsa Lunæ irrigatiōe accipiat, ne frigore, ariditateq;

nimia occupetur. Minuentur etiam morbi, sanabunturq; ægritudines, ubi aspectus beneficarum stellarum opportuno è loco opem attulerit. Contra mala ipsa miserum in modum cumulabũtur, ubi malefica, hostilisq; irradiatio Saturnum percusserit. Ea deinde quæ ad mores atq; animum pertinent, ita quidem à Saturno suppeditabuntur, ut à natura stellæ humorisq; minime recessura sint. Cum enim Saturno seniles mores insint multaq; ipse tarditate atq; circunspectione sit præditus, nati commotiones, animiq; eius applicationes ac studia naturam hanc sequẽtur. Quam ob rẽ natus ipse futurus est probus, grauis, cunctabundus abstinens, parcus, prudens, graui consilio, bona fide, recto iudicio, multa uariaq; cognitione. gaudebit solitudine, sibiq;, suæq; rei tantum uacabit. sua consilia, suasq; actiones libenter celabit nam & taciturnus erit, & sua secreta ut lateant alios studebit. iram continebit in pectore, ac uindictæ tempus expectabit simulare ac dissimulare aptus. solicitabitur uarijs atque assiduis curis, mentemq; ubiq; cogitationibus occupabit. quo circa & tristis erit, & à risu lætitiaq; alienus, difficilis, morosus, auidus, potui quàm cibo indulgentior, cuius deniq; uita laboriosior semper erit, grauibusq; erũnis affecta. Nec uero Aristoteles atræ huic bili frustra tantum attribuit, siquidem pro temperatura frigdi, aut calidi, ac perinde ut in hanc quàm in illam qualitatem uehementius propendet, mores quoq; ingenerat. ubi enim frigidior est, animum formidine multa concutit, calefactior uero securitate ac robore munit, atq; ut humor hic naturaliter tristitiam gignit, sic aliquando pro temperatura atq; admixtione, musicæ atq; cantilenarum studium ingenerat. Cum enim uita nostra calido ita consistat, ut frigido temperetur, atq; inde uita conseruetur, bilis hæc atra per corpus ipsum diffusa ita se tum frigori, tũ calori insinuat, nunc plus nunc minus, ut pro mixtura frigidi, aut calidi, alteriusq; aut utriusq; illorũ temperatura ad uarios mores applicationesq; diuertat. Harũ autem temperationum, ac mixturarum princeps causa Saturnus est, perinde nanq; humorem suũ & miscet & temperat, atq; ab erraticis ipsis conspectus est, itemq; uti à signo in quo fertur, et ab eius ac finiũ dominus afficitur. Si enim Luna crescens ad Saturnũ fertur, quo tempore geniture illũ præficit, natum efficiet honoris cupidum, animumq; eius eriget atq; efferet, elatumq; inflabit adeo, ut superbus admodũ insolẽsq; euadat. Luna enim crescens (ut diximus) ac præsertim ubi ad plenitudinem accedit, non solum abundat humido, quo Saturni humectare ariditatem queat, uerum quia tepefit iam à Sole multum irradiata, frigescentis illius uires magnopere

refocillat.

refocillat. Atqui, ut ante à nobis dictum est, bilis atræ uis ubi concaluit, flatum multum excitat, spiritusq; uehementiores facit, quo circa animi inflationem, & superbiam, & honoris appetitionem Saturnus Lunæ sic commixtus ingenerat. Contra ubi Luna decrescens q-dem, atq; imminuto iam lumine ad Saturnum fertur, quia frigiditate, atq; siccitate sua Saturni frigus ariditatemq; quodammodo obtorpescit, atraq; illa bilis refrigescit admodum, qui hoc in statu in lucem uenit, futurus est sordidus, abiectus, despicabilis, atq; in assiduo ferè luctu, squaloreq; uersabitur, atq; eo magis si Saturnus ipse à Luna conuentus fuerit, uel in sua Lunæ ipsius domo, uel Martis in domicilio aut finibus. Quod si in Mercurij domo, aut finibus hæc contigerint, atra illa bilis afficietur adeo ꝑmixtione ab hac, Saturnusq; perinde ut peste quadam infectus ita ægrotabit, ut nati illius animũ peruersis, ac maxime corruptis moribus, applicationibusq; inficiat, quippe qui futurus est periurus, maleficus, uenenarius, quiq; parentes, fratres, cognatos hostili etiam animo insectetur. Profecturæ autem è bonis humorum commotionibus uirtutes, rectisq; è propensionibus mirum in modum augebuntur. È malis uero ac perniciosis prouentura mitigabuntur uitia, quoties beneficarum stellarum aspectus opportuno ac beneuolo è loco decernentem hæc Saturnum radijs suis inhibuerint. Tertio autem loco, quoniam de fortunæ bonis ratio habenda est, si geniturae gubernaculum accipienti Saturno, opportunoq; in loco collocato, opportuno etiam ac felici è loco beneficæ stellæ suffragium contulerint, sitq; diurna genitura, quoniam die Saturnus gaudet, perinde ut atra bilis refocillatione caloris, ipse uero aut sua in domo, suis'ue in finibus, aut in Solis hospitio, aut in domo, aut finibus Iouis collocatus fuerit, quoniam atra bilis & quod nigrum fel à quibusdam etiam doctis uiris uocari uideo, sanguinis hoc est humidi calidiq; admixtione uehemẽter gaudet, ipseq; lunæ (ut dictum est) augescentis societate lætatur, natus ille futurus est nobilis, præclarisq; in actionibus ac negotijs uersabitur, honores, dignitates, magistratusq; eos consecuturus, quos signa, loca, signorumq; ipsorũ domini, eorũq; configurationes pollicebuntur. Qua quidem in parte exacte ad amussimq; tractanda, mathematicum ipsum non minori solertia prudentiaq; uti uolumus, quàm in ægritudine curãda, morbusq; sanandus, ut sæpius à me dictum est, medicum, atq; eo magis, quod medicus mathematici opera consilioq; adiuuari plurimum potest. Generaliter autem Saturnus ab uxore, ac liberis, nati animum propter frigus hoc est lentitudinem, tristitiam, remissionem, sanguinisq; ipsius relaxatũ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

habitum abalienat. Itaq; nec alienum ab eius stella est qđ fertur in fabulis, Saturnum filios uorare solitum, proptereaq; Cybelen uxorem mentiri solitam, lapides se esse enixam. Vitæ autem subsidia aut humidis è ministerijs, aut aquosis in locis Saturnus suppeditat, ac quodcunq; præstat, magnum per laborem, nec nisi difficulter præstat.

De Ioue geniture domino.

Iupiter geniture dominatum sortitus, si diurna genitura fuerit, Lunaq; luminosa, nati corpus moderata admodum compage formabit, nam & multo illud irrorabit sanguine, & membra decora compositione disponet, faciem quoq; honestis oculis, & caput multo capillo adornabit, candorem per totum etiam corpus diffundet, quin pedum quoq; incessum digna quadam motus compositione nobilitabit. Decorum hunc corporis totius statum comitabitur nitida quædam mundities, atq; ab ipso Ioue gestus magna cum dignitate concessus. Ipsam autem corporis tam honestam fabricam dignæ quoq; fabricæ corporis, animi proclinationes sequentur, quales natura quidem ipsa sanguinis mouet. Siquidem natus ille cuius Iupiter patrocinium susceperit, magno erit animo, magna etiam honorum appetitione, laudis quoq; ac gloriæ permulto ducetur studio, apud quem fides, rectitudo, integritas primæ semper futuræ sunt. Idem erit amator honesti, defensor æqui, publici item boni procurator & author. cum amplis ac primarijs uiris conuersabitur, eiusq; consuetudo ubiq; probabitur. simplicitatem colet, amicitiam seruabit, beneficentiam promiscue exercebit. idem erit in agendo efficax, in præcipiendo imperiosus, in iudicando rectus, ac supra generis, maiorumq; facultates seq; resq; suas ostentabit. uxorem uero ac liberos incomparabili affectione complectetur. Nam & Iupiter propter sanguinem prolis est cupientissimus, quando generatio ex humido calidoq; fit, & uxor prolis causa ducitur, nuptiæq; huius rei gratia cōparatæ sunt. Hæ autem, ut diximus, animorum propensiones sanguinem sequuntur sanguinisq; temperationem, quem Iupiter pro sua erga stellas alias configuratione moderatur. Quocirca si in obeundo genituræ magistratu Iupiter in primis cœli cardinibus, in signo suo, suisue in finibus, aut in altitudine sua collocatus fuerit, aut in domo Solis, seu in Solis altitudine, cuius diurnam conditionem sequitur, sitq; genitura ipsa diurna, Lunaq; luminosa ad Iouem ipsum feratur, nec aut ipse aut Luna maleficarum stellarum aduerso infestetur optutu, nati illius summa prorsus felicitas

futura decernitur, omniq; è parte consumata, nam & q̄d ipse cupierit, è sententia consequetur, & fortuna illi fidelis constansq́; futura est, & uitæ à Ioue decretos annos integros explebit, & in liberis usq; adeo fortunabitur, ut illorum etiam meritis ac uirtutibus domesticus honor accrescat, Contra hæc ipsa prorsus irritabuntur, aut ex parte plus minus'ue minuentur, si Iupiter aut infeliciter omnino collocabitur, aut ex parte, quæcunq; ea sit, dignitas eius maiestasq́; minuetur. Naturaliter autem Iupiter natum cuius genituræ curam susceperit, multis animi dotibus adornabit, honestas & generosas uisionum formas eius in pectore exuscitabit, exuscitatas animo repræsentabit, multa deniq; commendatione ac laude mores eius, actionesq́; prosequetur. Quas ob res idem mihi de Ioue propter sanguinem dicendum uidetur, ac sentiendum, q̄d de uerno quidem tempore, qua in anni parte & humidum calido moderatissime consentit, & noctes item concedunt diebus. qua etiam tempestate uenti genitales sunt, flatusq́; maxime temperati spirant, ac terra, aër, aqua amabili quadam temperatione & fouentur inuicem, & conciliantur.

De Marte genituræ domino.

I gnem tradit Aristoteles nihil penitus ex se gignere, quamuis idem ipse sit author, minutissima quædam animalia, ut è niue uermiculos quosdam, ærarijs in fornacibus Cypri, in quibus Chalcites lapis excoquitur, enasci, eaq; extra ignem minime uiuere. Ex eo autem Romani Vestam eandem & ignis deam & uirginitatis putauere. Igitur ut ab ustilatione illum atq; ab efferuescentia maiores nostri sterilem esse arbitrati sunt, sic calorem è contrario, ꝙ tepefaceret, ꝙ etiam foueret, fœcundum, nec generationis solum, uerum etiam alimentariæ decoctionis authorem dixere. Hic itaq; ipse ignis incendio demum suo conflagrata cuncta conficit, atq; in cinerem redigit ac carbones. At calor propter moderationem & gignit, & quæ genita sunt, educit, atq; conseruat, concoquendo alimenta, sparsimq́; per uenas & corpus digerendo ea, eandemq; etiam ob moderationem actiones et ipsas hominum ac mores temperat, quantum nanq; ad feruorem à calore propius acceditur, tanto longius à moderatione receditur. De remissione enim caloris fit tepor ille moderatus & frugi, secus atq; de inflammatione incendiū raptim cuncta exedens atq; conficiens. Cum itaq; Mars ob insitum feruorē sit intemperatior, quoties genituræ cuiuspiā dominatū accipit, & corpus, corporisq́; compaginē, et mores ꝗ compaginē ipsam corporis, humorūq; sequūtur admixtionē, mode-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

rari non nisi intemperanter potest. Quid enim à nimio calore, qui iam efferbuit, ac suapte natura urendo cuncta conficit, sperari aut expectari nisi immoderatum, breuiq; interiturum potest? præsertim si Luna quo tempore dominatum Marti permittit, luminosa, atq; eo magis si plena fuerit. Quo circa nati illius corpus nimio è calore feruescet, ac sanguine feruentius accenso multis ægritudinibus ac uitijs subiectum erit, quæ de sanguinis inflammatione generantur. Ac nihilominus corpus ipsum exteriore ui aut igni, aut ferro illata uitiabitur. Erit hominis eius uultus trux, oculi fœdi, ac sanguinolenti, capillus rufus, color ignitus, stomachus ualentior, quiq; multum etiam cibum facile concoquat, Sermo arrogans, impetus uiolētior, quæq; aliæ uel affectiones uel uitia inflammato è sanguine proficiscuntur, eum infestabunt. uitiosum intemperantemq; hunc corporis humorem propensiones primo ac titillationes illæ, quæ ab humore sensibusq; excitantur, similes deinde actiones ac mores subsequentur. Quo fit, ut natus ille futurus sit asper, inclemens, inexorabilis. Ira enim, sanguinisq; excandescentia illa quæ iram gignit ac uindicandi libido nihil illum sequi placabile aut suadet, aut patitur. Erit etiam impatiens, nec potestati alterius subijci sponte uolet, quin primas ubiq; partis, primumq; sibi occupare locum, primos etiam ciuitatis honores iure iniuriaq; contendet. Atq; hac de causa erit contentiosus, diuini atq; humani iuris contemptor, præposteris consilijs, atq; actionibus, cupiditate insatiabili, manu rapaci & prompta, audacia perdita, animo uiolento, atq; imperioso, mente præcipiti, quiq; & periculis temere se obiectet, et facile capiatur, et propositum sæpe mutet. In tanta enim sanguinis ebullitione & æstu nullam retinere moderationem poterit, non in motu corporis, non in uerbis, non in ipso uultu, ut etiam in uini usu ac Veneris sit non modo intemperatus, uerum etiam bestiarum, quàm hominum similior. Deniq; non quam debet aduersus amicos, uxorem, liberos affectionem exhibebit. Felix tamen tum Iouis, tum Veneris ad Martem figuratio, præsertim ubi is in Iouis finibus constitutus fuerit, hanc ipsam intemperantiam, immodestiamq; non exigua è parte mitigabit, perinde ut in austeriori uino usuuenit, si aqua illud diluas. austeritas enim illa aut extinguetur ab aquæ dilutione penitus, aut uehementer sedabitur. Eiusmodi autem est erraticarum commixtio inter se, ipsiusq; commixtionis natura, qualis uini atq; aquæ. Ipsa quoq; morum atq; humorum mitigatio tanto maior futura est, si Luna quoq; in beneficæ stellæ finibus inuenta fuerit, & ab ipsis beneficis amice conspecta. Iulius Maternus tradit futurum natum illum ducem

lum ducem exercitus, maximis copijs, plurimis etiam populis impe
raturum, ſummaq́; poteſtate ac licẽtia functurum, in cuius noctur
na genitura Mars in Saturni Iouis'ue aut domo, aut finibus, aut in
ſua ipſius domo finibus'ue inuentus fuerit aut culminans in medio,
aut horoſcopãs in ortu, aut undecimũ, ſeu quintum locum poſſidẽs,
Lunaq́; ipſa dominatum exhibens deficienti fuerit lumine, Martẽq́;
ipſum deficiens aſpexerit, Iouiq́; cardinem aliquem tenenti triangu
lari ſe familiaritate coniunxerit. Ac nihilominus in hac ipſa tam
felici radiorum mixtura ſi Mars in occaſu collocabitur, poſt multas ui
ctorias, propagatumq́; imperium natus ille uiolenta morte periturus
eſt, pro natura tamen ſigni illius quod Mars ipſe tenuerit. Tãta aũt
Martis intemperantia in nati etiam uita actionibusq́; manifeſtiſſime
oſtendetur, nam & ruinis, caſibusq́; præcipitoſis illum obijciet, & aut
gladio infliget uulnera, aut partem aliquam corporis franget, præ
cidet'ue, aut igne uſtilabit, quin etiam rei familiari, partisq́; diuitijs,
aut ui hoſtili, aut incendio, aut furto incõmodabit. mortẽ quoq; uix
tandem niſi uiolentam decernit, præſertim ſi aut à Sole, aut à Lu-
na ad hoc ipſum inſtigabitur, Nam aut laniandum feris obijcit, aut
iugulandum latronibus, aut plectendum prætoribus, aut hoſti truci-
dandum, aut repentina ſaltem morte conficit. Luna autem creſcens ac
luminoſa Martis improbitatem mirifice auget, deficiens uero lenit,
ſecus ac de Saturno diximus. Nec ratione quidem caret, Luna enim
creſcens ac luminoſa redditur à Solis irradiatiõe calidior, quò circa
Martis rabiem magis magisq́; irritat, atq; accendit, deficiens uero atq;
imminuta luce, quoniam refrigeratur, & abunde humecta eſt, tem
peramentum feruori illius affert, ut cũ æſtu laborantes ora, manusq́;
frigida multa perluimus. Vniuerſim autem quæ à Marte portendũ-
tur ſiue proſpera, ſiue aduerſa, ſiue bona, ſiue mala, per uim, cædem,
rapinam, ferrum, incendia, ruinas portenduntur, mores item intole-
rabiles, conſuetudoq́; parum fidelis, aut male probata.

De Venere cum fuerit genituræ domina.

Si uocis humanæ, de qua oratio noſtra prodit, uarietatem conſydera-
bimus, quantaq́; hominis cuiuſq; in uocali ſono differentia inſit, cum
per uocem non minus quàm per faciem aliũ ab alio internoſcamus,
mirari profecto deſinemus, tantam etiam humorum mixturis, atq; ex
eo humanis moribus, affectionibusq́; diuerſitatem ineſſe, quæ ſi mori
bus ipſis ineſt, ut etiam humoribus inſit, neceſſe eſt. Sunt aũt humores
ipſi uariabiles, atq; inuicẽ conuertibiles, perinde ut elementa. conuer

ſiones autem non ſine augmento alterius partis, alteriusq́; detrimento contingunt. Augmenta quoq;, ac diminutiones ſua pro quantitate ita uariant, dũ uel additur quippiam, uel demitur, ut omnino difficillima ſit differentiæ, uarietatisq́; huius cognitio, eamq; ob cauſam mixturarum è quibus uarietas hæc prouenit, quædam penè efficitur, perinde ut quidem eſt infinitudo. Quod ſi fructuum, qui ex arboribus proueniunt, diuerſitas tanta eſt, in ſaporibus, propter terreni ſucci diuerſitatem, Solisq́; concoctionem, quid mirum & hanc, & maiorem quoq; diuerſitatem à cœlo, quæq́; à cœlo agitantur ſtellis, eorũ quæ cœleſti à motu generantur, fieri? Quoniam autem de humoribus, qui à Saturno, Ioue, Marte excitantur, deq́; illorum mixturis, quantum hac in parte ſatis uiſum eſt, diximus, de Venere iam dicamus, ubi genituræ alicuius domina effecta fuerit. Veneris autem, ut nõ ſemel iam diximus, natura benefica eſt, quemadmodum etiam Iouis. Atq; ut illa Soli in generatione ſumminiſtrat ad informandã materiam, ſic hæc Lunæ ad ſuppeditandam illam formæq́; accipiendæ accommodãdã. Suggeritur aũt à Venere ſuccus, ut ita loquar, humectulus ac frigidulus, ita tamen humectus, ut irroret magis quàm madefaciat, ſequaturq́; roris potius naturam, quàm hymbrium, ita etiam frigidus, ut facillime intepeſcat. Siquidem tepor quàm feruor generationi eſt accõmodatior, ac ſuapte natura magis aptus, unde rerũ harũ terreſtriũ prouentus uere fit, ꝑꝑ teporem, non autẽ æſtate, dũ ob feruoré penè areſcunt, atq; exuruntur in agris cuncta. Genituræ igitur Venus domina tũ nacta corporis nati fabricã, nequaꝗ negligit, nã & illud producit, ꝑꝑ humoris ubertatem, et candore ſuo honeſtat, Adhæc oculis lætitiã inſpirat, ac uenuſtatẽ, propter naturã ſyderis, quod fulgentiſſimũ eſt, ſuoq́; fulgore lætitiam quaſi quandam intuentibus affert capillo etiã multo caput integit, illumq́; uenuſte ac molliter flectit. ſtomacho ita munit (eſt enim appetitionis excitatrix) ut facile cibi genus omne concoquat, gignendæ proli, generiq́; propagando multam cupiditatem, multum etiam ſemen ſuggerit, potus uero ꝗ cibi appetitum maiorẽ excitat, humidis enim magis delectatur. Siqua uitia corpus infeſtatura ſunt, ea naturalibus ĩ partibus, ꝗbus præeſt, potius apparebunt, mortes uero naturales quidem futuræ, eæq; non ſine commendatione & gloria, propter naturæ beneficentiam. Implebit autem natus ipſe integrũ annorũ numerum, ſi Venus in ſuſcipiẽdo genituræ patrocinio feliciter collocata fuerit, neq; à maleficis ſtellis ulla ratione irradiata. Mores autem ac ſimulacra illa, quæ animo ab humoribus ac ſenſibus offeruntur, naturam ipſam ſequen

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tur humorum. Siquidem nati commotiones hilares, iucundæ, ac uolu
ptariæ futuræ sunt, item'q; delicijs, luxui, rebus'q; amatorijs, ac uolu
ptarijs uacaturæ. Beneficientiã natus hic colet, amicitijs studebit, qua-
rum erit obseruantissimus, ꝑꝑ pietatem, iustitiã, misericordiã, religio-
nem à natura insitam. gratus erit omnibus, ac publice diligetur. quæ
enim cõmunẽ in usum, ac publicũ conferuntur in bonum, ea populos
mirifice delectant. abhorrebit à turpibus ac sordidis, capietur mun-
ditijs, leporibus, cultu, ornatu, nitore, elegantia. In uniuersum'q; uita
eius uersabitur in ijs, quæ lætitiã ac uoluptatem afferant, Veneris'q;
in rebus, ac præsertim musicis occupabitur. Pro natura tamen signi,
in quo Venus ipsa feretur genituræ tempore. Felicitas autem nato ma
xima promittitur, quoties Venus genituræ tempore feliciter collocabi-
tur. Itaq; neutiq; pigebit hac in parte ea referre, quæ à Iulio Mater-
no tradũtur. Etenim si Venus in medio cœli, aut in horoscopo, aut in
quinto, undecimo'ue loco inuenta fuerit, atq; in domo, altitudine, fini-
bus'ue suis, & à deficiente Luna dominatũ acceperit, fuerit'q; à Io-
ue triangulari radiatione perspecta, aut Luna imminuto lumine ad
Venerẽ feratur, Saturno nullũ testimoniũ perhibente, decernit digni-
tates maximas, utputa præfecturas, præturas, fasces, consulare impe-
riũ. Quò circa primarijs in locis collocata claros atq; illustris eos red-
dit, quorũ geniturae patrociniũ susceperit, In locis uero deiectis musicæ
studiosos faciet. Quod si Venerẽ deiectis in locis mœrentẽ Saturnus
cardinaliter ꝑcusserit, Luna'q; ad Saturnũ feratur imminuto lumi
ne, aut ad Martẽ luminosa, natorũ animos impuræ, illicitæ'q; libidi-
nis cupiditate fœdabit, assiduis'q; calamitatibus illos afficiet. Peruersæ
nãq; Saturni Martis'q; cõmixtiones, et itẽ Lunæ, beneficã prorsus Ve
neris naturã, peruertunt, munditiã'q; eius corrũpunt, & corpori, &
animo, fortunæ quoq; rebus labẽ maximã afferũt. Consueuit aũt be-
ne collocata inter cætera bona, prolis quoq; fœcunditatẽ impartiri,
magnã'q; ẽ filiabus præsertim lætitiã afferre. Optandũ aũt ẽ in ma
rium genituris, uti Veneris stella matutina sit, in fœmellarum uero,
ut uespertina. cum sit fœmineus animus emolliendus, uirilis uero
magis ac magis generositate adornandus.

De Mercurio geniturae domino.

M ercurius geniturae patrocinium assecutus, gracile nati corpus efficit,
illud'q; etiam pallore inficiet, propter nigri fellis naturam, honestabit
tamen faciẽ oculorum pulchritudine ob Solarem familiaritatem, mo-
res aũt ob cibi, potus'q; temperantiã commendabiles faciet. Quãdo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ingenio quàm corpori Mercurius uires maiores sufficit. Quia uero nati corpus atra bile magnopere insperget, eaq; suscipiendo calori admodum parata est, natus ipse ingeniosus, facundus, et cordatus erit, condiscendisq; scientijs deditus. Ac mihi quidem atra bilis, qua Mercuriales uiri multa abundant, nó alia natura prædita uidetur, q̃ ea, quæ hodie à rusticis esca dicitur, admota enim scintillis pcusso è silice excusis, ignem è uestigio concipit, sensimq; diffundit, ac diffusum diutissime fouet. Quócirca Mercuriales uiri et libẽter, et facile discunt, & ad quæ contendunt, ad ea proprijs ingenij uiribus perueniunt. Inest autem eorum ingenijs mira sciẽdi cupiditas, propter humoris naturam, mirum secretarum rerum cognoscendarum studium. siquidem sciendi cupiditate sæpenumero publicis à negotijs abstinent, sibi tantum uacantes. pleriq; autem solertes sunt ac negotiosi, commerciaq; summa cũ fide tractant. ijdẽ amicitijs dant operã, quas constantissime etiam seruant. Est enim rationis propriũ, cui Mercurius præest, tueri ac conseruare quæ sibi quisq; iam parauerit, eaq; parare sibi uelle, quæ maxime uideãtur profutura. Quid autẽ amicitia utilius? quid etiã conseruari dignius? Fratres, cognatosq; summa beneuolẽtia complectentur, iustitiam colent, religionibus ita dediti, ut non nihil etiã superstitione peccent. Frugi uero admodum, atq; utiles erũt. Quarum quidem affectionum, ac uirtutum ratio ipsa magistra est, utpote morum nostrorum optima institutrix. Eorũ autẽ census resq; familiaris plerũq; ex literis, ac literarũ opera cõparabitur. Quin etiam propter eloquentiam, ac consilium (nam & rationis, & orationis formator est Mercurius) assequentur honòres ac magistratus, fungenturq; legationibus, ac publica tractabunt munera, pro natura tamen signi, in quo Mercurius genituræ tempore compertus fuerit. Aspectus quoq; aliarum stellarum ad eum alios impellit ad Poëticæ studia sequẽda, alios ad aduocationes exercendas, alios ad naturales causas inquirendas, alios ad has, aut illas disciplinas adipiscendas. ut in uniuersum quidem Mercuriales ipsi ingenium exerceant, euadantq; in literis, ac disciplinis clari, Quorum etiam ægritudines, quæ corpori accident, plerunq; è coactis contingant humoribus, quorum etiam uitio diem illi tandem obeant. Quia uero Mars, Venus, ac Mercurius artis etiam natorum, actionesq; dispensant, quoties contingat, eorum aliquem & artis decernere, & genituram simul moderari, duplicata magistratus authoritate, uiribus eo pollentioribus utetur in utranq; felicitatis, aut infelicitatis partem, atq; in utriusq; fortunæ euentum.

De Sole & Luna circa dominatum geniturae.

Quoniam autem principia generationis, & causae ad Solem referuntur ac Lunam, quaeq; ad corpus spiritumq́; id est ad uitam atq; animalitatem spectant omnia, non est hac in parte negligendum, quid Sol, quid Luna à geniturae domino in socios asciti familiaritate etiã sua conferant. Etenim licet uitae totius authores sint, licet cuncta moueant, moderenturq́; quae ad corpus, ac spiritum pertinent, saepenumero tamen geniturae curã singulari quodã studio cum domino ipso suscipiunt, idq́; hospitij iure, cum Sol, Lunáue in signo, finibusúe patrocinatoris constiterit geniturae tempore, aut felici illũ radiatione intuebũtur. E' communicatione enim seu finium, seu domicilij, atq; ex familiari illa irradiatione, familiari etiam cura magis magisq́; erga dominum afficiuntur. Quocirca decreta ab illo bona, longe ampliora reddent ac maiora. Sol igitur socius & tanquam adiutor (ut ita dixerim) dominatus illius effectus, quoniã ab eo ratio quaeritur (uti supra à nobis disputatum est) natum illum ratione multa adornabit, quam ob rem & sapiens, & religiosus erit, multaq́; tum fide, tum aequitate praeditus, magna item moderatione, humanitate, continẽtia. Ratione enim duce actiones ubiq; suas moderabitur. Praecipua uero erga patrem ueneratione utetur atq; obsequijs. Siquidem Sol in generatione patris locum obtinet. Quocirca nati etiam ipsius corpus non solum bene, uerum etiam pulchre formatum ac constitutum erit. caput flauo adornabitur capillo, huius enim Sol ipse coloris est author. Sol autem (nomen enim inde accepit, quod die stellarum omniũ solus id est unus appareat) robur elationemq́; eam nati animo infigit, atq; indit, ut propria uirtute honores, censumq́; sibi comparet, proprijsq́; uiribus ad omnia peragenda nitatur. Siqua uero uitia ex hac Solis societate corpori obuentura sunt, ea in oculis potissimũ accident. Lux eni à Sole manat, quae oculis ipsis est ingenita. pericula uero ab igne proficiscentur, at ualitudines de nimio calore, per uenas ac corpus diffuso. Luna quoq; ut socia, particepsq́; patrocinij iam suscepti partis ẽt suas aduersus natũ illũ minime deseret, ac tametsi in disponendo corpore signi quoq; naturã sequitur, tñ corporis statum longiusculũ faciet, propter insitam humiditatẽ. humidis enim in locis, q̃ in siccis arbores prooceriores proueniunt. quin etiã corpus ipsum pulchritudine membrorũ, candoreq́; honestabit, illudq́; ita afficiet, ut cibo non nisi multo, potu uero pmodico contentum sit. Siqua item uitia in nati corpore ex hac cõmunicatione prouẽtura sunt, ea in oculis similiter prouenient, si-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

quidem nocturnæ lucis subministra est Luna. Corpus autem ipsum in parte eius aliqua aut noxijs inficiet maculis, aut scabie, forsitan ē t lepra totum occupabit, aut noxiorū humorū defluxione, omni è parte infirmum illud ac tremulū reddet, aut mēbrum aliquod debilitabit, aut peste demū conficiet. Erit autem natus ipse honoratus, splendidus, compositus, quiq; agendis in rebus multo ordine, multaq; ubiq; mensura utatur, Matri autem maxime indulgebit, suūq; quacunq; poterit ratione illi præstabit officiū. Luna enim in generatione uicem genitricis obtinet. Fortuna uero nati uaria futura est atq; inconstans. Quid eni Lunæ motu uariantius? Itaq; natus ipse nunc diuitijs abundabit, nunc rursus laborabit inopia, ut actiones, resq; eius nunquam eodem sint in statu permansuræ.

De quadam generali præceptione.

In omni autem peruestigatione illud præcipue animaduertendū est, in rebus quidem plurimis, ne dicam plerisq; inesse natura ab ipsa secretiora quædā, ad quæ humanum penetrare ingeniū nullo modo ualeat. Etenim siue partes, siue mixturæ, siue insitæ quædā rebus ipsis uires, potestatesq; eiusmodi quidem sunt, ut non solū ingenio comprehēsæ nequaquā sint, uerū sint omnino incomprehensibiles, propter caligationem ipsam uidendi, causarumq;, ac permixtionū tenuissimam subtilitatem. Cuius rei diuulgatissimum extat exemplū magnes in attrahendo ferro. Memoriæ quoq; proditum est Antipatrū Poetam, qui diutius etiā uixisset, satisq; ad longā^ peruenisset senectam, singulis annis, quo die natus esset, à febri correptum, tandemq; eodē ipso natali die, eadem etiā febri mortuū. Vidus Thrasimenus, Grāmaticus apprime excultus, qua tempestate illū audiebā, narrare solebat, grauiterq; ē t queri, se supra quatuor ac uiginti annos quartana continenter laborasse, etsi continentissimus erat moribus, summaq; sobrietate. Itaq; in his ipsis de quibus disserimus, quorūq; causas exq̄rimus, nequaquā omni è parte humores ipsi è q̄bus constamus, ita q̄dem exprimendi sunt, deq; illorū qualitatibus, naturis, p̄mixtionibusq; ratio sic habēda est, ut nō quod in hærbis facimus, in lapidibus, gēmisq;, itemq; in fontibus, atq; aquis, rebusq; item alijs, obseruemus ē t in stellarū naturis, uiribus, affectionibus, proprietatibus, insitisq;, ut sic loquar, à natura uirtutibus. Quarū q̄dē rerum effectus ipsi sint testes, operaq; oculis ipsis exposita, adhæc plurimorū seculorū continuata obseruatio, ipsius item obseruationis uigilātissima diligentia et cura.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD A. COLOTIVM BASSVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER NONVS.

O CEANVM qui primi philosophati sunt A. Coloti, rerum omnium parentem dixere, principia generationis ad illum referentes. Arbitrabantur enim aquas, humidumq; omne originẽ ab illo ducere, atq; ab humido manare generationem. In ipsam autem generationem perinde ac in oceanum flumina, aërem rebantur influere, qua parte humidus esset atq; irriguus, Adhæc conuenire etiã generationis gratia cũ Oceano terram, ꝙ uenarum, fontium, fluminum origines perinde ut mater omnium & clauderet intra aluum, & post etiam relaxaret. Nec inepte, nec insipienter hæc illi & senserunt quidem in scholis, & posteritati tradidere opinanda. Neq; enim terra sine rore, sine pluuijs, sine humecta euaporatione nocturni præsertim temporis, rerum generationi satis esset, neq; aut roris, aut hymbrium, aut exhalationis origo absq; aëris beneficio esset ulla. Quid ꝙ neq; terra, neq; aër aut emittendo, aut accipiendo uires exercere suas posset, nisi aqua, id est rerum pater Oceanus & terræ se conciliaret frigiditate, & aëri humectatione. Ac nihilo quidem minus hæc omnia, perinde ut nauis in alto mari constituta sine flatu non habet quẽ se in portum prouehat, aut quã in oram applicet, sic ipsa absq; Sole, & calore (Sol enim caloris fons est) tanquã duce carerent suo. neq; enim terra aut qd foueat haberet, aut aqua unde foueretur. Cũ enim terra sit et aëris, & aquæ receptaculum, ac dolium quasi quoddã, ut familiaris meus Petrus Cõpater usurpare solet, calorem quoq; externum sic admittit, ut interiores ẽt ignes alat. Recte igitur putauerunt rerũ semina propter elementorũ commixtiones in terra esse abstrusa, uenisq; illius insinuata, eaq; ab humore distillatim irrorata, atq; a calore sensim, ac ꝗ tenerrime fota, animam postmodũ calefactione ab ipsa sibi arcesserent, indeq; hæc omnia, quæ uidentur, quæ sentiũtur, quæ post mente animoq; agitantur, proficisci. Rerum igitur generationi illorũ etiam sententia aptissima est terra, qppe quæ cæterorũ ẽt elementorum receptaculũ sit, quoddamq; quasi penu. Ex humoribus autem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

qui nostro continentur corpore, immo qui corpus nostrum constituunt, nigrum fel, quæq; rectius atra bilis dicitur, terræ est quàm simillima. Atq; ut è terra omnia per calorem prodeunt, ipsáq; seminarij cuiusdam uicem gerit, sic nigra è bile, ubi concaluit, tanquam seminario è quodam pullulant tum simulacrorum, tum cogitationum germina, quæ deinde in hominum ingenijs in agro quasi quodam fruges ac fructus quàm uberrimos proferunt. atq; ut terra ipsa uarietate quidem utitur, diuersas tum hærbas, tum arbusculas, resq; alias, non uno gigneus modo, seminum diuersitatem ac succi qui solo inest, secuta, sic uaria etiam hominum proueniunt ingenia alijs atq; alijs artibus exercendis, pro bilis ipsius temperamento ac mixtura. Quid quod ut quandam esse infinitatem uolunt seminum, quæ terræ insunt, sic infinita quoq; sunt semina atræ bili naturaliter indita, quæ tametsi finita ipsa sunt, commixtione tamen ac temperatura efficiuntur infinita. Hoc autem ita esse, docent tot arbores, tot hærbæ, tam diuersæ res è terra quæ prodeunt, tot item ingeniorum propensiones, tot artes atq; inuenta, quæ atra è bile proueniunt. Vt non minus fortasse innumerabiles ingeniorum sint, quàm arborum, quàm hærbarum uarietates, rerumq; aliarum. Nec si monstra quocunq; in genere, ut perfectas terra res procreat, non etiam bilis atra monstrosa quoq; producit ingenia, cum quosdam tum stupidos faciat, tum etiam insanos. unusquisq; igitur sana quidem mente præditus, qui terræ naturam consyderauerit, mirari desinet, cur tam multa his in libris, ac tam sæpe à nobis de nigra dicantur bile, quippe quæ perinde dicantur atq; de fomite uberrimo tum eorum quæ ad sapientiam, rerumq; cognitionem, atq; ad artium spectent excellentiam, tum illorum etiam quæ contrario modo ad ignorantiam, insipientiam, furorem'ue pertineant. Non sanguis, non pituita, non chole, quæq; hodie cholera dicitur, firmitudinem, aut soliditatem habet in se ullam, non aër, non ignis, non aqua, quam tamen habet terra ex elementis sola, habet & bilis nigra ex humoribus una. Propendet melancholica cuiuspiam ad honores, atq; ad imperium dominandi cupiditate mens incita, omnis uiri eius cogitatio, omnis item actio in hoc intendit, totus atq; assiduus in eo est, nihil agit aliud, nihil meditatur, unum deniq; hoc illum delectat. Qualis igitur hic postmodum euadat, Alexander ac Cæsar primi, pro mensura item rei publicæ in qua orti sunt, alij quoq; permulti & olim docuere & hodie quoq; docent. Proclinat quispiam nigri fellis calore incensus ad Poëticæ, aut philosophiæ, aut rerum cœlestium studia, sola hæc cura illum agitat, soli huic rei

intentus est, solum hoc & cogitat & comminiscitur. Quo autem hæc ipsa cogitando, agendo, comminiscendo peruenturus tandem sit, testes sunt Homerus, Virgilius, Aristoteles, Ptolemæus, nec nostro desunt tempore, qui testificari hoc ipsum ualeant. Applicabit aliquis ingeniū ad musicam, ad picturam, ad sculpturam, alias'ue ad artis, eamq; in rem curas, cogitationes, ætatem omnem suam conferet, nigra illum bile cogente. Quam uero ingenij, laborumq́; suorum laudem, studioq; e suo quam etiam gloriam relaturus sit, Apelles, Lisippus, Praxiteles, Iottius, alijq; in arte sua noti artifices non pauci declarare abunde possunt, quippe qui nomen sibi æternum inde comparauerint, & nostra ætate attentent idem non rari etiam in diuersis artibus. Hæc igitur ipsa bilis cum firmitate simul, atq; assiduitate illa, de qua dicimus, cogitationis, studijq́;, ducit etiam secum comites delectationem ac uoluptatem, eaq; tanta est, ut in eius unius rei adeptione summum ac peculiare bonum collocatum existimet, præterq́; illud, aliud nihil aut expetat, aut sequatur. Quid q̄ delectatio, uoluptasq́;, quam sanguis, chole, pituita aut afferunt, aut sequuntur, plerunq; ad ea quæ corporis potius sunt pertinet, cum ea quæ è nigra manat bile, hoc in genere animi solius uideatur propria. Firmitas itaq; tanta illa cum assiduitate ac delectatione coniuncta pertinacem illam nauat operam, quam iure Cicero rerum omnium expugnatricem appellat, quæ humori huic à natura est addicta. Atq; hoc quidem in campo A. Coloti ius potissimum exercet suum Saturnus ac Mercurius, alter propter naturæ similitudinem, alter propter applicabilitatem. Vt mihi quidem, q̄d Poëtæ de Prometheo fabulantur, ignem Ioui subductum humano inseruisse pectori, cum Sole Mercurius pariter hoc idem uideatur agere, ut acceptum accōmodatumq́; ab illo calorem bilioso ac melancholico illi fomiti radijs suis insinuet, Solaremq́; quasi scintillam in illum instillet, è cuius accensione ratio sibi lumen accendat, quo tenebras discutiente, abditæ ac penitus abstrusæ res in cognitionem prodeant, atq; obscurissimis è latebris ueniant in lucem quàm apertissimam, quam qui sequuntur, quoniam in luce uersantur, & ipsi quoq; euadunt quàm luculentissimi.

De Constitutione humani corporis.

Vmani corporis constitutio, membrorumq́; inter se tam sibi conueniens fabrica siue nullum, siue à Deo (ut Poëtæ cum Christianis simul consentiunt) principium habuerit, ita quidem comparata est, ad quæ

tractanda ac peragenda natus est homo, ut tum partes ipsæ singulæ, tum membra etiam uniuersa affabrefactim sibi respondeant, moueanturq́; quo sentiens uis, quo etiam animus ipse, ratioq́; uocauerit, ut membra ipsa sensus primum, atq; appetitus qui illi coniunctus est, deinde rationis instrumenta non iniuria esse dicantur. Membra autem nostra, ut supra iam docuimus, signifero in circulo collocata sunt omnia. Ac perinde ut signifer ipse Ariete, Piscibusq́; includitur, sic nostrum etiam corpus capite continetur ac pedibus, suntq́; sensus nostri quinq;, perinde ut erraticæ quinq;, oculi duo ad uidẽdum, quẽadmodum duo ad illustrandum orbem luminaria. Atq; ut cœlum ipsum tam multis ac uariantibus tum stellis, tum lineamentis est conspersum complectiturq́; sub se illa quæ quatuor dicuntur elementa, sic nostrum etiam corpus eadem illa continet intra se, ac uenis, arterijs, neruiculis quoq; quàm plurimis, lineamentisq́; dispersum est. Qua de re factum est, ut hoc ipsum corpus id est homo, minor quidam mundus ab antiquis sit appellatus. Illustrant, humectant, calfaciunt, animant, fouent, alunt, afficiunt Sol & Luna irradiationibus suis cuncta, quas etiam ad effectiones atq; ad opera cæterarum simul stellarum contrahunt ministeria & operas. Prospectant ac tuentur de capite, è cœlo quasi quodam oculi singula, quorum è prospectu, obtutúq; cæteri quoq; sensus mouentur ad sua quiq; munera peragenda, quin rationi quoq; uiam aperiunt, quam ingressa ratio animam ipsam sic nobilitat, ut hominem tandem Dei ipsius opificium sint qui dicere ausi & olim fuerint, & nunc qui Christiani sumus, hoc ipsum ita uere factum esse pertendamus. Neq; iniuria Cicero ab oculis profectam esse Philosophiam testatur, & tanquam gratulatur illis. Quemadmodum igitur sensus ipsi omnes, omnes item corporis partes in ijs consentiunt, quæ ad conseruandam corporis compagem hanc faciunt, in ijsq́; peragendis, quorum gratia procreatus est homo, sic stellæ ipsæ omnes cum Sole ac Luna simul conueniunt ad illud fabricandum. Nec mirum igitur, nec irrationabile, tam uarias ingeniorum species, tum diuersas etiam hominum effigies gigni, cum tam multæ simul causæ ad constitutionem ipsam conueniant corporis, eæq; in motu semper sint, continuisq́;, quin etiam innumerabilibus mixturis implicentur. Quoniam autem corporis actiones longe prius apparent, quàm quæ sunt animi, siquidem animus pedetentim, progressimq́; ac non nisi multis etiam post genituram annis ad agendum progreditur, donec instrumenta ipsa corporis ad maturitatem iam peruenerint, de corporis prius constitutione, hoc est specie, temperaturaq́; dicemus.

cum præsertim uideamus liberos ipsos sæpenumero, ore, naribus, oculis, genis, uniuersa facie, membris etiam singulis suis à parentibus longissime differre, quod nisi à cœlo & stellis, stellarumq; commixtionibus euenire nullo modo posset. Quod ut facilius itellegamus, prius hæc consyderanda magna et diligentia, summaq; ratione uidētur.

Diuersitatem corporum proficisci è commixtione stellarum.

Principio ut quatuor sunt elementa, quatuor item qualitates naturaliter illis insitæ, sic annus ipse, sic dies, sic uita etiam nostra qualitates eas sequitur, ut prima & anni & diei & uitæ nostræ pars sit cum primis humida, progressim tamen ad calorem accedens, secunda calida, atq; à calore uergens in siccitatem, tertia sicca, declinansq; in frigidum, quarta frigida, atq; in humidum proclinata. Hæ qualitates quoniam assiduo sunt in motu, alternaq; in conuersione, quo generatio ipsa ad perpetuitatem sibi constet, nec materia sit unquam informationi defectura, Lunæ decursionibus sic agitantur, ut in orbem abeant, conuertanturq; alternis. Atq; ut uitæ nostræ quatuor sunt partes, eæq; ætates uocantur, sic lucis atq; illustrationis Lunaris quatuor etiam sunt tempora. Vtq; animantium uitæ author est Sol, sic etiam Lunaris illustrationis idem & author est & causa. Luna igitur pubescens, atq; in prima, & tanquam puellari ætate constituta donec ad dimidiationem (sic enim appellare placet) peruenit, inferiora hæc sic humectat, ut à Sole calefacta per singulas dieculas, paulisper tamen & ipsa quoq; calefaciat. A dimidiatione autem ad plenitudinem ita calfacit, ut sensim etiam siccitatem inducat. A plenitudine uero secundam ad dimidiationem sic exiccat, ut pedetentim frigus exuscitet, inde senile frigus adeo excrescit, ut paulatim etiam puerile illud humidum reuocet, suumq; in orbem reuertatur. Qualitates autem hæ et Lunæ et stellis omnibus agendo quidē insunt, neutiq; autem patiendo, quippe quæ afficiant, non autem afficiantur. Quo circa ætatum eadē, alternandarūq; qualitatū ratio in erraticis ēt stellis tenenda est, siquidē ex quo à Solis coniunctione, atq;, ut proprie magis loquar, fotura digressæ apparere iam incipiunt, quod mane quidē contingit ante Solis exortum, unde matutinæ à nostris, ἠῷαι à Græcis dicuntur, quo tempore tanquā pubescentes in elementis ipsis, compositisq; ex iis corporibus humidū uehementius exuscitant, atq; ad incalescendū inuitant, donec consistere iā incipiant, primaq; in stationē applicent, unde stationariæ à nostris, à Græcis στηρίζοντες uocatæ. Toto

autem hoc stationis primæ tempore et calefaciũt, et sensim calefaciẽdo ariditatem inducunt. At ubi secundam in stationẽ perlatæ fuerint, tanq̃ autũnalis qualitatis studiosæ et uehementer exiccant, et paulatim ẽt frigus euocãt. Postquã autem tum occidẽtales effectæ sunt, tũ ẽt uespertinæ, quas occiduas sunt q uocent, et Græce δύνοντες dicuntur, ac dyticæ, tanq̃ inducere senectutẽ rebus his studeant, frigus multum, ac cum ipso frigore pedetentim humidũ arcessunt, inde ad Solẽ reuersæ, & quasi ab illo renouatæ, genitaliq; eius calore fotæ, suum in gyrũ, orbemq; solitum reuertuntur. Zodiacus quoq; circulus per quẽ erraticæ discursant in quatuor etiã quadrantes, hoc est ætates quasdã diuisus est. ipsæ autem ætates à Solis decursu, qui et dierũ, & anni, et temporũ author est, rationẽ ac legem accipiunt. Primus enim quadrans id est prima, ac puerilis annorũ ætas uer constituit, secundus æstatem, tertius autũnum, quartus hyemem, quarũ qdẽ ætatum singulæ suas etiã qualitates quo iam diximus ordine ac lege sortiuntur. Verũ de orbe ipso signifero, quæ officina quasi quædã generationis est, per quẽ medium Sol incedit, rebus his inferioribus prospiciẽs, & item Luna, atq; erraticæ simul quinq;, aliquanto uberius distinctiusq; disserendum uidetur, quo ratio ipsa commixtionũ ad generationẽ tanquã diuersis ẽ fontibus profluentiũ manifestior appareat, magisq; explicata. Quanta uero cõmixtionum ipsarum uis sit, quæ ẽt diuersitas, exẽplo cum literarũ, dictionũq;, tum orationis ipsius appositissime declarabitur. È connexione nanq;, mixturisq; literarũ constituũtur syllabæ, ẽ syllabis dictiones, ẽ qbus post oratio ipsa construitur. Ex literis igitur. A. ac. B. cogitur. Ab. syllaba, suam sibi statim significationẽ apud Latinos adepta. Ex. E. item & . O. uocalibus literis (nam aliæ uocales, aliæ consonantes sunt literæ, aliæ item mutæ, aut semiuocales) conflatur uerbum Eo, quæ dictio suam quoq; significationem constitutione ex hac nanciscitur, duas has dictiones unũ in corpus si redigas, constitues uerbum Abeo, ab hoc autem uerbo mutandis atq; addendis literis, neq; enim uno modo commixtio fit, constituitur dictio Abitus, quæ dictio suam quoq; sibi significantiam comparat, ab origne ipsa deductam, mutat tamen genus cum Abeo uerbum sit, Abitus uero nomen. Quod si literæ. A. aspirationem adijcias, sequetur illico significantiæ commutatio, eritq; Habitus tum uestitus, tum institutio illa animi, quæ exercitatione comparatur, ac consuetudine. Quin si huius ipsius dictionis secundam literã quæ est. B. in L. uerteris, fiet inde Halitus, cuius dictionis significatio q̃ sit à significatione habitus diuersa, docet ipsa dictionis origo, quæ ab halo deducitur. Rursus

citur. Rursus eandem literam. B. in. V. si uerteris, quartam uero in D. enascetur inde dictio Auidus, cuius significatio diuersissima est ab illis de quibus dictum est appellationibus. Ab hoc autem nomine aui dus aliarum commixtione literarũ fit auidior, auiditas, auidissimus, item Auidius, Auidienus propria hominum nomina, quæ quidem dictiones tum cõparatione, superlationeq;, tum denominatione, et pro prietate ipse inter se ab origine quidem differunt. Qui si Perauidus dicas, additione ex hac multum etiam roboris addes significantiæ. Contra si dicas Auidulus, demas atq; imminuas. Inflexiones autem ipsæ, declinationesq; uerborũ, ac nominum è literarum quoq; mix turis proueniunt addendo, demendo, mutando, geminando, ut pello, pellebam, pepuli, pepulerã, pellam, propello, impello, compello, expel= lo, repello. Aequus, æqui, æquo, æquum, æquior, æquissimus, iniqu- us, iniquior, iniquissimus, æquitas, iniquitas. Eademq; ratione & uia in cæteris omnibus. His igitur è syllabarum, dictionumq; conglutina tionibus fit orationis tanta diuersitas, ut maior esse nequeat, existatq; sermonis humani in infinitatem abitio. Hũc itaq; in modũ maxime se se habent tum corporum, figurarumq;, tum etiam ingeniorum, atq; applicationum uarietates, quæ de commixtionibus stellarum, radio- rumq; ab illis defluẽtium commixtionibus manant, quæ ignotis qua si quibusdam è meatibus profluunt. Atq; ut è literarum commixtioni bus diuersis formæ quædã statuũtur dictionũ, è qbus innuitur actiui- tas, passiuitas, neutralitas, cõmunitas, frequẽtatio, diminutioq; uerbo rũ ac nominũ, siue denoiatio, aptitudoq;, siue cõparatio, ac suplatio, uocum item claritas, obscuritas, lenitas, asperitas, acumen, obtusio, cele ritas, tarditas. Atq; ut è dictionum structuris suam in seriem reda- ctarum, auditorum comparatur impulsio ad hilaritatem, tristitiam, se ueritatem, leuitatem, risum, iocum, lacrimas, lætitiam, uindictam, cle mentiam, atq; ad affectiones alias, Sic è stellarum ac signorum mix turis, irradiationibus item, configurationibusq; diuersis uarie diffe= renterq; effigiantur hominum corpora, proueniuntq; ingenia tam di uersa, pro ea uarietate, quam corpora ipsa referunt. Ne autem à lite ris ipsis, dictionibusq; recedamus, nomen hoc honus sonorem nec in suauem, & satis quidem plenum habet. Reddetur autem sonor ipse confestim horridior, si literam. R. interposueris, proferesq; hornus. Idem continget in similibus conus, & cornus, tonus, et tornus, funus, & furnus. Contra lenitur uox, ubi de lerna. R. detraxeris, lena enim suauiter sonat, at sonabit asperius, si. C. literam præposueris, eiq; aspi rans chlenam pronuntiaueris. Idem hoc igitur contingit, quoties V e=

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

neris stellæ irradiationibus suos Saturnus radios impegerit, quippe q naturalem Veneris iucunditatem tristitia sua inficiet, sordeq; fœdabit elegantiam, Iouis clementiam ac mansuetudinem Martis irradiatio mutabit adeo, ut quantum ille ad humanitatem nati animum modestiamq; inuitabat, tantum hic ad asperitatem retrahat, moresq; inclementiores. moderationem enim sanguinis chole in immoderationem inflammatione conuertet sua. Ad eiusdem Iouis candorem per nati corpus diffundendum addet Mars suum etiam ruborem. At Saturnus non parua illum è parte offuscabit. Ad Veneris festiuitatem addet Mars licentiam, Saturnus illam rusticitate inficiet. Saturninus enim humor author est tristitiæ, ac rigiditatis, cum Venereus lætitiam gignat ac festiuitatem. Sed his iam in hunc modum explicatis ad alia transeamus.

Signiferi orbis quadrantes ita consyderandi sunt, ut quod Luna præstat ob Solis irradiationem, & ipsi quoq; præstent ob eiusdem Solis peragrationem. In quibus idem illud usuuenit, quod in medicorum potionibus. primus enim quadrans, qui uernus dicitur, quanquam tribus constat è signis, quorum primum est igneum, secundum terreum, tertium aërium, ætatem tamen puerilem repræsentat, humescendo primum, post in calorem proclinando, non tamen ut signa illa qualitatem non retineant propriam, perinde ut quæ miscentur à medicis, aliud quiddã efficiunt, quàm quod singulorum est proprium. licet suam qualitatem nequaq̃ abijciant. Quod idem in componendis persæpe dictionibus, in Grammatica disciplina usuuenit, ut in uerbo inficior, quod cum de præpositionis commixtione uerbiq; formetur, aliud tamen significet, q̃ quod particulæ illud constituentes innuunt, quando inficiari est negare. Verbum Peto manifestam habet significationem, Idem tamen cum præpositione sub coniunctum, aliud quiddam significat, ut cum dicit Plautus, Non suppetunt dictis data, deductæq; ab illo Suppetiæ auxilium significant, Suppedito quoq; uerbum, quod è sub, ac pes nomine conflatur, an non idem præ se fert, quod suggero ac subministro? Hæc autem ideo dicuntur à nobis, & afferuntur exempli gratia, quod in ferenda sententia Mathematicus de constitutione corporis, de concretione eius, de ingenio nati, deq; propensionibus plurima simul consyderare ac miscere in unum debet. Nec uero ijs quæ supra dicta sunt, consyderãdis contentus tantum erit, quin maiore etiam cum parsimonia signa ipsa expendet, et astrictius illorũ uires depromet, nec uniuersim solum, uerum etiã per partes signi cuiusq; naturam animaduertet. quando signa humana, & quæ in signi

fero collocata sunt, et quæ extra signiferum per cœli reliquum sparsa figuræ ipsi, hominumq́; corporaturæ multum etiam conferunt. Nam & membra concinnius disponunt, et quadam cum dignitate, partiumq́; conuenientia magis ac magis honestant. Contra ferina, et bruta, quæq; de belluarum appellantur nominibus & inconcinnant corpora, & membra ipsa ad suorum potius quàm hominum conformant similitudinem, præterita mensuræ, ac responsus inter se partium ac membrorum regula. Cumq́; species ipsa, corporisq́; pulchritudo è membrorum existat inter se conuenientia, deformant plane illud propter inconcinnam partium constitutionem. Adhæc etiam signorum ipsorum naturæ, potestatesq́; acutius inspiciendæ sunt, proprietatesq́; obseruandæ. Siquidem Leo, Virgo, & Sagittarius ad concinnandam corporis, partiumq́; eius compositione multum etiam opitulantur, secus autem Pisces, Cancer, & Capricornus, quippe qui partium conuenientiæ, uniuersæq́; constitutioni uehementius detrahant. Quid quod eiusdem signi Leonis partes quæ priores sunt, item etiam Tauri, atq; Arietis bonum corporis habitum, uiresq́; ualentiores promittunt, cótra quæ posteriores sunt partes corpus imbecillum reddunt, uiresq́; eius infirmant. At Scorpij, Sagittarij, ac Geminorũ priora quidem corpus debilitant, multumq́; de robore illius remittunt. Contra uero posteriora habitum ipsum corporis intendunt, uiresq́; suggerunt uegetiores. Quin etiam & Virgo, & Libra, & Sagittarius membrorum conueniẽtiæ, æquabiliq́; inter se partiũ responsui magnopere consulunt. Rursus uero Scorpius, Pisces, ac Taurus constitutionis totius mensuram regulamq́; abijciunt, nec in disponendis partibus, qui deceat modum retinent, quam ob causam de belluarum nominibus signa hæc appellantur, illa uero hominum, singulaq́; suam sequũtur naturam, & qualia ipsa sunt, talis artus, talem etiam corporaturam moliuntur. Quod autem Leonis, Tauri, atq; Arietis priora ualentius efficiunt corpus, posteriora imbecillius, non recedit ab illorum natura. Siquidem hæc ipsa animalia, à quibus illa nomen ducunt, ualentissima sunt à prioribus, contra uero Scorpius, Sagittarius, ac Gemini partibus à posterioribus. Cum autem Leo animal pulchritudinem cum excellentia quadam corporis præ se ferat, uirgineaq́; item ætas inter cæteras mulierum ætates præstet, faciesq́; humana sit alijs & dignior, & conspectior, an mirum signa ipsa horum de nominibus insignita in configurandis corporibus eandem si pulchritudinem, concinnitatemq́; repræsentant? si è contrario deformitatem Cancer, Pisces, & Capricornus? tetra in terris,

atq; aquis deformia'q; animalia, id quod de signis reliquis uel humanis uel brutis omnino censendum est, seu ad pulchritudinem, concinnitatem'q; comparandam, seu contra ad deformitatem, atq; inconuenientiam. Nec uero aut signorum ipsorum domini negligendi sunt, aut non etiam consyderandum si quibus à planetis signa insideantur. Parentum quoque ratio est habenda, quando stellæ ipsæ pro natura quoque uirilis seminis, muliebris'q; suas in generatione uires exercent.

De Capillis.

Quoniam autem capillus ad corporis ornatum non parum adiungit, neq; modi unius est in singulis, quin potius longe diuersus, idem'q; & canescit, & decidens caluitium inducat. Adhæc cum oculi inter cætera animalia solis in hominibus tantopere uarient, nec in eodem illo colore persistant, quem prima obtulit infantia, pauca quædam de his quoq; disseremus, ut cognitis uarietatum ipsarum causis, stellarum effectiones facilius ac planius intellegantur. Homo igitur plurimo abundat capillo, nam capite humidissimo est ac reliquo corpore magna ex parte glabro, neq; enim pilis ex toto uestitur, ut bos, equus, aries, ut cætera generis eiusdem uestiuntur animalia, neq; aut cornibus instructus est, ut bos, aut setis intectus, uti sus, in quibus alimentorum excrementa luxuriantur. Itaq; quod alijs animalibus nutrimentum, quæ'q; inutilis materia aut in cornua, aut in setas, aut in pilos uestiendis ex toto corporibus abit, homini suggeritur in promittendum capillum integendo capiti, atq; arcendo frigori, calori, & hymbri, nec minus ornatus gratia. Siquidem in constituendo humano corpore non minus huius ipsius ornatus, quam roboris natura uisa est habuisse rationem. Quia igitur cornibus ac setis nullis est, sed pilo rarissimo ac tenui, neq; tamen hoc uniuerso uestitur corpore, icirco capillo plurimo abundat, illum'q; promittit, quem mulieres longe etiam amplius atq; extentius, quoniam depili mento sunt, glabriori'q; reliquo corpore. Idē autem capillus alijs in hominibus densior est, in alijs uero rarior, crassior in alijs, contra in alijs tenuior. Cuius rei partim maior minor'ue suppeditandi excrementi copia existit causa, partim quod crassa è cute crassi, è tenui tenues capilli prodeunt, q̄ ad rem meatus quoq; plurimum conferunt, è cute item rara capilli et ipsi rari, atq; è densa densi è pingui item humore, ut neq; facile decidant. Vniuersim aūt, licet cutis ipsius terrena natura sit, in his tamē pinguior inest, in illis uero liquidior,

ro liquidior, magis'q; aquosa, è qua tum pili, tum capilli cum oriãtur (neq; enim gignuntur è carne) ex eo efficitur, ut quod in crassa terreni plus inest, ex illa crassi, è spissa uero propter tenuitatem et meatuum tenues enascantur. At ex aquosa cute et liquida, in qua scilicet uapor eliquescens abunde cogitur, haud facile, quando uapor ipse facile quoq; siccescit, capilli promittuntur, cũ è pingui contra (pinguia enim difficulter exiccantur) in longum abeant. In uniuersum igitur cerebrum humido ab insito capillum alit, pro'q; illius tum copia, tum temperatione capillus ipse afficiatur, qui siue niger, siue flauus, siue rufulus (siquidem ut cæteræ corporis partes consenet) canescit tandem aut propter nimium rerum Veneris usum refrigescente nimio plus cerebro, aut ob ingrauescentem iam ætatẽ anni siue refrigescentibus, siue arefacientibus cutem, ut quidam arbitrati sunt. Siquidem & ossa albescunt exucto humore, & lapides excocti albentem in calcem soluuntur, cæra quoq; Solis admota feruori candescit defecatis ab illo humoribus. An non etiam terra æstiuis exiccata solibus albicat? id quod & puluis apertissime monstrat. Aristoteles tamen ab ariditate non canum fieri sed durum potius ac rigidũ pilum existimat. Itaq; canities ob imbecillitatem prouenit, cuius rei maximum indicium est, quod pili qui in cicatricibus iumentorũ renascuntur, pp renatæ cutis imbecillitatem incanescunt. Gigni autem canitiẽ Aristoteles tradit ab excremento putrescente, quod calor aut propter ægritudinẽ, quæ senectus quædã est, aut propter senectutẽ ipsam, quæ naturalis est ægritudo, parum illud concoquat, ex eoq; fieri ut capillus quoq; ægrotet ægrotante cute, reliquo nanq; corpore laborante è morbo, cutem quoq; laborare par est, Cruditatem itaq; excrementi, eiusdẽ'q; permulti, putrescendi illius causam esse, putredinẽ autem incanescendi pili. Quocirca recte canitiẽ putredinẽ esse quandam existimat, hoc autẽ ita se habere illud docet, quod qui ob morbũ canescunt, ubi ualentiores facti sunt, calore augescente, eoq; excrementum ualenter concoquente, canitiẽ exuunt. Quod ĩ segetibus quoq; euenit, quæ locis humilioribus ac secundũ lacunas sub magnis atq; continuis pluuijs perpallescunt. Vbi uero calor exiccauit humidum illud superfluens, tunc propriam resumunt uiriditatem. Prouenire igitur canitiem arbitratur neutiq; ob ariditatem, sed quod calor ob ingrauescentem iam ætatem perlatum ad cutem excrementum nequeat concoquere, fieri'q; ut ibidem collectum putrescat, Senectutem nanq; frigidam esse, ˜ calore natiuo paulatim destituente iam corpus, Cutẽ uero ipsam ob insitum colorem, albi aut nigri pili causam non esse in homine, ut in cæteris animali-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

bus in licio illud esse, quod qui homines albi admodũ sunt, pilos tamen abunde nigros habeant, cum in bubus, in equis, in suibus alba cutis album, nigra uero seu rufa nigrum producat, aut rufum pilum. Aquas quoq; ad pilorũ uarietatem permultũ conferre, Calidas enim albos facere, frigidas uero nigros. Alimenti etiã uariantem uim hoc idem efficere ad colorem uariandum, dum cutis è qua pili gignuntur, alimenti naturam sequitur. Quid quod fontibus ac fluminibus quibusdam eadem hæc uis inest, quemadmodum de Clitumno amne legitur, cuius potandis aquis uaccæ grauidæ albos progignant fœtus. Senilis igitur canities inopia contrahitur atq; exilitate caloris nequeuntis alimentum ipsum, unde pili aluntur, defecatius concoquere. Ex quo fit, ut ægrotante cute, ægrotet etiam & pilus, & capillus, eaq; ægritudo, imbecillus'q; habitus canities dicatur. Cui quidem uitio flaui capilli magis expositi sunt, quoniam flauus ipse ac rufulus color imbecillitati huic q̃ niger propinquior est. Quod uero qui plerunq; promissus esse capillus consueuit, enascatur aliquando crispus, & id quoq; de nimio calore prouenit. Insunt enim ut linguæ blæsitas, ut pedibus imbecillitas, ut oculis cæcutitio, aliaq; membris alijs uitia, sic et capillis crispitudo de nimio calore profecta, contortis ob ariditatẽ meatibus, quibus caput refertum est, humido'q; materiam illam superfluentem parce nimis excernente. Etenim capillus promissus & simplex ex humido copioso & profluenti prouenit, magis quàm stillanti. Atq; hinc Germani, & Dacæ capillo sunt longo & simplici, quando corũ corpora & abundant humido, & aër ille etiam perhumuscit. Contra Aethiopes, quod regionibus utantur uehementer calidis, cerebro autem sicco, et item cœlo, crispos habent capillos, & breues. Exhalatio enim ipsa fumosa ob insitum calorẽ ac siccitatem capillũ inflectit. quod enim inest terreni, deorsum ut pendeat cogit, sed cus calor tollatur ut sursum, quo circa ob imbecillitatem intorquetur, quod uitium crispitudo dicta est. An quod cum parum omnino humidi, terreni autẽ permultum insit, ab aëre illo æstuante contrahitur pilus, ac si ab igne ustiletur. Cuius rei indicium esse potest durities, crispi nanq; q̃ recti duriores sunt pili. quæ enim sicca, eadẽ & dura id quod re ipsa cernitur. Quod'q; è capite (æque ac deciduæ è ramis frondes) quãdoq; capilli defluant, quod ægrotantibus ob maiores febriũ ardores consueuit contingere, ut nudata caluaria uitiũ quod inde nomen traxit, inducatur, calori quoq; nimio ascribendũ existimant, qui quod humidi nutrimenti inest, exurit adeo, ut excerni ab eo haud ita multũ patiatur. Aristotelis uero de hoc ipso uitio uerba sunt hæc, Affectus huius causa

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

eſt calidi humoris inopia, qualis præcipue pinguis eſt humor. quo fit, uti quæ plantæ pingues ſunt, frõde uireſcãt ꝑpetua. Nec pueros aũt, nec ſpadões calueſcere idem tradit, quod alteri id ætatis nõ coierint, alteri qm̃ euirati in naturã, quæ mulierũ eſt, tranſierint, muliebrem enim naturã puerilis eſſe naturæ perſimilẽ. Coitũ igitur caluitij potiſſimã eſſe cauſam hinc arguitur, quod ex eo, hoc eſt nimiã ob reſolutionem calidi in Venerem, cerebrũ quod ſuapte natura frigidiſſimũ eſt, tanto quidẽ magis refrigeſcit, efficiturq́; hoc ipſo imbecillũ admodũ, exq́; ea imbecillitate, cũ ſufficere capillis alimentũ nequeat, neceſſe eſt illos decidere. Eſt enim capillorũ alimentũ humor pinguis, qui è cerebro ad cutẽ permanat. An non frõdes ipſæ è ramis decidunt, ubi humor hic à radicibus non ſufficitur? Homo igitur cũ ſit ipſe maxime humidus, ac calidus, nimiã ob reſolutionẽ in Venerẽ imbecillus maxime ĩ cerebri parte redditur, qua ex imbecillitate, calidiq́; inanitione calueſcit, tametſi alia item inde gignuntur uitia. Fit autem uitiũ ipſum in parte capitis anteriore, quod ſcilicet in eam capitis partem cerebrũ promineat. Quod autẽ ad capillos attinet, medicorũ quidẽ uidetur hæc eſſe ſententia, ut hi cerebri ex excrementis et oriantur et nutriantur, illudq́; æquabile ubi fuerit, probeq́; temperatũ, gigni ex eo capillũ uolunt, q̃ à teneris quidẽ annis ſit cæſius, poſt uero adoleſcente ætate rubeſcat, declinetq́; magis ad nigredinẽ, quiq́; ẽt mediocritatẽ inter rectũ, criſpumq́; retineat, enaſcaturq́; neq; ſerius neq; tẽpeſtiuius. Vbi uero cerebrũ ipſum calidius fuerit, prouenire ex eo capillũ omnino nigrũ, & quidẽ tempeſtiuiter, illũq; flexilẽ, ac perſæpe criſpum arbitrantur. Quod tamen non multo eſt ante dictum, mundi regiones ad colorem, criſpitudinemq́; capillorum ad promiſſionem item, ac mollitiem plurimum conferunt, quanquam capilli ipſi mutãtur etiam ab ætate. Contra frigido è cerebro prodire fluxilẽ ac rectum capillum, eumq; parũ omnino nigricantem, uel potius flauũ, præſtoq́; homini illi canitiem affuturam. Quoties autem cerebrum ipſum humidius fuerit, tardius eius ab excrementis capillum proditurum tradunt, eumq; fluxilem, ſerius etiam caſurum. At ubi ſicciore è compactione conſtitutum fuerit, tempeſtiuiorem ex eo cæſariem fundi, canitiemq́; tempeſtiuius aduenturam, ipſum autem capillum craſſiorem, ac plerunq; criſpum. Vbi uero calidum pariter, ac ſiccum cerebrum ipſum fuerit, tunc capillum & uelocius exoriturum, & maturius etiam caſurum, nigrum quidem & craſſum, etiamq́; criſpiorem. De multo nanq; calore manare putant craſſitudinem, fumidiq́; ſuperfluentia, flexibilitatem autem & criſpitudinem ab

utroq; calido uidelicet ac sicco, itemq́; & nascendi, & decidendi celeritatem, Contra fluxilem, rectum, mollem, fusculumq́;, parũq; deciduum futurum, ubi cerebrum calido, humidoq́; simul temperabitur. Serius autem coma uestiet caput, uixq́; caluitium timebitur, quoties cerebrum à sicco pariter frigidoq́; occupabitur. Erunt autem capilli tenuiores, atq;, ut hodie medici loquũtur, corticis nucis castaneæ similiores. Quod si frigiditas, humiditasq́; in pangendo simul cerebro cõuenerint, uix capillus ipse unquam deciderit. Omnino autẽ cerebrũ superfluenter humidum, aut capillum non excernit, aut eum quàm tardissime. quod sit hominis illius corpus sanguine penè uacuũ ac cassum. Oportet itaq; Mathematicum è stellarum configuratione ac positura hæc ipsa metiri in genituris, è quarũ cõmixtionibus et sanguis id est cor, et cerebrũ modũ, mensurãq; accipiunt. Nec uero, quod dictũ est, cæli situs, ac terrarũ nõ apprime circunspectãdus ẽ, et patrũ quoq; maiorumq́; habenda ratio, quibus illi capillamentis ornati fuerint.

De Oculis.

Diximus quod uisum est necessarium de capillo, dicamus etiam de oculis, qui in bubus, in leonibus, cæterisq́; in animalibus ijdem sunt, id est coloris unius cuiq; suo in genere, præterq̃ in equo, nullaq́; ratione inter singulos differunt, cum in homine differant admodum & colore, et habitu. quando etiã in infantibus, primisq́; illis genituræ diebus color oculorum certus iudicari nequeat propter humorem, qui nõ dũ resedit cerebri. Adhæc uidemus quosdam lucanos, nõ nullos strabones, hos oculis maxime concauis, illos prominentibus, quæ uarietas, uti diximus, in hominum ferè genere tantum accidit. Constitutio igitur pupulæ, de qua radij prodeunt, in quam & illi rursum se insinuant, quoties humido large referta est, quod humidũ spissitudine illa sua nigricat, oculum quoq; nigrum reddit, Cui si multus quoq; calor immixtus fuerit, quando cerebri natura in multis humida est, & calida, ut iam diximus, calorisq́; ipsius cum sit proprium rarefacere, adhæc cum sit oculus maxime foraminosus, penetrationisq́; patientissimus, neq; enim aliter lucis fieret irradiatio, coagulum illud humidum ita dispergitur, & tanquam efflatur à calore, ut si uehementior ille quidem fuerit, dissipata iam spissitudine, humidoq́; eliquato, colorem inducat cæsiũ, qui albo est quàm proximus, remissior uero caprinum, quod caprarum oculi sint coloris huiusmodi, siquidem cæsius ille color caprinis in oculis est suffusior. Quõcirca color ipse ocu

lorum tum niger, tum cæsius, plus, minus'ue intenditur, pro humidi copia, ite'q; caloris. Humidum autem illud nigrescit admodum in quo terreni plurimum humoris inest. Quod si mensura, modus'q; defuerit, ea item regula ac ratio, quæ generationis est comes, globulus'q; ille pupillaris nimio humido perinde coagmentatus, & tanquam constipatus fuerit, ut calori exigua admodum uia ad irrumpendum data sit, pupillæ uis adeo imbecilla redditur, ut longius uidere oculus nequeat, propius autem non nisi difficulter, contractis etiã palpebris, demissis'q; superciliis, quod uitium etiã accidet, quoties humidi illius pupillaris uis perexigua quidem fuerit, caloris uero tanta, ut humida ui penè extincta, sparsim'q; exagitata, radij sic attenuentur, ut progredi longius quidẽ nequeant. Quemadmodũ autem humida materia præterquam à calore si fouetur, inutilis est omnino, sic calor ipse quidem effluit, atq; euanescit penitus, ubi quo se intendat, et in quo exerceatur, humidum nullum habet. Itaq; & illa inutilis materia, & hic euanidus futurus est author. Cõtingit etiã in oculis ipsis uitiũ, à quo quibus inest strabones ij dicũtur. Fit aũt uitiũ hoc quoties pupula locũ suũ, qui medius esse debet, nõ insederit, est enim necesse, in hac pupillæ iniuxta collocatione contorqueri aspicientis oculum, quo & pupilla uti libera, & libero eius ualeat officio fungi.

De opinione Aristotelis.

Quoniam autem Aristoteles longe aliter de his sentit existimans uidẽdi sensum ad aquam, ut audiendi ad aërem referendum, parum'q; omnino probat, quæ ab Empedocle de igne sunt tradita, non ab re fortasse fuerit, altius quædam repetisse, ne aliquid in controuerso relinquatur. Oculorum ductus ad cerebrum pertinent, de quo purissima humoris pars secreta per meatus illos defluit, qui ab ipsis ad mẽbranam, qua cerebrum integitur, deferuntur. Perinde nanq; ut per aërem auditus, sic uisus existit per aquam, quippe cum perlucida ipsa sit, maxime'q; idonea emittendis radijs. Itaq; de manatu cerebri quod maxime humidum ac frigidum est, oculus ipse et initio constitutus ẽ, & ab eodem post fouetur. Color autem eorũ tum niger, tum cæsius, plus, minus'ue existit, ab humore pupulari. Quatenus enim humor ipse è cerebro diffusus ad pupulam fuerit, talis ipse oculorum color redditur. Nigros igitur oculos eos tradit Aristoteles, in quibus multum humoris insideat, huius nanq; maior ubi fuerit copia, traiectiones ipsas uidendi non facile admittit, id enim nigrum esse quod non

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

translucēat, Cæsios uero in quibus parum omnino humoris insit, cuius inopia traiectiones eas perfacile quidem suscipiat, Atq; ob hanc rationem die quidem cæsios, noctu autem nigros minus acute cernere, quod cæsij ob exiguam humoris uim afficiantur à diurna luce immoderatius, itemq; ab rebus illis, quæ obuiæ sunt uisui, contra nigros ob humoris affluentiam, minus affici, quando nocturna lux est etiam exilior, & humor ipse noctis tempore minus facile excitatur. Vtrunq; autem, necesse est caligare oculos in maximo ac splendentissimo fulgore. Vtitur autem marinæ aquæ similitudine, quod in mari quidem cæsiũ uideatur id omne, quod percommode, perq; quàm sat est, transpicitur, aquilum autem quod & minus commode, nec etiam quantum satis est, introspicitur, illud uero opacum, ad quod obtutus ipse ob profundiorem altitudinem aciem uix traiiciat, quo fit, ut tum cæruleum, tum nigrum id appareat. Inter hæc autem ipsa maris spatia, tractusq; cernendi longiores magis minus'ue, coloribus ipsis siue cæsio, siue nigro, aut demi, aut accedere quippiam, ut re ipsa constat, arbitratur. Hanc etiam ad rem, perinde ut ad uidendi uim acutiorem, obtusiorem'ue, non parum fortasse confert cuticula, seu tunica ipsa, quem hodie panniculum diuulgate uocitant, quæ pupulæ ipsi obtẽditur, ubi ea magis minus'ue tum tenuis fuerit, & alba, tum etiam perextenta & nitida. Sed hoc ipsum quærere exploratius, medicorũ est. Cœli ẽt ac terrarũ situs diuersi, colores quoq; oculorũ peculiares ac suos habẽt, Qui enim sub septentrionalẽ nascuntur cardinẽ, eorũ cæsij sunt oculi, qui ad meridiem atq; austrum nigri, Aegritudines quoq; ipsas indicio esse ait, aut multi humoris aut parui, Cæsios enim præ humoris inopia affici glauconia, eamq; siccitatem esse quandam, senesq; frequentius ea laborare, quorum oculi, ut reliquum etiam corpus, arescant, luscitate uero nigros ob humorem nimium, eoq; fieri, ut pueri, adolescentioresq;, quod humentiori utantur cerebro, sæpius ab hac capiãtur. Humor igitur in cuius pupula affluentior desedit, eius color oculi niger existet aut fuscus, in qua uero remissior, ac minor, cæsius, aut flauescens, qui colores albo sunt finitimi. At cum moderatior, caprinus. Atq; hic quidem color, quoniam cerebri quoq; temperamentum indicat, non boni solum uisus, sed proborum quoq; morum index perhibetur.

Præcepta cognoscendæ corporeæ constitutionis.

Sed iam redeat unde digressa est oratio, ut igitur ea quæ ad cognoscen

dam corporis constitutionem spectant, planè consequamur, hæc quidem diligenter consyderanda sunt, primumq; horoscopus, atq;, ut Ptolemæus ait, orientalis horizon uidendus est, quæq; sit eius natura, deinde siqua ex erraticis collocata in eo fuerit, eadem quoq; ratione horoscopantis signi dominus, hic enim ipse, ac signi in quo Luna fertur, dominus, primas ferè in hac consyderatione partis ferunt, deinceps siqua è fixis stellis oritur cum horoscopo. præcipue autem uidenda est Luna, signum item ac locus in quo constituta fuerit, signiq; ipsius dominus qui sit & qualis, & à quibus ipsa stellis conspicitur, quantaq; uis eius sit, quando corporibus, ut toties dictũ est, præsidet. Locorum quoq; ipsorum in quibus erraticæ consistunt, uires, potestatesq; metiendæ. Hac enim obseruatione & uia, cognitis signi, ac loci cuiusq; proprietatibus, stellarumq; naturalibus effectionibus, eas miscendo, ac temperando, qualis corporis figuratio, qualis etiam concretio futura sit, facile colligetur, Hæc enim duo in hac cognitione potissimum quærenda sunt. Nam figuratio staturam, membrorumq; inter se conuenientiam indicabit, concretio mixturam humorum è quibus corpus constituitur, hoc est quis ex humoribus in ipso corpore iuris sibi plus uendicet, natus ne ipse futurus sit biliosus, an pituitosus, an sanguine redundans, utraq; autem simul colorem.

De Saturno circa corporaturam.

Quoties igitur Saturnus in hac ipsa constitutione primas sibi partis assumpserit, fueritq; orientalis (utimur autem libenter hoc uerbo, quoniam à disciplinæ huius scriptoribus familiarissime acceptum est) nati staturã mediocrẽ decernit, bonũq; corporis eius habitũ, colorẽ aũt nigrũ, et (ut Græci dicunt) μελάγχροι. Nec uero nigrũ accipi sic uolumus, qualis est Aethiopũ color, qui à cœlo nostro alienus ẽ adeo, ut qui ex Aethiopibus in Græcia, Italia, Germaniaq; nascuntur, omnino illum non retineat, quorum post liberi inalbescunt non tantum ore, sed reliquo etiam corpore. Color autem, ut iã diximus, Saturno addictus cinereus ẽ, quiq; à Græcis agnominatur Castoreus, qualem hunc de quo dicimus, intellegi colorem uolumus, uidelicet qui in nigrum ab albo uehementius delabitur, capillum etiam nigrum decernit, crispum tamen, oculos etiam maiusculos. Saturnus enim ac Mars propter intemperantiam à conuenientia,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

concinnationeq́; suapte natura alieni sunt, concretionem uero, humorumq́; corporis temperaturā pituitosam designat, quæq́; à temporis nostri medicis uocatur phlegmatica, quippe quæ in humidum, ac frigidum sit declinatura, in frigidum quidem propter Saturni ipsius naturam, in humidum uero, quod orientalis uis, pueritiæq́; similitudo suapte natura humectet, frigiditasq́; humiditati perfacile concilietur. Oculi autem grandiores, capillusq́; ipse niger indicio sunt maiorem inesse cerebro humidi affluentiam, qui si occidentalis fuerit, colorem quoq; eundem tum oris, tum oculorum futurum indicat, capillum autem promissum, rarum tamen decernit, ac corpus glabrum, & penè uulsum, uidelicet propter exiguitatem humidi, cum futura sit concretio frigida & sicca, ætatisq́; senilis quàm simillima, quæq́; aduersatur puerili. Quam ob rem statura erit modica, neq; enim frigidi est & sicci, in proceritatem assurgere, nanq; ad staturam illam quam diximus, orientalis ipsa humiditas addit quantum satis est ad mediocritatem retinendam. Quod autem Saturnus cum orientalis fuerit, crispos, ut dictum est, capillos faciat, illud est causæ, quod orientalitas ipsa cum humiditate simul indat Saturno non nihil etiā caloris, quo fit, ut capillus crispetur, nec rectus fluat, qui cum è cerebri excrementis humidis in cute generatur capitis, ex eaq; foras prodit, ubi calor ipse remissior fuerit, neq; facile suam ob imbecillitatem impellere illum potest, hinc à calore tunc remissiusculo impulsus, illinc à cutis duritia repulsus, humido etiam deorsum remittente se se, calore autem pro natura sua sursum reuocante intorquetur, contrahiturq́; crispitudo illa difficilem ob penetratum flectente se se capillo. Vt cum tenue atq; imbecillum flagellum in arenarum aceruum immittimus, neq; enim nisi paulatim flectendo se se, atq; innitibundum quidem in aceruū irrūpit. Habitum autem illū flexuosum et crispū, quē sensim penetrando capillus contraxit, adhuc etiam post penetratam à se cutem retinet, quod occidentalis quidem non efficit, siquidem humidi superfluentis causa accedit nulla, cum in occidentali plaga frigus illud suum Saturnus retineat.

De Ioue circa corporaturam.

Quoties autem Iupiter locis ipsis dominabitur, fueritq́; orientalis, quoniā calidi atq; humidi, qua ipse qualitate præditus est, magna ei fiet accessio, nati staturam proceriorem decernit, ac proceritati dignitatem adiungit, propter partium corporis conuenientiam, sanguinisq́; tem-

peramentum, cum sit etiã Iouis ipsius ac Veneris propria concinna-tio. Itaq; ab illo dignitas, ab hac formæ uenustas, tanquam à fonte riuus profluit, ac, nequid uideatur deesse dignitati, oculos quoq; nigros addet, capillumq́; promissum, & defluentem, rariusculum tamen, quadamq́; cum mediocritate, candorem autem prænitentem illum quidem, per omne corpus diffundet. Atq; hæc quidẽ omnia ab optima, & maxime ubere sanguinis temperatione proficiscentur, qua concretione natus ipse præditus erit. Humidi enim calidiq; abundans mixtura, æquabilis tamen inter se, tum oculorum, capilliq; nigredinem, tum staturæ proceritatem ac dignitatem formæ, tum etiam candorem late magnũ naturaliter gignit. Hæc autẽ ipsa humiditas ab oriẽtali statu Ioui quidem addita, Saturno uero potius intrusa, sic accipienda est, ut caloris quædam etiam fiat adiunctio, Ioui quidem maior, quoniam ex parte calidus, Saturno autem minor, quoniam suapte natura frigidus et senex est. Atq; in Ioue quidem calor ipse uegetior erit, in Saturno autem imbecillus, & pertepescens. Glacies autem Soli admota, aut igni cum deliquescit, calorem necesse est aliquem intra se admittat, quo calfaciente liquitur. Occidentalis uero Iupiter colorem etiam album diffundit, non tamen eo nitore conspersum, quem orientalis explicat. In occidua enim plaga stellarum omnium, etiam Solis ipsius radij suppalescunt, magis quàm nitent. Quid quod iter mane ingredientes hilariores sumus, uiribusq́; uegetioribus, uesperi autem lassi admodum ac defecti uiribus domum reuertimur, Capillum quoq; promittit. Vix autem fiet, ut natus ille futurus sit caluus, aut si fortasse contigerit, caluitium ipsum erit omnino modicum. Cum enim Iouis stella maxime temperata sit, non nisi rarissime potest illius radijs immoderatio tanta afferri, extrinsecus stellis ab alijs, ut calido, humidoq́; (ea est enim propria illius supellex) omnino spolietur. quócirca si caluitium ipsum tandem aliquando contigerit, neq; erit ipsum magnum, neq; deformis illa frontis expilatio atq; capitis, Staturam autem mediocritate quadam ita temperabit, ut quod ad medioeritatem orientalis addebat, demat illud occidentalis. At corporis totius concretioni humidi plusculum adijciet. Hæc igitur à Ioue domino & cum orientalis, & cum occidentalis fuerit, de nati forma concretioneq; portenduntur.

De Marte circa corporaturam.

Mars locorum dominatum obtinens, atq; orientalis staturam longiorem

pollicetur, calor enim sursum impellit, bonum item corporis habitum ruboremq; albo conspersum, oculos uero cæsios, corpus hirsutum, capillumq; mediocrem decernit, concretionem autem eam, quæ calidi, ac sicci plusculum in se habeat. hac enim qualitate Mars est præditus. quo fit ut à cerebri compactione oculorum color sit cæsius, Sanguinem quoq; sic calfaciet, atq;, ut proprie magis loquar, concoquet, qui tamen nequaquam erit exiguus, propter orientalitatem ipsam, quæ suapte natura humectat, ut rubor ille sanguineus albo conspergatur, referatq; candorem immixtum. Albescere autem sanguinem de calore, ac concoctione lac docet, semenq; genitale. Calor idem Martius, quod excrementi multum ad cutem impellit, nam & ipse humorem quoq; ab orientali, ut dictum est, regione contrahit, multos quoque pilos, per totum corpus diffundit. Calida enim & humida corpora sunt excrementosa, qua è diffusione cum excrementorum longe minus ad caput feratur, capillus ipse mediocris redditur. An eadé forte causa capillorum prouenit mediocritas, qua oculorum color cæsius? Idem Mars occidentalis cum fuerit, staturam mediocrem decernit, colorem rufum, capillum flauum, corpus glabrum, oculos minutos, concretionem uero, in qua siccitas præpolleat. Quod enim corpus reliquum glabrum est, capillus non temere fit longior, excrementis illum tantum pascentibus, quod uero flauus, existit de siccitate maiuscula. flauum enim ad album accedit. nam & frondes, & folia exucto humido flauescunt. An potius à defectu caloris? dum quod humidi excrementi inest, putrescit calore deficiente, ut iam dictum est de canitie. flauus enim color est cano propinquior. Quod etiam glabrum fiat corpus, ab excrementorum exiguitate proficiscitur, quod mediocris statura, ab ariditate nimia. Mars enim uespertinus mirifice inarescit, demumq; ob uespertinam siccitatem, quod addebat, ab orientali humectatione madefactus. Deniq; quod color tantum rufus decernitur, à sanguine existit non dum exiccato, atq; rare facto, propter imbecillitatem caloris. Quod in accensis lignis cernitur, rubescit enim in initio ignis, antequam materiæ humidũ sit exhaustum, quo sensim consumpto tandem candescit. Quod autem ante dictum est, planetæ uespertini tanquam senescentes inarescunt, donec in gyrũ ad humectationem redeunt, quo interim tempore efficiuntur inualidi, & tanquam effœti uiribus. Quod uero ad oculorum exiguitatem pertinet, ut non multo ante diximus, Mars, ac Saturnus cum sint intemperati, uix aliquid exacte, suosq; per numeros concinnatum reddunt. Atq; ut Saturnus oculos crassiores faciat, cum sit humi-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ditatis excitator idem & coactor quasi quidam sic è contrario Mars paruos ac minutos, propter nimiam siccitatem caloris sui comitem. Hæc enim tam intensa Martis siccitas causa est, cur cerebri, quantitas sit etiã exigua, caputq; etiam ipsum exiguũ. Frustra enim, imo inutiliter, et, pene dixerim, monstrificæ natura laboraret in capitis magnitudine molienda, si cerebri exiguitas, cuius continendi gratia facta est testa, minori potest spatio contineri.

De Venere circa corporaturam.

De Venere autem, ubi dominatum et ipsa quidem orientalis adepta fuerit, non alia tradentur à nobis, q̃ quæ de Ioue tradita sunt in dispo nendo corpore, atq; in concretione temperanda. Illud tantum admonebimus, q̃ non multo ante demonstratum etiam est, formæ dignitatem à Ioue, uenustatem à Venere nascentibus tribui. Quam ob rem tametsi Venus in uniuersa formæ corporisq; cõstitutione Iouis est imitatrix, similiumq; effectrix, uenustate tamen sua omnia condit, et à dignitate illa, quæ Iouis munus est ad muliebrem gratiam, quod munus suum est, illecebrosiuscule traducit, Nã & colorem, et faciem oẽm quadã quasi mollitie sic conspergit, ut blandiri iam uideantur, Oculis lætitiam inspirat, & (ut Poëta inquit) lætos honores afflat, siquidem pœti erunt, et, ut Catullus inquit, ebrioli atq; illecebrosi adeo, ut ad amandum alliciant, ac uoluptatis deliciarumq; admoneant, Deniq; id præstabit, ut ex omni parte gestus, singuliq; etiam motus addeceant. quæ omnia ab eximia quadam, sanguinis, humorumq; temperatione defluunt, partiumq; inter se connnutate.

De Mercurio circa corporaturam.

Mercurius & ipse dominus, atq; orientalis concretionem sic moderatur corporis, ut ea ad siccitatem sit declinatura. quando eius stella retorrida est, à statu tamen orientali & plusculum caloris, & humidi nõ exiguum sibi mutuatur, qua è re staturam facit moderatam, corpus bene compactum, & quadratum, ut dicunt. Neq; enim temere palestræ inuentor Mercurius dictus est ab antiquis. De siccitate autem qui terrenus humor est, musculi, membraq; soliditatem ac robur assumunt, Oculos paruos efficit. siquidem, ut de Marte iam diximus, & humidum natiuum, & cerebrum haud mul-

tum erit in nati illius temperatura, Capillum autẽ mediocrem, ꝙ ob eandẽ exiguitatem generare eum multum nequeat, Colorem mellis similimum, Græci μελίχρον dicunt, uidelicet ob sanguinis maiorem inflammationem, humidiq; penuriam, quo fit, ut pallorem quasi quẽdam, eumq; subcroceum inducat. Consueuit tamen pallor fieri ex humore putrido, sanguineq; male concocto. Vbi uero occidẽtalis fuerit, colorem itidem croceum, atque in pallorem aliquanto magis declinantem, pillum ac capillum uehementer rarum, propter siccitatem uidelicet, quæ ob occidentalem statum Mercurio accrescit. Qua è re corpus ipsum gracile, ac macilentum, & penè depile reddetur. quando sanguis ipse inarescet adeo, ut carnem creare multam nequeat, quæ membra ipsa bene uestiat, quam ob rem crura, pedesq; mali positus formæq; ineptioris erunt, tenues illi quidem, pelleq; tantum contecti, ac fortasse planci, &, ut Plautus inquit, Crocodila cruscula, neq; inepte Ptolemæus ἀντιπόδας eos futuros dicit, Capillum subrufum, oculos autem concauos facit, atq; intra supercilia immittit, propter cerebri exiguitatẽ, atq; arefactionẽ, cum deficiẽte succo, cerebroq; parcius illũ subministrante, oculi ad locum à natura decretum produci, atq; illic collocari nequeant, in ipsoq; itinere à natura destituti relinquãtur. Horũ autem omniũ causa est cerebri, humorisq; eius penuria, quando Mercurius ipse suapte natura perquam aridus est, & status ipse occidentalis ac senilis longe amplius illum exiccat.

De Luminaribus circa corporaturam.

Quemadmodum autem oculorum omnis ac capitis temperatio ad cerebrum refertur, sic caloris ad cor, cumq; erraticas cæteras Solis, Lunæq; subministras in generatione dixerimus, generationemq; ipsam Soli, Lunæq; omnino delegauerimus, ille nanq; formam inducit, hæc materiam præstruit, in hac ipsa quoq; formandorum corporum constitutione temperaturaq; consyderanda, cum primus luminarium ipsorum status, habitusq; animaduertendus est, quo uidelicet è loco & ipsa aspiciant, & aspiciantur ab alijs. Si enim feliciter signis ipsis, ac dominus signorum configurabuntur, corporeæ constitutioni plurimum fauore suo conferent, siquidem staturæ ipsi longitudinem, compactioni partium decorem, membris robur, membrorum, ac partium collocationi responsum adijcient, bonumq; habitum per corpus uniuersum diffundent, deniq; corpus ipsum in quadrum ita redigent, ut id sibi parte ex omni conuenientissime respondeat. Cum primus autem Sol

proceritati

proceritati corporis, ac formæ dignitati consulit, bonumq; habitum cõstituit quippe cum calore suo cuncta foueat, fouendoq; robur adiungit. Luna uero nõ parum etiam ipsa conferet partium ac membrorũ responsui, munus tamen eius potius est humectare, quod enim calore proprio uacua est, & , ut prisci Latini locuti sunt, cassa, suapte natura nec magnitudini adijcit quippiã, nec amplitudini, quando caloris est propriũ sursum prouehere ac producere, qua è productione longitudo primum constituitur, ac deinde in latus diffundere, qua è re latitudo extenditur. Quo fit, ut Luna in constituendo corpore moderationem quandam, potius quàm longitudinem, & macilentiam prius quàm obesitatem portendat. Quã ob rem cursus illius, defluxionesq; diligentissime obseruandæ sunt, & cum sola locis, ac locorum dominis affuerit, & cum à Sole in sociam ascita uires uterq; suas simul illis contulerint. Illud uero certum est corporis affabrefactionẽ, partiumq; ipsarum probatam illam, æquabilemq; conuenientiam à Sole potissimum Lunaq; proficisci, de quibus quidem illud mihi dicendum uidetur, in constituendis, ac disponẽdis corporibus, qđ de sale in condiẽdis dapibus, quarum quidem commendatio omnis à salis condimento proueniat, eiusq; temperatione.

De Matutinatione stellarum circa corporaturam.

Atq; ut ad erraticas quinq;, ætatesq; illarum reuertamur ac tempora, ubi eæ matutinæ fuerint, hoc est ubi à Solis complexu, foturaq; digressæ apparere mane cœperint, atq; ante Solis exortum radijs suis liberius utentur, uniuersim quidem staturas ipsas magnas, corporaq; etiam magna decernunt. Etenim ætas illa stellarũ penè puerilis, atq; in adolescentiam uergens permulto humido corpus irrorat, quod à calore etiam abundantiore fotum, uehementius illud producat. Siquidem stellæ ipsæ à Solis coniunctione digressæ, perinde ut fœtus in lucem uenientes materna ex aluo, maximam secum humidi uim suo cum calore afferunt, magisq; in dies concalescunt, donec ad primæ stationis locum ꝑuenerint. Stationariæ autem effectæ, quoniam adolescentiam iam impleuerunt suam, corpora decernunt uegetiora magisq; robusta, quibus uires etiã maiores insint, eædemq; contẽtiores. Aetas enim hæc stellarum quæ iuuentam refert, calore multo abundat, à quo siccata illa humidi superfluentia & cutem & ossa & neruos uehementius indurat, qua de re robur enascitur. Mollia enim cedunt, contra dura subsistunt, contentiusq; aduersata repu-

gnant. Nec uero inepte Poëtæ finxerunt Heben hoc est iuuentam Herculis uxorem fuisse, quando corporea fortitudo ætati huic attribuitur. Vbi autem ab hoc statu deturbatæ repedare, progrediq́; retro cœperint, tanquam reiecta fabrili regula suum nec numerum retinẽt, nec mensuram, tum in collocandis artubus, tum distribuẽdis partibus, modi, mensuræq́; oblitæ. Quem enim seruare modum, aut retinere mensuram potest, qui aduerso naturæ modo proficiscitur, & tanquam auersa fronte incedit? Itaq; membrorum coagmentationem, partiũq; inter se coniunctionem inæqualem, maleq́; sibi responsuram decernunt, quo fit, ut corporatura ipsa inconcinna, & rudis futura sit. Vbi uero secundam ad stationem peruenere, cum uirilem iam, prouectioremq́; ætatem referunt, quod ætas illa exhausto magna è parte humido, ac pené à calore exucto in siccitatem uergat, corpora imbecilliora decernunt, quod fore necesse est, propter humidi ipsius inopiam ac sanguinis. Neq; enim statura produci, neq; membra ipsa euadere robustiora possunt, si fœtus ipse ab initio iam arescet, quod in arboribus ubi gemmare iam, ac deinde pullulare uere incipiũt, facile cernitur. In hoc enim statu erratica constituta imbecillior est, quãdoqdem recto cursu non dũ incedit. Vespertinæ tandẽ effectæ, ac senescentes necesse est pro natura ætatis illius, quæ deformis est corpora etiam deformia fabricentur, quippe cum senectus ipsa humido cassa sit, atq; à calore destituta, ac propter siccitatem, frigusq́; aduentans artus ipsos neq; fouere ualeat, neq; perficere. Deformitas enim ipsa corporis è uitiosis, ac male compactis, imperfectisq́; è partibus manat, deq́; carentia sanguinis maxime, quod & hyems declarat, quæ senectutis q̃ simillima est. quid enim hyeme deformius, ac brumali tempestate fœdius? Nil mirum igitur si in hoc planetæ statu corpus non modo deforme, maleq́; in partes distributum fuerit, uerum etiam si uitiosis, occultisq́; oppleatur humoribus, multisq́; ægritudinibus obnoxiũ fiat. Quo circa ætates quoq;, & status planetarum, qui dominatum sortientur constituendorum corporum, cum primis consyderandi sunt. Medici quoq; non solum tempora, statusq́; ægritudinum distingunt, uerum etiam ægrotorum, neq; enim eadem ratione puerum, ac senem, adolescentem, atque ætate iam prouectiorem curant. De erraticis igitur in hac parte hactenus. Reliquum est, uti de signiferi quoq; orbis quadrantibus præcipiamus, quorum naturæ, potestatesq́; corporum figurationibus, concretionibusq́; multum quoq; conferunt.

De Quadrantibus circa corporaturam.

a rimus autem quadrans, qui uernus dicitur, quiq; ab æquinoctio uer-
no in æstiuam Solis conuersionem producitur, quod ætatem & ipse
puerilem sequatur, humido, calidoq; abundat, concretionem quoq; cor
poris huiusmodi futuram decernit, staturam etiã proceram, bonumq;
totius corporis habitum, oculos etiam honestos, ac colorem iucundum,
& floridum. Atq; hæc quidem quæ à quadrantibus portenduntur
componenda ac comparanda sunt cum erraticarũ significationibus.
ubi enim simul conuenerint significationes ipsæ, utrinq; augebuntur,
sin repugnauerint, temperatione utendum erit, pro natura repugna-
tionis ipsius. Quadrans secundus qui ab æstiua Solis conuersione in
autumnale protenditur æquinoctiũ, qua è re æstiuus dictus est, iuueni
lisq; ætatis naturam ac uigorem refert, quæ calido, siccoq; abunde
prædita est, concretionem ipsam corporis calidiorem, minus tamen hu
midam futuram portendit, suiq; ipsius persimilem, Staturam medio=
crem, neq; enim ultra iuuentam corpora in longum protenduntur, ha
bitum bonum, pilos densiusculos, capillos plerunq; flexiles, oculos grã
diores, colorem uero qui non satis delectet intuentes, Græce est μίσο=
χροις, neq; enim iucundus, & floridus, qualem iam diximus, esse po-
terit, propter humidi subductionem. Color enim ille uenustus, & blan
dus à calido, humidoq; exactius temperato redditur, existitq; è pro-
ba sanguinis moderatione. Qui tertius est quadrans, atq; autumnalis
dicitur, ab æstiua conuersione in autumnale perlatus æquinoctiũ, per=
inde ut autumnus ipse arido, frigidoq; exhuberat, concretionem
ipsam corporum iisdem his siccis, frigidisq; humoribus refercit. Colo=
rem autem croceum, atq;, ut hodie dicunt, melleum, capillum medio=
crem, oculos pulchros, gracilemq; corporaturam denuntiat. Qui nu=
mero quartus est, atq; ultimus, quiq; ab hiberna conuersione hiber-
nus uocatus est quadrans, quod etiam frigido, humidoq; refertus est, cõ
cretiones quoq; corporum frigidiores, atq; humentiores indicat, statu=
rã mediocrem, capillum promissum, corpus subglabrum, ac penè uul
sum, compagemq; ipsam membrorum, partiumq; concinnationem satis
accommodatam. Colorem autem subnigrũ, ac fuscum significat. Atq;
hæc quidem generali quadam regula, præceptioneq; traduntur. Qua
drantes enim ipsi orbis signiferi proprietates, ac naturas habent quisq;
suas, quemadmodum regiones ac terrarum situs ad ortum occasumq;
ue, aut in meridiem, septentrionemue inclinantes.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

De Stellis fixis, & signis circa corporaturam.

Iam uero signa ipsa, & quae in Zodiaco, & quae extra collocata Zodiacum sunt, particulatim atq; alia quadam ratione animaduertenda sunt, eorumq; potestates metiendae. Primum q earum alia humana, ut Virgo, ut Gemini, ut Andromeda, ut Casiopea, alia bruta, ut Aries, Taurus, Cygnus, Canicula. Et humana quidem signa artus ipsos, membrorumq; informationem ad humanorum similitudinem, aequalitatem'q; constituunt, at bruta, qualia ferarum sunt, membra fabricantur, ac persimilia illorum humano in corpore moliuntur, siue ad robur, imbecillitatem'ue, siue ad crassitudinem, aut gracilitatem, siue ad longitudinem, aut breuitatem, siue ad pulchritudinem, turpitudinem'ue, siue ad rectitudinem, uel obliquitatem, aut ad decorē, indecentiam'ue, qualia animalium ipsorum sunt. Siquidem non nulla etiam signa ad robur, ad pulchritudinem, ad longitudinem, ad amplitudinem, qualitates'q; ad alias corporis non parum adijciunt, qualia sunt Leo, Virgo, & Sagittarius, contra Pisces, Cancer, & Capricornus demunt. Nam & Leo quod ualentissimum animal est, robustiori'q; corpore praeditum, addit ad uires, ad membrorum uegetationem, uigorem, amplitudinem. Virgo, quia humanam formam repraesentat, multum confert ad pulchritudinem, ad formā ipsam, qualis humana est reddendam, suasq; per partis decenter concinnandam. Sagittarius qua parte homo effingitur idem hoc praestabit, at qua equus, et robur adiunget, & artus maiores statuet atq; amplificabit membra. Demēt autem de robore, uigore, magnitudine, pulchritudine, qualitatibus'q; alijs humanae corporaturae proprijs Cancer, Pisces, & Capricornus, belluae quidem ipsae deformes, imcompositae, imbecillis uiribus, membris male compactis, statu'q; corporis totius inualido, atq; inconcinno. Si enim parentes ipsi, atq; item patria, erraticae quoq; bene collocatae liberorum egregiam formam, corporis'q; constitutionem eximiam promiserint, nimirum adiment haec ipsa signa non parum de parentum, patriae, erraticarum'q; pollicitis, ubi unum aliquod eorum aut ascenderit, praesertim ferino alio cooriente, aut dominus ascendentis seu loci Lunae Solis'ue in eorum aliquo fuerit collocatum. Quin etiā signa quaedam sunt, quae prioribus à partibus bonum corporis habitum inducunt, uiresq; maiores corporibus indunt, mēbra'q; confingunt uegetiora, qualia sunt Aries, Taurus, Leo. quando haec ipsa animalia à ceruice, pectore, atq; armis, quae priores sunt partes, longe maxime praestant. Secus aūt Gemini, Scorpius, et Sagittarius prioribus à partibus sunt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

bus sunt imbecilliores, cum à posterioribus magnopere ualeant. Posteriora enim Sagittarij sunt equina, præcelluntq; humanis, Scorpius ualet à clunibus, homo autem ipse (nam Gemini humanum est signum) in humeris, ac lumbis uires suas, roburq; præcipue collocatum habet. Quo circa si aut horoscopus constitutus ualentioribus in partibus fuerit, aut dominus signi horoscopantis, siue dominus signi Lunæ ibidem collocabitur genituræ tempore, magna ex hac collocatione corporis uiribus, bonoq; eius habitui fiet accessio, Sin imbecillioribus constituentur in partibus, magna rursus fiet ademptio & uirium et habitus boni. Virgo item, Sagittarius, ac Libra (quod humana signa, quod bonam integramq; membrorum dispositionem partiumq; inter se conuenientiam retinent) ad concinnationem partium ipsarum, formæq; decorem adiumenti plurimum afferunt. Contra Pisces Scorpius ac Taurus dispositionem ipsam membrorum, ac partium conformationem, corporisq; totius statum redigent ad inæqualitatem, atq; inconuenientiam, ut parum apte, ut ne, quod dici solet, ad lineam sibi respondeant. Sunt enim signa incomposita Pisces, & Scorpius, formaq; illorum fœda, si nostram respexeris. Quæ autem Tauri ceruicis, ac palearium ad caudã, clunesq; proportio? Itaq; illis in corporibus partes ipsæ, totaq; compactio proportionem, responsumq; parum utiq; suum retinebunt. Est profecto res hæc difficilis ad modum cognitu, iudicatuq;, propter multa ac diuersa quæ ipsa inuicem aduersantur. Nam pulchritudo, aut deformitas parentum parũ sæpenumero cum cœlo conuenit, non raro patria, cum alibi corpora hominum proceriora, ut in Germania, alibi breuiora nasci soleant, ut in Hetruria, In Carthaginensi agro fusca, in Lugdunensi candida naturaliter oriantur, sæpenumero etiã signa ab erraticis, erraticæq; ipsæ inter se dissentiant, quin partes etiam signorum longe differãt, priores à posterioribus. Persæpe etiam horoscopi dominus, lociq; Lunaris, stellæ item aspicientes diuersarum sunt uirium, atq; effectionum. Non nunquam etiam tum planetæ horoscopantis, tum domini horoscopi longe alia est natura. Quid quod non raro auorum, proauorumq; semina repullulant in nepotibus, ac pronepotibus? Quo igitur iudicatu res est difficilior, eo maior, atq; elaboratior in commiscendis ac temperandis in uniuersum, ac per partes decretis, significationibus, potestatibusq; stellarum. Ac præsertim luminarium adhibenda diligentia, ac perpensio est.

FINIS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD ALDVM MANVTIVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER DECIMVS

Verũtur Alde Manuti à remotissimis etiam seculis non ineruditi quoq; uiri, terram consenescere, tanq̃ effœtam, quod in mulieribus usuuenit. Cui opinioni Aristoteles quoq; consentiat. Ego uero & uetustatem ipsam sua cum eruditione deriderem, & Aristotelem, licet eminentissimũ Philosophũ, non sine irrisione demirarer, talia dicentem, si de nostra ipsi senectute loquerentur, ac si elementa ipsa prorsus essent tandem aliquando interitura. Quid enim est aliud cõsenescere, quàm ad interitum properare? Nam nec terra prorsus est interitura, quanquam Christiani sumus, neq; in nihilum abitura, nec si generationi finis quãdoq; statuẽdus est, futura tñ est terræ, elemẽtorũq; ipsorũ ac cœli ruina, in nihilũq; abitio. Verũ terra ipsa sic consenescit, ut per partes, regionesq;, perq; regionum fines multum amittat de ueteri ubertate, soliq; opulentia. quemadmodum è contrario aliæ atq; aliæ regiones ac loca nouas uires ad fœcunditatem suscipiant, nouaq; alimenta ad frugum procreationem, ac rerum copiam. Quod non solum in ubertate contingit agrorum ac soli, uerũ etiam in potentatibus, atq; imperiis, id quod Aethiopum, Persarum, Græcorũ, Carthaginensium, Romanorum, itemq; Gallorum, Germanorum, ac Gotorũ docent imperia, quiq; maxime nunc formidolosus est Turcarum dominatus in maxima Asiæ parte, Europæq; nequaquam exigua. Nec igitur interitura est terra, nec ita consenescit, hoc est uariant eius uires, naturalesq; effectiones, ut sit ipsa in nihilum reditura, uerum ut per uices quasi quasdam nunc hæ, nunc illæ regiones, ac terrarũ tractus uires aut maiores suscipiant, aut multum ipsæ amittant de ueteri fœcunditate, ac germinandi robore. An nõ ætates quoq; nostræ, & secula ipsa uariant? Quis igitur dubitet uariare suis etiam ætatibus ac seculis cœli ac stellarũ uires, significationes, effectus? cum & motus ratio aliter atq; aliter mutetur, licet una atq; eadẽ ipsa sit, & partes ipsæ fines non eosdem retineant, uerum stellæ loca mutẽt sua, & cœlum per partes undiq; uariet, atq; à se ipso minutatim differat. Quæ res efficit, ut hæc ipsa disciplina, cœliq; ac stellarum ob

seruatio coniecturalis et habeatur, & sit, perinde ut est res militaris, naualis ac medicina, quodq; maximum inter homines est ac pulcherrimum, rei publicæ administratio, propter rerum, ac temporũ uarietatem, euentuũq; successum. Quibus in hunc modum explicatis ad ea, quæ reliqua sunt, transeamus. Hæc autem ita dicuntur à nobis, ut commonefaciamus syderaliũ rerum studiosos, quæ de stellarum cœliq; prospectibus, ipsisq; configurationibus traduntur, ea nequaquam perpetuum tenorem seruare, omniq; è parte necessitatẽ inducere, tum propter ea quæ dicta sunt, tum quia inferiores causæ superioribus persæpe aut parum conueniant, aut aduersa etiam fronte repugnent.

q Voniam autem ita natura comparatum est, ut humana corpora quando corruptibilia sunt, externis affectionibus sint exposita, neq; enim mortale corpus est ullum, cui non etiam permulta necesse sit accidere, diuersisq; illud modis ac rationibus affici, de hac quoq; parte, quæ ad corporum uitia, ualitudinesq; pertinet, dicendum relinquitur. Vitia uero ac ualitudines (quoniam corpus afficiunt) affectionum appellatione comprehendi uolumus, uitium autem intellegi, cum aliqua corporis pars uitiata est, ut cum aliquis aut oculo captus est, aut os habet cicatricosum, ualitudines uero, quibus certo quodam tempore corpus uexatur, ut febres, ut laterum dolores, ut tusses, sanguinisq; profluuium. Ac uitia quidẽ ferè perpetua sunt, ualitudines uero & sanantur post suum tempus, et rursus uexare corpus aut uniuersum, aut in parte aliqua consueuere. Adhæc uitia ipsa pleraq; externa ui, fortuitoúe inferuntur, ut ferro, igne, ruina, casibus, cum ualitudines humorum è corruptione oriantur, déq; malo corporis ipsius, aut aëris, aut aquarum habitu. Harum autem affectionum principia, & causæ à cœlo quoq; proficiscuntur, cuius motibus inferiora hæc corpora subiecta sunt. Neq; enim una est corrũpendi uia. Quod si corruptio existit à cœli motibus, & media per quæ corruptio in ducitur, inde quoq; existent. Atq; ut motus quidam sunt qui ab humoribus corruptis morbos prouenturos portendunt, sic ẽt qui ab aliqua ui externa. Etenim homo cũ à cœlo cõstitutus ita sic, ut artium plurimarum inuentor sit, atq; exercitator, uiuendi necessitate & gratia, sitq; illi ingenita tutandi corporis sui cura, instrumenta quoq; sibi ipse adinuenit, quibus séq; suáq; tueatur, qualia sunt tela, enses, iacula, atq; ubi hæc defuerint, non de-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

sunt fustes, lapides, torres, atq; ut Poëta inquit, faces, & saxa uolant, furor arma ministrat. Adhæc cum sit homo natura irascibilis, necesse est ab ira quandoq; ut commoueatur, & iniuriam quæ infertur, quibus potest artibus propulset, in qua propulsanda instrumentis illis utitur, quorũ natura tutandi sui causa inuentrix fuit. Armauit hæc cætera animalia suis quodq; genus armis, cornibus, dentibus, unguibus, rostris, hominem naturalibus his armis destitutum, armauit industria, perquam arma sibi extrinsecus præparauit. Quid igitur mirum, si à cœli motibus hæc ipsa innuuntur, quorum causæ à motibus eius manent? Quin signa quædam cœlestia ea natura sunt prædita, ut ad arteis huiusmodi faciendorum armorum homines inuitent, quædam, quæ ad curanda uulnera, externa ui, gladijs'q; ab arte inuentis illata. Quo'circa & uitiorum & ægritudinum significationes in cœlo repositæ sunt, atq; illarũ notæ motibus illius insitæ, de quibus hæc quidem tradimus obseruanda.

De Locis inferentibus uitia, aut ægritudines.

Ortus & occasus, ut alibi dictum est, alter lucis id est uitæ author est, unde qui nascuntur, uenire in lucem traduntur, alter tenebrarum & mortis, quo factum est, ut qui moriuntur, obire diem dicantur. Vt igitur ab ortu quæruntur ea, quæ ad uitam, atq; animalitatem, quin etiam ad formam ipsam, corporis'q; constitutionem pertinent, de quo paulo est ante dictum, sic ab occasu, qui luci, hoc est uitæ opponitur, quærenda sunt illa, quæ & uitæ obsunt, & mortẽ minitantur. Quando ægritudines, uulnera, quæ'q; uis aut uniuerso corpori, aut membro cuipiam exterius affertur, media quædam sunt ad mortẽ inferendam. Iure igitur in eorum qui nascuntur genituris occasus ipse diligentissime inspiciendus est, num quæ stella præsertim malefica illum insideat, aut aduersis radijs hostilem in modum feriat, seu de quadrãgulo loco, eoq; aut dextro, aut sinistro, seu de opposito, ac diametro, id est ab ipso exortu, in quo uitam constitutam esse diximus. Siquidem pro stellarum ipsarum naturis ac minitationibus uitia futura sunt, morbi item, ac mortes ipsæ, ubi minæ letales fuerint. Verũ nũc de uitijs, ac ualitudinibus, quibus indagandis tria sunt loca consyderanda, horoscopus, id est quæ ascendit cœli pars ab exortu, occasus id est aduersa horoscopo cœli pars ea, quæ deorsum, inferius in hemisphærium deiicitur, ac sextus locus, qui occasum antecedit, nomen'q; à ualitudinibus accepit, Martiq; addictus est, nullam'q; cum horoscopo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

coniunctionem habet, unde à Græcis ἀσύνδετος dicitur, quibus in locis maleficæ ubi inuentæ fuerint, malignitatē suam facilius exercent. Siquidem septimus locus propter situm, nā horoscopo opponitur, & inde tenebræ erūpunt, uitæ quoq; nati, cuius quidem horoscopus significator est, et corpori, cuius constituendi ius magna sibi è parte idē uendicauit, hostilem aduersatur in modum. Sextus uero quoniam nulla non ratione ab horoscopo disiunctus est, nihil'q; cum illo familiare, aut amicū habet, uitæ incolumitati, bonæ'q; corporis ualitudini insidiatur, et tanquam è latebris bellum parat. Sin stellæ locorum horū neutrum insederint, uerū è quadrangulo, opposito'ue loco, aut utrūq;, aut alterum saltem radijs suis percusserint, hac quoq; irradiatione, & uitæ & corpori damnum moliuntur. Malefica quoq; in horoscopo collocata, præsentia sua locum ipsum inficit, quin etiam septimum in locum ab aduersa fronte radios mittit. Quo'circa iure tria hæc loca consyderanda sunt, et qua uero ratione configurentur, diligenter uidēdum. In qua quidem consyderatione illud quoq; pensitandum, num stellæ ipsæ partiliter illic aut insideant, aut loca ipsa percutiant (aspectus enim partilis maximas atq; efficacissimas uires habet) an platice, ut Iulius Maternus usurpat, qui aspectus longe minorum est uirium, efficaciæ'q; imbecillioris. Partilem uocamus aspectum, cum ascendente ab ortu prima Arietis parte, ab occasu præcipitat se inferius in hemisperiū pars Libræ prima, in qua malefica constituta sit, aut fortasse in parte haud ita multum distante, Platicum uero, cum ascendente parte eadem Arietis, malefica inueniatur se deijciens è uigesima quinta Libræ parte, aut in alijs eiusdem signi partibus, quæ à prima longiuscule absunt. Vt autem priorem illum aspectum partilem, sic posteriorem hunc qui Græce est πλατικὸς, nouo sed proprio tamen nomine appellare sepositum, ac remotiorem, quin etiam laxiorem placuit. Quæ'q; stellæ ratione hac se se uiderint, tum seposite, ac remote, tum etiam è signo intueri se dicemus. quod non ex ipsa parte, uerum sepositis, atq; interiectis compluribus signi eiusdem partibus inuicem se conspiciant. Erratica igitur stella constituta in ipso pūcto, atq; ut Græci dicunt centro, siue ut recentiores Latini in ortus, occasus'ue, hoc est primi, aut septimi loci angulo, firmioribus, ac uehementioribus utetur uiribus, & ut sagittarij loquuntur certius figet, ex ea enim parte longe acrius ferit, quàm cum è partibus remotioribus, magis'q; à puncto distantibus, quanquam signi, loci'q; illius spatio partes illæ continentur. Quadrangula quoque irradiatio, aut opposita angulum ipsum partiliter feriens multo etiam magis no

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

xia est, quàm quæ loci eiusdem partes remotiores, quæq; ab angulo longius recedunt, percusserit. Itaq; uis illi maior, ac significatio uehementior, huic autem irradiationi minor inest ac remissior. Beneficæ quoq; stellæ à locorum contagione inficiuntur, non aliter quàm regio pestilens inficere incolumes, ac bene ualentes consueuit. Siquidem Venus quamuis benefica, septimo tamen, aut sexto in loco constituta, & à malefica stella minaciter percussa uitia, ægritudinesq; decernit, ac diuersa malorum genera. Quemadmodum enim mors non à bile tantum rufa, nigra'ue infertur, uerum etiam à sanguine, ac pituita, sic etiam ualitudines. Quo'circa beneficæ etiam stellæ uitiosorum locorum contagione infectæ humores quoq; quibus præsunt, inficiunt, ualitudinesq; ingenerant, maxime si à maleficis quoq; uexabuntur. Etenim Venus genituræ cuiuspiam tempore septimo in loco ac tropicis in signis, aut squamosis constituta si à Marte de quadrangulo, opposito'ue loco percussa fuerit, aut uterq; simul coniungentur, natum illum impurissimæ libidinis sorde fœdabit, quibus ubi Saturnus aspectu præsentia'ue coniunctus fuerit, muliebrisq; genitura ipsa fuerit, eam mulierem Venus in genus suum inflammabit, cogetq; crissari, atq; abuti puellis, quod de Sapho Poëtria traditum est. Eadem Venus sexto in loco posita, si muliebris genitura fuerit, ob solam loci ipsius malignitatem, portendit mulierem illã de partu sæpissime laboraturam, enixuramq; magno cum uitæ suæ periculo, aut fœtum immaturum edituram, aut etiam lacerum illum, ac membratim à medicis discerpẽdũ. Quod de Veneris infectione, idem illud etiam de Ioue dicimus, Siquidem hoc eodem in loco constitutus Iupiter mala etiam plurima decernit. Vix enim fiet, quin exponatur is, qui in lucem ueniens Iouem sexto in loco collocatum habuerit, fueritq; Iupiter ipse horoscopantis, aut culminantis signi dominus, geniturāq; nocturna. Quod periculum eo erit ineuitabilius, si aut Saturnus, aut Sol, aut Mars Ioui è fronte aduersabuntur, aut deficiens ei Luna quadrangulabitur. Neq; enim temere loco huic ab antiquis disciplinæ huius scriptoribus, malæ fortunæ cognomentum est inditum, quando nulla non errati ca ex eo loco ad maleficiendum compellitur. Quid plura? Venus ipsa quæ uxores tribuit, quæq; tantopere genitalis, ac fœcunda est, in quorum genituris locum hunc tenuerit, si mas fuerit, uxorem illi & serius decernit, & aut uiduam, aut ualitudinariam, aut male institutam, aut uiro ipsi male audientem, dabit sin mulier magnas illi difficultates, magna etiam minitatur è partu pericula, nunc enim abortus faciet, nunc fœtum edet aut acerbum, aut la-

cerum, præterquam si medio è cœlo aspectus aliquis benignus arriserit. Sed iam ad uitia, ualitudinesq; ueniamus, quæ nobis tribus his à locis potissimum innuuntur, ac præsertim à sexto, ac septimo.

De Vitijs, seu ægritudinibus, & primo de oculis.

Principio loci ipsa uidenda sunt, an simul tria, an duo tantum, an unus solus, an nullus ab erraticis sit insessus, sint ne erraticæ quæ insedere, beneficæ, an maleficæ, an partim beneficæ, partim autem maleficæ. adhæc sint ne ambo luminaria, an alterum tantum an neutrum in ipsis locis. præterea sit ne Mercurius & ipse ex insessorum numero, an fortasse solus? Quod si nulla omnino erratica insederit, uidendum est, an è loco quadrangulo, seu septimum, seu sextum impugnent locum, an fortasse utrunq;? His autem cognitis, atq; in numerum redactis, uidenda sunt signa ipsa, à quibus loci occupantur, & item signa, quibus erraticæ impugnantes feruntur, eorumq; qualitates ac naturæ exactius perquirendæ. Cum primis autem uidendum est, an erraticæ ipsæ seu quæ impugnant, seu quæ insident, sint orientales an occidentales? Siquidem matutinæ, quod ualidioribus præditæ sunt uiribus, uitium afferunt, uespertinæ ualitudinem. Cum enim uitia perpetua sint, potentiore à causa proficiscantur necesse est, ualitudines ab imbecilliore, quia breuiores, suo'q; desinunt tempore, tametsi aliquando fortasse reuertuntur. Itaq; stellæ matutinatio uitium indicat, uespertinatio ualitudinem. Erunt autem uitia ac ualitudines pro natura signorum ac stellarum, & in partibus illis corporis, quæ tum stellis, tum signis ipsis subiectæ sunt. Vtq; de luminaribus primum loquamur, quoniã oculi obtutus'q; ipse Soli, Lunæ'q; ascribuntur, ut iam diximus, ubi utrunq;, aut alterum ijs in locis aut una simul, aut seorsum reperientur, uitium aut oculorũ alteri, aut utriq; inferetur, ut autem distinctius loquamur, ubi Luna in ortu, occasu'ue, aut sexto in loco partiliter constituta fuerit, atq; à Sole opposita è parte conspecta, natus ille in cuius hoc genitura contigerit, altero capietur oculo, si tamen Martis, Saturni'ue præsentia alterũ eorum astiterit, aut quadrangulatio offuerit. Idem quoq; continget, si Sol in eorundem locorum aliquo partiliter inuentus hac eadem radiatione pulsetur, quin etiam si Mars, aut Saturnus in ortu, aut occasu partiliter constitutus Solem, Lunam'ue quadrangula, opposita'ue radiatione percutiat, natus ille eadem ratione altero capietur

oculo. Si uero ambæ maleficæ aut simul iunctæ, aut seorsum collocatæ utrunq; luminare percutient, siue luminaria ipsa copulata sint, siue seorsum permeent, utriusq; nimirum oculi orbitas timenda est. Orbitas autem ipsa, cum Saturnus fuerit illius author, a` uitiosis humoribus, perniciosáq; suffusione ortum ducet. Quod si eius causa ad Martē referetur, uitiū ipsum aut ferro, aut igni, aut ictu, aut externa quapiam ui inferetur. Mercurij autem stella, cuius promiscua potentia est, si & ipsa iaculum suum de quadrangulo, opposito'ue loco ita in Lunā contorserit, ut orbitatis author effectus sit, uitium hoc patrabitur gymnicis, palæstricisq; in certaminibus ac ludis, aut exercendo pugillatu. Luna quoq; in aliquo locorum ipsorum collocata, præsertim in cardinibus, si nebulæ coniuncta fuerit, quæ est in Cancro, aut Pliadibus, quæ sunt in Tauro, aut iubæ Leonis, aut urnæ Aquarij, aut in fronte Scorpij collocata, aut in eo Sagittarij spatio, quod ab octaua parte ad decimā protēditur, aut in lineolis Pisciū, siue in ipso Arietis capite, atque a` Sole oppositis è regione radijs percussa, alteri prorsus oculo lucem adimet, præsertim si Martis, aut Saturni inimica uis se se sociam addiderit. Quod si Solem alter, alter uero Lunam partili radiatione petierit, nimirum natus ille utroq; oculo capietur. Itidem quoq; utriusq; oculi luce orbabitur, qui Lunā ex toto ferè lumine suo orbatam, in aliquo signorum horum, atq; in partibus quas diximus collocatam, in cardineq; aliquo præsidentem, Martem uero ac Saturnum, aut alterum eorum saltem illi aduersantem habuerit. Quod si plena iam fuerit, euitabit fortasse cæcitatem, uitio tamen aliquo laborabit oculorum, aut ualitudine, seu forte cicatrice, & nota aliqua in ea ipsa aspectus parte fœdabitur. Ad hæc autem, aliáq; uitia insligenda multum conferet, cum erraticæ pro Solis configuratione matutinæ fuerint, pro Lunæ autem positura uespertinæ. Quin etiā inerūt oculis eius uitia, aut illis capietur, in cuius genitura Sol partiliter in horoscopo, Luna uero in summo cardine partiliter etiam collocabitur, maleficarum autem stellarum altera in anaphora Solis, hoc est succedente loco, altera in Lunæ reperietur anaphora, neq; beneficarum præsidium aliqua è parte affuerit. Laborabit et ille aut cæcitate, aut oculorum graui morbo, qui in lucem ueniens Lunam, Solemq; partiliter simul iunctos habuerit, aut in anaphora horoscopi, hoc est succedente in loco, qui ordine secundus est, in figuræ constitutione, aut in epicataphora, id est in octauo, qui locus succedit septimo, Saturnum uero, ac Martem partiliter in ortu, si luminaria fuerint in anaphora, contra in occiduo partiliter cardine, si luminaria fuerint in epicata-

phora conſtituta. Eſt autẽ anaphora locus horoſcopo finitimus, poneq;
illum ſequitur, ex eo dicta, quod planeta illic poſitus, poſtquam locum
illum in quo eſt, permenſus fuerit, ſurſum ad illum ſtatim ſe transfe-
rat. Quo'circa ſecundus figuræ locus anaphora eſt orientis cardinis.
Aſcendente nanq; Ariete, ſi Taurum Sol peragrabit, dicetur Sol eſſe
in anaphora horoſcopantis cardinis collocatus. Quo'circa proprio, ac
Latino uerbo dici à nobis Succeſſio poteſt, quod cardini ſtatim ſucce
dat, inferiori ex hemiſperio accedens ad ſuperius. Epicataphora uero
dicetur Deceſſio, is'q; erit octauus locus, è quo decedens planeta occi-
duum declinat in cardinem, uerſus inferius hemiſperium. Itaq; pla-
neta octauo in loco poſitus, dicitur eſſe in epicataphora & deceſſione oc
cidui cardinis. Hæc autem ſucceſſio, ac deceſſio progreditur ſecundum
eum motum, qui eſt ab ortu in occaſum, rapit'q; ſecum & mundum,
& ſydera. Qua ratione commode ac perappoſite etiam dicemus, un=
decimum quidem locum anaphoram hoc eſt ſucceſſionem eſſe culmi-
nantis cardinis, quintum uero locum epicataphoram id eſt deceſſionẽ
imi, ac recubantis. Maleficæ igitur in ortu occaſu'ue conſtitutæ præ-
ſentia ſua perinde ac peſtilenti quodam contactu loca illa inficiunt,
ad quæ loca ubi luminaria de octauo, aut ſecundo è loco ſe contule-
rint, quadam quaſi contagione inficiũtur. Quo'circa humorum corru=
ptio in nati illius corpore futura decernitur, quin etiam oculi decreto
iam tempore ſuffuſione grauabuntur adeo, ut facile inde cæcitas ſubſe
quatur. An non intrantes homines loca fœtida, & ipſi fœtore afficiũ
tur? Quid enim inter mortales contagione ꝑnicioſius? Signorũ tamen
qualitates, naturæ'q; examinãdæ ſunt, ut humorum quoq; qualitates,
temperaturæ'q; intellegantur, è quibus ſit uitium euenturum. Hæc au
tem ratio efficit, ut oculi tuti nequaquam futuri ſint, quoties Sol & Lu
na in ſucceſſione maleficarum copulati inuenientur cuiuſpiam geni-
turæ tempore. Periclitabitur & ille quoq; oculis, qui Martem, Solem,
ac Lunam partiliter iunctos in aliquo genituræ ſuæ cardine ſortitus
fuerit, ac præſertim in ijs de quibus locuti ſumus cardinibus ortus atq;
occaſus. Sol quoq; in ortu cum Saturno partiliter collocatus ſi Martem
ab oppoſito aut è quadrãgulo minitantem conſpexerit, oculi alterius,
ac dextri fortaſſe oculi futuram decernit orbitatem. Eſt autem non ni
hil difficile iudicatu, an ob ſuffuſionem à Saturno excitatam, an ob
Martiam uiolentiam. Vtranq; autem ad rem ſignorum naturæ plu=
rimum conferunt. Vbiq; autem aduertendum eſt, num beneficæ ipſæ,
atq; è loco quidem ſuperiore præſidium ſuum conferant? Sol quoq; cũ

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Marte ac Mercurio in occasu partiliter positus luscos efficat, quod profe cto uitium à cerebri imbecillitate proficiscitur, à quo & oculi tempe rantur. Mars igitur ac Mercurius Soli copulati cerebrum inficiunt, atq; imbecillũ reddunt illustrandis oculis, luciq; abunde hauriẽdæ. Orbabitur fortasse dextro et ille oculo, in cuius genitura Sol in cardi ne partiliter positus Martem Saturnum'ue, aut simul utrunq; sua in anaphora, locoq; subsequenti collocatum habuerit. Progressi enim è loco illo, ad locum quem pridem Sol tenuerat, statim eum præsen= tia sua inficiunt, causasq; naturales excitant, quibus uitium affere= tur nati illius oculo, qui dexter quidem potius erit, quando dexter q= dem Soli, Lunæ uero sinister addicitur, qui & ipse uitiabitur, si Lu- na in cardine similiter collocata Martem, aut Saturnum, aut utrunq; simul in anaphora, sua'ue in decessione habuerit. Decernitur etiam cæ citas eius, qui Solem ac Lunam quãuis diuersis in cardinibus colloca tos habuerit, siue cardines illi quadranguli inuicem fuerint, siue oppo siti, atq; in alterius quidem cardinis successione Martem sortitus sit, in alterius uero successione Saturnum. Sole ac Luna partiliter in cardi- ne coeuntibus, si Mars ac Saturnus, alter medium, alter imum tenue- rit, aut copulati luminaribus iisdem in partibus uterq;, aut alter ipso rum fuerit, ex hac quoq; configuratione cæcitas portenditur, è suffu- sione quidem si Saturnus, externa uero ui si Mars solus. Alterius quoq; oculi calamitas innuitur, ubi Mars ac Saturnus octauo in loco, hoc est in septimi decessione constituti, regredientesq; Lunam quadrangu lo aspectu uiderint, cumq; hac luminis calamitate, debilitas quoq; corporis timenda est. Quin si Luna fuerit dextro in quadrangulo, dextri oculi amissio, dextræq; partis debilitas ĩdicatur, sin in sinistro, & oculi sinistri, & partis sinistræ infortunium. Quoties inter Solem ac Lunam, antequam coeant, malefica interiecta est, quamuis signa ipsa diuersa sint, cæcitatis similiter descrimen timendum est. His etiam configurationibus uidendum est, addatur nec'ne domorum inter stel las commutatio, alteraq; alterius accipiatur hospitio, quæ res stellarũ potestati, ac decreto uirium multum adijcit. Quoniam autem uitia, atq; offensiones, quæ externa ui minime inferuntur oculis, ab humo rum defluxione ortum ducunt, quæ ubi minor fuerit, suffusiones, atq; ophthalmias, ubi maior, magisq; continua, uitium cæcitatis infli git mirum neutiquam est, si Luna nebulosis in locis, de quibus di- ctum est, posita, præsertimq; deficiens lumine, atq; ad coitum Solis properans cæcitatem indicat, Siquidem Luna ipsa ea tempestate frigi do, humidoq;, hoc est hiberno humore referta est, quodq; loca illa ne

bulosa magnopere etiam humescunt, uim profecto maximam humi=
ditatis euocat, quæ assiduo manatu defluens, ac propter frigus ali-
quanto coactius ac lentius, lucem tandem extinguit. Eadem Luna in
Arietis capite collocata id est in partibus tertia, quarta, et quinta, quæ
caput constituunt, nam prima, & secunda cornibus insigniuntur, sex
ta autem, ac septima faciem designant in qua oculi collocantur, quod
Homero contigit, cæcum faciet, atq; eo certius, si Saturno fuerit ibidem
copulata, cerebrum nanq; usq; adeo humectabit, ut in oculos perinde
ac uena è quadam humor continenter distillet. Cum enim Aries capi
ti præsideat, cerebrumq́; quod capite cõtinetur, collocetur in partibus,
quas diximus Luna deficiens plus æquo cerebrum humectabit, red-
detq́; intemperatius, quam intemperantiam Saturnus etiam contagio
ne sua adaugebit, atq; infestabit. Vehemens autem assiduaq́; intempe=
rantia non ualitudinem modo, ac morbum, uerum etiam uitium af
ferre consueuit. Nec uero alienum fuerit, hac præsertim in parte in
qua de oculorum uitijs agitur, referre quæ ab antiquis scriptori-
bus, præsertimq́; à Iulio Materno traduntur obseruata, quæ gene-
ris sunt huiusmodi. Sol & Luna tropico in signo iisdem in partibus
copulati, si Mercurius quoq; copulationi huic accesserit, cæcitatem ob=
nuntiant. An uero tropica signa uidentur malo huic accommodatio=
ra, quod in illis fiat noctis, ac diei uariatio? Nam & diei diminutio lu=
cis est ex parte ademptio, quæ quoniã adimi in Cancro incipit, signũ
hoc cum sit etiam Lunæ domicilium inferendo luminibus uitio, quàm
Capricorni signum longe uidetur opportunius. Luna in horoscopo par
tiliter constituta, si Martem, aut Saturnum in successione habuerit ho-
roscopi, qui secundus locus est, fueritq́; nocturna genitura, oculo sini
stro uitium minatur. Sol uero dextro, ubi in horoscopo positus eandem
hanc maleficam in successione collocatam habuerit, minatur etiam cæ
citatis uitium, hoc idẽ quoq; Sol in horoscopo constitutus, si Luna infi=
mum cardinem, Saturnus occidui cardinis decessionem, qui locus octa
uus est, teneant. Portendit & idem malum Luna sexto è loco, si Sol
ac Saturnus in decessione occidui cardinis constituti simul fuerint,
Mars uero in culminis successione, qui locus undecimus est, in imo
item Luna constituta, si Sol, Mars, ac Saturnus in eadem occidui
cardinis decessione inuenientur. Licet autem aspectus hic sit trian=
gulus, ac suapte natura bonus, loci tamen, coniunctionisq́; im-
probitas, & quod octauus locus ab horoscopo prorsus alienus est,
trianguli aspectus superant benignitatem, illumq́; contaminant,
Vt cum arma, quæ defensionis gratia inuenta sunt, homini fu-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

rioſo permittuntur, aut cū remedia quæ ſalubritatem promittunt, ab ægritudinis perueſa ui ſuperantur. Nec uero ex hac configuratione ſolum cæcitatis periculū timendū eſt, uerū etiam corporis debilitas, ac bonorum fortunæ iactura non exigua. Sol enim proximus & Martem exurit, & Saturnum areſacit, & ipſe quoq; illorum contagione ſic inficitur, ut humorum commixtio ipſa futura ſit maxime noxia, ac præſertim oculis, quorum ipſi præſides. Sol quidē hac in configuratione, coniunctione, Luna uero aſpectu maleficorum, contagione quaſi quadam, uterq; inficiuntur. Eadem oculorum, corporiſq; incommoda Luna minitatur, ſi Sole, ac Marte in occaſus deceſſione conſtitutis, ipſa in ſigno humano cum ſtella Saturni ſimul, oppoſitoq; in loco, atq; in horoſcopi ſucceſſione collocata ab illis oppugnabitur. Maximum quoq; oculis periculum timendū eſt, cum Luna in ortu, Sol autē in occaſu conſtituti partiliter fuerint, itemq; cum Luna fuerit ſexto in loco collocata, Sol in ſecundo, Mars uero in ortu, ac Saturnus in occaſu conſtiterint. Idem imminet cæcitatis periculum, Vbi Saturno duodecimum locum tenente, atq; in ortus declinatione conſtituto, luminaria ipſa cum Marte in imo ſimul cardine, aut octauo in loco inueniuntur, Sol in ortus ſucceſſione poſitus, Luna in deceſſione occaſus, hoc eſt Sol qdem in ſecundo, Luna uero in octauo loco cōſtituti, qua è conſtitutione luminaria ſibi inuicem opponuntur, uitium cæcitatis moliuntur. Hoc idem, ſi Mars infimum locum teneat, Saturnus autem undecimo è loco quadranguletur luminaribus. Sol quoq; in aſcendente cardine inuentus, Saturnus in imo, oculis inſidiantur, ſi tamen Luna nono fuerit in loco conſtituta, licet ipſa è triangulo aſpiciat, quippe quæ decimum ſtatim in locum progreſſa quadrangulabitur Soli, frontemq; Saturno hoſtiliter obijciet. Eſt enim Lunæ tum defluxio, tum progreſſio diligentiſſime obſeruanda. Eaſdē oculis parant inſidias Saturnus ac Luna tropico è ſigno tum Solem, tum Martem oppoſita radiatione contuentes, aut Sole ac Marte octauo in loco poſitis, ſi in imo ipſi cardine conſtituti fuerint, plus enim ad uitium patrandum habent uirium Luna & Saturnus imo è cardine horoſcopum ferientes, Solis item ac Martis in loco auerſo, atq; inconiūcto puerſa coniunctio, quam trianguli aſpectus benigna irradiatio, ut paulo eſt ante dictum. Omnino autem timendum eſt oculis, cum Sol horoſcopum, Luna infimum cardinem, Saturnus horoſcopi ſucceſſionem, Mars uero undecimum locum tenuerint. ſiquidem maleficarum altera ſuccedit horoſcopo, id eſt exorienti cardini, altera culminanti. Quod ſi duodecimum Mars locum tenuerit, quia Soli circumuento utraque malefica inſidias ſtruit,

dias ſtruit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

dias struit, periculum quoq; hac è configuratione imminere portenditur. Similem in modum si fiat Solis, ac Saturni locorum commutatio. Nec minus si diurna in genitura Sol ac Luna secundo in loco, horoscopiq; in successione constituti Martem octauo è loco, occiduiq; cardinis decessione radios sibi aduersos iaculantem aspexerint. Nec uero traditum non est, aut inobseruatum, oculorũ aciem, pupillæq; ipsius globulum peruertendũ (quo uitio affecti strabones dicuntur) cum Luna ac Mercurius ijsdem in partibus copulati Martem, Veneremq; eadem ratione sinistro in quadrangulo collocatos uiderint, tametsi configuratio hæc non minus capiti, aut collo deformitatem minitatur, ut aut collum, cui Venus præsidet propter Taurum in alteram humerorum partem tortuosius propendeat, aut caput, in quo Mars quoq; propter Arietem ius suum exercet, acuminetur, deformiusq; sursum uersus protendat. Hæc autem configuratio propter Venerem, quæ Martem lenit, cæcitatem nequit infligere, Martis tamen improbitas Venerem sic labefactat, ut deformitas hæc inde subsequatur, utq; è qua commixtione uitiũ non potest cæcitatis prorumpere, prorumpat colli capitisue deformitas, propter eas quas diximus, Tauri, Arietisq; rationes. Velle autem complecti singula, neq; huius est, neq; alterius cuiuspiã disciplinæ. Quid enim esset aliud quàm infinite uelle progredi, atq; in ipsa luce caligare? Satis autem sit hoc persuasum habere, è stellarum, signorumq; commixtionibus tam diuersis hinc uitia, deformitatemq;, illinc decorem, dignitatemq; corporis proficisci. tametsi parentum quoq; natura his ipsis utranq; in patrem non parum opitulatur. Hoc autem huiusmodi esse ipsa nos docet natura. siquidem uix unius atque alterius tanto è numero hominum corporaturam, effigiem, mores, atq; commotiones ita similes uidemus, ut nõ multum etiã inter se differant. Quod profecto à motionibus ipsis cœli, ac stellarũ sempiterna orbiculatione proficiscitur, quæ semper sibi ipsa dissimilis est, uariaturq; ubiq;, donec post confectam illam perannosam orbiũ omniũ conuersionem, res ipsæ ad illum ipsum statum regrediantur, à quo primũ aliàs atq; aliàs cœpere. Quæ consyderatio, itemq; cognitio primos illos tum Chaldæos, tum Aegyptios mouit, uti arbitrarẽtur mortaliũ resurrectionem futuram. Adhæc naturæ rerum studiosi ac præsertim medici nequaquam aut ingenio assequi, aut usu possunt omnia. Qua è re factum est, ut ab illis, & quidem non paucis tum in pscrutationibus, tum etiã quæstionibus dicatur à natura, uiq; propria comparatum sic esse, reiq; illi de qua quæritur peculiariter attributum. Nauseabat familiaris meus Ioannes Spina, quoties eius

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

naribus casei obijceretur odor, is'q; ubi in mensa apponeretur, compesce re uomitum haud poterat. Alter etiam familiaris rutam ubi sensisset, inhibere fugam nequibat. Mihi ipsi & fauces deliquescunt, & inhor rescunt artus, non modo si, quæ Persica nux dicitur, manu tractetur, uerum si ab alio tractari eam uiderim, adeo me cortex ille attactu commouet. Eodem etiã afficiunt horrore P. Sũmontiũ nostrum poma omnia, quæ cortice sint pilosiore. Idem quoq; ego neq; halarum titil latione moueor, & plantarum perfrictione maxime delector, mirificam'q; scabendis illis uoluptatem capio. Sunt qui frictionem illam nullo modo patiantur. Harum rerum ratio sua, & quidem certa, pe culiaris'q; existit, nec fuit ab Aristotele præterita. Impigrum, & for tem nouimus militem, qui repente obiecta sibi ex improuiso lacertula, fugam pinde atq; consternatus arriperet, retentus'q; uisa ea exani maretur. Itaq; q neq; ab hoste armato, neq; ab angue deterreretur, lacer tulã exanimis fugitabat. Diximus igitur de oculorũ uitijs, ac non mo do de sexto, septimo, & primo loco disseruimus, de'q; luminaribus, ac maleficis stellis, uerũ ẽt de cardinibus, cardinũq; ipsorũ successióibus, ac decessionibus, hoc est anaphoris, et epicataphoris. De ualitudinibus uero, ac morbis alijs corporis satis est unum hoc admonuisse, eos ijsdem à stellis pro natura signorum, ac sua, ubi uespertinæ fuerint, ijsdem'q; potissimum à locis indicari. Sed neq; omittendum hoc uide tur, easdem illas de quibus dictum est configurationes, ubi neq; pror sus ualidæ, neq; partiles fuerint, sed imbecillæ potius, aspectus'q; se- positi, beneficorum'q; syderum radijs temperabuntur, tenues offensiun culas, leuiora'q; pericula potius quàm uitia decreturas. Et Mars qui dem ac Sol oculorum lippitudines, quippe qui humores calfaciant, Saturnus uero ac Luna suffusiones, obnubilationes'q; albuginosas in generabunt, quæ lucem impediant. Quam ob rem ad alia iam cor poris uitia, morbos'q; transeamus.

De Sterilitate & ab ortu, de'q; uitijs circa pudenda.

Non oculorum autem modo, sed & corporis totius, ac partium eius ui tia, ualitudines'q; ab humorũ intemperãtia, perniciosa'q; commixtio ne originem ducunt, qppe cũ naturæ, compactionis'q; corporeæ sequã tur semina, ut febres, dolores, hulcera uerum ẽt ex ijs quædã externa inferũtur à ui, ut uulnera, ut ossiũ fracturæ, quæ corpori quotidie ui dentur extrinsecus accidere, iure'q; appellantur uiolẽta. De utris q; igi

tur dicemus, pq́; de maleficis, ac luminaribus, deq́; tribus locis, primo,
ſexto, et ſeptimo, maximeq́; de oculorum affectionibus diſſeruimus, de
beneficis quoq; eadem ratione explicabimus, quæ de maligna pernicio
ſáq; locorũ natura infectæ, atq; à maleficis laceſſitæ, morbos afferũt,
diuerſáq; corporibus uitia. Venus igitur in ortu, aut in occaſu, ſed in
occaſu præcipue, qui ſuapte natura noxius eſt, cum Saturno partili-
ter poſita, aut ab illo conſpecta de loco uel quadrangulo, uel oppoſito,
aut domiciliorũ inuicem commutatione facta, ut alterius ſtella in
alterius ſit hoſpitio recepta, ſi à Marte aut è ſuperiore loco, aut è re-
gione infeſtetur, ſuam illam genitalem uim amittit ob configuratione͂
tantopere iniquam. Quo fit, ut qui uiri genitali in conſtitutione Vene
rem ratione hac obſeſſam habuerint, ſteriles omnino ſint, genitaleq́;
illorum ſemen infœcundũ reddatur, Mulieres uero tametſi uirile ſe
men genitalem fortaſſe intra locum admiſerint, ipſam tamen admiſ
ſionem infelicem experiantur. Fœtum enim aut intempeſtiuum eij-
cient, atq; immaturum, aut fruſtilla, quaſdamq́; caruncul as magis q̃
fœtum enitentur, aut fœtus ipſe ex utero lacer, diſcerptusq́; unco diſtra
hetur, Maxime autem ſi configuratio ipſa fuerit in Cancro, Virgine,
& Capricorno, uidelicet quod Venus langueſcat in Virgine, in qua
deijcitur, ut'pote in ſigno altitudini ſuæ oppoſito, quodq́; Cancer, &
Capricornus ſigna ſint tropica, uiribusq́; maioribus, pluribusq́; præ
rogatiuis prædita. quæ mihi quidem propter augendæ, ac minuendæ
lucis iuriſditionem, temporisq́; uariandi, à quo cœleſtis motus dimen-
ſionem quaſi quandam, ſeu potius dinumerationem circumlaben-
tium continue momentorũ accipit, uidentur inter ſigna reliqua tribu
nal à meridie, ſeptentrioneq́; obtinere, ac perinde ut tribunalia ma
giſtratibus, ſic ipſa planetis illic inſidẽtibus authoritatẽ contribuere.
Cauſa uero certa ſterilitatis hinc à nobis conijcitur, quod ſtella Vene
ris præter alias, tum ſuapte natura, tum ob commixtiones, quas pluri=
mas accipit, inueſtigabiles quodammodo uires & habet, & ſuſcipit,
quæq́; definiri uix queant. nec mirum, cum ſit materiæ in generatio
ne apparatrix. neq; enim tanta rerũ quæ gignuntur, eſſet diuerſitas,
niſi materia ipſa tantopere uariaret. Quando autem monſtra in
generatione ipſa animalium fieri uidemus, an non ſterilitas mon-
ſtri quaſi quoddam genus eſt? Quid enim monſtroſius, ac tam naturæ
aduerſum, quàm hominem ipſum aliquando genitum, nunquam ta-
men geniturum? Tum ſemen igitur uirile accuſandum eſt, perinde ut
generationis concaliamentum, tum mulierum menſtrua, quæ Vene-
re male ſe habente, ut ipſa quoq; male ſe habeant neceſſe eſt. qua uia.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nec materia, cui Venus præsidet, nec semen conuenire aliqua inter se ratione possunt. Saturnus igitur copulatione, Mars uero aspectu incompositissimi in generatione socij, in cardinibus coeli primarijs positi, moderatam illam appositeq; fermentatam undiq; Veneris naturã conturbant, & calamitate quasi quadam obiecta corrumpunt, indeq; sterilitas ipsa sequitur, quæ tamen (ut paulo post dicemus) pluribus de causis potest contingere. Neq; enim tantarum uirium Veneris sydus est, tantæq; authoritatis, tametsi Veneris amator à Poëtis Mars decantatus est, ut eius, Saturniq;, præsertim aduersante cardine, possit intemperantiam cohibere. Quæ autem in maribus futura est sterilitas, ea erit in fœminis fœtus egerendi, ac parturiendi quædam infelicitas, quãuis enim uiri semen intra uterũ admiserint, infeliciter tamẽ conceptio ipsa cedet, quando perniciosa maleficæ utriusq; uis et locum ipsum genitalẽ, et muliebres humores adeo infecere, ut conceptio perfici prorsus nequeat, minimeq; sit ad frugem uentura. Eadem Venus eodem in statu Marti, Saturnoq; configurata, si Mercurius quoq; socius accesserit, uel eunuchos, atq; euiratos faciet, uel hermaphroditos. Mercurij nanq; societate addita, commutatio hæc continget, in qua Venus quidem gignendi uim propriam retinebit, socij uero maleficentiam non abijcient suam, peculiaremq; ad naturam Mercuriũ uterq; adducent, cum sit stella eius tantopere uersatilis. Quod si Sol quoq; in socium ascitus configurationis huius fuerit, luminariaq; cum Venere unà masculescent, ac Luna (ut dictũ est) acriter fuerit à maleficis infestata, locisq; è superioribus, mares quidem euirabuntur, aut eorũ testibus uitiũ inferetur, aut ipsi hernia laborabunt, uixq; obscænarũ partiũ aut uitiũ, aut ualitudinẽ euitabunt. Quãdo ex hac tot planetarũ colluuione, tantaq; cũ hostilitate coacta necesse est, id eueniat, quod in conuentu plurimorum simul conuenarũ solet accidere, ut rixæ, turbæ, seditiones, ciuiliaq; odia publicæ, priuatimq; oriantur. Ipsæ uero mulieres infœcundæ, ac steriles futuræ sunt. Hæc autem uiolentia, impetusq; tam incompositus acrius sæuiet, si configurationes hæ contigerint in Ariete aut in Aquario, quorum alter Martis domus est, alter Saturni, dominorumq; suorum improbitatem augebunt, atq; eo magis quod Venus ipsa mœret in aquario, quippe qui descensus sit, atq; apoclima propriæ altitudinis, quam Venus habet in Piscibus, in Ariete uero languescat, ut pote in descensione, atq; prolapsu domicilij, est enim Taurus Veneris domicilium, cuius Aries est apoclima. Nec uero configuratio hæc propter luminaria à maleficis percussa non oculis etiam uitium minitatur. Quo circa eadem ipsa Venus

in imo quoq; cardine atq; in Aquario constituta, si aut Lunam secum sociam habuerit, aut forte aduersantem sibi è quadrangulo, opposito ue loco, id est ab ortu, uel occasu, seu de culmine, sterilitatem portendit. Quin etiam sexto in loco geniturae tempore collocata propter loci malignitatem mulieri minitatur ex partu, nam aut ante diem foetum eijciet, aut propter partus difficultatem in mortis periculum inadet, aut foetus ipse discerptus extrahetur ex utero. In occasu quoq;, aut in cardine infimo copulata Saturno, Ioui, ac Mercurio, ijsdem'q; in partibus mulieres quidem steriles, uiros autem à coitu alienos, ac frigidos faciet. Quae coniunctio si tropico fiet in signo, Mars'q; socius accesserit, mares euirabit, foeminarum autem loca genitalia uinciet adeo, ut earum natura glutinetur, aditum'q; ad se uiri minime pmittat. hoc uitio affectas mulieres Cāpani Incassidatas uocant, clausas alij, q̄ naturae os, ut Celsus inquit, glutinatū sit. Septimo etiā in loco, mundi'q; in occasu Venus posita, uespertinum'q; ortum faciens, si Saturnus ei superiore è loco, atq; è culmine quadrangulabitur, uiros item frigidos, atq; à coitu alienos, nec minus etiam mulieres faciet. Eiusdem Veneris stella cū Saturno coeli in medio collocata, partibus'q; ijsdem, si Luna ex imo, atq; aduerso coeli loco radios suos contra obiecerit, filios uiro nullos promittit, aut propter sterilitatem, aut quod anus ei uxor, atq; effoeta futura sit. Haec enim configuratio quadrangulatur à dextra, sinistra'q;, occasui, qui uxores dare consueuit, ac propter Saturnum futura est uxor aut infoecunda, aut anicula. Venus item cum Mercurio septimo in loco, hoc est occiduo in cardine posita mares eunuchos, atq; exectos decernit, mulieres uiragines, prolem'q; nunquā suscepturas, quibus si Mars conciliabitur, aut coniunctione, aut aspectu, hermaphroditos. Eadem Venus eodem in occasu cum Marte, ijsdem'q; in partibus posita occultas decernit ualitudines, quae'q; ab iecanore proficiscantur.

De Causis sterilitatis.

Res ipsa uidetur exigere, ut, quoniam de sterilitate loquimur, quibus è causis sterilitas ipsa proueniat, quid item ab antiquis in hac ipsa obseruatione traditum sit, referamus. Sobolis propagatio, & ea quae generatio dicitur, generi animalium est omni, à natura tributa. Nam & mulas aliquando peperisse compertum est, raritas tamen haec mulorum genus reddere foecundum nequit. Nihilominus & uiri, & mulieres (ut de hominum loquamur genere) reperti sunt & quotidie re

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

periuntur steriles, quiq; prolem suscipiunt nullam. Quod tum in uiris, tum in mulieribus non una solum è causa euenire certum est. cũ non nunquam sterilitatis causa sit corporis obesitas, quæ excrementitiam illam seminalemq́; materiam ad se trahit omnem, quam in uirile semen, menstruáq; muliebria conuertere natura consueuerit. Interdum ob morborum grauitatem, tum uiri semen, tum mulieris menstruæ illæ purgationes uitiantur adeo, ut uis illa manca omnino efficiatur. Aliquando loca ipsa genitalia, partesq; Veneris rebus accommodatæ oblæsæ sunt, meatusq; ipsi obstrusi. Etsi persæpe medicorum opera remedium adhibetur. Ebrietas quoq;, uictusq; intemperãs quãdoq; flaccescere naturam ipsam cogunt, atq; imbecillam reddunt. Verum ab ipso sæpe ortu maris sterilitas, fœminæq; proficiscitur, cum uidelicet menstrua mulieri nulla profluunt, uiro aũt semen aut nullum liquitur, aut summum in modum frigidum, ne modo aliquo sit generando. Rei aũt huius signa sunt, quod mari barba, fœminæ pubes neutiq; nascitur. His dictis ad obseruationes ipsas ueniamus.

De Configurationibus facientibus sterilitatem, & hermaphroditos.

Saturnus secundo in loco, id est in horoscopi successione positus, si Lunæ copulabitur, aut de quadrangulo, oppositóue loco sibi inuicẽ aduersabuntur, liberos denegat, cogitq; alienos sibi adoptare. Idem Saturnus quocunq; in cardine positus, si à Mercurio percutiatur ab opposito, sobolem nullo modo promittit, præterquam si alicunde præsidium sit allatum, Iupiter item in occasu constitutus, si aduersos habeat Martẽ ac Mercurium in horoscopo iisdem simul in partibus collocatos. Idẽ etiam efficit Iupiter cum Mercurio in occasu positus, si eis Saturnus ab ortu minabundus obstiterit, aut si illi in ortu, hic uero in occasu constiterint. Mars quoq; prolem minime promittit, ubi ipse quinto in loco positus Lunam ab opposito uiderit oppugnantem, præterquam si Iupiter alicunde prospexerit. In medio item cœlo, aut alio quocunq; in cardine constitutus, nocturna in genitura, signóq; fœminino, nec minus etiam se ipso cardinem tenente, si pars, locusq; liberorum in altero è proprijs domicilijs repertus fuerit, uel si dominus signi eius in quo filiorum pars constituitur, fuerit ei copulatus, aut perniciosa radiatione percussus, Mercurius item cardinalis, si Saturnum aduersum se, aduerso in cardine constitutum habuerit, sterilitatem obnuntiat. Adhæc Saturnus in culmine positus, ac Mercurio partiliter coniunctus, si dominus genituræ, aut uitæ dator aduersabitur, maláq;

Martis irradiatio accesserit, præterquam quod paralyticos, gibberos, atq; incuruos facit, faciet aliquando etiam hermaphroditos. Quoniã uero dictum est à nobis Veneris effectiones esse penè infinitas, non pœnitebit retulisse ea, quæ nostra tempestate de hermaphroditis & ipsi uidimus, & perquam cognita etiam ab eruditis uiris habemus. Caietana mulier cula uiro piscatori nupta, cum quo annos complureis Veneris res miscuerat, ut Antonius Panhormita piscatoris amicus referre adolescentibus nobis solitus est, post quartum decimum annum è muliere in uirũ transijt, exorto repente in muliebris naturæ loco uirili pene. Quo facto, quod cõditionis ppuderet suæ, ut q à uiris pariter, mulieribusq; rideretur, è ciuili uita ad uitæ genus religiosum transijt, uixitq; in monasterio, in quo ipsi eũ nouimus, uitæ suæ reliquum, sepultusq; est Romæ in Mariæ ad Mineruam templo. Mulier altera nomine Aemilia nupsit Antonio Spensæ ciui Ebulano, postq; duodecimum nuptiarum annum in Meliũ mutata est, hodieq; cum uiris conuersatur, artisq; uiriles exercet in patria, utq; relatum nobis est, nuper etiam uxorem duxit. Masius Aquosa cum quo uetus mihi consuetudo est, exorta inter eos de restituenda dote controuersia, testificatur, Ferdinandi se Regis iussu prospexisse restitutioni. Biennio antequam hæc scribimus, ut ab Vmbro nostro A. Colotio, grauissimo quidem uiro accepimus, puellæ rusticanæ quæ uillico nupserat, ubi puerum ex illo genuisset, uirile membrum intra muliebrem naturam se se extulit, ineratq; illi, quæ non multis post mensibus diem obijt, ex eo partu maris atq; fœminæ natura promiscua. Hos naturæ, cœlestiumq; agitationum effectus mirari magis possumus, quàm quomodo fiant, eorum rationem singillatim reddere. Qua de re ab Aristotele dicta sunt quæ dici pro disciplina illa naturali possunt. Quod igitur ad hermaphroditos, atq; androgynos pertinet, quando Mercurij stella uersatilis, ac, penè dixerim, promiscua est, siue quod Veneri copulata uires eius augeat ad progignendam fœminam, siue quod in illarum fauorem proclinet stellarum quæ masculam sobolem meditantur, de coniunctione profecto, ac commixtione radiorum eius, quod semini ac materiæ genitali uberiorem, ualentioremq; uim adiungat, hæc naturæ duplicitas manat. ut dum utriq; fauet æquo studio, non tamen ut geminos ualeat gignere, aut alteri, ne omnino succumbat, fert suppetias, fœtus hæc sexusq; siue incertitudo, siue communitas proueniat. Nec uero prætereundum est quid Physici hac ipsa de re sentiant.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Opiniones Physicorum de hermaphroditis & geminis.

Volunt autem calorem, à quo existat generatio, moderatum illum qdē esse, & sua quadam certáq; mensura contineri, urere autem, ac supra quàm generatio ipsa exigat, excitare, ubi uehementior fuerit, aduersaríq; propterea generationi, aquam nanq; aheno contentam temperato ab igni non secus quàm à feruentiore calefieri, eo tamen differre, ꝙ ab hoc ipso efferuescente fiat euaporatio, et maior, et resolutior, ut penè repente ab oculis aqua euanescat omnis. Oportere itaq; tum genitale ipsum uiri semen, tum mulieris excrementa illa menstrua modum suum retinere, certosq; intra fines cogi. Ni enim & eius qui agit, & eius qui patitur uis intra præscriptum coerceatur, frustra utrunq; niti. Vbi uero accessio facta est aliqua, & ea quidem tanta, quæ geminationi satis sit, fœtum ipsum in utero ob accessionem eam geminari, Idq; ꝙ rarum sit, quod parum omnino solitum, iam pro monstro haberi, iudicaríq; portentosum. Eandem quoq; accessionem in parte quidem aliqua factam, esse causam aut membri cuiuspiam agnati, ac superuacanei, aut naturalis magnitudinis regulam prætergressi, quod uidelicet in concipiendo fœtu materiæ ipsius plus constiterit, quàm qđ necessarium esset parti illi constituendæ. Atq; inde fieri, ut membra interdum ipsa maiora formentur, quam pro sua ipsorum natura, corporisq; reliqui constitutione, Quin etiam usuuenire ab hac ipsa causa, ut non nunquam uterq; sexus insit fœtui, maris scilicet ac fœminæ, etsi è duobus alter est ferè semper imbecillus, inefficaxq;, &, ut ita dixerim, clandestinus, contingatq; non nunq̃ alterum aut mutari, aut potius aboleri, ut quæ prius fœmina coierat muliebriter, post in marem uersa uiri coeat more, agatq; quæ solita erat pati. Asseuerant igitur agentem uim illam & procreantem cum æquabiliter sese ad alterutrum habuerit, ut aut prorsus superet, aut ut rursus superetur, eodem quidem aut uirili, aut muliebri sexu geminos nasci. At ubi partim uicerit, partim succubuerit, tunc in diuersum rem geri, atq; alterum marem, alterā fœminam gigni, quod rarius tamen audio contingere, ac plerunq; parum diu uiuere. Vtq; propter materiæ interdum ubertatem in procreatiōe adnascuntur præter naturæ præscriptum membra non necessaria, ut sextus digitus, ut auris agnata auri, quod uidelicet materiæ plus insit, quàm ꝙ aut digitali, aut auriculari satis est parti. Sic è contrario minus aliquando inest, ut cum in fœmineo fœtu conglutinatur pars illa genitalis, quæq; fœminam

discernit à mare. In masculino autem, mari haud omnino prodeunt testes, neq; uirili modo propendent ab inguinibus. Gigni autem geminos tradunt, quoniam & cor duplex generetur, cum simplex, id est unum tantum sit in androgyno. quo fit, ut perfici nisi unus fœtus ne queat, Prouenire hæc igitur in geminis procreandis à materia, et ui eiusdem duplicata, & præualida ad utrumlibet sexum consumandum, In hermaphrodito autem secus, quod polleat ad neutrum, imo ad utrunq;, ad alterum tamen, ut dictum est, clandestinum, atq; irritum. quando ambo sexus nequeant in eadem æquabilitate agendi, patiendiq; simul in uno consistere. Natura enim in hominum omnino genere marem discreuit à fœmina. Itaq; in eodẽ simul corpore uterq; sexus, suo in gradu nequit consistere, Proficisci autem hoc ostenti genus à stella Mercurij, eiusq; cum Venere commixtione nomen ipsum hermaphroditi docet, à re ipsa inditum, Causam uero afferri à materiæ ubertate maiore, ostendunt etiam fructus arborei. Antonium Panhormitam, cum aliquando me præsente de rebus his sermo incidisset, asseuerãtem audiui, compertum sibi fuisse, Frãcisco Philelpho, cui ipse fuisset perquam familiaris, tris testiculos esse ingenitos. Referentem quoq; non semel audiui Andream Matthæum, summa fide, summaq; authoritate uirum, allatum sibi à coco suo, in oppido suo Bitonto agenti, arietem exenteratum, cui & præcordia, & intestina omnia essent geminata, cor uero unum inesset tantum. Nimirum si materia, uisq; illa fuisset satis procreando cordi, geminatus etiam aries in procreatione fuisset.

De Linguæ uitijs.

Sed pergamus ad reliqua. In quorum genitura Saturnus ac Mercurius cum Sole pariter coniuncti cardinem aliquem tenuerint, præsertim ortus, aut occasus, Lunæq; configurabuntur, ipseq; Mercurius occidentalis erit, is in lingua uitium inerit, aut enim balbutient, aut blæse, hæsitanter'ue loquentur. Cum enim linguæ, atq; orationi Mercurius præsideat, hinc à Saturno, Soleq; conflictatus, illinc à Lunæ radijs male habitus hunc & ipse malum habitum in lingua nati referet. Lingua enim ipsa hebescet ita, ut nisi ægre per os agitari, ac tractari inter loquendum queat. Idq; ab hebetudine, imbecillitateq; proficisci Mars docet, si enim coniunctione sua obstiterit, Lunæq; obuiarit, propter insitam celeritatem, atq; uigorem natus ipse à uitio liberabitur. Quemadmodum autem pedes, lingua quoq; uitijs laborat

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

suis, nanq; ut illi claudicant, sic hæc & balbutit, & hæsitat, & blæsa est, & paulatim, ut illi, ætate ipsa perficitur, serius enim infantes loquuntur. Quin etiam postquam ætate lingua perfecta est, uitio quodam naturæ segnior non nunquam, atq; ad efferenda uerba ineptior redditur. Videmus enim alios inter enuntiandum, quod lingua tanquam in cursu retenta sistat, impeditaq; offensaculo hæsitet, nunc literam quampiam, nunc syllabam, hoc est duarum trium'ue literarum copulationem prætermittere, hiq; balbi plerunq; dicuntur, alios qui aut has aut illas literas efferre prorsus nequeant, qui blæsi uocãtur, quod blæsa illis, ut est in obscænis carminibus, lingua sit. Sũt etiam qui præter hæsitationem alias alijs literas coniũgere, ac simul continuare nequeant, hiq; ab hæsitatione ipsa nomen ducunt hæsitãtes. Quamuis & animi quoq; sit hæsitatio, ut cum dubijs in rebus constituti, quid potissimum eligamus, hæremus. Hæc autem ipsa uitia ab hebetudine, imbecillitateq; eueniunt, quod lingua idonea parum sit illis, quæ animus & intellegit, & concipit, exprimendis. cui, ut officio suo liberrime uti ualeat, celeritate, ac uolubilitate maxima opus est. Nimia uero humiditas ei rei cum primis noxia est, propter motus tarditatem. Nanq; ut moderata humiditas, quod in arborum flagellis cernitur, flexibilitatis ẽ, atq; agilitatis causa, sic nimia eneruat, nec patitur elabi, quod in tenerrimis ramulis apparet, Iacent enim magis quàm flectuntur, uentoq; agitati decidunt. Ac tametsi lingua ipsa humoris arcula est, & quoddam quasi pœnus, de nimio tamen humore prosternitur. Quo fit ut neq; motari per os, succidentibus neruiculis, neq; ipsa festinare ad frangendam uocem, atq; in arctus suos redigendam possit. Quippe quæ à natura rerum magistra pulmoni superimposita est, quo spiritum ab illo efflatum informet, informatumq;, atq; impressum statim exprimat. Aegrotis tamen, ac febri ardentiore laborantibus accidit linguæ deprauatio nimiam ob siccitatẽ. In hac itaq; configuratione Luna, Saturnusq; superfluẽtia humidi à se concitati, Mercurium usq; adeo madefaciunt, ut in constituenda lingua uitiosus futurus sit artifex. Quoniam autem uidemus ebriorum quoq; linguas hæsitare, atq; intercipi, eorum item quos ardẽtior febris uexat, maior'ue urget distillatio, uitiaq; ipsa aut de superfluentia proficiscuntur atq; excessu, aut à defectu atq; penuria, fieri etiã potest, uti ab humidi inopia, nimiaq; siccitate arefacta lingua inhæsitet, neruiculiq; illi ab humore defecti & subsistant in motu, & lingua se se inculcet, atq; ubi stetit, motari atq; impelli uix queat. Siquidem hebetudo, segnitiesq; omnis à tarditate motus existit, quod lingua ipsa

agilis nequaquam est, ut nimia fortassis exiccatio, non minus quàm humidi exuperantia causam blæsitati afferat. Quo'circa (quoniam Sol, ut ante dictum est, neruorum curam suscepit, Mercurius linguæ, Luna pituitæ, cuius etiam ciendæ Saturnus est author) diligentissime uidendū est in hac ipsa configuratione qui sint ualidiores, pluribusq; prærogatiuis ornati, Signa etiam ipsa quid portendant, in ariditatem ne, an humiditatem proclinent, ut ferri sententia pensitatim queat, utra è causa uitia ipsa sint profectura. Fieri etiam potest, ut quod uel breuior q̃ oportet, uel angustior lingua ipsa sit, propter breuitatem latitudinisq; arctationem complecti, ac frangere suo tempore uocem articulatam nequeat, quod nihilominus ad malum Mercurij habitum referendum est. Quod uero ad Saturnum ui'pote phlegmatis, pituitæq; conciliatorem attinet, stella eius cum sit arida, summumq; in modum frigida, propter frigidi ipsius, humidiq; inter se communicationem, & trahit ad se humidi plurimum, propter siccitatem, & tractum frigore suo cogit, coactumq; addensat. quo post calefacto necesse est pituitæ, lentiq; humoris riuos hubertim fluere, ut expressa è spongia uidemus, quæ aridissima cum sit, humidi plurimum rapit, atq; in se se retinet.

De Alijs quibusdam uitijs.

Non solum autem in lingua, uerum etiam in alijs corporis partibus uitia, malumq; inesse habitum persæpe cernimus, ut capitis à collo in pectus proclinationem, ut pedum claudicationem, ut spinæ, lumborumq; gibbum, et pectoris, ut neruorum solutiones, contractiōesq;, ac debilitates, ut uertebrarum nimiam, deformemq; prominentiam, ut mutilationes quoq;, quæ quidem uitia pro signorum naturis eueniunt, maxime autem ubi in illis locus, hoc est uitij, ualitudinisq; pars ceciderit. Hæc autem signa quæ uitiorum, ac ualitudinis locum in genituris sortiuntur, à Græcis uocantur ὑπαίτια, quod uidelicet uitio, ac ualitudini causam dent, nobis tū uitiosa, tū ualitudinaria placet appellare, è recentioribus nō nulli ægrotantia uocauere, quidā ineptius cule defectiua, quod uitiū uocent defectū. Cum igitur ambæ maleficæ Mars scilicet ac Saturnus in ascendente cœli cardine cū Sole, Lunaq; simul constituti fuerint, aut luminaribus ipsis in horoscopo insidētibus, utraq; malefica, opposito de loco, cardineq; ab occiduo aduersabitur, Lunaq; ipsa in nodis, seu flexibus reperta forte fuerit, aut in Ariete, in quo uitij etiam locus constitutus sit, aut in Tauro, Cancro,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Scorpio, seu Capricorno, natus ille, in cuius genitura figuratio hæc cõtigerit, uitiorum de quibus diximus, aliquo laborabit pro signi natura. atq; à primis quidem diebus, ipsaq; statim genitura, si luminaria partiliter cum maleficis copulata incedunt. Hæc autem ipsa signa, quæ supra expressimus, uitijs iam explicatis maxime apposita sunt, quod membris præsideant, in quibus illa contingunt. Locus uero ipse nodorum, ac flexuum, flexurã quoq; atq; incuruationem, distortionem'ue membrorum in malo Lunæ habitu decernit. Qui nam autem deterior esse habitus Lunæ potest, quàm ut à Sole exusta, ab utraq; etiam malefica, aut ex opposito, aut è propinquo, ac coniuncto situ, omni è parte labefactetur? Quod si luminaribus ipsis in ascendente cardine simul positis, Mars ac Saturnus superiores quidem effecti, uerum inuicem digressi, de culmine, hoc est è signo cœli mediũ tenente quadrangulabuntur, grauioribus cum periculis, maioreq; cõsternatione mala hæc quæ decernuntur, inferentur aut à casibus, præcipitibusq; locis, aut à latronibus, quadrupedibus'ue, aut ex igni, ferro, uulnere, contentione, rixa, quorum quidem malorum Mars author atq; illator fuerit, ubi ob prærogatiuarum authoritatem iurisditio hæc illi obtigerit, E mari uero, aut à fluminibus, stagnis'ue, aut è spasmis, neruorumq; distentionibus, aut ruinis, ubi Saturnus illorũ inferendorum ius sibi, potestatemq; uendicauerit.

De Vitiligne, scabie, & alijs uitijs compluribus, siue ægritudinibus.

Quoniam autem uitia ipsa potissimum decernuntur, Luna æquinoctialibus in signis, aut solstitialibus collocata, si Arietem ipsa permeabit, quod æquinoctiale signum est, Vitiligines decernet, atq; albis maculis nati corpus asperget, cui uitio nomen est nunc Morphea. Sin autẽ per Cancrum feretur, quod solstitiale est atq; æstiuum signum, Lichenas minatur, at in Capricorno posita Lentigines, in Libra uero tetram illam scabiem, quæ Lepra dicitur. Itaq; pro humorum natura atq; intemperantia anni quadrantes sequentium, uitia hæc aut his similia portendũtur. Futuræ autem sunt ægritudines, magis quàm uitia, si fiat commutatio status atq; conditionis, ut scilicet maleficæ configurentur Soli quidem uespertino in statu, Lunæ uero in matutino. Status enim uespertinus Lunã delectet, quoniã luminare nocturnũ est, matutinus autem Solem, quod est diurnum. Diurna nanq; conditio, quam matutinatio sequitur, quia pollentior est, uitriũ inducit, nocturna uero, cuius particeps est uespertinatio, quod imbecillior

est, ualitudinem. Hæc igitur conditionis permutatio, uel potius contra-
rius status uitia in ualitudines mutat. Generaliter autem & mali ha
bitus, & ægritudines, ac uitia quæ à Saturno decernuntur, à frigo
re, ac pituita, occultisq; generantur humoribus, ut uentris, atq; intesti
norum dolores, quiq; morbi inde proueniunt, ut etiam qui è pituitæ
affluentia & à reumate, distillatione, grauedine, ut tussis, uomitus,
stomachiq; eiectatio, ut corporis totius macilentia ac tabes, ut debili-
tas ac langor, ut læuitas intestinorum, aluiq; solutio, ut colicæ, ele-
phantia, Icteros, quiq; morbus arquatus dicitur, muliebris etiam na
turæ mala affectio. à Marte uero mala pulmonum affectio, sanguinis
excreatio, bilis cómotio, scabies, ac prurigo, quæq; mala ferro, igniq;
curantur, quæq; aut uruntur, aut cæduntur, ut tubercula, ulcera,
antraces, fistulæ, quæq; etiam uitia, morbiq; erumpunt in occultis lo
cis, ut mariscæ, pustulæ, deniq; cuncta serpentia, abortus quoq; mulie
bres, ac fœtuum truces illæ discerptiones in utero. Quocirca uitia,
ægritudinesq; maleficarum ipsarũ naturam, ac matutinationis ue-
spertinationisq; conditionem sequẽtur, easq; ĩfestabũt corporis partes,
quæ à signis innuentur, in quibus tum uitij, ualitudinisq; locus inuẽ
tus fuerit, tum cardinalis ipsa fiet configuratio. Quodq; Mercurij stel
la tantopere uersatilis est in utranq; partem boni ac mali, quoties aspe
ctus eius, aut societas accesserit, tum Saturni malignitas, tum Martis
augebitur. Siquidem in mouendis humoribus, illisq; exagitandis, atq;
ad fauces, pectus, stomachum diffundendis, perq; neruos distinen-
dis, excitabit Saturni tarditatem, Martem autem & irritabit ad effer
uescendum acrius, adustiusq; exiccandum, & ad inflammandum
multo etiam uehementius, ut flagrante sanguine, bileq; arefacta, atq;
incensa, totoq; æstuante corpore intumescant passim ulcera, fiant ab-
scessus, ac uomicæ, serpat ignis sacer, furieturq; insania, ac mens deli-
rio capta sese ipsa ignoret, præcepsq; rapiatur. Nec uero signa non
& ipsa in quibus configurationes hæ fiunt, & cardines obtinent, de
quibus diximus, suas uires, ac suam unum quodq; præ se ferunt na
turam his in malis & corporis & animi discriminibus. Etenim Cã
cer, Capricornus. ac Pisces, demum terrena, aquea, ac piscosa signa,
quæ per corpus serpunt, ægritudines excitant, Lichenas item, quas su
pra dictum est, mentagras uocari, tetram quoq; scabiem, & scrofu-
las, & elephantiam, atq; eius generis ægritudines, fouent enim hu-
morem illum terrenum ac salsum, & in squamas uertunt, cutemq; in
ficiunt. Sagittarius, ac Gemini ἐπιληψίαν, hoc est comitialem mor-
bum inducunt. In uniuersum autem maleficæ in extremis signorum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

partibus constitutae uitia, ac morbos excitant (quod genus ἄγρια Græci uocant à cutis exasperatione) qualis scabies asperior, quæq; uehementius prurit, quales etiam papulæ non nullæ, quas Cornelius feras uocat, quales item pustulæ, quæ & rubent, & rodunt, & cutẽ exasperant, simulq; exhulcerant. Humores enim ad extimas atq; eminentes corporis partes euocatos, ut ad articulos defluant, cogunt, atq; ad partis item exteriores, cuiusmodi ægritudines, siue uitia sunt elephantia, podagra, chiragra, morbi articulares, quæq; alia mala in extimis, atq; extantibus oriuntur corporis partibus. Qualis autem ualitudinum ipsarũ futurus sit exitus, beneficæ indicabunt, si enim nulla ratione aut maleficis configurabuntur, aut luminaribus in cardine constitutis, multos quidem, grauesq; tum dolores ac molestias, tum ualitudines ipsæ secum afferent, demum mala ipsa curationem non recipient, erunt enim morbi omnino incurabiles. Tantundemq; eueniet, si quanquam configurantur, ipsæ tamen inferiores, atque imbecilliores omni è parte maleficis succũbunt, authoritate, prærogatiuis, ac uiribus ab illis superatæ. Quod si beneficæ maleficis configuratæ uiribus superiores, authoritateq; pollentiores fuerint, fauore, suffragijsq; id præstabunt suis, ne fœda, opprobriosa'ue uitia ipsa sint, quin etiã suo uti tempore curationem admittant, ne'ue ægritudines ipsæ, ubi beneficæ orientales fuerint, tantopere molestæ, ac laboriosæ sint. Quod si beneficæ maleficæq; æquis ac paribus, munitæ fuerint uiribus, uitia ipsa nunc minuentur, nunc augescent, ualitudinesq; temporali quadam intermissione & abibunt, & regredientur. Quo'circa si opitulator Iupiter fuerit, ægritudines sedabũtur, morbiq; mitescent, & uitia, uti Ptolemæus existimat, quo minus turpitudinem afferãt, occultabuntur, hominum beneficio, ac pecuniarum, et dignitatis gratia, Cui si Mercurius astipulabitur, nec ueneficorum deerit, nec peritorum medicorum opera. Sin Venus patrocinium susceperit, deorum immortaliũ utetur ope, ut et uitia honesta quadam uitæ ratione occulantur, & ægritudine sedẽtur, siue deorũ oraculis aditis, siue uotis nũcupatis, siue inspectis sortibus, siue coniectis somnijs, seu deniq; sacerdotum opera, sacrisq; piacularibus, aut exorcismis, atq; excantationibus, Cui si etiam Mercurius attestabitur, & uitia, & ualitudines tãtum inde leuamentum accipient, ut fortasse etiam per se se tandem curentur. In hac igitur maleficarum improbitate si ferendæ opis optio Iouis fuerit, primum id præstabit, ut uitia occulantur, ne è diuulgatione turpitudo, infamiaq; oriatur, deinde ut morbi leuationem accipiant, hominum quidem opera, consilioq;, nec minus pecuniæ, ac di-

gnitatis gratia, Cui si Mercurius astipulatus fuerit, non medicorum solum operam uerum etiam ueneficorum, sagarumq; opem sumministrabit, Sin Venus suffragabitur, sub honesta specie et uitia occultabuntur, & morbi sedabuntur adeo, ut magna è parte leuati uideantur. Cui etiam uitiorum honestamento, ægritudinumq; leuationi, dij ipsi immortales aderunt, nunc oraculis, responsisq;, nunc somniorum, uisionumq; repræsentationibus, nunc etiam aut sortibus, aut incantationibus, aut uotorum nuncupationibus, aut sacerdotum opera, sacrisq;, ut dictum est, piacularibus. Forsitan mala ipsa aut hominum opera, industriaq; curabuntur, aut ubi consenuerint, per se tandē desinent, si Mercurius quoq; Veneri suffragator affuerit. Nec uero frustra hæc ab antiquis scriptoribus præsertim Ptolemæo, Maternoq; traduntur, siquidem Scamoneus monstrata sibi in somnis hærba sanatus legitur, quæ ab ipso postea nomen cœpit. Tradit etiam Galenus, admonitum in somnis, uti cuiusdam, qui dolore laboraret epatis, uena feriretur ea, quæ est inter manus pollicem atq; indicem. qua percussa, è uestigio fuisse illum à dolore liberatum. Paucis ante annis familiaris mei Lancilai Rubidi non imperiti medici neptis, quæ nulla medicorum ope sanari poterat, multos postquam languere cœpit annos, monstrato sibi in somnis remedio cum omnium admiratione curata est. His ipsis annis Nolæ qua tempestate Vrsus Vrsinus eam urbem moderabatur (fuit autem princeps tum prudens, multiq; usus, tum à supstitione omnino alienus) puella tredecim annos nata, atq; à natali die inutilis ob neruorum contractionem ad templum à matre delata est, quo diuertisse audierat Iacobum Marchianum, religiosum quidem hominem, ac de quo summa etiam esset integritatis ac sanctitatis opinio. Iacobus rogatus uti pateretur puellam ad se deferri à parentibus, quod à Deo moniti facere hoc essent, subdubitauit, ne aut stultitia, aut nimius in filiam amor illos moueret, tandem uero expugnatus matris præcipue precibus, hortatu quoq; antistitis ad templi fores matri flenti, genibusq; se aduoluenti, ac roganti, uti languenti manum filiæ admoueret, sese obtulit, fore enim mater asseuerabat, manu admota, uti filia statim malo liberaretur. Hoc Iacobus ubi fecit, è uestigio puella confirmatis neruis sana effecta domum incolumis redijt. Quæ res præterquam quod nobis ab Vrso ipso relata est, multi mortales, qui eo conuenere, præstantissimique in his uiri & testificati idem tunc sunt, & nunc diuulgatim prædicant. Nec uero superuacaneum laborem hunc nostrum fore ducimus, si etiam configurationes ab antiquis traditas, atque obseruatas, è quarum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ſignificationibus uitia, ualitudinesq; decernãtur ſubdiderimus. Quin etiã quo hæc ipſa quæ à nobis tradentur, apertiora fiant, naturam, cauſasq; uitiorum atq; ægritudinum breuiter tamen, ac nutu quaſi quodam ſignificabimus, ne qui legunt, caligare prorſus uideantur, naturis ac cauſis penitus ignoratis.

De Claudicatione pedum, & alijs quibuſdam morbis.

Claudicatio proprium uitium eſt pedum, hominumq; ipſorum maxime peculiare, idq; ex eo fit, ꝙ & quadrupedum, & auium crura oſſibus, ac neruis tantum conſtant, hominis uero crus, multa carne ueſtitur quoq; mollius eſt, eo magis iniuriæ exponitur, facileq; (dum in utero mouetur fœtus) lædi poteſt, ob teneritudinemq; infrigi, atq; eo facilius in iniuriã ſæpe crus incidit, ꝙ fœtus ipſe diutius immoratur in utero, antequam abſolutus in lucem ueniat, In cuius creatione ſi aut Aquarius, aut Piſces, aut Capricornus infeſtabuntur à Marte, Saturnoue, aut ab utroq;, aut in ipſa forte genitura, fœtus illius genua, crura, pedesue uitiabuntur in utero quidem, quoties malum in creatione portenditur, ſin in genitura, poſtquam in lucem ex utero prodierit, eo quidem tempore, qđ à malefica ſtella decretum fuerit. Mars igitur in quocunq; cœli cardine poſitus, naſcente aliquo, ubi cardinis illius anaphoram Saturnus poſſederit, aut alium quẽuis geniture cardinem, luminaria uero aut quadrangulantur illis, aut opponuntur, aut cum altero ipſorum partiliter coniũguntur, natum illũ claudum, fortaſſe et paralyticum faciet. Ex inſeſſione nanq;, aut irradiatione Martis, Saturniue, præſertim cardinalis ſigna ipſa acrius inficiuntur, hæc aũt infectio membris illis maxime, quibus ſigna ipſa præſident, minitatur. Quin etiam aduertendum eſt cum primis, ſintne ſigna ipſa eorum ex ordine, quæ agnominantur curua. His minis accedit etiã Lunæ Solisq; aſpectus infenſior, è qbus altera quidẽ corpori, alter uero ſpiritui dominatur, uterq; autem animalitati. Quocirca non niſi male actũ iri cũ membris illis corporis, quæ uitio huic ſubijciuntur, exiſtimandũ eſt. Euenit aũt claudicatio plerunq; uel propter aliqđ uulnus acceptũ, uel ꝙ oſſa loco ſuo mota ſint, aut ꝙ aliqua externa ui cõfracta, aut fortaſſe ꝑꝑ uitioſos humores eo loci cõtinenter defluentes. Igitur ſi Mercurius, Saturnus, et Sol pariter in cuiuſpiã genitura occaſum, hoc eſt ſeptimũ ab horoſcopo locũ tenuerint, Luna uero et Mars octauo in loco, ijſdẽq; in partibus collocati fuerit, natus ille aut claudus futurus eſt, aut certe mutilus. Sol enim à Saturno, Luna uero à Marte, oẽs aũt

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

à locorum pariter mali gnitate inficiuntur. Quin etiam quòd Mercurius & ipse rationis dator inficitur, mentis quoq; uitio, morbo'ue comitiali fortasse laboraturus est. Claudus quoq; & ille futurus uidetur, in cuius genitura Saturnus cardini cuipiã præsidens, in sua Martem anaphora successorem habuerit, ipse uero aut Lunam uiderit, aut illa à Marte uisa fuerit. In hac configuratione ambæ maleficæ admodum potentes sunt, quòd altera cardinalis est, altera alterius succedit loco, à quo noxiam etiam mutuatur uim, quam insessione sua antecedenti loco in diderat, quarum noxio obtutu Luna percussa non potest corpori cui præest ex hoc malo habitu nisi male consulere. Pro natura autẽ signi uitiũ inferetur, aut à quadrupede, aut è lapsu præcipiti, ruina'ue. forte et perniciosis ab humoribus continuate defluentibus, ac uitiatis nervis in eorum aut distentionem, aut resolutionẽ incidet. Erit forte natus ipse aut claudus, aut uitiatis neruis imbecillus, ubi Marti partiliter in aliquo cœli cardine cõstituto Saturnus successerit ab anaphora, aut quẽuis aliũ cœli cardinẽ possidens aut opponetur illi, aut quadrangulabitur, Luna uero aut alteri ipsorũ pariter coniuncta fuerit, aut utrunq; ab opposito, quadrangulo'ue loco intuebitur. In hac autem configuratione Luna multo infestius quàm in priore à maleficis lacessitur. Generaliter autẽ Mars sexto in loco ab horoscopo constitutus, quo è loco uires sibi multo maiores ad maleficiendum mutuatur, ualitudines ac uitia decernit pro signi tamen natura. Si enim incuruũ fuerit signum, aut claudos, aut gibberos reddit. Signa nanq; curua eiusmodi uitia corporibus inferunt, quando non temere hac cognominatione notata sunt. Idẽ Mars in Cancro, aut Capricorno positus aut in Scorpio, aut Piscibus, aut Tauro, dum quem tamen cardinem cœli teneat, Lunæ'q; aut quadranguletur, aut opponatur, aut cum illa coniunctus sit, aut claudos faciet, aut gibberos, aut contortis ceruicibus, aut certe membrũ aliquod uitiabit, ob nimiam atq; assiduam noxiorum humorum ad illud defluxionẽ. Saturnus quoq; cum Mercurio in culmine pariter collocatus, si geniture illius dominum, aut is qui uitæ dator est, aduersum se constitutum habuerit, fueritq; à Marte minaci radiatione pulsatus, aut gibberos faciet, aut paralyticos, aut fortasse incuruos. Idẽ in occasu positus, matutina'q; prærogatiua adiutus, latentes corporis dolores nato indicit, neruos'q; tandem contrahet. Quod autem de Cancro, Capricorno, Tauro, Scorpio, Piscibus'q; dictũ est, sic uidetur intellegẽdũ, Cancrũ atq; Capricornũ, quoniã solstitialia signa sunt, excitandis ijs malis multum, adijcere. Quæ tũ ab se ipsis, tũ à planetis aut insidentibus, aut aspicientibus portendũtur. Ad hæc Mars in Capricorno

positus altitudinis etiam suæ suffragio adiutus Lunam in Cancro po
situm, oppositaq; consistentem in parte, cum loco, domoq; etiam ipsa
pessime afficit. Nec minus etiam & Lunæ domum, & Lunam ipsam
infestat, ubi in Cancro, Capricornoue constitutus aduersantem sibi
Lunam è Capricorno intuebitur, nam & insessu suo Lunæ domum
inficiet, & Lunam in sua ipsius Martis altitudine deprehensam acri
us pulsabit. Hæc autem ipsa infectio, uitiosaq; radiorum commixtio
eadem ratione fiet, cum Mars ac Luna pariter coniuncti, cardinalē
uterq; authoritatem in genitura exercuerint. Quod si eadem hæc aut
coniunctio, aut oppositio fiat in Tauro aut in Scorpio, ubi coniunctio
fuerit, deprehensam in Scorpio hoc est propria in domo Lunam Mars
insessu suo tanq̃ captiuam sua in iura trahet, altitudine etiam Lunæ
quæ in Tauro est, aduersa irradiatione tentata. Cum uero oppositio
et Lunam, & Lunæ ipsius altitudinem proteret, atq; interturbabit,
quoties aduersantem illam sibi in Tauro adeptus fuerit, sua præsertim
è domo radios perinde ac tela in Lunam iaculatus, ac nihilominus
& Lunam, et Lunæ altitudinem inficiet, diuerso tamen aspectu, cū
quadrangulantem sibi illam alio è cardine intuebitur. Quocirca cum
Cancer præsideat pectori, quæ pars corporis præcipue subiecta est gib
bo, Taurus autem ceruici, & collo, qui locus strumis, incuruitati, con
tortioniq; maxime expositus est, quaq; parte capiti coniungitur, cum
inde nerui per totum diffundantur corpus, Capricornus uero cum præ
sideat genibus, ubi est crurum iunctura, neruiq; ad pedes inde por-
tendantur, cui membro ab incuruitate, contortione, claudicatione, ac
neruorum imbecillitate, distentioneq; maxime timendum est. Cumq;
Pisces pedibus præsint, quæ pars corporis nō à claudicatione modo,
uerum etiam à podagra, perniciosisq; humoribus sæpissime petitur,
quid mirū si configuratio huiusmodi, malorū horū in genitura infe-
lix ominatrix uidetur, atq; in uitæ prægressu etiam importatrix?

De Neruorum uitijs ac morbis.

Quoniā aūt in neruorū mentionē incidimus, de illorū resolutione ac ui-
tijs statim dicemus. Ipsa uero neruorum resolutio, quæ Græco uerbo
est tū ἀποπληξία, tū παράλυσις, perinde ut uel totum corpus, uel mem
brū aliquod occupauit, de latentiū humorū fluore continuo fit, raroq;
ad sanitatem peruenit, maxime ubi totū corpus infestat, qppe quæ si nō
peremerit, aut in Comitialē uertetur morbū, aut in Paralysim. Verū
ex Apopleticis ij quos Latine Attonitos dicimus, ꝙ ictu fulminis obstu
pefacti sint, euadūt, quod uerbū ipsum indicat, cū sit à tonitu deductū.

Qui uero ui morbi à stupore occupantur, hi recte dicũtur Apopletici, rarusq; morbus hic perhibetur, cum necesse sit repente occupato à perniciosis humoribus uniuerso cerebro, mouentem, atq; sentientem uim omnem etiam repente, simul corripi, atq; tabescere, membraq; identidem omnia consopiri. Cõtra membrorũ resolutio quæ suo noĩe Paralysis dicitur, ubiq; admodũ frequẽs est. Horũ origo morborũ ad malũ cerebri habitum refertur à medicis, ubi nimio humore occupatũ est, cui humori pituita multa insit, eaq; crassa admodũ ac lenta, et, ut hodie loquuntur qui medicinam profitentur, uiscosa. Frigida enim, ac glutinosa à motu aliena sunt. Non nunquam etiam pituitæ ipsi atræ bilis multũ insedit, quæ cum suapte natura frigida sit, ubi modũ excesserit, hominem ipsum aut attonitum reddere, aut obtorpescentem consueuit, aut fatuum, aut perquam meticulosum, atq; ignauum. Sæpe ẽt origo ipsa mali ducitur è sanguine admodum crasso, atq; glutinoso. quó circa morbus hic in species plures diuiditur. siquidem inter morbum comitialem, & hos, quos diximus, magna quædam cognatio est. Suptilius autem hæc quærere medicorum est proprium. De nimia igitur humectatione, eaq; male fermentata occupatum cerebrum uim illã, cuius propriũ est mouere, atq; agitare, quæq; à recentioribus motiua dicitur, sic impedit, atq; obtundit, ut sensus quãdoq; ipsos omnino sopiat, qua è re corpus, mensq; ipsa simul etiam obstupescat. Cerebri autem à male temperati humoris superfluentia occupati signum illud est, ꝙ per sputum, ac saliuam etiam spumosam, eijcere illum natura atq; expurgare nititur, ꝙq; pueri quoq; propter humidi immoderatam affluentiam comitiali morbo frequentissime laborant. cum senes propter siccitatem uix hæc mala sentiant. Non semper tamen à superfluentis, glutinosiq; illius humidi copia occupato uniuerso cerebro meatus omnes, unde mouens uis, ac sentiens defluit, obstipantur, uerum natura ipsa cum euomere qđ humidi exuperat, utiq; contendat, distillatim, continuateq; in partem unam aliquam corporis humidum ipsum impellit, quo assidue defluente, qui obuiam facti sunt nerui, debiles admodum atq; imbecilli redduntur. qua ex imbecillitate ac langore, cum fluor ille noxius usq; increscat, tremor post inducitur membri illius, quem magnopere auget tum Veneris immoderatus usus, tum etiam uini ac cœnarum. Erunt autem paralytici, in quorum genitura Sol in sexto ab horoscopo loco, Saturnus uero in duodecimo constituti, inimica radiatione sese inuicem impugnauerint è locis ijs, qui suapte natura malefici sunt. Ex hac autem impugnatione portenditur, Saturnum qdẽ, ꝙ pituitæ excitator sit, ꝙq; atræ præsit

bili, his humoribus simul mixtis, cerebrum cui Sol præcipue præsidet, assidue infestaturum. qua ex infestatione, nerui postea elaguescant, ac tremorem contrahant. Laboraturi eadem quoq; neruorum resolutione indicantur illi, in quorum genituris Luna, Mars ac Saturnus iisdẽ in partibus coniũcti, duodecimum pariter ab horoscopo locum occupauerint, Sole illos opposito è loco aduersis radiis impugnante. Cũ enim Sol ac Luna cerebri, cordis, uitæ, atq; animalitatis ipsius præsides, à maleficis simul stellis, maleficisq́; è locis pari modo inficiantur, necesse est illorum quoq; corpora perniciosis ab humoribus infici adeo, ut uitiato cerebro, ad quod illi perinde atq; exhalationes è terra sursum in aëra feruntur, indeq́; distillatim, continenterq́; per corpus se se diffundunt, compages ipsa neruorum resoluatur, utq; corpus ipsum à mẽbris, partibusq́; destitutum suis, expugnatumq́; à concutientibus humoribus per partis demum ipsas labascat, & corruat.

De Morbo comitiali.

Ab eodem hoc cerebri uitio, ut medicis tamen hæc suptilius discutienda permittamus, manat Comitialis morbus, qui caducus à plerisq; nũc dicitur, Græco nomine, ut diximus, est ἐπιληψία, quo ubi quis capitur è uestigio concidit, oreq́; spumas agit, post uero interiecto tempore quo iacuit, excitatis sensibus ad sese redit, seq́; ipse solo tollit. Generatur autem non una è causa, neq; una eius species est. Siquidem ubi homo repente concidit, oreq́; spumas agit, perinde euenit, ac si spasmus hoc est neruorum distentio uniuersum corpus occupet. Verum, ut diximus, medici, quorum cognitio hæc propria est, suptilius atq; exactius hæc quærant. Illud tradi uniuersim à nobis potest, mala hæc omnia de peruersis, maleq́; affectis, atq; contaminatis humoribus contrahi, dum uel quãtitas superfluẽs, uel qualitas, perniciosa à commixtione deprauata, uel ipse met humor à principio male constitutus est, progressimq́; habitum deteriorem induit. Laborabit autem morbo comitiali, efficieturq́; epilepticus is, in cuius genitura, Luna horoscopum tenẽs, aduersum sese, atq; in occasu constitutos habuerit pariter Saturnũ atq; Mercurium. Neq; enim Luna, Saturnusq́; propter humorum maiora incrementa cerebrum tantum uitiabunt, quo è uitio natus is comitiali morbo laborabit, uerum etiam ingenium obtundent, corrupto Mercurio, uitiatisq́; mentis instrumentis, quàm sedem in capite suã habere iam creditum est. Quo circa idem hic natus futurus est etiam lentus, ignauus, stultus, fatuus. Eodem quoq; morbo laboraturus uidetur qui in

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tur qui in lucem ueniens hinc Martem, illinc Saturnũ solidis è signis,
atq; ex oppositis locis inuicem aduersantes expertus fuerit, alterum sci
licet ab ortu, alterum ab occasu, siue ab imo alterum, atq; alterum à
culmine. Eundem etiam morbum ingenerabunt, ubi in tropicis con-
stituti signis eadem sibi radiatione aduersabuntur, quod'q; tropica si-
gna maioris sint prærogatiuæ, morbus ipse sanari uix poterit, quod
si eadem hæc configuratio duplicibus in signis fiet, ad morbum ipsum
corporis accedet animi quoq; ægritudo, ac uitium. quippe cum homi-
ni huic nullus futurus sit in Deum metus, nulla religio, crudelitas ue
ro etiam summa. nam Gemini, Sagittarius, & Virgo humana sunt
signa. ex his autem ac Piscibus quadrangularitas integra constituitur
ijs'q; è signis, quæ duplicia uocantur, quæ quidem Iouis ac Mercurij
domicalia sunt, cuncta'q; simul uitiantur, quibus uitiatis, animus quoq;
uitietur oportet. Mars item & Iupiter inuicem se se percutiẽtes, alter
scilicet è cœli culmine, alter ab imo eundem hunc morbum uitiatis
humoribus afferent, qui tamen sanabitur, præsertim si in finibus uterq;
suis, aut alter in alterius reperietur finibus. uincet enim Iouis tandẽ
salutaris benignitas, sed post duodecimũ, aut quintũ decimũ nati annũ,
quæ tempora utriusq; diuisim sunt stellæ. Vbi enim Iupiter in ea cõfi
guratiõe potẽtior fuerit, succedet sanitas post annũ duodecimũ, ex quo
morbus iam cœperit, sin autem Mars, post quintum decimũ, hi enim sunt
Martis anni, Iouis autem illi. Mars item ac Saturnus duplici aut tro-
pico in signo pariter positi, atq; in cardine cœli aliquo constituti, aut
in sexto fortasse ab horoscopo loco, aut in duodecimo, quæ loca sponte
sua malefica sunt, si Lunam aut cum Sole coeuntem uiderint, luce'q; o-
mni uacuam, aut Soli aduersam, atq; omnino plenã, uitiatis ex omni
parte humoribus, ijs'q; perniciose fermentatis, inde'q; uitiato etiam ce-
rebro, non epilepticum modo illum efficient, in cuius genitura configu
ratio hæc contigerit, sed, quod magnopere timendum est, insanum.
Eundem quoq; morbum comitialem, eandem'q; insaniam minatur Sa
turnus, cum geniture tempore in occiduo cardine constitutus Lunam
alio in cardine siue è quadrangulo, siue ex aduerso loco constitutam ui
derit, præsertim si huic ipsi configurationi illud quoq; accesserit, ut
Mars, Mercurius'q; tropico in signo partiliter coniuncti Lunam, Sa-
turnum'q; quacunq; radiatione respexerint. Vbiq; enim his in confi-
gurationibus Mercurius maleficis à stellis uerberatus, cui præsidet
mentem infectus ipse inficit. Quod si Iupiter superiore è loco Mar-
tem aspiciens, illius rabiem moderabitur, Luna'q; ad se proficiscen
tem benigne aut acceperit, aut iam iam sit accepturus, nimirum mor

KKK

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

bus ipse curabitur, uitio ipso per uomicam expurgato. In graui enim periculo constituto, morboq; ex hoc laboranti, ratione hac illi Iupiter suppetias feret. Mars item ac Saturnus iisdem simul in partibus copulati, ipsoq; in horoscopo collocati, in signo quidem seu tropico, seu duplici, si Iouem ab occasu sibi, horoscopoq; aduersantem conspexerint, eum qui hac sub configuratione in lucem uenerit, comitiali morbo infestabunt. neq; enim Iupiter liberare illum poterit, cum septimi loci peruersa uis, Martis Saturniq; improbitati addita salutarem eius naturam conficiat, forsitan etiam in furorem agent. quippe cum Mercurij, ac Iouis domicilia, quæ quidem duplicibus in signis constituta sunt, configuratione ab hac corrumpantur. Luna quoq; medium cœli possidens si & ipsa duplici in signo posita Martem in imo positum in signo etiam duplici contra se stantem uiderit, Saturnusq; ab occasu utriq; quadrangulabitur, comitiali morbo eum qui tunc nascitur, utiq; afficiet, exagitatis multifariam, uitiatisq; humoribus, qui morbum ipsum excitabunt. Rursus Luna Soli, ac Marti partiliter copulata, cumq; his simul in cœli pariter culmine collocata eundem morbum ingenerabit, uitiato ab humorum excessu cerebro, si tamen aut Saturnum secum in culmine coniunctum amplectetur, aut illi in occasu posito quadrangulabitur, quin etiam mentem ita turbabit, ut forte à recto illum uitæ ordine retractum in furorem impellat. Adhæc Sol, Luna, Mars, & Saturnus duplicibus in signis cardinaliter constituti, ea tamen ratione, ut Sol in Geminis positus orientem cœli partem teneat, Luna in Piscibus culminet, Mars in Virgine imum, Saturnus in Sagittario occasum occupet, comitialem morbum portendunt. Idem Sol eundem portendit morbum, ubi in Martis, aut Saturni domicilio constitutus, horoscopum partiliter cum Mercurio occupauerit, aut si fortunæ locus in aliquo maleficorum domicilio inuentus fuerit, Sole ipso ac Mercurio pariter horoscopum tenentibus, atq; in aduerso loco, id est in occasu Martem, ac Saturnum constitutos intuentibus, quin etiam præter comitialem morbum uiolentam mortem obnũtiat. adhæc non comitialis modo morbus innuitur, uerum etiam insania, morsq; ipsa uiolenta portenditur ei, qui Saturnum, aut Martẽ in undecimo ab horoscopo loco, dum ex utero matris prodit, sortitur, aut altero undecimum locum tenente, alterum Lunæ copulatum, aut illi quadrangulantem nanciscetur. dum tamen siue Saturnus, siue Mars quauis Mercurium radiatione pulsauerit. Eundem quoq; morbum comitialem, animiq; langorem quendam, ac fatuitatem decernit Luna in horoscopo constituta, si Saturnum ac Mercurium ab occasu he

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ſticum in modum ſecum agentes intuebitur. Quin etiã uiolẽta mors portenditur, ſi Mars hac in configuratione aliquem & ipſe cardinem occupauerit. Futuri etiam cum Lunatici, tum inſani uidentur, in quorũ genituris Luna Soli partiliter cohærens, aut rurſum Soli aduerſa, ac plena cardinem quempiam ſortita Marti quadrangulabitur, Saturnumq́; aut è quadrangulo, aut ex aduerſo loco intuebitur. Qua in configuratione illud ſorte euenit, ut utraq; malefica cardinem ſibi aliquem uendicet, ad maleficam uim acrius exercendam. Eodem etiam morbo capientur quicunq; Iouem in ortu, Martem in occaſu col locatos geniturae ſuæ tempore ſortiti fuerint. dum tamen Mars Solem, ac Lunam quacunq; radiatione reſpexerit. Futuri quoq; ſunt aut lunatici, aut inſani, aut languido ſaltem corpore quicunq; in lucem uenientes nocturno tempore Saturnum in culmine habuerint, Lunam uero ab ipſo Saturno ad Martis coniunctionem fuerint proficiſcentem ſortiti. Mars quoq; in imo, hoc eſt in quarto ab horoſcopo loco poſitus in diurna genitura, & langore, & comitiali morbo afficere conſueuit, quo tempore ſi horoſcopum Sol tenuerit, in Martis quidem domicilio collocatus, locusq́; fortunæ ſimiliter in Martis domo conſtitutus fuerit, inſanos, ac lunaticos illos faciet, qui tunc è matris utero prodierint. Sol item in octauo ab horoſcopo loco ſitus ſi Lunæ & quidem plenæ diametrabitur, aut illam coniunctam partiliter eodẽ ipſo in loco ſecum habuerit, Mars aũt ac Saturnus aut cum iiſdẽ copulati fuerint, aut rurſum illis oppoſiti, aut quadrangulati, eius qui tunc naſcetur, caput ita grauabit humoribus, cerebrumq́; uitiabit adeo, ut inde lunaticus, ac comitialis morbus erumpat, natusq́; ipſe ſæpius eo morbo intercipiatur, deſipiatq́; inter loquendum. Quanquam autem inſania mentis eſt potius quàm corporis uitium, malaq́; animi affectio, nihilominus quoniam explicandi ratio ſic fert, de ea quoq; ſubſequenti in loco dicemus.

De inſania.

Inſaniæ ſpecies ea, quæ Græce dicta ẽ φρενῖτις, acutis ĩ febribus ægros deſipere, et loqui et agere aliena cogit, mentemq́; uanis quibuſdã imaginibus pſæpe addicit. Verũ è phreneticorũ numero alij quidẽ hilares, alij triſtes ſunt, alij inter loquendũ deſipiunt, alij furore agũtur, alij ſimulationẽ atq; artes adhibẽt, ut poſt cuſtodibus ĩferre manus ualeãt. Eſt et altera ſpecies, quæ ferè ĩcipit ſine febre, poſt uero, ut Celſus ait, febriculas excitat, cõſiſtitq; in triſtitia, quã uidetur bilis atra cõtrahere.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Tertia species eorum est, qui aut non falluntur mente, uerum imaginibus, quæ obijciuntur, ut de Aiace, deq; Alcmæone Poëtæ tradunt, aut & animo quoq; desipiunt. Quocirca insania ipsa uaria est, perinde ut ebrietas, quod aliâs diximus. quãdo, ut Aristoteli placet, atræ bilis perquam simile uinum est, ut enim à uino ebrietas, sic ab atra bile cietur insania. Euenit autem hoc ex eo, quod natura ipsa calore utitur ac frigore, quibusdam quasi ministris. calorem autem moderatum esse oportet, frigus uero caloris est priuatio. Ab horum igitur intemperantia defectus, excessusq; in generatione proficiscuntur. Ex atra itaq; bile uarij generantur morbi, perinde ut ipsa aut frigidi, aut calidi multum in se se habuerit, cum utriq; suscipiendo sit quàm aptissima, tametsi suapte natura frigida est. An non aqua quoq; cum frigida ipsa sit, à calore sic afficitur, ut & ferueat, & quàm flamma acrius etiam torreat? Eadem quoq; à frigore non'ne sic cogitur, ut in glaciem utiq; rigentem concrescat? Quam ob rem qui ab ea excitantur morbi, naturam quoq; eius, affectionẽq; sequuntur. Itaq; insanorum alij furijs agitantur, terrẽturq; imaginibus, alij solitudines quærunt, alij in risum soluuntur nimium, aut nimiam rursus in tristitiã deijciuntur, alij deniq; alio rapiuntur excessu. cum sint etiã qui Deos esse se sibi ipsi persuadeant, alij qui se mortuos existiment, atq; ex hoc etiam humore Sibyllæ, uatesq; futura prænuntient. Ad quam intemperantiam, diuersitatemq; gignendam plurimum conferunt Martis ac Saturni habitus in hominum genituris, quorum alter rufæ quidẽ, alter uero atræ præsidet bili. cum etiam Mars sanguinem calore suo inflammet, Saturnus autem pituitam euocet propter frigus. Mercurij quoq; status qui & rationi præsidet, & cuius effectiones atræ bilis quàm simillimæ sunt, cum primis consyderandus uidetur. Quoties igitur in alicuius genitura Mercurius in Virgine, quæ & domus, & altitudo eius ipsius est, constitutus, aut in aduerso signo, hoc est in Piscibus, quibus ipse subirascitur, positus horoscopum partiliter tenuerit, atq; à Marte, Saturnoq; è quadrangulo percussus fuerit, natus is ab insania uexabitur. Hæ nanq; tres stellæ hostilem hunc in modum, atq; è cardinibus se se impugnantes, atram bilem sic exagitabunt, ut mentis inde intemperãtior agitatio subsequatur. cum præsertim signum, in quo tribunal suum Mercurius exercet, ipsum quoq; infestetur eadem ipsa maleficarum impugnatione. In deiectione autem sua, quæ in Piscibus est, positus, tanto facilius de gradu, authoritateq; deijcietur sua, cum illinc & domui, & altitudini, hoc est rebus ipse suis aduersetur. Agitabitur insania & ille quoq;, qui in lucem ueniens

Martem, ac Saturnum habuerit, alterum in culmine, alterum in imo consistentem, à qua sanabitur tandem, si Mercurius irradiationem illis suam obiecerit. Quod si aspectus ipsi maleficarũ partiles omnino fuerint, uix unquam sanabitur, quæ si suis in finibus collocatæ fuerint, aut commutata sede Mars in Saturni finibus, Saturnus in Martis fuerit finibus collocatus, atq;, ut dictum est, alter imum, alter summum cardinem obtineat, tunc liberabitur, cum Mars q̃ntum decimũ, Saturnus uero trigesimum annum confecerit, ex quo insania ipsa cœperit. Qua in re aduertendum est, uter horum sit in configuratione ipsa potentior. Mars quoq;, ac Mercurius in occasu, septimoq́; in loco ab horoscopo constituti genituræ cuiuspiam tempore, si Venerem quoq; eodem illo in loco secum copulatam habuerint, consueuere nõ modo iecinoris uitia decernere, occultamq́; aliquam ualitudinem (præsidet enim Venus iecinori) uerum & insaniam, & atræ bilis uitia, morbosq́; inducere, delirium quoq;, mentisq́; alienationem, & eam quæ phrenesis dicta est, forsan et cardiacum morbum pro natura signi adducet. Sol in octauo ab horoscopo loco positus in genitura cuiuspiam, si tamen Martem, aut Saturnum secum coniunctum habuerit, aut è quadrangulo, opposito'ue loco uiderit hostiliter insultantem. Quod si Luna octauo in loco cum Sole coeat, aut contra illum plena, atq; aduersa fronte constiterit, hisq́; ipsis luminaribus hunc in modũ constitutis, si Mars, Saturnusq́; aut copulẽtur illis, aut diametrẽtur, aut forte quadrãgulẽtur, nõ solũ ꝑniciosæ ualitudines indicantur, uerũ caput ipsum, ac cerebrum noxiorũ humorũ superfluentia, continuaq́; illorũ exagitatione infestandum decernitur. ut qui sub hac configuratione natus fuerit aut lunaticus futurus sit, aut mente captus à recto uiuendi ac loquendi ordine, rationeq́; detorqueatur, aut uitiliginosus impetiginosus'ue, aut phthisicus, aut hydropicus, aut elephãticus, forsan etiam paralyticus, aut claudus, aut gibber, aut mutilus fiat, pro natura uidelicet signi. Eadem hæc uitia ualitudinesq́; portendũtur, si hæc Solis, Lunæq́; configuratio contigerit in secundo, aut sexto, aut duodecimo ab horoscopo loco, perinde ut dictum est, ab octauo portendi.

FINIS

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD COSMVM PACCIVM PRESVLEM FLORENTINVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER VNDECIMVS.

Ignem Physici tradunt Cosme Pacci nullo modo putrescere, cæterum terram, aquam, aërem, materiam quasi quandam esse illi à natura subiectam, in qua ius suum exerceat, Aërem quoq; ipsum & terras ambientem & aquas, à quo & foueamur ipsi, & hauriamus spiritum, ita quidẽ affici, ut modo calor in eo exuperet, modo teneatur adeo ut quasi statu de suo decidat, eiiciaturq; à frigore quod absq; caloris minime existit penuria. Porrò calorem contendunt, ac frigus, cum agendi ius, atq; authoritatem retineant, ubi in exuperãtiam abeunt aliquam, feranturq; in excessum, animantium corruptionis eẽ causam. scilicet cum ab aëre ipso plus æquo calefacto insitus ille animantibus calor longe nimium exagitatus atq; incensus humescentem ipsam uim à qua uitalis calor foueatur, ita quidem exiccat, exhauritq;, ut exucto, aut potius exhausto humido, inarescat adeo corpus, exiccetur q; uitalis uis, ut uerso in feruorem calore, exusta corporis compage, mors sequatur atq; gignentium internitio. aut rursus cum nimio plus à frigore occupato aëre, ita quidem uitalis deiicitur calor, externo à gelu uictus, prostratusq;, ut paulatim hinc concreto humido, illinc destituto à calore corpore, animal extinguatur. Itaq; genus hoc corruptionis quod externo aut à calore inducitur, aut à frigore in immensum aucto, ad aërem Physici referunt, qui pro tempore uehementiorẽ in modum ab illis afficitur, quippe cuius natura est, patiendo affici. Intemperantissime igitur affectus aër aut humidum exhaurit omne, adauctis in excessum innati caloris uiribus, cum nullum ei pabulum relinquatur, aut summam ob caloris ipsius inopiam, concreto tandem humido, immoderanterq; grassante frigore incrudescit adeo obtorpescitq;, ut caloris primo ingeniti, uitæ mox animantium sequatur interitus. Hæc igitur ẽ Physicorum sententia, aëris est natura, uti caloris imperiis subiectus ac frigoris nunc in hunc, nunc in illum se se uertat excessum, cum uis hæc passiua sit eius, ut alternis pro tempore, proq; cœli motu alterius imperata faciat. Quod si calori, ac

frigori materiæ loco aër se se exhibet, non corrumpendis modo, ue rum etiam generandis rebus (fit enim generatio conuertendis inuicem, perinde ac rebus ipsis insunt, potentijs, agente calido, ac frigido, contra uero perpetiente humido, atq; sicco) quanto campus eius & Soli & Lunæ, & erraticis stellis debet esse patentior? Cum aër ipse pene quasi quoddam sit ac receptaculum exhalationum omnium siue exeuntium in uaporem, siue in fumum, caliginemq; aspirantiũ. Igitur siue ad generationem respexeris, siue ad corruptionem, summo etiam Physicorum consensu, aër hic pro materia se se calori cum exhibeat ac frigori, necesse est tum ad salubritatem, tum ad malam corporis ualitudinem, se se Soli ac Lunæ stellisq; alijs pro materia tractabilem ut exhibeat, quandoquidem in aëre ipso stellæ perinde ac in agro quodam, quod agricolarum proprium est officium, semina spargunt sua, quæ ubi coaluere, ueneruntq; ad maturitatem, fructus tunc suos, hoc est effectus proprios in hominum corporibus pro diuersitate proferunt seminis, proq; insita ipsis qualitate, siue simplici, siue mixta, siue excedente, siue contra deficiente, quibus è causis ægritudines plerunq; eueniunt, siue etiam modũ retinente ac pensum, quod salubritati causam præstare est solitum. Quis autem inficiabitur calori rebus ipsis insito, ac frigori alternis fomentum à Sole, Lunaq; et stellis subministrari, pro anni temporibus, signiferiq; orbis conuersione, & motu? Testatur hoc ipsum hyems quidem frigoribus, æstas uero caloribus augendis. Atq; ut humorum concoctio, consumataq; illa digestio sanitatem gignit, sic è contrario cruditas ægritudinem, languentemq; ac ualitudinarium corporis habitum. Quod si has ad res tantopere, quod Physicis placet, confert aëris, in quo uiuimus, et à quo spiramus, affectio, qualis fuerit, qualisq; eius habitus, huius uero ipsius & habitus, & affectionis primaria causa à stellis, ut pote superioribus è corporibus manat, qualitates ipsas inducentibus, easdemq; & uersantibus, & alternantibus, quid mirum si ægritudinum quoq; causas Mathematici ad stellas referunt? cum frugum quoq; uitia ad temporum plerunq; qualitates referantur, quæ à Sole, stellisq; temperantur. An non Aristoteles, cuius studiosi qui sunt, è scriptis hoc eius abunde nouere, ad orbem signiferum longe plura refert, q̃ ipsi etiam Mathematici? & ad Solem item ac Lunam, quam minorem quoq; Solẽ appellare non dubitat? Itaq; ut elemẽtis ipse quatuor, qualitates etiam quatuor inesse tradit, has quæ agant quidem, calorem sanè, ac frigus, illas uero quæ patiantur, humidũ, ac siccum, sic è stellis septem Mathematici alias masculã præ se ferre uim, alias fœmineã uolũt,

aliasq; calorem auctare, alias frigus, has humidum, illas siccum foue re, ijsq; ex effectionibus eam quam uidemus, animantium ac rerum existere tantam tum uarietatem, tum copiam. Verum ut ad ægritudines reuertamur, quæ de corruptionis sunt genere, earum aliæ corpus tantum afficiunt, aliæ mentem quoq; animamq; ipsam uexant, quæ corporis est perfectio, utiturq; ratione. quædamq; ex ijs adeo quidem mentem exagitant, labefaciuntq; rationis usum, ut uitia rectius dicã tur, quàm ægritudines, quæ tamen ipsæ de malo siue stellarum statu, siue ob agri naturam, soliq; male constituti malitiam, siue utranq; ob causam enascantur, stellis ipsis cum primis ascribendæ sunt. de quibus à nobis & dicta sunt satis multa, & dicentur libro hoc haudquaquam pauciora.

De Vitiligne siue Morphea.

Vitiligo, quæ hodie apud uulgus est Morphea, præterquam quod fœda ipsa est, è malo fit corporis habitu, serpitq; latius, & altius descendit. Tres eius à Celso species traduntur, duæ albidæ, tertia subnigra, & umbræ similis, quo morbo homines soli ob cutis tenuitatem, quippe qui ferè soli ex animantibus apertissime canescunt, corripi consueuere, atq; ubi cutis laborat, pilum quoq; laborare necesse est, atq; inde defluere, quacunq; uis illa serpat, quam natura ipsa ob corruptionem secernit, eamq; ut è corpore exigat, ad cutem propellit, cutemq; ipsam aspirando ad illam uitiat. Oritur autem è sanguine quem pituita crassior uitiauit, quodq; nunc remissius, nunc uehementius agitur, duæ inde species existunt, utraq; tamen albida. At quæ subnigra, oritur è uitio, quod rubra bilis in atram de nimia inflammatione uersa, sanguini ipsi attulit, cutemq; sic afficit, ut ex ea furfures, & quæ à Celso squamulæ dicuntur, resoluantur. Mercurius autem in sexto ab horoscopo positus loco, Lunæq; iam crescenti copulatus, uitiosas contrahere ualitudines solitus est, corpusq; nati illius in cuius genitura hoc euenerit, albis maculis & inficere, & uariare. Etenim Luna, exagitata à se pituita illa crassiore, de qua dictum est, sanguinem uitiat. cui etiã uitio accedit Mercurialis humoris perniciosa contagio, qua è re infecto sanguine, cum excernere natura ipsa quod inest corruptũ studeat, ad cutem illud excutit, indeq; uitiata cute ac pilis, maculæ illic inalbescunt, eo fœdiores futuræ, si natura signi ad malum hoc se se adiunxerit.

De Impetigine.

Simile uitium est Impetigo, quæ in cute quoq; gignitur, nunc rufa, nũc nigra, pro sanguinis ipsius corruptione, qui alias de nimia inflammatione, alias ab nigra bile, alias ab humenti, salsáq; pituita infectus hoc euaporationis genere expurgare se nititur, atq; hac uia cutem uitiat. Quo fit, ut Celsus quatuor eius species esse dicat, quæ rubescat, quæ sit etiam aliquanto rubicundior, quæ nigrescat, quæq; subalbida sit, quam deterrimam dicit, uidelicet ob sanguinis inflammationem, ac pituitæ, aut atræ bilis commixtionẽ ac uim. Non nunquam ẽt in impetiginem trãsire medici tradũt papulas quasdã, quas Græci ueteres ἀγρίας hoc est feras uocauere, quod uitij genus denuntiari à stellis solet, quoties in genitura Mars in Cancro, aut Scorpio, aut Capricorno, aut Piscibus inuentus Lunam è fronte oppositam uiderit. Ex his enim signa tropica, ut dictum est, maiore quadã authoritate prædita sunt, quorum etiam alterum triangularitas Martis est, ac Lunæ domiciliũ, alterũ Martis ipsius altitudo, cum Scorpius peculiare quoq; ipsius hospitium sit, Pisces autem sint squamosi, & hi morbi squamulas uagando, ac serpẽdo in summa cute resoluant. Itaq; cum sit natura feruẽtiore Mars præditus, atq; hinc proprio à signo foueatur, illinc à Luna oppognetur, sanguinem ita infestaturus uidetur, ut ex infestatione hac turbulentia nascatur ea, quæ aut impetiginem, aut porriginẽ, aut fortasse scabiem ẽt teteram contractura sit. Quin ẽt si Luna, Saturnus, & Mars nascente aliquo æquinoctialibus in signis pariter constiterint, nati illius corpus, sanguinemq; ita inficient, ut is futurus sit aut uitiliginosus, aut impetiginosus, aut leprosus, uitiáq; ipsa eo maiora, & acriora erunt, quo stellæ ipsæ potentiorem cœli locum ad malefaciendum nactæ fuerint, sæpe etiam id efficient, ut corporis ipsius cutis asperior effecta & pruriat ubiq;, & squamulas ferè assiduas stringat. Et quoniam in scabiei, ac lepræ mentionem incidimus, non alienum uidetur, paucis explicare, de cuius humoris corruptione, aut perniciosa mixtura, mala hæc oriantur.

De Scabie.

Scabies igitur fit quoties sanguis cui rufæ bilis multum inest, ac pituita, quæ salsior est, una commiscentur. qua è commixtione humor ille salsus, quem natura excernẽs ad cutem propellit, pruritum illic excitat, unde Scabies dicta est. ꝙ si tenuior humor fuerit, in porriginem abit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

sin crassior, pustulas gignit. qua ratione, & uia humor ipse ab interioribus ad exteriora propulsus nunc pruriẽdo expurgatur, nunc putrescendo. Sordes quoq; cibi item, potusq; intemperantia, nec non & contagio scabiẽ persæpe ingenerat. Lepra uero quam tetram scabiem nõ semel uocauimus, nõ solum contagiosa, uerum etiam hæreditaria est, quippe quæ à parentibus in filios transfundatur ob genitale semẽ uitio illo infectum. Oritur aũt atra è bile, quæ frigiditate, ac siccitate nimia sanguinem ipsum conficit, alimẽtaq; quibus enutritur corpus, corrũpit, exiccatq; uehementius, cũq; his semen quoq; genitale, quod è sanguine ipso manat. Hæc igitur ipsa tetra scabies, ubi ex atra illa bile contracta est, quæ quidem è rubra maiorem in modũ incensa desedit, lacertos, atq; artus ipsos paulatim exest ob innatam sibi rabiem. At ubi bilis ipsa è feculentia subsedit sanguinis, extremas corporis partes minime tangit, quippe quæ in initio plerunq; curationem recipit. Ignis etiam sacer ab eodẽ ferè fonte ducit ortum, cum pustulis ijs cognatus sit, quæ crasso fiunt è sanguine, isq; sanguis multum in se nigræ bilis habet. Cũ aũt duo sint eius genera, alterum qdem exasperatũ per pustulas, ut Celsus tradit, continuas ac plurimas, quarum nulla sit maior altera, fit maxime in pectore, aut in lateribus, aut eminentibus in partibus, præcipueq; in plantis, Alterũ uero in summæ cutis exhulceratione, sed sine altitudine. Atq; ut illud est subrubicundm, aut pallore, ac rubore mixtum, sic hoc est subliuidũ, cũq; mediũ sanescit, extrema procedunt. Scabiẽ Celsus esse ait cutẽ rubicundã, è qua pustulæ oriantur, quædã humidiores, quædam sicciores, ut è qbusdam tamẽ sanies quoq; exeat, fiatq; continuata exhulceratio, quæ et puriat, et non nunq̃ cito serpat, quoq; asperior ipsa est, quoq; prurit magis, eo difficilius tollatur, qua è re ἄγριαν, idest feram à Græcis appellatam existimat. sæpe etiam licet ex toto desierit, anni certo tempore reuertitur. Humores igitur è qbus hæc morborũ genera oriũtur, à Marte ac Saturno Lunã percutientibus præcipue excitãtur, excitati autem nũc de nimia inflammatione, ac calefactione sanguinẽ uitiant, nunc de nimia frigiditate, ac siccitate, aliquãdo de pituita, quæ et crassa, et salsa admodũ sit. Quarũ rerũ denuntiatio fit genituræ tẽpore à statu, cõfigurationeq; præcipue triũ harũ stellarũ, quæ humoribus his præsident, atq; à natura signi, ĩ quo stellæ ipsæ reperiũtur, æqnoctiali nãq; in signo simul collocatæ, cum æqnoctialia signa magnæ authoritatis sint, atq; è quadrangulo solstitialia percutiant, nati corpus aut albis dedecorabunt maculis, aut serpẽtibus uitijs, aut squamuis minutioribus exasperabunt, aut scabie diuturna uexabunt, aut etiam lepræ

teterrimo morbo inhoneſtabunt, pro ſtellarũ ipſarum inter ſe præro-
gatiua & uiribus.

De Elephantia.

Eſt etiam morbus quem ἐλεφαντίαν Græci uocant, quiq́; in Italia
olim ignotus penè fuerit. Is totum corpus afficere, oſſa quoq; uitiare
conſueuit. Summa itaq; corporis, ut Celſus ait, cutis crebras maculas,
crebrosq́; tumores habet. Hæ maculæ rubeſcunt primo, poſt in atrum
uertuntur colorem. cutis autem inæquabiliter uariat, q̃ppe quæ nunc
mollis, nunc dura eſt, nunc craſſa, contra nunc tenuis, quin etiam
ſquamulas quaſdam reſoluit, exaſperaturq́;. In initio elephanticorũ
corpus macie quidem afficiatur, cæterum os, ſuræ, pedes intumeſcunt.
poſt ubi morbus ipſe conſenuit, manuum, ac pedum digiti ſic intume-
ſcunt, ut ſub tumore ipſo condantur, demumq́; exorta febricula, faci-
le obrutus tot malis homo emoritur. Portenditur autem hoc morbi ge-
nus, cum Luna in culminis ſucceſſione, hoc eſt in undecimo ab horo-
ſcopo loco conſtituta, ibidem cum Sole coit, Iupiterq́; cum iiſdem eodẽ
pariter in loco inuenitur, Saturnus uero ac Mars horoſcopum percu-
tiunt, alter è quadrãgulo, alter ex oppoſito loco. Præſertim ſi aut Mars
aut Saturnus æquinoctiale ſignum inſident, hoc eſt Mars Arietem,
in quo domicilium obtinet, Saturnus Libram, quo in ſigno altitudi-
nem habet ſuam. cum etiam Mars in Libra collocatus domicilio op-
ponatur ſuo, Saturnus in Ariete altitudini. Hæc etenim configuratio
ob aſpectus tam infenſos, neceſſe eſt humores ipſos ac præſertim ſan-
guinem ex omni parte labefaciat, in qua Iupiter ſuo præſertim, hoc
eſt undecimo in loco à Sole uritur, Lunaq́; cum Sole deliqueſcit. Mars
uero ac Saturnus loca opportuniſſima nacti ſunt ad hoc ipſum mali
genus perpetrandum. Idem etiam elephantiæ morbus pontenditur
diurna in genitura à Marte, Venere, ac Luna, ubi tropicis in ſignis po
ſitæ inuicem ſibi diametrabuntur. Dum tamen Saturnus eaſdem ipſas
ſtellas, de Leone uideat, ſeu de Tauro, Sagittario, aut Piſcibus, quan
do inſeſſu ſuo et Taurũ inficit, Veneris domũ, & Venerem ẽt ipſam
intuitu ſuo laceſſit, & Piſces, eiuſdem altitudinem, cum etiam ſuccedat
Taurus Arieti, Piſces uero deſcenſionem eius teneant. ad hæc in Leo
ne collocatus ſucceſſionẽ tropici ſigni, hoc eſt Cancri, in Sagitario autẽ
Capricorni deſcenſionem occupat. Quid ꝙ Sagittarius à Cancro illinc
ſextum, hinc octauum ſibi locum uendicat, Leo item à Capricorno.
uterq; autem locus diſiunctus, atq; pernicioſus eſt, in quorum altero,
quin in utroq; Saturnum inueniri diuerſam ob rationem neceſſe eſt.
Venere, Marte, ac Luna partim è Cancro, partim è Capricorno ſeſe

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

impugnātibus. Pisces quoq; sextum à Libra locum obtinent, Taurus octauum. Itaq; ratione eadem Venere, Marte, ac Luna è Libra, Arieteq; se se lacessentibus, si Saturnus inuentus fuerit in Piscibus, descensionem quidē Arietis, sextum uero à Libra locum nāciscetur, sin in Tauro, Arietis successionem, octauum à Libra locum obtinebit. Rursus Luna in Tauro comperta natali tempore, si Saturnum sibi è Scorpio aduersantem uiderit, aut mutata sorte Luna Scorpium, Saturnus Taurum obtinuerit, nec benefica stella radijs suis Lunam ab hostica Saturni irradiatione protexerit, elephantiæ uitium minitatur. Hæc enim ipsa Lunæ, ac Saturni tam aduersa radiorū commixtio, atq; è signis, in quorum altero Luna extollitur, in altero contra deijcitur, hinc multum crassæ, salsæq; pituitæ, illinc multum nigræ bilis defluxurum indicat. quam ob causam uitiatus sanguis elephantiam inducet.

De Calculis.

Calculi uitio solus homo uexatur, ꝙ eius uesica in qua gignitur, angustum admodum os atq; canalem habeat. Ea & pisces plerosq;, et aues carere, compertum est, & qbus inest animantibus, ut quadrupedibus, ea meatus laxiores, ipsumq; canalem sanè quàm amplum atq; adapertum habet, unde facilis est qui in illam influxerint humorū emictio. Terreni igitur humoris quicquid in illam intrusum est, ubi secreuit sese, atq; subsedit, quod in matula cernitur, uitreisq; urinarijs, nec propter canalis angustias excernitur, paulatim concrescit, arefactumq; à calore fit crassius. Siquidem particulæ ipsæ sibi inhærentes dum ab exitu prohibentur, in calculi formam sensim coactæ transeunt, dolorq; inde oritur, dum natura emittere illum nititur, contra angustiæ canaliculi ne exeat, prohibent. Totum autem hoc uitium Saturno uidetur imponendum, quoniam tum uesicæ, tum humori terreno præsidet, ac suapte natura maleficus est. Erit igitur calculosus, laborabitq; hoc uesicæ uitio quisquis geniture suæ tempore, modo ea diurna fuerit, Saturnum cum Mercurio simul octauo in loco ab horoscopo, hoc est in occasus decessione sortitus fuerit, forsan uentris quoq; uitio laboraturus est. locus enim octauus cum sit gratuito noxius, ut dictum est, Saturnusq;, ac Mercurius cum bilem, quæ atra est, summum in modum excitent, ipseq; Saturnus diurno lætetur tempore, efficiaturq; ad maleficiendum portentior, nimirum morbum hunc ingeneraturi uidentur. Siquidem calculi, ut dictum est, concrescunt ex humore terreno, qui in uesica subsederit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

De Quibusdam siue uitijs, siue ægritudinibus in generali.

Omnino autem Saturnus, præsertimq́; perniciosis in locis constitutus, perniciosos, latentersq́; humores excitat, eosdemq́; continuos, atq; eo magis, si Mars uires illi suas ad nocendũ porrexerit. Etenim quocũq; in signo simul positi (tanta est utriusq; mali gnitas) occultos corporis dolores exuscitant, ac tum neruos, tum etiam stomachũ, intestinaq́; infestant. Iidem in sexto, aut duodecimo loco simul positi, præsertim in signo duplici, aut tropico, aut si in eodem ipso signo fortunæ quoq; locus partiliter inuentus fuerit, non solum uitia, ægritudinesq́; corporibus minantur, uerum etiam animo ac menti. Præsertim si & illud accesserit, ut Lunam, Solemq́; quadrangulo, aut opposito è loco feriant. In hac enim configuratione tum Sol & Luna, uitæ nostræ duces male ficarum irradiatione noxia infestantur, tum fortunæ locus illarum insessione ex toto inficitur, ut necesse sit animum quoq; nedum corpus male affectum iri. Fit magna quoq; malis his accessio à locis inconiunctis, atq; auersis, propter insitam noxam, & à signis tropicis, propter magnitudinẽ authoritatis, aut duplicibus à signis. In Piscibus eni Saturnus ac Mars constituti Virginem ab opposito loco uerberant, humanum q̃dẽ signum, Mercurijq́;, qui rationis dator est, domiciliũ, atq; altitudinẽ, In Sagittario Geminos lacessunt, eiusdẽ quoq; Mercurij hospitiũ, In ipsis autem Geminis, aut Virgine insessu suo longe illa uehementius corrũpũt, Deniq; partim in sessiõe sua, partim è quadrãgulo, aut diametro irradiãtes, signa ipsa duplicia undiq; infestant, ut nõ temere duplicium signorum ratio hac præsertim in configuratione habenda uideatur. Mars quoq; uitia, ægritudinesq́; decernit, ubi duodecimo, aut sexto in loco collocatus, à Sole, Saturnoue conspectus fuerit. Locus enim gratuito noxius, et Solis aut Saturni aspectus, Marti stimulos ad malefaciendũ adiungunt. Saturnus in occasu collocatus, si luminaribus ipsis cardinem cœli aliquẽ aut simul aut seperatim tenẽtibus diametrabitur, aut quadrangulabitur, stomachi uitia, malumq́; decernit habitum, ob frigus, perniciososq́; humores, cum ipse stomacho, intestinisq́; præsideat. Idem Saturnus in secundo loco, id est in ascendentis successione, aut in quarto loco, imoq́; in cardine genituræ inuentus, ei qui tunc nascitur, graues, ac non nunquam diuturnas minatur ualitudines, adhæc horrores corporis, stomachiq́; præsertim dolores è duodecimo etiam loco, horoscopiq; descensione ægritudines & quidem

grauissimas, si aut Lunæ ibidem copulatus fuerit, aut Luna ipsa car=
dinem aliquem tenuerit. Erunt autem ægritudines multo grauiores,
si genitura ipsa nocturna fuerit, quo tempore & Luna est potentior
excitandis humorum fluoribus, et Saturnus conditionem contrariam
sortitus, ex hac indignatione magis ac magis ad nocendum irritatur.
In sexto etiam loco, occasusq; descensione Saturnus constitutus, qui lo-
cus gratuito malus est, ægritudines portendit, si aut Luna deficiens
ad eum applicabit, aut è quarto, oppositóue loco hostiliter se se intue-
buntur. Etenim Saturni perniciosa uis deficiente à Luna mirum in
modum augetur. Mars item quinto in loco ab horoscopo positus, si di-
urna genitura fuerit, prosternata loci illius benignitate, insessu suo,
atq; ob aduersam conditionem, cum stella Martis nocturna sit, Lu-
namq́; crescenti lumine undecimo è loco sibi aduersantem uiderit, in
fecto etiam radijs suis undecimo loco, qui per se benignus est, febres ar
dentissimas minitatur, quæq́; insaniam uideantur allaturæ. In duo=
decimo etiam loco collocatus Mars ægritudines quàm grauissimas de
cernit, quod itidem quocunq; è cardine minitatur, præcipue ubi diur
na genitura fuerit, neq; benignus aspectus aliquo è loco affulserit. Idē
Mars sexto è loco & propter loci maleficam naturā, et ꝙ similitudine
lætatur, ualitudines portendit. Signi tamen in quo reperitur natura
diligenter aduertenda est. siquidem signum ipsum ubi incuruum fue
rit, consueuit uitium potius afferre, facietq; aut claudum, aut gibbe
rum. Sol quoq; sexto in loco constitutus graues, ac longos morbos de-
nuntiat, ꝙ si Mars horoscopum uitiauerit, etiam uulnera infliget, se-
ptimo item in loco, hoc est occiduo in cardine positus tum uitia, tum ua
litudines maximas, siquidem horoscopum minacissime oppugnat, in
quo uitæ ipsius fundamentum est iactum. Quod si Mars Soli coniun-
ctus fuerit, aut quauis irradiatione Sol à Marte percussus, ualitudi-
nes futuræ sunt uehementer calidæ atq; ignitæ. Sin Saturnus aut co-
pulabitur Soli, aut illum irradiauerit, ualitudines futuræ sunt Satur
ninæ. Sol quoq; duodecimo in loco ab horoscopo constitutus & uitia de
cernit, & ægritudines etiam maximas, ob loci perniciosam naturam.
Saturnus ac Mars ubi in cardinibus ita collocati fuerint, ut diame-
trentur inuicem, Lunamq́; aut è quadrangulo in cardine constitutam
uiderint, aut è diametro, qua ratione necesse est alteri eorum coniun
gi, pedum debilitatem, ac langorem portendunt, præsertim si Luna
ipsa in nouissimis inuenietur Libræ partibus, aut Capricorni, aut
Arietis. Vbi enim Luna in Libra constituta fuerit, necesse est Saturnū
ac Martem quo eidem quadrangulentur, sibiq; inuicem opponantur,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

alterum in Cácro, alterum in Capricorno tropicis uidelicet signis cõ stitui, quibus è locis Saturnus illam in eius altitudine propriaq;, sub iurisditione constitutam mirum in modum infestabit, ac sua è domo, si in Capricorno collocatus fuerit, sin in Cácro, non ipsam tantum Lunã, sed Lunæ ipsius domicilium infectum præsentia sua reddet, quo tempore Mars aut ex altitudine sua, aut è triangularitate radios quoq; in illam suos iaculabitur. nam Capricornus Martis altitudo est, Cancer triangularitas, cumq; Lunæ domus sit, præsentia quidem sua domum corrumpet, quadrangularitate uero Lunam, domus ipsius dominam infestabit. Idem autem hoc continget, si Luna fuerit in Ariete constituta, sin in Capricorno, & Saturnus Libram teneat, Mars Arietem, alter ex altitudine, alter è domo sua illam flagellabit, Mars sibi altitudinis iure subiectam, Saturnus domalij. Quod item contingςet, ubi Luna in Cancro fuerit consituta Saturnus uero in Libra, Mars autem in Ariete. Sed nec minor corruptio signorum futura est, si Mars Libram, Saturnus Arietem, & se inuicem ex opposito loco, et Lunam è quadrangulo infestauerint. quibus è rebus utraq; malefica maximas sibi uires ad impugnandam Lunam à dextra, sinistraq; accumulabit, atq; eo magis, quo ultimi signorum fines maleficas ipsis addicti sunt, quippe qui suapte natura malefici quoq; sint & ipsi. Videntur autem pedes ipsi debilitandi ob plurimos humores, eosdemq; continuos, ac lentos, quos Mars, Saturnusq; excitabunt, Lunaq; subministrabit, isq; grauitate, ac multitudine deorsum sua assidue defluent, qua è defluxione debilitas ac longor exorietur pedum. Mercurius ẽt Saturno copulatus, occasumq; cum illo nactus nocturna in genitura natos ipsos uitiosos, atq; imbecillos decernit, propter malam humorũ permixtionem, qui et lenti erunt, & continuati, multumq; in se atræ bilis habebunt. Conditio quoq; nocturna, quæ Saturno aduersatur, malignitatem illius eo acrius irritabit. Corporis etiam, membrorũq; imbecillitatem Mars, ac Saturnus denuntiant ijs, quorũ in genitura Saturnus quidem culmen, Mars uero imum cœli occupauerit. Idem hoc malũ et in ætate quidem tenera Saturnus, ac Mars excitabunt, si uterq; simul ijsdem in partibus Soli, Lunæq; coeuntibus applicauerint. Sol item ac Luna duplicibus in signis positi, cardinemq; aliquẽ occupantes, si à Marte ac Luna quadrangula radiatione infestentur, idem mali genus portendunt. Ex hac enim configuratione illud efficitur, ut signa omnia duplicia inuicem digladientur. Si enim Sol in Geminis constitutus fuerit, Luna in Sagittario, maleficarum altera è Piscibus quadrangulabitur, altera è Virgine, cui ab altero

ſignorum ipſorũ, in quo ſimul poſitæ illis quadrangulanbuntur, hac enim ratione alterum è duplicibus ſignis inſeſſu ſuo, aduerſis alterum radijs inficient. quæ conſtitutio cum maxime pernicioſa ſit, pernicioſiſſimos quoq; humores excitabit, quorum mixtura perquam noxia futura eſt. quo fit, ut mirum minime uideatur, ex illorum exagitatione, atq; affluentia imbecillitatem ingenerari. Neq; enim niſi à noxiorum humorum copia, eaq; male fermentata prouenire membrorum imbecillitas poteſt, uitiatis ab aſſidua infeſtatione neruis, affatimq́; defluentibus in eos humoribus, qua è defluxione tum ulcera, tum abſceſſus ibidem fient, artusq́; ipſos male habebunt.

De Vitijs, ſiue morbis in locis pudendis.

Anus quoq; morborum expers non eſt, in quibus enumeratur uitium illud, quod fit, ubi circa eum ora uenarũ q̃buſdam quaſi è capitulis ſanguinem fundunt. αἱμοῤῥοὶς Græce nomen eſt, quod uerbum à noſtris ita receptũ eſt, ut uix aliud ſit in uſu. tametſi purgatio hæc magis quàm morbus non nunquam et in quibuſdam uidetur, ut medicis placet. Generatur autem ferè nimio iecinoris ſanguine, cui atræ bilis permultum immixtum eſt, is autem ſanguis ad inferiores partis excretus, ibiq́; ſe ſe colligens per ora uenarum quibuſdam è capitulis, ut dictum eſt, profluit, ab hacq́; ſanguinis profuſione hæmorrhoides dictæ. Portenduntur autem in natiuitatibus à Luna cum Marte in occaſu id eſt ſeptimo ab horoſcopo loco conſtituta. Adhæc nocturnis in genituris Saturnus, Mars autem in diurnis occiduum cœli cardinem tenens hæmorrhoidas decernit, ſanguisq́; profuſſionem. Idem hic Saturnus eundem decernit morbum, ubi Lunæ diametrabitur, dum tamen ea neq; in ſua neq; in Saturni ipſius domo poſita ſit, forte & fiſtulas ingenerabit. Mars quoq; cardinalis hæc eadem mala decernit, ubi Veneri diametrabitur. Cõſueuit etiam Saturnus in occiduo cardine poſitus, ſi matutinus fuerit, hæmorrhoidas, ſin ueſpertinus, aut hæmorrhoidas, aut fiſtulas circa anum inducere, præſertim Marti qualicunq; ratione configuratus. Hæ autem ſtellæ maleficæ cum ſint, & alter ſanguinem accendat, alter nigram bilem foueat, Lunamq́; corporis dominam infeſtent, præſertim noxijs à locis, aut è cardinibus, ſanguinem hac ratione uitiant, præſertim ubi Venerem iecinori præſidentẽ maleficæ ipſæ offenderint. Quoniam autem in fiſtularum mentionem incidimus, hæ ipſæ non in ano ſolum, uerum in qualibet ferè parte corporis fiunt, &, ut Celſus inq̃t, genera earum plura ſunt,

oriunturq́;

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

oriunturq; etiam è minoribus abscessibus, diuersisq; hulcerum generibus, suntq; altæ, angustæ, callosæ.

De Hydropisi.

Græce morbus est ὕδερος, hunc prisci Latini aquam inter cutem uocauere, eiusq; tres sunt species. in omnibus autem inest humoris abundantia nimia. Fuere qui censerent morbum ipsum iecanoris tantum esse, eoq; uitiato, aut male affecto, aquam ipsam enasci, contra qui dicerent etiam splene, pulmone, stomacho male affecto fieri, totiusq; etiam corporis malo habitu. Sæpe autem per se incipit, sæpe alteri uetusto morbo, maximeq; ut Celsus tradit, quartanæ superuenit. Putant autem medici, modo fieri ex mala iecinoris affectione, cum nimiam ob frigiditatem cibum non concoquit, indeq; generari sanguinē nequire, corruptaq; corporis constitutione, aquam inter cutem fieri, modo è malo stomachi habitu, cum frigiditate sua cibum ipsum crudum iecanori transmittit, illumq; male concoctum in pituitam uertit, eamq; inter pelliculas uentris, atq; intestinorū cogi, atq; diffundi, sæpe ex pulmone, aut liene, sæpe ex renibus male affectis, aut menstruorum, hæmorrhoidum'ue uitio. Quandoq; autem, quod perniciosissimum esse hydropis genus uolunt, post diuturnas, atq; ardentissimas febris iecur ita exæstuare, ut urat magis quam concoquat, eamq; ob exustionem sanguinem nullum gigni. Hæc autem innuisse hac in parte satis sit. qui ea cognoscere expressius uolunt, medicos ipsos consulant. Futuri autem uidentur hydropici, in quorum natiuitatibus Mars ac Saturnus tropicis in signis constituti Lunam quadrangulis simul radijs hostiliter pulsauerint. Mars enim aut sanguinem uitiabit ob calorem nimium, febrisq; ardentiores, aut Saturnus, ob frigus, febresq; diuturniores, perinde ut in configuratione ipsa alter altero ualētior fuerit, fauoribusq; maioribus instructus. Ac nihilominus sanguinem uterq; male afficiet, cum etiam Saturnus ac Luna uideantur magnam pituitæ uim excitaturi. Signa autem tropica, quod tam sæpe dicimus, maximæ authoritatis sunt, uiriumq; plurimarum.

De Cardiaco.

In Cardiacum persæpe morbum incidunt quos ardentioribus laborantes febribus, dum medici implere nolunt, ne insaniant, ieiunio ita cōficiunt, ut ij ob imbecillitatē hoc ipso morbo afficiātur. Tametsi, ut Celsus tradit, ad hūc ipsum persæpe morbū phrenitici trāseunt. Fit

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

itaq; morbus hic è nimia imbecillitate corporis, ac languente stomacho, quod pulsus ipse imbecillus, sudorq; potissimum declarat, qui toto prorumpit corpore, pedibus tantummodo ac cruribus siccis, atq; frigentibus. Vino autem tandem succurendum tradunt. Illis itaq; morbus hic portenditur, in quorum genituris præsertim diurnis Mars aliquem cardinem tenuerit, itemq; Mercurius, qua ratione inuicem aut diametrabuntur, aut è quadrangulo se se ferient. Sol quoq; in octauo ab horoscopo loco positus, si Martem, aut Saturnum socium sortitus ibidem fuerit, aut forte illis quadrangulabitur, diametrabitur'ue, deliros faciet, aut insanos, aut cardiacos pro signi natura, indicant enim febres ardentissimas, è quarum nimio æstu aut delirium oriatur, aut insania, aut hic ipse cardiacus morbus, de quo nunc loquimur.

De Torminibus.

Est Græco nomine morbus intestinorum δυσεντερία, Latino sunt Tormina, exhulcerant autem intus intestina, unde Græcum nomen ductum est. dolor quoq; multus est in ano, frequensq; deijciendi cupiditas, & quod deijciatur, utiq; exiguum est, ob hoc Tormina à torquẽdo dicta. Ipsam autem ob exhulcerationem cruor quidam excernitur modo cum stercore liquescente, modo cum mucosis quibusdam, ut Celsus ait, modo cum carnosis. Ipsorum autem torminum non una est ratio, siquidem malum ipsum non nunquam ad abscessum aliquem ac uomicam quæ in intestino facta sit, referendum est, aliquando ad iecur, cum sanguine nimio laborans ad intestina illum deijcat, aut dũ imbecillitate sua cibum male concoquit, neq; ad membrorum transmittere alimoniam potest. quo fit, ut quæ male concocta sunt, ad intestina deiecta, ea ipsa exhulcerent. quandoq; etiã uenæ quod multo intumescant sanguine, rumpuntur, isq; sanguis post ad intestina defluit, sæpe autem ob humorum nimiam copiam, qui ad intestina delati illic simul computrescunt, intestinaq; ipsa uitiant. Decernuntur aũt tormina, ubi Luna in occasu, hoc est septimo in loco aduersus horoscopum constituta fuerit, Saturnus autem cum Mercurio una sextum locum insederit, & illud quoq; accesserit, ut fortunæ locus aut Lunæ, aut Saturni domicilium sortitus fuerit. Ex hac aũt configuratione, cũ Saturnus intestinis præsideat, decernitur ijs in locis ægritudo futura, atq; ex uitiatis humoribus, præcipueq; ex atra bile, propter Saturnum ac Mercuriũ, nec non ex pituita, quæ multa sit, & salsa, propter Lunã horoscopo minitantẽ, itemq; ob Saturnum pituitæ excitatorem è loco malefico. Signi quoq; ascendentis natura, in quẽ humorem morbus

ipse inclinaturus sit, nõ parũ idicabit. Quod'q; fortunæ locus magnæ authoritatis est ẽt ad illa, quæ ad corpus ptinent, et ipse quoq; infectus à signi domino pnucioso in loco constituto excitabit plus nimio ac uitia bit humorẽ illũ, q ab ipso qdẽ signo excitabitur. Idẽ quoq; Saturnus cum Marte sexto in loco positus, uel à Marte ipso è quadrangulo, op-posito'ue loco percussus, quoniã occultos corporis dolores, atq; humores mouet, consueuit quoq; torminosos facere, quiq; dysenteria dicuntur.

De Mutilatis.

Nec uero raro accidit, quod humanarũ rerũ euentus ferunt, ut corpus ipsum hominis parte aliqua mutiletur, cuius mali causa ad Martẽ po tissimum referenda est. Neq; enim corpora ipsa nostra, ut explicatum est, externis sunt à periculis libera, quod res ipsa quotidie declarat. Amputabitur itaq; aut pes, aut manus, aut membrum aliud pro natu ra signi nato illi, in cuius genitura Mars Saturno coniunctus, atq; ho roscopum partiliter occupans, Solem ac Mercurium in occiduo cardine aduersum se consistentes intuebitur. Ambæ nanq; maleficæ coniunctis simul uiribus horoscopo, id est corporis minantur compagini, alter fer ro, alter ruinis, uterq; autem uiolenter, Sol ac Mercurius itidem mi-nantur ab occasu. Adhæc Martis, Mercurij'q; irradiationes simul mix tæ perniciosæ admodum sunt, atq; eo amplius, cum exustus à Sole Mercurius retorrescit. Indicatur igitur externa uis, quæ corpus aut cædendo, aut præcipitando parte ab aliqua cõminuat. Quid q Mars ac Mercurius infestis animis in rixas, contẽtiones, pugnas'q; hac è con figuratione progrediuntur, quod ẽt opposito ipsa indicat. Idem Mars in occiduo cardine constitutus partem alquam corporis excindet, pro natura signi in quo Mars ipse constiterit, dum tamen Luna octauũ locum occupet, quippe quæ statim in locum Martis decessura sit, & ab ipso occasu signum illud infestatura in horoscopo, quod paulo an te ab octauo loco aduersis radijs in secundo, atq; in ortus successio-ne infestauerat. forte pars illa corporis ex toto non excidetur, ue-rum confringetur potius. Luna quoq; aut pedem, aut manum excisu-ram se minatur, quoties in Ariete, aut Libra, in Cancro, aut in Capricorno constituta Martem è quadrangulo loco gladium sibi por rigentem aspexerit. Sunt autem signa tropica ad omnes effectiones mirificæ authoritatis, quæ ex hac configuratione, cuncta aut qua drangulo, aut opposito è loco inficiuntur. Cum autem Luna cor-pus ipsum potissimum moderetur, ubi à Marte hostica irradia-tione percussa fuerit, atq; ab illo afflicta, corpus quoq; affliget.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Magnũ etiam periculũ nato illi imminet, in cuius genitura Mars ac Saturnus pariter aut in Capricorno, aut in Piscibus, aut in Ariete, aut in Tauro inuenti fuerint, ne membrũ aliquod amputetur pro natura signi. Pisces nanq; pedibus, Capricornus genibus, Aries capiti, Taurus ceruici, & collo praesidet. Haec aũt signa cõmissuras corporis obtinent, qua primum parte caput ceruici connectitur, ac collo, deinde qua ceruix ipsa collum'q; humeris, spinae, costis, deinceps qua genua coxis cruribus'q;, postremo qua pedes subnectuntur cruribus. Quid quod ubi ambo Mars ac Saturnus Pisces obtinent, signa ipsa duplicia partim è quadrangulo, partim ex opposito loco inficiuntur simul ab illis omnia, sin in Tauro, solida quoq; omnia, in Ariete autem, & Capricorno, tempore eodem & aequinoctialia, & solstitialia. Adhaec si ambo in Capricorno constiterint, primum insessione sua Capricornum ipsum, in quo Saturni domus est, Martis'q; altitudo, corrũpunt, è quadrangulo Arietem ac Libram, alterum Martis ipsius domum, alteram Saturni altitudinem, & item Cancrum Lunae domicilium ex opposito. quod idem rursus mutatis continget sedibus, ubi in Ariete, aut Libra uterq; simul constituti fuerint, sin in Tauro, & Lunae altitudinem insessu suo inficiunt, & Scorpium Martis domicilium è diametro, & Aquarium Saturni, è quadrangulo. Mercurius item cum Saturno ac Sole pariter in occasu positus, Luna uero Marti pariter coniuncta, octauũ'q; locũ obtinens consueuere aut manus amputare, aut pedes, aut illas illos'ue imbecillos reddere, aut claudicationẽ inducere, aut saltem mentis uitiũ aliquod, pro natura uidelicet signi. Cardo enim ipse occiduus cũ aduersetur oriẽtis plagae, in qua corporis, animae'q; constitutio collocata est, atq; inde Sol, Mercurius'q; minitentur ortui, octauus uero locus, qui succedit occasui, minitetur secundo, qui succedit ortui, indé'q; occasus id est septimus locus delabatur in sextũ, ortus'q;, id est primus, atq; ascendens locus in duodecimũ, quae loca admodũ perhibentur nocua, octauus uero in septimũ, atq; inde quod signũ percusserat ab octauo, rursus ac uehementius quidem percutiat à septimo, qui locus cardinalis est, necesse est partem aliquã corporis, aut animae labefactari, plagam'q; aliquã accipere, aut ex abscessione, aut fractione, aut imbecillitate, aut abscessu, fistulis'ue, aut delirio, fatuitate, insania'ue. Neq; enim harum quinq; stellarum commixtio alteratio'q; sine corporis, animi'q;, detrimento, labefactatio'e'q; potest contingere, praesertim in locis tantopere noxijs, cum neq; Iupiter, neq; Venus aut uim externam prohibeant, aut humorum improbitatem tantum irradiatione sua temperent.

De Tabe, siue Phthisi.

Tabis, quam Græci φθίσιν nominant, tres à Celso species traduntur, una cum corpus ipsum non alitur, atq; quotidie decedit ab eo aliquid, proptereaq; summa etiam macies oritur, quæ, nisi diligenter occurratur, statim interficit. Ea oriri consueuit, ubi quis aut auiditate nimia plus quàm debet, assumit, qua è re quod superat corrumpitur, aut minus quàm debet, quæ res corpus ipsum infirmat. ac propterea qui eo uitio laborat, facile è uita tollitur. Altera species non nisi malus quidã corporis habitus est, cum aut quæ alere corpus debent, ea corrumpuntur, propter uitium longiore è morbo contractũ. quo fit, ut reficicorpus ipsum nequeat, aut cũ propter malam curationẽ, medicamentaq; male tentata pessime affectum est, aut cũ neq; usitatos, neq; utiles cibos quis assumpsit, simile'ue aliquid, ut ipse Celsus ait, incidit, quin etiã aut exasperari cutis assiduis pustulis, aut intumescere partes quædã corporis consuerunt. Hæcq; καχεξία uocata est. Tertia longeq; periculosissima, quæ suo nomine phthisis est, à capite oritur, indeq; in pulmonem distillans, illumq; exhulcerans febriculam excitat, eamq; leuem, ac lentam. cui & tussis frequenter adiũgitur, & excreatio, quæ cruentum aliquid habeat, quod in ignem iniectum male oleat, idq; Phthisis ipsius signum esse uolunt. Omnino autem tabes pauxillatim quidem membrorum, corporisq; totius humectationem absumit, qua è re φθίσις à Græcis ob huiusmodi consumptionem nominata est. In decimo itaq; ab horoscopo loco, id est in ipso mundi culmine constitutus Saturnus diurnis in genituris, si Mercurium secum copulatum habuerit, ipseq; deficientis Lunæ cornu extremo inhæserit, ab opposito uero, quadrangulo'ue loco Martem sibi repugnantem uiderit, nimirũ phthisicos faciet, qui hac sub configuratione nascentur. Quod si Luna ab eo recedens, ad Martis coniunctionem festinauerit, aut lunaticos reddet, aut languidos. Etenim Saturnus decimo in loco propter culminis maiestatem, diurnæq; authoritatem conditionis efficitur excitandis nocuis humoribus longe ualentissimus, præsertimq; Lunæ coniunctus, eidemq; imminutæ. Luna enim corniculata imminuto est lumine, qua è re nocua Saturni uis mirifice augetur, indeq; distillatiões & quidem continuatæ, propter Saturni naturam, atq; è summo, hoc est ab ipso capite excitantur. Humorum autem ipsorum tum distillationem, tum exitiosam uim, quæq; nigræ bilis multum habeat, Mercurius & excitat, & exacuit, conuersus & ipse in maleficam Saturni naturam. At parte alia Mars calorem excitat, sanguinemq; incendit,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

radijsq; eius Saturninis, Mercurialibusq; immixti id præstant, ut è commixtione ipsa, ea manet humorum fermentatio, quæ tandem ac suo tempore & exedat propter Martem, & pedetentim ac continuate defluat propter Saturni lentitudinem, et penetret propter Mercuriũ, ac distillet, quippe qui nequeat quiescere, Lunaq; ipsa suppeditatione sua humorem assiduum subministret. Non temere igitur tabes, id est corruptio uitalis roboris, consumptioq; hinc sequitur. cum tot simul ad malum conueniant, corruptio sanguinis, uenarum arefactio, uitiatio arteriarum, pulmonumq; exhulceratio. Ipsum autem nomẽ, morbi ipsius proprietatem indicat, quod sensim uidelicet, continuateq; absumat, cuius exemplum est tum nix, tum cæra Soli obiecta, utraq; nãq; paulatim deliquescendo absumitur. Poëtæ quoq; tabescere amãtes dicunt, q assiduo dolore, ac cura ob amatoriam conficiantur cupiditatem. Idẽ quoq; Saturnus Marti immixtus, ac sexto in loco cum illo positus, quo è loco uitia, ualitudinesq; maxime pullulant, modo phthisicos, modo dysentericos facere consueuit. Nec secus autem, ubi eodem hoc in loco constitutus Martem aut è quadrangulo, aut ex opposito loco minitantem intuebitur. Quid quod Saturnus ac Mars inuicem oppositi, seq; è regione hostiliter lacessentes, uomitum prouocare consueuerunt, quidem sanguinolentum. Siquidem Saturnus propter malum stomachi habitum uomitum ciet, Mars sanguinem reiectat. Forsan, & ambo tussim mouebunt, excreatusq; cruentos, ac sputa etiam cruenta.

De Podagra.

At ποδαγρικοὺς, id est articulorum, iuncturarumq; doloribus laborantes, quod uitium in pedibus, ac manibus oriri consueuit, unde ποδάγρα, & χειράγρα Græce nominatæ, Mars, Venus, Lunaq; efficiunt nocturnis in genituris, cardinalibusq; in signis positi, seq; inuicem aduersis radijs lacessentes. dum tamen Saturnus illos sic positos aut è Leone, aut è Tauro, aut è Sagittario, Piscibusue aspexerit. Signa enim cardinalia summa sunt authoritate prædita, seq; inuicem aut è quadrangulo, aut opposito aspectu intuentur. Quo fit, ut quatuor cœli cardines ex infectione unius inficiantur simul omnes. Si enim Luna, Venusq; constitutæ simul fuerint in Cancro, quo Mars illis diametretur, necesse est eum in Capricorno constitui. qua è constitutione & altitudinem simul inficiet suam, & Lunæ domum cum ipsa Luna, Venereq; ibidem collocatis. Itidem si ipse in Cancro, illæ in Capricorno

collocatæ fuerint, nam & Lunæ domum insessione, & altitudinem
suam oppositione, & Arietem ac Libram quadrangulatione uexa-
bit, siue Venus cum Luna fuerit coniuncta, siue cum ipso Marte, ni
forte tres hæ stellæ singillatim cardinem quæq; suũ obtineant. Qua
ratione Mars diametrari utriq; minime poterit, cum alteri necesse sit
quadranguletur uel in Ariete, uel in Libra constitutæ. Luna igitur
cum Venere in Cancro posita, Marte uero in Capricorno, si Satur
nus in Leone cõstitutus fuerit, inuenietur in anaphora qdem, hoc est in
successione Veneris ac Lunæ, à Martis uero loco, octauo. Quod si Sa
turnum in Sagittario reperiri contigerit, locus ipse Saturni à Can-
cro sextus erit, à Capricorno duodecimus, quæ loca maxime pernicio
sa sunt. At ubi diametratio stellarum harum fuerit à Libra in Arie
tem, rursus'ue ab Ariete in Libram, si Saturnus in Piscibus comper-
tus fuerit, à Libra sextum, ab Ariete duodecimum obtinebit locum,
sin in Tauro, erit in Arietis successione, in octauo uero loco à Libra,
in quibus contingit stellarum ipsarum diametrationem fieri. Atq;
hac quidem ratione uidetur configuratio hæc consyderanda, hoc est
ut Saturni situs, positura'q; hac uia colligatur. Neq; enim hac in diame
tratione si Saturnus inuentus fuerit in Leone, aut Sagittario, cum
Libram è sexangulo, Arietem è triangulo aspiciat, usque adeo
uideri exitiosus debet, ut mali genus hoc exuscitet. Similem in
modum si diametrantibus illis è Cancro, Capricorno'q; , inuentus
fuerit Saturnus in Piscibus, hoc est sexangulo quidem à Capricorno,
triangulo uero à Cancro, aut diametrantibus in Cancro et Capricor
no, Saturnus comperiatur in Tauro, qui sexangulo iungitur cum Cã
cro, triangulo autem cum Capricorno. Mars igitur siue oppositus Ve-
neri, ac Lunæ, siue alteri earum coniunctus utranq; ita calfacit infi
cit'q;, ut exiccet magna è parte, uitiet'q;, atq; acuat earum humectam
uim, ac salsam reddat. cum Saturnus nociuis è locis nociuus & ipse
uenenum illis suum inspergat, qđ è terreno humore instillatum, et sal
sedinẽ simul, & grauitatem humoribus adiungit, qui ab illis excitan
tur. quo fit ut deorsum, atq; ad extrema superioribus, intimis'q; è par
tibus grauitate detrudantur sua, Efficiũtur autem hac in configuratio
ne, propter nocturnam conditionem, qua gaudent Mars, Venus, ac
Luna, multo ualentiores. Contra Saturnus tanquam irritatus à con
traria conditione magis magis'q; liuescit. Quibus è rebus efficitur, ut
in articulis dolores, ualitudines'q; suscitentur, ut, qui neruis pluribus
colligentur, in qbus Saturni uis magnopere ostenditur. Conditio autẽ
ipsa nocturna, diurna'q; tantũ in erraticis ipsis pollet, ut si cõfiguratio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

hæc diurnis in genituris contingat, elephanticos potius faciat, quàm podagricos, Cum alia quidem ratione sanguinem afficiat, excitetq; uitij alterius prauitatem.

De Hernia.

Nec uero partes genitales tutæ sunt à uitijs, cum secari sæpenumero mares contingat, aut propter externam uim aliquam, aut propter malũ intus conceptum. quo efficitur, ut loco motæ partes ipsæ deorsum decidant, herniamq; inducant. Tametsi moris etiam fuit, ut qui initiari Cybeli Deum matri, ut putatum est,, uellent, sponte secarentur. Hodie quoq; apud Turcas inueniuntur qui colem sibi et testes ferro uinciãt. Hæc igitur mala obnuntiantur illis, in quorum geniturus Saturnus in occiduo cardine constitutus, Lunæ in aliquo item cardine cõstitutæ aut quadrangulabitur, aut opponetur. nati enim illi aut ad genitalia secabuntur, aut in abditis corporis partibus cædẽtur. Qua in constitutiõe figuræ si Luna fuerit imminuto lumine, uix fiet quin è sectione ipsa moriantur, præterquam si Iupiter Lunam præsidio suo tuebitur. Luna enim imminuta, quod sæpius dictum est, Saturno male conciliatur. Saturnus quoq; & Mars in oriente, atq; ascendente cœli parte, hoc est in horoscopo simul copulati, in signo uidelicet fœminino, aut in ipso forte cœli culmine partiliter exultantes in signo item fœmineo, si Venerem, Mercuriumq; fœmineum quoq; signum pariter calcantes uiderint, genitalia minantur se excisuros, natosq; ipsos euiraturos. Omnino tamen cinædos facient. Quod si genitura mulieris fuerit, pudicitia eius in propatulo habebitur, quippe quæ publice prostabit. In hac cœli, figuræq; constitutione Mars & Saturnus cogitantibus inter se de maris, ac fœminæ natura Mercurio, ac Venere è primis se cœli cardinibus cõtrarios illis exibent. quo circa cum fœmineis in signis collocati pariter sint, si qui tunc fœtus in lucẽ uenit, mas fuerit, Saturni, Martisq; exitiosa uis exectis genitalibus effœminabũt illũ, sexumq; uirilẽ cõtaminabunt, sin mulier fuerit, pudicitiã, quæ potissima mulierũ laus est, peruulgatam prosternent. Superiore autẽ in cõstitutiõe Saturnus, Lunaq; uidẽtur pnicosos, atq; abditos potius humores suscitare, ob quorũ nocentẽ uim chirurgi opera adhibẽda sit. Sol ac Luna uitæ, et generatiõis præsides fœmineo in signo simul copulati, Mercurius quoq; et ipse in signo fœmineo, atq; in horoscopo cõstitutus, natũ ipsum exagitabunt adeo, eiusq; pturbabunt animũ, ut ipse met natus sponte, suis etiã manibus uirile mẽbrũ amputaturus sit,

aut causam castrationi daturus. Etenim Mercurius in horoscopo consti-
tutus nati animum ad hoc ipsum inuitabit. cum parte alia Sol ac Lu
na simul coeũtes, quorum coitus rebus inferioribus tã infensus est, atq;
exitiosus, meditentur fœmineo è signo, qua uia uirilis illa nati infor-
matio sexus proprij ruinam factura sit aliquam.

De Difficultate partus.

Iam uero fœtus ipse in lucem ubiq; non prodit, sed aliquando in ute-
ro extinctus inde medica opera frustillatim extrahitur, quæ trucida
tio, aut mors q̃ partitudo potius dicenda est. Euenire autem hoc con-
sueuit, quoties Luna in horoscopantis cœli parte posita, atq; à malefi
cis circundata hinc Saturnum succedentem horoscopo ex anaphora se
cundóq; è loco, Solẽ autem quocunq; intuentem aspectu, illinc Martem
in duodecimo collocatum habuerit. quod signum paulo ante horoscopũ
ipsum obtinuerat, locum inde duodecimum obtineat suapte natura per
niciosum. In hac eni configuratione Luna fœtus ipsius domina, quæq;
partum eo è loco maturare uideatur, circumuenta ab exitiosis, ac pa
ricidalibus stellis, quarum altera ortum ipsum ante Lunæ ad il-
lum aduentum infecerat, altera post Lunæ discessum ab ortu, statim
subeat eundem illum infectura, præstare q̃ promittit non potest cum
Sol etiam ipse uitæ dator à Saturno improbe lacessitus Lunæ auxiliũ
nullũ afferat, contra uero maleficæ stellæ uires sibi ipsæ sexangulo è
loco adiungant, & ab illo maleficentiam mutuentur. Quo fit, ut x
hac Lunæ circumuẽtione, maleficarũq; tam exitiosis conatibus fœtus
in utero exanimetur, ac necesse sit quo mater salua fiat, concisum illũ
in utero artuatim à medicis inde extrahi. Illud etiam uidere hac ipsa
in configuratione oportet, aspectum Solis ac Saturni sorte sua perni-
ciosum esse, si fuerit à quadrangulo, sin à sexangulo illud subsequi,
ut Sol quadranguletur horoscopo, Lunæq; ibdem constitutæ. Est enim
necesse Solem in imo constitui, ut Saturnum in secundo positum aspi-
ciat à sexangulo, aut in duodecimo collocari ubi & Mars ipse consti
tutus est. Quadrangulatio aũt hæc ab imo, & quidẽ cardinalis, q̃ sit
potens, malæq; conciliationis, res ipsa indicat. Solis item duodecimo in
loco constitutio, Martisq; copulatio quid inde minitetur, quid tandem
etiam patret, trucidatio ipsa docet. Idem hic Saturni ad Solem aspe-
ctus, si fuerit è diametro, Solem ostendit octauum locum occupare, sin
è triangulo, sextum, loca utiq; ab horoscopo, ubi Luna posita est, alie-
na, naturaliterq; officientia. Quócirca non aspectus modo ipse, uerũ
etiam loca perniciẽ machinantur. Mars quoq; siue sexto, siue duode-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

cimo in loco ab horoscopo collocatus, si Solem, Lunamq; pariter quadrangula radiatione respexerit de loco quidē superiore, masculinoq; è signo, tum è uitio loci, ac suo, tum è malignitate aspectus, signiq; maiore ui aut abortum faciet, aut fœtum intra uiscera lacerabit, cum perpetua quadam matricis ualitudine, aut matrem ipsam in difficillimum inducet partitudinis periculum, quin etiam quod natum fuerit & uitijs, & ualitudinibus graui oribus ad obscœnas partes uexabit. Eadem futura est fœtus mos, ac dilaceratio, ubi Mars, Saturnusq; in ortu constituti Lunam in ortu etiā ipso constitutam, deprehensam quoq; in medio, suas ipsi inter copias circumuenerint, Sol uero ac Mercurius in occasu, cardineq; in aduerso collocati inuicem tela hostilem in modum iaculantes hinc atq; illinc sibipsi aduersabūtur, hiq; Lunam opposito è loco, illi in medio interceptam crudeliter uexabunt, ut minime mirū sit, fœtum in utero tot ab iniurijs statim intercipi. cum horoscopus ipse per quem est in lucem ab utero exitus, tam ualide infestetur, pugnentq; inter se Sol ac Luna, ut pene dixerim materia & forma, sensus item ac ratio, nullumq; aut à Venere, aut à Ioue, aut ab utroq; una præsidium afferatur.

De Præcipitationibus, & casibus.

Casus quoq; ac præcipitationes è curribus, equis, quadrupedibus alijs editioribus item è locis, pedum quoq; prolapsus, ruinaq; collabentium ædificiorum maleficis à stellis Marte, Saturnoq; portenduntur, ut pote à quibus & uitia, & ualitudines corporibus insligantur. Quo circa in quorum genituris Saturnus cardinalis fuerit, Marsq; in eius successione collocatus, Luna uero alteri eorum aduersa, qua è re illud efficitur, ut Luna si Marti diametretur, octauum à Saturno locum obtineat, ab ipso uidelicet in Lunam numerando. Rursus si à Luna i Saturnum numeres, sextum ipse à Luna locū possideat, Sin aūt diametretur Saturno, sextum ab ipso Marte, cum ab eo numeraueris Luna locum retineat, octauum uero, si ab ea in Martem proficiscare, hi inquam in quorum genituris hæc contigerit figuratio, aut ruinis pressi, aut ex ædificijs prolabentes, aut excussi curribus, aut è quadrupedibus deiecti, inter'ue ambulandum prolapsi uitæ pericula, corporisq; damna accipient, similibus'ue discriminibus uexabuntur. Mars item, ac Saturnus occasum insidētes signisq; in duplicibus constituti præcipitia minantur ac ruinas, multo autem uehementius, si Lunam in horoscopo constitutam aduersa radiatione pulsauerint. Sole quoq; ac Luna

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

partiliter culminantibus, si Saturnus imum tenuerit, aduersóq; è loco
illis se opposuerit, Marsq; ortum utiq; matutinum tunc faciat, quo tē-
pore admodum potens est, qui hac sub cœli constitutione nascentur, ui
tio etiam mentis agitati altioribus forte è locis se met præcipitabunt,
qđ tum propter phrenesim, tum ob furorem euenire consueuit. Lu-
na quoq; in successione horoscopi collocata, beneficisq; à stellis nulla ir
radiatione fota, solidisq; in signis posita, diurno præsertim tempore,
eiusmodi etiam casuum pericula minitatur, qualia etiam & Mars in
occasu positus, dum Luna tamen plena ad eius copulationem feratur,
aut Saturnus de culmine, horoscopo'ue diametretur in signo præser-
tim solido constitutus. Signa autem solida ruinam portendunt potius
quàm casum, è contrario duplicia. Quanquam autem casus, editisq; è
locis deiectiones, quæ ab insania, furoreq; proficiscuntur, uitiatis ab hu
moribus ortum ducunt, cæteri tamen casus, præcipitationesq; neutiq;
à corruptione, humorumq; prauitate oriuntur, quippe cum inter for
tuita, hoc est externa numerentur mala. Quoniam autem, ut dictum
est, corpora ipsa nostra euentis quoq;, nedum ægritudinibus sunt ex-
posita, maleficæ ipsæ stellæ, ut ægritudines, id est corporis mala, per-
niciosumq; humorum habitum agitationibus suis & euocant, & in-
generant, sic etiam quæ corporibus ipsis inferuntur, extrinsecus im-
probitate sua moliuntur. Quid enim absurdius, quàm id existimare,
fortuita non esse ad stellas referenda, cum corruptio ad illas omnino
referatur? ac si externa non etiam periculosius corrumpant, quàm
humores ipsi, quippe quæ repente, atq; ex imparato uires suas exer-
ceant, etiam puncto temporis interimentia, aut partes aliquas corpo-
ris abscindentia. Neq; enim natura ipsa hominem ita constituit, ut non
ēt perinde ut elementa, è quibus constat sempiternis illis agitationibus
subdiderit, ac si ferro, naufragijs, casibus, ruinis non bona etiã mor
talium pars intereat. Hæ igitur stellæ Mars scilicet ac Saturnus ma
lis his exuscitandis præpositi sunt, ut corruptionem non tantum ni-
mio aut à frigore, aut à calore excitent, uerum etiam per alia atq;
alia mala, quorum authores ipsi sunt. Itaq; ut bella & pestes, sic
fortuita, repentinaq; moliuntur mala, casusq; inopinos, quibus no-
stra corpora tum uexentur, tum opprimantur, ut quotidie & uide-
mus & experimur. Et hi quidem suapte à natura non recedunt, cor
ruptionum causis excitandis, cum sint intemperati, & nocui, qbus
ut ager alēdis frugibus, ita signa materiã, et succũ quasi quendã sum-
ministrant moliẽdis malis. Aedificia qdem ualida ipsa per se sunt, uis
tamen externa demolitur ea. Signa etenim solida soliditatẽ illis suam

obijciunt, in qua stellæ ipsæ sæuiant, ac per illam, ruinam tandem pariant. At duplicia, quæ communia cum sint, uiribus non ita ualidis utuntur, casus magis denuntiant.

De frigidis, & glutinatis.

Nec uero cum genere hominum ita bene agitur, ut non & mares frigidi ad coitum, & mulieres conglutinato generentur sexu. cuius rei mala Veneris cóstitutio causa est potissima. Quo'circa Venus in occasu collocata, ortumq; uespertinum faciens si à Saturno medio è cœlo quadrangulariter uerberetur, & mares & fœminas frigidos ad coitum reddit, atq; à libidine alienos, peneq; consopitos. Venus enim parũ feliciter septimo in loco sese habet, qppe cum eo è loco oriẽtem pcuciat cardinem, qua è percussione, q'q; Saturno ob culminationem plurimum adiungatur uirium, frigoris hinc tanta fit incussio, ut appetitus ille Venereus in uiris, mulieribusq; penè extinguatur, cogaturq; relanguescere. Eadem quoq; Venus cum Saturno, Ioue, & Mercurio, ijsdemq; in partibus pariter in occasu, imo'ue constituta, q hoc in statu nascentur, maribus quidem omnem coeundi cupiditatem adimit, mulieres autem steriles facit. Quod si tropico in signo copulatio hæc contigerit, nimirum propter tropici signi prærogatiuam, cardinisq; potestatem, quadrangulationemq;, aut diametrationem ad horoscopum, quæ tum in lucem uenerit puella, conglutinata natura prodeat, oportet. Siquidem commixtio hæc non generationem solum uidetur inhibitura, uerum etiam naturam ipsam, per quam generatio fit, obstructura. Quod si Mars se se his socium adiunxerit, uirilis partes excisurũ minitatur, ut non generandi modo uim homini illi auferat, uerum etiam signa uirilitatis. Quid quod permixtio ipsa radiorum adeo interdum perniciosa est, quod è Venere potissimum afflicta, Mercurioq; male se habente fieri consueuit, atq; è signorum tum masculinis, tum fœmininis qualitatibus, ut aut externa ui, qđ natũ est, euiretur, qđ in eunuchis contingit, aut ob commixtionis diuersam, parũq; consentientem, aut potius sibiipsi repugnantem naturam, neutrum teneat sexum, uel magis utrunq; simul, imperfectum tamen, habeat, quod in hermaphroditis contingit. Venere igitur in Mercurij domo, aut finibus posita, Mercurio in domicilio Veneris, aut in eius finibus, Luna uero in Virgine, aut Capricorno, aut Tauro, aut Leone collocatis, cæteris autem erraticis masculinæ qualitatis fœmineis in signis, fœmininæ uero in masculis positis, qđ hac sub cœli constitutione natum fuerit, biforme prorsus erit. Præ mala autem Veneris, Mercurijq; constitutione, habituq;, genitalis ita colluctatur uis,

ut neutram

ut neutram in partem maris, fœminæ'ue declinet. Qua de re uocati sunt hermaphroditi, mixto Veneris ac Mercurij nomine. Videtis primum domorum, aut finium commutatio quid præstet, quid etiam stellæ masculæ in signis fœmineis, fœmineæ in masculis collocatæ. hæc enim contentio tam controuersa nec masculas permittit stellas uires proprias, nec muliebres uicissim exercere suas. Deinde animũ aduertite ad Lunã, ꝗ in Virgine posita fauet hinc Mercurio, illinc in Tauro Veneri propter domesticam coniunctionem. Quod si Mercurio Taurum, Venere Geminos tenente, Luna fuerit comperta in Virgine, Venerem quidem de fœmineo signo respiciet quadrangulariter, at Mercurium triangulariter, Sin in Leone, è signo masculo atq; è successione domus suæ quadrangulabitur Mercurio, sexangulabitur autem Veneri. Rursum si Mercurius constituatur in Libra, Venus in Virgine, Luna uero in Capricorno, è signo quidem tropico ac fœmineo, domui tamen suæ aduerso, Luna Mercurio quadrangulabitur, triangulabitur autem Veneri. Illud quoq; principe loco considerandum est, Taurum, Virginem, ac Capricornum constituere triãgularitatem eam, quæ terrena est, cui etiam Venus, Lunáq; simul præsideant in qua Mercurius quoq; domũ, altitudinem'q; habeat suam, propterea'q; Lunam ipsam his in signis hanc ad rem pollere quàm plurimum. Fient etiam eunuchi, quoties Luna sterilibus in signis posita, Saturno'q; coniuncta Venerem quacunq; radiatione percusserit. Dum tamen nec Venus in Saturni finibus, nec Saturnus in Veneris finibus sit compertus, nec Iupiter ulla Lunæ radiatione iũgatur. hac enim in constitutione & Luna sterilescit propter Saturni frigentem naturam, signiq; qualitatem, et Venus in Saturni finibus inuenta contorpescit, Saturno etiam ipso Veneris fines frigore suo inficiente. Quo fiet, ut natus ille uirilem sit uim ob hanc tam perniciosam commixtionem amissurus. Quod si Saturni, Lunæ'q; copulatio hæc terrenis in signis successerit, Venus'q; ac Saturnus fines inuicem commutarint, Iouis'q; aspectus accesserit, secabuntur quidẽ, tamen ut etiam coeant. Signa enim terrena, ut dictum est, triangularitatem constituunt eam, quæ terrena dicitur, Lunæ, Veneriq; addictam. Quã ob rem omnis hæc triangularitas copulatione ex ipsa, præsides item omnes triangularitatis ipsius una inficiuntur. Iupiter autem cum non nihil faueat ꝗuis prohibere malum nequeat, id tamen præstat, ut coeundi uis saltem aliqua relinquatur. Eadem etiam Venus in editissima cœli parte cum Saturno collocata, aut ab eodem Saturno aspectu aliquo irradiata, si aut quadrangulos, aut oppositos crescentis Lunæ radios fœmineo è

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

signo exceperit, Marsq́; aut illam minaciter percusserit, aut forte fœminino in signo copulabitur, eoq; uel tropico, uel squamoso, testes abscisuram minatur, natumq́; illū aut prorsus euiraturā, aut saltem impulsuram eum ad muliebria patienda. forsitan hermaphroditū faciet. Venus enim hac in constitutione à Luna, Marte, Saturnoq́; tum aspectu, tum copulatione infeliciter affligitur. ꝙq; in culmine posita est, si Mars, Saturnusq́; copulabuntur, aut quadrangulabuntur ei, necesse est illos quoq; aut culminare cū ea, aut cardinem tenere aliquem. qua è re uires utriusq; ad maleficiendū mirifice augescunt. cū præsertim alter eorum, quem aut diametrari contigerit, aut quadrangulari, Lunæ copuletur, qua cum iunctis simul uiribus Venerem hostiliter insectetur. Signum autem fœmineum Martis adiuuat atrocitatem, quo acrius masculinam in naturam sæuiat, quod itē præstabunt signa tropica. Signum aūt squamosum id est Pisces, Veneris quidem altitudo, quod Mars insessione inficit sua, genitalem uim Veneris, membrūq; quo uis illa exercetur, cui ꝗdem Mars præsidet, uitiabit. Adhæc Venus ipsa cardinem quēuis sortita, dum fœmineum id sit signum, si à Marte, Lunaq́; cardinalibus etiam è locis partiliter infestetur, quæ infestatio, ut aut quadrangula sit, aut opposita propter cardines, necesse ē. Atq; in hac ipsa cōstitutione si Sol ac Luna fœminea signa teneant, aut una copulati, aut separatim incedentes, in signis item fœminis, natū ipsum aut spadonem faciet, aut forte hermaphroditum, uiriles partis exercere ut nequeat. Signa enim fœminina configuratione in hac Solem, Lunamq́; sic infringunt, Venerēq; adeo labefaciunt, ut uirilem penè uim Marte grassante extinguant, aut dū Sol ac Mars masculinum meditantur sexum, Venus ac Luna, signa itidē, in ꝗbus Luna, Sol ac Venus constituuntur, fœmininum, neutri sibi inuicē cedentes, fœtum duplici, imperfectaq́; natura constituant. Futuri etiam sunt spadones, ubi Venus in domo Martis posita siue in ortu, siue in culmine, Martem, Saturnumq́; in domo ipsa sua permutatis hospitijs hostiliter, atq; æquatis partibus constitutos contra è diametro stare uiderit, aduersosq́; in se radios iaculari. Etenim Libra domus Veneris aduersatur Arieti, quod domiciliū Martis est, Taurus item Scorpio. Erunt ēt aut steriles, aut forte spadones, hermaphroditi'ue, ubi Venus à Saturno de quadrangulo percussa, latereq́; à sinistro Lunam, Martēq; sibi inuicem diametrantes aduersum se quoq; infestis radijs irasci uiderit, Mercuriusq́; ipsum cœli culmen tenuerit. In hac autem configuratione non Mars solū ac Luna se se impugnant è regione, uerum

etiam Saturnus ac Venus. quo fit, ut quadrangulariter constituti coelum ipsum hostiliter infestent. Quod si contigerit quadrangulationem hanc in cardinibus fieri, infestatio ipsa erit tanto potentior, cum praesertim ratione hac Mercurius ei stellae iũgatur, quã contigerit culminare. Itaq; tam atroci ab infestatione Veneris genitalis uis, aut sterilescet uitiato semine, aut ui ab aliqua grauiore natus euirabitur, aut propter Mercurium, nec uirilis omnino, nec muliebris futurus est, uerum mixti, aut potius neutrius sexus. Venus item cum Sole, Saturno ac Mercurio occiduo in cardine posita, hosticaq; hac ui conflictata, foetum euirabit, aut sterilem reddet. Eodem quoq; malo afficiet, si Sole ac Saturno occasum tenentibus, ipsa cum Mercurio simul sexto in loco, id est in occasus ipsius descensione, aut in descensione horoscopi, duodecimoq; in loco inuenietur. Quibus si copulatus Mars fuerit, aut aliqua eis irradiatione conciliabitur, foetum duplici sexu foedare molietur. hac enim in constitutione angulus is coeli occidui à Sole, Saturnoq; uexatus orientis etiam coeli angulum hostili radiatione lacessit, Venere ac Mercurio languentibus, siue in sexto ab horoscopo loco, siue in duodecimo, qui tamen etiam ab ipso occasu sextus est, itemq; à Sole, Saturnoq; illic praesidentibus. Quod si locorum horum improbitati Martis quoq; improbitas aut per confessionem, aut per aspectum accesserit, Mercurio ac Venere ibidem deiectis, utriusq; uires ad informandum sexum impediet, reddetq; imperfectas, ut (quod Poëtae dicunt) neutrumq; & utrumq; quod nascetur uideri possit. De uenere igitur male constituta potissimum tum sterilitas, tum duplicitas, sexusq; imperfectio, aut euiratio decernitur. cuius quidem stella multarum est, occultarumq; effectionum, ac uirium quaq; etiam definiri uix queant.

De Foetidis.

Nam quãuis ab hac ipsa manet elegantia, mundities, unguẽtatio, ac nitor, nihilominus indigna eius constitutio natum foetidum, maleq; olẽtem reddet, cuius aut in naribus, aut in halis hircus cubet, ut Horatius increpat, aut sudor mephitim (ut Poëticae loquamur) exhalet. Si quidem ea in lucem ueniente aliquo, in Capricorno, quod Saturni domicilium est, constituta, atq; ab ipso Saturno opposita è regione infecta, nati illius humores & inficientur ob cruditatem, et corrũpentur adeo, ut male prorsus, ob in concoctionem corũ, grauiterq; oliturus sit,

Saturno præſertim impugnante, à quo male concocti humores, iidémq; terreni, maléq; reſolubiles excitantur. Quid ꝙ & Venus odoribus præſidet, & Capricornus non fruſtra nomen id eſt conſecutus. Etenim caper olidum eſt animal. Itaq; Venus odorum artifex & à ſigno, & à ſigni ipſius domino corrupta fœteat neceſſe eſt, quando odores ipſi corruptus, ac fœtentibus rebus immixti fœtorem ipſum augent. Quin etiam eadem hæc configuratio mulierum odium prouocat, coitúſq; infames decernit.

De Caluitio.

Eiuſdem etiam Veneris ſtella partiliter ſuóq; in domicilio culminans, caluitium portendit. Luna quoq; aliquo in cardine poſita, dum per eas incedat ſigni partes, quæ glabræ, ac læue ſunt in animali, aut Sagittarium perambulet nocentes uero ſtellæ per ſigna ferantur ſeu tropica, ſeu ſolida, dũ tamẽ uitij, ualitudiniſq; locus in ipſis illis reperiatur ſignis, caluitiũ quoq; minatur. Cur aũt hæc eueniant, ratio quærẽda eſt, quæ naturæ ipſi conſentiat. Neq; ſpadones, quíq; eunuchi dicuntur, neq; pueros caluеſcere, ꝙ neutri coeãt, putat Ariſtoteles, eaq; re abũdare cerebro. Etenim in coeundo per ſpinam, lumboſq; liquorem illum è cerebro defluere, cerebrúmq; ipſum ratione hac eliqueſcere manifeſtum eſt. quoq; uſus rerum Veneris frequentior fuerit, eo illud magis ac magis imminuitur. Bubus quoq; certum eſt poſt malleo ſubtritos teſtes, cornua uehementius creſcere, ob eandem hanc cauſam, ꝙ ſcilicet in illorum incrementum tranſeat quod demptum eſt Veneri. Venus igitur tum ſua in domo poſita, ubi dominatur, nam à domo eſt dominor, tum in cœli culmine, qua è re uires ingeminantur eius, natum ipſum in libidinem procliuiorem faciet, eaq; ex imtemperantia, nimiáq; appetitione ad uſum Veneris ita illum compellet, ut refrigeſcente magis ac magis cerebro, quod ſuapte quidem natura frigidiſſimum eſt, ob reſolutionem caloris, humidíq; in coitu, deſit capillo alimentum, quo deficiente decidat oportet non ſecus atq; ex arboribus frondes, ubi humidus ille, ac pinguis humor, qui à calore foueri ſolitus eſt, deficit. Verum de caluitio, cauſiſq; eius explicatius ſupra diximus. Luna quoq; partium ſigni glabrarum quæ uidelicet abſq; pilis ſunt, naturam ſecuta, Marſq; ac Saturnus tropicis in ſignis poſiti, in quibus ipſorum augetur improbitas, aut in ſolidis, à quibus utriuſq; firmius ſtabiliuntur uires. quippe quæ robur adiungunt ac firmitudinem. cum præſertim uitij, ualitudiniſq; ibidem inueniatur locus, ubi

maleficat

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

malefica insidet, locumq; ipsum infestat, uidentur uitium illud portendere, quod tum à leuitate, ac glabritudine signi partium, per quas Luna defertur, atq; à maleficis locum ipsum inficientibus excitatur, tum à loco uitij. Siquidem partes ipsæ depilatæ, atq; extersæ capillorum uitium inducent, quod uitium fit in capite, dictumq; est caluitium, datumq; deformitati. Quod uero ad Sagittarium pertinet, ubi Mars ac Saturnus in Capricorno constituti fuerint, quod signũ alterius domus est, alterius altitudo, Lunariq; opponitur domicilio, cum Luna ipsa in Sagittario constituta cardinem tenuerit aliquem, necesse est Martem ac Saturnum in anaphora, hoc est in successione Lunæ ipsius inueniri, si horoscopantem, aut culminantem cardinem Luna teneat, sin occiduum, aut imum Luna tenuerit, oportet illos in epicataphora, decessioneq; Lunæ constitui. Sin maleficæ in Cãcro constitutæ fuerint, Luna Sagittarium tenente, & Lunæ domum inficiẽt, & in octauo à Luna loco, qui noxius est, reperientur, si à Luna in illos computaueris, in sexto uero si ab illis in Lunam. Quod si separatim altera malefica in Cancro, altera in Capricorno collocabitur, diametrabuntur ipsæ quidem inter se, alteraq; constituetur in Lunæ ipsius successione, decessioneue, altera in octauo ab illa loco. Sin Mars ac Saturnus, Luna Sagittarium cardinaliter peragrante, solidis in signis uagabuntur, aut ipsi quadrangulabuntur inter se, aut sibi inuicem opponentur, dum ne fuerint simul copulati. Siquidẽ Taurus ac Leo, & hic idem Leo, Scorpiusq;, quæ solida signa sunt, quadrangulantur inuicem, eademq; quadrangulatio inter Scorpium Aquariumq; existit, atq; inter hunc ipsum Aquarium ac Taurum. Aduersantur autem, seq; è regione lacessunt Taurus & Scorpius, Leo item atq; Aquarius.

De Canitie, & surditate.

Cum autem homo aut solus, aut cum animalibus perquã paucis aperte canescat, uitiumq; hoc senectus ipsa secum afferat, quidam tamen in ipsa pene adolescentia à canitie occupantur. Præsertim ubi Saturnus inter Solem ac Lunam perinde ut circũuentus ab hostibus intercipitur. Contingit autem canities ipsa, quod cum hominis pili nec annis singulis decidant, nec mutentur, ut denuo renascantur, cumq; homo ipse diutius uiuat, necesse sit & capillum cum ipso quoq; corpore consenescere. Etsi non raro canitiem morbi efficiunt, atq; in non nullis repente exortam constat. de qua quidem ꝙ ea sit pilorum imbe

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

callitas quædam, abunde à nobis ante, deq; Aristotelis sententia disputatum est. quo circa dicere de ea plura desinemus. Saturnus igitur à Sole, Lunaq; circumuentus, neutriusq; à luminaris aspectu fotus excrementum ad cutem perlatum sic uitiat, ut ex eo putrefacto, necesse sit capillum ac pilos reliquos ante diem, intempestiuiusq; albescere. Huius autem stellæ uis ad maleficiendum tanto quidem pollet opere, ut auditui quoq;, maximeq; dextræ auri, cui præest, surditatis afferat uitium, ubi Mercurium in domo ac finibus qui Saturni ipsius sint, constitutum, octauumq; peragrantem ab horoscopo locum uiderit. De malitia quidem octaui loci dicta satis multa sunt, de surditate autem dicendum aliquid, quod uitium auditus est, fitq; in auribus, quas natura in capite constituit, ita tamen ut ad cerebrum aditum habeant nullum, Eæ in intima ac profunda sui parte concauæ cum sint, concauitate in ipsa natura quæ auditum aërium meditabatur, aërem inclusit, illumq; membrana quasi quadam obsæpsit, ad quam aër exterior per aurium amfractuosos & (ut ita dixerim) cocleares meatus perlatus perinde ut tympanum impingit eam. Etenim ut oculi pupula tunica sua occulitur, unde oculus dictus est, sic & auris concauum membrana sæpitur, quam aër exterior tanq̃ per cuniculos ingressus percutit, hauritq;, unde auris dicta, qua è pcussione auditus constituitur, quem auditum Saturni peruersa collocatio in creatione potest omnino eripere, concauitate illa auriculari peruerse concinnata, aut completa penitus, potest & post genituram in uita perniciosis, latentibusq; humoribus quorum ipse fons est, uitiare. Quodq; humidum auribus maxime nocuum est, præsertim ubi crassum est et lẽtum, pq; etiam frigus illis permultum obest, cum et frigidorum non minus quàm humidorum sit Saturnus humorum excitator. nõ temere auditionis uitium, ac surditas ad Saturnum, qui auditui præsidet, estq; sponte sua maleficus, refertur. De Mercurio aũt dicere hoc tantum possumus, cum ipse rationi præsit atq; orationi, ex hac mala affectiõe, pniciosoq; eius statu detractũ iri et rõni et orationi sensum audiendi, per quem tum uerba in mentem illabuntur, tum disciplinæ discuntur, è quarum perceptione & cognitu ratio humana perficitur. Nec uero prætereundum est, audiendi sensus cum sit aërius, Mercurij stellam mouendis aëris affectionibus ualere plurimũ. Dicere autem de auriũ ualitudinibus, & quot aut modis oriantur aut è causis proueniãt, medicorũ est proprium, nobis hac in parte satis sit, pauca hæc attigisse. Nec uero in parte ea, quæ ad canitiem spectat, non & illud uidendum est, quod cum à Sole, Lunaq; Saturnus eodem in signo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

circũueniatur, necesse est, Lunam ipsam aut à Solis coitum propera-
re, atq; interim Saturno coniungi, aut à Solis coitu ante digressam,
post Saturno ipsi coniunctam inde alio proficisci. Huiusmodi autē
coniunctiones, quod humores corporis intemperantius misceant, ne-
cesse est, malum aliquem habitum inducere, unde uitium post ali-
quod erumpat. Hoc autem illorum gratia attigimus, qui opinantur
de nimia cerebri humectatione enasci canitiem, quæ humectatio ui-
deri possit his è coniunctionibus suscitari.

Nec uero mirum uideri cuiquam debet, his è radiorum commixtio-
nibus tam multa uitia, tot etiam ægritudines, ac mala tum corporis,
tum animi, tot ĕt uirtutes ac dotes hominũ, tam uaria ĕt bona cum ex
terna, tum propria emanare, si ad ea animũ aduerterit, quæ illorũ è
cōmixtionibus, quæ hominũ operis ac curis subiecta sunt, proficiscũ
tur. Hominũ qdem ipsorũ opera coquuntur in fornacibus saxa, quæ
post aspersione aquæ uertuntur in puluerē, quæ calx dicitur, cui post
arena adijcitur, è quibus una mixtis, eliquatisq; multa aqua construũ
tur parietes, quibus nihil est firmius, magisq; diuturnum. Contritis
item salignis carbonibus, atq; in puluerē uersis, ac factitio nitro, ad-
dito, salnitrũ id hodie appellant, rursus ijs una bene cōtritis, confici
tur tandē puluis ille, quo tormentis æneis incluso, post igni immisso ni-
hil est uiolĕtius, qppe cum lapideis, aut ferreis pilis è tormentis ipsis,
hoc succenso puluere emissis mœnia q̃uis affabrefacta diruuntur, ac
prostrata solo ingenti ruina subuertũtur. Quis ante hoc uisum req;
ipsa cōprobatũ, credidisset posse fieri? Nihil tñ hoīes terribilius hacte
nus sunt commenti. Quă multa miscentur à medicis, quorũ ante mix
tură ipsam uis ea neutiq; existit, quæ post manifesto apparet, siue sană-
dis morbis, siue egerendis humoribus, siue purgandis, aut glutinădis
uulneribus, atq; abscessibus. Hoc idē igitur ubi usuuenerit in nostris,
& è quibus ipsi constamus corporibus, stellis id cōminiscentibus atq;
moliĕtibus, mirari cur qs debeat? cũ ab illis, ac per illas existant hæc
oīa? Quid admirabilius q̃ rerũ futurarũ inter mortales prædictio?
uaticinatæ sunt tñ Sibyllæ quæ multis ĕt post seculis euenere. eiusmo
diq; tũ mulieres, tũ uiri sæpius reperti sunt, et singulis penè seculis
reperiũtur. Nō arte, nō institutione hæc cōparantur, uerũ à cœlo ea
uis existit p stellas ipsas, humorũq; cōmixtiones, quas illæ suis irra-
diatiōibus moderătur. eas tñ tĕperationes qs penitissime ex totoq; de-
prehendat? cũ ne in herbis qdem nisi usu ipso, effectioneq; deprehĕdi
omnino queant, quarũ succis uires eæ insunt, quas usus qdē ipse ante
cōpertam rationē homini monstrauerit, effectusq; ipsi manifestas fecæ

MMM ij

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

rint. Quo'circa circumuentio hæc Saturni, de qua dictum est, cuiusmodi sit, usu, effectioneq; comprobatum magis est, quàm ut ratione prorsus assequi ualeamus, ipsoq; ex humorum aut intemperamento, aut habitu, hoc est aut ex humidi subductione nimia, aut potius ex incremento, aut quod à Sole uehementius Saturnus concalescat, propter coniunctionem paulo ante præteritam, quæ'ue breui post futura sit. aut è contrario, quod de Lunæ copulatione magis ac magis refrigeat, quæ quidem paulo ante præterierit, aut statim est secutura. Si enĩ Saturnus in medijs fuerit Arietis partibus cõstitutus, Luna autem in primis, Sol uero in ultimis, necesse est Lunam ipsam statim ad Saturni copulationem, ad Solis inde coitum confestim proficisci, ipsum tamen Solem paucis ante diebus Saturno copulatum extitisse. Sin mutatis Sol & Luna partibus, ipse in Arietis primis, illa in ultimis collocata fuerit, ut cum sole prius, posterius uero cum Saturno Luna coierit, necessum est, cum quo Sol ipse coiturus inde non multos est ad dies. Illud itaq; ipso ex usu, obseruationeq; affirmare tantum possumus, Saturnum hac è configuratione affecturum nati corpus intemperatione non modica. quando circumuentionis suæ tempore, neutro à luminari conspicitur, atq; ob coniunctiones ipsas, alteram quidem paulo ante præteritam, alteram uero non multo post futuram, eũ habitum induat, uti ex hac ipsa affectione, atq; intemperantia caniaties, de qua quærimus, sit ante diem obuentura, cunq; illa simul alia fortasse mala. Siquidem erraticis à stellis, deq; earum commixtionibus conceptus ac geniture tempore perinde ac in disponenda panificia massa, fermentatione ab ipsa stellarum fœtui induntur ea, per quæ post apte sit, commodeq; progrediendum ad illa, quæ quidẽ euẽtura decernuntur, ex ijs ipsis, quibus inest ab initio potestas. Post uero è potestate, eq; ea quæ potentia dicitur, cum idoneum fuerit tempus, ad actum, ipsumq; effectum deuenitur, perinde ut ad fructum, frugemq; è seminibus ac segetibus.

FINIS.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD PAVLVM CORTESIVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER DVODECIMVS.

i

Oannes Picus uir ſumma nobilitate, maximo
etiam ingenio, Paule Corteſi, dum et nobilitati
plurimum, & ingenio ſuo non iniuria tribuit,
in Aſtrologiam acriter eſt inuectus. Verum
enim qui uiuentem illum ego laudandis extol
lendisq́; ingenij eius uiribus honeſtauerim, in
ſecter ne increpando mortuum? Abſit ab inge-
nio, inſtitutisq́; meis, & ab ſumma beneuolentia in illum, dum uixit,
mea. Quin magis magisq́; in dies & laudabo morum eius, ſuauita
tem, & admirabor ingenium. Nec minus etiam honeſto ob id afficiar
deſyderio induſtriæ eius, indagationisq́; temperandæ. Quid enim
idignius, quàm ea uia, ijsq́; gradientem ueſtigijs contra diſciplinarũ
aſſertores inter ſe diſſentientes acrius diſſerendo, id demum conari, ut
ob diſſenſiones authorum, oſtenderet quaſi clanculum diſciplinas eas
eſſe nullas, illarumq́; cognitionem prorſus inanem? Priſcianus Grã
maticæ artis profeſſor, & doctor egregius ueteres aduerſum Gram-
maticos multa quidem & ſenſit acute, & contra eos diſſeruit. Tan-
tum uero abfuit ab euertendæ Grammaticæ conſilio, ut firmioribus
iaciendis fundamentis, illam magis magisq́; ſtabilierit. Nuper Lau-
rentius Vallenſis multa aduerſus Priſcianum, non pauca aduerſus Ci
ceronem cum diſſeruiſſet, nam contra Ariſtotelem pleno quidem locu
tus eſt ore, nec minore quidem uehementia in quibuſdam aduerſus
Theologos noſtros locis, ita quidem modum retinuit, eamq; adhibuit
temperationem, ut diſciplinas ipſas & ſuſpiceret, et magnificare illas
quoad poſſet, contenderet. Ariſtoteles & ipſe, qui phyſicis ante ſe de
rebus ſcripſerant, eorum in locis plurimis opiniones perquam ſtre-
nue quidem, & coarguit, & labefactauit, ut qui tamen naturæ ipſi-
us patrocinium ſuſcepiſſe uideatur, diſciplinamq́; eã conaretur perfice
re Boëthus Seuerinus Latinæ Philoſophiæ magiſter, facileq́; eiuſdem
princeps, ni ſæuitia temporũ, dominorumq́; peruerſi mores eius ob-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ſtitiſſent inceptis erat, quæ Ariſtotelẽ inter Platonẽq; uertũtur contro uerſiæ modeſtiæ ſuæ tẽperamento adhibito eas cõpoſiturus. An, quod penè uidemus quotidie, in natura ipſa rerum quia contingunt permulta, uaria, diuerſa, non raro etiam contraria, ob hanc ipſam inconſtantiam, contrariaſq; effectiones, illam ipſam naturam nullam eſſe dicemus, nullumq; eius ſiue conſilium, ſiue propoſitum? nullam deniq; indagationis eius atq; cognitionis habendam eſſe rationem? Accuſatur quotidie Deus optimus maximus, quædam quod contempſerit, alia quod parum curauerit, aut omnino etiam neglexerit, plurima quod tanquam ignauus pater familias, aut inſolens nimium ne uidere quidem ipſe illa uoluerit, aut ſuperbe fuerit dedignatus. Qui Deum tamen eſſe neget, eſt nemo. Dixeritq; fortaſſe quiſpiam, minime illum curare mortalia, quæ tamen dum dicit illum quoq; ipſum eſſe, etiam non curantem mortalia uel nolens dicit. Nam & ſi caſu fluitant omnia, illud tamen neceſſe eſt dicat, quãdo fluitatio hæc nunquam deſinat, uim profecto eſſe aliquam, quæ fluitationem hanc nunquam deſtituat, nunquam effluere uniuerſam, aut euaneſcere ex toto aliquando patiatur. Quin etiam quo plura in rebus ipſis uaria contingunt ac diuerſa, eo naturam ipſam rerum conſiſtere, Deumq; rebus ipſis præeſſe, hæc ipſa manifeſtius declarant. Nam quæ tum uaria eueniunt, tum contraria, eorum ratio aliquid eſſe declarat, cuius cauſa illa ipſa eueniunt. Nam & natura ipſa ut artifex etiam ſolertiſſima exiſtit contrariarũ rerum & author, et moderatrix. Sed progrediamur etiam aliquanto longius. Rerum cognitionem naturalium doctiſſimi pariter ac probatiſſimi uiri ſcientiam eſſe arbitrati ſunt. Atqui diſciplina in alia ferè nulla opiniones extitere tam diuerſæ de ipſis ſiue principijs ſiue cauſis. An hæc ipſa indagantium Philoſophorum tanta inter ipſos diſſenſio id fortaſſe effecit, ne ulla omnino naturalium eſſet rerum ſiue cognitio ſiue diſciplina? Quin eo ipſo plures multo & incenſi olim fuere, & paſſim nunc ad perſcrutanda naturæ abdita incenduntur. Nec icirco Phyſica ipſa cognitio coniecturalis eſt habita. At coniecturalis maxima eſt è parte medicina, ſigna enim ſequitur, & quæ prognoſtica dicuntur, coniecturalis eſt item Aſtrologia. Nullus igitur erit medicinæ uſus, nulla eius cognitio, quod ea ipſa uel ſæpiſſime ad ſanitatem non perducat, uel quod medici tum priſci maxime, tum etiam recentes ſint in longe plurimis ac maximis rebus alius ab alio diſſentientes? Videlicet in moderanda re publica, in gubernandis regnis, quod præter eorum qui ea moderantur conſilia, euenire multa conſueuere, nulla icirco exiſti

manda est regendæ rei publicæ administratio, nulla rectorum sapientia, nullum administrationis eius existimandũ studiũ, nulla administratoribus ipsis adhibẽda authoritas aut fides? Nulla itẽ nauigandi aut gerẽdi belli ratio, quod gubernatores, quod duces sentiãt quandoq; controuersa? Quota est autem ualitudinis cuiuspiam grauioris curatio, in qua medici non et dissentiant inuicem, et digladiaturi interdũ altercentur, non de curandi modo ratione, uerum etiam de morbi ipsius causa, qualitate, genere? Mirum igitur si cœlestium scriptores rerum inter se alius ab alio diuersa sentiunt? quasi non & Democritus & Empedocles & Aristoteles & Plato & sentiant inuicem in physicis, & dicant omnino contraria, In curationibus uero, & morborum perscrutationibus Herasistratus, Hippocrates, Asclepiades, Galenus, Auicenna. Sunt nihilominus tum rerum naturalium, tum medendi præcepta in uniuersum tradita, eaq; in artem redacta ac disciplinam, Idemq; hoc ipsum in syderali cognitione, ut si huius nulla sit disciplina, ne & aliarum quidem prorsus sit ulla. Quo fiet, ut relicta penitus inuestigandi opera et cura, neglectaq; animæ intellegentia, quæ diuina in nobis pars est, ad ferarum nos uitam, moresq; transferamus, curandis solum corporibus dediti, quæ uel pessime quidem curabuntur, uel curari nullo modo recte poterunt, ubi rationalis illa, diuinaq; pars animæ neglecta deseretur, iacebitq; inculta. Nolui hoc in loco, hacq; in dissertione ac tractatu, de religione, cuius cognitio & studium ad Theologos potissimum spectat, aliquid omnino loqui, quæ penè totidem habet uel altercatores, & quidem uehementes, uel rixatores potius cum primis acerbos, quot disciplinæ magistros. Quocirca missum iam, amice tamen, suis ipsum cum sectatoribus Picum faciamus, uirum alioquin tum morum ciuilium suauitate, tum ingenij magnitudine mirificæ etiam laudandum, atq; eo magis suspiciendum, si in disceptatores ipsos inuectus, quod ingenij, disciplinæq; eius intererat, fuisset disciplinam tutatus, disciplinarũ omniũ maximam, quæ à cœlo, stellisq;, cœlestibusq; à motibus ducat originem. Usueniunt autem diuersitates hæ, uariæq; opinationes, quod ueritas ipsa, rerumq; certa cognitio in abditis delitescat, quodq; rerum tum euenta, tum euentus ipsi non raro quidem euadunt contrarij, uidelicet quia principiorum mixturæ, causarumq; conuentus quasi quidam, & necessitudines tam multæ ipsæ quidem sint, ut earum siue cognitio, siue scientia haberi particulatim nulla quidem perscrutatione queat, aut sciscitandi ratione. Quo effectum est, ut in uniuersum modo spectare rerum cognitio, & ea quæ proprio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

nomine scientia dicitur à peritis iudicetur existimatoribus. Quo'circa
Ptolemæus cœlestium significationum diligentissimus obseruator, atq;
inspector bene acutus particularem futurorum prædictionem ad nu
mine afflatos relegauit, qui Græco sunt nomine siue ἔνθεοι, siue
δαιμονικοὶ. Motus enim ipse cui mundus hic rerũq; natura oĩs paret
ac subiecta est, ita q̃dẽ agitat, conuertitq; elementa, ac rerũ oĩum
semina, eaq; sic commiscet inter se, et quasi fermentat, ut ignoratis ipsis
fermentationibus, ignorari necesse sit, quales inde prouenturi sint ef=
fectus, qualia etiã opera. Quo fit ut nõ raro multa secus accidant, q̃
euenisse alias est perspectum. ut in generatione animalium, ut in fru
gum prouentu atq; agrorum redditu, qui cum maxime certus esse so=
leat, interdum tamen ita decipit ac frustratur agricolas, ut fames inde
sequatur, generisq; hominum labes, uastitasq; regionum. Quis igitur
stellarum effectiones particulatim, omninoq; cognitas habeat? cum
inferiorum etiam rerum naturas, uires, causas comprehendere parti
culatim utiq; nemo queat. Infinitæ pene seminũ sunt inter se tempe
rationes ac rerum infinitæ quoq; stellarum uires atq; efficaciæ. Quis
igitur aut has, aut illas, aut utrasq; simul minutatim comprehendat?
& quasi in sinu complicatas habeat? Fatentur medici, declarátq; res
ipsa morbos quosdam arte nulla curabiles, uidelicet ob eorum igno-
ratas causas, atq; ignorata remedia. Atqui in illis quoq; ægritudi-
nibus, quæ notæ ab eis dicuntur, contingunt & quidem haud rarẽ
ter præter morborum ipsorum naturam, ac medicorum opinionem
permulta nullo quidem modo aut prouisa prius, aut cognita, Adeo
uix est aliquid ita certum aut hominum mentibus persuasum, q̃d nõ
quandoq; fallat, obseruata licet fuerit etiam diutius uis illius atq; effi
cacia. Dierum, mensium, annorum, ætatum, seculorum inconstantia
ac diuersitas non'ne ipsæ palàm faciunt, quod de stellarum effectioni
bus, rerumq; seminibus nunc dicimus? Queruntur agricolæ terram
iam consenuisse. At nec terra tñ consenescit, ut ipsa tandem intereat,
perinde ut animantia quæ ab ea aluntur. quamuis mutentur suis q
busdam temporibus regionum situs ac qualitates. multoq; minus q̃
terra ipsa cœlum senescit. Verum mutationes ipsæ qualitatum, semi=
numq; alternationes terræ tum sterilitatem, tum aëris atq; aqua-
rum uitia multa producunt, quippe quæ & ipsæ aliter atq; aliter
afficiantur, ex eoq; diuersis ut etiam modis se se habeant necesse est,
perinde quidem ut cœlum ipsum à stellarum motibus suoq; affica=
tur, atq; illarum inter se permixtionibus conformatur, afficitq; atq; in
format inferiora. Itaq; laboretur necesse est singularium ignoratione

rerum, cum rerum ipsa genera uniuersim etiam quandoq; laborent,
periclitantibus pene' ex toto singularibus. Inspectat ægroti urinā me=
dicus, aliáq; excrementa, ac non nunquam etiam uersat ea, perten-
tat digitis arteriam, ac percussa uena explorat sanguinem, denique
commotiones illius singulas, ora, oculos, linguam, labra, etiam ungues,
& tamen non raro fallitur, nouam ob aliquam, ac repentinam hu
morū commotiunculam. Habet agricola certos ac suos serendi dies, se
ritq; suo tempore, solóq; bene subacto & culto, certasq; colendi ope=
ras, certis etiam temporibus satis ipsis impartit, promittunt demum o=
mnia felicem prouentum, quē aut repente exorta uredo, aut dissipata
è cœlo grando, aut maior aliqua siccitas, pluuia'ue intemperantior è
uestigio aliquando intercipit, & , qđ uisum etiam non semel à me est,
locustarum, ac bruchorum repentinus incursus. Sæpenumero itaq;
luditur, et agricola, quamuis operosus et diligens, non est tamen agri
colam qui insectetur maledictis, quin miserantur hominis potius labo
res, indolentq; solertiam frustra eius esse habitam. Nulla ars, nulla
scientia tam est quàm Astronomia certa, qđ eclipsiū prædictiones tam
multos etiam ante annos, stellarumq; coniunctiones inter se longe pri
us dinumeratæ declarant. Quæ tamen ipsis ex eclipsibus, coniun=
ctionibusq; indicantur, apparentq; futura, falsum Mathematicum per
sæpe habent, propter commixtionum neq; probe omnino perspectam
naturam, neq; plane' cognitam defectus, copulationisq; eius efficaciā,
q́q; etiam fermentatio ipsa aliam, atq; aliam ob causam aliterq; q̄
consueuit affecta uariat. Quod ubi accidit decreto etiam publico Ma
thematici pelluntur ex urbibus. Nec tamen nos ij sumus, qui in sum-
ma etiam uersari ignoratione Mathematicos ac deceptione negemus,
tum propter agitationes continuas stellarum omnium, cœliq; ipsius,
quæ res incertitudinem suapte natura & gignit & auget, tum quia
ex prædictione futurorum uera, tanta existit post laus & hominum
admiratio, ut huius studium, intemperantiorq; cupiditas præcipites
plerunq; Mathematicos ad prædicendum agat, trahatq; ad significa
tiones singulatim enūtiandas, interdū quoq; lucri cupiditas, aut assen
tandi gratia. cum prædicere etiam uniuersim sit uel cum primis diffi
cile. Ad hæc quota est fixarum stellarum pars Mathematicis bene co
gnita? quasi non inferiorum quoq; rerum causæ sint in prædicendis
euentis uel diligentissime animaduertendæ, qualitates item, situsq; re-
gionum, leges, mores, institutaq; ciuitatum. Vt enim ad humani gene-
rationem fœtus atq; conformationem, mulieris quoq; multum confe=
runt excrementa, & quæ dicuntur menstrua, Sic ad stellarum robo

randos, aut irritandos effectus, ea quæ à nobis sunt de natura locorũ ac situ, deq; urbium legibus, atq; institutis dicta. Nam quotus est, obsecro, his è Mathematicis, qui hæc aut moderetur, aut moderari ea omnino sciat? cum sint, ut dixi, tam multa obstrusa & abdita, eaq; penitus ignorata in ipsa rerum natura. Ac mihi quidem uidetur Ioannes Picus ad ea quæ aduersus illos disseruit, potissimum tractus, ꝙ uideret Romæ quosdam, aut Bononiæ, in alijs'ue Italiæ urbibus, Philosophiam ac Medicinam profitentes, salarioq; à ciuibus conductos annis singulis facta stellarum ac cœli conuersione de uniuerso terrarum orbis statu, urbiumq; ac regum euentis tum in uniuersum prædicere, tum etiam per partes, & quidem minutatim. Rem sane non absurdam modo, uerum etiam edictis publicis coercendam. Nec cœlum profecto, nec stellæ naues ædificant, quibus merces transportentur, nec secures quibus facinorosi percutiantur ciues, nec lanam omnino curant, nec linum, è quibus panni texantur, nec item pœnas statuunt aut supplicia, quibus puniantur sontes ac malefici homines, nec regna constituunt aut præfecturas, quæ quidem cuncta homines, ipsi ob uitæ maiorem usum ac commoditatem publicæ ac priuatim initio sibi constituere & pro tempore etiã constituunt. Et quanquam multa sæpe mutantur, eundem tamen nunc sequuntur tenorem uiuendi & securius & abundantius. Quin etiam domos quoq; ædificauere & oppida, adhæc & decreta & leges & cærimonias & magistratus statuere, quo æquabilius uiuerent, minusq; obnoxij casibus ac necessitatibus. Motiones quoq; & ipsæ stellarum ac cœli, pro natura humani seminis atq; excrementorũ, in generatione fermentant atq; afficiunt humorum ipsorum commixtionẽ, atq; ut ita dixerim, massam. qua quidem è commixtione atq; affectu post & gignuntur & excitãtur sensuum titillationes. è quibus etiam ipsis existunt uisa, & applicationes animorum ac studia ad has illas'ue potius siue artes siue facultates atq; exercitationes, Idq; eo magis, si natura regionis, si leges, institutaq; auxiliabũtur patria, si domesticæ ẽt opes, ac parẽtum accesserint institutiones. quæ ubi defuerint, idem continget, qđ statuario, cuiuis illa, peritiaq; fungendi ubiq; quidẽ etiam cœnanti inest. Quod si nulla illi ad fungendum materia subministretur, euanescet illa prorsus & uis & peritia. Sin uero male apta illa quidem suppeditabitur, inepta et ipsa profecto euadet effigiatio. Quid ꝙ persæpe natura quos ad literas ediscendas apparauit, ij ꝙ barbara, aut agrestis eorum est & terra, & patria, parentibus etiam ipsis inuitantibus conuertuntur pastoralia ad munera, atq; ad agrestis operas. Contra uero non pau

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

eos primarijs è familijs ortos natura ab ipſa quæſtuoſas ad artes ac=
commodatos, maiorum ac patriæ nobilitas adhibita parentum dili
gentia retraxit ad gerendos magiſtratus. Itaq; non inepte fortaſſe di
ctum eſt in Vrania à nobis noſtra, ꝙ ſtellæ ipſæ

Senſibus afficiunt uarijs, uarioſq; agitatus
Dant animis, unde & uarios formantur ad uſus,
Eſtq; ſuum cunctis ſtudium, & ſua cuiq; uoluptas.
Sæpe tamen uis firma animi, resq; extera, lex'ue
Alternant fata, & Genio aduerſatur egeſtas.
Stat fatum tamen, & fato uis inſita perſtat,
Nec natura ſuas unq̃ inficiabitur artis,
In rectum, prauum'ue uocet, ueſtigia ſeruat
Vſq; ſua, & facilis per munera nota recurſat,
Siqua forte locum dedit aduerſata poteſtas.

Renatum Maſſilienſium ac Prouinciæ Narbonenſis Comitem, q́q; ali
quando Neapoli regnauerit, domeſtica gentilitas ad Comitatum pri
mo, poſt ad Regnum ẽt Neapolitanum extulit. Naturalis tamen eius
applicatio, animiq; innata perpenſio illa, quæq; à Liuio dicitur incli
natio ſumma qdẽ ac penè tota erat in pictura, ducendiſq; coloribus.
Ferdinandus Neapolitanorũ Rex in maximis non regni modo Nea
politani, uerum Italiæ totius negotijs ac periculis, domandorũ curam
equorũ nunq̃ omiſit, nihilq; adoleſcenti ei aut prius fuit aut iucundius
q̃ equitatio, q̃ feraciſſimorum ẽt equorum manſuefactio, illorumq; in
ſtituendorum cura. Nicolao Picinino fortiſſimo temporis ſui duci, la=
nionis tamen filio, ad eas quas natura eius animo infixiſſet applicatio
nes & ſtudia, quantũ contulit, quantum inq̃ contulit Peruſia patria?
Ea enim tempeſtate nobilitas nõ modo Peruſina, uerũ uniuerſa propè
ciuitas, nobiles ſimul atq; ignobiles rei bellicæ ſummo cum fortunæ
ac temporum fauore incumbebant. Regnant ſupra ſeptingentos an-
nos in Aſsyria atq; Aegypto Reges, qui ſua ipſius gentis lingua Sol
tani dicuntur, illi qdem initio ſerui, quorũ tamen liberi patri ne ſucce
dant in regno, publicis inſtitutis cautũ eſt, et obſeruatũ. Quamuis igi
tur Soltanorũ liberis & cœli et ſtellarũ et naturæ ipſius opitulari ui-
deatur fauor. à regni tamen ſucceſſione, quæ hactenus conſtantiſſime
quidẽ ſeruata eſt, lege penitus arcentur. aduerſus quã Mahometes his
ipſis tẽporibus, q ſupra triginta regnaſſet annos, pretio atq; largitio=
ne corruptis, quos ipſe euexerat, filij ſucceſſionẽ cũ procuraſſet, uanã
deniq; eam expertus eſt. Nam nõ ita multos poſt menſes ſucceſſor filius
militum fuit conſenſu cæſus, ſtetitq; lex integra. Gallorum gens una

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

tantum è familia Regem sibi constituit, ea etiam lege, ut filius natu maximus succedat patri. Igitur eam post constitutionem Reges apud Gallos non cœlum aut stellarum constituunt decreta, sed leges, maiorumq; instituta cœlo forte ipso consentiente, legemq; ipsam comprobãte. Quod autem Regium nomen, potestasq; item Regia esset antiquissima, ex eo introductum à primis illis est Mathematicis, quoties eiusmodi stellarum constitutio esset in alicuius genitura, ut maximũ ei inter ciues locum, maximãq; promitteret authoritatem in populis, Regem fore illum dicerent. Cuiusmodi ciues Florentiæ nunc si nascantur aut Venetijs, non reges quidem ipsi futuri sunt, sed aut primi in administranda re publica, aut inter primos. ijdem si nascantur in Gallia, erũt aut magnæ fortasse apud Regem authoritatis, aut suis in populis clari atq; eminentes, pro patriæ tamen atq; urbis, familiæq; magnitudine aut humilitate. Qui si in oppidulo aut uico nascantur aliquo, exurgent utiq; atq; efferentur inter oppidanos, quantum loci eius ac parẽtum ratio permiserit. Tametsi interdum cœli decreta, ubi ualidiora quidem fuerint, supra natalis soli conditionem, illos extollunt. militiã præsertim ubi, præclarasq; sequentur artes atq; actiones. Quod in Mutio Sfortia contigit, quem natum constat Cotiniolæ, sordidissimo per id temporis Aemiliæ uico, contigit item in Catamelata furnarij, ac maxime inertis hominis filio ex Narnia oppido, qui puer à militibus raptus post euasit Veneti dux exercitus maxime inclytus. Extulit patria, extulit Cornelia familia, extulit militaris educatio ac disciplina, paternaq; item institutio P. Cornelium Scipionem. Quæ quidem, aliaq; suffragia defuere ijs, qui forte eadem geniturae conditione, fuere tunc in lucem editi, humilibusq; in oppidis atq; obscuris è parentibus aut Romæ forte non ijs suffragijs ac prærogatiuis geniti. Habent igitur et cœli et stellarum denuntiationes nunc legum fauorem, humanarumq; constitutionum suffragia, nunc illas aut parum propitias, aut maxime aduersas, dũ inferiora hæc superioribus illis causis aut minime congruunt, aut amice admodum suffragantur. Nec cœlum rursus ipsum, nec stellarum constitutio ac uis quenquam uel suspendio afficit, uel percutit securi, aut nauem frangit in scopulo. Qui tamen Mathematica in initio hæc ipsa obseruauere, quoties peruersam stellarum cõstitutionem aliquam in ortu cuiuspiã cernerent, quæ uiolentam minaretur mortem, pro natura legum atq; institutorum regionis aut urbis, in qua ipsi uersabantur, uiolentam illam mortem prædixere futuram aut è securi, aut è iugo, aut è cruce, aut de saxo, aut è tortura, alio'ue prætorio è iudicio, secuti etiam naturam stellæ, quæ crimen ipsum

hoc est

hoc est mortis causam innueret. Hæc igitur prædicendi, atq; (ut hodie dicunt) iudicandi ratio introducta ab illis cum esset, eandē ipsam & rationem & uiam secuti sunt eorum posteri. Quo circa mirari nemo quidē debet, ubi Mathematicus ex iugo mortem alicui pronunciauerit, in ea aut urbe aut regione, in qua hoc pœnæ ac mortis genere prætores minime utantur in animaduertendis criminibus, nec uanam ducere aut stellæ significationem, aut prædictionem Mathematici, neq; item si prædixerit naufragiū, aut suffocationem, qua in regione nec flumina sunt ulla nec lacus aut maria, nec ea gens libenter peregrinatur. Hæc enim prædictionum genera fuere ab illis eadem ratione introducta, qui maritimas aut fluuiales incolerent regiones. quæ tamen mortes fortasse contingent, si non peregre, saltem è niuium suffocatione, aut grandinum, aut pluuiarum, aut de nimio potu, nimia'ue cerebri exundatione, pro stellæ decernentis significatione ac uiribus. Ac nihilominus si humanæ persæpe (ut dictum est) leges decretis aduersantur cœlestibus, quid mirum, si rerū inferiorum potentior uis aliquādo causis obstet remotioribus, nec tantopere ualidis? Itaq; satis quidem fuerit mortem significari ex humido superfluente, & nimio. Habuit olim Aßyria fortes ac bellicosos homines. At nūc Soltanorum ex edicto neq; Syris neq; Aßyrijs militiam sequi sequi licet, quippe cum militare ijs in regnis seruitijs tantum, ac pretio emptis militibus sit permissum. Igitur Alexandriæ si nascatur nunc quispiam, quem stellæ innuant militem fore, tribunum'ue militarem, num cœlum mentietur? minime hoc quidem. uerum quod cœlum innuit atq; annuntiat, Regia lex, quæq; uiuens dicitur, mortis etiam proposita prohibet pœna. Adeo in rerum natura uariant non inferiora hæc solum inter se, uerum hæc ipsa inferiora, dum ea superioribus male consentiunt, existunt'q; etiam ualentiora. Apud eas gentes quibus nullus est omnino lanæ usus aut lini, quæ uis potest esse astrorum ad decernendum lanificium, aut pannorum texturam? Vanus erit igitur illis in regionibus eiusmodi cœli innutus, quemadmodum erit in Sarmatia & uanus & nullus in significanda in alicuius genitura ex serico, aut sparto textura, quoties'q; etiam natura hæc inferior uires minime socias suggesserit superiori. Fuere Aegyptij disciplinarum penè omnium inuentores quondam et magistri. postea uero quām Mahometes ea, quam nunc Aegyptij sequuntur, religione eos imbuit, ab omnium prorsus abhorruere disciplinarum studijs, bonarum'q; literarum cognitione. Videlicet ꝙ constitutiones illæ, stellarum'q; significationes utiq; euanuerint?

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Quin eædem quoq; suo quoq; tempore & portendunt, et significant. Verum mutata sunt, ut quotidie mutantur, hominum instituta, mores, leges, uiuendi quoq; artes, ac rationes, quæ quidem mutationes & ipsæ quoq; à stellis fortasse originem ducunt, quarum tamen obseruationũ in longissimis ætatibus quis est qui non obliuiscatur? Nulli sunt apud fortunatas insulas rethores, aut iurisconsulti, scilicet ꝙ nullæ ijs in insulis sint res publicæ, literæ nullæ, leges item, quæ scripto sanciãt nullæ, neq; alijs quam naturæ ipsius institutis uiuant insularum earũ incolæ. Nec tamen Mercurius qui elocutioni præest, nec Iupiter qui æquitati, & iuri, Nec Mars qui lites excitat, alitḉq;, eas insulas, eosq; homines è cœlo non ut Hispaniam, ut Africam, ut eiusdem climatis inhabitatores radijs suis intuetur, atq; afficit. Atqui è fortunatis insulis quæ pelago nunc demersa iacet Atlanta, unde Atlanticum mare, rerum quondam fuit in occasu potita. Et uero si nulli sint hominum cœtus, nullæ res publicæ, legéq; sociati conuentus, cœlum quo modo decernet seditiosum, aut legum contemptorem ciuem? qua etiam uia pœnã seditioso statuet, aut patriæ proditori? Atq; ubi patriæ legibus cautum sit, pœna constituta, sororem ijsdem ortam parentibus fratri nullo pacto iungi (etsi olim apud Persas licebat inter filium ac matrem nuptias statui) cœlum ne decernet eiusmodi matrimonia? minime profecto. uerum eo ab cœli ac syderum statu innui potius nefarium dicemus concubitum Scimus in Campnia, agróq; Neapolitano hyeme quidem tonitrua & multa, & horrenda fieri. an in Gallia aut Germania prædicet Astrologus hyemem fore tonitruosam? cum alibi q̃ in Cãpania uix hyeme tonitrus hi contingant. Neq; igitur ubiq; incessendus est Mathematicus, cum prædictiones euentorum eiusmodi minime succedent, & ipse ijs debet à prædictionibus continere, cum primisq; leges, mores, artes, studia, uitæ genus, quæstusq; hominum regionis cuiusq; consyderare. Omnino uero & in re quaq; à prædicendis abstinebit particularibus, & in quocũq; euentorum genere. quod cum fecerit & uindicabit se ab insectantium detractionibus, & disciplinam stellarum in authoritate, pretióq; conseruabit suo. Volui te Paule Cortesi his & fortasse quàm opus est pluribus affari, ante quàm ea quæ dicenda restant, aggredior. Nanq; accusare te persæpe haud iniuria quidem audio Mathematicos, uel de illorũ potius ignorantia conqueri. Nihilo te tamen minus disciplinarum omnium non amatorem solum, uerum etiam admiratorem satis esse scio, & compertum maxime habeo. Idq; eo feci consilio, quo tute met intellegas, etiam me uel suasore, uel admonitore quid iure accusare, quid etiam

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

laudare in hac disciplina, eiusq; professoribus, & possis & debeas, omni non modo liuoris suspitione uacuus, uerum etiam maledicentiæ. Scias igitur et à motu stellarum & cœli excitari elementa, ab elementis uero tum uegetantem, tum etiam sentientem uim foueri, agi, diuersis modis affici, etiam mutari, uerti, rationem autem in ijs uersari quæ subiecta partim nobis ipsis sunt, partim nos illis, In ijsq; quæ subiecta quidem sunt nobis, posse nos illis adhibita ratione aut ubiq; præscribere, aut plerunq;, at quibus ipsi subijcimur, partim aduersum ire nullo modo nos posse, ut senectuti, ne suo adueniat tempore, nisi forte inferre nobis manum uoluerimus, natura inuita, partim eorum moderari impetũ, atq; ex parte minuere, aut si non penitus auertere, lenire saltem furorẽ, ut in fame, in tempestatibus, in aduersis casibus, in corporis deniq; perniciosis affectibus. Non pauca quoq; ab his ipsis minime dissidentia libellum hunc legens animaduertes, quæ cõfirmare animum tuum ad ea quæ dicta sunt & iure poterunt, et ipse minime abnues, homo ijs præsertim moribus præditus, tantaq; cognitione, ac plurimo rerum usu.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD ANTONIVM GEVARAM COMITEM POTENTINVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER TERTIVSDECIMVS.

Quam è niue liquescentem, sitim non extinguere, uel augere illam potius Antoni Geuara, è medicorum primis sunt qui asseuerent, etsi suapte natura aquæ potus & sedat illã mediocrior, & maior etiam extinguit. Salem quoq; tradunt cum uino ebibitum, ebrietatem inducere, eundem si à ieiuno sumatur, prohibere eam. Lactucam item ex aceto caliginem oculis offundere, eandẽ illinendo medicamento adhibitam, calidæ multum conferre ophthalmiæ, oculorumq; suffusioni. Arcet pestilens illud uirus cum caricula nux cumq; pauculis rutæ folijs ieiuno præbita. Eadem nux cum cepa & sale remedium est etiam ualentissimum sanando rabidi canis morsui. Ne autem huiusmodi consectemur multa, è rebus simul mixtis atq; in unum coactis non alij modo atq; alij effectus manant, uerum ẽt ijsdem ipsis è rebus aliter atq; aliter seorsum adhibitis atque administratis. Aliud olei munus est inuncti extrinsecus, aliud cum cibo sumpti, aliud etiam, dum aluus inferius subducitur. Vini quoq; ratio est non una, tum epoti ad sedandam sitim, atq; alendum corpus, tum exterius adhibiti aut fouendis neruis, aut exiccandis tumoribus. An non aër ipse exagitatus refrigerat? immotus æstuat, inclusus male afficit. Putrescit utiq; restagnans aqua, eadem decurrens salubris efficitur. Natura enim ipsa rerum omnium magistra ita quidem comparatum est, seq; ea sic instituit, uti rerum commixtionibus accedat plerunq; tertia quædam uis. Tertiam uoco uim illam scilicet, quæ post rerum simul ipsarum conflationem enascitur, quæ neq; prius omnino inerat in materia, neq; in ipsa quæ materiã concinnabat, atq; in unum redigebat forma. Eadem quoq; natura comparatum est, uti rerum differentias usus ipse maxime pro diuersitate sua & ostendat & probet. Vtimur ferro ad cædendum, ad fodiendum, ad frangendum. Idem

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

dum. Idem etiam ferrum adhibemus ad suendum, dissuendumq́;, ad includendum, atq; reserandum. Vtimur etiam lapide ad struendos parietes, ad molendum triticum, ad excoquẽdam calcem, ad effigiandas imagines, ad sternendas uias. Ligneam uero materiam tam multos ad usus uertimus ut difficile sit enumeratu. Ex hoc itaq; usu rerum tam diuerso ac multiplici, & earum inter se commixtione tam uaria, uita ipsa nostra, hominumq́; societas constat, siue artes inspiciantur, ne de corporis loquamur constitutione, siue ciuiles consuetudines, totiusq́; rei publicæ administratio, siue etiam sermo ipse humanus, locutioq́; consyderetur, qua nihil est neq; prius, neq; melius præter rationem nobis à natura, dono Dei, munereq́; concessum. Sermo igitur ipse noster totus è literarum commixtione constituitur ac syllabarum, è quibus uoces ipsæ constant, eæq; sermonem conficiunt. Vsus autem ipse uocum qualis fuerit, qualis etiam oratio, auditorem nunc ad iram inflammabit, nunc inducet ad risum, hic excitabit ad uindictam, illic inuitabit ad misericordiam, aliâs dolore afficiet, aliâs delectabit. Demum quid quisq; sentiat, & quo sit modo affectus, oratio ipsa indicat, pro dicentis ipsius gestu, explicatione, habitu. Quod si in ijs quæ cœli & stellarum sunt, rerum nostrarum exemplis uti, eaq; componere cum inferioribus his licuerit, hoc maxime modo, hacq́; ẽt uia cœlestium se se configurationum commixtiones habent & ad informandum, & ad decernendum. Inest enim stellæ cuiq; sua ac peculiaris uis, cuiq; etiã aspectui atq; configurationi. Vires autem ipsæ, ac facultates multiplicem suscipiunt tum diuersitatem, tum uarietatẽ, pro mixturarum natura atq; configurationũ. Iis accedunt similitudines, dissimilitudinesq́;, atq; contrarietates qualitatum, conditionũ, locorum, status item atq; habitus stellæ cuiusq;, accessus item atq; recessus, cœliq́; ipsius acclinationes atq; declinationes. Quarum rerum quanta sit uis, unius Solis obseruatio docet, è cuius motu, progressióeq; austrum uersus aut septentrionem, eiusq; per signum quodq; diuagatione eueniunt hæc quæ uidentur omnia in hærbis, in stirpibus, in animalibus, in aëre, aquis, terris. Ex ipsa itaq; commixtione, ne à nobis recessisse uideamur, è commixtione inquam ipsa effectionum iecinoris, lienis, pulmonis, cerebri, ac moderantis cuncta cordis, cum animaliũ cæterorũ, tum hominis in primis constituuntur suæ cuiusq; animalis partes ac munera. Eadẽ etiã opera, si, quod dictũ est, cõparatione ac similitudine uti liceat, stellæ cuiusq; effectionũ mixtura, ipsiusq́; in primis Solis, à quo perinde atq; à corde fouẽtur oĩa, statum quæq; suũ inferiora hæc sortiũtur. Et qua ẽt ratione quæ diximus membra

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

sensus, motusq; suscitantia utuntur uenis, arterijs, neruis, fibris, chartilagine, sic Sol cum planetis alijs utitur cœli signis, singulorumq; ministerio atq; opera. Pro quorum quidem diuersitate, natura, officio uariant etiam ea, quæ ab illis statuuntur. Qua è re tanta existit cum corporum, tum ingeniorum diuersitas itemq; applicationum, multiplexq; illa fermentatio, è qua uarietas ipsa proficiscitur. Vt recte à primis illis naturæ rerum obseruatoribus dictum sit & creditum, hominem ipsum minorem quendam mundum esse, superiorisq; illius referre imaginem, ad quem commotiones ipsæ nostræ, atq; applicationes sint etiam referendæ. Etsi nequaquam eas omni è parte aut cognitio ea, quæ scientia dicitur, metiri, aut obseruatio deprehendere particulatim ualet, id quod in rebus his inferioribus passim quidem euenit, ut euenire idem in rerum cœlestium inuestigatione minime mirandum sit, quarum & inspectio sit quàm remotissima, & inuestigatio maxime omnium abstrusa. Quis enim ad exactum disserere de cœli, stellarumq; effectionibus ualeat? earumq; inter se temperaturis? quæ sint propemodum infinitæ. ut inquirendis rebus, quæ physicæ dicuntur, hac in parte non minus quàm in cœlestibus caligent inquirentium ingenia. Quocirca quæ à nobis traduntur, corũ ad unguem omnium, expresseq; ac minutatim ratio nequaquã redditur. Cum præsertim sapores quosdam quos artificis concinnauit manus ita aut probemus, aut improbemus, ut quisq; è palati sui loquatur sententia, certa tamen causa probationis improbationisq; ignorata, quæ tamen ipsa certa quidem ac uera subest, aut in nobis, aut in illis, aut in utrisq;. Itaq; & medicis, & minorum artium professoribus merito conceditur, ut in quibusdam standum sit obseruationi atq; experimentis. Quod dari etiam cœlestium rerum, syderalisq; scientiæ studiosis tanto quidem æquius postulatur, quanto de his, quàm de illis difficilius est sententiam ferre.

h Omo igitur cum sit mortalis, & ualitudines in uita & uitia ei permulta accidunt, non in ea duntaxat parte animæ, qua aut uiget, aut sentit, sed qua etiã intellegit, ac ratione utitur, & à qua rationale est animal appellatum. In parte igitur & uegetante, & sentiente qui contingant morbi, quæ etiam uitia, medicorum declarat industria ac disciplina. de quibus non pauca quoq; sunt à nobis iã dicta. Animi uero morbi, atq; affectus, quas passiones etiã dicere, Græco præsertim exemplo, nõ est cur quis recuset, & si nõ sunt fortasse q̃ qui corporis rariores,

tamen eo pauciores, quod corporis ægritudinum curatores ac medici ob lucrum inueniuntur permulti. animi uero morborũ aut omnino nulli (quis enim aut stultum se fatetur aut insanum?) aut omnino per q̃ rari. De uitijs itaq; animi, ualitudinibusq;, ac morbis dicturi hoc in libro statim sumus, non illis quidem seu uitijs, seu morbis, qui mediocres habentur, & quorum uita communis abunde est plena, uerũ de illis ipsis, qui hominem de statu prorsus hominis, suoq; deijciunt, graduq; rationali, quales sunt lymphationes, furores, insaniæ, cum homo ipse deprauatis sensibus, mente etiam captus aut desipit delirãs, aut insaniens furit. Post quæ de affectibus etiam quibusdã dicemus alijs, qui hominem ipsum inquinant quidem, præterq; modum intemperantem faciunt, contaminatis moribus, siue morbi affectusq; illi sint animi, siue hominis ipsius, ex animo q̃ existit ac corpore. Qua de re argutius differere loci est alterius ac disciplinæ. Vitia uero, atq; affectus in hac ipsa dissertione accipi sic uolumus, ut uitia quidẽ intellegantur ea, per quæ aut delirat quispiam, aut insanit. Affectus uero per quos ad intemperantiã delabitur, moresq; impuriores. Neq; enim raro mens ipsa ob imbecillitatem, deprauationemue nec intellegit quæ rationis sunt, & ab illa quadam quasi obtorpescentia, sensuumue imbecillo habitu aberrat distrahiturq; de uia, unde delirare dictum est, & hi quidem homines desipientes habentur ac deliri. Alij uero rationem ita abiecere, ab illiusq; deflexere curriculo, ut non modo errent de uia, uerũ ab omni prorsus hominis officio alieni, rationiq; aduersantes, ab eaq; extorres facti insania agitentur ac furore. quos diuersis quidẽ appellauere nominibus fanaticos, procerritos, laruatos, dæmoniacos, lymphatos, furenteis, furiosos, uno tamẽ omnis nomine insanos. Insaniam tamen hac in parte intellegi uolumus non eam quidem, quæ à medicis phrenesis est appellata, quæq; ab illis in lecto curatur, sed quæ aut incurabilis ipsa est, aut non nisi post multos sanatur annos, habitaq; est interim ostentui. De quibus singulis, & quibus manent à configurationibus, & quo etiam inter se differãt, hæc tradenda esse duximus, à cœli syderumq; cognitione, diurnaq; ab obseruatione profecta.

De Insania ex morbo comitiali.

Morbo igitur comitiali q̃ correpti sunt, ab eoq; subinde, continenterq; uexantur, quiq; Græce sunt ἐπιληπτικοί, è nostris, ut uideo, sunt q̃ caducos eos appellarint, hi plerũq; morbi ipsius urgente assidue ui, grauitateq;, mente tandẽ consternãtur atq; animo, à rationeq; abalienãtur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

quo fit, ut non nunquam in pericula conijciantur multa, eaq; grauia ac perniciosa, ut miseris deniq; exagitentur modis, clamitando, uociferando, fœdando se se. Quem morbum quod diuturnitas ipsa, uis'q; incurabilis uitium tandem efficit, Ptolemæus putat illis plerunq; accidere, in quorum genituris Luna nullam cum Mercurio copulatióem ac familiaritatem habuerit, nulla illi fuerit ratione coniuncta, aut modo aliquo, ut ipse inquit, colligata, ut qui sint uterq;, Luna scilicet ac Mercurius nõ disiuncti modo ab se se, nulla utiq; connexione deuincti, uerum etiam oriẽtali à finitore omnino alieni, præsertim ubi illud ijs etiam accesserit malis, ut Saturnus diurna quidem in genitura, in nocturna uero Mars, quibus uterq; separatim conditionibus gaudeat, cardinem cœli teneat, ubi collocatus ipse superiore è loco uiolentus respiciat. Ne autem nostro ab instituto recedamus, rei huius illa uidetur esse ratio, quia cum Luna corpori dominetur, corporis'q; humoribus, ac præsertim cerebro, quod motum quidem Lunæ ipsius sequatur ac naturam, Mercurius uero rationi cum præsideat, ut abunde iam ostensum est, nulla prorsus esse possit humani corporis aut constitutio, aut fermentatio, in qua locum ratio suum retineat, cum humorum ipsorum corporis, ratióis'q; rectores ac duces nullo prorsus inter se fœdere ac societate, nulla inuicem omnino cõnexione, nulla deniq; orientali cum finitore copulatione iungantur, imo ab ipso potius abalienẽtur horoscopo. Quando hic ipse horoscopus nascentis hominis cõstitutionem maxime indicat, totius'q; concretionis statum ac qualitatem, quæ perinde quidem futura est, ut rationis in se ipsa semen nullo pacto sit admissura, aut illud quidem potius auersura, quod in agris qbusdam cõtingit. neq; enim, quod ait Virgilius, Terræ ferre oẽs oĩa possunt. Ipsorum autem humorum, corporeæ'q; compactionis, ac cerebri præsertim incomposita uis eo amplius exagitabitur, distrahetur'q; ab omni rationis usu ac familiaritate, ubi Saturni, Martis'ue perniciosa, potens'q; irradiatio se se adiunxerit à cardine, Saturni quidem diurno tempore (fit enim conditione ab ipsa temporis ualidior, ut qui lætetur die) Martis uero nocturno, quippe qui nocte gaudeat. Humores enim ipsos configuratio hæc magis magis'q; exagitabit, reddet'q; in dies maligniores, præsertim uitiato cerebro, quo è uitio mala hæc proficiscuntur omnia. à maleficarũ enim intemperantia, peruersa'q; effectione manat omnis humorũ malignitas, cerebri'q; indigna affectio. Siquidem ægritudines illæ, quæ inexemplificabiles sunt, habentur'q; ostentui, à maleficis oriuntur. Quod si maleficarum ipsarum temporalis mutata fuerit conditio, ut noctu quidem Saturni stella, die

uero Martis, genituræ ipsius configurationi dominetur, locum utiq; su-
periorem nacta, uiribus'q; planè suis prædita, potissimū'q; in Cācro,
aut Virgine, aut Piscibus, ex hac profecto tam deprauata cerebri,
humorum'q; exagitatione insania gignetur illa scilicet, quæ Græce
est μανία, quo morbo correpti qui sunt à Græcis μανιακοὶ, furiosi
à nostris dicuntur, quod eorum mentes ratione ab ipsa penitus alie-
nentur, sint'q; à furore percitæ. In hac uero ipsa de qua loquimur cœ
li, genituræ'q; configuratione ubi aut Lunam coire cum Sole contige-
rit, quo in coitu Saturnus eam peruersa irradiatione afflixerit, aut
Soli aduersari, ac pleno contra illū ferri lumine, qua in plenitudine
& statu Mars Lunam hostiliter uexet, oppressam'q; radijs suis male
habeat, maxime in Sagittario, aut Piscibus, nimirum quibus hoc na-
scentibus contigerit, ij fanatici erunt ac procerriti, quasi numinis ali
cuius ira exagitati, quos Græci δαιμονιακοὺς uocent, dé'q; nimia
capitis humectatione, cerebri'q; humorum exuperantia etiam Hy-
grocephalos, unde à nostris quoq; maioribus lymphationis nomen
ductum est, uitio'q; hoc affecti uocati sunt lymphati. Nec uero hæc ip
sa uitia pro beneficarum quoq; stellarū situ, irradiatione'q; non alias
etiam atq; alias qualitates suscipiunt, quippe quæ sanari morbum ip
sum tandem aliquādo decernant, id est humores ipsos aliquando tem-
peratum iri. qua è temperatione sanitas tandem restituatur pristina.
Si enim Iouis illis aspectus, aut Veneris se se adiunxerit, sint'q; ma-
leficæ ipsæ Libycis in partibus, ut Ptolemæus ait, hoc est occiduis po
sitæ, beneficæ uero in apelioticis, subsolanis'q;, eæq; cardinem teneāt,
morbi qdē sanabiles decernūtur, q nihilominus ostētui futuri sint, atq;
inexemplificabiles. Sanitas autem ipsa ubi Iupiter suffragator astite-
rit, hominum opera, medicorum'q; curatione ac remedijs restituenda
decernitur. Sin Veneris adminiculabitur stella, ueneficijs, sortibus,
oraculis, numinis'ue cuiuspiam beneficio ac fauore. Contra nullam
admittent morbi curationem, nullum remedium, ubi maleficæ car-
dinem tenuerint subsolanis in partibus constitutæ, beneficæ contra
in Libycis diuersabuntur. Ad incurabilitatem illud quoq; accedet ma
li, ut futura sint uitia peruulgatissima, nobilitentur'q; infamiæ nota.
Hoc igitur in statu cœli morbus ipse comitialis futurus est non modo
manifestus ac diuulgatus, uerum etiam, ut paulo ante dixi, cum ani
mi consternatione, mentis'q; ipsius compressione, ac cum clamore, &
uociferatu, multorum'q; ac letalium periculorum iactatione. Furoris
autem comites erunt mentis à ratione ipsa omni è parte abalienatio,
motus corporis, animi'q; incompositi, atq; inordinati, rerum familia-

rium dissipatio, ac iactatio, uestium discissio. Ipsi uero sic affecti nunc per loca maxime frequentia, nunc à cultu destituta nudi rapiuntur, execrantes deos, incessentesq; homines maledictis, uerberando, cædendo, lapides iactando, ut necesse sit uinclis eos ac carceribus cohibere. Itaq; furor ipse non ostentosus modo, uerum etiam miserabilis futurus est. At lymphationẽ, et quos fanaticos uocari diximus, numinum comitantur afflatus, & hi quidem ipsi sunt, hodie qui Spiritati uocantur. Vulgo enim passimq; spiritus dicuntur, qui Græce sunt δαίμονες, ijdem Græco uerbo δαιμονιακοὶ, nam & futura uaticinantur, et cõsilia maxime secreta detegunt ipsos adeuntium, ac nunc occulta scelera, nunc peruersas illorum cogitationes produnt, futuraq; seu bona, seu mala annũtiant, cuiusmodi Sibyllas fuisse proditum ẽ memoriæ. qualem nos ipsi penè pueri cognouimus mulierculam singulari pudicitia, uiuentem in agro, ac manuum opera parantem sibi uictum, nam plerunq; mulierculas morbus hic inuadit, propter maiorem cerebri humectationem. Eodem hoc morbo correpti quandoq; etiam pectus tundunt pugnis, ora, oculosq; contorquent, ac faciem uerberant. Itaq; non temere Virgilius de Deiphobe illa sua furente ait,

" —Cui talia fanti
" Ante fores subito non uultus non color unus,
" Non comptæ mansere comæ, sed pectus anhelum,
" Et rabie fera corda tument, maiorq; uideri
" Nec mortale sonans. Nec multo post,
" At Phœbi nondum patiens immanis in antro
" Bacchatur uates.— His enim uerbis habitum furentis declarauit. nã huiusmodi uesania correptos suo nomine maiores nostri furentes uocauere. Huius autem insaniæ non unam speciem loca, situsq; erraticarũ, quæ configurationem constituunt, pro natura sua pariunt. Comitialem enim ad morbum ingenerandum status, collocationesq; Iouis & Mercurij, eorumq; domicilia conferunt plurimum, Solis ac Martis ad furorem, Veneris ad numinũ afflatus, ac uaticinia, Saturni, Lunæq; ad lymphationem, eamq; ad uexationem, quæ de nimia ac peruersa capitis humectatione suscitatur. Siquidem fanaticorum, ac lymphatorum genus est duplex, alterum quidem quod uaticinatur, prædicitq; futura, & secreta aperit, alterum uero quod uesania tantũ agitatur, habeturq; ostentui. Itaq; pro uarietate locorum, aspectus, configurantiumq; stellarum, ipsa quoq; uariatur insania, isq; animorum morbus, de quo nunc agimus, quiq; mentem de suo prorsus statu deijcat,

euertitq; de gradu. Ptolemaei hac ipsa de re enuntiatum extat numero septuagesimum. In furentibus Luna Mercurio non copulatur, neuterq; ascendenti in daemoniacis. In hac figura Saturnus quidem noctu, Mars uero interdiu cardinem tenebit, maximeq; in Cancro, Virgine, & Piscibus. Cui enuntiato adiicere non recusabimus ea, quae in commentationibus dicta sunt à nobis, ea uero sunt haec. In genitura eius qui numine afflatus est, quem Graeci dicunt ἐνθουσιῶντα, unde Sibylla ἐνθέα est dicta, inuenies Lunam nulla prorsus cum Mercurio copulatione coniũgi, nullo simul cognationis genere colligari. Simili etiam modo in geniturus laruatorum, procerritrumq;, quos hodie Graeco nomine δαιμονιακοὺς dicimus, inuenies Mercuriũ, Lunamq; nullam cum horoscopo copulationem habere, nullo ei uinculo iungi, nulla deniq; ratione horoscopum complecti. Quin etiam in genitura ipsa siue furentis, siue daemoniaci, si nocturna fuerit, Saturnum, sin diurna, Martem cardinalem inuenies, eritq; uterq; longe potentior ad furorem, lymphationemq; excitandam, si tunc in Cancro, aut Virgine, aut Piscibus collocatus fuerit. Si enim, uti dictum est, rationi Mercurius praeest, Luna corpori, quis consilio, aut rationi esse in eo homine locus potest, in cuius genitura Luna, Mercuriusq; nullo simul uinculo colligantur? nec horoscopum, qui corpoream nati illius fabricam significat, ullo pacto complectuntur, imo, quod perniciosius est, Saturnus noctu, quod tempus propriae Saturni conditioni aduersum est, Mars interdiu, cuius stella nocte gaudet, coeli cardinem tenens, in corpore nati eius perniciosos, & insaniam excitaturos humores ingenerat, cum uterq; planeta alter atrae bili, alter rubrae praesit, & utraq; bilis id est cholericus, melancholicusq; humor, ubi uehementior fuerit, in insaniam uergat. Cur uero in Cancro, Virgine, aut Piscibus magis quàm in alijs signis? an quia Mars, Saturnusq; pessime se habent in Cancro? in quo positus Mars altitudini suae, Saturnus propriae domui aduersetur, in Virgine, quod illic constitutus Saturnus cadat ex Libra, in qua exultat, in Piscibus uero Mars positus ex Ariete id est ex domicilio suo decidat. An fortasse quod cum Luna, Mercuriusq; nulla inter se, nec cũ horoscopo colligatione iungantur, hoc ẽt Saturnus noctu, Mars interdiu, quando nocentiores sunt, ad malum utriusq; habitum adiungant, ut Cancrum Lunae, Virginem Mercurij domũ insidens magis ac magis infestet? Cumq; in tam perniciosa configuratione necesse sit Iouem, Veneremq; male affici, ad malum etiam Iouis, Venerisq; habitum hoc quoq; addant, ut Pisces corpore suo inficiant, Iouis domum, Veneris altitudinem, Cancrum item

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Iouis? An quod in Cancro ac Piscibus humores plurimos excitent? cum lymphati maxime humidum cerebrũ habeant, inde enim lymphati dicti mihi uidentur, in Virgine uero bilem illã maxime exustã, cuius alumna uidetur insania. An potius dicendum erit, ab insita, naturaliq; quadã potestate hoc fieri, idq; ita se habere obseruatio ipsa docuerit? Qui locus uti fieret aliquanto illustrior, ac distinctior, placuit Ptolemæi ipsius uerba ex tertio Apotelesmatum libro afferre, quæ sunt hæc. Epileptici nanq; plerunq; sunt, qui Luna, Mercurioq; nec aut inuicem colligatis, aut cum orientali finitore Saturni quidem stellam interdiu, Martis uero noctu cardinalem habent, quæ superiore è loco figuram despiciat. Cum uero contrarium in his accidit, ut Saturnus noctu, Mars interdiu figuræ dominator sit, ac maxime in Cancro, Virgine, aut Piscibus, insani sunt. Vexatos à dæmonibus qui humido capite sunt, maleficæ faciunt, cum ita se habentes Lunã Soli configuratam obtinebunt, Saturnus quidem in nouilunio, Mars in plenilunio, præsertim in Sagittario, ac Piscibus. Solæ itaq; maleficæ stellæ quo dictum est modo, figuræ suscipientes dominatum & incurabiles, & latentes, & quæ ostentui sint, quas diximus passiones, & animæ morbos in ea parte quæ intellegit, faciunt. Quibus si beneficarum stellarum Iouis ac Veneris societas accesserit, atq; ipsæ quidem maleficæ occiduum cardinem tenuerint, beneficæ uero oriẽtalẽ, quæ ostentui sint, passiones faciunt, curabiles tamen medicorum remedijs, hoc est subductione, & potione, & hoc propter Iouem, sortibus uero, ac deorum ope propter Venerem. At cum maleficæ in orientalibus cardinales fuerint, beneficæ in occiduis, morbos faciũt incurabiles pariter, ac diuulgatissimos, maximeq; nobilitatos. Morbum autem comitialem consequuntur compressiones, clamores, pericula etiam letalia. Insaniam, mentisq; externationem motus incompositi, rerum familiarium dissipationes, corporũ denudationes, execrationes, et alia huiusmodi. Lymphationem, et humidi exagitationem consequuntur furiæ, numinum afflatus, uerberationes, quæq; huiusmodi ostentui sunt. Priuatim autem & continentium locorum figura confert. loca enim Solis ac Martis ad insaniam maxime conferunt, Iouis, Mercurijq; ad morbum comitialem, Veneris ad dæmonum uexationes, Saturni, Lunæq; ad humidi exagitationes ac lymphationes. Videamus quid de his quoq; Iulius Maternus dicat. Saturnus & Mars solidis in signis positi, si diametra se radiatione respiciant, aut unus in horoscopo sit, alter in occasu, aut unus in imo, alter in medio, epilepticos faciunt. Si uero in tropicis signis constituti hac se radiatione respe

xerint, caducos efficiunt, & qui nulla possint ratione sanari. Item si
Mercurius in Virgine, aut in Piscibus constitutus in horoscopo sit parti
liter positus, & eum Saturnus, & Mars quadrata radiatione respici
ant, insanos efficient. Si Mars, & Saturnus ita sint collocati, ut unus
ipsorum in medio coelo sit, alter in imo, ex prauis humoribus uitio-
sam ægritudinem faciunt. Sed si hos Mercurius quadrata radiatione
resperit, Deorum illis præsidio sanitas comparatur. Si uero his in locis
positi partili sint radiatione coniuncti, ut æquas partes possideant, in-
sanos efficiunt, & q nunquam possint ab his criminibus insaniæ libe
rari. Si uero in finibus suis sint positi, aut in Saturni finibus sit Mars,
& in Martis finibus Saturnus, & sint in quibus diximus locis,
in initijs insaniæ constituti liberantur, posteaquam Martis quintus de
cimus annus, aut Saturni trigesimus completi fuerint. Sed & cum Iu
piter, & Mars simili se radiatione respexerint, epilepticos faciunt. Si
uero sic, ut diximus, positi in suis partibus fuerint collocati, aut Iupi-
ter in finibus Martis, & Mars in finibus Iouis, in initijs eius ualitu
dinis constituti liberantur. Sed quando prima stellæ tempora transie-
rint, id est aut Martis quintus decimus annus, aut Iouis duodecimus.
si Iupiter in horoscopo fuerit inuentus, & Mars in diametro eius
collocatus Solē, & Lunam qualibet radiatione respiciat, aut insanos
efficiet, aut Lunaticos. Sed et si Luna aut synodica, aut plena in cardi
nibus posita Martem quadrata radiatione respexerit, et Saturnus ei
per quadratum, aut per diametrum iungatur, eadem uitia decernun
tur. Si in signo Saturni, uel in signo Martis horoscopus fuerit inuen-
tus, aut certe locus fortunæ, Sol uero in horoscopo sit partiliter constitu-
tus, & cum eo Mercurius æquis partium societatibus iunctus, Satur
nus uero, & Mars in septimo sint ab horoscopo positi epilepticos fa-
ciunt, sed biothanatos. Si Mars aut Saturnus in undecimo ab horosco
po loco fuerit inuentus, aut si unus eorum in ipso sit loco positus, alter
uero cum Luna sit collocatus, aut eam quadrata radiatione respiciat,
& Saturnus aut Mars Mercurio qualibet radiatione iungatur, facit
insanos, epilepticos, biothanatos. Sed hoc peius erit, si Mars in undeci-
mo ab horoscopo loco fuerit inuentus, & Saturnus in sexto. Ad cau-
sas, etiam supra iam dictas & illa quoq; accedunt, q̄ è Cancro &
per diametram, & per quadrangulam irradiationem signa utraq;
tum æquinoctialia, tum solstitialia, quæ coeli uidentur obtinere præ
toria, inficiuntur à malefica, in quouis eorum collocata, è piscibus ue
ro ac Virgine signa omnia bicorporea, quæ humana dicuntur, per
easdem quoq; irradiationes corrumpuntur, ut uideantur parte ex

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.1.5.32

omni quæ hominis ipsius sunt exagitata labefieri. In deprehendenda igitur genituræ tempore insania, & cuiusmodi ea, quantaq; futura etiam sit, curationem ne admissura, ac suo quodam tempore sananda, an potius futura sit incurabilis, semperq; ostentosa, hæc ipsa uidentur à Mathematico animaduertenda, status uidelicet Lunæ, quæ principe loco corporis, ac sensuum curam habet, præcipueq; humorum, ac cerebri, status item Mercurij, in manu cuius ratio reposita est omnis, qualitas item, ac natura horoscopi, cuius ius, potestasq; eminet in constitutione corporea, corporisq; ipsius concretione. Vbi enim Luna, Mercuriusq; amicæ inuicem familiariterq; se habuerint, beneq; collocabuntur, ratio in eo qui nascitur, locum ubiq; suum retinebit, neq; de qua nunc loquimur timenda erit insania. Hoc idem eueniet, ubi cum finitore hoc est ipso cum horoscopo bene, familiariterq; coniungentur. Vbi uero secus, ut neq; amicæ inuicem, neq; ullo se familiaritatis genere amplectantur, imo & opprimantur ignobiliter & deiecte, utq; maleficæ horoscopum, orientalemq; finitoré de superiore aspiciant loco, illum'ue aut insideant, aut è regione impugnent, seq; hostiliter gerant, cerebri profecto ipsius uel animi potius insanum decernunt habitum. Etenim maleficæ ad malam illam morbi qualitatem, quæ deprauata è collocatione Lunæ, Mercurijq; decernitur cõfiguratione ex ipsa momenti tantum afferunt, ut irradiatione, atq; hostilitate sua excessum illũ qui insaniam pariat, meditentur. In animi eni quẽadmodũ in corporis ægritudinibus excessus contingũt pariter ac defectus. Furor igitur, & hæc de qua nunc loquimur insania illorum est è morborum genere, qui non solum excedant lineam, uerum etiam sint ostentui. Adhæc signa ipsa animaduertenda sunt, ipsorumq; signorum qualitates ac naturæ, maxime autem q̃ habeant in cœlo prærogatiuam, sint ne tropica, an solida, an bicorporea. Stellæ item signorum dominæ consyderandæ, quibus in signis tum maleficæ, tum Luna, Mercuriusq; collocabuntur. Iura enim hospitij plurimum hanc ad rem conferunt. languente enim hospitij domino quem nos libenter hospitatorem dicimus, qui Græce plerunq; est οἰκοδεσπότης, necesse est illum quoq; ipsum hospitio qui accipitur, tristari, afficietur enim animo ob infirmum ac malum hospitatoris sui habitum. Quo'circa non ipsæ tantum aduertendæ sunt maleficæ, quo uidelicet hospitio accipiantur ac signo, & quo etiam ab hospitatore, uerum etiam qualis tunc sit hospitatoris, ac signi ipsius domini status, atq; collocatio. Cum primis ẽt attendendũ, num stellæ ipsæ sint orientales, an occidẽtales, matutinæ an uespertinæ, incedãt recto, an retrouerso gra

du, primam ne, an secundam forte stationem faciant. Hæc nanq; plu-
rimum ad mali tum magnitudinem, tum etiam ad diuersum faciunt
illius habitum. Qualia uero hæc sint, exemplis, configurationi-
busq́; ante oculos positis aperiendum est. Etsi cum de morbo comitia-
li, insaniaq́; supra disseruimus, satis multa uideri possunt esse à no-
bis hac in parte tradita.

De Configurationibus facientibus morbum comitialem.

Luna igitur in horoscopo collocata si Mercurium in occasu aduersum se
atq; horoscopum constitutum uiderit, morbum comitialem ei qui tunc
nascetur, portendit, adhæc illum ipsum fatuum futurum atq; ingenio
crasso. Hæc quidem figura solam habet Lunæ, Mercurijq; consyde-
rationem, maleficarum uero stellarum nullam. Itaq; morbum tan-
tum comitialem ingenerat, cuius ea causa est, quod Mercurius cum sit in
occasu positus, hoc est in loco, qui aduersatur horoscopo, & Lunam &
horoscopũ irradiatione sua lacessit, Lunaq́; Mercurij aduersis radijs
lacessita horoscopum quoq; ipsum corrumpit, uexatq́; multo pernicio-
sius. Qua è re innuitur cerebrum cui Luna præsidet, itemq́; humo-
res, qui corporis concretionem ipsam cõstituunt immoderatius exagi
tandos. Qua ex immoderatione atq; exagitatu, de nimiaq́; humidi
superfluentia, cuius Luna excitatrix est, morbus ipse comitialis gigne
tur. Etenim Mercurius morbo huic generãdo q̃ maxime idoneus ẽ, quodq;
ipse Mercurius septimo à loco malitiam contrahit, hostiliterq́; à Luna
percutitur, ita quidẽ humor ille cui ipse præsidet, obtunditur, à quo ẽt
ratio ipsa suggeritur, ut ingenij acumine obtuso, natus ille futurus sit fa
tuus, ac bardus. Eundem morbum, animiq; siue fatuitatem, siue obtor
pescentiam proculdubio indecentiorẽ pariet Luna in horoscopo consti
tuta, si ab occasu aduersum se Saturnum simul ac Mercuriũ sæuientes
conspicata fuerit. Saturnus enim humido illi superfluenti magnũ adij-
ciet cumulũ, morbũq; ipsum multo grauiorẽ reddet, Mercuriũ uero sic
obtũdet, ac refrigerabit, ut nati illius animus torpore capiatur. His è fi
guris aperte cernitur, quod Luna, Mercuriusq́; male collocati, horoscopũq;
uexãtes afferant tũ animo, tũ corpori mali ac uitij. Videamus nũc quod
domicalia ipsa præstent ẽt mali, & in quo etiam mali genere. Luna in
horoscopo partiliter posita, si Saturnũ ab occasu minitantem uiderit, aut
è quadrangulo hostiliter ferientem, Mars uero ac Mercurius è tropico

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

simul signo Saturnum quomodocunq; percusserint, non morbũ modo comitialem afferet, uerum etiam insaniã. Ex hac configuratione Lunæ, Saturnus ac Mercurius comitialem solum uidentur morbum, fatuitatemq; illam, de qua diximus, ingeneraturi. Mars uero Mercurio copulatus, rabiemq; illi inurens suam, furorem etiam meditatur, mutuatus uires tropico à signo. Cuius, ut toties dictũ est, maxima est prærogatiua. Si enim fuerit signum ipsum Cancer, ad prærogatiuæ ius illud quoq; accedet, ut Lunæ domum, ut Iouis inficiat altitudinem, ut ab oppositis ipse qualitatibus, atq; ab antiparistasi uehementius effervescat. Sin Capricornus, ut ab altitudine foueatur sua, ac Saturni domum insessũ exagitet, exagiteturq; ab illa ifectus hospitatoris ipsius, hospitijq; ueneno. Erit autem morbus ipse incurabilis, ni forte uenientem ad se Lunam Iupiter excipiat, Martemq; irradiatione sua locoq; è superiore temperet. Quoniam autem uitio è cerebri, redundantiq; eius humectatione caduci fiunt, et q dicuntur Lunatici, sæpe numero nulla habita Mercurij ratione, corrupta Lunæ uis à Solis aspectu maleficarumq; peruerso obtutu comitialem inducit morbũ, suffragio tantum domesticæ hospitalitatis, ut si Luna ipsa collocetur in Piscibus, hiq; cœli culmen obtineant, Sol autẽ ad ortũ constituatur in Geminis, Saturnus ad occasum in Sagittario, ad imum Mars cardinem in Virgine. Vides signa omnia bicorporea atq; humana, quæ tum Iouis sunt, tum Mercurij domicilia, insessũ partim maleficarum infici, partim quadrangulatione, aut oppositione tum luminarium, tum maleficarum. Itaq; configuratione ex hac tam perniciosa, & ualida humores ipsi quibus corpus nati ipsius coagmentatur, in cuius genitura hæc contigerint, tam male quidem, incompositeq; fermentantur, uti uitiato cerebro, uitietur et animalitas. Quæ quanquam huiusmodi sunt ut de Mercurio nulla fiat mentio, tamen Mercurij ipsius, & domus utraq;, & altitudo pariter corrumpuntur, hoc est Gemini, & Virgo, alterum horoscopans signum, alterum in imo cardinans. Ad declarandam etiam signorum, ac domiciliorum uim hoc quoq; addemus Luna ac mercurio prætermissis. Vbi Sol partiliter horoscopabit in altero è Martis domicilijs constitutus, si locus etiam fortunæ in alterutra Martis domo repertus fuerit, Mars autem ipse in quarto constituatur loco, hoc est cœlo in imo, natum insanum efficiet. Hæc autem configuratio, cœliq; positura diligentius consyderanda est. Cum enim duo sint Martis hospitia, Scorpius atq; Aries, si constituatur Sol horoscopans in Ariete, Mars imum locum obtinebit in Cancro, pars

autẽ fortunæ aut erit in Ariete, aut in Scorpio, si in Ariete, ea et exuritur à Sole, & à Marte percutitur è quadrangulo, quo fit, ut et Lunæ domus, & fortunæ locus, qui est Lunæ ascendens, male à Marte habeatur, qua è re magnum & ipsa Luna uulnus accipit, Sin fuerit fortunæ pars in Scorpio, octauum incidet in locum ab horoscopo, qui suapte natura nocuus est, nullaq; horoscopo societate iungitur. Quod si Sol horoscopauerit in Scorpio, locusq; in eodem fortunæ inuenietur, eundẽ in modũ, & exuretur à Sole, & à Marte exagitabitur ex imo cardine, atq; ab domo Saturni id est ab Aquario. Sin fortunæ pars constituatur in Ariete, sextum incidet in locum ab horoscopo alienum, ac suapte natura perniciosum. Itaq; & fortunæ locus qui est Lunæ horoscopus affligetur, & nulla cum horoscopo genituræ societate copulabitur. Illud quoq; animaduertendum est, cum huiusmodi configurationis genitura sit diurna, Sole quidem in horoscopo, atq; in Ariete constituto, si pars fortunæ fuerit in horoscopo cum Sole, Lunam quoq; Soli necesse esse copulari. Itaq; & à Sole ea uritur, & à Marte è quadrangulo uulneratur, et Luna partis ipsius domina cum ipsa parte undiq; affligetur. Sin fortunæ locus statuatur in Scorpio, Sole ipso ab Ariete exurgente, Lunam necesse est in Scorpio cum ipsa fortunæ parte, octauoq; in loco reperiri. Itaq; & ipsa ab orientali finitore cum parte fortunæ simul erit omnino aliena, & à Sole, Marteq; hostiliter affligetur. Id quod etiam contingit cum pars fortunæ horoscopante Sole ceciderit in sextum locum, in quo Lunam quoq; & ipsam necesse est constitui. Hoc igitur illud est quod ait Ptolemæus, Lunam atq; Mercurium horoscopo non colligari. quod quidem continngit, quoties in sexto inuenientur, aut in octauo, aut duodecimo ab horoscopo loco geniture tempore. Ex hac itaq; figuræ explanatione fit notum & clarum quod erat prius obscurum. siquidem nullo modo apparebat Lunam in ea positione infeliciter constitui, in qua etiam uel infelicissime qdem constituatur. Vt igitur ad rẽ ipsam redeamus, signa quoq; hac in parte uehementius ad malum conferunt, cum Martis domicilia in quibus Sol, ac fortunæ locus constituitur, domini sui suffragentur malitiæ, uiresq; ei clanculum sumministrent. Sol item cum Mercurio horoscopum partiliter tenens in Martis, aut Saturni domicilio morbum quoq; gignit comitialem, uidelicet quia, ut dictum est, Mercurius, humorq; ab illo excitus, male quidem temperabitur, ueneno enim Saturnino delibutus, aut rabie Martia exagitatus, concrematusq; à Sole humidũ illud cerebri male omnino ĩficiet. Martia nanq;, Saturninaq; domicilia, in quibus cũ Mercurio pariter Sol cõ-

stituitur, dominorum intemperantiam in humoribus ipsis referunt, uitiosam'q; illorum naturam. Cum uideamus ouum aut halij, aut cæpæ, qua se gallina pauerit, saporem in cibo referre. Signa igitur sua pte natura, signorum'que ipsorum domini quid in utranque partem sanitatis, aut ægritudinis, felicitatis, aut infelicitatis conferant, iam uidemus.

Alia configuratio faciens comitialem.

A c nihilominus figuram etiam aliam subijciemus, qua traditur à Mathematicis insanum illum futurum, cuius in horoscopo Mercurius inuentus fuerit, siue Pisces horoscopent, siue Virgo, dum tamen Saturnus ei Mars'q; quadrangulentur. In hac positione primum Mercurius q rationi præsidet contunditur Martis, Saturni'q; uerberibus, quorũ alter aut è cœli culmine irradiat, alter ab imo, aut ab eodẽ uterq; simul cardine. Deinde quia horoscopante Virgine culminant Gemini, consistit'q; in imo Sagittarius, signa humana pariter inficiuntur cuncta. Virgo enim & domus, & altitudo Mercurij ipso cum domino affliguntur à maleficis quadrangulantibus. Gemini quoq; altera eius domus, Sagittarius'q; Iouis hospitium aut ab insessu utriusq; maleficæ, aut alterum ipsorum signum ab insessione, alterum ab irradiatione quadrangula infestatur, Piscium item signum in occasu eadem ab irradiatione affligitur. Qua ratione utraq; simul & Mercurij, et Iouis afflictantur hospitia, tota'q; simul bicorporeorũ signorum quadrangularitas. Idem quoq; eueniet, si Mercurius horoscopauerit in Piscibus, signorum situ mutato. Quã ob rem gignendam ad insaniam tum signa ipsa natura sua, tũ etiam loci (quaterna enim simul hac in configuratione cardinantur signa, atq; una simul corrumpuntur) mirum in modum conferunt. Quod in re quoq; militari accidit, ut comparandam ad uictoriam tum miles ipse qualis sit, tum etiam situs ac locus in quo pugnatur, maximum momentum habeant. Ex hac enim ipsa Martis, Saturni, Mercurij'q; collocatione & bilis atra sic excutitur à Saturno, et à Marte rufa, ut ratio ipsa his ab excussionibus omnino labefactetur. Videamus adhuc etiam quid locus, quid signorum natura polleat, quid item prærogatiua. Neque enim caducus modo futurus est, uerum etiam insanus, qui in lucem ueniens Martem, Saturnum'q; pariter cardinem cœli aliquem tenentes habuerit in signo aut tropico, aut duplici, aut in sexto forte, aut duodecimo loco constitutos, dũ tamen aut Lunã, Solem'q; partiliter coeuntes uideãt,

aut Lunam ipsam pleno lumine Soli partiliter aduersantem. Examinemus obsecro positionem hanc diligentius. Si Mars, Saturnusq; simul cardinentur in Cancro, aut Capricorno, quæ sunt tropica, necesse est signa etiã æquinoctialia corruptum iri, ut æquoctialia simul et tropica, uno pessundentur tempore. quatuorq; unà mundi cardines à uiolenta & perniciosa tum insessione, tum oppositione, aut forte quadrangulatione maleficarum stellarum, nec non à Solis ac Lunæ exitioso habitu, quos necesse sit aut quadrangulari maleficis ab altero æquinoctialium signorum, si coeant, aut ab utroq;, si luminaria inter se diametrentur. Et signorum igitur uires, prærogatiuæq;, & locorum cardinalium authoritas ad malum simul coniurant. Quod si coniunctio hæc Saturni ac Martis sexto fuerit, aut duodecimo in loco, primum loca ipsa sunt horoscopo inconnexa, penitusq; ab eo aliena, ac suapte natura peruersa, & nocua, irritantq; maleficas stellas ibidem collocatas ad exitium inferendum nato. Dehinc si diametrentur Soli, Lunæq; coeuntibus, necesse est alteras ex eis stellas in sexto, alteras duodecimo in loco constitui, configurationem profecto omni è parte grauem, atq; erumnosam. Sin luminaria quadrangulẽtur inter se, nonum ab altero cœli locum, ab altero tertium occupari necessũm est, ubi coniunctio maleficarum fuerit in sexto. cum autem in duodecimo, pari modo & tertium, & nonum locum, quæ duo loca horoscopo maxime cognata, & corrumpuntur à maleficis è quadrangulo, & male habentur à luminaribus ibidem afflictis, eodem etiam à quadrangulo, uel à coitu ipso, si copulatio amborum contigerit, uel ab oppositione, si contigerit plenilunium. Paratur igitur & cerebro, & rationi exitium à locorum situ, deprauataq; natura. Nec uero octauus ab his malis immunis est locus, in quo si contingat Solem, Lunamq; coire in genitura, aut Lunã ipsam pleno lumine Soli aduersari, maleficis pariter aut diametrantibus eisdem, aut quadrangulantibus imo partiliq; è loco, nimirum natus ille mente capietur, tametsi fieri poterit pro natura signi, ut aut gibber fiat, aut hydropicus, aut phthisi sit laboraturus. Si enim coeũtibus octauo in loco luminaribus, maleficæ diametrẽtur, inficient insessũ suo anaphoram id est secundum ab ascendente cœli parte locum, qui aduersatur octauo. Sin erit plenilunium, ratione hac Sol cum maleficis secundo in loco reperietur. quòcirca tanto deterius utraq; inficientur loca. Quod si quadrangulabuntur maleficæ luminaribus aut simul positis, aut è regione, hoc pacto necesse est aut undecimum ab ijs cœli locum, aut quintum insyderi. quo fit, ut loca hæc & à superiori

hemisperio, & ab inferiori tam arcto uinculo horoscopo coniuncta, perniciosissime affliguntur. Loca igitur cœli ad futurum insaniæ malum, & ad alia item uitia, ut libris superioribus est ostensum, mirificum in modum per se conferunt, quod à Mathematico summa est cura pensitandum.

De Statu & conditione planetarum cum Sole considerandis.

Quid igitur signa, quid loca ipsa conferant, iam docuimus, quid item Lunæ, Mercuriíq; in ijs quæ ad insaniam, ac furorem pertinent collocationes. Nunc ad planetarum status, conditionesq́; explicandas transeamus. Est autem conditio (ut dictum est) alia diurna, alia è contrario nocturna. utraq; autem pollet plurimum tum in maleficarum, tum etiam in beneficarum stellarum effectionibus. Nanq; in configuratione comitialis morbi à Ptolemæo posita Mars quidem nocturnus, Saturnus uero diurnus morbum ipsum exuscitant, contra uero diurnus quidem Mars, Saturnus autem nocturnus furorem, quæq; ab eo suo nomine μανιακὴ uocatur passio. In ijs enim quæ temporalem ad conditionem spectant, uel mirifice ualent contrarij conatus, quæq; à Peripateticis dicta est ἀντιπερίστασις, Status autem planetarum hac in consyderatione sic est iudicandus, ut stellæ ipsæ aut orientales sint, aut occidentales, aut matutinæ, aut uespertinæ, & (ut Ptolemæi uerbis utamur) aut ἑῷαι, aut ἑσπέριαι, recto ne cursu incedant, an retrogrado, an forte cursum sistant, primamq́; aut secundam stationem faciant, rursumq́; aut orientales, matutinæq;, aut simul matutinæ atq; occidentales, seu uespertinæ simul & occidentales, aut uespertinæ & orientales. Dicuntur autem matutinari, cum ante suos ab ortu radios efferunt, quàm Sol ipse oriatur, contra uespertinari, cum occasum post Solem ostentant se se. Matutinantur igitur, cum non multis quidem gradibus orientali in parte, mane quidem ante lucis expergiscuntur exortum, quo tempore & recto incedunt cursu, & tanquam adolescentes exultant. contra uespertinantur, cum occaso Sole illum secutæ radios suos exerunt imbelles qdē, & penè iam senescentes. Vtq; de Saturno, Ioue, & Marte seorsum à Venere, Mercurioq́; habeatur sermo, ubi tribus Sol signis digressus ipse ab eis fuerit, hæ sub mediam noctem ab oriente radiare iam incipiunt, quadrangulariter illum intuentes, oriente autem Sole culmināt, quo tempore etiam pollent plurimum propter cardinem, progressionisq́; rectitudinem,

nisq́; rectitudinem, Soliq́; ob quadrangulationem male conaliantur. Quæ res hac in consyderatione diligenter aduertenda est. Eædē stellæ ubi centum uiginti Sol gradus hoc est signa quatuor digressus ab eisdem fuerit, ipsi illi triangulantes sistunt iam cursus, ac Sole exoriente præcipitatæ iam è cœli culmine, nonum permeant locum, Sole uero occidente tertium. Hic itaq; status magno etiam in geniturис studio circunspectandus est, post hanc enim stationem & repedant obuerso motu, & non multo post Soli diametrantur ab opposito loco, ut exoriente quidem Sole occasum teneant, occidente uero horoscopum. quod huiusmodi quidem est. Fuerit Solis, Saturniq; copulatio in Arietis initio, non multis post diebus quasi Saturnus à Solis radijs liber fuerit, mane ante Solis exortum conspici iam incipiet, eaq; matutinatio matutino ab exortu dicta. Itaq; ubi ad Taurum Sol transierit, eo exoriente Saturnus duodecimo in loco ab horoscopo reperietur, qui locus est in horoscopi declinatione positus, suapte q̃dem natura perniciosus, atq; ad malum procliuis. occidente uero Sole Saturnus reperietur in sexto, qui locus exitiosus item est, atq; ad malefaciendum idoneus. At culminante Sole Saturnus nonum tenebit locum, declinantem quidem ab culmine, respicientem tamen horoscopum triangulariter. Eodem autem Sole imum, hoc est quartum locum permeante Saturnus occupabit tertium, qui horoscopum sexagonaliter intuetur amico & grato aspectu. Post uero ubi ad Geminos Sol transierit, eo exoriente Saturnus undecimum peragrabit locum, qui & succedit culmini, & sexangulariter intuetur ascendentem locum. Sole autem occidente Saturnus quintum permeabit locum, qui horoscopantem partem triangulariter irradiat. Eodem quoq; Sole cœli medium peragrante, Saturnus in octauo atq; in Ariete constitutus reperietur, qui locus qualis sit, abunde iam dictum est. Idem Saturnus comperietur in secundo, hoc est in ascendentis signi successione, qui & ipse piger est, atq; ab horoscopo alienus, ubi Sol in Geminis positus imum cœli cardinem permeabit. Postquam autem præteritis Geminis Sol ad Cancrum iam peruenit, quocunque in cardine Sol constituatur, necesse est Saturnum quoq; cardinari in antecedente cœli angulo, nam exoriente Sole culminabit, culminante autem illo ipse occidet, rursum occidente Sole imũ ipse tenebit cardinem, quo rursum à Sole occupato ipse ab horoscopo se se exeret, inuicemq́; hoc in statu ubiq; quadrangulantur. At cum ad Leonem Sol transierit, quo è loco Saturnum triangulariter conspicit, pedetentim Saturnus ipse progrediens gradum sistet, incipietq; stationari. Neq; enim uerebimur (uti ab horoscopo Græco uerbo

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

deductum est horoscopo, & à culmine ac turbine & turbino & culmino) sic à cardine cardinor, atq; à statione stationor deducere. Quo tempore exoriente Sole in Leone, Saturnus in Ariete positus, per nonum feretur locum, culminante feretur per sextum. Rursum Sole occidente in Leone, per tertiũ, In eodẽ item Leone Sole imum cœli locum tenente, Saturnus tenebit duodecimum. Itaq; Solẽ gradatim procedente ad Virginem repedare Saturnus incipit, Soleq; horoscopante è Virgine, Saturnus in octauo constituitur, Idem culminante Sole quintum permeat, eodem illo occidente in Virgine Saturnus secundo in loco residet, at residebit in undecimo Sole imũ locum peragrante. Cũ in Libram Sol peruenerit, Saturnus ei opponetur ab oriente repedãs altitudini suæ aduersus, nec multum aberit temporis cum occidente iã Sole, Saturnus apparere uesperi ab exortu incipiet, quæ apparitio ab ipso tempore dicta est uespertina ut à mane matutina. Quo fit ut Sole iam occaso Saturnus appareat ab exortu. At ubi in Scorpiũ se Sol transtulerit, quoniam Sole in Scorpio occidente Taurus ascendit ab exortu, Saturnus duodecimo tunc reperitur in loco, è quo apparere uesperi euidentius incipit. Qua è re uespertinatio est dicta, & qui antea Solem præcedebat, nunc sequitur, situsq; eius mutatur, & item loca. nam in Scorpio culminante Sole, Saturnus Arietem permeans tertium locum possidet, possidebit uero sextum horoscopante Sole, nonũ autem Sole imum cœlum peragrante duodecimũ occidente. At ubi Sol ad Sagittarium profectus occidet, ascẽdet ab undecimo Saturnus, paulatimq; repedationem iam sistet, donec in Capricornum Sol per latus ipse directo cursu occidente iam Sole culminet in Ariete. Sole autem profecto in Aquarium, eoq; occidente ac sub terras iam delato, Saturnus uesperi nonum obtinet locum, transitq; pedetentim ad occidentalem regionem, quiq; prius fuerat matutinus atq; orientalis, cũ undecimum ac duodecimum retinebat locum, maneq; cõspiciebatur, nunc nonum atq; octauum peragrans uespertinus efficitur atq; occidentalis. Sole autem profecto in Pisces, eoq; occidente, ac sub terras iã delato, Saturnus uesperi in occidua regione, octauoq; ĩ loco cõspicitur, donec Sol in Arietẽ trãsgressus radijs illũ suis occulat. Quod aũt de Saturno dictũ est idẽ in Ioue ac Marte sequendum, habita motus tñ ratione, præsertim ĩ Marte, cuius cursus ẽ celerior. Hoc ẽ igitur quod ab antiquis præcipitur, statũ planetarũ cũ Sole animaduertendũ eẽ. Veneris aũt ac Mercurij ratio aliter habenda est, quippe cũ cursus ita suos peragrant, ut cũ Sole iũgi nulla quidẽ configuratione queãt, præter q̃ sola copulatione, dũ eodẽ in signo una corporatim coniun-

guntur. Quocirca, quod de Saturno dictum ē, nequeunt Sole horoscopante culminare, aut culminante illo, ipsi ab ortu exurgere. quãdo nec Mercurius integro à Sole signo digreditur, nec duobus integris signis Venus. De quibus ita quidē præcipiendum uidetur. Cum Mercurij ac Veneris stellæ eodē tempore & matutinæ fuerint & orientales, non aliter pollere suis in effectionibus, q̃ si horoscoparēt. cumq; matutinam stationem faciunt, perinde ac si culminarent, ubi uero cursum direxere, æque ac si in occiduo cardine. at cũ statio earũ uespertina fuerit, ac si in imo cœli loco constitutæ essēt. Venus igitur ac Mercurius matutinari tũ dicuntur, cum ante Solem mane apparent in regione orientali, uespertinari uero quoties uesperi post Solis occasum apparent in occidentali. Erraticæ tamen omnes esse possunt & in regione occidentali etiam matutinæ, & in orientali uespertinæ, ut cum Sole culminante in Ariete, matutina stella id est Solem antegressa reperitur in occidua regione, hoc est in Aquario aut Piscibus, & cum ipsa uespertina Sole culminante existens in oriētali tractu Taurum peragrat aut Geminos. Quam ob rem erraticarum status omnium erga Solem summa est diligentia obseruandus, ut quantæ cuiusq; uires sint, exactius intellegatur. siquidem pro statu ipso effectiones futuræ sunt aut ualidæ aut imbecillæ aut mediocres. Huic obseruationi illud quoq; accedat, ut hospitatorũ ratio habeatur, sit ne unus idemq; hospitator Lunæ ac Mercurij an duo ac diuersi, qualis etiã sit utriusq; status in cœlo atq; habitus, qualis etiam natura atq; conditio. Malefica ne an benefica stella, diurna ne an nocturna hospitium præbeat. In hac autem ipsa conquisitione, quid item situs possit, docent Ptolemæi uerba, cum ait, Insanabiles futuros morbos, ubi beneficæ occiduæ q̃dem fuerint, maleficæ uero ab ortu cardinabuntur, contra ad sanitatem tandē redigendos, ubi ad ortum beneficæ, ad occasum aũt maleficæ collocabuntur. Ab ortu enim quæ beneficæ sunt, uires lõge ad benefaciendum ampliores suscipiunt, quæ sua ipsarum natura est. È cõtrario insita illis beneficientia à loci septimi, horoscopoq; aduersantis malignitate aut omnino eripitur, aut magna è parte imminuitur.

De Vitijs, siue ægritudinibus intemperantiæ.

Diximus de grauioribus illis, maximeq; infestantibus animum ægritudinibus, et, ut Græci dicũt, passionibus, quæ ratiōe subuersa hominē ipsum de statu suo deiiciunt. Itaq; ijs de ægritudinibus dicendum

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

relinquitur, quæ hominem intemperantem reddunt. quæ moralis quidem pars est. Loquimur autem hoc in loco ea de parte temperantiæ, quæ ad libidinem spectat atq; ad rerum Veneris usum, quæ affectio homini cum belluis est communis, perq; eam mares discernuntur à fœminis. Quo circa ut in comitiali morbo, itemq; in furore prima ratio habenda est Lunæ, ac Mercurij, sic in hac consyderatione Lunæ ac Solis, itemq; Martis ac Veneris. utraq; eni stella appetitioni huic præposita est, excitandæq; libidini. Quin etiam ad augendam insaniam, furoremq; exagitandũ ut momentum tantũ habent maleficæ, quãtum iam ostensum est, sic Martis ac Veneris stellæ ad intemperantiã hanc nobilitandam pro natura etiam signorum quæ ipsæ permeant geniturae tempore, humani sexus, itemq; signorum ipsorum ratione habita. Quam ob rem hæ quoq; ad ea quæ à Sole decernuntur ac Luna diligentissime obseruandæ sunt, siquid aut addant, aut forte demant. Luna igitur ac Sol cum sensibus præsideant atq; animalitati, quippe quorum opera, materia una coeat ac forma, sintq; res Veneris homini cum belluis communes, utriusq; nimirum status temperantiam, intemperantiamq; qualis futura est, indicabit. In ipsa autem intemperantia duplici peccatur uia, & cum uiri, mulieresq; suo in genere, ac sexu exercebunt res Veneris & uehementius & indecentius quàm par est, & cum ad ea mulieres transierint, quæ sunt marium, mares uero ad ea quæ mulierũ. Vtriusq; autem excessus Sol, Lunaq; pro natura signi, in quo reperiẽtur, indicium facient, Venus item ac Mars sua pro constitutione. Signa itaq; masculina indicant ea quæ uirorum sunt, fœminina quæ mulierum. Status quoq; ac situs obseruãdi tam signorum quàm etiam planetarum, ut paulo ante in ijs quæ de insania dicta sunt, iam ostendimus. Quoties igitur in uiri genitura Sol ac Luna duntaxat soli uterq; per ea ferentur signa, quæ masculinæ sunt conditionis, is à natura quæ marium est propria minime recedet, ea quidem in usu rerũ Veneris exercens quæ uirilia quidem sunt, uirilisq; naturæ lex pmittat, quorũ in usu erit fortasse etiã uirilior. Quod si utraq; Veneris ac Martis stella aut his è stellis altera masculinis in signis reperta fuerit, idẽ hic natus eo usq; lasciuiet, iccendeturq; à libidine, uti trãsgressus honesti ac legitimi fines, effectusq; in hoc ipso incontinentior, & mœchetur frequẽtius, et ad obscœna, infamiaq; rapiatur, ita quidẽ ad illa procliuis ac promptus, ut pudoris, modestiæq; penè oblitus uideatur. In mulieris autẽ genitura ubi hæc ipsa luminaria masculinis in signis sola quidem reperientur, futurã illam portendunt & incontinentem, et in rerum Veneris usu nimiã,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

ut relicto fortasse usu fœmineo, transitura sit ad ea quæ potius sunt
mariũ. Itaq; procax erit & petulans, & oculis, gestuq́; præ se feret li
bidinẽ, uersabiturq́; in ganeis, ĩcensa adeo, ut fœmineo abutens sexu
etiam crissetur. Si & illud quoq; accesserit, uti Mars, Venusq́; simuli
ter uterq; masculescant, aut eorũ saltẽ alter. Hoc tamen intererit, quod
si Venus sola masculescet, hæc ipsa clanculum à muliere patrabũ
tur. Sin Mars, calcato pudore, ruptisq́; naturalis legis uinculis, seq́;,
pudicitiamq́; suã ita diuulgabit, ut nullã famæ suæ rationẽ habere
prorsus intellegatur. Verum hac ipsa de re melius fortasse consultum
fuisset, nihil omnino dixisse, propter rei turpitudinem. Secus autem in
uiri, aut mulieris genitura, luminaria ubi fœmineis in signis ambo
reperientur. mulier enim sexus sui naturam sequetur ac legem, qua
in re forte erit blandiuscula ac lasciuior. At uir prolabetur ad ea po
tius quæ præter naturam sunt, atq; ad muliebria patienda, mollis ip
se, atq; effœminatis moribus. Quod si Venus quoq; et ipsa fœmineo
in signo constituta fuerit, eadẽ hæc mulier & adultera erit, & pudi
citiam habebit in propatulo suam, et, ut inquit Sallustius, uiros petet
sæpius q̃ ut petatur à uiris, ad obscœnos atq; illegitimos Veneris usus
ubiq; prompta ac parata, omni deniq; flagitij genere hac in parte co
operta. Vir aũt cinædus ac pathicus futurus est, quiq́; mulieris munus
obeat in abutendo sexu, clanculũ tamen ac furtim. Sin uero et Mars
fœmineo constituetur in signo, accedens socius & ipse luminaribus,
uterq; pariter et uir et mulier præter sexus ac naturæ legẽ impudẽtis
sime, audacissimeq́; se se habebũt et in agendo et in patiẽdo, palàm ẽt
ob ea expositi hominũ conuicijs ac maledicentiæ, ut qui omni è parte
impuri, contaminatiq́; habeantur. Erũt aũt hæc ipsa flagitia magis
minus'ue opprobriosa ac diuulgata pro statu Veneris ac Martis tum
orientali matutinoq́;, tũ occidentali ac uespertino. Siquidẽ ambæ stel
læ orientales ubi fuerint ac matutinæ, uirilẽ ad usum, eiusq; diuulga
tionẽ permultũ adiicient, fœdiorẽq́; inurent notã & abutendo ma
sculino sexu & contẽnenda fama. Occidentales uero ac uespertinæ
in ijs quæ mulierũ sunt, quæq́; fœminei coitus ac secundũ naturam,
cõpressius tñ atq; occultius idẽ hoc præstabũt. Omnino aũt heoæ Mar
tis configurationes diuulgant, uespertinæ potius occulunt. His aũt in
hũc modũ se habẽtibus Saturnus quoq; si se illis accõmodauerit, atq;
addiderit sociũ, ad impudentiã impuritatẽq́;, atq; ad augendũ oppro
briũ operã suã conferet in utranq; partẽ et agendi et patiẽdi. Cõtra
Iupiter moderabitur, modũ illis, cautionẽq́; adhibendã suadens, atq;
pudoris admonẽs. At Mercurius et coeũdi impuritatẽ, usumq́; promi

scium ac frequentem, & famæ contemptum, contaminationisq; labē oēm adaugebit, quippe qui & uirū & mulierē Veneris in rebus tum pudoris, honestatisq;, tū rationis immemores faciet, agetq; trāsuersos, dū ipse in illorū mores, applicationesq; conuertitur. In omni autē hac consyderatione, momenti plurimū habet tum institutio in ætate tenera qualis fuerit, tum leges ac mores patrij, habitusq; regionum. Nam apud Turcas exoleta prostant publice. apud Germanos in id flagitiū morte animaduertitur. ciuiles etiam in bene constitutis Italiæ urbibus leges, iuraq; municipalia igne plerunq; puniunt. Hodie apud Tartaros, gentesq; illas Scythicas, inuenias mulieres quæ ex uoto prostent. Apud Romanos capitale olim fuit, militem Romanum in castris secū habere mulierē. Neq; ignotū est, quæ apud Græcos eēt cohors sacra. Quid apud Mauros minus aut turpe, aut uetitum, q̄ habere puerū in delicijs? At puellæ Christianæ quæ deo initiātur, uirginitatē uouēt. Itaq; patrij mores ad hæc ipsa uitia uel coercēda, uel fouēda plurimū etiā conferunt. His hūc in modū explicatis, nō pigebit, quasi exēpli gratia, maiorū obseruationes quasdā, quo notiora quæ iam dicta sunt fiant, carptim referre. Eæ aūt sunt huiusmodi, Futuras quidē meretrices, atq; infames mulieres eas, quarū in genituris Martē, Lunāq; uno in cardine, iisdē quoq; in partibus, cūq; his simul Venerem ac Mercuriū constitutos, Saturnus summo è cœli cardine aduersans despexerit. Prostituent itē corpus, & (ut Maternus inquit) pudorē nundinabuntur, quæ in lucē uenientes fœminæ & partiliter, & ijsdē simul in partibus Martē, Venerē ac Saturnū culminantes habuerint, accedente his Mercurij testimonio atq; cōsensu. Nec pudori suo parcēt, nec famæ futuræ sunt satis studiosæ quæ Martē, Venerē ac Mercurium, cumq; his Lunam pariter in solstitialibus habuerint signis, aut quadrangula se se radiatione ferientes. quæ quadrangulatio ubi contigerit, necesse est, signa quoq; æquinoctialia labe hac infici. Erūt illæ quoq; et libidinosæ, et intēperantes admodū, quibus nascentibus Saturnus & Venus matutino in ortu inuenientur, contra Mars in uespertino, aut quadrangulans illis, aut è regione aduersans. si illud quoq; accesserit, ut masculinis omnes constituantur in signis. Vendet simul & pudorem & corpus mulier ea, in cuius genitura Saturnus et Mars fœminino in signo horoscopantes sibi ab occasu fœmininoq; è signo Venerem ac Mercurium aduersantes conspicabūtur, aut Mars ac Saturnus simul, ut dictum est, culminantes Venerem uidebunt ac Mercurium in imo cœli cardine colluctari. Eadem hæc natalis configuratio si uirilis fuerit, cinædum illum futurum decernit, uitioq;

ex hoc infamem. Erunt τριβάδες Græco nomine, crissabũturq́;
quoties qua mulieres hora nascentur, fueritq́; nocturnum tempus Ve
nus, Marsq́; una tropicis, squamosis'ue in signis positi, atq; occasum id
est septimã ab horoscopo regionem tenentes, Saturnum aut quadran
gulantem ipsis, aut opposita è regione aduersantem conspexerint, aut
si una tres simul eodem in occasu coiuerint. Eo autem teirius futurum
est uitium, si coitus iste in Ariete fuerit, aut Capricorno, quæ signa
& masculini sunt sexus, & alterum Martis, alterum Saturni domi
cilium. cum etiam in altero extollatur Mars, deprimatur in altero Sa
turnus. Futuri sunt masculini sexus abusores, puerorumq́; capientur
amoribus, in quorũ genituris Mercurius ac Mars simul ac partiliter
quidem, iisdemq́; in signi momentis, præsertim si alienum id fuerit
collocabuntur. habet enim Mercurius puerorum significationẽ. Eodẽ
quoq; inquinabuntur uitio, in quorum genituris Venus in domo Mer
curij reperta fuerit, Mercurius uero ipse abiecte collocatus in sexto,
aut octauo, aut duodecimo loco, aut forte in ascendentis signi successio
ne. Idem quoq; Mercurius masculino in signo, atq; in cardine consti
tutus, in pueros excitabit adeo natum illum, in cuius natali configu-
ratione coniugij locus in Mercurij ipsius domũ partiliter inciderit, ut
uix unquã fœminini coitus cupiditate capiatur. Erunt eodẽ quoq; mor=
bo corrupti, qui in lucem prodeuntes Martẽ, Mercuriũq́; in deiectis
ab horoscopo locis habuerint. ea quidem ratione ut alter alterius acci
piatur hospitio, aut ut Aries, Scorpius'ue utrunq; simul accipiat. Mars
igitur cum sit libidinosus, Mercurius uero puerorum curator, genus
hoc libidinis hac è commixtione exuscitant. Euadent adulteri et uir
& mulier, in cuius genitura Mars & Venus pariter septimũ ab ho-
roscopo tenuerint locum, aut si Venus in finibus Martis, Mars uero
ĩ finibus Veneris positi quacũq; se radiatione respexerint. Quibus si
Mercurius ab opposito, aut quadrãgulo se è loco obiecerit, exæquatis q
dẽ partibus, nimirũ in adulterio decernit deprehẽdẽdos. Quoties Ve
nus cũ Marte pariter ac Saturno, atq; in Saturni ipsius domicilio po
sita occasum tenuerit, & mulierẽ quæ tunc nascetur, ad publicandũ
corpus suum impellet, & uirum ad impuros marium coitus, qui'ue
meretricem forte, aut infamem matrimonio sibi iungant. Hæ autem lo
corum constitutiones signorũ conditiones ac qualitates, erraticarũq́;
mixturæ cõmotionibus, atq; exagitationibus suis mẽtẽ sic uersabũt,
ut animum ac uolũtatem ad se trahant, impellantq́; ad obscena, atq;
flagitiosa, concubitusq́; nefarios. Futuri autem molles sunt ac ci-
nædi qui genituræ tempore Venerem, Martem ac Saturnum simul in

deiectis habuerint ab horoscopo locis, fœmininisq́; i signis collocatos.
Qua in collocatione si contigerit Venerem meliusculæ se habere, clan
culum uitium ipsum patrabitur. Eadem Venus fœminino in signo,
septimoq́; ab horoscopo in loco cum Saturno simul posita mares decer
nit cinædos, si Mars, si Sol, si Iupiter ac Luna, si una hi omnes per deie
cta ab horoscopo ferantur loca. Qua in configuratione si Iouem conti
gerit, reliquis ita, ut dictum est, constitutis, aut horoscopum tenere, aut
culminare in edito, hæc ipsa mollities & authoritatem illis compa-
rabit apud principes uiros, & munerum administrationem & gra
tiam. quando uitium hoc ferè in principum illustratur aulis, quibus
amplas quoq; diuitias adijciet Luna, si reliquis cum Ioue simul erra
ticis, deiectis in locis agẽtibus ipsa aut horoscopabit sola, aut culmina
bit. Et illi quoq; futuri sunt cinædi tñ haud diuulgati, in quorũ genitu
ris Venus ac Mars fœmininis in signis cõstituti aut è quadrãgulo, aut
opposito è loco se impugnabunt. Eadem labe afficientur in quorum ge
nituris Venus cum Mercurio in Martis, aut Saturni domo reperta et
Martem ipsa, & Saturnum hospitio suo accipiet, quemadmodum &
ipsa mutuo accipitur. Fœdabuntur eadẽ quoq; nota, non tamen palàm
et puulgate, quorũ horoscopus fœmininum fuerit signum, ipsa autem
Venus cum Saturno pariter aut radijs occuletur Solis, aut inuicem
quadrangulabũtur, Luna ipsa fœminino in signo constituta. Quod
si Venus, Saturnusq́; matutinum facient exortum, nota ipsa futura
est publica, atq; eo uulgatior, si uespertino ab exortu Mars aut qua-
drãgulabitur illis, aut diametrabitur. Laborabunt eodem etiam mor
bo, in quorum nascentium occasu Venus, Saturnusq́; simul constituti
Lunam è quadrangulo percusserint, aut in Arietis facie, aut Leonis
constitutã, aut forte in Tauri facie, seu Capricorni. Eadẽ item mollitie
afficiet Venus in Tauro, Leone'ue, seu in Virgine, aut Capricorno po
sita, si à Marte tamen ac Saturno qualicunq; fuerit radiatione con-
specta. Idem quoq; Venus efficiet in septimo ab horoscopo loco posita,
suis quidem in finibus, dum tamen nocturna in genitura Luna
duodecimum, aut sextum peragret locum, in diurna uero Sol, atq; in
Veneris ipsius finibus constitutus. Idem hoc Venus patrabit, quoties
genituræ dominatum sortita, fœmininoq́; in signo cum Marte collo
cata deiectos ab horoscopo locos tenuerit, atq; à Saturno masculinum
signum tenente quadrato ferietur aspectu, si & illud quoq; accesserit,
ut Luna ẽt per deiecta feratur cœli loca. Et animum simul et corpus
fœdabunt libidinis impuritate Venus, Saturnus, & Luna pariter oc
casum sortientes, si Mars imo illis è cardine radios suos impegerit.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Quod si Iupiter & illis ad occasum, et huic ad imum quadrangulabitur, ad cætera impuritatis opprobria illud addet, ut puerorum quoq; natus ille contaminetur amoribus, ac nihilominus, propter locũ septimum, uxorem quoq; impure cognoscet, adeo ex omni parte & mollis & impurus futurus est, atq; à uiro alienus. Tradit Iulius Maternus omnem libidinis impuritatem, prostremamq́; corporis effœminationem decerni à Luna, Soleq́; in Capricorno, aut Tauro, aut in Ariete Leone'ue ita quidem horoscopantibus, ut in eorum signorum aut facie constituantur, aut dorso. In omni etiam genitura Lunam in cauda Leonis inuentam id est in trigesima eius parte cinædos efficere, in facie uero eiusdem Leonis, itemq́; Capricorni, Arietis ac Tauri libidinosæ impuritatis genus omne decernere. Arietis autem ac Capricorni faciem sexta, septimaq́; simul pars constituunt, Tauri uero ac Leonis tertia, quarta, & quinta. Leonis item & Capricorni dorsum tres simul partes constituunt, hoc est uigesima prima, uigesima secunda, & uigesima tertia. Eiusdem Materni uerba sunt hæc. Capricorni sexta & septima ponuntur in facie. octaua, nona, & decima, quæ sunt per ordinem in ore Capricorni constituuntur. In ijs partibus quæ sunt in ore Capricorni si quis habuerit Lunam, licet illa sit beneuolarum testimonijs adornata, impuro ore uiros faciet, muliebris libidinis labe pollutos, mulieres uero, si in his partibus habuerint Lunam, omni erunt impuritatis uitio possessæ. Hæc Maternus. Quod reliquum est, Arietis dorsum constat ex his ordine suo partibus, hoc est uigesima tertia, uigesima quarta, & uigesima quinta, Tauri uero è sexta decima, ac decima septima. Labefactabit autem tum uiri, tũ mulieris impurissimum et os et animum Venus cum Mercurio in decima nona Arietis parte sita. Eadem ipsa Venus in trigesima cuiuscunq; signi parte posita, si partiliter aut quadrangulabitur Lunæ, aut diametrabitur eidem, simili ratione in ultima cuiusq; signi parte posite, eandem decernit impuritatem, clandestinam tamen, quæ quidẽ futura est uulgatissima, abrupto omni pudoris freno, si domini signorum, in quorum postremis partibus Luna, Venusq́; constituuntur, qualicunq; easdem radiatione respexerint. His in configurationibus uidere licet, à Martis stella libidinis excitationem, à Saturno turpitudinem, atq; impuritatem coitus portendi, à Mercurio fieri utriq; additamentum, cum diuulgatione & infamia. Quid φ Venus undecimum ab horoscopo locum nacta, culminisq́; in successione cum Saturno collocata, si alterum è domicilijs eius horoscopet, & cũ eo Iupiter Mercurius, ac Luna pariter ad hos ferantur, Mars uero

imum cœli cardinem teneat fœminino in signo positus incestos decer nit, nefariosq; concubitus cum matre, nouercaue, aut cum materteris. Cum sororibus autem, ubi Venus in imo cardine constituta Lunam partiliter intuebitur in ipso cœli culmine peragrantem. Forsitan et sororem sibi matrimonio iunget, atq; hoc nomine, ut Poëta inquit, culpam prætexet. Itaq; diligenter admodum uidendum est, num Luna in ortus sui configuratione feratur ad Venerem, & à quibus etiam stellis aspiciatur, ex hoc enim accessu, progressioneq; coeundi usus præposterus summa cum itemperantia, infamiaq; decernitur, forsan et uiolenta atq; opprobriosa mors. Etenim ubi Luna sic ad Venerem feretur, uti diurna in genitura cardinem teneat, uti Mars uel culmen occupet uel occasum, uix fiet, quin incestum ob ipsum infamis mors contingat, ferroq; illata. Hæc autem genitura si fuerit mulieris, ea utinam id euitet, ne aut cum fratre coeat, aut fratris filio, aut cum patruo, siue patrui filio, aut cum priuigno, aut ex affinibus aliquo, Sin uiri, ne is aut sororem cognoscat, aut sororis filiam, neue patrui uxorem, aut filij, aut priuigni, aut ne forte nouercam, aut quam pater habeat ĩ delicijs. Quid ꝙ aut nouercis iũgetur, aut matribus natus ille, in cuius genitura Venere ac Ioue in Saturni aut domo aut finibus pariter constitutis, ipso etiam Saturno à Ioue mutuo accepto in eius seu hospitio, seu finibus, Luna & Mars pariter quadrangularibus illos radijs impetuerint. Cui configurationi si Mercurius quoq; accesserit, timenda est aut filiæ aut priuignæ corruptio. Forte etiam nõ aberit quin filius aut matrem noscat, aut nouercam, aut filia iungatur patri, ubi Luna cum Ioue, Saturno & Marte in domo fuerit Saturni inuenta. Et cum matre & cum filia naturæ uidetur iura polluturus, in cuius genitura Venus, Luna, & Iupiter aut simul cardinabuntur, aut ipsis è cardinibus inuicem se diametris, quadrangulisue irradiationibus affligent. dum tamen Saturnus omnes pariter raditione aliqua uerberabit. Latebit tamen facinus tam nefarium, si Venerem duntaxat ac Lunam Saturnus conspicabitur. Quæ genitura ubi mulieris fuerit, ac Lunæ locum Sol subierit, in ea configuratione mulier hæc & patrem uidetur & filium cognitura. Mulier & illa cum patre consuescet, quæ in lucem dum prodijt, Venerem in Iouis habuit finibus, in finibus uero Iouis Venerẽ, Martem autem utranq; stellam è quadrãgulo diametroue intuentem. Fratres & illi nefarie, polluenterq; sese cognoscent, qui nascentes Solem, Lunam, Venerem ac Iouem simul copulatos, aut Soli ac Lunæ coeuntibus, Venerem ac Iouem quadrangulantes sortientur, ita tamen ut commutatis finibus, Iouis fi-

nes Venus, Veneris autem fines Iupiter possideat. Omnino autem Lunæ Venus in natiuitatibus aut copulata, aut quadrangulo illam contuta, nefarios decernit coitus, nec puerorum modo amores, uerum qui cognationis ac sanguinis iura polluant. Præsertim ubi copulationes ipsæ, quadrangulationesq; in bicorporibus signis solstitialibus'ue contingent. Non temere igitur à ueteribus traditum est Lunam, Venereq; liuore quodam se mutuo insectari. Abhorrebunt à fœmineo coitu, quorum in natiuitatibus Venerem Saturni fines occupantem nulla penitus stella intuebitur, solam quidem, aliarumq; à stellarum omnium conspectione desertam, Luna tamen ipsa in Leone, aut Virgine, aut in Capricorno Saturni fines possidebit. Sunt autem ultimæ cuiusq; signi partes maleficis attributæ. Hæc nos ab antiqs tradita scriptoribus referimus, quæ quidem suas habent omnino causas. Sed nec uideri uolumus, dum rationem singulorum consectamur, detrahere obseruationi. Ipsi meminimus Florentino à prætore publicæ affectum supplicio fabrum lignarium, qui filiam uxoris loco plures iã annos habuisset. Intelleximus & Neapoli agentes annis superioribus, Panhormi in Sicilia delatam prætori à filio suo matrem, cum quo illa in tenebris sæpius sub alterius specie consuesset, tandẽq; cognitam abominatus filius ad prætorem illam, ut dictum est, detulit. Temporibus nostris Pontificem Maximum secutum fortasse Lothi exemplũ, de quo Hebraicis in historijs fit mentio, filiam suam & cognouisse, & grauidam fecisse opinio est & aulæ totius, & urbis Romæ uniuersæ. De quo tamen parcius, propter sedis pontificiæ maiestatem, in qua tot sanctissimi sacerdotes, tanta cum integritate, &, penè dixerim. diuinitate & olim sedere, &, ut mihi persuadeo, etiam sedebunt.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD PAVLVM PRASSICIVM DE REBVS COELESTIBVS LIBER QVARTVSDECIMVS.

g

Eneris rerum, atq; in primis hominũ Paule Prassici, tanta quidem inter eos ipsos diuersitas, ipsiusq; diuersitatis tam multiplex item uarietas, q̃q̃ alijs atq; alijs proficiscuntur è causis, ad cœli tamen, stellarumq; aspectus, atq; ad ipsum terrarum situm sunt potissimum referendæ. Permagni enim interest, qui terrarum tractus cui cœli tractui sint subiecti, cui etiã erraticæ stellæ, Positura quoq; ipsa terræ qualis sit, quo etiam solo, natura, facie, atq; habitu prædita. Vtq; de rebus nunc taceamus alijs, effigies non solum, habitusq; corporum, uerum applicationes ipsæ, constitutionesq; animorum, locutio quoq; pronuntiatioq; uerborum palàm hoc faciunt. Qua in re duo etiã cõsyderanda sunt, positus ipse scilicet terræ, quo à cœli circunductu temperetur, & qualis sit eius constitutio, sit ne situs ipse planus, an montanus, humido solo, an arido, frequens an à cœtu, cultuq; hominum destitutus, in mediterraneis ne, an secundum mare. Hæc enim, aliaq; huiusmodi ad quam quisq; sit artem applicaturus, plurimum momenti habent. In montibus enim sitæ regiones, saltuosisq; in locis aut palustribus, propter ubertatem pastus, accommodatiores sunt gregibus atq; armentis. Itaq; plerunq; uidemus earum regionum incolas pecuariam exercere atq; armentariam, qui apertos colles, aut plana magis incolunt loca, agro eos colendo dare operã, conserendisq; arboribus, aut disponendis uitibus, oleis ue, qui ad lacus, aut mare habitant, piscatui & nauigationi, quibus loca obtigere steriliora, ij plerunq; manuarijs dediti artibus atq; operis uitam inde sustentant, aut famulatu, aut militia, aut hinc atq; illinc comportandis mercibus, quibus patria est nobilior aut opulentior, artes ij præstantiores exercent, mercaturamq; locupletiorem &, ut Cicero ait, undiq; apportantem, moribus lautioribus ac perurbanis instituti. Quo circa situs ipse non ille modo qui cœlum suum sequitur, sed qui eodem est sub cœli tractu positus, uariante quidem locorum ac soli natura, mores quoq; & artes ut uarient, plerunq; efficit, Illudq; persæpe præstat, uti finitimæ etiam regiones, propter dissimilitudinem positus, dissimiles quoque sequantur uitæ

institutiones,

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

institutiones, Siculi propter camporum ac collium latitudinem pleriq; omnes praeter q̃ qui ad mare agunt, aratoriae atq; armentariae sunt dediti, ut non temere diuulgatum sit, Cererem inde profectam terrae cultum, ac serendae frugis mortales primam docuisse, eosq; à pastu uocauisse ad aratrum. Apuli colendis ferè tantum agris, ac faciendis messibus, Montana Pelignorum ac Marsorum oppida pascendis praecipue pecudibus, aut exercendo lanitio, atq; contexendis pannis. Alij quarum rerum terra quam incolunt est ferax, in ijs se se exercent, ut colendis oliuetis, atq; amygdaletis, moretis'ue ad usum atq; contextũ sericorum, aut croco etiam, aut cumino, bombicı'ue intenti. Nullas Nomades urbes habent, itaq; palantes agunt. Scytharum item pars maxima aut pecoribus aut rapto uiuunt. Galli, Germaniq; suas quiq; populi sedes habent, ac certos & definitos agros. Et in ijs quidem ipsis, praeter illud quod tractus ipsius est proprium, gentiq; incolenti prope modum naturale, regionatim tamen sunt suae cuiq; diuersae ab alijs institutiones, uitae item studia & artes quas peculiarius sequantur, ut eae magis uideantur à natura ipsa, q̃ ab electione profectae. Dedit nomen Ichthyophagorum genti piscium in uictu usus, Struthiophagis uero è struthijs cibus, dedit Ambronibus atq; Anthropophagis, q̃ carnibus uescerentur humanis. Est mihi domi Aethiops seruus, qui persancte affirmet, morẽ illis esse, uti abactos infantes saginent, quibus saginatis post uescãtur in coenis lautioribus. Refert Tacitus id qđ ita quidem sese habet, Britanorũ hominum corpora uaria esse, eorũq; qui Calidoniam habitant, q̃ Germaniam prospectent, rutilas esse comas, magnos artus, ac Germanorum gentis similitudinem referre, Silures uero torto esse capillo, colorato uultu, atq; Hispanorũ similes, q̃ ea pars Hispaniae sit obiecta, At q̃ Gallis sint proximi, eos esse Gallorum similes, q̃ procurrentibus in diuersa terris, coeli positiones habitum corporibus suum dederint. Horum igitur admonuisse, ab instituto hoc nostro minime fortasse uideatur alienum. quam ob rem distintius ac particulatim magis de ijs posthac disseremus. Quae enim in uniuersum spectant, ea ut' pote generaliora cũ primis obseruanda sunt. Nam & in urbibus bene constitutis, & in quibus lege uiuitur, publicum bonum priuati ciuis commodis antefertur.

Mne igitur hoc terrae spatium qđ aequinoctiali à carдine, Solisq; ab ortu per mediterranei orbis tractum ad occasum portenditur, atq; ab ipso occasu in septentrionem, indeq; in ortũ colligitur, duabus lineis ab

oriente cœli parte in occiduam protractis distinguitur, æquinoctiali uidelicet una, solstitiali altera, quæ Græco nomine est τροπικὴ Et in æquinoctiali quidem lineabis anno dierum ac noctium æqualia cõtingunt spatia, uere scilicet atq; autumno, in solstitiali autem semel, idq; æstate euenit, diem summum ad incrementum produci, noctem uero ultimum pati detrimentum. Nam de solstitiali illa linea, quæ hiberna ac brumalis dicitur, non uidetur hac in parte præcipiendũ aliquid. quando siqua sub illa est hominum habitatio, nihil ad nos attinet, nullaq; habetur eius à nobis cognitio. Tametsi ultra æquinoctialem lineam aliquantum terræ habitatum constat, quibus in locis umbra sic uariat, ut nunc septentrionem uersus, post autumnum scilicet, nunc in austrum æstate diuertat. Illud autem de brumali affirmare tantum possumus linea, ubi Sol ad illam accesserit, maximas inde noctes, dies cõtra breuissimos nobis cõtingere. Igitur quæ gẽtes, quæq; nationes tractum inhabitant, æquinoctiali ac solstitiali hac linea cõprehensum, illæ quidem à signifero conteguntur, Solq; singulis ueris atq; æstatis diebus iter suum uarians, supra uerticem illorum capitaq; progreditur. Incolẽtibus uero tractum eũ q̃ à solstitiali æstiuaq; linea uergit in septentrionalem cardinem, Sol ubiq; ac toto anno obliquus apparet, signaq; illa Zodiaci orbis etiam obliqua. Nunq̃ enim supra caput eorum Sol per illa incedens circunfertur, nec rectis illos radijs ferit. Perite igitur atq; elucubrate admodum à Lucano dictum est.

" Sed neq; in Arctoo sedem tibi legeris orbe,
" Vnde tuam uideas obliquo sydere Romam.

Rursus autem duos hos terræ tractus maioribus nostris ita quidem uisum est distinguere, uti à puncto æquinoctialis lineæ æquis quidẽ ac dinumeratis partibus, inter ortum atq; occasum ac sub ipsum cœli medium constituto, lineam rectam ad cardinem ipsum septentrionis ducerent, qua ducta totum hoc spatium ab ortu in occasum, æquinoctialiq; linea ab austro discretũ, in partis distribuerunt quatuor, siue quadrantes eas uocare quis maluerit, siue quadras. Quarum duæ ita constitutæ sunt, ut altera quidem à septentrione atq; ab latere uergat in ortum, altera uero latere ab altero in occasum. cum è duabus reliquis altera in meridiem ab occasu se se diffundat, altera uero ab ortu.

De septem Climatibus.

Rursus latitudinem hanc omnem, de qua diximus, atq; hunc ipsum terrarum orbem ab æquinoctiali linea, ortu, occasu, atq; à septentrione

comprehensum alia ratione dimensi sunt, septemq; in climata, ducto inde nomine, quod ab æquinoctiali fiat tractu in septentrionem ascensio, distinxere. Ac primum quidem spatium ipsum, quantum maximum ac uastissimum illud est, ipsamq; omnem latitudinem una ac uiginti lineis partiti sunt, suam in una quaq; distributione rationem secuti. Deinde ab ipsius æquinoctialis lineæ punctis, id est ab oriente atq; occidente cœli cardine, æquo digressi tramite, primum clima, mundiq; acclinationem ita constituere, horarum quoq; aduertentes spatia, uti cum sub æquinoctiali ipsa linea duodecim semper horarum dies pariter ac noctes essent, primum ipsum clima eo usq; prolatauerint, quod maximus quidem dies tredecim integris constitueretur ex horis. Quodq; plaga hæc Meroen, notam ac maxime claram insulam peruaderet, quæ à Nilo, Astaboraq; fluminibus efficitur, διαμερόης à Græcis est dicta. nobis eam appellare Meroensem placet. Cæterum cum inter unum quodq; clima ab initio eius ad exitum interlabatur horæ dimidiatæ tempus, uisum est priscis authoribus ac præsertim Ptolemæo, quo spatium ipsum temporis appareat distinctius intersecare singulas plagas singulis æquidistantibus lineis. Partitus est autem omne illud tempus horæ dimidiatæ in quadrantes duos, idest in duplices, ut hodie loquuntur, quartas. Quodq; ab æquinoctiali linea, quæ duodecim semper est horarum fiat digressio ad horas tredecim, quod primæ quidem plagæ tempus est, interiecit lineas tres, quarum prima, æquinoctialiq; quàm proxima horarum esset duodecim & quartæ, alterius horæ partis, secunda quæ esset horarum duodecim, et alterius dimidiatæ, tertia quæ ad horas duodecim ac dimidiatam alteram adijceret etiam quadrantem partem, qua ratione linea quarta, quæ primam claudit acclinationem, existit horarum tredecim integrarum. Capit autem æquinoctialis linea ab ortus Solaris cardine principium, qua parte Sinarum in Indico mari sinus incipit, hoc est à Satyrorum post Ichthyophagos promontorio, auream inde pertransiens Chersonesum, oppidumq; eius Calipolim ac fluuium Attaban, indeq; per Indicum excurrit pelagus, pertingitq; Taprobanam insulam, A Zanum tranans flumen, oppidumq; mediterraneum Nagadumam, & Nubartam, quod est in ora maritima ac rursus in Indicum irrumpens mare Aethiopiam inde intersecat, dirimens interiorem Aethiopiam ab ea quæ est sub Aegyptum, perq; A Zaniam feracem elephantorum regionem profecta, itemq; per Struthiophagos scindit Coloan paludem ac Pylæos montes, secundumq; Arangam montem digressa interiorem Libyam in-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

teriore ab Aethiopia diuidit, uastamq; illam latitudinem, quæ albos gignere elephantos traditur, permeat, donec ad alios peruenit Ichthyophagos, qui sunt in ea parte Aethiopiæ ad illumq; oceani sinum, qui ab antiquis Hesperius dictus est, regioq; ipsa Hesperia uocata. unde à Græcis ἑσπέριοι dicuntur stellæ, quæ nostra lingua sunt occiduæ aut uespertinæ. Quo sinu tempestate nostra ab Hispanis enauigato, occupatis insulis, quæ Fortunatæ olim, nunc Canariæ ab illarū dicuntur maxima, loca permulta adaperta sunt, antea quidem ignota nostris hominibus. Ab hac igitur linea digressi in septentrionem, orbem hunc nostrum una & uiginti (ut dictum est) lineis secuere. Primæ itaq; plagæ & ut Græce loquamur appellatione κλίματι tantum attribuere terrarum ac marium, quantum lineæ quatuor complectuntur, id est quousq; dies in tredecim integras excrescat horas. Ac prima quidem & secunda linea attribuenda fortasse esset æquinoctiali tractui, quo septem climatum unū quodq; uarietur horæ dimidiatæ spatio. Nos tamen uniuersum tractum ab æquinoctiali linea usq; ad quartum, primæ plagæ attribuemus.

FINIS.

P. Summontius Lectori.

Hactenus Pontanus noster scripsit de rebus cœlestibus. Nam quæ pauca alia post hæc de climatum ratione, ad librum hunc quartum decimum spectantia, in eius archetypo leguntur, aggestitia uidētur quædam ac præparationes potius rerum scribendarū, q̃ operis pars ordine aliquo digesta. Quod tum uacua passim iteriecta spatia, tum interlineationes ipsæ, lituræq; declarant. Quæ quidem ut pauca atq; omnino incomposita, supprimenda potius iure uisa sunt. Vale.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE LVNA LIBER AD AEGIDIVM EREMITAM.

Academia Salernitana q̃diu floruit Aegidi Eremita, rerũ naturalium, eiusq; disciplinæ, quæ φυσικὴ Græce dicitur, ita qdẽ tutata est partes, ut Latinæ quoq; orationis curã minime abiecisse uideatur, multiq; ex ea schola medicas res satis etiã ornate literarum tradiderint monimentis, tum prosa oratione, tum carmine. Appareatq; magis illis bona defuisse tempora, quàm suis ipsos defuisse temporibus. Et profecto pars ea Cãpaniæ in qua Neapolis sita est, maritima itẽ Lucaniæ ora, Brutiæq; ac Calabriæ cum insula Sicilia ita quidẽ cognitioni rerum incubuere, ut Philosophia illic initio nata putaretur, atq; apud eiusdem gentis homines educata & culta. Quod & Eleates, & Locrenses, Tarẽtinæq; scholæ, Siculusq; maxime Empedocles docẽt, Empedocleaq; dogmata clarum fecere. Nam si Homeri de Sirenibus ad Vlyssem dicta recte accipiantur, cum tenere se profiterentur illæ cuncta quæ alma tellus, eademq; multigenia pareret educaretq;, quid hæc aliud dicta magis innuunt, quàm rerum quæ in terra gignuntur fiuntq; cognitionem ac scientiam? quæ Physicorũ quidem est propria. Quid? quod eadem quoq; cognitio perdurauit, percrebruitq;, ut pleræq; artes bonæ Romanorum temporibus ad auos usq; nostros summa cum celebritate & gloria, continuatis etiam eloquentiæ studijs, ut Virgilius Neapolim non temere florere his ipsis dixerit. Vltima igitur Salernitana studia & philosophandi, & Latine qdem philosophandi laudẽ amisere. Non tamen ut aut Salernitanis aut Neapolitanis meis bona hodie quoq; mens non assit uoluntasq; illa, quæ senserint, ea cum ornatu & copia disserendi. Quam ad rem nos quoq; pro uirili excitare non desinimus atq; adhortari ciues nostros, si tamen per Gallorũ insultationes licuerit quod intendimus assequi, dum pacatissima olim regio & bonis artibus dedita, illorũ nũc armis afflicta ac prostrata iacet, languentq; hominum ingenia, tantumq; à studijs ijs deterrẽtur humanitatis ac naturæ, quantum Galli ipsi ac Germani excitantur ad prædam, expergiscunturq; ad cædes ac latrocinia. Tulit olim Pythagoras Samius laudem hanc secum, quod oram illã Italiæ docuisset, quæ mihi quidem non minus ab ingeniorum excellentia et flore ma

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

gna quondã uidetur Græcia appellata, quàm à frequẽtia maximarum urbium ac populorum excultissimisq; diuitijs, cum tamen studia præclarissimarum artium pluribus etiam ante Pythagoram seculis hic floruissent. Itaq; fama hæc non magis uera fuit, quàm Numam Romanorum regem Pythagoræ eiusdem auditorem fuisse, qppe qui Metaponti docuerit regnante Seruio Tullio, qui fuit à Numa ipso Romanorum rex quintus. Nec uero hanc nos laudẽ Pythagoræ inuidisse uideri uolumus. Et dum naturali disciplinæ, dicẽdiq; facultati consulimus, uetustissimi Philosophi, eiusdemq; optimi uiri nomini ut detrahamus, absit ab ingenio institutisq; quàm longissime nostris. Docuerit itaq; uir Samius, & bonus & doctus uir Italiam primus, institueritq; nostrateis homines nó ad disciplinas modo, uerũ ad religionem ac dei cultum, fueritq; auditor eius Pompilius rex, dum nos ab insita moderatione, prosecutioneq; uel admiratiõe potius maximorũ ingeniorũ minime recedamus. Nec tamen Salernitano illo instituto desinamus aut eloquentiæ physicis res adiungere, aut rebus ipsis naturæ explicandis ornamentum et comptum. Ne te igitur pigeat cœlesteis inter cogitationes tuas, studiaq; diuinarum rerum Christianæq; religionis confirmãdæ atq; illustrãdæ, nostratia hæc legere, quæ sunt de Luna, corporisq; eius maculis, quibus legendis, quod pleraq; Physicorum quorundam aduersentur opinioni, satis scio te magis admiraturum esse inquisitionem de ea re nostram, quàm arbitraturũ nos uel liuore aliquo, uel maledicẽdi studio incitationeq; ad hæc ipsa tractum, quippe qui ueritatis indagandæ gratia moueamur non odio, minime uero aut inuidia impulsi, aut insectandi cupiditate, aliorum'ue gloriæ detrahendi.

VNAM Aristoteles minorẽ esse Solẽ ait, secundũq; ab illo locum obtinere atq; authoritatem tum caloris
l
tum lucis. Cumq; calor & Solaris quidem calor generationis prima sit atq; appositissima causa, nimirũ Luna secundo illi succedet in loco, quando minor ea Sol à maximo rerũ naturæ indagatore iudicatur. Itaq; nec me ipsum puduerit uicariam esse eam Solis dicere & in calfaciendo genitalẽ ad operam & illuminandis nocturnis tenebris, luceq; terris subministrãda. Ipsam tamen suapte natura opacã esse docent menstrui eius discursus, illuminationisq; quotidiana uarietas, quippe quæ pro recessu aut accessu ad Solem suo, nunc corniculata appareat, nunc dimidia, modo autem tumentior, modo perquam plena, hæq; uarietates formæ

bis illi accidant singulis mensibus, bis etiam contingat, nullam uideri, paulo antequam Soli congreditur, & postquam ab illius coitione digressa nouam cursus auspicatur rationem. Itaq; ueteres Græciæ Poëtæ non ab re finxerunt sub Apollinis ac Dianæ nomine, fratris eos inter se ac sororis uinculo iungi. Quod igitur suapte natura opaca sit, Solaribusq; à radijs pro interiecta intercapedine illustretur, Lunam pleriq; Latinorum dictam uolunt tanquam luce lucentem aliena, cum lumine cassa sit proprio. Cui opinioni etsi assentiendum uidetur propter scriptorum authoritatem ac temporum, tamen quod ea fortasse ambitiosior est, nobis magis placet, nocturna ab illuminatione Lucenam initio uocitatam, post uero subtracta syllaba quod compluribus in dictionibus usu uenit pro Lucena Lunam in ore hominũ percrebuisse, nomenq; ipsum integrum siue Iunoni siue Dianæ una tantum commutata litera permansisse. Lucere tamen eam dimidiam ubiq; ratio ipsa docet. Semper enim dimidium corporis eius Solari expositum esse illustrationi ita constat, ut ex integris dimidijs, altero semper luceat, qua in Solem prospectat, altero qua uidelicet parte illi aduersatur opacet. Nam corniculatam cum intuemur inferiore quidẽ à parte, tunc uero à superiore pertumescit, ut corniculatio illa inferior superiori coniuncta tumori dimidiationem integram Lunaris corporis impleat. è contrario cum inferius intumescit, superius insinuat cornua. Cumq; mortalibus lucet dimidiata, quæ tamen quarta pars eius pro obtutu nostro est, altera quidem pars quæ integram dimidiationem constituit, lucet immortalibus, & cum nobis nulla quidẽ cernitur, illis existit plena, hoc est ex dimidio toto superiori à parte illuminatur, cumq; illis nulla, nobis prorsus est plena. Quo fit, ut uarietas illa figurarum è discursu eius existat ad oppositam nunc Soli regionem, nunc rursus ab opposita regione ad Solis congressum. Non desunt tamen qui asseuerent Lunam ipsam ubiq; lucescere dimidia plus corporis sui parte, quòd ea natura sit corporum illuminantium, cum longe maiora atq; corpulentiora sint, quæ uero illuminantur minora. Quod nos ipsi minime quidem inficiamur, sed aliam potius sequendam in ijs esse rationem ducimus. Quam tamen antequam explicemus.

Reliqua desiderantur.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

P. SVMMONTIVS LECTORI.

Opus hoc de Luna in Pontani scriptis ita ut uides, mancum inuenimus, cuius reliquum ut alia etiam non nulla post authoris obitum, amissum est hæredum incuria. Nec & his profecto quæ nunc habemus, eadem non incuria obfuisset, nisi nos id ipsum timentes, periculo statim occurrissemus, ereptisq; tanquam è naufragio archetypis salua per nos res fuisset. Quare discant præcauere sibi quicunq; literis aliquid mandant, nec se temere si sapiunt, posteritatis committant negligentiæ. Vale.

Epistolam hanc iuuenis olim Pontanus super Herodoto scripsit, per Laurentium Vallensem in Latinum conuerso.

Iouianus Pontanus Petro Saluatori Vallæ, & Ioanni Ferrario. S.

Etsi uerecundia mea uix dignum esse arbitror, ut alieno labori meum nomen inscribam, tamen Petro Saluatori Vallæ, et Ioanni Ferrario aliquid à Iouiano postulantibus difficile dictu esset non concedere. Efflagitastis enim ut quoniam Halicarnassei Herodoti historijs mirum in modū delectaremini, quas nuper Laurētius Vallensis in latinum conuertisset, sed morte præuentus, incepto operi ultimam nequiuerit manum imponere, id breui saltem testarer epistola, ne tantus labor à quo susceptus fuerit, id posteris esset incognitum. Feci itaq; non inuitus ut rogatu uestro, erudissitimi hominis famæ consulerem, quem & uiuum amaui, et mortuum etiam lachrymis sum prosecutus. Huius aūt suscepti operis ratio hæc fuit. ꝙ cum ille Neapolim se aliquando contulisset, salutandi Regis Alphonsi gratia, cui multos ante annos esset cognitus, et de rebus Persarum, ac Græcorum multus inter eos sermo esset exortus, rogatus est à studiosissimo principe, ut Herodotum, quem ea diligentissime complexum esse sciret, sibi latinum redderet. Quod cum ille Regi de se benemerito, ac honesta præsertim petenti non denegasset, ne operam suam, ut erat pollicitus, omnino præstaret, immatura mors effecit. Quo mortuo Rex libros eos, ut erāt, Roma sibi deferendos curauit, & in bibliotheca sua diligenter asseruari iussit. De hac autem tota conuersione, quod meum sit iudicium, nouistis. Mallem enim unumquēq; sua, quam aliena ad nos afferre.

Equidem & Ciceronem existimo, si uiueret, grauato id animo esse laturum, siquis Oratorem suum Graece loqui faceret, & Demosthenem stomachaturum, si quae ipse Attice scripsisset, alia quispiam lingua eloqui uellet. Quod autem ad Herodotum ipsum attinet, sane id est, ut existimem tanti uiri ingenium, non parum omnes admirari debere, qui res tam uarias, ac tanta diligentia conquisitas, ea suauitate artificioq; explicauerit, ut nihil omnino sit, quod eius laudibus recte detrahi possit. nisi forte id aliquis calũniari uelit, ꝙ non nulla apud eum ita legantur, ut ficta q̃ facta potius esse uideantur. quae culpa nõ magis scriptoris, q̃ temporum illorum est existimanda. quam ego uel potissimam reor esse causam, cur nouem ille Musarum nominibus libros suos inscripserit, quasi ipsa operis inscriptione, apud posteros id testatum relinquere cuperet. Nam et temporibus non omnino repugnari potest, & Musis aliquanto etiam liberius, ut scitis, loqui concessum est. Sed de hoc licet alij quoq; suum afferant iudicium. nihil enim obsisto. Satisfeci, ut opinor, cupiditati uestrae. qđ si breuior fortasse sum, quàm erat uestrum utriusq; auiditas, id occupationibus meis attribuatis. Ad haec & Laurentij nostri, & Herodoti ipsius laudes maiores multo sunt, quàm ut eas breuis epistola complectatur. Reliquũ est, ut uos ad legendas historias adhorter. ex quibus, si animi quaeratur uoluptas, non est, unde maior percipi possit, si uitae commoditas, haud fermè inuenietur, ubi plura melioraq; exempla reperiantur. Valete. Neapoli. Calendis Ianuarijs. MCCCCLX.

Pontani epistola, qua de ueterum libris iudicat, per Actium Syncerum inuentis. Hanc ne sine dolore legas, ultimam lector scias, post innumerabiles alias, quas tum publicas, tum priuatis de rebus, immortalitate dignus uir ille olim diuinitus scripserat.

Pontanus Syncero animi firmitatem. D.

Quae ad Pudericum scripsisti, ea me mirificum in modum delectarũt. Sunt enim plena pietatis tuae erga uetustatem ac diligentiae. Quo'circa uel auentissime expecto uidere Ouidianos illos pisciculos in Euxino lusitantes, Maeotideq; in palude. Quod uero ad uenationem atti-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

net, uisus est mihi uates ille lepidus, numerosus, & cultus. deq; eo, si recte memini, fit ab Appollinare mentio in hendecasyllabis. Rutiliani illi uersiculi enodes sunt & nitidi, cultus uero ipse peregrinus, potius q̃ urbanus, ne dicam arcessitus. Sed de his omnibus cuius erit iudicium rectius, aut probatius q̃ tuum? Ego, ut dixi, mirifice expecto Ouidianos illos ἰλώτας, nobis incognitos, præsertim sub Quadragesimale ieiunium. Tu uale, et in isto uoluntario exilio, seu potius peregrinatione dignam nobilitate tua fortitudinem retine. Neapoli Idibus Februarijs. MCCCCCIII.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

P. SVMMONTIVS Francisco Puderico, uiro Patricio. S.

HABES PVDERICE, tota, ut ille ait, quod mente petisti. Nec est, cur me ad edẽda Pontanica hæc hortere amplius, qd hortere dixi? immo uero cogas, impellas, quodq; pace tua dixeri, obtundas. Iã mihi adire te post hac liberius licebit, iucundissimaq; cõsuetudine ista frui. Nec mihi metuẽda est amplius seueritas tua, nostriq; ut ita dixerim Catonis increpatio, per quẽ mihi non licebat esse negligentem, qq; me toties ignauũ ac desidẽ uocabas. quasi per me stetisset, quo minus q̃ primũ opera hæc omnia in lucem prodierint. Quam quidẽ ad rem, nesciã ut uerum fatear plus ne mea in Pontanum pietas, an authoritas me impulerit tua. En ad optatã diu iam peruenimus frugem, tuæq; tandẽ satisfactũ est uoluntati. Cæterũ affirmare hoc ipse iure possũ, egregiã te Iouiano nostro hac in re operã nauasse, dũ non modo & me & alios ad hæc ipsa tam assidue excitas, uerũ etiã dum pecuniã, quæ soluenda librarijs erat, tam diligenter hinc atq; illinc perquiris. ut sicuti Pontanus post obitũ debet, tibi omnino in primis debeat. Quoniã uero hoc onere leuatus sum. assiduis etiã Actij Synceri me subtrahã calcaribus. ut Pontani uitã q̃ ille tam diu efflagitat q̃ primũ emittam. Habes igitur Iouiani Pontani libros oẽs, partim mea, partim aliorũ opera editos. quorũ nomina recensere, & tanq̃ thesauros quosdã, ad speciẽ, atq; ad animi oblectationem sæpius uoluere, non ab re omnino fuerit. Scripti qdẽ soluta oratione hi sunt, de Aspiratione libri duo, de Obedientia qnq;, duo de Fortitudine, de Principe unus, qnq; de Liberalitate, dialogi item qnq;, Charõ, Antonius, Actius, Aegidius, cuiq; ab Asino nomẽ est inditũ, de Prudẽtia libri qnq;, de Magnanimitate duo, unus de Immanitate, sex de Sermone, de Fortuna tres, historiæ Neapolitanæ libri sex, libri duo Commẽtationũ super centũ sententijs Ptolemæi, ijsq; ipsis in Latinũ sermonẽ ab eodẽ Pontano conuersis, et de Rebus cœlestibus libri quatuordecim. Carmine autẽ scripti hi sunt, Parthenopæi libri duo, de Amore coniugali tres, duo de Tumulis, Eridani item duo, unus de Diuinis laudibus, atq; hi qdem Elegiaci, Hendecasyllaborum libri duo cum Iambicis, Saphicorum unus. Heroico uersu qnq; Vraniæ libri, Meteororũ unus, de Hortis Hesperidum duo, cumq; his Eclogæ sex. An non perutilem se se hominum generi præstitit Iouianus noster? Quicunq; uero tantam hanc librorum tum copiam, tum uarietatem admirabitur, id etiã uelim consyderet, quanto his plura ille scripturus fuisset, nisi publica negocia, quibus suos apud Reges occupatissimus semper uixit, à Musis eum procul auocassent. Vale.

IOANNIS PARDI Philosophi ac Poëtæ egregij carmen in Summontianam editionem.

DILIGENTIOR hoc uiro paranda
Haud quisquam fuit in sodalitate,
Nec tenatior ullus in parata.
Quos inceperat hic amare Reges
Tam mira coluit fidelitate,
Vt suum patrimonium excolendo in
Regno crederet esse collocatum.
Musas sic coluit potente amore,
Vt nec Regia, nec domesticatrum
Rerum per grauis ulla cura uatem
Musarum a' placido sinu auocaret.
Musarum pariter suis q; amicis
Aequum impertijt ac sibi ipse amorem.
Male a' Regibus est in ipso amore
Responsum, male me hercule ac maligne.
A' Musis nihil hic poposcit unquam.
Ipsæ sponte sua uiro obtulere
Quicquid ijs salis, ac fuit leporis.
Nec quamuis celeber, bonus'q; pictor
Colores habet obsequentiores
Qu'am uiro huic numeri fuere, siue
Carmen pangere uellet ac poësim,
Lautos addere seu pedes solutæ
Orator bonus elocutioni
Vellet, diceret ut uenuste & apte.
Musarum a' socijs ita est benigne
Responsum, ueluti a' Deabus ipsis.
En Summontius immemor suarum
Vt rerum pius atq; commoderum
Præstat omnia, nil'q; postulanti,
Fatis eripere ut studet sodalem,
Vt scripta omnia colligit'q;, & acri
Cura, peruigil imprimenda curat.
Hoc est Threicia lyra euocare
Rursus ad superos suum sodalem,
Hoc est Orphea reddere æmulando.

HIERONYMI Carbonis Patritij Neap.

PONTANI manes, & sacri Musa Poëtæ.
Cui nunc Elysium concinit omne nemus.
En tua iam uolitat doctas post fata per aures
Fama, nec à longa posteritate timet.
Te manus omnis habet, senior, iuuenisq;, puerq;
Obseruans cupido detinet usq; sinu.
Hoc tibi post obitum præstat Summontius, uni
Dum cura est, cineri te superesse tuo.
Vt quæ sæua duces uicit mors, sæua tyrannosq;,
In te unum doleat iuris habere nihil.
Ipsa licet gelido consumpserit ossa sepulcro.
Non terere ingenij tot monimenta potest.
Quæ non longa dies, rapidus non læserit ignis,
Nullaq; ab irato fulmina missa Ioue.
Nec satis hoc. maius nomen tibi crescit in horas,
Astraq; sublimi uertice summa ferit.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

PONTANI manes, & sacri Musa Poetae.
Cui nunc Elysium concinit omne nemus,
En tua iam uolitat doctas post fata per urbes
Fama, nec a longa posteritate timet.
Te manes omnis habet, senior, iuuenisque, puerque
Obseruans cupido detinet assiduus.
Hoc tibi post obitum praestat Summontius, uni
Dum cura est, cineri te superesse tuo.
Vt quae saeua duces uicit mors, saeua tyrannos,
In te unum doleat iuris habere nihil.
Ipsa licet gelido consumpserit ossa sepulcro,
Non teret ingenij tot monumenta potens.
Quae non longa dies, rapidus non laeserit ignis,
Nullaque ab irato fulmine missa Iouis.
Nec satis hoc: maius nomen tibi crescit in horas,
Astraque sublimi uertice summa feris.

FINIS.

INDEX CAPITVM LIBRORVM OMNIVM IO. IOVIANI PONTANI, QVI IN HAC PRIMA PARTE CONTINENTVR.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

LIBER QVARTVS.

LIBER QVINTVS.

INDEX.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

De habendis

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

INDEX CAPITVM LIBRORVM OMNIVM IO. IOVIANI PONTANI, QVI IN SECVNDA PARTE CONTINENTVR.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

INDEX.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

INDEX.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

INDEX CAPITVM LIBRORVM OMNIVM IOVIANI PONTANI, QVI IN HAC TERTIA PARTE CONTINENTVR.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

De domibus

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

INDEX.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

FRANCISCVS ASVLANVS LECTORI. S.

Optimum factu uisum est lector, ut omni è parte lectio huius clarissimi authoris integra tibi constaret, hoc in loco nonnulla maioris momenti errata castigare, quæ librarij nostri commiserunt dum nimis celeriter munus obire suum uellent.

IN PRIMA PARTE.

44 *Galienus. non Galenus.*

215 *uictoria omnino penes Ro. futura est.*

257 *Vbi spatium relictum est post ea uerba* . DEFECTVM IPSVM QVI EST GRAECE *reponendū est ex libro* IIII *Ethicôn Aristotelis* ἀφιλοτιμία *Leonardus Aretinus uernaculam & plebeiam uocem secutus remissionem interpretatur. Argyropylus uacuitatem appetitionis honoris. Pontanus abiectionē. Sed qui nullum honoris studium, aut contemptum honoris interpretaretur fortasse commodius etymon dictionis exprimeret, & usitatius loqueretur.*

IN SECVNDA PARTE.

7 *Penthemimeris.*
15 *Chœrobosco.*
53 *saluum.*
192 *uersantur.*
193 *inuidentissimæ.*
197 *nullo modo.*
199 *pudicæ.*
199 *communitatem quandam.*
202 *parcior.*
202 *quamuis.*
203 *quod esset (ut ipsi uolebant) parum firma fide.*
204 *apertissima.*
212 *proposita sunt.*
224 *morum, corporis.*
229 *narretur.*
231 *quæ res contemptus.*
231 *illum uero memini ad omnia quidem siluisse.*
233 *etsi risum exciunt.*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

234 *ad animorum pertinere.*
234 *uirtus hæc &.*
236 *iocabuntur dixisse ferunt, Nunquid.*
237 *& appellatione, & uarietate.*
241 *audientes. Quibus seruandis.*
243 *quæ & iucunda.*
243 *uenientem hospita dum.*
243 *Quid hoc Philopœmen?*
243 *Ad ea Philopœmen.*
243 *quemadmodum Philopœmen.*

IN TERTIA PARTE.

Ne mirere lector si aliter Ptolemæi initium hoc in libro uideris, quàm in alijs ueteris translationis & uideris & legeris. Nam Pontanus sententiam uerborum Ptolemæi in sua præfatione ad Federicum Vrbini Principem παραφρασικῶς *exprimit, & ne illa desyderares hic græca apposuimus. Sed tamen ea aliter hic scripta inuenies, quàm Pontanus legisse uideatur.*

Προεκθέμενοι ὦ Σύρε τὰς ἐνεργείας τῶν ἀστέρων ἃς ἐν τῷ συνθέτῳ διενήργησαν κόσμῳ καὶ τὸ παρὸν ἐξεθέμεθα πόνημα. ὅπερ καρπός ἐστι τῶν βιβλίων ἐκείνων γνωσθὲν διὰ πείρας. δεῖ οὖν τὸν μέλλοντα περὶ μετιέναι πρότερον τὰς τῆς ἐπιστήμης μεθόδους διελθεῖν. εἶτα πρὸς ἀνάγνωσιν τούτου χωρεῖν ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

EXPLICATIO Locorum quæ in omnibus Pontani libris sub-obscura occurrunt, quam Petrus Summontius uir & ingenio & doctrina præstantissimus in sua editione proposuit.

In libris solutæ orationis.

Tum Sorbinia, tum Montanica. Vini nomina in agro Neapolitano, reliquaq; Campania notissimi.

Nuces expectato. Die, quæ sacra est diuo Laurentio, nuces edi, nota huius temporis consuetudo.

Media etiam hyeme perflorescentes. Lilium Florentino in aureo excudi solitum intellegit, sicut per nauiculæ imaginem Pontificios quoq; aureos designat.

Vernaciolo cado. Vernacium uinum tempestate nostra nobilissimum.

Qui græce, qui Corsicæ, qui Ligusticæ sciat, etiãnum qui Creticæ. Optima locorum ipsorum uina significat, quamuis uinum, quod Græcum dicunt, aliæ nunc ferant regiones, unde non temere subiunxit Creticæ.

Casorianum, Centuresium, Fastnianum loca haud procul ab urbe Neapoli, uini generositate nobilia.

Muscum, Zebethum. Nota temporis nostri odoramenta.

Robertinis è liliatis. In argenteis Roberti Neapolitanorum Regis lilium de more generis illius excusum apparet.

Alphonsinorum. Ab Alphonso Aragonio Neapolitanorum Rege editi aurei sunt, qui & hodie ab eo Alphonsini dicuntur.

Deliolum. Fons est, ut diximus, propè Neapolim.

In Vrania.

Sebethus. fluuius sæpe à Pontano celebratus propè Neapolis mœnia labitur. huius quoq; Maro, Statius & Columella meminere.

Formelle. Fons est Neapoli.

Hebonem. à Neapolitanis Solem sub Hebonis nomine cultum nota est historia, ut est apud Macrobium, quod & tabella marmorea uetustissima Neapoli inuenta testatur, quæ est penes Actium Syncerum, hocq; continet.

ΗΒΩΝΙ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑΤΩ ΘΕΩ Γ. ΙΟΥΝΙΟΣ ΑΚΥΛΑΣ ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΣΤΡΑΤΕΥΣΑΜΕΝΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΥΣΑΣ ΔΗΜΑΡΧΗΣΑΣ ΛΑΥΚΕΛΑΡΧΗΣΑΣ

Amalphæis Nymphis. Amalphis urbs maritima in Picentinis, citrio

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

rum copia, fontibus atq; aëris salubritate nobilis, clara & Andreæ Apostoli sepulcro. Vrbem hanc magnetida in Hortis Hesperidum Pontanus uocauit, quod eius ciues magnetis usum nauigantibus primi, ut fama est, monstrauere. unde est Antonij Panhormitæ carmen in urbis eius laudem.

Prima dedit nautis usum magnetis Amalphis.

Asteriona. Asterionem celebrat Poëta canem suum.

Ariadna Pontani coniunx. Elisa Ariadnæ mater.

Deserto Gauridis antro rupis Hamadriades. Gaurus, Misenus, Pausilypus, Veseuus, clari satis per se montes, item Nesis nota inter Pausilipum & Puteolos insula, ut loca Neapoli uicina à Pontano non uno in loco celebrantur, sicut & alia multa, ut Sebethus, Lyris, Phormiæ, Caieta, Sirenum scopuli, cæteraq; alia.

Antinianæisq; rosetis. ut alibi etiam dictum est, in monte qui Neapoli ab occidente imminet, locus est Antinianum nomine, nec procul inde est Patulcium, ubi sepulcrum ostenditur Virgilij, quæ duo loca sub Antinianæ & Patulcidis Nympharum nomine Pótanus sæpenumero celebrat. Sub Patulcidis quoq; nomine ad Virgilium ipsum alludit.

Sua lumina in amnem defigit Stella arridens. mulieris nomen Ferrariensis, quam Pontanus in delicijs habuit.

Vraniam quicunq; posthac excudes, continuato carmine, ut par est, eam excudas oro. Qui interrupta serie inserti sunt tituli in ijs qui nunc circunferuntur codicibus, commodius poterunt, quod Pontanus manu ipse sua fecerat, exteriori in margine collocari. Sic enim melius operis honori & tanquam maiestati consuletur. Nam interruptio illa, qua disiunctum hodie ipsum cernitur opus, præterquam quod nullam omnino sapit antiquitatem, faciem quoq; ipsam libri dehonestat.

In Hortis Hesperidum.

Deliolosq; hortos. Deliolum Fons est propè Neapolim in uia Acerrana, quem Alphonsus Calabr. Dux sumptuosis ædificijs exornauit ac pogium Regale appellari iussit quod adhuc manet nomen, priori abolito.

Niasias arbor. Nias Hesperidum fluuius.

Phaurusij ruris. Phaurusij populi sunt ad mare Hesperium.

Stachiritides syluæ. Stachiris fluuius in Hesperium labitur mare.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Cloneide fronde. Clonia palus in regione Hesperidum.
Chariteiaq; arua. Item Chariteia limon. Ad Venerem retulit, hoc est ad nouam de Venere quã ipse fecit fabulam. Tacite tamen, ut Chariteũ amicum celebret, ad eius nomen alludit. utq; hic dixit Chariteia, sic alibi Aphrodisia citrius, et item alibi Zephyritide sylua. Simili etiã modo aliũde sumptis nominibus, uarietatis atq; ornatus gratia opus suum locupletauit. qualia sunt Berenicia arua, Cyrenides Nymphæ & reliqua.
Masitholæ limones. Masitholus fluuius Hesperium mare illabitur.
Paliurides. Paliuris palus Hesperidum.
Atlantide fronde. Atlas Hesperidum pater.
Cleartias arbor. Cleartis palus Marmaricæ.
Aequaniq; ferunt colles. Hi sunt propè Surentum, qui locus uulgo Massa Aequana dicitur, ubi optima nascuntur uina.
Meteiaq; arua. Mete uicus est Surentinus.
Neptunia Mergilline. uilla est Actij Syncæri, in uia Puteolana, ad mare posita in Pausilypi radicibus, propè Cryptam Neapolitanã.
Hermi uites. Neapoli ab occidente immunet qui mons sancti Hermi dicitur, uillarum frequentia nobilis, hinc Hermitis nympha à Põtano deducitur ut est in Lepidina.
Quod uero aut uiridem trahit ab radice colorem
Frondibus ac fructu, aut acuit sensumq; palatumq;
Ad etymologiam respexit λιμὼν enim paratum est, λιμὸς fames.

In Ecloga quæ Lepidina inscribitur.

Crambane. Vicus est in agro Neapolitano, in quo & hi alij quoq; uici sunt, Theodocie siue Tuducium, Resina, Porticia, Fragola, Casulla, Planuris, Marana, Pomelia, seu Pomelianum, Marillia seu Marillianella, Ansatia uulgo Anciasinum, Casora, Puluica, Panicoclis. Hos præcipue uicos ex alijs, qui in agro Neapolitano sunt, Pontano placuit celebrare. Is etenim ab adolescentia ornandæ Neapolis gratia hoc ipsum facere decreuerat, ut scilicet Sebethi & parthenopes nuptias caneret, id quod tunc in Elegia illa de transformatione Sebethi pollicitus est his uersibus
Tempus erit, citros cum dicemus Hymenæos,
Vt sit iuncta tuo Parthenopæa toro.
Hoc tamen longe post uelut promissi memor, senex iam absoluit. quod

& in nonnullis aliis fecit operibus.

Prochyte, Caprite, Sarnitis a Prochyta, Capreis, Sarnoq; nomina deduxit.

Tristior illa quidem patris de clade Vesevi. Allegoria hæc historiæ tangit ueritatem. Resina enim, ut nunc etiam in eius solo cernitur, è Vesevi incendio utpote illi uicina conflagrauit.

Hercli, Locus est propè Neapolim, occidentem uersus, paulum supra antiquam Palæpolim, ab Hercule, ut Pontanus putabat, dictus. Hechiam uulgus appellat.

Ad antra Mineruæ. Promontorium Mineruæ significat, quod est contra Capreas & Aenariam insulas.

Herculis ad fontem. Vltra Neapolim sunt fontes, qui ab Hercule Herculani sunt dicti, ibiq; Heracla.

Butine. Sordidus Neapoli uicus, ubi uarij generis obsonia uendũtur.

Vlmia. Neapoli etiam hic uicus est propè arcem quæ noua dicitur.

Intortis torallis. Tentare uoluit Pontanus noster, quæ summa in eo erat Latinæ linguæ authoritas, ut nouum omnino uocabulum in latinitatem reciperet, atq;, ut ita dixerim, Romana illud ciuitate donaret. Est autem apud nos torallus panis quidam peralbus, leni ac lucida crusta, in uarias circulorum formas intortus, qualis pro diuorum templis diebus uenditur solennibus, dictus quidem torallus a toris, ut ipse uolebat, siue torulis, qui sunt in columnis. Eadem quoq; Pontanus licentia Liguris auiculæ a liguriendo nomen usurpauit.

Pistasis. Fons est Neapoli in decliui urbis regione.

Olympias. Pars est Hermi montis in eius appendicibus Neapolim uersus, quod hodie Olympium dicunt.

Conicle. Locus propè Neapolim in collibus a septentrione urbem spectantibus, uulgo Conochiam uocant.

Labulla. Riuus est imo fluuiolus per cuniculos Neapolim miro opere inductus, siue a labro, ut Pontanus uolebat, siue, ut alij putant a bulliendo dictus.

Verum age & hoc coniunx (fas est) requiesce sub arcu. Domum suã Poëta designat, quã Neapoli habuit in celebri urbis regione, quæ ad Arcum dicitur, ea in domo turris est quadrata urbem undiq; totam despectans, quam etiam turrim alibi ut hic celebrat.

Meliseon. Sub Melisei persona Pontanus intellegitur, ut in ecloga illa cuius titulus est Meliseus.

Phosphoridos natæ. L. Martiæ filiæ obitum mutato nomine dicit, quẽ

in Tumulorum libro & in Vrania deplorauit.

Leucogidis albæ. Leucogei montes inter Neapolim & Puteolos ab albedine dicti. hodie Lumera dicitur ab alumine in quod terra illa fornacibus excocta dissoluitur. Est autem hoc auitum Actij Synceri nostri prædium.

Ad Cryptam. Tam clari nominis est Crypta Neapolitana, quæ Puteolos ducit, ut de ea quicquam dicere non oporteat.

Liquidissimus amnis it subter. Magnificentiam uult ostendere operis illius, quo riuus seu potius dicam fluuius à Labulla, ut dictum est, Neapolim per subterraneos inducatur meatus excauato saxo, in quo uetus urbs tota inest fundata.

Proximaq; Vranie scorteum & sua poma parauit. Bene in domo sua Vraniam statuit, eamq; sibi domi familiarem facit, ut allegoricæ ad diuinos illos de stellis alludat libros, quibus Vraniæ nomen indidit.

Campe. Planities & uelut concha quædam propè Gaurum, qui locus Campana dicitur.

Vrsulon insequitur frontem insignitus echino. Castanearum sylua est non procul ab Antiniano, quam uulgo Vrsulonis crucem appellant.

Sorbino è bimo atq; ex anniculo Viridisco. Sorbinum & Viridiscum uini genera sunt in Campania.

Claudicat hinc heros Capimontius. Locus in collibus Neapolim à septentrione spectantibus, agris uillisq; celeber, & quia montosus, ideo claudus dicitur.

Murronem fama est cum coniuge Tifatea. Loca sunt propè Capuam.

Caserta. Notum non procul ab urbe Neapoli oppidum in colle positum.

Marcinida. Vicus est propè Capuam, uulgus Marcianisios uocat.

Cicala. Editior locus supra Nolam.

Carmeli ad fontem. Fons est in foro Neapolitano iuxta ædem diuæ Mariæ Carmelitanæ.

Platamonis. Platamonias celebrat, excauatas ad litus propè Neapolim ac factas manu hominum specus, quas uetustas, salsaq; maris aspergo magna è parte consumpsit temporumq; ipsorum iniquitas, loca nimirum ad uoluptatem, æstiuasq; deambulationes atq; conuiuia excogitata.

Ipsa seni blandita senem cupit. Per senem hunc cui tantum Antiniana blanditur se ipsum intellegit, qui rus suum in Antiniano habens Antinianam Nympham identidē celebrat. Blanditur autem

ipse sibi

ipse sibi tacite Poëta, continuatq; allegoriam hanc toto discursu, quo de Antiniana agitur.

Nascetur qui longinquis procul aduena terris. P. Virgilium Maronem intellegit, qui Neapolim diutius coluit.

Nasceturq; alius longo post tempore pastor. se ipsum Pontanus depingit.

Item in Vrania Lib. I. ubi agitur de Deorum concilio.

Leua Amor, & solio resident tria numina in uno. XVI. Hinc Amor, non Leua Amor.

In II. Lib. de Citrijs, ubi uates de Limonibus, & earum cultu loquens, Actij Syncœri uillam celebrat.

Nauifragum, extremos queritur Syncœrus ad Anglos. XVII. ad axes, non ad Anglos.

005266454

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

* a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z
aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp
qq rr ss. Omnes Quaterniones præ-
ter * Duernionem.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T
V X Y Z AA BB CC DD EE FF GG HH
II KK LL MM NN OO PP Q Q RR.
Omnes Quaterniones præter RR Ternionem.

aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh iii kkk lll mmm
nnn ooo ppp qqq rrr sss ttt uuu xxx yyy zzz
AAA BBB CCC DDD EEE FFF GGG HHH III
KKK LLL MMM NNN OOO PPP QQQ
RRR. Omnes Quaterniones.

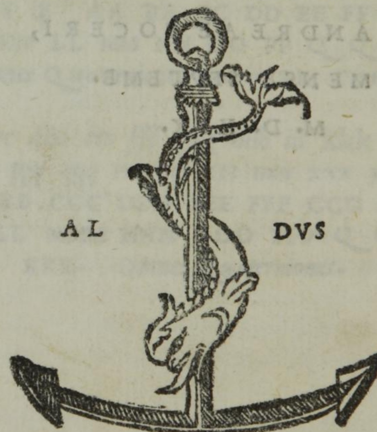
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh iii kkk lll mmm nnn ooo ppp qqq rrr sss ttt uuu xxx yyy zzz AAA BBB CCC DDD EEE FFF GGG HHH III KKK LLL MMM NNN OOO PPP QQQ RRR. *Omnes Quaterniones.*

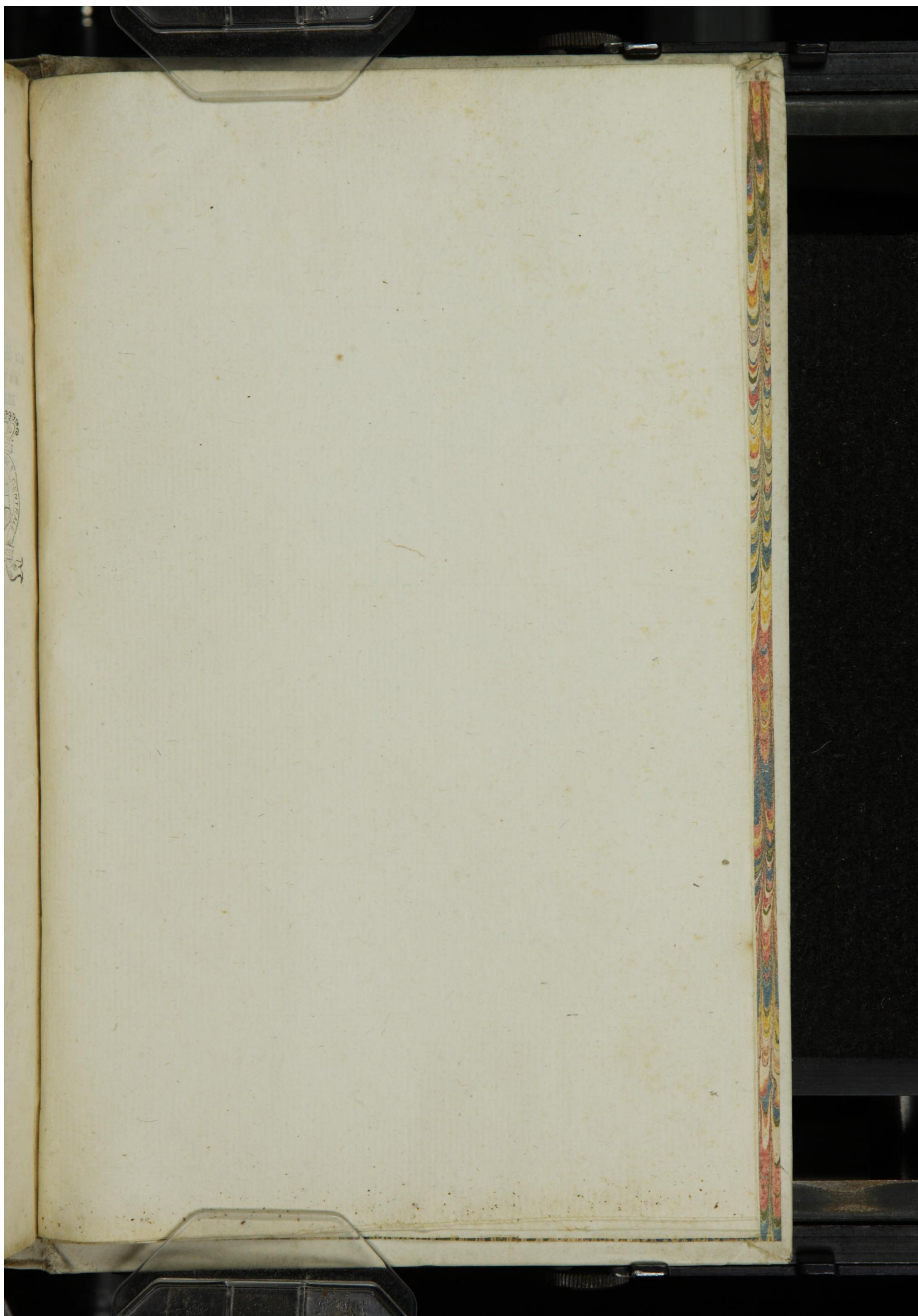
VENETIIS IN AEDIBVS ALDI,
ET ANDREAE SOCERI,
MENSE SEPTEMB.
M. D. XIX.

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

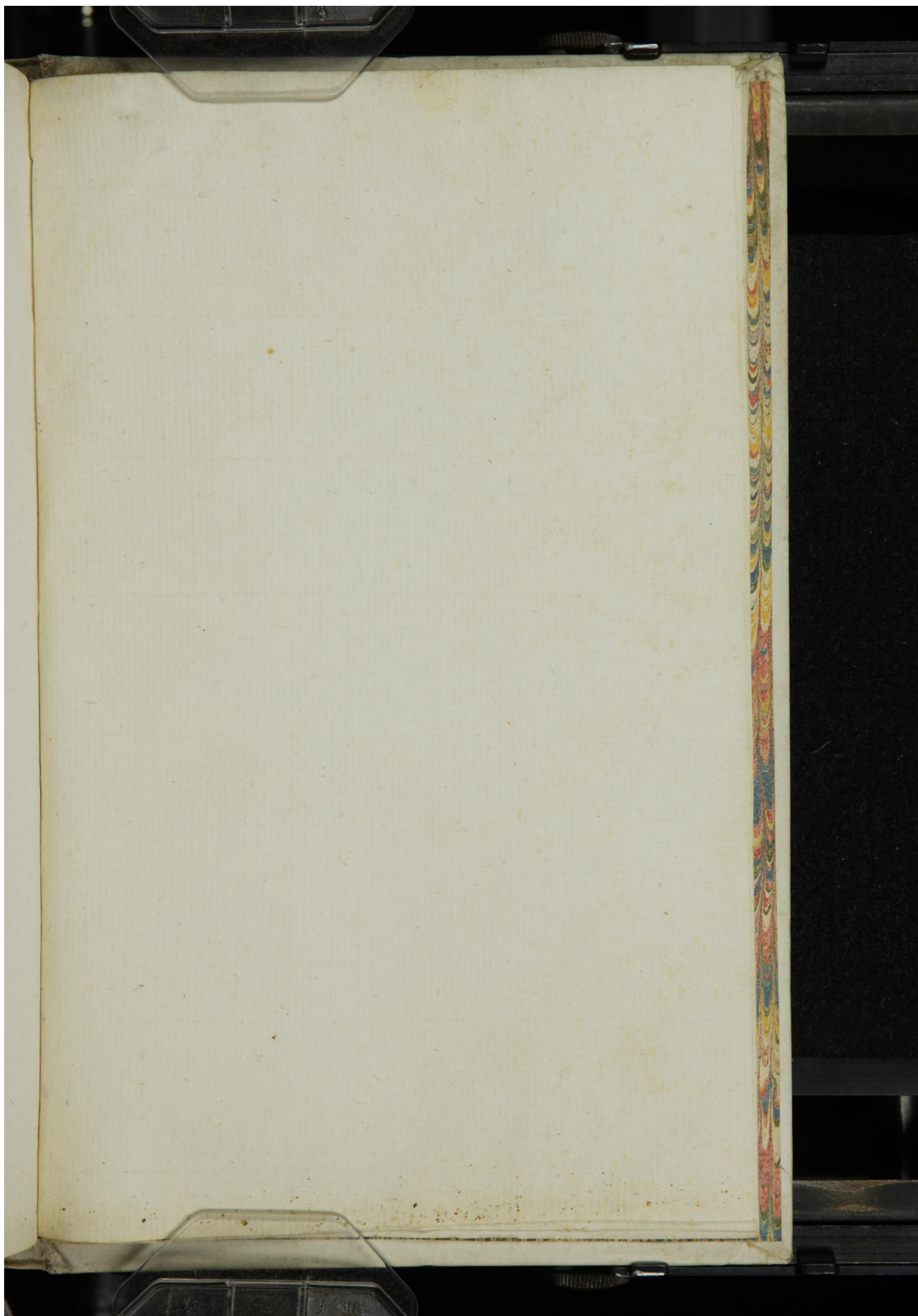

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

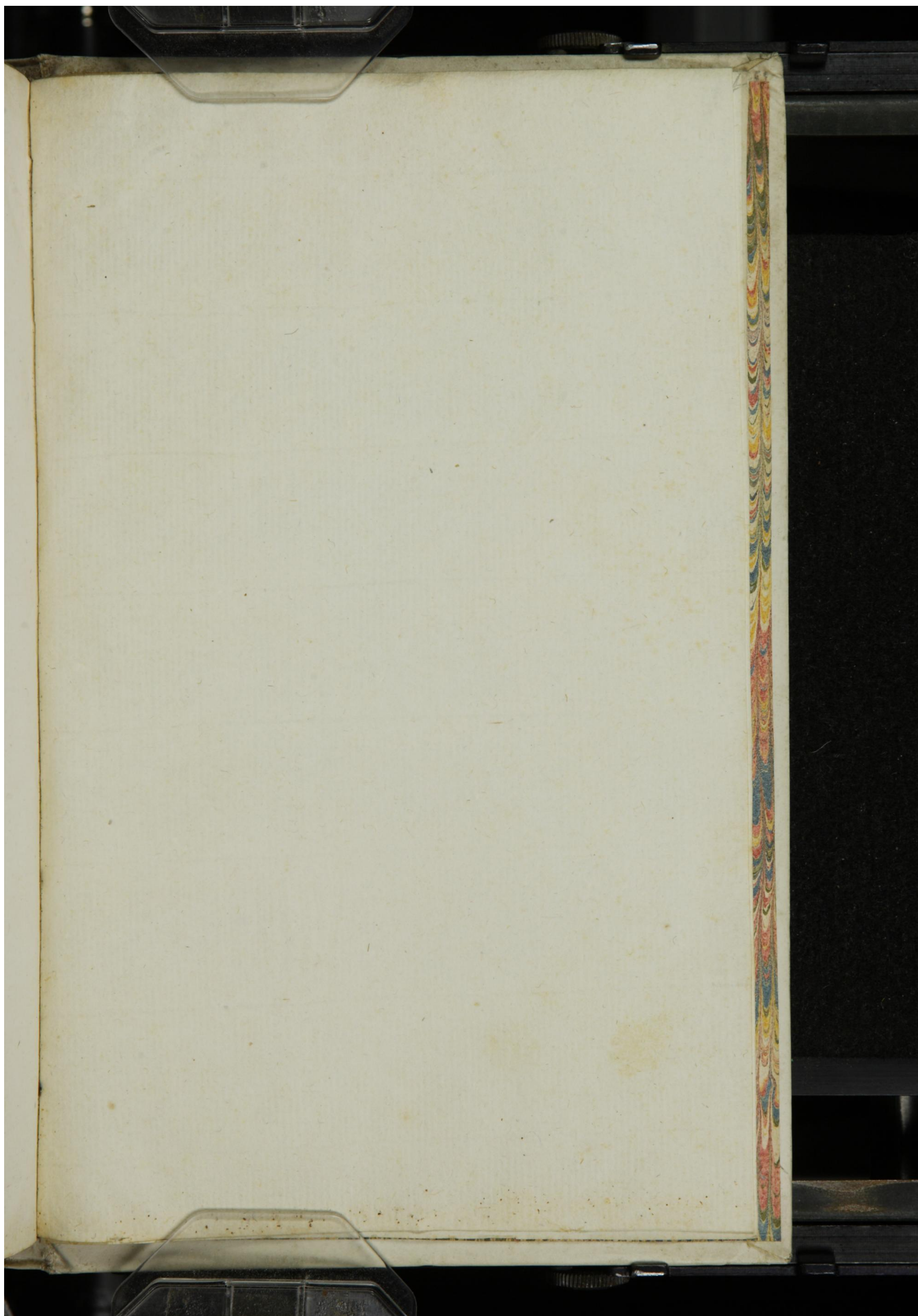
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

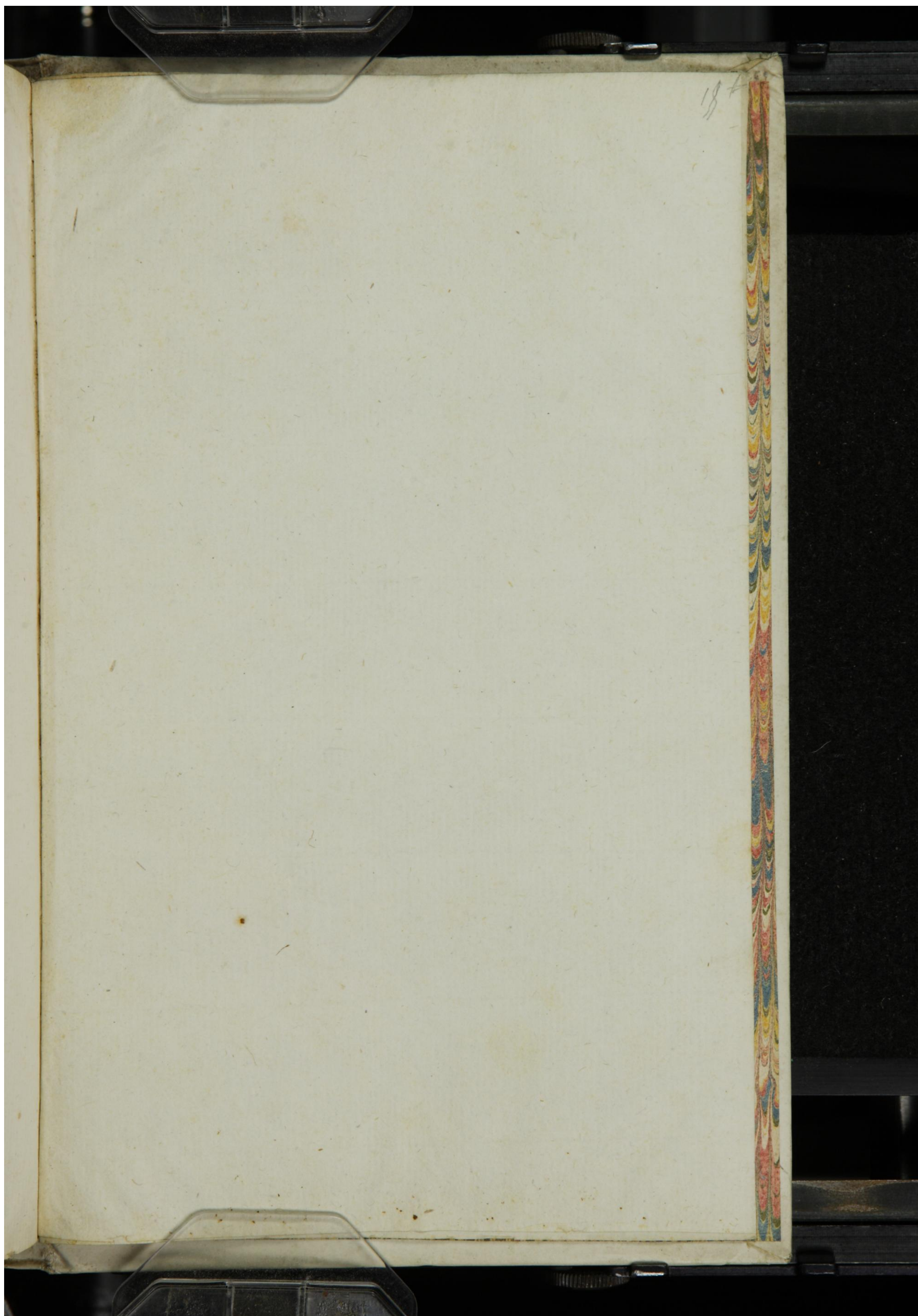
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

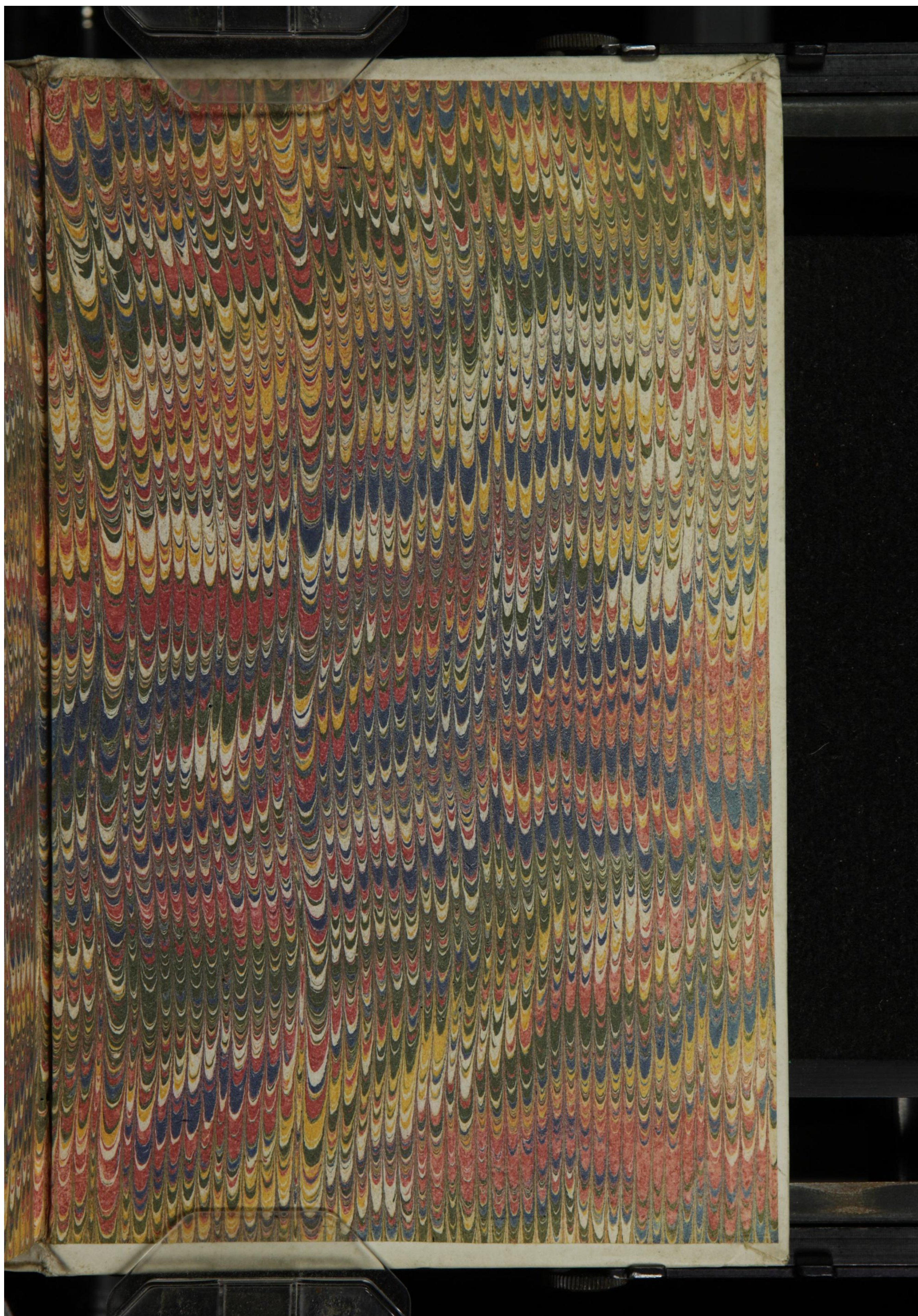
Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
Ald.1.5.32